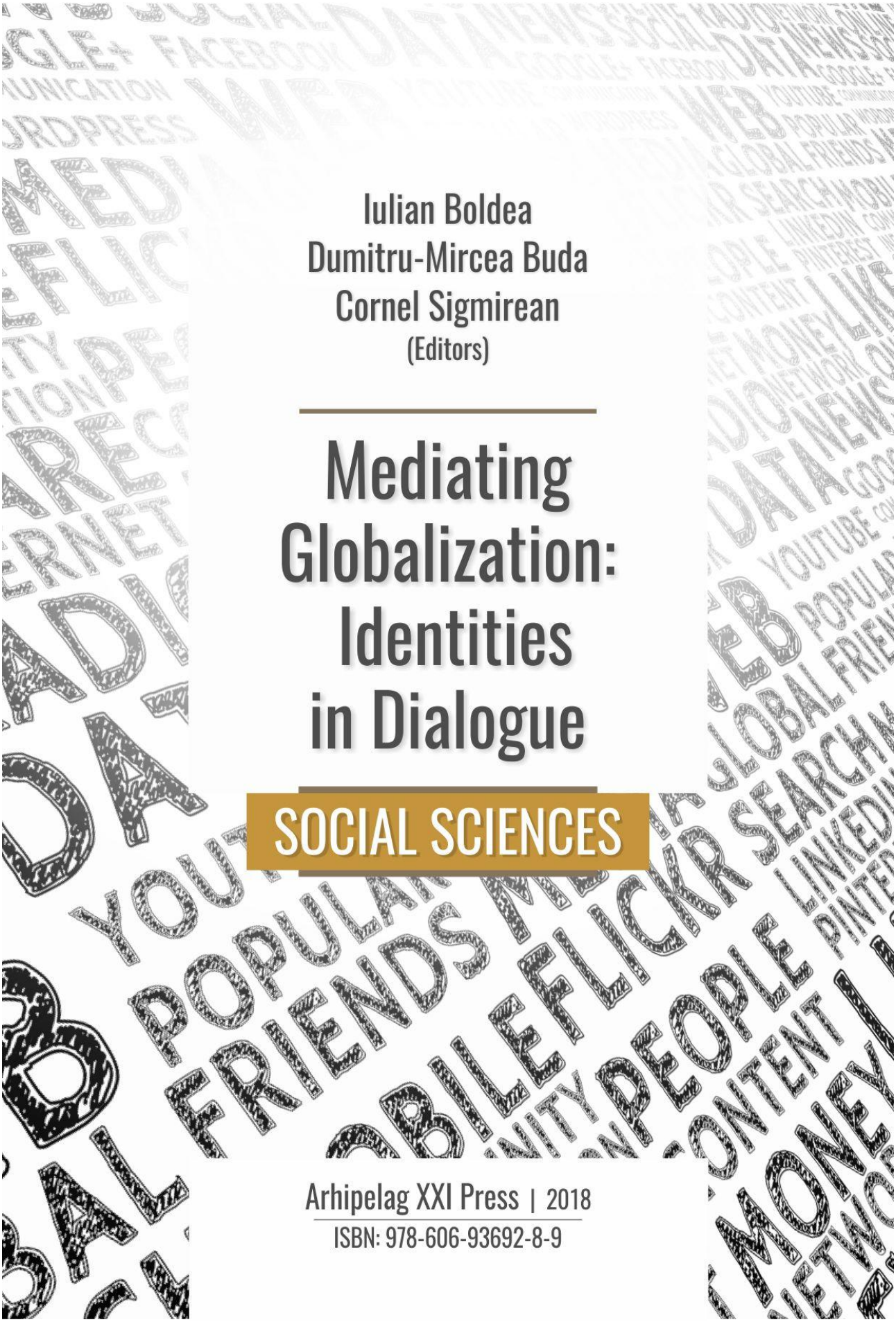

Iulian Boldea
Dumitru-Mircea Buda
Cornel Sigmirean
(Editors)

Mediating Globalization: Identities in Dialogue

SOCIAL SCIENCES

Arhipelag XXI Press | 2018
ISBN: 978-606-93692-8-9

Date:
25-26 May 2018

Location:
„DIMITRIE CANTEMIR" University, Tîrgu Mureș

MEDIATING GLOBALIZATION: IDENTITIES IN DIALOGUE

eISBN: 978-606-93692-8-9

Section: Social Sciences

All responsibility regarding the contents of the published works belongs to the respective authors

Edited by: The Alpha Institute for Multicultural Studies
Moldovei Street, 8 540522, Tîrgu Mureș, România
Tel./fax: +40-744-511546
Published by: ||Arhipelag XXI|| Press, Tîrgu Mureș, 2017
Tîrgu Mureș, România Email: tehnoredactare.ldmd@gmail.com

Contents

GREEN ACCOUNTING - SUSTAINABLE DEVELOPMENT ASPECTS

Tatiana Dănescu, Maria-Alexandra Popa, Mariana Vasileva

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş, PhD Student; PhD Student 12

NEW TRENDS IN INTERNAL AUDIT

Tatiana Dănescu, Emil Gherghescu, Alexandra Botoş 17

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş; PhD Student; PhD Student 17

PARTICULARITIES OF ENVIRONMENTAL DAMAGE

Lucreţia Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 25

THE LEGAL REGIME FOR THE MANAGEMENT OF MEDICAL WASTE

Lucreţia Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 31

MENTAL TECHNOLOGIES IN MANAGEMENT

Petruţa Blaga, Avram Tripon

Prof., PhD and, Assoc. Prof., PhD – "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 36

CONSIDERATIONS RELATED TO DECISION NO. 55/2017,PRONOUNCED BY THE HIGH COURT OF CASSATION AND JUSTICEAS A PRIOR DECISION

Claudia Roşu

Prof., PhD, Hab. Dr., West University of Timişoara 42

STRATEGIC DECISION-MAKING BASED ON TRANSACTION COSTS THEORY

Elena Doval

Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest 57

100 YEARS OF ROMANIAN LAW: ARCH OVER TIME, BRIDGE ACROSS BORDERS

Brîndușa Gorea

Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureș 66

TORTURE IN ROMANIAN LAW

Ioan Rusu

Prof., PhD, "Danubius" University of Galați 72

A POLIDIMENSIONAL CONCEPT? THE CULTURAL PATRIMONY. JUDICIAL REGLEMENTATION, ARIA OF ACTION, LEGAL, CULTURAL AND IDENTITARY IMPLICATIONS

Sorin Ivan

Prof., PhD, "Titu Maiorescu" University of Bucharest 86

FEASIBILITY STUDIES - INSTRUMENT FOR DETERMINING THE EFFICIENCY OF AN INVESTMENT

Mădălina Albu

Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești 94

CONSIDERATION REGARDING TECHNOLOGICAL RISK MANAGEMENT IN THE OIL AND GAS INDUSTRY

Mădălina Albu

Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești 100

SOME CONSIDERATIONS REGARDING INTERNATIONAL CRIMINAL LAW LIABILITY

Anca-Iulia Stoian

Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest 107

GENERAL PRINCIPLES OF THE LOCAL BUDGET PROCESS

Anișoara Băbălău

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova 114

BUSINESS INCUBATORS –

A DESIDERATE IN ROMANIAN UNIVERSITIES

Suzana Carmen Cismas

PhDAssociate Professor, Faculty of Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine, Bucharest, Romania 120

INTERCULTURAL AND CROSSDISCIPLINAR ANGLES

IN ACADEMIC EXTRACURRICULAR EDUCATION

Suzana Carmen Cismas

Assoc, PhD, Faculty of Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine, Bucharest, Romania 130

SYMMETRIES AND ASYMMETRIES IN EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIAL CHANGE

Doina David

Assoc. Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureş 142

STUDIES ON WATER QUALITY IN THE DANUBE DELTA

Mircea-Viorel Drăgan

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 148

THE EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE (EPPO) AND THE PRINCIPLES APPLICABLE TO THIS EU BODY

Oana Elena Gălăţeanu

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galaţi 157

THE PROMOTION OF CHANCE EQUALITY AND NONDISCRIMINATION IN THE ROMANIAN EDUCATION SYSTEM

Ovidiu Florin Toderici

Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiş" Western University of Arad 162

THE ROMANIAN LANGUAGE IN A BILINGUAL SOCIETY: A CASE STUDY

Ludmila Branişte

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 167

AUXILIARY MATERIALS IN TEACHING RFL: STRENGTHS AND CHALLENGES

Ludmila Branişte

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi 174

ROMANIAN PENSION SYSTEM AND ITS SUSTAINABILITY IN A SCENARIO WITH ACCUMULATION VERSUS WITHOUT ACCUMULATION. CASE STUDY: WOMEN

Elena Lucia Croitoru

Assistant Professor PhD, Romanian-American University, Bucharest 179

THE MODIFICATION OF SOCIAL INSURANCE CONTRIBUTION SCHEME AND THEIR IMPACT ON THE NET SALARYAND LIVING LEVEL OF POPULATION

Vanina Adoriana Trifan and Lavinia Denisia Cuc

Assoc. Prof., PhD Lecturer, PhD – "Aurel Vlaicu" University of Arad 188

THE JUDICIAL NATURE OF THE PROVISIONAL PROTECTION ORDER

George Coca

Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest 195

THE INFLUENCE OF CULTURE ON WORK TEAMS

Florin Lucian Isac

Assoc. Prof., PhD and Lavinia Denisia Cuc, Lecturer, PhD – "Aurel Vlaicu" University of Arad 201

CONSIDERATIONS ON THE POLITICAL REGIME ESTABLISHED BY THE ROMANIAN CONSTITUTION

Oana Şaramet

Senior Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov 208

PARTICIPATIVE LOCAL COMMUNITY DEVELOPMENT- A MODEL OF ADDRESSING THE NEEDS OF THE CITIZENS

Romana Oneţ

Lecturer, PhD, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center 216

STRATEGIC AMBIGUITY WITHIN MANAGERIAL COMMUNICATION: FRIEND OR FOE?

Brîndușa Maria Popa

Lecturer, PhD, The Regional Department of Defense Resources Management Studies, Braşov, "Carol I" National Defense University 224

ROMANIAN GENDER GAP: ALTERNATIVE MARKETING STRATEGIES FOR A FRENCH BAKERY IN ROMANIA

Alexandra Crăciun

Senior Lecturer, PhD, University of Bucharest 229

EXERCISING SOME UNQUALIFIED ACTIVITIES WITH OCCASIONAL DAYTIME ACTIVITIES

Ioan Micle

Lecturer, PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad 236

DISCRIMINATION IN CONTEMPORARY SOCIETY. REALITY OR APPEARANCE?

Viorica-Cristina Cormoş

Lecturer, PhD, "Ştefan cel Mare" University of Suceava 246

RISK STRATEGIES IN AGRICULTURAL CREDITING

Dan Donosă

Lecturer, PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iaşi 256

THE INVISIBLE MAN. VESTIMENTATION AND CORPORALITY

Horia-Vicenţiu Pătraşcu

Lecturer, PhD, Politehnica University of Bucharest 260

LISTENING STRATEGY IN BUSINESS COMMUNICATION

Oriana-Helena Negulescu

Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov 268

CHALLENGES OF INFORMATION SYSTEMS IN ECONOMIC ENVIRONMENT

Loredana-Maria Păunescu

Lecturer, PhD, Petroleum-Gas University of Ploieşti 275

INFORMATION SYSTEM - INSTRUMENT RATING OF CHANGE THAT APPEARS ON LABOR MARKET

Loredana-Maria Păunescu

Lecturer, PhD, Petroleum-Gas University of Ploieşti 281

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF THE US ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Cristina M. Kassai

PhD Student, "Acad. Andrei Rădulescu" Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest 287

VISUAL OR NATURAL-GEOGRAPHIC BARRIERS INFLUENCING URBAN DEVELOPMENT, ALBA IULIA CITY

Daniel-Marcel Oprean-Crașoveanuand Lucica Cunțan

PhD Student PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 293

THE OFFENSE OF MALTREATMENT IN ROMANIAN LAW

Bogdan Bîrzu

Assist., PhD, "Titu Maiorescu" University of Bucharest 300

THE TÂRNAVE REGIONAL SYSTEM. NUMERICAL EVOLUTION OF URBAN AND RURAL POPULATION DURING 1850-2011

Hadrian-Vasile Conţiu and Andreea Conţiu

Prof., PhD Prof., PhD – "Al. Papiu-Ilarian" National College, Tîrgu Mureş 313

ASPECTS REGARDING THE ROLE OF AGRICULTURE IN THE PROVISION OF RENEWABLE ENERGY RESOURCES

Violeta Bran and Laurenţiu Tescan

PhD Student PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 323

REFLECTIONS ON RECOUPING ECOSYSTEM SERVICES OF THE FOREST, IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ROMANIA

Violeta Bran

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 330

THE INVESTMENTS, SOURCE OF ECONOMIC GROWTH AND RURAL DEVELOPMENT – CASE STUDY

Eduard Boghiță

Assist., PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași 340

RESEARCHES REGARDING THE ANIME CULTURE'S EMARKET PRESENCE IN ROMANIA. RETROSPECTIVE OVERVIEW

Adrian Nicolae Cazacu

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 347

FORMERLY JEWISH ENTREPRENEURS OF CRAIOVA

Georgeta Ghionea, C. S. Nicolăescu-Plopșor

Scientific Researcher III, PhD" Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, Romanian Academy 360

THE INTUITIVE MANAGER THAT MANAGES A FLEXIBLE ENTERPRISE

Corina Ana Borcoși

Researcher III, PhD, "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu 365

THE IMPACT OF THE INFORMATION TECHNOLOGY ON ACCOUNTING. RISKS AND ADVANTAGES

Ioana Corina Abrudan

PhD Student, "1 Decembrie 1918" University of Alba Iulia 369

THE RIGHT TO REPAIRS FROM THE PERSPECTIVE OF ARTICLE 5 ECHR. ROMANIA-REPUBLIC OF MOLDOVA COMPARATIVE LEGAL STUDY

Ionela-Georgiana Siminiceanu

PhD Student, State University of Moldova 378

THE GENESIS OF THE SOILS IN THE "PICIOR DE MUNTE" PLAIN

Raluca Ionușa Leotescu and Mariana Mușat

Prof., PhD , Prof., PhD - "I.L. Caragiale" National College, Ploiești 396

SIBIU NEIGHBORHOODS - PAST, PRESENT AND FUTURE

Lucica Cunțan

PhD Student, "Babeş-Bolyai" University of Cluj-Napoca 405

GDPR IMPLEMENTATION IN HEALTHCARE SYSTEM

Lacrima Bianca Luntraru

Assist., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureş 413

A MARKET PERSPECTIVE ON THE ENTERPRISE VALUE – ANALYSIS OF THE RELATION BETWEEN THE MARKET CAPITALIZATION AND THE VALUE OF THE LISTED ENTERPRISE

Viorica Mădălina Ion

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 421

SUSTAINABLE GROWTH OF AGRO-FOOD SECTOR COMPETITIVENESS THROUGH INNOVATION - NATIONAL AND EUROPEAN PERSPECTIVES

Mirela-Adriana Rusali

PhD, Institute of Agricultural Economics – Romanian Academy 435

EVOLUTION OF ROMANIAN TAXATION IN THE PERIOD 1918- 2018. THEORETICAL ASPECTS445

Nicoleta Mihaila

Scientific Researcher III, PhD, "Victor Slăvescu" Centre of Financial and Monetary Research 445

PARADIGMS OF PERSONAL IDENTITY IN THE ERA OF DIGITAL SPECTACLE

Florin George Popovici

PhD Student, "Ştefan cel Mare" University of Suceava 455

COMMENT ON DECISION NO. 802 OF 5 DECEMBER 2017 OF THE CONSTITUTIONAL COURT ON THE OBJECTION OF UNCONSTITUTIONALITY OF THE PROVISIONS OF ART. 345 PAR. 1 OF THE CODE OF CRIMINAL PROCEDURE. IMPLICATIONS AND CONSEQUENCES ON THE CRIMINAL PROCEDURAL SYSTEM

Vasile Coman

Judge, Prahova Tribunal 462

IS THE CRUCIAL PROBLEM OF ANY ECONOMY A KNOWLEDGE PROBLEM?

Ionela Bălţătescu

Researcher, PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 475

UNFAIR REPRESSION IN THE ROMANIAN PENAL CODE

Ioana Rusu

Assist., PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University of Bucharest 484

INTEGRATED APPROACH OF THE URBAN DEVELOPMENT OF POSTINDUSTRIAL PLOIEŞTI IN EUROPEAN CONTEXT

Doina Elena Toma

PhD Student, "I.L. Caragiale" National College, Ploieşti 495

OVERVIEW OF THE OFFENSE OF RAPE IN AN INTERNATIONAL CONTEXT

Mariana Pădureanu

PhD, University of Craiova 504

THE COLORS OF ENTREPRENEURSHIP

Mihaela Bucatariu

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies 516

GREEN ACCOUNTING - SUSTAINABLE DEVELOPMENT ASPECTS

Tatiana Dănescu, Maria-Alexandra Popa, Mariana Vasileva

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș, PhD Student; PhD Student

Abstract:Ensuring continuous development is a recognized worldwide need. Over time, concerns for sustainable development have embraced all economic, social and human spheres, becoming one of the primary objectives of humanity. Strategies applied for economic development must take into account the environmental limits offered by the environment and the resources of the planet. Each country must comply with international sustainable development requirements designed to protect natural resources, which are limited. By striking a balance between the social, ecological and economic aspects at national level, through research efforts, we want to highlight the efforts to move towards a green economy (green economy) at the legislative level, to analyze the effects of reforms and measures taken by the authorities environments to comply with environmental rules. This in the context of the sustainability phenomenon and the emphasis placed on it in corporate governance. The main objective is to identify the consequences of non-compliance with the norms imposed according to the legal instruments applied for environmental protection and their impact on the representations of the accounting and social image of the analyzed entities.

Keywords: Green Accounting, Sustainable Development, Green Economy, Environmental Aspects, Environmental Law.

JEL CLASSIFICATION: *Q53, Q56, Q58*

INTRODUCTION

The implementation of economic activities in an ecological context, in most cases has a negative impact on the environment. Nowadays, we can say with rigor that the worldwide economic activity has reached the level of significant proportions affecting the environment, which is a good reason to seek solutions to contribute to the development of a green economy both at national level and at international level. In this respect, sustainability strategies have been developed over time and have to be implemented by each Member State. Thus, issues in the field of social, economic and environmental development, as well as the structuring of public policy in the interests of a green economy are of particular interest.

Although the notion of environmental accounting has been discussed globally since the 1970s, in Romania it is a subject of interest in research only after the year 2000.

The role of green accounting within an entity is to increase the efficiency of management's actions to protect the environment and to distinguish distinctly environmental revenues and expenditures by including them both in the profit and loss account and balance sheet as well as in explanatory notes.

With the accession of Romania to the European Union, a major national interest has been manifested on the protection of the environment, so that strategies and measures for sustainable development from the legislative point of view were elaborated and implemented. Companies, wishing to create the most favorable social and accounting image, adopt green accounting and social responsibility practices. The implementation of environmental accounting is primarily aimed at improving the performance-environment ratio, where an important part is the efficiency of investments in technologies and the promotion of some less polluting production processes.

Starting from the analysis of the alignment of the Romanian legislation in the field of sustainable development with the European legislation and the highlighting of the researches carried out in this field, we applied a constructivist research methodology in the realization of the research approaches for analyzing the green accounting issue in the field of extractive industry and production and supply electricity from the entities listed on the Bucharest Stock Exchange. The object of the research was focused on the financial and accounting information found in the financial statements of the entities analyzed, in order to identify its importance in creating a favorable image for the entities from the accounting and social point of view, increasing the level of trust of the users. The answer to the objective is found in the Results and Discussion section, followed by the Conclusions section.

BACKGROUND

Legislative Framework in a National Context and its Harmonization with the European Directives

Given the scale of the sustainable development phenomenon, the central objectives of the European Union were to develop an environmental policy to improve the problem of excessive consumption of natural resources. Thus, the European Waste Management Directive (Directive 2006/12/EC), which was replaced by European Directive 2008/98/EC, was drafted. In order for Romania to comply with EU requirements, it has developed a national legislative framework in which it took over the provisions of the Waste Directive (Decision No 1470 of 9 September 2004, Order No 1364/1499 of 14 December 2006, Law no. 211 of November 15, 2011, and others).

Another European Directive has been developed for the storage of waste (Directive 1999/31/EC), transposed into national law by a series of normative acts (Decision No. 349 of 21 April 2005, subsequently amended and supplemented by Decision 1292 of 2010, etc.).

Waste regulations in the extractive industries are aligned with directives through two pieces of legislation: Decision no. 856/2008 and Order 2042/2934/180 of 2010.

Similar Studies in the Studied Field

We note the focus of research on the current challenges in the field of sustainable economic, social and environmental development in order to formulate recommendations for public policies related to reducing the negative effects of economic development on the environment. Some believe that the involvement of activists and environmental NGOs is a clear sign of greening the economy (Vertakova & Plotnikov, 2017).

Green accounting contributes to the assessment of sustainable economic growth, with the indication that sustainable development should be measured with the use of standardized alternative physical indicators. (Bartelmus, 1999). Later, he studies how the SEEA acts and influences progress in environmental accounting. (Bartelmus, 2014).

Numerous studies have been conducted to determine the relationship between environmental performance and environmental reporting. (Cohen et al, 1995; Stanwick & Stanwick, 1998; Pattern, 2002; Melynk et al., 2002; Al-Tuwaijri et al., 2003; Filbeck & Gorman, 2004; Elsayed & Lizal, 2005). Regulators of accounting and securities are aware of the importance of effective environmental reporting, so deficiencies in such reporting are conducted by many researchers (Franco, 2001; Chan-Fishel, 2002).

In the context of a sustainable economy, national research was conducted on the implication of environmental factors on economic efficiency (Botezatu & Andrei, 2012). Research from Romania proves that there is a convergence trend of sustainable and financial reporting (Camp, 2005, Apostol, 2008).

METHODOLOGY RESEARCH

In order to meet the objective of the research, we identified, in the ***first phase***, the size of the sample to be studied. It consists of all companies listed on the Bucharest Stock Exchange in the

main market segment, the Standard and Premium categories in two fields of activity: extractive industry and electricity production and supply. Of the total number of entities in the two fields of activity, the analyzed sample represents 86% and consists of 6 companies of national and international interest (extractive industry: SC DAFORA SA, ROMPETROL WELL SERVICES SA, SNGN ROMGAZ SA, OMV PETROM SA; production and supply of electricity: CNTEE TRANSELECTRICA, SN NUCLEARELECTRICA SA).

Phase II of the study consists in analyzing the social image of the sample companies by making 180 observations during 5 years (2012-2016) on how to report social corporate governance, identifying whether companies refer to social responsibility and to environmental protection in annual reports (including whether they specify environmental investments or environmental fines), whether there is a separate heading on social responsibility on their website (a box on which the Corporate Governance Code specifies for listed companies) and whether they publishes a statement of compliance with the Corporate Governance Code. The results of these observations show whether the social image of the companies in the sample is favorable through the use of green accounting and the application of a corporate social governance policy.

Phase III of the current research includes 210 financial-accounting observations over the 5 years of the sample survey. The aim is to identify the existence of accounting entries in the accounting policies of companies of green accounting practices. We also observed the way in which revenue and expenditure on sustainable development (in the Profit and Loss Account) are reflected, but also the elements of receivables and liabilities with environmental protection (in the Balance Sheet) and their details in the Explanatory Notes. After studying the observations, we can conclude on how the companies under review use green accounting practices and whether these practices influence their accounting and social image.

RESULTS AND DISCUSSION

By making the first 180 observations on the sample, we find that all companies under review are adopting responsible corporate governance, their annual reports including a corporate governance statement and references to social responsibility. However, in these references, details of investments made for environmental protection (waste disposal, cleaning of contaminated sites, etc.) are not specified, except for half of the companies in the sample. Moreover, notices on Environmental Guard fines for non-compliance with environmental legislation are not presented to any of the companies.

The level of quantifiable investments reported in the Social Responsibility section of the annual report was 2015 over 115% in 2015, while in 2016 they fell by almost 16%.

The presence in the Annual Report of Investment Claims for Sustainable Development and the absence of any mention of fines may indicate that companies are interested in presenting a more favorable social image, although we cannot say this.

Surprisingly, in all 210 observations relating to the way in which the accounting information on sustainable development is reflected (according to Phase III of the Research Methodology), data on accounting policies specific to green accounting and their way of accounting could not be identified reflected in the financial statements. In fact, investments for sustainable development are insignificant amounts, so they are not presented separately in the Explanatory Note. However, environmental expenditure is specified in the annual reports although they are not separately reflected in the financial statements. So, looking only at the financial statements, it is hard to say that companies do not adopt any environmental accounting practices, whether or not they are presented under the accounting policy box of the annual report.

Because the results obtained cannot be quantified, we will continue our research to obtain results to substantiate the assumption that the accounting image has changed due to the fact that the entities under review do not adopt green accounting practices.

CONCLUSION

The green accounting currently applied in the accounting of Romanian companies and the requirements for disclosing information through published financial statements and other documents that compose the annual report of companies do not reveal sufficient information to make it possible to quantify the impact of the green economy and sustainable development on the financial position and the overall result of an entity. We note that new developments in the financial reporting framework are needed in this respect, including developments in organizational culture regarding the notion of green accounting. However, as regards the social image of the entities under consideration, we can say that they are working to comply with the requirements of the Corporate Governance Code. The results show that there is a tendency to improve the social image in terms of investments made during the analyzed period for sustainable development, by adapting environmental protection policies and social responsibility to the specifics of the activity.

The limits of our research consisted mainly of the limited number of companies in the sample and the fact that the data were manually removed and processed from the Bucharest Stock Exchange database and no other economic factors were taken into account could influence the results. Another possible limit can be considered to be the financial reporting framework (IFRS) as it allows entities to briefly present financial information that is not considered to be material, which is why the results of the research could be influenced.

Additional studies may be undertaken for entities belonging to other areas of activities on the Bucharest Stock Exchange or by studying the effect of not adopting green accounting on the share price on the capital market and the level of investor confidence. Also, a future study can be conducted on the same entities, using the interview method, to obtain relevant data from company managers about environmental practices and how they recognize, assess and account for operations engaged in related to the protection of the environment.

BIBLIOGRAPHY

AL-TUWAIJRI, SULAIMAN A., CHRISTENSEN, THEODORE E. AND HUGHES, K.E., (2004). The Relations Among Environmental Disclosure, Environmental Performance, and Economic Performance: A Simultaneous Equations Approach. Accounting, Organizations and Society, Vol. 29, pp. 447–471.

APOSTOL, C., (2008). Reflectarea Politicii de Mediu în Situațiile Financiare Anuale / Environmental Policy Reflection in Annual Financial Statements. International Symposium "Sustainable Agriculture in the Context of Environmental Change", „Ion Ionescu de la Brad" University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași.

BARTELMUS, P., (1999), Green accounting for a sustainable economy - Policy use and analysis of environmental accounts in the Philippines. Ecological Economics, Vol. 29(1), pp. 155-170.

BARTELMUS, P., (2014). Environmental-Economic Accounting: Progress and Digression in the SEEA Revisions. Review of Income and Wealth, Series 60(4), pp. 887-904.

BOTEZATU, M., ANDREI.J. (2012). Implications Of The Environmental Factors On The Economic Efficiency Of Capital Investments. A Romanian Perspective In Terms Of A Sustainable Economy. Journal of Environmental Protection and Ecology, Vol. 13 (1), pp. 382-391.

COHEN, M., A., FENN, S., A., NAIMON, J., S., 1995. Environmental and Financial Performance: Are They Related?.Investor Resposibility Research Center (www.irrc.org).

ELSAYED, K., PATON, D., (2005). The impact of Environmental Performance on Firm Performance: Static and Dynamic Panel Data Evidence. Structural Change and Economic Dynamics, Vol.16, Issue 3, p.395-412.

FILBECK, G., GORMAN, R., (2004). The Relationship between the Environmental and Financial Performance of Public Utilities. Environmental and Resource Economics, 29, p. 137-154.

MELNYK, S.A., SROUFE, R.P., CALANTONE, R. 2002.Assessing the impact of environmental management systems on corporate and environmental performance, Journal of Operations Management, Vol. 336, p. 1-23.

STANWICK, P., STANWICK, S., (1998). The relationship Between Corporate Social Performance and Organizational Size, Financial Performance and Environmental Performance: An Empirical Examination. Journal of Business Ethics, 17, p. 195-204.

TABĂRĂ, N., (2005). Contabilitatea naţională a României / National Accounting of Romania, Sedcom Libris, Iaşi.

VERTAKOVA, Y., PLOTNIKOV, V., (2017). Problems of sustainable development worldwide and public policies for green economy. Economic Annals-XXI, Vol. 166(7-8), pp. 4-10.

NEW TRENDS IN INTERNAL AUDIT

Tatiana Dănescu, Emil Gherghescu, Alexandra Botoș

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș; PhD Student; PhD Student

Abstract:The entity's internal audit structures are faced with increasingly complex requests from executive management, the board of directors and, ultimately, investors. Switching from conventional internal audit to risk-based internal audit takes into account the future of a business, addressing the issues of those responsible for managing risk. The trend is to identify measure and prioritize risks. This is due to the increasing requirements of risk management, information, insurance, consultation leading to the continuous adaptation of the internal audit function. On this basis, we consider important research efforts to identify new trends in internal audit that require the extension of scope to activities to add value.

*Keywords**:** insurance, internal audit, business risk, corporate governance, management.*

Introduction

In the business environment, there is a change in the frequency of occurrence of external disrupting factors, which are transformed from disrupting factors with cyclical occurrence into ones with a continuous occurrence. Thereby, the tendency of the internal audit department is to focus on business risks and to add value by identifying risks, determining their potential effects, and ways to eliminate or mitigate their effects. Also, internal audit work provides the external auditor with information processed in the internal control assessment process.[1] From our studies we noticed that many researchers and authors are currently addressing the concept of risk prevention in internal audit, presenting sustainable options for internal auditors.

As for the business environment, the internal audit activities have a continuous dynamic, evolving from the use of cyclical audit plans to assess the internal control activity in the past to the use of a risk-based audit plan in the present and the assessment of the risk management process adopted by the company in the future.

Research Methodology

The research is of a qualitative type. We want to highlight the evolution of the expectations, trends, objectives, means and techniques currently used globally, as well as the trends and directions of future development of the profession. From the investigations conducted in the literature, as well as the latest studies in the field by international bodies or practitioners, we have turned our attention to new risk factors such as cyber security, technological progress or new business models. The presented research is an integral part of a complex project, which aims at highlighting the evolution of the stakeholders' requirements regarding the internal audit function, the way in which the internal audit function meets these requirements as well as the latest risk categories and the latest technologies, and means used in the field of work.

[1] Marcel Ghiță, Auditul Intern, 2009, Editura Economică, București, pp.44-46

Disruption factors identified for companies today

Technological developments, scientific research, and the extent to which innovations and scientific discoveries are used, are experiencing unprecedented progress. Technological development, widespread use of the internet and new inventions are not just business opportunities but also risks for companies. Considering the above mentioned, we appreciated that in the vision of those in the executive management of corporations the challenges presented by the new era of digitization are ranked first among the disruption factors. Analyzing the data presented by three well-known companies for their contribution in the audit field, PriceWaterhouseCooper, KPMG and Ernest & Young, we have done, according to Graphic 1, a classification of the disruptive factors according to their importance in the vision of the persons with roles in executive management of corporations, in 2017.

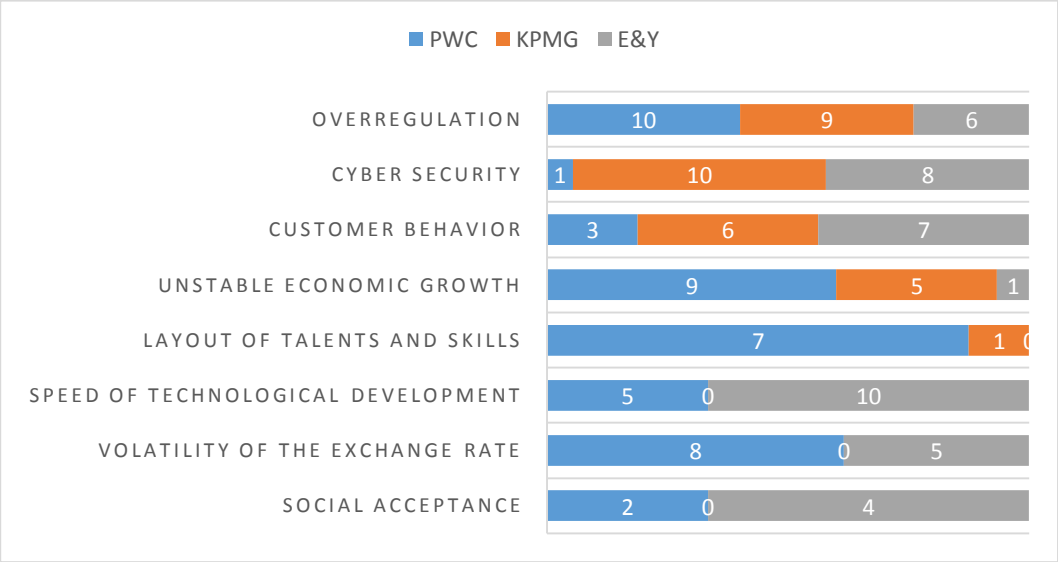

Graphic 1. Classification of disruptive factors according to the level of importance
Sours: Based on information found in bibliographic sources.[234]

In order to have a relevant result of the analysis, we made a rating grid according to the importance of each factor presented in the survey charts, by the three companies and presented the results simultaneously so that they can be analyzed concurrently and comparatively.

According to the analysis, we identified eight disruption factors that were present in the classifications of at least two of the three companies that conducted the studies. The first and most important for executive leadership among disruptive factors, according to our scoring grid, is over-regulation, and therefore inconsistent with our expectations, the speed of technological development is considered the main disruptive factor. The speed of technological development is considered only in two of the three studies, with a very high importance for the sample studied by Ernest & Young and an average importance for the one studied by the PWC.

According to our analysis, three other factors common to the three studies were presented: cyber security, customer behavior and unstable economic growth. In addition to the factors presented in Graphic 1, there were others which did not present any common points between the

[2]PriceWaterhouseCoopers, „21st Annual Global CEO Survey", 2018 - https://www.pwc.com
[3] KPMG, " Key Riscks for internal audit", 2017 - https://assets.kpmg.com
[4] Ernest&Yong, " Top Business risks facing mining and metals 2017-2018", 2017 - http://www.ey.com

three studies but consider relevant to be mentioned: Data Analysis and Big Data, Management and Monitoring, Tax Austerity, Operational Efficiency.

The factor mentioned as Social Acceptance refers to the Corporate Social Responsibility (CSR) function that has recently begun to present a new area for internal audit, especially since 2005, when Japan first began reporting in formations on social responsibility activity.[5]

Internal Audit: Features and Expectations

We note that, in the past, the most important achievements in the field of internal audit highlighted the shift to a risk-based approach as well as increasing the reputation of this function by helping companies achieve their goals. At the time of 2012, the main risks capturing the attention of the Audit Committees were: compliance risks, operational risks, IT risks, financial risks and strategic risks, and in the opinion of CEOs: strategic risks / business risks, operational risks, compliance risks, financial risks and IT risks in general.[6]

According to previous studies[7], in the opinion of the majority of stakeholders, the key factor in organizing the internal audit activity is the management of the organizations. The leaders of the internal audit compartments face a changing (economic, political, legislative) environment, but also a rising risk. According to the above-mentioned study, in 2016, 54% of respondents were of the opinion that the internal audit function adds significant added value and 62% of them expect a more significant contribution to this function. As far as the 2017 statistical data is concerned, there is a decrease, with only 44% of the stakeholders saying that the internal audit function contributes added value to companies' efforts to achieve the objectives.[8] Although 55% of managers and board members interviewed in 2015 said they were planning to have an internal audit department that would become a trusted consultant by 2020, 2017 only 9% of them considered this function fulfills the status of a trusted consultant.[9]

Through Chart 2, we compared the stakeholders' opinion with internal audit. Thereby, it can be noticed how during the period analyzed in the public opinion of the stakeholders the appreciation that the internal audit function brings added value to the entity is decreasing as compared to the view that the internal audit function offers added safety in managing risks, which is growing.

[5] Tiffany Daykin, " The Role of Internal Auditing in Sustainable Development and Corporate Social Reporting", 2006, The Institute of Internal Auditors, pp. 3-5
[6] The Institute of Internal Auditors, Sharpening our Focus on the Road Ahead: Internal Audit in 2020, 2013 - http://www.dallasiia.org
[7] PriceWaterhouseCoopers, „2016 State of the Internal Audit Profession Study",2016 - https://www.pwc.com
[8] PriceWaterhouseCoopers, „2017 State of the Internal Audit Profession Study", 2017 - https://www.pwc.ru
[9] PriceWaterhouseCoopers, „2017 State of the Internal Audit Profession Study", 2017 - https://www.pwc.ru

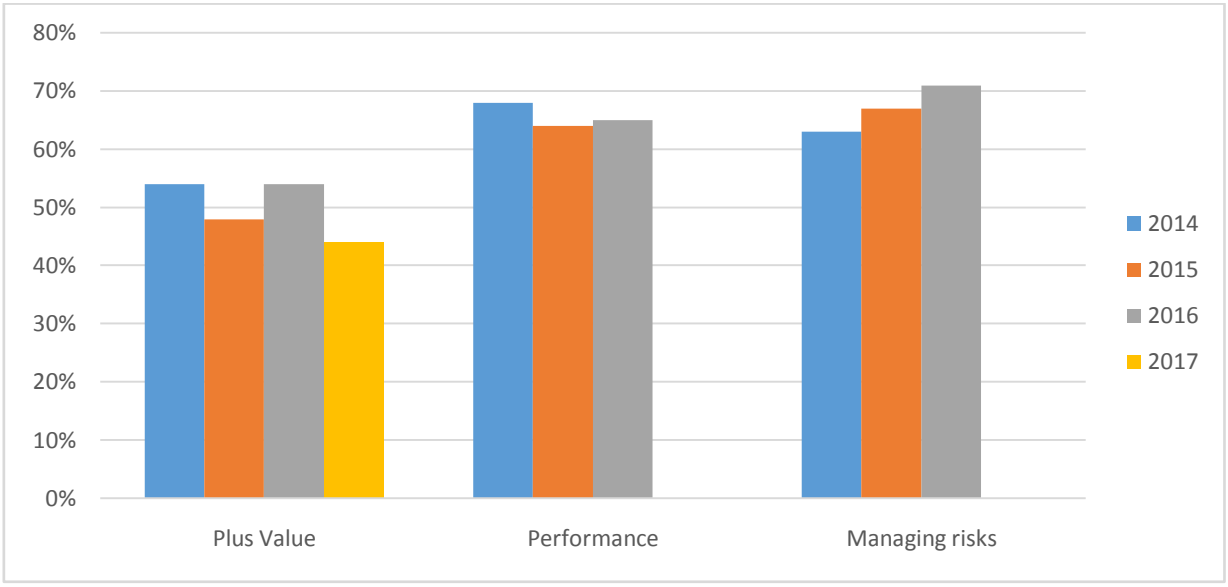

Graphic 2. Representation of stakeholders' opinion on the added value of internal audit
Sours: Based on information found in bibliographic sources [10]

Among the expectations of the stakeholders addressed to the services of the internal audit function, the following can be listed:

- Orientation of the internal assurance audit objectives to strategic risks, where this component is considered as a priority and benefits from stakeholders' appreciation;
- good knowledge of the mission, strategy, risks and objectives of the organization;
- increased input in terms of risk advisory capacity;
- efficient relationship with the management and the members of the Board of Directors, communicating more often and not only in writing;
- good coordination with the second line of defense in order to meet the objectives of insurance work.[11]

As far as internal auditors are concerned, it is advisable that they pay attention to:

- acquiring a good knowledge of the mission, strategy, objectives and risks of the organization;
- taking into account both current and future risks when planning audit work;
- using the unique position in the organization to increase risk understanding and risk management throughout the organization.[12]

With regard to the relationship between the internal audit department and the management structures, 45% of the internal audit departments are subordinated to the executive management and 73% report to the Audit Committee or the Board of Directors, 35% of the respondents expecting a budget increase (only 9% % decrease) and 26% increase in the number of members of the internal audit department (only 6% decrease).[13]

[10] PriceWaterhouseCoopers, ,,2016 State of the Internal Audit Profession Study",2016 - https://www.pwc.com
[11] Chambers Richard, "Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl
[12] Chambers Richard, "Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl
[13] Chambers Richard, "Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl

Internal Audit: Strategies and Directions to Follow

In order to improve internal audit work and to increase the prestige of the profession, Richard F. Chambers, President of the Institute of Internal Auditors, proposes five strategies to follow:

- satisfying the client's desire;
- achieving an internal audit function with increased agility;
- transforming the talent of the internal audit function;
- revolutionizing the processes specific to the internal audit function;
- increasing the prestige of the internal audit function.[14]

By satisfying the customer's desire, in the present context, it is meant to achieve the expected performance by the stakeholders. They generally have different expectations or attach different importance to the objectives, depending on the position held in the organization chart or their interests. Meeting stakeholder expectations may involve summing up the other four strategies to follow.

An agile internal audit function means a significant contribution to the company's effort to meet the challenges and about which the company's management has stated that it has done more than an effective implementation of the audit plan.[15] The difference between a traditional internal audit function and an agile internal audit function is due to the fact that the agile internal audit function addresses a larger number of disruptive factors at the company.

By depicting graph 4, we highlight the difference identified by the PWC between the performance of an agile and traditional audit function, taking into account the level of involvement of the two on the following factors: A - operational disrupters; B- new regulations; C- Changes in business or strategy model; D - technological advances; E-brand or reputation incidents; F- financial challenges; G-Innovations in the Digital Sphere.

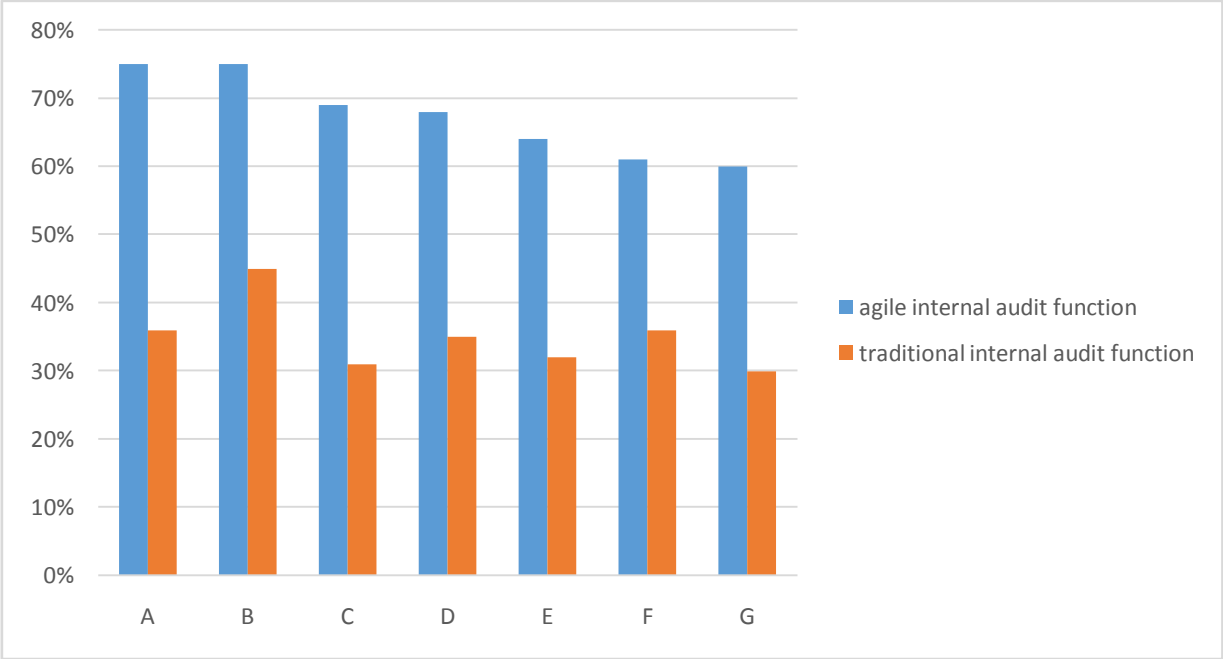

Graphic 3. The level of involvement of the agile internal audit function as compared to a traditional one

[14] Chambers Richard, "Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl

[15] PriceWaterhouseCoopers, „2017 State of the Internal Audit Profession Study", 2017 - https://www.pwc.ru

Sours: PriceWaterhouseCoopers, ,,2017 State of the Internal Audit Profession Study", 2017 - https://www.pwc.ru

An agile internal audit function is also involved more rapidly at the time of the occurrence of the risks, in 68% of cases it is asked for a point of view regarding the risks associated with the disruption factor, as opposed to 36% for the other audit functions internal. Stakeholders with an agile audit feature reported 88% that the internal audit function contributes significantly to the company's effort to achieve its goals.[16]

Transforming the talent of the internal audit function can be accomplished by adapting the capabilities of the internal audit function to emerging risks through development, acquisition and outsourcing.[17] In order to achieve this goal, it is necessary to act on two lines of action: to hire, recruit and train experienced auditors and to provide the internal audit department with dedicated software programs to provide auditors with a range of tools to facilitate:

- management of collected information;
- data analysis;
- data mining tools;
- carrying out a continuous audit;
- mission planning;
- tracking the implementation of recommendations;
- risk evaluation.

Revolutionizing the processes specific to the internal audit function can be achieved through the adoption of fundamental instruments, among which:

- tools for collaboration;
- data retrieval tools;
- analytical data and monitoring tools;
- predictive and automated tools.[18]

These studies (PWC, Deloitte, 2017) highlight the need to focus internal auditors' attention on IT risks, including:

- information security, mobile device applications, social media;
- cloud computing;
- IT tools used in the audit activity, such as data analysis or CAAT - Computer Assisted Audit Techniques[19];
- robotizing the process of automation and cognitive intelligence;
- digital risk audit;
- risks presented by collaboration with external partners.[20]

Increasing the prestige of the internal audit function is based on an entity support that can be achieved by delivering strategic, quality and dynamic risk-oriented plans, aligning the audit function to business objectives, providing quality assurance, obtaining continuous feedback and continuous positioning to the environment in which the business operates.

In order to have the expected impact, at present, internal auditors should anticipate effectively the risks associated with technology infusion, changes in legislation, or due to changes

[16] PriceWaterhouseCoopers, ,,2017 State of the Internal Audit Profession Study", 2017 - https://www.pwc.ru
[17] Chambers Richard, "Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl
[18] PriceWaterhouseCoopers,,2018 State of the Internal Audit Profession Study", 2018 - https://www.pwc.com
[19] PriceWaterhouseCoopers,,2018 State of the Internal Audit Profession Study", 2018 - https://www.pwc.com
[20] Deloitte, Internal audit future trends, 2018 - https://www2.deloitte.com

in business or strategy, and meet stakeholder expectations. In this respect, the Classification by PriceWaterhouseCooper (2017)[21], based on the ability to bring added value in the activity of companies, in internal audit functions, is revealed:

- evolvers, data of activities that lead to the absorption of technology and the absorption of talented auditors, their training and preparation;
- followers, activity data that succeed in attracting and adopting to a lesser extent innovations and highly skilled personnel;
- Observers, data of activities that have the worst results.[22]

Conclusions

The business environment is benefiting in the present time of a continuous evolution, the economic sector being directly affected by technological progress, absorbing innovations in the activity of companies, producing competitive advantages, but also exposing the company to the associated risks. We conclude that both stakeholders and executive management expect the audit function to provide early and safe advice against the risk factors such as: Corporate Social Responsibility; Speed of technological development; Effective use of skills; Behavioral change of customers; cyber-attacks and the most important emergence of new regulations.

We also note that, in line with the increased stakeholder expectations, the internal audit function is forced to a transition and development stage redefining its capabilities and competence.

In our opinion, in order to benefit from an agile audit function, the joint effort of the members of the internal audit team is required, as well as by supporting the entity's management by providing the audit department with the necessary funds to acquire the innovative software tools needed to carry out the activity, auditors with IT experience and training, as well as continuous training. The communication between the management of the Internal Audit function and the management of the company should ensure the flow of information necessary to realign the internal audit function to the objectives of the organization as well as to the changing expectations of the stakeholders involved.

BIBLIOGRAPHY

1. Chambers Richard, ”Internal Auditing: Poised to the Future: Global Outlook, 2017, The Institute of Internal Auditors, https://www.iia.nl/SiteFiles/IIA%20Congres/2017/Presentaties/Richard%20Chambers%20Poised%20for%20the%20Future%20web.pdf
2. Deloitte, Internal audit future trends, 2018 https://www2.deloitte.com/us/en/pages/risk/articles/internal-audit-future-trends.html
3. Ernest&Yong, ” Top Business risks facing mining and metals 2017-2018”,2017 http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/ey-top-10-business-risks-facing-mining-and-metals-2017-2018/$FILE/ey-top-10-business-risks-facing-mining-and-metals-2017-2018.pdf
4. Ghiță Marcel, ”Auditul Intern”, 2009, Editura Economică, București, pp.44-46
5. KPMG, ” Key Riscks for internal audit”, 2017 https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/ch/pdf/key-risks-internal-audit-en.pdf
6. Mihăileanu Liviu, Perspective ale schimbărilor în activitatea de audit intern, Revista Audit Financiar, Nr. 52, 2009, pp. 27-28

[21] PriceWaterhouseCoopers, ,,2017 State of the Internal Audit Profession Study”, 2017 - https://www.pwc.ru
[22] PriceWaterhouseCoopers,,2018 State of the Internal Audit Profession Study”, 2018 - https://www.pwc.com

7. PriceWaterhouseCoopers, „2016 State of the Internal Audit Profession Study",2016 - https://www.pwc.com/sg/en/risk-assurance/assets/internal_audit_profession_study_2016.pdf

8. PriceWaterhouseCoopers, 2017 State of the Internal Audit Profession Study, Staying the course toward True North: navigating disruption

9. PriceWaterhouseCoopers, 2018 State of the Internal Audit Profession Study, Moving at the speed of innovation, 2018 - https://www.pwc.com/us/en/risk-assurance/rir/pwc-2018-state-of-the-internal-audit.pdf

10. PriceWaterhouseCoopers, „21st Annual Global CEO Survey", 2018 https://www.pwc.com/gx/en/ceo-agenda/ceosurvey/2018/gx/business-threats.html

11. The Institute of Internal Auditors, Sharpening our Focus on the Road Ahead: Internal Audit in 2020, 2013 - http://www.dallasiia.org/PDF/020713_Lunch.pdf

12. Tiffany Daykin, " The Role of Internal Auditing in Sustainable Development and Corporate Social Reporting", 2006, The Institute of Internal Auditors, pp. 3-5

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

PARTICULARITIES OF ENVIRONMENTAL DAMAGE

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract:At the doctrinal level, there are some divergences regarding the nature and the extent of environmental damage, as well as the way haw it could be repaired.
Representing a form of damage consisting of the attainment of environmental values by damaging a right or a legitimate interest, the repair of the resulting environmental damage falls under the legal responsibility of its author.
We considered that, the particularities of the environmental damage and the problems they raise require a classification and at the same time, an analysis of them by categories.
Also, with regard to legal liability for environmental damage, some issues specific to these categories of illicit deeds have also been imposed on the analysis.
In addressing the issue of ecological damages, we will try to provide a general overview concerning the responsibilities, by examining with priority some aspects of the judicial liability for these categories of damages.

Keywords: environmental damage, responsibilities, environmental victim, legal liability, repairing the damage, illegal deeds.

1. Consideraţii prealabile

Definim dauna ecologică ca fiind acea vătămare ce aduce prejudicii ansamblului elementelor de mediu, fiind consecinţa unor fapte sau acte ilicite care prin efectele lor, dăunează mediului. Problema ce se iveşte este că, o astfel de vătămare sau atingere adusă mediului, tocmai datorită caracterului său indirect şi difuz, nu permite întotdeauna constituirea dreptului la reparare[1]. Cu toate că în doctrină există unele divergenţe în privinţa naturii şi întinderii daunei ecologice precum şi a modalităţii de reparaţiune, una dintre problemele esenţiale vizează stabilirea victimei acesteia. Astfel, la nivel doctrinar dauna ecologică este apreciată fie ca o vătămare cauzată de către om mediului, fie, potrivit concepţiilor antropocentrice, având ca victimă omul (sănătatea, bunurile şi activităţile sale, bunăstarea sa), mediul constituind sursa daunei şi nu victima sa[2]. Potrivit opiniilor concordante din doctrină şi argumentelor invocate în acest sens, victima directă a vătămării este mediul înconjurător.

Cu toate că, multe activităţi umane antrenează efecte asupra mediului, definirea unei limite peste care acestea pot fi considerate ca fiind negative şi capabile să genereze în final un drept la reparaţie, nu este încă stabilită.

Amintim în acest context că, mult timp dauna ecologică a fost asimilată altor categorii de prejudicii, însă treptat ea a dobândit autonomie în raport cu acestea, aspect ce rezultă indubitabil din

[1]A se vedea, **Michel Prieur**, *Droit de L'environnememt,* 6e édition, Précis Broché, Editeur Dalloz, Paris, 2011, p.740 et suivants.

[2]**Patrick Girod,** în lucrarea sa,*La réparation du domage écologique,* Revue internationale de droit comparé, Libraire générale de droit et de jurisprudence, Paris, 1976, p. 418, asimilează dauna ecologică cu cea produsă prin poluare şi consideră că vizează toate domeniile ce contribuie la degradarea mediului natural, dauna ecologică fiind cea cauzată de către om mediului. Şi reputatul ecologist **Francis Caballero,** în *Essai sur la notion juridique de nuissance,* LGDJ, Paris, 1981,consideră dauna ecologică ca fiind cauzată direct mediului, şi independentă de urmările sale asupra persoanelor şi bunurilor.

Convenţia de la Lugano, ce se referă la „orice pierdere sau daună ce ar rezulta din alterarea mediului înconjurător”[3].

În accepţiunea legislaţiei române în materie de mediu, sintagma prejudiciu sau daună ecologică desemnează efectul cuantificabil în cost al daunelor asupra sănătăţii oamenilor, bunurilor sau mediului provocat de poluanţi, activităţi dăunătoare sau dezastre. Din această definiţie rezultă că este vorba de o exprimare valorică a consecinţelor prejudiciilor cauzate sănătăţii oamenilor, bunurilor sau mediului, consecinţe generate de poluanţi, de activităţi umane dăunătoare ori dezastre ecologice.

Cu toate că, în sens metaforic se poate spune că victima daunei ecologice este mediul, potrivit reglementării juridice a mediului, victima acestui fenomen constituie obiectul derivat sau material al unei complexităţi de raporturi juridice. Se ştie că raporturile juridice sunt raporturi interumane, astfel că victimele ce pot invoca o reparare financiară sunt doar oamenii, indiferent dacă au suferit paguba ecologică în mod direct (în calitatea lor de persoane fizice sau juridice de drept privat), ori indirect (în calitatea lor de persoane juridice de drept public, de persoane morale ori în ansamblu, ca omenire, comunitate locală, statală sau internaţională). Pe un astfel de considerent se poate afirma că mediul neputând fi subiect al raporturilor juridice, acesta nu poate fi nici victimă ecologică sau prejudiciat, ci doar obiect al unei daune ecologice. Amintim totodată că deşi potrivit definiţiei legale, dauna ecologică este provocată de către poluanţi, activităţi dăunătoare sau dezastre, există numeroase situaţii în care aceasta poate fi rezultatul existenţei sau activităţii şi a altor vieţuitoare, altele decît omul.

Reprezentând o formă de prejudiciu constând în atingeri aduse unor valori ale mediului, prin lezarea unui drept sau interes legitim, repararea pagubei ecologice produse cade sub aspect juridic, în sarcina autorului acesteia[4].

Astfel cum am precizat încă de la începutul studiului, cu toate că daunele ecologice sunt consecinţa unor fapte sau acte care prin efectele lor dăunează mediului, stabilirea cu exactitate a dreptului de reparaţie este deseori dificilă. De altfel, soluţionarea practică a daunei ecologice este eficace numai când există un rezultat negativ cuantificabil, de cele mai multe ori declanşarea răspunderii juridice de mediu fiind incertă şi dificilă fie din lipsa de probe fie de rezultate imediate. Cu toate că cea mai importantă şi distinctă trăsătură a daunei ecologice este ireversibilitatea, dovedirea acesteia este destul de dificilă întrucît efectele sale negative nu se produc imediat şi totodată sunt greu de perceput.

Particularităţile daunelor ecologice şi problemele pe care acestea le ridică, impun o clasificare şi o analiză a acestora pe categorii, astfel că vom expune în cele ce urmează, cîteva dintre acestea.

Luând ca prim criteriu de clasificare, modul lor de producere, vom distinge între *daunele directe* şi cele*indirecte sau daunele „prin ricoşeu”*. În prima categorie, denumite daune ecologice pure, sunt incluse daunele cauzate mediului propriu-zis, independent de lezarea unui interes uman, cea de-a doua categorie cuprinzând daunele cauzate omului, bunurilor ori proprietăţii. După obiectul lor, pagubele ecologice sunt susceptibile de clasificare în, *pagube cauzate mediului natural sau artificial, sănătăţii umane, proprietăţii ori pierderi economice.* Desigur că, încadrarea acestora într-o categorie sau alta depinde de valoarea lezată. Pe de altă parte, luând în considerare caracterul prejudiciului, se distinge între *daunele de origine reală sau primară* (cauzate valorilor

[3] A se vedea Convenţia de la Lugano (21 iunie 1993); În acest document, noţiunea de mediu înconjurător dobândeşte o accepţiune largă, cuprinzând elementele naturale şi biotice cum sunt aerul, apa, solul, fauna şi flora, interacţiunea dintre asemenea factori, din bunuri care compun moştenirea culturală şi aspectele caracteristice ale peisajului.

[4] A se vedea, **Ernest Lupan**, *Noţiunea juridică a poluatorului mediului*, Revista Curentul Juridic. Târgu-Mureş, nr.1/2002; tot **Ernest Lupan**, *Dreptul la indemnizaţie a victimei poluării*, Revista Dreptul, Bucureşti, nr.9/ 2002,

materiale, cele ce aduc atingere intereselor patrimoniale ale persoanelor) şi cele *de origine secundară* (ce sunt rezultatul direct al daunelor primare şi care apar sub forma unor pierderi de natură fiziologică, genetică, morală, etc.). Această din urmă categorie de daune, implică ca despăgubirea să cuprindă cheltuielile necesare refacerii mediului afectat, nerealizarea unor venituri, precum şi orice altă pierdere ecologică. Şi modul de reparare al daunele ecologice, implică gruparea acestora în *daune reparabile în natură* (categorie ce priveşte strict daunele cauzate elementelor naturii) şi *daune reparabile prin echivalent bănesc*[5]. Repararea în natură a prejudiciului ecologic pune în evidenţă specificitatea acestuia şi, poate fi asigurată prin intervenţia umană. Repararea pecuniară sau prin echivalent bănesc vizează indemnizarea prejudiciului material sau moral suferit de victimă, prin achitarea contravalorii acestuia prin echivalent bănesc, bineînţeles pe baza unei egalizări corespunzătoare între pagubă şi indemnizaţie[6]. Desigur că, prejudiciul ecologic având de regulă, un caracter patrimonial, acesta este susceptibil de evaluare bănească, în timp ce prejudiciul moral, cauzat prin lezarea unui interes nepatrimonial, poate avea caracter patrimonial sau moral. Se distinge de asemenea şi cu referire la cauza daunelor ecologice, între *daune contractuale* (cesunt consecinţa încălcării unei obligaţii stabilite printr-o convenţie încheiată între autorul lor şi victimă, obligaţie preexistentă ce poate genera pagube atît contractantului cît şi mediului natural), şi *daune extra-contractuale* (ce includ pagubele care antrenează răspunderea civilă delictuală).

Luând în considerare posibilitatea prevederii sau nu, a întinderii daunei ecologice, aceasta poate fi *previzibilă* sau *imprevizibilă*. Desigur că, o astfel de clasificare este relevantă pentru stabilirea distincţiei între răspunderea civilă delictuală şi cea contractuală, întrucît în cazul răspunderii contractuale, debitorul răspunde, de principiu, numai pentru prejudiciul previzibil (excepţie fiind culpa sa gravă), iar în cazul răspunderii delictuale, acesta răspunde atît pentru prejudiciul cert sau previzibil (cel ale cărui consecinţe puteau fi prevăzute în momentul săvârşirii acţiunii ilicite), cît şi pentru prejudiciul imprevizibil (cel ale cărui urmări care nu puteau fi prevăzute). Clasificarea daunelor ecologice în funcţie de criteriul duratei lor, în *daune instantanee* (produse deodată sau într-o perioadă scurtă de timp) şi *daune succesive* (ce sunt consecinţa aceluiaşi fapt ilicit dar care se produc într-o perioadă mai îndelungată de timp, cum ar fi de pildă, starea de infirmitate auditivă datorată poluării sonore), interesează mai ales cu referire dimensiunea reparaţiei şi modalitatea de reparare a prejudiciului.

2. Unele probleme specifice daunelor ecologice

Cu referire la răspunderea juridică pentru prejudiciile ecologice[7], se impun analizei cîteva probleme specifice acestor categorii de fapte ilicite.

Precizăm că, prin consacrarea la nivel constituţional a obligaţiei statului român de a reface şi ocroti mediul înconjurător, precum şi de a menţine echilibrul ecologic, s-a creat cadrul juridic general pentru ocrotirea victimelor poluării, prin mijloace de drept civil. Rezultă astfel o obligaţie a statului la restabilirea echilibrului ecologic, dar şi o obligaţie în sarcina instituţiilor civile în soluţionarea delictelor prin care s-au produs prejudicii ecologice[8].

Însă, răspunderea juridică de mediu[9] implică mai ales aspecte legate de stabilirea prejudiciului ecologic. Amintim în acest context că, potrivit dispoziţiilor art.5 lit. e din O.U.G.

[5]**Adriana Corhan**, *Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc,* Ed. Lumina Lex , Bucureşti 1999.
[6] Potrivit art. 1386, alin. 1 din Codul Civil român, despăgubirile urmează a fi stabilite fie prin acordul părţilor, pe cale amiabilă, fie prin hotărâre judecătorească; a se vedea, **Liviu Pop, Ionuţ-Florin Popa, Stelian-Ioan Vidu,** *Tratat elementar de drept civil. Obligaţiile***,** Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012, p. 202 şi urm**.**
[7] Vezi **Ernest Lupan,***Tratat de dreptul protecţiei mediului,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2009, p. 350 şi urm.
[8] Detalii, **Daniela Marinescu**, *Tratat de dreptul mediului,* ediţia a IV-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010, p. 600 şi urm.
[9] Detalii, **Mircea Duţu, Andrei Duţu,***Răspunderea în dreptul mediului,* Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2015, p. 32 şi urm.

nr.195/2005 modificată şi republicată ulterior, statul român recunoaşte oricărei persoane fizice sau juridice, dreptul la despăgubire pentru prejudiciul ecologic suferit. Desigur că, prejudiciul cauzat în mod direct nu poate oferi satisfacţie sub aspect practic, fiind necesară şi existenţa unei legături cauzale indirecte. Orice daună ecologică creată printr-o legătură cauzală, pentru a fi susceptibilă de reparaţie trebuie să fie consecinţa directă şi imediată a daunei directe, context în care se acceptă extinderea reparaţiei peste limitele prejudiciului direct. Este considerat prejudiciu indirect, acela ce excede câmpului răspunderii juridice, dacă nu se află în legătură cauzală cu fapta ilicită. Determinarea corectă a prejudiciului ecologic presupune utilizarea raportului cauzal, cu toate dificultăţile teoretice ori practice ce pot interveni.

Deşi repararea integrală a prejudiciului ecologic este esenţială, la stabilirea întinderii obligaţiei de dezdăunare, instanţa poate lua în considerare numai dimensiunea sa certă, determinată şi actuală[10]. Caracterul cert al acestei categorii de prejudicii poate îmbrăca aspecte particulare în raport cu realitatea, specificul şi actualitatea lor, ori cu pierderea unei speranţe de viaţă. În dreptul civil, caracterul cert al prejudiciului presupune o existenţă sigură şi neîndoielnică**,** precum şi posibilitatea evaluării sale. În dreptul mediului însă, datorită particularităţilor şi complexităţii daunelor ecologice, intervin dificultăţi în determinarea şi dovedirea existenţei acestora, fiind considerate noţiuni relative de o probabilitate suficientă. De pildă, pierderea speranţei de viaţă sau a unei şanse, indică un aspect al câştigului nerealizat, cu particularităţi conferite de dreptul mediului, astfel că reparaţiunea presupune luarea în calcul a pierderii speranţei de viaţă sau a unei şanse, situaţie ce poate îmbrăca aspecte multiple[11].

În ceea ce priveşte prejudiciile viitoare şi eventuale, cele a căror producere în viitor este nesigură, obligaţia la reparare se impune numai după producerea lor sau numai dacă există certitudinea că ele se vor produce. Precizăm că, determinarea unei daune viitoare este dificilă în dreptul mediului tocmai datorită aspectelor ce ţin de posibilitatea evaluării efectelor poluării ori de împrejurările viitoare şi nesigure de care depinde aprecierea acesteia.

Există categoria daunelor ecologice anormale, ce ţin de natura activităţii economice poluante sau a unor lucrări nedorite, ce pot determina pagube inevitabile. Precizăm în acest context că, deşi anormalitatea nu este o condiţie generală a reparaţiunii, ea este considerată a fi importantă întrucît constituie un criteriu decisiv în repararea aşa-numitor tulburări de vecinătate.

3. Forme specifice de daune ecologice. Particularităţi.

Luând în considerare atît particularităţile cît şi complexitatea daunelor ecologice, jurisprudenţa a definit şi alte tipuri de daune, cum sunt cele cu caracter nefinanciar, daunele de dezvoltare şi măsurile de salvare[12]. Aceste categorii distincte de prejudicii exprimă forme particulare de daune sau pagube produse mediului natural[13].

Daunele sau prejudiciile non-financiare, au un caracter moral, fiindreprezentate de pierderea beneficiului sau privarea de folosinţă ori aşa-numita pierdere de agrement Aceste categorii de daune ecologice exprimă prejudiciul moral, ce a fost creat şi impus pe cale jurisprudenţială. Astfel, jurisprudenţa în materie a stabilit că despăgubirile pentru prejudiciile morale se acordă persoanei lezate îndreptăţite să le primească, împreună cu cele patrimoniale, în scopul reparării corecte şi

[10] Pentru detalii, a se vedea **Ernest Lupan, Mircea Ştefan Minea, Andrei Marga,***Tratat elementar de Dreptul Mediului,* Partea Specială, Vol. II, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997, p.463.

[11] De pildă, în cazul „Amoco Cadiz", instanţa a stabilit că în zona terestră şi marină, mareea neagră a distrus considerabil vegetaţia şi fauna, fapt pentru care a acordat despăgubiri pentru costul operaţiunilor de curăţire şi al echipamentelor utilizate, pentru pierderea elementelor de floră şi faună, refuzând acoperirea pierderii capacităţii elementelor poluate de a se regenera; A se vedea în acest sens, **Alexander Kiss,** *Le droit de l'homme a la conservation de l environnement,* Strasbourg, 1990, p.446.

[12] Cu referire la formele particulare de prejudicii ecologice, a se vedea, **Mircea Duţu, Andrei Duţu,***Dreptul mediului,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014, p. 134-214.

[13]A se vedea, **Mircea Duţu,***Tratat de Dreptul Mediului*, Vol. I, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008, p.167.

complete a daunei suferite. Prejudiciile de dezvoltare sunt tipul de pagube nedeductibile, fundamentate pe teoria riscului potrivit căreia persoanele ce obţin profit dintr-o activitate determinând un risc, trebuie să îşi asume toate consecinţele. Tot pe cale jurisprudenţială s-au impus şi măsurile de salvare[14] cu referire la repararea pagubelor ecologice, ce se concretizează în ajutorul acordat de terţii neafectaţi printr-o catastrofă ecologică. Potrivit acestei orientări, persoanele ce au colaborat ocazional şi spontan la o operaţiune de combatere a poluării pot fi indemnizate de către autorul daunei ecologice.

Dezastrele ecologice ce se produc în mod frecvent în ultimul timp, ridică o serie de probleme, îndeosebi cu privire la evaluarea exactă a prejudiciului ecologic cauzat astfel. Desigur că, activitatea de prevenire a riscurilor ecologice este mult mai economicoasă şi totodată mai importantă decît compensarea prejudiciilor ecologice care pot avea deseori un caracter ireversibil. Principiul prevenirii poluării este un principiu esenţial în dreptul mediului, ce reclamă atît reglementarea unor obligaţii cu caracter preventiv, cît şi promovarea de activităţi ce pot avea drept consecinţă evitarea modificărilor negative ale calităţii factorilor de mediu.

Noţiunea de răspundere juridică pe care o presupune principiul prevenirii, implică introducerea de obligaţii cu caracter preventiv, promovarea de activităţi ori proceduri care să urmărească evitarea alterării calităţii mediului ori preîntâmpinarea producerii de pagube. Răspunderea de mediu are tocmai rolul de a determina ce trebuie făcut pentru a preveni o pagubă ecologică. Desigur că, principiul prevenirii poluării mediului interferează cu noţiunea de pagubă ecologică şi iminenţa prejudiciului.

Stabilirea daunei ecologice pure (ce are în vedere prejudiciul suferit de mediul înconjurător propriu-zis, independent de lezarea directă a unui interes uman), presupune unele dificultăţi pe considerent că aceasta poate fi rezultatul unui proces îndelungat. Întrucît deteriorarea mediului afectează atît calitatea vieţii generaţiilor prezente cît şi cea a generaţiilor viitoare, principiul prevenirii poluării şi producerii pagubelor ecologice are un rol esenţial cu privire la calitatea mediului şi a vieţii.

Cu referire la daunele ecologice, o problemă ce se ridică vizează subiectul îndreptăţit să primească indemnizaţia pentru dauna ecologică pură. Desigur că, mediul natural reprezentând o valoare fundamentală ocrotită prin lege, acesta nu este o victimă care să reclame reparaţiunea[15]. În dreptul internaţional, mediul prejudiciat având statut de patrimoniu comun, subiectul îndreptăţit la reparaţiune este în principiu statul, ca titular al mediului[16]. În dreptul intern, subiect al reparaţiunii poate fi statul, o unitate administrativ-teritorială, o persoană fizică sau juridică de drept public sau privat, prejudiciată ca urmare a nerespectării normelor de dreptul mediului, a obligaţiilor de prevenire a poluării etc. Deţinătorii factorilor de mediu sunt şi subiecţii îndreptăţi să ceară repararea daunelor ecologice, aceştia putând pretinde reparaţiunea direct pe cale amiabilă, personal ori prin intermediul unor asociaţii, a autorităţilor administrative ori judiciare ce pot obliga persoana responsabilă la plata indemnizaţiei pentru refacerea mediului afectat.

În concluzie, faptele ilicite de mediu ce au ca rezultat încălcarea unor drepturi patrimoniale şi nepatrimoniale (cum ar fi, încălcarea dreptului la sănătate, a dreptului la viaţă privată sau a dreptului de proprietate), impun protejarea mediului şi prin intermediul mijloacelor de drept civil[17].

---

[14]Noţiunea de măsuri de salvare a fost consacrată în Convenţia de la Bruxelles, din 29 noiembrie 1969. Instanţele franceze au folosit acţiunea de salvare pentru a indemniza ajutorul benevol acordat de terţi cu ocazia unor catastrofe ecologice cum ar fi, mareele negre.

[15] Cu referire la victima poluării, a se vedea, **Daniela Marinescu**, *Tratat de dreptul mediului*, ediţia a V-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015.

[16]**Şerban Alexandru,** *Regimul juridic al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internaţional,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013.

[17] Pentru detalii, **Simona-Maya Teodoroiu,***Răspunderea civilă pentru dauna ecologică*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti 2003, p. 276 şi urm.

Dreptul la despăgubire pentru prejudiciul ecologic produs, îşi află temeiul juridic în dreptul persoanelor de a nu fi private de un mediu sănătos şi protejat, şi nu neapărat în conduita autorului faptei ilicite.

BIBLIOGRAPHY

1. **Adriana Corhan**, *Repararea prejudiciului prin echivalent bănesc,* Ed. Lumina Lex, Bucureşti 1999;
2. **Alexander Kiss**, *Le droit de l'homme a la conservation de l environnement,* Strassbourg, 1990;
3. **Daniela Marinescu**, *Tratat de dreptul mediului*, ediţia a V-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2015;
4. **Daniela Marinescu**, *Tratat de dreptul mediului*, ediţia a IV-a, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2010;
5. **Ernest Lupan, Mircea Ştefan Minea, Andrei Marga,***Tratat elementar de Dreptul Mediului*, Partea Specială, Vol. II, Ed. Lumina Lex, Bucureşti, 1997;
6. **Ernest Lupan**, *Noţiunea juridică a poluatorului mediului*, Revista „Curentul Juridic", Târgu-Mureş, nr.1/2002;
7. **Ernest Lupan**, *Dreptul la indemnizaţie a victimei poluării*, Revista „Dreptul", Bucureşti, nr.9/ 2002;
8. **Ernest Lupan,***Tratat de dreptul protecţiei mediului,* Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2009;
9. **Liviu Pop, Ionuţ-Florin Popa, Stelian-Ioan Vidu,** *Tratat elementar de drept civil. Obligaţiile***,** Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012;
10. **Michel Prieur**, *Droit de L'environnememt*, 6e édition, Précis Broché, Editeur Dalloz, Paris, 2011;
11. **Mircea Duţu,***Tratat de Dreptul Mediului*, Vol. I, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2008;
12. **Mircea Duţu, Andrei Duţu,***Dreptul mediului*, Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014;
13. **Mircea Duţu, Andrei Duţu,***Răspunderea în dreptul mediului*, Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2015;
14. **Simona-Maya Teodoroiu,***Răspunderea civilă pentru dauna ecologică*, Ed. Lumina Lex, Bucureşti 2003;
15. **Şerban Alexandru,** *Regimul juridic al răspunderii civile pentru daune cauzate prin poluare în context internaţional*, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2013.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE LEGAL REGIME FOR THE MANAGEMENT OF MEDICAL WASTE

Lucreția Dogaru

Prof., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract:This paper aims an analysis of the legislative documents and also of the specialized doctrine with relevance in the field of medical waste management, an extremely important and complex field that concerns the human health as well as the environmental protection.
The issue of the management of these categories of waste has become particularly important in the last period, just because of the increase in their quantity and diversity, but above all the awareness of the risk and negative impact on human health and on the environment.
We will present and analyze the regulations that establish the legal regime of medical waste as well as the role of environmental policies in ensuring human health, in line with the principles and strategic elements of the sustainable development of human society.
Will be analyzed the legal levers specific to the protection of the environment and human health for the efficient management of the activities involving waste, neutralization and disposal, as well as the sanctioning regime in this field,

Keywords: medical waste, human health, sustainable development, waste management, medical liability.

1. Consideraţii prealabile

Protecţia mediului reprezintă un obiectiv de interes naţional, regional şi internaţional ce are ca scop reducerea şi eliminarea efectelor poluării, înlăturarea influenţelor negative exercitate asupra mediului natural şi artificial, asupra întregului ecosistem ca un tot unitar.

Legislaţia regională şi cea naţională de mediu este dominată de ideea necesităţii dezvoltării economice pe baza valorificării superioare a resurselor materiale şi umane, a dezvoltării ştiinţei şi tehnologiei, cu stricta respectare a cerinţelor de protejare a mediului.

Prezervarea mediului şi elaborarea unei politici legislative în privinţa protecţiei şi dezvoltării factorilor de mediu, constituie o sarcină fundamentală şi permanentă a statelor, atît prin adoptarea de legislaţii naţionale corespunzătoare, cît şi prin aderarea la documentele şi reglementările internaţionale în domeniu.

Politicile şi legislaţiile de mediu ale Uniunii Europene şi cele ale statelor membre au cunoscut evoluţii comune, măsurile de protecţie şi reglementările juridice coroborându-se atît în conţinutul cît şi în semnificaţia lor. Treptat, s-a conturat în cadrul politicii de mediu şi politica de protecţie a sănătăţii umane axată pe principiul dreptului la un mediu sănătos şi protejat, a dreptului la sănătate, la viaţă privată şi de familie. În prezent, atît legislaţiile cît şi politicile naţionale de mediu sunt puternic şi indisolubil conectate la politica comunitară de mediu precum şi la legislaţia în domeniu.

Una din problemele majore ce vizează mediul înconjurător şi sănătatea umană o constituie deşeurile. Impactul şi riscul semnificativ al deşeurilor asupra calităţii factorilor de mediu cunoaşte în ultima perioadă forme dintre cele mai diverse, aspect ce implică gestionarea sau managementul corespunzător al acestor factori poluanţi.

Problematica gestionării deşeurilor cunoaşte în ultima perioadă o atenţie deosebită tocmai datorită creşterii cantităţii şi diversităţii lor, dar mai ales a conştientizării riscului major şi a impactului negativ al acestora asupra sănătăţii umane şi a calităţii mediului[1]. Gestionarea raţională a deşeurilor de orice fel, trebuie să urmărească două aspecte principale: pe de o parte, să ia în considerare fenomenele de poluare generate de deşeuri şi să ia măsuri de minimizare a impactului acestora asupra mediului, iar pe de altă parte, să urmărească transformarea deşeurilor în resurse materiale şi energetice secundare.

La nivel global şi regional dar şi la nivel naţional, se încearcă adoptarea de metode standard de gestionare a deşeurilor într-un sistem integrat de management. Desigur că, încercarea elaborării de metode standard de gestionare a deşeurilor şi de stabilire a criteriilor de clasificare a acestora, întâmpină numeroase dificultăţi ce se datorează unor cauze cumulative.

Sectoarele care fac obiectul politicii de mediu şi care includ şi gestionarea deşeurilor[2], se regăsesc în planurile de acţiune pentru mediu şi în strategiile elaborate la nivelul Uniunii Europene, fiind totodată însoţite de directive şi de stabilirea de obiective prioritare. Amintim în acest context prima Directivă Cadru 75/442/ECC, privind administrarea deşeurilor, având ca obiectiv principal asigurarea prevenirii generării de deşeuri şi reducerea periculozităţii lor, neutralizarea ori utilizarea deşeurilor în calitate de surse de combustibil alternativ, implementarea principiului „poluatorul plăteşte" etc. Au urmat, Directiva 99/31/EC privind stocarea controlată a deşeurilor precum şi Directiva 2000/76/EC privind incinerarea deşeurilor, Directiva Cadru 2008/98/EC, dar şi alte astfel de reglementări. Pe baza acestora, s-a conturat strategia comunitară de gestionare şi management a deşeurilor, principalele tendinţe promovate fiind: prevenirea poluării mediului prin deşeuri; minimizarea cantităţilor de deşeuri; reciclarea în scopul reutilizării materiale şi energetice, tratarea termică şi depozitarea corespunzătoare a deşeurilor de orice fel.

Desigur că, una din problemele esenţiale impuse de aderarea ţării noastre la spaţiul european comunitar, a fost cea cu referire la protecţia mediului. Acest aspect a inclus şi preocupările relative la managementul deşeurilor, tocmai în scopul alinierii legislative la normele şi standardele comunitare, sens în care s-au elaborat Planurile regionale de gestionare a deşeurilor precum şi s-au transpus directivele europene asupra deşeurilor în plan legislativ intern[3]. Astfel cum am amintit anterior, managementul deşeurilor presupune activitatea complexă de colectare, de transport şi eliminare a deşeurilor în scopul protejării mediului şi sănătăţii umane împotriva efectelor nocive ale acestor categorii de produse[4].

Amintim că, pe plan mondial, unul din documentele relevante ce impune o politică comună în materie de protecţie a mediului şi a sănătăţii, îl constituie Convenţia de la Basel din martie 1989[5], care se referă la regimul juridic al transportului transfrontalier al deşeurilor periculoase şi de altă natură precum şi al eliminării acestora. Acest document internaţional, pornind de la ameninţarea crescândă pentru mediu şi sănătate a producerii şi complexităţii deşeurilor, a stabilit măsuri de

[1] **Giusti L.,** *A review of waste management practices and their impact on human health,* Review Waste Management, no. 29/2009, p. 2227–2239.

[2] Cu referire la imperativul economic şi ecologic al gestionării deşeurilor, a se vedea, **Octavian Valeriu Bold, Agafiel Mărăcineanu,** *Managementul deşeurilor solide,* Ed. Matrix Rom, Bucureşti, 2003, p. 7 şi urm.

[3] Amintim Ordinul Ministrului Sănătăţii nr. 219/iunie 2002 pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deşeurilor rezultate din activităţile medicale şi a Metodologiei de culegere a datelor pentru baza naţională de date privind deşeurile rezultate din activităţile medicale, publicat în M. Of. nr. 386 din 6 iunie 2002, abrogat prin OMS nr. 1226 din 3 decembrie 2012, publicat în M. Of.nr. 855 din 18 decembrie 2012.

[4] **Radu Pascu,** *Managementul Deşeurilor,* Ed. Universităţii Lucian Blaga, Sibiu, 2009, p. 3;**Ştefan Gabriel Burcea,** *Managementul deşeurilor urbane. Perspectiva europeană comparată,* Ed. ASE Bucureşti, 2009, p. 12.

[5] Ratificată de Parlamentul României şi publicată în M. Of.nr. 18 din 26 ianuarie 1991, aceasta a stabilit trei obiective principale şi anume: reducerea transportului de deşeuri periculoase; distrugerea deşeurilor periculoase în proximitatea producerii lor şi minimizarea generării acestor reziduuri.

gospodărire ecologică raţională, reguli de transport în afara frontierelor statale a acestor reziduuri precum şi atribuţii şi responsabilităţi în sarcina statelor în acest domeniu.

2. Regimul juridic al deşeurilor medicale

În marea categorie a deşeurilor, deşeurile medicale sau clinice periculoase rezultate din activitatea medicală, prezintă un risc pentru sănătatea umană şi pentru mediu, astfel că regimul acestora este strict reglementat. Aceste categorii de deşeuri au fost codificate conform Catalogului European al Deşeurilor, document transpus în legislaţia noastră încă din anul 2002, fiind astfel supuse unui regim juridic riguros şi consecvent elaborat. Prin aplicarea, de o manieră corectă şi eficientă a reglementărilor la nivelul unităţilor sanitare, se urmăreşte reducerea riscului pe care îl reprezintă deşeurile medicale, în special cele periculoase, pentru contaminarea mediului şi pentru afectarea stării de sănătate a personalului din spitale şi a populaţiei în general.

Luând în considerare riscurile pe care diferitele categorii de deşeuri medicale le pot determina precum şi subiecţii expuşi contaminării, s-au impus instrumente şi măsuri de prevenire şi reducere a acestora. Desigur că cele mai eficiente instrumente de protecţie s-au dovedit a fi cele legislative, cele ce impun reguli de conduită imperative.

Un rol important în stabilirea conduitelor ce vizează protecţia mediului împotriva poluării prin intermediul deşeurilor, inclusiv a celor rezultate din activităţi medicale, îl joacă şi acele idei de bază, generale, călăuzitoare, reprezentate de principiile de dreptul mediului. Principiile internaţionale şi de drept comunitar importante ce guvernează domeniul protecţiei mediului[6] şi implicit problematica gestionării deşeurilor periculoase, sunt:principiul "poluatorul plăteşte",principiul "precauţiunii" şi principiul "proximităţii". Principiul "poluatorul plăteşte", implică responsabilitatea legală şi financiară a producătorului de deşeuri, asimilat poluatorului căruia i se vor imputa costurile sociale ale poluării produse. Aplicarea acestui principiu se întemeiază în principal, pe crearea instrumentelor economice şi fiscale cu vocaţie preventivă şi cu titlu curativ, pe o responsabilitate ecologică[7]. Astfel, în considerarea acestui principiu, unitatea sanitară răspunde de îndepărtarea şi eliminarea finală în siguranţă a deşeurilor produse[8], aceasta fiind totodată obligată să dispună de resursele financiare necesare pentru derularea unui management corect al deşeurilor generate. Bineînţeles că, implementarea şi funcţionarea unui sistem corect de gestionare a deşeurilor constituie o cheltuială esenţială în bugetul oricărei unităţi sanitare. Principiul "precauţiunii",se referă la necesitatea luării măsurilor de precauţie împotriva apariţiei riscurilor ce pot fi generate de gestionarea necorespunzătoare a deşeurilor rezultate din orice tip de activitate medicală. Prevenţia este invocată pentru a proteja societatea de riscurile care nu sunt încă cunoscute sau care sunt incerte, astfel că pentru protejarea mediului şi a sănătăţii populaţiei, se recomandă luarea măsurilor de protecţie cu titlu de precauţie[9]. Un alt principiu important, cel al "proximităţii",recomandă ca eliminarea finală a oricăror tipuri de deşeuri să se realizeze în proximitatea sursei de producere, în scopul reducerii riscurilor pentru mediu şi pentru sănătatea umană legate de transportul acestora.

---

[6] **Michel Prieur,***Droit international et comparé de l'environnement,* Envidroit, AUF, Agence Universitaire de Francophonie, Université de Limoges, 2015, p. 12.

[7]A se vedea, **Mircea Duţu,** *Politici publice de mediu,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2012, p. 42.

[8] Potrivit legii, toţi agenţii economici care generează deşeuri au obligaţia să ţină o evidenţă a gestiunii acestora; a se vedea, HG nr. 856 din 16 august 2002, publicată în M. Of.nr. 659 din 5 septembrie 2002.

[9]**Marciano Alain, Tourrès Bernard,***Regards critiques sur le principe de précaution : Le cas des OGM*, Libraire Philosophique, Paris, 2011, p. 304.

Cît priveşte documentele legislative naţionale ce tratează regimul juridic al deşeurilor, inclusiv al deşeurilor rezultate din activităţi medicale, acestea sunt abundente şi relevă preocuparea legiuitorului român în acest sens[10].

Toate măsurile şi instrumentele legislative în materie, stabilesc reguli de conduită, atribuţii specifice şi responsabilităţi în sarcina unităţilor sanitare generatoare de deşeuri, pentru întregul lanţ generator şi procesator. Acestea constituie totodată şi un sprijin real pentru toţi subiecţii implicaţi în gestionarea deşeurilor medicale, tocmai prin furnizarea de informaţii utile referitoare la gestionarea sau managementul deşeurilor rezultate din activitatea medicală, la fluxul deşeurilor periculoase, precum şi cu referire la riscurile potenţiale generate de gestionarea incorectă a acestei categorii de deşeuri. Colectarea şi eliminarea deşeurilor clinice reprezintă o obligaţie legală ce este riguros reglementată în sarcina subiecţilor generatori responsabili.

Legea nr. 211 din 2011, privind regimul deşeurilor[11], este principalul act normativ ce stabileşte măsurile necesare pentru protecţia mediului şi a sănătăţii populaţiei, prin prevenirea sau reducerea efectelor adverse determinate de generarea şi gestionarea deşeurilor şi prin reducerea efectelor generale ale folosirii resurselor şi creşterea eficienţei folosirii acestora.

Luând în considerare dispoziţiile acestei legi precum şi cele ale legii privind reforma în domeniul sănătăţii, s-a emis în anul 2012, Ordinul pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deşeurilor rezultate din activităţi medicale şi a Metodologiei de culegere a datelor pentru baza naţională de date privind deşeurile rezultate din activităţi medicale[12]. Prin intermediul acestuia se desemnează Institutul Naţional de Sănătate Publică, ca autoritate responsabilă pentru gestionarea bazei naţionale de date privind deşeurile rezultate din activităţi medicale, se aprobă condiţiile de colectare prin separare la locul producerii a deşeurilor medicale precum şi se aprobă planul de gestionare al acestora, ce va fi inclus în planul naţional de gestionare al deşeurilor. Sunt totodată stabilite atribuţii în sarcina unităţilor medicale, a direcţiilor judeţene de sănătate publică şi a autorităţii publice centrale de sănătate.

Desigur că, unul din aspectele importante ce trebuie luate în considerare în elaborarea planului de gestionare a deşeurilor rezultate din activitatea medicală, indiferent dacă acestea sunt sau nu periculoase, îl constituie educarea şi formarea profesională a personalului direct implicat în activitatea de gestionare a deşeurilor rezultate în unitatea medicală, ce implică separarea la sursă, colectarea, depozitarea şi eliminarea finală a acestora.

BIBLIOGRAPHY

[10]**OUG nr.195/2005, privind protecţia mediului,** cu completările şi modificările ulterioare; **Legea nr. 426/2001,** pentru aprobarea OUG nr.78/2000 privind regimul deşeurilor; **HGR nr.856/2002,** privind evidenta gestiunii deşeurilor şi pentru aprobarea listei cuprinzând deşeurile, inclusiv deşeurile periculoase; **HGR nr.162/2002,** privind depozitarea deşeurilor, cu modificările şi completările ulterioare (HGR nr.349/2005); **HGR nr.128/2002,** privind incinerarea deşeurilor, cu modificările şi completările ulterioare (HGR nr. 268/2005); **HGR nr.1.470/2004,** privind aprobarea Strategiei naţionale de gestionare a deşeurilor şi a Planului naţional de gestionare a deşeurilor; **HGR nr. 1862/2005** pentru aprobarea proiectului "Incinerarea deşeurilor periculoase şi sterilizarea deşeurilor periculoase generate din activitatea medicală"; **Ordinul MTCT nr. 211/2004,** pentru aprobarea Procedurii de reglementare şi control al transportului deşeurilor pe teritoriul României; **Legea nr.147/2005,** privind stabilirea şi sancţionarea contravenţiilor la normele legale de igienă şi sănătate publică; **Ordinul MSF nr.997/2004 şi 1029/2004**, pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deşeurilor rezultate din activităţile medicale; **Legea nr.211/2011,** privind regimul juridic a deşeurilor; **Ordinul nr.1226/2012,** pentru aprobarea Normelor tehnice privind gestionarea deşeurilor rezultate din activităţi medicale, publicat în M. Of.nr. 855 din 18 decembrie 2012.

[11]Publicată în M. Of.nr. 837 din 25 noiembrie 2011, republicată în M. Of.nr. 757 din 12 noiembrie 2012.

[12]Ordinul nr. 1226 din 3 decembrie 2012, în vigoare de la 17 ianuarie 2013.

1. **Florian Grigore Rădulescu,** *Managementul deşeurilor,* curs universitar, Universitatea Ecologică Bucureşti, 2017;
2. **Marciano Alain, Tourrès Bernard,***Regards critiques sur le principe de précaution : Le cas des OGM*, Libraire Philosophique, Paris, 2011 ;
3. **Michel Prieur,***Droit international et comparé de l'environnement,* Envidroit, AUF, Agence Universitaire de Francophonie, Université de Limoges, 2015;
4. **Mircea Duţu, Andrei Duţu,** *Dreptul mediului***,** Ed. C. H. Beck, Bucureşti, 2014;
5. **Mircea Duţu, Andrei Duţu, *Răspunderea în dreptul mediului,***Ed. Academiei Române, Bucureşti, 2015;
6. **Octavian Valeriu Bold, Agafiel Mărăcineanu,** *Managementul deşeurilor solide*, Ed. Matrix Rom, Bucureşti, 2003;
7. **Radu Pascu,** *Managementul Deşeurilor,* Ed. Universităţii Lucian Blaga, Sibiu, 2009;
8. **Ştefan Gabriel Burcea,** *Managementul deşeurilor urbane. Perspectiva*
9. *europeană comparată,* Ed. ASE Bucureşti, 2009.

MENTAL TECHNOLOGIES IN MANAGEMENT

Petruța Blaga, Avram Tripon

Prof., PhD and, Assoc. Prof., PhD – "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract:The paper presents, in the context of the forecasts on trends in the field of technology with a major impact on the business environment in the next three years, according to the Technology Vision 2018 Report, a set of clarification questions related to what happened in the manager's life in the last 12 months, and what he wants to happen in the next 12 months. Starting from these answers, the EFI-ROM creative Method for managerial development is presented, together with two examples. At the end paper concludes the need for the development of real mental technologies, fully customizable for the use of managers.

Keywords:manager, managerial development, mental technologies in management.

Raportul *Redefine your company based on the company you keep. Intelligent Enterprise Unleashed,*întocmit de Accenture Technology Vision**,**previzionează tendințele în domeniul tehnologiei cu impact major asupra mediului de afaceri în următorii trei ani(Accenture Technology Vision, 2018). Conform acestui raport, s-au evidențiat cinci tendințe tehnologice care vor permite companiilor să intre în categoria întreprinderilor inteligente, vor crea noi oportunități de afaceri și vor determina schimbări semnificative în societate. Companiile de top participă la dezvoltarea societății cu produse și servicii noi care vor deveni indispensabile în viitor. Companiile și managerii acestora trebuie să-și schimbe mentalitatea și modelele de afaceri pentru a se concentra pe crearea de relații puternice și de încredere cu parteneri, clienți, angajați, guverne etc.

Cele cinci tendințe identificate în cadrul raportului sunt următoarele (Accenture Technology Vision, 2018):

1. *Creșterea rolului inteligenței artificiale (AI) pentru folosul membrilor societății.* Larga aplicabilitate a AI obligă azi companiile să o integreze în produsele și serviciile furnizate. În caz contrar, acestea nu vor putea să concureze cu companiile care folosesc rețele de colectare a datelor pentru îmbunătățirea relației cu clienții și luarea deciziilor de business (Bodea, 2000). În anii următori AI se va răspândi și va dobândi capacitatea de a face transforma orice companie (sau angajat) într-una mai rapidă, mai deșteaptă și mai productivă. AI va determina noi nivele ale productivității, ne va îmbunătăți viața personală și profesională, va pune întrebări existențiale despre vechea relație dintre om și mașină.
2. *Realitatea extinsă.* Tehnologii virtuale și realitatea extinsă schimbă modul în care ne conectăm cu oameni, experiențe și informații, putând duce la soluționarea unor probleme care nu și-au găsit încă rezolvarea.Experimentarea în prezent a acestor tehnologii pune bazele necesare pentru transformarea întregii industrii în viitor.
3. *Veridicitatea datelor și a informațiilor.* Economia globală depinde de informațiile vehiculate în timp real și exacte. În acest context, datele și informațiile reprezintă fundamentul pe care își construiește activitatea orice întreprindere inteligentă. Însă, utilizându-le și rulându-le întreprinderile au creat un nou tip de vulnerabilitate: date și informații inexacte, neconfirmate, manipulate și părtinitoare care conduc la coruperea opiniilor despre afaceri și a deciziilor, cu un impact major asupra societății. Această vulnerabilitate reprezintă și va reprezenta o preocupare serioasă pentru întreprinderi care trebuie rezolvată. Instrumentele și capacitățile existente oferă

companiilor (Cărămidă, 2001) puterea de a combate această nouă provocare critică și de a asigura integritatea și veridicitatea datelor.

4. *Afaceri oneste, fără tensiuni,construite ca parteneriate la scară.* Afacerile și parteneriatele dintre companii depind în mare măsură de tehnologie, dar proprii lor sisteme de afaceri moștenite nu sunt proiectate să suporte parteneriate la scară. În contextul economiei digitale actuale întreprinderile inteligente trebuie să se reinventeze, să adopte noi sisteme informaționale (Blaga, 2002) adaptate noilor cerințe ale economiei globale care să le permită să dezvolte parteneriate și să profite la maximum de acestea.

5. *Crearea de sisteme distribuite inteligente.* Lumea fizică se transformă din ce în ce mai mult în medii inteligente. Întreprinderile inteligente se dezvoltă prin inteligență artificială, robotică și o serie de experiențe complexe. Pentru a putea da viață unor astfel de inițiative, întreprinderile inteligente trebuie să-și extindă infrastructurile în lumea dinamică și reală, în care doresc să ajungă (Vâjâeac, 2004).

În cadrul unei companii managerul deține rolul principal în dimensionarea performanțelor organizației și efectuează în mod constant și organizat activități specifice procesului de management: previziune, organizare, coordonare, antrenare, control evaluare. Numeroase studii cu privire la activitatea managerială scot în evidență, aproape în totalitate, că managerul este elementul cheie în cadrul organizației pe care o conduce. El își pune în mod decisiv amprenta pe: asigurarea unui climat psiho-moral pozitiv, de colaborare și destindere în interiorul organizației, luarea celor mai multe decizii, motivarea oamenilor și rezolvarea problemelor.

În vederea îmbunătățirii activității managerului, în literatura de specialitate s-a pus problema identificării și clarificării celor mai importante aspecte care s-au întâmplat în activitatea profesională a managerului, pentru ca acesta să-și poată previziona cu un grad suficient de precizie la ce s-ar putea aștepta în viitorul apropiat. În cele ce urmează se vor prezenta un astfel de set de întrebări.

Setîntrebări mentale de clarificare pentru manageri legate de ceea ce s-a întâmplat și ceea ce se va întâmpla în viitorul apropiat înorganizație

Se pot identifica un set de întrebări fundamentale (Luca & Căzănescu, 2015) pentru evaluarea și planificarea unui trimestru (Managerul tău virtual, 2018):

- *Întrebări evaluare trimestru*

Care sunt cele cinci lucruri care trebuie să existe pentru fiecare obiectiv trimestrial:

- Numele obiectivului
- Un set de acțiuni strategice clare.
- Un set de măsurători importante pentru performanța echipei.
- O echipă care să fie responsabilă de atingerea acestui obiectiv.
- Al 5-lea lucru important care trebuie să existe în planificarea oricărui obiectiv este celebrarea.

- *Întrebări pentru fiecare dintre obiectivele stabilite în trimestrul trecut.*

Cum clasificăm rezultatul obiectivului?

Ce a mers bine?

Ce nu a mers bine?

Care dintre lucrurile pe care le-am presupus au fost și adevărate?

Care dintre lucrurile pe care le-am presupus s-au dovedit a fi total eronate?

Ce număr critic ne-a ajutat cel mai mult să îl măsurăm?

Ce număr critic a fost irelevant în activitățile zilnice și săptămânale? Mai precis, care dintre măsurătorile noastre nu ne-a adus beneficii reale?

Care este persoana care a performat cel mai bine în echipa responsabilă de acest obiectiv?

Care este persoana care a performat cel mai prost în echipa obiectivului? A fost o problemă de competențe, caracter sau persoană pe rolul nepotrivit?

Dacă ar fi să stabilim din nou același obiectiv, ce am face diferit?

Care sunt top 3 lecții învățate în acest obiectiv?

- *Întrebări menite să ne ajute să evaluăm training-ul făcut în companie.*

Care training-uri au adus cele mai multe rezultate în echipele noastre?

Care training-uri s-au dovedit a fi irelevante?

Dacă ar fi să ne întoarcem acum 3 luni de zile, ce trening-uri am face în plus?

- *Întrebări pentru evaluarea proceselor din companie*

Care procese au contribuit cel mai mult la succesele pe care le-am avut trimestrul trecut?

Care procese ne-au împiedicat cel mai mult să performăm la maximum?

Dacă ne-am întoarce acum 3 luni, ce procese am fi construit pentru a face lucrurile mult mai rapide și mai simple?

- *Întrebări pentru evaluarea culturii organizaționale* (Pastor, 2011)

Ce obiceiuri din cultura companiei ne-au adus cele mai multe beneficii?

Se face o listă cu toate lucrurile care au mers bine la toate obiectivele și o listă cu toate lucrurile care au mers prost: una cu aspectele critice, una cu lucrurile care ne-au ajutat, una cu oamenii care au performat extraordinar etc.

Pe o scală de la 1 la 10, cum evaluăm trimestrul trecut?

- *Întrebări conectare misiune, viziune și plan 10 ani.*

Împotriva cui luptăm?

Cui adăugăm cea mai mare valoare cu produsele noastre?

Care sunt clienții care ne fac cele mai mari probleme? Chiar avem nevoie de ei?

Care sunt niște moduri inovative în care clienții ne folosesc produsele?

Care este cea mai importantă întrebare din companie?

Ce trofeu vrem în palmares? Ce vrem mai mult?

Cum putem să devenim compania care ne-ar falimenta compania actuală?

Ce beneficii unice ale produselor și serviciilor noastre nu le promovăm destul de puternic?

Noi promovăm destul de puternic acest beneficiu în marketingul nostru? Vânzătorii vorbesc despre el atunci când vând? Pe site-ul nostru este scos în evidență?

Ce talente ale oamenilor noștri nu le folosim pentru a ne crește compania?

Ce talent ne lipsește cu desăvârșire din companie?... Ce talente îți lipsesc cu desăvârșire din companie, care ar aduce mai multă inovație sau performanță?

Ce procese putem să automatizăm, fără să aibă un impact negativ asupra clienților și oamenilor noștri?

Cît timp își petrece CEO-ul săptămânal pentru a recruta noi talente?

Cît timp își petrece CEO-ul săptămânal pentru a căuta parteneriate strategice?

Cît timp își petrece CEO-ul pe săptămână pentru a face lucruri pe care alți experți sau angajați le pot face?

De ce resurse nu ne folosim pentru a crește mai mult și mai repede?

Pe cine consultăm atunci când nu suntem siguri pe deciziile pe care le luăm? Consultăm alți prieteni antreprenori? Avem consultanți? Acești oameni vorbesc din experiență sau din intuiție și logică? (Luca & Căzănescu, 2015)

Care este obiectivul nostru de peste 10 ani?

Care sunt cele mai importante cifre pentru obiectivul nostru pe 10 ani? Cifra de afaceri? Numărul de angajați? Numărul de clienți? Țările în care ne desfășurăm activitatea? Numărul de produse pe care le-am patentat? Numărul de produse vândute?

Cum se va schimba comunitatea, orașul, țara, lumea, în momentul în care noi atingem acel obiectiv?

Ce va pierde comunitatea, orașul, țara, lumea, dacă noi nu atingem acest obiectiv?

Care sunt cele 3 faze principale prin care trebuie să trecem, pentru a atinge obiectivul pe 10 ani?

- *Întrebări pentru găsit obiective*

Care sunt obiectivele pe care vrem să le atingem trimestrul următor?

Care este cel mai important obiectiv al trimestrului? (Marea Schimbare)

Ce putem să schimbăm în următorul trimestru, pentru ca apoi să putem să creștem mai repede cu mai puțină bătaie de cap?

- *Întrebări pentru fiecare obiectiv în parte*

Care este echipa responsabilă de obiectiv?

Face parte din echipă vreo persoană care a performat foarte prost trimestrul trecut? Acele persoane au mai făcut parte din această listă și în alte trimestre? Persoana are o problemă legată de competențe, de caracter sau de rol?

Care sunt acțiunile strategice ale obiectivului?

Ce avem de gând să facem în următoarele 90 de zile pentru a atinge obiectivul? Ce ai face diferit, dacă ar fi fost să replanifici obiectivul? Lecțiile învățate; Presupunerile care s-au dovedit adevărate și presupunerile care s-au dovedit false.

Care sunt numerele critice? - Lista de numere critice care ne-au ajutat foarte mult în trimestrul trecut; - Lista de numere critice care au fost irelevante în trimestrul trecut.

Care este premiul pentru a atinge obiectivul? Mai precis, cum vom celebra dacă acest obiectiv va fi un succes?

Care este persoana critică pentru a atinge acest obiectiv?

Ce responsabilități are această persoană pe care le putem da altcuiva, pentru a o ajuta să performeze mai bine pe cele critice?

Care este procesul care afectează cel mai mult succesul obiectivului nostru?

Cine este responsabil să creeze sau să îmbunătățească acest proces?

Avem un număr critic în obiectiv care măsoară acest proces?

Ce expert putem să aducem ca și consultant, pentru a ne da un feedback pe cum să ne mărim șansele de succes?

Ce training ar ajuta enorm pentru atingerea acestui obiectiv? Care training-uri s-au dovedit a fi irelevante? Dacă ar fi să ne întoarcem acum 3 luni de zile, ce trening-uri am face în plus?

Există cineva în companie care îl poate susține?

Când se va susține trainingul?

Ce persoană ar fi bine să recrutăm pentru a ne mări probabilitatea de succes?

Facem vreo presupunere eronată pe care am mai făcut-o și trimestrul trecut?

Ne folosim de lecțiile învățate în trimestrul trecut pentru a mări șansele de succes?

Ce obicei vom opri pentru următorul trimestru?

Ce obicei nou vom adăuga în următorul trimestru?

Cine este responsabil de implementarea obiceiului?

Cum se măsoară obiceiul?

Ce alte trening-uri ar trebui să susținem în următorul trimestru în afara celor pe care le-am stabilit în interiorul obiectivelor?

Ce procese noi avem de creat sau de îmbunătățit care nu se află deja într-unul din obiective?

Ce oameni avem nevoie să dăm afară?

Ce alți oameni avem de recrutat?

Studiu de caz. Metoda creativă EFI-ROM pentru dezvoltare managerială

Metoda creativă individuală managerială EFI-ROM (Avram, 2014) pornește de la auto-chestionare și este utilă în special atunci când nu avem nici o soluție convenabilă sau atunci când, în dorința de succes armonios, vrem ca soluția pentru care am optat deja să fie îmbunătățită.

În ceea ce urmează se va prezenta*varianta aplicabilă în special persoanelor preponderent logice,* care acționează mai mult cu mintea și care presupune următoarele etape:

1. identificarea logică a reușitei maxime pe care a avut-o managerul;
2. identificarea logică a metodei care a dat, de-a lungul vieții, cele mai bune rezultate (indiferent de domeniu, secvență de viață);
3. identificarea celor mai buni prieteni, care au contribuit la succese de viață memorabile (dacă nu există, se consideră propria persoană);
4. identificarea unor reușite ale altora – apreciate pozitiv de către individul căutător de soluții eficiente armonioase;
5. identificarea de soluții care au stârnit invidia prietenilor (sau invidia proprie);
6. identificarea de secvențe din viața proprie ce nu și-au găsit soluția potrivită până acum;
7. conturarea a cel puțin trei soluții logice posibile la problema pusă în discuție (a cărei soluție eficientă armonioasă se caută).

Exemplu:

O femeie-manager și-a pus întrebarea ”Cum conștientizăm aspectele importante ale vieții și insistăm pe acțiuni care conduc la rezultate armonioase – fiind creativi?”

Își amintește că a intrat la liceu cu nota 10, că și-a folosit darurile/aptitudinile, că ambii părinți i-au fost adevărați prieteni, că s-a preocupat în tinerețe de culturi pe verticală, că a apreciat în mod deosebit un personaj dintr-o carte care a generat un curent de opinie şi apoi o modă de trai armonios, că are încă provocări personale legate de amenajarea casei și grădinii. În acest context conștientizează aspectele importante ale vieții folosind următoarele soluții creative posibile / realizabile:

a. Provocările din propria familie;
b. Provocările din propria casă și grădină;
c. Provocările din comunitatea apropiată.

Exemplu:

Un manager, cercetător științific la Universitatea din Tg. Mureș, are de rezolvat următoarea problemă: Cum să promovăm implicarea cu responsabilitate a oamenilor, fiind atenți la armonizarea aspectelor principale ale vieții în familie și comunitate – prin intermediul unui club ?

Știe că s-a ocupat mulți ani de organizarea unei Academii de vară în colaborare cu personalități care dețineau experiență, că doi prieteni l-au ajutat, că a scris o carte care a avut o lansare foarte frumoasă, că a apreciat un scriitor de renume pe care l-a și întâlnit în timp ce acesta a făcut ”un tur al planetei”, că are ceva probleme de sănătate. În acest context știe că implicarea cu responsabilitate a oamenilor prin intermediul unui club se poate face:

a. Făcând o ”tabără de Acasă” – cu două întâlniri anuale la Tg Mureș;
b. Apelând la o echipă cu experiență în administrarea unei platforme online;
c. Creând un sistem academic integrator, în spațiul public.

Concluzii

Întrebările mentale ale managerului sunt importante, mai ales dacă sunt centrate pe aspectele importante ale activității sale. Folosirea metodelor creative este utilă în găsirea răspunsurilor la aceste întrebări, în special în contextul tendințelor în domeniul tehnologiei cu impact major asupra mediului de afaceri în următorii trei ani. Întrebările bine puse și utilizarea metodei creative EFI-ROM pun bazele dezvoltării unor tehnologii mentale utile în management.

BIBLIOGRAPHY

Accenture Technology Vision 2018, *Redefine your company based on the company you keep. Intelligent Enterprise Unleashed*, https://www.accenture.com/us-en/insight-technology-trends-2018, https://www.accenture.com/t20180227T215953Z__w__/us-en/_acnmedia/Accenture/next-gen-7/tech-vision-2018/pdf/Accenture-TechVision-2018-Tech-Trends-Report.pdf#zoom=50

Avram, T. (2014), *Innovative technology for sustainable development of human resource using non-formal and informal education,* Revista Procedia Technology, vol.12, p. 598-603

Blaga P. (2002), *Sisteme informaţionale: concepte, tendinţe şi probleme.* În: Tehnologia Informaţiei în Domeniul Managerial– Buşe F. (coordonator), Editura "Dacia", Cluj-Napoca

Bodea, C. (2000),*Inteligența artificială și managementul cunoștințelor economice,* Revista Informatică Economică, nr. 1 (13), p. 5-11

Cărămidă, M. (2001), *Importanța utilizării unor metode și tehnici în practica managerială a întreprinderilor,*Romanian Journal of Economics, Volume 12, p. 26-34,

Luca, D., Căzănescu, R. (2015), *5AM Business Mastermind*,http://www.5am.ro/mastermind/

Pastor, I. (2011), *Organizational Culture Factors that Can Influence Knowledge Transfer,* International Conference on European Integration - Realities and Perspectives 2011, EIRP Proceedings, vol. 6, p. 661-667

Vâjâeac, C. (2004), *Model conceptual al unui sistem software pentru managementul firmelor virtuale*, Buletinul AGIR nr. 4 - Impactul calității asupra integrării României în spațiul economic european. Industrie, agricultură, mediu, p. 1-740q – Managerul tău virtual (2018), *Manageriază echipele, obiectivele și KPI-urile dintr-un singur loc*,https://40q.io/training

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

CONSIDERATIONS RELATED TO DECISION NO. 55/2017,PRONOUNCED BY THE HIGH COURT OF CASSATION AND JUSTICEAS A PRIOR DECISION

Claudia Roșu

Prof., PhD, Hab. Dr., West University of Timișoara

Abstract: The article analyzes the interpretation given by the High Court of Cassation and Justice, by Decision no. 55/2017, art. 28 of the Emergency Government Ordinance no. 80/2013 on judicial stamp duties.
We consider the interpretation of the supreme supreme court is wrong, because it restricts the application of the provisions of art. 28 in appeals, only to the complainant who benefited from the exemption from judicial stamp duty at first instance.
In our opinion, the correct interpretation would have been to establish that the provisions of art. 28 shall apply irrespective of the party promoting the appeal, if the case has been exempted at first instance, from the obligation to pay.

Keywords: judicial stamp duty; exemption; processes in the field of consumer protection

1. Preliminarii. Cererile adresate instanţelor de judecată, ca regulă, se timbrează, cu anumite excepţii, expres stabilite. Principiul de bază este prevăzut de art. 1 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013[1] privind taxele judiciare de timbru, potrivit căruia acțiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt supuse taxelor judiciare de timbru[2].

Taxele judiciare de timbru sunt datorate de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești, precum și de către Ministerul Justiției și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Timbrarea cererii de chemare în judecată trebuie să se facă anticipat. Altminteri cererea va fi anulată[3].

Pentru timbrarea corectă, trebuie să fie indicat obiectul cererii de chemare în judecată, în funcție de care se stabilește cuantumul taxei judiciare de timbru[4].

Nu toate cererile în justiție se timbrează. În cazurile anume prevăzute de lege, acţiunile și cererile introduse la instanțele judecătorești, precum și cererile adresate Ministerului Justiției și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, sunt scutite de la plata taxelor judiciare de timbru.

Taxele judiciare de timbru se stabilesc în mod diferențiat, după cum obiectul acestora este sau nu evaluabil în bani, cu excepțiile prevăzute de lege.

[1] Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, privind taxele judiciare de timbru, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 392 din 29 iunie 2013, cu modificările și completările ulterioare.
[2] C. Roșu, *Drept procesual civil. Partea generală,* Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 204.
[3] I. Deleanu, *Tratat de procedură civilă, vol. I,* Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 892.
[4] M. Tăbârcă, *Drept procesual civil, Vol. II,* Editura Universul Juridic, București, 2013, p. 36; D. N. Theohari, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. I, Art. 1-526, Comentariu la art. 194 C. proc. civ*. (coordonator G. Boroi), Editura Hamangiu, București, 2013, p. 458; G. Boroi, M. Stancu, *Drept procesual civil,* Editura Hamangiu, București, 2015, p. 336.

2. Interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prin Decizia nr. 55/03.07.2017, de către Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept[5].

Problema care a generat sesizarea instanței supreme, a fost dată de interpretarea chestiunii, dacă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului sau indiferent de partea care formulează calea de atac.

Instanţa supremă a admis sesizarea formulată și a stabilit că dispoziţiile art. 28 din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se interpretează în sensul că de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac beneficiază numai reclamantul care a fost scutit în primă instanţă de obligaţia timbrajului.

De la început arătăm că ***nu împărtășim*** interpretarea instanței supreme și vom arăta argumentele pentru care avem o opinie contrară.

2.1. Titularul și obiectul sesizării

Prin Încheierea de ședință de la 31 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 444/740/2015/a1, Curtea de Apel București - Secția a V-a civilă a dispus sesizarea Înaltei Curţi de Casaţie și Justiție, în baza art. 519 C. proc. civ., în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea respectivei probleme de drept

Articolul 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, dispune că, „Dacă legea nu prevede altfel, este scutită de la plata taxei judiciare de timbru orice cerere pentru exercitarea unei căi de atac, ordinare și extraordinare, împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită, potrivit legii, de taxa judiciară de timbru”.

De asemenea, art. 29 din același act normativ, dispune că, sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru acțiunile și cererile, inclusiv cele pentru exercitarea căilor de atac, ordinare și extraordinare, referitoare printre altele, la protecţia drepturilor consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

2.2. Expunerea succintă a procesului

Prin cererea de chemare în judecată reclamanții A și B, în contradictoriu cu pârîta C, au solicitat să se dispună stabilizarea (înghețarea) cursului de schimb CHF-leu la momentul semnării Contractului de credit nr. HL24.893 din 13.08.2008, majorat cu 10%, curs care să fie valabil pe toată perioada contractului, să se dispună denominarea în monedă națională a plăților și să se dispună restituirea sumelor încasate în plus reprezentând diferenţa de curs valutar dintre cursul CHF din momentul încheierii contractului și până la data acțiunii.

În susținerea cererii, reclamanții au invocat prevederile Legii nr. 193/2000 privind clauzele abuzive din contractele încheiate între comercianți și consumatori și ale art. 1.350, 1.357 si 1.488 C. civ.

Reclamanții nu au fost obligați la plata taxei judiciare de timbru, față de prevederile art. 29 alin. (1) lit. f) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Prin Sentința civilă nr. 254 din 17.05.2016, pronunțată de Tribunalul Teleorman - Secția civilă în Dosarul nr. 44/740/2015, s-a admis acțiunea formulată de reclamanți, s-a constatat nulitatea absolută a clauzelor privind restituirea creditului în CHF la cursul din ziua plății, s-a dispus stabilizarea cursului de schimb valutar CHF-leu la data acordării creditului, curs majorat cu 10%, și efectuarea plăților în temeiul contractului de credit astfel cum a fost modificat prin actul adițional, respectiv calcularea și plata ratelor la valoarea în lei a francului elvețian de la data încheierii

[5] Decizia nr. 55/2017, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție, Completul competent pentru dezlegarea unor chestiuni de drept, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 943 din 29 noiembrie 2017.

contractului, fiind obligată pârîta să restituie reclamanților suma de 55.205,05 lei, plătită în plus de către aceștia.

Împotriva acestei sentințe a formulat apel pârîta C, criticând-o pentru nelegalitate și netemeinicie, solicitând admiterea apelului și schimbarea sentinței atacate, în sensul respingerii în totalitate a cererii de chemare în judecată.

Apelul a fost înregistrat pe rolul Curții de Apel București la data de 5 august 2016, iar prin încheierea de ședință de la data de 9 ianuarie 2017 s-a pus în vedere apelantei-pârîte să depună o notă de timbraj în raport cu valoarea pretențiilor contestate și să achite taxa de timbru datorată, potrivit dispozițiilor art. 23 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care prevede timbrarea cererilor în apel.

În opinia noastră, instanța de apel a procedat corect când a solicitat achitarea taxei de timbru de către apelantă, deoarece în speță, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru nu i se aplică, pentru că fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor, scutirea operează doar pentru persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor.

În speță se aplică prevederile art. 29 alin. 1, lit. f din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru cererile pentru exercitarea căilor de atac, referitoare la protecția consumatorilor, atunci când persoanele fizice și asociațiile pentru protecția consumatorilor au calitatea de reclamant împotriva operatorilor economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor.

Textul art. 29 asigură o reală protecție părții vulnerabile, nepermițând ca din cauza sumelor uneori prohibitive la care se ridică nivelul taxelor de timbru, să se perpetueze o situație abuzivă, aflată în totală contradicție cu dispozițiile legale[6].

Chiar dacă în primă instanță, nu s-a perceput taxă judiciară de timbru, această facilitate s-ar fi menținut doar dacă apelanți, ar fi fost persoanele fizice. Categoria profesionistului nu este prevăzută printre persoanele scutite de la plata taxei judiciare de timbru.

La data de 11 ianuarie 2017, apelanta a formulat, în temeiul art. 39 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, o cerere de reexaminare, solicitând revenirea asupra măsurii privind obligația de a achita taxa de timbru pentru apelul formulat și să se constate că este scutită de la plata taxei de timbru.

În motivare a arătat că prezenta cauză are ca obiect constatarea caracterului abuziv al unora dintre clauzele contractului de credit încheiat între părți, cererea introductivă fiind scutită de obligația timbrajului, astfel că, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 și de principiul „unde legea nu distinge, nici noi nu trebuie să distingem", reiese că nici în ceea ce privește căile de atac exercitate în materia protecției consumatorilor nu există obligația achitării taxei judiciare de timbru, indiferent de partea care declară calea de atac.

De asemenea, s-a mai susținut că obligarea doar a uneia dintre părțile litigiului la plata taxei judiciare de timbru este în vădită contradicție cu principiul nediscriminării prevăzut de Protocolul nr. 12 la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

În opinia noastră, apelanta nu putea invoca principiul nediscriminării, deoarece legiuitorul poate să creeze excepții de la regula generală. În cazul de față, legiuitorul a intenționat să acorde o facilitate, părții mai slabe dintr-un contract încheiat cu un profesionist. Consumatorul persoană fizică, este considerat partea care trebuie protejată suplimentar, motiv pentru care, în cazul unui litigiu cu un profesionist, este scutit de plata taxei judiciare de timbru.

[6] I.-V. Varga, în A. Bran, C. Mareș, I.-V. Varga, R. Rusu-Oană, A.-Al. Oană, G. Viorel, L-Al. Viorel, *Legislația privind taxele judiciare de timbru. Soluții. Argumente. Explicații,* Editura C. H. Beck, București, 2016, p. 310.

În dosarul având ca obiect cererea de reexaminare a taxei judiciare de timbru, Curtea de Apel Bucureşti a dispus, în temeiul art. 519 C. proc. civ., sesizarea Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, iar, în temeiul art. 520 alin. (2) C. proc. civ. a dispus suspendarea judecării cererii de reexaminare până la pronunţarea hotărârii prealabile pentru dezlegarea chestiunii de drept de către Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie.

2.3. Motivele reținute de titularul sesizării care susţin admisibilitatea procedurii.

Instanţa de sesizare a apreciat că sunt întrunite condiţiile prevăzute de art. 519 C. proc. civ., întrucît:

– soluţia ce urmează a fi pronunţată de curtea de apel cu privire la cererea de reexaminare va fi definitivă, față de prevederile art. 39 alin. (2) din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013;

– de lămurirea chestiunii de drept privind art. 28 din acest act normativ depinde soluţionarea pe fond a cererii de reexaminare;

– problema de drept este nouă, față de faptul că Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 este relativ recent adoptată și nu s-a aplicat decît cererilor de chemare în judecată formulate după intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă; de asemenea, problema de drept pusă în discuție nu face obiectul unei jurisprudențe constante;

– din verificările efectuate s-a constatat că asupra acestei chestiuni de drept instanța supremă nu a statuat și nici nu face obiectul unui recurs în interesul legii în curs de soluționare.

Și ***potrivit punctului nostru de vedere***, condițiile pentru sesizarea instanței supreme, pentru pronunțarea unei hotărâri prealabile au fost îndeplinite.

2.4. Punctul de vedere al completului de judecată cu privire la interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

În opinia instanţei de sesizare, prevederile art. 28 din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 sunt susceptibile de două interpretări.

Într-o prima interpretare, care pare mai apropiată de litera legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

În sprijinul acestei opinii sunt avute în vedere principiul egalității părților în procesul civil, dreptul acestora la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului), precum și interpretarea literală a textului de lege în discuție.

De asemenea se poate aprecia că, față de regula de interpretare potrivit căreia *ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus* (unde legea nu distinge, nici interpretul nu trebuie să distingă), atît timp cît art. 28 din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu face nicio diferențiere în funcţie de partea care formulează calea de atac, scutirea de la obligaţia achitării taxei judiciare de timbru operează indiferent de partea care o declară.

Un alt argument în sprijinul acestei opinii îl reprezintă faptul că prevederile art. 28 ar rămâne fără aplicare dacă s-ar aprecia că facilitatea profită exclusiv reclamantului care a fost scutit de obligația timbrajului la momentul formulării cererii de chemare in judecată.

În opinia noastră, aceasta este interpretarea corectă pentru art. 28, care stabilește regula generală pentru promovarea căilor de atac, împotriva hotărârilor judecătorești. Nefăcându-se diferență între participanții din litigiu, înseamnă că oricare dintre aceștia, beneficiază de scutirea de plata taxei judiciare de timbru, dacă promovează o cale de atac.

Mai mult, în cazul art. 28, o altă interpretare, ar crea o discriminare nepermisă între participanţi, care considerăm, că nu are temei legal.

Totuși, în speță fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor, ne aflăm în situația de excepție prevăzută de art. 29, unde se individualizează expres, cererile și categoriile de participanți, care beneficiază de scutirea de plata taxei judiciare de timbru.

În a doua interpretare, care pare mai apropiată de intenţia legiuitorului şi, deci, de spiritul legii, scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, reglementată de art. 28, operează doar dacă aceasta este formulată de reclamant.

Nu sunt avute aici in vedere situaţiile în care anumite cereri de chemare în judecată (în funcţie de obiectul lor sau de cauza acţiunii) sunt scutite de plata taxei judiciare de timbru, indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea şi plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligaţiile contractuale legale şi contractuale de întreţinere; adopţie, ocrotirea minorilor, tutela; cauzele penale și despăgubirile civile pentru prejudiciile decurgând din acestea).

În situațiile arătate anterior este cît se poate de clar că, din moment ce legea prevede scutirea de obligația timbrajului în considerarea obiectului/cauzei cererii, iar nu a calității reclamantului (de exemplu: debitor/creditor al obligației de întreținere), în mod simetric și calea de atac este scutită de plata taxei, indiferent de persoana care o formulează.

Considerăm că în speța dedusă judecății, nu se poate aplica scutirea de la plata taxei judiciare de timbru pentru apelantă, deoarece nu se aplică art. 28, ci, art. 29 alin. 1, lit. f. Interpretarea propusă art. 28, potrivit căreia doar reclamantul ar fi scutit de la plata taxei judiciare de timbru, adăuga la lege, deoarece în textul legal, nu se face diferența între diferitele categorii de participanți.

Chestiunea de drept cu privire la care instanţa a considerat că se impune sesizarea Înaltei Curţi de Casaţie şi Justiţie, în vederea pronunțării unei hotărâri prealabile, are în vedere doar situaţia în care cererea de chemare în judecată este formulată de reclamanți care, în virtutea calității lor personale, sunt scutiți de obligația timbrajului, iar calea de atac este formulată de celelalte părți ale cauzei, punându-se problema de a ști dacă, față de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, acestor din urmă persoane le profită beneficiul pe care legiuitorul a înțeles să îl acorde doar anumitor categorii de reclamanți.

Se observă că Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 prevede în art. 29 și 30 categorii de cereri care sunt scutite de la plata taxei judiciare de timbru, inclusiv în căile de atac.

Separat de acestea există o serie de acte normative cu caracter special care stabilesc scutiri de la plata taxei judiciare de timbru pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități speciale, cum ar fi:

– art. 115 din Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență[7]: „Toate acţiunile introduse de administratorul judiciar sau de lichidatorul judiciar în aplicarea dispoziţiilor prezentului capitol, inclusiv pentru recuperarea creanţelor, sunt scutite de taxe de timbru“;

– art. 86 din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului[8]: „Cererile formulate de A.V.A.S. și orice alte acte procedurale efectuate de și pentru aceasta în orice fel de cauze sunt scutite de taxe de timbru, timbru judiciar, cauțiuni și orice alte taxe.“

Se observă, așadar, că, pentru o serie de persoane, în virtutea unei anume calități, legiuitorul a înțeles să deroge de la obligația generală a plății taxelor judiciare de timbru, explicațiile pentru care s-a prevăzut scutirea putând fi încadrate în două mari categorii:

a) dorința legiuitorului de a sprijini persoanele care se găsesc într-o situație de inferioritate din punct de vedere economic sau juridic (de exemplu: starea de insolvență, situaţia de consumator) și necesită o anumită protecție;

[7] Legea nr. 85/2014 privind procedurile de prevenire a insolvenței și de insolvență, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, partea AI, nr. 466 din 25 iunie 2014, cu modificările și completările ulterioare.

[8] Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 51/1998 privind valorificarea unor active ale statului, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 948 din 24 decembrie 2002, cu modificările și completările ulterioare.

b) raţiuni de ordin practic, în situaţia scutirilor acordate instituţiilor publice sau susţinute din fonduri publice, pentru a se evita plata de către acestea a unor sume de bani către bugetele locale şi ulterior către bugetul de stat, urmând ca instituţiile să fie finanţate ulterior tot din fonduri publice.

Or, niciuna dintre aceste raţiuni nu justifică concluzia că partea adversă, care nici nu este finanţată din fonduri publice şi nici nu este într-o poziţie de inferioritate (de exemplu: o societate care este în stare de funcţiune, nefiind în insolvenţă, sau profesionistul care a încheiat contractul pe care consumatorul îl pretinde a fi abuziv) să beneficieze de avantajul scutirii de obligaţia timbrajului, care a fost acordat în virtutea calităţii personale a reclamantului.

Suntem de acord că profesionistul nu poate să beneficieze de scutirea de la plata judiciare de timbru, datorit faptului că nu se încadrează în categoriile de persoane exceptate, prevăzute în art. 29.

Nu putem accepta însă, interpretarea art. 28, astfel cum se susţine în a doua opinie. Scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, nu se acordă datorită calităţii persoanei sau în funcţie de obiectul cererii de chemare în judecată, ci, potrivit prevederilor generale din art. 28, care nu face nicio diferenţiere în acest sens.

Instanţa a considerat că nu este vorba, în această interpretare, de o încălcare a principiului *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, deoarece prevederile art. 28 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 80/2013 trebuie citite „în cheia“ dispoziţiilor legale anterior menţionate [art. 29 alin. (1) lit. f), alin. (2) şi (3), art. 30, art. 115 din Legea nr. 85/2014] şi care scutesc de la plata taxei judiciare de timbru doar anumite categorii de persoane, în considerarea calităţii personale a acestora.

Dimpotrivă, considerăm că se încalcă principiul menţionat, deoarece dacă legiuitorul ar fi intenţionat să acorde scutire doar în situaţiile expres menţionat în art. 29 şi 30 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 80/2013, s-ar fi limitat la acestea, fără să mai prevadă şi cazul general de la art. 28.

De asemenea, instanţa care a făcut sesizarea, a considerat că, nu se poate reţine nici încălcarea principiului nediscriminării sau al egalităţii părţilor în procesul civil, faţă de faptul că aceste principii nu se opun existenţei unor obligaţii diferite în ceea ce priveşte timbrajul în condiţiile în care părţile nu se situează pe aceleaşi poziţii economice sau juridice şi există posibilitatea introducerii unor norme de favoare pentru considerente temeinic justificate, cum sunt cele anterior menţionate.

Aşa fiind, nu se poate vorbi despre încălcarea principiului egalităţii decît atunci când se aplică un tratament diferenţiat unor cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă şi rezonabilă, or, în ipotezele avute în vedere de textele legale de mai sus, subiectele de drept se află evident într-o situaţie diferită.

Este adevărat că în speţă, cele două părţi consumatorul şi profesionistul nu se află pe aceeaşi poziţie din punct de vedere economic, astfel încît nu se încalcă principiul egalităţii prin scutirea de la plata taxei judiciare de timbru, doar de către persoana fizică-consumator, care a sesizat instanţa de judecată.

De altfel, acesta este şi punctul de vedere al Curţii Constituţionale, care s-a pronunţat în mod constant prin deciziile sale în acest sens.

Spre exemplu, prin Decizia nr. 245 din 29 aprilie 2014[9], referitoare la excepţia de neconstituţionalitate a prevederilor Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru, prin care a respins excepţia de neconstituţionalitate a Ordonanţei de urgenţă a Guvernului nr. 80/2013, s-a arătat că: „Referitor la critici similare, în jurisprudenţa sa, Curtea

[9] Decizia Curții Constituționale nr. 245/2014 , a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 400 din 30 mai 2014.

Constituţională a statuat că scutirea autorităţilor/instituţiilor publice de la plata taxelor judiciare de timbru este justificată, în mod obiectiv şi raţional, de faptul că autorităţile respective sunt finanţate de la bugetul de stat pentru a putea funcţiona, iar taxele respective se fac venit tot la bugetul de stat, astfel încît ar fi absurd ca autorităţile în cauză să fie obligate (formal) să plătească din buget o taxa care revine aceluiaşi buget".

Nu putem împărtăși acest argument, deoarece nu se pune problema să nu se recunoască autorităților/instituțiilor publice dreptul de a fi scutite de plata taxei judiciare de timbru. În cadrul prezentei sesizări, instanța supremă a fost chemată să interpreteze prevederea generală, iar nu cele speciale.

În această a doua interpretare se apreciază că respectarea principiului nediscriminării şi al egalităţii se realizează tocmai prin recunoaşterea scutirii doar în situaţia în care calea de atac este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanţă de obligaţia timbrajului.

În art. 28 însă, nu se face diferenţă între părţi, astfel încît, nu se poate extrapola scutirea doar la reclamant. O extindere peste limitele expres determinate, este incorectă şi nelegală.

S-a mai considerat în a doua opinie, că în caz contrar, s-ar ajunge la situaţia în care dacă apelul/recursul este formulat de pârâți care au fost chemați în judecată de instituţii publice/consumatori/societăţi în insolvenţă prin lichidatori, aceşti pârâți să fie avantajaţi faţă de cei din acţiunile formulate de persoane care nu se încadrează în niciuna dintre aceste situaţii speciale, o astfel de situaţie nefiind conformă scopului avut în vedere de legiuitor.

Nu suntem de acord cu acest argument, deoarece, astfel cum am arătat, prevederile art. 28, nu disting între materia supusă judecăţii şi nici cu privire la persoanele exceptate, celelalte dispoziţii în care sunt menţionate excepţiile, nu au făcut obiectul sesizării.

Chiar dacă s-a considerat că raţionamentul potrivit căruia, dispoziţiile art. 28 nu disting în funcţie de persoana care formulează calea de atac, este simplist[10], nu este deloc astfel. Din redactarea textului de lege comentat, nu rezultă sub nicio formă vreo diferenţiere între participanţii la procesul civil, care ar beneficia sau nu de scutirea de taxă judiciară de timbru, motiv pentru care nici interpretului, nu îi este permis să facă vreo distincţie.

Referitor la interpretarea art. 28 din Ordonanţa de urgenţă a Guvernului nr. 80/2013, s-a arătat că scutirea subiectivă operează exclusiv în privinţa persoanei subiectului calificat de lege (în sens larg), nu şi cu privire la alte persoane care ar exercita calea de atac[11].

Nu suntem de acord cu această interpretare, ci, ne alăturăm opiniei contrare, în care se susţine că scutirile subiective nu s-ar aplica numai celor care au beneficiat de acestea în primă instanţă, ci şi celorlalte părţi care ar formula calea de atac, în considerarea faptului că textul din materia apelului face referire - în mod impersonal - la „suma datorată", astfel că, în măsura în care reclamantul a fost scutit de la plata taxei la primă instanţă înseamnă că nu există o taxă datorată la care să se raporteze taxa căii de atac[12].

Chiar dacă opinia pe care o împărtăşim a fost susţinută sub imperiul legii anterioare a taxei judiciare de timbru, aceste comentarii îşi menţin valabilitatea şi în privinţa noii reglementări.

Se mai arată că din modul de redactare al textului s-ar părea că acesta ar avea o sferă mai largă de aplicare, însă o analiză aprofundată a problematicii, racordată la raţiunile *intuitu personae* ale scutirii individuale, impune soluţia restrictivă[13]. Această opinie ***considerăm că*** adaugă la lege, ceea ce nu-i este permis interpretului, deoarece potrivit maximeiunde legea nu distinge, nici noi nu

[10] L.–Al. Viorel, *Legislaţia privind taxele judiciare de timbru. Soluţii. Argumente. Explicaţii, op.cit.*, p. 300.
[11] Idem, p. 298.

[12]Opinie citată în *D.N. Theohari, C.M. Ilie, M.A. Bîrlog, B. Cristea, Acţiunile civile şi taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2012, p. 351.
[13] L.–Al. Viorel, *op. cit.*, p. 299.

trebuie să distingem. Ori, în această opinie, se restrânge textul de lege, fără ca legiuitorul să facă nicio distincție.

2. 5. Jurisprudența instanțelor naționale în materie

Dintre punctele de vedere ale instanțelor, le vom reține, pe cele mai relevante. S-au conturat două puncte de vedere diferite.

Astfel, ***într-o primă opinie,*** unele instanțe au considerat că scutirea plății taxei judiciare de timbru pentru calea de atac, reglementată de art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, operează indiferent de partea care formulează calea de atac.

Întrucît această normă juridică prevede că orice cerere pentru exercitarea căii de atac - deci indiferent de calitatea părții care o exercită - este scutită de plata taxei de timbru atunci când este formulată împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune scutită potrivit legii, rezultă că rațiunea textului este aceea că scutirea operează în considerarea acțiunii, iar nu în considerarea persoanei care exercită calea de atac.

Această concluzie rezultă și din interpretarea sa în corelație cu art. 29 alin. (1) din același act normativ, care prevede, în mod expres, situațiile în care cererile, respectiv căile de atac, ordinare sau extraordinare, sunt scutite de plata taxei de timbru. Astfel, în cazul în care scutirea se raportează la obiectul cererii, exercitarea căii de atac declarate de oricare dintre părți este, la rândul său, scutită de plata taxei de timbru, în temeiul art. 29 alin. (1). În situația în care scutirea la fond operează *intuituu personae*, calea de atac exercitată de partea scutită la fond va beneficia de prevederile art. 29 alin. (1), în timp ce calea de atac declarată de partea adversă va fi scutită în temeiul art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Astfel, s-a apreciat că intenția legiuitorului a fost aceea ca o cerere scutită la fond de plata taxei de timbru să continue să fie judecată în căile de atac cu recunoașterea acestui beneficiu în favoarea tuturor părților. De altfel, chiar din expunerea de motive a actului normativ rezultă necesitatea egalizării armelor în cadrul procesului civil, urmărindu-se o echilibrare a raportului dintre părți în ceea ce privește accesul la instanță.

În plus, pentru susținerea acestui punct de vedere, s-a argumentat că trebuie avută în vedere, interpretarea literală a dispozițiilor art. 28, faptul că altă interpretare ar face inaplicabil art. 28 (fiind suficient art. 29 doar pentru scutirea reclamantului), faptul că legea nu distinge după calitatea apelantului, deci nici interpretului nu îi este îngăduit să o facă și, nu în ultimul rând, dreptul părților la un proces echitabil (art. 6 din Convenția europeană a drepturilor omului).

Considerăm această interpretare corectă, dacă ne raportăm la interpretarea art. 28. Această interpretare, asigură respectarea principiului egalității părților în procesul civil, astfel cum este prevăzut în art. 8 C. proc. civ. În temeiul acestui principiu, în procesul civil, părților le este garantată exercitarea drepturilor procesuale, în mod egal și fără discriminări. Ori, principiul trebuie să se reflecte în toate aspectele ce privesc procesul civil, inclusiv, în posibilitatea de a promova căile de atac.

Această interpretare, realizează transpunerea în practica judiciară a principiul egalității părților în procesul civil.

Totuși, în speță ***considerăm că nu se aplică art. 28***, deoarece ne aflăm sub incidența art. 29 alin. 1, lit. f, astfel încît și pentru promovarea unei căi de atac, doar reclamantul va fi scutit de plata taxei judiciare de timbru.

Unele instanței au stabilit că scutirea în calea de atac operează în raport cu modul în care legiuitorul a înțeles să prevadă scutirea pentru acțiunea sau cererea de fond: dacă este vorba de o prevedere ce stabilește o scutire obiectivă, pentru acțiune sau cerere, și nu pentru persoana care o formulează, atunci scutirea în calea de atac operează pentru toate părțile; dacă este vorba de o scutire subiectivă, în considerarea calității persoanei care formulează acțiunea sau cererea, în calea de atac va fi scutită doar această parte.

Trebuie făcută distincție între situația în care acțiunea de fond este scutită în considerarea unor calități ale reclamantului (de exemplu, acțiunile în pretenții introduse de asociațiile de proprietari) și situațiile în care acțiunile de fond sunt scutite pur și simplu (fără vreo condiție referitoare la calitățile reclamantului), în primul caz scutirea din apel operând doar pentru reclamant, nu și pentru pârîtul care formulează apel, iar, în cel de-al doilea caz, scutirea din apel operând pentru ambele părți.

Nuanțarea făcută este importantă, deoarece distinge între diferitele situații. Într-adevăr, dacă reclamantul în virtutea calității sale este scutit de taxă, atunci doar el va beneficia de scutire și în căile de atac, în timp ce dacă cererea este scutită datorită obiectului ei, atunci nu are importanță cine promovează calea de atac, scutirea se va extinde și în această etapă.

În a doua opinie, s-a susținut că de prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 beneficiază în calea de atac doar reclamantul, întrucît scutirea la plată în căile de atac, a taxei de timbru, se aplică numai în ipoteza în care aceasta este promovată de aceeași parte care a beneficiat de acest regim la fondul cauzei.

S-a mai reținut că doar partea care a beneficiat de scutire legală în considerarea calității sale, o va păstra și în căile de atac, nu și celelalte părți din proces, care pot invoca cu succes acest beneficiu numai dacă este vorba despre o scutire determinată de o situație obiectivă (scutire pe obiect).

Opinia mai este argumentată prin aceea că, prin art. 1 din Ordonanţa de urgență a Guvernului nr. 80/2013 a fost instituit principiul conform căruia, acţiunile şi cererile introduse la instanţele judecătoreşti, precum și cererile adresate Ministerului Justiţiei și Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casaţie și Justiţie sunt supuse taxelor judiciare de timbru, cu excepţia cazurilor anume prevăzute de lege.

Art. 29-30 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, instituie cazurile de scutire de la plata acestei obligaţii ce revine părţilor litigante, din analiza acestor prevederi rezultând că există unele situaţii în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei [de exemplu, art. 29 alin. (1) lit. a)-e), g)-j), art. 30 alin. (1) teza finală] și altele în care acest beneficiu este acordat în virtutea situației personale a uneia dintre părți (consumator, deținut politic, Senat, Camera Deputaților, Președinția României, Guvernul României etc.).

Analizând succesiunea textelor anterior menţionate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, s-a apreciat că nu este sustenabilă teza extinderii beneficiului unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante, în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

Aceasta întrucît regula generală este că cererile adresate instanţelor judecătoreşti sunt supuse taxelor judiciare de timbru, excepțiile prevăzute fiind de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații, pe care norma juridică nu le prevede.

Prin urmare, scutirea de la plata taxei de timbru în căile de atac intervine doar atunci când, în primă instanță, scutirea a operat în considerarea obiectului cererii sau a calității persoanei reclamantului, dacă acesta este și titularul cererii de declarare a căii de atac; în schimb, dacă scutirea de la plata taxei de timbru în primă instanță s-a datorat calității reclamantului, calea de atac formulată de către pârît este supusă timbrării, conform dispozițiilor generale.

Nu suntem de acord cu această interpretare, deoarece se încalcă principiul egalității părților în procesul civil. Din moment ce prevederile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, nu fac distincție între participanții la procesul civil, nu este permis nici instanţelor de judecată, să interpreteze, în sensul diferenţierii calității celui ce promovează o cale de atac, și, în consecință, doar reclamantul să beneficieze de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

Pe de altă parte, ce sens ar fi avut prevederea din art. 28, dacă, se consideră că doar reclamantul ar putea să beneficieze de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru. Oricum,

excepţiile sunt expres prevăzute în art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Dacă legiuitorul ar fi intenţionat să se limiteze la categoriile indicate în art. 29, nu ar mai fi prevăzut și norma de principiu, din art. 28.

Ministerul Public - Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casaţie și Justiţie, a comunicat că, la nivelul Secției judiciare - Serviciul judiciar civil, nu s-a verificat și nu se verifică, în prezent, practică judiciară în vederea promovării unui eventual recurs în interesul legii în problema de drept care formează obiectul sesizării.

2. 6. Jurisprudenţa Înaltei Curţi de Casaţie și Justiţie și a Curţii Constituţionale

La nivelul Secției a II-a civile a Înaltei Curți de Casație și Justiție a fost identificată Încheierea de la data de 25 ianuarie 2017, pronunțată în Dosarul nr. 13.661/3/2015/a1, prin care s-a respins cererea de reexaminare formulată de petenta persoană juridică, reținându-se că aceasta nu beneficiază în calea de atac de scutire de taxă judiciară de timbru, în condițiile în care la data promovării căii de atac nu se mai află sub incidenta Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței (în prezent abrogată).

Curtea Constituțională s-a pronunțat în repetate rânduri asupra constituționalității dispozițiilor legale în materia taxelor judiciare de timbru, prin respingerea excepției de neconstituționalitate. Cu titlu de exemplu, menționăm Decizia nr. 183 din 10 octombrie 2000[14], Decizia nr. 373 din 2 octombrie 2003[15], Decizia nr. 277 din 10 mai 2016[16], Decizia nr. 741 din 3 noiembrie 2015[17].

Considerăm că sunt întemeiate deciziile prin care instanța de contencios constituțional, a respins excepțiile referitoare la dispozițiile din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Odată ce regula este timbrarea cererilor, excepțiile nu pot fi extinse, la alte situații, însă nici nu pot fi limitate.

2. 7. Raportul asupra chestiunii de drept

Prin raportul întocmit în cauză, conform art. 520 alin. (8) C. proc. civ., s-a apreciat că sesizarea întrunește condițiile de admisibilitate prevăzute de art. 519 C. proc. civ., iar, pe fond, a considerat că dispozițiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 privind taxele judiciare de timbru se interpretează în sensul că scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac operează numai dacă aceasta este formulată de reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului.

Nu împărtășim opinia raportorilor, deoarece creează discriminare între diferiții participanți la procesul civil.

2. 8. Înalta Curte de Casație și Justiție

Instanța supremă a constatat îndeplinite condițiile sesizării, iar cu privire la fond, a reținut interpretarea propusă în raport.

Articolul 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, transpune în plan normativ regula conform căreia, dacă cererea însăși ce a primit dezlegare prin hotărârea atacată a fost scutită de lege de la plata taxei judiciare de timbru, *a fortiori* și căile de atac ce vor fi formulate împotriva acestei hotărâri vor fi scutite, sub rezerva inexistenței unei dispoziții contrare.

Soluția este pe deplin judicioasă, pentru că, odată ce aceleași rațiuni subzistă și în privința căii de atac, ar fi fost nejustificat ca scutirea să se aplice numai judecății în primă instanță. Regula

[14] Decizia nr. 183/2000 a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 645 din 11 decembrie 2000.
[15] Decizia nr. 373/2003, a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 801 din 13 noiembrie 2003.
[16]Decizia nr. 277/2016 a Curții Constituționale, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 495 din 1 iulie 2016.
[17] Decizia nr. 741/2015, a fost publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 24 din 13 ianuarie 2016.

inserată în acest articol operează în limitele specificate de textul de lege care o instituie.

Taxe judiciare de timbru sunt datorate de către toate persoanele fizice și juridice și reprezintă plata serviciilor prestate de către instanțele judecătorești.

Este adevărat că regula este de se timbra cererile formulate, însă trebuie să avem în vedere excepțiile, pe care chiar legea le reglementează.

Instanța supremă a reținut că, condiția *sine qua non* pentru ca scutirea să opereze și în cadrul căilor de atac este ca legea să dispenseze partea de achitarea taxei judiciare de timbru cu privire la judecata cererii în primă instanță.

Art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 reglementează cu caracter general scutirea de plata taxei judiciare de timbru a oricărei cereri pentru exercitarea căilor de atac împotriva hotărârii judecătorești prin care a fost soluționată o acțiune sau cerere scutită de taxa judiciară de timbru, însă doar „dacă legea nu prevede altfel".

Art. 29 și 30 din același act normativ, instituie cazurile speciale de scutire de la plata acestei obligații, ce revine părților litigante.

Fără discuție, că art. 28, reprezintă regula generală în materie de timbrare, însă, tocmai în cadrul acestei reguli nu se face distincție între diferiții participanți la procesul civil. Fiind de aplicare generală, reiese că se aplică, în mod egal tuturor celor care promovează o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești. Finalul articolului „dacă legea nu prevede altfel", se aplică în cazurile expres exceptate, de la art. 29 și art. 30.

Din analiza acestor prevederi legale, instanța supremă, a reținut că, există situații în care scutirea este instituită în considerarea obiectului cauzei și operează indiferent de calitatea persoanei care le formulează (de exemplu: litigiile privind stabilirea și plata pensiilor sau alte drepturi de asigurări sociale; cele privind obligațiile legale și contractuale de întreținere; ocrotirea minorilor etc.).

Evident că, excepțiile se aplică doar în cazurile expres prevăzute, neputând fi extinse la alte situații, însă, aceasta nu înseamnă că prevederea cu caracter general, nu se mai aplică.

Art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 are caracter special și se aplică cu prioritate, conform principiului *specialia generalibus derogant*. Această concluzie este susținută de mențiunea existentă în cuprinsul art. 28, conform căreia acest text de lege se aplică doar „dacă legea nu prevede altfel". Or, art. 29 prevede altfel, respectiv acordă scutirea de la plata taxei judiciare de timbru anumitor tipuri de acțiuni. Caracterul special al art. 29 rezidă și din topografia textelor de lege, fiind situat în cuprinsul actului normativ ulterior dispoziției generale din art. 28.

Corespunde interpretării corecte, calificarea art. 29, ca având caracter special, tocmai de aceea se aplică în cazurile la care face expres referire.

Instanța supremă a arătat că, ori de cîte ori cauza de scutire legală de la plata unei taxe judiciare de timbru este acordată *intuituu personae*, în considerarea unei calități proprii părții reclamante, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 nu își va găsi aplicabilitatea, atunci când calea de atac este exercitată de partea pârîtă, întrucît aceasta nu este scutită de obligația de plată a taxei judiciare de timbru.

Analizând succesiunea textelor anterior menționate și apelând la regulile de interpretare sistematică și istorico-teleologică, rezultă că nu se poate extinde beneficiul unei scutiri acordate în considerarea conjuncturii personale a uneia dintre părțile litigante în favoarea alteia care nu se află în aceeași situație.

Aceasta deoarece regula generală este că cererile adresate instanțelor judecătorești sunt supuse taxelor judiciare de timbru, iar excepțiile sunt de strictă interpretare și aplicare, nefiind permis ca ele să fie extinse la alte situații pe care norma juridică nu le prevede.

Este adevărată afirmația instanței supreme, însă, nici nu se poate restrânge aplicarea prevederii generale din art. 28, doar la situații care fac parte din excepțiile expres prevăzute la art. 29.

Instanța supremă a considerat că, aceasta nu înseamnă însă că, art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, consacră scutirea de la plata taxei judiciare de timbru indiferent de partea care formulează respectiva cale de atac, nefiind schimbată optica față de prevederile legii anterioare.

Aceste argumente le considerăm contradictorii, pe de o parte, instanţa supremă recunoaște că art. 28, stabilește regula generală și art. 29 excepțiile, însă, prin interpretarea propusă extinde prevederile speciale și la cele generale. Aceasta pentru că restrânge și pentru prevederile generale, sfera persoanelor care beneficiată de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru. O asemenea restrângere nu este permisă.

Un alt argument în susținerea acestui punct de vedere de către instanța supremă, îl reprezintă corelația dintre art. 28 și art. 29. În acest sens, s-a considerat că, nu există niciun motiv pentru care în dispozițiile a două articole diferite ale aceluiași act normativ să se reia aceeași reglementare, decît faptul că relația (raportul) dintre art. 28 și, respectiv, art. 29 din Ordonanța este de general - special.

Este clară această corelație, însă, ***trebuie să delimităm sfera de aplicare*** din art. 28, care are aplicabilitate generală și art. 29, care se referă la categorii expres determinate.

În susținerea punctului său de vedere, instanţa supremă a arătat că Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative[18], prevede în art. 16 alin. (1): „În procesul de legiferare este interzisă instituirea acelorași reglementări în mai multe articole sau alineate din același act normativ ori în două sau mai multe acte normative".

În concluzie, sfera de aplicare a dispozițiilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 include „orice" cerere pentru exercitarea unei căi de atac și se includ aici căile de atac ordinare - apelul și extraordinare - recursul, contestația în anulare, revizuirea.

Dispozițiile acestui articol sunt înlăturate de la aplicare de existența unor prevederi speciale care consacră scutirea anumitor cereri, dar și a căilor de atac și care se aplică cu prioritate.

Scutirea subiectivă operează exclusiv în privința subiectului calificat de lege, nu și cu privire la alte persoane care ar exercita calea de atac.

În cazul scutirilor personale (subiective), dispoziția de favoare este aplicabilă exclusiv ipotezelor în care căile de atac sunt formulate de chiar persoana în favoarea căreia operează scutirea.

Această interpretare, a stabilit instanța supremă că, *este mai apropiată (s. n.)* de intenția legiuitorului și, deci, de spiritul legii, chiar dacă din modul de redactare a textului *s-ar părea(s. n.)* că acesta ar avea o *sferă mai largă de aplicare (s. n.)*. Cîtă vreme însăși scutirea pentru o cerere operează numai dacă este formulată de acea persoană, fiind dependentă de calitatea acesteia, scutirea căii de atac trebuie să se aplice numai în măsura formulării de acea persoană.

Din termenii utilizați, rezultă că instanța supremă nu este sigură, ori, o interpretare care are valoare general obligatorie, nu trebuie să se bazeze pe incertitudini, ci, pe descifrarea intenţiei reale a legiuitorului. Așa cum am arătat, dacă legiuitorul ar fi intenţionat să se refere și în art. 28, la calitatea persoanei, ar fi menționat-o. Mai mult, bazându-ne tot pe art. 16 din Legea nr. 24/2000, nu ar fi avut sens ca legiuitorul să se refere în două articole distincte de text, la același tip de scutiri. Prin interpretarea propusă, instanța supremă nu a ținut cont de prevederile art. 16 din Legea nr. 24/2000.

Instanța supremă a arătat că, banca, în calitate de pârîtă într-un astfel de litigiu, în situația în care exercită o cale de atac împotriva unei hotărâri judecătorești prin care a fost soluționată o

[18]Legea nr. 24/2000 privind normele de tehnica legislativă pentru elaborarea actelor normative, a fost republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 260 din 21 aprilie 2010, cu modificările și completările ulterioare.

acțiune în care calitate de reclamant are o persoană fizică sau o asociație pentru protecția consumatorilor, are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, astfel cum este reglementată în art. 23-26 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Față de speța care a determinat sesizarea, fiind un litigiu din domeniul protecției consumatorilor și pentru apelantă se aplică prevederile normei de la art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, ceea ce înseamnă că trebuie să timbreze apelul, nefiind inclusă în categoria persoanelor exceptate.

În același sens, s-a arătat că, rațiunea legiuitorului a fost aceea de a crea o modalitate de a facilita accesul la justiție unor persoane care sunt nemulțumite de abuzurile săvârșite de agenții economici care au prejudiciat drepturile și interesele legitime ale consumatorilor, aspect care exclude *ab initio*, extinderea acelorași măsuri, în favoarea celor care, fie direct, fie indirect, sunt chiar beneficiarii unor asemenea abuzuri (banca, profesionist care nu se circumscrie sferei persoanelor scutite)[19].

S-a mai considerat că, ar trebui să prevaleze rațiunea legiuitorului de a crea un beneficiu exclusiv în sarcina consumatorului și a asociațiilor pentru protecția consumatorilor, în detrimentul unei interpretări gramaticale a unui text deficitar, preluat, în mod mecanic, fără o prealabilă evaluare critică, din reglementarea anterioară; ceea ce a urmărit legiuitorul a fost să motiveze reclamantul-consumator (ori, după caz, reclamantul-asociație pentru protecția consumatorilor) să formuleze asemenea cereri, iar nu să încurajeze operatorul economic să formuleze calea de atac[20].

Dimpotrivă, considerăm că prevederea din art. 28, nu este deficitară, ci, creează cadrul general pentru acordarea scutirilor de la plata taxei judiciare de timbru, iar în art. 29 și art. 30, sunt prevăzute situațiile de excepție. Oricum, în speță, se aplică prevederile art. 29, nu ale art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013.

Instanța supremă a stabilit că această interpretare nu încalcă în niciun fel principiul *ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*, deoarece dispozițiile art. 28 reprezintă norma generală în materie, iar art. 29 și art. 30 norme speciale.

Pe de altă parte, art. 28 nu poate fi interpretat *ut singuli*, ci în contextul întregului act normativ din care face parte.

Se apreciază că trebuie să prevaleze rațiunea legiuitorului de a crea un beneficiu exclusiv în sarcina consumatorului și a asociațiilor pentru protecția consumatorilor, în detrimentul unei interpretări gramaticale simpliste a unui text deficitar. Cu siguranță, ceea ce a urmărit legiuitorul a fost să motiveze reclamantul - consumator ori asociație pentru protecția consumatorilor - să formuleze astfel de cereri prin care se solicită a se constata existența unor clauze abuzive în contractele încheiate între comercianți și consumatori.

Nu suntem de acord cu calificarea dată de instanța supremă, deoarece textul art. 28, nu este deficitar. Este adevărat că, în domeniul protecției consumatorilor, s-a creat un beneficiu, pentru partea considerată mai slabă, adică consumatorul, față de partea mai puternică, comerciantul, dar aceasta nu înseamnă că și textul art. 28 se referă tot la excepțiile din art. 29.

Este corect că, prevederile art. 28 nu sunt aplicabile în speța dedusă judecății, dar nu este justificat să se considere că este un raționament simplist, faptul că aceste prevederi nu disting în funcție de persoana care formulează o cale de atac. Din cuprinsul art. 28, reiese foarte clară, interpretarea contrară, anume că, legiuitorul nu a distins între diferitele categorii de persoane care participă la judecată. Dacă ar fi intenționat să excepteze unele categorii, ar fi făcut-o în mod expres, așa cum este în art. 29 și art. 30. Într-adevăr, în domeniul protecției consumatorului, banca nu beneficiază de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

[19]L. –Al. Viorel, *op. cit.*, p. 300.
[20]Ibidem.

Instanța supremă a arătat că intenţia neîndoielnică a legiuitorului este aceea ca norma să fie interpretată prin prisma finalității sale, relevant pentru a fi incidentă scutirea fiind ca persoanele fizice - consumatorii sau, după caz, asociațiile pentru protecția consumatorilor să fie inițiatorii căii de atac.

Această interpretare nu încalcă nici principiul nediscriminării sau al egalității părților în procesul civil. De altfel, Curtea Constituţională, în soluţionarea unor excepţii de neconstituţionalitate prin care s-a susţinut că, scutirea unei părţi de la plata taxei judiciare ar impune și scutirea celeilalte părți de la plata taxei, în virtutea principiului egalității în drepturi prevăzut de dispoziţiile art. 16 alin. (1) din Constituţie, a reţinut că „principiul egalităţii prevăzut de Constituţie pentru cetăţeni nu poate ca, prin extensie, să primească semnificația unei egalități între cetăţeni și autoritățile publice. Aşa cum rezultă din dispozițiile constituționale ale art. 16, cetăţenii se bucură de drepturile prevăzute în Constituție și în legi, fiind egali în fața acestora și a autorităților publice, în timp ce autoritățile publice exercită atribuțiile ce le sunt stabilite de lege, potrivit competenței lor, în realizarea funcțiilor pentru care sunt create“.

Această interpretare este corectă, deoarece asigură restabilirea echilibrului dintre părţi, în domeniul protecției consumatorului, însă instanța supremă a fost învestită să interpreteze art. 28, iar nu art. 29 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013. Ori, instanța supremă a interpretat art. 28, ca și cum ar fi fost sesizată pentru art. 29, ceea nu este corect.

Instanța supremă a mai reținut că, respectarea principiului nediscriminării şi al egalităţii se realizează tocmai prin recunoaşterea scutirii doar în situaţia în care calea de atac este formulată de reclamantul care a beneficiat de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în primă instanță.

Diferența de tratament juridic este justificată de inexistența unor situaţii identice în care s-ar afla părțile. Raţiunea pentru care este scutit consumatorul, respectiv necesitatea ocrotirii consumatorului, nu subzistă în cazul profesionistului, respectiv al băncii.

Așa fiind, în calea de atac formulată de banca pârîtă, aceasta are obligația de a achita taxa judiciară de timbru, chiar dacă reclamantul consumator a fost scutit de plata acestei taxe la instanța de fond.

În speță, suntem de acord că, apelanta nu poate fi scutită de la plata taxei judiciare de timbru, datorită specificului litigiului privind protecția consumatorilor.

În concluzie, instanţa supremă a admis sesizarea formulată de Curtea de Apel București privind pronunțarea unei hotărâri prealabile și, în consecinţă, a stabilit că dispoziţiile art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013 se interpretează în sensul că, de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru în calea de atac, beneficiază numai reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligaţia timbrajului.

Chestiunea însă, care s-a solicitat a fi interpretată, este art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care reprezintă regula generală. Ori, prin restrângerea scutirii de la plata taxei judiciare de timbru doar la reclamantul care a fost scutit în primă instanță de obligația timbrajului, considerăm că instanţa supremă a adăugat la lege, ceea ce nu-i este permis nici măcar acesteia.

3. Concluzii. Instanţa supremă prin interpretarea prevederilor art. 28 din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 80/2013, care este o normă cu caracter de principiu, a restrâns drastic, sfera persoanelor care pot beneficia de scutirea de la plata taxei judiciare de timbru.

În acest fel, instanța supremă a schimbat efectiv prevederea legală, ceea ce nu este admis, nici măcar când este vorba de instanța din vârful ierarhiei instanțelor de judecată. Interpretarea restrictivă, încalcă prevederea legală din art. 28, golind-o de conținut.

În opinia noastră, interpretarea corectă, ar fi fost de a se stabili că prevederile art. 28, se aplică indiferent de calitatea părți care promovează calea de atac, dacă cauza a fost scutită la prima instanță, de obligația timbrajului.

Având caracter obligatoriu, potrivit art. 521 alin. 3 C. proc. civ., Decizia nr. 55/2017, trebuie să se aplice în practica instanțelor de judecată. Legiuitorul însă, ar putea interveni și explicita conținutul art. 28, astfel încît prin modificarea prevederii legale, efectele deciziei să-și înceteze valabilitatea.

BIBLIOGRAPHY

Bran Andrei, Mareș Cristian, Varga Ioana-Veronica, Rusu-Oană Raluca, Oană Avram-Alexandru, Viorel Georgeana, Viorel Liviu-Alexandru, *Legislaţia privind taxele judiciare de timbru. Soluţii. Argumente. Explicaţii,* Editura C. H. Beck, București, 2016.

Boroi Gabriel, Stancu Mirela, *Drept procesual civil*, Editura Hamangiu, București, 2015.

Deleanu Ion, *Tratat de procedură civilă, vol. I,* Editura Universul Juridic, București, 2013

Roșu Claudia, *Drept procesual civil. Partea generală,* Editura C. H. Beck, București, 2016

Tăbârcă Mihaela, *Drept procesual civil, Vol. II,* Editura Universul Juridic, București, 2013

Theohari Delia Narcisa, *Noul Cod de procedură civilă. Comentariu pe articole, Vol. I, Art. 1-526, Comentariu la art. 194 C. proc. civ*. (coordonator Boroi Gabriel), Editura Hamangiu, București, 2013.

Theohari Delia Narcisa, Ilie Camelia Maria, Bîrlog Mădălina Andreea, Cristea Bogdan, *Acţiunile civile şi taxele judiciare de timbru. Legea nr. 146/1997 comentată*, Editura Hamangiu, Bucureşti, 2012.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

STRATEGIC DECISION-MAKING BASED ON TRANSACTION COSTS THEORY

Elena Doval

Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest

Abstract:Globalization phenomenon has amplified the influence of the multinationals to the national companies, so many of them have decided to enter the international or global economic cycle.The management decision-makingmay be eased by the use of the transaction cost theory.The transaction costs theory has been a useful tool for decision making since about 50 years ago to improve the activity's efficiency of the business and along time it has been approved or criticized by many authors andthe arguments pro and against it seems not to end. However, the main use of this theory has been related to make-or-buy decision, but also, in strategic decision the balance between internalisation and outsourcing. This paper is aiming to offer a brief synthesis of this theory and some of its forward developments on the basis of references and explains some of its utilization in the business, more exactly in strategic decision-making. A conceptual process of strategic decision-making based on the transaction costs is proposed. Finally, some of the advantages and disadvantages of internalisation and outsourcing are mentioned, as well as some of the limits of the transaction cost theory utilization in the business's strategic decision.

Keywords: strategic decision-making, transaction cost theory, internalisation and outsourcing, management, business.

1. Introduction

The transaction cost theory (TCT) initiated by Coase (1937; 1993) and then developed by Williamson (1981; 1985) promotes a useful framework for analysing cost elements that delimit managerial decisions to internalize and outsource certain organization activities "hierarchical governance" and "market governance".

The cost of the transaction differentiates "what's happening on the market, where price is the regulatory mechanism and what is happening inside the organization, where hierarchical bureaucracy is the regulator" (Coase, 1937). Although both types of governance involve costs, their analysis is the basis for managerial decisions under conditions of risk, inflexibility, uncertainty, loss of managerial control, and indirect cost generation. According to the author's view, organizations are "structured and bounded" just to minimize transaction costs. The "boundaries" of an organization are determined not only by economic factors but also by the nature and efficiency of the organization's structure.

The TCT as it was developed by Williamson (1985) based on the three characteristics of the environment or transaction (asset specificity, transaction uncertainty and frequency of transactions) was and is being debated. The history of the transaction costs theory emphasizes stories of remarkable success (Klaes, 2000).

The TCT applications were developed by a number of authors, of which: or the denial of its applicability in some areas of management was argued by other authors, of which (Canback, 1998):

- using TCT to identify the differences between American and Japanese management styles argued by Aoki (1990);
- the use of TCT for the choice of the aviation industry transaction mechanism investigated by Masten (1984) and the car industry by Teece (1981) and Klier (1993);

- using TCT in Canbeck Consultancy Management (1998);
- the use of TCT in management control developed by Spekle, (2002).

Other authors have examined the TCT limits and have raised arguments about the uncertainties and inconsistencies of TCT use, such as:

- North (1987; 1990) and North and Wallis (1994), which pointed out that organizations seek to reduce the total cost, not only transaction costs, and not only transaction costs cause internalization or outsourcing;
- Lacity and Willcock (1998) bring arguments about the inability to use TCT in information technology, and Aubert and Weber (2001) continue their arguments.
- The idea of transaction costs is based on an incomplete reasoning because the transaction costs give the sole attention to the control aspect of resource allocation (Dietrich, 1991).

2. Briefing of the transaction costs theory

According to Williamson (1985, p.2) the TCT facilitates the analysis of the "comparative costs of planning, adjusting and monitoring completeness of tasks under the alternative of governance of structures."

The transaction costs are those costs that make an economic or commercial transaction related to the business conducted outside the organization. These costs arise from ex-ante (design, negotiation and insurance under agreements between the parties to a transaction) and ex-post (costs of poor, operational, site-based adaptation costs).

The transaction costs do not relate to the cost factors (material, labour, etc.), but to the cost of transaction management and control (resulting from the uncertainty and risk of managing contracts or transactions). The difference between transaction costs and production costs is that the first category may vary by changing resource allocation while the second category depends on technology and preferences and may be the same in all economic systems (Arrow, 1983, p.377).

Transactions means any type of business activity of an economic agent, and each transaction is conducted under a contract (formal or informal). The transaction "occurs when a good or service is transferred over a separate technological interface" (Williamson, 1985, p.1).

The main attributes of a transaction are:

- the frequency of transactions or the intensity of the ex post information asymmetry, or the ability to assess the actual quality of the current performance;
- the uncertainty that characterizes a transaction, or the extent to which the desired activities and contributions are improved by ex-ante programming;
- the extent to which a transaction is supported by investments in specific sustainable assets, or the extent to which the alternative of using the investments made to support the business implies the opportunity for loss.

According to Williamson (1985), as we mentioned above, two human factors and three environmental factors make the cost of the transaction appear. The two human factors are: limited rationality and opportunism, and the three environmental factors are: asset specificity, transaction uncertainty and frequency of transactions.

Bounded rationality

The organization protects its interests within its borders. Transactions of any kind are based on rational, but limited, contracts due to the limitations and limited information available to the management.

Opportunism

The opportunism refers strictly to management and is defined by Williamson as "his own interest in the quirk." Managerial practice of making self-directed decisions is in contradiction with the organization's interests, so these decisions are often suboptimal, inconsistent and unsafe.

Specificity of assets

The organizations tend to specialize and accumulate valuable, expensive, specialized assets (locations, specific equipment, specialized human resources, good-will, etc.) that require high costs. These specific assets cannot be easily transferred to other uses. If these assets are part of a market transaction, an opportunistic behaviour is expected. The more specific the assets, the less the market governance minimizes transaction costs. For example, if a timber supplier invests in specific equipment to meet the requirements of a furniture manufacturer, the manufacturer will in the time put pressure on the purchase price of the timber and the supplier will accept to sell at a price that does not cover all indirect costs. There will be another situation for negotiations if the specific equipment belongs to the manufacturer.

Uncertainty

The uncertainty arises because of the limited rationality and opportunism that make the problems amplified and lead to uncertain transactions. The impossibility of predicting the course of business (of its life cycle) or the uncertainty of the technologies used will lead to more bureaucratic transactions, with many clauses covering as many situations as possible. To eliminate these situations of uncertainty, the organizations tend to internalize their activities.

Frequency or intensity of transactions

The high frequency of transactions leads to the trend of internalization because the transaction cost of the contracts exceeds the cost of bureaucracy within the organization. If there are a small number of players on the market, one of the parties involved in a transaction may have difficulty in disciplining the other parties to the transaction and may alternatively use other players on the market.

Therefore, in a complex and dynamic economic environment, in order to reduce transaction costs, organizations can have two types of behaviours: hierarchical governance and market governance. When the market is disadvantageous, the organization will follow hierarchical governance through internalization or hierarchical decomposition, and when opportunities for economies of scale, goal economy and risk mismatch arise, the organization will follow market governance through outsourcing.

Outsourcing

In order to reduce transaction costs, organizations outsource a number of activities, typically to distributors seeking to achieve their own business goals and not always shared with their organization or management.

Hierarchical decomposition

The bureaucratic hierarchy involves high costs, so reducing hierarchical levels, altering the organization's structure in favour of power delegation and decision-making and motivation leads to the internalization of low-cost activities.

In the figure 1 we synthesize the behaviour of organizations based on transaction cost theory (Williamson, 1985).

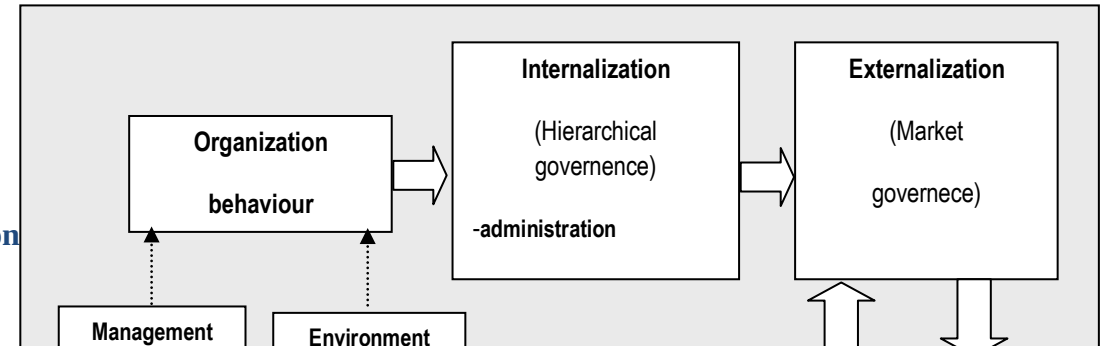

Fig.1. The behaviour of organizations based on transaction cost theory (Williamson, 1985)

The three characteristics of the environment that represent three dimensions of transactions, namely the specificity of assets, frequency and uncertainty, explain which one is preferred by most organizations:

- if the specificity of assets and uncertainty increase, the risk of opportunism increases and the decision will be based on a hierarchical (enterprise based - internalization) governance;
- as the frequency increases, the comparative advantage of using market governance decreases because the costs of hierarchical governance can be amortized over a larger number of transactions.

By comparing the main consequences of internalizing and outsourcing transactions in different situations, the transaction cost theory involves establishing boundaries for the organization as follows:

- Due to the limited rationality, many outsourced contracts with external suppliers may be suboptimal;
- Under conditions of uncertainty, internalization (hierarchical governance) can provide greater protection and more managerial control than outsourcing (market governance);
- When the transaction involves a high specificity of assets, the risks are lower in the internalization situation;
- The outsourcing presents a particular risk in distribution and leads to loss of control;
- If hierarchical decomposition is inefficient, the outsourcing (market governance) can be attractive.

Based on this brief analysis it can be appreciated that:

- Internalization (hierarchical governance) is preferred when:

- the organization requires greater protection and significant control due to uncertainty, with the help of restricted rationality;
- the organization has the specificity of assets, which diminishes the risk of managerial control;
- Through hierarchical decomposition, the organization can resort to internalization with low transaction costs.

- Outsourcing (market governance) is good when:

- Organizations have signed sub-optimal contracts,

- Organizations suffer from major disadvantages in renegotiating contracts;
- Organizations allow the loss of distribution control
- Hierarchical governance is inefficient.

On a high competitive market and an IT developing environment, the companies are looking to reduce or to save costs by balancing their strategies between insourcing and outsourcing. When are too much integration, the costs, and especially the overheads, have the tendency to increase too much and then, the outsourcing becomes necessary (Doval, 2016). But, adding different perspectives in understanding the company's behaviour as a complex entity, it cannot be examined only by profit and loss account (Mroczek, 2014).

3. Using transaction costs in management decision-making

The literature, creativity and databases are conclusive factors in the decision-making process. Moreover, the most of the management decisions are taken under the influence of external and internal environmental constraints (Negulescu, 2014). However, starting with the transaction cost definition, when the costs increase the decision leads to market governance (outsourcing). Similarly, when the costs of outsourcing increase the decision leads towards internalization and the circle is closed by defining again the transaction costs. The process is dynamic, updated continually, based on the environment changes.

With all the debates and controversies over the last 15 years, the transaction cost theory finds its usefulness in a number of areas of strategic managerial decisions such as: defining the cost of the transaction, outsourcing some activities, and vertical integration of some activities (fig. 2).

1) Transaction costs definition

The costs of production factors (materials, labour, etc.) are followed by all organizations, but the analysis of indirect costs and administration is usually neglected.

When the organization builds a competitive advantage and grows, its organizational structure becomes more and more busy and expensive. New functional compartments and new management jobs are being set up.

If, for example, the marketing activity was done by a person, in time a department is created, then a department with problem managers: brand manager, public relations manager, account manager etc. The transaction costs increase not only by the amount of salaries and administrative costs (journeys, phones, computers, cars made available, etc.), but also through managerial control, which becomes cumbersome, with many hierarchical stages.

The decision process slows down and the conditions favourable to opportunism are created. If one of the brand managers develops their labels or packaging design skills, they will create their personal design relationships and will open a door to a specialized firm where they will go on the first occasion where the facilities offered are greater. Also, a company based on personal relationships with an immediate or future personal gain may be selected at the auction to designate the advertiser.

Under these circumstances, the organization itself creates pressure to reduce the cost of the transaction and may lead to the decision to outsource marketing activity. As a rule, organizations do not perceive the importance of transaction cost analyses, but instinctively resort to "cutting" administrative costs.

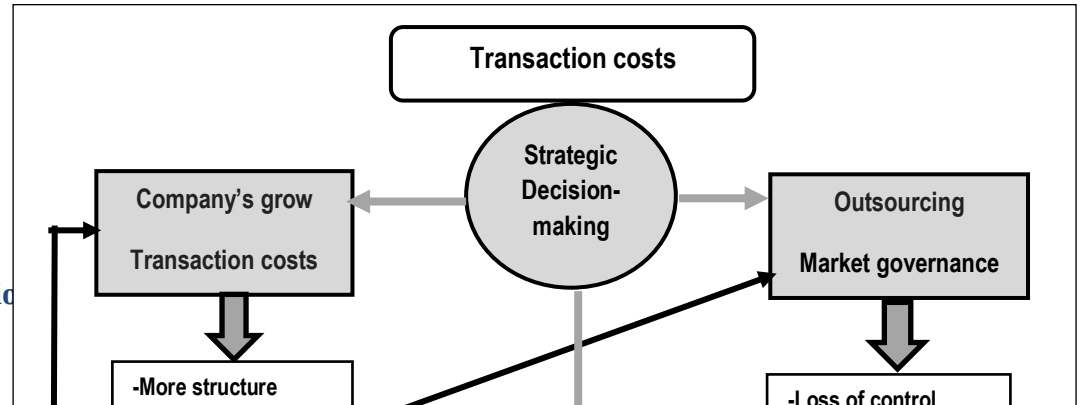

Fig. 2 Conceptual process of strategic decision-making based on transaction costs

2) Outsourcing some activities

The organization's response to the transaction cost pressure is usually the outsourcing of work with direct consequences on job cuts, redundancies and the reduction of indirect or administrative costs. In the first phase, part of the costs is used to outsource activities, and the other part is cost-saving, with a competitive advantage based on cost. In the next phase there are two major risks:

- Loss of control over outsourced activities (quality and compliance);
- Increase in costs following renegotiation of contracts at higher prices.

The level of advantages and disadvantages depends on the nature of outsourced activities and their strategic importance. Outsourced activities can be:

- of minor importance to the organization's strategy since the loss of control does not influence its future performance (e.g. legal advice, security activities, cleaning, financial and tax consultancy activities);
- of insignificant importance in the short term, as the organization does not have the capabilities necessary to create the competitive advantage and the transfer of control does not significantly affect the organization's current performance (e.g. research-design activities, advertising activities, transport activities, sales, etc.);
- of major importance for the organization's future strategy since loss of control can influence its future performance (for example: giving up its own distribution network in favour of distributor and exporter agreements). Through outsourcing, the organization loses control over consumer satisfaction, resolving complaints, setting up the consumer preferences database, etc., leading in time to increased transaction costs. Than is deciding to internalize some activities.

If the organization has specific assets (equipment, specialized workforce, intellectual property, etc.), outsourcing is not under discussion, especially with regard to the production of goods and services, customer databases, intangible databases, etc. (e.g. aircraft production, banking services, country risk calculation services, etc.).

3) Vertical integration of some activities

Vertical integration can lead to process management through coordinated planning, efficient management and effective managerial control.

As a result of the implementation of advanced technologies and the application of modern management techniques, a reduction in the cost of the transaction through internalization can be obtained, according to Grant's arguments (1995).

Although in the last 30 years outsourcing has expanded as a means of using the competitive market benefits to reduce transaction costs. This reduction can also be achieved by internalizing or vertically integrating activities, but, in conjunction with the development of a flexible system of relationships co-operative type with suppliers of raw materials, materials and long-term services. In this way, the organization is provided with: access to market advantages in purpose and scale economies, as well as flexibility and control over operations within the organization, leading to lower transaction costs.

This system is based on trust in long-term relationships that do not bring high immediate profits and carry a significant risk. Large enterprises with high integration have failed, others have broken down on the value chain to eliminate the risk of bankruptcy.

5. Advantages, disadvantages and limitations of transaction cost theory

Internalization or hierarchical governance and outsourcing or market governance have advantages and disadvantages in organizational and management performance.

- *Internalization or hierarchical governance*

The main benefits that could be underlined are:

- ensures the control of operations, activities and strategic capabilities;
- ensures flexibility of tasks;
- enables continuous learning and asset development and strategic capabilities.

But, in the same time, there are some disadvantages that consist of:

- large indirect and administrative costs;
- creates conditions for the development of opportunism;
- develops rigidity in organizational culture.

- *Outsourcing or the market governance*

The outsourcinghas no doubt some advantages, such as:

- economies of scale and purpose;
- cost flexibility;
- it develops organization agility and responsiveness to market competition.

Its disadvantages consist of:

- loss of activity control;
- loss of competitiveness.

Regardless of how they are governed (hierarchically or based on market mechanisms), the organizations are performing if they can secure the contour and reduce their transaction costs.

Although much appreciated, quoted and used, the transaction cost theory has a number of *limits* (Stampleton, 2000), of which:

- ignoring the dynamic nature of change;
- it underestimates the importance of decisions based on internal policy and managerial strategy;
- it assumes that the structure of the organization remains unchanged, although the structure is dynamic and changes with the major environmental influences;
- it ignores a number of strategic reasons that are more important than short-term efficiency considerations;
- it does not apply to hybrid organizational structures and network;
- it ignores the flexible specialization that can bring benefits through continuous innovation.

Other authors (Nikolaeva and Pletnev, 2016) concluded that there is a nonlinear interrelation between transaction costs and economic efficiency of an enterprise.

6. Conclusions

Even criticized by several authors, the transaction cost theory is and still remains an analytical tool, quite useful to management for at least two reasons:

- it provides a framework for decision-making on the activities and capabilities that need to be developed within the organization;
- it provides an insight into internal analysis and understanding of the relationships that need to be developed between vendors and distributors.

The transaction cost theory could be permanent tool for managerial decision-making in many enterprises and an analysis of the implications for the balance between cost reduction and maintenance of activity control.

The flexibility and dynamic nature of organizational structures allow for flexible decisions and switch from outsourcing to internalization and vice versa, but only in a strategic context for creating and maintaining competitive advantage when competitive environment conditions demands. In this respect, the conceptual model of strategic decision-making based on the transaction costs proposed in this paper may be, also, a useful tool for any business.

BIBLIOGRAPHY

Aoki, M. (1990), Toward an Economic Model of the Japanese Firm, *Journal of Economic Literature*, Vol. 28, No. 1 (Mar., 1990), Published by: American Economic Association, p. 1-27.

- Arrow, K. J. (1983) "The organization of economic activity: issues pertinent to the choice of market versus non-market allocations", in *Collected papers of Kenneth J. Arrow*, Vol. 2: General equilibrium, Cambridge, Massachusetts, Belknap Press, p. 133–155.
- Aubert B.,A., Weber R. (2001) Transaction cost theory, the resource-based view and information technology sourcing decisions: a re-examination of Lacity et al's findings, *Cahier du GreSI no. 01-08*, Montreal, May 2001.
- Canback S. (1998) *TCT and management consulting: why do management consulting exists?* Henley Management College, July 1998.
- Coase, R. H. (1937) *The Nature of the Firm*, Economica n.s., 4 (16), p. 386-405.
- Coase, R. H. (1993) The Nature of the Firm: Origin, Meaning, and Influence. In *The Nature of the Firm: Origins, Evolution, and Development*, edited by O. E. Williamson and S. G. Winter. New York: Oxford University Press.
- Dietrich, M. (1991) Firms, markets and transaction cost economics, *Scottish Journal of Political Economy*, Vol.38, No.1, February 1991.
- Doval, E. (2016) Is outsourcing a strategic tool to enhance the competitive advantage? *Review of General Management*, ISSN 1841-818x, Vol.23, iss.1, p. 78-87.
- Grant, R.M. (1995) *Contemporary Strategy Analysis*, Blackwell, Oxford.
- Klier, T. H. (1993) *Transaction Cost Theory and Just-in-Time Manufacturing: A New Look at Vertical Integration in the United States Automobile Market*, PhD thesis, Department of Economics, Michigan State University.
- Klaes, M. (2000) The history of the concept of transaction costs: neglected aspects, *Journal of History of Economic Thought*, Vol.22, No.2, p.191-216.

- Lacity, M. C. and Willcocks, L. P. (1998) An empirical investigation of information technology sourcing practices: Lessons from experience, *MIS* quarterly, vol.9, No.1, p.363-408.
- Masten, S. E. (1984) The Organization of Production: Evidence from the Aerospace Industry, *The Journal of Law & Economics*, Vol. 27, No. 2, Oct., 1984, Published by The University of Chicago Press, p. 403-417.
- Mroczek, K. (2014) Transaction costs theory- explaining entry mode choices, *Poznan University of Economics Review*, Vol. 14, No.1, p. 48-62.
- Negulescu, O. (2014) Using a decision-making process model in strategic management, *Review of General Management*, Volume 19, Issue 1, Year 2014, p. 111-123.
- Nikolaeva, E. and Pletnev, D. (2016) The role of transaction costs in the business success of small and medium sized enterprises in Russia, *Procedia-Social and behavioral sciences*, Vol. 221, Elsevier, p.176-184.
- North, D. C. (1987) Institutions, Transaction Costs and Economic Growth, *Economic Inquiry*, Vol. 25 (3), p. 419-428.
- North, D. C. and J. J. Wallis. 1994. Integrating Institutional Change and Technical Change in Economic History: A Transaction Cost Approach. *Journal of Institutional and Theoretical Economics* (Zeitschrift für die gesamte Staatswissenschaft) 150 (4), p. 609-624.
- Spekle, R. F. (2002)*Towards a Transaction Cost Theory of Management Control*, Erasmus Research Institute of Management (ERIM), RSM Erasmus University, March 2002.
- Stampleton T. (2000) Complexity and the External environment, Book1, Unit 2, in *Marketing in a Complex World*, MBA course, The Open University Business School, Milton Keynes, 2000, p.122- 139.
- Teece, D. J. (1981) Internal Organization and Economic Performance: An Empirical Analysis of the Profitability of Principal Firms, *Journal of Industrial Economics, Vol.* 30 (2), p. 173-199.
- Williamson O.E. (1981) The modern corporation: origins, evolution, attributes, in *Journal of Economic Literature*, Vol.19, December 1981, p.1537-1568.
- Williamson O.E. (1985) *The Economic Institutions of Capitalism*, Free Press.

100 YEARS OF ROMANIAN LAW: ARCH OVER TIME, BRIDGE ACROSS BORDERS

Brîndușa Gorea

Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureș

Abstract: This paper advocates a pragmatic approach to the concept of national unity in terms of law and legislative transformation. In our opinion, the ideal of national unity must be approached not only from the perspective of the past, but also through a firm anchorage at present, through a lucid understanding of the contemporary legal and geopolitical realities and - above all - the transition phenomena we are witnessing. The desideratum of national unity has to be seen today as the desideratum of European unity. The 100 years that have passed since the Great Union have shown that Positive Right remains the only non-violent tool of effective action in a troubled world and the only hope of building arches over time and bridges across borders.

Keywords: Romanian Law, National Unity, legislative transformation, geopolitical realities, legal unification.

Vechii romani aveau un zeu al sărbătorilor, care era și zeul riturilor de trecere și al fenomenelor de tranziție[1]: *Ianus* (sau *Ianus bifrons*), cel care cu o față privea spre trecut, iar cu cealaltă față privea spre viitor. Simbolismul acestei divinități luminoase și ambivalente este extrem de puternic în anul în care noi, românii, sărbătorim Centenarul Marii Uniri. Aceasta pentru că, dincolo de festivități și declarații pătimașe, în 2018, idealul de unitate națională trebuie abordat pragmatic - nu numai din perspectiva realizărilor din trecut, dar și din cea a proiectelor de viitor. Pentru aceasta, e necesară însă o ancorare fermă în prezent, o înțelegere lucidă a realităților juridice și geopolitice contemporane și – mai ales – a fenomenelor de tranziție la care asistăm sau care doar se prefigurează. Ianus înmănunchează în simbolistica sa complexă nu numai momentul de sărbătoare, ci și dinamica subtilă a unui „azi" care se naște din „ieri", dar se transformă fără încetare sub frământarea lui „mâine".

Din perspectiva juristului, un act istoric cu semnificație majoră, așa cum a fost Marea Unire din 1918, trebuie interpretat în cheia *transformărilor legislative*. Realizată „în puterea dreptului istoric și dreptului de neam", unificarea legislativă a teritoriilor istorice românești este, privind peste timp, la fel de importantă ca și decizia politică privind Unirea; ea reprezintă însăși dovada unui demers național matur, coerent și concertat.

Dreptul unificării și unificarea Dreptului

Fără îndoială că un asemenea demers, chiar înainte de a fi fost unul politic, își avea originea în mentalul colectiv al unui grup care dintotdeauna s-a simțit un singur neam, o națiune, un popor. În științele socio-umane, *unire*, *unificare*, *unitate* sunt concepte ce înmănunchează nu numai conținut ideatic, ci și emoții, deziderate și valori. Unirea politică de la 1918 a fost precedată de sentimentul de unitate psihoistorică a românilor și urmată de ceea ce am putea numi „dreptul unificării", adică procesul de unificare legislativă și judiciară a României Mari.

* O formă abreviată a acestei lucrări a fost prezentată participanților la evenimentul dedicat Centenarului Unirii Basarabiei cu România, organizat de Universitatea „Dimitrie Cantemir" în data de 19 martie 2018.

[1] Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989.

Avem convingerea, pe care vom încerca să o argumentăm prin această lucrare, că – 100 de ani mai târziu – Dreptul este nu numai calea de acțiune pentru obținerea unității naționale a românilor, ci și premisa și garanția acesteia. Toate acestea cu condiția să înțelegem, însă, că poduri durabile peste granițe se construiesc, în mileniul III, numai prin opțiunea comună pentru valorile Statului de Drept. Astăzi, *Unirea* pe care o pot obține românii de pretutindeni este unificarea idealurilor, a valorilor și a mentalităților - urmată natural de „unificarea Dreptului", ca parte a unui întreg mai mare: Europa.

În 1918, românii au realizat Unirea politică; ranforsarea unității teritoriale cu unitatea legislativă nu a fost însă un moment istoric, ci un *proces*, care a început – la nivel ideatic – cu mult înainte și care a durat – ca realizare – mult după aceea, până prin preajma celui de-al doilea război mondial.

Practic, până în jurul anului 1938, problema juridică cea mai importantă a României a fost unificarea legislativă, care a făcut posibilă realizarea *de facto* a unității politice. De pildă, Constituția din 1923 este prima care afirmă neechivoc că „România este un stat naţional, unitar şi indivizibil" şi că „teritoriul României este inalienabil", consfinţind astfel – cu autoritatea legii supreme – făurirea statului naţional unitar român. În 1926 a fost adoptată Legea electorală, care reglementa dreptul de a alege şi a fi ales pentru toţi cetăţenii români din interiorul graniţelor naţionale lărgite. Noul cadru constituţional a permis, după 1923, şi adoptarea unei noi legislaţii privind organizarea administrativă locală şi centrală (Legea pentru unificarea administrativă din 1925, Legea pentru organizarea ministerelor din 1929 sau Legea pentru organizarea administraţiei locale din 1929). De asemenea, în materia dreptului procesual civil şi penal au fost adoptate o serie de reglementări noi, menite să unifice dispoziţiile de procedură şi să creeze un cadru unitar pentru aplicarea dreptului (Legea pentru unificarea organizării judecătoreşti din 1924, Legea de unificare a unor dispoziţii de procedură civilă şi comercială din 1925 sau noul Cod de procedură penală din 1935, în vigoare din 1937). În anumite domenii însă, precum dreptul civil, discrepanţa legislativă dintre regiunile istorice a continuat să existe până după cel de-al doilea război mondial, ba chiar până la sfârşitul mileniului; de exemplu, unificarea sistemului de cadastru şi publicitate imobiliară, prin introducerea unui sistem real de publicitate, unic pentru întreg teritoriul ţării, a avut loc abia în 1996.[2]

Putem spune, aşadar, că unificarea legislaţiei din provinciile istorice române a fost un *efect al deciziilor politice* din 1918. Pe de altă parte, şi unitatea politică poate fi considerată *un efect al deciziilor legislative*, atîta vreme cît Unirea e declarată de legiuitor şi recunoscută prin tratate internaţionale.

Unirea „în puterea dreptului"

În cazul unirii Basarabiei cu Regatul României, Sfatul Ţării (aşa cum se numea organul legislativ al Basarabiei) a adoptat Declaraţia de unire „în puterea dreptului istoric şi dreptului de neam"[3]. Forţa acestei sintagme ne atrage atenţia asupra faptului că, sub epiderma dreptului pozitiv, sângele unei naţiuni pulsează printr-un altfel de drept, mai greu de analizat raţional, dar mai viu şi mai năvalnic. De altfel, românul bucovinean Eugen Ehrlich (prezentat de enciclopediile străine ca austriac) este primul jurist-sociolog care a luat pulsul acestei vieţi tăcute a comunităţilor şi l-a

[2] Prin Legea nr. 7 din 1996 privind cadastrul şi publicitatea imobiliară, republicată cu modificări în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 459 din 25 iunie 2015.

[3] „Republica Democratică Moldovenească (Basarabia), în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Marea Neagră şi vechile graniţe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută şi mai bine de ani din trupul vechii Moldove, în puterea dreptului istoric şi dreptului de neam, pe baza principiului că noroadele singure să-şi hotărască soarta lor, de azi înainte şi pentru totdeauna SE UNEŞTE CU MAMA SA, ROMÂNIA". Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*. Editura „Univers Enciclopedic", Bucureşti, 1997, p. 290.

transpus în conceptul de „drept viu". Cu cinci ani înainte de Unire, în 1913, Ehrlich a înființat, la Universitatea din Cernăuți, un seminar cu acest titlu.[4] „Dreptul istoric" și „dreptul de neam" nu sunt constituite din norme juridice obiective (deși pot fi traduse *a posteriori* și prin asemenea norme), ci subsumează mentalități sociale, atitudini colective și valori naționale.

Din punctul nostru de vedere, incursiunea în acest nivel subcutanat al Dreptului este de natură să contribuie la dezvăluirea adevăratului înțeles al unității naționale, într-o lume în care riturile de trecere și fenomenele de tranziție se succed într-un ritm nevăzut, dar amețitor. Nu întâmplător privește Ianus cu o față spre trecut și cu una spre viitor. Ceea ce ne definește ca națiune nu este numai ce am fost, ci și ce aspirăm să devenim.

Pe 27 martie (9 aprilie) 1918, Sfatul Țării a adoptat unirea Basarabiei cu „mama sa, România". Din cei 135 de deputați prezenți, 86 au votat în favoarea Unirii, 3 au votat împotrivă, iar 36 s-au abținut, în special în rândurile deputaților germani, bulgari și ucraineni, 13 deputați fiind absenți.[5] Așadar, voturile pro Unire au fost puțin sub 65% din cele exprimate. O majoritate confortabilă, care este însă departe de unanimitate. Desigur, societatea basarabeană a vremii, teoretic reprezentată democratic și reprezentativ în parlament, era divizată în chestiunea oportunității unirii cu România. Începând cu Tratatul de la București din 1812, când „gubernia Basarabiei" a intrat în componența imperiului rus, s-au confruntat două concepții identitare opuse: pe de-o parte - „românismul" (care promova unirea politică și culturală a tuturor vorbitorilor de limbă română), pe de altă parte - „moldovenismul", susținut de autoritățile rusești, care promova deosebirea și despărțirea culturală și politică a supușilor Țarului vorbitori de limbă română de ceilalți români. La votul din 1918, mișcarea „românistă" a biruit, dar situația politică actuală, după 100 de ani, ne dovedește că „moldovenismul" nu a apus.

Înainte de votul parlamentar din 27 martie (9 aprilie) 1918, guvernele locale („zemstve") din Bălți și din Soroca au adoptat moțiuni prin care cereau „unirea Basarabiei cu regatul României", dar aripa din Sfatul Țării care se opunea Unirii a solicitat, nici mai mult nici mai puțin, decît arestarea celor care au votat în favoarea moțiunilor.[6] Cu două luni înainte, în ianuarie 1918, sovietul bolșevic din Chișinău a anunțat chiar o primă pentru capetele conducătorilor guvernului Republicii Moldovene (în contextul în care aceștia chemaseră armata română în Basarabia, pentru a pune capăt jafului sovietic).[7] Delictele de opinie sunt mai periculoase într-o atmosferă politică tensionată, în care mizele țin de integritatea teritorială și de exercitarea suverană a puterii de stat.

Rebalcanizarea Balcanilor?

Adoptarea unor decizii juridice cu efect transnațional cere – pe lângă majoritate politică internă – și recunoaștere internațională, adică acordul unor subiecți de drept neimplicați direct în exercitarea suveranității naționale, dar a cărui absență poate face caduce asemenea decizii sau poate arunca regiunea în drama unui război. Decizia din 1918 a Basarabiei, de a se uni cu România (promulgată prin Decret regal în 9/22 aprilie 1918), a fost consfințită internațional doi ani și jumătate mai târziu, prin semnarea la Paris, în 28 octombrie 1920, a Tratatului pentru recunoașterea unirii Basarabiei cu România. Semnatarii acestui document juridic internațional erau Consiliul ambasadorilor Imperiului britanic, Franței, Italiei și Japoniei, pe de o parte, și ai României, pe de altă parte. În ce privește Rusia, articolul 9 al Tratatului anunța că părțile semnatare o vor invita să

[4]Pentru mai multe detalii, a se vedea Bădescu, I. & Cucu-Oancea, O., *Dicționar de sociologie rurală*, Editura „Mica Valahie", București, 2011.
[5]Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Editura Humanitas, 1991, p. 285.
[6]Petre Otu, *România în primul război mondial. Marea Unire 1918*. Editura Litera, București, 2017, p. 72
[7]Charles Upson Clark, *Anarchy in Bessarabia*, disponibil online pe http://depts.washington.edu/cartah/text_archive/clark/bc_19.shtml#bc_19

adere la acest Tratat, „de îndată ce va exista un guvern rus recunoscut de ele”.[8] Consensul internațional este practic imposibil de obținut, după cum nici consensul național nu este mai probabil, mai ales în chestiuni controversate.

Întrebarea care se pune este dacă reamintirea acestor evenimente istorice ne poate ajuta să privim cu mai multă luciditate deziderатul unității naționale a românilor, în contextul geopolitic actual. Un *arc peste timp* poate fi și un *pod peste granițe*?

Problema Balcanilor, în special a Balcanilor de vest, este repusă astăzi pe tapetul internațional sub imperativul deciziilor strategice. Bulgaria, România, Slovenia și Croația sunt singurele țări din regiune care au devenit până acum membre ale Uniunii Europene. Celelalte (Albania, Bosnia și Herțegovina, Muntenegru, Macedonia, Serbia și Kosovo) formează o adevărată enclavă, înconjurată de UE. Ele și-au manifestat decizia de a se integra în Uniunea Europeană și NATO, dar sunt încă departe de a îndeplini condițiile de aderare. Măsura în care voința populației acestor țări este, într-adevăr, de a se supune unor reguli juridice noi, vest-europene, poate face obiectul unui studiu distinct, dar este de așteptat ca multe norme comunitare să intre în coliziune cu mentalitatea, tradițiile și ambițiile naționale ale cetățenilor din aceste zone geografice. Nu întâmplător, printre condițiile puse de UE țărilor din regiune, în vederea aderării, se numără și soluționarea problemelor cu vecinii lor.

Chiar dacă manifestă un optimism temperat cu privire la aderarea acestor țări până în 2025, oficialii UE sunt conștienți că acest nou val de extindere este necesar pentru stabilitatea și securitatea regiunii. „A investi în stabilitatea și prosperitatea Balcanilor de Vest înseamnă a investi în securitatea și viitorul Uniunii noastre”, spunea recent Jean-Claude Juncker, președintele Comisiei Europene.[9] Subtextul este destul de limpede: dacă pierdem influența asupra acestor țări, o pierdem în favoarea Rusiei.

Războaiele din fosta Iugoslavie sunt un exemplu trist, dar elocvent, pentru dificultatea demersului de a armoniza juridic interese geopolitice divergente. Independența provinciei sârbe Kosovo, proclamată de parlamentul de la Pristina în februarie 2008, a fost sprijinită de SUA și de majoritatea statelor europene, dar unele dintre acestea din urmă - cele care percep un pericol separatist - nu recunosc nici astăzi Kosovo ca stat autonom (Spania, România, Slovacia, Grecia și Cipru).

Pe de altă parte, niciun stat din comunitatea internațională (cu excepția Federației Ruse) nu recunoaște independența regiunii separatiste Transnistria, declarată în urma referendumului din 17 septembrie 2006. Totuși, chiar și Republica Moldova admite autonomia teritoriului transnistrean, nu numai *de facto*, ci și legislativ (prin „Legea cu privire la prevederile de bază ale statutului juridic al localităților din stânga Nistrului”, adoptată de Parlamentul de la Chișinău pe 22 iulie 2005[10]).

Paralela dintre zona de vest a Balcanilor și Basarabia – Republica Moldova nu este întâmplătoare, pentru că ne permite să remarcăm că, în prezent, războaiele din Europa se poartă mai curând pe zone de influență, decît pe teritorii de stat. Presupusul război informațional purtat de Rusia și nu numai se poate dovedi mai distrugător decît atacurile armate, pentru că atentează la mentalități, atitudini și valori, adică la acea zonă profundă a Dreptului care îi dă viață. Țări precum Polonia sau Ungaria, state membre ale UE, astăzi par a fi atrase într-o zonă de influență care pune în pericol Uniunea, din interior.

Legislația ca opțiune națională

[8]Mihai Bărbulescu *et. al.*, *Istoria României*, Editura Corint, București, 2002, p. 338.
[9] Declarația este preluată de pe site-ul https://europeanwesternbalkans.com/2018/02/06/strategy-western-balkans-eu-sets-new-flagship-initiatives-support-reform-driven-region/. Traducerea ne aparține.
[10]Disponibilă online pe www.lact.ro/2013/09/22/legea-cu-privire-la-prevederile-de-baza-ale-statutului-juridic-special-al-localitatilor-din-stinga-nistrului-transnistria/.

Considerăm că este extrem de semnificativ accentul pe care îl pune Uniunea Europeană pe respectarea statului de drept, a cărui definiție sumară este „statul care înfăptuiește domnia Legii". În accepțiunea dreptului UE, Legea nu poate fi decît democratică, egală, justă (deși experiența comunismului sau a nazismului ne-a dovedit că legile pot fi și profund nedrepte[11]). Legislația europeană, la care legislațiile tuturor statelor membre trebuie să se alinieze, măcar în ce privește coordonatele principale, este *rezultatul opțiunii pentru un anumit tip de valori europene*, democratice și progresiste. Concepte precum „stat de drept" sau „domnia legii" nu garantează pacea, bunăstarea sau progresul social și individual, dar constituie un etalon, un standard, un reper - util pentru a observa și a evita derapajele nedemocratice.

Situația Republicii Moldova nu este diferită de cea a țărilor din Balcanii occidentali, după cum nu este diferită de cea a României, Poloniei, Ungariei sau a celorlalte state care au aderat, în valuri succesive, la idealurile democratice, legislative și axiologice pe care se întemeiază UE. În 2018, nuanțele au devenit mai puțin importante: opțiunea este fie pro-europeană, fie anti-europeană. Termenul de „unitate" este astăzi intim legat de *Uniunea* Europeană.

Un asemenea proces de unificare legislativă poate fi dificil, dureros și presărat cu sacrificii; cu siguranță, e mai laborios și mai frustrant decît simpla proclamare declarativă a unității de neam și țară. Legislația o poate lua înaintea mentalităților, cum s-a întâmplat, în unele privințe, și în România. Interpretarea dreptului intern poate fi mai dificilă în contextul juridic unional. Tradițiile naționale pot intra în coliziune cu normele europene. Dezideratele naționale pot fi considerate subsidiare în fața imperativului stabilității regionale. Interpretarea legislației europene poate creea dificultăți neașteptate, chiar și din punctul de vedere al diversității lingvistice.[12] Cert este că, atît România, cît și Republica Moldova și-au exprimat opțiunea pro-europeană. România este stat membru al UE de mai bine de un deceniu, iar Republica Moldova a făcut un pas concret în această direcție în iunie 2014, când a ratificat Acordul de Asociere cu Uniunea Europeană. Acest tratat internațional, semnat la Vilnius, a pus bazele juridice ale cooperării în domenii precum comerțul, politica de securitate și cultura și a permis liberalizarea vizelor pentru cetățenii moldoveni. De atunci, s-au făcut progrese în relațiile UE – Republica Moldova, dar acestea nu sunt, în opinia noastră, suficient consolidate.

Republica Moldova își exprimă și își argumentează în mod oficial opțiunea pro-europeană, dar trebuie să treacă de la nivelul declarativ, la cel factual. Desigur, contextul politic este dificil, iar website-ul oficial al Guvernului Republicii Moldova (Pagina informațională despre integrare europeană[13]) nu face abstracție de acesta atunci când afirmă că „Alegerea noastră europeană nu înseamnă ostilitate față de alți parteneri. [...] Parcursul European înseamnă modernizarea țării și nu geopolitică. Noi apreciem relațiile noastre cu Rusia, la fel ca și relațiile noastre cu UE. Toți vecinii noştri, inclusiv Rusia, vor beneficia atît din punct de vedere economic cît şi politic de pe urma unei Moldove mai puternice şi mai prospere."

Din punctul nostru de vedere, trecerea de la declarații la fapte înseamnă, ca și în cazul țărilor din Balcanii de vest, inițiativa – politică și juridică – pentru demararea negocierilor de aderare. Și aceste state balcanice se confruntă cu războiul de influență dus de Federația Rusă (ca și de alte mari puteri cu interese în zonă), nu numai Republica Moldova. „[Din 2014], se poate observa și o mult mai mare influență a Rusiei în statele panslave, cum sunt Serbia și Muntenegru, unde canalele

[11] În lucrarea sa „*La logique juridique. Nouvelle rhétorique*" (Les Édition „Dalloz", Paris, 1976, p. 135-137), Chaim Perelman remarcă schimbarea de mentalitate asupra Dreptului, după procesul de la Nurenberg, care a pus în evidență faptul că legislația statului, ridicată la rang de sfințenie după Revoluția franceză, poate fi și nedreaptă, ba chiar criminală. Pentru mai multe detalii, a se vedea Brînduşa Gorea, *Logică juridică*, Editura „Zethus", Târgu-Mureș, 2009, pp. 46-47.

[12] A se vedea în acest sens Brînduşa Gorea, *Repere logice ale interpretării în drept*, Editura „Academiei Române", București, 2016, p. 84.

[13] http://gov.md/europa/ro/content/ce-%C3%AEnseamn%C4%83-pentru-tine-integrarea-european%C4%83

media Sputnik sau Russia Today sunt mult mai active [...] și propagă o serie de știri și atitudini anti-europene care par să prindă în rândul populației.", spune un specialist în integrare europeană.[14]

O asemenea inițiativă de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană presupune însă cu necesitate aducerea legislației sale în secolul XXI. În 2018, unificarea politică nu mai poate fi doar politică; ea trebuie precedată și însoțită de cea juridică.

Puterea „dreptului istoric și de neam" ne leagă astăzi la fel de strâns pe noi, românii, cum ne lega și cu un secol în urmă. Contextul ne obligă însă să recunoaștem valențe noi ale unității naționale și să privim cu luciditate atît spre trecut, cît și către viitor. Dezideratul unității naționale trebuie privit astăzi ca dezideratul unității europene, e singura cale. Iar ultima sută de ani ne-a dovedit că Dreptul pozitiv rămâne singurul instrument non-violent de acțiune eficientă într-o lume tulbure și unica speranță de a construi – cu adevărat, și nu doar declarativ – arcuri peste timp și poduri peste granițe.

BIBLIOGRAPHY

1. I. Bădescu, O. Cucu-Oancea, *Dicționar de sociologie rurală*, Editura „Mica Valahie", București, 2011;
2. Mihai Bărbulescu *et. al*., *Istoria României*, Editura Corint, București, 2002;
3. Charles Upson Clark, *Anarchy in Bessarabia*, disponibil online pe http://depts.washington.edu/cartah/text_archive/clark/bc_19.shtml#bc_19 ;
4. Florin Constantiniu, *O istorie sinceră a poporului român*. Editura „Univers Enciclopedic", București, 1997;
5. Brîndușa Gorea, *Logică juridică*, Editura „Zethus", Târgu-Mureș, 2009;
6. Brîndușa Gorea, *Repere logice ale interpretării în drept*, Editura „Academiei Române", București, 2016;
7. Victor Kernbach, *Dicționar de mitologie generală*, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1989;
8. Ion Nistor, *Istoria Basarabiei*, Editura Humanitas, 1991;
9. Petre Otu, *România în primul război mondial. Marea Unire 1918*. Editura Litera, București, 2017.

[14] Lect. univ. dr. Miruna Troncotă, SNSPA - Departamentul de Relații Internaționale și Integrare Europeană, citată aici: https://www.rfi.ro/politica-94034-balcani-vest-cale-europeana-analiza-miruna-troncota

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

TORTURE IN ROMANIAN LAW

Ioan Rusu

Prof., PhD, "Danubius" University of Galați

Abstract:In the present study we proceeded in examiningthe crime of torture, as it is currently provided for in the Romanian law.
Within the examination, we have considered the pre-existing elements of the offense, the constitutive content, as well as the legislative precedents and the transitional situation in which we are. We have insisted upon presenting the constant jurisprudence of the ECHR and of the national one, in order to highlight the European Court's orientation towards the qualification of the notion of torture. At the same time we also referred to the way the Romanian legislator understood to solve this problem by adopting Law no. 169/2017. The novelty elements of this paper regard the conducted examination supplemented by some personal opinions referring to the interpretation of the incrimination norm. This study is included in a broader paper to be published later in a well-known publishing house in Romania. The work may be useful for PhD students, master students and faculty students in the country, or even from abroad, as well as practitioners in the field.

Keywords: Offense, preexisting elements, constitutive content.

JEL Classification: K14

1. Introducere

În legea penală română în vigoare, tortura face parte din grupul de infracțiuni contra înfăptuirii justiției, grup prevăzu în titlul IV al Codului penal în vigoare, cu aceeași denumire marginală.

Această infracțiune nu a existat în legea penală română în perioada 1950-1989, fiind introdusă în Codul penal român prin Legea nr. 20/1990 privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală[1].

În concret această infracțiune este introdusă prin dispozițiile art. 1 pct. 2 din actul normativ menționat, în care se precizează că după art. 267 se introduce un nou articol 267^1 cu denumirea marginală „Tortura", al cărui conținut juridic s-a păstrat până la intrarea în vigoare a actualului Cod penal.

Infracțiunea de tortură constă în fapta funcționarului public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat ori a altei persoane care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres al acestuia de a provoca unei persoane puternice suferințe fizice sau psihice în scopul obținerii de la victimă sau de la o terță persoană informații sau declarații, a pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis sau în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, precum și pentru un motiv bazat pe orice formă de discriminare.

Fapta va fi considerată mai gravă, fiind pedepsită în consecință, în situația în care fapta menționată mai sus a avut ca urmare o vătămare corporală sau moartea unei persoane.

[1]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 112 din 10 octombrie 1990.

Potrivit legii, nicio împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de stare de război sau amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura. De asemenea, nu poate fi invocat ordinul superiorului ori al unei autorități publice.

Nu va întruni elementele constitutive ale infracțiunii de tortură durerea sau suferințele ce rezultă exclusiv din sancțiuni legale și care sunt inerente acestor sancțiuni sau sunt ocazionate de ele.

Deși incriminarea nu era prevăzută în redactarea inițială a Codului penal din 1969, aceasta a fost introdusă după adoptarea Legii nr. 19/1990 pentru aderarea României la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante[2].

Potrivit dispozițiilor art. 1 din Convenție, termenul de *tortură* desemnează *„orice act prin care se provoacă unei persoane, cu intenție, o durere sau suferințe puternice, de natură fizică sau psihică, în special cu scopul de a obține de la această persoană sau de la o persoană terță, informații sau mărturisiri, de a o pedepsi pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis sau este bănuită că l-a comis, de a o intimida sau de a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pentru orice alt motiv bazat pe o formă de discriminare, oricare ar fi ea, atunci când o asemenea durere sau suferință sunt provocate de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial, sau la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al unor asemenea persoane”.*

În dispozițiile art. 4 din Convenție se stipulează că:

„1. Fiecare stat parte va veghea ca toate actele de tortură să constituie infracțiuni din punctul de vedere al dreptului penal. Se va proceda la fel în privința tentativei de a practica tortura sau orice act săvârșit de oricare persoană și care ar constitui complicitate sau participare la tortură.

2. Fiecare stat membru va sancționa aceste infracțiuni cu pedepse corespunzătoare, ținând seama de gravitatea lor”.

Un alt instrument juridic internațional care a fost avut în vedere de România este Convenția europeană pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, adoptată la Strasbourg la 26 noiembrie 1986, precum și a Protocoalelor nr. 1 și nr. 2 la Convenție adoptate la Strasbourg la 4 noiembrie 1993, care au intrat în vigoare la 1 martie 2002.

Convenția a fost ratificată de România prin Legea nr. 80 din 30 septembrie 1994 privind ratificarea Convenției europene pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, precum și a protocoalelor nr. 1 și 2 la Convenție[3].

Norme care prevăd interzicerea torturii și a tratamentelor inumane sau degradate se regăsesc și în dispozițiile art. 3 cu titlul marginal *„Interzicerea torturii”* din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale.

Astfel, în textul indicat se prevede că „Nimeni nu poate fi supus torturii, nici pedepselor sau tratamentelor inumane ori degradante”.

Același text este prevăzut și în dispozițiile art. 4 din Carta Drepturilor Fundamentale a Uniunii Europene, singura diferență constând în titlul marginal (Interzicerea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante).

2. Dispozițiile legii în vigoare în raport cu cele ale legii anterioare

În ceea ce privește elementele de diferențiere și asemănare dintre cele două reglementări (Codul penal în vigoare și Codul penal din 1969 cu modificarea survenită în anul 1990), în doctrină s-a apreciat că noua reglementare „aduce doar o restructurare a vechiului text de incriminare și

[2]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 112 din 10 octombrie 1990. Convenția a fost adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 39/46 din 10 decembrie 1984.A intrat în vigoare la 26 iunie 1987 conform dispozițiilor art. 27 (1).

[3]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 285 din 7 octombrie 1994.

adaptarea sa acolo unde infracțiunile la care norma făcea referire au fost modificate (spre exemplu, în baza modificării operate în cazul infracțiunilor contra integrității corporale, sintagma „vătămare corporală gravă" a fost înlocuită cu sintagma "vătămare corporală").

În afara acestor adaptări minore de formă, textul își păstrează configurația din reglementarea anterioară, astfel că toate considerentele din doctrină și practică cu privire la interpretarea și aplicarea sa rămân valabile"[4].

Într-o altă opinie se susține că „Textul reia, într-o manieră mai sistematizată, ipotezele cuprinse în Codul penal anterior în dispozițiile art. 267[1]. Modificările nu țin, așadar, de substanța incriminării, ci doar de adaptarea unor formulări la terminologia de ansamblu a Codului penal actual; folosirea, pentru subiectul activ a calității de „funcționar public" în loc de cea de „agent public", menționarea denumirii infracțiunii de „vătămare corporală", pentru consecința prevăzută la alin. (2), dat fiind faptul că în Codul actual nu se mai reglementează distinct vătămarea corporală gravă, precum și înlocuirea termenului „mărturisiri" cu cel de „declarații". De asemenea, au fost eliminate anumite aspecte superfluu menționate, deoarece rezultă din conținutul reglementării. Astfel, s-a renunțat la precizarea conform căreia fapta se comite cu intenție, acest lucru fiind evident în raport cu scopul urmărit, precum și la menționarea ca subiect activ a persoanei care acționează „în mod oficial", deoarece aceasta este inclusă în conținutul sintagmei „funcționar public". În plus, s-a precizat, corect, că tentativa se pedepsește doar în cazul faptei prevăzute la alin. (1), având în vedere că alin. (2) sau (3) reprezintă rezultatul comiterii cu intenție depășită a uneia dintre faptele de la alin. (1).

Sub aspect sancționator, limitele de pedeapsă sunt aceleași cu cele reglementate anterior; se constată o singură diferență, și anume aceea a eliminării pedepsei detențiunii pe viață ca alternativă la ipoteza reglementată în alin. (3), care este o infracțiune praeterintenționată, iar regimul sancționator aplicabil în Codul penal actual prevede detențiune pe viață ca sancțiune doar pentru infracțiunile comise cu intenție.

Constituie un element de noutate, totuși, prevederea *pedepsei complementare obligatorii* a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică"[5].

3. Elemente preexistente

3.1. Obiectul juridic

Obiectul juridic principal al acestei infracțiuni îl constituie relațiile sociale referitoare la activitatea de înfăptuire a justiției care sunt afectate prin torturarea unei persoane.

Obiectul juridic secundar este reprezentat de relațiile sociale privind integritatea corporală, sănătatea și libertatea persoanei.

3.2. Obiectul material

De regulă, infracțiunea examinată nu are un obiect material, însă în raport cu împrejurările concrete ale comiterii infracțiunii, obiectul material poate consta în corpul persoanei atunci când acțiunea sau inacțiunea incriminată se îndreaptă împotriva corpului persoanei.

3.3. Subiecții infracțiunii

Subiectul activ al infracțiunii examinate este circumstanțiat putând fi doar un funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat.

Sintagma de *funcționar public* este definită în dispozițiile art. 175 C. pen., și deoarece a fost examinată anterior, nu revenim cu alte explicații. fiind analizată anterior.

[4]Sergiu Bogdan (coordonator), Doris Alina Șerban, George Zlati, *Noul Cod penal, Partea specială, Analize, explicații, Comentarii, Perspectiva clujeană,* Ed. Universul Juridic, București, 2014,p. 381.

[5] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole,* Ediția 2, Ed. C.H.Beck, București, 2016, pp. 845-846.

Prin sintagma de *funcționar public care îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat* se înțelege acea categorie de funcționari publici cu atribuții concrete în exercitarea autorității statului (judecător, procuror, ofițer sau agent de poliție, angajat al Administrației Naționale a Penitenciarelor, jandarm etc.).

De asemenea, *subiect activ* al infracțiunii poate fi și o altă persoană care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al funcționarului public.

Prin sintagma de *altă persoană care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al funcționarului public*, se înțelege acea persoană care poate avea chiar calitatea de funcționar public sau orice altă persoană, fără a avea o anumită calitate (inclusiv o persoană aflată în stare de reținere sau arest preventiv ori de executare a unei pedepse).

Participația penală este posibilă sub toate formele sale. Coautoratul este posibil în ipoteza în care „subiecții activi au toți calitatea de funcționar public ori dacă unul/unii dintre ei acționează la instigarea ori cu consimțământul unei astfel de persoane”[6].

Subiectul pasiv principal este statul în calitatea sa de titular al valorii sociale apărate (activitatea de înfăptuire a justiției).

Subiect pasiv secundar este persoana căreia i s-au cauzat suferințele fizice sau psihice.

În ipoteza unei pluralități de subiecți pasivi secundari se va reține o pluralitate de infracțiuni.

Facem precizarea că pe fondul numeroaselor condamnări decise de CEDO împotriva României, legiuitorul român a adoptat Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal[7].

Elementele de noutate absolută sunt prevăzute în art. I pct. 2, prin care se introduce în cuprinsul Legii nr. 253/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal[8],un nou articol, respectiv, articolul 55^1, în care se prevede că la calcularea pedepsei executate efectiv, se are în vedere, indiferent de regimul de executare a pedepsei, ca măsură compensatorie, și executarea pedepsei în condiții necorespunzătoare caz în care, pentru fiecare perioadă de 30 de zile executate în condiții necorespunzătoare, chiar dacă acestea nu sunt consecutive, se consideră executate, suplimentar, 6 zile din pedeapsa aplicată.

Pentru reținerea infracțiunii, timpul comiterii infracțiunii nu prezintă nicio relevanță juridică.

Practica judiciară a relevat faptul că de cele mai multe ori locul comiterii infracțiunii se identifică cu locul în care este deținută persoana privată de libertate.

4. Structura și conținutul juridic al infracțiunii

4.1. Situația premisă

Unii autori au reținut că infracțiunea de tortură nu prezintă o situație premisă[9], în timp ce alții au apreciat că *situația premisă* „o reprezintă calitatea de funcționar public a cel puțin unuia dintre participanții la infracțiune”[10].

În ceea ce ne privește apreciem că această infracțiune nu prezintă o situație premisă.

4. 2. Conținutul constitutiv

[6] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 157.
[7]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 571 din 18 iulie 2017.
[8]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013.
[9] Tudorel Toader, Marieta Safta în, George Antoniu, Tudorel Toader (coordonatori), Versavia Brutaru, Ștefan Daneș, Constantin Duvac, Ioan Griga, Ion Ifrim, Gheorghe Ivan, Gavril Paraschiv, Ilie Pascu, Ion Rusu, Marieta Safta, Iancu Tănăsescu, Tudorel Toader, Ioana Vasiu, *Explicațiile Noului Cod Penal, vol. IV, Articolele 257-366,* Academia Română, Institutul de Cercetări Juridice, Ed. Universul Juridic, București, 2016,p. 139.
[10] Maria Oprea, *Infracțiunile contra înfăptuirii justiției,* Ed. Universul Juridic, București, 2015,p. 572.

4.2.1. Latura obiectivă

Elementul material al laturii obiective se poate realiza printr-o acțiune sau inacțiune prin care i se provoacă unei persoane puternice suferințe fizice și psihice.

În ceea ce privește termenul de *tortură* privit însensul art. 3 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, Curtea europeană a drepturilor omului „a statuat, într-o jurisprudență constantă, că art. 3 din Convenție (dreptul de a nu fi supus la tortură, tratamente inumane sau degradante) consacră una dintre valorile fundamentale ale unei societăți democratice, prohibind, în termeni absoluți, chiar și în circumstanțe dificile, precum lupta împotriva terorismului și a crimei organizate [CEDO, *Sadik Onder c. Turcia,* hotărârea din 8 ianuarie 2004, §34, § *(www.echr.coe.int);* CEDO, *Selçuk și Asker c. Turcia,* hotărârea din 24 aprilie 1998, § *(www.echr.coe.int);* CEDO, *Dikme c. Turcia,* hotărârea din 11 iulie 2000 *(www.echr.coe.int));*], tortura și pedepsele și tratamentele inumane sau degradante, constând în violarea unei tinere de către mai mulți polițiști [CEDO, *Aydin c. Turcia,* hotărârea din 25 septembrie 1997, §81, §82 *(www.echr.coe.int)*]. Caracterul absolut al protecției garantate de art. 3 subzistă indiferent de comportamentul victimei [CEDO, *Kudla c. Polonia,* hotărârea din 26 octombrie 2000, §90 *(www.echr.coe.int*)] sau de infracțiunea pentru a cărei săvârșire este acuzată victima [CEDO, *Labita c. Italia,* hotărârea din 6 aprilie 2000, §119 *(www.echr.coe.int*)]. Interzicerea torturii a devenit un principiu de drept internațional, o normă de *ius cogens* [CEDO, *Al-Adsani c. Marea Britanie,* hotărârea din 21 noiembrie 2001, §60 *(www.echr.coe.int*); CEDO, *Soering c. Marea Britanie,* hotărârea din 7 iulie 1989, §88 *(www.echr.coe.int*)]. Curtea, având drept reper definiția prevăzută în art. 1 din Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante, apreciază că noțiunea de *tortură* reunește trei elemente: intenția, scopul determinant și gradul extrem de ridicat de suferință [CEDO, *Denizei c. Cipru,* hotărârea din 23 mai 2001*(www.echr.coe.int*)]. În cauza *Bursuc c. România,* Curtea a condamnat violențele exercitate de cinci polițiști împotriva reclamantului, reținut în vederea luării declarației sale cu privire la implicarea într-un scandal provocat într-un bar, calificând ca acte de tortură lovirile de o intensitate deosebită aplicate acestuia, loviri ce iau provocat multiple echimoze și un traumatism cranian cu edem cerebral cu consecințe durabile [CEDO, *Bursuc c. România,* hotărârea din 12 octombrie 2004 (M. Of. nr. 452 din 27 mai 2005)]. Jurisprudența organelor Convenției a instituit o prezumție potrivit căreia îndată ce o persoană, care a intrat în stare de sănătate bună în custodia autorităților statale, probează existența unor leziuni, se consideră că există o legătură de cauzalitate între acestea și pretinsele rele tratamente din partea agenților statului [CEDO, *Dikme c. Turcia,* hotărârea din 11 iulie 2000, §78 *(www.echr.coe.int*)], autorităților incumbându-le sarcina prezentării unor explicații plauzibile cu privire la cauza producerii leziunilor.

A fost de asemenea considerat act de tortură supunerea, în timp ce se afla în stare de reținere, a unei persoane la tratamentul numit „spânzurătoarea palestiniană", care, presupunând „premeditare și practică" și fiind de natură a provoca paralizia ambelor brațe, constituie un tratament de o cruzime și o gravitate deosebite [CEDO, *Aksoi c. Turcia,* hotărârea din 10 octombrie 2000, §6 *(www.echr.coe.int*)]"[11].

De asemenea, în cadrul procedurilor judiciare de recunoaștere și executare a unui mandat european de arestare, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a apreciat că executarea unui mandat european de arestare trebuie amânată atunci dacă există un risc real de tratament inuman sau degradant din cauza condițiilor de detenție ale persoanelor în cauză în statul membru emitent al mandatului european de arestare.

Această decizie a fost provocată de Hotărârea pronunțată în cauzele conexate C-C-404/15 și C-659/15 PPU – Pál Aranyosi și Robert Căldăraru la 5 aprilie 2016.

[11] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *op. cit.*, pp. 846-847.

În ceea ce privește România, în concret, în cauza menționată „o instanță română a emis un mandat european de arestare împotriva numitului Robert Căldăraru în scopul executării unei pedepse de un an și opt luni închisoare pentru infracțiunea de conducere pe drumurile publice a unui autovehicul fără permis de conducere.

Deoarece atît cetățeanul maghiar (împotriva căruia s-a emis un mandat european de arestare pentru efectuarea urmăririi penale în Ungaria), cît și cel român au fost identificați pe teritoriul Germaniei, Hanseatisches Oberlandesgericht in Bremen (Tribunalul Superior din Bremen, Germania) fiind sesizat cu solicitarea de executare a celor două mandate, a constatat că condițiile de detenție la care ar putea fi supuși domnii Aranyosi și Căldăraru în închisorile maghiare și respectiv românești ar încălca drepturile fundamentale, îndeosebi dispoziția din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene care interzice tratamente inumane sau degradante. Astfel, în hotărârile sale din 10 iunie 2014 și din 10 martie 2015, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a considerat că România și Ungaria au încălcat drepturile fundamentale din cauza suprapopulării carcerale care caracterizează penitenciarele lor[12].

Instanța germană solicită Curții de Justiție să stabilească dacă, în asemenea împrejurări, executarea mandatelor europene de arestare poate sau trebuie să fie refuzată sau subordonată obținerii de la statul membru emitent de informații care să permită verificarea conformității condițiilor de detenție cu drepturile fundamentale.

(…)

Prin hotărârea pronunțată astăzi, Curtea amintește că interdicția absolută a pedepselor și tratamentelor inumane sau degradante face parte dintre drepturile fundamentale protejate de dreptul Uniunii. Astfel, atunci când autoritatea responsabilă de executarea unui mandat dispune de elemente care atestă un risc real de tratament inuman sau degradant al persoanelor deținute în statul membru emitent, ea trebuie să aprecieze acest risc înainte de a decide predarea persoanei în cauză.

Atunci când un asemenea risc decurge din condițiile generale de detenție în statul membru în cauză, constatarea acestui risc nu poate conduce, în sine, la refuzul executării mandatului. Astfel, este necesar să se demonstreze că există motive serioase și temeinice de a crede că persoana în cauză se va expune efectiv unui asemenea risc din cauza condițiilor de detenție avute în vedere în privința sa.

Pentru a putea aprecia existența acestui risc în privința persoanei în cauză, autoritatea responsabilă de executarea mandatului trebuie să solicite autorității emitente să furnizeze de urgență toate informațiile necesare cu privire la condițiile de detenție.

Când, în lumina informațiilor furnizate sau a oricărei informații de care dispune, autoritatea responsabilă de executarea mandatului constată că există, în privința persoanei care face obiectul mandatului, un risc real de tratament inuman sau degradant, **executarea mandatului trebuie amânată până la obținerea de informații complementare care permit înlăturarea existenței unui asemenea risc. Dacă existența acestui risc nu poate fi înlăturată într-un termen rezonabil, această autoritate trebuie să decidă dacă este necesar să se pună capăt procedurii de predare”[13].**

Recent, la 28 noiembrie 2017, CEDO a condamnat România în cauza Dorneanu c. României, constatând că au fost încălcate dispozițiile art. 3 din Convenție.

În concret CEDO a stabilit că refuzul Curții de Apel Bacău de a dispune întreruperea executării pedepsei pentru o persoană care suferea de cancer în faza terminală reprezintă un tratament inuman.

[12] Pentru România, este vorba despre cauzele Voicu împotriva României, nr. 22015/10; Bujorean împotriva României, nr.13054/12; Mihai Laurențiu Marin împotriva României, nr.79857/12 și Constantin Aurelian Burlacu împotriva României, nr. 51318/12.

[13] Curtea de Justiție a Uniunii Europene, Comunicat de presă nr. 36/18, Luxemburg, 5 aprilie 2016.

De asemenea, „Curtea consideră că instanța națională s-a aplecat mai mult asupra considerentelor de procedură decît asupra celor umanitare și l-au împiedicat pe dl. Dorneanu să își trăiască ultimele zile în demnitate, nu legat cu cătușele de un pat de spital” .

Prin hotărârile din 14 decembrie 2017 CEDO a condamnat România pentru încălcarea dispozițiilor art. 3 din Convenție, după cum urmează:

- în cauza Varga și alții (15 persoane) împotriva României, CEDO a condamnat România pentru încălcarea dispozițiilor art. 3 din Convenție motivat de faptul că cei 16 petenți au fost deținuți în condiții de detenție inadecvate;
- în cauza Proca și alții împotriva României (sunt avute în vedere alte 17 persoane), CEDO a condamnat România deoarece condițiile de detenție ale reclamanților erau inadecvate;
- în cauza Mihali și alții (au fost avute în vedere plângerile altor 8 persoane), CEDO a condamnat România deoarece condițiile de detenție ale reclamanților erau inadecvate;
- în cauza Anca și alții împotriva României (sunt avute în vedere alte 7 persoane), CEDO a condamnat România deoarece condițiile de detenție ale reclamanților erau inadecvate.

Având în vedere jurisprudența recentă a CEDO, în special din perioada 2014-2017, care în esența sa confirmă jurisprudența anterioară, observăm că sfera acțiunilor sau inacțiunilor prin care se realizează elementul material al laturii obiective se lărgește.

Infracțiunea prevăzută în modalitatea tip, se poate comite în mai multe variante.

Astfel, o primă variantă are în vedere ca provocarea de puternice suferințe fizice ori psihice să se facă în *scopul obținerii de informații sau declarații de la subiectul pasiv al infracțiunii sau de la o terță persoană.*

Această ipoteză expres prevăzută și în textul de incriminare va fi incidentă în situația în care persoana în cauză (victima infracțiunii) este sau urmează să fie audiată într-o cauză penală în calitate de suspect, inculpat, martor sau chiar persoană vătămată etc.

Acțiunea subiectului activ presupune lovirea, maltratarea, insultarea gravă etc., a victimei, în situația în care aceasta nu dorește să dea declarații sau alte informații organelor judiciare (în ipoteza în care are calitatea de suspect, inculpat, martor etc.), scopul provocării suferințelor fizice și psihice persoanei în cauză fiind acela de a o determina să dea declarații sau informații subiectului activ al infracțiunii.

De asemenea, acțiunea incriminată poate fi comisă chiar și împotriva unei alte persoane decît a celei care este pusă să dea declarații sau să ofere diferite informații, cum este cazul unui membru de familie sau a unui prieten al victimei, scopul fiind acela de a determina persoana în cauză să dea declarații.

În doctrina recentă s-a susținut că „Ipoteza are în vedere situația în care o persoană urmează să dea declarații într-o cauză, fie în calitate dec martor ori de suspect, inculpat, persoană vătămată etc. ori cea în care aceasta deține anumite informații considerate necesare pentru soluționarea unei cauze sau a unei situații juridice. Informațiile ori declarațiile pot fi necesare nu doar soluționării unei cauze penale, ci și uneia civile, administrative, de dreptul muncii etc. Totodată obținerea de informații poate fi necesară în cadrul altei proceduri care (încă) nu a ajuns în fața instanței (de exemplu, fapta poate fi comise cu ocazia unei inspecții a organelor fiscale). Infracțiunea poate fi săvârșită și împotriva unei alte persoane decît cea care urmează să dea declarațiile sau să furnizeze informațiile (de exemplu, un membru de familie). În această modalitate, infracțiunea se aseamănă cu cea de influențare a declarațiilor ori cercetarea abuzivă, în funcție de calitatea subiectului activ. Ceea ce diferențiază infracțiunea de tortură la nivelul elementului material este gravitatea deosebită a suferințelor cauzate victimei”[14].

[14] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *op. cit.*, pp. 158-159.

Acțiunea sau inacțiunea prin care se provoacă victimei puternice suferințe fizice sau psihice poate constitui elementul material al infracțiunii și atunci când aceasta (acțiunea sau inacțiunea incriminată) se realizează în *scopul pedepsirii unei persoane pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis.*

Potrivit doctrinei, „rațiunea incriminării acestei ipoteze are în vedere faptul că pedepsirea unei persoane pentru săvârșirea unor acte, chiar ilicite (fie ele și infracțiuni), se poate face numai de către organele statului abilitate în acest scop și doar cu respectarea prevederilor legale. Se poate reține această infracțiune, de exemplu, dacă persoana care se ocupă cu paza deținuților supune un condamnat la suferințe fizice ori psihice pentru că acesta nu ar fi respectat regulile privind igiena în celulă. Actul care se impută nu trebuie să fie grav, ceea ce interesează fiind conduita subiectului activ. Și în această modalitate, infracțiunea poate fi săvârșită inclusiv cu privire la o terță persoană (de exemplu, suferințele pot fi cauzate pentru a pedepsi o persoană pentru un act comis de un membru de familie”[15].

De asemenea, este necesar ca acțiunea sau inacțiunea incriminată să se execute *în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra unei persoane ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane.*

În această modalitate, „infracțiunea se suprapune parțial cu cea prevăzută la alin. (1) lit. a); prin urmare, dacă presiunile sunt efectuate pentru a obține declarații, se va reține mai degrabă prima modalitate de comitere a infracțiunii. Intimidarea ori presiunile, în această modalitate, pot viza alte scopuri (de exemplu, retragerea plângerii prealabile, împăcarea, renunțarea la pretențiile civile etc.). Infracțiunea are puncte comune cu cea de cercetare abuzivă și influențarea declarațiilor, cu precizările arătate mai sus. Și de această dată, acțiunea se poate realiza în privința persoanei de la care se dorește o anumită conduită ori față de altă persoană”[16].

O ultimă variantă de comitere a infracțiunii în modalitatea normativă tip, constă în executarea acțiunilor sau inacțiunilor incriminate *pe un motiv bazat pe orice formă de discriminare.*

Așadar, după cum prevede și textul de incriminare, discriminarea poate fi de orice formă, respectiv, pe motiv de rasă, religie, sex, naționalitate, orientare politică etc.

Cerințe esențiale. Pentru întregirea laturii obiective a infracțiunii este necesar a se constata și îndeplinirea unor cerințe esențiale.

Prima cerință esențială va fi îndeplinită în condițiile în care se constată că suferințele fizice ori psihice ale victimei au fost *puternice.*

În doctrină s-a susținut că „Elementul material se analizează judiciar, deoarece, în această variantă fapta nu există dacă instanța apreciază că durerile sau suferințele nu sunt *puternice.* Pot intra în această categorie chiar actele ce alcătuiesc elementul material al faptei prevăzute în art. 180 (alin. 1 sau 2) dacă instanța apreciază că intensitatea durerii, oricît de scurtă ar fi ea, *este puternică”*[17].

În jurisprudență s-a reținut că „Pentru a intra sub incidența art. 3, un rău tratament trebuie să atingă un nivel minim de gravitate. Aprecierea acestui nivel minim este relativă prin esență; ea depinde de toate datele cauzei și, în special, de durata tratamentului, de efectele sale fizice și psihice, precum și, uneori, de sexul, vârsta și starea de sănătate a victimei. Atunci când un individ este privat de libertate, utilizarea forței fizice asupra sa atunci când ea nu este strict necesară prin comportamentul său, lezează demnitatea umană și constituie, în principiu, o încălcare a dreptului garantat de art. 3.

[15] *Ibidem,* p. 159.
[16] *Ibidem, p.* 159.
[17] Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa” – S.R.L., București. 1992, p. 228.

CEDO a considerat că un anumit tratament este *inuman,* în special pentru că a fost aplicat cu premeditare ore întregi şi pentru că a produs, dacă nu adevărate leziuni, cel puţin puternice suferinţe fizice şi morale, şi, în acelaşi timp, *degradant,* deoarece este capabil să producă victimelor sale sentimente de teamă, angoasă şi inferioritate, menite să le umilească şi să le înjosească. Pentru ca o pedeapsă sau tratament care o însoţeşte să fie considerate „inumane" sau „degradante", suferinţa sau umilinţa trebuie, în orice caz, să le depăşească pe cele care le presupune o anumită formă de tratament sau de pedeapsă legitimă [Î.C.C.J., Secţia penală, decizia nr. 359 din 5 noiembrie 2014 (www.scj.ro)]"[18].

În ipoteza în care această cerinţă nu este îndeplinită, fapta va întruni condiţiile de tipicitate ale unei alte infracţiuni (supunerea la rele tratamente, purtarea abuzivă, loviri sau alte violenţe, vătămare corporală etc.).

Nu prezintă nicio relevanţă juridică pentru existenţa infracţiunii, metodele sau mijloacele prin care au fost provocate suferinţele puternice, ori dacă suferinţele sau durerea au fost fizice sau psihice.

De asemenea apreciem că pentru existenţa infracţiunii este necesar ca „violenţele fizice sau psihice să fie comise în exerciţiul autorităţii publice sau cel puţin cu acordul acestei autorităţi. Infracţiunea de tortură subzistă chiar dacă scopul urmărit prin comiterea faptei a fost sau nu realizat"[19]

O ultimă cerinţă esenţială priveşte calitatea specială a subiectului activ care trebuie să fie un funcţionar public care îndeplineşte o funcţie ce implică exerciţiul autorităţii de stat.

Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru activitatea de înfăptuire a justiţiei, iar în plan secund în încălcarea unora dintre atributele fundamentale ale persoanei.

Pentru a se constata incidenţa modalităţii normative agravate prevăzute în alin. (2), este necesar ca fapta prevăzută în una din variantele modalităţii normative tip să fi avut ca urmare o vătămare corporală.

În doctrina recentă s-a apreciat că sintagma folosită de legiuitor prin care indică urmarea acţiunilor sau inacţiunilor de la alin. (1), respectiv *„a avut ca urmare o vătămare corporală",* se identifică cu infracţiunea de vătămare corporală prevăzută în dispoziţiile art. 194 C. pen.[20]

Nu suntem de acord cu această opinie, considerând că dacă legiuitorul ar fi avut în vedere infracţiunea de vătămare corporală, ar fi făcut trimitere direct la textul art. 194 C. pen. (respectiv la urmările acestei fapte).

Având în vedere această situaţie, apreciem că sintagma *a avut ca urmare o vătămare corporală* are un înţeles mai larg, în sensul că ea include atît infracţiunea de lovirea sau alte violenţe, cît şi infracţiunea de vătămare corporală.

În ipoteza în care subiectul activ a comis infracţiunea de tortură prevăzută în alin. (1) urmărind şi unul din scopurile prevăzute în art. 194 alin. (2) se vor reţine în concurs ambele infracţiuni.

A doua modalitate normativă agravată este prevăzută în dispoziţiile art. 282 alin. (3) şi se va reţine în ipoteza în care tortura a avut ca urmare moartea victimei.

---

[18] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *op. cit.,* p. 848.

[19] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiş, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediţia a III-a, revăzută şi adăugită, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2016;
*Ibidem,*p. 470.

[20] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *op. cit.,* p. 160; Tudorel Toader, Marieta Safta în, George Antoniu, Tudorel Toader (coordonatori), Versavia Brutaru, Ştefan Daneş, Constantin Duvac, Ioan Griga, Ion Ifrim, Gheorghe Ivan, Gavril Paraschiv, Ilie Pascu, Ion Rusu, Marieta Safta, Iancu Tănăsescu, Tudorel Toader, Ioana Vasiu, *vol. IV, op. cit.,* p. 140.

Urmarea imediată constă în crearea unei stări de pericol pentru activitatea de înfăptuire a justiției, iar în plan secund în provocarea unor suferințe fizice și psihice victimei.

Legătura de cauzalitate presupune că între acțiunea sau inacțiunea incriminată și urmarea imediată există o legătură, suferințele produse victimei reprezentând în esența lor consecințele acțiunii sau inacțiunii incriminate.

4.2.2. Latura subiectivă

Forma de vinovăție cu care se comite infracțiunea în modalitatea normativă tip este *intenția directă,* latura subiectivă incluzând în afara intenției, și un scop special (care este prevăzut expres în textul de incriminare).

Astfel, pentru existența infracțiunii „este necesar ca fapta să fie comisă în scopul obținerii de la această persoană sau de la o terță persoană de informații sau declarații ori în scopul pedepsirii ei pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis sau în scopul de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a o intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane”[21].

În modalitățile normative agravate, în ipoteza în care urmările suplimentare produse se datorează culpei făptuitorului, forma de vinovăție este praeterintenția.

Potrivit doctrinei „latura subiectivă a infracțiunii mai poate fi calificată și în baza unui mobil expres prevăzut în norma de incriminare. Astfel, tortura se poate săvârși, în lipsa scopului menționat expres mai sus, și datorită unui motiv bazat pe orice formă de discriminare”[22]

5. Forme, modalități, sancțiuni

5.1. Forme

Deși posibile,*actele de pregătire* nu sunt pedepsite de lege.

Tentativa se pedepsește numai în cazul modalității normative tip prevăzută în alin. (1).

Consumarea infracțiunii are loc în momentul executării acțiunii sau inacțiunii prin care se provoacă puternice suferințe fizice sau psihice victimei, în unul din scopurile prevăzute expres în textul de incriminare.

Apreciem că infracțiunea se poate comite și în formă continuată, caz în care apare un moment al *epuizării,* care se va identifica cu momentul comiterii ultimei acțiuni sau inacțiuni incriminate.

5.2. Modalități

Infracțiunea examinată prezintă o *modalitate normativă tip* și două *modalități normative agravate.*

Modalitatea normativă tip este prevăzută în alin. (1) al art. 282 C. pen., urmând a se reține în ipoteza în care un funcționar public ce îndeplinește o funcție ce implică exercițiul autorității de stat sau o altă persoană care acționează la instigarea sau cu consimțământul expres ori tacit al acesteia, provoacă unei persoane puternice suferințe fizice ori psihice, într-unul din scopurile menționate expres în textul de incriminare, respectiv:

- de a obține de la victimă sau de la o altă persoană informații sau declarații;
- de a pedepsi persoana pentru un act pe care aceasta sau o terță persoană l-a comis ori este bănuită că l-a comis;
- de a o intimida sau de a face presiuni asupra ei ori de a intimida sau a face presiuni asupra unei terțe persoane, sau pe un motiv bazat pe orice formă de tortură.

[21] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *op. cit.* p. 470.
[22] *Ibidem,* p. 471.

Prima *modalitate normativă agravată* este prevăzută în dispozițiile alin. (2) al aceluiași articol și se va reține în ipoteza în care fapta prevăzută la alin. (1) a avut ca urmare o vătămare corporală a victimei (una din urmările prevăzute în art. 193 și 194 C. pen.).

A doua *modalitate normativă agravată* este prevăzută în dispozițiile alin. (3) al art. 282 C. pen. și se va reține în ipoteza în care fapta prevăzută la alin. (1) a avut ca urmare moartea victimei.

Modalitățile faptice sunt multiple în raport cu împrejurările concrete ale comiterii acțiunii sau inacțiunii incriminate.

5.3. Sancțiuni

Dată fiind gravitatea acesteia, prin dispozițiile art. 4 alin. (2) din Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, s-a cerut statelor semnatare ca pedepsele să fie corespunzătoare gravității infracțiunii.

În acest context legiuitorul român, pentru infracțiunea comisă în modalitatea tip a prevăzut sancțiunea închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Pentru prima modalitate normativă agravată sancțiunea prevăzută de lege este închisoarea de la 3 la 10 ani și interzicerea exercitării unor drepturi, în timp ce în cazul modalității agravate prevăzute în alin. (3) sancțiunea este închisoarea de la 15 la 25 de ani și interzicerea exercitării unor drepturi.

Menționăm că sancțiunile mari prevăzute de legiuitor pentru comiterea infracțiunii de tortură au făcut obiectul unei excepții de neconstituționalitate care a fost respinsă de Curtea Constituțională a României[23].

6. Cauza de excludere a infracțiunii

Potrivit dispozițiilor cuprinse în alin. (6) al art. 282 C. pen., nu constituie tortură durerea sau suferințele ce rezultă exclusiv din sancțiuni legale și care sunt inerente acestor sancțiuni sau sunt ocazionate de ele.

7. Starea de necesitate și ordinul superiorului ori al unei autorități publice

Având în vedere gravitatea acestei infracțiuni, nici o împrejurare excepțională, oricare ar fi ea, fie că este vorba de starea de război sau de amenințări cu războiul, de instabilitate politică internă sau de orice altă stare de excepție, nu poate fi invocată pentru a justifica tortura.

De asemenea, în cazul comiterii infracțiunii examinate nu poate fi invocat ordinul superiorului ori a unei autorități publice.

Așadar, având în primul rând în vedere gravitatea infracțiunii, precum și dispozițiile instrumentelor juridice internaționale la care am făcut referire, completate de jurisprudența constantă a CEDO, în cazul comiterii acestei infracțiuni nu se va admite incidența cauzelor justificative menționate.

8. Explicații complementare

8.1. Legătura cu alte infracțiuni

Infracțiunea examinată prezintă unele elemente de asemănare cu alte infracțiuni ce fac parte din acest grup.

8.2. Unele aspecte procesuale

În conformitate cudispozițiilor art. 56 alin. (3) lit. b) C. proc. pen., urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror, iar potrivit dispozițiilor art. 36 alin. (1) competența de judecată în primă instanță aparține tribunalului, în circumscripția căruia s-a comis fapta.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

[23]Decizia nr. 131 din 03.03.2005, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 304 din 12rilie 2005.

Fără îndoială că în raport de calitatea subiectului activ, urmărirea penală poate aparține procurorului de pe lângă o altă instanță (superioară în grad tribunalului), începând cu parchetul de pe lângă curtea de apel.

Competența instanței de judecată și judecata în primă instanță poate aparține și altei instanțe superioare în grad tribunalului, inclusiv Înaltei Curți de Casație și Justiție, caz în care urmărirea penală de va efectua de către procurorul competent de la parchetul de pe lângă instanța competentă să judece cauza în fond.

În funcție de împrejurările concrete ale comiterii, infracțiunea examinată poate intra în concurs cu alte infracțiuni.

9. Precedente legislative și situații tranzitorii

9.1. Precedente legislative

Infracțiunea examinată nu era prevăzută în celelalte coduri în forma și denumirea marginală existentă (cu excepția Codului penal din 1969).

Totuși, în Codul penal de la 1864 la art. 150 era incriminată fapta oricărui funcționar care, *„în instrucțiunea cauzelor corecționale, ori criminale, va fi întrebuințat sau va fi ordonat a se întrebuința casnă, spre a sili pe bănuiți a face mărturisiri sau declarațiuni, se va pedepsi cu 2 ani închisoare, fără a se apără prin aceasta de alte pedepse mai mari, pentru loviri sau răniri prevăzute de lege”*[24].

În jurisprudența vremii se reținea „Cuvântul „caznă” nu trebuie a i se da numai înțelesul mijloacelor inchisitoriale ce erau intrate în moravurile judiciare ale societăților barbare, ci și acela al oricărei corecțiuni fizice de natură a oprima libertatea de cugetare sau de voință a acelui asupra căruia dânsele sunt executate (C. Buc. III, din 21 Sept. 88, Dreptul 62 din 88)”[25].

În Codul penal Carol al II-lea nu era prevăzută o infracțiune cu această denumire, în schimb, unele elemente din conținutul infracțiunii se regăsesc în infracțiunea de cercetări abuzive ce era prevăzută în dispozițiile art. 289.

Deoarece cu ocazia examinării infracțiunii de cercetare abuzivă am făcut referiri directe la această infracțiune, nu mai revenim cu alte explicații.

9.2. Situații tranzitorii. Aplicarea legii penale mai favorabile

Din examinarea dispozițiilor alin. (1) și (2) din cele două legi, se constată că limitele minime și maxime ale pedepselor sunt identice (închisoarea de la 2 la 7 ani și închisoarea de la 3 la 10 ani).

Având în vedere și faptul că în legea anterioară nu era prevăzută pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi, apreciem că legea penală mai favorabile va fi de cele mai multe ori legea veche. De asemenea, legea veche va fi mai favorabilă în toate situațiile în care instanța reține incidența unor circumstanțe atenuante.

În cazul alin. (3), în ipoteza în care instanța apreciază că va aplica o pedeapsă orientată spre maximul prevăzut de lege, legea penală mai favorabilă va fi legea nouă, care spre deosebire de legea veche nu prevede pedeapsa detențiunii pe viață.

Concluzii

Examinarea infracțiunii de tortură prin prisma actualei reglementări prin care s-au adus numeroase modificări și completări textului de incriminare prevăzut în legea anterioară, a avut în vedere evidențierea elementelor constitutive ale infracțiunii, concomitent cu prezentarea a numeroase exemple din jurisprudența CEDO, exemple care confirmă condamnarea României.

[24] George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 1911, p. 219.
[25] *Ibidem,* p. 219.

Fără îndoială că cele mai multe condamnări sunt pronunțate pe fondul condițiilor necorespunzătoare din locurile de detenția din România.

Semnificative din acest punct de vedere sunt condamnările României din luna decembrie 2017 la care am făcut direct referire.

Apreciem că adoptarea Legii nr. 169/2017 nu rezolvă fondul problemei fiind doar de natură a mai reduce numărul plângerilor la CEDO.

Într-o concluzie generală apreciem că examinarea infracțiunii de tortură a evidențiat importanța și necesitatea menținerii acestei incriminări în legea română, în contextul internațional deosebit de complex în care se insistă în condamnarea unor asemenea atitudini și comportamente umane.

BIBLIOGRAPHY

Sergiu Bogdan (coordonator), Doris Alina Șerban, George Zlati, *Noul Cod penal, Partea specială, Analize, explicații, Comentarii, Perspectiva clujeană,* Ed. Universul Juridic, București, 2014;

Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole,* Ediția 2, Ed. C.H.Beck, București, 2016;

Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016;

Tudorel Toader, Marieta Safta în, George Antoniu, Tudorel Toader (coordonatori), Versavia Brutaru, Ștefan Daneș, Constantin Duvac, Ioan Griga, Ion Ifrim, Gheorghe Ivan, Gavril Paraschiv, Ilie Pascu, Ion Rusu, Marieta Safta, Iancu Tănăsescu, Tudorel Toader, Ioana Vasiu, *Explicațiile Noului Cod Penal, vol. IV, Articolele 257-366,* Academia Română, Institutul de Cercetări Juridice, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Maria Oprea, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției,* Ed. Universuul Juridic, București, 2015;

Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa" – S.R.L., București. 1992;

Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 1911;

Legea nr. 20/1990 privind modificarea și completarea unor dispoziții din Codul penal și Codul de procedură penală, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 112 din 10 octombrie 1990;

Legii nr. 19/1990 pentru aderarea României la Convenția împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 112 din 10 octombrie 1990. Convenția a fost adoptată și deschisă spre semnare de Adunarea generală a Națiunilor Unite prin Rezoluția 39/46 din 10 decembrie 1984. A intrat în vigoare la 26 iunie 1987 conform dispozițiilor art. 27 (1);

Legea nr. 80 din 30 septembrie 1994 privind ratificarea Convenției europene pentru prevenirea torturii și a pedepselor sau tratamentelor inumane sau degradante, precum și a protocoalelor nr. 1 și 2 la Convenție, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 285 din 7 octombrie 1994;

Legii nr. 253/2013 privind executarea pedepselor şi a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013;

Legea nr. 169/2017 pentru modificarea şi completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor şi a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 571 din 18 iulie 2017;

Pentru România, este vorba despre cauzele Voicu împotriva României, nr. 22015/10; Bujorean împotriva României, nr. 13054/12; Mihai Laurenţiu Marin împotriva României, nr. 79857/12 şi Constantin Aurelian Burlacu împotriva României, nr. 51318/12;

Curtea de Justiţie a Uniunii Europene, Comunicat de presă nr. 36/18, Luxemburg, 5 aprilie 2016;

Decizia nr. 131 din 03.03.2005, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 304 din 12rilie 2005.

A POLIDIMENSIONAL CONCEPT? THE CULTURAL PATRIMONY. JUDICIAL REGLEMENTATION, ARIA OF ACTION, LEGAL, CULTURAL AND IDENTITARY IMPLICATIONS

Sorin Ivan

Prof., PhD, "Titu Maiorescu" University of Bucharest

Abstract: The cultural patrimony can be defined as a fundamental concept, situated at the crossing between the public law and the private law. The cultural patrimony can be also constituted as a law self-contained branch. The exploration of the cultural patrimony in the international and European legal documents, in the Legislation of The European Union brings into the foreground the main elements that create the identity of the concept and, at the same time, exposes its reference area. It is a necessary step in a domain of crucial importance on the juridic, cultural, spiritual, social and economic levelsas the cultural patrimony is, because the cultural patrimony plays an important role in the being of a nation. It helps the affirmation of the identity, the development of culture and spirituality, it opens the culture and the spirit towards universality.

Keywords: *cultural patrimony, European Union, cultural identity.*

1. Patrimoniul cultural la nivel internaţional şi european

Patrimoniul cultural este reglementat *la nivel international şi european* într-o serie de acte juridice fundamentale, cadru în care conceptul şi domeniul pe care acesta îl desemnează sunt definite şi explicitate din punct de vedere juridic şi din perspectiva structurii şi a conţinutului.

În viziunea UNESCO, conceptul de *patrimoniul cultural* defineşte „moştenirea de artefacte fizice şi atribute intangibile ale unui grup sau societăţi care sunt transmise de la generaţiile trecute, menţinute în prezent şi transmise pentru beneficiul generaţiilor viitoare."[1]*Patrimoniul cultural* cuprinde următoarele categorii: *patrimoniul cultural tangibil* şi *patrimoniul cultural intangibil*. *Patrimoniul cultural tangibil* include: patrimoniul cultural mobil (picturi, sculpturi, monede, manuscrise), patrimoniul cultural imobil (monumente, situri arheologice etc.), patrimoniul cultural subacvatic (epave, ruine şi oraşe subacvatice)[2]. Patrimoniul tangibil cuprinde „clădiri şi locuri istorice, monumente, artefacte etc., care sunt considerate demne de conservare pentru viitor." În această categorie intră obiecte cu o valoare relevantă în domenii precum arheologia, arhitectura, ştiinţa ori tehnologia din cadrul unei anumite culturi.[3]*Patrimoniul cultural intangibil* cuprinde: tradiţii orale, arte ale spectacolului, ritualuri.[4]

Convenţia UNESCO privind protecţia patrimoniului cultural şi natural mondial (16 noiembrie 1972, Paris) defineşte *patrimoniul cultural* prin elementele sale componente. Astfel, în art. 1, include în patrimoniul cultural următoarele categorii: *monumente* – opere arhitecturale, opere

[1] http://www.unesco.org/new/en/cairo/culture/tangible-cultural-heritage/
[2] http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/illicit-trafficking-of-cultural-property/unesco-database-of-national-cultural-heritage-laws/frequently-asked-questions/definition-of-the-cultural-heritage/
[3] http://www.unesco.org/new/en/cairo/culture/tangible-cultural-heritage/
[4] http://www.unesco.org/new/en/culture/themes/illicit-trafficking-of-cultural-property/unesco-database-of-national-cultural-heritage-laws/frequently-asked-questions/definition-of-the-cultural-heritage/

de sculptură și pictură monumentală, elemente sau structuri de natură arheologică, inscripții, locuințe în peșteri și alte combinații de elemente, care sunt de „valoare universală excepțională din punctul de vedere al istoriei, artei sau științei"; *grupuri de clădiri* – grupuri de clădiri separate sau conectate care, prin arhitectura lor, prin omogenitatea sau amplasarea lor în peisaj, sunt de o valoare universală excepțională din punctul de vedere al istoriei, artei sau științei; situri – opere ale omului sau opere combinate ale naturii și ale omului, zone care includ situri arheologice de valoare universală excepțională din punct de vedere istoric, estetic, etnologic sau antropologic.

Mai recent, *Convenţia-cadru privind valoarea patrimoniului cultural pentru societate* (27 octombrie 2005, Faro) definește astfel *patrimoniul cultural*, în art. 2.a: „un ansamblu de resurse moștenite din trecut pe care persoanele le consideră, indiferent de regimul de proprietate a bunurilor, ca o reflectare și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor lor în continuă evoluție. Acesta include și toate aspectele de mediu care rezultă din interacțiunea în timp între persoane și locuri." În context, Convenția definește și *comunitatea patrimonială*, la art 2.b: „o comunitate patrimonială este formată din persoanele care atașează o anumită valoare aspectelor specifice ale patrimoniului cultural pe care ei doresc, în cadrul acțiunii publice, să le mențină și să le transmită generațiilor viitoare." Art. 3 al aceluiași documente definește *patrimoniul comun al Europei* prin prisma elementelor care-l structurează. Astfel, acesta include: „toate patrimoniile culturale din Europa care constituie, în ansamblu, o sursă partajată de memorie, înțelegere, identitate, coeziune și creativitate" (art. 3.a) și „idealurile, principiile și valorile născute din experiența progreselor și a conflictelor trecute, care favorizează dezvoltarea unei societăți a păcii și a stabilității bazată pe respectul drepturilor omului, al democrației și al Statului de drept." (art. 3.b)

2. Patrimoniul cultural în viziunea și legislația Uniunii Europene

La nivelul Uniunii Europene, *patrimoniul cultural* este reglementat prin *Tratatul privind Uniunea Europeană* (art. 3) și prin *Tratatului privind funcţionarea Uniunii Europene* (art. 167). Un document de importanță specială pentru definirea și explicitarea conceptului de *patrimoniu cultural* îl constituie *Decizia (UE) 2017/864 a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 mai 2017 privind Anul European al Patrimoniului Cultural 2018*.

Art. 3 al TUE prevede la alin. 4: „Uniunea respectă bogăția diversității sale culturale și lingvistice și veghează la protejarea și dezvoltarea patrimoniului cultural european." Art. 167 al TFUE face un pas mai departe decît art. 3 al TUE, statuând o implicare activă a UE în procesul de dezvoltare a diversității culturale și a cooperării dintre state: „(1) Uniunea contribuie la înflorirea culturilor statelor membre, respectând diversitatea națională și regională a acestora și punând în evidență, în același timp, moștenirea culturală comună. (2) Acțiunea Uniunii urmărește să încurajeze cooperarea dintre statele membre și, în cazul în care este necesar, să sprijine și să completeze acțiunea acestora în următoarele domenii: îmbunătățirea cunoașterii și a diseminării culturii și istoriei popoarelor europene; conservarea și protejarea patrimoniului cultural de importanță europeană; schimburile culturale necomerciale; creația artistică și literară, inclusiv în sectorul audiovizualului. (3) Uniunea și statele membre favorizează cooperarea cu țările terțe și cu organizațiile internaționale care au competențe în domeniul culturii și, în special, cu Consiliul Europei. (4) În acțiunile întreprinse în temeiul celorlalte dispoziții ale tratatelor, Uniunea ține seama de aspectele culturale, în special pentru a respecta și a promova diversitatea culturilor sale."

Dacă cele două tratate, TUE și TFUE, reglementează cadrul juridic al patrimoniului cultural la nivelul Uniunii Europene, *Decizia (UE) 2017/864 a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 mai 2017 privind Anul European al Patrimoniului Cultural 2018*, între altele, definește aria de cuprindere a patrimoniului cultural (pct. 7) și conturează de-a lungul Preambulului – secțiunea de fundamentare a Deciziei – un ***„concept extins și interdisciplinar al patrimoniului cultural"*** (pct. 13). Privitor la conținutul patrimoniului cultural, conform Concluziilor Consiliului din 21 mai 2014, acesta include „un spectru amplu de resurse moștenite din trecut, sub toate formele și aspectele –

materiale, imateriale şi digitale (create sub formă digitală şi digitizate), inclusiv monumente, situri, peisaje, competenţe, practici, cunoştinţe şi expresii ale creativităţii umane, precum şi colecţii conservate şi gestionate de organisme publice şi private precum muzeele, bibliotecile şi arhivele. Patrimoniul cultural include, de asemenea, patrimoniul cinematografic."

În viziunea Uniunii Europene, *patrimoniul cultural* este un ***„concept extins şi interdisciplinar"***, prin importanţa şi rolul pe care le are în societatea contemporană. În această interpretare şi abordare, patrimoniul cultural nu este doar o moştenire compusă din obiecte, vestigii, bunuri spirituale, mobile şi imobile, materiale ori imateriale din trecut, ca un vast muzeu, ca o însumare pasivă de valori. Prin valorile pe care le cuprinde, patrimoniul cultural este o prezenţă vie, activă, dinamică, rezultatul unui proces continuu de acumulare, un suport al educaţiei şi cercetării, al formării şi dezvoltării în domenii-cheie precum educaţia, economia, agricultura, mediul, turismul, agenda digitală etc., un spaţiu al creativităţii şi inovării, un cadru al diversităţii şi dialogului intercultural, o platformă a cooperării între statele-membre, o punte de comunicare între culturi şi civilizaţii, cu ţări din afara frontierelor Uniunii Europene, inclusiv din zonele de conflict în care patrimoniul cultural, de valoare inestimabilă, este degradat, distrus sau devine obiect de trafic comercial. În viziunea holistică a Uniunii Europene, care extinde aria de cuprindere a conceptului, patrimoniul cultural este o realitate în continuă dezvoltare şi evoluţie, pe măsura trecerii timpului, care acumulează rezultatele inteligenţei, creativităţii şi capacităţii de inovare a oamenilor într-o diversitate de forme şi ipostaze, materiale, imateriale, mobile şi imobile, figurând, ele însele, vasta diversitate a culturilor şi civilizaţiilor. Conceptul de *patrimoniu cultural* în viziunea UE, o viziune prin excelenţă inovativă, defineşte o realitate vie şi actuală, care cuprinde nu numai ruinele Troiei şi codul lui Hammurabi, ci şi sculpturile lui Brâncuşi, teoria relativităţii, teorii ale gândirii secolului XX, deja clasicizate, idei ale filosofiei contemporane, opere literare mai vechi şi mai noi, de la Homer până la postmodernismul american din secolul trecut. De aceea, patrimoniul cultural ca *acumulare continuă a ideilor, operelor şi bunurilor culturale* este suportul existenţei şi cunoaşterii contemporane, fundamentul dezvoltării culturii şi civilizaţiei în toate aspectele lor majore. La nivel individual şi colectiv, patrimoniul cultural ne influenţează viaţa în mod direct şi susţinut, mai mult decît atît, existenţa noastră se desfăşoară în perimetrul larg al acestuia, oferindu-ne repere, modele, exemple, direcţii de acţiune.

3. Patrimoniul cultural în concepţia şi legislaţia românească

În legislaţia românească, conceptul de *patrimoniu cultural* se încadrează, din punct de vedere juridic şi normativ, în viziunea internaţională şi europeană. Reglementarea juridică a patrimoniului cultural în România este realizată în cadrul larg al documentelor internaţionale şi europene, al legislaţiei UE şi al prevederilor legale româneşti, raportul dintre sistemele de drept şi normele juridice în materie fiind guvernat de principiul subsidiarităţii la nivelul Uniunii Europene.

Ca perspectivă generală asupra ariei de referenţialitate şi de cuprindere a conceptului de *patrimoniu cultural*, este relevantă prezentarea de ansamblu pe care o propune *proiectul de Cod al patrimoniului cultural* din anul 2016, aprobat *prin H.G. nr. 905/2016 din 29 noiembrie 2016 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural*. Astfel, conform Tezelor, *patrimoniul cultural* este format din: *patrimoniul mobil*, *patrimoniul imobil* şi *patrimoniul imaterial*. Patrimoniul mobil cuprinde obiectele protejate, iar patrimoniul imobil este alcătuit din: monumente de for public protejate, monumente de arhitectură şi inginerie protejate, ansambluri, zone protejate, situri arheologice protejate. În patrimoniul imaterial, intră obiceiurile protejate. Patrimoniul cultural se intersectează, prin patrimoniul imobil şi printr-o parte a patrimoniului imaterial, cu patrimoniul natural, care, în mod specific, cuprinde peisajele protejate. Într-o imagine de sinteză, desprinsă din reglementarea juridică în materie la nivelul legislaţiei româneşti,

patrimoniul cultural este format din patrimoniul imobil, compus din bunuri imobile (situri arheologice, monumente de arhitectură şi inginerie protejate, monumente istorice, opere de sculptură şi de pictură monumentală, inscripţii, ansambluri, zone protejate), patrimoniul mobil, care cuprinde bunuri mobile (obiecte, muzee, colecţii, biblioteci, arhive, depozite legale), şi patrimoniul imaterial, în care intră forme de expresie artistică, spirituală şi culturală, tradiţii, obiceiuri, perpetuate de-a lungul timpului.

Viziunea Ministerului Culturii şi Identităţii Naţionale asupra *patrimoniului cultural* este prezentată pe site-ul instituției, la secțiunea *Despre Patrimoniu*: „Patrimoniul cultural reprezintă o mărturie și o expresie a valorilor, credințelor, cunoștințelor și tradițiilor care au rezultat de-a lungul timpului din interacțiunea factorilor umani cu cei naturali. Acesta se află într-o evoluție continuă și contribuie fundamental la dezvoltarea umană și creșterea calității vieții colective. În fond, patrimoniul cultural ne încântă și inspiră generațiile vechi și noi în călătoria lor spre cunoaștere. Așadar, este o comoară care trebuie protejată ca atare. Acest domeniu este o resursă esențială pentru identitatea României și pentru dezvoltarea unei societați a păcii și a stabilității, bazate pe respectul drepturilor omului, a democrației și a statului de drept. Participarea activă și gestionarea modernă a acestei resurse strategice adaugă comunității plus valoare economică, socială și culturală.”[5]

Prima parte a textului de mai sus se bazează pe *art. 1 (2) al Legii nr. 182 din 20 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural naţional mobil, republicată* (v. *infra*). Interpretând textul în ansamblul său, constatăm faptul că viziunea oficială a Ministerului de resort privește *patrimoniul cultural* ca pe un concept complex, explicitându-l prin cîteva dimensiuni fundamentale ale sale: *dimensiunea istorică, dimensiunea evolutivă și cumulativă, dimensiunea participativă, dimensiunea educațională, epistemologică și gnoseologică, dimensiunea identitară, dimensiunea socială, democratică și umană, dimensiunea de resursă strategică*. În alți termeni, patrimoniul cultural este rezultatul acumulării materiale și spirituale de-a lungul timpului și al evoluției civilizației până în prezent, parcurge un proces continuu al devenirii și al dezvoltării, prin integrarea permanentă a noi valori și noi bunuri culturale, mobile și imobile, materiale și imateriale, participă prin fondul său de valori la dezvoltarea societății, a individului, a domeniilor fundamentale ale statului, fiind un suport activ al evoluției, având un aport considerabil în creșterea calității vieții. Patrimoniul cultural configurează o platformă a educației, cercetării și inovării, un spațiu al dialogului și al diversității ideatice și ideologice, constituind un teren comprehensiv de manifestare a inteligenței, a creativității, a cooperării și sinergiei sociale, are un rol major în susținerea actului de cunoaștere pe baza rezultatelor acumulate în timp, ca o vastă bază de date, cu aportul procesului de digitalizare. În același timp, prin valorile sale, exprimă în mod esențial identitatea civilizației și națiunii care l-a edificat, fiind emblematic pentru spiritualitatea, fibra morală și intelectuală a poporului român. Formează un cadru de manifestare a principiilor democrației, a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, a valorilor statului de drept, ale societății contemporane și ale individului. Ca resursă strategică, patrimoniul cultural constituie suportul evoluției și al progresului, al performanței și competitivității, contribuind prin valorile și potențialul său la dezvoltarea economică, socială și culturală.

În actul de reglementare a patrimoniului cultural național mobil, *Legea nr. 182 din 20 octombrie 2000 privind protejarea patrimoniului cultural naţional mobil, republicată* cuprinde, între celelalte prevederi, definiții și clasificări care contribuie la definirea conceptuală a domeniului și la statuarea regimului său juridic. O definiție comprehensivă a *patrimoniului cultural național*, tot prin prisma elementelor componente, o dă art. 1 (2): „Patrimoniul cultural naţional cuprinde ansamblul bunurilor identificate ca atare, indiferent de regimul de proprietate asupra acestora, care

[5] http://www.cultura.ro/directia-patrimoniu

reprezintă o mărturie şi o expresie a valorilor, credinţelor, cunoştinţelor şi tradiţiilor aflate în continuă evoluţie; cuprinde toate elementele rezultate din interacţiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani şi cei naturali."

Plecând de la Legea nr. 182, în interpretarea conceptului de *patrimoniu cultural național* și definirea domeniului, trebuie reliefate cîteva elemente definitorii. Bunurile identificate fac parte din patrimoniul cultural național „indiferent de regimul de proprietate asupra acestora" – de unde rezultă preeminența interesului național pe care îl prezintă bunurile de patrimoniu. Aceste bunuri exprimă în forme specifice („o mărturie și o expresie") valorile, credințele, cunoștințele și tradițiile aflate „în continuă evoluție". În mod fundamental, bunurile de patrimoniu, care acoperă, ca geneză și semnificație, întreaga existență, exprimând universul intelectual, spiritual, etic, estetic și artistic al omului, dar și latura practică a existenței, sunt rezultatul evoluției și acumulării continue. Un element important pe care îl aduce textul legii este precizarea că patrimoniul cultural național „cuprinde toate elementele rezultate din interacţiunea, de-a lungul timpului, între factorii umani şi cei naturali", ceea ce, fapt semnificativ, implică patrimoniul natural în geneza patrimoniului cultural.

În cadrul obiectului ei de reglementare, Legea definește și *patrimoniul cultural național mobil*, în art. 3 (1), prin elementele componente, enumerate după domeniu și importanța lor: „Patrimoniul cultural naţional mobil este alcătuit din bunuri cu valoare istorică, arheologică, documentară, etnografică, artistică, ştiinţifică şi tehnică, literară, cinematografică, numismatică, filatelică, heraldică, bibliofilă, cartografică şi epigrafică, reprezentând mărturii materiale ale evoluţiei mediului natural şi ale relaţiilor omului cu acesta, ale potenţialului creator uman şi ale contribuţiei româneşti, precum şi a minorităţilor naţionale la civilizaţia universală." Definiția este urmată, în art. 3 (2), de o vastă enumerare a bunurilor mobile, structurate în patru categorii: bunuri arheologice şi istorico-documentare; bunuri cu semnificaţie artistică; bunuri cu semnificaţie etnografică; bunuri de importanţă ştiinţifică; bunuri de importanţă tehnică. Important de subliniat, în funcție de valoarea lor, bunurile din aceste categorii sunt distribuite într-una dintre cele două categorii menționate de lege (art. 4) – *tezaurul patrimoniului* și *fondul patrimoniului*: „a) tezaurul patrimoniului cultural naţional mobil, denumit în continuare tezaur, alcătuit din bunuri culturale de valoare excepţională pentru umanitate; b) fondul patrimoniului cultural naţional mobil, denumit în continuare fond, alcătuit din bunuri culturale cu valoare deosebită pentru România."

Revenind la definirea patrimoniului cultural național mobil, trebuie subliniat, mai întâi, faptul că bunurile de patrimoniu sunt considerate *mărturii ale „potențialului creator uman"*, altfel spus sunt produsul inteligenței și creativității, ceea ce afirmă explicit *dimensiunea intelectuală* a patrimoniului cultural. Un element de noutate în definirea patrimoniului cultural, relevant în contextul reglementării patrimoniului cultural național, îl constituie faptul că bunurile de patrimoniu sunt integrate de legiuitor în *contribuția românească și a minorităților naționale la civilizația universală*. Această perspectivă favorizează ideea că patrimoniul cultural național este deschis prin valorile sale către universalitate și că patrimoniul cultural universal constituie suma valorilor excepționale ale fiecărui patrimoniu național. Ca suport al identității naționale, patrimoniul cultural național promovează și consacră valorile identitare românești în universalitate. Putem delimita, în context, pe de o parte, *dimensiunea națională a patrimoniului cultural*, pe de altă parte, *dimensiunea lui universală*. Prin intermediul valorilor cu vocație spre universalitate, dimensiunea națională formează un continuum cu dimensiunea universală, un mod de integrare a naționalului în universal. Prin urmare, un bun ori o valoare de patrimoniu național care depășesc limitele naționalului și pătrund în universal prezintă interes nu numai pentru națiunea care le-a generat, ci pentru întreaga umanitate. Prin definiție, discuția despre patrimoniul cultural național sau european implică, prin vocația axiologică și estetică a bunurilor și ideilor cuprinse în ele, o deschidere universală.

O altă lege specială, *Legea nr. 26/2008 privind protejarea patrimoniului cultural imaterial*, realizează, din primele articole, un eşafodaj conceptual şi juridic, prin definirea unor concepte şi noţiuni-cheie în materie. Încă din art. 1, propunându-şi să creeze cadrul de reglementare pentru „identificarea, documentarea, cercetarea, protejarea, conservarea, promovarea, punerea în valoare, transmiterea şi revitalizarea elementelor patrimoniului cultural imaterial", îl consideră pe acesta o *„caracteristică definitorie a comunităţilor umane"*, un *„factor de coeziune socială şi de dezvoltare economică"*. În art. 2, Legea defineşte o serie de expresii şi de termeni: *patrimoniu cultural imaterial, expresii culturale tradiţionale, tezaure umane vii, marcă tradiţională distinctivă*. În viziunea legii, *patrimoniul cultural imaterial* reprezintă: „totalitatea practicilor, reprezentărilor, expresiilor, cunoştinţelor, abilităţilor – împreună cu instrumentele, obiectele, artefactele şi spaţiile culturale asociate acestora – pe care comunităţile, grupurile sau, după caz, indivizii le recunosc ca parte integrantă a patrimoniului lor cultural" (art. 2.a).

În ceea ce priveşte transmiterea patrimoniului cultural imaterial, geneza lui şi efectele pe care le are asupra oamenilor şi la nivelul societăţii şi al civilizaţiei în general, art. 3 al legii face o serie de precizări esenţiale. Patrimoniul cultural imaterial este transmis de la o generaţie la alta, iar fiecare generaţie, prin comunităţile şi grupurile umane, pe de o parte, îşi aduce propria contribuţie la conţinutul elementelor de patrimoniu pe care le preia şi le transmite, interpretându-le, îmbogăţindu-le, uneori recreându-le, pe de altă parte, contribuie cu noi creaţii la dezvoltarea şi transmiterea moştenirii culturale imateriale, în cadrul unui *proces continuu*, desfăşurat de-a lungul timpului şi al generaţiilor. Din acest punct de vedere, pe lângă trăsătura emblematică de proces continuu, un alt element de identitate a patrimoniului cultural imaterial o reprezintă faptul că este o *operă colectivă*. O altă idee dezvoltată de lege în context este faptul că această operă, care edifică patrimoniul cultural imaterial, este realizată în cadrul complex format de interacţiunea dintre om cu natura şi istoria. Aşadar, este generat, pe de o parte, în cadrul concret al interacţiunii cu natura, cu mediul, ceea ce atestă, din nou (v. *supra*), sinergia dintre patrimoniul cultural şi patrimoniul natural, în cadrul căreia influenţa mediului asupra creaţiei este una fundamentală. Pe de altă parte, patrimoniul cultural imaterial se naşte din interacţiunea omului şi a comunităţii cu istoria, obiectivată atît în vestigii materiale (monumente, ruine, obiecte, documente), cît şi la nivel spiritual, prin naraţiuni, legende, mituri, tradiţii, ritualuri etc. Interacţiunea omului cu istoria, din care rezultă bunuri de patrimoniu imaterial şi care se realizează la un nivel, prin excelenţă, spiritual, afirmă *dimensiunea spirituală* a patrimoniului cultural imaterial. Acelaşi art. 3 face referire şi la efectul elementelor patrimoniului cultural imaterial asupra oamenilor, grupurilor, comunităţilor şi societăţii în ansamblul ei. Astfel, patrimoniul transmis din generaţie în generaţie, a cărui realizare este rezultatul implicării şi creativităţii fiecărei generaţii şi fiecărui creator, în acest proces complex şi subtil, pe coordonată istorică şi spirituală, generează, la nivelul indivizilor şi al comunităţilor şi, mai departe, al societăţii şi naţiunii, conştiinţa apartenenţei la un fond spiritual şi cultural, sentimentul identităţii şi al continuităţii. Fiind manifestarea directă a inteligenţei şi sensibilităţii creatoare ale oamenilor şi comunităţilor, patrimoniul cultural imaterial creează, la nivelul interacţiunii umane şi al societăţii, o imagine semnificativă a diversităţii manifestărilor spirituale şi culturale şi pledează în mod direct pentru potenţialul creator al omului, fiind un vector de promovare a diversităţii şi creativităţii umane.

În actul de definire conceptuală comprehensivă a *patrimoniului cultural imaterial*, Legea nr. 26/2008 prezintă, în continuare, în art. 4, *principalele caracteristici* ale acestuia: a) caracterul anonim al originii creaţiei; b) transmiterea cu precădere pe cale informală; c) păstrarea sa în special în cadrul familiei, grupului şi/sau al comunităţii; d) delimitarea după următoarele criterii: teritorial, etnic, religios, vârstă, sex şi socioprofesional; e) percepţia ca fiind intrinsec legat de grupurile şi/sau comunităţile în care a fost creat, păstrat şi transmis; f) realizarea, interpretarea ori crearea elementelor patrimoniului cultural imaterial în interiorul grupului şi/sau al comunităţii, cu

respectarea formelor și tehnicilor tradiționale și, în art. 5, formele și domeniile de manifestare care constituie patrimoniul cultural imaterial: a) tradiții și expresii verbale, având limbajul ca vector principal al expresiei culturale; b) artele spectacolului, având ca mijloace de expresie sunetul muzical și mișcarea corporală; c) practici sociale, ritualuri și evenimente festive, jocuri de copii și jocuri sportive tradiționale; d) cunoștințe și practici referitoare la natură și la univers; e) tehnici legate de meșteșuguri tradiționale.

O altă lege specială din aria de reglementare a patrimoniului cultural este cea care statuează regimul juridic al muzeelor și colecțiilor publice și private: *Legea nr. 311/2003 a muzeelor și colecțiilor publice*. Parte a patrimoniului cultural național, *patrimoniul muzeal* este definit astfel, în art. 8 (1): „Patrimoniul muzeal este alcătuit din totalitatea bunurilor, a drepturilor şi obligaţiilor cu caracter patrimonial ale muzeului sau, după caz, ale colecţiilor publice, asupra unor bunuri aflate în proprietate publică şi/sau privată.” Cu privire la dreptul de proprietate asupra bunurilor din patrimoniul muzeal, legea prevede, în art. 8 (2), că aceste bunuri „pot face obiectul dreptului de proprietate publică a statului şi/sau a unităţilor administrativ-teritoriale ori, după caz, al dreptului de proprietate privată.” și, de asemenea, în art. 8 (3), că „regimul juridic al dreptului de proprietate publică şi/sau privată asupra bunurilor care se află în patrimoniul muzeal este reglementat conform dispoziţiilor legale în vigoare.” În art. 9, legea precizează categoriile de bunuri care compun patrimoniul muzeal, între acestea aflându-se: bunurile imobile de valoare excepțională, siturile și rezervațiile arheologice, bunurile din patrimoniul cultural național mobil de valoare excepțională, alte bunuri cu rol documentar și educativ.

Concluzii

Considerațiile de mai sus nu epuizează procesul explorării conceptului de *patrimoniu cultural* astfel cum acesta este reglementat în actele juridice internaționale și europene (declarații, convenții, carte, acorduri), în legislația Uniunii Europene și în cea românească. Analizarea prevederilor în documentele și legile fundamentale care constituie cadrul de reglementare a domeniului este însă de natură a ne oferi elementele esențiale de identitate juridică și culturală a conceptului.

În cadrul viziunii Uniunii Europene asupra patrimoniului cultural, acesta constituie un „concept extins și interdisciplinar”, care, astăzi, definește un suport al educației și formării, un mediu al educației permanente, cercetării, creativității și inovării, un spațiu al afirmării diversității, al dialogului intercultural, o platformă a cooperării internaționale, o punte de comunicare între culturi, civilizații și state. Patrimoniul cultural este o realitate vie, activă, care, prin structura și diversitatea sa, având în vedere componentele sale: mobilă, imobilă și imaterială, constituie un suport de mare complexitate al existenței individuale, sociale și naționale.

Focalizând demersul pe legislația românească, dezvoltată în cadrul larg al viziunii internaționale și europene (exprimată în documente și tratate), putem desprinde o serie de elemente fundamentale de identitate ale conceptului de patrimoniu cultural. Există astfel mai multe dimensiuni ale conceptului: *dimensiunea istorică, dimensiunea evolutivă și cumulativă, dimensiunea participativă, dimensiunea spirituală și culturală, dimensiunea educațională, epistemologică și gnoseologică, dimensiunea identitară și națională, dimensiunea socială, democratică și umană, dimensiunea de resursă strategică.* Patrimoniul cultural constituie spațiul edificării și afirmării identității naționale și, prin valorile lui excepționale, reprezintă modul de participare al inteligenței și creativității românești, sub semnul spiritului identitar, la patrimoniul cultural universal.

Toate aceste elemente de identitate concură la structura de mare complexitate a unui *concept polidimensional*, care definește chintesența existenței umane și a omului ca ființă spirituală, culturală, morală și socială, spiritul creator și inovator prin excelență al individului și al civilizației.

Pe planul existenței contemporane, patrimoniul cultural configurează spațiul vast de manifestare creativă și inovativă a diversității, în care valorile excepționale transcend dimensiunea specificității și se integrează în orizontul universalității.

BIBLIOGRAPHY

Duțu, Mircea, *Dreptul mediului,* ediția a 3-a, Editura All Beck, Bucureşti, 2007;

Duțu, Mircea, *Dreptul urbanismului,* ediția a V-a, Editura Universul Juridic, București, 2011;

Fuerea, Augustin, *Dreptul Uniunii Europene*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016

Fuerea, Augustin, *Manualul Uniunii Europene*, ediția a VI-a revăzută şi adăugită, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2016

Fuerea, Augustin (coord.), *Tratatele fundamentale ale Uniunii Europene*, Editura C. H. Beck, Bucureşti, 2017

Guillot, Philippe Ch.-A., *Droit du patrimoine culturel et naturel*, 2e édition, Ed. Ellipses, Paris, 2017;

McGiffen, Steven P., *Uniunea Europeană. Ghid critic*, Editura Regia Autonomă „Monitorul Oficial", Bucureşti, 2007

Zorgbibe, Charles, *Construcţia Europeană. Trecut, prezent, viitor*, Editura Trei, Bucureşti, 1998

Decizia (UE) 2017/864 a Parlamentului European şi a Consiliului din 17 mai 2017 privind Anul european al patrimoniul cultural (2018), Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 20.05.2017

H.G. nr. 905/2016 din 29 noiembrie 2016 pentru aprobarea tezelor prealabile ale proiectului Codului patrimoniului cultural

FEASIBILITY STUDIES - INSTRUMENT FOR DETERMINING THE EFFICIENCY OF AN INVESTMENT

Mădălina Albu

Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești

Abstract:A feasibility study is an analysis of how successfully a project can be completed, accounting for factors that affect it such as economic, technological, legal and scheduling factors.As the name indicated, the feasibility study is an analysis of the viability of an idea. All activities are directed towards obtaining survey response to the question "can we invest in this business idea". Feasibility studies can be used for many types of business, but especially for businesses that involve some risk. Determining the weaknesses or the impossibility of doing business for a specific location or time will save time, money and saves you trouble later. This paper presents the theoretical aspects relating to the development of feasibility studies. Practice applying a feasibility study is submitted studies for investment in the oil industry case.

Keywords:feasibility study, efficiency, investment, cash flow

Introduction and definition of feasibility study terms

As the name indicated, the feasibility study is an analysis of the viability of an idea. All activities are directed towards obtaining survey response to the question "can we invest in this business idea".

Feasibility studies can be used for many types of business, but especially for businesses that involve some risk. Determining the weaknesses or the impossibility of doing business for a specific location or time, will save time, money and saves you trouble later.

The purpose of a feasibility study is to give a first overview of the main aspects of the business that is to start. Usefulness is to identify issues that could hinder business success in the market.

The modern method used worldwide is known under the name Discount Cash Flow (DCF), and aims to accurately reflect all movements or into and out of economic-financial system, so the difference between them to put version evidence gain or loss.

A feasibility study is related to an investment opportunity as required by decisions about investment.

Assessing the feasibility of an investment project is using an indicator system in which correlation can conclude both in terms of quantifiable and on qualitative aspects.

DCF method is as essential feature version staggering time investment expenditure and revenue and the use updating.

Company overview

Oil companies are entities in which investments have a high priority. Large companies producing oil and gas oil are experiencing the longest period of reduction in investment in recent decades, while the price of oil barrel is the lowest level in 11 years. Therefore carrying out feasibility studies for each investment is a priority.

The company on which the feasibility study is the following features:

- Type activities - society services;

- Business category - special operations on wells for their stimulation. "OPERATIONS acidizing"

One of the most used methods of chemical treatment to correct environmental damage porous productive is the acidification of the party. Matrix acidizing is defined as the operation of injecting the acid solution in the deteriorated layer at a pressure less than the fracturing pressure of the rock collector. The role of the acidic solution is to dissolve the solids invasion or precipitates deposited in the pore system of the rock (solids from the drilling mud or cement slurry,and expand existing fractures or create new ones.

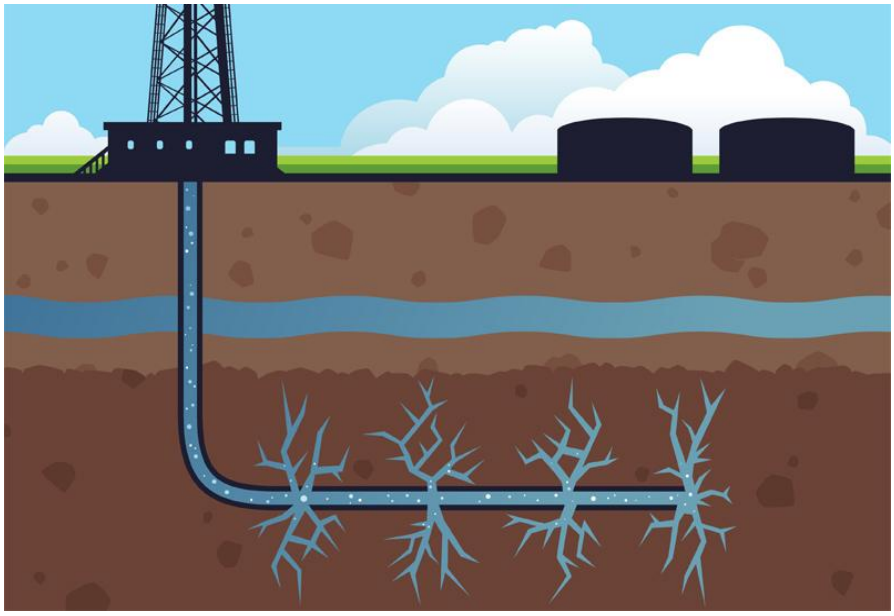

Figure 1: Reference picture shows how the fracking graowing in the resevoir
Source: Macovei, N. (1996) *Drilling. Drilling equipment*, Publisher UPG Ploieşti

Experts believe that the success of matrix acid treatment depends on the party's favourable response to the treatment fluid productive. The compatibility of the treating fluid with the rock and the fluids contained therein is an important factor in achieving an efficient stimulation treatment.

The sensitivity of the rock collector for an acid treatment fluid mainly includes all deleterious reactions can occur when the fluid comes into contact with it, which results in: deconsolidate the matrix, fine particles of rock and separation of their migration, the formation of precipitates.

This contamination can occur both in the permeability of the damaged layer, and the layer on the unaffected portion.

The sensitivity is determined by the chemical composition of the rock and petrographic its constitution.

Acidizing formations is practiced in the permeability of average values to high values (sandstones, carbonates containing more than 20% of the consolidated sand which cement is made up of calcium and magnesium carbonates, limestone and dolomite), by stimulating the parent rock is to improve the flow characteristics of the degraded area in the vicinity of the well wall.

An office location was in place. having an area of 7200 m^2, share in an office building consisting of 16 offices, and a 3 conference rooms; a hall that includes a covered garage for four auto-trucks and a forklift, warehouse for chemical, a magazine, changing rooms and a toilet; a booth for guards; a recreation park for smoking and 68 m^2 and parking for 14 cars.

In order to measure the number of operations that will be carried out per month or a year will consider:

- The location where it will work itself;
- Distance from headquarters to the location;
- Conducting acid stimulation program in terms of safety and security;
- Market demand for this product;
- This competition

During the month was estimated:

- least 8 transactions per month where 80% of the contracted probes at a distance greater than 300 km from headquarters;
- Maximum of 10 transactions per month if less than 20% of the contracted probes at a distance greater than 300 km from headquarters.;
- Maximum of 10 transactions per month if less than 20% of the contracted probes at a distance greater than 300 km from headquarters.

During the year it was estimated:

- least 72 operations a year where 80% of the contracted probes at a distance greater than 300 km from headquarters;
- Maximum 120 operations per year if less than 20% of the contracted probes at a distance greater than 300 km from headquarters.

Discount Cash Flow method algorithm

Investment efficiency requires consideration of an economic mechanism to reflect the peculiarities of the system to which they relate and respond to the demands of economic and financial methodologies reflecting efficiency of the system. The modern method used worldwide is known as the Discount Cash Flow (DCF), and aims to reflect the correct movements or inputs and outputs of economic-financial system, so the difference between them highlight gain or loss.

DCF method has the essential characteristic Timing of investment expenditure and revenue and the use updating.

Calculation of gross income, VB

$$VB = Q_t \cdot p_{vt} + Q_g \cdot p_{vg} + Q_{gasoline} \cdot p_{vgasoline}$$

Where:

Q_t,Q_g, Q_{gz} production of oil, gas, gasoline

p_{vt}, p_{vg}, p_{vgz} selling price for oil, gas, gasoline

Calculation of net income before tax, VN_{IT}

$$VN_{IT} = VB - Ch_{cash}$$

Where:

Ch_{cash} - cash expenses; taxes + expenses

Calculation of net taxable income, VNT

$$VN_T = VN_{IT} - DDA$$

Where:

DDA - depletion + depreciation = non-cash charges.

Non-cash expenses are expenses residual value, ie transmit the operating gradually over the years and are the two elements, depletion and amortization.

Depletion - It is a feature of the oil industry, about her appeared two concepts: the depletion rate and cost depletion. Both aim to create a financial supplies to eliminate the risk associated with discovery of new reserves. cost of finding new reserves can be calculated by applying a 15% gross income from the sale of production.

To establish the rate associated depletion is accepted that up to 50% of profit to be granted this quota.

Depreciation - It applies to the entire invested capital for the construction of wells, bottom and surface equipment, and construction-assembly.

The amounts will be distributed over a period of time wear and tear of equipment. For oil industry, the recommended method for calculating depreciation is SYD method.

Depreciation is crossing value of the investment over a period of time of the order, the production obtained with that investment. Invested capital depreciation of all, we apply for the construction of wells, plant bottom construction and assembly works.

The amounts will be distributed on a time enhanced by biological and physical wear and has moral equipment. Linear arrangement for this period cannot be determined, therefore, to determine the amortization period shall be taken into account:

- the rotational speed of capital;
- Updated by the discount rate.

Worldwide, the return on investment for 10 years is considered the linear arrangement. For equipment of the probe is 5 years, except pipelines, for which the payback time is 20 years.

In conclusion, we can say that the depletion and depreciation are self-financing sources, depletion being used for the discovery of new reserves and depreciation for equipment.

It is advisable to choose the method of calculation by which they will have a higher value, it means rapid replenishment of capital for smaller immobilization thereof, so a higher speed of rotation of capital and funding opportunities greater preferable bank loans.

Calculation of net income after tax, VN_{DT}

$$VN_{DT} = VN_{IT} - T_{ni}$$

Tax profit,, T_{ni} is calculated as a percentage determined by the legislation, based on taxable income determined as the difference between revenues from the delivery of goods and services and expenditure incurred for their implementation, in a fiscal year, which lower taxable income and deductible expenses.

Calculating profit (net cash flow), NCF

$$NCF = VN_{DT} - I$$

Where:

I – investment

Update investments is to apply scale time discount factor on the profit obtained NCF. The method takes into account an essential element, namely that the investment is not only a quantitative dimension but also a temporal (timing of investments and revenue over time).

Profit calculation date (net discounted cash flow), NCFA

$$NCFA = NCF \cdot f_a$$

Under the conditions set above, calculate the discount factor, f_a:

$$f_a = \frac{1}{(1+i)^n}$$

Where:

f_a – discount factor

iI– discount rate

Profit calculation at the end of the discount (net present value) NPV

$$NPV = \sum NCFA = NCFA_i + NCFA_2 + \ldots + NCFA_n$$

Efficiency investment. Case study – Oil Company

A specialized software is easy to use and Discount Cash Flow Analysis Calculator. This software allows the calculation speedy internal rate of return for a series of data.

The program is available on the Internet and allows use online and download format, a limited number of calculations.

After downloading to the computer it can be used for calculating the discounted profits ΣNCFA = NPV and internal rate of return for different range of values, starting from an initial investment.

The program features a user-friendly interface and analysed.

As a result, the program provides assessment calculations as a complete yet simple to interpret.

The program supports changes to introduce fees and expenses specific to the activity for which the algorithm Discount Cash Flow method.

Company establishment and commencement of operations= total of 765750 euro for.

- Total monthly expenses with employees is 22,550 euros and the total annual expenditure on employees is 270 600 euro.
- Total monthly expenditure on fuel necessary machinery is 5850 euros and the total annual amount reaches 71,000 euros.
- total monthly expenses of raw materials is 22 380 euro and 268 560 euro monthly expenses reach
- i = 20 %
- T_{ni} = 16%
- Cash on balance reported = 14000 EURO

At the end of the time period considered, 10 years, it appears that, under the circumstances, obtain an updated amount of the net positive NPV = 890000 euro. This shows that the investment project is feasible in terms of this indicator, all future cash flows covering initial expense.

Analytical conclusions and observations

The company line management analysed and improved increased effectiveness. This can be achieved by establishing precise objectives and ensuring that processes and management structures in support of these objectives, while having them embedded in the concept of change.

The best way of managing financial performance implies focusing on the summary of relevant information and then analyses in detail the areas that require attention.

To choose the purchase was necessary to take into account a series of factors such as:

- Investment Fund Available;
- The Practice Of Equipment;
- Limit certain resources.

Getting the intended effects of correct knowledge is conditioned by all economic variables involved in determining the future of many factors conjuncture of economic, financial, social, political, cultural influencing investment.

Any investment is characterized by the fact that is an expense immediately, while the effects will appear in perspective.

Technical performance of the project lies in the world, providing better conditions for capitalizing on investment. Products will give thanks to modern production technology, good quality.

In the competitive market economy conditions, the company's business must be conducted profitably. In making investment decision, opting for that project which provides a maximum rate

of return. Investment efficiency is influenced by the difference between the profit rate and the interest rate.

From this point of view, the assessment of economic efficiency of the project is done by comparing the profitability of the project with the opportunity cost of capital.

Understand what the appropriate cost of capital is by considering the functions they perform:

- break even you have to overcome it allocated for capital investment
- Minimum rate of return on invested capital.

The investment value of EUR 765750 will be recovered in a short time, with the profits of operations.

Addition to managing absolute figures and elements, as much attention should be paid to relations between them to optimize performance of resource use.

The company has the opportunity broadened by other operations in the oil production commissioning and maintenance deposits.

In the main feasibility studies it is necessary to highlight the sensitivity Investment In the main feasibility studies it is necessary to highlight the sensitivity Investment this project What may change during operation target interventions. Data input in decision making, not listed with full knowledge known risk is an issue.

BIBLIOGRAPHY

1. Albu, M., *Technical and Economic Contributions in the Field Of Monitoring and Reducing the Impact of the Oil and Gas Industry on the Environmental Factors,*Advanced Engineering Forum Vol 13, 2015, Chapter 3, pp 233-240 © Trans Tech Publications, Switzerland, http://www.scientific.net/AEF.13 ISSN: 2234-991X
2. Albu, M., *Integrarea componentei de mediu în strategia companiilor petroliere,* Editura Universităţii din Ploieşti, 2013
3. Albu, M,Oţelea, M., *Illustrative Example of Applying the Feasibility Research in Underlying a Typical Investment in the Petroleum Industry,* Buletinul ştiinţific al Universităţii Petrol-Gaze din Ploieşti, nr.1/2008, Seria Ştiinţe Economice, Volumul LX, pag. 79-84, ISSN 1224-6832 http://www.upg-bulletin-se.ro/archive-1-2008.html
4. Bişa, C. (coord.), *Elaborarea studiilor de fezabilitate si a planurilor de afaceri,* BMT Publishing House, Bucuresti, 2005
5. Kerzner, H., *Management de proiect*. Vol. I - Abordare sistemică a planificării, programării și controlului activității de proiect. Editura Codecs, 2010
6. Macovei, N., *Drilling. Drilling equipment*, Publisher UPG Ploieşti, 1996
7. Păunescu, L., Albu, M., *Modeling and processing of experimental data stored in the decision making oil deposit exploitation*, The International Conference „Education and creativity for a knowledge society", Universitatea Titu Maiorescu Bucureşti, 29-30 oct 2010, Ed. A IV-a, p. 31-39, ISBN 978-606-8002-47-7
8. Russu, C.,Albu, M., *Diagnosticul şi strategia firmei*, Editura Tribuna Economică, Bucureşti, 2005
9. Vasilescu, I.,*Managementul proiectelor*, Ed. Eficon Press, Bucureşti, 2005

CONSIDERATION REGARDING TECHNOLOGICAL RISK MANAGEMENT IN THE OIL AND GAS INDUSTRY

Mădălina Albu

Assoc. Prof., PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești

Abstract:This paper addresses how the risks of equipment used the oil and gas industry are monitored and corrected during use equipment. Theoretical aspects related to risk management highlights notion of risk, the main types of risks and a thorough analysis of the technological risk entail notions of technical accident, failure, failure / malfunction, dysfunction. The paper presents the main types of hazards encountered in any field. Technical risk / technology may be defined, also technical security, in terms of quality and quantity. From qualitatively, meaning technical risk is the possibility of producing a major damage during system operation technology. The paper shows how Wells Drilling S.A. Company approaches the issues of technological risk and environmental impact.

Keywords:risk management, oil industry, technological risk, risk evaluation.

General definition of risk management

As the name indicated, the feasibility study is an analysis of the viability of an idea. Currently, the concept of risk we can say that is synonymous with the activity. Although it is omnipresent in business, and not only the risk, most often, is difficult to detect or predict.

Events "unforeseen" that can influence future earnings and investment performance are so numerous and varied that their identification is a challenge even for the most skilled and experienced investors, that the future is essentially unknown.

However, as scientific risk assessment methods have become more sophisticated, the company attention they conflict with the acceptance and risk assessment technologies. The concept of risk has gained general connotations that have allowed the expansion to areas different structures of modern society.

In this context, risk is a problem related to the decision-making process. The analysis is, therefore, connected to the general problem of decision-making under uncertainty. Risks are not objective but are built by companies who make decisions, while the parties involved in the decision process, potential targets of participating in the process but its effects could perceive this as threatening. As stated in psychological studies of risk perception, this analysis has a significant impact on the attitude to the potential hazard. Opportunity to reach a consensus regarding the risk decreases significantly. The increased amounts of information, transparency and active communication with the audience cannot solve, but only to reduce conflicts regarding risk because the problem lies in the difference in content of the phenomena by issuer's decisions and decisions receptors.

Technological risk

Unprecedented technological development in recent decades has devoted a number of areas, leading industries, characterized by the use of highly advanced technological equipment and technological processes in the context of complex claims. Exploiting different lines and plants technology involved, assuming operation quasi them by a significant reduction in the closures of

weight caused by various disposals / failure under conditions suitable protecting medical personnel and the public, and in the context of environmental conservation requires the provision and maintenance of high levels of reliability and safety technique.

The development of modern technologies has resulted in giving a new dimension quality concept, which currently reflect not only guarantees the performance levels of the new technological system, but also to guarantee the conservation system performance during operation. This general property, while maintaining performance processing system was created in an individualized concept called reliability. Thus, the dynamic component identifies the technological effectiveness of quality - maintaining adequate levels of technological performance during operation.

Industrial practice has shown that no matter how much they would invest in to achieve and maintain a high level of reliability of a technological system cannot provide excellent reliability that cannot be put in a system that does not degrade over time. At the same time, a significant increase in the reliability of their high values usually involves a significant increase in investment costs involved during the design and development of system technology. In these circumstances, they should acuity achieve and maintain optimal levels of system reliability technological variables involved and the importance of life destination system proposed investment costs (relating to the design and implementation) and operational.

In terms of quality, the concept of reliability processing system designating system's ability to properly perform the required functions specified operating conditions for a period of time. This property, while retaining the performance of a processing system operating conditions specified undergoing an aggregate randomly complex material factors and human features all phases of successful automation system installation.

The safety concept and technical risk are inextricably linked with the notion of major damage. This is one of the possible consequences of a technical accident and requires, in essence, both the end system's capacity to perform adequately the required functions, and change or loss of physical integrity of these in the context of the severe consequences on health related technology equipment and / or staff of life and possibly the population and the quality of the environment or ecosystem balance.

Analysis of technological risk

Identifying potential major damage from the set of all possible damages related to a technical accident, it requires, first, evaluating all the possible consequences of the accident. Once known, they will be ranked according to criteria of evaluation / assessment of their seriousness; establishment of criteria is subject to negotiation between stakeholders (leader / designer, contractor, beneficiary and government authorities). In the circumstances of the adoption agreement, the limits of acceptability of the consequences, the damage can be discriminated against minor damage and major damage. The failure of major identifies with one of the possible consequences of technical accident occurred in the operation of technological system, therefore constituting a danger of view of the physical integrity thereof, and related systems, the human health, quality of environment and / or balance ecosystem .

As technical accident is a random event, it is clear that production of major damage is a random event.

Therefore, technical risk can be defined like technical security, in terms of quality and quantity. In terms of quality, the significance of technical risk is the possibility of a failure during operation major technological system. In terms of quantity, technical risk is the likelihood of major damage during system operation technology.

In the circumstances substantiating criteria evaluation / assessment of the severity of the consequences of the accident technical evidenced by the adoption of a ladder conventional quantify gravity and imposition (establishment) limits of acceptability of their plan coordination can be defined three areas specific technical risk :

a) the negligible risk, associated with a rule, transfer / actual failures or minor accidents (with the consequence of reduced gravity), rare and rare (with low probability, very low production, respectively);

b) the acceptable risk, for the minor fault common (with high probability of production), or major accidents (with the consequence of high severity), rare and rare;

c) The risk unacceptable for the major damage possible (with probability of occurrence that cannot be neglected) or common.

Technical accidents, falls into the unacceptable risk must be given special attention. It requires the use of the technical and managerial able to reduce the probability of occurrence and / or reduce the impact of these events on potential targets (reduce the seriousness of the consequences). In this way, technical accidents criteria evaluation / assessment of the severity of the consequences and limits their acceptability.

In engineering practice are, however, situations where an unacceptable risk is not possible (technical and / or organizational). In these circumstances, there is talk of so-called "residual risks" associated with major damage possible (with the consequence of higher severity and probability of occurrence that cannot be neglected). Residual risks are subject to risk management, appropriate strategies oriented foundation maintenance (technical supervision, monitoring, predictive), the rigorous investigation and profound accidents on designing, updating and implementation of contingency plans in case of emergency / crisis occurrence of damage with serious consequences, respectively, on the development and fulfillment of training / personnel training and / or people for exceptional circumstances.

The considerations so far outlined broadly, the issue of risk analysis. The first step is to identify the technological system disorders investigated; this involves identifying all factors (sources) risk involved in the installation of the system. Knowing the risk factors and the corresponding dysfunctions, it may be appropriate to identify possible scenarios for the production of technical accidents (ie those of events that lead to the production of technical accidents).

Technological risks impact on the environment. Case study - Wells Drilling S.A. Company

The term environmental impact refers to changes that occur in the environment as a result of an action (exhaust emission). Taking into account the phases and stages of the placement of the ancillary identification of risk factors and systematize grouping them involves the following three categories:

a. factors intrinsic characteristics considered technological system; material not only in nature, being associated with the stages of design and implementation of the system and expressed essentially the defects that it enters into operation from the recipient;

b. factors associated operating conditions and territorial location; These factors also likely not only assets are related to all destructive actions exerted on technological system during its operation;

c. The human factor involved in the operational phase, it groups all the human errors that manifest in maintenance activities and operating throughout the service life of the technological system.

Crude oil and produced water, natural gas and combustion gases are the main pollutants and compounds belonging to the class of toxic, flammable and corrosive. The extraction of

hydrocarbons, industrial or any other activity that affects the environment, both by carrying out its processes - such, and by some unwanted accidents that may occur. Mining and quarrying hydrocarbon calls for firm measures regarding environmental protection, although it is not among the most harmful, given the area its extensive activities on land and sea, as well as indefinite action for reducing its effects on the environment through the promotion of environmentally friendly technologies, and as the methods and techniques depollution. Knowledge of the hydrocarbons is needed in order to establish prevention / mitigation and remediation if pollution.

Extracting hydrocarbons that sequence of processes, tools and technologies, should be a sector with low environmental impact because it mostly takes place in a closed system. The systematic sources of pollution are the most popular thermal emissions from engines or plants producing steam, combustion gases from underground petroleum volatile organic compounds.

In the process of extraction results and other emissions systematic (formation water, sludge, scale), whose impact should not lead to impairment environmental factors given that they are re-injected into the reservoir or is stored safely.

Risk assessment is a process for identifying, analyzing and assessment including hazard identification, probability of an event, effect size, and risk calculation including the importance hazards and environmental consequences affected.

The environmental risk assessment involves calculating the probability for an ecosystem or population to receive a certain amount of pollutants or to be in direct contact with it.

In the oil accidental impact with the ground, producing changes in physical, chemical and biological properties of soil, taking place the following processes:

- volatilization of light ends;
- Stratification of the soil profile such that the more polar components and high molecular weight, particularly the resins are absorbed into the structure of the soil in a thin layer on the surface.

According to the Wells Drilling Company, the impact it causes technological risks at ground level, humans and the environment is caused by a number of causes that lead to emergence of pollution in the extraction of oil and gas.

Wells Drilling Company pays special attention and playback aside land occupied by drilling rigs, and for the handling and destruction of waste resulting from the impact of technology on the environment. Following the technology company has signed contracts with various companies authorized to collect waste and thus avoid spills and environmental pollution from the activity. By complying with environmental protection, the company has not recorded any incident related to the environment. No, and expected disputes over infringements on environmental protection.

Potential sources of pollution on the environment for operation of oil and gas deposits

For any company, environmental protection is of major importance as economic development takes place within the framework of the environment in which we exist and operate. The impact of environmental issues has profound implications for all organizations, regardless of size. Positive attitude to environmental protection is a key factor in developing an indefinite period of each organization. The extraction of hydrocarbons, as any industrial activity affects the environment, both by carrying out its processes - such, and by some unwanted accidents that may occur.

Complexity of the oil extraction causes wide pollution sources to be expanded to include near sources of pollution from human activities and pollution sources. Since polluting sources have the largest share, and the effect their infestation has lasting negative impact on the environment, it is necessary to identify those sources and possible courses of action on ecosystems. The activities of extraction and exploitation of deposits of hydrocarbons are considered as factors of production

with a high degree of environmental pollution phenomena. Oil extraction in scaffolding system is closed, which should lead to avoiding or minimizing any form of pollution.

Wells Drilling Company has identified key areas where there are potential sources of discomfort to human health due to the operation of a well during drilling and oil extraction is: air pollution, noise pollution, water pollution, soil pollution.

The main sources of pollution and environmental impacts of these may be:

- Access roads require removal from circulation of forest land areas, agriculture, which remains affected by objective, while it is running;
- industrial areas and environmental factors affect the utilities landscape, noise, waste disposal specific activity;
- Pipes, phenomena of corrosion, cracks, breakages. Such pipes can be placed carelessly damaged by mechanical equipment operation, due to erosion, erosion;
- Probes drilling fluid and the spread of the use of chemicals, noise, vibration blowout result of drilling cuttings;
- probes in production samples of land subsidence possible emissions to the atmosphere
- injection wells injection agent (salt water, wastewater, gas), the infestation can occur at the surface and / or the column depth by breaking through cracking of drainage;
- Abandoned wells can affect the environment by effluents or the collected fluid piping, in particular of gas, image, traces of extraction.

Considered hazardous pollution sources are the emission of toxic compounds to environmental factors with respect to hydrogen sulfide, carbon monoxide, aromatic polycyclic hydrocarbons and heavy metals or radioactive.

Sources of pollution emissions toxic compounds should be subject to a monitoring program to know both the quantities issued and dispersion into the environment.

Measures for the prevention and reduction of negative effects on the environment

Remediation technology must be suitable treated case and at the same time be available on the technological market. Necessary investigations aimed at the diagnosis of polluted areas mainly soil, the subsoil and ground water.

Diagnostics polluted areas are done by:

- Identification and characterization of pollutants into the environment determining the concentration, location of the affected areas of the gradient distribution or dispersion;
- determination and causes pollution sources;
- Physic and chemical characterization and the hydrogeological conditions of the contaminated area in order to determine the vulnerability of the environment.

Site characterization is the first step for any remedial activities affected areas. It is necessary to complete the study of both regional geological characteristics and contaminant distribution underground. Geological features include layering, regional geology and hydrogeology groundwater. All of these factors affect the distribution and transport of underground contaminants. Due to the complexity and heterogeneity underground, necessary information to determine the well bore front of pollution and contamination source and type of contaminants and form in which they are located. As an actual implementation of remediation technology is seldom designed and implemented based solely on measurements of site characterization. To obtain good results, the necessary guarantees of effectiveness and reliability of the proposed technology, not only on a laboratory scale but also in industrial conditions. Before the effective application of technology,

attempts are being made pollution, which gives a good estimate of the actual effectiveness of pollution, which are essential if biotechnology. Behavior and pollutant characteristics are essential to move towards a particular method of remediation.

Remediation technology selection must take into account the type of pollution and pollutants. Thus, the volatile pollutants are proposed methods of natural gas extraction from the ground, while the biodegradable pollutants biotechnology is recommended orientation. Concentrations of pollutants in soil and groundwater and endpoints covered by the clean-up will also hold a high importance in determining remediation technology.

Wells Drilling Companypursues ever-modernizing technologies used by investing refurbishment and replacement of equipment, which are made gradually, depending on the priorities, the level of technical and moral depreciation of equipment, and according to the technical possibilities for performing specific operations.

Given that the activity taking place in the oil industry is polluting investments in this area plays an important role in environmental protection and ecological balance where it was broken.

Conclusions

Risk is a problem related to the decision-making process. The analysis is, therefore, connected to the general problem of decision-making under uncertainty. Risks are not objective but are built by companies who make decisions, while the parties involved in the decision process, potential targets of participating in the process but its effects could perceive this as threatening. As stated in psychological studies of risk perception, this analysis has a significant impact on the attitude to the potential hazard. Opportunity to reach a consensus regarding the risk decreases significantly. The increased amounts of information, transparency and active communication with the audience cannot solve, but only to reduce conflicts regarding risk because the problem lies in the difference in content of the phenomena by issuer's decisions and decisions receptors.

Important not only to identify the opportunities and factors acting in each case, including the probability of occurrence and showing them, but the intensity with which they can act in one time or another, and therefore not simply identifying the consequences but estimate of the measurement, the measurement of these effects. Or just their exact determination - except in very limited categories or specific conditions - is if not impossible, extremely difficult, and their determination based on the estimated (approximate) involves important risks itself.

Complexity of the oil extraction causes wide pollution sources to be expanded to include near sources of pollution from human activities and pollution sources. Since polluting sources have the largest share, and the effect their infestation has lasting negative impact on the environment, it is necessary to identify those sources and possible courses of action on ecosystems. The activities of extraction and exploitation of deposits of hydrocarbons are considered as factors of production with a high degree of environmental pollution phenomena. Oil extraction in scaffolding system is closed, which should lead to avoiding or minimizing any form of pollution.

Site characterization is the first step for any remedial activities affected areas. It is necessary to complete the study of both regional geological characteristics and contaminant distribution underground. Geological features include layering, regional geology and hydrogeology groundwater. All of these factors affect the distribution and transport of underground contaminants.

Due to the complexity and heterogeneity underground, necessary information to determine the well bore front of pollution and contamination source and type of contaminants and form in which they are located. As an actual implementation of remediation technology is seldom designed and implemented based solely on measurements of site characterization. To obtain good results, the necessary guarantees of effectiveness and reliability of the proposed technology, not only on a laboratory scale but also in industrial conditions. Wells Drilling Company, to prevent any

technological risks on the environment, adopted the plan of environmental protection which describes how the entity ensuring the performance of all activities in a manner acceptable environment and in accordance with Romanian laws and regulations under force. As a general conclusion we can say that risk management is a priority issue in all companies

BIBLIOGRAPHY

1. Albu, M., *Technical and Economic Contributions in the Field Of Monitoring and Reducing the Impact of the Oil and Gas Industry on the Environmental Factors,*Advanced Engineering Forum Vol 13, 2015, Chapter 3, pp 233-240 © Trans Tech Publications, Switzerland, http://www.scientific.net/AEF.13 ISSN: 2234-991X
2. Albu, M., *Integrarea componentei de mediu în strategia companiilor petroliere*, Editura Universităţii din Ploieşti, 2013
3. Albu M., *Considerations regarding environmental aspects of risk management in the oil and gas industry,* Advanced Engineering Forum Vol 27, 2018, Chapter 3, pp 213-218, Trans Tech Publications,Switzerland
4. Ciocoiu, C. N., *Managementul riscului: vol 1: Teorii, practici, metodologii*. Bucureşti: Editura ASE, 2008
5. Ciocoiu, C. N., *Managementul riscului: vol 2: Modele economico-matematice, instrumente şi tehnici.* Bucureşti: Editura ASE, 2008
6. Opran, C., *Managementul riscului*, Editura Comunicare.ro, București, 2004

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

SOME CONSIDERATIONS REGARDING INTERNATIONAL CRIMINAL LAW LIABILITY

Anca-Iulia Stoian

Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest

Abstract: *In this study we proposed to analyze the sanctioning facts mechanisms under the international criminal law regulation, regarded as affecting peaceful relations actions between states as well as fundamental human rights.The crime phenomenon great amplitude in modern society, ever more frequently harms brought to the values that interest the international community as a whole or aim at the interests of a great number of countries, such as organized crime appearance that exceeds national borders by criminal systems that operate in different countries, underlying the international criminal law foundation and development, as an expression of efforts coordination to prohibit and to repress the antisocial facts harmful to the legality and the progress of the entire contemporary human society.*

Keywords: international cooperation, international crimes, specialized courts, universal repression, incrimination legality.

1. Definiţia şi obiectul de reglementare a dreptului penal internaţional

Dreptul internaţional penal este dat de totalitatea regulilor de fond şi de formă care guvernează modul de reprimare a infracţiunilor comise de state sau de indivizi, de natură să tulbure ordinea publică internaţională şi armonia între popoare. Dreptul internaţional penal reprezintă astfel ansamblul de reguli juridice recunoscute în relaţiile internaţionale care au drept scop protejarea ordinii juridice sau sociale internaţionale prin reprimarea actelor care îi aduc atingere[1].

Putem, deci, defini dreptul internaţional penal ca un ansamblu de norme juridice, convenţionale sau cutumiare, stabilite sau acceptate de state ca parte a dreptului internaţional public, în baza cărora este organizată incriminarea şi reprimarea faptelor antisociale prin care se aduce atingere unor interese fundamentale ale comunităţii internaţionale.

Prin instrumente juridice de drept internaţional penal sunt reglementate relaţiile internaţionale cu caracter penal, stabilindu-se faptele care aduc atingere intereselor superioare ale comunităţii internaţionale, modul de sancţionare a acestora şi regulile colaborării internaţionale în incriminarea, descoperirea şi sancţionarea unor asemenea fapte. Convenţiile internaţionale cu caracter penal nu cuprind şi pedepsele corespunzătoare fiecărei fapte, ci doar unele indicii referitoare la regimul sancţionator, făcându-se trimitere, de regulă, la legislaţia penală a statelor părţi, în sensul că prin legislaţia internă a statelor se vor prevedea pedepse penale pentru fiecare faptă incriminată în baza convenţiilor internaţionale, în raport de gravitatea acesteia, uneori indicându-se că faptele respective trebuie să fie pedepsite cu pedepse aspre ori să fie considerate ca fapte grave sau că infracţiunile la care acestea se referă constituie crime internaţionale şi trebuie să fie pedepsite după modalităţile stabilite prin legislaţia internă pentru faptele penale ce se încadrează în categoria crimelor.

[1] Al. Bolintineanu, A. Năstase, B. Aurescu, *Drept internaţional contemporan*, ediţia a 2-a, Editura ALL Beck, Bucureşti, 2000, p. 74-76

De menţionat este şi împrejurarea că dreptul internaţional cuprinde îndeosebi norme de drept material şi în mică măsură norme de drept procedural, acestea din urmă fiind prezente, însă, în statutele tribunalelor penale internaţionale alături de normele materiale şi cele cu caracter organizaţional.[2]

Faptele penale care fac obiectul de reglementare a dreptului internaţional penal sunt atît cele prin care se aduce atingere relaţiilor paşnice dintre state, precum şi drepturilor fundamentale aleomului, cum sunt crimele contra păcii, crimele împotriva umanităţii şi crimele de război, cît şi cele prin care sunt afectate sau tulburate alte valori fundamentale pentru societatea umană sau activităţi importante pentru colaborarea internaţională, în această categorie intrând infracţiuni cum sunt terorismul, traficul de sclavi, traficul de femei şi de copii, distrugerea unor valori culturale, traficul de droguri, pirateria şi alte asemenea fapte.[3]

2. Principiile Dreptului Penal Internaţional

La baza reglementărilor de drept internaţional penal stau cîteva importante principii cărora li se adaugă, evident, principiile general recunoscute ale represiunii penale din dreptul intern al statelor.

Principiul represiunii universale. Spre deosebire de dreptul intern, în care acţionează principiul teritorialităţii legii penale, în dreptu internaţional penal sancţionarea faptelor grave se poate face de către orice stat, indiferent de naţionalitatea făptuitorului, de locul unde a fost săvârşită infracţiunea ori aceasta şi-a produs efectele, de statul care a fost lezat prin fapta respectivă sau de locul unde a fost prins făptuitorul.[4] În convenţiile internaţionale care incriminează anumite fapte penale, de regulă se includ prevederi în sensul că statele părţi sunt obligate să descopere persoanele bănuite de a fi comis respectivele fapte şi să le defere propriilor lor tribunale, oricare ar fi naţionalitatea lor. În cazul pirateriei maritime, de exemplu, oricare stat are dreptul să urmărească navele pirat în largul mării şi, capturându-le, să le supună legilor şi jurisdicţiei sale, oricare ar fi naţionalitatea navelor interceptate, chiar dacă fapta nu s-a produs împotriva unor naţionali ai săi şi nu a afectat interesele sale proprii, nu s-a produs în marea sa teritorială, iar nava sau echipajul nu au naţionalitatea sa.

Principiul legalităţii incriminării. Inspirat din dreptul penal intern, acest principiu constituie o garanţie judiciară fundamentală, în sensul că nici o persoană nu va putea fi pedepsită dacă fapta pe care a săvârşit-o nu este prevăzută de legea penală înainte de momentul săvârşirii ei. Convenţiile internaţionale cu caracter penal prevăd că nimeni nu va putea fi condamnat pentru acţiuni sau omisiuni care, în momentul în care au fost săvârşite, nu constituiau un act delictuos potrivit dreptului internaţional.

Principiul răspunderii penale individuale. Indiferent dacă o crimă internaţională a fost săvârşită de către o persoană care acţionează în calitate de agent al statului, sau de către o persoană particulară, în nume propriu, răspunderea penală va reveni întotdeauna persoane respective. Se are în vedere că, indiferent de situaţie, orice hotărâre cu urmări criminale, orice faptă de această natură, aparţin oamenilor, persoane bine determinate, care trebuie să acţioneze în cadrul normelor legale, să se conformeze interdicţiilor impuse de legea penală internaţională.

Principiul imprescriptibilităţii crimelor împotriva umanităţii şi a crimelor de război. Principiul este de dată mai recentă, el fiind prevăzut de Convenţia asupra imprescriptibilităţii crimelor de război şi a crimelor împotriva umanităţii din 1968. Din cuprinsul convenţiei rezultă că este vorba atît de prescripţia răspunderii penale, cît şi de prescripţia executării pedepselor.

[2] F. Maxim, *Răspunderea în dreptul internaţional* teză de doctorat, susţinută la Institutul de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române în data de 9 octombrie 2007, p. 76-79
[3] M. Udroiu, *Drept penal. Partea generală*., ediţia a 3a, Ed. CH Beck, Bucureşti, 2016, p . 52 şi urm.
[4] I. M. Anghel, V. I. Anghel, *Răspunderea în dreptul internaţional*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1998, p. 38-41

Convenţia precizează că dispoziţiile acesteia se aplică atît reprezentanţilor autorităţilor de stat, cît şi particularilor, care au participat ca autori, complici sau instigatori la comiterea unei crime din categoriile menţionate sau care ar fi luat parte la plănuire în vederea comiterii acestora, oricare ar fi gradul ei de executare, precum şi reprezentanţilor autorităţilor de stat care vor fi tolerat săvârşirea lor[5]. Principiul a fost consacrat unlterior şi în alte documente juridice internaţionale, între care Convenţia europeană asupra imprescriptibilităţii crimelor împotriva umanităţii şi a crimelor de război, adoptată în 1974.

Argumentele aduse pentru declararea ca imprescriptibile a acestor categorii de crime sunt că ele reprezintă cele mai grave crime de drept internaţional, că reprimarea efectivă a acestora este un element important în prevenirea unor asemenea crime, în protejarea drepturilor omului şi libertăţilor sale fundamentale şi că aplicarea regulilor de drept intern referitoare la prescripţia infracţiunilor şi în ce priveşte asemenea crime ar avea drept rezultat nepedepsirea crimelor încă nedescoperite şi neexecutarea pedepsei de către cei condamnaţi în contumacie.

Irelevanţa juridică a scuzei îndeplinirii unui act de stat. În dreptul internaţional contemporan, care cuprinde reglementări ample cu privire la răspunderea internaţională a statelor şi în care s-a statuat fără dubiu răspunderea persoanelor fizice pentru faptele penale săvârşite prin încălcarea normelor de drept internaţional, scuza îndeplinirii de către autorii infracţiunilor a unui act de stat, nu poate fi primită, statele şi persoanele având obligaţia de a-şi regla comportamentul în conformitate cu cerinţele legalităţii internaţionale. Ca urmare, săvârşirea unei fapte penale în îndeplinirea unei însărcinări de stat nu poate constitui o cauză de înlăturare a răspunderii penale a autorului. A se admite exonerarea de răspundere a unei persoane pentru faptul de a fi comis o infracţiune din dispoziţie guvernamentală, ca un act de stat ar însemna, practic, să se justifice cele mai grave crime şi să se promoveze arbitrariul în cadrul legalităţii internaţionale.

Scuza îndeplinirii unui act de stat a fost respinsă în cuprinsul a numeroase convenţii internaţionale. În acest sens, Statutul Tribunalului Militar Internaţional de la Nürenberg prevedea în art. 7 că: „ situaţia oficială a acuzaţilor, fie ca şefi de state, fie ca înalţi funcţionari, nu va fi considerată nici o scuză absolvitorie, nici ca un motiv de reducere a pedepsei”, iar în sentinţa sa tribunalul menţionat a respins categoric teoria actului de stat invocată de apărătorii acuzaţilor, argumentând, între altele, că cel care a încălcat legile războiului nu poate, spre a se justifica, să invoce mandatul pe care l-a primit din partea statului, din moment ce statul dând acest mandat a depăşit el însuşi puterile pe care i le recunoaşte dreptul internaţional.[6]

Ordinul superiorului ierarhic nu înlătură răspunderea penală. Spre deosebire de dreptul intern, în cadrul căruia dacă o persoană a acţionat din ordinul expres al superiorului său poate să fie în anumite condiţii absolvit de răspundere penală, un asemenea ordin fiind asimilat constrângerii morale, în dreptul internaţional ordinul superiorului nu constituie o cauză de înlăturare a răspunderii penale. În cazul săvârşirii unei fapte penale din ordin superior, răspunzători penal sunt atît autorul faptei, cît şi persoana care a dat ordinul, considerată ca instigator la fapta săvârşită sau ca autor al unei infracţiuni distincte. Acest principiu rezultă din majoritatea convenţiilor penale internaţionale, dar cu deosebire din cele privind crimele de război. Tribunalele de la Nürenberg şi Tokio, respingând scuza absolvitorie a ordinului superiorului, au admis, însă, că în anumite circumstanţe faptul de a fi acţionat criminal din ordin ar putea fi considerat ca un motiv de micşorare a pedepsei, dacă tribunalul ar aprecia că aceasta ar fi în interesul justiţiei.[7]

[5] D. Popescu, A. Năstase, Fl. Coman, *Drept internaţional public*, Ediţie revăzută şi adăugită, Casa de Editură şi Presă “Şansa SRL”, Bucureşti, 1994, p. 77-78.
[6] A. Preda-Mătăsaru, *Tratat de drept internaţional public*, ediţia a II-a revizuită şi adaugită, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2007, p. 92.
[7] A. Preda- Mătăsaru, *op.cit.*, p. 93.

Statutul Curţii Penale Internaţionale, semnat la Roma la 17 iulie 1998, dând expresie acestui principiu, precizează că în orice împrejurare un ordin de a comite crima de genocid sau o altă crimă împotriva umanităţii este un ordin în mod evident ilegal, deci pentru asemenea infracţiuni nu se va putea invoca scuza unei dispoziţii primite din partea unui guvern sau a unui superior.[8]

3. Infracţiunea internaţională

Trecerea în sfera internaţionalului a unor infracţiuni care în perioada clasică a dreptului internaţional public erau de conpetenţa exclusivă a statelor, în cadrul dreptului intern al acestora, precum şi apariţia unor noi infracţiuni grave, o dată cu interzicerea recurgerii la forţa armată în relaţiile dintre state şi cu dezvoltarea generală a relaţiilor internaţionale, care devin tot mai complexe şi impun cerinţe tot mai mari de apărare a unor valori şi a interese comune, au determinat şi cristalizarea noţiunii de infracţiune internaţională. Noţiunea de infracţiune internaţională este de dată mai recentă, ea fiind legată şi de două postulate importante pentru dreptul internaţional penal şianume că statul în relaţiile sale este supus dreptului şi că individul poate fi făcut răspunzător pentru acţiunile ilicite ale unui stat.[9]

Dreptul internaţional penal s-a constituit ca ramură distinctă abia în ultimul secol, iar răspunderea internaţională pentru săvârşirea de infracţiuni s-a adăugat celorlalte forme ale răspunderii, îndeosebi în legătură cu crimele de război, dar şi cu săvârşirea de către persoane particulare în timp de pace a unor infracţiuni a căror periculozitate afectează societatea umană în întregul său, dincolo de interesele de protecţie antiinfracţională proprii fiecărui stat. Se arăta că infracţiunea internaţională constituie o acţiune sau inacţiune sancţionată de o pedeapsă pronunţată şi executată în numele comunităţii statelor. Majoritatea autorilor care au definit infracţiunea internaţională au încadrat-o în categoria faptelor ilicite săvârşite de către state prin reprezentanţii lor autorizaţi sau de către persoane particulare în nume propriu, dar imputabile în toate situaţiile, sub aspectul sancţiunii penale, unor persoane fizice.

Infracţiunea internaţională poate fi definită ca o faptă constând dintr-o acţiune sau omisiune, săvârşită cu vinovăţie de către o persoană în calitate de agent al statului sau în nume şi interes propriu, prin care se încalcă dreptul şi interesele ocrotite de dreptul internaţional şi care este sancţionată prin incriminarea sa de către dreptul internaţional.[10]

4. Jurisdicţia penală internaţională

Dreptul penal internaţional a cunoscut până în prezent progrese remarcabile în plan material, prin adoptarea unor importante convenţii internaţionale de reglementare a colaborării în diverse domenii, care cuprind şi dispoziţii cu caracter penal pentru sancţionarea încălcărilor grave ale prevederilor acestora, sau prin încheierea unor convenţii cu caracter pur penal de incriminare şi sancţionare a unor fapte grave ce aduc atingere unor valori universale.

În plan jurisdicţional, al creării unor instituţii judiciare internaţionale, care să pună în aplicare normele de drept material consacrate, realizările sunt, însă, mai puţine. În lipsa unei asemenea jurisdicţii penale, sancţionarea infracţiunilor internaţionale continuă să fie realizată, cu unele excepţii limitate şi conjuncturale, în cadru naţional, de către instanţele penale ale fiecărui stat.

Convenţiile internaţionale prin care se incriminează anumite fapte penale cuprind prevederi potrivit cărora statele membre se angajează să caute pe autorii respectivelor infracţiuni şi să-i pedepsească indiferent de cetăţenia acestora ori a victimelor lor, de locul unde au fost comise

[8] A.-I. Stoian, I. Nicolau, *Consideraţii privind interferenţa elementelor de civil-law şi common-law în procedura Curţii Penale Internaţionale,* în revista *Legea şi viaţa* din ianuarie 2007, Chişinău, Republica Moldova, p. 54.

[9] R. Miga-Beşteliu, *Dreptul răspunderii internaţionale a statelor. Codificare şi dezvoltare progresivă în viziunea Comisiei de Drept Internaţional a ONU*, în Revista Română de Drept Internaţional, nr. 2/2006, p. 7.

[10] S. Scăunaş, *Răspunderea internaţională pentru violarea dreptului umanitar,* Editura All Beck, Bucureşti, 2002, p. 84.

faptele, sau, în cazul în care nu consideră necesar sau posibil să o facă, să-i extrădeze altui stat interesat, precum şi să coopereze între ele, astfel ca aceştia să nu rămână nepedepsiţi, ele exercitând în acest mod, o competenţă universală cu caracter alternativ. Convenţiile internaţionale respective nu stabilesc, însă, şi reguli de drept judiciar sau procedural, în afara unor dispoziţii destul de sumare referitoare la obligaţia respectării de către instanţele judecătoreşti naţionale a garanţiilor procesuale general recunoscute şi comune legislaţiei penale a statelor civilizate[11].

În baza convenţiilor internaţionale care asigură protecţia umanitară a victimelor conflictelor armate, statele părţi s-au angajat să ia toate măsurile legislative sau de altă natură, necesare pentru reprimarea infracţiunilor grave, cu caracter de crime internaţionale, definite în cuprinsul acestora.

Astfel, Convenţiile de la Geneva din 1949 (art. 49 al Convenţiei I, art. 50 al Convenţiei a II-a, art. 105-108 şi 129 ale Convenţiei a III-a şi art. 146 al Convenţiei a IV-a), Protocolul I adiţional la aceste convenţii, încheiat în 1977 (art. 85, par. 1), precum şi Convenţia de la Geneva din 1954 pentru protecţia bunurilor culturale în caz de conflict armat (art. 28) impun statelor semnatare, între altele, trei categorii de obligaţii: de a incrimina în legislaţia naţională faptele grave de încălcare a regulilor umanitare, de a sancţiona persoanele care comit infracţiuni de această natură şi de a asigura anumite garanţii de ordin procedural pentru inculpaţi referitoare la judecată, dreptul la apărare, căile de recurs sau executarea pedepselor.

Asemenea obligaţii sunt asumate de către statele părţi şi în cuprinsul convenţiilor referitoare la reprimarea altor infracţiuni internaţionale, cum ar fi genocidul (art. V al Convenţiei din 1948), terorismul (art. 1 al Conventiei din 1937), traficul de stupefiante (art. 36 al Convenţiei unice asupra stupefiantelor din 1961) etc. Sancţionarea potrivit jurisdicţiilor naţionale a infracţiunilor incriminate prin convenţii internaţionale constituie o modalitate juridică necesară, dar nu suficientă. Practica a dovedit că lipsa unei jurisdicţii internaţionale permanentă şi imparţială, competentă să judece toate infracţiunile cu caracter internaţional, astfel cum acestea sunt definite şi caracterizate prin convenţiile respective, constituie o lacună majoră a dreptului internaţional actual, cu consecinţe defavorabile pentru comunitatea internaţională în efortul tot mai organizat al acesteia de a controla fenomenul infracţional şi de a sancţiona pe cei ce încalcă legalitatea internaţională.[12]

În cazul infracţiunilor săvârşite de către persoane particulare, acest inconvenient este în mare măsură limitat prin formele de colaborare internaţională instituţionalizate în cuprinsul convenţiilor; în cazul celorlalte crime, care constituie cele mai grave încălcări ale dreptului internaţional, posibilitatea ca faptele să fie pedepsite de către tribunalele naţionale este redusă, dacă nu iluzorie, deoarece asemenea infracţiuni sunt cel mai adesea inspirate sau ordonate de către guvernele statelor[13].

Ideea creării unui tribunal penal internaţional care să fie competent a judeca infracţiunile comise prin încălcarea normelor de drept internaţional datează încă din secolul al XIX-lea, iar tentativele de materializare au început a se face după Primul Război Mondial, în cadrul Societăţii Naţiunilor, susţinute fiind şi de înalte foruri ale ştiinţei juridice, în special de Asociaţia de Drept Internaţional, Institutul de Drept Internaţional şi Asociaţia Internaţională de Drept Penal, o contribuţie importantă având în cadrul acestora românul Vespasian V. Pella, şi au fost continuate apoi în cadrul Organizaţiei Naţiunilor Unite, începând cu anul 1950.[14]

Convenţii internaţionale importante privind incriminarea unor fapte grave cum sunt cele referitoare la terorism, genocid şi apartheid, prevedeau că judecarea faptelor de acest gen să se facă

[11] I. M. Anghel, V. I. Anghel, *Răspunderea în dreptul internaţional*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1998, pg. 155-156.
[12] A.H. Aukje, van Hoek& Michiel J.J.P. Luchtman., *Transnational cooperation in criminal matters and the safeguarding of human rights*. În: http://www.utrechtlawreview.org/, accesat la data de 10.04.2018.
[13] F.Sudre, *Droit internaţional et europeen des droits de l'homme*, PUF Editions, Paris, 2001, p. 115.
[14] Stoian, A.-I., *Aspecte teoretice şi practice privind structura şi funcţionarea Curţii Penale Internaţionale*, în revista *Legea şi viaţa* din decembrie 2006, Chişinău, Republica Moldova, ISSN 1810-309X, p. 54.

nu numai de către instanţele naţionale, ci şi de către o curte sau un tribunal penal internaţional, dar proiectele întocmite nu au putut să fie finalizate. În lipsa unui tribunal internaţional cu competenţă universală, unele nevoi presante şi punctuale au fost satisfăcute prin înfiinţarea de tribunale penale ad-hoc. În 1945 s-au constituit tribunalele militare internaţionale de la Nürenberg şi Tokio, care au judecat pe principalii vinovaţi de declanşarea şi purtarea celui de-al doilea război mondial, iar mai târziu s-au înfiinţat Tribunalul Internaţional pentru fosta Iugoslavie şi cel pentru Ruanda.[15]

Tribunalul Internaţional pentru fosta Iugoslavie a fost infiinţat în 1993 pentru pedepsirea persoanelor responsabile de violări grave ale dreptului umanitar, comise pe teritoriul acestei ţări, începând cu 1 ianuarie 1991, iar Tribunalul Internaţional pentru Ruanda a fost înfiinţat în 1994, având drept sarcină pedepsirea persoanelor responsabile de genocid şi alte violări grave ale dreptului internaţional umanitar comise pe teritoriul Ruandei şi a cetăţenilor ruandezi vinovaţi de genocid şi alte asemenea violări comise pe teritoriile statelor vecine, între 1 ianuarie 1994 şi 31 decembrie 1994. Ambele tribunale internaţionale au fost constituite în baza unor rezoluţii ale Consiliului de Securitate al O.N.U.

Cum într-o ţară sunt săvârşite actele teroriste, iar într-o altă ţară se exercită comanda acestor acte, la care se adaugă şi faptul că o altă ţară îi finanţează pe teroriştii şi într-o altă ţară se refugiază teroriştii, o justiţie internă în faţa acestor cazuri este neputincioasă. Numai o justiţie internaţională penală poate fi instrumentul juridic de reprimare şi pedepsire a acestor acte şi atacuri teroriste. Iată, poate, argumentul "forte" ce va călăuzi viitorul justiţiei penale internaţionale. Dar pentru a întrezări şi a circumscrie traiectoriile generale ale acestui viitor e absolut necesar să aruncăm, cel puţin o privire sumară spre trecut pentru a învăța din lecțiile istoriei.

5. Concluzii

Necesitatea angajării răspunderii internaţionale pentru faptele şi acţiunile ilicite ale unor state rezidă şi se impune totodată, în scopul apărării statului lezat ori a altor state sau a comunităţii internaţionale în ansamblul său împotriva încălcării normelor dreptului internaţional, rezultat al acordului de voinţă al statelor, sau pentru încălcări grave ale obligaţiilor care decurg din aceste norme imperative ale dreptului internaţional general. Atunci când statele sau cetăţenii lor au suferit anumite daune sau nu li se recunoaşte un drept, sau acesta a fost încălcat cu bună ştiinţă ori involuntar, ei pot apela la instituţia răspunderii, făcând posibilă stabilirea şi valorificarea implementării ei.

Răspunderea este o componentă fundamentală a mecanismului internaţional, având drept scop asigurarea unei cît mai bune conduite internaţionale, realizându-se acea unitate de scop şi sens.

Tratatele internaţionale în marea lor majoritate în problema soluţionării diferendelor internaţionale prevăd recurgerea statelor la mijloacele politico-diplomatice, precum şi la arbitrajul internaţional şi justiţia internaţională, ceea ce, pe de o parte denotă într-un fel legătura dintre aceste mijloace, iar pe de altă parte relevă faptul că justiţia deţine un rol activ, de decizie, implicându-se în judecarea diferitelor litigii în relaţiile inter-statale. Acolo unde alte mijloace nu au reuşit, instanţele internaţionale au devenit un instrument juridic cu o eficacitate însemnată în rezolvarea litigiilor internaţionale.

BIBLIOGRAPHY

Anghel I. M., Anghel V.I., *Răspunderea în dreptul internaţional*, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 1998.

[15] A. Preda- Mătăsaru, *op.cit.*, p. 150.

Aukje A.H., van Hoek& Michiel J.J.P. Luchtman., *Transnational cooperation in criminal matters and the safeguarding of human rights*. În: http://www.utrechtlawreview.org/, accesat la data de 10.04.2018.

Bolintineanu Al., Năstase A., Aurescu B., *Drept internaţional contemporan*, ediţia a 2-a, Editura ALL Beck, Bucureşti, 2000.

Boroi A., Rusu I., Rusu M.I., *Cooperare judiciară internaţională în materie penală*, Ed. C.H.BECK, Bucureşti, 2008.

Maxim F., *Răspunderea în dreptul international,* teză de doctorat, susţinută la Institutul de Cercetări Juridice din cadrul Academiei Române în data de 9 octombrie 2007.

Miga-Beşteliu, R., *Dreptul răspunderii internaţionale a statelor. Codificare şi dezvoltare progresivă în viziunea Comisiei de Drept Internaţional a ONU*, în Revista Română de Drept Internaţional, nr. 2/2006.

Popescu, D., Năstase, A., Coman, Fl., *Drept internaţional public*, Ediţie revăzută şi adăugită, Casa de Editură şi Presă "Şansa SRL", Bucureşti, 1994.

Preda-Mătăsaru, A., *Tratat de drept internaţional public*, Ediţia a II-a revizuită şi adaugită, Editura Lumina Lex, Bucureşti, 2007.

Scăunaş S., *Răspunderea internaţională pentru violarea dreptului umanitar*. Editura All Beck, Bucureşti, 2002.

Stoian A.-I., Nicolau I., *Consideraţii privind interferenţa elementelor de civil-law şi common-law în procedura Curţii Penale Internaţionale,* în revista *Legea şi viaţa* din ianuarie 2007, Chişinău, Republica Moldova.

Stoian, A.-I., *Aspecte teoretice şi practice privind structura şi funcţionarea Curţii Penale Internaţionale*, în revista *Legea şi viaţa* din decembrie 2006, Chişinău, Republica Moldova.

Sudre F., *Droit internaţional et europeen des droits de l'homme*, PUF Editions, Paris, 2001.

Udroiu M., *Drept penal. Partea generală*., ediția a 3a, Ed. CH Beck, București, 2016.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

GENERAL PRINCIPLES OF THE LOCAL BUDGET PROCESS

Anișoara Băbălău

Assoc. Prof., PhD, University of Craiova

Abstract:In the field of law, principles are rules of maximum generality that must be taken into account both in its elaboration and its application. Between the principles of law there is a relationship from general to particular. The most important and most comprehensive are called general or fundamental principles such as the principle of democracy, the principle of political pluralism, the principle of the separation of powers in the state. These are intertwined and complemented by the principles applicable to a branch of law or to certain legal institutions, contained in codes or laws. In Law no. 273/2006, updated, are regulated both principles established in the elaboration of central budgets, such as the principles of universality, transparency and publicity, annuality, unity, budgetary specialization and monetary union, as well as principles applicable to the local budgetary system (the principle of solidarity, the principle of local financial autonomy, the proportionality principle, the consultation principle, the principle of budgetary balance).

Keywords: general principles; local budget system; the principle of solidarity; the principle of local financial autonomy; the principle of consultation.

1. Aspecte generale

Principiile dreptului sunt reguli de maximă generalitate de care trebuie să se țină seama atît în elaborarea, cît și în aplicarea sa. Unele dintre ele își au originea în normele fundamentale ale dreptului privat roman, care au fost aplicate vreme de un mileniu pe teritoriul statului roman(cel mai mare și cel mai bine organizat stat al antichității) și au influențat până în zilele noastre dezvoltarea universală a dreptului. Astfel că și după căderea Romei, dreptul roman, prin normele sale fundamentale, rămâne un drept actual, evident cu trăsături specifice marcate de coordonatele timpului și locului[1]. De altfel, juristconsultul Ulpian a căutat să definească dreptul prin formularea principiilor sale: a trăi onest, a nu dăuna altuia și a-i da fiecăruia ce i se cuvine[2].

2. Principiul publicităţiieste reglementat ***expres*** de art.9 al Legii finanţelor publice 500/2002 actualizată și art. 8 al Legii finanțelor publice locale 273/2006 actualizată. Acest principiu se referă la faptul că cetățenii trebuie să fie informați periodic de modul în care sunt elaborate și utilizate resursele financiare ale statului la nivel central, dar și local. Astfel, proiectele de buget şi conturile anuale de execuţie ale acestora sunt aduse la cunoștința cetățenilor prin dezbateri publice în Parlament privind aprobarea bugetului de stat. După adoptare, legea bugetară anuală se publică în Monitorul Oficial sau în Culegeri de legi, după caz. Cu acest prilej, se dă publicităţii şi contul de încheiere a exerciţiului bugetar al penultimului an, care a fost aprobat de către Parlament.

Pentru **bugetele locale**, procesul bugetar este deschis și transparent și se realizează prin publicarea în presa locală, pe pagina de internet a instituției publice sau afișarea la sediul unităților administrativ-teritoriale locale a proiectului de buget local și a contului anual de execuție a acestuia.

[1] Vladimir Hanga, *Principiile dreptului privat roman*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989, p.7.
[2] Vasile Ciuvăț, Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Editura Universitaria, Craiova, p.182.

Dovada aplicării acestui principiu o constituie şi dezbaterile publice care au loc cu prilejul adoptării proiectului de buget local şi prezentarea contului anual de execuţie a bugetului local în şedinţă publică.

Publicarea legilor de aprobare a bugetelor şi conturilor anuale de execuţie a acestora constituie o necesitate nu numai pe plan intern, dar şi pe plan extern. Situaţia finanţelor publice, mersul execuţiei bugetului general consolidat, evoluţia puterii de cumpărare a monedei naţionale, nivelul fiscalităţii, mărimea datoriei publice şi a serviciului aferent acesteia, modul de asigurare a echilibrului social determină gradul de bonitate al unei ţări[3].

3. Principiul anualităţii bugetare[4]este, din punct de vedere istoric, prima regulă bugetară aplicată în timp. Adoptarea anuală a bugetului a fost menţionată mai întâi în legislaţia financiară a Marii Britanii, apoi în Constituţiile ţărilor ce au format Beneluxul (Belgia, Olanda, Luxemburgul) şi în Italia. În Franţa, această regulă a fost impusă prin Ordonanţa regală din 14 Septembrie 1822. Influenţată de practica franceză şi belgiană, ţara noastră a îmbrăţişat şi ea de la început principiul anualităţii.

În decursul timpului, de la această regula au existat şi excepţii: Constituţia din Uruguay, începând cu anul 1952, prevedea adoptarea unor bugete quadrianuale; iar în Olanda a fost adoptat bugetul cu cea mai lungă perioadă de efectuare a cheltuielilor, de 10 ani.

Acest principiu s-a impus mai ales din considerente de natură politică, s-a apreciat că Parlamentul poate efectua un control eficace dacă bugetul este adoptat anual. La acestea se adaugă şi considerentele de natură tehnică care au impus anualitatea bugetară, bugetele plurianuale fiind considerate deficitare din puncte de vedere al exactităţii calculelor şi al posibilităţilor de echilibrare, datorită instabilităţii economice şi a dificultăţilor în efectuarea de previziuni cît mai aproape de realitate[5].

Anualitatea bugetului are două semnificaţii distincte: se referă atît la **perioada de timp** pentru care se elaborează şi se adoptă bugetul, cît şi la **durata autorizaţiei dată de Parlament** pentru încasarea veniturilor şi efectuarea cheltuielilor.

Anul bugetar ***poate să corespundă cu anul calendaristic,*** ca în România, Franţa, Belgia, Grecia, Indonezia, Brazilia sau ***să nu corespundă***, cum e cazul SUA (anul bugetar este cuprins între 1 octombrie şi 30 septembrie următor), Canada, Japonia, Danemarca, Australia, Italia.

Data începerii anului bugetar depinde de caracteristicile economiei naţionale, de tradiţie, de regimul de lucru al Parlamentului, de activitatea ramurilor care sigură cea mai mare parte din veniturile bugetare.

De asemenea, principiul anualităţii bugetare se referă şi la durata execuţiei bugetare, în sensul că într-un an bugetar trebuie să se încaseze veniturile şi să se efectueze cheltuielile aprobate.

În practică, apar destul de des situaţii în care unele venituri aferente anului bugetar nu pot fi încasate până la finele anului sau unele cheltuieli angajate în anul respectiv nu pot fi lichidate decît în anul următor.

Realizarea veniturilor şi efectuarea cheltuielilor restante indică problema includerii lor în rezultatele executării bugetului anului în care au fost prevăzute sau a celui în care au fost realizate. În teoria finanţelor, se consideră că execuţia bugetară poate fi realizată prin două modalităţi alternative: *sistemul de gestiune*, în care execuţia bugetului expiră la finele anului, veniturile neîncasate şi cheltuielile neefectuate se includ în anul următor, şi *sistemul de exerciţiu*, în care durata exerciţiului bugetar este mai mare de un an, se lasă o perioadă (3-6 luni) din momentul expirării anului bugetar până la încheierea propriu-zisă a bugetului pentru a se lichida toate

[3]Vasile Ciuvăţ, Anişoara Băbălău,*op. cit*, Editura Universitaria, Craiova, 2001, p.62.
[4]Art.11 al Legii 500/2002, cu modificările ulterioare.
[5] Emil Bălan, *Drept financiar*, Editura All Beck, Bucureşti, 2004, p.37.

operaţiunile. Procedeul se numeşte ***sistem de exerciţiu***, deoarece veniturile şi cheltuielile aferente unui buget se includ în acel buget, chiar dacă s-au realizat după expirarea anului.

În România, exerciţiul bugetar este anual, adică veniturile bugetare aferente unui buget vor fi considerate numai cele încasate în perioada 1 ianuarie - 31 decembrie a anului calendaristic în cauză, urmând ca veniturile bugetare cuvenite aceluiaşi buget, dar încasate în anul următor, să fie considerate venituri ale noului buget. Referitor la cheltuieli, acestea se vor efectua tot pe parcursul anului, din fondurile publice ale aceluiaşi buget anual. Mijloacele băneşti neachitate până la sfârşitul anului sunt considerate economii şi constituie ***excedentul bugetar***, iar cheltuielile neefectuate până la această dată, în măsura în care va fi necesar, se vor efectua din mijloacele băneşti ale bugetului anului următor, cu condiţia de a fi prevăzute în acest buget.

La **nivel local**, potrivit principiului anualității, veniturile și cheltuielile sunt aprobate pe o perioadă de un an, care corespunde exercițiului bugetar[6]. Toate încasările și plățile efectuate în cursul unui an bugetar în contul unui buget al unei unități administrativ-teritoriale aparțin exercițiului corespunzător de execuție al bugetului respectiv.

În prezent, principiului anualității i-au fost aduse critici de către susținătorii teoriei **bugetelor multianuale**, aplicabilă, mai ales, în cazul cheltuielilor cu investițiile, care au nevoie de aprobări pe perioade mai îndelungate de timp[7].

O aparentă excepție de la principiul anualității este dată de procesul de elaborare de programe financiare plurianuale. Astfel de programe sunt elaborate de statele membre ale U.E, conform pactului de stabilitate și creștere, sunt comunicate Comisiei și Consiliului U.E și se referă la obiectivele pe termen mediu la care statele s-au angajat[8].

4. Principiul unităţii (unicității) bugetare presupune ca toate veniturile şi cheltuielile statului să fie înscrise într-un singur document şi în fiecare exerciţiu financiar să fie aprobat un singur buget.

La nivel central, acest principiu conferă Parlamentului facilitatea de a putea controla bugetul şi a oferi o imagine clară a situaţiei financiare a statului. Astfel, puterea legiuitoare își poate exercita atribuțiile de control asupra puterii executive prin faptul că poate lua decizii de amânare sau respingere a unor cheltuieli pe care le consideră inoportune sau nejustificate.

În unele state, datorită complexității cerințelor finanțelor publice moderne, s-a renunţat la acest principiu, fiind înlocuit cu principiul pluralității bugetare. Se admite, astfel, pe lângă existența bugetului general al statului şi a altor bugete: bugetele extraordinare, bugetele anexe, bugetele fondurilor speciale, bugetele autonome.

Bugetele extraordinare sunt utilizate în perioade cu dificultăţi financiare(cum ar fi crizele economice, conflictele armate etc.), cheltuielile aferente se înscriu într-un buget distinct de cel general şi se acoperă pe seama unor impozite instituite în acest scop sau a împrumuturilor publice.

Bugetele anexe sunt cuprinse în mod distinct în bugetul general al statului şi se aprobă de Parlament, prin legea de aprobare a bugetului statului. Prin folosirea acestor bugete se încearcă rezolvarea unor trebuinţe conjuncturale, asigurarea unor servicii speciale. **Bugetele fondurilor speciale** se folosesc, în condiţiile legii, numai potrivit destinaţiei acestora.

Bugetele autonomesunt bugetele colectivităţilor locale, elaborate în temeiul Legii finanţelor publice locale şi supuse aprobării consiliilor locale judeţene, municipale, orăşeneşti şi comunale.

La nivel local, principiul analizat se referă la faptul că veniturile și cheltuielile bugetare se înscriu într-un singur document, pentru a se asigura utilizarea eficientă și monitorizarea fondurilor

[6] Art. 11 al Legii 273/2006 privind finanțele publice locale, actualizată.
[7]Ioan Lazăr, *Dreptul finanțelor publice*, vol.I, Drept bugetar, ediția a II a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2016, p.124.
[8]Idem, p.125.

publice locale[9]. Dacă legea nu prevede altfel, sunt interzise reținerea și utilizarea de venituri în regim extrabugetar, precum și constituirea de fonduri publice locale în afara bugetelor locale[10].

5. Principiul universalităţii bugetare

Acest principiu presupune că toate veniturile şi cheltuielile publice să se realizeze numai în cadrul bugetului.

Principiul universalităţii bugetare prezintă unele asemănări cu principiul unităţii bugetare, în sensul că permite cunoaşterea exactă a volumului total al veniturilor şi cheltuielilor publice, precum şi conexiunile dintre acestea. De asemenea, respectarea acestui principiu permite controlul Parlamentului asupra realizării veniturilor şi efectuării cheltuielilor.

Aplicarea acestui principiu ridică şi unele dificultăţi generate de dimensiunea bugetului brut, adică a tuturor veniturilor şi cheltuielilor bugetare anuale de stat. În practică a început să se renunţe la bugetele brute şi au apărut ***bugetele mixte*** în care pentru anumite sectoare sau instituţii există autonomie financiară deplină asupra ***veniturilor extrabugetare*** realizate, pentru acoperirea propriilor nevoi. Cheltuielile bugetare îmbracă forma unor ***alocaţii bugetare,*** fără nici o legătură cu veniturile extrabugetare sau ***subvenţii*** pentru acoperirea diferenţei dintre venituri şi cheltuieli[11].

6. Principiul echilibrului bugetar

Acest principiu presupune elaborarea ***unui buget general al statului echilibrat***, astfel încît între veniturile şi cheltuielile care-l alcătuiesc să existe un echilibru bugetar. În doctrina clasică, principiul echilibrului bugetar constituia ***cheia de boltă*** a finanţelor publice. Deficitul bugetar era considerat o sursă de pericol care putea duce la inflaţie şi la bancrută (stare de insolvabilitate) a statului.

Importanța acestui principiu este determinată de faptul că la întocmirea bugetului general al statului se iau în considerare posibilitățile reale de realizare a obiectivelor și acțiunilor programate pentru anul bugetar respectiv.

În prezent, legislaţia unor ţări permite, implicit, întocmirea unor bugete deficitare. Astfel, realizarea unor venituri mai mari decît volumul cheltuielilor constituie ***excedentul bugetar***; atunci când veniturile realizate sunt mai mici decît volumul cheltuielilor ne aflăm în situaţia ***deficitului bugetar.*** Acesta se poate acoperi prin emiterea de bonuri de tezaur, a căror scadență nu poate depăși sfârșitul anului financiar sau prin efectuare de împrumuturi de la Banca Naţională a României.

Pe parcursul execuţiei bugetare pot să apară situaţii care fac necesară ***rectificarea bugetului***, adică majorarea sau micşorarea cuantumului veniturilor sau al cheltuielilor.

La **nivel local,** potrivit art. 13 al Legii 273/2006 privind finanțele publice locale, cheltuielile unui buget de acoperă integral din veniturile bugetului respectiv.

7. Principiul specializării bugetare este consacrat expres de art 12 al Legii 500/2002 privind finanțele publice**.**

Specializarea bugetară se referă la faptul că veniturile şi cheltuielile bugetare se înscriu şi se aprobă în buget pe surse de proveniență și, respectiv, pe categorii de cheltuieli, grupate după natura lor economică şi destinaţia acestora.

Principiul specializării bugetare se realizează cu ajutorul unui instrument tehnic numit ***clasificaţie bugetară***, prin care înţelegem repartizarea sistematică, într-o ordine riguroasă, pe anumite diviziuni şi subdiviziuni ale bugetului general consolidat şi a verigilor sale componente, atît a veniturilor, cît şi a cheltuielilor bugetare. Clasificaţia bugetară este o schemă de grupare a veniturilor şi cheltuielilor înscrise în buget pe titluri, capitole, subcapitole, paragrafe şi articole, precum şi alineate în caz de necesitate.Respectarea riguroasă a clasificaţiei bugetare oferă

[9]Art.9 **alin.1** al Legii 273/2016 privind finanțele publice, actualizată.
[10]Art.9 **alin.2** al Legii 273/2016 privind finanțele publice, actualizată.
[11] Vezi, în acest sens, Emil Bălan, *op. cit*, p. 33.

posibilitatea cunoaşterii precise şi în orice moment a modului de execuţie a bugetului, precum şi a exercitării controlului financiar.

La nivel local, ca și la nivel central, potrivit art. 12 al Legii 273/2006 privind finanțele publice locale, veniturile și cheltuielile bugetare se înscriu și se aprobă în buget pe surse de proveniență și, respectiv, pe categorii de cheltuieli, grupate după natura și destinația lor specifică.

8. Principiul neafectării veniturilor bugetare este un principiu clasic, aplicat în completarea principiului universalității bugetare.

Deşi neprevăzut în legislaţia actuală, acest principiu a fost recunoscut de teoria finanţelor publice. Potrivit acestui principiu, veniturile prelevate la dispoziţia statului ***se depersonalizează,*** adică vor servi la efectuarea cheltuielilor privite în ansamblul lor. Cu alte cuvinte, nu este permisă perceperea unui venit public pentru finanţarea unor cheltuieli publice determinate.

În practica financiară și potrivit prevederilor legii finanțelor publice[12], există şi excepţii de la acest principiu:

- scoaterea în afara bugetului general a unor venituri care provin din anumite surse, în vederea finanţării anumitor servicii publice, considerate de interes major;
- întocmirea bugetelor extraordinare, anexe şi autonome;
- de obicei, când se introduce un nou impozit, sunt indicate şi scopurile în care vor utilizate încasările din impozitul respectiv[13].

9. Principiul unității monetare a fost consacrat atît de art. 13 al Legii 500/2002 privind finanțele publice, actualizată, cît și de art. 10 al Legii 273/2006 privind finanțele publice locale, actualizată. Potrivit prevederilor legale, toate operațiunile bugetare se exprimă în **monedănațională(leul**, cu subdiviziunea sa**, banul**). În condițiile aderării la Uniunea Europeană[14], prin lege organică se poate recunoaște circulația și înlocuirea monedei naționale cu aceea a Uniunii Europene.

10. Principiul proporționalității se regăsește în reglementările finanțelor locale [15]și se referă la faptul că resursele financiare ale unităților administrativ-teritoriale trebuie să fie proporționale cu responsabilitățile autorităților administrației publice locale stabilite prin lege.

Conceptul de **proporționalitate** este bine reglementat în dreptul german. A apărut inițial ca motiv de contestare a măsurilor care erau excesive sau inutile în raport cu obiectivul urmărit, în cadrul activităților exercitate de poliție. Ulterior, dar la altă dimensiune, principiul proporționalității a fost reglementat și în sistemele juridice ale altor state europene[16]. Astăzi, la nivel european, este un principiu general bine stabilit, a cărui respectare urmărește dacă măsura impusă este adecvată și necesară în atingerea finalității dorite și nu stabilește asupra persoanei o povară excesivă raportată la obiectivul urmărit de realizat.

11. Principiul solidarității este reglementat de art. 15 al Legii 273/2006. În virtutea acestui principiu, prin politici bugetare locale, se impune susținerea financiară a unităților administrativ-teritoriale mai puțin dezvoltate și a persoanelor fizice aflate în situație de **extremă dificultate.** Sumele necesare se alocă din **fondul de rezervă bugetară constituit la nivel local.**

Aprobarea acordării de resurse financiare din fondul de rezervă bugetară către unitățile administrativ-teritoriale aflate în situații de extremă dificultate **se realizează de consiliile locale, consiliile județene sau Consiliul General alMunicipiului București**, la **cererea publică a primarilor** localităților aflate în situații extreme sau din proprie inițiativă.

[12]Art. 8 alin.2 al Legii 500/2002 privind finanțele publice.
[13] Emil Bălan, *op. cit.*, p. 39.
[14]Art. 137 alin.2 din Constituția României.
[15]Art. 17 al Legii 273/2006 privind finanțele publice locale, actualizată.
[16]Ioan Lazăr, *op. cit*, p. 211.

12. Principiul autonomiei locale financiare este consacrat de art. 16 al Legii 273/2006 **și** se referă la faptul că unitățile administrativ-teritoriale au dreptul la resurse financiare suficiente, pe care le pot utiliza în exercitarea atribuțiilor lor, în limitele admise de lege. Alocarea resurselor financiare pentru echilibrarea bugetelor locale nu trebuie să afecteze aplicarea politicilor bugetare ale unităților administrativ-teritoriale în domeniul lor de competență.

În concluzie, între principiile dreptului există un raport de general la particular. Cele mai importante și cele mai cuprinzătoare sunt numite principii generale sau fundamentale, cum ar fi **principiul democrației**, **principiul pluralismului politic, principiulseparației puterilor în stat** . La rândul lor, acestea se întrepătrund și se completează cu principiile aplicabile unei ramuri de drept sau unor instituții juridice, cuprinse în coduri sau legi. Principiile bugetare reglementate de legislația de specialitate românească se regăsesc atît la nivel central, cît și la nivel local , la care se adaugă și cele consacrate de practică (cum ar fi principiul neafectării veniturilor bugetare). În Legea 273/2006 actualizată sunt reglementate atît principii consacrate în elaborarea bugetelor centrale, cum ar fi **principiul universalității, transparenței** și **publicității**, **anualității,unității**, **specializării bugetare** și **unității monetare**, precum și principii aplicabile sistemului bugetar local **(principiul solidarității, principiulautonomiei locale financiare, principiul proporționalității**, **principiul consultării**, **principiul echilibrului bugetar**).

BIBLIOGRAPHY

1. Vladimir Hanga, *Principiile dreptului privat roman*, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 1989.
2. Vasile Ciuvăț, Anișoara Băbălău, *Drept financiar*, Editura Universitaria, Craiova, 2001.
3. Emil Bălan, *Drept financiar*, Editura All Beck, București, 2004.
4. Ioan Lazăr, *Dreptul finanțelor publice*, vol.I, Drept bugetar, ediția a II a, revăzută și adăugită, Editura Universul Juridic, București, 2016.
5. Iona Maria Costea, *Curs de drept financiar*, Editura Hamangiu, București, 2015.
6. Legea 273/2006 privind finanțele publice locale actualizată.
7. Legea 500/2002 privind finanțele publice actualizată.

BUSINESS INCUBATORS –

A DESIDERATE IN ROMANIAN UNIVERSITIES

Suzana Carmen Cismas

PhDAssociate Professor, Faculty of Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine, Bucharest, Romania

Abstract:Business incubators are the solution for start-up stimulation. A business incubator as defined by the Entrepreneur's Encyclopaedia, is an 'organization designed to accelerate the growth and success of entrepreneurial companies, through an array of business support resources and services that could include physical space, capital, coaching, common services, and networking connections'. They are often sponsored by private companies or municipal entities and public institutions, such as colleges and universities. There are several key reasons to join business incubators: the seal of approval, the administrative support, the facilities, cross-fertilisation of ideas, mentorship accompanied by professional services, the access to capital, and the much needed connectivity.

Keywords: business incubator, start-up stimulation, entrepreneurial companies, university-sponsored

Cercetarea contemporană se remodelează în noul mileniu, transformându-se constant, aprofundând integrarea și lărgindu-și responsabilitățile. Trăim în societatea bazată pe cunoaștere, care urmărește o mai bună adaptare la provocările majore ale acestui secol: promovarea învățării pe tot parcursul vieții, încurajarea accesului tuturor la educație, dobândirea de calificări și aptitudini larg recunoscute pe piața muncii. Prin urmare ponderea competențelor inginerești și de afaceri în evoluția antreprenorilor se află în continuă schimbare.

Fig. 1. Business incubation programs & impact on start-ups, cf. Technovation 14(8), 515-528, Mian 1994

Temele de cercetare exersate în incubatoarele de afaceri reflectă cele cinci ținte cheie ale UE:

• consolidarea dimensiunii europene a educației la toate nivelurile;

• îmbunătățirea cunoașterii limbilor europene;
• promovarea cooperării și mobilității pe tot parcursul educației, carierei și vieții în general;
• încurajarea inovării în domeniul educației;
• promovarea egalității de șanse în toate sectoarele de formare și informare.
• competența de comunicare în antreprenoriat și leadership

Cele 3 componente antreprenoriale sunt recunoașterea, evaluarea și realizarea oportunităților. Competențele pe care educabilii le posedă pentru fiecare dintre acestea sunt foarte diferite și e greu să fii bun la toate; ca să devii antreprenor de succes, toate trei sunt necesare simultan. Persoanele care, de obicei, excelează la recunoașterea oportunităților sunt tipuri creative și inteligente. Privesc aceleași situații ca oricine altcineva, dar văd ceva diferit: observă unghiuri noi, alte posibilități, precum și modalități originale de a face lucrurile.

Fig. 2. Incubation services cf. Rice 2002, Journal of Business Venturing 17, 163-187

Aceste domenii includ direcții mai detaliate:
• Educație modernă: CLIL aplicat la disciplinele academice
• Abordări de învățare combinată
• Educația antreprenorilor
• Cultivarea abilităților de conducere
• Consiliere în selectarea și valorificarea resurselor umane conform cerințelor pieței muncii
• Pregătirea profesorilor pentru învățarea pe parcursul vieții și dezvoltarea carierei
• Cultivarea stilurilor moderne de învățare eficientă: managementul datelor, prioritizarea rezultatelor cercetării în formate poster&PowerPoint, conform cadrului reununiilor internaționale, brainstorming
• Cercetare aplicată în domeniul psihologiei și științelor educației
• Combaterea plagiatului în scrisul academic
• Gestionarea eficientă a grupurilor educaționale
• Activități de mentorat
• Gestionarea echipei și canalizarea motivației sale pentru atingerea obiectivelor
• Competențe de comunicare profesională pentru piața muncii, pentru întocmirea documentației administrative în vederea accesării resurselor UE, elaborarea documentelor tehnico-economice și a instrucțiunilor de implementare, scrierea e-mail-urilor eficiente, a scrisorilor de afaceri, a planurilor de afaceri, rapoarte oficiale corect structurate privind chestiuni economice,

tehnice și de cercetare, utilizarea eficientă a limbii străine în interviurile de angajare, încheierea tranzacțiilor, prezentări, afișe, negocieri, precum și negocieri în cadrul întâlnirilor administrative și tehnice.

• Comunicarea oficială în limba engleză pentru antreprenori și lideri

• Limbi străine vorbite pe scară largă utilizate ca instrumente în inginerie și afaceri, în comunicarea inter-&intra-instituțională, în tehnici de negociere, strategii de intervievare, contribuții oficiale pe parcursul reuniunilor și proiectelor multinaționale

• Studii de traductologie: traduceri automate, folosind bănci de date cu structuri lingvistice de limbi latine/germanice, trăsături lingvistice ale programelor de traducere în/din limba engleză

• Limbi și literaturi străine: istoria ideilor și mentalităților conform culturii și civilizației, vârstei și regiunii; identitate și istorie culturală; abordări comparative asupra analizei civilizației rurale a satului românesc în contexte universale.

Recunoașterea oportunităților forțează limitele și combină demersuri netradiționale, fiind o etapă crucială în demararea unei noi afaceri; este important să căutăm noi oportunități pe întreaga durată de viață a întreprinderii. Pentru a rămâne în fruntea pieței, companiile trebuie să recunoască în mod constant oportunitățile, deoarece acestea le ajută să crească și să se dezvolte. Evaluarea oportunităților în procesul antreprenorial înseamnă o evaluare analitică a strategiilor potențiale și a modelelor de afaceri cu noi abordări de piață și economice; se elaborează apoi planul de afaceri cu strategii de diferențere (preț, valoare, caracteristici, beneficii, garanție, locație, disponibilitate de vânzare cu amănuntul sau specializare). Realizarea oportunităților înseamnă a profita de situație și a implementa ideile și planurile anterioare. Este o fază dură și imprevizibilă, cu adaptări flexibile pe parcurs, o combinație între a face lucrurile ca la carte și a te ocupa de situații unice, iar studenții nu sunt mereu conștienți de aspectele vieții profesionale viitoare care le-ar fi utile în antreprenoriat și ar trebui antrenate încă de pe băncile facultății.

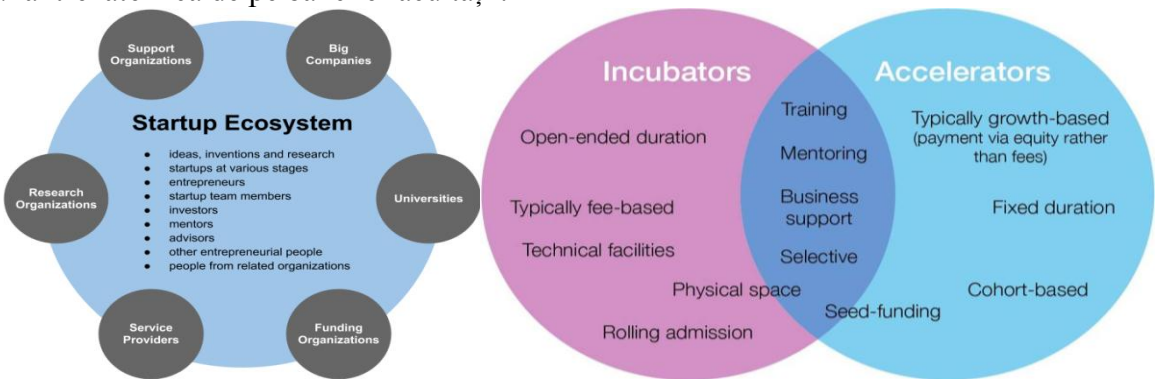

Fig. 3. Traits of incubators & accelerators acting in the start-up ecosystem cf. Dempwolf et al. 2014

În consecință , mediul academic trebuie să se axeze pe:

• Oferirea de oportunități de dezvoltare personală pentru studenți, așa încît ei să poată dovedi multă autonomie și originalitate în abordări, creativitate și curaj în inițiative antreprenoriale, competențe de comunicare, abilități de conducere, elaborare de strategii și bune practici pentru adaptarea la nou;

• Încurajarea dobândirii abilităților de comunicare în limbi străine pentru obiectivele de inginerie și afaceri în contextul global de ledership și antreprenoriat;

• Perceperea adecvată a culturilor și dialog strategic specific mobilității pe piața forței de muncă UE;

• Redimensionarea și reformularea conținutului educației conform pieței muncii globale și naționale;

• Diversificarea programului de internaționalizare a universităților, prin încurajarea participării la programele de mobilitate profesională, ce asigură contactul cu experiențe de învățare noi și diferite;

• Sprijinirea studenților în interacțiunile europene și naționale, prin activarea organizațiilor relevante;

• Stimularea inițiativelor extra-curriculare în colaborare cu asociațiile universitare și studențești, cu organizațiile neguvernamentale și cu reprezentanții sectorului privat și public. Aici evenimentele de carieră organizate în cadrul facultății constituie mediul adecvat pentru schimbul de bune practici care definesc planificarea unui parcurs profesional de succes;

• Promovarea responsabilității personale în pregătirea pentru viitor și promovarea valorilor în funcție de merit îi educă pe viitorii antreprenori și lideri în spiritul principiilor eticii profesionale și descurajează practicile frauduloase de tipul plagiatului. Cultivarea reperelor culturii corporatiste eficiente axate pe respectarea muncii, moralității, fair-play-ului, onestității, toleranței, dialogului și respectului față de sine și ceilalți va spori eficacitatea formării și dezvoltarea cetățeniei democratice;

• Stimularea muncii voluntare a studenților și recunoașterea în documente oficiale a acestei activități;

• Crearea de platforme educaționale comune cu alte universități europene, în vederea dezvoltării în cooperare a programelor de formare a antreprenorilor și a liderilor.

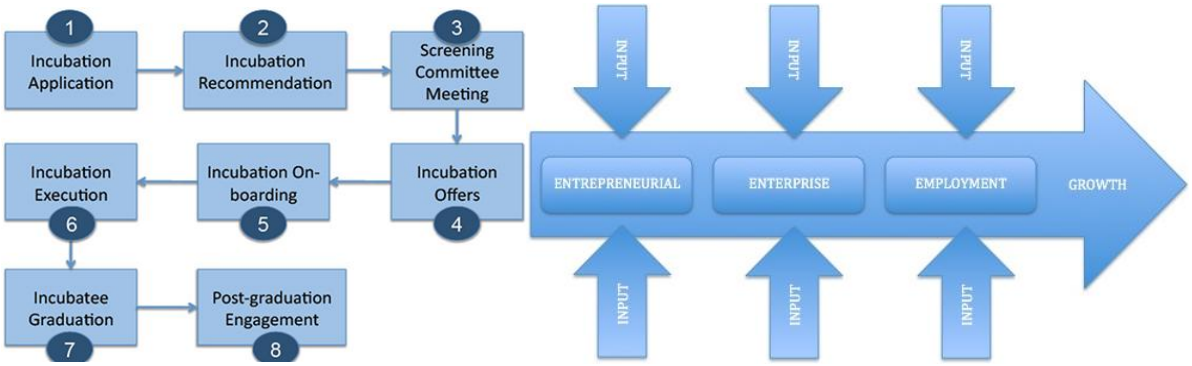

Fig. 4. Roles and actions of universities in the business incubation program
cf. Sherman, 1999, Journal of Developmental Entrepreneurship 4(2), 117-133.

Mulți întreprinzători și lideri solicită obținerea unei diplome universitare, a unui certificat sau a unei noi specializări care să îi ajute să-și dezvolte sau să-și schimbe cariera ori chiar profesia. Viitorul e plin de provocări, dar deschide și multe posibilități, iar predarea interactivă a leadership-ului și a antreprenoriatului modern nu poate decît să contribuie la dezvoltarea viitorilor profesioniști responsabili pe care se poate conta.

Creșterea prin incubatoarele de afaceri a gradului de conștientizare a beneficiilor și costurilor inerente statutului de antreprenor constituie o componenta cheie a educației din universități. Mulți studenți din domeniul ingineriei și afacerilor ezită să-și aleagă propria cale, analizând argumentele pro și contra statutului de angajat; mulți optează apoi pentru antreprenoriat. Acesta tinde să fie glorificat în zilele noastre, oamenii părând să uite că munca pe cont propriu are și dezavantaje: afacerea proprie nu e mereu soluția pentru împlinirea carierei. Întreprinzătorii se bucură de creșterea unei companii, dar pierd stabilitatea financiară și legătura cu colegii angajați.

Antreprenoriatul în domeniul tehnologiei reprezintă o investiție de proiect ce asamblează și

distribuie personal specializat eterogen. Se caută aplicații pentru anumite tehnologii, se lansează noi întreprinderi, se exploatează multiple oportunități de piață, cu scopul de a crea valoare pentru firmă.

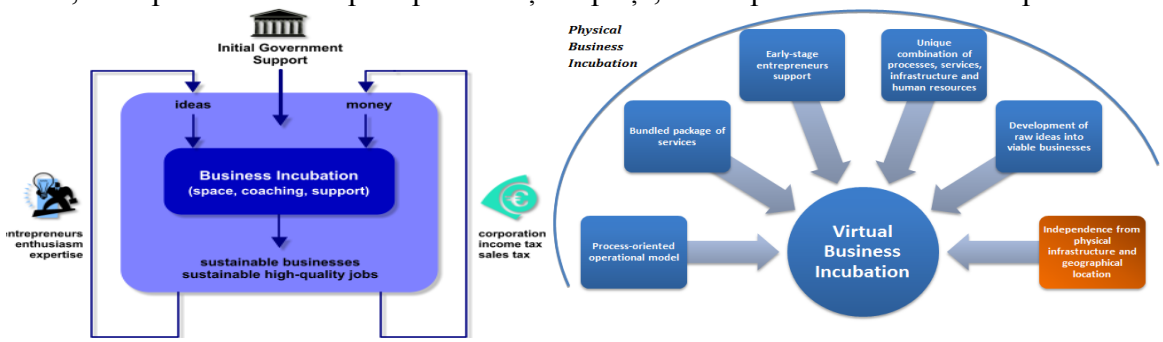

Fig. 5. Sustainable business incubation support and virtual incubators
cf. Finer, Holberton, 2002, Journal of Business Strategy 23(3) 23-25

Există tehnologii performante, dar consumatorii trebuie să le cunoască prețul, caracteristicile, costurile generale, de exploatare, întreținere și service, fiabilitatea și beneficiile. Țările dezvoltate au o multitudine de surse de informare, dar în țările emergente negociatorii și factorii de decizie nu știu ce este disponibil și ce le trebuie cu adevărat, astfel încît transferul de tehnologie devine ambiguu, la intersecția afacerilor, științei, ingineriei, legislației și guvernelor.

Incubatoarele de afaceri facilitează educarea consumatorilor responsabili prin:

- Dezvoltarea instituțiilor de învățământ în domenii inginerești și de afaceri;
- Facilitarea inovării în finanțe, marketing, instruire și rețele clienți-furnizori;
- Stabilirea și modernizarea instalațiilor de cercetare și testare;
- Implicarea organizațiilor sociale și ONG-urilor
- Reducerea decalajelor culturale și lingvistice în colaborările pe termen lung;
- Îmbunătățirea experienței manageriale;
    - campanii de educare a consumatorilor și campanii de sensibilizare;
    - achiziții și demonstrații pentru a sensibiliza consumatorii;
    - consolidarea cadrelor naționale de protecție a proprietății intelectuale;
    - procese administrative transparente și participare la revizuiri independente;
    - consolidarea instituțiilor juridice pentru reducerea riscurilor;

Opiniile studenților sunt favorabile incubatoarelor afaceri ce funcționează în universități din străinătate. Le consideră un prim pas în educația antreprenorială. Au aflat mai multe despre cele din UK, unde rude ale cursanților români au lucrat un timp, în domeniul de specializare al facultății.

Iată procesul de dobândire a competențelor antreprenoriale în incubatoarele de afaceri:

- Creștere accelerată: posibilitatea de a apela la partenerii incubatorului pentru serviciile necesare.
- Oportunități de conectare cu antreprenorii ce se confruntă cu provocări și experiențe similare.
- Consultanță specializată cu preț redus: experți din industrie care au colaborat cu incubatoarele sunt dispuși să ofere consultanță sau contacte specializate (avocat, contabil, design grafic, formare).
- Rețea încorporată: activitatea alături de alți antreprenori în cadrul incubatorului este chiar mai valoroasă decît ușurarea sarcinilor de lucru și eventualele facilități obținute.
- Cost rezonabil: deși chiria spațiului din incubator depinde de piață, suma lunară ramâne scăzută.
- Start-up Incubator de nu este pentru oricine, ci pentru aceia care au o afacere în

expansiune, nu o simplă inițiativă restrînsă cu venit mic pentru proprietar.

• Obiectivele antreprenorului trebuie să se alinieze încă de la început cu cele ale incubatorului.

• Pachet de acțiuni: incubatorul de afaceri poate deveni proprietarul companiilor sale rezidente. În schimbul accesului la mentori&resurse, incubatoarele pot lua între 5 și 50% dintr-o afacere, ceea ce oferă un stimulent pentru a ajuta aceste companii să prospere. Scopul incubatorului este de a stimula dezvoltarea unei afaceri profitabile și durabile, ce creează noi locuri de muncă în comunitatea locală.

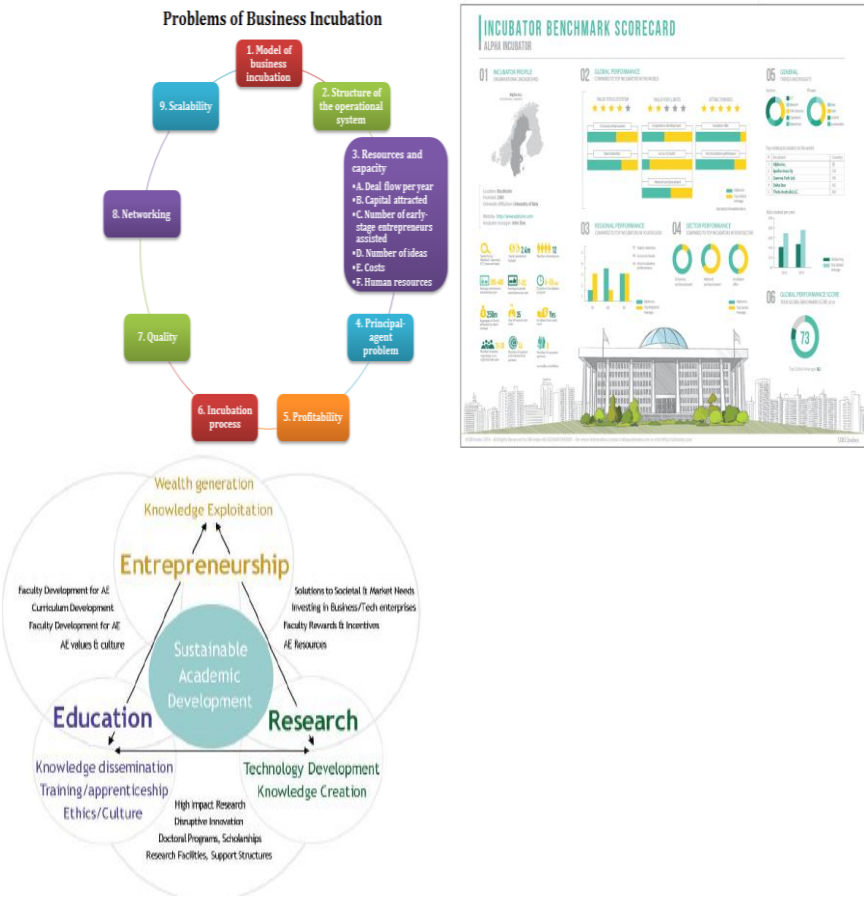

Fig. 6. Problems of business incubation solved via the incubator benchmark scorecard and the impact upon the sustainable academic development cf. 2014 www.ubiindex.com

Universitățile modelează interesele științifice în concordanță cu evoluția pieței forței de muncă și cu emergența unor noi profesiuni ori domenii de activitate economică transdisciplinară, sprijinindu următoarele tipuri de activități:

• mobilitatea transnațională pentru persoanele din sfera educației în Europa;

• proiecte pilot în parteneriate internaționale destinate să stimuleze inovația și calitatea educației;

• promovarea abilităților lingvistice și înțelegerea diferitelor culturi;

• utilizarea în domeniul educației a tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC);

• rețele de cooperare transregională pentru schimbul de experiență și de bune practici;

• sisteme de observare și analiză comparativă a politicilor educaționale și a strategiilor de predare;

• activități destinate diseminării de informații, bune practici și inovare.

În plus, acțiunile sunt menite să ofere sprijin special grupurilor dezavantajate, să promoveze egalitatea de șanse pentru bărbați și femei, să integreze persoanele cu handicap și să contracareze rasismul. În prim plan apare învățarea limbilor străine, în special a celor utilizate și predate pe scară largă la nivel mondial. Accentul se pune pe studiul și acțiunea în medii multiculturale ca trăsătură de bază a cetățeniei europene. Noile TIC reprezintă o altă prioritate în măsura în care sprijină metodele active de predare și contribuie la inovare. Cooperarea transnațională e utilizată pentru a îmbunătăți calitatea, pentru a promova cercetarea și a pentru a susține dimensiunea europeană a practicilor de formare profesională. În termeni specifici, activitatea academică va viza următoarele obiective: facilitarea integrării la locul de muncă, îmbunătățirea calității formării și accesul la aceasta, precum și stimularea contribuției la procesele de inovare. Demersul urmărește cultivarea competențelor de conducere și antreprenoriat deja dobândite în formarea profesională anterioară, la toate nivelele și se poate realiza în mod adecvat prin:

- formare profesională în muncă și prin stagii dedicate, spre a spori șansele de angajare și a facilita integrarea și reintegrarea profesională;
- îmbunătățirea calității și accesului la formare continuă;
- dobândirea abilităților de adaptare prin educare pe tot parcursul vieții, în scopul flexibilizării în raport cu schimbările tehnologice și organizaționale;
- promovarea contribuției formării profesionale la procesul de inovare, crescînd competitivitatea și spiritul antreprenorial, și sporind numărul noilor locuri de muncă. O atenție deosebită este acordată cooperării între instituțiile de formare profesională, universități și sectoarele de afaceri (IMM).
- sprijinirea categoriilor vulnerabile pe piața muncii;
- principiul egalității de șanse între femei și bărbați;
- parteneriate între jucători din toate categoriile sociale și tipurile de activitate economică

Activitățile didactice și de cercetare devin deschise organizațiilor din sectorul public&privat dar și companiilor care activează în domeniul formării profesionale, în parteneriate (inter)naționale: instituții de formare profesională, centre ori organizații de nivel universitar; laboratoare de cercetare; sectorul de afaceri; organizații profesionale (camere de comerț); parteneri sociali; autorități locale sau regionale; asociații non-profit; organizații de voluntariat și ONG-uri.

Abilitatea de a lucra în echipă și capacitatea de a coordona cercetare de spectru larg sunt de neconceput in absența cooperării în cadrul proiectelor internaționale care oferă noi idei și experiențe, cu utilitate dovedită în îmbunătățirea cercetării academice și a activității educaționale în ingineria antreprenorială și în cultivarea abilităților de leadership. Sunt apreciate contactele cultivate în universități de prestigiu și în celelalte facultăți de inginerie, care conlucrează cu oameni de știință relevanți și de mare vizibilitate. Știind cît de importante sunt proiectele și contractele în finanțarea instituțiilor de învățământ terțiar și în creșterea prestigiului profesional în spiritul antreprenoriatului și conducerii aplicate dezvoltării academice, trebuie căutate în mod activ astfel de oportunități pentru studenți, profesori, pentru echipele de cercetare în care lucrează și pentru universitățile unde colaborează. Gestionarea cercetării științifice în cadrul proiectelor UE, în materie de finanțare, organizare și diseminare, constituie o modalitate eficientă de promovare a modelelor moderne de cercetare și de stimulare a profesioniștilor să lucreze în echipă în chestiuni cheie contemporane. Fiecare program are propriile sale obiective, dar și o serie de caracteristici comune, cum ar fi: sprijin pentru mobilitatea profesioniștilor, crearea de proiecte-pilot și schimbul de idei și bune practici. Ele sunt concepute pentru a încuraja cooperarea academică și spiritul antreprenorial în conducere la toate nivelurile, în încercarea de a asigura calitatea și a stimula inovația. Principalele programe deschise majorității țărilor europene urmăresc să cultive valori fundamentale, ca egalitatea de șanse, ideea cetățeniei active, dobândirea de cunoștințe într-un mediu multicultural și

conceptul de învățare pe parcursul vieții, care acoperă atît educația, cît și formarea.

Cît mai mulți studenți, viitori antreprenori, ar trebui să beneficieze de programe ce acoperă măsurile comunitare: subvenții guvernamentale, vizite de studiu, scheme Erasmus, documentare și cercetare, proiecte de mobilitate transnațională pentru persoanele implicate în instruirea formatorilor și dezvoltarea cadrelor didactice. Astfel apare familiarizarea cu impactul proiectelor și contractelor asupra studenților/tinerilor absolvenți ce înființează afaceri bazându-se pe aptitudini de leadership și antreprenoriat și implementează astfel de tipare organizaționale în activitățile desfășurate cotidian, obținând rezultate bune și progres vizibil. Ei vor dobândi mai mare experiență în: formare inițială, formare profesională, stiluri de lucru in companie și cultură corporativă; proiectele fac parte dintr-o cale europeană de formare în muncă, inclusiv ucenicie, consemnată în documentului comunitar de Formare Profesională Europass.

Acknowledgement:

I would like to express deep appreciation and gratitude for the research and study invitation I received from Professor Pascal Marquet, Dean of the School of Education at Strasbourg University, and Director of LISEC-Alsace Interuniversity Laboratory of Sciences of Education and Communication, a role model for academic generosity, competence and performance.

BIBLIOGRAPHY

[1]. Adkins, D, 2001, *Report for the Japan Association of New Business Incubation Organizations Summary of the U.S. Incubator Industry*, Athens, OH: National Business Incubation Association.

[2]. Allen, N, McCluskey, R, 1990, *Structure, Policy, Services, and Performance in the Business Incubator Industry*, Entrepreneurship Theory & Practice 15(2), 61-77.

[3]. Allen, N, 1988, *Business Incubator Life Cycles*, Economic Development Quarterly 2(1), 19-29.

[4]. Autio, E, Kloftsen, M, 1998, *A Comparative Study of 2 European Business Incubators*, Journal of Small Business Management 36(1), 30-43.

[5]. Brooks, J, 1986, *Economic Development by Entrepreneurship: Incubators and the Incubation Process*, Economic Development Review 4(2), 24-29.

[6]. Bruton, D., 1998, *Incubators as a Small Business Support in Russia: Contrast with University-related U.S. Incubators*, Journal of Small Business Management 36(1), 91-94.

[7]. Campbell, C., 1989, *Change Agents in the New Economy: Business Incubators and Economic Development*, Economic Development Review 7(2), 56-59.

[8]. Centre for Strategy and Evaluation Services, *Benchmarking Business Incubators*. Bruxelles: European Commission Enterprise Directorate General, 2002.

[9]. Cismaș, SC, *Entrepreneurial Universities*, Boldea, Buda, (Eds) *Convergent Discourses. Explo- ring Contexts of Communication*, Arhipelag XXI Press, Tg Mureș 2016, Social Sciences p. 625-640

[10]. Das, K, 1985, *Entrepreneurs&Incubators: Analysis of Sound Data*, Seattle, Veritas Services.

[11]. Dorf, C, Purdy, B, 1985, *Incubators and Innovation: Plan for Regional Innovation and Job Creation*, Davis, CA: University of California at Davis.

[12]. Drake, L., 2001, *Do Business Incubators Hatch Enough Jobs?* Business News, New Jersey.

[13]. Finer, B, Holberton, P, 2002, *Incubators*, Journal of Business Strategy 23(3) 23-25

[14]. Greene, P, Butler, J, 1996, *The Minority Community as Natural Business Incubator*, Journal of Business Research 36, 51-58.

[15]. Guadix, J, 2016, *Success Variables in Science&Technology Parks*, Business Research Journal

[16]. Hansen, T, Chesbrough, H, Nohria, N, Sull, D, 2000, *Networked Incubators: Hothouses of the New Economy*, Harvard Business Review 78(5), 74-84.

[17]. Knopp, L, 2007, *2006State of the Business Incubation Industry*. Athens, Ohio: the National Business Incubation Association.

[18]. Kuratko, D, LaFollette, W, 1987, *Small Business Incubators for Local Economic Development*, Economic Development Review 5(2), 49-55.

[19]. Lalkaka, R, *Manual on Business Incubators*, UNISPAR Program, UNESCO, Paris, 2000

[20]. Lewis, A., 2002, *Does Technology Incubation Work? Critical Review of the Evidence*, Athens, OH: National Business Incubation Association.

[21]. Lynn, H., Reddy, N., Aram, J., 1996, *Linking Technology and Institutions: The Innovation Community Framework*, Research Policy 25, 91-106.

[22]. Mian, S.A., 1994, *Are University Technology Incubators Providing a Milieu for Technology-based Entrepreneurship?* Technology Management 1, 86-93.

[23]. Mian, SA, 1994, *U.S. University-sponsored Technology Incubators: Overview of Management, Policies and Performance*, Technovation 14(8), 515-528.

[24]. Mian, S.A., 1996, *Assessing Value Added Contributions of University Technology Business Incubators to Tenant Firms,* Research Policy 25, 325-335.

[25]. Mian, S.A., 1997, *Assessing and Managing the University Technology Business Incubator: An Integrative Framework,* Journal of Business Venturing 12(4), 251-285.

[26]. National Business Incubation Association, *Measuring Your Business Incubator's Economic Impact: A Toolkit.* Athens, Ohio, 2007

[27]. National Business Incubation Association, 2015, Comprehensive Guide to Business Incubation Athens, Ohio

[28]. Nowak, J. Grantham, E, 2000, *Virtual Incubator: Managing Human Capital in the Software Industry,* Research Policy 29, 125-134.

[29].OECD Library, *Urban, Rural and Regional Development by Business Incubators,* www.oecd-ilibrary.org/urban-rural-and-regional-development/business-incubation_9789264173781-en

[30]. Phan, Sarfraz, Mian, (Eds) 2016, *Technology Entrepreneurship&Business Incubation: Theory, Practice, Lessons Learned*, London, Imperial College Press

[31].Rice, P., 2002, *Co-production of Business Assistance in Business Incubators: An Exploratory Study*, Journal of Business Venturing 17, 163-187.

[32].Roper, S, 1999, *Israel's Technology Incubators: Repeatable Success or Costly Failure*, Region Studies 33(2), 175-184.

[33].Rubin, H, Aas, T, Stead, A, *Knowledge Flow in Technological Business Incubators: Evidence from Australia and Israel.* Technovation. 41–42: 11–24. doi:10.1016/j.technovation.2015.03.002.

[34].Sekora, M., 2010, *Mastering the Art of Competition.* New York, Jossey Bass.

[35].Sherman, H., 1999, *Assessing the Intervention Effectiveness of Business Incubation Programs on New Business Start-ups*, Journal of Developmental Entrepreneurship 4(2), 117-133.

[36].Smilor, R, Gill M Jr., 1986, *The New Business Incubator: Linking Talent, Technology, Capital, and Know-how,* Lexington: Lexington Books.

[37].Smilor, R., 1987, *Managing the Incubator System: Critical Success Factors to Accelerate New Company Development*, IEEE Transactions on Engineering Management EM-34(4), 146-156.

[38].Temali, M, Campbell, C, 2004, *Business Incubator Profiles: A National Survey*, Minneapolis: University of Minnesota, Hubert H. Humphrey Institute of Public Affairs.

INTERCULTURAL AND CROSSDISCIPLINAR ANGLES IN ACADEMIC EXTRACURRICULAR EDUCATION

Suzana Carmen Cismas

Assoc, PhD, Faculty of Management, Economic Engineering in Agriculture and Rural Development, University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine, Bucharest, Romania

Abstract:Crossdisciplinary research has become common, motivated by numerous drivers ranging from the intellectual demands scientists face in dealing with complex interrelated issues at the food, water, energy, and environment level, to the demands from funders for more relevant agendas with impact on society. Any crossdisciplinary approach challenges the conventional academic systems. The demand to communicate over subject limits and to synthesise new knowledge from pools previously confined to disciplinary boundaries threatens the fundamental system which organises knowledge in disciplines and those disciplines themselves. Working with practitioners and the public alters the principles of scientific investigation. Bringing trans-disciplinary teams together can generate new knowledge, relevant to addressing complex problems which integrate many disciplines and stakeholders. Crossdisciplinar actions are harder to achieve than traditional ones, both in terms of the breadth of knowledge involved, and the time taken to meet, negotiate, and develop relationships engaging transdisciplinary team members. They must learn to accept the different logics and values of other participants and find ways to cooperate. Power balances among disciplines, scientists and lay practitioners must be negotiated. As governments and funders seek more impact, calls for transdisciplinary projects will continue. Challenges in this field centre on the need for crossdisciplinary training programs, for professors with experience in such activities and the evaluation of such work. Crossdisciplinary areas, such as business, the civil society and the policy makers generate valuable contributions for research projects, and wider debates on the benefits, pitfalls, and future directions of transdisciplinary actions.

Keywords: intercultural contexts, crossdisciplinary approach, extracurricular activities, academic education

Educația în spiritul valorilor, democrației și multi-culturalismului e o preocupare esențială a predării limbilor moderne în mediul academic, iar programa lor în domeniile inginerie și afaceri are suficiente elemente ce asigură convergența cu deziderateleUE, compensând chiar alte discipline. Pentru a folosi noile metode, pentru a preda în mod activ pe bază comunicativă, profesorii trebuie să se adapteze la provocările interculturale prezente în satul global creat de societatea cunoașterii.

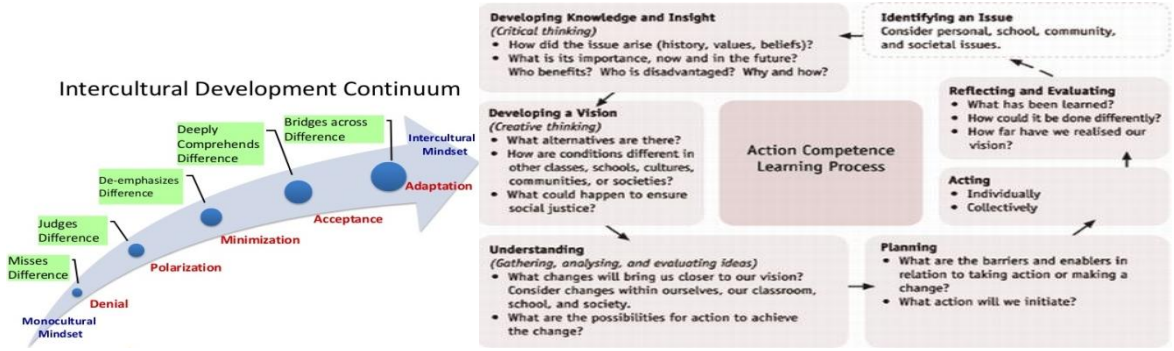
Intercultural Development Continuum
Monocultural Mindset
Denial
Misses Difference
Polarization
Judges Difference
Minimization
De-emphasizes Difference
Acceptance
Deeply Comprehends Difference
Bridges across Difference
Adaptation
Intercultural Mindset
Developing Knowledge and Insight
(Critical thinking)
How did the issue arise (history, values, beliefs)?
What is its importance, now and in the future? Who benefits? Who is disadvantaged? Why and how?
Identifying an Issue
Consider personal, school, community, and societal issues.
Developing a Vision
(Creative thinking)
What alternatives are there?
How are conditions different in other classes, schools, cultures, communities, or societies?
What could happen to ensure social justice?
Action Competence Learning Process
Reflecting and Evaluating
What has been learned?
How could it be done differently?
How far have we realised our vision?
Acting
Individually
Collectively
Understanding
(Gathering, analysing, and evaluating ideas)
What changes will bring us closer to our vision? Consider changes within ourselves, our classroom, school, and society.
What are the possibilities for action to achieve the change?
Planning
What are the barriers and enablers in relation to taking action or making a change?
What action will we initiate?

Fig. 1. The intercultural development seen in action competences, cf. Bennet 1986 DiversiPro Inc.

Educația interculturală și transdisciplinară derulată extracurricular in universități se axează pe proiecte și contracte derulate împreună cu studenții ce preiau roluri diverse în schimburi internaționale de formatori și mentori: vizite de studiu; proiecte-pilot de dezvoltare și transfer de inovație și sporirea calității academice, inclusiv în utilizarea tehnologiilor informației și comunicațiilor la nivel terțiar; scheme de promovare a competențelor lingvistice și culturale, precum și generarea de materiale didactice adecvate specializărilor studiate, cu metode pedagogice novatoare adaptate specificului fiecărui sector ocupațional; date, anchete și analize, observarea și diseminarea bunelor practici. Toate acestea vizează asamblarea, distilarea și valorificarea expertizei și a abordărilor noi, în vederea anticipării competențelor necesare absolvenților în viitorul apropiat.

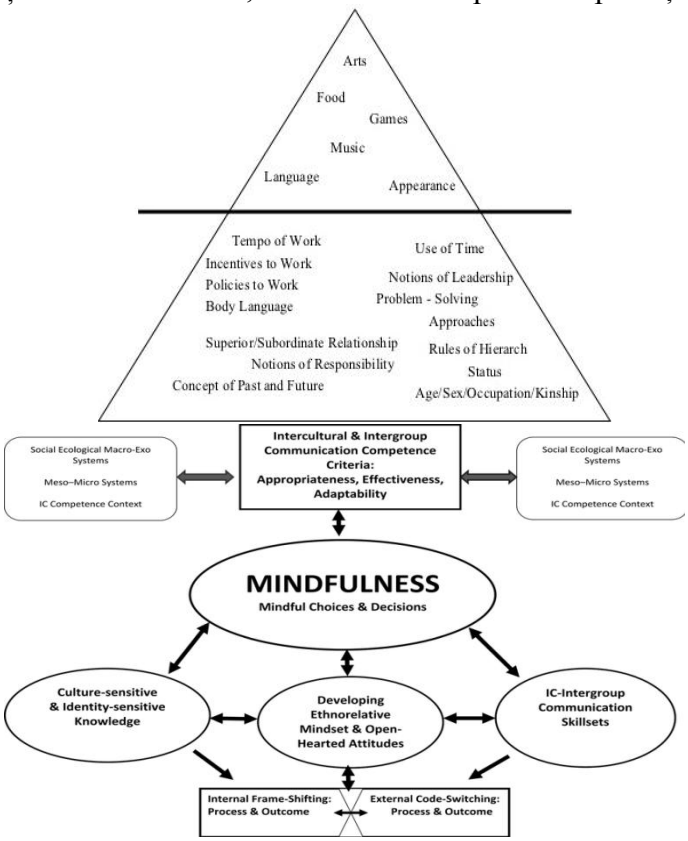

Fig. 2. Inter-cultural&inter-group communication competence criteria and context mindfulness

cf. Delooper, 2008, International Journal of Intercultural Relations, 12: 75-78.

Educația combate prejudecățile și facilitează achiziția limbii, istoriei, culturii și civilizației. Integrarea activă a abilităților de idiom străin dezvoltate în domenii formale și informale duce la o creștere clară a calității comunicării și competenței profesionale la locul de muncă.

USAMV MIEADR e conștientă de faptul că educația asigură continuitatea tradițiilor pentru generațiile viitoare. În acest sens, activitatea extracurriculara completează cursurile de etnologie și folclor, dar și pe cele de filosofie și educație interculturală, deci activitățile academice organizate îndeplinesc mai multe obiective, cum sunt:

• reconsiderarea și aprecierea zonelor rurale prin implicarea studenților și a personalului didactic în activități legate de folclor: programe artistice cu public larg, marketing produse tradiționale, acțiuni practice, stagii, excursii pentru promovarea culturii și tradițiilor și stimularea curiozității pentru îmbogățirea culturală și valorificarea economică a bunurilor agro-turistice;

• identificarea activelor socio-culturale, economice și istorice pentru valorificare agroturistică;

• cunoașterea adecvată a conținutului și motivației ce generează evenimentele folclorice de tradiție, precum și semnificația locală și corespondentul în alte culturi, pentru (re)integrare în comunitate;

• cultivarea de aptitudini artistice și know-how necesar în recondiționarea materialelor specifice pentru a utiliza și a spori vizibilitatea patrimoniului popular local;

• creșterea interesului față de tradițiile și evenimentele specifice zonei în care trăiesc studenții, sau din care provin și planificarea dezvoltării în mod durabil;

• creșterea calității educației prin abordarea unor noi teme legate de tradiție;

• participarea la simpozionul științific al studenților din facultate, pe care autoarea îl coordoneaza de patru ani, ceea ce solicită documentare culturală si demersuri comparative.

Acțiunile extra-curriculare îndrumate în 2014, 2015, 2016, 2017, 2018 de autoare vizează extinderea orizontului cultural prin stimularea lecturii și discuțiilor despre capodopere literare, dans popular și cor de colinde, discuții despre câștigători ai premiului Nobel, toate vizînd:

• cultivarea interesului față de arta populară, înțelegerea, valorizarea, conservarea și promovarea ei;

• organizarea de spectacole (poezii populare, colinde, melodii tradiționale, dans și costume populare purtate la ocazii relevante; dramatizări de ritualuri populare, jocuri de rol sau programe de artă);

• cultivarea curiozității și a interesului pentru dezvoltarea valorilor interculturale;

• promovarea abilităților de comunicare interculturale în relațiile interpersonale;

• manifestarea emoțiilor pozitive în relațiile dintre colegi (spirit de echipă constructiv, toleranță, ajustare dinamică, obiective armonizate);

• asigurarea unui mediu educațional socio-afectiv optim, în ceea ce privește succesiunea generațiilor în activitățile corale sau în ansamblul coregrafic;

• dezvoltarea sentimentelor de respect și apreciere față de valorile tradiționale;

• cultivarea comportamentelor morale și a comportamentelor morale ce reprezintă respectul față de tradițiile patrimoniului local al altora; cultivarea voinței și caracterului în ton cu valorile tradiționale;

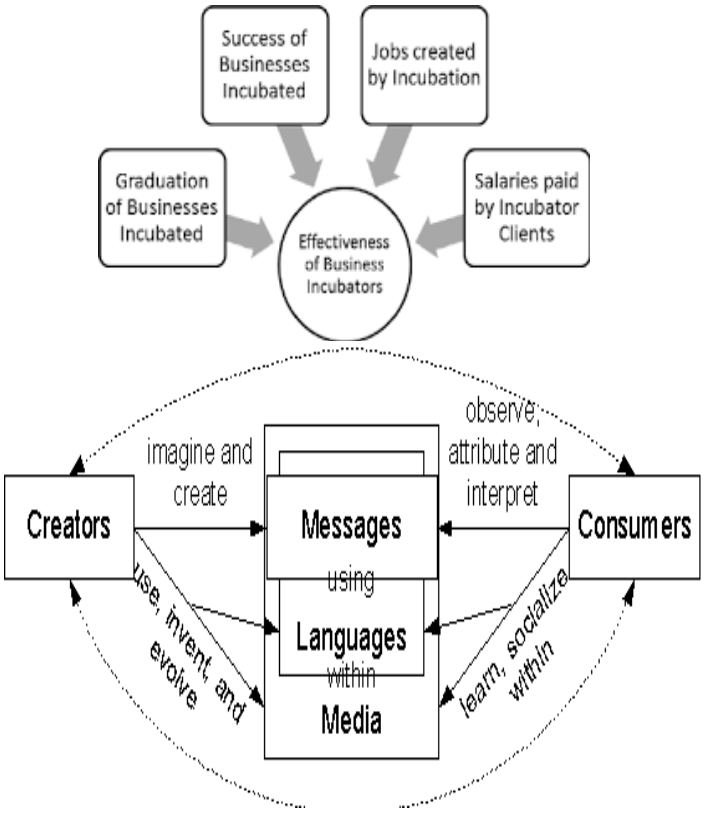

Fig. 3. Business incubators in intercultural&crossdisciplinar academic extracurricular education,cf. Davis Foulger 2004, Hopper Chen 2006, Research on Language&Social Interaction 29(4)291-313

Tradițiile folclorice sunt comori naționale ce configurează identitatea colectivă și nu pot fi abandonate sau înlocuite de tradiții importate din alte culturi. Putem contribui activ la înregistrarea, păstrarea și dezvoltarea folclorului în lumea actuală globalizată, modernă și mereu în schimbare.

Analiza literară comparativă a temelor rurale ajută la înțelegerea și la valorificarea acestei culturi și a modelelor de leaderi și antreprenori apărute în astfel de societăți. Orizontul studenților trebuie lărgit prin lectura capodoperelor ce valorifică moștenirea populară universală.

Achiziționarea limbilor străine oferă circumstanțele propice necesare în dezbateri privind chestiuni transfrontaliere și interculturale. Cunoașterea și aprecierea valorilor din alte culturi, dar și din cultura proprie, constituie comportamentul obișnuit al cetățeanului modern, fiind primul pas în evitarea conflictelor, construirea încrederii și crearea unei perspective constructive asupra vieții.

Opiniile interculturale au fost implementate în activități de management al proiectelor și în creșterea gradului de conștientizare culturală a studenților implicați în antreprenoriat și în educația de leadership care îi pregătește pentru munca în echipe multiculturale pe piata muncii.

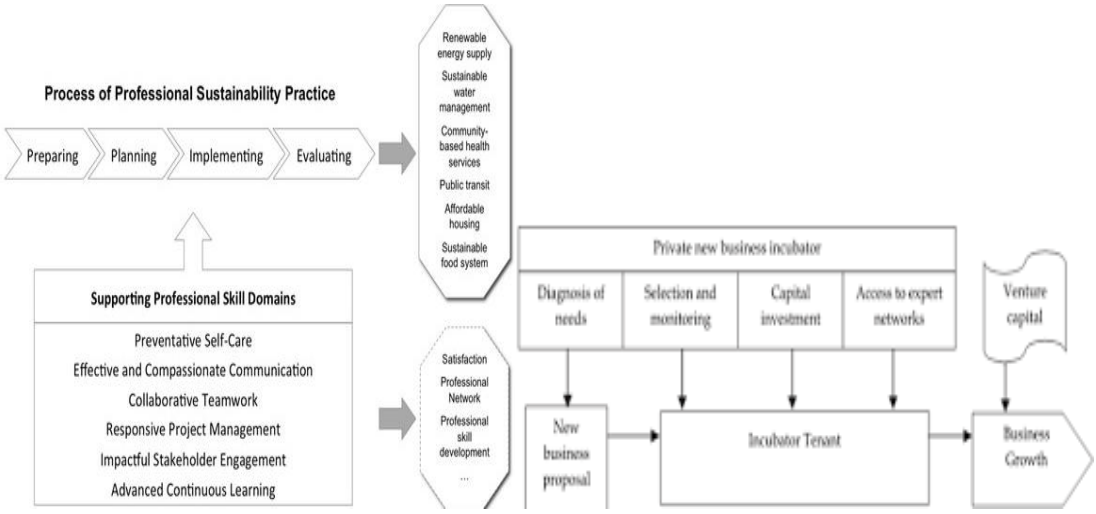

Fig. 4. Professional sustainability practice in Campbell, Kendrick&Samuelson's incubation model cf. http://worldbusinessincubation.wordpress.com

Transformarea lumii rurale contemporane în societate similară mediului urban, accelerată de schimbările demografice la nivel mondial, face ca tradițiile să se contamineze sau să dispară; multe mai pot fi văzute doar în spectacole și festivaluri. Universul rural e sub presiunea unei emancipări ce duce la pierderea identității și a patrimoniului popular național, dacă nu e gestionată corespunzător. Prin urmare există datoria de a păstra și valorifica folclorul, costumele, tradițiile, coregrafia, cultura orală, comorile arhitecturale, instrumentele de lucru și obiectele de artă ale etosului rural.

Paradoxal, majoritatea oamenilor, indiferent de naționalitate, se văd pe ei și pe compatrioți nu ca pe o cultură, ci ca pe un standard, iar restul lumii le pare alcătuit din conglomerate ciudate de tipare comportamentale. Odată ce oamenii scapă de această noțiune și recunosc că sunt produse ale propriilor culturi, ei sunt mai bine pregătiți și dispuși să recepteze comportamentul celor din alte culturi și să îl accepte fără prejudecăți. Împreună cu această acceptare a unui popor vine acceptarea limbii sale și disponibilitatea mai mare de a depăși șabloanele limbii materne și a mediului cultural, și apar dorințe specifice de a intra în aventura interesantă a altei limbi, culturi și civilizații.

Este esențial să se includă cultura în predarea competențelor de comunicare în antreprenoriat și conducere, și e la fel de important să se evite șovinismul în acest sens.

Ceea ce studentul trebuie să realizeze e abilitatea de a înțelege și de a comunica în cadrul unei alte culturi; trebuie să înțeleagă acel model de comportament, nu neapărat să devină o parte a sa.

Adaptarea unei persoane la o anume cultură nu înseamnă că noul venit își abandoneaza total originea culturală în favoarea valorilor și obiceiurilor societății-gazdă.

Învățarea unei culturi secundare nu are nici o influență etnocentrică, iar posesia unei anumite abilități în sine nu invită la nici o judecată - este doar actul ce atrage atenția când abilitatea e folosită în împrejurări necorespunzătoare.

Pentru a ajuta studenții, cursurile de limbi străine vor favoriza asemănările dintre culturi, nu se vor concentra pe contraste.

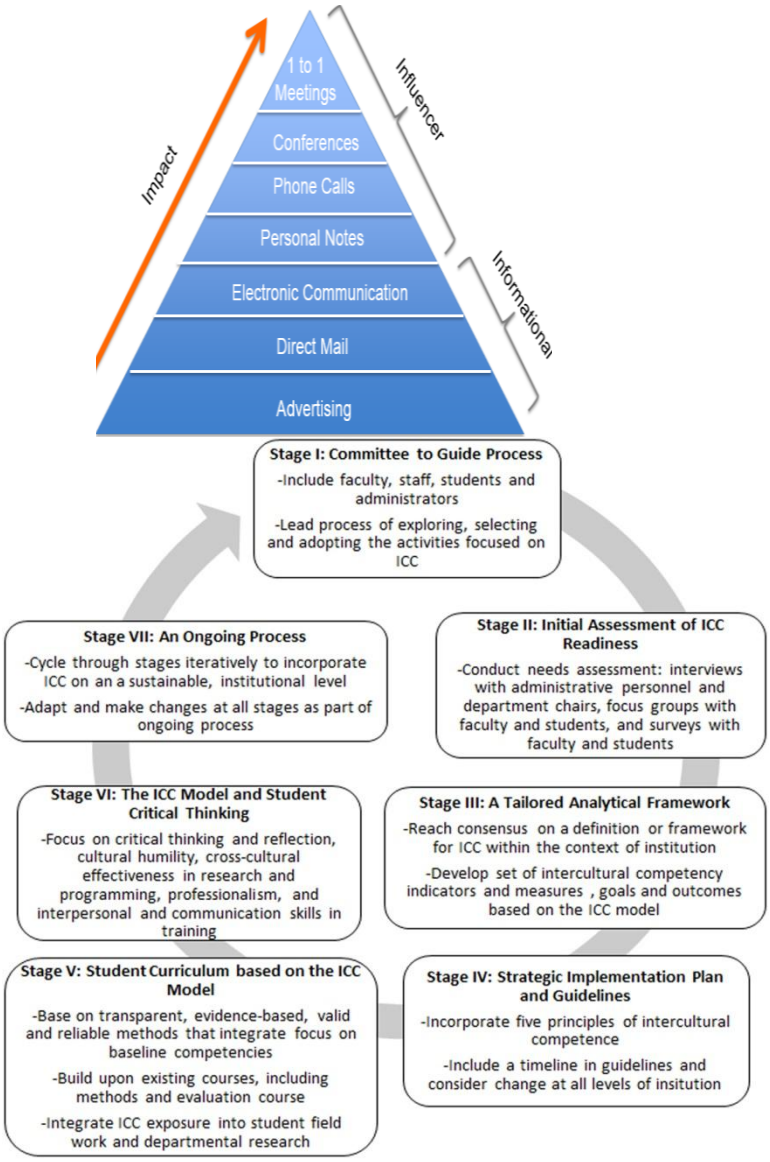
Impact
Influencer
Informational
1 to 1 Meetings
Conferences
Phone Calls
Personal Notes
Electronic Communication
Direct Mail
Advertising
Stage I: Committee to Guide Process
-Include faculty, staff, students and administrators
-Lead process of exploring, selecting and adopting the activities focused on ICC
Stage II: Initial Assessment of ICC Readiness
-Conduct needs assessment: interviews with administrative personnel and department chairs, focus groups with faculty and students, and surveys with faculty and students
Stage III: A Tailored Analytical Framework
-Reach consensus on a definition or framework for ICC within the context of institution
-Develop set of intercultural competency indicators and measures , goals and outcomes based on the ICC model
Stage IV: Strategic Implementation Plan and Guidelines
-Incorporate five principles of intercultural competence
-Include a timeline in guidelines and consider change at all levels of insitution
Stage V: Student Curriculum based on the ICC Model
-Base on transparent, evidence-based, valid and reliable methods that integrate focus on baseline competencies
-Build upon existing courses, including methods and evaluation course
-Integrate ICC exposure into student field work and departmental research
Stage VI: The ICC Model and Student Critical Thinking
-Focus on critical thinking and reflection, cultural humility, cross-cultural effectiveness in research and programming, professionalism, and interpersonal and communication skills in training
Stage VII: An Ongoing Process
-Cycle through stages iteratively to incorporate ICC on an a sustainable, institutional level
-Adapt and make changes at all stages as part of ongoing process

Fig. 5. The communication pyramid permeating the stages of tertiary education by crossdisciplinary activities, cf. Kaplan, 1996, Language in Society25(3), 452-456.

Potențialii antreprenori și lideri trebuie să manifeste competențe de comunicare spre a avea dialoguri constructive cu angajații și angajatorii parteneri de diferite culturi, deoarece economia globală se îndreaptă spre est în căutarea forței de muncă mai ieftine și spre vest pentru cercetare mai bine finanțată.

Prin urmare, învățarea limbilor străine implică dobândirea unui al doilea set de competențe într-o nouă identitate, iar acest lucru nu se poate face fără a introduce o a doua cultură. Pentru viitori întreprinzători și lideri, este important să cunoască prin ce trece un imigrant, pentru a gestiona mai bine această forță de muncă impetuoasă, dar dificil de asimilat, instruit și administrat.

Evaluările oficiale ale programelor și politicilor pentru educația modernă în antreprenoriat și conducere se acceptă ca rutină în inginerie, afaceri și programe sociale.

Când pleacă în străinătate, absolvenții noștri constată că majoritatea testelor / evaluărilor la

care trebuie să facă față se bazează pe conținutul specific unei culturi date sau care reflectă valori din anumite grupuri sociale.

Testările cultural corecte încearcă să abordeze această problemă pentru ca oamenii din diferite domenii să poată fi evaluați în mod echitabil fără dezavantaje sau discriminare.

Problema complexă ce generează dezbateri aprinse în zilele noastre este tolerarea sau, din perspectivă politică, și recunoașterea altor culturi. Având în vedere migrațiile recente la scară largă din întreaga lume, devine o problemă complicată pentru politicienii din societățile industrializate.

Guvernele naționale promovează abordările multiculturale, însă este dificil în comunitățile urbane moderne unde individul nu se poate baza pe scenarii sociale predefinite sau pe principii morale acceptate universal sau național, iar identitățile culturale se formează în dialog deschis cu ceilalți. Mobilitatea geografică, schimbarea profesională și viața în mișcare rapidă pot da unui om mai multe identități sociale ce pot fi jucate alternativ în structurarea și re-structurarea complexă a vieții cotidiene.

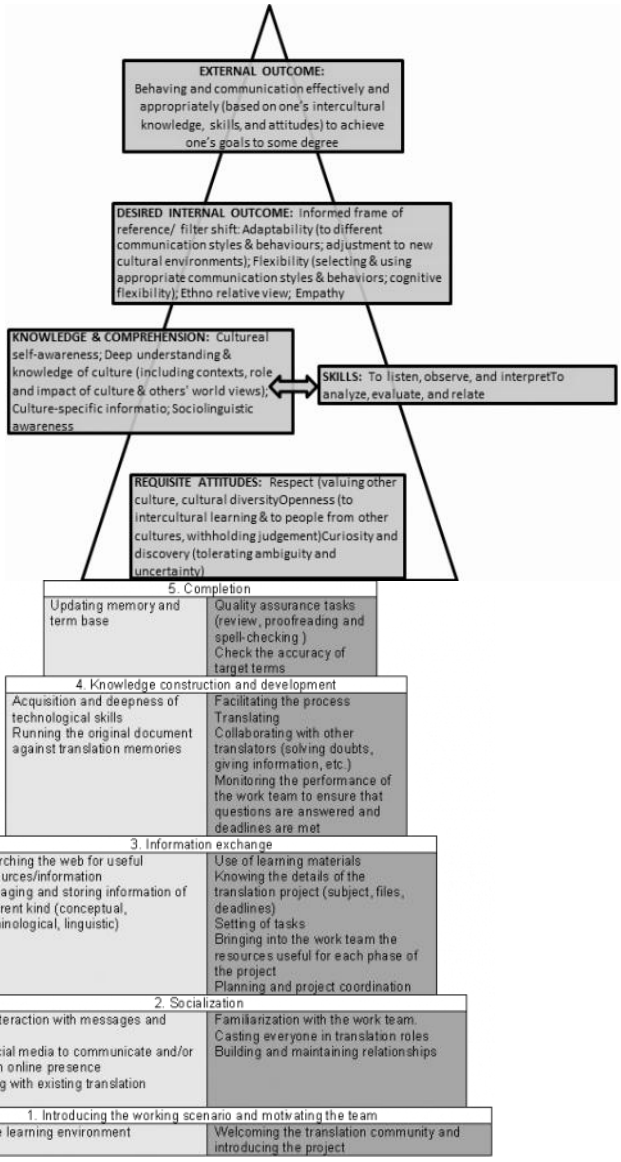
EXTERNAL OUTCOME:
Behaving and communication effectively and appropriately (based on one's intercultural knowledge, skills, and attitudes) to achieve one's goals to some degree
DESIRED INTERNAL OUTCOME: Informed frame of reference/ filter shift: Adaptability (to different communication styles & behaviours; adjustment to new cultural environments); Flexibility (selecting & using appropriate communication styles & behaviors; cognitive flexibility); Ethno relative view; Empathy
KNOWLEDGE & COMPREHENSION: Cultureal self-awareness; Deep understanding & knowledge of culture (including contexts, role and impact of culture & others' world views); Culture-specific informatio; Sociolinguistic awareness
SKILLS: To listen, observe, and interpretTo analyze, evaluate, and relate
REQUISITE ATTITUDES: Respect (valuing other culture, cultural diversityOpenness (to intercultural learning & to people from other cultures, withholding judgement)Curiosity and discovery (tolerating ambiguity and uncertainty)
5. Completion
Updating memory and term base
Quality assurance tasks (review, proofreading and spell-checking)
Check the accuracy of target terms
4. Knowledge construction and development
Acquisition and deepness of technological skills
Running the original document against translation memories
Facilitating the process
Translating
Collaborating with other translators (solving doubts, giving information, etc.)
Monitoring the performance of the work team to ensure that questions are answered and deadlines are met
3. Information exchange
Searching the web for useful resources/information
Managing and storing information of different kind (conceptual, terminological, linguistic)
Use of learning materials
Knowing the details of the translation project (subject, files, deadlines)
Setting of tasks
Bringing into the work team the resources useful for each phase of the project
Planning and project coordination
2. Socialization
Starting interaction with messages and postings.
Use of social media to communicate and/or develop an online presence
Connecting with existing translation networks
Familiarization with the work team.
Casting everyone in translation roles
Building and maintaining relationships
1. Introducing the working scenario and motivating the team
Setting up the learning environment
Welcoming the translation community and introducing the project

Fig. 6. Technical understanding&management vs. translation abilities in academic extra-curricular activities cf. Lau, Pasquini 2004 Interdisciplinary Science Reviews 29:49-64

Educația pentru valori, societate democratică, dezvoltare personală multiculturală, viitoarea carieră, și toleranța la nivel academic necesită didactici activ-participative, alături de formarea și recalificarea cadrelor universitare în acest sens.

Astfel, ei vor putea să educe absolvenți capabili să facă față schimbărilor profesionale curente și să dezvolte strategii de învățare pe tot parcursul vieții.

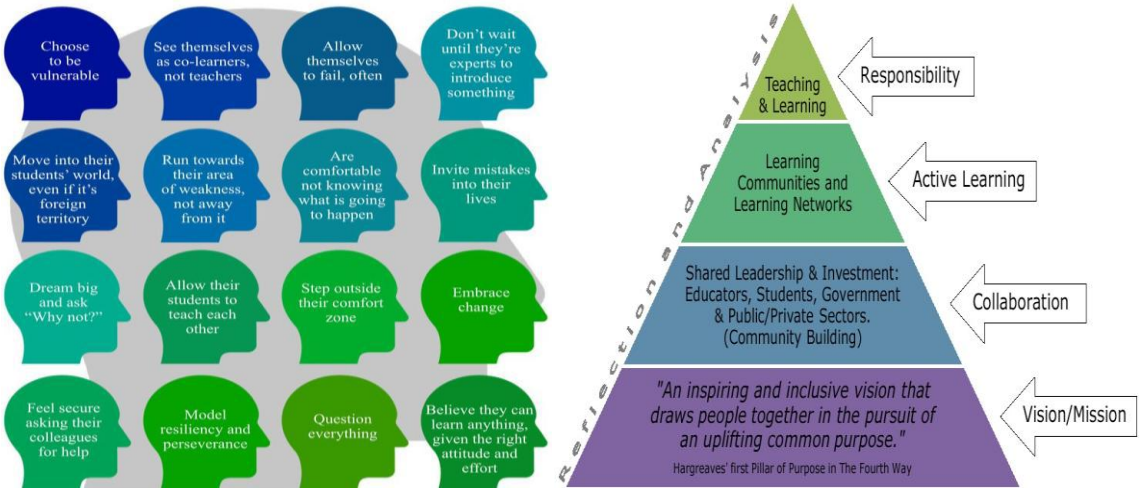
Choose to be vulnerable
See themselves as co-learners, not teachers
Allow themselves to fail, often
Don't wait until they're experts to introduce something
Move into their students' world, even if it's foreign territory
Run towards their area of weakness, not away from it
Are comfortable not knowing what is going to happen
Invite mistakes into their lives
Dream big and ask "Why not?"
Allow their students to teach each other
Step outside their comfort zone
Embrace change
Feel secure asking their colleagues for help
Model resiliency and perseverance
Question everything
Believe they can learn anything, given the right attitude and effort
Reflection and analysis
Teaching & Learning
Responsibility
Learning Communities and Learning Networks
Active Learning
Shared Leadership & Investment: Educators, Students, Government & Public/Private Sectors. (Community Building)
Collaboration
"An inspiring and inclusive vision that draws people together in the pursuit of an uplifting common purpose."
Hargreaves' first Pillar of Purpose in The Fourth Way
Vision/Mission

Fig. 7. The profile of the modern professor, cf. Erickson, 2007 *The politics and culture of educational achievement*. Anthropology and Education Quarterly, 18, 335-356

Acestea sunt aspecte importante de dezbatere în educația modernă pentru antreprenoriat și conducere, având în vedere concepțiile greșite ale studenților români cu privire la munca în străinătate și emigrare. O secțiune didactică importantă ar trebui dedicată studiului în străinătate, schimbului de experiență și de bune practici, apoi accesului la piața globală a muncii, cu intenția ca studenții să revină acasă la un moment dat pentru a dezvolta durabil afaceri aici. Astfel, profesorii pot contribui la creșterea culturii studenților și a conștiinței lor de sine, încurajându-i să identifice oportunitățile din întreaga lume și să profite cît mai mult de interacțiunile cu mediul nativ.

Acknowledgement:

I would like to express deep appreciation and gratitude for the research and study invitation I received from Professor Pascal Marquet, Dean of the School of Education at Strasbourg University, and Director of LISEC-Alsace Interuniversity Laboratory of Sciences of Education and Communication, a role model for academic generosity, competence and performance.

BIBLIOGRAPHY

[1]. Agar, M. (1994). *Understanding the culture of conversation.* New York: William Morrow.

[2]. Alvargonzalez, D. *Multidisciplinarity, interdisciplinarity, transdisciplinarity, and the sciences.* International Studies in the Philosophy of Science 2011, 4:387-403.

[4]. Arnstein, R., *Ladder of Citizen Participation*, JAIP, 2009, 35(4):216-224.

[5]. Attwater, R, R*ole of contestable concepts in transdisciplinary management,* Systems Research and Behavioral Science, 2005, 22 (3):85-192.

[6]. Bal, C. (1990). *A perspective on problems of cross-cultural communication* Australian Review of Applied Linguistics, Series S, 7: 66-92.

[7]. Bal, C. (1994). *Cross-cultural comparison in English and French*. Multilingua, 13, 1/2: 35-58.

[8]. Bianco, J. Liddicoat, A, (eds.) *Intercultural competence by language education.* Melbourne: Language Australia, NLLIA.

[9]. Boon, W, Chappin, M, *Balancing divergence and convergence in transdisciplinary teams*, Environmental Science and Policy, 2014, 40:57-68.

[10]. Botha, N, Klerkx, L, Small, B, *Transdisciplinary research in a co-innovation program in the New Zealand agricultural sector.* Outlook on Agriculture, 2014, 43:219-223

[11]. Bracken, L, Bulkeley, H, *Transdisciplinary research: understanding stakeholder perspective*. Journal of Environmental Planning and Management, doi:10.1080/09640568.2014.921596

[12]. Bracken, J, Oughton, A. *The importance of language in developing interdisciplinary research.* Transactions of the Institute of British Geographers, 2006, 31.3: 371-382.

[13]. Brandt, P, Ernst, A, Gralla, F, Newig, J, Reinert, F, Wehrden, H. *A review of transdisciplinary research in sustainability science.* Ecological Economics, 2013 92, 1-15.

[14]. Broto, V, Gislason, M, *Practising interdisciplinarity: experiences of established researchers.* Environmental Science and Policy 2009, 12, 922–933.

[15]. Bruce, A, Lyall, C, Tait, J, *Interdisciplinary integration in Europe.* Futures 2004, 36:457–470.

[16]. Byrnes, H. (1991). *Cross-cultural communicative competence,* Freed (ed.), *Foreign language acquisition research and the classroom,* (pp. 205-218). Lexington, MA: D. C. Heath.

[17]. CERI (1992): *Interdisciplinarity. Problems of Teaching and Research in Universities*. Paris

[18]. Clarke, C, (1998) *Conflict resolution for contrasting cultures.* Training& Development,52: 15

[19]. Clyne, M, 1994. *Intercultural communication at work.* CUP

[20]. Coupland, N, Giles, H (1991) *Miscommunication&Problematic Talk*, Newbury Park CA: Sage

[21]. Davis, K, (1998) *Ethnography in cross-cultural pragmatics.* Pragmatics Journal 30: 399-419.

[22]. Day, D, (1998) *Being ascribed and resisting membership of an ethnic group* In Widdicombe, Antaki, *Identities in talk*, London: Sage.

[23]. Delooper, F. (2008) *Internationalism readings in cross-cultural communication*, 2nd edition. International Journal of Intercultural Relations, 12: 75-78.

[24]. Dewulf, A, Francois, G, Taillieu, T. *A framing approach to cross-disciplinary collaboration: Experience from a large-scale research project on management*, Ecology and Society 2007, 12 (2).

[25]. Dittmar, N., von Stutterheim, C. (1985). *On the discourse of immigrant workers: interethnic communication and communication strategies.* In T. van Dijk (Ed.), *Handbook of discourse analysis: Vol. 4. Discourse analysis in society,* (pp. 125-152). New York: Academic Press.

[26]. Erickson, F. (1987). *The politics and culture of educational achievement*. Anthropology and Education Quarterly, 18, 335-356.

[27]. Erickson, F. (1997). *Culture in society and in educational practice.* In J. Banks & C. M. Banks (Eds.), *Multicultural education: Issues and perspectives,* (3rd ed. pp. 30-60). Boston: Allyn& Bacon

[28]. Firth, A, (1996). *The discursive accomplishment of normality: On 'lingua franca' English and conversation analysis*. In Wagner, J, (Ed): Special issue of *Journal of Pragmatics.* Vol 26: 237-259.

[29]. Garcez, P 1993 *Point-making styles in cross-cultural business negotiation.* ESP 12(2) 103-120

[30]. Garcez, P. (1997). *Microethnography*. In Hornberger, Corson (Eds), *Encyclopedia of language and education*, (vol. 8, pp. 187-196) Dordrecht/Boston/London: Kluwer.

[31]. Garcez, P 1998 *Invisible culture&cultural variation in language* Linguagem Ensino1(1)33-86

[32]. Giri, AK. *The calling of a creative transdisciplinarity*, Futures, 2002, 34:103-115.

[33]. Guggenheim, M, Lengwiler, M, Maasen, S. *Practice of Inter&Trans-disciplinary Cooperation in Science.* Science and Public Policy, 2006, 33(6),

[34]. Guggenheim *Structures of Transdisciplinary Research* Science&PublicPolicy2006 33:411-422

[35]. Gumperz, Hymes (Eds.), E*thnography of communication*, (407-434). Oxford: Basil Blackwell.

[36]. Gumperz, J. J. (1982). *Discourse strategies.* Cambridge: Cambridge University Press.

[37]. Gumperz, J. J. (1982). *Language and social identity.* Cambridge: Cambridge University Press.

[38]. Hackett, I, *Integrative Interdisciplinary Collaboration*, Minerva, 2009, 47(4):407-440

[39]. Harris, F, *Doing interdisciplinarity: motivation & collaboration* Area 2009, 41(4):374–384.

[40]. Harris, F, Lyon, F, *Transdisciplinary research: Building trust across professional cultures*, Environmental Science and Policy, 2013, 31:109-119.

[41]. Hirsch-Hadorn, G, Hoffman-Riem, H, Biber-Klemm, S, Grossenbacher-Mansuy, W, Joye, D, Pohl, C, Zemp, E. (eds.) *Handbook of Transdisciplinary Research*, Springer, 2008, 19-39.

[42]. Holtgraves T 1992 C*ross-cultural communication* Social Psychology Quarterly, 55: 141-159.

[43]. Hopper, R, Chen, C, (1996). *Languages, cultures, relationships,* Research on Language and Social Interaction, 29(4), 291-313.

[44]. Horlick-Jones T, *The border: knowledge, risk, transdisciplinarity* Futures 2004, 36(4):441-456

[45]. Jahn, T, Keil, F. *Transdisciplinarity: Between mainstreaming and marginalization*, Ecological Economics 2012, 79:1-10.

[46]. Kaplan, R (1996) *Intercultural communication at work* Language in Society25(3), 452-456.

[47]. Koole, I, Thije, J, (1994) *Construction of Intercultural Discourse.* Amsterdam/Atlanta: Rodopi

[48]. Krasnick I (1988) *Culture puzzle: cross-cultural communication* TESOL Quarterly,22:319-326

[49]. Green, Wallat (Eds.) *Ethnography & language in educational settings,* Norwood, NJ: Ablex.

[50]. Lau, L. Pasquini, W. *Perceiving & defining interdisciplinarity across the arts, social sciences and sciences* Interdisciplinary Science Reviews 2004, 29:49–64.

[51]. Light T 1988 *Understanding cross-cultural discourse*, Modern Language Journal, 72:217-218

[52]. Luks, F, Siebenhüner, B. *Transdisciplinarity for social learning? Contribution of the German research initiative to sustainability governance*, Ecological Economics, 2007, 63(2-3):418-426.

[53]. Max-Neef, A. *Foundations of transdisciplinarity*, Ecological Economics, 2005, 53(1):5-16.

[54]. McDermott, R. Gospodinoff, K. (1981). *Social contexts for ethnic borders & school failure.* In Trueba, Guthrie, Au (Eds.), *Culture & the bilingual classroom,* Rowley, MA: Newbury House.

[55]. Moerman, M, (1988) *Ethnography & conversation analysis* University of Pennsylvania Press.

[56]. Monda L 1999 *L'accomplissement de l'etrangeite dans et par l'interaction* Langages134 20-34

[57]. Philips, S (2006) *Sources of cultural variability in talk,* Language in Society,6, 81-95

[58]. Podesta, G, *Interdisciplinary production of knowledge with stake-holders' participation: collaborative projectcase study* Environmental Science and Policy 2013, 26:40–48.

[59]. Pohl, C *Science to policy via transdisciplinary research* EnvironScience&Policy2008 11 46-53

[60]. Pohl, C. *Transdisciplinary collaboration in research*, Futures, 2005, 37(10):1159-1178.

[61]. Prosser, M. (1980) *Cross-cultural communication*. Quarterly Journal of Speech,66: 116-117.

[62]. Putz, M, ed. *The cultural context in foreign language teaching.* Frankfurt: Peter Lang. 85-109.

[63]. Ramadier, R. *Transdisciplinarity and its challenges*, Futures 2004, 36:423–39

[64]. Renner, R, Schneider, *Meeting the Challenges of Transdisciplinary Knowledge Production for Sustainable Governance*, Mountain Research and Development 2012, 33 (3), pp. 234-247.

[65]. Roberts, T, 1992 *Language and discrimination in multi-ethnic jobs* NY&London:Longman.

[66]. Romero-Lankao, P, Borbor-Cordova, Abrutsky, R, Gunthers, G, Dawidowsky, L. *ADAPTE: Issue-driven interdisciplinary research.* Environmental Science & Policy 2013, 26, 29–39.

[67]. Roux, J, Breen, C, Lefroy, E, Cresswell, H. *Participative reflection on the accomplishment of transdisciplinary research programs*, Environmental Science and Policy, 2010, 13(8):733-741.

[68]. Sauer, B (1996) *Communicating risk in a cross-cultural context - A cross-cultural comparison of rhetorical and social aspects* Journal of Business and Technical Communication, 10: 306-329.

[69]. Shrivastava, P, Persson, S. *Transdisciplinary Study of Sustainable Enterprise* Business Strategy and the Environment 2013, 22(4):230–244

[70]. Sillitoe, P *Interdisciplinary experience: indigenous knowledge&development.* Interdisciplinary Science Reviews 2004, 29:6–23

[71]. Singh, R, Lele, J, Martohardjoo, G. (1988). *Communication in a multi-lingual society: Missed opportunities.* Language in Society,17, 43-59.

[72]. Smith, L.E. (1979) *English for cross-cultural communication* TESOL Quarterly, 13: 371-380.

[73]. Spindler G. (Ed), E*thnography of schooling*, (pp. 132-174). NY: Holt, Rinehart & Winston.

[74]. Stubbe, M 1998 *Cultural influences in conversation feedback.* Pragmatics Journal, 29:257-289

[75]. Tannen, D. (1994). *Gender and discourse.* New York: Oxford University Press.

[76]. Tyler, A. (1995). *Cross-cultural miscommunication: Conflicts in perception, negotiation, and enactment of participant roles and status*. Studies in Second Language Acquisition, 17, 2: 129-152.

[77]. Ulichny 1997 *Misunderstandings in cross-cultural interactions* Pragmatics Journal27:233-246

[78]. Yusuf *Knowledge exchange between universities&business* ResearchPolicy2008 37,1167-1174

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

SYMMETRIES AND ASYMMETRIES IN EDUCATION IN THE CONTEXT OF SOCIAL CHANGE

Doina David

Assoc. Prof., PhD, "Dimitrie Cantemir" University of Tîrgu Mureș

Abstract:In a society where the educational infrastructure of communication networks is growing, where we wait for an informational and technological buum, education is no longer what it was in the past decades, because it, like society, witnessed a phenomenon of destruction, reorganization where the institutional and educational system develops to other quotas and after a different algorithm than that of the XIX th or the XX th century. In this context, the human capital - the student - becomes an important component of the educational process aimed at: education, the educational process, the educational offer, the actors involved in the educational process, the actors of the educational process, the institutions, the means of education, its quality, communication channels, quality of didactic communication, technology, its impact on traditional pedagogy, motivation, curricular and extra-curricular activities, educational alternatives.

Keywords: society, education, educational process, student, institutional and educational system.

Pentru ţările aflate în tranziţie şi mai ales pentru cele nu foarte dezvoltate din punct de vedere economic, educaţional şi al instituţiilor ce reorganizează şi restructurează educaţia, esenţial este construirea unor **instituţii performante** şi dezvoltarea unui sistem educaţional în care diferenţele culturale şi educaţionale nu trebuie să se constituie în capcane şi dimpotrivă breşe, şi nişe care permit interacţiune culturală. Ţările dezvoltate, aflate în spaţiul mondial au o responsabilitate imensă în a-şi coordona politica economică şi educaţională – în condiţiile în care evoluţiile sociale, culturale şi chiar educaţionale sunt o provocare pentru spaţiile socio-culturale aflate în tranziţie şi dezvoltare. În acest context trebuie subliniată nevoia constituirii unor instituţii mai eficace pentru soluţionarea problemelor educaţionale globale, regionale, locale.

Acest proces de integrare, de dezvoltare a educaţiei şi implicit de dezvoltare a startegiilor şi instituţiilor educaţionale, nu se poate realiza automat, trebuie să aibă la bază strategii ce ţin cont de asimetrii şi echilibre culturale, educaţionale, economice şi chiar politice precare. Din această perspectivă, putem afirma fără echivoc că, abordarea educaţiei din perspectiva sociologiei secolului XXI, trebuie să ia în calcul în elaborarea propriului său algoritm, anumite circumstanţe, dispute intense, conflicte, care în final indirect se vor regăsi şi în educaţie. Educaţia nu este un concept abstract, calitatea, eficienţa şi rezultatele acesteia sunt direct şi indirect determinate şi de factorii politici, economici, regionali, globali şi chiar mondiali. Pentru ţările est-europene educaţia a devenit o provocare odată cu schimbările apărute la finalul secolului XX.

Intrarea în Uniunea Europeană a ţărilor Central şi Răsăritean europene a presupus îndeplinirea unor condiţii şi precondiţii economice şi politice, comunicaţionale şi educaţionale. Discrepanţele mari în venituri pe locuitor faţă de ţările membre UE, rata inflaţiei, sărăcia încă prezentă la o parte din populaţie, coeziunea socială precară, fragilitatea sistemului financiar, administraţia publică precară a pun serios sub semnul întrebării capacitatea unora dintre aceste ţări de a realiza o convergenţă[1] economică, culturală şi

[1] Prin fenomenul **convergenţă de adâncime** se înţelege alcătuirea instituţională de bază a unei societăţi care generează progres economic şi tehnologic constant şi rapid manifestat prin creşterea veniturilor pe locuitor, fără efecte sociale puternic negative.

educaţională, prin care să poată face faţă presiunii concurenţiale pe care le presupune funcţionarea în interiorul Uniunii Europene.

Realitatea actuală demonstrează că procesul de „ajungere" din urmă a ţărilor dezvoltate implică precauţii deosebite. Dinamica economică mondială[2] demonstrează că evoluţia ţărilor bogate şi sărace este divergentă. Ajungerea din urmă a ţărilor dezvoltate economic, educaţional, în care funcţionează eficient instituţiile educaţionale, de către ţările sărace ar presupune o **convergenţă – beta** care să fie capabilă să reducă decalajul. O astfel de convergenţă ar avea un rezultat reducerea tensiunilor ce apar odată cu extinderea Uniunii – în condiţiile în care este bine ştiut că fondurile pentru dezvoltare regională deţin o pondere majoră din bugetul UE. Un astfel de proiect de convergenţă – beta implică rate înalte de economisire şi investiţii, îmbunătăţirea standardelor educaţionale şi o forţă de muncă (respectiv capitalul uman), ameliorarea competitivităţii ceea ce să asigure coeziune socială apreciabilă; creşterea constantă a productivităţii, la care se adaugă procesul de reformă a instituţiilor ce să poată asigura creşterea economică.

1. Caracteristicile sistemelor educaţionale aflate în tranziţie

În teoria sociologică, acolo unde apare disputa privind căile şi metodele de renunţare la „barierele educaţionale" în condiţiile apariţiei unei noi geografii economice, culturale, apare tot mai acut problema găsirii unor căi avantajoase de integrare indiferent de circumstanţe, unde nu putem să ignorăm funcţiile şi rolul educaţiei, nu putem subaprecia sau ignore **sistemul educativ în "**rapot cu alte instituţii sau sisteme sociale**"**[3] Astfel apar o serie de aspecte ce trebuie luate în considerare:

1.1. Asimetriile informaţionale, se referă cu precădere la problemele privind funcţionarea întregului sistem educaţional prin existenţa unor decalaje în ce priveşte caracterul unitar al informaţiilor ce sunt transmise prin actul educaţional în şcoli. La aceste aspecte se adaugă şi legislaţia indecisă asupra etapelor şi algoritmului educaţional. Ca o măsură adjuvantă în această situaţie ar fi: reforma, întărirea capacităţii statului şi o mai bună guvernare, dar chiar şi în aceste condiţii nu există „implicaţii operaţionale pentru elaborarea unor strategii de dezvoltare şi implementare a legislaţiei educaţiei în mod clar"[4].

1.2. Modele diferite de educaţie şi formare profesională, acest aspect apare ca o importantă problemă pentru ţările care sunt în căutarea unor modele proprii de educaţie sau de utilizare a modelelor mixte, preluate a se vedea Modelul Bologna. În acest context creşte rolul instituţiilor educaţionale, în contextul fenomenului de integrare sau chiar de globalizare. În legătură cu acest aspect Mauro Guillen afirma: "globalizarea nu trebuie înţeleasă ca încurajând convergenţa spre un pattern organizaţional unic ... şi că formulele organizaţionale...,depind de evoluţii specifice ale diverselor ţări"[5]. Cu alte cuvinte varietatea naţională sau regională are valoare şi adaugă importanţă.

1.3. Sistem instituţional nou,capabil să asigure înlăturarea barierelor instituţionale şi educaţionale, manifestate şi prin distribuţia egală a instituţiilor educaţionale şi acordarea de şanse

[2] Vezi, Angus Maddison, *Monitoring the World Economy, 1820-1992, Development Centre Studies*, OECD, Paris, 1995; Deepak Lal, *Unitended Consciences: Import of Factor Endowments, Culture and Politic son Long-Run Performance*, Cambridge, MIT Press, 1999.

[3] Vasile Miftode, 1987, Educaţia-domeniu specific de activitate socială în Sociologia Educaţiei, vol.I, Editura Universităţii, Iaşi, pag.1

[4] Vezi, Dani Rodrik, *Development Strategies for the Next Century*, februarie 2000, în acest context subliniază cinci funcţii ale instituţiilor publice pentru ca pieţele să funcţioneze bine: protecţia dreptului de proprietate, reglementarea pieţelor, stabilizarea macroeconomică, asigurări sociale (protecţie socială) şi rezolvarea conflictelor sociale.

[5] Mauro F. Guillen, *The Limits of Convergence, Globalization and Organizational Change in Argentina, South Korea and Spain*, Princeton, Princeton University Press, 2001, p. 17.

egale de implicare şi participare la procesul educaţional, fără a impune bariere de gen, mediu social, limbă, etnie, convingeri morale şi religioase. Sunt aspecte pe care nu le putem ignora, ele pot avea în timp efecte aproape necontrolabile: ”Dacă nu se poate întrevedea ce probleme trebuie rezolvate mai târziu, tocmai pentru că cerinţele sociale se schimbă foarte repede, atunci acesta duce la concluzia că educaţia trebuie să insiste asupra dezvoltării acelor aptitudini care pun individul în situaţia de a reacţiona la cerinţele care se modifică”[6].

În acest context rezultă că: instituţiile care susţin şi intervin în procesul educaţional ocupă un loc şi rol important în afirmarea structurilor necesare dezvoltării. Pedagogia nu poate fi analizată şi înţeleasă în afara Sociologiei, în acest sens Petre Andrei afirma:” Ambele ştiinţe operează cu acelaşi material: fiinţa - socială, omul nou, acel creator de valori, care prin personalitatea sa să se poată detaşa într-un anumit moment de realitate prezentă, să poată reacţiona cu vigoare şi să poată da impulsuri pentru o nouă formă de viaţă socială; dar pentru a fi o astfel de forţă, individul trebuie să înceapă prin a-şi asimila şi interioriza tendinţele realităţii sociale în care trăieşte”.[7]

Educaţia a devenit un element important al politicilor statale, nu întâmplător este utilizat tot mai mult termenul de **politici** educaţionale**,** acest aspect vizează o componentă fundamentală a societăţii actuale, **capitalul uman** (componentă care vizează: educaţia, procesul educaţional, oferta educaţională, factorii care intervin în procesul educaţional, „actorii” procesului educaţional, instituţiile, mijloacele de educaţie, informaţia, calitatea acesteia, canalele de comunicare, calitatea comunicării didactice, tehnologia, impactul acesteia asupra pedagogiei tradiţionale, motivaţia, activităţile curriculare şi extra-curricular, alternativele educaţionale şi nu în ultimul rând piaţa muncii aceea care reprezintă finalitate actului educaţional).

Într-o societate unde se dezvoltă vertiginos infrastructura educaţională, reţelelor de comunicare,unde asistăm la un buum informaţional şi tehnologic, educaţia nu mai este ceea ce a fost în deceniile trecute, pentru că ea, asemeni societăţii a asistat la un fenomen de destructurare, reorganizare unde sistemul instituţional şi educaţional se dezvoltă la alte cote şi după un alt algoritm decît cel din secolul al- XIX- lea sau secolul al- XX-lea.

1.4. Restructurarea educaţiei, specifică perioadelor de tranziţie este una aparte generată de modificările structurale, de strategiile utilizate, de viteza de modificare a structurilor educaţionale, de politicile economico-financiare destinate educaţiei, şi nu în ultimul rând de politicile sociale.

Restructurarea impune: o evoluţie pe termen scurt, mediu şi lung, politici educaţionale care să vizeze măsuri de ordin organizatoric, motivaţional, vocaţional, dar şi măsuri manageriale unde nu în ultimul rând un loc important îl ocupă sectorul resurse umane, adoptarea factorului uman la noile cerinţe impuse de procesul tranziţiei, migraţia forţei de muncă, creşterea numărului familiilor mono-parentale,noile cerinţe ale pieţei forţei de muncă impuse şi de procesul integrării europene, şi nu în ultimul rând tentaţia experimentării sistemelor educaţionale europene şi chiar extra-europene.

2. Particularităţi ale schimbărilor educaţionale

Tranziţia, analiza acesteia impune în primul rând şi o delimitare conceptuală. Ca o definiţie generală ea desemnează procesul de trecere de la o etapă la alta, trecere bruscă sau lentă, ce poate avea loc la nivelul unui individ, grup sau colectivitate – de amploare naţională sau mondială. **Tranziţia** cu alte cuvinte reprezintă forma normală de evoluţie şi mişcare a societăţii, de adoptare la schimbarea condiţiilor de mediu, natural economic, educaţional şi nu în ultimul rând uman. Cuprinzând toate domeniile vieţii şi activităţii oamenilor, o astfel de tranziţie antrenează deopotrivă

[6] Walter Horstein, *Educaţia în câmpul de tensiune al forţelor sociale,*în, Fred Mahner, 1997, *Sociologia educaţiei şi învăţământul. Antologie de texte contemporane de peste hotare,* Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică, pag.101
[7] A se vedea, Petre Andrei,1978, *Opere sociologice,* vol.III. Editura Academică, Bucureşti, pag.221

economia, cultura, ştiinţa, învăţământul, politica, libertatea de gândire, educaţia, relaţiile interumane, comportamentul calitatea vieţii.

Profunzimea şi amploarea tranziţiei, costurile realizării ei, efectele pe care le scontează ridică problema fundamentării teoretice riguroase a acesteia, în delimitarea ariei de acţiune, în delimitarea duratei procesului de trecere şi treapta maximă ce poate fi atinsă.[8] În acest context problema tranziţiei trebuie privită ca o abordare teoretică şi practică, concret istorică, unde trebuie avut în vedere aspectul de particularitate în trecerea de la condiţiile economice, sociale, politice, culturale, ca elemente specifice, de identitate, spre elemente ce vizează un alt domeniu referenţial – atît economic cît şi social, politic, informaţional şi uman, specific economiei de piaţă.

Tranziţia în România este condiţionată de realizarea unui nou sistem de organizare şi desfăşurare a vieţii economice, sociale, educaţionale, care să se bazeze pe libertate de alegere şi acţiune umană, pe trecerea de la sistemul centralizat spre un sistem descentralizat, în care să existe autonomia reală a individului,dar, care poate să ofere şi provocările educaţionale şi profesionale prin care omul se află permanent într-un mediu concurenţial

Experienţa demonstrează că, funcţionarea sistemului educaţional este subordonat unor reguli ce decurg din legile care guvernează evoluţia generică a societăţii. Realitatea demonstrează că nici un sistem nu este perfect, iar ştiinţa sociologică acceptă tot mai mult teoria ciclicităţii în evoluţia dezvoltării sociale, ca un proces normal de trecere de la faza de boom la faza de recesiune, de la perioadele ascendente la perioadele descendente şi invers.”Nicicând în istorie viaţa umană şi societatea nu s-au transformat atît de radical într-un timp atît de scurt ca astăzi: nu în decursul unei întregi generaţii, ci doar în limitele unei părţi din ea”.[9]

Restructurarea sistemului educaţional în contextul acestor seismice schimbări – se prezintă ca proces inevitabil şi ireversibil, unde trebuie să ţinem cont de: aspectele specifice din „interiorul” spaţiului socio-economic, cultural şi educaţional românesc, dar şi de aspectele specifice sistemului social global-european, inclusiv asupra aspectului evoluţiei mondiale pentru că impactul acestora asupra vectorului uman şi educaţional este inevitabil. Această dualitate nu este nici complementară, nici dezvoltată, ea demonstrează necesitatea abordării unor noi reguli ale „ schimbării sociale”. Evoluţia spaţiului social nu poate ignora determinările exterioare, noua viziune geopolitică, tendinţele integraţioniste, globalizatoare, care dirijează evoluţia statelor spre globalizare şi mondializare.

Pe acest fond general putem delimita cîteva aspecte specifice evoluţiei tranziţiei în România, pornind de la premisa că dincolo de aspectele generale ţărilor Est - Europene există şi cauze particulare greu de determinat pentru că ele desemnează identităţi istorice diferite, complexe, particularităţi psihologice, comunicaţionale, informaţionale cît şi un anumit grad de receptivitate, implicare sau reticenţă faţă de fenomenul schimbării. În fond criza, tranziţia, tendinţa spre globalizare implică reformularea şi reabordarea întregului sistem social-global.

În modul de gestionare al procesului şi evoluţiei educaţiei şi a instituţiilor educaţionale trebuie să ţinem cont şi de evoluţia socială de procesualitatea acesteia.”Chiar dacă educatorul ar voi să lucreze în alt mod, independent de cerinţele sociale, activitatea sa întreagă ar fi zadarnică, pentru că primul contact cu realitatea adevărată ar distruge tot ceea ce el a construit”[10]. Strategia dezvoltării întregului sistem educaţional trebuie să ţină cont de o serie de parametrii, de cauze de ordin obiectiv şi subiectiv.

→ **Cauzele obiective** – reprezint moştenirea sistemului educaţional, şocul psihologic provocat de tranziţie la noi sisteme şi structuri educaţionale descentralizate, complicarea şi

[8] Vezi, Keynes, J.M., *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii şi a banilor*, Editura ştiinţifică, Bucureşti, 1970, p. 319-320.
[9] Eric Hosbawn, *Criza civilizaţiei?* În Revista *lettre Internatiolale*, No.18/1996, pag.3
[10] Petre Andrei, op.cit.pag.221

reorientarea geopolitică a lumii, aspecte ale recesiunii economice mondiale, tendinţele de globalizare, integrare şi mondializare.

→ **Cauzele subiective** – pot fi reduse la: neînţelegerea faptului că orice schimbare educaţională nu deţine şi nu are reţete universal valabile în procesul de trecere spre structuri ce corespund unei noi societăţi. Acest proces este unul ce presupune o anumită temporalitate, schimbări de amploare, de profunzime, dar care în acelaşi timp presupune convieţuirea obligatorie a două sisteme diferite, unul aproape perimat, a-temporar, dar nu în totalitate şi unul nou ce trebuie introdus treptat în raport cu anumite realităţi concrete în concordanţă cu anumite condiţii interne şi internaţionale.

Evoluţia actuală a societăţii româneşti şi a sistemului său educaţional este rezultatul clar al conjugării factorilor obiectivi cu cei subiectivi. Perioada care a trecut din 1989 se caracterizează prin mai multe sau mai puţine erori de ordin strategic şi practic în gestionarea actului educaţional. Dacă acestea nu ar fi avut un impact atît de mare asupra societăţii, atunci cu siguranţă efectele negative ale vechiului mecanism ar fi fost reduse.

Din multitudinea de aspecte ce vizează **refacerea** socială, educaţia, a intrat sub incidenţe aspectelor concurenţiale, educaţia este fundamentală, direct sau indirect, concurenţa face tot mai mult parte din viaţa socială, personală. Aceasta înseamnă că, de regulă oamenii indiferent de locul ocupat în structurile vieţii economico-sociale, politice, educaţionale, culturale, reacţionează aproape la fel la stimulii sociali. La aceste aspecte îndrăznim să mai adăugăm noi, predictiv că, fiecare perioadă istorică, fiecare comunitate socio-politică, fiecare sistem are grile specifice de apreciere a stimulentelor, ele fiind diferite, determinate de propriile valori dar şi de evoluţia geopolitică regională, globală şi mondială.

Reformele sociale, educaţionale, implică indirect şi reforme politice, juridice, instituţionale care garantează drepturile umane fundamentale. Astfel se realizează „legătura aristotelică" naturală între efortul productiv realizat şi recompensa obţinută.

Greşeala fundamentală a perioadei de dinainte de 1989 a fost ignorarea şi neglijarea acestui raport, păstrând principiile de comandă şi control. O astfel de societate nu a făcut decît să rupă relaţia dintre efortul depus şi distribuţia rezultatelor, proces incomparabil cu funcţionarea stimulentelor corespunzătoare propriilor interese.

Sub **aspect particular** – experienţa României demonstrează că dezvoltarea şi inovarea mecanismului educaţional nu se poate realiza separat de parametrii esenţiali ai societăţii pentru că, educaţia nu este o formă fără conţinut, nu-şi poate îndeplini funcţia de eficienţa independent de evoluţia socială pe ansamblu.

Educaţia ca şi schimbare nu se poate institui sub forma unui „miracol" educaţional. În acest context sociologiei educaţiei îi revine rolul de a aborda multidimensional educaţia: „ sociologia educaţiei urmăreşte să determine natura mediului social şi psihologic constitui prin şcoală, să măsoare influenţa pe care o exercită acest mediu asupra elevilor pe tot parcursul formării lor.....comportă de asemenea presiunile externe care funcţionează asupra şcolii şi care îşi au sursa în... cerinţele noi ale societăţii"[11]. Sub aspect istoric, social-politic, dar şi psihologic, principiile şi regulile fundamentale ale schimbărilor educaţionale se produc şi acţionează din interior spre exterior unde, ele se adaptează la:"… circumstanţele generale ale mediului social şi contribuie la menţinerea sau dimpotrivă, la transformarea lor"[12]. Astfel, educaţia în timp a devenit un element important al politicilor statale, unde, nu întâmplător este utilizat tot mai mult termenul de, *politici educaţionale* cao componentă fundamentală a societăţii actuale.

BIBLIOGRAPHY

[11] R. Merton, S.Bloom şi N. Rogoff, apud. Vasile Miftode, op.cit.,pag.22.
[12]A se vedea, R. Hubert, apud, V. Miftode, op.cit. pag.23

1. Angus Maddison, (1995), *Monitoring the World Economy, 1820-1992, Development Centre Studies*, OECD, Paris,
2. Dani Rodrik, (2000), *Development Strategies for the Next Century*,
3. Deepak Lal, (1999), *Unitended Consciences: Import of Factor Endowments, Culture and Politic son Long-Run Performance*, Cambridge, MIT Press
4. Eric Hosbawn,(1996), *Criza civilizaţiei?* În Revista *lettre Internatiolale*, No.18/1996,
5. Fred Mahner, (1997), *Sociologia educaţiei şi învăţământul. Antologie de texte contemporane de peste hotare*, Bucureşti, Editura Didactică şi Pedagogică
6. Keynes, J.M., (1970), *Teoria generală a folosirii mâinii de lucru, a dobânzii şi a banilor*, Editura ştiinţifică, Bucureşti,
7. Mauro F. Guillen, (2001), *The Limits of Convergence, Globalization and Organizational Change in Argentina, South Korea and Spain*, Princeton, Princeton University Press
8. Petre Andrei,(1978), *Opere sociologice*, vol.III. Editura Academică, Bucureşti,
9. Vasile Miftode, (1987), Educaţia-domeniu specific de activitate socială în Sociologia Educaţiei, vol.I, Editura Universităţii, Iaşi

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

STUDIES ON WATER QUALITY IN THE DANUBE DELTA

Mircea-Viorel Drăgan

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract:The area of Danube Delta Biosphere Reservation, over the past decades, has been the scene of major changes in its functionality and status.
The main purpose of declaring the Danube Delta as a biosphere reserve was, and is, the conservation of the diversity of species and habitats it hosts.
Evolution of the quality of aquatic surface ecosystems depends on a multitude of natural and anthropogenic factors, and is all the more complex as the assessed areas and the dimensions of the river basins are more important. Anthropogenic causes are related to agricultural, industrial, and urban agglomerations, and their impact in the context of sustainable development. Monitoring and assessing the quality of aquatic ecosystems is based on the determination of the physical, chemical and biological properties of water. In the analysis carried out, on the physico-chemical parameters of the Danube Delta water, from the canal that connects with Sf. Gheorghe branch, it is noted that most of the parameters determined lead to the conclusion that the water has a good ecological status, most concentration values correspond to water quality classes I and II.

Keywords: water, analyze, pollution, environment, ecosystem.

1.Introducere

Zona rezervației Biosferei Delta Dunării a fost în ultimele decenii scena unor modificări importante în funcționalitatea și statutul său. Deși zona Deltei Dunării a făcut, începând cu anul 1940, obiectul unor acțiuni de protecție aceasta s-a confruntat în același timp cu numeroase amenajări și activități antropice care au produs dezechilibre și influențe negative asupra biodiversității care au repercusiuni până în zilele noastre.

Scopul principal al declarării Deltei Dunării ca rezervație a biosferei a fost și este conservarea diversității speciilor și habitatelor pe care le adăpostește. Ca urmare, monitorizarea biodiversității este o sarcină permanentă, pe termen lung pentru obținerea de informații cu privire la conservarea unor specii amenințate și/sau cu valoare ecologică ridicată și a habitatelor lor.

În urma interacțiunii dintre om și mediul său ambiant se exercită influențe reciproce multiple, cea mai importantă fiind acțiunea asupra sănătății. Mediul conține factori care au o acțiune favorabilă asupra omului, cunoscuți sub numele de factori stângeni. Mediul conține însă și factori care au o acțiune nefavorabilă asupra omului denumiți factori patogeni. În mod obișnuit, diverșii poluanți existenți în mediu nu ating nivele foarte ridicate pentru a produce efecte acute, dar prezența lor continuă, chiar în concentrații mai scăzute nu este lipsită de efecte nedorite. Pentru ca efectele nedorite ale mediului asupra omului să fie cît mai reduse, omul, la rândul său trebuie sa protejeze mediul astfel încît nu face o favoare ci îndeplinește o datorie atît morală cît și materială în urma căreia are numai de câștigat.

În scopul prevenirii și combaterii impactului negativ la surselor de poluare a calității mediului, acesta trebuie monitorizat atît din punct de vedere al calității apei. Ordonanța de urgență 195/2005, privind protecția mediului, actualizată la data de 1 ianuarie 2012 definește monitorizarea mediuluica fiind "supravegherea, prognozarea, avertizarea și intervenția în vederea evaluării sistematice a dinamicii caracteristicilor calitative ale elementelor de mediu, în scopul cunoașterii stării de calitate și a semnificației ecologice a acestora, a evoluției și implicațiilor sociale ale

schimbărilor produse, urmate de măsurile care se impun".[1] Conservarea, protecţia şi îmbunătăţirea mediului acvatic, în condiţiile utilizării durabile a resurselor de apă, au la bază principiile precauţiei, prevenirii, evitării daunelor la sursă şi poluatorul plăteşte şi trebuie să ţină seama de vulnerabilitatea ecosistemelor acvatice situate în Delta Dunării şi în Marea Neagră, deoarece echilibrul acestora este strâns influenţat de calitatea apelor interioare care se varsă în acestea.

2.Localizarea arealului studiat

Se constituie Rezervația Biosferei "Delta Dunării", denumită în cele ce urmează rezervație, zonă de importanță ecologică națională și internațională, care cuprinde următoarele unități fizico-geografice: Delta Dunării, sărăturile Murighiol - Plopu, complexul lagunar Razim-Sinoe, Dunărea maritimă până la Cotul Pisicii, sectorul Isaccea - Tulcea cu zona inundabilă, litoralul Mării Negre de la Brațul Chilia până la Capul Midia, apele maritime interioare și marea teritorială, până la izobata de 20 m inclusiv. [6]

Din suprafața totală a rezervației 580.000 de hectare, mai mult de jumătate (312.440 ha) o reprezintă ecosistemele naturale acvatice și terestre incluse în lista zonelor cu valoare de patrimoniu universal (Convenția Patrimoniului Natural Universal UNESCO)precum şi cele destinate reconstrucției ecologice, zone care constituie domeniul public de interes național. Restul suprafețelor includ zone îndiguite pentru piscicultură, agricultură şi silvicultură (circa 80.000 de hectare), zone prevăzute în Legea 18/1991, cuprinzând suprafețe de teren proprietate privată sau publică de interes local din intravilanul localităților sau comunelor (circa 29.000 hectare) precum și o zonă tampon marină de circa 103.000 hectare. [5]

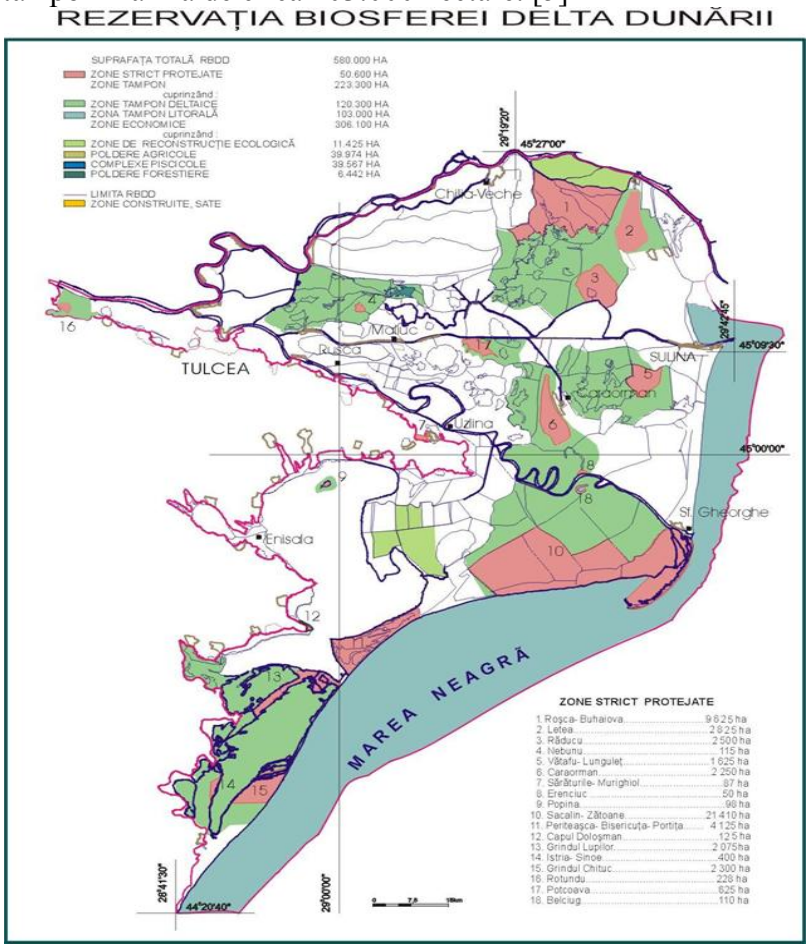

Figura 1 Sursa: http://www.info-delta.ro/delta-dunarii-17/zone-strict-protejate-in-delta-dunarii-105.html

Comuna Murighiol, așezare rurală de tip mare, este amplasată la aproximativ 36 km de Tulcea, pe D222C. Teritoriul administrativ al comunei Murighiol se învecinează cu următoarele localități: la nord – comuna Mahmudia și comuna Crișan, la vest - comuna Valea Nucarilor, la sud – Marea Neagră, la est – teritoriul administrativ al comunei Sfântu Gheorghe. Comuna Murighiol este formată din șapte sate: Murighiol - reședința de comună, Dunavățu de Sus, Dunavățu de Jos, Plopu, Sarinasuf, Colina și Uzlina. Suprafața totală a comunei este de 804,49 km^2. În cadrul Rezervației Deltei Dunării, localitatea Murighiol se încadrează în zona economică, teritoriul rămas din rezervație după delimitarea zonelor cu regim de protecție integrală și a zonelor tampon aferente acestora.

Figura 2
https://www.google.ro/maps/@45.0166002,29.2302587,14173m/data=!3m1!1e3?hl=ro

3.Studiu privind calitatea apei

Evoluția calității ecosistemelor acvatice de suprafață depinde de o multitudine de factori naturali și antropici și este cu atît mai complexă cu cît suprafețele evaluate și dimensiunile bazinelor hidrografice sunt mai importante. Cauzele antropice sunt legate de activitățile agricole, industriale, precum și de existența aglomerărilor urbane și de impactul acestora în contextul dezvoltării durabile. Monitorizarea și evaluarea calității ecosistemelor acvatice se bazează pe stabilirea proprietăților fizice, chimice și biologice fundamentale ale apelor.[4]

Principalele surse de poluare

1.Surse de poluare naturală

Sursele naturale de poluare ale apelor provoacă modificări importante ale caracteristicilor calitative ale apelor, influențând negativ folosirea lor. Termenul de poluare a apei se referă la pătrunderea în apele naturale a unor cantități de substanțe străine, care fac apele respective improprii folosirii. Sursele de poluare accidentală naturale sunt în general rare, ele datorându-se în special unor fenomene cu caracter geologic.

Principalele condiții în care se produce poluarea naturală a apelor sunt :

-trecerea apelor de suprafață prin zone cu fenomene de eroziune a solului;

-trecerea apelor prin zone cu roci solubile (zăcăminte de sare, de sulfați) sau radioactive;

-prin intermediul vegetației de pe maluri, care produce o impurificare prin căderea frunzelor sau plantelor întregi în apă.

2.Surse de poluare artificială

-Apele uzate - reprezintă principala sursă de poluare permanentă. După proveniența lor, există următoarele categorii de ape uzate:

-ape uzate orășenești, care reprezintă un amestec de ape menajere și industriale, rezultate de la gospodăriile centrelor populate, precum și de la diferitele unități industriale;

- ape uzate industriale, rezultate din apele folosite în procesul tehnologic industrial;

-ape uzate de la ferme de animale și păsări care, au în general caracteristicile apelor uzate orășenești, principali poluanți fiind substanțele organice în cantitate mare și materialele în suspensie;

-ape uzate meteorice, care înainte de a ajunge pe sol, spală din atmosferă poluanții existenți în aceasta. Aceste ape în procesul scurgerii antrenează atît ape uzate de diferite tipuri, cît și deșeuri, îngrășăminte chimice, pesticide, astfel încît în momentul ajungerii în receptor sunt încărcate cu o cantitate mare de poluanți;

- ape uzate radioactive, rezultate în urma prelucrării, transportului și utilizării substanțelor radioactive;

-apele uzate provenite de la navele maritime sau fluviale, conțin impurități deosebit de nocive cum ar fi: lubrifianți , pierderi de combustibil, reziduuri lichide și solide, etc.

3.Depozite de deșeuri sau reziduuri solide - așezate pe sol, sub cerul liber, în halde nerațional amplasate și organizate: depozite de gunoaie orășenești și de deșeuri solide industriale, în special cenușă de la termocentralele care ard cărbuni, steril de la preparațiile miniere, depozitele de nămoluri provenite de la fabricile de zahăr, diverse zguri metalurgice, rumeguș și deșeuri lemnoase de la fabricile de cherestea, produse clorosodice sau de la alte industrii chimice, precum și cele de la stațiile de epurare a apelor uzate.

Surse regionale și transfrontiere - în aceasta categorie sunt incluse poluările difuze transmise la distanță față de locul de geneza, prin aer, respectiv depunerile atmosferice lichide și solide. [3]

Aparate utilizate la monitorizarea calității apei

1.Multiparametrul Hach HQ40d MULTI

Pentru determinarea temperaturii, pH-ului, conductivității și a oxigenului dizolvat, s-a folosit Multiparametrul Hach HQ40d MULTI..[2]

Figura 3 Multiparametrul Hach HQ40d MULTI

2.Spectrofotometrul UV-VIZ (Model: DR 5000)

Spectrofotometrul UV/VIS (Model: DR 5000) de înaltă performanță, este compact și fiabil cu mod cu fascicul dublu prin tehnologia cu fascicul de referință, afișaj grafic de înaltă rezoluție cu ecran tactil, interval pentru lungime de undă între 190-1100 nm, ușor de programat - ajustare rapidă la metode noi, module pentru cuvete ușor de schimbat, transfer de date prin stick USB. [7]

The image cannot be displayed. Your computer may not have enough memory to open the image, or the image may have been corrupted. Restart your computer, and then open the file again. If the red x still appears, you may have to delete the image and then insert it again.

Figura 4: Spectrofotometrul UV-VIZ (Model: DR 5000)

Analiza probei de apă

Identitatea probelor: Delta Dunării – canalul Murighiol cu deschidere la brațul Sf. Gheorghe

Metode folosite:

- Nr. Crt. 1-6: Multi-parametru HACH cu sondele aferente;
- Nr. Crt. 7, 10, 12, 13,17, 19, 20: Spectrofotometru DR5000 + teste rapide cu plicuri;
- Nr. Crt. 8, 9, 11, 14, 15, 18: Spectrofotometru DR5000 + teste cuvete LCK.

Caracterizarea stării ecologice în conformitate cu cerințele Directivei Cadru pentru Apă (transpuse în legislația românească prin Legea 310/2004 care modifică și completează Legea Apelor 107/1996), se bazează pe un sistem de clasificare în 5 clase/categorii de calitate:

1.starea foarte bună – atît valorile elementelor biologice cît și cele ale elementelor hidromorfologice și fizico-chimice ale apelor de suprafață se caracterizează prin valori asociate acelora din zonele nealterate (de referință) sau cu alterări antropice minore;

2.starea bună – atît valorile elementelor biologice cît și cele ale elementelor fizico-chimice generale se caracterizează prin abateri minore față de valorile caracteristice zonelor nealterate (de referință) sau cu alterări antropice minore;

3.starea moderată – valorile elementelor biologice pentru apele de suprafață deviază moderat de la valorile caracteristice zonelor nealterate (de referință) sau cu alterări antropice minore;

Tabelul 1: Rezultatele analizelor probei de apă din Delta Dunării

r. Crt.	Parametri	Proba apă	Clasa de calitate (conform Ordin 161 din 16.02.2006)**					Legislație
				I	II	V	V	
	Temperatura [°C]	22,6					-	
	pH	7,57	6,5 - 8,5					
	Materii în suspensie [mg/l]	32					-	**35,0 mg/L**, NTPA 001/2002
	Salinitate [‰]	0,53					-	
	Rezistivitate [Ω·cm]	926					-	
	Conductivitate [mS/cm]	220					-	max **2500 mS/cm**, Legea 458/2002
	Amoniu NH_4^+ [mg/L]	0,577	.4	.8	,2	,2	>3,2	
	Nitriți NO_2 [mg/L]	0,5	.01	.03	.06	.3	>0.3	
	Nitrați NO_3[mg/L]	0,2			,6	1,2	>11,2	
0	**Cloruri Cl^- [mg/Ll]**	164	5	0	50	00	>300	
1	**Sulfat SO_4^{2+}[mg/L]**	14	0	20	50	00	>300	
2	**Calciu Ca^{2+}[mg/L]**	46,3	0	00	00	00	>300	

3	**Magneziu Mg^{2+} [mg/L]**	1 9,9	2	0	00	00	> 200	
4	**Cupru Cu^{2+} [mg/L]**	0 ,05	,02	,03	,05	,10	> 0,1	
5	**Crom hex. [mg/L]**	0 ,022	,025	,05	.1	,25	> 0,25	
6	**Fier [mg/L]**	0 ,07	.3	.5			> 2	
7	**Plumb Pb [mg/L]**	0 ,006	,005	,01	,025	,05	> 0,05	
8	**Clor [[mg/L]**	0 ,19					-	0.5 mg/dm^3 NTPA 001/2002
9	**Duritate [dH]**	1 1,1					-	
0	**Capacitate acida $CaCO_3$ [mg/L]**	1 58						**apă dură,** 120 mg/L < $CaCO_3$ < 180 mg/L

4.starea slabă – există alterări majore ale elementelor biologice; comunitățile biologice relevante diferă substanțial față de cele normale asociate condițiilor nealterate zonele nealterate (de referință) sau cu alterări antropice minore;

5.starea proastă – există alterări severe ale valorilor elementelor biologice, un număr mare de comunități biologice relevante sunt absente față de cele prezente în zonele nealterate (de referință) sau cu alterări antropice minore.

Clasificarea apei funcție de **duritate**. Apa se clasifică din punct de vedere al durității în :

-apă dedurizată, concentrația de $CaCO_3$ < 17 ppm;
-apă cu duritate scăzută, 17 ppm< concentrația de $CaCO_3$< 60 ppm;
-apă cu duritate medie, 60 ppm< concentrația de $CaCO_3$ < 120 ppm;
-apă dură, 120 ppm< concentrația de $CaCO_3$< 180 ppm;
-apă foarte dură, concentrația de $CaCO_3$> 180 ppm.

Conductivitatea apei este reglementată de NTPA 001/2002, valoarea maximă admisă este de 2500 µS/cm. Valoarea determinată este de 220 µS/cm ceea ce încadrează apa într-un grad foarte scăzut al conductivității. Conductivitatea apei crește odată cu conținutul ei în substanțe dizolvate. Pe măsură ce purificăm apa, conductivitatea scade.

4.Concluzii:

Conform Ordin 161 din 16.02.2006regimul termic și acidifierea sunt determinate de temperatura și pH-ul apei. Rezultatele analizei parametrilor temperatură și pH sunt în limite normale.

Parametri grupei nutrienților - amoniu, nitriții si nitrații se află în limite claselor de calitate, cu excepția nitriților. Concentrația nitriților peste nivelul maxim acceptat 0,3 mg NO_2/L determină apariția procesul de eutrofizare sau de "înflorire" respectiv de epuizare a conținutului de oxigen din apă prin moartea și descompunerea zooplanctonului.

Salinitatea apei este determinată prin intermediul parametrilor conductivitate, cloruri, sulfați calciu, magneziu. Rezultatele analizelor au încadrat acești parametri conform Ordin 161 din 16.02.2006 în următoarele clase de calitate: cloruri - clasa III, sulfați – clasa I, Calciu – clasa I, magneziu – clasa II, indicând un impact foarte redus asupra calității apei din punct de vedere al desfășurării activității viețuitoarelor acvatice.

Din categoria poluanți toxici specifici de origine naturală parametri analizați sunt cupru, crom, fier și plumb. Rezultatele analizelor au determinat încadrarea acestor parametri conform Ordin 161 din 16.02.2006 în următoarele clase de calitate: cupru – clasa IV, crom hexavalent – clasa I , fier – clasa I și plumb – clasa II.

În cadrul analizelor efectuate privind parametri fizico-chimici ai apei din Delta Dunării din canalul care face legătura cu brațul Sf. Gheorghe se constată că majoritatea parametrilor determinați conduc la concluzia că apa are o stare ecologică bună, cele mai multe valori ale concentrațiilor corespund claselor I și II de calitate a apei dar se recomandă monitorizarea continuă acelor parametri care au tendința de creștere sau sunt la limita superioară a unei categorii de calitate a apei precum cuprul și nitriții care depășesc concentrația maximă admisă.

BIBLIOGAPHY

[1] Mihăiescu R, 2014. Monitoringul integrat al mediului, Cluj Napoca;

[2] Carte tehnică Multiparametrul Hach HQ40d MULTI;

[3] (Sursa- Bibliografie 2007-revista03) Marin Z, Lupșa I, Brînzei G, Tulhină D, Cătănescu O, Goia A. Evoluția durității și a conținutului de fier din sistemul de aprovizionare cu apă potabilă

din municipiul Timişoara, în perioada 2001 – 2005, Journal of Hygiene and Public Health vol.57, nr.3/2007, p 6;

[4] Ţopa C M, 2013. Determinarea stării calităţii mediului în ecosistemele acvatice folosind parametrii biologici şi fizico-chimici, Galaţi;

[5] Raportul privind starea mediului în rezervaţia biosferei Delta Dunării 2007, p-9;

[6] Lege Nr. 82 din 20 noiembrie 1993 privind constituirea Rezervaţiei Biosferei "Delta Dunării"; [7] Carte tehnică Spectrofotometrul UV-VIZ (Model: DR 5000;) http://www.info-delta.ro/localitatea-murighiol---judetul-tulcea-p82.html;https://www.oradesibiu.ro/2015/11/03/dsp-amoniul-nu-are-efecte-toxice; https://www.google.ro/maps/@45.0166002,29.2302587,14173m/data=!3m1!1e3?hl=ro.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE EUROPEAN PUBLIC PROSECUTOR'S OFFICE (EPPO) AND THE PRINCIPLES APPLICABLE TO THIS EU BODY

Oana Elena Gălățeanu

Assoc. Prof., PhD, "Dunărea de Jos" University of Galați

Abstract: In order to protect the financial interests of the European Union against criminality, starting from the possibility acknowledged by the provisions of the Treaty on the Functioning of the European Union, a new EU body, represented by the European Public Prosecutor's Office, was established. To this purpose, the Council adopted on 12th October 2017 the Regulation (EU) 2017/1939 implementing enhanced cooperation on the establishment of the European Public Prosecutor's Office (EPPO), act which gives form to this Office and through which the norms regarding its operation are decided. This new EU body complies with certain institutional and procedural rules in its activity.
The principles which govern the activity of this European Public Prosecutor's Office are highlighted in this study, starting with the analysis on the provisions comprised in its establishment Regulation. At the same time, it is also highlighted the important role this new EU body shall have at Union's level, once it shall become operational.

Keywords: European Public Prosecutor's Office, principles, European institutions.

I. Parchetul European (EPPO) – o nouă instituţie a U.E. Efectele actelor întreprinse de acesta în statele membre ale Uniunii

În preocuparea de a duce la îndeplinire politica unională de apărare a intereselor financiare ale Uniunii, pornind de la posibilatea recunoscută în art.86 al Tratatului privind Funcţionarea Uniunii Europene consolidat, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) 2017/1939 din 12 oct. 2017[1] de ″ punere în apicare a unei forme de cooperare consolidată în ceea ce priveşte instituirea Parchetului European(EPPO).″ Prin adoptarea acestui regulament s-a intenţionat stabilirea unor reguli de competenţă separată între EPPO şi autorităţile statelor membre în combaterea infracţiunilor care contravin intereselor financiare ale Uniunii.

Înfiinţarea EPPO a lărgit competenţa Uniunii Europene şi asupra protejării intereselor financiare ale ei. Între motivele care au stat la baza adoptării regulamentului la care facem referire se numără şi realitatea că în prezent, statele membre nu investighează şi nu urmăresc în mod suficient infracţiunile care produc grave prejudicii financiare Uniunii anual(conform paragrafului (2) din Regulament). Aşa cum se prevede în paragraful (12) din acest Regulament, în conformitate cu principiul subsidiarităţii, combaterea infracţiunilor la care ne referim ″poate fi realizată mai bine la nivelul Uniunii, datorită amplorii şi efectelor sale″.

În ce priveşte rolul Parchetului European, în art.4 coroborat cu art.22 din Regulament se prevede expres că el ″are competenţa materială de a investiga, de a urmări penal şi de a trimite în judecată pe autorii infracţiunilor care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii[prevăzute în Directiva(UE) 2017/1371 şi stabilite în prezentul Reguament] şi pe complicii lor(...)″, fără a avea relevanţă dacă acele comportamente infracţionale ar putea primi o altă încadrare juridică, ca un alt

[1] J.O. UE, L283/31.10.2017

tip de infracţiune, în baza dreptului naţional al statelor membre. Totodată, în ceea ce priveşte acţiunile apreciate drept fraudă contra intereselor financiaare ale Uniunii, definite în art.3 al.(2) lit.d) al Directivei(UE) 2017/1371, este competent şi cu privire la orice alte infracţiuni aflate în legătură cu teritoriul a două sau mai multe state membre şi crează un prejudiciu total de cel puţin 10 milioane de euro. Va fi competent şi cu privire la orice alte infracţiuni aflate în legătură ″indisolubilă″ cu un comportament din cele mai sus menţionate.

EPPO va avea competenţă şi în cazul infracţiunilor cu privire la participarea la o organizaţie criminală, aşa cum e ea definită la nivel unional şi transpusă în dreptul intern, când principala activitate infracţională a acesteia este de comitere a oricăreia dintre infracţiunile prevăzute în Directiva(UE) 2017/1371(art.22 al.(2) Regulament).

Cu privire la competenţa teritorială a EPPO, se doreşte ca acesta să-şi manifeste atribuţiile într-un mod cît mai extins posibil, chiar la infracţiunile ″comise în afara teritoriului statelor membre″, după cum se prevede în paragraful (64) din Regulament; astfel, potrivit art.23 al Regulamentului, competenţa lui se răsfrânge asupra infracţiunilor mai sus menţionate care fie s-au comis total sau parţial pe teritoriul unuia sau mai multor state membre, fie au fost săvârşite de un resortisant al unui stat membru, în condiţiile precizate în alin.(1) lit.b) al art.23 Regulament, fie s-au comis în afara teritoriilor unuia sau mai multor state membre, însă de o persoană ce ″face obiectul statutului funcţionarilor sau Regimului aplicabil în momentul săvârşirii infracţiunii″, cu respectarea condiţiilor prevăzute în Regulament, aşa cum se prevede la lit.(c) a art. 23.

Din modul său de organizare stipulat în Regulament, se poate deduce că el va fi un organ supranaţional al U.E, cu o organizare ierarhică. În art.8 al.(1) se arată că EPPO este un organ unional indivizibil ″care funcţionează ca un parchet unic cu o structură descentralizată″, iar în al.(2) se subliniază că este ″organizat la nivel central şi la nivel descentralizat″. La nivel central e alcătuit din ″colegiu, camere permanente, procuror-şef european, procurori-şefi europeni adjuncţi, procurori europeni şi directorul administrativ″ (al.(3) al art.8). Nivelul descentralizat se compune din procurori europeni delegaţi, situaţi în statele membre (al.(4) art.8).

În art.1 al Regulamentului la care ne referim, se prevede expres că ″prin prezentul regulament se instituie Parchetul European(EPPO) şi se stabilesc normele privind funcţionarea acestuia″. Pornind de la aceste prevederi normative şi analizând aspectele referitoare la înfiinţarea acestui nou organ unional, constatăm că ″actul de naştere″ fiind un regulament hotărît de Consiliu în conformitate cu o procedură legislativă specială, îi recunoaşte acestui EPPO caracterul obligatoriu- în toate aspectele organizatorice şi de competenţă- faţă de instituţiile unionale, statele membre U.E, autorităţile şi resortisanţii acestora. Aceasta întrucît, după cum se ştie, ″regulamentul″ este cel mai complet şi eficient dintre toate instrumentele de care dispun instituţiile unionale în îndeplinirea sarcinilor lor, precum şi obligatoriu în toate elementele lui faţă de toţi destinatarii mai sus menţionaţi[2]. Regulamentul este actul emis de o instituţie a U.E, direct aplicabil în orice stat membru al Uniunii[3]. De altfel, în par.(9) teza a II-a a motivelor privind adoptarea respectivului Regulament pe care-l analizăm e stipulat că acest act ″ar trebui să fie obligatoriu în toate elementele sale şi să se aplice direct numai în statele membre care participă la forma de cooperare consolidată în ceea ce priveşte instituirea EPPO sau în temeiul unei decizii adoptate în conformitate cu art.331 al.(1) al doilea sau al treilea paragraf din TFUE″, referitor la posibilitatea recunoscută oricărui stat membru doritor să participe la o formă de cooperare consolidată stabilită şi aflată în curs. În paragraful (110) se prevede şi că ″(...) după caz, Comisia ar trebui să înainteze propuneri pentru a asigura cooperarea judiciară eficace în materie penală între EPPO şi statele membre care nu participă la forma de cooperare consolidată în ceea ce priveşte instituirea EPPO. Aceasta ar trebui

[2] Sean Van Raepenbusch, Drept instituţional al Uniunii Europene, Ed. ROSETTI International, Bucureşti 2014, pp.306-307
[3] idem

să vizeze, în special, normele privind cooperarea judiciară în materie penală şi extrădare, respectând pe deplin aquis-ul Uniunii în acest domeniu, precum şi principiul cooperării loiale în conformitate cu art.4 alin.(3)din TUE".

Toate aceste prevederi coroborate şi cu dispoziţiile cuprinse în articolele 3, 4, 8 al.(1), 16 al.(1), 22, 23 şi 24 al.(1) din Regulament, ne-ar putea duce credem, la concluzia recunoaşterii existenţei şi operativităţii acestui Parchet European în toate statele membre ale Uniunii, chiar şi în cele care nu au aderat încă la această formă de cooperare consolidată în materie. Întrucît însă, efectele teritoriale ale înfiinţării acestui nou organ unional asupra statelor membre şi a competenţelor autorităţilor acestora în materia luptei împotriva infracţiunilor ce pun în pericol interesele financiare ale Uniunii, nu fac obiectul studiului de faţă, ne vom opri aici cu această analiză a efectelor adoptării Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului Uniunii Europene.

II. Principiile care guvernează sistemul instituţional al Uniunii şi aplicabilitatea lor noului organism unional ce va fi înfiinţat. Regulile aplicabile activităţii derulate de EPPO

Unul dintre principiile care guvernează activitatea instituţiilor Uniunii este *principiul reprezentării intereselor*[4] care, deşi nu este expres prevăzut în tratatele de bază ale U.E, este dedus din examinarea atribuţiilor fiecărei instituţii în parte. Acesta este aplicabil şi noului organ unional ce se doreşte a deveni operaţional într-un timp cît mai scurt[5], dacă avem în vedere prevederile pragrafului (17) din motivarea Regulamentului (UE) 2017/1939 al Consiliului, potrivit cărora " EPPO ar trebui să acţioneze în interesul Uniunii în ansamblu(...)" ori cele ale art.22 al.(1) şi al.(4) al aceluiaşi act normativ, în care se dispune că "EPPO este competent în ceea ce priveşte infracţiunile care aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii(...) " şi că "EPPO nu e competent pentru infracţiuni privind impozitele naţionale directe, inclusiv infracţiuni legate în mod indisolubil de acestea(...)". Din aceste prevederi putem deduce că acest organism apără interesele financiare[6] ale întregii Uniuni în ansamblu. Prin faptul că se subliniază că acesta-şi exercită atribuţiile în mod independent(în art.6 al.(1) Regulament), se doreşte, credem, o garantare a modului transparent în care acesta va funcţiona.

Un alt principiu aplicabil activităţii instituţiilor unionale este cel al *atribuirii competenţelor*. At.13 al(2)Tratatului privind UE prevede că fiecare instituţie acţionează în limitele atribuţiior pe care tratatele i le-au conferit şi potrivit procedurilor, scopurilor şi condiţiilor prevăzute de acestea. Acest principiu îi este aplicabil şi noului organ unional la care ne referim, având în vedere şi prevederile din motivele Regulamentului cuprinse în paragrafele (16), (21), (64) şi cele ale art.4 şi art.22 ale lui.

Parchetului european îi este aplicabil deasemenea şi principiul *echilibrului instituţional*, el neputându-şi transfera ori delega competenţele ce îi revin altui sau altor organe unionale. El poate doar coopera cu alte astfel de organe şi instituţii în îndeplinirea atribuţiilor sale.

Un alt principiu aplicabil instituţiilor unionale, cît şi acestui organ al Uniunii, este *principiul cooperării instituţionale*. Mărturie a aplicării lui şi Parchetului european stau prevederile din Regulament cuprinse în paragrafele (18), (40),(41), (49), (51), (69),(100),(101) şi în articolele 6,7,14,20,99 în referire la articolele 100, 101, 103,103 din acelaşi act.

În fine, un ultim principiu aplicabil la nivelul instituţiilor unionale, cît şi noului organ la care ne referim, este cel al *autonomiei instituţionale*. Aplicabilitatea lui şi Parchetului european se

[4] Dan Vătăman, Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate, Ed. ProUniversitaria, Bucureşti 2015,pp.196-197
[5] După cum s-a dat publicităţii, posibil între 2020 şi 2021, http://www.vocea-olteniei.ro/2017
[6] *Interesele financiare* sunt definite în art.2 pct.3 Regulament drept " toate veniturile, cheltuielile şi bunurile acoperite de, dobândite prin sau datorate bugetului Uniunii şi bugetelor instituţiilor, organelor, oficiilor şi agenţiilor înfiinţate ăn temeiul tratatelor, precum şi bugetelor gestionate şi monitorizate de acestea".

deduce din prevederile Regulamentului(UE) 2017/1939 al Consiliului, cuprinse în paragraful (11) şi art.21 al acestui act normativ.

În ceea ce priveşte activitatea concretă a EPPO, evident că şi aceasta este guvernată de anumite principii şi reguli precum: principiul proporţionalităţii, principiul cooperării loiale, principiul dreptului de evocare al EPPO, regula desfăşurării activităţii cu respectarea drepturilor consacrate în Carta drepturilor funfamentale ale UE, respectarea principiilor statului de drept şi personalităţii, principiului imparţialităţii în derularea investigaţiilor.

Potrivit prevederilor din par.(12) teza a II-a a Regulamentului, ″în conformitate cu *principiul proporţionalităţii*″, aşa cum e prevăzut în art.5 TUE, ″prezentul Regulament nu depăşeşte ceea ce este necesar în vederea atingerii obiectivelor menţionate şi asigură faptul că impactul său asupra sistemelor juridice şi structurilor instituţionale ale statelor membre este cel mai puţin intruziv posibil″.

Cu privire la *principiul cooperării loiale*, în motivele Regulamentului la par.(14) se prevede că ″ţinând seama de principiul cooperării loiale, atît EPPO, cît şi autorităţile naţionale competente ar trebui să se sprijine şi informeze reciproc cu scopul de a combate eficient infracţiunile care intră în sfera de competenţă a EPPO″, iar în alin.(6) al art.5 al aceluiaşi Regulament, se prevede că autorităţile naţionale competente asistă şi spijină în mod activ investigaţiile şi urmăririle penale pe care le derulează EPPO şi că orice acţiune de procedură sau politică, în baza regulamentului, se ″ orientează după principiul cooperării loiale″.

Dreptul de evocare este avut în vedere expres în art.27 al Regulamentului care, aşa cum se menţionează în par.(13) al lui, ″ prevede un sistem de competenţe partajate între EPPO şi autorităţile naţionale în domeniul combaterii infracţiunilor ce aduc atingere intereselor financiare ale Uniunii, pe baza dreptului de evocare al EPPO″.

Din alin.(1), (2) şi (5) din Regulament rezultă că EPPO are ca obligaţii să se asigure că activităţile lui respectă drepturile ce sunt consacrate în Cartă şi să respecte principiile statului de drept şi proporţionalităţii, şi să pornească şi deruleze investigaţiile fără întârzieri nejustificate, adică, practic, în mod diligent am zice.

Totodată, EPPO trebuie să respecte în activitatea sa şi *regula imparţialităţii*, în alin.(4) al art.5 stipulându-se expres că ″EPPO desfăşoară investigaţiile în mod imparţial şi caută toate probele relevante, atît incriminatoare, cît şi dezincriminatoare″.

III. Concluzii

În concluzie, Parchetul european este un nou organ din cadrul sistemului instituţional european cu un rol extrem de important şi activ, de netăgăduit, în activitatea de combatere a infracţiunilor contra intereselor financiare ale U.E. El va fi sprijinit în îndeplinirea activităţilor sale de instituţii şi organe unionale, cît şi de autorităţile naţionale competente din statele membre ale Uniunii. În acelaşi timp, va respecta principiile care le sunt aplicabile tuturor instituţiilor unionale şi în activitatea pe care o desfăşoară în interesul Uniunii şi în mod independent. Această independenţă în organizarea şi activitatea lui nu contravine însă regulii controlului democratic exercitat de Parlamentul European faţă de celelalte instituţii unionale, în sensul că el va răspunde în faţa Parlamentului European pentru activităţile lui generale. Totodată, Parlamentul European va numi, de comun acord cu Consiliul, procurorul-şef european, a cărui selecţie va fi făcută de un juriu de slecţie, conform Regulamentului. Printre membrii acestui juriu va fi şi unul propus de Parlamentul European. Aceste aspecte se desprind din dispoziţiile art.14 al.(1) şi (3) al Regulamentului menţionat.

Totodată, EPPO va răspunde pentru activităţile lui generale şi în faţa Consiliului şi Comisiei Europene, conform art.6 din Regulament, şi va întocmi anual un raport cu privire la aceste activităţi.

Acest raport îl va trimite Parlamentului European, parlamentelor naţionale, Consiliului şi Comisiei Europene, potrivit dispoziţiilor art.7 al Regulamentului.

BIBLIOGRAPHY

Monografii:

Sean Van Raepenbusch, Drept instituţional al Uniunii Europene, Ed. ROSETTI International, Bucureşti 2014

Dan Vătăman, Uniunea Europeană. Ghid practic de specialitate, Ed, ProUniversitaria, Bucureşti 2015

Legislatie:

Regulamentul (UE) 2017/1939 al Consiliului din 12 oct.2017 , J.O.U.E L283/31.10.2017

Directiva(UE) 2017/1371 a Parlamentului European şi a Consiliului din 5 iulie 2017, J.O.U.E L198/28.07.2017

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE PROMOTION OF CHANCE EQUALITY AND NONDISCRIMINATION IN THE ROMANIAN EDUCATION SYSTEM

Ovidiu Florin Toderici

Assoc. Prof., PhD, "Vasile Goldiș" Western University of Arad

Abstract:The school, itself, represents a context in which equality is an elementary value, ensuring through promoted policies equal access to educational programs. However, like the family, school can play a major role in strengthening gender differentiation, emphasizing traditional roles, but also being the place where labels are made. Thus, we can consider that school can influence and contribute to inequalities and, consequently, to segregation regarding professional choices. Preventing and modifying these facts is a challenge with many obstacles because stereotypes tend to resist change and are, generally speaking, unconscious processes.

Keywords:equal opportunities, non-discrimination, educational system.

1. Politici de egalizare a şanselor în educaţie

Egalitatea de şanse înţeleasă ca un drept, un concept ori un principiu semnifică libertatea oricărei fiinţe umane să-şi dezvolte capacităţile personale, să aleagă fără limitări impuse de roluri stricte, modul său personal de participare la viaţa economică şi de promovare sociala, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilităţi, profesie, rol; şansa fiind înţeleasă ca posibilitate de succes sau de reuşită, de care au nevoie oamenii în existenţa lor.

Legislaţia europeană şi cea românească consacră principiul egalităţii între cetăţeni, promovând egalitatea şanselor şi eliminarea discriminării în domeniul muncii, în educaţie, sănătate, cultură, informare, politică, participare la decizii, acces la servicii şi altele. În art. 2 (4) din Legea Educaţiei Naţionale în mod explicit se prevede că „Statul asigură cetăţenilor României drepturi egale de acces la toate nivelurile şi formele de învăţământ preuniversitar şi superior, precum şi la învăţarea pe tot parcursul vieţii, fără nicio formă de discriminare".

De fapt, egalitatea şanselor de instruire este garantată prin acte normative în aproape toate ţările lumii, dar realizarea practică a acestui principiu generos continuă să fie o provocare majoră. Oferirea de opţiuni multiple pentru capacităţi şi aptitudini diferite, în funcţie de nevoile specifice ale fiecăruia este susţinută de politicile de egalizare a şanselor în scopul combaterea excluziunii, a selecţiei exacerbate, dar şi a omogenizării, căci diferenţele individuale între elevi pot constitui o sursă de bogăţie şi diversitate, şi nu o problemă.

Însă promovarea politicilor educaţionale este insuficientă, căci există o serie de factori de risc, induşi de caracteristicile individuale ale copiilor, ale mediului socio-familial şi şcolar, ale grupurilor sociale din care fac parte copiii etc. care condiţionează exercitarea egalităţii şanselor în educaţie.

2. Factori de risc în înfăptuirea politicilor de egalizare a şanselor

2.1 *Atitudinea faţă de diversitate*

Educaţia pentru diversitateeste un răspuns la pluralismul de toate felurile cu care ne confruntăm. Pluralitatea face viaţa mai provocatoare şi mai interesantă, dar totodată şi mai

complicată. Esenţial este ca prin devenirea noastră să putem fi în măsură să recunoaştem şi să ne asumăm beneficiile acestei diversităţi şi multiplele perspective pe care ni le oferă. Se apreciază că bogăţia potenţială pe care o pune la dispoziţie pluralismul unei comunităţi se obiectivează direct proporţional cu diversitatea caracteristică spaţiului ei, dar mai ales cu interesul şi abilitatea membrilor ei de a promova alteritatea, adaptabilitatea, creativitatea, discriminarea pozitivă a diferenţei, parteneriatul şi co-evoluţia. Dacă diversitatea este o trăsătură incontestabilă a secolului XXI, atunci atitudinea faţă de diversitate trebuie să reprezinte o prioritate în educaţie.

Este necesar acest lucru pentru a evita indiferenţa sau eludarea realităţii privind existenţa şi universalitatea diversităţii, dar şi pentru a depăşi toleranţa pasivă care, mai devreme sau mai târziu, creează condiţii ca deosebirile să devină o justificare a discriminării. O asemenea situaţie poate exista în comunităţile şcolare unde diferitele persoane ori grupuri trăiesc în acelaşi spaţiu, dar nu vin în mod necesar în contact unele cu altele, astfel că deosebirile pot fi apreciate adesea negativ, nefiind acceptate sau valorificate. Din această perspectivă, în mediul şcolar, în categoria copiilor defavorizaţi pot fi incluşi elevii care provin din familii monoparentale sau orfani de ambii părinţi, copiii ai căror părinţi sunt şomeri, ori au grave probleme de sănătate sau un comportament imoral, cei care locuiesc în zone izolate sau îndepărtate şi a căror şcolarizare depinde de existenţa unui mijloc de transport, copiii de etnii diferite, copiii care se integrează cu greutate în colectivul clasei de elevi. Practica educaţională contemporană trebuie determinată de noi standarde, care o direcţionează spre a gândi, a acţiona, a forma în contextul unei relaţii, ce implică receptivitate faţă de adevărul celorlalţi, el putând deveni propriul nostru adevăr. Valorificarea diversităţii permite recunoaştere, apreciere şi eliminarea oricărei forme de discriminare, prin transformarea persoanelor care populează spaţiul educogen în „oameni pentru dialog”.

Rolul şcolii, prin oferta de învăţare mai flexibilă şi mai receptivă la dimensiunea relaţională a câmpului formativ este de a-i învăţa pe tineri cum să convieţuiască într-o lume marcată de diferenţe lingvistice, culturale sau sociale, prin identificarea şi însuşirea valorilor care îi unesc, prin deschidere faţă de principiul interdependenţei şi prin respingerea dezinteresului ori a indiferenţei, ca forme ale discriminării.

Şcoala, percepută ca agent de socializare, are rolul de a oferi nu doar o educaţie academică, ci şi acela de a-i învăţa pe copii despre propriul cod cultural, prin transfer cultural între generaţii. Responsabilitatea exercitării acestui rol este sporită, direct proporţional cu gradul de eterogenitate al grupul implicat în procesul educaţional, în egală măsură copii, tineri, adulţi. Contactul cu valorile şi normele culturii dominante prezentate şi oferite elevilor spre a şi le însuşi, cît şi spre a le practica pentru a reuşită în plan social, implică riscul generării unei atitudini discriminatorii în demersul formativ. A forţa aderarea necondiţionată la regulile majorităţii şi renunţarea la elemente specifice propriei culturi poate explica abandonul şi eşecul şcolar.

Asemenea societăţii, şcoala şi clasa de elevi sunt comunităţi caracterizate prin diversitate. Claude Levi-Strauss, antropolog şi etnolog francez susţine că a descoperirea celuilalt, însemnă a descoperi relaţia şi nu barierele. Reevaluarea priorităţilor şcolii contemporane prin prisma acestei paradigme dezvoltă o intervenţie bidimensională.

Dimensiunea de tipul cunoştinţe pune problema aprofundării cunoaşterii despre ambianţă, despre celălalt, despre sine; problema recunoaşterii şi depăşirii a punctelor de vedere unilaterale, a prejudecăţilor în demersul cognitiv. Cealaltă dimensiune, cea de tip relaţional, cere abordarea realităţii prin prisma dezvoltării unor relaţii intragrupale, dar şi între ceea ce se învaţă la şcoală şi ceea ce se trăieşte dincolo de zidurile şcolii. Un bagaj fix de cunoştinţe şi deprinderi nu este suficient, după cum şi cunoaşterea identităţii celuilalt doar pentru a-l zăvorî în ea este de neconceput. Acumularea de informaţii noi, face posibilă reorganizarea conduitei. Dacă omul s-ar caracteriza doar prin simţul realităţii, atunci progresul în cunoaştere ar face posibile salturile

informaţionale. Dar simţul eficienţei, nevoia de satisfacţii, mulţumire de sine valorifică plusul de cunoaştere în reorientarea conduitei omului.

2.2 *Mentalităţi*

Şcolile pot fi locul optim pentru perfecţionarea gestionării diversităţii, prin situarea pe noi coordonate a identităţii adultului implicat în procesul educaţional, în raport cu aşteptările sociale faţă de resursele umane antrenate în acest proces. Complexitatea relaţiilor specifice câmpului educaţional sau a celor care se stabilesc între acesta şi alte subsisteme sociale, în plan sincronic şi diacronic, cer claritatea conturării elementelor de natură obiectivă sau subiectivă relaţionate, în virtutea principiului eficienţei, al plusului de limpezime şi pentru eliminarea ambiguităţilor regretabile. De aceea profesorii au nevoie să fie corect formaţi, să ia în considerare condiţiile sociale şi nevoile elevilor şi să îşi conştientizeze propriile prejudecăţi ori stereotipuri.

Prejudecăţile, ca păreri nefundamentate, idei preconcepute formate înaintea unei analize concrete şi raţionale, ca un fel de date emoţionale dobândite încă din copilărie se pot obiectiva în timpul acţiunilor persoanei sub forma discriminării, marginalizării mărind în acest fel lista ameninţărilor la adresa punerii în aplicare a principiului egalităţii şanselor în educaţie.

Conştienţi de faptul că a face presupuneri despre cine şi cum sunt ceilalţi este mai uşor decît a încerca să-i cunoaştem, profesorii au responsabilitatea prevenirii ori a diminuării impactului periculos al prejudecăţilor, care pot creşte tensiunile şi pot diviza grupurile, prin conştientizarea, recunoaşterea şi gestionarea propriilor prejudecăţi, dar şi prin gestionarea prejudecăţilor care sunt vehiculate în spaţiul educaţional, acolo şi atunci când, neavând informaţii reale complete, suntem tentaţi să apelam la prejudecăţi, spre a completa lacunele în cunoaştere şi înţelegere.

Prejudecăţile persoanelor nu pot fi înlăturate prea uşor, dar ceea ce se poate schimba este ceea ce fac oamenii cu ele. În stabilirea obiectivelor şi anticiparea competenţelor vizate spre formare şi dezvoltare pentru activităţile din şcoală, profesorii vor include acceptarea că fiecare persoană este importantă şi valoroasă în unicitatea ei; acceptarea egalităţii în drepturi şi valori; acuzarea discriminării; cunoaşterea reciprocă şi comunicarea între persoane diferite; co-organizarea, colaborarea şi ajutorarea reciprocă; compararea şi schimburile culturale, de idei; acceptarea criticii mutuale; luarea deciziilor consensuale.

Asemenea prejudecăţilor, stereotipurile sunt scheme, şabloane de prezentare a realităţii sub forma de credinţe ori gânduri împărtăşite despre un anume grup uman şi cuprind un ansamblu de caracteristici care îl rezumă în termeni de maniere, obiceiuri, performanţe etc., simplificând realitatea. Copil sau adult, unii folosesc stereotipurile grupului din care fac parte pentru a se simţi mai puternici, superiori, iar alţii pentru că este mai uşor să etichetezi presupunând, decît să ajungi să cunoşti cu adevărat pe cineva.

2.3 *Profesorii*

Adesea, stereotipurile au rolul de a explica şi a justifica atitudinile şi comportamentele pe care le avem faţă de ceilalţi. Eticheta este o descriere pozitivă sau negativă, succintă a comportamentului, a felului de a fi al unei persoane, cu efect de întărire a acestuia. Teoria etichetării afirmă că un comportament „problemă" este acel comportament care a fost etichetat drept problematic, deci actul etichetării este cel care creează problema şi nu indivizii. Etichetele, în mod curent, emană de la o persoană cu autoritate; de exemplu, un profesor, un părinte sau o persoană importantă, care dacă repetă şi consolidează eticheta, aceasta devine ferm asociată unui individ. Ba mai mult, persoana poate ajunge să le accepte, să le interiorizeze şi să creadă că sunt adevărate. Folosirea de către profesori a experienţei anterioare proprii pentru a eticheta elevii, îi conferă acesteia conotaţia de risc, de ameninţare a posibilităţii egalităţii şanselor pentru elevi în primul rând, dar şi pentru calitatea actului didactic şi educaţional. Atunci când un profesor se întâlneşte o nouă

clasă, el va tinde să împartă elevii clasei în: elevi „buni", fiind vorba de cei care sunt conform aşteptărilor sale, „răi" şi cei „care nu se remarcă".

Efectele posibile ale blocării în etichetare influenţează interacţiunea viitoare dintre profesori şi elevi devenind un filtru de interpretare a comportamentului elevilor, care este posibil să fie preluat şi de alţi copii sau profesori; determinându-le aşteptările, atitudinile şi comportamentul relaţional. Şanse egale pentru reuşita şcolară a copiilor şi a tinerilor, cît şi pentru potenţarea disponibilităţii tuturor fală de şcoală depinde de prevenirea, diminuarea ori înlăturarea etichetării şi a efectelor nedorite ale acesteia prin centrarea pe acţiunile elevului şi nu pe persoana sa; încurajarea schimbării benefice a comportamentelor; evidenţierea progresului individual al elevului fără compararea sa cu ceilalţi; conştientizarea efectelor etichetării cu folosirea, după caz, a etichetării pozitive.

Pentru că unii părinţi nu mai oferă sprijin suficient, sigur sau potrivit, şcoala trebuie să-şi extindă misiunea şi, în mod explicit, să contribuie şi la dezvoltarea competenţelor emoţionale şi sociale ale copiilor, pentru a asigura pentru toţi tinerii şansa reuşitei în viaţă. Respingerea schimbării rolului profesional dincolo de îndatoririle tradiţionale, ori a efortului de implicare mai amplă şi mai diversificată a reprezentanţilor comunităţii în viaţa şcolii, generează noi obstacole pentru îndeplinirea menirii actuale a sistemului educaţional. Şi nu în ultimul rând, promovarea accesului egal al elevilor la programele educaţionale depinde de preocuparea directă a profesorilor faţă de managementul de sine, bazat pe autocunoaştere. O cunoaştere de sine tot mai bună ar putea fi calea menţinerii echilibrului în relaţia persoană – alteritate, căci oamenii cu o cunoaştere de sine corectă, tind să aprecieze corect pe celălalt. Ori de cîte ori profesorul reacţionează în anumit fel faţă de un elev, toţi ceilalţi elevi din clasă învaţă o lecţie. Această perspectivă presupune folosirea ocaziilor care se ivesc în timpul orelor, dar şi în activităţile extracurriculare, pentru educarea emoţională şi cea morală.

2.4 *Părinţii*

În literatura de specialitate şi uneori în practica educaţională se ilustrează faptul că familia şi şcoala sunt parteneri tradiţionali implicaţi în educaţia copiilor, iar atitudinea şi acţiunile lor au cu certitudine un impact puternic – mai mult sau mai puţin benefic. Părinţii sunt primii profesori, iar familia este prima şcoală care determină cursul existenţei copilului. Familia este prima echipă din care face parte o persoană, acolo are prima experienţă ca membru al unui colectiv şi tot acolo deprinde sau nu deprinde primele aptitudini necesare pentru activitatea prin cooperare. Dar familia este parte integrantă a unei reţele de grupuri formale şi informale: biserică, prieteni, vecini, grupuri ocupaţionale, asociaţii etc. Exerciţiul apartenenţei şi al activităţii în aceste grupuri ghidează asumarea zi de zi a diverselor roluri, care pe parcursul vieţii se ajustează permanent, imprimă un anumit fel de comportament, anumite credinţe, atitudini, roluri, prejudecăţi, stereotipii, judecăţi de valoare. Toate acestea construiesc temeiul unei racordări mai mult sau mai puţin consonante cu sistemul educaţional, cu efecte de lungă durată.

Încă de la debutul şcolar al copilului, dar şi pe parcursul şcolarizării există riscul coliziunii valorilor cu care copilul vine înzestrat de familie şi cele cu care se întâlneşte în şcoală. Diagnoza relaţiei şcoală-familie pentru un parteneriat benefic este instrumentul şcolii care îşi gândeşte responsabil menirea, după cum absenţa acestor preocupări lasă loc inegalităţilor, segregării, eşecului şi abandonului şcolar.

Familia contemporană se caracterizează prin modificări de statusuri şi roluri, mai mult ca oricând este necesară ajustarea periodică a rolului de părinte. Viaţa de familie nu oferă întotdeauna sprijin sigur pentru copii. Însuşi conceptul de „familie" este în schimbare, la fel ca misiunea sa socială. Dezinteresul şcolii faţă de aceste modificări sau o atitudine de neutralitate capătă

dimensiunea unei erori strategice, căci succesul şcolar şi social al tânărului şi în egală măsură al învăţământului necesită o funcţionare omogenă a tuturor factorilor generatori de educaţie.

Parteneriatul educaţional devine o prioritate a strategiilor actuale care vizează calitatea şi eficienţa educaţiei româneşti. În societatea care are ca trăsătură constantă schimbarea, alături de celelalte subsisteme sociale, învăţământul îşi asumă progresiv o nouă paradigmă a funcţionării şi evoluţiei sale. Acest fapt devine posibil pe măsură ce se cristalizează o constelaţie de valori pentru şcoală, se elaborează strategii coerente pe termen mediu sau lung şi se precizează direcţiile prioritare, care coagulează eforturile celor implicaţi în parteneriatul pentru educaţie. Şcoala în calitate de promotor şi facilitator al acestui parteneriat are misiunea de a promova asigurarea egalităţii şanselor, a spiritului civic, a transparenţei şi a comunicării deschise, de a promova iniţiativa, participarea şi responsabilitatea.

BIBLIOGRAPHY

- Amador Munoz, Luis V., del Carmen Monreal Gimeno, Maria – *Intervencion social y genero* NARCEA, S.A. DE EDICIONES 2010
- Goleman, D., *Inteligenţa emoţională,* Editura Curtea veche Publishing, Bucureşti, 2007
- *Ghid privind integrarea temelor orizontale în cadrul proiectelor finanţate din Fondurile Europene Structurale şi de Investiţii 2014-2020 partea a I – a Egalitatea de şanse şi de tratament*
- ****Particularisme şi universalism: problematica identităţilor,* Institutul Intercultural Timişoara, 1998
- Perotti, A., *Pledoarie pentru intercultural,* Institutul Intercultural Timişoara, 1998
- Ploscă Gabriel, coord., Cornea Alexandra, Petreuş Ioana- *Ghid privind egalitatea de șanse și de gen în România* POSDRU/97/6.3/S/63072
- Neculau, A. (coord.), *Psihologie socială. Aspecte contemporane,* Editura Polirom, Iaşi, 1996
- Simon Rodriguez, Maria Elena - *La igualdad tambien se aprende-Cuestion de coeducacion,* NARCEA, S.A. DE EDICIONES 2010

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE ROMANIAN LANGUAGE IN A BILINGUAL SOCIETY: A CASE STUDY

Ludmila Braniște

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iași

Abstract: Our contribution is concentrated upon the issue of the functioning of the Romanian language in the Republic of Moldova a subject of controversial and polemic discussions. They are caused by politicization and excessive ideologizing of everything that deals with Romanian history, language, culture and civilization. The aim of this article is to present the political regimes that have alternated since 1812 in order to bring into the limelight the adverse consequences as well as the measures that need to be taken in the context which implies bilingualism, semi-lingualism and diglossia. The paper presents the stages, the manipulative strategies of denationalization and linguistic distortion of the national identity of the autochthonous population in the Republic of Moldova. We exemplify and comment upon the modifications in the structure of the Romanian language and the artificial and even absurd character of the so-called Moldavian language. Moreover, the legislative basis is briefly presented in order to underline the efforts made by the Romanian population with the view of lessening the results of forced Russification and reviving their native language both in popular use and as the official language of the Republic of Moldova.

Keywords: *ideologizing, diglossia, politicization,national language, politicization*.

1. Introduction. It is widely known that the territory between Prut and Dniester used to be a part of medieval Moldova which later became a Romanian region. It is also assumed that Romanian belongs to the Romance family of languages. The issue of the usage of the Romanian language in the Republic of Moldova has been a subject of long and controversial discussions. The reasons for this are: politicization, excessive ideologization of anything dealing with Romanian history, language, literature and culture in the region under discussion. Each regime came with its own policies and strategy which immediately influenced the spiritual area. The aim of this paper is to discuss in which ways the political regimes that came to power from 1812 until now destructively affected population and the measures which need to be taken at present.

2. The sad destiny of this territory began in 1812 when it was occupied by the tsarist Russia being called Basarabia. "The regime established here was of a colonial character, first and foremost, because of the intense process of Russification" (Cincilei, 2008). "There had not been a single Romanian school or institution since 1980" (Nistor, 1991). Even in church "the local language had been banned since 1870s" (Cazacu, 1992). The Russian language was declared the official one. In the late 19th century the region saw almost total illiteracy. According to data of the first population-census in Russia organized in 1897, only 6, 1% of the Basarabian Romanians could read and write. Demographic modifications and the enslaving of the local population prompted negative changes for national identity. A century of denationalization and tsarist administration succeeded in making the Basarabian Romanians forget their origins, introducing the terms *Moldavians*, *Moldavian language*. The diglossia established in Basarabia implied the disappearance of the Romanian language in Basarabia. Quite a few persecuted intellectuals left for Romania, whereas others managed to fight for their rights in court, achieving the Union of the Democratic Republic of Moldova with Romania in 1918. Basarabia developed as a Romanian region until 1940. The USSR continued its Romania-phobic policy, proclaiming the formation of the Moldavian Autonomous

Soviet Socialist Republic (the Moldavian ASSR) as a part of Ukraine in 1924. The occupation of Basarabia in 1812 and the process of intense Russification had to be justified in some way. In the interwar period, there were concepts and so-called *scientific* theories serving the imperial policy. A representative example is *la science eurasiste*. „Les eurasistes proposent une nouvelle définition géographique et historique de la Russie", the general idea of these *scholars* consisting in the assumption that „la Russie ne faisait partie ni de l'Europe, ni de l'Asie, qu'elle formait un troisième continent nommé Eurasie, un „monde à part...un monde culturel totalement différent, séparé par un abîme de la culture européenne, et infiniment supérieur par ses valeurs ethniques, esthétiques et spirituelles à tout ce qui a été produit en Europe" (Sériot, 2008). In 1927, N. Trubetzkoy defines this new world: „Le substrat national de l'Etat qui autrefois s'appelait l'Empire russe et maintenant s'appelle l'URSS ne peut être que l'ensemble des peuples qui habitent cet état, envisagé comme une nation particulière, faite de plusieurs peuples et qui, en tant que telle, possède son nationalisme" (Trubetzkoy *apud* Sériot, 2008). New concepts of *nation* and *nationality* appeared. Over 130 nationalities were brought together by the idea of *homo sovieticus* "the national symbol of which was the language of the great Russian people" (Trubetzkoy *apud* Sériot, 2008). The main feature was "le maintien a tout prix de la totalité étatique de ce qui avait été l'Empire russe, qui s'appelait maintenant l'URSS...de démontrer le caractère antinaturel, artificiel de tout découpage de cette totalité vivante" (Moldoveanu, 2007). The demarcation line between Europe and Asia was redefined by Savitzky. „La frontière de l'Oural, habituellement reconnue comme limite entre l'Europe et Asie, est artificielle. Une ligne reliant les points les plus rapprochés de l'isthme formé par la bande de terre située entre la Baltique et la mer Noire" (Savitzky *apud* Sériot, 2008) figures a more *naturalborder*. It was the line Murmansk – Brest – Litevsk – Galaţi. It „sépare très nettement la Bessarabie de la Roumanie" (Sériot, 2008). The political goal was to demonstrate that Basarabia fits perfectly into the Euroasiatic frontiers/the borders of the USSR and not the European ones/particularly, the Romanian ones. The linguists also suggested the concept of "union des langues" defined by N. Trubetzkoy: "Plusieurs langues d'un même domaine géographique et historico-culturel peuvent manifester des traits de similitudes, quand bien même cette ressemblance provient d'un voisinage prolongé...et d'un développement parallèle, et non d'une origine commune" (Trubetzkoy *apud* Sériot, 2008). R. Jakobson, in his theory called *les unions phonologiques de langues*, completed the studies with the excessive exploitation of "le phénomène de mouillure des consonnes", borrowed from the popular dialect of Rybnitza region which was subjected to linguistic corruption. He reached the conclusion: "Dans les langues romanes, aucune ne présente le phénomène de mouillure, sauf le moldave, qu'en russe" (Jakobson, 1931). Proceeding from the non-scientific premises, the Euroasiatic experts introduced non-scientific terms: *mnogonarodnaya natsiya, homo sovieticus, language unity, Moldavian language*. Against this pseudo-theoretic background the Marr theory comes into being dealing with the class-character of the language and proletkultism which clearly separates the bourgeois and the proletarian cultures. The Moldavian ASSR experiences the creation of the socialist Moldavian nation and of Moldavian language, considered to be different from Romanian. It was regarded as the language of bourgeois salons. The Latin alphabet was replaced with the Cyrillic one since "l'alphabet cyrillique est intraincèquement supérieur a l'alphabet latin" (Trubetzkoy *apud* Sériot, 2007). In order to accelerate the creation of a new language rapid actions were taken. A new orthography of the Moldavian language is adopted (a grammar of the Moldavian language edited in Tiraspol in 1930 in the Cyrillic script; a Russian-Moldavian dictionary). An important role was attributed to a vocabulary different from that of the Romanian language defining the purification of the Moldavian language from Romanian and French words (*a felicita* was replaced with *a pozdravi/pozdravlyat*). Most of the words were composed of Russian and Moldavian elements formed after the Russian model

(*barometru=aeromăsurător*, *oxygen=aeronăscător*, *avion=sunguruzburător,automobile=sungurumărgător*, *lingvistică=limboştiinţă*). This artificial language was not understood by the people and hardly ever used in real communication-"a language without speakers" (Moldoveanu, 2007). The alleged enrichment of the Moldavian language was a "disguised form of Russification of the local population with the view of creating a language and a national identity different from that of the Romanians" (Moldoveanu, 2007). The second soviet occupation of Basarabia, in 1940 (*Cf.* Molotov-Ribbentrop pact; 1939), created the conditions for extending the MSSR rule and forming the Moldavian Soviet Socialist Republic. The major objective of the tsarist and soviet linguistic policies was identical: the assimilation of the local population. The methods of enforcing policies were different. Tsarist authorities openly declared their intentions: devaluation of the local language, complete prohibition of the national schools and officialization of the Russian language. "The moment the speakers of a language are deprived of the right to use this language in educating children, this language loses its status" (Wardhaugh *apud* Moldoveanu, 2007). So, the final goal was the replacement of the local language with Russian. The soviet regime used mystified methods oriented towards the distortion of the ethnic identity, denationalization and assimilation. During the so-called *developed socialism*, the trend of the centralization of power strengthened creating a single nation on the territory of the Soviet Union with one single identity and language. We aim at *sovietic nation* project. It was bound to be "Russian to a great extent, or at least Russified" (Levada, 1993), while the only language was meant to be Russian. Quick measures were taken in order to realize this plan (e.g. the adoption of the Russian alphabet-1941). Various concepts were introduced in order to support the policy of Russification. The optimal homogenization of the soviet society was attempted through the system of education by introducing the *school dualism*, according to which parents could choose the language of education. The national schools were replaced with the mixed bilingual Russian-Moldavian ones, encouraging the closure of those teaching in the languages of ethnic minorities. As the social position of a soviet citizen depended on his mastering of the Russian language, parents were put in the situation of "double negation of their ethnic origin: the first time taking the child to a Russian school and the second time depriving him of the possibility of learning his native language" (Moldoveanu, 2007). Another strategy was *bilingualism* meaning that "the peoples of non-Russian ethnic groups tend to use the Russian language as *lingua franca* on the territory of the Soviet Union" (Browlei, 1977). The term bilingualism implies equal mastering of two languages or the alternative use of the second language. It was intended to ensure equal functions for contacting languages. The sociologic analysis of the functioning of idioms in bilingualism demonstrated that "the contacting languages seldom benefit from an identical status in a certain community" (Closs & Keller *apud* Moldoveanu, 2007). This concept is used when there is an intention to conceal the tensions caused by the use of two or more languages. In this case, the functioning of languages is determined by social and political factors. Canada's experience of building a bilingual nation did not succeed; one of the reasons of the failure was the "impossibility of equal use of two languages in the same sociolinguistic sphere" (Moldoveanu, 2007). Social bilingualism has an asymmetric character since the social status and prestige of the languages in contact can hardly be identical. Statistic data on bilingualism in the former Soviet Empire are eloquent: 3% of Russians knew the language of another nation of the former Soviet Union, whereas 43% of the representatives of non-Russian ethnic groups were bilingual, the second language being Russian (Lapierre, 1998). The data of the census organized in 1989 are convincing: 53, 3% of the Moldovans knew Russian (at present the percentage is much higher) and 11, 2% of Russians knew the Romanian language. *Harmonious* bilingualism became *semilingualism* leading to semi-intellect, inferiority complexes, etc. Bilingualism was also imposed "with the purpose of hindering the access…to the universal circuit

of human values" (Silvestru, 1991). Bilingualism is still practiced only by the local population, whereas the Russians remain monolingual. The Russian language had various strategies of self-affirmation: administrative and office communication, mass media, school, court, army, the subordinate language (Romanian) being deprived of benefits. As a result, "the local language first descends to the level of home jargon, and then, after several generations, comes the period of the ethnic group's transition from the subordinate language to the dominant one" (Piotrowski, 1997). Imposing Russian as the language of interethnic communication leads to the exclusion of the native language, and the social ignoring of native Romanians. For example, the signboards on the buildings in Bălţi, an extremely Russificated city, declares *the city of Bălţi is a Russian city*, whereas the native population is brutally exiled, making a decision to head towards Romania. The same signboard reads: *This is our Motherland*. It is the supreme proof of the manipulative and indoctrinating strategies used in Moldova. Bilingualism was favored by communist diglossic ideology being considered suitable for the stage before its elimination and the establishment of Russian as the official language. In such situations "la tendance à la réduction et à l'élimination finale de la situation bilingue est un trait général et permanent" (Martinet, 1982). "Bilingualism becomes a masque of the numerical minority's unilingualism if this minority is a government-elite which obliges the majority to become bilingual" (W.Mackey *apud* Colesnic, 2007). The socio-linguistic situation is characterized by diglossia and nonreciprocal bilingualism. Diglossia is "a sociolinguistic situation where two idioms with a different socio-cultural status are used" (Boyer, 2001). Bilingualism infers equal functioning of two languages used in a linguistic community, whereas diglossia admits inequality of their functions. "Bilingualism is a phenomenon related to linguistic adaptability, whereas diglossia directly deals with the social distribution of the contacting languages" (Fishman *apud* Moldoveanu, 2007), with functional difference conditioned by the asymmetry of political power of different social groups. Declaring Russian as communication-language, the Romanian language was deprived of its essential functions of integration and global communication, leading to its reduction in the usage-spheres. Dissemination of Russian by all means was the result of concrete linguistic planning of the soviet authorities. They "cause the decline of the disgraced languages which results in its disappearance (death)" (Moldoveanu, 2007). Examples refer to the experience of the Republic of Moldova as a part of the former USSR. The constraint to use Russian proceeds from its status of the language of interethnic communication in a federation formed by 15 republics. The Russian as official language was not stipulated in the Constitution. Language became a perfect imperial instrument, being spoken by 285 million people who also had 130 national languages. Within 70 years the linguistic instrument spread certain attitudes, behavior, ideology and reactions. Its forced dissemination fertilized the flowers of evil consigning the national essence to oblivion. The disappearance of a language is determined by the diglossic context since "le mécanisme de base du déclin d'une langue s'enclanche lorsque le changement social fait en sorte qu'une communauté linguistique passe sous la coupe d'une autre" (Dressler *apud* Moldoveanu, 2007). It was noticed that "une langue disparaît quand ses locuteurs renoncent à la parler au profit de langues de communication plus valorisées" (Rastier, 2007), a fact underlining that "des politiques valorisantes d'enseignement et d'édition peuvent parfaitement enrayer le déclin de langues méprisées" (Rastier, 2007). Diglossia accelerates the differentiation of the usage-spheres of the contacting languages increasing their inequality. It generates conflicts between the speakers of two idioms. The linguistic conflict from the Soviet Union did not develop openly. When the linguistic identity of the dominated population is facing danger, the linguistic conflict acquired an acute form reflected in manifestations in favor of national revival and the wish to define its identity (1988-1989). A linguistic conflict usually results in the elimination of the dominating language by the dominated one. It stands for the essential objective of the imperial

forces. However, the Romanian population in the Republic of Moldova managed to resist not only due to the writers' deliberate fight for their natural means of expression, but also due to the efforts of the speakers, first and foremost, those from the rural areas. So, the real situation created in the Republic of Moldova is that of diglossia. When instead of the equality of languages, there is "an unequal equality" (Moldoveanu, 2007), an unequal bilingualism ensures linguistic assimilation. The first step towards linguistic assimilation consists of using the articulation of discourse borrowed from the dominant language (*privet* instead of *salut*, *stroică* instead of *şantier*). At the next stage borrowings from Russian massively penetrate and influence its lexical production (*m-amosvobodit* instead of *m-ameliberat*, *cf.* osvoboditsa). The assimilation extends to grammatical structures acting for the last stage of the disappearance of a language (Hagège, 2000). Both diglossia and unequal bilingualism had an adverse effect upon the native language of the Romanians from the Republic of Moldova. The linguistic situation dramatically influenced the speech of the majority of population (except the intellectuals) which used artificial means of communication resembling "an ersatz of Romanian" (Berejan, 2004). Nowadays, the degradation of the Romanian language reached a high level. It was "exhausted, devastated, disguised, polluted, Russified and denaturized so that, when compatriots speak, you are able to recognize only the morphological structure, the lexis and syntax remaining unfamiliar" (Ciobanu, 2006). The Moldavian language invented by the soviet totalitarian ideology replaced "Romanian that was dying in this region" (Cincilei, 2008). Thus, the linguistic policy adopted by the tsarist government and the soviet totalitarian regime were aimed at the distortion of the ethnic, cultural and linguistic identity of the autochthonous population from tsarist Basarabia and soviet Moldova. The context was set up "by the policy of justification of the tsarist Russia's annexation of Bessarabia and the forced incorporation of Moldova in the Soviet Empire, which is the basis of the linguistic, social and political difficulties of the present Moldavian state in general and the process of democratic transition in particular" (Moldoveanu, 2007). The Russian historian Batiushkov directly confirms the imperial spirit of Russian politics: "If we want the Russian population in this region not to be Romanized and Basarabia to be actually regarded as not only a Russian province and not to be the object of Romanian aspirations…and to be organically united with the rest of Russia, it is necessary to familiarize Moldavian peasants with the Church Slavonic language and to make them half Russians through language with the help of schools" (Batiushkov *apud* Moldoveanu, 2007). After the fall of the Soviet Union, promising changes were introduced in the linguistic legislation of the Republic of Moldova. In 1989, three linguistic laws were adopted. The first law gives the Moldavian language the status of state-language of the MSSR, but the notion of "Moldavian language" remained in the Constitution. Another law specifies the returning to the Latin script, fact attesting the Latin origin and its identity to Romanian language. The most controversial law is the one controlling the functioning of languages in the Republic of Moldova. It proclaims Moldavian as state-language performing the functions of a language of interethnic communication on the territory of the Republic. Russian is legalized along with the Moldavian language as means of interethnic communication, ensuring national bilingualism. Russian is accorded with the same social status as the official language. This implies discrimination of other languages spoken on the territory of the Republic of Moldova" (Moldoveanu, 2007). According to the census of 2004, the Russian ethnic group amounts to 5, 9% from the population of the Republic of Moldova, whereas the percentage of the Ukrainian ethnic group is of 8, 4%. Hence, the privileged status of Russian can hardly be justified. After two decades of independence, the Moldavian language, bilingualism and diglossia are still present. The implemented laws are still significant since they are oriented towards the promotion of the language and culture of the titular ethnic group as symbols of national identity. Poor results have already been achieved by means of the efforts done by scholars and intellectuals supported by civil society. Tens of volumes of

valuable studies on this issue have been edited, conferences, national and international symposiums have been organized, poems and melodies about the Romanian language have been composed, strikes and protests have been organized, culminating with the national meetings in the central square of Chisinau. Millions of people have participated in these events since „les peuples ne semblent pas très disposés à changer de langue maternelle comme on change de marteau" (Leclerc, 1986). Fighters for the national revival have been supported by famous scholars from Romania, Russia, Ukraine, France, Switzerland, America, Israel, etc. The adoption of these laws prompted few modifications for the benefit of the Romanian language. The improvements are illustrated by the attitude of the population towards the Romanian language. According to a survey conducted in 2007 (Moldoveanu, 2007), the number of the Romanian language speakers increased, as well as the percentage of those who believe that the correct name of our language is Romanian. 85% of the respondents acknowledged that Romanian and Moldavian cannot be regarded as two different languages. Pronunciation and language skills have improved due to the fact that young people choose to study in Romania. As far as communication practice is concerned, the situation remains unchanged. Russian linguistic environment is still preserved. Russian is spoken more often in markets, shops, transport and in offices, as the superiors are Russian (80% of the businessmen). Few deputies speak Russian even in the Parliament. This situation is possible because of the non-fulfillment of the linguistic legislation. Otherwise, there will be no motivation for the ethnic groups to learn the official language since they feel no need to. Summing up, a new conception and a linguistic legislation based upon scientific truth and in line with international standards need to be implemented. The scientific material published since 1989 contains a few ideas, concepts and suggestions deserving to be considered. We highlight the essential ones.

It should be mentioned in the Constitution that the correct name of the language is Romanian. This would stop dividing the population into those who support the Romanian language and those who support the Moldavian one; this division is especially tangible between the ruling elite and the intellectuals.

Romanian as the language of the titular ethnic group should be legalized as official state language with its obligatory use in all spheres of social life.

Romanian needs to become "the only real language of interethnic contact which deserves to serve as the basis in the process of social integration of all citizens who live on this territory regardless of their ethnicity" (Catelnic, 2003). Few countries with national minorities have only one official language of communication. In France, national minorities account to almost 38% from its population, in Spain and in Turkey this percentage reaches 39% and 30% respectively, but nobody suggests legalizing two or three official languages.

Legislation should stipulate teaching the Romanian language at all educational levels.

On acquiring citizenship the level of mastering the language and culture of Romanians in the Republic of Moldova should be taken into account the way it is done in all civilized countries.

The production of books in the Romanian language should be increased (at present 2 Romanian books per capita correspond to 17 Russian ones). The Romanian literature in libraries amounts to 6-7%.

The Audiovisual Law should adopt the language of the titular population (75% Russian broadcasts now).

The printed media is dominated by Russian publications, whereas the Romanian ones have an insignificant percentage. There are no newspapers edited in Romania. Although the country joined Francophonie, there are no newspapers edited in France, which would stimulate the improvement of the French language skills.

3. Conclusions. In order to bring the linguistic situation in the Republic of Moldova to normal, apart from a clear and unambiguous legislation, a political will of the country's administration should be displayed. This would create favorable conditions for the functioning of such legislation**.**

BIBLIOGRAPHY

Cincilei, G. (2008). *The notion of the Romanian language and nation to the East of Prut*. In *The issue of the general and Romance linguistics* (pp. 15-22), Chişinău, CEPUSM.

Nistor, I. (1991). *The history of Bessarabia* (pp. 249-257). Chişinău: Editura Cartea moldoveanească.

Cazacu, P. (1992). *Moldova between Prut and Dniester, 1812-1918* (p. 193). Chişinău: Editura Ştiinţa.

Sériot, P. (2008). *De la géolinguistique à la géopolitique : Jakobson et « la langue moldave ».*In *The Issues of General and Romance linguistics*. (pp. 248-261). 2nd edition. Chişinău: CEPUSM.

Moldoveanu, Gh. (2007). *Politics and linguistic planning: from theory to practice* (pp. 75-232). Chişinău: DEP ASEM.

Jakobson, R. (1931). *Les unions phonologiques de langues* (p. 373). In *Le Monde slave.* Paris: Hachette.

Levada, I. (1993). *L'homme soviétique ordinaire: Entre le passé et l'avenir, enquête* (p. 172). Paris: Presse Nationale des Sciencea Politiques.

Browlei, J. et al. (1977). *Modern ethnic processes in the USSR* (p. 305). Moskaw: Nauka.

Lapierre, J. W. (1988). *Le pouvoir politique et les langues.*Paris: Presses Universitaires de France.

Silvestru, A. (1991). *Victims of bilingualism: children with complexes* (p. 19). In *The Romanian Language*, no. 1. Chişinău.

Piotrovski, R. (1997). *Synergy and the defence of the Romanian language in the Republic of Moldova* (pp. 88-95). In *The magazine of linguistics and literary science*, no. 3, Chişinău.

Martinet, A. (1982). *Bilinguisme et diglossie. Appel à une vision dinamique des faits,* (p. 13). In *La Linguistique*, vol. 18, fasc. 1. Paris: PUF.

Colescnic, L. (2007). *Affinities and differences between bilingualism and diglossia* (p. 15). In *Intertext*, vol. 3-4. Chişinău: ULIM.

Boyer, H. (2001). *Introduction à la sociolinguistique* (p. 48). Paris: Dunod.

Rastier, Fr. (2007). *Plurilinguisme et sciences de la culture* (pp. 2-5). In *Intertext*, vol. 3-4. Chişinău: ULIM.

Hagège, C. (2000). *Halte à la mort des langues* (p. 106). Paris : Odile Jacob.

Berejan, S. (2004). *The spoken variant of the Romanian language in the territory between Prut and Dniester* (pp. 51-53). In *The Romanian Language*, no. 9-10. Chişinău.

Ciobanu, A. (2006). *Progresses and regresses in the language policy of the Republic of Moldova* (pp. 15-28). In *Discursive strategies*. Chişinău: CEP USM.

Leclerc, J. (1986). *Langue et société* (p. 130). Québec: Laval, Mondia Editeurs.

Catelnic, T. (2003). *De ce în republica Moldova limba română nu este mijloc de comunicare interetnică* (pp. 262-265). In *Probleme de lingvistică generală şi romanică*. Chişinău: CEP USM.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

AUXILIARY MATERIALS IN TEACHING RFL: STRENGTHS AND CHALLENGES

Ludmila Branişte

Assoc. Prof., PhD, "Al. Ioan Cuza" University of Iaşi

Abstract: In the context of learning Romanian as a foreign language through a guided process based upon the communicative-actional method, dictionaries remain indispensable instruments of learning. In order to determine the scale of the use of dictionaries in learning a foreign language, the most widely used type of dictionaries as well as their disadvantages; we subjected the students that study Romanian as a foreign language to a survey. The present article presents the results obtained in its course.

Keywords: lexis, dictionary, Romanian as a foreign language, guided learning.

Knowing another language is like having a second soul.
Charlemagne

The present paper is based on the practice of learning Romanian as a foreign language (RFL); its aim is to bring to the limelight some key aspects that deal with teaching/learning, especially underlining the place, time and importance of using dictionaries. This research returns to the problems that appear in the classroom for both professors and students. The source of inspiration for this study resides in the modern didactics – the process of "guided" learning of Romanian as a foreign language.

Teaching a language is an activity that requires exactness; the professor has to distribute and classify the aspects of language in a rigorous way: each of them has a well-established order and modality of teaching. Treating its various hypostases in mastering, exercising the RFL lexis and its practical use in speech, it has to be stated that there are two possible approaches to the process: the *explanatory aspect* and the *applied* one. There are two levels of teaching and learning RFL vocabulary. At the first level lexical elements are subordinated to grammatical structures, remaining within the limits of the minimal fundamental vocabulary (7, 48). RFL learning is based upon studying the most common words that can be used in everyday situations in which a speaker finds himself (8, 1003). As far as RFL is concerned, a highly useful tool would be a fundamental vocabulary organized according to the frequency and availability of words such as, for example, the *Fundamental polyglot vocabulary of the Romanian language* (*Vocabularul fundamental poliglot al limbiiromâne*) by Maria Iliescu; however, the market lacks this kind of dictionaries. At the second level the main concern is that of enriching the vocabulary; the goal here is obtaining the possibilities of producing flexible and detailed statements. The theories that affirmed that learning endless lists of words translated into students' mother tongues would complete the process of mastering and enriching vocabulary have already been shown to be outdated. New methods are based not only on understanding the meaning, but also on mastering the usage of words, as well as their collocations in the act of speech (6, 92). Tatiana Slama-Cazacu believes that "the fundamental hypostasis of speech is a dialogue situation" (1, 58). The precursory phenomenon which implicitly conditions fluent speech is learning the meaning of the words which is impossible without dictionaries.

It should also be mentioned in this connection that learning the meaning is by no means a mechanical process, whereas words are seen through their phraseological and even supra-phrasal dependence. The enrichment of vocabulary implies semantic decoding. At the second level the

means used for semantization of new lexemes are mostly the linguistic ones. The skill of thinking and expressing oneself directly in the target language is the basic objective here. The possibility to establish connections and parallels in the target language should become habitual. Using dictionaries in the process of formation of this skill is a highly important and efficient tool.

Self-definition in a language is carried out through context. An isolated word has no communicative value. Its meaning separated from those of the surrounding words is "hidden" and is no longer significant for speakers. The meaning of words is conditioned by their contextual position; therefore, the meaning of a word placed in a lexical combination where it constitutes the only unknown element can be established more easily, while "the corresponding context can define the situation which defines the word" (2, 67). Contextual self-definition moulds the global meaning of a word. In this way some grammatical forms can even add to their value. When we dwell upon this issue, we do not deviate too much from the topic of the paper which is centredaround text and vocabulary: a grammatical form can hardly be called a separate phenomenon detached from lexicology and semantics, on the contrary, it is directly involved in these language aspects. Any grammatical phenomenon is reflected in words, rendering them a new meaning. For those who learn a language the habit of semantization through context generates and develops the capacity to understand a text or a discussion, even though there are some unfamiliar words. Importance given to the context becomes major in cases of lexical polysemy, partial synonymy, homonymy and understanding expressions typical of a certain language.

Thus, the dictionary becomes the most precious instrument for those who deal with RFL. From the very beginning the explanation of unfamiliar words is not carried out by the professor, getting the students accustomed to using the dictionary in a constant manner as an essential element in RFL learning.

In what follows we are going to present the questionnaire filled in by the preparatory year students, both in present and from the previous graduations, presently PhD candidates in Letters. The total number of completed questionnaires included in our corpus accounts to 75.

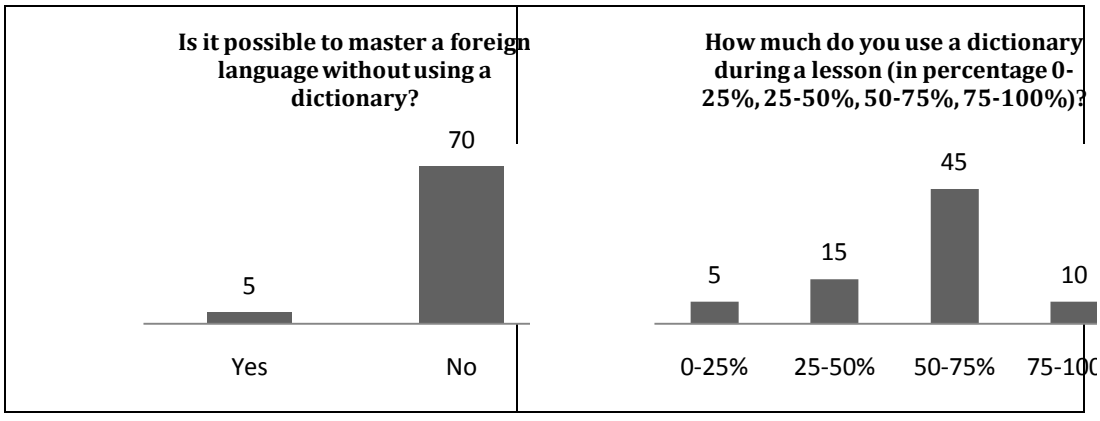

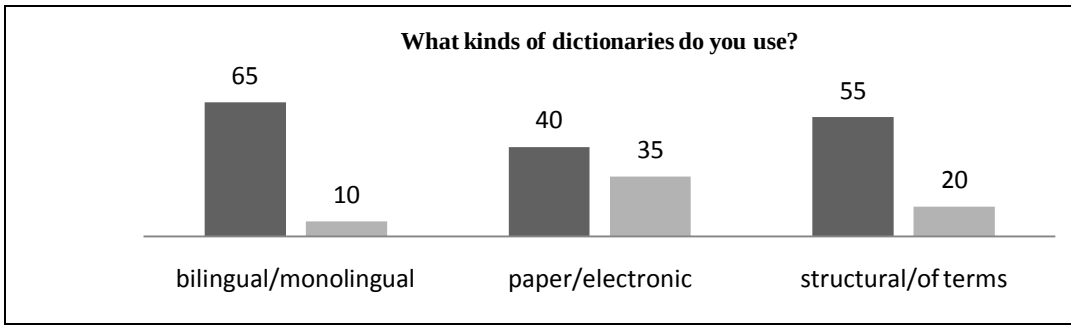

The obtained answers allow us to affirm that the necessity of dictionaries can hardly be denied. The students that study Romanian as a foreign language prefer bilingual dictionaries to the monolingual ones, whereas the structural ones that contain declinations, illustrations and grammatical situations are far beyond the dictionaries of terms on the list of their preferences. As far as the format of the dictionary is concerned, students tend to use printed dictionaries more often. However, it should be underlined that the electronic ones are not far from substituting them. The majority of students use dictionaries in 50-75% of the situations during the process of learning a foreign language.

The questions with free answer gave the subjects of our study an opportunity of mentioning a number of inconveniences faced when using dictionaries. Not all words of a language have perfect equivalents in another one, thus, the solution offered by the dictionary creates perplexity. Not all specific nuances of meaning that originate from polysemy, synonymy, antonymy and lexical homonymy can be rendered. A bilingual dictionary is a tool for translator rather than for a language learner. Monolingual dictionaries, in their turn, prove to be of great efficiency since they contribute to an easier memorization and enrichment of vocabulary. Foreign students that study Romanian face difficulties that can hardly be easily overcome without using auxiliary materials: a foreigner that uses a usual dictionary runs into difficulties when trying to identify the gender of a noun in the Romanian language until he gets accustomed to the abbreviations. For a student from Japan, Korea or Vietnam, as well as for an English or Turkish speaker (let alone Arab speakers) all inanimate objects are neutral in terms of gender; thus, they are immediately puzzled by the fact that *banca* and *iarna*are feminine, whereas *copacii* and *peretele* are masculine. Learning the gender of a word together with its meaning is bound to create great difficulties for these students. Psychological reactions, especially the discouraging ones, play a key role in the mechanism of learning a language – the reason why they should be avoided by means of offering supporting materials that would be reliable from both practical and psychic points of view. When such materials are harmoniously combined and used with discretion, in a balanced manner and in the right moment, they provide correct semantic decoding followed by the enlargement of the sphere of applied lexical knowledge acquired by foreign students.

Working out manuals, didactic exercise books and most concise, attractive and speech-oriented dictionaries is important; however, the teacher's place in the classroom is decisive – the idea supported by Comenius ("The student is granted with work, whereas the teacher is granted with guiding") and Gh. Doca ("you can have the best didactic support, special glossaries, audio and video materials and latest dictionaries, but if you do not know what to do with them, it is all in

vane")[1]. The most efficient practice for mastering new vocabulary is using it in direct speech, thus, the lexical elements in a dictionary should be integrated in supra-phrasal units that exceed the limits of a sentence or a phrase.

The *Common European Framework Reference for Languages:learning, teaching, assessment* states: "Communication and learning involve the performance of tasks which are not solely language tasks even though they involve language activities and make demands upon the individual's communicative competence." (3, 15). Thus, the process of reception and comprehension, especially in reference to written texts, can be facilitated by appropriate use of supplementary means such as:

– dictionaries (monolingual and bilingual);
– thesauruses;
– pronunciation dictionaries;
– electronic dictionaries, grammar, spelling checkers etc.;
– reference grammar books.

At the same time, the structure and intensive character of the Romanian language course for foreign students can hardly allow to pay much attention to dictionaries and lexical exercise as such. Practical principles and methods of elaborating a dictionary should be well thought over and offer a subject for further discussion. A great test of knowledge is the immediate necessity to communicate in the Romanian language in order to satisfy numerous everyday needs – the fact that requires using all acquired knowledge of the language in the process of speech which is carried out in the specific environment of the studied language, in the country in which it is spoken by all population. Using the Internet together with other tools contributes to the access to information in real time.

One of the advantages of using dictionaries on the Internet – in the context in which Romanian lexicography joins the existing trends in European lexicography is reflected in students' autonomy, differentiated approach and the facilitation of contextual learning.

Unfortunately, in the process of learning a foreign language there are still those who believe that we can fully rely on the linguistic macro-climate, random search of words on the Internet or the shortest and easiest way – the classmate. What we do in our Department is team work. Obviously, the aspects enumerated above have beneficial influence on a foreign speaker; however, they can hardly constitute the basis for exercising a language in its learning phase. This would mean to say that language skills acquisition is determined by circumstances.

It goes without saying that regular lexis exercising with the help of the dictionary is necessary; however, it is better to be conducted in the situations that are as close to the real ones as possible, i.e. in conversation, through incorporating lexical difficulties in a normal and unforced way. Using lexis means, in fact, speech, and it is hardly possible to learn to speak by means of special exercises that presuppose the use of the dictionary, it is acceptable only from time to time. Specific exercises leave a false impression of learning and practicing vocabulary, but in reality they are just speech patterns. At present, using the method of communicative-actional teaching and learning, mastering lexis no longer presents a quantitative process during which memorization of some lists of terms is intended, but a qualitative one in which the student contextualizes the word (5, 438). Thus, mastering vocabulary is an "implicit process" (6, 7). Whatever aims a lesson might pursue, their fulfillment as such is surely acquired by means of using the target language which means, in fact, lexical exercise. To sum up, dictionaries are used automatically from the very first until the last lesson through speaking exclusively in the target language. Frequent contact with various elements of a language makes the difficulties in memorizing new words with the help of

[1] The InternationalSymposium –*Metode şi strategii în predarea limbii române ca limbă străină,* organized by*"Alexandru Ioan Cuza"*University, Faculty of Letters, DepartmentofRomanian Languagefor Foreign Students, Iaşi, 2001.

dictionary gradually disappear. Sometimes the lack of a word can lead to the failure of the whole communication, and in this case it is only the dictionary that can help. We are convinced that using any type of dictionary leads to growing efficiency of the process of learning the Romanian language by foreign students, progressively forming a way of expression which would be as free of that of the native tongue as possible – a permanent goal of didactic activity.

BIBLIOGRAPHY

1. Slama-Cazacu 1968: T. Slama-Cazacu, *Introducere în psiholingvistică*, Bucureşti, Editura Ştiinţifică.
2. Lado 1976: Robert Lado, *Predarea limbilor*, Bucureşti, Editura Didactică și pedagogică.
3. *Common European Framework of Reference for Languages*: 2003, http://www.coe.int/t/dg4/linguistic/source/framework_en.pdf, (18 mai 2015).
4. Zapata Monge 2013: Ana Lorena Zapata Monge, „L'évolution de l'enseignement du vocabulaire dans la classe de L2", *Revista de Lenguas Modernas*, nr. 19, p. 437-447.
5. Cellier 2011: Micheline Cellier, „Le vocabulaire et son enseignement – Des outils pour structurer l'apprentissage du vocabulaire", Le Projet Eduscol.
6. **Elena Mihaela Andrei, Ludmila Braniște, Mariana Diana Câșlaru 2014, Elena Mihaela Andrei, Ludmila Braniște, Mariana Diana Câșlaru** „**The complexity of interlanguage – a computer assisted analysis",** Bucharest University Press, *The 9th International Conference on Virtual Learning* (ICVL), p. 89-96.
7. Franțescu Oana-Maria 2016: Franțescu Oana-Maria, „Translation within TEFL: The Nonprofessional Skill", *Journal of Humanistic and Social Studies*, Vol. VII, nr. 1 (13)/ 2016.
8. Mariana-Diana Câșlaru 2016: Mariana-Diana Câșlaru, „Pour le soutient de l'exploitation de la similitude dans l'apprentissage des langues", *Journal of Romanian Literary Studies*, issue 8, p. 998-1006.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

ROMANIAN PENSION SYSTEM AND ITS SUSTAINABILITY IN A SCENARIO WITH ACCUMULATION VERSUS WITHOUT ACCUMULATION. CASE STUDY: WOMEN

Elena Lucia Croitoru

Assistant Professor PhD, Romanian-American University, Bucharest

Abstract – The demographic phenomena and its evolution led to high public expenditures in the sector of public pensions. The deficit of the social insurance budget has increased after '90, so, Romania, like other countries face problems in terms of public pensions. In these conditions, is normal to ask if the public pensions system it's sustainable or not. The aim of this paper is to determine if, in case of women, and assuming that benefits are equal contributions, a pension system with accumulation is more sustainable than one without accumulation.

Keywords: pension system, pension expenditure, social security pension, contributions, benefits.

1. Methodology and data description

The aim of this paper is to determine if, in case of women, a pension system with accumulation is more sustainable than one without accumulation, while assuming that benefits are equal contributions. Thus, we create two scenarios taking into consideration the variables: average gross salary, contribution to the scheme, compound rate based on interest rate, discount rate based on inflation and life expectancy at birth.

The average gross salary for 2013 is established at 2.223 lei[1] and the contribution rate for the pubic system, for the same year, is 31,3% for normal work conditions[2], 10,5% contribution paid by employee and 20,8% contribution paid by employer. So, the every month contribution it's calculated at 695 lei. The full contribution period it's based on 35 years for men and the standard retirement age of 63 years for women[3]. In this research, we kept the average gross salary constant (for econometrical, economical and social reasons), but it can be admitted that this fact can be a limitation of the model, so in future researches we can take into consideration a growth rate of average gross salary.

The research begins by calculating the value of the total contributions paied, the value of the benefits received, the consumption of the contributions during the payment of the pension and the pension obtained, assuming the benefits are equal to the contributions, in a system with accumulation.

[1] Capitolul III, artiolul 16 din Legea bugetului asigurărilor sociale de stat pe anul 2013, nr.6/2013, publicată în Monitorul Oficial nr. 107 din 22 Februarie2013

[2] Titlul V, capitolul II, secțiunea a II-a, articolul 296, alineatul 3 din Codul Fiscal

[3] Legea 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicată în Monitorul Oficial nr.852 din 20 decembrie 2010, pentru persoanele prevăzute la articolul 6 alineatul (1), punctul (I), litera a) şi litera b)

2. Model

2.1. Scenario 1 – pension system with accumulation.

In this scenario, it's calculated the present value of contributions paid by a woman who entered the workforce at the age of 18 and retired at the statutory retirement age 63 and reaching a full 35-year contribution period (both essential conditions to get the old-age pension), based on formula:

$F_{value} = \sum_{i=0}^{n} [montly\ contribution \times (1+k)^n]$

where:

- F_{value} represents future value
- k represents compound rate
- n represents the contributions period time equal 540 month

The compound rate (k) it's calculated according with the inflation rate, which shows the purchasing power and interest rate on deposits, which shows how much the future value of the monthly contributions would be, if we deposit this amount at bank.

To determine the compounding rate based on inflation rate (*) and interest rate (**) we have the models:

Inflation = f (time) = a + b*time (*)

Interest = f (time) = c + d*time (**)

For both, inflation rate and interest rate in Romania, we took into consideration period from January 2009- April 2013, resulting 52 observations[4] for each, with a monthly periodicity.

Following the descriptive statistics, correlogram and the Phillip-Peron test for the stationarity of data series for both model: inflation model [Inflation = f (time) = a + b*time] and interest rate [Interest = f (time) = c + d*time], it has been observed that the series which offer the possibility for predictions and presents a deterministic trend it's interest rate. The inflation data series is random and not present a deterministic trend, the values of the series being random walk.

Thus, the compound rate (k) it's determined based on interest rate and so in research result 3 types of models which can predict:

- Model 1 – LAG – 1 autoregressive deterministic model
- Model 2 – Trend deterministic, logarithmic trend model
- Model 3 – Trend deterministic, power trend model

- ***Model 1 – LAG – 1 autoregressive deterministic model***

The following linear regression model was used:

*D(t) = a + b * D(t-1),*

where:

D represents monthly interest,

D(t) represents monthly interest t moment,

D(t-1) represents monthly interest with lag 1

Testing the model we have the following results:

Figure no. 1 - Estimating the parameters

SU
MMARY

[4] www.insse.ro and www.bnr.ro

OUTPUT

Regression Statistics	
Multiple R	0,995653651
R Square	0,991326194
Adjusted R Square	0,991149177
Standard Error	0,020625922
Observations	51

ANOVA

	df	*SS*	*MS*	*F*	*Significance F*
Regression	1	2,382482345	2,382482345	5600,19231	3,48804E-52
Residual	49	0,020846005	0,000425429		
Total	50	2,402332835			

	Coefficients	*Standard Error*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*Lower 95.0%*	*er*
Intercept	0,017834682	0,008549889	2,085954781	0,042211045	0,000653037	0,035016328	0,000653037	501
X Variable 1	0,948417845	0,012673549	74,83443265	3,48804E-52	0,922949395	0,973886294	0,922949395	388

Source: own calculation based on data from www.bnr.ro

From the results we can see that the model it's valid, so we can write it:

*D(t)=0.0178+0.9484*D(t-1)*

Based on this model we determined the *monthly compounding rate – 0.35%* and an *annual compounding rate – 4.17%.*

Model 2 – Trend deterministic, logarithmic trend model

We used the following model:

*D(t)= c + d *log(time),*

where:

D(t) represents monthly interest

Testing the model we have the following results:

Figure no. 2 - Estimating the parameters

SUMMARY OUTPUT

Regression Statistics	
Multiple R	0,969164875
R Square	0,939280554
Adjusted R Square	0,938066166
Standard Error	0,057251274
Observations	52

ANOVA

	df	*SS*	*MS*	*F*	*Significance F*
Regression	1	2,535174463	2,535174463	773,4594297	4,43142E-32
Residual	50	0,163885419	0,003277708		
Total	51	2,699059882			

	Coefficients	*Standard Error*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*Lower 95.0%*	*Upper 95.0%*
Intercept	1,382401173	0,028173833	49,06685131	5,83766E-44	1,325812316	1,438989183	1,325812316	1,438989183
X Variable 1	-0,250019073	0,008989859	-27,81113859	4,43142E-32	-0,268075798	-0,231962349	-0,268075798	-0,231962349

Source: own calculation based on data from www.bnr.ro

From the results we can see that the model it's valid, so we can write it:
D(t)= 1.3824 – 0.2500 log(time)*
Based on this model we determined the *monthly compounding rate – 0.02%* and an *annual compounding rate – 0.027%.*

Model 3 – Trend deterministic, power trend model

We used the following model:
$D(t)= e * log(Time)^{\wedge f}$,
where:
D(t) represents monthly interest

Testing the model we have the following results:
Figure no. 3 - Estimating the model

SUMMARY OUTPUT

Regression Statistics	
Multiple R	0,970217803
R Square	0,941322585
Adjusted R Square	0,940149037
Standard Error	0,077013667
Observations	52

ANOVA

	df	*SS*	*MS*	*F*	*Significance F*
Regression	1	4,75743778	4,75743778	802,1166086	1,88222E-32
Residual	50	0,296555247	0,005931105		
Total	51	5,053993027			

	Coefficients	*Standard Error*	*t Stat*	*P-value*	*Lower 95%*	*Upper 95%*	*Lower 95.0%*	*Upper 95*
Intercept	-79895	0,037899068	-107,8833879	6,77887E-61	-4,164802412	-4,012557377	-4,164802412	-4,0125 77
X Variable 1	-0,342496213	0,012093083	-28,32166324	1,88222E-32	-0,366785884	-0,318206543	-0,366785884	-0,3182 43

Source: own calculation based on data from www.bnr.ro

From the results we can see that the model it's valid, so we can write it:

$D(t)= 0.0167 *log(Time)^{(-0.3424)}$

Based on this model we determined the *monthly compounding rate – 0.02%* and an *annual compounding rate – 0.027%*.

Synthetizing the results of the three models used (table no.1), we can admit that the LAG -1 autoregressive model is the model in order to determine compounding rate (k).

Determination method for k	**Adjusted R2**	**F stat**	**P-value**	
			Coefficient	**Intercept**
LAG – 1 autoregressive model	0,9911	5600,923	0,000000	0,042
Logarithmic trend model	0,9381	773,494	0,000000	0,000
Power trend model	0,9401	802,166	0,000000	0,000

Table no.1 Determination method for k

Source: own calculation

So we gone use de monthly compounding rate (0.35%) for determination the future value, based on LAG-1 autoregressive model. We can rewrite the formula:

$Fvalue=\sum_{i=1}^{540}[695 * (1 + 0.35\%)^{540}]$

Doing the calculations we have a future value for a woman who contribute 540 months, from 18 years to 63 years, set as *1.107.253,77 lei*.

Forward, will gone determine the pension for a woman who worked from age 18 years till the standard retirement age of 63 years and fulfill the full contribution period of 35 years. The average gross salary take into consideration is 2.223 lei[5] and the retirement point is 762,1 lei[6]. The amount of the pension is determined according with the law in force[7] and indexed whit inflation (used for the same period as interest in this study: January 2009-april 2013).

The pension calculation method according with the law in force is:

Pension = annual average score*value of the pension point

Annual average score = ($\sum_{n=1}^{t}$ annual score) / full contribution period,

[5] Establish for 2013

[6] Establish for 2013

[7]Capitolul IV, Sectiunea a 6-a, Art. 94-96 din Legea nr.263 din 16 decembrie 2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicata in Monitorul Oficial nr. 852 din 20 decembrie 2010

Where t represents contribution number of years
Annual score = ($\sum_{n=1}^{k}$ annual score) / 12,
Where k represents contribution numbers of months
Monthly score = average gross salary (individual) / monthly average gross salary
Based on this, the pension can be calculated:
Monthly score = 2.223 / 2.223 = 1
Annual score = 12 / 12 = 1
Annual average score = 45 / 35 = 1,28571
Pension = 1,28571*762,1 = *979,83 lei*
We index with monthly inflation rate, 0.43% (took into consideration) and results a pension of *984, 04 lei.*

Considering the pension received by a woman (984,04 lei) and the life expectancy at birth, it can be determine the present value of the future benefits, based on formula:

$Avalue=\sum_{n=1}^{x}[monthly\ pension/\ (1+k)^{n}]$

where,
- k represents the compounding rate
- n represents the period of time between retirement moment and the end of life

The amount of the pension is calculated on 984,04 lei, life expectancy at birth for 2013 is 77,89 years and the numbers of months from the retirement moment till the end of life according life expectancy is 179 months [for exemplification: 77,89-63)*12= 178,68=179 months]. So the present value of the future benefits can be write:

$Avalue=\sum_{n=1}^{179}[984{,}04/\ (1+0{,}35\%)^{179}]$

Doing the calculation the present value of future benefits leads to *188.954,47*lei.

Consumption index of contributions during the payment of pension = future value / present value. Based on this formula the index is 17,07%

2.2. Scenario 2 – pension system without accumulation

In this scenario, a woman who enter the work force at age 18 years and retire at age 63 years and fulfill a 35 years full stage of contribution will contribute for a period of 45 years (540 months) with a monthly contribution of 695 lei (each month). The total contribution for this period (calculated by multiply the monthly contribution with total number of months for which he contribute) is *375.300 lei.*

Further, based on the pension received (984,04 lei) and life expectancy at birth (77,89 years) minus retirement age (63 years) we can calculate the amount of future benefits in a scenario without accumulation. So, multiplying the pension received with the numbers of years from retirement moment till the end of life, we have a total amount of future benefits of *176.143,16 lei.*

Consumption index of contributions during the payment of pension is 46,93%

3. Results and conclusions

The results obtained in this research (table no. 2) shows that a system with accumulation is more sustainable, when benefits equal contributions. Also, we can observe that benefits are almost equal in both scenarios, so the difference in consumption index of contributions during the payment of pension comes from the total of contribution, because in the case of a system with accumulation the total contribution is higher. Hence, it results a lower value of the index in case of a system with accumulation.

In the system with accumulation the difference from 100% and the value of index – 17,07% represents "saving up" through accumulation in the capitalization version, which can be paid to followers or can be used to partially raise the monthly pension, in conditions when a finite period of time is specified.

In the system without accumulation the difference from 100% and 46,93% represents the redistribution inter and intragenerations and here one question can be rise: which should be the „decent level" of the social solidarity?!.

Table no. 2 Results obtained in the 2 scenarios

	System with accumulation	**System without accumulation**
	Women	**Women**
Total contribution	1.107.253,77	375.300
Total benefit	188.954,47	176.143,16
Consumption index of contributions during the payment of pension	17,07%	46,93%

Source: own calculation

The Romanian public system has been affect in the last decades from the demographic evolutions. Low birth and fertility rates, ageing, rising the life expectancy at birth and migration raise problems regarding the services for older persons.

The pension expenditures increase through an ageing population, with a life expectancy growing bigger, aspect that led to a reform of the public pension, in order to assure a long-term sustainability. So, even if Romania adopted a 3-pilon system, still needs to "find a way" for the sustainability of the public pension system.

BIBLIOGRAPHY

Andreason A., *"Will the EU survive its demographic deficit?"*, Yale Economic Review, winter/spring, 2011

Barr, N., P. Diamond, *„Reforming pensions: Principles, analytical errors and policy directions"*, International Social Security Review, 62(2), 5-29, 2009

Barr, N., P. Diamond, *"The economics of pensions."* Oxford Review of Economic Policy, 22(1), 15–39, 2006

Cangiano M., Cottarelli C., Cubeddu L., *"Pension developments and reforms in transition economies"*, International Monetary Fonds, WP/98/151, 1998

Croitoru E.L.,Alexandru F., Toader S.A., *"The Particularities of the Demographic Factors Impact on the Sustainability of the Public Pensions System in Romania"*, North Atlantic University Union, Recent Research in Law and Finances, Proceedings of the 4th International Conference on Finance, Accounting and Law (ICFA`13), Bussines and Economic series, no.11, ISSN: 2227-460X, ISBN: 978-960-474-327-8, pg. 196-203, Chania, Crete Island, Greece, August 27-29, 2013

Croitoru E.L.,Alexandru F., Toader S.A.*,"Sustainability of the public pensions system in terms of demographic factors. Case Study: Romania"*, journals of NAUN / University Press, International Journal of Economics and Statistics, Volume 2, pg. 179-185, ISSN: 2309-0685, 2014

Croitoru E.L**.**, Ilie V., *"The influence of the demographic phenomena on pension expenditure in EU member states"*, Romanian Economic and Business Review, Volume8, Special Issue, ISSN 1842-2497, pg. 85-91, Bucharest, Romania, Fall 2013

Croitoru E.L**,** *"Analisys of pension reform in EU member states"*, Annals of the University of Petroşani, Economics, Volume 12, part II, ISSN 1582–5949, 2012

Menil, G., Sheshinski E., *„Romania's Pension System: From Crisis to Reform"*, University of Chicago Press, National Bureau of Economic Research, 2002

Militaru D.N., *"The cost of population aging on the public pension system in Romania"*, Annals of the University of Petroşani, Economics, 12(2), 2012

Stiglitz, J., Orszag, P.R., *"Rethinking pension reform: ten myths about social security systems"*, Conference New ideas about old age security, World Bank, 1999

Vasile V., (coord), Tache I., Tudor C., Volintiru C., *„Analiza evoluţiilor politicilor sociale în UE în ultimii trei ani – pensii suplimentare/private şi impactul îmbătrânirii populaţiei"*, Institutul European din România, Studii de strategie şi politici – SPOS2011, studiul nr. 4, Bucureşti, 2012

Legea nr.263 din 16 decembrie 2010 privind sistemul unitar de pensii publice, publicata in Monitorul Oficial nr. 852 din 20 decembrie 2010

Legea nr. 571 din 22 decembrie 2003, privind Codul fiscal, publicată în Monitorul Oficial, Partea I, nr. 112 din 6 februarie 2004

www.bnr.ro

www.ec.europa.eu

www.insse.ro

www.csspp.ro

www.knoema.com

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE MODIFICATION OF SOCIAL INSURANCE CONTRIBUTION SCHEME AND THEIR IMPACT ON THE NET SALARYAND LIVING LEVEL OF POPULATION

Vanina Adoriana Trifan and Lavinia Denisia Cuc

Assoc. Prof., PhD Lecturer, PhD – "Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract:Lately, the world is protesting for the dissatisfaction on various plans. These complaints include job insecurity, inequity, low earning, and the fact that the living standard decreases significantly from one year to the next. The New Year 2018 comes with new fiscal changes that caused controversy. The new fiscal changes affect most of the population and the business environment and bring actually a change of the gross wage „presentation" through reorganizing the mandatory social security contributions, gross wage adjustment and the reduction of the income tax. In this paper we will present and analyze the changes foreseen by the wage law in the current year but also in the last 5 years and the impact of these changes on the net income and population living standards.

Keywords: social contributions, gross wage, net income, population living standard, Romania.

Passing social security contributions from the employer to the employee – what, how much and who is paying?

The year 2018 began with the entry into force of some legislative changes in the tax area that sparked controversy and insecurity among employees. One of the main measures aimed at reorganizing the system of compulsory social contributions due to the state, bringing about a change of "presentation" of the gross wage. This reorganization of the system of compulsory social contributions owed to the state has to be analyzed simultaneously with the decrease of the income tax and the increase of the gross salary.

According to the Government Emergency Ordinance no.79 / 2017 for amending and completing the law no. 227/2015 on the Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania 885 from 10 November 2017, the number of compulsory social contributions that employers have to pay for their own employees was reduced. Specifically, this year there are only three compulsory social contributions, compared to six, how many were until the end of 2017.

Thus, through the promulgation of new laws, the Social Insurance Contribution and the Health Insurance Contribution will be transferred to the employee and a new contribution entitled Work insurance contribution is introduced, which is supported by the employer only.

The Social Insurance Contribution is due by the employee in the 25% share of the gross salary for normal working conditions. If there are special working conditions, the employer has an additional quota of 4%, and if the employment conditions are specific, the employer has an additional quota of 8%. Specifically, for employees working under normal working conditions, a CAS of 25% is due, but if there are differentiated or special working conditions, it is due a CAS of 29% and 33% respectively. We also notice that the employer owes the social security contribution with the employee only when it comes to differentiated or special working conditions.

Another contribution that is entirely payable by the employee is the Health Insurance Contribution in a 10% share of the gross salary.

The Work Insurance Contribution in a share of 2,25% is exclusively due by the employer and is allocated to five budgets as follows: 15% in the guarantee fund for the payment of wages,

20% in the unemployment insurance budget, 5% in the system insurance for accidents at work and occupational diseases, 40% to the single national health insurance fund for the payment of medical leave and 20% to the state budget, in a separate account.

Just like before, the employer calculates, retains and pays the mandatory social contributions for its employees. Employees have no obligation to do.

Considerations on social security contributions due by employees and employers between 2013 and 2018

The evolution of the social contributions paid by the employee during 2013-2018 is as follows.

Table 1: Evolution of social contributions due by the employee for the period 2013-2018

ear	Health Insurance Contribution %	Social Insurance Contribution %	Unemployment Insurance Contribution %	Leaves and allowances %	Total Contributions %	Income Tax %
013	5,5	10,5	0,5	0,85	17,35	16
014	5,5	10,5	0,5	0,85	17,35	16
015	5,5	10,5	0,5	0,85	17,35	16
016	5,5	10,5	0,5	0	16,5	16
017	5,5	10,5	0,5	0	16,5	16
018	10	25	0	0	35	10

Source: realized by the author based on the data presented by www.insse.ro

Chart 1: Evolution of social contributions due by the employee in the period 2013-2018

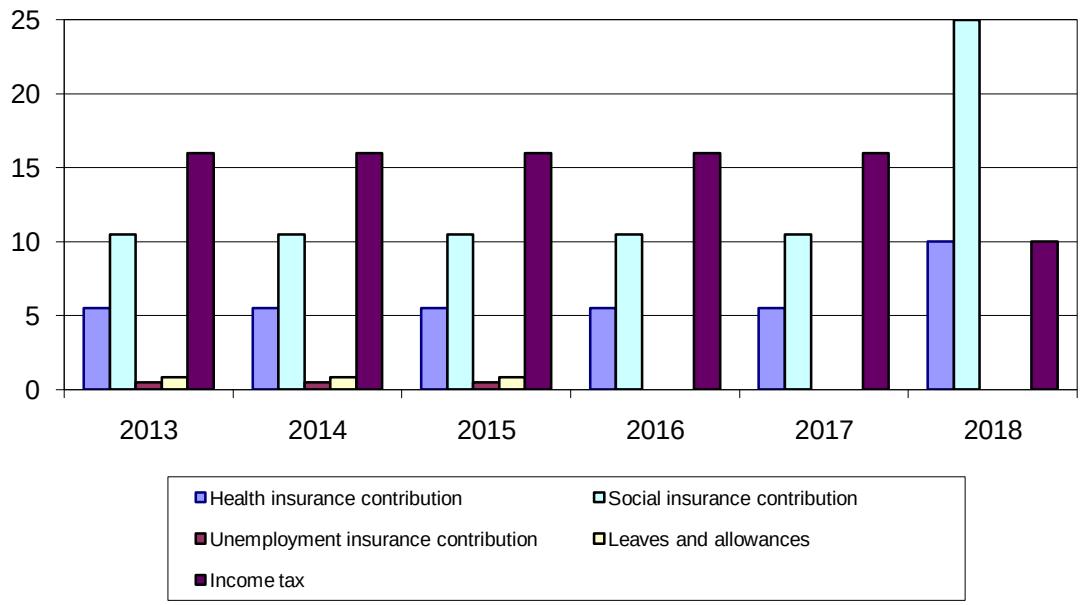

Source: made by the author based on the data in Table 1

The evolution of social contributions due by the **employer** in 2013-2018 is as follows:

Table 2: Evolution of social contributions due by the employer in the period 2013-2018

ear	Social Insurance Contribu-tion %	Health Insurance Contribu t-ion %	Unemployment Insurance Contribution %	Working accidents and occupational diseases %	Leaves and allowances %	Guarantee fund for the payment of wages %	tate budget	Total contributions %
013	20,8	5,2	0,5	0,15	0	0,25		26,9
014	20,8	5,2	0,5	0,15	0	0,25		26,9
015	15,8	5,2	0,5	0,15	0	0,25		21,9
016	15,8	5,2	0,5	0,15	0,85	0,25		22,75
017	15,8	5,2	0,5	0,15	0,85	0,25		22,75
018	0	0	0,45	0,125	0,9	0,3375	,45	2,25

Source: realized by the author based on the data presented by www.insse.ro

In the year 2018, the Work Insurance Contribution incorporates the other four existing social contributions by the end of the year 2017. Specifically, the Work insurance contribution is constituted of the former unemployment contributions, medical leaves, professional risks and wages.

Work Insurance Contribution is due exclusively to the employer, in a share of 2,25% of the gross wage. By the end of the year 2017, the other four existing social contributions were minimum 1,75% and maximum 2,45%, because the one for professional risks varied between 0,15% and 0,85%.

Chart 2: The evolution of social contributions due by the employer in the period 2013-2018

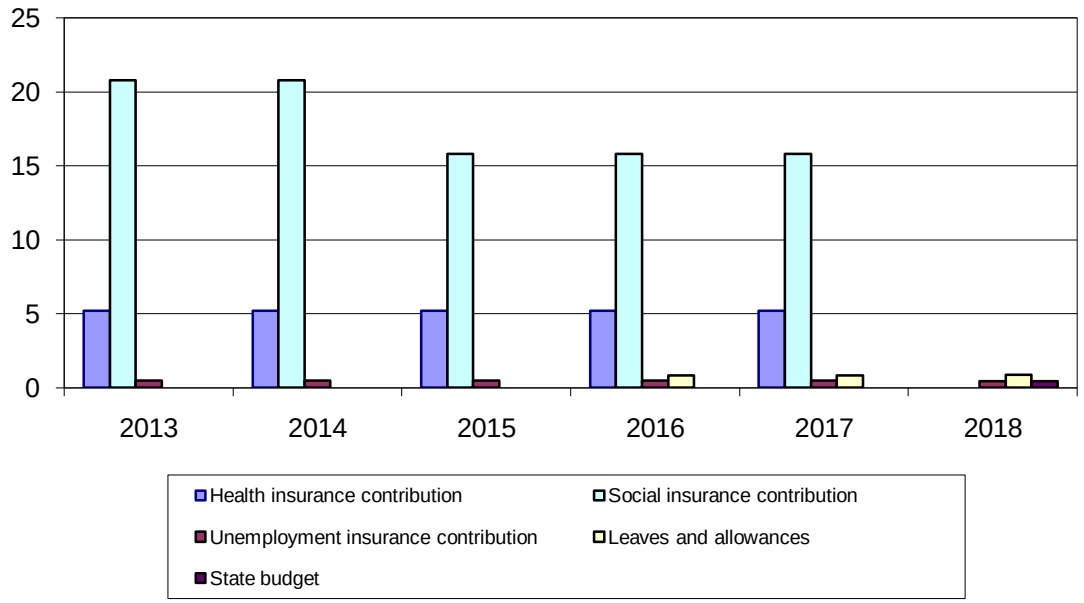

Source: realized by the author based on the data in table 2

We notice that in the analyzed period the amount of the contributions due by the employee is larger than the amount of the contributions due by the employer if we take into account the income tax, the biggest difference being in the year 2018 because of the promulgation of the new law which transfers the CAS and CASS only to the employee, the employer only having to pay the Work Insurance Contribution (CAM).

In the year 2018, the total amount of the contributions paid for an employee having normal working conditions is 37,25% from the gross wage comparing to 39,25% for the year 2017. For differentiated or special working conditions, in 2018 the total amount reaches 41, 25% of the gross wage or 45,25% of the gross wage. Also starting with January the 1st of 2018 the level of the income tax will be diminished by 37,5% that is from 16% to 10%.

The evolution of the minimum and average gross wage in the period 2013 - 2018

The so called fiscal revolution starting from the first day of the year 2018 also includes an increase of the minimum gross wage from 1.450 lei (aprox.310 euro) to 1.900 lei (aprox.407 euro) monthly. In these conditions, the net minimum wage will increase from 1,065 lei to 1,162 lei. Thus, an increase of 450 lei of the minimum wage determined actually an increase of the net wage by approximately 97 lei.

Regarding the evolution of the minimum and average gross wage in Romania, in the period 2013- 2018 is illustrated in the following chart:

Chart 3: The evolution of the minimum and average gross wage in Romania, period 2013-2018

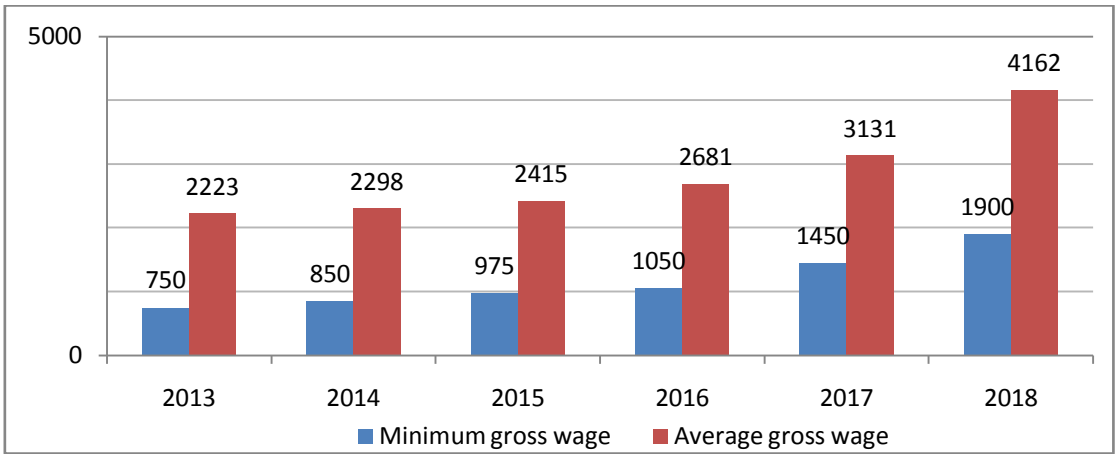

Source: realized by the author based on the data presented by www.insse.ro

According to the chart above we can notice a continuous increase of the minimum and average gross wage for the employees in the analyzed period of time. We will analyze next the evolution of the net income.

Table 3: The evolution of the net wage according to the minimum gross wage in the period 2013-2018

ear	ross wage	H ealth Insuranc e Contribut ion	So cial Insurance Contribu-tion	U nemplo yment	L eaves and allowan ces	D eduction	T axable salary	I ncome tax	et wage	E volution of the net wage
013	50	4 1	79	4	6	25 0	3 70	5 9	61	-
014	50	4 7	89	4	7	25 0	4 53	7 2	30	+ 69
015	75	5 4	10 2	5	8	25 0	5 56	8 9	17	+ 87
016	75	5 4	10 2	5	0	30 0	5 14	8 2	32	+ 15
017	450	8 0	15 2	7	0	30 0	9 11	1 46	065	+ 333
018	900	1 90	47 5	0	0	51 0	7 25	7 3	162	+ 97

Source: realized by the author

The impact of the wage changes on the main economic indicators in Romania

The main economic indicators in Romania taken into account are: The consumer price index, the unemployment rate and the rate of interest. These three indicators are represented in the following chart which shows their evolution in the period 2014-2017.

Chart 4: The evolution of the unemployment rate, the consumer price index and the interest rate in the period 2014-2017

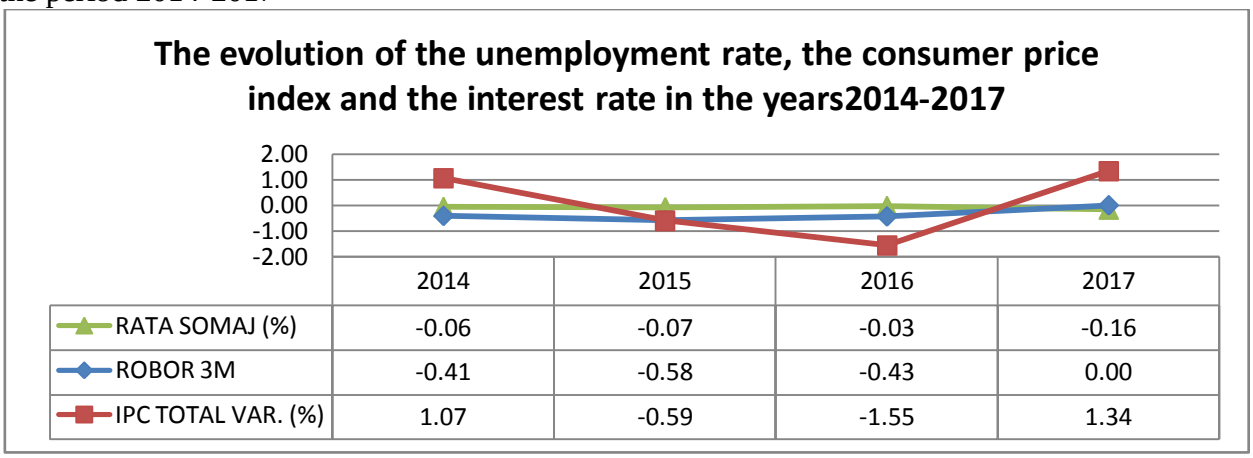

	2014	2015	2016	2017
RATA SOMAJ (%)	-0.06	-0.07	-0.03	-0.16
ROBOR 3M	-0.41	-0.58	-0.43	0.00
IPC TOTAL VAR. (%)	1.07	-0.59	-1.55	1.34

Source: realized by the author based on the data presented by www.insse.ro

Chart 5: The evolution of the net wage (%) in the period 2014 – 2017

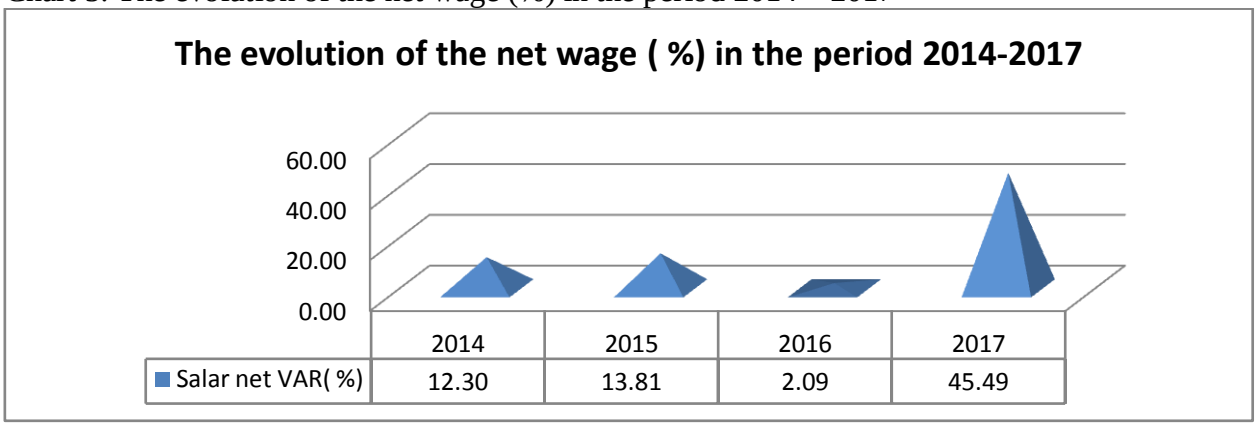

	2014	2015	2016	2017
Salar net VAR(%)	12.30	13.81	2.09	45.49

Source: realized by the author based on the calculations in table 3

From the analysis of the two graphs above, we notice that in 2014, when net wage increased by 12.3% compared to 2013, CPI increased as people consumed more. The unemployment rate has fallen by 0.06% as the higher the working cost the working population has decided to hire. The ROBOR has decreased, which has resulted in a better living for the population because its interest rates have fallen.

In 2015, when net wages grew by 13.81%, all rates have fallen, which means that although people have a higher income, they chose to save on consumption.

The year 2016 brought a 2.09% net wage increase, which led to a decline in the three indicator ratios, the explanation being the same as in the previous year.

In 2017, when the net income increased by 45.49%, the unemployment rate decreased by 0.16%, the decrease was 5 times higher than in the previous year, people consumed more by 1.34% and the interest did not change because it was considered to be bearable for the society.

The standard of living has improved over these years, but by the 2018 amendment it appears to be suffering because, although there are still no annual statistics, food, non-food and service prices are rising and the interest rate has also risen .

CONCLUSIONS

The fiscal revolution started on the first day of 2018 sparked controversy and generated insecurity among employees.

Amendments to Government Emergency Ordinance no.79 / 2017 for amending and completing the law no. 227/2015 on the Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania 885 from 10 November 2017, affects most of the active population but also the business environment by reorganizing the system of mandatory social security contributions, gross wage adjustment and reduction of the income tax.

Starting January 1, 2018 in Romania, the minimum wage increased by 450 lei and reached 1,900 lei, but the net salary did not register a similar increase. This is due to the transfer of the Pension (CAS) and Health Benefits (CASS) totally to the employees and the 10% reduction of the income tax.

Regarding the impact of these changes on the main economic indicators in Romania, we can see that the standard of living has improved over the last few years, but by the modification of the 2018 amendment it seems to be suffering because although there are still no annual statistics on the prices of the products food, non-food and services are rising and the interest rate has also risen.

BIBLIOGRAPHY

1. Florin Dobre, *Fiscal changes - 2018*, CECCAR Bucharest;
2. Law no. 227/2015 regarding Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania no. 688 from 10 September 2015;
3. Government Emergency Ordinance no.79/2017 for amending and completing the law no. 227/2015 regarding Fiscal Code, published in the Official Journal of Romania 885 from 10 November 2017;
4. www.insse.ro
5. www.bnr.ro

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE JUDICIAL NATURE OF THE PROVISIONAL PROTECTION ORDER

George Coca

Assoc. Prof., PhD, Spiru Haret University of Bucharest

Abstract: Romania's problem does not primarily poverty and corruption, poverty can escape if we are given the riches must explore new labor and corruption it began to seem more a matter externally induced and often even introduced in Romania in outside. Romania's main problem is depopularizarea country, leaving for foreign saw no hope for the return of mothers and fathers. Children do not stay with anyone, not even grandparents. Then the inevitable and often divorce courts are required to request through rogatory commissions in Italy, Spain. Britain, Cyprus, Greece etc., surveys on child custody.

Keywords: temporary protection order, police officers, aggressor, victim, domestic violence

I. Introducere

Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, Constituţia României precum şi alte acte normative internaţionale şi interne acordă o importanţă deosebită ocrotirii, sprijinirii familiei, dezvoltării şi consolidării solidarităţii familiale. Să nu ne fie teamă să spunem că familia este ,,celula de bază a societăţii''. Dacă în actuala societate românească se întâmplă ceea ce se întâmplă prima explicaţie trebuie să pornească de la dezmembrarea familiei tradiţionale şi de la ingerinţele europene moderniste asupra conceptului de familie.

Problema principală a României nu este sărăcia şi corupţia, de sărăcie putem scăpa dacă ni se lasă bogăţiile pe care trebuie să le exploatăm noi prin muncă, iar corupţia a început să pară mai mult o chestiune indusă din exterior şi de multe ori chiar introdusă în România din exterior. Problema principală a României este depopularizarea ţării, plecarea spre zări străine fără speranţa de întoarcere a mamelor şi taţilor. Copiii nu mai rămân cu nimeni, nici măcar cu bunicii. Apoi inevitabil apar divorţurile iar de multe ori instanţele de judecată sunt obligate să ceară prin comisii rogatorii din Italia, Spania. Marea Britanie, Cipru, Grecia etc, anchete sociale privind încredinţarea minorilor.

Şi mai este o problemă la fel de importantă a României şi anume incompetenţa celor care ne conduc şi care sunt numiţi pe funcţii fără criterii de competenţă. Dar despre acest lucru cu altă ocazie.

Cei care rămân în ţară trăiesc în marea lor majoritatea într-o sărăcie cruntă.

Şi de aici până la violenţa în familie nu mai este decît un pas.

La noi la români mai vine această atitudine şi demult şi de departe. Cică trebuia să baţi femeia aşa preventiv.

Iată că mai ales femeile, fie educate sau needucate nu mai acceptă violenţa în familie, fie ea de orice tip.[1]

[1]**Art. 4 din Legea nr. 217 din 22 mai 2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie - REPUBLICARE** *)
Violenţa în familie se manifestă sub următoarele forme:
a)violenţa verbală - adresarea printr-un limbaj jignitor, brutal, precum utilizarea de insulte, ameninţări, cuvinte şi expresii degradante sau umilitoare;

II. Sediul materiei

Legea care reglementează aceste aspecte este Legea nr. 271 din 22 mai 2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie[2].

Culmea în loc să vorbim de armonie în familie, reglementăn violența în familie, chestiune necesară potrivit noilor realități sociale.

Legea reglementează aceste aspecte pornind de la necesitate, principii, drepturile victimei în familie, obligațiile autorităților administrației publice centrale și locale, enumerarea instituțiilor cu atribuții în prevenirea și combaterea violenței în familie, unitățile destinate pentru prevenirea și combaterea violenței în familie, reglementarea ordinului de protecție, finanțarea și sancțiuni.

Ba mai mult avem chiar și Hotărârea Guvernului nr. 1.156/2012 privind aprobarea Strategiei naţionale pentru prevenirea şi combaterea fenomenului violenţei în familie pentru perioada 2013-2017 şi a Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale pentru prevenirea şi combaterea fenomenului violenţei în familie pentru perioada 2013-2017[3] publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 6 decembrie 2012.

Și totuși fenomenul violenței în familie ia proporții.

III. Necesitate

De ce este necesar ordinul de protecție provizoriu?

Ordinul de protecție[4] este reglementat de Legea nr. 217 din 22 mai 2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie [5]. Inițial la nivelul anului 2003 o măsură necesară și se dorea și suficientă pentru a-și atinge scopul.

---

b)violenţa psihologică - impunerea voinţei sau a controlului personal, provocarea de stări de tensiune şi de suferinţă psihică în orice mod şi prin orice mijloace, violenţă demonstrativă asupra obiectelor şi animalelor, prin ameninţări verbale, afişare ostentativă a armelor, neglijare, controlul vieţii personale, acte de gelozie, constrângerile de orice fel, precum şi alte acţiuni cu efect similar;

c)violenţa fizică - vătămarea corporală ori a sănătăţii prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înţepare, tăiere, ardere, strangulare, muşcare, în orice formă şi de orice intensitate, inclusiv mascate ca fiind rezultatul unor accidente, prin otrăvire, intoxicare, precum şi alte acţiuni cu efect similar;

d)violenţa sexuală - agresiune sexuală, impunere de acte degradante, hărţuire, intimidare, manipulare, brutalitate în vederea întreţinerii unor relaţii sexuale forţate, viol conjugal;

e)violenţa economică - interzicerea activităţii profesionale, privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existenţă primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate, acţiunea de sustragere intenţionată a bunurilor persoanei, interzicerea dreptului de a poseda, folosi şi dispune de bunurile comune, control inechitabil asupra bunurilor şi resurselor comune, refuzul de a susţine familia, impunerea de munci grele şi nocive în detrimentul sănătăţii, inclusiv unui membru de familie minor, precum şi alte acţiuni cu efect similar;

f)violenţa socială - impunerea izolării persoanei de familie, de comunitate şi de prieteni, interzicerea frecventării instituţiei de învăţământ, impunerea izolării prin detenţie, inclusiv în locuinţa familială, privare intenţionată de acces la informaţie, precum şi alte acţiuni cu efect similar;

g)violenţa spirituală - subestimarea sau diminuarea importanţei satisfacerii necesităţilor moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspiraţiilor membrilor de familie, a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice ori religioase, impunerea aderării la credinţe şi practici spirituale şi religioase inacceptabile, precum şi alte acţiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare.

[2] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 29 mai 2003.

[3]Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 6 decembrie 2012.

[4] (1)Persoana a cărei viaţă, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violenţă din partea unui membru al familiei poate solicita instanţei ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecţie, prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligaţii sau interdicţii:

a)evacuarea temporară a agresorului din locuinţa familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;

b)reintegrarea victimei şi, după caz, a copiilor, în locuinţa familiei;

Ulterior practica a demonstrat că este nevoie de schimbarea conținutului ordinului de protecție iar prin Legea nr. 35 din 27 martie 2017 privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie se completează articolul respectiv cu alin. 4^{6} .

Deși modificarea este una benefică la nici un an de la apariția ei Guvernul Românie a a aprobat proiectul de Lege privind modificarea şi completarea Legii nr. 217/2003 privind prevenirea și combaterea violenţei în familie, fiind introduse noi măsuri pentru protejarea imediată a victimei și înlăturarea agresorului.

---

c)limitarea dreptului de folosinţă al agresorului numai asupra unei părţi a locuinţei comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încît agresorul să nu vină în contact cu victima;
d)obligarea agresorului la păstrarea unei distanţe minime determinate faţă de victimă, faţă de copiii acesteia sau faţă de alte rude ale acesteia ori faţă de reşedinţa, locul de muncă sau unitatea de învăţământ a persoanei protejate;
e)interdicţia pentru agresor de a se deplasa în anumite localităţi sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
f)interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondenţă sau în orice alt mod, cu victima;
g)obligarea agresorului de a preda poliţiei armele deţinute;
h)încredinţarea copiilor minori sau stabilirea reşedinţei acestora.
(2)Prin aceeaşi hotărâre, instanţa poate dispune şi suportarea de către agresor a chiriei şi/sau a întreţinerii pentru locuinţa temporară unde victima, copiii minori sau alţi membri de familie locuiesc ori urmează să locuiască din cauza imposibilităţii de a rămâne în locuinţa familială.
(3)Pe lângă oricare dintre măsurile dispuse potrivit alin. (1), instanţa poate dispune şi obligarea agresorului de a urma consiliere psihologică, psihoterapie sau poate recomanda luarea unor măsuri de control, efectuarea unui tratament ori a unor forme de îngrijire, în special în scopul dezintoxicării.

[5]**Art. 23**
(1) Persoana a cărei viaţă, integritate fizică sau psihică ori libertate este pusă în pericol printr-un act de violenţă din partea unui membru al familiei poate solicita instanţei ca, în scopul înlăturării stării de pericol, să emită un ordin de protecţie, prin care să se dispună, cu caracter provizoriu, una ori mai multe dintre următoarele măsuri - obligaţii sau interdicţii:
a)evacuarea temporară a agresorului din locuinţa familiei, indiferent dacă acesta este titularul dreptului de proprietate;
b)reintegrarea victimei şi, după caz, a copiilor, în locuinţa familiei;
c)limitarea dreptului de folosinţă al agresorului numai asupra unei părţi a locuinţei comune atunci când aceasta poate fi astfel partajată încît agresorul să nu vină în contact cu victima;
d)obligarea agresorului la păstrarea unei distanţe minime determinate faţă de victimă, faţă de copiii acesteia sau faţă de alte rude ale acesteia ori faţă de reşedinţa, locul de muncă sau unitatea de învăţământ a persoanei protejate;
e)interdicţia pentru agresor de a se deplasa în anumite localităţi sau zone determinate pe care persoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;
f)interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondenţă sau în orice alt mod, cu victima;
g)obligarea agresorului de a preda poliţiei armele deţinute;
h)încredinţarea copiilor minori sau stabilirea reşedinţei acestora.
(2) Prin aceeaşi hotărâre, instanţa poate dispune şi suportarea de către agresor a chiriei şi/sau a întreţinerii pentru locuinţa temporară unde victima, copiii minori sau alţi membri de familie locuiesc ori urmează să locuiască din cauza imposibilităţii de a rămâne în locuinţa familială.
(3) Pe lângă oricare dintre măsurile dispuse potrivit alin. (1), instanţa poate dispune şi obligarea agresorului de a urma consiliere psihologică, psihoterapie sau poate recomanda luarea unor măsuri de control, efectuarea unui tratament ori a unor forme de îngrijire, în special în scopul dezintoxicării.

[6]**Articol unic**
1.După alineatul (3) al articolului 23 din Legea nr. **217/2003** pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 205 din 24 martie 2014, cu modificările şi completările ulterioare, se introduce un nou alineat, alineatul (4), cu următorul cuprins:
"(4) Prin aceeaşi hotărâre, instanţa poate dispune luarea unei măsuri de control al respectării ordinului de protecţie şi pentru prevenirea încălcării acestuia, precum:
a) obligarea agresorului de a se prezenta periodic, la un interval de timp stabilit de instanţă potrivit împrejurărilor, la secţia de poliţie competentă cu supravegherea respectării ordinului de protecţie;
b) obligarea agresorului de a da informaţii organului de poliţie cu privire la noua locuinţă, în cazul în care prin ordin s-a dispus evacuarea lui din locuinţa familiei.

Documentul aprobat de Guvern reglementează Ordinul de protecție provizoriu, un instrument în materie administrativă, care îi va permite polițistului să intervină rapid în situațiile de pericol iminent pentru sănătatea și securitatea victimei violenței domestice și să înlăture de îndată agresorul din domiciliu.

Se impune această modificare legislativă având în vedere și statistica Inspectoratului General al Poliției Române pentru anii 2016 și 2017 privind numărul de victime în familie, numărul ordinelor de protecție emise și cîte au fost încălcate.[7]

IV. Competență, conținut și procedură

Ordinul de protecție provizoriu nu trebuie confundat cu ordinul de protecție reglementat de lege, pentru că de fapt este un instrument complementar ordinului de protecție numai că se emite de către polițist, de îndată, cu caracter executoriu, fără termen și fără somație, având valabilitate de 5 zile, cu posibilitate de prelungire până la emiterea ordinului de protecție propriu zis.

Ca și procedură ordinul de protecție provizoriu trebuie confirmat de către procuror pe baza declarațiilor și a celorlalte probe strânse de către polițist.

Dacă îl va confirma procurorul are obligația să transmită ordinul de protecție provizoriu împreună cu toate mijloacele de probă la instanța de judecată, care urmează să admită sau să respingă ordinul de protecție.

Actul normativ în discuție conferă mai multe drepturi și obligații polițistului.

Astfel, acesta va avea dreptul și obligația să se deplaseze la domiciliul victimei, să intre în domiciliu, chiar și cu forța, și să emită ordinul de protecție prin care să înlăture de îndată agresorul, chiar dacă acesta este titularul contractului de proprietate.

Documentul în baza căruia va fi emis ordinul de protecție provizoriu este fișa de risc, prin care polițistul va stabili gradul de risc în baza evaluării de la fața locului. Dacă riscul pentru victimă este crescut sau foarte crescut, polițistul va emite un ordinul de protecție provizoriu, prin care pot fi dispuse următoarele măsuri pentru agresor: evacuarea din domiciliu cu interdicția de a reveni pe toată durata valabilității ordinului de protecție provizoriu; stabilirea unei distanțe minime de apropiere de victimă (de domiciliu, de locul de muncă, de școală, după caz); confiscarea cheilor, a armelor.

Polițistul are obligația să monitorizeze ordinul de protecție provizoriu în măsura în care este admis de către procuror, la fel ca și ordinul de protecție.

Nerespectarea acestora de către cei vizați constituie infracțiune, pentru care este prevăzută pedeapsa cu închisoarea de la 1 lună la 1 an.

În procesul de monitorizare, polițistul va face verificări permanente prin toate mijloacele în vederea respectării măsurilor dispuse pentru agresor (vizite la domiciliu, culegere de informații de la vecini, serviciul victimei, școală, după caz). După emiterea ordinului de protecție provizoriu, polițistul se va asigura că drepturile agresorului sunt respectate prin măsuri care vizează informarea corectă cu privire la ordin și respectiv îndrumarea și orientarea către un serviciu social specializat pentru găzduire și consiliere.

Agresorul este obligat să poarte permanent un sistem electronic de supraveghere (brățară electronică) în următoarele condiții:

a) Agresorul a fost obligat să păstreze o distanță minimă determinată față de victimă, față decopiii acesteia sau față de rude ale acesteia, ori față de reședința, locul de muncă sau unitatea de învățământ a persoanei protejate;

[7] Anul 2016: 36.664 victime ale violenței în familie; 191 decese precizate de Ministerul Public; 2.574 de ordine de protecție emise, dintre care 743 sunt încălcate. Anul 2017: 20.617 victime ale violenței în familie; 84 decese; peste 3.000 de ordine de protecție emise de instanță; ordine de protecție încălcate – 1011.

b) Agresorului i-a fost interzisă deplasarea în anumite localități sau zone determinate pe carepersoana protejată le frecventează ori le vizitează periodic;

Utilizarea sistemului de supraveghere electronică va fi posibilă dacă victima și, după caz, membrii familiei acesteia își exprimă acordul de a purta un astfel de sistem care permite verificarea respectării obligației agresorului.

Măsura este la acest moment doar una ipotetică în lipsa acestor sisteme care trebuiau achiziționate încă de la intrarea în vigoare a Codului de procedură penală la 01 februarie 2014.

Dealtfel, se precizează că regimul juridic al sistemului de supraveghere electronică utilizat pentru verificarea respectării măsurilor de protecție va fi stabilit ulterior, prin lege.

Menționăm că un astfel de sistem electronic de supraveghere se regăsește în Codul de procedură penală, Legea nr. 253/2013 și Legea 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal

Prin intermediul acestor instrumente se urmărește îmbunătățirea sprijinului acordat victimelor violenței domestice, prin asigurarea unei intervenții imediate și coerente. Normele, metodologiile și procedurile vor fi elaborate prin legislația secundară, aceasta urmând să fie reglementată printr-un Ordin comun al Ministerului Justiției și Ministerul Administrației și Internelor.

Durata ordinului de protecție provizoriu este de până la șase luni.

Introducerea ordinului de protecție provizoriu și a brățării electronice reprezintă un pas înainte pentru diminuarea violenței în familie.

IV. Asemănări și deosebiri între ordinul de protecție provizoriu și alte măsuri deprotecție

Ordinul de protecție provizoriu este un act administrativ, spre deosebire de ordinul de protecție care este un act juridic ce emană de la o instanță de judecată.

Se mai poate asemăna ordinul de protecție provizoriu și cu măsura controlului judiciar sau controlul judiciar pe cauțiune cînd se poate dspune măsura pentru inculpat să nu ia legătura direct sau indirect cu anumite persoane printre care evident și persoana vătămată (ne referim la infracțiunile de violență). Deosebirea este că aceaste două măsuri se pot dispune în cadrul unui proces penal.

Dacă este un act administrativ poate fi el atacat în contencios administrativ? Noi spunem că da.

V. Concluzii

În concluzie ordiunul de protecție provizoriu este o necesitate la ora actuală care rezultă din realitățile sociale.

El asigură operativitatea în luarea măsurilor de protecție a victimelor.

Ceea ce este cel mai important este faptul că nu victima trebuie condusă la acele locuri special amenajate ci agresorul în felul acesta victima nu este extrasă din locuință și nu are periclitată activitatea curentă inclusiv în ceea ce privește raporturile sale de muncă.

BIBLIOGRAPHY

1. Convenția Europeană a Drepturilor Omului
2. Constituția României
3. Legea nr. 271 din 22 mai 2003 pentru prevenirea și combaterea violenței în familie . Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 367 din 29 mai 2003.
4. Legea nr. 35 din 27 martie 2017 privind completarea art. 23 din Legea nr. 217/2003 pentru prevenirea şi combaterea violenţei în familie

5. Codul de procedură penală, Legea nr. 253/2013
6. Legea 254/2013 privind executarea pedepselor şi a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal Publicat în MONITORUL OFICIAL nr. 514 din 14 august 2013
7. Hotărârea Guvernului nr. 1.156/2012 privind aprobarea Strategiei naţionale pentru prevenirea şi combaterea fenomenului violenţei în familie pentru perioada 2013-2017 şi a Planului operaţional pentru implementarea Strategiei naţionale pentru prevenirea şi combaterea fenomenului violenţei în familie pentru perioada 2013-2017 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 819 din 6 decembrie 2012.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE INFLUENCE OF CULTURE ON WORK TEAMS

Florin Lucian Isac

Assoc. Prof., PhD and Lavinia Denisia Cuc, Lecturer, PhD – "Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract: Increasing competition and globalization are amplifying the interest for work teams analysed within a transcultural context. Cultural diversity exercises a certain influence on the organization and behavioural patterns of members belonging to work teams. The present study aims to present, comparatively, the stage of researches done on the influence of culture on work teams and some future research directions.

Keywords: culture, team, work, globalization

Introduction

The amplification of the competition between organizations, doubled by the more pronounced business globalization have determined their focalization on training/creating and developing work teams, which working together, to contribute to increase the performance. Thus, we assist to an increase of the dependence of the organizations on the virtual and transnational teams. The members of these teams may have different nationalities or cultural values, adopting some decisions regarding the complex work performed by them. With all these cultural or nationality differences, the small number of research that approached the efficiency of the teams led outside the north-American or Western context surprises (Kirkman et.al., 2016, p.137).

The working teams represent essential characteristics of any organization, the individuals working in very few situations separate from each other. Schermerhorn and his collaborators define the team as "a group of people gathered in order to use their complementary skills to meet a common purpose for which they respond collectively". There is a trend in the specialized literature dedicated to the subject for using the terms "group" and "team" interchangeable, not being easy to distinguish between these two categories. In most papers, the term "group" is used in a general way, meanwhile the term "team" is used in a specific context.

Robbins and Judge (2013, p.309) make an interesting comparison between groups and teams based upon more criteria.

Chart 1. Differences between groups and teams

The tracked feature	**Team**	**Group**
Goal	Collective performance	Sharing information
Synergy	Positive	Neutral
Responsibility	Individual and mutual	Individual
Skills	Complementary	Random and varied

1. Problems and research themes regarding the influence of culture upon team works

Aycan and Gelfand (2012, p.1128) show a few research queries ought to be taken into consideration when studying the impact of culture on work teams:

(a) How do the individuals react to the situations involved by the team work and how does this aspect modify from one culture to another?

(b) Does the organization of teams and fulfilling the work tasks occur in the same way in different cultures?

(c) How does the cultural diversity from the inside of the team and its outcome influence?

In a critical review done by Zhou and Shi (2011, p.6), 85 representative studies have been analyzed, regarding the role of the culture in teams and groups, priority being given to the (a) identification of the conceptual and analytical treatment of culture in the group research context; (b) assessing the role of culture in explaining the processes and groups' performance; (c) giving further recommendations related to this research issue. The research theme and the type of studies in which they fit are presented in chart 2

Chart 2. The research theme on groups/work teams and the type of study in which they fit

Theme of research	Type I	Type II	Type III	Total
Attitude	9	3	3	15
Group' s efficiency	3	3	1	7
Group's cohesion	5	2	1	8
Social influence	6	5	1	12
Conflict	4	2	3	9
Cooperation	6	2	4	12
Leadership	5	0	1	6
The match between person and group's culture	2	0	0	2
Equity or allocation of rewards	4	1	0	5
Training and learning	5	0	1	6
Innovation	4	0	0	4
Decision making	3	1	1	5
Performance	25	9	1	35

Type I studies: the cultural approach as independent variable; Type II studies: culture as moderator; Type III studies: culture as independent variable and mediator also

Source: Zhou and Shi (2011,p.14)

According to Kirkman et. Al. (2016, p. 137-138), there are two main approaches for including the national culture when examining the way in which the team component influences its efficiency. The first one is almost exclusively based on using the research instruments through surveys for measuring the average levels of the cultural values held individually. These average levels of the cultural values can be linked either to the dynamic of the team directly or mediated throughout intervention variables or as mediator. Thus, Kirkman and Shapiro (2001) have discovered that the positive effect of the team collectivism on cooperating within the team is mediated by the resistance degree of its members to perform collective tasks in the detriment of the

individual ones. Plus, the average level of the collectivism consolidates the trend that a higher efficiency to be associated with a higher performance of the team (Gibson, 1999).

The second approach is based on two methods that assess the diversity of the team's cultural values. While the first method uses a measure of the variance of the origin nation (diversity of nationalities), the latter resorts to a measure of a variance of real cultural values (diversity of cultural values).

The individuals from different cultures see the groups and teams in a different way, different perceptions prevailing on what "teamwork" means. Gibson and Zellmer-Bruhn (2001) have discovered that employees interpret the concept of teamwork with the help of certain metaphors, used when they discuss about teams. If the national culture is marked by individualism, metaphors related to sport are likely to be used, where the roles are explicitly defined, there are few expectations for hierarchy and the quality of the member in team appears voluntarily. In case in which the organization puts accent on a very strict control, military or family metaphors are likely to be used, where there are high expectations regarding the clarity of goal and performance indicators. Thus, we ascertain that the definition of teamwork is different from one culture to another, this aspect having implications on the modality of team's coordination and evaluation.

Some research has been dedicated to the link between the cultural values and the resilience to teamwork. Kirkman, Shapiro and their collaborators have been demonstrated that the individualism is associated with a general resilience to teams and reduced support for rewards based on teams' results (Kirkman şi Shapiro,1997,2000, 2001). The authors have identified cultural values linked to the resilience to other aspects of teamwork, especially for self-managed teams (high gap of power, orientation towards being and the determinism are linked to the resilience to teams' self-management). Also, team level of collectivism and the orientation towards "to do" have been associated to a reduced resilience to teams and self-management, which has led to the increase of team efficiency.

If we refer to the affective behavior of the team's members, Ilies et al. (2007) have discovered that its members, who are more collectivists, are more susceptible to the affective influences of other members, than to those individualists.

The individualism and collectivism are associated with the group's efficiency also. Edy and Dobbins (1997) have discovered that self-efficiency of members in relation to teamwork has been related to the self-reported collectivism. Hardin et.al. (2007) have reached to the conclusion that the members of teams with individualist cultures have reported higher believes regarding the self-efficiency rather than the members with collectivism cultures. Research show that the feedback related to a person's previous performance is an important determinant of the self-efficiency and of the future performance of work (Zhou şi Shi,2011,p.16).

The culture moderates the relationship between the group's cohesion, on one hand and its processes and results on the other. Man and Lam (2003) have tested the mediator effect of the individualism/collectivism upon the relationship between the job's characteristics (complexity and autonomy/self-sufficiency) and cohesion, the sample being comprised by 381 teams of Hong Kong and USA subsidiaries of an international bank. It has been discovered that the positive effect of the complexity and autonomy of the job upon the group's cohesion has been more prominent in the individualist groups than in the collectivist ones. Watson et. al. (2008) has shown that the American teams had a behavior more oriented to the team and more cohesion, while the Mexican ones to more self-oriented behavior and more conflict.

The culture influences the behavior processes within the teams, especially cooperation (Aycan şi Gelfand, 2012, p.1129). Eby şi Dobbins (1997) have found that teams with a higher percentage of collectivism were developing higher levels of cooperation which further on

determined a higher performance. Chen and Li (2005) have remarked that the Chinese adopt less cooperative decisions than the Australians in business situations in which no penalty system was applied (formal or informal). Probst et. al.(1999) have assessed the cultural characteristics of the individuals and then they put them in relation with the cooperating behavior in social dilemmas. The results have indicated an interaction between the cultural characteristics and the type of dilemma which required cooperation. It needs to be mentioned that there are situation factors which may/can influence the cooperation within groups of different cultures. Thus, Chen and Meidl (1998) have found that instrumental factors such as high inter-dependence of objectives, improvement of personal identity and cognitive trust accelerates cooperation in the individualist cultures, while in the collective ones, the socio-emotional factors such as sharing the objectives, improvement of the group's identity and affective trust improve cooperation in collectivist cultures (Gelfand, Erez şi Aycan, 2007, p.491).

As far as the relationship between culture and equity is concerned, respectively the resource allocation, the theoretical basis of studies from this category is provided by the distributive equity. The individualism, respectively the collectivism from a certain culture determines different styles of reward allocation with the group members and outside of it (Zhou şi Shi,2011,p.20). Kim et. al.(1990) have shown that the groups from US and Japan, very individualist and masculine one, have manifested a preference for equity than the South-Korean group, culture which is neither individualist nor masculine. In the Pillutla et. al.(2007) study, about the effects of the Chinese traditional values, the perception of the group members regarding the cohesion in group, was influencing their tendency to equally allocate and carry out, egocentric self-allocations to group members.

As far as the relationship between culture and innovation is concerned, in the context of teams work, McLeod et.al. (1996) have found that the ideas produced by groups with different ethnicities, were of higher quality, more efficient and applicable than the ones issued by the homogeneous groups. Literature indicates also studies that have surveyed the relationship between certain cultural values and innovation. The current research in the organizational behavior suggests that the organizations should adopt collectivism values, because these promote more cooperation and productivity, while the individualist ones would incite to destructive conflict and opportunism (Zhou şi Shi,2011,p.22).

2. The role of the multicultural teams

At national and global level also, the multicultural man power has become a reality. The multiculturalism impact is different dependent on the competitive environment and the company's general strategy. According to Marquardt and Horvath (2001), the multicultural teams are task-oriented groups and that are made up of persons of different cultural backgrounds. The multicultural teams can be classified in one of the next categories (Adler, 2002, p.139-140:

- "token" teams which have a sole member from other culture, that can adopt situations differently than the other colleagues;
- Bi-cultural teams, in which two or more members represent one of the two cultures; these have to admit and integrate continuously the perspectives of both cultures.
- Multicultural teams, in which members represent 3 or more ethnical backgrounds

The advantages and disadvantages of the diversity within multicultural teams are presented in the chart no. 3

Chart 3. Diversity in multicultural teams: advantages and disadvantages

Advantages	***Disadvantages***

The diversity allows a higher creativity: more perspectives, more and better ideas, less group thinking	The diversity causes lack of cohesion: mistrust, lack of communication, stress
The diversity determines higher focus on understanding ideas, perspectives, meanings and arguments of other persons	The lack of cohesion causes the inability to validate ideas and people in order to reach to an agreement when needed, to obtain consensus decision, to take concerted actions
Increased creativity can lead to generating a better understanding of defining certain problem, to more alternatives, solutions and better decisions	The teams can become less useful, less efficient, less productive
Teams can become more efficient and more productive	

Souse: slightly modified after **Adler,N.**- *International Dimensions of Organizational Behavior, fourth edition*, South Western, 2002,p.143

Timizi (2008, p.35-37) appreciates that literature does not give a clear support regarding the cultural dimensions that can be relevant for understanding the multicultural teams. In his conception, the relevant cultural dimensions are synthetized in chart 4.

Chart 4. Cultural dimensions with relevance to understanding multicultural teams

Cultural dimension	**Relevance**
Individualism-Collectivism	The individualist cultures are oriented to individualist preferences, while the collective ones are oriented to collective needs
Universalism-Particularism	Useful dimension in comprehending the dynamic of the teams, especially in conflict solving, problem solving, decision making
Specific-diffuse	Dimension related to communication, conflict and leadership dynamic, in multicultural teams
Neutral-Affective	Dimensions with clear implications on the organizational behavior and teamwork, especially in the communication area and conflict solving
Accomplishment- attribution	Applications in the way in which multicultural teams define efficiency and dynamic of leadership
Temporality	Implications in performing the team's tasks, different perceptions of timing can complicate the dynamic of the team
Genre egalitarianism	Implications in the external and internal dynamic of the team
Intellectual autonomy	Implications on the quality of problem solving and decision making

Source: reworked by author from **Tirmizi, S.A**.- The Impact of Culture in Multicultural Teams, în **Halverson. C.B., Tirmizi,S.A**-*Effective Multicultural Teams.Theory and Practice*, Springer, 2008

Multicultural teams can produce important strategic advantages for organizations (Earley și Gibson, 2002). The cultural differences, combined with other characteristics of the work groups,

can produce some negative effects upon these. Many studies have shown that multicultural teams can experiment a high level of conflict, ethnocentrism and problems within the group (Gelfand, Erez şi Aycan, 2007, p.491). The multicultural teams can obtain better performances than the homogeneous ones if leaders give them direct advice and prevent communication problems.

3. Conclusions and further research perspectives

Research of culture influence on groups and working teams is in progress, thus contributing to enlarging the theoretical and conceptual horizon of the domain. The applicability of the American and Western theories related to the influence of culture on teams can be questioned in other cultural contexts. Individuals from Western cultures tend to approach the work in team in ways that correspond to individualism values and to reduced power gap, they have the tendency to perceive it in metaphors consistent with their cultural practices (sport), being less cooperative and less subjects of social influence (Aycan şi Gelfand, 2012, p.1130).

Zhou ans Shi ((2011,p.27-29) propose 3 further research directions in the field. The first one suggests the enlargement in the research use of other cultural values too, not only the individualism/collectivism, in correlation with the specific of the analyzed cultures. The second direction regards the research method, suggesting the use of constructs that have the same meaning in all cultures investigated. The third research direction regards passing/shifting from one isolated and static approach of the work groups to a dynamic one.

Other perspectives with research potential are the comparisons between the performances of the multicultural teams against to the homogeneous teams, as well as the development and function of the virtual teams with members of different cultural contexts. An aspect of interest could be the research of leaders' role and behavior that animate the activity in the multicultural virtual teams.

The development of the intercultural skills can facilitate collaboration within the multicultural teams, whether this is of intra or inter organizational type.

BIBLIOGRAPHY

1. **Adler,N.(2002)**- *International Dimensions of Organizational Behavior, fourth edition,* South Western
2. **Aycan,Z., Gelfand,M.J.(2012)**- *Cross-Cultural Organizational Psychology*, în Kozlowski, S.W.J.-*The Oxford Handbook of Organizational Psychology, vol.2*., Oxford University Press
3. **Chen, C.C., Chen, X., Meindl, J.R.(1998)**- *How can cooperation be fostered? The cultural effects of individualism-collectivism,* Academy of Management Review, 23, p.285-305
4. **Earley, P.C., Gibson, C.B.(2002)**- *Multinational work teams. A new perspective*,Erlbaum
5. **Eby,L.T., Dobbins, G.H.(1997)**- *Collectivistic orientation in teams:an individual and group-level analysis,* Journal of Organizational Behavior, 18(3), p.275-295
6. **Gelfand, M.J, Erez, M., Aycan, Z.(2007**)- *Cross Cultural Organizational Behavior*, Annu. Rev. Psychol., 58, 479-514
7. **Gibson,C.B.(1999)**- *Do they do what they believe they can? Group efficacy and group effectiveness across tasks and cultures*, Academy of Management Journal, 42,p.138-152

8. **Gibson,C.B., Zellmer-Bruhn, M.E.(2001)**-*Methapors and meaning:an intercultural analysis of the concept of teamwork*, Administrative Science Quarterly,46(2),p.274-303

9. **Hardin, A.M., Fuller, M.A., Davison, R.M.(2007)**- *I know, I can, but can we? Culture and efficacy beliefs in global virtual teams*, Small Group Research, 38(1), p.133-155

10. **Ilies, R., Wagner, D.T., Morgeson,F.P.(2007)**- *Explaining affective linkages in teams:individual differences in susceptibilityto contagion and individualism-collectivism*, Journal of Applied Psychology, 92(4), p.1140-1148

11. **Kim,K.L, Park, H-J, Suzuki, N.(1990)**- *Reward allocation in the United States, Japan and Korea:a comparison of individualistic and collectivistic cultures*, Academy of Management Journal, 33(1), p.188-198

12. **Kirkman,B.L., Shapiro, D.L.(1997)**- *The impact of cultural values on employee resistance to teams. Toward a model of globalised self-managing work team effectiveness*, Academy of Management Review, 22, p.730-757

13. **Kirkman,B.L., Shapiro, D.L.(2000)**-*Understanding why team members won't share:An examination of factors related to employee resistance to team-based rewards, Small Group Research*, 31, p.175-200

14. **Kirkman,B.L., Shapiro, D.L.(2001)**- *The impact of employee cultural values on productivity, cooperation and empowerment in self-managing work teams*, Journal of Cross Cultural Psychology, 32, p.597-617.

15. **Kirkman, B.L., Shapiro, D.L., Lu, Shuye, McGurrin, D.P.(2016)**- *Culture and teams*, Current Opinion in Psychology, 8, p.137-142

16. **Man, D.C., Lam,SSK(2003)**- *The effects of job complexity and autonomy on cohesiveness in collectivistic and individualistic work groups: a cros-cultural analysis*, Journal of Organizational Behavior, 24(8), p.979-1001

17. **Marquardt, M., Horvath., L.(2001)**- *Global teams:How top multinationals span boundaries and cultures with high-speed teamwork*, Davies Black Publishing, Palo Alto

18. **McLeod, P.L., Lobel,S.A., Cocs,J.(1996)**- Ethnic *diversity and creativity in small groups*, Small Group Research, 27(2), p.248-264

19. **Pillutla, N.M., Farh, J.-L, Lee, C., Lin, Z.(2007)**-*An investigation of traditionality as a moderator of reward allocation*, Group and Organization Management, 32(2), p.233-253

20. **Probst, T., Carnevale, P.J., Triandis, H.C.(1999)**- *Cultural values in intergroup and single group social dilemma*, Organizational Behavior and Human Decision Processes, 77,p .171-191

21. **Robbins, S.P., Judge, T.A.(2013)**-*Organizational Behavior, 15 th edition*, Pearson Prentice Hall,

22. **Schermerhorn,J.R.Jr, Hunt,J.G., Osborn,R.N., Uhl-Bien,M. (2010)**-*Organizational Behavior, 11th edition*, John Wiley and Sons

23. **Watson, W., Cooper, D., Torres, MAJLN, Boyd, N.G.(2008)**- *Team processes, team conflict, team outcomes and gender: an examination of U.S. and Mexican learning teams*, International Journal of Intercultural Relations, 32, p.524-537

24. **Zhou,W., Shi, X.(2011)**- C*ulture in groups and teams:A review of three decades of research*, International Journal of Cross Cultural Management, 11(1), p.5-34.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

CONSIDERATIONS ON THE POLITICAL REGIME ESTABLISHED BY THE ROMANIAN CONSTITUTION

Oana Şaramet

Senior Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Braşov

Abstract:After the Events of December 1989, the Romanian Constitution of 1965 was repealed, thus was abandoned the parliamentary regime established therein. Following the debates in the Constituent Assembly, the Romanian constitutional legislator chose to consecrate a semi-presidential republic in attenuated form or, as it is said, a semi-parliamentary one. Even though our tradition, including the constitutional one, recognizes a head of state with consistent and solid powers, however, leaving a non-democratic, dictatorial regime, where the head of state was the single and main figure of that regime, has determined the reconstruction of this political and juridical authority. Therefore by the provisions of the Constitution entered into force on December 8, 1991, revised in 2003, it was decided that it wiil be better to take over and to adapt to our constitutional needs the French semi-presidential regime, but not entirely and where the principle of separation and balance of powers in the state will define the framework of constitutional democracy. Thus, for example, according to current constitutional regulations, both the Parliament and the President are elected by universal, equal, direct, secret and freely expressed vote, being representative bodies at national level, but only Parliament is expressly qualified as the supreme representative body of the Romanian people and the sole legislative authority of the country. Also, the Government's appointment, although initiated and finalized by the President of Romania, necessarily implies the Parliament's vote of confidence, which is why the Government as a whole and each of its members in common with the other members are politically responsible only to the Parliament. But meanwhile, for various reasons, the governors have questioned the constitutional review including with regard to the political regime, the balance inclining either to a parliamentary regime or to a authentic semi-presidential regime. But we are wondering if such a constitutional change is necessary.

Keywords: political regime, parliamentary, semi-presidential, Head of State, Parliament

1. Aspecte generale privind regimul politic

Doctrina nu este unitară în a defini noțiunea de regim politic, respectiv cea de formă de guvernământ pentru că, astfel precum se remarca chiar de către un autor[1], dificultatea definirii noțiunii de regim politic rezidă în aceea că „aceasta nu este utilizată într-un sens univoc". În acest context, se subliniază diferențele dintre cele două noțiuni, punctându-se că forma de guvernământ presupune a se stabili „[c]ine exercită puterea politică într-o societate dată (o persoană, un grup restrâns de persoane sau masa populației)"[2], pe când pentru a determina regimul politic al unei astfel de societăți presupune „[p]unerea în evidență a modalităților, a procedeelor sau a metodelor prin care aceste persoane guvernează"[3]. În același sens se exprimă și un alt autor care punctează că „regimul politic reprezintă ansamblul instituțiilor, metodelor și mijloacelor prin care se realizează

[1] T. Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2000, p. 266.
[2]Ibidem.
[3]Ibidem.

puterea”[4], determinările acestuia fiind „[m]ult mai complexe decît raporturile dintre puteri”[5], pe când forma de guvernământ desemnează modul de formare și organizare a organelor statului, caracteristicile și principiile care stau la baza raporturilor dintre acestea, în special dintre organul legiuitor și organele executive, inclusiv șeful statutului”[6].

Clasificarea regimurilor politice poate fi făcută în funcție de diferite criterii[7], cel mai relevant în contextul acestei lucrării, considerăm a fi cel care se centrează pe principiul separației și echilibrului puterilor în stat, mai precis după cum „[s]eparația puterilor statului este mai strictă sau mai puțin strictă, mai conturată sau mai puțin conturată”[8] și când ”guvernământul reprezentativ îmbracă în dezvoltarea lui istorică mai multe forme: regimul prezidențial, regimul parlamentar, guvernământul de adunare, regimul directorial și regimul semi-prezidențial”[9]. Afirmând că putem vorbi despre „[o] constantă a dreptului public contemporan, anume clasificarea regimurilor politice în patru mari categorii”[10], un alt autor le identifică pe acestea ca fiind următoarele: regimul prezidențial, regimul semi-prezidențial, regimul parlamentar și regimul de adunare.

Între cele două noțiuni, regim politic, respectiv formă de guvernământ, este, așadar, necesar a se distinge[11], chiar dacă ambele sunt considerate a fi componente ale formei de stat[12] sau nu[13].

[4]I. Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, Editura C. H. Beck, București, 2006, pp. 124 - 125.

[5]În acest sens este amintit că pentru a determina un regim politic este de dorit a fi luate în considerare și „[s]tructura economică și socială a respectivului stat, principiile care stau la baza organizării și funcționării puterii, obiectivele și forțele acesteia, maniera în care societatea se reflectă în putere și stilul pe care ea îl imprimă guvernanților” (G. Burdeau, *Droit constitutionnel*, 21e éd, L.G.D.J., Paris, 1988, pp. 165-166, apud. I. Deleanu, *op. cit.*, p. 125, nota de subsol 1). În același sens, regimul politic poate fi apreciat ca „[f]iind rezultatul forțelor politice, în special al partidelor, în cadrul instituțional stabilit prin constituție, dar este necesar să se țină seama și de alți factori istorici, ideologici și economici, care prezintă o importanță considerabilă” (P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, 9e éd, Masson, Paris, Milan, Barcelona, Mexic, 1989, p. 141, apud. I. Deleanu, *op. cit.*, p. 125, nota de subsol 1).

[6]I. Deleanu, *op. cit.*, p. 94.

[7]A se vedea în acest sens, pentru mai multe detalii, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit*, vol. I, p. 266.

[8] T. Drăganu, *op. cit*, vol. I, p. 266. În doctrină se apreciază că clasificarea regimurilor politice având drept criteriu „aplicarea și chiar înțelegerea diferită a acestui principiu ori chiar negarea *de iure* ori *de facto* a acestuia ca fundament al statului”, determină clasificarea regimurilor politice în regimuri bazate pe separarea puterilor în stat și regimuri care infirmă acest principiu, pe de o parte, în fiecare dintre cele două categorii distingându-se tipuri diferite de regimuri politice, pe de altă parte. Astfel, în cadrul categoriei regimurilor bazate pe separația puterilor în stat, autorul distinge între „regimuri bazate pe o separație strictă (rigidă) a puterilor și regimuri bazate pe colaborarea puterilor, adică pe separarea lor suplă”, iar dacă în cadrul primei categorii vom putea identifica regimul prezidențial, în cadrul celei de-a doua vom identifica regimul parlamentar, se poate desprinde și „existența unei forme hibride situată între regimul parlamentar și cel prezidențial, anume regimul semiprezidențial”. A se vedea în acest sens, D. C. Dănișor, *Drept constituțional și instituții politice, vol. I. Teoria generală, tratat*, Editura C. H. Beck, București, 2007, pp. 476-477, iar pentru dezvoltarea aprecierilor privind aceste tipuri de regimuri politice, pp. 477 – 491.

[9]Ibidem. O clasificare a regimurilor politice, în funcție de criteriul organizării puterii, în regimuri politice clasice (regimul dictatorial, directorial și de adunare, regimul parlamentar, regimul prezidențial), regimuri mixte și regimurile politice ale țărilor socialiste, este dezvoltată de doctrină. A se vedea în acest sens, I. Deleanu, *op. cit*, pp. 125 – 135.

[10]A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ediția a 4-a, Editura All Beck, București, 2005, p. 293.

[11]A se vedea în acest sens și S. Popescu, „*Regimul politic și constituțional din România*”, articol publicat în revista *Studii de drept românesc*, an 21 (54), nr. 2, București, aprilie – iunie 2009, p. 138, articol disponibil on-line la: http://www.rsdr.ro/Art-1-2-2009.pdf, ultima accesare: 07.05.2018.

[12]Astfel, unii autori apreciază că regimul politic reprezintă, alături de forma de guvernământ și structura de stat, elementele componente ale formei statului, nefiind altceva decît „ansamblul metodelor și mijloacelor de conducere a societății, cu referire imediată la raporturile dintre stat și individ și la modul concret în care un stat asigură și garantează drepturile subiective”, iar forma de guvernământ reprezentând „modul de constituire a organelor centrale ale statului, exercitarea puterii prin intermediul acestor organe și împărțirea competenței între ele”. A se vedea în acest sens: N. Popa, M. C. Eremia, S. Cristea, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2005, pp. 87-89, sau N. Popa, coordonator, *Teoria generală a dreptului,* caiet de seminar, ed. a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2014, pp.69 – 70. Cu privire la conținutul formei de stat reprezentat de forma de guvernământ, structura de stat și regimul politic, precum și accepțiunea acestora a se vedea I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, ed. a 12-

Astfel considerăm că prin forma de guvernământ înțelegem, astfel precum se aprecia în doctrina menționată, „[c]ine exercită puterea suverană în stat: o singură persoană, un grup restrâns de persoane sau mase largi ale poporului”[14], iar prin regim politic vom înțelege ansamblul autorităților publice, modalităților, procedeelor și mijloacelor prin care se realizează puterea, anume prin care guvernează cei care exercită puterea[15].

Având în vedere cele exprimate anterior, vom distinge, ca principale tipuri de regimuri politice[16], între:

- regimul prezidențial caracterizat prin existența unei separații stricte a puterilor statului, precum și prin încredințarea întregii puteri executive unui președinte ales de către popor direct sau indirect[17], prin intermediul unui colegiu electoral[18];

- regimul parlamentar care presupune, în esență, un executiv format dintr-un șef de stat, care nu răspunde din punct de vedere politic și care este ales în funcție de către parlament, și un guvern, care răspunde în fața parlamentului atît pentru propriile acte realizate în exercițiul atribuțiilor, cît și pentru cele ale șefului de stat, puterea executivă nemaifiind concentrată în mâna unui singur organ al statului. Pe de altă parte, spre deosebire de regimul prezidențial, în cadrul acestui regim accentul este pus pe colaborarea puterilor[19].

- regimul semi-prezidențial – regim aflat între regimul prezidențial și regimul parlamentar, și „[c]are are două trăsături distinctive: un președinte ales prin vot universal, respectiv un prim-ministru și un guvern responsabili în fața parlamentului”[20], dar în cadrul căruia echilibrul dintre puteri este realizat prin colaborarea dintre acestea.

2. Regimul politic consacrat de Constituția României

Despre regimul politic consacrat prin Constituția României din 1991, inclusiv după revizuirea acesteia din 2003[21], s-a afirmat că ar fi „[p]arlamentar, prezidențial atenuat sau semiprezidențial”[22].

---

a, Editura C. H. Beck, București, 2006, p.38, sau Ș. Deaconu, *Instituții politice*, Editura C. H. Beck, București, 2012, pp. 92 – 96.

[13]A se vedea în acest sens B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, ed. a 3-a, Editura Hamagiu, București, 2015, pp. 170 – 176. Autoarea apreciază că „forma de stat desemnează modalitățile de organizare și exercitare a puterii de stat constituite pe un anumit teritoriu” și „include două aspecte principale: structura de stat și forma de guvernământ”. B. Selejan-Guțan, *op. cit.*, p. 170. Un alt autor apreciază că deși vorbim despre – structura de stat, forma de guvernământ și regimul politic – ca fiind cele trei elemente ale formei de stat, de fapt în acest conținut este vizat sensul larg al noțiunii de formă a puterii de stat. A se vedea în acest sens I. Deleanu, *op. cit.*, p. 94.

[14] T. Drăganu, *op. cit*, vol. I, p. 230.

[15]A se vedea în acest sens T. Drăganu, *op. cit*, vol. I, p. 266, respectiv I. Deleanu, *op. cit.*, pp. 124 – 125. Spre deosebire, în doctrina noastră se afirmă că „într-un stat democratic...problematica regimului politic se reduce la relațiile dintre șeful statului și liderii celorlalte autorități publice”, I. Vida în I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *Constituția României. Comentariu pe articole*, Editura C. H. Beck, București, 2008, p. 592.

[16]Pentru detalii referitoare la alte tipuri de regimuri politice, a se vedea, spre exemplu: T. Drăganu, *op. cit*, vol. I, p. 273 - 276, sau D. C. Dănișor, *op. cit*, p. 477 – 491.

[17] J.Q. Wilson, *American Government. Institutions and Policies*, Harvard University and University of California, Los Angeles, 1986, pp. 327-332.

[18]A se vedea în acest sens, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit*, vol.I, pp. 266 – 267, sau Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 96.

[19]A se vedea în acest sens, spre exemplu, T. Drăganu, *op. cit*, vol.I, pp. 268 – 273, sau Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 95.

[20]D. C. Dănișor, *op. cit*, p. 489.

[21]În doctrină se apreciază și că, după revizuirea constituțională din 2003, am putea califica regimul politic din România ca fiind un regim semi-parlamentar. A se vedea în acest sens M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită – comentarii și explicații*, Editura All Beck, București, 2004, p.. 157 -158.

[22]I. Vida în I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *op. cit.*, p. 592. De altfel, în doctrină s-a apreciat, plecându-se de la faptul că șeful de stat din România este ales direct de către popor, că România este în prezent o republică prezidențială. A se vedea în acest sens Ș. Deaconu, *op. cit.*, p. 96.

Luând în considerare cele menționate în cele ce preced, împărtășim opinia potrivit căreia regimul politic consacrat de legiuitor constituțional, prin legea fundamentală în vigoare, este unul semi-prezidențial atenuat sau parlamentarizat[23] având în vedere că trăsăturile specifice regimului semi-prezidențial francez se regăsesc doar parțial în sistemul nostru constituțional, rolul șefului de stat fiind mult diminuat față de cel al celui francez[24], unele atribuții fiind preluate de Guvern[25], alte fiind partajate cu acesta, iar pentru exercitarea unora dintre acestea Președintele având nevoie de o aprobare prealabilă din partea Parlamentului, sau fiind necesară parcurgerea unei proceduri destul de complexe și de complicate[26].

În susținerea acestei caracterizări a regimului nostru politic sunt aduse mai multe argumente[27], anume:

- alegerea prin vot universal, egal, direct, liber exprimat și secret atît a Parlamentului, cît și a Președintelui României, dar legea fundamentală, prin art. 61 alin. (1) îi recunoaște doar celui dintâi statutul de „organ reprezentativ suprem al poporului român";

- dreptul Președintelui României de a dizolva Parlamentul poate fi exercitat doar cu respectarea unor condiții cumulative, expres prevăzute de art. 89 din Constituție;

- Parlamentul are dreptul de a-l suspenda din funcție pe Președintele României pentru săvârșirea unor fapte grave prin care a încălcat prevederile constituționale, angajând astfel răspunderea politică a acestuia, urmare a unui referendum, cetățenii cu drept de vot urmând a decide demiterea sau nu din funcție a acestuia, după caz, conform prevederilor art. 95 din legea fundamentală;

- tot Parlamentul este cel care are dreptul de a-l pune sub acuzare pe Președintele României, fiind astfel angajată răspunderea penală a acestuia pentru săvârșirea infracțiunii de înaltă trădare, conform dispozițiilor art. 96 din Constituție;

- ulterior consultării Parlamentului României, șeful de stat poate solicita, în condițiile art. 90 din Constituție, organizarea unui referendum cu privire la probleme de interes național;

---

[23]A se vedea în acest sens: M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, F. Vasilescu, I. Vida, *Constituția României – comentată și adnotată*, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", București, 1991, p. 184, sau A. Iorgovan, *op. cit.*, vol. I, p. 294. În doctrină au fost exprimate și alte puncte de vedere privitoare la tipul de regim politic consacrat de legea noastră fundamentală. Astfel, spre exemplu, se apreciază că „[R]omânia are un regim parlamentar cu un președinte ales, dar cu marcă prezidențială informală." A se vedea în acest sens E. Boc, *Separaţia puterilor în stat*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000, p. 313, respectiv E. Boc, *Revizuirea Constituţiei şi regimul semi-prezidenţial din România*, articol publicat în *Revista Transilvană de Ştiinţe Administrative* nr. 2 (37)/2015, p.11, articol disponibil on-line la: http://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/view/507. În doctrina s-a arătat și faptul că „actualele prevederi constituționale i-au permis Președintelui României, în perioada 2004-2012, să-și aroge o putere de guvernare fără suport legal, fapt ce a făcut posibilă calificarea regimului politic ca fiind unul semi-prezidențial cu puternice tendințe prezidențialiste". A se vedea în acest sens: C. Ionescu, A. Alexe, *O încercare de caracterizare a regimului politic din România, din perspectiva propunerii legislative de revizuire a Constituţiei*, articol publicat în Revista *Fiat Iustitia* no 1/2014, p. 99, articol disponibil on-line la adresa: http://oaji.net/articles/2015/2064-1432813293.pdf, data ultimei accesări: 07.05.2018.

[24]A se vedea în acest sens, cu precădere, prevederile art. 5 – 19 din Constituția Republicii Franceze, lege fundamentală consultată la: https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008?lang=en, ultima accesare 07.05.2018.

[25]Nefiind considerat șef al Guvernului, chiar și dacă prezidează ședințele de Guvern la care participă, conform prevederilor art. 87 din Constituție, șeful de stat român nu va semna ordonanțele sau/și hotărârile, după caz, adoptate de Guvern într-o ședință de Guvern la care a participat. Spre deosebire de cel francez care, fiind și șef al guvernului, va semna, în virtutea prevederilor art. 13, ordonanțele și decretele cu privire la care s-a deliberat în ședințele de Guvern.

[26]Spre exemplu, dizolvarea Parlamentului este o atribuție ce poate fi exercitată de ambii Președinți – cel român și cel francey, însă sub aspect procedural, complexitatea acesteia, precum și limitările impuse șefului de stat sunt mult mai consistente în Constituția României față de cea franceză. A se vedea în acest sens prevederile art 89 din Constituția României, respectiv cele ale art. 12 din Constituția franceză.

[27]A se vedea în acest sens: A. Iorgovan, *op. cit,* vol. I, p. 295 – 298.

- într-adevăr Președintele României este cel care deschide și închide procedura de desemnare a Guvernului, însă acesta nu poate decît să desemneze un candidat la funcția de prim-ministru, respectiv să numească un guvern, dar doar pe baza votului de încredere acordat de Parlament, expresie evidentă a faptului că al nostru guvern este „parlamentar prin origine și guvernamental prin funcție”[28];

- Guvernul, în întregul său și fiecare membru al acestuia, solidar cu ceilalți membri, răspund politic numai în fața Parlamentului, în virtutea prevederilor art. 109 alin. (2) din Constituție[29];

- urmărirea penală a membrilor Guvernului poate fi cerută atît de Președintele României, cît și de Parlament, conform art. 109 alin. (2) din Constituție;

- Președintelui României nu îi este recunoscută dreptul la inițiativă legislativă decît în cazul revizuirii Constituției, dar și în acest caz doar la propunerea Guvernului, conform prevederilor art. 74 alin. (1) coroborate cu cele ale art. 150 alin. (1) din legea fundamentală;

- Președintele României poate refuza promulgarea unei legi, dar doar o singură dată și în condițiile prevăzute de art. 77 din Constituție;

- atribuțiile din domeniul politicii externe, al apărării sau al situațiilor excepționale sunt condiționate, în exercitarea lor, fie de voința Guvernului, fie de cea a Parlamentului, sau se află sub controlul acestuia din urmă[30], astfel precum reiese din prevederile art. 91 alin. (1) și (2), art. 92 alin. (2) și (3), art. 93 din Constituție;

- majoritatea decretelor prezidențiale sunt contrasemnate de prim-ministru, în condițiile prevăzute de art. 100 alin. (2) din legea fundamentală.

3. Se impune modificarea regimului politic din România?

Întrebarea formulată anterior este exprimată, mai ales de politicieni, dar şi în literatura juridică de specialitate[31], luându-se în considerare inclusiv conflictele politice care au apărut, de-a lungul timpului, între legislativ şi executiv, Guvern sau Preşedintele României, după caz, şi chiar în cadrul executivului între cei doi exponenţi principali – şeful de stat şi prim-ministru, precum şi conflictele juridice de natură constituţională ce au fost soluţionate de Curtea Constituţională a României. Acestea din urmă trebuie însă analizate cu multă atenţie pentru că, astfel precum chiar Curtea Constituţională a României a apreciat, astfel de conflicte juridice de natură constituţională „[e]xistă între două sau mai multe autorităţi şi pot privi conţinutul ori întinderea atribuţiilor lor decurgând din Constituţie, ceea ce înseamnă că acestea sunt conflicte de competenţă, pozitive sau negative, şi care pot crea blocaje instituţionale”[32]. Ori orice legiuitor constituţional trebuie, în opinia noastră, să aibă în vedere pentru consacrarea constituţională a unor autorităţi publice solide, exponente ale exercitării puterii de stat, precum şi a raporturilor şi a mecanismelor de colaborare şi de control reciproc, cele mai viabile şi optime soluţii constituţionale în construcţia unui regim politic astfel încît să poată fi evitate, pe cît posibil, căci de înlăturat am putea vorbi doar într-o societate utopică, blocajele instituţionale.

Doctrina a remarcat existenţa acestor conflicte, iar soluţiile propuse au variat de la înlocuirea regimului politic actual astfel precum este acesta consacrat prin normele constituţionale cu unul

[28]A se vedea precizări în acest sens în P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, Editura Masson, Paris, 1993, p. 121 și următoarele.
[29]A. Iorgovan, *op. cit*, vol. I, p. 297.
[30]Ibidem.
[31]A se vedea în acest sens, spre exemplu, E. Boc, *Revizuirea Constituţiei şi regimul semi-prezidenţial din România*, op. cit., p.12 – 13, sau A. Iorgovan, *op. cit*, vol. I, p. 295 şi următoarele.
[32]Decizia nr.97/2008 a Curţii Constituţionale a României asupra cererii formulate de Preşedintele României, domnul Traian Băsescu, privind existenţa unui conflict juridic de natură constituţională între Guvernul României şi Consiliul Suprem de Apărare a Ţării, mai precis pct. I, teza a II-a din aceasta, decizie publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 169 din 05 martie 2008.

parlamentar[33], sau cu „[u]nul semi-prezidenţial real după modelul francez”[34]. De altfel chiar şi prin iniţiativele de revizuire a Constituţiei propuse în ultimii ani s-au propus modificări ale unora dintre prevederile constituţionale care conturează regimul nostru politic, în opinia noastră neconturându-se o direcţie foarte clară în acest sens, astfel precum putem remarca în unele dintre propunerile legislative de revizuire a Constituţiei. În acest sens putem aminti propunerea semnată de un număr de 108 senatori şi un număr de 236 de deputaţi[35], respectiv cea din Proiectul de lege privind revizuirea Constituţiei României, înaintat prin adresa nr. 1.172 din 9 iunie 2011, de către Preşedintele României Curţii Constituţionale, proiect de lege iniţiat la propunerea Guvernului. Astfel, pe de o parte se propunea modificarea prevederilor art. 85[36] din actuala lege fundamentală prin completarea acestuia cu un nou alineat potrivit căruia „Preşedintele României nu poate refuza propunerea prim-ministrului de revocare şi numire a unor membri ai Guvernului”[37], ceea ce, în opinia noastră, ar îndepărta regimul nostru politic de unul semi-prezidenţial, apropiindu-l mai mult de cel parlamentar[38]. Dar, pe de altă parte se avea în vedere modificarea art. 90[39] din Constituţie, prin completarea acestuia cu trei noi alineate[40], conferindu-i-se Preşedintelui României puteri sporite cît priveşte posibilitatea acestuia de a cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voinţa cu privire la probleme de interes naţional, apropiindu-l astfel de un preşedinte specific unui regim semi-prezidenţial[41].

Varietatea de propuneri legislative de revizuire a Constituţiei privitoare la rolul şefului de stat în sistemul nostru constituţional, la raporturile dintre acesta şi Parlament şi/sau Guvern,

[33]A se vedea în acest sens, spre exemplu, A. Iorgovan, *op. cit*, vol. I, p. 295 şi următoarele, sau E. Boc, *Revizuirea Constituţiei şi regimul semi-prezidenţial din România*, op. cit., p.12.
[34]A se vedea în acest sens, spre exemplu, E. Boc, *Revizuirea Constituţiei şi regimul semi-prezidenţial din România*, op. cit., p.12 - 13.

[35]Această propunere, prezentată sub forma unui proiect de lege, a fost transmisă de preşedintele Senatului prin adresa nr. 191 din 7 februarie 2014, şi înregistrată la Curtea Constituţională cu nr. 520 din 7 februarie 2014, cea din urmă pronunţânu-se prin Decizia nr. 80/2014 asupra propunerii legislative privind revizuirea Constituţiei României, publicată în M. Of. al României, Partea I, nr. 246 din 07 aprilie 2014.
[36]Acest articol are în vedere atribuţiile Preşedintelui României în procedura de desemnare a Guvernului României şi prevede următoarele: „(1) Preşedintele României desemnează un candidat pentru funcţia de prim-ministru şi numeşte Guvernul pe baza votului de încredere acordat de Parlament. (2) În caz de remaniere guvernamentală sau de vacanţă a postului, Preşedintele revocă şi numeşte, la propunerea primului-ministru, pe unii membri ai Guvernului. (3) Dacă prin propunerea de remaniere se schimbă structura sau compoziţia politică a Guvernului, Preşedintele României va putea exercita atribuţia prevăzută la alineatul (2) numai pe baza aprobării Parlamentului, acordată la propunerea primului-ministru.”
[37]Pct. 260 din Decizia nr. 80/2014 a Curţii Constituţionale a României.
[38]De altfel, chiar prin pct. 270 din decizia sa (decizia nr. 80/2014, s.n.), Curtea Constituţională a apreciat că „prevederile art. 85 alin. (31) nu au nicio justificare în cadrul constituţional astfel reglementat. Prim-ministrul nu poate impune o anumită opţiune cu privire la persoanele care vor ocupa funcţia de membru al Guvernului nici Parlamentului şi nici Preşedintelui, autorităţile statului având obligaţia constituţională de a-şi exercita cu bună-credinţă şi în spiritul colaborării loiale competenţele pe care Legea fundamentală le stabileşte în sarcina fiecăreia.”
[39] Acest articol prevede următoarele:„Preşedintele României, după consultarea Parlamentului, poate cere poporului să-şi exprime, prin referendum, voinţa cu privire la probleme de interes naţional.”
[40]Aceste alineate prevedeau: „(2) Problemele care se supun referendumului şi data desfăşurării acestuia se stabilesc de Preşedintele României, prin decret.(3) Punctul de vedere al Parlamentului asupra iniţierii referendumului de către Preşedintele României se exprimă, printr-o hotărâre adoptată de Parlament, cu votul majorităţii membrilor prezenţi, în termen de cel mult 30 de zile calendaristice de la solicitarea Preşedintelui.(4) Dacă hotărârea Parlamentului nu este adoptată în termenul prevăzut la alineatul (3), procedura de consultare a Parlamentului se consideră îndeplinită, iar Preşedintele României poate emite decretul privind organizarea referendumului."
[41]A se vedea în acest sens şi propunerile de la pct. 91 din Proiectul de lege din 2013 privind revizuirea Constituţiei României, publicat în M. Of. al României, Partea I, nr. 100 din 10 februarie 2014, prin care erau modificate şi sporite, în acelaşi timp atribuţiile Preşedintelui României care, printre altele, primea şi atribuţia de a-i numi în funcţie pe prim-ministru şi pe membrii Guvernului României.

dovedesc, în opinia noastră, o dificultate în luarea unei decizii, destul de radicale, de a reconfigura regimul nostru politic prin prisma prevederilor constituţionale, alegând decisiv între regimul parlamentar sau cel semi-prezidenţial, renunţând la particularizarea acestui regim semi-prezidenţial în formă atenuată spre cel parlamentar sau spre cel semi-prezidenţial.

4. Concluzie

Din punctul nostru de vedere, deşi apreciem necesitatea unei astfel de modificări, o revizuire a Constituţiei cît priveşte regimul politic consacrat se impune, totuşi, doar în măsura în care ne-am clarifica, clasa politică, dar şi cetăţenii cu drept de vot, asupra regimului politic a cărui arhitectură constituţională am dori să o configurăm prin prevederile constituţionale, reglementând, fie un regim politic parlamentar, fie unul semi-prezidenţial.

Alegerea unuia dintre aceste două regimuri nu trebuie să fie întâmplătoare, aleatorie, precum nici să aibă în vedere doar voinţă politică a majorităţii politice aflate la guvernare la momentul adoptării unei revizuiri constituţionale. În luarea unei astfel de decizii ar trebui să prevaleze, înainte de orice, aprecierile în acest sens ale cetăţenilor, mai ales a celor cu drept de vot.

Pe de altă parte, deşi considerăm că mai aproape de ceea ce-şi doreşte electoratul, care nu ar fi pregătit încă a renunţa la dreptul de a-şi alege şeful de stat, este consacrarea unui regim semi-prezidenţial decît a unuia parlamentar, important ni se pare a fi şi punerea, în continuare, a unui accent deosebit pe funcţia de mediere a Preşedintelui României, exercitată atît în cazul conflictelor dintre puterile publice, cît şi între cele dintre stat şi societate, valorizând astfel un factor de echilibru în contextul principiului separaţiei şi echilibrului puterilor în stat.

BIBLIOGRAPHY

1. E. Boc, *Separaţia puterilor în stat*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2000.
2. E. Boc, *Revizuirea Constituţiei şi regimul semi-prezidenţial din România*, articol publicat în *Revista Transilvană de Ştiinţe Administrative* nr. 2 (37)/2015, articol disponibil on-line la: http://rtsa.ro/rtsa/index.php/rtsa/article/view/507.
3. M. Constantinescu, I. Deleanu, A. Iorgovan, I. Muraru, F. Vasilescu, I. Vida, *Constituţia României – comentată şi adnotată*, Regia Autonomă "Monitorul Oficial", Bucureşti, 1991.
4. M. Constantinescu, A. Iorgovan, I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Constituția României revizuită – comentarii și explicații*, Editura All Beck, București, 2004.
5. D. C. Dănișor, *Drept constituțional și instituții politice, vol. I. Teoria generală, tratat*, Editura C. H. Beck, București, 2007.
6. Ș. Deaconu, *Instituții politice*, Editura C. H. Beck, București, 2012.
7. I. Deleanu, *Instituții și proceduri constituționale – în dreptul român și în dreptul comparat*, Editura C. H. Beck, București, 2006.
8. T. Drăganu, *Drept constituțional și instituții politice. Tratat elementar*, vol. I, Editura Lumina Lex, București, 2000.
9. C. Ionescu, A. Alexe, *O încercare de caracterizare a regimului politic din România, din perspectiva propunerii legislative de revizuire a Constituţiei*, articol publicat în Revista *Fiat Iustitia* no 1/2014.
10. A. Iorgovan, *Tratat de drept administrativ*, vol. I, ediția a 4-a, Editura All Beck, București, 2005.
11. I. Muraru, E. S. Tănăsescu, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. II, ed. a 12-a, Editura C. H. Beck, București, 2006.

12. I. Muraru, E. S. Tănăsescu, coordonatori, *Constituția României. Comentariu pe articole*, Editura C. H. Beck, București, 2008.
13. P. Pactet, *Institutions politiques. Droit constitutionnel*, Editura Masson, Paris, 1993.
14. N. Popa, M. C. Eremia, S. Cristea, *Teoria generală a dreptului*, Editura All Beck, București, 2005.
15. N. Popa, coordonator, *Teoria generală a dreptului,* caiet de seminar, ed. a 2-a, Editura C. H. Beck, București, 2014.
16. S. Popescu, „*Regimul politic și constituțional din România*", articol publicat în revista *Studii de drept românesc*, an 21 (54), nr. 2, București, aprilie – iunie 2009, articol disponibil on-line la: http://www.rsdr.ro/Art-1-2-2009.pdf.
17. B. Selejan-Guțan, *Drept constituțional și instituții politice*, vol. I, ed. a 3-a, Editura Hamagiu, București, 2015.
18. J.Q. Wilson, *American Government. Institutions and Policies*, Harvard University and University of California, Los Angeles, 1986.
19. https://www.constituteproject.org/constitution/France_2008?lang=en

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

PARTICIPATIVE LOCAL COMMUNITY DEVELOPMENT- A MODEL OF ADDRESSING THE NEEDS OF THE CITIZENS

Romana Oneț

Lecturer, PhD, Technical University of Cluj-Napoca - Baia Mare Northern University Center

Abstract:The work is aimed at creating a model of Community local development, on the basis of the needs assessment and the involvement of all stakeholders in designing adequate responses.
The tensions between globalized markets and the request for the social protection of the population has shown the failure of the states to reduce the social and economic impact caused by the largest recession in the past years. The economic crises, with effects as increasing inequalities and poverty, lead to the restriction of public expenditure on social protection, through a better routing of resources only to those who really need.
In these conditions, at the level of local communities is required a regular monitoring of social trends and an intensification of the efforts for the compilation of the statistics, which are crucial to design effective and rapid political answers. The research was carried out on a population of approximately 24.000 inhabitants of Baia Mare City, including quantitative (371 questionnaires) and qualitative methods (3 focus-groups).
The analysis of the problems faced by citizens has revealed the importance of correct determination of the segment of vulnerable population, the need for an integrated approach in designing services, with the involvement of all social actors and representatives of the Community affected, in order to take the most effective decisions to respond adequately to the needs of the largest possible number of citizens.

Keywords: community development, social policy, integrated approach, needs assessment

Introducere

Multe ţări europene se confruntă cu datorii publice mari şi sunt expuse riscului crizelor financiare, iar din acest motiv sunt mai puţin capabile să-şi îndeplinească responsabilitatea de a asigura accesul populatiei la protecţie socială, îngrijiri medicale, educaţie, locuire, chiar dacă accesul constituie elementul cheie de încredere şi coeziune socială.

La nivel global, mecanismele procesului decizional eşuează în a rezolva tensiunile între pieţele globalizate şi cererea populaţiei pentru protecţie socială, în ciuda conştientizării interdependenţelor şi necesităţii iniţiativelor concertate. Deşi tradiţional, relaţiile internaţionale s-au focusat potrivit lui Caroline Smith[1] pe probleme legate de conflictul între state si a neglijat provocările mai puţin dramatice la adresa bunăstarii oamenilor datorate subdezoltării globale, urmărind realităţile la nivel internaţional legate de sărăcie, reflectate într-o serie de statistici ale organizaţiilor internaţionale, şi consecinţele generalizate la nivel global provocate de criza economică, putem considera că aria preocupărilor relaţiilor internaţionale s-a extins.

Eventuala recesiune sau criză a sistemului economic va avea repercusiuni asupra bunăstării cetăţenilor tuturor statelor afectate, cu consecinţe asupra nivelului veniturilor, nivelului de trai, accesului la resurse, la drepturi de protecţie socială, incluziunii pe piaţa forţei de muncă. Consecinţele vor fi din cele mai diverse, aşa cum a arătat ultima criză economică din anul 2008.

[1]Caroline Smith în John, Baylis; Steve,Smith, *The Globalization of World Politics. An Introduction to International Relations*, Oxford University Press, Oxford, 1999, p. 450

Statele au fost nevoite să reducă nivelul datoriilor publice, cu efecte asupra sistemelor de protecţie socială, care au suferit fie constrângeri de ordin financiar, fie au fost reformate.

În actualul context internațional, designul unor politici sociale adecvate devine o provocare, cu atît mai mult la nivel local, unde resursele financiare sunt limitate, iar paleta de probleme sociale din ce în ce mai complexă. Vom încerca să demonstrăm că politica socială produce efecte doar dacă acţionează într-un sistem de interdependenţă cu celelalte politici, precum politicile de ocupare, educatie, sanatate, locuire.

Lucrarea se fundamentează pe rezultatele evaluării nevoilor și constrângerilor cu care se confruntă o comunitate din municipiul Baia Mare, într-o abordare multisectorială, integrată, în domeniile ocupării pe piața muncii, educației și formării profesionale, sănătății, locuirii și accesului la drepturi sociale, realizate împreuna de actorii sociali relevanți (serviciul public de asistență socială, mediul de afaceri, mediul neguvernamental și reprezentanți ai comunității), în scopul proiectării unor răspunsuri adecvate și creării unui model viabil de dezvoltare locală.

1. Rolul politicii sociale

Recenta criză economică a demonstrat cît de important este rolul politicii sociale în toate societăţile în general, dar cu atît mai mult pe timp de criză. Politica de protecţie şi incluziune socială acţionează ca un factor de stabilitate economică, socială şi politică în vremuri atît de dificile, atît pentru indivizi cît şi pentru societate ca întreg[2], pe lângă rolul său tradiţional, de a preveni şi a diminua sărăcia, de a reduce disparităţile de venit la niveluri acceptabile. Politica de protecţie şi incluziune socială reprezintă una dintre condiţiile pentru dezvoltare economică sustenabilă şi socială.

În literatura de specialitate politica socială a fost tratată sub diferite aspecte, pornind de la actorii implicaţi în formularea şi implementarea sa, rolul statului în furnizarea bunăstării sociale, principii şi valori care o fundamentează.

Cei care susţin importanţa rolului statului în furnizarea bunăstării cetăţenilor (Midgley şi Livermore, G. Zamfir, J. Baldock, N. Manning și S. Vickerstaff) tratează politica socială ca pe o componentă a politicii publice. În cadrul politicilor publice, politicile sociale reprezintă o politică sectorială, alături de politicile economice, fiscale, de mediu, ş.a.

Din această perspectivă, analiza politicilor sociale se axează pe nevoia de politici publice (acoperirea unor nevoi sau probleme sociale) şi a selecţiei alternativelor posibile pentru acoperirea respectivelor nevoi sau probleme.

Analiza nevoilor sau problemelor sociale presupune o "metodologie complexă de diagnoză a problemelor sociale şi a dinamicii lor – măsurători exacte ale fenomenelor sociale"[3]. Preocuparea sociologiei pentru politica socială "trebuie să fie centrală, mai degrabă decît periferică"[4], potrivit lui Townsend, iar analiza politicilor, văzută de către unii sociologi ca inconsecventă sau subordonată unor interpretări convenţionale şi foarte restrictive ale termenului, trebuie să surprindă cum a ajuns societatea ceea ce este şi cum poate fi schimbată în bine.

Din perspectivă raţionalistă, selecţia alternativelor de politici publice ar trebui să se bazeze pe tehnici de cercetare empirice, care să descopere pe baze temeinice problemele şi cauzele acestora, să identifice obiective de atins şi să aleagă dintre mai multe opţiuni de politică, în urma unor analize de eficacitate, eficienţă, cost-beneficii sau în urma evaluării politicilor existente şi a efectelor acestora. Midgley consideră că această abordare "furnizează o analiză statică a unui

[2]Organizaţia Internaţională a Muncii, *World Social Secutity Report 2010/11,* 2011, p. 23, accesibil la: http://www.ilo.org/public/english/protection/secsoc/downloads/policy/wssr.pdf în data de 25.08.2011

[3] Cătălin Zamfir, *Politici sociale în România,* Bucureşti, Editura Expert, 1998, în Ana Maria Preoteasa, *op. cit.,* p. 29

[4]P. Townsend, *Guerrillas, Subordinates and Passers-By: the relations between sociologists and social policy*, in Critical Social Policy, September 1981, vol. I, no. 2, p. 22-34

fenomen dinamic"[5], în care contextul şi interacţiunile între factorii care influenţează o anumită situaţie nu sunt luaţi în considerare.

2. Contextul dezvoltării comunitare locale

Dezvoltarea comunitară este un efort pe termen lung, bine planificat, inclusiv și echitabil. Dezvoltarea trebuie să fie completă și integrată într-o imagine la scară mai mare, inițiată și sprijinită de membrii comunității în beneficiul comunității, bazată pe experiențe ce conduc la bune practici.

Înțelegerea comună a nevoii sau a problemei, precum și identificarea soluției, duce la nevoia planificării. Evoluția planificată a tuturor aspectelor asociate bunastării unei comunități (economic, social, mediu și cultural) este un proces în cadrul căruia membrii comunității se reunesc pentru a identifica problemele comune, pentru a genera soluții și pentru a participa la realizarea acestora.

Procesul de planificare a dezvoltării comunității selectate, respectiv cartierul Vasile Alecsandri (inclusiv zona urbană marginalizată Craica) din Municipiul Baia Mare, a urmărit o abordare teritorială a nevoilor grupurilor vulnerabile, inteligentă şi sustenabilă, în funcţie de specificul zonal, creând premisele pentru finanţarea priorităţilor definite participativ la nivel local din fonduri nerambursabile comunitare, dar şi din alte surse de finanţare.

Schimbările de paradigmă în ceea ce privește dezvoltarea comunitară impun oraşelor noi abordări pentru a deveni mai accesibile categoriilor cu nevoi speciale, mai incluzive şi mai inteligente, crescând totodată solidaritatea şi responsabilitatea civică.

În acest context, este necesară creşterea capacităţii autorităţilor administraţiei publice locale de proiectare, implementare şi monitorizare a unor politici publice eficiente şi sustenabile, pentru a asigura un mediu favorabil dezvoltării, care asigură exercitarea deplină a drepturilor tuturor cetăţenilor şi dezvoltarea întregului lor potenţial.

Dezvoltarea capacității locale creează valoarea adaugată a proiectelor de dezvoltare, adaptându-le la specificul local și nevoile reale ale beneficiarilor. Aceasta asigură sustenabilitatea dezvoltării locale, prin responsabilizarea partenerilor locali: persoane afectate de o anumită activitate/ acțiune sau persoane care pot influența impactul unei decizii, respectiv indivizi, grupuri, organizații, instituții, comunități.

Prin implicarea pe tot parcursul procesului şi consultarea (3 focus – grupuri cu actori institutionali și reprezentanți ai comunității) tuturor actorilor sociali relevanţi în domeniul dezvoltării sociale şi domeniile conexe, care au un impact asupra stării sociale a municipiului, s-a urmărit fundamentarea adecvată a modelului de dezvoltare, promovarea sinergiilor între acţiunile diverşilor actori sociali şi convergenţa înspre obiectivele dezvoltării sociale locale.

Cea mai importantă etapă constă în identificarea și detalierea problemelor cu care se confruntă comunitatea, pas care va determina succesul întregului proces de planificare strategică. Analiza nevoilor sau problemelor sociale presupune o "metodologie complexă de diagnoză a problemelor sociale şi a dinamicii lor – măsurători exacte ale fenomenelor sociale"[6]. În cercetarea de față am ales să determinăm nevoile și problemele Cartierului Vasile Alecsandri din Municipiul Baia Mare, care include și zona marginalizată Cracia, prin aplicarea unui numar de 371 chestionare în perioada 20 octombrie- 6 noiembrie 2017, în mod distinct, întrucat apar diferențe semnificative la nivel de cartier față de zona Craica. Chestionarul a urmărit o abordare integrată, furnizând două categorii de informații: date despre gospodărie (număr total membri, distribuția acestora pe categoriile minori și adulți, alte informații socio-demografice despre toți membrii gospodăriei) și date despre respondent (opiniile, atitudinile, gradul de mulțumire despre aspectele relevante în studiul prezent: locuire, servicii medicale și socio-medicale, servicii educaționale, ocupare, probleme sociale și informații despre dinamica familiei).

[5] James Midgley, Michelle Livermore, *op. cit.*, p. 53
[6] Cătălin Zamfir, *Politici sociale în România,* Bucureşti, Editura Expert, 1998, în Ana Maria Preoteasa, *op. cit.*, p. 29

3. **Principalele probleme ale comunității**

a. Principalele caracteristici geografice

Cartierul Vasile Alecsandri este amplasat în partea de est a orașului la distanță relativ egală față de cele mai importante repere ale orașului, fiind o arie teritorială omogenă și compactă care a luat naștere în perioada comunistă, la începutul anilor 1980. Cartierul este compus din blocuri de locuințe, case de locuit, case improvizate tip barăci, sedii de firme, spații și zone industriale, spații neutilizate/arabile/verzi. Cartierul a avut o dezvoltare haotică, prin urmare zonele de case și zonele de blocuri sunt infiltrate de zone comerciale-industriale și de terenuri neutilizate.

În estul cartierului este situată zona marginalizată Craica, aparută în anul 1993 când primii oameni au început să-și construiască locuințe improvizate de-a lungul pârâului Craica. Din cauza lipsei unei infrastructuri-amenajări terenul devine greu accesibil în special în condiții de precipitații. Pe lângă aceasta, lipsa utilităților, canalizării și depozitarea gunoaielor în același spațiu creează atît probleme de sănătate, mediu, cît și de acces în condiții decente a persoanelor din comunitate în școli, locuri de muncă, etc. Au fost identificate 122 colibe (adăposturi improvizate).

b. Populaţia şi caracteristicile demografice

În teritoriul studiat avem o populație estimată de 25.142 locuitori din care 24.492 locuitori pe străzile din Cartierul Vasile Alecsandri și 650 locuitori în Craica. Dintre cei 24.492 locuitori, 51% sunt femei, 5,5% sunt de etnie romă și 23% sunt copii. În Craica avem 52% femei, 92% persoane de etnie romă și 53% copii.

Proporția persoanelor cu dizabilități, boli cronice sau alte afecțiuni care le limitează activitățile zilnice este: în Craica 13,1% suferă de boli cronice și 15,6% sunt persoane cu dizabilități; în cartier: 15,6% suferă de boli cronice și 15,3% sunt persoane cu dizabilități. Dintre persoanele declarate ca fiind cu boli cronice sau handicap, un procent de 25% din Craica și un procent de 30,2% din cartier reprezintă persoane care au permanent nevoie de îngrijire și sprijin din partea unei alte persoane.

Nivelul de educație și calificare a adulților arată că: în Craica 50% din adulți nu au studii; 30,3% au absolvit școala primară și 15,7% gimnaziul; doar 4% au absolvit învățământul obligatoriu de 10 clase. În restul cartierului: 1,3% din adulți nu au studii, 3,3% au absolvit școala primară, 14,3% gimnaziul; 81% au absolvit învățământul obligatoriu de 10 clase (dintre care 17,8% sunt cu studii universitare și postuniversitare).

Proporția populației de 15 -64 de ani care a absolvit maxim 8 clase (gimnaziu) în Craica este de 92.1%, iar în tot teritoriul analizat 14,7%.

Referitor la participarea la educație a copiilor (0-17 ani) în Craica 58,2% dintre copii sunt înscriși în sistemul de învățământ, iar în teritoriul analizat, 82,68% dintre copii sunt înscriși. La Școala Gimazială ”Vasile Alecsandri”, rata abandonului școlar a fost în 2016 de 4,07%, iar în 2017 de 2,67%. Un număr mare dintre copiii din Craica sunt înscriși la școală la Șansa a doua, deci într-un nivel de învățământ inferior vârstei pe care o au. Mulți au abandonat școala înainte de finalizarea ciclului primar sau gimnazial. Motivele invocate sunt cele legate de dificultățile materiale ale familiei, de refuzul copiilor de a mai merge la școală, de responsabilizarea acestora în ce privește îngrijirea fraților mai mici/ completarea veniturilor familiei sau, în cazul fetelor, de angajare în mariaje timpurii urmate de sarcini, nașteri.

Tendințele demografice arată că în Craica, proporția persoanelor vârstnice (peste 60 de ani) în populație este de 1.7%, în timp ce în restul teritoriului este de 7,9%. Populația adultă de vârstă activă este de 45,8% în Craica și 68% în cartierul Vasile Alecsandri.

c. Statut ocupational

În Craica, 34,7% dintre persoanele peste 15 ani sunt active din punct de vedere profesional, în timp ce în cartierul Vasile Alecsandri procentul e de 60,4%.

În comunitatea Craica, dintre persoanele care lucrează (angajat/ ziler/ patron, lucrează la negru), 26,7% au vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani; 18,8% au vârsta între 31-35 de ani; 16,8% au între 26 și 30 de ani; 15,8% între 41 și 45 de ani; 8,9% între 36 și 40 de ani și tot 8,9% între 46 și 50 de ani. Tot în această zonă, 2% dintre cei cu vârsta între 15-17 ani lucrează.

În cartierul Vasile Alecsandri, dintre persoanele care lucrează, 14,7% au între 26 și 30 de ani; 14,5% între 46 și 50 de ani; 14,3% au vârsta între 31-35 de ani; 13,7% au vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani; 13,7% între 36 și 40 de ani; 12,2% între 41 și 45 de ani; și 10,2% între 50-56 de ani.

Ponderea tinerilor care au vârsta cuprinsă între 15 si 24 de ani, nu sunt înscriși la școală și nici nu sunt încadrați în muncă este de 56.7% în Craica și 6.6% în teritoriul analizat. Proporția persoanelor de 15- 64 ani care nu sunt încadrate pe piața formală a muncii (salariați cu contract de muncă sau persoane care lucrează oficial pe cont propriu, cu sau fără angajați - patron sau administrator de firmă, PFA, AF, întreprindere individuală, liber profesionist) și nici nu urmează o formă de învățământ este de 67.4% în Craica și 13.4% restul cartierului.

În comunitatea Craica, principalele surse de venit declarate de locuitori sunt alocațiile (de stat și familiale)- în proporție de 68%, salariile (36,9%) și ajutoarele sociale (VMG)- 24.6%. În restul teritoriului, principalele surse de venit ale locuitorilor sunt: salariile (76,9%), alocațiile- 37.4% și pensiile: 32,5%. Un procent de 60,7 % din locuitorii din Craica apreciază situația lor financiară ca fiind precară sau foarte precară, iar alți 24,6% consideră că au o situație materială modestă. 38,6% din locuitorii din teritoriul analizat apreciază situația lor materială/ financiară ca fiind bună și foarte bună. Alți 48,3% consideră că au o situație materială modestă, fiind nevoiți să chibzuiască fiecare ban cheltuit.

Potrivit rezultatelor studiului, în gospodăriile din Craica ponderea cea mai mare o au cheltuielile cu hrana, cu îmbrăcămintea și cu plata utilităților. Pentru locuitorii din intregul cartier, cheltuielile cu hrana și cele destinate plății utilităților consumă cel mai mult din resursele financiare ale familiilor, urmate de cheltuielile pentru plata serviciilor.

d. Locuire și acces la utilități

În comunitatea Craica predomină locuințele de tip adăpost improvizat (128) , fiind doar 5 case pentru care există contracte de proprietate (doar aspra casei, nu și asupra terenului pe care acestea sunt construite). Doar 2,5% din gospodării sunt racordate la rețeaua de apă, 78,6% având în apropiere o sursă alternativă de apă potabilă. 18,9% din gospodării nu au o sursă de apă potabilă în apropiere. Un procent de 74,6% din gospodării sunt racordate improvizat la rețeaua de energie electrică și în 24,6% nu există deloc curent electric. 98% din gospodării nu sunt racordate la rețeaua de gaz și 98,4% nu sunt racordate la rețeaua de canalizare.

În cartierul Vasile Alecsandri predomină locuințele de tip garsonieră/ apartament la bloc, existând 146 de blocuri (7617 apartamente). Există un singur bloc de locuințe sociale închiriate de autoritatea publică locală situat pe str. Grănicerilor (96 de garsoniere). În cazul acestora, doar 4 înregistrează datorii la plata utilităților. Locuințele situate la case ocupă o pondere mai mică în teritoriul analizat, fiind aproximativ 250 de acest fel. În restul cartierului toate locuințele beneficiază de racordare la rețelele de apă, curent electric, gaz și canalizare.

e. Accesul la instituții și servicii publice

În privința percepției asupra accesului la servicii medicale (analize medicale, consultații la cabinete medicale, prescriere de medicamente, internare/ spitalizare, îngrijiri medicale la domiciliu), nu există diferențe semnificative între populația din Craica și populația din restul cartierului: pe o scală de la 1 la 5, unde 1 înseamnă foarte greu și 5 foarte ușor, ambele populații evaluează accesul la servicii medicale, ca fiind între 3,3 - 3,5. În ce privește distanța pe care o au de parcurs pentru a beneficia de servicii medicale (farmacie, centru medical, spital, cabinetul medicului de familie) majoritatea respondenților din Craica o apreciază ca fiind mică sau foarte mică, spre deosebire de cei din cartierul Vasile Alecsandri.

Infrastructura de servicii sociale este subdezvoltată față de complexitatea și evoluția problematicii din Craica, dar există servicii sociale oferite în teritoriu de furnizori publici și privați: un centru de recuperare destinat persoanelor cu dizabilități, un centru pentru victimele violenței domestice și unul destinat persoanelor cu comportament agresiv, o cantină socială, două adăposturi de noapte, un centru comunitar și un centru de zi pentru copii. Cu toate acestea, doar 36,9% din Craica și 8% din intregul cartier au afirmat că au accesat în ultimele 6 luni servicii de asistență socială.

În ce privește serviciile educaționale, în teritoriul analizat există 1 creșă, 2 școli și 3 grădinițe. Populația din Craica are o apreciere mai optimistă decît populația din restul cartierului cu privire la numărul de locuri disponibile în unitățile de învățământ, fie că vorbim de creșă, grădiniță, școală generală sau liceu/ școală profesională. În privința calității serviciilor educaționale, cei din teritoriul analizat au o părere mai bună despre învățământul ante-preșcolar și cel liceal/ profesional decît cei din Craica, dar o părere mai puțin bună decît aceștia în ce privește grădinița și școala generală. Proporția celor care percep calitatea serviciilor educaționale ca fiind acceptabilă, bună și foarte bună e totuși semnificativ mai mare decît a celor care cred că e slabă sau foarte slabă. În privința distanței, grădinița, școala generală și creșa sunt considerate mai accesibile decît unitățile de învățământ de nivel liceal și profesional, care sunt situate în alte cartiere ale municipiului.

Atît populația din Craica, cît și cea din teritoriul cartierului consideră transportul public/ în comun ca fiind accesibil din punctul de vedere al distanței. Din perspectiva gradului de satisfacție, media aprecierii celor din Craica și a celor din teritoriul cartierului e de aproximativ 4,3 pe o scală de la 1 la 5 unde 1 înseamnă foarte nemulțumit și 5 – foarte mulțumit.

La nivel de cartier si comunitate Craica, serviciile culturale și recreaționale sunt doar cele oferite, din când în când, în cadrul activităților centrelor sociale. Nu există în această zonă centre sau spații publice de petrecere a timpului liber sau de organizare a unor evenimente culturale. În ceea ce privește existența parcurilor, a terenurilor de sport și a locurilor de joacă pentru copii, numărul lor e foarte mic în comparație cu nevoile. Nu e de mirare astfel că în privința modalităților de petrecere a timpului liber, a parcurilor și a spațiilor verzi existente, atît cei din Craica, cît și cei din intregul cartier se declară mai degrabă nemulțumiți.

4. Problemele comunitare din perspectiva cetățenilor și a autorităților/instituțiilor

Cercetarea a condus la identificarea mai multor probleme în cartierul Vasile Alecsandri. În cadrul focus grupurilor au fost invitați să identifice problemele din perspectiva lor și reprezentanții societății civile, ai sectorului privat, ai diverselor instituții publice și ai comunității.

Problemele identificate, la modul sintetizat, sunt: existența zonelor nesistematizate (Craica), fără racordare la utilități; lipsa amenajării hidrografice și urbanistice, în special în zona Craica; poluare (Craica); mobilitatea scăzută a populației (în special in Craica, în afara cartierului); criza de locuințe (în special cele sociale); situația juridică a imobilelor (în special a celor destinate locuirii); lipsa infrastructurii comunitare; oportunități reduse de integrare pe piața muncii, dezvoltare redusă a antreprenoriatului social; dezvoltarea insuficientă a infrastructurii educaționale, lipsa serviciilor de educație și formare adaptate la nevoile grupurilor vulnerabile; insuficienta dezvoltare a serviciilor sociale față de nevoile anumitor categorii sociale vulnerabile (în special, un nivel scăzut al serviciilor de prevenție: informare, consiliere, depistarea timpurie a factorilor favorizanți ai situațiilor de risc); discriminare în deservirea categoriilor vulnerabile (în special romi), segregare și auto-segregare; lipsa solidarității civice a parteneriatelor, a coeziunii, și slaba implicare a comunității în acțiuni de voluntariat, acțiuni comune, activism civic; imaginea negativă a zonei Craica și a cartierului; lipsa de promovare a utilității sociale a diverselor categorii dezavantajate social.

Din perspectiva fiecărui grup implicat, problemele sunt asemănătoare. Diferența majoră constă în importanța pe care fiecare problemă o are pentru un anume grup. Astfel, pentru persoanele din Craica au prioritate problemele legate de infrastructură, locuire, acces la servicii publice, iar pentru restul locuitorilor o problemă majoră este salubrizarea, igiena.

Locuitorii cartierului sunt mai degrabă nemulțumiți si de modalitățile de petrecere a timpului liber, de parcurile și spațiile verzi existente, de locurile de joacă pentru copii și de locurile de parcare.

De asemenea, există un grad destul de mare de nemulțumire în ceea ce privește oportunitățile pe care le oferă zona legate de găsirea unui loc de muncă. Pentru locuitorii din Craica, o problemă foarte mare este felul în care se depozitează gunoaiele și prezența câinilor vagabonzi. Pentru locuitorii restul teritoriului, problemele sunt legate atît de poluare, cît și de depozitarea gunoaielor și de actele de vandalism.

5. Solutii identificate participativ

Principalele soluții propuse de reprezentanții comunității și mediul instituțional public și privat au căutat să raspundă problemelor identificate în teritorul analizat și au constat în: reabilitarea/ modernizarea infrastructurii de acces și utilități publice, dezvoltarea/ diversificarea transportului în comun, înființarea/ modernizarea/ extinderea centrelor sociale multifuncționale integrate pentru asigurarea de spații publice urbane de manifestare/ participare/ integrare socială, dezvoltarea unei politici de locuire socială prin proiecte pilot, creșterea potențialului profesional și antreprenorial, asigurarea prezenței și performanței serviciilor publice în zonă, dezvoltarea de structuri comunitare funcționale în teritoriu și promovarea unei imagini pozitive a zonei.

Concluzii

Politica socială a fost abordată la nivel naţional individual, fără a lua în considerare interdependenţele cu politicile de ocupare a forţei de muncă, politicile economice, fiscale, de educaţie, sănătate, etc.

La nivel naţional, lipsa capacității autorităților publice de a implementa politici sociale într-un sistem multidisciplinar şi integrat, fac ca protecţia socială să nu-şi atingă scopul de prevenire şi combatere a sărăciei, marginalizării şi excluziunii sociale. Apare ca necesară corelarea din punct de vedere legislativ a acţiunilor sectoriale între instituţii, pentru a favoriza cooperarea interinstituţională şi multisectorială la nivel naţional şi local.

Prevenirea excluziunii sociale, datorată lipsei accesului la sănătate, educaţie, locuire, ocupare a fortei de muncă, se poate realiza numai abordând această problematică într-un sistem integrat, care să ţină cont de toate componentele care contribuie la ajungerea unei persoane în situaţia de asistat social: educaţie, statut pe piaţa forţei de muncă, sănătate, sport, condiţii de locuire şi alte domenii conexe celui social.

Tendinţele la nivel european arată că se promovează abordarea multisectorială a incluziunii sociale în politica socială europeană, cu implicarea cît mai multor factori interesaţi de la toate nivelurile (welfare mix) şi cu asigurarea cadrului de cooperare de către instituţiile europene.

O abordare participativă la nivel local, cu implicarea tuturor factorilor interesați, este de natură a aduce valoare adaugată intervențiilor diverșilor actori instituționali din mediul public sau privat și de a spori convergența înspre obiectivele comune prioritare. Consultarea comunității conduce la adresarea nevoilor specifice ale locuitorilor și poate crește nivelul lor de implicare în implementarea planurilor de acțiuni, gradul de adecvare a măsurilor, asumarea proprietății asupra rezultatelor și asigurarea sustenabilității intervențiilor.

BIBLIOGRAPHY

Baldock, John; Manning, Nick; Vickerstaff, Sarah, *Social Policy*, Oxford University Press, Oxford, 2003.

Barna, Radu Cristian, *Dezvoltarea regională în Europa,* Ed. Fundației pentru Studii Europene, Cluj-Napoca, 2008.

Barnes, Marian, *Caring and social justice*, Palgrave Macmillan, Basingstoke, Hampshire, New York, 2006.

Barr, Nicholas, *Piețele forței de muncă și politica socială în Europa Centrală și de Est,* Oxford University Press, 1995.

Bauman, Zygmunt, *Globalization*, Polity Press, Cambridge, 2008.

Becker, Saul; Bryman, Alan, *Understanding research for social policy and practice*, The Policy Press ans the Social Policy Association, Bristol, 2004.

Bell, Winifred, *Contemporary Social Welfare*, Macmillan Publishing Company, New York, Collier Macmillan Publishers, London, 1987.

Bichicean, Gheorghe; Bichicean, Victor, *Politici publice, politici sociale*, Ed. „Dimitrie Cantemir", Târgu Mureș, 2006.

Birkland, Thomas A., *An introduction to the policy process: theories, concepts, and models of public policy making*, Ediția 2, M.E. Sharpe, 2005.

Câmpeanu, Virginia, *Dimensiunea globală a dezvoltării durabile,* Academia Română: Institutul Național de Cercetări Economice, București, 2006.

Chambers, Donald E., *Social Policy and Social Programs: a Method for the Practical Public Policy Analyst*, Macmillan Publishing Company, New York, 1986.

Constantin, Daniela Luminița, *Elemente de analiză și previziune regională și urbană,* Ed. Oscar Print, București, 1998.

Constantinescu, Cornel, *Politici sociale, asistență socială, sociologie,* Ed. Universității din Pitești, 2003.

Dalal-Clayton, D. Barry; Bass, Stephen, *Sustainable development strategies: a resource book*, OECD Publishing, 2002.

Dan, Maria, *Probleme și politici sociale,* Ed. Napoca Star, Cluj-Napoca, 2002.

Dean, Hartley, *Social security and social control*, Ed. Routledge, London, New York, 1991.

Ionescu, V. Romeo, *Strategii de dezvoltare comunitară și regională,* Ed. Fundației Academice „Danubius", Galați, 2006.

Jordan, Bill, *Social Policy for the twenty-first century: new perspectives, big issues*, Polity Press, Cambridge, 2006.

Mărginean, Ioan, *Studii de sociologie, calitatea vieții și politici sociale,* Ed. Universității din Pitești, 2004.

Matei, Ani, *Analiza comparativă, evaluare și management strategic în sectorul public*, Ed. Economică, București, 2001.

Midgley, James, *The handbook old social policy*, Sage Publications, London, 2009.

Poenaru, Maria, *Politica socială și indicatori sociali*, Ed. All, București, 1998.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

STRATEGIC AMBIGUITY WITHIN MANAGERIAL COMMUNICATION: FRIEND OR FOE?

Brîndușa Maria Popa

Lecturer, PhD, The Regional Department of Defense Resources Management Studies,

Brașov, "Carol I" National Defense University

Abstract:Communication is one of the key elements that compose the mechanism supporting organizational success. No matter the type of organization, be it private or governmental, profit or non-profit, they all aim at attaining their objectives and good communication helps in this respect since it is inherent in all activities, it influences the way objectives are perceived and consequently, carried to completion.
Specialized literature agrees that efficient communication is based on two main characteristics: clarity and coherence. However, this is not always the case. There are numerous situations when communication is ambiguous or incomplete, often due to the lack of communication skills. Sometimes ambiguity is deliberately present, in which case we are talking about strategic ambiguity, especially when there are some plans or objectives to be accomplished. Ambiguous, but carefully constructed communication is necessary under uncertain circumstances when neither the audience, nor the environment is easy to understand, nor familiar and it can help gain advantage over the opponent / competitor by promoting confusion and concealing intent.

Keywords: communication, objectives, organization, ambiguity, strategy, change

Introduction

Effective communication does not refer only to the simple transmission of messages from the sender to the receiver, but also to the dissemination of meaningful messages that are understood the same way by both parties. The message will be decrypted, processed and then acted upon in accordance with the receiver's understanding of it. As a consequence, the encryption of the information, the manner and the channel of transmission and the decryption influence how the receiver will react to the message. Thus, *clarity* and *coherenc*e are essential for the effectiveness of communication and facilitate the achievement of the objectives. Effective communication takes into consideration the receiver. Communication effectiveness means that the message delivered will be understood by the receiver exactly as intended. Effective communication is a two-way process, it provides the receiver time to analyze the message and ask for further information if necessary. Its purpose is to motivate the receiver to act as good as possible. On the other hand, communication efficiency means delivering the message in a quick way because time is of the essence when we talk about efficiency, but, at the same time, in a way that should permit the receiver to hear the message, interpret and make use of it as the sender intended. Communication efficiency is not always the best approach for it does not allow time for any further clarification. Not allowing time for clarification and validation could lead to confusions and reluctance to act.

Strategic ambiguity as part of organizational communication

Ambiguity appears in communication quite frequently and it leads to misunderstandings, confusion or multiple interpretations; ambiguity can be accidental or deliberate. This paper will analyze the use of deliberate ambiguity as part of strategic communication.

Strategic ambiguity is not a new concept, it has been around for some time, especially in political discourses where situations are never clear and stable, political environment being volatile, uncertain, complex and ambiguous (VUCA) and it is considered wise and recommended to always have the possibility to change course. The notion of strategic ambiguity was first mentioned by James G. March and Johan P. Olsen and later elaborated by Eric M. Eisenberg. Strategic ambiguity is defined as a "strategy for suspending rational imperatives toward consistency [that helps organization] explore alternative ideas of possible purposes and alternative concepts of behavioural consistency"[1].

Eisenberg defines strategic ambiguity as "those instances where individuals use ambiguity purposefully to accomplish their goals"[2], it is not uncertainty, it is calculated ambiguous expression developed in order to achieve specific objectives. It is well known that specialized literature agrees upon the fact that efficient communication is based on two main characteristics: clarity and coherence however, under certain circumstances, ambiguous communication may be more effective.

Ambiguous communication can be placed under two main categories: *perceived ambiguity* which refers to the way the individuals (receivers) perceive communication and messages. This is the case when the receivers are unable to select one message decoding from several possible or even the impossibility of decoding the message and thus, considering it void of clear message. The second category refers to *deliberate ambiguity* and it implies that the messages have a deliberately ambiguous meaning. They are not precise, neither very limited in meaning. Deliberate ambiguity is the basis of *strategic ambiguity*. Not all deliberately ambiguous messages have a strategic purpose, however all strategically ambiguous communication is intentional.

Functions of communication ambiguity

Organizations have also adopted this manner of communication and their missions and goals are often intentionally ambiguous since they "allow divergent interpretations to coexist and are more effective in allowing diverse groups to work together"[3]. According to Eisenberg, strategic ambiguity has four functions: promoting diversity under a general and common umbrella, securing positions, allowing deniability and facilitating organizational change. Of all the four functions the fourth could be considered the most important.

In the following paragraphs we shall discuss each of these functions. Among the four function we consider the fourth to be the most important because it offers the organization the possibility to develop.

Communication is based on the usage of symbols in order to render meaning and accomplish goals. Symbols can also be used to provide a common point of reference for the diversity of individuals who form an organization. Organizational core values are not presented explicitly, they are transmitted through stories and metaphors, using symbols because their imprecise expression permits multiple interpretations and at the same time promotes a sense of unity. Consequently, each person can maintain its own individual interpretation of a common value thus, creating a sense of unity. People are not directed towards the same views, but the ambiguity contained in the statement of the values permits them to maintain personal interpretations while at the same time believing that they all concur.

[1] March, J. G., & Olsen, J. P. (1976), Ambiguity and Choice in Organizations, 2nd edition, Bergen: Universitetforlaget, p.77

[2] Eisenberg, E. M. (1984), *Ambiguity as strategy in organizational communication*, Communication Monographs, 57, 227- 242, p. 230

[3] Eisenberg, E. M., & Witten, M. G. (1987), *Reconsidering openness in organizational communication*, Academy of Management Review, 12, 418-426, p.422

Strategic ambiguity permits the co-existence of multiple points of view in organizations. The use of strategic ambiguity is commonly found in organizational missions, goals, and plans because it allows for more movement. When goals are declared concretely and described in much detail they become very constricting therefore, ineffective. Applying different interpretations to the same statement, symbol or image helps avoid frictions within the group by providing a common point of reference.

Securing position is maybe the least important function, it is mainly used to save face and to allow the speakers to go back on their words without serious consequences.

Strategically ambiguous communication permits deniability. In organizations, very detailed and clearly set policies and norms narrow the liberty of "movement" and increase the number of norms' violations. Managers who have been very thorough in setting policies, have found themselves in delicate situations when the slightest violation of a rule by an employee places the person in charge in the position to take the best decision about sanctioning or not the employee and, at the same time, remaining consistent to the norms and regulations. "Ambiguity can be used to allow specific interpretations of policies which might do more harm than good to be denied, should they arise. Rather than being entirely secretive or clear, organizational communicators often employ some form of deniable discourse, such as strategic ambiguity."[4] Strategic ambiguity can maintain open way for future options. Disclosure of information in clear terms limits options and blocks any survival and adaptation plans. Such situations are common in the realm of international politics.

However, strategic ambiguity makes the interpretation of a statement/ requirement more difficult for the receiver and therefore, the accomplishment of any task it entails less possible. So, even though it is an opportunity, when used in stating the mission of an organization, ambiguity can become a liability when assigning specific tasks. Strategic ambiguity appear as a flow, from most clear to most ambiguous; the more ambiguous the communication, the easier it is to deny specific interpretations.

Strategic ambiguity facilitates organizational change. If goals are not very restrictively presented there is always the possibility to adapt, adjust, enlarge, and change them if the environment changes. The socio-environment is very volatile, turns of events can occur rapidly therefore, organizations should be able to adapt in order to survive. Whenever the limits are too strict, the possibility to adapt and evolve is reduced or inexistent.

Strategic ambiguity, as defined by Eric Eisenberg[5], allows an organization to express its mission and goals in a way that offers the freedom to modify operations that have become inappropriate or malfunctioning or to adapt to the challenges of the environment. Organizations that face troubled times can maintain firm perception of their identity and goals while beginning change. The essential thing is to remain relevant to the new requirements and to be able to seize future opportunities and your statement to broad enough to permit change e.g. "We aim at training highly qualified specialists through education programs for anyone from this region and beyond, who is interested in self-development and higher training". Such a mission statement does set any limit the educational activity to a specific type of education (traditional or on-line, for example), region, gender, age. This is how universities, could introduce online/ distance learning courses without requesting student presence in class and managed to have higher enrollment rate and to survive the market competition in the domain. Such universities never limited their activity by mentioning specific types of courses or, age, gender or regional limit, e.g.: "The mission of the University of Cambridge is to contribute to society through the pursuit of education, learning, and research at the highest international levels of excellence. (…) Study at Cambridge wherever you are in the world,

[4] Eisenberg, E.M. (2007). Strategic ambiguities: Essays on communication, organization and identity, Thousand Oaks, CA.: Sage Publications, Inc, p. 14
[5]Idem 3.

with a short online course. Study anytime, anywhere - all you need is a computer with internet access. Join a community of learners around the world. Get personal feedback on your work from an expert tutor. Gain a Certificate of Participation if you complete work and take part in discussions. Access class resources for two years after your course finishes."[6] As it can be seen from this mission statement, the University of Cambridge tries to have a manoeuver space as large as possible without limiting itself to a specific region or type of education.

Conclusions

To conclude, we can say that being ambiguous and being strategically ambiguous are two completely different situations. Strategic ambiguity implies a plan, as the name says, a strategy. Generally, it is used to permit movement, change and development, while ambiguity is either a mistake due to lack of communication skills or a way to hide things. Strategic ambiguity helps identify new ways of expanding in different contexts and from new perspectives, especially under uncertain circumstances when goals must be changed or adapted, it permits the existence of multiple opinions and impedes organizational fragmentation

Nonetheless, it is essential to maintain the ethics of ambiguity and to use it for development and organizational survival and not for inappropriate activities even though, avoiding blame and escaping from uncertain circumstance is another common and frequent reason for using it. Maintaining the proper balance between clarity and ambiguity allows any organization to attain its goals and overpass challenging situations. Strategic ambiguity can be part of the strategic control and could be used when contrary goals are targeted and reaching them openly is not easy or advisable.

BIBLIOGRAPHY

1. Ferreira, V., & Dell, G. (2000). *Effect of ambiguity and lexical availability on syntactic and lexical production*, Cognitive Psychology, 40(4), 296–340;
2. Ferreira, V., Slevc, L., & Rogers, E. (2005). *How do speakers avoid ambiguous linguistic expressions?*, Cognition, 96(3), 263–284;
3. Eisenberg, E. M. (1984), *Ambiguity as strategy in organizational communication*, Communication Monographs, 57, 227- 242;
4. Eisenberg, E. M., & Witten, M. G. (1987), *Reconsidering openness in organizational communication*, Academy of Management Review, 12, 418-426;
5. Eisenberg, E.M. (2007). *Strategic ambiguities: Essays on communication, organization and identity*, Thousand Oaks, CA.: Sage Publications, Inc;
6. Kenneth A. Shepsle (1972) *The Strategy of Ambiguity: Uncertainty and Electoral Competition* , American Political Science Review, Volume 66, Issue 2, pp. 555-568;
7. March, J. G., & Olsen, J. P. (1976), Ambiguity and Choice in Organizations, 2nd edition, Bergen: Universitetforlaget;
8. Ulmer, R.R. and Sellnow,T.L. (2000). *Consistent questions of ambiguity in organizational crisis communication: Jack in the Box as a case study*, Journal of Business Ethics, 25,2, 143- 155 ;
9. Wexler, M.N. (2009). *Strategic ambiguity in emergent coalitions: the triple bottom line*, Corporate Communications: An International Journal, 14,1, 62-77
10. https://www.nationalreview.com/2018/01/donald-trump-strategic-ambiguity-uncertainty-diplomacy-military-options/

[6] https://www.cam.ac.uk/about-the-university/how-the-university-and-colleges-work/the-universitys-mission-and-core-values

11. https://www.cam.ac.uk/about-the-university/how-the-university-and-colleges-work/the-universitys-mission-and-core-values

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

ROMANIAN GENDER GAP: ALTERNATIVE MARKETING STRATEGIES FOR A FRENCH BAKERY IN ROMANIA

Alexandra Crăciun

Senior Lecturer, PhD, University of Bucharest

Abstract:The results of a World Economic Forum'report proving that Romania ranks very close to last among European Union countries on matters of gender equality' (despite passing a 'Law for Equality of Opportunity among Men and Women' in 2002) - became the subject of one of the most awarded campaigns in Romania in 2016 (wining 4 lions in the Cannes festival and one silver in Eurobest for 'creative data'). An unusual marketing strategy was designing the first 'social desert' of the world, 'printing on the sweet cakes - the bitter taste of the statistics'. The paper investigates how gender gap becomes an effective strategic tool, turning a French brand into a top of mind bakery for Romania, but also opening perspectives for defining a new concept: "conversational marketing".

Keywords: conversational marketing, gender gap, brand strategy, storyscaping, digital virality

1. Diferențele de gen ca strategie de comunicare

1.1. Dove - prima campanie conversațională bazată pe diferențele de gen

În anul 2004, Dove a decis să își schimbe strategia de comunicare. Beneficiul funcțional care îi definea până atunci teritoriul de brand ("hidratarea") a fost substituit cu o temă mai amplă, cu tentă emoțională.

Brandul își propunea astfel să definească "frumusețea reală", reconfigurând steretotipurile "glamour" din zona modelingului. Dove aducea, pentru prima data în scenă femeia obișnuită, imperfectă, uneori supraponderală, alteori trecută de prima tinerețe, deschizând o conversație globală asupra standardelor frumuseții în lumea contemporană.

Brandul nu se mai focusa astfel asupra beneficiilor produselor sale, ci asupra unor teme aflate în centrul de interes al consumatorilor săi.

Abia aproximativ zece ani mai târziu, dezvolatea rețelelor sociale a făcut ca această strategie să transforme o campanie a brandului Dove în cea mai virală campanie anului 2013. Sub denumirea de *Dove Beauty Sketches*, o serie de spoturi vorbeau despre felul în care femeile se descriu pe ele însele și despre tendința lor de a se subevalua atunci când vine vorba despre propria lor frumusețe.

Scenariul campaniei face trimitere la un experiment în care un desenator din cadrul FBI reconstituie imaginea protagonistelor pornind de la descrierea altor pesoane, dar și de la propriul lor autoportret. Recurent, imaginea autoproiectată modelează în negativ trăsături pe care ceilalți le percep drept pozitive.

Dove Beauty Sketches aduce astfel pe scena publicității o nouă perpectivă în înțelegera comunicării de marcă. Brandul renunță la locul său central în propria sa campanie de comunicare, devenind un fel de 'facilitator' al unei conversații ce îl are în centru pe consumator.

1.2. Story doing – un constuct teoretic pe model conversațional

Curând după succesul campaniei *Dove Beauty Sketches*, această strategie a căpătat și un nume. În anul 2013, Ty Montague, fostul președinte al agenției J. Walter Thompson, a publicat

volumul: *True Story: How to Combine Story and Action to Transform Your Business*, o carte ce vorbește despre dispariția "storytelling"-ului ca strategie ce așeza în centrul comunicării brandul poveste – sau, altfel spus, prin care comunicarea se organiza narativ, ca poveste a brandului.

Ty Montague propune astfel, un concept alterantiv. "Storydoing" este corespondentul actualizat al unei povestiri care nu mai are un singur emițător, în care rolul fundamental nu mai este al mărcii, ci al consumatorului, în care marca, joacă succesiv funcția de receptor și de emițător, pentru a deveni, în primul rând, un facilitator al conversației.

Conform lui Ty Montague, conceptual de "storydoing" se bazează pe 5 elemente critice: 1. "participanții" sau consumatorii, 2. "protagonistul": brandul sau compania, 3. "scena": contextul de comunicare, 4. "ținta": contibuția brandului în lume, 5. "planul de acțiune": construcția poveștii.

Așa cum se poate observa, în interiorul noțiunii de "storydoing" participanții/ consumatorii apar ca element de primă importanță, fiind plasați chiar înaintea brandului /protagonistului - ce devine astfel obiect al conversației. Interesant în acest context apare însă cel de-al patrulea element, ce se refera la țintă ("quest") aceasta fiind asimilată "contribuției brandului în lume".

Evident, circuitul semantic se închide aici, întrucît Ty Montague își bazează perspectiva pe o presupoziție prin care relația consumator - brand implică ireversibil o astfel de contribuție și implicit un mesaj de tip social.

Planul de acțiune, sau "construcția poveștii" nu reprezintă o întoarcere la formula narativă a "storytelling"-ului ci, mai degrabă, o instrumentalizare, o punere în scenă a narațiunii constituite de actorii sau mai bine spus actanții "storydoing"-ului în raport "ținta" comunicării.

1.3. Storyscaping – conversația de brand ca spațiu experiențial

Paradoxal, conceptul de "storydoing" al lui Ty Montague își pierde notorietatea sub spectrul ascensiunii unei idei ulterioare, destul de asemănătoare. În anul 2014, G. Legorburu și D. McColl, lansează noțiunea de "storyscaping", presupunând că mărcile nu mai spun povești care "forțează drumul către mintea consumatorului", ci, alternativ, construiesc lumi ca "spații de experiență" în jurul unei "idei de organizare".

Titlul cărții *Storyscaping: Stop Creating Ads, Start Creating Worlds* face trimitere la descrierea unei strategii de comunicare în care reclamele nu trebuie să mai vândă produse ci "experiențe", într-o tranzacție colectivă în interiorul căreia marca devine parte a poveștii consumatorului: „Noi definim în continuare Storyscaping ca mediu al experiențelor emoționale și tranzacționale, în care fiecare conexiune generează angajament, astfel încît marca devine parte a poveștii consumatorului"[1] subliniază G. Legorburu și D. McColl, localizând povestea socială a lui Ty Montague la nivelul publicului vizat.

Imprecizia "țintei" - definite drept cauză socială - a făcut porbabil ca termenul de "storyscaping" să devină mult mai popular decît cel de "storydoing". În "storyscaping", "cauza" ("quest") - ținta căutărilor este mult mai clar definită și atașată consumatorilor – ca parte din povestea lor, suport tranzacțional al conexiunii între marcă și așa numitul "end-user".

[1] Legorburu, G. and McColl, D. (2014), *Storyscaping. Stop Creating Ads, Start Creating Worlds*, Sapient Corporation, John Wiley & Sons, New Jersey, p.156.

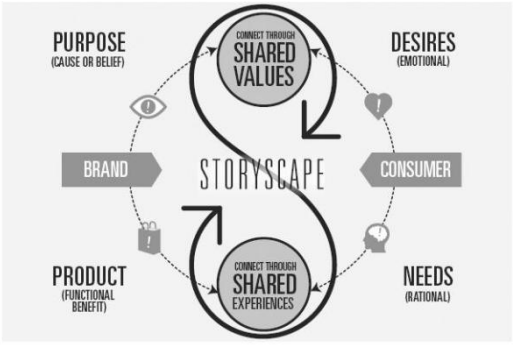

Figura 1. Procesul de Storyscaping.
Imagine preluată din volumul *Storyscaping: Stop Creating Ads, Start Creating Worlds* autori: G. Legorburu, and D. McColl (2014)

Valoarea socială abstractă din "storydoing" nu contează atîta timp cît ea nu are şi valoare conversaţională, fiind asimilată şi distribuită de consumator. "Storyscaping"-ul, atribuie deci povestea eliberând-o de tutela brandului pentru a o redefini ca poveste a consumatorului.

"Storyscapingul" deschide astfel o nouă semantică a comunicării de marcă, în care mesajul nu mai aparţine brandului, mărcii, ci aparţine consumatorului, brandul devenind doar un operator de sens, un canal în sensul larg intuit de Marshall McLuhan: prin celebra formulă "media is the message".

2. Diferenţele de gen ca spaţiu conversaţional

2.1. #sharetheload: repoziţionarea rolurilor sociale

Aşa cum arătam anterior, prima campanie conversaţională din istoria publicităţii, a avut la bază un aspect al diferenţelor de gen ce punea în evidenţă tendinţa femeilor de a îşi subestima aspectul fizic.

La doar câţiva ani diferenţă, cu aproape 4 milioane de vizualizări pe YouTube, cel mai distribuit spot în 2016, avea: "Să înlăture petele inegalităţilor sociale"[2], făcând din marca de detergent Ariel cel mai "share"-uit brand al anului.

#sharetheload, avea să fie desemnată "Campania anului' în cadrul M&M Global Awards, câştigând şi alte nenumărate premii de publicitate pentru eficienţa strategiei de transmitere a mesajului. Ceea ce devenea evident, însă, era faptul că, pentru prima dată un brand din categoria detergenţilor nu mai comunica eficienţa formulei sale pentru înlăturarea petelor, sau capacitatea de a face rufele albe şi strălucitoare.

Mesajul brandului Ariel nu mai avea nimic de-a face cu atributele caracteristice produsului, fiind focusat doar asupra faptului că femeia este cea care trebuie să aibă în acelaşi timp grijă de casă, de copil, de gospodărie, dar şi de sarcinile de servici, în timp ce bărbatul îşi petrece timpul de cele mai multe ori, citind ziarul şi savurându-şi cafeaua pe canapea.

Povestea multor femei din societatea contemporană este relatată prin ochii unui tată care vede, în sfârşit, diferenţe de gen, după cel el însuşi fusese actorul unui scenariu în care soţia avusese prea multe roluri de jucat. În ciuda faptului că spotul nu conţine decît cîteva cuvinte inteligibile în limba engleză, a devenit subiectul unei conversaţii globale endorsate de brand.

[2] http://mandmglobal.com/how-ariels-share-the-load-campaign-conquered-international-media-awards/

Produsul rămâne astfel un dat implicit într-un spațiu conversațional în care în prim plan intră consumatorul, rolul brandului devenind doar acela de a semna o conversație colectivă.

În cazul campaniei #sharetheload, întregul discurs se construiește în jurul întrebării: "Este spălatul rufelor o sarcină pur feminină?" ce urmărește repoziționarea nu numai a brandului Ariel ca o marcă adresată și bărbaților ci, mai important, o repoziționare socială a activităților casnice.

#sharetheload devine astfel o campanie purtătoare a unui mesaj social într-o societate în care spălatul rufelor era atribuit (cel puțin în spațiul sursă al campaniei: India) integral femeilor. #sharetheload își pierde astfel, caracterul comercial, devenind subiect de conversație socială ce urmărește, în fond, recalibrarea diferențelor de gen. Practic, faptul că întreaga campanie vizează promovarea unui nou tip de detergent premium din gama Ariel, sub numele de Ariel Matic - rămâne doar un mesaj subsidiar, adesea ignorat sub autoritatea comenzii sociale de a scoate spălatul rufelor de sub "monopolul" feminin.

Cu toate acestea însă, "studiul de caz"[3] pregătit de agenția Mediacom India care a implementat proiectul vorbește despre o creștere cu 75% a vânzărilor ce ar demonstra eficiența acestor tehnici conversaționale colaterale, nu numai în promovarea imaginii de brand, ci și în susținerea și chiar creșterea cotelor de piață.

2.2. primul desert social și reafirmarea diferențelor de gen în Romania

Tot în anul 2016, probabil cea mai premiată campanie a anului în spațiul românesc, câștigătoare a 4 premii la Cannes și a unui premiu Eurobest pentru 'creative data' aducea la îndemâna publicului din București primul desert social din lume. Era un soi de "desert" conversațional care punea în discuție diferențele de gen între femei și bărbați în România contemporană.

"Tarta diferențelor salariale" (55% bărbați, 45% femei), "tarta reprezentativității" (88% din parlamentari sunt bărbați), tarta capitalului (1 din 25 de români bogați este femeie), "tarta antreprenoriatului" (doar 3% dintre fondatorii de start-up-uri sunt femei) sunt doar cîteva din prăjiturile ce adaugă faimoaselor rețete franțuzești Fleur de Lys, Tartelette citron, Tartelette au chocolat, gustul amar al statisticilor, prin intermediul graficelor ce "decorează" dulce-amar produsele franțuzești de patiserie.

Figura 4. *Campania Paul "Bittersweet"*
sursa: https://www.romania-insider.com

Campania a avut la bază date oferite de World Economic Forum ce plasau România pe unul dintre ultimele locuri din Uniunea Europeană și pe locul 114 dintr-un număr de 145 de țări din lume

[3] http://mandmglobal.com/how-ariels-share-the-load-campaign-conquered-international-media-awards/

în privința consecințelor inegalității de gen (în ciuda faptului că, încă din anul 2002 [4] fusese promulgată "Legea pentru egalitatea de șanse dintre femei și bărbați").

Mecanismul campaniei a fost simplu. Datele statistice de forma unor grafice circulare printate pe prăjituri, au fost însoțite de comunicate de presă comestibile trimise către principalele publicații, în timp ce o serie de billboarduri plasate pe cele mai importante artere din București au creat notorietatea acestei campanii.

Tartele și prăjiturile cu gust dulce, dar cu un mesaje amare au devenit astfel un desert conversațional "dulce-amar" (Bittersweet) ce a generat 36.460.100 de afișări media, peste 73.000 de distriburi pe facebook, peste 20.000 de comentarii (95% pozitive, 5% amare) și evident, o creștere de 45% a notorietății brandului.

Figura 4. *Prezentarea liniei de produse "Bittersweet" în patiseriile Paul din România*
sursa: https://www.romania-insider.com

Păstrându-se "savoarea" unei campanii de timp CSR, plasată temporal chiar în preajma zilei femeii (într-un moment în care devenea cum nu se poate mai potrivită repunerea în discuție a rolului ei social), 5% din încasările rezultate din campanie au fost redirecționate către o asociație de promovare a diversității.

Campania patiseriilor Paul a devenit astfel, una dintre primele campanii conversaționale din România bazate pe tema diferențelor de gen.

Cazul este cu atît mai interesant cu cît, diverse sondaje realizate la nivelul populației și chiar o serie de interviuri prezentate ca argument al studiului de caz realizat de agenția McCann pentru prezentarea campaniei, pun în evidență faptul că romăncele nu cred că există diferențe explicite de gen și nici nu resimt discriminările la care se referă campania. Cu aceste premise era de așteptat ca nici această campanie să nu fie un succes, deși rezultatele ei par să afirme contrariul.

Tema diferențelor de gen rămâne însă unul dintre subiectele virale, mai cu seamă la nivelul unui public țintă destul de precis segmentat. Patiseriile Paul, plasându-se într-o gamă de tip "main-stream/premium" se adresează în primul rând femeilor cu venituri medii și mari, studii superioare, cu un program dens care nu mai au timp să pregătească deserturi în casă, majoritatea timpului lor fiind dedicat carierei. Este, evident, un segment receptiv la subiecte legate de schimbările sociale, locul si rolul lor societal și, în egală măsură, un segment extrem de activ în cadrul rețelelor sociale, cu un aport, evident, conversațional.

[4] Coffee, Patrick (2016), McCann Turned Pie Charts Into Real Pies in Bittersweet Critique of Gender Pay Gap. The treats are tasty, but the data isn't, Adweek, april 11, 2016, http://www.adweek.com/creativity/mccann-turned-pie-charts-real-pies-bittersweet-critique-gender-pay-gap-170737/ (accessed 1 June 2017).

Pentru un astfel de target, teme precum diferențele salariale, numărul pozițiilor de management deținute de femei în cadrul companiilor în raport cu bărbații, accesul la viața politică, numărul de start-up-uri conduse de femei reprezintă, nu numai tabloul unei societăți din care fac parte, ci chiar contextul vieții lor de fiecare zi.

Campania patiseriilor Paul devine astfel, un caz particular de "storydoing" în care "scena" este chiar produsul, iar "ținta" – o nouă valorizarea a celor care își petrec la fel de mult timp ca bărbații în companii, dar au și datoria de a pregăti desertul familiei lor.

Brandul Paul deschide astfel o experiență tranzacțională, "în care fiecare conexiune generează angajament, astfel încît marca devine parte a poveștii consumatorului"[5] pentru a relua una dintre definițiile "storyscaping"-ului.

În centrul poveștii Paul, nu se mai află produsele sale, ci istoria celei care intră în magazine pentru a cumpăra prăjituri pentru acasă,din lipsă de timp. Istoria aceasta metamorfozează produsul care își pierde locul prioritar, experiența de brand devenind astfel o experiență predominant emoțională, dar în egală măsură autoreflexivă pentru consumator.

3. Concluzie: "storyscaping"-ul ca formă de marketing conversational

Ceea ce am încercat să demonstrăm este actualizarea unei relații alterantive între consumator și produs ce modifică termenii în care gândeam procesele de comunicare.Produsele Paul devin un fel în "enunțuri" sociale ce aduc în mijlocul conversației diferențele de gen, făcând din acestea un nou teritoriu de brand.

Această inversiune ce pare să aibă o istorie recentă a fost anticipată până la un punct de Philip Kotler, prin întermediul conceptului de "marketing social" pe care îl formula într-un aticol din anul 1971. Între timp, Kotler a revenit asupra ideii, acreditând un termen alternativ, menit să actualizeze conceptual de "marketing social" în relație cu dezvoltarea rețelelor sociale. Conceptul de "marketing 3.0" este, așa cum menționează autorul, un tip de marketing orientat spre valori, funcțional, emoțional și colaborativ.

Ca și conceptul de "marketing 3.0", noțiunile recente de "storyscaping" și "story-doing" păstrează dimensiunea socială, dar amplifică aspectul conversațional centrat pe experiență, făcând posibilă acreditarea unui concept alternativ al comunicării integrate de marketing sub titulatura de "marketing conversațional".

Diferența de gen devine, în acest context, o experiență socială virală, trăită emoțional, interiorizată în spațiul unui anumit teritoriu de brand, deschizând scena nenumăratelor identificări prin care consumatorul își devorează propria sa poveste.

BIBLIOGRAPHY

Akpinar E. and Berger J. (2017) "Valuable Virality", *Journal of Marketing Research*, April 2017, Vol. 54, No. 2, pp. 318-330.

Craciun, A. (2012), The Empowered Consumer. Building Brands Reputation Based On Customer Generated Content, in Pavlíčková, T., Reifová, I. (Eds.), (2012). Media Power and Empowerment, Newcastle upon Tyne: Cambridge Scholars Publishing, p. 260-269.

Legorburu, G. and McColl, D. (2014), *Storyscaping: Stop Creating Ads*, Start Creating Worlds, John Wiley & Sons, 2014.

Kotler, P., Kartajaya, H., Setiawan, I. (2010), *Marketing 3.0: From products to customers to the human spirit*, John Wiley & Sons, Inc., Hoboken, N.J.

[5] Legorburu, G. and McColl, D. (2014), *Storyscaping. Stop Creating Ads, Start Creating Worlds*, Sapient Corporation, John Wiley & Sons, New Jersey, p.156.

Kotler, P.; Zaltman, G. (1971), "Social Marketing: An Approach to Planned Social Change", *Journal of Marketing*, no 35, pp. 3–12.

Kotler, Philip, Ned Roberto and Nancy Lee (2002), *Social Marketing: Improving the Quality of Life*, Sage Publications, California.

Legorburu, G., Darren, M. (2014), *Storyscaping. Stop Creating Ads, Start Creating Worlds*, Sapient Corporation, John Wiley & Sons, New Jersey.

Montague T. (2013), *True Story: How to Combine Story and Action to Transform Your Business*, Harvard Business Review Press, Boston.

Zerfass, A., Moreno, Á., Tench, R., Verčič, D., & Verhoeven, P. (2017). *European Communication Monitor 2017. How strategic communication deals with the challenges of visualisation, social bots and hypermodernity. Results of a survey in 50 Countries.* Brussels: EACD/EUPRERA, QuadrigaMedia, Berlin.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

EXERCISING SOME UNQUALIFIED ACTIVITIES WITH OCCASIONAL DAYTIME ACTIVITIES

Ioan Micle

Lecturer, PhD, "Aurel Vlaicu" University of Arad

Abstract:The lawyer is a natural person, a Romanian citizen or a foreign citizen, who has the capacity to work and who performs unqualified activities of an occasional nature for a beneficiary, against remuneration.
For the performed activity, the lager is entitled to a remuneration the amount of which is established by direct negotiation between the parties in an amount of the gross hourly remuneration which can not be less than the value / hour of the minimum basic salary per country guaranteed in the payment , (in 2018, the remuneration of the guest may not be less than 11.40 lei / hour according to GD 846/2017 for the establishment of the minimum gross basic salary on the guaranteed country in payment) and is granted at the end of each working day or at end of the week, before signing in the Registry of Evidence Day by the Deputy and Beneficiary. The revenue earned by payees in the form of remuneration per work beneficiary represents income assimilated to the salary for which the Fiscal Code is applicable. The calculation and withholding of the due tax shall be made by the beneficiaries of the works at the date of each payment of the daily gross remuneration or, as the case may be, at the payment date at the end of the week or at the date of payment at the end of the activity period. 76 par. (2) lit. r) of the Fiscal Code, the remuneration of the day-laborers represents income assimilated to salaries taxed with a tax rate of 10%. The income from the activity performed by the day-laborers is not due to the compulsory social contributions by the day-keeper or by the beneficiary. By Law no.86 / 2018 for amending and completing the Law no. 52/2011 introduced the possibility of inter-mediation between the demand and the offer of working day by the accredited intermediation agencies stipulated in art. 133 of the law

Keywords: daysr, individual, work relations, renumbering, earned income, social contributions, mediation.

A. Activity by day and way of payment.

The definition of day is governed by Law no. 52/2011 regarding the exercise of occasional activities performed by the day-laborers as a "natural person, Romanian or foreign citizen who has the capacity to work and performs unqualified activities of an occasional nature, for a beneficiary, against a remuneration"

The legal relationships of work on the occasional activities of day-laborers are governed by;

Law no. 52/2011, regarding the exercise of some occasional activities performed by the day-laborers, published in the Official Gazette of Romania, Part I, no. 276 / 20.04.2011;

Law no. 86 of 4 April 2018 for amending and completing the Law no. 52/2011 on the carrying out of activities occasionally carried out by the day-laborers (Official Gazette No. 313 of April 10, 2018).

Law no. 88 of April 4, 2018 regarding the approval of the Government Emergency Ordinance no. 53/2017 for amending and completing the Law no. 53/2003 - Labor Code (Official Gazette No 315 of 10 April 2018).

Order of the Minister of Labor, Family and Social Protection no. 1439 / 29.04.2011

Minister of Finance no. 1.930 / 28.04.2011, approving the Methodological Norms for the application of Law no. 52/2011 regarding the exercise of occasional activities performed by the day-laborers, published in the Official Gazette of Romania, Part I, no. 300 / 02.05.2011.

Zilieri may be Romanian citizens, citizens of other states or stateless persons who have their domicile or residence in Romania, and the employment relationship between the notifier and the beneficiary may be carried out only with the consent of the parties without the conclusion in writing of an individual labor contract. A denominator may also be a minor, but not less than 15 years of age, and can only carry out activities appropriate to their physical development and their abilities, "if they do not violate their right to physical, mental, spiritual, moral and social rights, the right to education, and their state of health is not jeopardized. "For the performed activity, the lager is entitled to a remuneration the amount of which is established by direct negotiation between the parties in an amount of the gross hourly remuneration which can not be less than the value / hour of the minimum basic salary per country guaranteed in the payment , and is awarded at the end of each working day or at the end of the week before signing in the Evidence Registerof the zilliers by the denominator and the beneficiary.

In 2018, the remuneration of the tenant can not be less than RON 11.40 per hour according to GD 846/2017 for the establishment of the minimum gross basic salary per country guaranteed in payment.

The revenue earned by payees in the form of remuneration per work beneficiary represents income assimilated to the salary. The calculation and withholding of the due tax shall be made by the beneficiaries of the works at the date of each payment of the daily gross remuneration or, as the case may be, at the payment date at the end of the week or at the date of payment at the end of the activity period.

According to art. 76 par. (2) lit. r) of the Fiscal Code, the remuneration of the elders represents income assimilated to taxed wages with a tax rate of 10%. The declaration of the income tax on salaries shall be made in the form 112, Annex 1 Tax receivables - row 01, code 602, "Tax on salary income", cumulating, as the case may be, with the other taxes on income from wages, of the other annexes in the statement.

The income earned from the activity performed by the day-laborers is not due to mandatory social contributions either by the dignitary or by the beneficiary.

It is to be remembered that the activity carried out by the day-laborers does not confer on them the quality of insured in the public pension system, the social insurance system for unemployment nor in the social health insurance system. Zillers will be able to make optional health and / or retirement insurance.

Certain day laborers can work for half a year at the same beneficiary

Workers working in certain areas may work for more than 90 days for the same beneficiary, according to a normative act that has just entered into force. In addition, those who work more than 30 days in one place can be paid monthly if they have agreed with the beneficiary to receive the money otherwise than at the end of each working day.

The employees in certain fields of activity can work for the same beneficiary up to 180 days in a calendar year, according to the Law no. 105/2017 published in the Official Gazette, Part I, no. 376 of May 19, 2017. for amending and completing the Law no. 52/2011 regarding the exercise of occasional activities performed by the day-laborers. "No denominator may carry out activities for the same beneficiary over a period of more than 90 days aggregated over a calendar year, except for livestock farmers engaged in extensive livestock farming through the seasonal grazing of sheep, bovines, and seasonal activities within the botanical gardens under the accredited universities; the period may not exceed 180 cumulated days during a calendar year ", according to the law.

The rest of the elders are held, as in the past, to observe the maximum of 90 days stipulated in the law. Until the entry into force of Law no. 52/2011 for no category of day-laborers, this maximum number of working days could not be exceeded by the same beneficiary.

Also, Law no. 52/2011 has brought about a change and the way in which the money is paid. If the daydresser works for more than 30 days for a beneficiary, then he can receive the monthly money if he agrees with it (the agreement must be written). Of course, the rule is that the payment is to be made at the end of each day, or at the end of each week, also on the basis of the agreement between the worker and the one for whom he works "(...) payment of remuneration can be made no later than the end of the week or of the period of activity, respectively monthly, if the period of activity is longer than 30 days ", according to the act.

The old law stipulated that payment should be made, if there is a written agreement between the beneficiary and the dignitary, at the end of the activity period. As an example when the period is 60 days, let's say, the day's moneyman gets his money after all these 60 days, if he understood the way he worked for. However, according to the law, a first payment will be made after the first month, obligatory

In 2018, after raising the minimum gross wage, day workers receive more money.

The daily hourly rate is calculated according to the gross minimum wage in the economy, and the increase of the minimum wage, starting January 1, 2018, up to the level of 1,900 lei has automatically led to the increase of the hourly working hours of the elders.

The gross minimum wage in the economy has increased since the beginning of the year to 1,900 lei, according to the Government Decision no. 846/2017 for the establishment of the minimum gross national salary guaranteed in payment, published in the Official Gazette, Part I, no. 950 of 29 November 2017, and this increase in the minimum wage also has an impact on the daily hourly rate. Thus, with the increase in the gross minimum wage, the hourly rate of these workers also increased.

For the performed activity, the greens are entitled to a payment whose value is negotiated with the beneficiary. According to Law no. 52/2011, "The amount of the gross hourly remuneration established by the parties may not be less than the value / hour of the minimum gross national salary guaranteed in payment".

Therefore, hourly remuneration has a minimum limit, which is calculated according to the hourly value of the minimum wage on the economy. Last year, the minimum salary was 1,450 lei, and the hourly remuneration was 8,735 lei, considering that the average of the hours worked per month was 166.

From January 1, 2018, as the gross minimum wage increased, the hourly earnings of the elders also rose. Specifically, after the minimum wage has risen to 1,900 lei, the hourly rate of one day may not be lower than about 11.40 lei (for an average of 166.66 hours / month).

According to the legislation on the activity of the goldsmiths, the payment can be made "at the end of each working day or at the end of the week, before signing in the Register by the denominator and the beneficiary".

Beneficiaries who do not comply with the provisions of art. 11 of Law no. 52/2011 regarding the carrying out of occasional activities performed by the day-laborers, that is to say, they do not pay at least the hourly amount of the minimum gross salary per country, may be sanctioned with a fine of 10,000 lei.

Beneficiary-employer who uses daily activities in agriculture, hunting and fishing; forestry, excluding forest exploitation; fish farming and aquaculture; fruit growing and viticulture; beekeeping; livestock; shows, productions cinematographic and audiovisual media, advertising, cultural activities; cargo handling; maintenance and cleaning activities, have the obligation:

- to set up the Registry of Evidence Day and to keep it at the headquarters;

- complete it before starting work and present the competent control bodies;
- submit monthly, at the latest on the 5th of each month, to the labor inspectorate where he has his / her headquarters an extract of the Registry of Evidence Day.

B. The main amendments provided by Law no. 86 of 4 April 2018 for amending and completing the Law no. 52/2011 regarding the carrying out of occasional activities of day-laborers are the following;

- the maximum period for which a mover can carry out activities for the same beneficiary and for the wine-growing activities (maximum 180 days in a year) has been extended; the "standard" period for which a mover can carry out activities for the same beneficiary is 90 days in a calendar year.

Given done by amending and supplementing the Law no.86 / 2018, fields that can provide occasional activities by day laborers are solely those provided for in Article 13 of the Law no.52 / 2011, as amended

a) Agriculture, hunting and related services - Division 01;
b) forestry, with the exception of forest exploitation - division 02;
c) fisheries and aquaculture - Division 03;
d) Collection, treatment and disposal of non-hazardous waste - Class 3821 and Class 3811;
e) recovery of materials - group 383;
f) wholesale of raw agricultural products and live animals - group 462;
g) organization of exhibitions, fairs and congresses - group 823;
h) advertising - group 731;
i) performing arts - performances - class 9001, arts interpretation activities - shows - class 9002 and performing arts management activities - class 9004;
j) research and development activities in biotechnology - class 7211, research and development activities in other natural sciences and engineering - class 7219;
k) research and development activities in social sciences and humanities - class 7220 (archaeological excavations);
l) landscape maintenance activities - planting, care and maintenance of parks and gardens, except for the private housing facility - class 8130;
m) increase planting material - ornamental plant growth, including turf for transplanting, care operations / cleaning trees, activities of nurseries, except for forest trees - Class 0130;
n) zoological, botanical and natural reserve activities - class 9140;
o) breeding and reproduction of semi-mammalian animals and other animals - class 0149;
p) hotels and other accommodation facilities - Division 55; hotels and other similar accommodation facilities - class 5510; accommodation facilities for holidays and short-term periods - class 5520 - children's camps, organized by the Ministry of Youth and Sports, directly or through its subordinate units);
q) accommodation facilities for holidays and short-term periods - class 5520 - cottages;
r) activities of sports facilities - class 9311;
s) activities of sports clubs - class 9312;
(s) Catering for events - Division 5621. "
t) restaurants - class 5610;
ț)other food n.c.a. - 5629;
u) bars and other beverage serving activities - class 5630. "

- It was clearly stated that the conclusion of the individual labor contract must be done at the latest on the day before the beginning of the activity by the employee. The same is the transmission of data to REVISAL (ITM).

- It was stated that for the mobile workers and for those who carry out activity at home, the employer has the obligation to keep records of the daily working hours, according to the written agreement, according to the specific activity carried out.

- A maximum threshold for the contravention consisting in receiving a person's work without the conclusion of an individual employment contract (either with a suspended contract or outside the agreed working hours) has been introduced; this will be sanctioned with a fine of 20,000 lei (10,000 lei for work outside the program with part time agreed) for each identified person, but without exceeding the cumulative value of 200,000 lei.

C.Intermediation between daily supply and demand.

- The primary legal framework was created for the establishment of intermediation agencies between the daily job demand and offer. The criteria and procedure for their accreditation will be approved by Government Decision.

Romanian and foreign trade companies will be able to be authorized as agents for mediation of the demand and supply of labor, according to a normative act that was recently published in the Official Gazette. In other words, authorized companies under the law will be able to act as intermediaries between those who want to work as day-laborers and beneficiaries, but they will not have the right to ask for money for mediation for the day.

Companies will be able to find the work of the elderly as a mediator between the demand and the offer of a working job soon, according to Law no. 86/2018 for amending and completing the Law no. 52/2011 regarding the exercise of occasional activities performed by the day-laborers. "The mediation between the demand and the offer of the daily work is the activity that connects the beneficiaries with the elderly, in order to establish, in accordance with the provisions of the present law, labor relations," explains the published document.

This mediation between the demand and the offer of work in the future will be done by accredited mediation agencies or subject to the notification procedure according to the Government Decision no. 277/2002 approving the Criteria for the accreditation of specialized service providers for the stimulation of employment. Accreditation will be done by the National Agency for Employment through its territorial units.

The law also shows who can be authorized as a mediation agency:

Authorities with legal personality established on the territory of Romania may be authorized under Law no. 31/1990 on companies, having as object the activity of "Employment agencies" - CAEN code 7810;

Legal entities established in other Member States of the European Union or in the European Economic Area (comprising, in addition to the Member States of the Union, Iceland, Liechtenstein and Norway) whether or not they have been subject to an accreditation or authorization condition for the provision of mediation services in the state of establishment and permanently established in Romania or providing such services on a cross-border basis to us, temporarily or occasionally.

However, labor mediation service providers who have already been accredited (and have no right to do so) or have fulfilled their obligation to notify the agency as written in GD no. 277/2002 no longer need to accredit once again to provide services.

All they have to do is notify the employment agency that they will also provide such services.

The published normative act stipulates that companies that will provide mediation services between day-laborers and beneficiaries, without accreditation or without the notification provided by the law, will be able to receive fines ranging from 5,000 to 10,000 lei. And those who already work as labor mediators and do not notify the employment agency that they will also operate in this area risk the same fine.

Instead, a fine of between 3,000 and 5,000 lei will be penalized by those who do not communicate the data and information and do not present all the documents required by the labor agencies to carry out their duties and which are related to the control carried out. The accreditation criteria and the procedure will be further established by a Government Decision.

It is important to note that, as stipulated in the law, firms that act as mediation agencies for the work of the day-laborers will not be allowed to ask for money from those interested in working as day-laborers for their recruitment

- Employees hired through a brokerage agency will be able to work for the same employer for a maximum of 180 days in a calendar year (compared to 90 days the "standard" period).

D. The reason for which individuals can not work as days in construction works.

In order to clarify why the person working on a construction can not legally be regarded as a day-lover, we must look for the list of areas where he can work legally with the day, provided by Law no. 52/2011 as amended by the Law no.86 / 2018 And as it can be seen, the law does not include the construction field where it can work as a day.

We can draw the following conclusion: we can not hire construction workers because the law does not allow us to do so. Construction workers must have a legal framework in which to work (employment contract with everything that results from the employment relationship - the quality of the insured, the contribution to pensions, etc.), but also everything that is required occupational health and safety rules must have equipment appropriate to the work they carry out, have to train them, and so on

Those working in construction have to work on a labor contract, for them there is no other legal option to work. The Labor Code does not exempt from the sanction even the workers who work without legal forms, establishing that they can be fined by ITM inspectors with sums between 500 and 1,000 lei. In this situation, the persons who raise their own house can not In this situation he contracts with a construction company, the work case in which the responsibility for the lawfulness of the work lies with the one who hired the respective workers at that firm. Workers must therefore work on the basis of a written employment contract, regardless of whether they work in a company or directly for the beneficiary. Another reason that they can not be used in construction even for building the property is given by Law no. 10/1995 regarding the quality in construction, law requiring the hiring of a construction site supervisor: "The verification of the quality of the works executed for the construction of the constructions and the interventions for the existing constructions, for which (...) building permits or dismantling are issued, is mandatory and carried out by investors through authorized construction supervisors, employees of investors and by technical executives with authorized execution, employees of the contractors ", writes in the law.In addition, for violation of this obligation may be imposed fines of up to 10,000 lei by the inspectors.

Those who work on a real estate and have no employment contracts risk a fine or even get to jail.

If they do not contract with a construction company and understand directly with the workers, the beneficiaries of the works can not be considered other than employers, they have to conclude them with labor contracts. The situation of those who work on housebuilding or building rehabilitation without a contract of employment and without anyone taking care of their protection on the site is not a novelty in Romania. There is only an understanding between the one who gives the instructions, ie the owner and the one who puts it to work, which means practically almost any activity in connection with the works required for that building. The risk is assumed by practitioner only and the beneficiary only pays for the final. From the perspective of labor law (Labor Code, more precisely), those who employ "black" more than five commit an offense for which the

punishment is fixed between one and two years of imprisonment, and for less than five people labor inspectors may pay a fine from 10,000 to 20,000 lei for each identified person.

E. Establishing, completing, transmitting and keeping the Zodiac Registry Register

a.Obligations of the Beneficiary

f) S.C.A. - joint stock company;

g) P.F.A. - authorized person;

h) Î.I. - individual enterprise;

i) Î.F. - Family business.

In the case of the beneficiaries of works not mentioned in the abbreviations mentioned above, the normative act of establishment and organization

The Zodiac Records Register is:

a) official document with special regime for keeping the day workers;

b) data source for national policy-making in the field of employment identification of undeclared work as well as in the field of taxation;

c) administrative data source for the statistical information system such as: current statistics, follow-up of the indicators regarding the evolution of the employment and the labor market, the monitoring of the undeclared work cases, especially in certain fields of activity, the organization of an investigation system through survey.

The registration in the register is done in chronological order, for all the beneficiaries with whom the beneficiary has working relations under the law, according to the instructions for completion provided in Annex no.2 to the Law no. 52/2011, as amended and supplemented

Entry of the data into the register is done only with ink or blue paste. Any modification of the entered data is done by cutting with a horizontal line with ink or red paste and by entering the correct data, also with ink or red paste, leaving visible the registration and by applying the stamp and the signature of the work beneficiary.

Data entry is done in the chronological order of use of the zillion. The register is drawn up daily, except for periods when the services of the day-laborers are not used. There are no pages and free positions between the pages of the registry. On the first page of the register, the identification data of the beneficiary of the works is filled in. The model, content and instructions for completing the register are those set out in Annexes no. 1 and 2 to Law no. 52/2011 The register will be numbered, initialed and bound and can not be transferred between the entity. The Registry is printed and merged with the National Company "Imprimeria Naţională" - S.A., and its distribution is made at the request and at the cost of the Labor Inspection through the territorial labor inspectorates

b.Obligations of Territorial Labor Inspectorates.

The territorial labor inspectorates submit half-yearly to the Labor Inspection reports on the evolution of the number of day-laborers by field of activity, the number of cases of violations of the provisions of Law no. 52/2011, with the subsequent amendments and completions, the sanctioning measures in these cases, as well as other information requested by the Labor Inspection.

The Labor Inspectorate centralizes data from the territorial labor inspectorate reports at national level and communicates to the Ministry of Labor, Family, Social Protection and the Elderly a report, in paper and electronic format, on a quarterly basis, on the evolution of the number of daily activity audiences, the number of cases of violations of the provisions of Law no. 52/2011, with the subsequent amendments and completions, as well as the sanctioning measures in these cases.

F. Communicating, researching, recording, and reporting events where day-laborers were involved

- Any event will be immediately communicated to the beneficiary by the manager of the workplace or by any other person who is aware of his / her production.

a.Obligations of the Beneficiary

The Beneficiary has the obligation to communicate events immediately, as follows:

The Beneficiary is responsible for complying with the legal provisions on the management, completion and maintenance of the Register, being responsible for the correctness of the data entered in the Register

The register shall be kept at the premises of the works beneficiary and / or, where appropriate, at the headquarters of the branch, agency, representation, workstation or other such units without legal personality, and a copy thereof shall be transmitted to the territorial labor inspectorate on whose territory These entities operate.

Purchase of the register from the territorial labor inspectorate in whose territory the works are located and / or, as the case may be, from the territorial labor inspectorate in whose territory the branch, agency, representation, work point or other such units are located without legal personality , where they have been delegated the competence to conclude legal relations with the day-laborers.

Send to the territorial labor inspectorate a copy of the record containing the previous month's records, certified "according to the original".

the transmission to the territorial labor inspectorates of the copy of the register by branches, agencies, representations, work points or other such unincorporated establishments to which they have delegated their competence to enter into legal relations with day-laborers, will also delegate to them the competence to complete and the transmission to the territorial labor inspectorates of the copy of the register

At each enrollment of a denier in the register the name and surname are written in capital letters, with the mention of the father's initials.

The name of the works beneficiary shall be entered in the register in large print, without abbreviations. Allowed abbreviations are.

a) S.C. - the company;
b) S.A. - Corporation;
c) S.R.L. - limited liability company;
d) S.N.C. - a company in a collective capacity;
e) S.C.S. - a limited partnership;

a) territorial labor inspectorates, all events

b) criminal prosecution bodies, as the case may be.

c) to take the necessary steps to avoid changing the state of occurrence of the occurrence of the event until the agreement of the investigating bodies has been received, unless the maintenance of this state would generate other events, worsen the state of the accidents or would jeopardizes the lives of the elders and other participants in the labor process.

d) If it is necessary to modify the factual situation resulting from the occurrence of the event, sketches or photographs of the place where the event occurred , will be identified and will be picked up any objects containing or bearing a trace of the event; the objects will be handed over to the organs conducting the research and will constitute evidence in the research of the event.

e) For any change in the factual situation resulting from the occurrence of the event, the beneficiary shall record on his / her own responsibility, in a report, any changes made after the occurrence of the event.

f) Expenditure related to the carrying out of the examinations, as well as those necessary for the analysis of the samples taken during the research, shall be borne by the beneficiary in which the event took place or who is responsible for the organization of the activity following which the event occurred.

Registration of Acid Days in the Single Registry of Wounded Zodiacs, based on the research report.

The beneficiary for whom the missing dignitary has been assigned shall, as soon as it has been informed, communicate the number and date of the court decision to the territorial labor inspectorate.

If the beneficiary does not agree with the conclusions set out in the research report of the event, I can notify the Labor Inspectorate in writing within 30 calendar days of receipt of the minutes.

b.ObligationsThe territorial labor inspectorate in which the event took place shall communicate to the Labor Inspection:

a) the event that resulted in death;

b) the event that resulted from a collective accident;

c) the event that resulted in an accident followed by invalidity;

d) the event that resulted in the disappearance of a person (s).

The event referred to in c) will be notified to the Labor Inspection after receiving the decision to be classified as a disability.

c. Event research

- The purpose of event investigation is to determine the circumstances and causes that have led to their production, the legal regulations violated, the responsibilities and the measures that need to be taken to prevent the occurrence of other similar cases and to determine the nature of the accident, after the communication, by the territorial labor inspectorate in the district where it occurred

Experts or specialists, such as those from economic operators with legal competence to perform technical expertise, may be required to investigate events, and they must respond to the request. The technical expertise produced will be an integral part of the research dossier of the event.

The investigation of the events will be finalized with the drawing up of a dossier, which will contain the documents stipulated in art. 27 of Law 52/2011.

The disappearance of a person in the event of an accident at work and in circumstances justifying the assumption of his death shall be recorded as a fatal accident after the final judgment has been finally and irrevocably settled, in accordance with the legal provisions stating death.

(2) The occurrence of the fatal accident, stipulated in par. (1) is the date entered in the judgment

f. The event research file shall be drafted as follows:

a) in a copy, for events that have caused temporary incapacity to work; the file is kept at the territorial labor inspectorate that carried out the research;

b) in two copies, for the events that produced a confirmed invalidity by decision, death, collective accidents, events that generated accidents followed by temporary work incapacity in which the committed acts can be considered as crimes; the original shall be forwarded to the criminal prosecution bodies and a copy shall be kept at the territorial labor inspectorate that carried out the investigation.

I appreciate that regulating the working relationships of the elderly led to the diminution of the phenomenon of "black" employment, the regulation of their activity and the obligations of the employer towards the days.

BIBLIOGRAPHY

Law no. 53/2003 regarding the Labor Code republished in M.Of. no.345 of 18 May 2011 with mod. subsequent

Law no. 52/2011, regarding the exercise of some occasional activities performed by the day-laborers, published in the Official Gazette of Romania, Part I, no. 276 / 20.04.2011;

Law no. 86 of 4 April 2018 for amending and completing the Law no. 52/2011 on the carrying out of activities occasionally carried out by the day-laborers (Official Gazette No. 313 of April 10, 2018).

Law no. 88 of April 4, 2018 regarding the approval of the Government Emergency Ordinance no. 53/2017 for amending and completing the Law no. 53/2003 - Labor Code (Official Gazette No 315 of 10 April 2018).

Order of the Minister of Labor, Family and Social Protection no. 1439 / 29.04.2011

Minister of Finance no. 1.930 / 28.04.2011, approving the Methodological Norms for the application of Law no. 52/2011 regarding the exercise of occasional activities performed by the day-laborers, published in the Official Gazette of Romania, Part I, no. 300 / 02.05.2011.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

DISCRIMINATION IN CONTEMPORARY SOCIETY. REALITY OR APPEARANCE?

Viorica-Cristina Cormoș

Lecturer, PhD, "Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract:Discrimination, generally defined as a differential treatment applied to a person on the grounds of his or her real or assumed membership of a particular social group, is a phenomenon still present in contemporary society, and so common that it is considered normal by many members of society. The discrimination issue has been debated in various contexts, in government programs, conferences and scientific communications, social programs and projects. The focus is generally on preventing and combating discrimination, however, the collective mentality and attitudes of individuals and social groups in certain contexts hamper a reduction or remediation of this phenomenon.
This paper depicts the phenomenon of discrimination and the directions of social action based on the defining elements of this phenomenon. The principles of non-discrimination and social ethics are highlighted and the typologies of discrimination for individual / social categories are analyzed. The aim of this paper is to draw attention on the discrimination issues, since humanity is hard to change from an individual and group perspective, especially when perceptions and mentalities formed over time remain unchanged. To fight this phenomenon, first it is necessary to accept that discrimination is part of reality and then to realize that change comes with generations, and any change in this respect emerges from within the family and educational system.

Keywords: discrimination, contemporary society, the collective mentality, reality, appearance

Articolul

Introducere

Societatea actuală încă se confruntă cu problema discriminării, începând le la discriminări pe criterii de etnie, religie, pe criterii de gen, vârstă, dizabilități, orientare sexuală până la discriminarea în câmpul muncii, în școli, spitale, în relația cu autoritățile etc. Discriminarea reprezintă, înainte de toate, interzicerea şi restrângerea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Actele normative internaţionale marchează principiile generale pe care statele semnatare s-au angajat să le respecte şi să le promoveze prin legislaţia naţională, prin diferite politici şi practici. Discriminarea este interzisă prin lege şi nimănui nu îi este permis să pună pe cineva într-o situaţie inferioară doar pentru că este femeie sau bărbat sau pentru oricare alt motiv.

Discriminarea reprezintă un comportament de excludere sau de reducere a accesului unor indivizi la anumite resurse, fiind considerată conform legislației specifice orice deosebire, excludere, restricţie sau preferinţă, pe bază de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenenţă la o categorie defavorizată, precum şi orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoaşterii, folosinţei sau exercitării, în condiţii de egalitate, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social şi cultural sau în orice alte domenii ale vieţii publice.

În prezenta lucrare voi descrie discriminarea ca fenomen psiho-social, cu dilemele pe care le aduce în atenție acest fenomen, respectiv formele discriminării și consecințele pe plan psihologic. Pentru a evidenția mai bine impactul pe care îl are discriminarea la nivelul unor categorii sociale

vulnerabile, am realizat o anchetă pe bază de chestionar cu tema ”Atitudinea în fața discriminării”. Obiectivele specifice ale prezentei anchete sunt: identificarea legăturilor dintre discriminare şi principiile etice fundamentale; surprinderea principalelor tipuri de discriminări care apar, precum şi a efectelor produse de discriminare; identificarea formelor şi comportamentelor de hărţuire în anumite contexte sociale; identificarea consecinţelor discriminării la nivelul eşantionului stabilit şi efectele acesteia; analiza măsurilor de combatere a discriminării în societatea contemporană. Chestionarul a fost aplicat pe eșantion de 100 persoane aflate în situații deosebite ce determină în anumite contexte un comportament discriminatoriu, de pe raza orașului Suceava.

1. Discriminarea ca fenomen psiho-social

Discriminarea, un fenomen des întâlnit în societatea contemporană, înseamnă a face distincţie între anumite obiecte, a stabili între ele o separaţie, o diferenţiere plecând de la trăsăturile lor distinctive. Astăzi, cuvântul discriminare se încarcă cu o conotaţie negativă. A discrimina, în limbajul obişnuit, nu mai înseamnă pur şi simplu a separa, ci a separa ierarhizând, tratând mai rău tocmai pe cei ce vor fi identificaţi drept victime ale discriminării. Astfel, discriminarea se defineşte printr-o diferenţă sau distincţie interzisă, fiind nelegitimă, arbitrară. Ea reprezintă tratamentul diferenţiat aplicat unei persoane în virtutea apartenenţei, reale sau presupuse, a acesteia la un anumit grup social. Discriminarea se face atît de prezentă în societatea contemporană, încît este considerată normală de către foarte mulţi români.

Etichetarea unor categorii și grupuri sociale, sentimentele de antipatie faţă de membrii acestora, prejudecăţile nu sunt altceva decît consecinţa acestor trăiri şi sentimente negative. În cele mai multe cazuri, persoanele care sunt ţinta prejudecăţilor ajung victimele discriminării sociale şi economice. Situaţiile cotidiene arată că oamenii nu acţionează întotdeauna conform sentimentelor şi atitudinilor lor. Anumite constrângeri sociale pot împiedica ca o persoană să se comporte discriminativ, în timp ce în unele culturi sau societăţi gesturile discriminative sunt atît de puternic înrădăcinate, încît este posibil ca unii dintre indivizi să nu fie conştienţi de ele.

Conceptului „discriminare” i-au fost acordate mai multe semnificaţii de către diverşi autori. Astfel, pentru Malcom Payne (1997) discriminarea înseamnă ”să identifici indivizi şi grupuri cu anumite caracteristici şi să-i tratezi mai puţin bine decît oamenii sau grupurile cu caracteristici convenţional evaluate.”(p.245) Gerald A. Cole (1993) defineşte discriminarea ca fiind „practică ilegală de a trata mai puţin favorabil pe unii indivizi în comparaţie cu alţii din cauză că sunt diferiţi ca sex, rasă, religie, etc.”(p.129) La Septimiu Chelcea (1998) aspectul legal sau practica nu apar atît de necesare în definirea *discriminării* care se prezintă mai degrabă ca „tratament diferenţiat favorabil sau nefavorabil al indivizilor care au aceleaşi calităţi, dar aparţin anumitor grupuri sociale, etnice sau religioase.”(p.8)

Alți autori sunt de părere că termenul „discriminare” devine mai pe înțeles atunci când i se atașează termeni specifici cum ar fi sexul, rasa, religia, astfel încît se percepe ca fiind aplicat un tratament diferenţiat pe temeiul sexului, religiei, originii etnice etc. ”Cel mai bine este ca discriminarea să fie definită obiectiv, ca tratament diferenţiat şi să se cerceteze separat dacă ea este ilegală sau morală.”(Banton, Michael 1998, p.134) Discriminarea poate fi considerată, de asemenea, şi o acţiune greşită, deoarece „a face un lucru greşit înseamnă a opta pentru o modalitate de acţiune care produce în lume mai mult rău sau mai puţin bine decît ar fi trebuit.” (Singer, Peter; Mason, Jim, 2006, p.240)

Problematica discriminării a fost introdusă în legislaţia românească ca urmare a aderării, semnării sau ratificării de către România a actelor normative internaţionale referitoare la drepturile omului care constituie fundamentul legislaţiei anti-discriminare: Declaraţia Universală a Drepturilor Omului; Pactul internaţional cu privire la drepturile economice, sociale şi culturale; Convenţia internaţională privind eliminarea tuturor formelor de discriminare rasială; Convenţia asupra eliminării tuturor formelor de discriminare faţă de femei; Convenţia europeană a drepturilor omului.

Discriminarea reprezintă, înainte de toate, interzicerea şi restrângerea drepturilor şi libertăţilor fundamentale ale omului. Actele normative internaţionale marchează principiile generale pe care statele semnatare s-au angajat să le respecte şi să le promoveze prin legislaţia naţională, prin diferite politici şi practici. Mai precis, discriminarea este interzisă prin lege şi nimănui nu îi este permis să pună pe cineva într-o situaţie inferioară doar pentru că este femeie sau bărbat sau pentru oricare alt motiv. Aleatoriu facem referire la dreptul la muncă, care este înscris în Declaraţia Drepturilor Omului, dar şi în Carta Europeană a Drepturilor Omului, fiind considerat a fi unul dintre drepturile fundamentale ale fiinţelor umane. El este derivat direct din alte drepturi fundamentale ale omului: în primul rând, din dreptul la viaţă, întrucît munca oferă, în mod obişnuit, bazele necesare subzistenţei; în al doilea rând, din dreptul la respect, ştiut fiind faptul că abilitatea de a crea bunuri prin muncă reprezintă o sursă majoră a respectului de sine al fiecărui individ.

În conţinutul tratamentului discriminatoriu intră deosebirile, excluderile, restricţiile sau preferinţele care au ca scop sau efect afectarea egalităţii de drepturi, dar şi orice comportament activ sau pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate, faţă de alte persoane sau comunităţi. Astfel, discriminarea este considerată ca fiind concretizată într-un comportament de excludere sau de reducere a accesului unor indivizi la anumite resurse. În *Legea nr. 324/2006*discriminarea este definită ca fiind: ”orice deosebire, excludere, restricţie sau preferinţă, pe bază de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex, orientare sexuală, vârstă, handicap, boală cronică necontagioasă, infectare HIV, apartenenţa la o categorie defavorizată, precum şi orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea, înlăturarea recunoaşterii, folosinţei sau exercitării, în condiţii de egalitate, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau a drepturilor recunoscute de lege, în domeniul politic, economic, social şi cultural sau în orice alte domenii ale vieţii publice.”

Ştiinţele sociale au oferit o serie de explicaţii alternative pentru practicarea discriminării. Teoriile care pun accentul pe stratificarea socială arată că discriminarea este produsul stratificării sociale bazată pe distribuţia inegală a puterii, statusului şi bogăţiei între grupuri, rezultatul separării pe clase a societăţii şi care se bazează pe distribuţia inegală a puterii. Grupurile dominante încearcă să îşi menţină poziţia apelând la practici de discriminare. Cercetările de psihologie socială au relevat faptul că membrii grupurilor cu status superior au tendinţa să discrimineze mai mult decît cei din grupurile subordonate. Prin *teoria conflictelor* este susţinută ideea că discriminarea apare în condiţiile competiţiei pentru resurse limitate care există între două grupuri. În asemenea situaţii, indivizii au tendinţa să favorizeze membrii propriului grup. O altă teorie care explică fenomenul de discriminare este *teoria identităţii sociale* care arată că indivizii au tendinţa să discrimineze în favoarea grupului din care fac parte pentru ca acest grup să obţină o poziţie superioară altor grupuri. ”Identitatea socială este în mare măsură relaţională şi comparativă: individul este perceput similar sau diferit, este mai bun sau mai rău în raport cu alte grupuri.” (Nastas, Dorin, 2005, p. 56) *Teoria interacţiunii comportamentale* arată că discriminarea în favoarea propriului grup este un lucru pur raţional, instrumental şi economic. Indivizii au tendinţa să îi favorizeze pe membrii propriului grup în detrimentul defavorizării membrilor altor grupuri, pentru a-şi maximiza câştigul personal.

Unul dintre domeniile în care este prezentă adesea discriminarea este sfera serviciilor sociale publice, cum ar fi serviciile de asistenţa socială, serviciile de sănătate, serviciile educaţionale, institutiile destinate sa mentină ordinea publică. Unii cercetători au identificat diverse situaţii în care pot să apară tratamente diferenţiate la adresa unor beneficiari care în anumite circumstanţe sunt potential favorizaţi sau dimpotrivă defavorizaţi. Tratamentul diferentiat apare mai ales atunci când există multi solicitanţi pentru resursele respective şi nu există un control pentru felul în care au fost distribuite acestea, precum şi în situatia în care responsabilii pe acele servicii trebuie sa decidă dacă

unii beneficiari răspund mai bine la motodele de soluţionare a problemelor sociale aplicate decît altii.

2. Formele discriminării şi consecinţe în plan psihologic

Conform Ordonanţei nr. 137/2000 privind prevenirea şi combaterea discriminării, discriminarea poate îmbrăca diverse forme. Printre acestea menţionăm discriminarea directă, discriminarea indirectă, hărţuirea, victimizarea, atingerea adusă demnităţii persoanei.

Discriminarea directă constă în excluderea unei persoane sau categorii de persoane de la beneficiul unui anumit drept datorită unei caracteristici a acelei persoane sau categorii de persoane şi ”presupune că persoanele, indiferent de vârstă, etnie, credinţă religioasă, etc. într-o situaţie specifică sunt tratate similar.” (Mocanu, Cristina (coord.), 2008, p.123) În legislaţia românească discriminarea directă este definită în mai multe acte normative. Astfel potrivit *O.G. nr. 137/2000* discriminarea directă reprezintă: ”Orice deosebire, excludere, restricţie sau preferinţă pe bază de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, sex sau orientare sexuală, apartenenţă la o categorie defavorizată sau orice alt criteriu care are ca scop sau efect restrângerea sau înlăturarea recunoaşterii, folosinţei sau exercitării, în condiţii de egalitate, a drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale sau a drepturilor recunoscute prin lege, în domeniul politic, economic, social şi cultural sau în orice alte domenii ale vieţii publice”. Potrivit *Legii nr. 202/2002* prin discriminare directă se înţelege "diferenţa de tratament a unei persoane în defavoarea acesteia, datorită apartenenţei sale la un anumit sex sau datorită graviditătii, naşterii, maternităţii ori acordării concediului paternal.”

Discriminarea indirectă constă în excluderea unei persoane sau categorii de persoane de la beneficiul unui anumit drept prin folosirea unor criterii aparent neutre, altfel spus ”dacă o măsură aparent neutră conduce la consecinţe diferite pentru persoane cu caracteristici sociale şi/sau biologice diferite, dezavantajându-i în mod constant pe unii în favoarea altora (cu excepţia cazului în care respectiva măsură este legitimă), atunci avem de-a face cu discriminare indirectă.” (Mocanu, Cristina (coord.), 2008, p.123) Potrivit *O.G. nr. 137/2000 (Republicată)*discriminarea indirectă reprezintă "orice comportament activ ori pasiv care, prin efectele pe care le generează, favorizează sau defavorizează nejustificat ori supune unui tratament injust sau degradant o persoană, un grup de persoane sau o comunitate faţă de alte persoane, grupuri de persoane sau comunităţi, atrage răspunderea contravenţională conform prezentei ordonanţe, dacă nu intră sub incidenţa legii penale." Potrivit *Legii nr. 202/*2002 prin discriminare indirectă se înţelege ”aplicarea de prevederi, criterii sau practici, în aparenţă neutre, care, prin efectele pe care le generează, afectează persoanele de un anumit sex, exceptând situaţia în care aplicarea acestor prevederi, criterii sau practici poate fi justificată prin factori obiectivi, fără legătură cu sexul."

*Harţuirea*constă în crearea unui cadru intimidant, ostil sau degradant îndreptat împotriva unei persoane sau categorii de persoane datorită unei caracteristici a acelei persoane sau grup de persoane. Conform *O.G. nr. 137/2000 (Republicată)*”constituie hărţuire şi se sancţionează contravenţional orice comportament pe criteriu de rasă, naţionalitate, etnie, limbă, religie, categorie socială, convingeri, gen, orientare sexuală, apartenenţă la o categorie defavorizată, vârstă, handicap, statut de refugiat ori azilant sau orice alt criteriu care duce la crearea unui cadru intimidant, ostil, degradant ori ofensiv.”

Victimizarea reprezintă un tratament advers venit ca o reacţie la o iniţiativă a persoanei de a-şi valorifica pe cale legală dreptul de a nu fi supus discriminării. Conform *O.G. nr. 137/2000 (Republicată)*”constituie victimizare şi se sancţionează contravenţional conform prezentei ordonanţe orice tratament advers, venit ca reacţie la o plângere sau acţiune în justiţie cu privire la încălcarea principiului tratamentului egal şi al nediscriminării.”

Atingerea adusă demnităţii persoanei. Ficare persoană are dreptul la respectarea demnităţii sale. Este interzisă **atingerea adusă onoarei şi reputaţiei unei persoane**, fără consimţământul acesteia, astfel încît ”orice manifestare publică ce are ca rezultat atingerea demnităţii persoanei şi care este motivată de apartenenţa acelei persoane la o anumită categorie constituie discriminare.” (http://dpus.usv.ro)

O persoană care se simte discriminată poate să se închidă în sine sau uneori să se simtă vinovată pentru ceea ce i se întâmplă şi acest fapt poate duce la autoizolare, scăderea stimei de sine şi implicit scăderea performanţelor. Astfel sunt identificate o serie de consecințe în plan psihologic, cum ar fi:

- Frustrare – ce declanşează reacţii şi comportamente mai mult sau mai puţin nuanţate sau intense;
- Timiditate – persoana devine retrasă, închisă şi aproape mereu gata să se apere.
- Izolare, marginalizare – considerarea lor ca fiind incompetenţi sau neînsemnaţi, respingerea lor de către grup;
- Teamă de a nu fi minimalizaţi, „striviţi” - atunci intervine competiţia, rivalitatea; dorinţa de a se ridica este uneori prea mult legată de dominare, învingere şi mai puţin de progres, ca atare.
- Lipsa încrederii în sine – persoanele nu mai au încredere în forţele proprii, nu mai au convingerea că pot realiza ceva bun. Sentimente de incompetenţă sau ineficienţă – acestea duc la apariţia unei stări depresive;
- Apariţia pasivităţii excesive – ce conduce la dezinteres, comoditate, precum şi la neimplicarea în diferite situaţii.
- Lipsa de autenticitate – fiind constrânşi, oamenii acţionează altfel decît ar dori, astfel încît, între atitudinile lor, pe de o parte, şi cele pe care le afişează, pe de altă parte, există o discordanţă. (Iacob, Luminiţa Mihaela; Sălăvăstru, Dorina, 2003)

Evitarea unor astfel de urmări se poate face în primul rând prin sensibilizarea oamenilor, prin a le aduce la cunoştinţă modul în care se manifestă discriminarea asupra unor persoane, prin crearea unei motivaţii de schimbare socială şi totodată se cunoaşte faptul că persoanele cu o stimă de sine foarte ridicată sunt mai imuni la fenomenul de a fi discriminați.

3. ”Atitudine în fața discriminarii”. Anchetă prin chestionar

Ancheta prin chestionar cu tema ”Atitudine în fața discriminării” a avut loc la nivelul orașului Suceava, pe eșantion de 100 persoane aflate în situații deosebite ce determină în anumite contexte comportament discriminatoriu. Scopul anchetei a fost acela de a analiza percepția și atitudinea în fața discriminării, care se manifestă în toate domeniile şi sub diferite forme, ce cuprind atît viaţa socială, cît şi cea profesională, afectând negativ minorităţi etnice şi religioase, bolnavi cronici, persoane cu dizabilități, în general femei şi bărbaţi care în anumite contexte nu se bucură de șanse egale.

Obiectivele specifice cercetării au avut în atenție identificarea legăturilor dintre discriminare şi principiile etice fundamentale; surprinderea principalelor tipuri de discriminări care apar, precum şi a efectelor produse de discriminare; identificarea formelor şi comportamentelor de hărţuire în anumite contexte sociale; identificarea consecinţelor discriminării la nivelul eșantionului stabilit şi efectele acesteia; analiza măsurilor de combatere a discriminării în societatea contemporană.

Cercetarea a pornit de la *ipoteza* că persoanele aflate în situații de dificultate, incapacitate sau dizabilitate sunt supuse formelor de discriminare în condițiile în care acestea doresc să se manifeste ca persoane normale și capabile în societate.

Chestionarul aplicat cuprinde 12 întrebări ce au fost notate cu indicii Q1- Q12 şi fac referire la: ce înseamnă discriminarea pentru cei chestionați (Q1), dacă personale care au răspuns la

chestionar s-au simţit vreodată în situaţia de fi discriminaţi (Q2), nivelul cunoştinţelor pe care îl au despre discriminare (Q3), criteriul de discriminare cel mai frecvent întâlnit (Q4), care este părerea lor despre egalitatea de şanse între femei şi bărbaţi (Q5), existenţa şi atitudinea faţă de hărţuire (Q6), care e părerea respondenţilor că ar fi principalii vinovaţi de comportamentele discriminatorii (Q7), dacă ar fi deschişi faţă de o posibilă relaţie de prietenie cu una dintre persoanele din categoriile cele mai des discriminate (Q8), posbilitatea eliminării unui comportament discriminator (Q9), factorii ce trebuie identificaţi pentru prevenirea sau eliminarea comportamentelor discriminatorii (Q10), cunoaşterea măsurilor de combatere a discriminării Q(11), posibilitatea de a sesiza astfel de fapte unor instituţii abilitate în cazul unei posibile discriminări a respondenţilor (Q12).

Interpretarea chestionarului.[1]

Cu privire la cunoaşterea fenimenului de discriminare, 65% dintre cei chestionaţi au răspuns că este un „tratament diferenţiat ilegal sau nonetic faţă de alte persoane", „excluderea de la anumite activităţi" (30%), „un fenomen, absolut normal" (5%). (graficul nr.4.1) – Q1

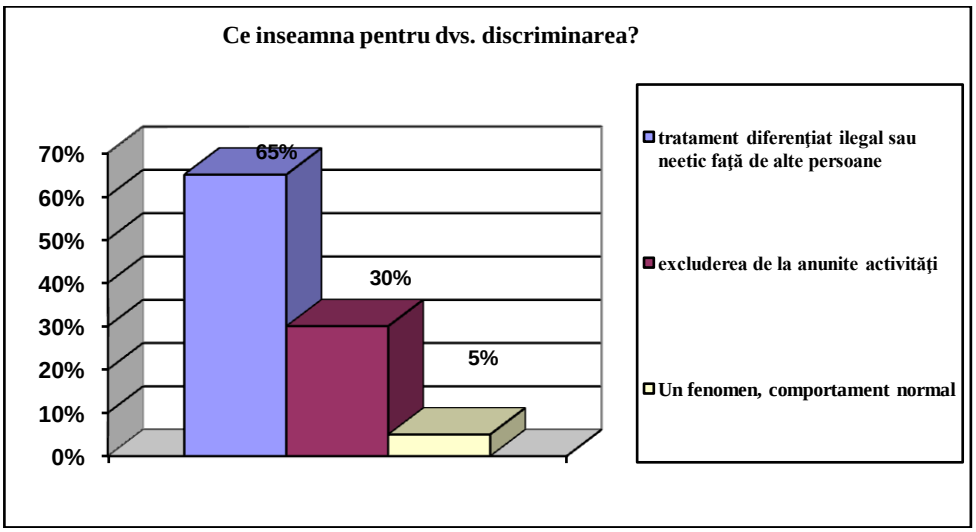

Graficul nr. 4.1

La întrebarea dacă au avut vreodată sentimentul că sunt discriminaţi, 46% dintre respondenţi au răspuns că au avut măcar o dată sentimentul că sunt discriminaţi, 30% nu au avut niciodată sentimentul de discriminare, iar 24% au răspuns că nu ştiu. (graficul nr.4.2) - Q2

[1]Au fost selectate răspunsurile cele mai elocvente şi care vin cu o doză de noutate în ce priveşte tema "Atitudinea faţă de discriminare."

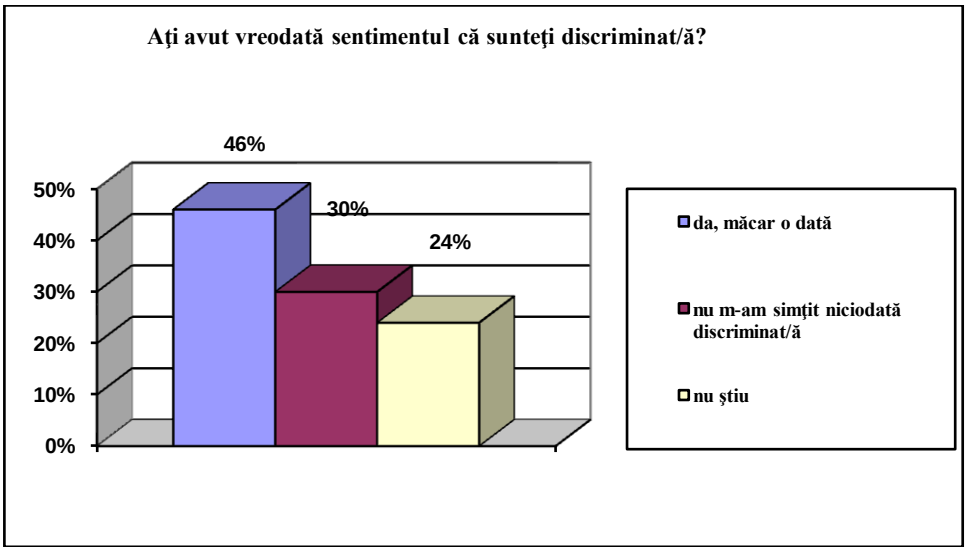

Graficul nr.4.2

Pentru 22% dintre cei chestionaţi criteriul cel mai frecvent de discriminare în România este acela legat de starea de sănătate/dizabilitate, pentru 21% dintre respondenţi criteriul cel mai des de discriminare este care are legătura cu rasa, etnia, 18% consideră că sexul este cel mai frecvent criteriu de discriminare, 14% sunt de părere că discriminarea cu privire la orientarea sexuală este cel mai des întâlnită, religia reprezintă pentru 11% un motiv de discriminare frecvent, 10% consideră că vârsta este criteriul de discriminare cel mai des întâlnit în ţara noastră, iar 4% sunt de părere că alte criterii ar fi mai frecvent întâlnite. (graficul nr.4.3) – Q4

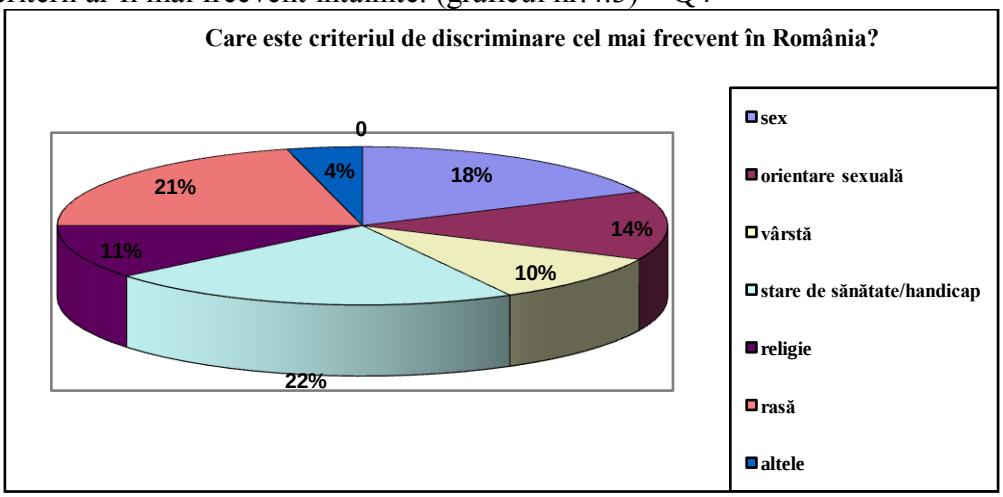

Graficul nr.4.3

Pentru 52% dintre cei chestionaţi egalitatea de şanse între femei şi bărbaţi înseamnă „a avea drepturi egale”, 26% consideră că „luarea deciziilor în comun”, 22% „a avea obligaţii familiale egale”. (graficul nr.4.4) – Q5

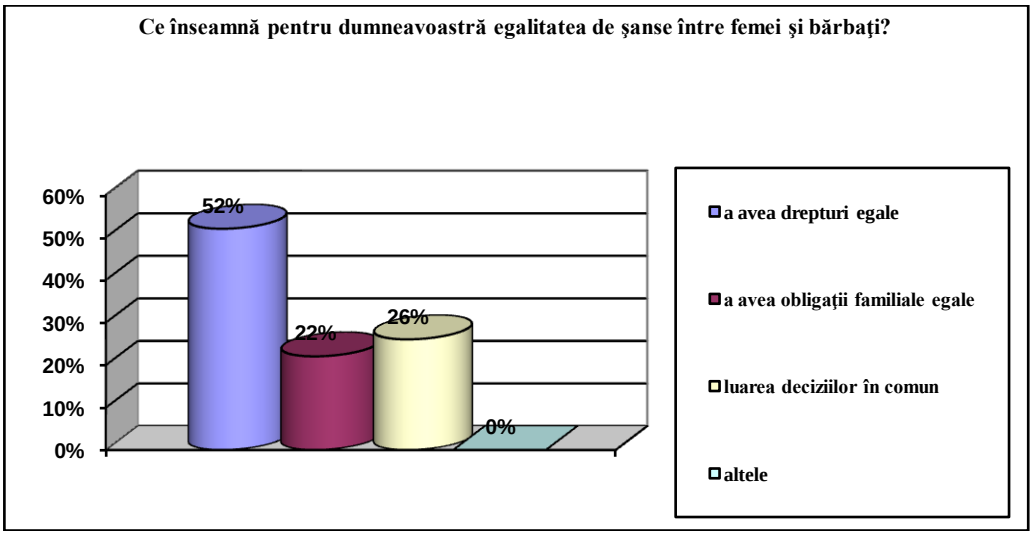

Graficul nr.4.4

În ceea ce priveşte prevenirea comportamentelor discriminatorii, 37% consideră că „eliminarea prejudecăţilor, conştientizarea şi implicarea mai mare a oamenilor" este o soluţie, 28% cred că „prin luarea unor măsuri mai aspre", 24% prin „organizarea unor întruniri pe această temă", 11% prin „mediatizarea cazurilor rezolvate". (graficul nr.4.5) – Q10

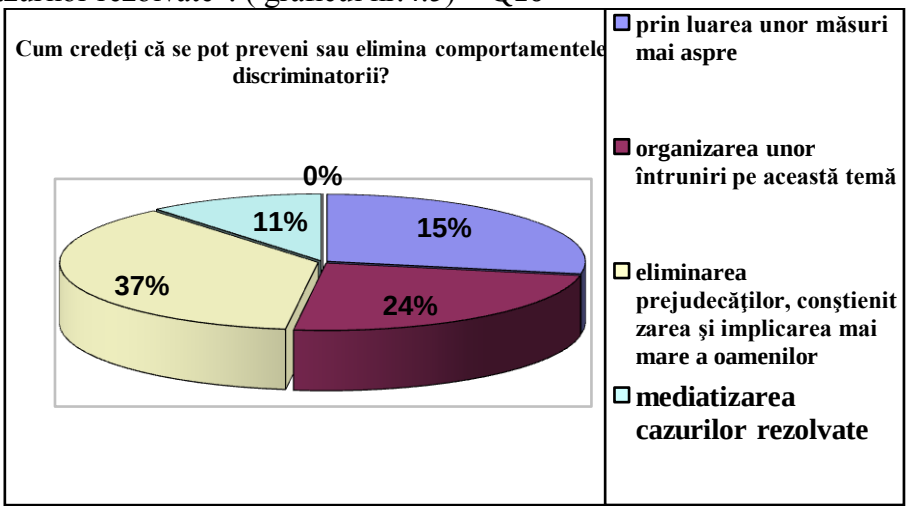
Cum credeţi că se pot preveni sau elimina comportamentele discriminatorii?
0%
11%
15%
37%
24%
prin luarea unor măsuri mai aspre
organizarea unor întruniri pe această temă
eliminarea prejudecăţilor, conştienit zarea şi implicarea mai mare a oamenilor
mediatizarea cazurilor rezolvate

Graficul nr.4.5

Referitor la intenţia de a anunţa sau nu instituţii abilitate în vederea soluţionarii problemelor discriminatorii în cazul în care persoana chestionată ar avea de suferit de pe urma unei discriminări, 35% au răspuns că „probabil că da", 27% „sigur că da", 16% „probabil că nu", 13% nu ştiu, 9% „sigur că nu". (graficul nr.4.12) – Q12

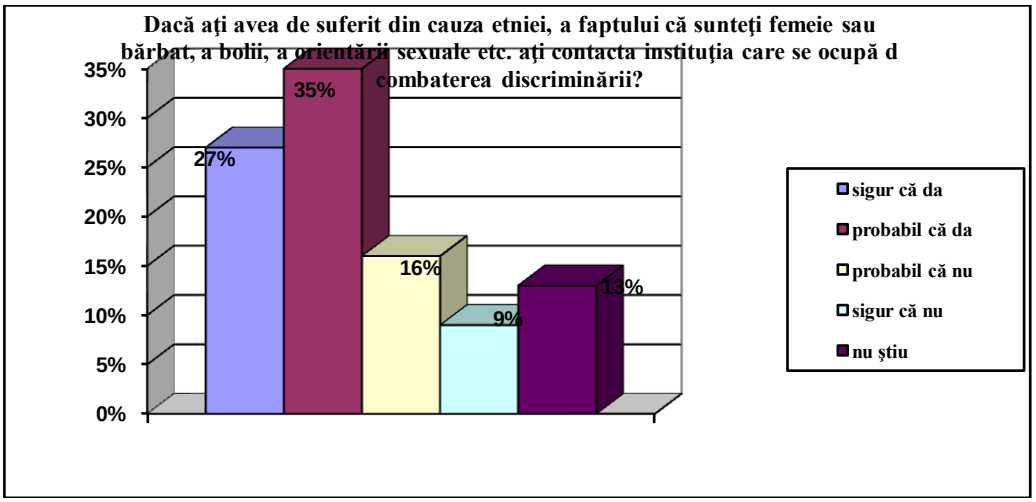

Graficul nr.4.6

În concluzie, problematica legată de fenomenul discriminării este oarecum percepută de respondenţi ca fiind un tratament diferenţiat, ilegal sau nonetic faţă de alte persoane, dar şi excluderea de la anumite activităţi. Pornind de la aceste aspecte se observă faptul că prezentul fenomen este cunoscut, resimţit şi chiar evaluat de cei cărora li l-a aplicat metoda de cercetare. Acest aspect demonstrează faptul că conştientizarea la nivel comunitar şi social există, dar atitudinea este una tacită, însă cu posibilitatea de a fi evidenţiată prin verbalizare în anumite contexte sociale şi politice. Cunoscut este faptul că umanitatea este greu de schimbat ca individualitate şi grup în condiţiile în care nu sunt schimbate percepţiile şi mentalităţile formate în timp. Acest fenomen, pentru a fi combătut, este necesar într-o primă fază să fie acceptat că este o realitate şi să se conştientizeze că schimbarea vine odată cu generaţiile, iar orice modificare în acest sens vine din interiorul sistemului familial şi educational. Plus de acest lucru, este important ca instituţiile abilitate să se facă vizibile şi să aducă un plus societăţii în care persistă fenomenul discriminării prin programe specifice şi politici sociale adaptate gradului de impregnare şi perpetuare a acestui fenomen.

BIBLIOGRAPHY

1. Banton Michael (1998), *Discriminarea*, Editura Style, Bucureşti.
2. Chelcea, Septimiu (1998), Cercetarea sociologică. Metode şi tehnici, Editura Destin, Bucureşti.
3. Cole, Gerald A. (1993), *Personnel management: theory and practice*, 3rd edition, DP Publications, London.
4. Iacob Luminiţa Mihaela, Sălăvăstru Dorina (2003), *Psihologia socială şi Noua Europă: In honorem Adrian Neculau*, Iaşi, Editura Polirom.
5. Malcom, Payne (1997), *Modern Social Work Theory*, Second Edition London, Published by Mac Millon Press Ltd.
6. Mocanu Cristina (coord.) (2008), *Discriminarea multiplă în România*, Societatea de Analize feministe – AnA, Institutul Naţional de Cercetare ştiinţifică în domeniul Muncii şi Protecţiei sociale – I.N.C.S.M.P.S. Bucureşti, Centrul de sociologie urbană şi regională curs SRL, Bucureşti.
7. Nastas, Dorin (2005), *Dinamica identităţii sociale în contextul relaţiilor între grupuri*, Editura Universităţii ,,Alexandru Ioan Cuza", Iaşi.

8. Singer, Peter; Mason, Jim (2006) *The Ethics of What We Eat: Why Our Food Choices Matter* , Rodale, New York.

- ✓ Declaratia Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948, Emitent: Organizația Națiunilor Unite, publicată în Broșura din 10 decembrie 1948
- ✓ Legea nr. 202/2002 privind egalitatea de şanse şi de tratament între femei şi bărbaţi
- ✓ Legea nr. 324/2006 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare
- ✓ Ordonanţă Nr. 137 din 31 august 2000 privind Prevenirea şi sancţionarea tuturor formelor de discriminare, republicată, Emitent: Guvernul României, publicată în Monitorul Oficial Nr. 99 din 8 februarie 2007
- ✓ http://dpus.usv.ro/docs/A6/A6.4_continut_discriminarea_si_strategii_antidicriminatorii-final.pdf, ”Discriminarea și strategii antidiscriminatorii”

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

RISK STRATEGIES IN AGRICULTURAL CREDITING

Dan Donosă

Lecturer, PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași

Abstract:In order to strengthen the supply of financial services, quantitative and qualitative, and to help low income clients, there were formulated a number of practices and guide principles. Are included here credit cost reduction, group crediting, individual crediting, risk management. Regarding to cost reduction, the micro lenders have introduced two different strategies: credit products and borrowing procedures, and the productivity of the credit officers. In group crediting has the advantage of growing the lender supply capacity of financial services for low income clients through the reduction of the borrowing administration cost. Individual crediting has the advantage of better screening the a potential debtor by an appraisal of the repayment capacity. Risk management is confronting with crediting risks of debtors with low incomes by selecting a specific target clientele.

Keywords: risk, strategies, credit, financial services

Micro-lenders have developed solutions to high-cost and high-risk issues associated with lending to micro and low-income customers. Over the years, a number of good practices and guidelines have been formulated to strengthen the availability of financial, quantitative and qualitative services, help for low-income customers and the sustainability of microfinance institutions.

Cost reduction

Micro-lenders are confronted with the problem of large costs associated with small loans. In fact, the costs of managing loans do not vary by the amount borrowed. By definition small loans are less profitable for the lender. Moreover, in some networks there are few offices in formal financial institutions. Generally, the establishment and operation of subsidiaries is very costly. Operating costs should be covered by the profits generated by the subsidiary offices. As a result, financial transaction costs are high for borrowers, and they have to move from long distances to the bank branch office. Micro-lenders, however, have found ways to reduce these high costs of offering small loans. Here are some different strategies:

A. Standardization of credit products and loan procedures

Micro-lenders simplify their activities by offering only a few standardized credit products. Typically, it offers short-term loans for working capital and only occasionally provides loans for investments to ordinary (known) borrowers. They have adopted a "lending-only" approach and few micro-lenders provide technical assistance or business preparation to their clients. Some have established collaboration agreements with partner agencies to provide non-financial support services. Loans are kept small and expand over time only a few weeks or months, especially for customers who first call for credits. Debtors with good credit repayment terms are rewarded almost automatically with new loans. Some microcredits increase the size of the following loans using predetermined forms. Although short and short-term short-term borrowing for borrowers for the first time is costly, financial transaction costs can be considerably reduced for well-known borrowers and borrowers. Micro-lenders usually charge debtors with interest rates and fees that are

much higher than those used by conventional form creditors. Interest rates must be positive in real terms to protect the value of the loan portfolio against the effects of inflation.

B. Productivity of Credit Officers

Credit inspectors are required to serve a large number of clients. Typically, a credit inspector is assigned between 200 and 300 debtors. To achieve this, the incentives (bonuses) given to the staff for the activity are widely used. These incentives depend on the volume of the loan, the quality of the loan portfolio and the number of low-income clients in remote areas that are assisted (in some cases). While these incentives increase the cost of managing the loan, well-trained and motivated staff are essential and able to increase the overall productivity of financial institutions. This reduces the creditor's operational costs in relative terms.

Group credit

There are two ways of group credit. A micro-lender can borrow a collective entity such as a cooperative or a rural bank, which in turn credits its members. However, the term is used for collective liability or group solidarity loan, so the lender offers loans to individual debtors who are organized in groups. In both cases, group members are collectively responsible for full repayment and timely repayment of loans.
Group credit may have the advantage of increasing the creditor's ability to achieve the availability of financial, quantitative and qualitative financial services, to help low-income customers by reducing the cost of managing the loan. In the first type of credit group mentioned above only one loan is administered for each group. Moreover, group credit reduces the creditor's costs by maximizing the use of inside information and by selecting the borrower. Group members ensure monitoring and repayment of the loan (its execution). However, the costs of group formation are high in most cases. This is true, especially for creditors who do not work with existing groups, They have to support the whole process of forming the group. Also, the costs of maintaining the group are high as long as the needs of the group members and the material situation differ over time, weakening the cohesion of the group. Credit officers must participate in regular meetings of the group in an effort to strengthen the group debt management responsibilities, group cohesion and the emergence of sense of responsibility among group members.

Individual crediting

Micro-lenders use a modified version of traditional bank lending technology that has been adapted to the features of small and short-term loan offer to low-income borrowers. The selection of potential customers is achieved by assessing the individual reimbursement capacity and their willingness to repay. Innovative micro-creditors examine household cash flows and check the creditor's creditor history to get a full picture of repayment and solvency.

The process of collecting detailed information on individual clients is a costly exercise for microcreditors. However, these costs can be reduced by using a standardized request list. Moreover, once the high costs of initiating and establishing a creditor-client relationship have been achieved, the costs of obtaining additional information or of updating existing ones are much lower. Some micro-creditors try to introduce more individual credit terms for members of collectively responsible groups in time. These initiatives are interesting because they combine labor cost savings with high quality groups of individual lending services to group members. In many cases, the loans that followed the first and the repayment of the loan are made by the group or by the lender, which would ultimately lead to relatively high costs for all.

Risk management

Micro-creditors face credit risks for low-income borrowers by selecting a specific target customer. These customers are typically urban micro-entrepreneurs who have some business experience for whom a loan application is applied. Delegation of the lending authority, at branch

office level, is achievable at certain dimensions. This gives the certainty that credit officers who are close to customers have an influence on the lending decision. Another element in the risk management strategy of micro-credit is the requirement for debtors to contribute a minimum share of the total investment cost. In individual lending, the duration of the loan and the loan repayment rates are also tailored to the individual debtors' ability to repay. This reduces the risk of default. Normally, substitutions to the credit guarantee are accepted as long as the target customers will rarely have traditional bank guarantees. First-time borrowers need to build a good loan repayment file before receiving larger loans. The main risk management mechanisms of professional micro-lenders are adequate accountability, asset planning and management, the use of internationally accepted accounting standards, and a computerized information management and accounting system. They improve the basis for making an effective decision on time and cost.

CONCLUSIONS

In order to ensure the availability (offer) of financial, helpful, quantitative and qualitative financial services to satisfactory and sustainable low-income customers, agricultural credit institutions should be actively engaged in cost-effective delivery strategies for credit. Then you should develop appropriate credit products and credit technology. Most cost reduction strategies are outlined below.

• using a decentralized operational structure and employing mobile credit and / or mobile offices;

• delegating the credit authority to field personnel;

• recruiting staff with solid knowledge in the fields of: economic engineering, farm management and rural economy;

• provide adequate staff training and use of incentives for staff;

• simplifying credit procedures;

• selecting potential clients and assessing credits through collaboration with local organizations

(agricultural consultants, NGOs and communities)

• integrated banking software for accurate and timely accounting and the establishment of an efficient information management system.

• Diversifying the credit portfolio to balance the variable staffing tasks due to agricultural seasonality.

• Agricultural credit institutions require a proper operational structure to respond to customer requests; it includes well-trained and motivated staff and appropriate credit products.

• Effective operations of decentralized bank branches depend on the delegation of credit to field staff, the existence of adequate and balanced checks, and the use of an appropriate information management system.

• Activity-based incentives strengthen the motivation and productivity of credit officers. Gathering essential market information facilitates the identification of potential customers.

• Farmers' classification of agricultural production systems, farm inputs and main agricultural commodities helps define the actual demand for credit products. These high costs of collecting specific information on solvency and the ability to repay future customers' loans can be significantly reduced through collaboration with local organizations.

• It is important to set lending rates on market terms to fully cover the transaction costs of agricultural loans.

BIBLIOGRAPHY

1. Adams, D.W., Graham, D.H., Pischke, J.D. von(eds.), 1984 - *Undermining Rural Development with Cheap Credit.* Westview Press. Boulder, Colorado.

2. Breitschopf, B., 2000 - *Gaps between Supply and Demand of Rural Finance at the Small and Medium Private Farm Level.* In: Heidhues, F. and G. Schrieder (eds.), Romania – Rural Finance in Transition Economies, Frankfurt /M.

3. Ellis, F.,1988 - Peasant *Economics. Farm Households and Agrarian Development.* Cambridge, New York, Port Chester, Melbourne, Sidney.

4. Hünseler M. (2013) Credit Risk Strategies. In: Credit Portfolio Management. Global Financial Markets Series. Palgrave Macmillan, London

5.Yaron, J., McDonald, P.B., Jr. & Piprek, G.L. 1997 –*Rural Finance: Issues, Design, and Best Practices*. Environmentally and Socially Sustainable Development Studies and Monographs Series 14. World Bank. Washington, D.C.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE INVISIBLE MAN. VESTIMENTATION AND CORPORALITY

Horia-Vicențiu Pătrașcu

Lecturer, PhD, Politehnica University of Bucharest

Abstract: The main issue of the flesh-body relationship was approached in the contemporaneous phenomenology in various studies and books, however without going beyond the frameworks already established by Edmund Husserl. Thus corporality still represents, in all of today's phenomenological approaches, the object that entered my attention field – either the material-inanimate corpse, the body of an animal or of the human otherness. In this perspective corporality bears the signs of exteriority, as it is constituted by contrast with the subjectivity and the interiority of my own "flesh". In this article the two concepts are subjected to a shift in meaning, as corporality and animality are seen as objects of the wishes and drives of the human being, which is defined – anthropologically – as having an "invisible" flesh, that is a deficient or insufficient corporality. Considering its fundamental weakness, the human being tends to have a bodily set-up constituted of borrows and imitations of animal life. Such reinforcement of its corporality is obvious in the presence of clothing and technology as absolutely defining components of the human being. Totemism too acknowledges the fascination exerted by animality on man and the latter's wish to in-corporate it. Nevertheless, this propensity towards corporality includes a drawback – the favoring of the naked "flesh", the "original", in-corporal and invisible condition of the human being. Following this dialectic of flesh and body I remark that we live nowadays in a time driven by the paradigm of the "naked flesh" and in-corporal body reflected in the minimal clothing that misses the "natural" dimensions of the body and borrows its chromatic to make it "invisible".

Keywords: flesh, body, invisible, animality, phenomenology

Culoarea pielii omului îl face invizibil. Omul e cel mai tern, cel mai șters animal de pe fața pământului, cel mai nespectaculos, cel mai lipsit – la propriu – de culoare.

Din nevoia de a suplini lipsa de zestre naturală a apărut vestimentația, bogată în culori, cu cozi, cu pene, cu extensii și accesorii. „Cum se poate atunci, ar putea repeta mintea reflexivă, ca marele țesut alt tuturor țesuturilor, unicul țesut adevărat, să fi fost practic ignorat de știință – adică țesutul vestimentar din lână sau din altă stofă, cu care Sufletul Omului se înveșmântează și pe care îl consideră drept învelișul și salopeta cele mai îndepărtate de esența sa: în interiorul căruia toate celelalte țesuturi ale sale sunt incluse și camuflate, toate facultățile sale acționează, tot Eul său trăiește, se mișcă și se manifestă ca atare? Pentru că, dacă vreun gânditor izolat și cu aripile frânte și-ar putea arunca ochii lui de bufniță asupra acestei zone obscure, cea mai mare parte a privirii lui ar zbura deasupra acesteia cu o totală nepăsare, privind Hainele ca o proprietate, nu ca un accidente, drept ceva foarte natural și spontan, cum sunt frunzele copacilor și penele păsărilor. În toate speculațiile, omul a fost în mod tacit considerat drept un Animal Îmbrăcat, în timp ce, prin natura sa, el este un Animal Gol; și numai în anumite împrejurări, premeditat și ingenios, își pune masca Hainelor." (Carlyle 1998, 18-19) „Omul invizibil" este un pleonasm, culoarea pielii îl poate face să treacă neobservat, să se strecoare nereperat – ceea ce în primă instanță îi asigură șanse mai mari de supraviețuire în fața prădătorilor, dar, ulterior, printr-o descoperire poate pur accidentală, îl face să devină el însuși cel mai mare prădător existent. Natura a compensat „slăbiciunea" omului printr-un truc extrem de economic: l-a făcut și mai slab. L-a lăsat fără blană, i-a dat o culoare „invizibilă" – iar acestea au declanșat pe cale de consecință și ștergerea „mirosului" specific care l-a invizibilizat

aproape cu totul. Într-o carte celebră, *Maimuța goală*, etologul Desmond Morris aduce puternice argumente în favoarea ipotezei activării unui mecanism natural, întâlnit și la alte viețuitoare, cum ar fi de exemplu axolotul, în cazul omului: neotenia. Neotenia este „procesul prin care anumite caractere juvenile sau infantile sunt reținute și prelungite în viața adultă." (Morris 2015, 25) Neotenia explică atît prezența dezvoltării creierului până la vârste mari, dar și absența părului de pe corp, cît și menținerea curiozității, pe tot parcursul vieții sale. Dar explică în primul rând *slăbiciunea* fundamentală a ființei umane, existența sa imediat învecinată neantului, fragilitatea și agilitatea sa, delicatețea făpturii sale – temei indispensabil al unor acțiuni de o mare finețe.

Felul în care este colorată pielea oamenilor arată, pe lângă, protecția diferită în fața razelor ultraviolete, rolul acestei colorații de a-l face pe om invizibil, indicând astfel mediul primordial în care acesta s-a format. Atît non-culorile „albă" și „neagră", cît și „galben" și „roșu" ale raselor umane au, la baza lor, o motivație biologică, adaptativă: de a face invizibilă ființa umană în mediul său natural. Importanța protecției față de ultravioletele solare pălește în fața acestui scop adaptativ mult mai stringent: supraviețuirea într-un mediu natural ostil – cu atît mai ostil cu cît ființa umană este mai firavă. Ceea ce este comun tuturor oamenilor – indiferent de culoarea pielii – este „rațiunea" practică a acestei culori: anume de a-l face să se piardă în peisaj, de a-l face să se confunde cu mediul exterior. Natura a ales să-l facă pe om „invizibil", „imperceptibil" – prin absența unei coloraturi specifice, prin gabaritul insignifiant, prin absența mirosului propriu. După cum spuneam, această măsură de protecție, acest camuflaj creat în scopuri defensive a devenit ulterior arma cea mai redutabilă a ființei umane. Putându-se strecura nevăzute, nereperate, aceste ființe gracile au putut ucide – ajutate de o piatră, de o săgeată – animale mari, mamuți, bizoni. Imaginea lui David înfrângându-l pe Goliat este, în acest sens, emblematică. Omul este un adolescent firav în natură – dar tocmai firavitatea, invizibilitatea sa îl fac să stăpânească lumea, să supună fiarele cele mai înspăimântătoare.

Laolaltă cu realizarea avantajelor evidente derivate din *incorporalitatea* sa apare însă, încă din cele mai vechi timpuri, în starea sa naturală, ca să spunem astfel, *dorința de corp*, invidia de corp. Omul vede că natura înconjurătoare este plină de corpuri, de corpuri mari, colorate strident, mirositoare, sonore, majestuoase, impunătoare. Toate celelalte ființe, cu excepția lui, au corp, o corporalitate evidentă.[1] Prima mare ruptură de care omul a devenit conștient a fost între *vizibil* și *invizibil*, adică între animalitate și el însuși, altfel spus, într-o terminologie fenomenologică devenită clasică, între *corp* și *trup*. „Această diferență între cele două corpuri pe care le-am distins – al nostru, care se încearcă pe sine însuși în același timp în care simte și ceea ce-l înconjoară, pe de o parte, și un corp inert al universului, pe de altă parte, fie că e vorba de o piatră în drum sau de particulele microfizice despre care se crede că o constituie – să o fixăm de acum înainte într-o terminologie adecvată. Vom numi primul corp trup (*chair*), rezervând celui de-al doilea numele de corp (*corps*)." (Henry 2003, 24) Dar dacă pentru fenomenologie această distincție nu face decît să o repete pe cea mai veche dintre obiect și subiect sau dintre materie și spirit, atribuindu-i corpului însușirile de rezistență, opoziție, impenetrabilitate și subiectului pe cele de sensibilitate, afectivitate și comprehensiune, era de la sine înțeles ca demersul fenomenologic să rateze înțelegerea corpului și trupului ca pe imbolduri sau impulsuri de egală intensitate ale ființei umane. Cele două „stări" sau condiții se confruntă definitoriu și permanent în ființa umană. Trupul gol este o pură abstracție, căci

[1] Drept pentru care el le și poate ucide în timp ce, în fața lor fiind, în cele mai multe cazuri, el nu este *văzut*, în termeni hegelieni el nu este *recunoscut*. Dar, invers ca la Hegel, aici tocmai cel care le poate ucide nu este recunoscut ca stăpân. Animalele îl privesc indiferente, literalmente nu îl sesizează, nu îi pot percepe, distinge prezența / existența. (Putem oare deduce de aici fundamentele „spirituale" ale dorinței oamenilor de a domestici animalele? Dincolo de rațiunile „economice", „productive" ale domesticirii – nu există oare și această rațiune spirituală de a fi *recunoscut* de către animale și astfel de a deveni vizibil, de a intra în comunicare cu „celălalt"-ul său și de căpăta astfel – și prin această cale – un corp? Nu este exasperantă această ignorare de către animalitatea înconjurătoare, această nerecunoaștere a existenței umane?)

el este trup gol doar în raport cu un corp îmbrăcat. Omul constată că în timp ce el le poate vedea pe cele existente – el însuși rămâne nevăzut de către ele. El se conștientizează pe sine ca invizibil și deci inexistent pentru ceilalți „participanți" la viața naturală. El este exclus din natură chiar prin ceea ce-l protejează față de ea: prin invizibilitatea sa. În ființa umană se generează cele două tendințe contradictorii care urmează să-i scrie istoria: dorința de a dobândi un corp vizibil – ca cel al animalelor sau al fenomenelor naturale și dorința de a-și afirma „trupul" *natural*, adică in-vizibil, de a persista *în „inexistența" sa „primordială"*. „Veșmântul se interpune între noi și neant." (Cioran 1992, 254) Din aspirația spre corporalitatea naturală iau naștere civilizația și cultura umane, căci acestea nu sunt, la originile lor, decît încercări de a imita natura, de a o asimila, de a o în-corpora. Primul om care se „îmbracă" în elementele naturii este primul om civilizat, primul om care vrea un corp asemănător celor din jurul său. În acel moment el devine cu adevărat om adică deopotrivă sciziune și uniune dintre trup și corp.

Omul și-a exprimat încă din cele mai vechi timpuri dorința de corp aspirația spre corp prin reprezentările de tip animalomorf ale totemurilor. Membrii societăților totemice își „împrumută" „corpul" de la cîte un animal-totem, fondator-originar al tribului. Până târziu, până la reprezentările egiptene ale zeității și idolatrii lui Baal, al vițelului de aur și până la epifaniile lui Zeus – acestă sete, acest imbold de corporalizare s-a manifestat într-o varietate exuberantă de forme și culori. Totemismul a fost considerat de către specialiști ca un fenomen religios primordial, originar. (Gennep 2000) O discuție filosofică serioasă asupra acestei propensiuni – să-i spunem definitorii? – spre corporalitatea animalică este încă necesară. O întreagă tradiție, filosofică, religioasă și științifică consideră animalitatea și corporalitatea ca fiind un *dat*, depășit de ființa umană în ascensiunea ei spre sfere intelective și spirituale – văzute, la rândul lor, ca fiind fie opuse acestui dat, obținute prin negarea sau opoziția față de animalitatea sa bazală, fie – așa cum se întâmplă în antropologia fizică sau biologică – ca o împlinire, pe un plan superior, a acestei animalități. Astfel, „raționalitatea" ființei umane este privită ca „diferență specifică" față de genul proxim „animal". „Spiritualitatea" sa este, dintr-o perspectivă religioasă, concepută ca fiind rezultat al „distilării" sau mai curând al anulării carnalității. Evoluționismul rămâne și el în aceleași cadre prestabilite de tradiție, întemeiată la rândul ei pe supoziția animalității ca *dat* fundamental, ca bază a ființării umane, chiar dacă, în răspăr cu filosofia și cea religia, „răstoarnă" perspectiva acordând întâietate „naturii" animale a ființei umane, explicând diferența sa specifică printr-o arheologie bine dirijată pe „șantierul" genului proxim. Omul ar fi, conform științelor biologice, cum am arătat deja, o realizare superioară a unor tendințe existente în întreaga lume vie, între genul proxim și diferența specifică ar fi, așadar, o legătură *genetică*. Or, un asemenea mod de a pune problema lasă complet descoperită, printre altele, problema totemismului. Cu totul altfel stau lucrurile dacă admitem existența unei înclinații generale, intrinseci ființei umane, spre corporalitatea animală. Animalitatea nu mai este un *dat* ci un obiect al dorinței, al aspirației umane. O „destinație" – nu un punct de plecare. Trezindu-se aruncat într-o lume ostilă – slab și fără apărare naturală, firavă trestie pe care un abur, o picătură de apă o poate sorti pieirii (B. Pascal) – omul râvnește la *puterea evidentă* a animalelor: colții crocodilului, ghearele și forța imensă a ursului, zborul și vederea șoimului sau a naturii înconjurătoare, a „forțelor" ei: viteza vântului, omniprezența aerului, ușurința norilor. Omul tânjește, aspiră să le încorporeze, să se încorporeze – căci, cum s-a spus, el este un „animal bolnav", un „animal deficient". Tocmai deficiența pe planul animalității îl face să se civilizeze, să-și compenseze incapacitatea naturală prin tehnologii adjuvante.

Că divinitatea se întrupează în corpul unui animal nu mai pare un lucru atît de straniu dacă-l coroborăm cu faptul că omul însuși se „întrupează" prin împrumuturile din natura animalică: în tatuajele sale, în penele cu care-și decorează părul și capul, în pandantivele pe care le folosește, în vestimentația sa – de la cea mai sumară până la cea mai amplă – *omul vrea să-și dea sieși corp*, vrea să se facă văzut, să se afirme în *ordinea vizibilului*. Paradoxal, tocmai acest corp împrumutat din

natura animală este „artificial", este o construcție, este ceva adăugat – și de aceea, un *păcat săvârșit* în contra „naturii" sale – invizibile. Tensiunea, balansul permanent între cele două tendințe ale ființei umane, între fidelitatea față de „substanța" sa, invizibilă, și dorința de a-și da corp, de a se face vizibil, străbate textele întregului Vechi Testament. O găsim încă în *Geneză*: Adam și Eva devin conștienți de sine rușinându-se de goliciunea lor (*id est* noncorporalitatea lor) și, aproape ca un act reflex, se îmbracă cu niște frunze. *Sensul originar al înveșmântării este corporalizarea*. Adam și Eva își ascund goliciunea (in-corporalitatea) prin aceste cîteva frunze prin care arată că, de acum înainte, îi va defini, alături de și în contra „naturii" lor invizibile, voința de a avea un corp, de a se fenomenaliza. Abia prin acest corp de împrumut cele două ființe originare devin vizibile una pentru cealaltă și se pot manifesta ca ființe sexuale.

Omul fără corp, adică omul fără veșminte, este o ființă asexuată, abia prin vestimentație capătă un corp, și deci un sex și dorință sexuală. Abia după „păcatul originar", după ce-și acoperă corpul, Adam și Eva își descoperă sexualitatea, devin ființe sexuale. Doar corpul „îmbrăcat" este un corp sexual, acoperirea inițială a organelor genitale – atît în reprezentările artistice ale căderii cît și în documentele etnologice privitoare la triburile primitive – arată rolul primordial și fundamental al vestimentației: acela de corporalizare. Sexualitatea joacă aici rolul de sinecdocă foarte puternică: sexul stă pentru corp întrucît sexualitatea aparține numai ființelor corporale. Prin „păcatul originar" Adam se întrupează, își dă sieși corp. El își trădează „trupul" natural, invizibil, trupul „de duh" sau „de slavă", adică trupul gol și alege – îmbrăcând acest trup – să aibă un corp. De aici înainte Adam și Eva „cad", adică intră în ordinea corporalității: se hrănesc din sudoarea frunții lor, fac copii, femeia va cunoaște durerile facerii și se va supune bărbatului ei. Adevărata separare a sexelor se produce „după" cădere, după corporalizare. „Înainte" de acest eveniment dramatic Adam și Eva erau complet egali, nediferențiați sexual. Ca și în stare naturală – dimorfismul sexual este ca și absent în Grădina Edenului. Există o egalitate deplină, totală între Adam și Eva – care nu sunt încă bărbat și femeie.[2] Sexualitatea reprezintă un lucru atît de important pentru ființa umană deoarece constituie experiența redobândirii trupului gol, a goliciunii inițiale, este o experiență a re-edenificării. Sexualitatea umană nu are sens decît ca dez-golire, ca dez-brăcare, ca reinstituire a trupului inițial pe fondul de-stituirii temporare a corpului înveșmântat. Dacă Adam și Eva nu au putut face experiența autentică a sexualității decît după ce, descoperind că sunt goi, s-au îmbrăcat, tot astfel – omul căzut redevine „om primordial" dezbrăcându-se, *în contrast* cu hainele pe care le poartă. Experiența sexuală nu este niciodată finală, ci este repetitivă și obsesivă – întrucît corpul uman nu poate deveni niciodată în mod absolut *trup gol*.

Adam își „trădează" trupul gol, se îmbracă, își dă corp, regretând în același timp starea sa de nuditate paradisiacă, „naturală". Paradoxul este următorul: Omul este om în virtutea unei trădări inaugurale a stării sale „naturale" – „invizibilitatea" – prin imitarea naturii înconjurătoare, caracterizate prin corporalitate și vizibilitate. Există un imbold către animalitate, către corpul animal sau natural și în acest sens se poate vorbi despre o „decădere" principială la cele de jos, despre o cădere originară, *întemeietoare*. De aceea disocierea în ființa sau mai precis în ființarea umană între un „înainte" și un „după", dintre o stare „naturală" și o stare „civilă" este pur „mitologică" sau „teoretică", este făcută din rațiuni didactice, constrânși fiind de mecanismele discursivității să exprimăm diacronic ceea ce de altfel este absolut sincronic. Numai ținând cont de această precizare poate fi citită următoare afirmație: Omul a fost creat de natură, într-adevăr, ca un înger, fără corp, fără sexualitate – dar tocmai de aceea (și de la bun început) ființa umană tânjește după corpul său, după animalitatea sa. Omul gol este, de aceea, un om „abstract" – lipsit de orice aluzie a carnalității, este un om in-corporal și im-ponderal, este omul în dimensiunea sa „pură", este ceea ce se numește,

[2] Se prea poate ca mișcările egalitariste și cele de desființare a sexualității bipolare – primele prin abolirea diferențelor de gen, celelalte prin multiplicarea indefinită a acestora – să țină în mod inconștient de acea „nostalgie a originilor", de încercarea de refacere a indistincției primordiale, a trupului necorporal, a trupului gol, a trupului „de slavă".

într-o terminologie creştină: „trup de slavă". O dovadă grăitoare în acest sens este faptul că nudurile sunt cel mai inofensive din punct de vedere sexual şi de aceea sunt acceptate în arta sacramentală. Biserica nu se simte vexată de aceste trupuri goale, dimpotrivă – tocmai pentru că sunt trupurile incorporale originare şi pentru că omul gol este complet lipsit de sexualitate.

Este curios că această dialectică dintre trup şi corp a scăpat fenomenologiei, care şi-a făcut un obiect predilect din analizarea, nu rareori subtilă, a acestei relaţii. De exemplu, pentru Jean-Luc Marion: „în trup, interiorul (cel ce simte) nu se mai distinge de exterior (cel simţit); ele se confundă într-un unic sentiment – acela de a se simţi simţind. Prin urmare, nu pot vreodată să mă situez la distanţă de trupul meu, să mă disting de el, să mă îndepărtez de el şi încă mai puţin să mă lipsesc de el." (Marion 2004, 70) De obicei fenomenologii vorbesc despre trup într-un limbaj adamic, ca şi cum trupul despre care vorbesc nu ar fi cunoscut niciodată haina, îmbrăcămintea. Ca şi cum ar fi vorba despre un trup gol. În realitate omul se distanţează în fiecare clipă de trupul său – căci şi-l ascunde, făcându-l deopotrivă vizibil, prin vestimentaţia sa, prin tatuajele şi prin podoabele sale. Îmbrăcându-mă – eu deopotrivă mă înstrăinez de trupul meu şi mi-l apropriez, în măsura în care vestimentaţia mea sau podoabele pe care le port îl manifestă, îl exprimă, îl „reprezintă" sau i se potrivesc. Eu îmi simt trupul numai în măsura în care el a devenit deja corp – adică trup înveşmântat şi împodobit, căci eu nu am niciodată o experienţă pură a trupului – nici măcar în actul sexual; poate doar în pragul morţii, când redevin ceea ce am ascuns în tot timpul vieţii. „Pentru că suntem îmbrăcaţi, ne credem nemuritori: cum să mori când porţi o cravată?... un *domn* nu poate fi plămădit din noroi sau pulbere." (Cioran 1992, 254)

Dialectica trupului şi corpului străbate istoria omului şi se manifestă fie prin prevalenţa unuia dintre termeni şi furibunda negare a celuilalt, fie printr-o segregare paşnică, obţinută prin delimitări spaţiale şi temporale precise sau aproximative, fie – mai rar – prin încercarea, paradoxală, de unire, de sinteză a celor două „ireconciliabile". Acest balans devine cît se poate de evident în felul în care omul a conceput divinitatea, dacă acceptăm, cu L. Feuerbach, că divinitatatea reprezintă modelul suprem al fiinţei umane, arhetipul în care omul a aşezat cele mai specifice şi mai „înalte" trăsături ale sale.

Credinţa în Dumnezeu (arhetip al omului) urmează acelaşi tangaj cu al constituirii omului însuşi: între Dumnezeul invizibil, de nevăzut, de neperceput, insesizabil şi Dumnezeul vizibil, perceptibil, palpabil. Între Iahve şi idoli. Între Iahve şi Hristos. Între iconoclasm şi iconofilie. Religia creştină unifică în mod paradoxal cele două tendinţe: invizibilul devine vizibil, trupul gol este, în acelaşi timp, un corp sexual, Fiul Omului s-a întrupat fără să-şi piardă inocenţa, maternitatea este feciorie neprihănită. Hristos este Noul Adam, iar imaginea cea mai răspândită în cultul creştin este cea de pe cruce nu doar din cauza reprezentării suferinţei divine mântuitoare, ci mai ales pentru semigoliciunea lui Iisus. Privită din acest punct de vedere imaginea răstignirii lui Iisus reproduce întocmai momentul căderii lui Adam: gol, doar cu şoldurile acoperite. Este acelaşi moment însă cu o semnificaţie complet diferită: corpul uman este, prin Hristos, absolvit de păcat, este mântuit! Una dintre primele motivaţii ale adoptării creştinismului a fost tocmai această împăcare a omului cu corporalitatea sa, cu „păcatul său originar", împăcarea dintre invizibilitatea sa primordială, originară şi vizibilitatea sa artificială, dobândită, construită. *Iisus învia*ză *corpul* – declarat mort şi sursă a mortalităţii – de către cei mai mari medici ai umanităţii, cel mai cunoscut dintre ei fiind Platon. Iisus reabilitează corpul – nu-l disprețuieşte, ci îl vindecă, îl mângâie, îi dă de mâncare şi de băut, îl îngrijeşte. Spre deosebire de profeţii care-l preced şi care practică mortificări, abstinenţe, posturi îndelungate – Iisus participă la nunţi şi petreceri, deseori îl vedem luând masa – chiar şi după învierea sa. Sigur, creştinismul are o istorie îndelungată şi contradictorie şi ar fi fals să identificăm întreaga religie creştină cu creştinismul timpuriu şi cu primele intenţii ale învăţăturii lui Iisus. „Această problematică grecească a ierarhiei dintre trup şi suflet a fost integrată în creştinism,

generând tendinţa ascetică (de stăpânire a trupului) specifică vieţii spirituale. Însă teologia creştină a trebuit să iasă din acest pur dualism, deoarece a fost nevoită

să explice un fenomen fundamental pentru definirea creştinismului: Întruparea. Faptul că, după prologul Evangheliei lui Ioan, <Cuvântul s-a făcut *trup*> implică o regândire din temelii a problemei eline a corporalităţii şi a dualismului său inerent: prin Întrupare, trupul însuşi este ridicat la rangul de principiu, de realitate primordială. Pornind de la realitatea Întrupării şi, apoi, de la faptul că dimensiunea euharistică este esenţial legată de ideea de trup (<acesta este trupul meu>), că Înălţarea a avut loc <cu trupul> şi că <învierea morţilor> va fi la rândul ei <cu trupul>, teologia creştină a afirmat că trupul însuşi a fost îndumnezeit. Totuşi, cu excepţia tratatelor ascetice, trupul ca atare nu a stat în prim-planul atenţiei reflecţiei teologice." (Ciocan 2013, 15) Cele două tendinţe specific umane – cea spre invizibil şi cea spre vizibil – au rămas să se dispute şi în cadrul creştinismului, atrăgând şi impunând deseori hermeneutica invizibilului şi a incorporalităţii, în aşa fel încît nu putem declara cu totul falsă afirmaţia lui Nietzsche conform căreia creştinismul este un platonism pentru mase. Este foarte adevărat că platonismul a învins de multe ori în interiorul creştinismului, dar acest fapt nu ne poate opri să vedem evidenta propensiune către corporalitate a creştinismului originar, timpuriu. Nici faptul că reabilitarea corpului, „absolvirea" lui de vină, împăcarea acestuia cu „spiritul", a vizibilului cu invizibilul, a „naturii" originare cu „construitul", artificialul şi constituirea, a goliciunii cu vestimentaţia – au stat cel mai probabil la fundamentele adoptării creştinismului de către o lume deja prea separată între două „ireconciliabile": corp-spirit, vizibil-invizibil, sensibil – inteligibil, unu – multiplu, fiinţă – devenire. Să nu uităm valoarea fundamentală a creştinismului – dragostea, sentiment inconceptibil în absenţa corporalităţii. Numai un Dumnezeu corporal poate fi iubit. Numai un *trup în-viat*, adică un corp, poate fi primit cu dragoste. Istoria creştinismului urmează însă aceleaşi fluctuaţii ale dialecticii trup-corp, enunţate mai sus: fie una din tendinţe a prevalat în dauna celeilalte, fie au coexistat într-o „segregare paşnică". De multe ori se întâmplă ca teoretic, de la amvon, să se predice valorile trupului gol, ale trupului imaterial, de slavă, ale ascetismului şi renunţării la orice posesiune şi podoabă corporală, dar în practică şi în incinta aceluiaşi sălaş să întâlnim exact contrariul, atît la cei care ascultă cît şi la aceia care afirmă supremaţia trupului gol: preoţii înveşmântaţi în aur şi argint, catedralele somptuoase, mesele îmbelşugate, pasiunea pentru podoabe şi pentru aur. Evul mediu „întunecat" este de altfel plin de luminoase pasiuni, de corporalitate, de dansuri, de muzică, de veşminte colorate şi de sexualitate. Renaşterea nu face decît să ridice cenzura de pe exprimarea liberă a acestor practici – fără îndoială existente şi înaintea ei. Renaşterea descoperă omul corporal doar în sensul dez-văluirii artistice a acestuia, mai prohibită în timpurile medievale.

Cele două mişcări contradictorii – recuperarea trupului natural-invizibil şi dobândirea şi consolidarea corporalităţii constituie o pereche fundamentală de forţe care determină întreaga istorie a fenomenalităţii omului. Va fi poate un lucru de mirare să spunem că tocmai astăzi trăim, de mai bine de un secol, într-o epocă în care predomină tocmai prima forţă. Era noastră este o eră a trupului gol, desăvârşită prin revoluţia sexuală şi continuată după aceea! Observaţi că astăzi oamenii preferă tot mai mult hainele apropiate de culoarea pielii, acele culori sau nonculori care-i fac invizibili. Invizibili în faţa semenilor săi. Dacă-şi expun, prin decolteuri generoase, bucăţi întinse de piele – oamenii nu se reîntorc la natură, la „frumuseţea" naturală a corpului uman (aşa ceva nu există), ci la „invizibilitatea" cu care natura l-a dăruit pe om. Este aceasta nu doar o hartă eronată a reîntoarcerii la „domnia simţurilor" şi a plăcerii, la un hedonism natural – ci chiar împlinirea tradiţiei trupului incorporal, împlinire rămasă ascunsă chiar celor care o aduc astăzi în act. Dacă analizăm vestimentaţia ultimului secol observăm că se defineşte printr-un continuu reducţionism: încetul cu încetul s-a renunţat la ultimele accesorii, la ultimele volute şi ornamente care mai persistau. Hainele se apropie tot mai mult de dimensiunile şi de „culoarea" – invizibilă – a trupului. Înaintea epocii noastre omul a vrut să se facă cît mai vizibil semenilor săi – prin coafuri etajate, prin vestimentaţii

încărcate şi colorate, prin pălării şi căciuli etc. Astăzi – prin minimalizarea vestimentaţiei sale, prin reducerea cît mai aproape de trupul natural a dimensiunilor hainelor, prin renunţarea la pălării, peruci, caftane – omul redevine trup– invizibil. Nu e doar o vorbă faptul că rochiile lungi, complicate, volanele, briz-brizurile, arabescurile vestimentelor femeii din alte vremuri aveau rolul, darul de a atrage privirile şi de a stârni dorinţele bărbatului – mult mai mult decît o face corpul gol al femeii. Ei bine, astăzi omul vrea să redevină „natural" în faţa semenilor săi, să devină cu alte cuvinte, invizibil. Observaţi culorile pe care le foloseşte, tipul de îmbrăcăminte pe care-l preferă: privirile noastre sunt purtate în sus, înspre capul persoanei şi nu spre corpul acesteia. Se prea poate ca astăzi să culegem roadele târzii ale creştinismului-platonizant care ne-a educat să fim precum îngerii, să nu avem corp, să nu avem sex, să nu avem haine, să revenim la starea dinaintea căderii.

Or, cum se ştie, Adam şi Eva îşi descoperă sexualitatea laolaltă cu îmbrăcămintea, cu hainele, atunci când se îmbracă. Îmbrăcându-se îşi dau un corp, îşi dau sexualitate, devin atrăgători unul pentru altul. De altfel, după cum se ştie, dimorfismul sexual este extrem de redus la om – şi tocmai de aici a apărut nevoia să fie accentuat prin „accesorii" – cele naturale: barba, mustăţile la bărbat, părul şi sânii la femeie. Dar, mai ales, această accentuare se produce prin îmbrăcăminte, prin vestimentaţie şi prin ocupaţiile puternic diferenţiate. Înclinaţiile războinice ale bărbatului sunt cultivate tocmai pentru a accentua diferenţele – altfel destul de vagi – faţă de femeie. Şi nu o dată s-a remarcat profunda asemănare dintre sexualitatea masculină şi instrumentele sale războinice (sabia, puşca, tunul – ca simboluri falice, armura, pieptarul – ca evidenţieri ale muşchilor pectorali etc). Astăzi în schimb acest dimorfism accentuat în mod artificial este pe cale de dispariţie. Oamenii revin la starea naturală, adamică, în care propriu zis nu aveau un corp şi, cu atît mai puţin, o specificitate sexuală. Aceasta este marea păcăleală a revoluţiei sexuale – ea nu face decît să desăvârşească ceea ce aparent vrea să nege – anume intenţiile „profunde" ale creştinismului platonizant – acela de a decorporaliza şi a desexualiza fiinţa umană. Prin expunerea corpului uman, prin nudificarea lui – omul îşi pierde de fapt corporalitatea şi sexualitatea – manifestate prin accesorii şi prin vestimentaţie. Este, într-un fel, destul de uşor de înţeles că cu cît ne aflăm mai departe pe linia de evoluţie a unei idei, ideologii, credinţe să fim mai aproape de perfecţionarea, de împlinirea primelor intenţii ale acesteia. Trăitorii de acum cîteva secole – chiar dacă trăiau într-o atmosferă mult mai îmbibată de religia creştină – erau în egală măsură mai aproape de epoci precreştine, de mentalităţi „păgâne" – fără să-şi dea seama – în care corpul evidenţiat de haine era mult mai prezent decît astăzi. Vrând să ne arătăm trupul de fapt ne decorporalizăm. Hainele de culoarea pielii sau nonculorile folosite pentru a ne vopsi hainele ne fac să fim doar nişte capete fără corp, nişte capete ambulante. Priviţi pe stradă semenii voştri – ce vedeţi? Vedeţi doar nişte capete plutitoare, căci hainele folosite – fie că îmbracă, fie că-l „dezbracă" pe purtătorul lor - nu fac decît să-l invizibilizeze, să-l facă să revină la natura sa „invizibilă". O întreagă tradiţie platoniciană ne arată că capul, eventual şi pieptul, sunt elementele cele mai preţioase dintr-un om. Creierul şi inima. Spiritul şi sufletul. Restul trebuie ascuns cu grijă, invizibilizat pe cît posibil. Pe lângă cele spuse anterior, putem regăsi această intenţie filosofico-religioasă a devalorizării a cel puţin jumătate din corp în felul în care sunt plasate băncile în şcoală, scaunele într-un amfiteatru – elevii sunt „scufundaţi" în aşa fel încît să nu le se vadă decît capul şi trunchiul (bustul), restul corpului fiind obturate de pupitru. Elevii, studenţii par că se tupilează în spatele unor paravane de unde-şi ieşesc capul şi pieptul. Aceasta este perspectiva profesorului asupra elevilor săi, aceasta este şi perspectiva elevilor asupra profesorilor lor – aşezaţi la catedră. Sunt intelecte pure adresându-se pur intelectual unii altora. Capete fără corp. Picioarele, şoldurile, abdomenele trebuie scufundate în invizibil pentru a obţine doar un singur om – omul-cap, omul fără corp, sinonim al trupului-gol.

Într-un roman de foarte mare succes, intitulat *Parfumul*, Patrick Süskind spune, prin personajul principal, povestea omului însuşi: lipsit de miros propriu, el este „invizibil", nereperabil de către ceilalţi semeni – ceea ce-i provoacă o imensă frustrare şi, deopotrivă, o enormă ambiţie:

aceea de a avea un miros, de a-şi dobândi corpul prin inventarea parfumului suprem: parfumul iubirii, mirosul dragostei! În acest scop, profitând chiar de „handicapul" său, absenţa unui miros emanat de propriul său trup, Grenouille reuşeşte, făcându-se nevăzut, să ucidă (iată omul invizibil devenit prădător) un şir de tinere fete din ale căror corpuri extrage „esenţa" olfactivă difuză a atractivităţii lor. Grenouille este disperat să obţină, prin distilarea mirosului uman, mai întâi un simplu corp, apoi corpul suprem, corpul absolut, corpul iubirii! În şi prin dragoste corpul celuilalt intră în dimensiunea totalei „vizibilităţi" sau, mai exact, a aperceptibilităţii totale. Numai în şi prin dragoste – corpul se livrează în totalitatea sa şi este primit în totalitatea sa. În relaţiile cu ceilalţi semeni stabilim un contact mai curând intelectual, un contact „metafizic" – ne adresăm „numelui", „persoanei", „prestigiului", „rolului" lor social, într-un cuvânt unei fiinţe „eterice", „astrale" – şi ca atare evităm contactele vizuale prelungite, contactele tactile sau olfactive ori aluziile sexuale. În iubire însă corpul, corporalitatea celuilalt devine cu totul prezentă şi cu totul dezirabilă: corpul celui iubit este atins, mirosit, pipăit, îndelung privit, gustat, auzit, „cunoscut"… de către mine care, în acelaşi timp, sunt, la rândul meu, atins, mirosit, pipăit, îndelung privit, gustat, auzit, „cunoscut" de către obiect-subiectul iubirii mele. Grenouille ştie toate acestea şi dobândind mirosul iubirii, se în-trupează, sfârşind la rândul lui prin a fi ucis din iubire, din foamea de în-trupare a adulatorilor lui. Descoperind trupul celuilalt – eu capăt trup, mă în-trupez eu însumi. „…celălalt îmi dă ceea ce el nu are – îmi dă trupul meu. Şi eu îi dau ceea ce nu am – trupul său. Trupul meu cel mai propriu (care mă face să devin un eu pe care-l ignoram înainte de el) îmi vine pe neaşteptate şi creşte în măsura în care îl provoacă trupul celuilalt. (…) Devenind fiecare trup unul prin celălalt, devenim fiecare fenomenul celuilalt." (Marion 2004, 170-171) Nevoia profund umană de iubire nu este una originară, ci este secundară, derivată din ceea ce se poate numi, pe bună dreptate, non-corporalitatea, in-corporalitatea primordială a fiinţei umane. Iubirea este, într-adevăr, unul dintre cele mai arhetipale, mai directe şi mai complete moduri de realizare a dorinţei de „corp", a „aspiraţiei" spre în-truparea de sine.

BIBLIOGRAPHY

Carlyle, Thomas. 1998. *Filosofia vestimentaţiei*, trad. Mihai Avădanei. Iaşi: Institutul European.

Ciocan, Cristian. 2013. *Întruchipări. Studiu de fenomenologie a corporalităţii*. Bucureşti: Editura Humanitas.

Cioran, E. M. 1992. *Tratat de descompunere*, trad. Irina Mavrodin. Bucureşti: Humanitas.

Gennep, Arnold Van. 2000. *Totemismul. Starea actuală a problemei totemice*, trad. Crina Ioana Berdan. Iaşi: Polirom

Henry, Michel. 2003. *O filozofie a trupului*. Sibiu: Editura Deisis.

Marion, Jean-Luc. 2004. *Fenomenul erosului*, trad. Maria-Cornelia Ică jr.. Sibiu: Deisis.

Morris, Desmond. 2015. *Maimuţa goală*. Bucureşti: Editura Art.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

LISTENING STRATEGY IN BUSINESS COMMUNICATION

Oriana-Helena Negulescu

Lecturer, PhD, "Transilvania" University of Brașov

Abstract: In our days, when the external environment has wider impact on national business, as the globalisation and internationalization have no boundaries, the communication is the key of success. The communication reveals and helps better understanding of ideas, reduces grievances, improves relationships and the business outcomes. However, an effective communication needs listening which may be the powerful tool for the business's management. This paper is aiming to emphasise some aspects of communication in business, the importance of listening in the business communication as a tool for the company's management and to propose a strategy to enhance the power of listening in business communication.

Keywords: communication, listening, business, management, strategy of listening

1. Introduction

The real life demonstrated that the managers who have the ability to communicate well with the employees and the other stakeholders have got success in business. Too many entrepreneurs become estranged from their teams, turn off partners, and lose deals, all because they lack basic communication skills. Often this lack of skill gets passed down to teams and the problems are perpetuated through the organization (Steimle, 2017).

All managers should be conscious about their communication skills and they need to improve their weaknesses by learning and experiences. We often treat communication as if it were a discrete act, a matter of performance or lack thereof. Yet meaning cannot be separated from context. A crucial, but often overlooked, function of leadership is creating a culture in which effective communication can flourish (Satell, 2015).

The effective communication is about more than just exchanging information. It's about understanding the emotion and intentions behind the information. The effective communication combines a set of four skills (Robinsonet al., 2018):

1. Engaged listening
2. Nonverbal communication
3. Managing stress in the moment
4. Asserting yourself in a respectful way

While these are learned skills, communication is more effective when it becomes spontaneous rather than formulaic (Robinsonet al., 2018). But, the effective communication also means good understanding. Sanborn (2006) believes that the word "communication" is an amorphous term that is not adequately understood. As leaders, our goal is to foster understanding, and our primary tool to achieve understanding is effective communication. Effective communication allows participants to properly exchange ideas (Sanborn, 2006).

The common barriers to effective communication include (Robinson et al., 2018):

- Stress and out-of-control emotion
- Lack of focus
- Inconsistent body language

- Negative body language

In order to brake the communication barriers, the authors suggest the development of four main skills, as:

- Become an engaged listener
- Pay attention to nonverbal signals
- Keep stress in check
- Assert yourself

The art of persuasion and debate is a valuable part of the communication process. It is even worthwhile to dissent against our own opinions. Arguing against our self-interest can help to highlight potential weaknesses and flaws in our position before they are exposed by others (Fitzpatrick, 2010).

In our days the effective communication could use different means. A sticky note may help to personalize a written communication (Fitzpatrick, 2010).

2. The importance of listening in the business communication

Many of us think that communication is talking - and talk we do. We interrupt, advise, reassure, judge, analyse, criticize, argue, moralize, threaten, divert, diagnose, etc., etc. But, good communication requires good listening as well as talking. Verbal ways of showing that we are paying attention include:

1) an open invitation to talk;
2) using one or two words to encourage talking to continue;
3) asking open-ended questions and
4) knowing when to be silent.

A good listener uses questions sparingly because questions tend to focus the conversation on the questioner's perspective and concerns and can derail the focus of the speaker (Foster, 2018).

Covey (2004) believes that when people listen, they have four natural responses which are based on their history and perspective. The first response is to evaluate whether they will agree or disagree; the second is to probe in the effort to capture information; the third is to advise or give council; and the fourth is to interpret or explain the original message. Since we usually see the conversation from only our perspective, these autobiographical responses limit our ability to understand the other person's opinion.

A fair definition regarding listening is given by Rosa Urtubi (the president of PWN Bilbao, Spain, cited in Heskett, 2014): "Listening is assuming the responsibility, generosity to do something with whatever you hear. After all it is someone's gift to you".

Many managers think that listening is to encourage listeners to remain quiet and then to repeat back to the talker something like (Zenger & Folkman, 2016). But, regarding the listening skills, Zenger & Folkman (2016) have grouped them into four main findings:

- Good listening is much more than being silent while the other person talks;
- Good listening included interactions that build a person's self-esteem;
- Good listening was seen as a cooperative conversation;
- Good listeners tended to make suggestions;

The authors (Zenger & Folkman, 2016) also stress that there are different levels of listening. Not every conversation requires the highest levels of listening, but many conversations would benefit from greater focus and listening skill.

Regarding listening, the business analysts underline the differences between active and passive listening.

While active listening is a form of listening communication that is characterized by a deep involvement of the communicator and the listener, the passive one is when the listener don't pay

much attention to the communicator and is not engaged in understanding and responding to him/her.

The table 1 underlines the main differences between the two aspects.

Table 1 The main differences between the active and passive listening

Basis of Distinction	**Active Listening**	**Passive Listening**
Definition	Active listening means mindful and actively hearing and attempting to comprehend the meaning of the speakers.	Passive listening means showing like listening to the speaker but not making an attempt to comprehend the meanings.
Connectivity Level	Listener connects with the world and actively participates with the goal of problem-solving	Listener disconnects himself from the outsiders and has minimal interaction with others
Self-Responsibility	Take responsibility for their own learning and growth	Avoids responsibility for learning and problem-solving
Mental Approach	Sharp mind, alert to explore, reflect on information	Accepts and retain information as-is with no intention to question or challenge the idea for improvement
Self-Motivation Level	Strong	Week
Engagement Level	High	Low
Will-Power	Strong willed, interested in new ideas, open minded	Narrow-minded, low or no will power, unreceptive to new ideas

Source: https://www.differencebtw.com/difference-between-active-and-passive-listening/.

Listening is not something that comes naturally or easily for most of us, however; it is a skill that must be cultivated and practiced. *Active listening* means, as its name suggests, means that we make a conscious and concerted effort to fully engage with the speaker. Active listening is the difference between simply hearing and listening with the intent to truly understand. It is a subtle but important distinction (Scuderi, 2018).

Still, active listening is becoming more difficult in this multitasking world where we are simultaneously engaged in many conversations over various mediums. According to a study conducted by the University of Kansas, 74% of 500 individuals reported that they multitask using text-based communication while also engaged in a face-to-face conversation (Baron, 2008).

However, according to Cialdini, Goldstein and Martin (2008), fear will stimulate the listener to take action; but if the listener is not told how to reduce the risk, the listener will eventually block out the message. Therefore, we must be sure not only to highlight the issue but also to communicate to our audience attainable steps to reduce the risk.

According to Hamlin (2006) the world is composed of various personality types, all of which affect how a person will listen. Another aspect that affects how someone listens is age. A person's generation will impact how the individual accesses their news, tackles work or perceives time. For example, Baby Boomers, those born during the middle part of the 20th Century, may be more likely to read a paper to receive their news. On the other hand, Generation Xers, those born between 1961 and 1981, may tune into their favourite cable news network; and those labelled Generation Y, those born after Generation X, may receive a constant stream of information via their mobile phones. We must be aware that factors such as our age may affect our listening skills.

In the era of the IT development, the "listening is a skill that we're in danger of losing in a world of digital distraction and information overload" (Horowitz, 2012).

3. Strategy of listening in business communication

The literature is offering different strategies to increase the effectiveness of listening skills, such as: Schilling (2012) that propose a strategy with 10 steps:

Step 1: Face the speaker and maintain eye contact;

Step 2: Be attentive, but relaxed (meaning be present, give attention, apply or direct yourself, pay attention and remain ready to serve);

Step 3: Keep an open mind;

Step 4: Listen to the words and try to picture what the speaker is saying;

Step 5: Don't interrupt and don't impose your "solutions;

Step 6: Wait for the speaker to pause to ask clarifying questions;

Step 7: Ask questions only to ensure understanding;

Step 8: Try to feel what the speaker is feeling;

Step 9: Give the speaker regular feedback;

Step 10: Pay attention to what *isn't* said—to nonverbal cues.

In order to develop the listening skills, Brodow (2018) suggests the following behaviour for managers:

- Develop the desire to listen;
- Always let the other person do most of the talking;
- Don't interrupt;
- Learn active listening;
- Ask for clarification if needed;
- Get used to 'listening' for nonverbal messages – body language;
- Ask a question...then shut up.

About the same strategy is proposed by Scuderi (2018) who emphasises 11 steps for an efficient listening.

Having in view the above-mentioned authors' opinion about listening (Scuderi, 2018; Brodow, 2018; Zenger, 2016; Schilling, 2012) we propose a conceptual strategy to enhance the power of listening in business communication comprising 12 steps (fig.1).

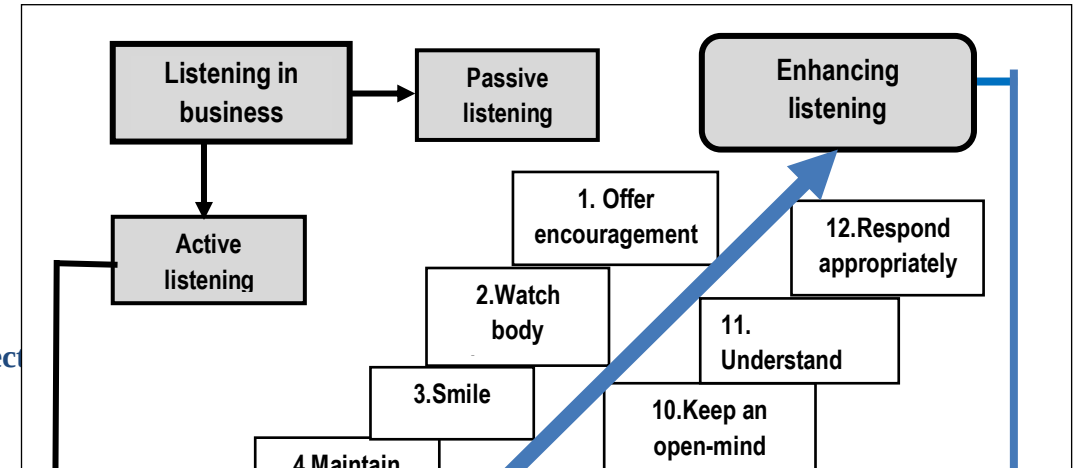

Fig. 1 Conceptual strategy of listening in business communication

The 12 steps of the strategy are the followings:

1. Offer encouragement: showing the interest in what is going to be listened;
2. Watch the body (non-verbal communication): when the way of communication permits;
3. Smile: offering a positive face expression;
4. Maintain eye contact: when the way of communication permits;
5. Give focused attention: affirming the following of the ideas;
6. Allow silence;
7. Don't interrupt: don't impose opinions or solutions;
8. Reflect back: giving signals of understanding;
9. Ask relevant questions: show the interest;
10. Keep an open-mind: lack of assumptions;
11. Understand: giving feed-back and putting questions;
12. Respond appropriately: share thoughts and opinions.

About all these actions could be applied to face-to-face communication, as well as to the IT communication (smart mobile phone, tablet, Facebook, email,

4. Conclusions

The communication is an important skill in business, but the listening could be considered the core skill of the communication. It is the milestone of good relationship into and outside the company, having a great influence on the business success, employees and customers' satisfaction, the quality of work and the competitive advantage of the company.

The listening could be passive, when the listener is not involved in the conversation or active, when the listener is participating to the conversation by paying attention to the communicator, putting questions, understanding the meaning of the discussion and responding. Active listening is a model for good communication. Listening is not just to gather information and share ideas, but also to gain perspective and understanding. It takes practice to develop active listening skills, and it's a habit that has to be reinforced. The goal of conversation is not merely to trade words, but to truly understand what the other party is saying and to be understood in turn (Scuderi, 2018).

The ways the people wish to listen and communicate depend on their native aptitudes, learning and their IT skills, so that the young generation prefer the IT devices and gadgets. In this respect the managers need to adapt their communication style to these new challenges. "In today's high-tech, high-speed, high-stress world, communication is more important than ever, yet we seem to devote less and less time to really listening to one another. Genuine listening has become a rare gift—the gift of time" (Schilling, 2012).

The conceptual strategy of listening in business communication proposed in the paper may be a useful tool for managers to enhance their skills of communication to become and remain successful.

BIBLIOGRAPHY

- Baron, N. (2008) *Always On*, New York, NY, Oxford University Press.
- Brodow, Ed. (2018) *The Forgotten Art of Listening*, Web site article, https://www.brodow.com/Forgotten-Art-of-Listening.
- Cialdini, R., Goldstein, N. & Martin, S. (2008) *Yes! 50 Scientifically Proven Ways to be Persuasive*, New York, NY: First Free Press.
- Covey, S. (2004). *The 7 Habits of Highly Effective People,* New York, NY, Free Press.
- Difference between Active and Passive Listening, 2016, Website article, https://www.differencebtw.com/difference-between-active-and-passive-listening/.
- Fitzpatrick, V. (2010) Effective Communication Leads to Understanding, *Sans Edu*, https://www.sans.edu/cyber-research/management-laboratory/article/fitzpatrick-mgt421.
- Foster, N. (2018) *Good Communication Starts with Listenin*g, website article, source: Robert Bolton, People Skills, New York: Simon & Schuster, 1979, https://www.mediate.com/articles/foster2.cfm.
- Hamlin, S. (2006*) How to Talk so People Listen*, New York, NY: HarperCollins Publishers.
- Heskett, J. (2014) *Has Listening Become a Lost Art?*Website article, https://hbswk.hbs.edu/item/has-listening-become-a-lost-art.
- Horowitz, S. S. (2012) The Science and Art of Listening, *New York Times*, SundayReview, Nov. 9, 2012, https://www.nytimes.com/2012/11/11/ opinion/sunday/ why-listening-is-so-much-more-than-hearing.html.
- Robinson, L., Segal, J. & Smith, M. (2018) Effective Communication, *Help guide*, https://www.helpguide.org/articles/relationships-communication/effective-communication.htm.
- Sanborn, M. (2006) *You Don't Need a Title to Be a Leader: How Anyone, Anywhere, Can Make a Positive Difference*, Sanborn & Associates, Inc., The Amazon Books.
- Satell, G. (2015) Why Communication Is Today's Most Important Skill, *Forbes*, https://www.forbes.com/sites/gregsatell/2015/02/06/why-communication-is-todays-most-important-skill/#218270631100.
- Schilling, D. (2012) 10 Steps to Effective Listening, *Forbes*, https://www.forbes.com/sites/womensmedia/2012/11/09/10-steps-to-effective-listening/#32cd30193891.
- Scuderi, R. (2018) Active Listening - A Skill That Everyone Should Master, *Life Hach*, published: April 18, 2018, https://www.lifehack.org/articles/communication/active-listening-a-skill-that-everyone-should-master.html.
- Steimle, J. (2017) 15 Ways to Lead with effective communication, *Entrepreneur*, https://www.entrepreneur.com/article/296654.

- Zenger, J. & Folkman, J. (2016) What Great Listeners Actually Do, *Harvard Business Review*, July 14, 2016, https://hbr.org/2016/07/what-great-listeners-actually-do.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

CHALLENGES OF INFORMATION SYSTEMS IN ECONOMIC ENVIRONMENT

Loredana-Maria Păunescu

Lecturer, PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești

Abstract: The implementation of the systems is a life-cycle stage of the development of systems which can be found in all embodiments of systems methodologies.
Information system implementation is the stage in which the actual transition from the old system to the new work. It is a very difficult step because it requires close cooperation between the computer system makers and beneficiaries. In this regard, the system was put to the hardest test, the actual operating conditions.
The paper, attention was directed to the realization of a software implemented in the economic field, which is distinguished from the outset by interface designed specifically for navigation as easier by forms created and added to the menu (menu for users and economic the administrator).

Keywords: challenge, computer system, implementation solutions, beneficiaries, quality.

JEL Classification: A1, M2, P0, P4.

Introduction

Motto: "The economy of each country is a large system, the fall many types of activities, and each link component of the system can only exist allegedly because receive something from others, that are connected and interdependent other links". (Nobel laureate, V. Leontiev)

The economic system aimed at how the use of economic resources, such as for example; relations institutions, bodies and other elements of the superstructure of political, legal and ideological, through which economic activity.

CHAPTER 1. A SYSTEMIC APPROACH TO THE ECONOMIC FIELD

The economic system is a totality of elements that are interacting and forming a separate unit. The image system is widely used in various fields: physics, biology, etc. It can also be used where the ambient (environmental system). The systemic approach is valid to characterize social life.

In this context, we can define economic system as a set of relationships between people that will determine the organization and functioning of social and economic activity of a country.

After establishing the organization and the state economy acts as a system of material assistance to human activity and consists of items displayed in a set, corresponding to a hierarchical order, and operates based on the interaction elements.

The fundamental elements of the economic system are:

- ✓ productive forces;
- ✓ social and economic relations based on certain ownership over resources and economic activity results;
- ✓ forms of business organization;

✓ modes coordinating socio-economic processes.

Within the system, there may be not just relationships between elements, but also interactions between the system and its component parts or by reverse connection, influences exerted on all component parts.It is known that the higher level of organization of a system is higher, the elements influencing more than the system as a whole and for systems that are not characterized by a rigorous organization, are more powerful influences from the system exerted on the component parts.

The state of the economic system affects an enormous number of factors, both internal and external. This functional dependence can be expressed mathematically:

SE = f (A, B, C, D ...),

where:

SE – economic system;

A, B, C, D – determinants of (natural resources, quantity and quality of labor resources, the technical and technological, institutional environment, etc.).

Variety economic development factors and variants combine pluralism inevitably lead to national economic systems.

CHAPTER 2. ECONOMIC INFORMATION SYSTEM

Economic information system observes and records the activities that take place, the existence and movement of goods and relationships, obtaining basic data, which processes them, turning them into information, it shows leadership in making decisions and then they are sent bodies concerned, therefore, further, bringing them to fruition.

Also, economic information system can be defined as an integrated people specialized means and methods suitable for the collection and recording of financial and economic data and financial concerning property units and the national economy in all of them, processing and analyzing, obtaining of useful information to management and effectively manage its storage and data retention and information for documentation and subsequent checks.

The computer system is a structured and correlated procedures and electronic computing equipment, enabling the collection, transmission and processing, information retrieval.

It widens the field of action of the information system, enhances them valences, improving it qualitatively.

The opening to the market economy and economic phenomena research from multiple points of view led to a new vision of accounting information.

Free enterprise, equality between undertakings and autonomy allow everyone the freedom to use their resources.

Pursuing their own interests, their harmonization against the requirements and legalities market in which operates, undertakings must know its heritage status, its ability to generate profit.

This is achieved using a real accounting, operational and scientifically organized and with financial control exercised organized and demanding and competent.

Media data and information are means with which materials are handled and stored information.

CHAPTER 3. IMPLEMENTATION OF INFORMATION SYSTEMS IN ECONOMIC ENVIRONMENT

The implementation of the systems is a life-cycle stage of the development of systems which can be found in all embodiments of systems methodologies.

3.1. Research methods and techniques

Information system implementation is the stage in which the actual transition from the old system to the new work. It is a very difficult step because it requires close cooperation between the computer system makers and beneficiaries.

The system was put to the hardest test, the actual operating conditions. Under these circumstances, there may be cases that have not been covered by the project, the system is not protected. Implementation is to implement the logical specifications and is considering:

- correlation modules in terms of logical functions (reference, uses);
- creating interference between the modules in accordance with standard input / output;
- order in which modules are coded, tested and implemented;
- data quality and destination reports;
- requirements and database files (number, content, data types, access types, types of records, etc.);
- an order of implementation, installation and training specific to the system considered.

At this stage the test is checked by the recipient and assimilate all the solutions set out in the previous steps and validate the results.

3.2. Author's contribution

In the first stage environmental training is required to be implemented in the computer system, which can mean staff training to operate the system, ensuring organizational conditions necessary for the functioning of the system, providing the necessary hardware resources, information assurance background.

Implementation begins when all components were tested individually and each application enabling assembly and the entire system. These components includes, on the one hand, manual procedures used to prepare documents for processing and testing, corrections, interpretation and use of the results and, on the other hand, the procedures through which occurs the actual implementation of the information system functionality. During implementation, numerous activities will be carried out simultaneously.

Therefore, they must be planned and programmed by an implementation team consisting of users, managers and specialists in designing these systems.

Implementation planning naturally begin prior to the introduction of such an action. In fact, implementation issues are addressed at the very beginning of the project and conceptual issues and implementation strategies and conversion systems must be considered in each stage of the life cycle of systems. However, detailed implementation plans can not be completed until management approves the new system not.

An implementation plan highlights all necessary activities, helping those who have compiled to make sure that everything was presented correctly. Through it will record all activities performed and time spent. Responsibilities of performance must be very clear.

It should also be estimated costs of each activity so that it can be prepared a special budget. At the same time should be determined benchmarks of performance over time in order to exercise control. It is more difficult to estimate when it will finalize the implementation. Responsibilities of performance must be very clear.

3.3. Results and discussion

Every time users are those who give final approval, and the theory can be considered as being carried out for an indefinite period.

The implementation plan is revised and amended interventions committee computerization of users, system managers before we begin implementation.

Stages of systems implementation (figure 1) are shown in the figures below:

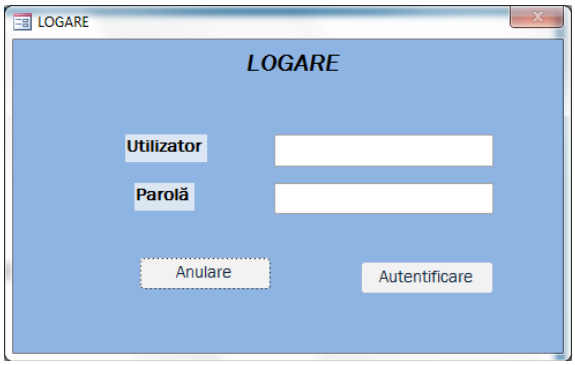

Fig.1.Access to login screen

Accessing database is achieved by the correct username and password.

Under the program, enter the validation code registration (figure 2) for system administrators:

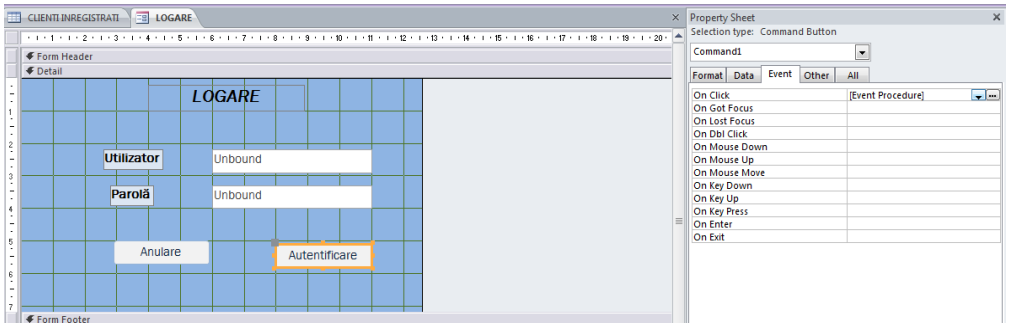

Fig.2.The addition of the validation of the logging code

If the user or administrator economy will leave the login form (figure 3), the entire database will close as you select these options.

Fig.3.Adding the Cancel button command

In the same menu is generated labeled "Register" (figure 4), whose role is to show the companies registered their names being passed in the text box (after they have logged).

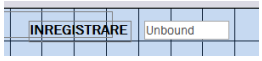

Fig.4.Display the registered person

Text box next (figure 5) to the record label was renamed to display txtUserName business name registered users.

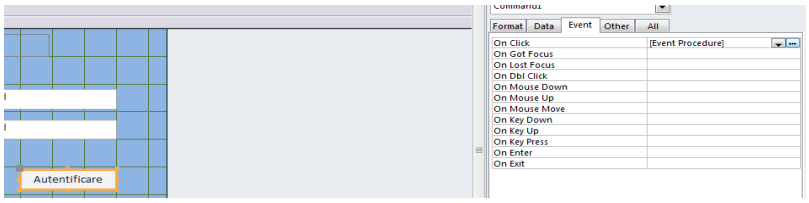

Fig.5.Sending the code

The system also supports for adding new users in the form of economic registered customers through registration window.

Conclusions

This application was specifically designed for the economic (commercial) and presentation management is to be performed in the most elegant form.

The interface has been designed specifically for easy navigation as through forms created and added to the menu (menu for users and the business administrator).

If the person who accessed the database is undertaking, it can view only the data provided by the administrator. If the person who wants to access the database is the administrator has full access to the data, with the ability to edit, add, delete and modify data in the base and at the same time can determine who has access and who does not have access to data.

Since its establishment restriction on business users, only those registered in the list of users and those who are assigned a username and password, can access data available.

Through this application may be adopted GPS tracking orders and automatic transmission mail înştinţărilor by economic agents.

Acknowledgement

This paper has been developed within the period of sustainabiliy of the project entitled "Horizon 2020 - Doctoral and Postdoctoral Studies: Promoting the National Interest through Excellence, Competitiveness and Responsibility in the Field of Romanian Fundamental and Applied Scientific Research", contract number POSDRU/159/1.5/S/140106. This project is co-financed by European Social Fund through Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013. Investing in people!

BIBLIOGRAPHY

1. Andronie, M., *Analiza și proiectarea sistemelor informatice de gestiune*, Editura Fundației România de Mâine, București, 2007, p.360;
2. Cornford T., Shaikh M., *Introduction to information systems*, 2013;
3. Iordache, A., *Sisteme informatice cu baze de date*, Editura Universitară, București, 2015, p.200;
4. Lungu, I., Bara, A., *Sisteme informatice executive*, Editura ASE, Bucuresti, 2007;
5. Lungu I., Sabău G., Velicanu M., *Sisteme informatice:Analiză, proiectare și implementare*, Editura Economică, București, 2003, p.527;
6. Lupulescu, M., Dănăiața, D., Muntean, M., *Bazele computerelor*, Hard & Soft. Timișoara: Mirton, 2001, p.281;

7. Oprea, D., *Proiectarea sistemelor informaționale*, Editura Universitatea „A. I. Cuza", Iași, 2006, p.440;
8. Rotaru, S., Ghiță, M., *Sisteme și aplicații economice în economie*, Editura Revers, Craiova, 2015;
9. Udrică, M., *Proiectarea sistemelor informatice*, Editura Universității Titu Maiorescu, București, 2005, p.120;
10. Zaharie, D., *Sisteme informatice pentru asistarea deciziei*, Editura Duall Tech, București, 2001, p.318.

INFORMATION SYSTEM - INSTRUMENT RATING OF CHANGE THAT APPEARS ON LABOR MARKET

Loredana-Maria Păunescu

Lecturer, PhD, Petroleum-Gas University of Ploiești

Abstract: Performance evaluation comparing systems it is necessary to design solutions and embodiments, using various techniques and tools.
The transition from one generation to another software resulted in obtaining structures with systems complexity increasingly higher.
The use of techniques, methods and modern tools of design and implementation of information systems led to the development shortening duration and concomitantly increase their level of quality.

*Keywords**:** system, tools, quality evaluation, elaboration, performance complexity*.

JEL Classification: A, A1, A2, A23, M2, P0, P4.
REL Classification: 4B, 12B, 14C, 4D, 8G, 12I.

Introduction

Motto: "It is obvious that the human factor has a sensibility and, as a consequence, we must pay special attention, as evidenced, priority, and the training methods called. Because who has believed in absolute truth so the delicate process of formation is likely to commit at least some fundamental errors." (Phd. Dan Popescu)

The transition to a market economy required a restructuring of the economy that has caused massive layoffs followed by remedial social policies. The transition to a market economy has generated economic changes and the need to implement a social protection system able to counteract the economic effects on the population. A component of the market economy is the labor market.

The labor market is that economic and social environment that brings together bidders and applicants for employment. Labor market performance depends on the correlation of education and initial training with labor market needs. The labor market is redefined in terms of skills. Competence reflects a person's ability to respond to the demands of a job.

Technical skills should be complemented by key competencies required for any job: communication, collaboration, teamwork, building partnerships, initiative, creativity, problem solving responsibilities, resource efficiency, identifying sources of information and their exploitation. The main components of the labor market labor demand and labor supply. Major form of manifestation of imbalance in the labor market is unemployment.

By excluding prolonged labor market, employment is deprofesionalizează, both in terms of loss of professional skills and by damaging attitude towards work. responsibility, resource efficiency, identifying sources of information and their exploitation.

The labor market has changed during the economic transition is a continuous movement. One of its main features is to reduce the number of people employed.

1. THE PURPOSE AND OBJECTIVES IN RESEARCH

The research began by pursuing two main objectives, namely:

O_1: development, piloting and strengthening mechanisms, both regionally and nationally to achieve regular monitoring and even the generation of forecasts of labor market insertion graduate studies in economics;

O_2: promoting and supporting methodological approaches, both regionally and nationally, on the studies of insertion in the labor market of young graduates by providing a portal through which automatically match between available jobs submitted employers and labor demand constituted on CVs of young graduates seeking vacancies.

2. THE ACTUALITY OF RESEARCH (TIMELINES OF THE RESEARCH)

In the analysis performed, we started to focus on a topic of current extreme that is, the absorption economic university graduate labor market in the field in which they graduated. In this sense, to their position in the labor market fluency proposes a diagnosis that can be applied to young people looking for a job, which is a new instrument proposed for implementation in the process of insertion.

3. RESEARCH METHODOLOGY

Diagnosis is to identify the need of a particular job based personal description of the young graduate and also knowledge of that person in terms of competencies, skills, experience and expertise.

3.1. RESEARCH METHODS AND TECHNIQUES

The diagnosis will be established working capacity of each young graduate in hand.

Diagnosis requires the application of a simple computer program that graduates can be integrated into the labor market. Young people should be monitored to full integration within the company and staff.

Diagnosis applied to graduates seeking employment increases employment rates, reducing unemployment and improving labor market in the area.

In this sense, the research conducted, propose some useful tools that capture of an integrated and easier to analyze complex relationships that are established on the labor market, using electronic monitoring of young graduates through an electronic service available to them. The method is intended to put automatic correspondence and requests for jobs through a computer system with high degree of complexity.

Using this integrated system has led to shorter durations of making interviews, proposals of meetings between the employer and the young absolvnt, the elaborate questionnaires to collect information, the selections made by employers, and simultaneously increase the quality level of study the process of entering the labor market, both regionally and at national.electronică graduate through an electronic service available to them.

The method is intended to put automatic correspondence and requests for jobs through a computer system with high degree of complexity.

The computer system analyzed initiating graduates brings in online interviews and a portal that aims to help young people seeking employment and employers to find appropriate personnel safe. labor, both regionally and at national.electronică graduate through an electronic service available to them. The method is intended to put automatic correspondence and requests for jobs through a computer system with high degree of complexity.

Through this portal automatically match between job offers submitted by employers and labor demand constituted on CVs of young graduates seeking vacancies. Graduate notify portal in search of a job when an appropriate offers its resume. appropriately safe. labor, both regionally and at national.electronică graduate through an electronic service available to them. The method is intended to put automatic correspondence and requests for jobs through a computer system with high degree of complexity.

The portal allows all job offers available both regionally and nationally, to be taken from a single portal, centralized employment agencies labor.

3.2. RESEARCH RESULTS

Analysis of this portal led us to believe it is necessary to improve it through registration of job directly in the portal. This tool would be extremely useful and efficient employment agencies work.

Also, after testing the computer system proposed in the paper, we want research findings to be translated into a useful tool in improving labor market functioning in terms of compatibility between the characteristics of graduates in economics looking for a particularities job vacancies.

In the current geopolitical context, knowledge process input graduate labor market, and features / determinants of this process became a priority, both in formulating employment policies, and of the education.

4. PERSONAL CONTRIBUTIONS

As has been observed in research conducted, the author proposes that tool, the portal, which will contribute to promoting and supporting methodological approaches, both regionally and nationally, on the studies of entering the labor market for young graduates university studies.

Also proposed is another tool that you use online interview.

Online interview is a necessity of saving time and resources to companies that can develop a specialized recruitment, substantially reducing recruitment costs.

Also proposed is another tool that you use online interview. Equipment necessary for organizing an online interview is to acquire a webcam, a microphone, a headset, an Internet connection and a chat platform type.

This tool can be found on a site easily accessible and found by alumni, the site represents the meeting point between supply and demand for labor.

Online Interview can be considered an unconventional meeting which can be done as often as possible in the labor market.

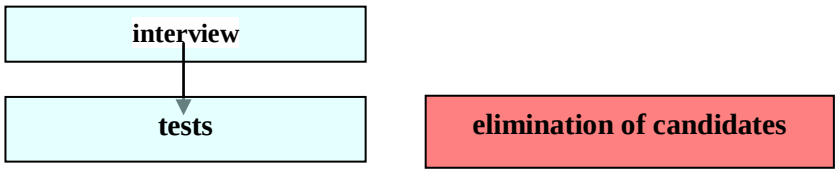

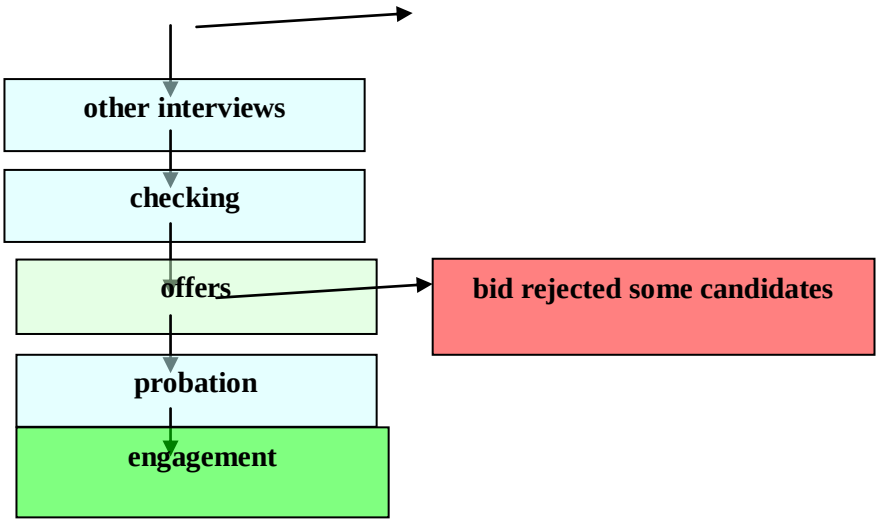

Fig. 1. Order used in the selection methods are used

Like the personal interview, online interview must be accompanied by letter and personal resume, they placing the firm / company where a desideratum.

CONCLUSIONS

So software application for managing the process of absorption in the labor market of graduate university provides a platform for managing portfolios on vacancies and applications for employment, so the regional market as well as on the national portfolios who communicate online.

This tool should be used in all county agencies for labor force employment. Of course, the instrument can be improved by solving technical problems on the introduction and use of data for the analysis station.

Database employers to manage employment must be related to the employment agencies that are required to identify job vacancies from employers and make them available to looking for a job.

Communication by employers to fill vacancies or could be provided by an online service provided by the National Agency for Employment, the website of the institution.

Of course, it should mention that this tool would work well only in circumstances in which employers shall, by law, vacancies. In this respect, oprtuna propose tools to improve this process, namely:

1. Statistics job vacancies. Improvements are needed by introducing a greater number of queries in the sample application (skills, abilities) and adapted software, the electronic data acquisition and employers' obligation to transmit electronically only.

2. Electronic mediation. Online interview. A useful feature that could be implemented in the future is the possibility for employers to register and record all the vacancies directly into the portal. An improved instrument access offers with employers to register vacancies directly into the portal.

3. Job analysis questionnaires on labor. This tool can be made by the employer only after a legislative proposal to provide job-specific information, decision-making by the applicant.

4. Job analysis - is recommended in legislation to provide this document by the employer.

It is also necessary to mention that the instrument proposed by the author in the research conducted should be improved by creating a database to study the evolution of employment in the labor market, which would lead to a considerable increase employability of graduates universities.

We surely can not isolate statistical data quality workforce, due to the transformation of higher education into mass education, which often hide masked youth unemployment by delaying integration in the labor market and further studies.

However, this statement regarding the level of education required for a job has become quite widespread labor market in Romania, in the sense that, even for positions which normally would be performed by people with secondary education is required bachelor's degree.

Acknowledgement

This paper has been developed within the period of sustainabiliy of the project entitled "Horizon 2020 - Doctoral and Postdoctoral Studies: Promoting the National Interest through Excellence, Competitiveness and Responsibility in the Field of Romanian Fundamental and Applied Scientific Research", contract number POSDRU/159/1.5/S/140106. This project is co-financed by European Social Fund through Sectoral Operational Programme for Human Resources Development 2007-2013. Investing in people!

BIBLIOGRAPHY

1. Aceleanu, M.I., Lifelong Learning – Necessity For Romanian Labour Market Flexibility,Proceedings of the 6th International Conference on Business Excellence, Vol 2, 2011;
2. Aceleanu M. I.,The Relationship Between Education And Quality Of Life. Implications Of The Labour Market In Romania, Journal of International Scientific Publications, Vol 9, Part 2, 2011;
Labour Market In Romania, Journal of International Scientific Publications, Vol 9, Part 2, 2011
3. Andronie, M., Analiza și proiectarea sistemelor informatice de gestiune, Editura Fundației România de Mâine, București, 2007, p.360;
4. Cornford T., Shaikh M., Introduction to information systems, 2013;
5. Iordache, A,. Sisteme informatice cu baze de date, Editura Universitară, București, 2015, p.200;
6. Lungu, I., Bara, A., Sisteme informatice executive, Editura ASE, Bucuresti, 2007;
7. Lungu I., Sabău G., Velicanu M., Sisteme informatice:Analiză, proiectare și implementare, Editura Economică, București, 2003, p.527;
8. Lupulescu, M., Dănăiața, D., Muntean, M., Bazele computerelor, Hard & Soft. Timișoara: Mirton, 2001, p.281;
9. Nica, E., Elaborarea şi folosirea studiilor de caz în managementul resurselor umane, Bucureşti,Editura Economică, 2010;
10. Oprea, D., Proiectarea sistemelor informaționale, Editura Universitatea „A. I. Cuza", Iași, 2006, p.440;
11. Rotaru, S., Ghiță, M., Sisteme și aplicații economice în economie, Editura Revers, Craiova, 2015;
12. Rothwell, W. J., Lindholm J.,Yarrish K. K., Zaballero A., Ed. by William Rothwell ,Encyclopedia of Human Resource Management, Human Resources and Employment Forms, SanFrancisco: John Wiley & Sons, 2012;
13. Udrică, M., Proiectarea sistemelor informatice, Editura Universității Titu Maiorescu, București, 2005, p.120;

14. Zaharie, D., Sisteme informatice pentru asistarea deciziei, Editura Duall Tech, București, 2001, p.318.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

ROLES AND RESPONSIBILITIES OF THE US ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Cristina M. Kassai

PhD Student, "Acad. Andrei Rădulescu" Legal Research Institute of Romanian Academy, Bucharest

Abstract:Established as a government organization in 1970 after a proposition by President Richard Nixon, the EPA was an outgrowth of the developing open caution over ecological pollution through the span of a century and a half of immense population and modern development.
The EPA was set up not exclusively to turn around years of disregard and mishandle of the earth, yet additionally to guarantee that administration, industry and people in general take better care to secure and regard the delicate adjust of nature for who and what is to come.
Headquartered in Washington, D.C., the EPA utilizes in excess of 18,000 individuals the nation over, including researchers, architects, legal counselors and strategy experts. It has 10 regional offices - in Boston, New York, Philadelphia, Atlanta, Chicago, Dallas, Kansas City, Denver, San Francisco and Seattle - and twelve research centers

Keywords: EPA, federal agency, role, responsibility

1.AN OVERVIEW OF THE HISTORY OF THE U.S. ENVIRONMENTAL PROTECTION AGENCY

Conceived in the wake of worry about environmental pollution, EPA was established on December 2, 1970 to merge in one institution an assortment of federal research, observing, standard-setting and authorization exercises to guarantee ecological security. Since its commencement, EPA has been working for a cleaner, healthier environment for the American individuals. The American discussion about securing the earth started in the 1960s. Rachel Carson had distributed her assault on the indiscriminate use of pesticides, Silent Spring, in 1962. Worry about air and water contamination had spread in the wake of fiascos: a seaward oil fix in California fouled shorelines with a huge number of gallons of spilled oil. (EPA, 2018) The Cuyahoga River close Cleveland, Ohio, choking with chemical contaminants, had unexpectedly blasted into blazes. Astronauts had started shooting the Earth from space, elevating mindfulness that the Earth's assets are limited.

In mid 1970, because of elevated public concerns about breaking down city air, urban water supplies contaminated with hazardous polluting influences, President Richard Nixon exhibited the House and Senate an earth shattering 37-point message on the earth. These focuses included: (Nixon, 1970)

- requesting four billion dollars for the change of water treatment facilities;
- asking for national air quality gauges and stringent rules to bring down engine vehicle emissions;
- launching governmentally supported research to diminish automobile pollution;
- ordering a tidy up of federal facilities that had fouled air and water;
- proposing a tax on lead added substances in fuel;

- forwarding to Congress an arrangement to protect on the seaborne transportation of oil; and
- approving a National Contingency Plan for the treatment of oil slicks.

Around a similar time, President Nixon additionally made a committee to some extent to consider how to compose national government programs intended to diminish contamination, with the goal that those projects could productively address the objectives laid out in his message on the earth.

Following the chamber's proposals, the president sent to Congress an arrangement to solidify numerous ecological duties of the national government under one organization, a new Environmental Protection Agency. This redesign would allow reaction to ecological issues in a way the past capacity of government contamination control programs couldn't face. (EPA Journal , 1985)

- The EPA would have the ability to do research on imperative contaminations independent of the media in which they show up, and on the effect of these toxins on the aggregate condition.
- Both without anyone else and together with different offices, the EPA would monitor the state of the earth - biological as well as physical.
- With these information, the EPA would have the capacity to build up quantitative "ecological baselines"- basic for endeavors to measure enough the achievement or disappointment of contamination decrease efforts.
- The EPA would be capable - working together with the states- - to set and uphold measures for air and water quality and for singular poisons.
- Industries trying to limit the unfavorable effect of their exercises on nature would be guaranteed of consistent standards covering the full scope of their waste transfer issues.
- As states created and extended their own particular pollution control programs, they would have the capacity to look to one organization to help their endeavors with money related and specialized help and preparing.

In the wake of directing hearings amid that late spring, the House and Senate affirmed the proposition. The office's first Administrator, William Ruckelshaus, guaranteed of office on December 4, 1970.

2.EPA HISTORY CONNECTED TO THE FIRST EARTH DAY IN APRIL 1970

Every year, Earth Day-April 22-denotes the commemoration of the introduction of the cutting edge environmental movement in 1970.

The stature of counterculture in the United States, 1970 brought the death of Jimi Hendrix, the last Beatles collection, and Simon and Garfunkel's "Scaffold Over Troubled Water." War seethed in Vietnam and understudies across the country overwhelmingly restricted it.

At the time, Americans were slurping leaded gas through gigantic V8 cars. Industry burped out smoke and ooze with little dread of legitimate outcomes or awful press. Air contamination was usually acknowledged as the possess an aroma similar to thriving. "Condition" was a word that seemed more frequently in spelling bees than on the nightly news. (Earth Day org, 2018)

In spite of the fact that standard America to a great extent stayed neglectful of natural concerns, the stage had been set for change by the distribution of Rachel Carson's New York Times blockbuster Silent Spring in 1962. The book spoke to a watershed minute, offering in excess of

500,000 duplicates in 24 nations, and starting to raise open mindfulness and worry for organisms, the earth and connections amongst contamination and general wellbeing.

Earth Day 1970 offered voice to that developing awareness, directing the vitality of the counter war dissent development and putting ecological worries on the first page. (Patricia Birnie, 2009, pp. 23-27)

3.PROTECTING HUMAN HEALTH AND THE ENVIRONMENT AS THE MISSION OF EPA

The mission of EPA is to secure human wellbeing and the earth. EPA attempts to guarantee that: (EPA, 2018)

- Americans have clean air, land and water;
- National endeavors to diminish ecological dangers depend on the best accessible logical data;
- Federal laws ensuring human wellbeing and nature are controlled and authorized reasonably, adequately and as Congress proposed;
- Environmental stewardship is indispensable to U.S. strategies concerning natural resources, human wellbeing, economic growth, vitality, transportation, agriculture, industry, and worldwide exchange, and these components are comparably considered in setting up ecological strategy;
- All parts of society approach exact data adequate to successfully take part in overseeing human wellbeing and ecological dangers;
- Contaminated lands and poisonous locales are cleaned up by possibly responsible gatherings and revived; and
- Chemicals in the commercial center are surveyed for security.

To achieve this mission, the agency: (EPA, 2018)

- Creates and implements directions

At the point when Congress composes an ecological law, the agency executes it by composing directions. Frequently, by setting national norms that states and clans uphold through their own directions. On the off chance that they neglect to meet the national measures, the agency can help them.

- Give grants

About portion of the financial plan goes into grants to state ecological projects, non-benefits, instructive establishments, and others. They utilize the cash for a wide assortment of undertakings. By and large, grants enable the agency to accomplish the general mission: ensure human wellbeing and nature.

- Study ecological issues

At research facilities situated all through the country, EPA recognizes and endeavors to take care of ecological issues. To learn significantly more, the agency shares data with different nations, private division associations, scholastic organizations, and different offices.

- Support associations

The agency doesn't secure the earth on its own. It works with organizations, non-benefit associations, and state and nearby governments through many organizations. A couple of illustrations incorporate monitoring water and vitality, limiting ozone harming substances, re-utilizing strong waste, and understanding pesticide dangers. Consequently, the agency shares data and openly perceive the accomplices.

- Show individuals about the earth

Securing the earth is everybody's duty, and begins with understanding the issues. (Olsen, 2010, pp. 13-17) The fundamentals incorporate decreasing how much energy and materials you utilize, reusing what you can and recycling the rest. There's significantly more about that to learn!

- Distribute data

Through composed materials, EPA advises people in general about its activities.

4.WORKING WITH INTERNATIONAL ORGANIZATIONS

4.1 EPA TOGETHER WITH THE UNITED NATIONS

The United Nations (U.N.), with its component bodies, is principal among the multilateral, intergovernmental associations with which EPA draws in on environmental and sustainable economic development issues. Participation to oversee regular assets and lessen transboundary contamination is principal to building safe, steady and prosperous social orders. This guarantees U.S. partners are working on an equivalent balance with global partners. (Robert, 2004, pp. 31-37) The U.N. framework incorporates backup bodies which support its ecological endeavors. EPA works with a few of these, which are as follows:

4.1.1 The United Nations Environment Program

The United Nations Environment Program (UNEP), set up in 1972, is the assigned element tending to ecological issues at the worldwide and local level for the United Nations. EPA has had a long and fruitful association with UNEP, including solid organizations and projects, which have had brought about quantifiable enhancements to human wellbeing and the earth. This collaboration with UNEP incorporates work on pollution reduction, enhancing ecological evaluations, limit building, information administration, innovation for manageable improvement, and the green economy. (EPA, 2018)

4.1.2 The World Health Organization

EPA has a longstanding project of participation with the World Health Organization (WHO) to address the immediate connection between ensuring general wellbeing and supporting a spotless domain. (Smith-Cannoy, 2012, pp. 26-28) We coordinate on an extensive variety of ecological and kids' medical problems, incorporating those related with air quality and atmosphere, harmful chemicals and pesticides, and water and sanitation.

4.1.3 The United Nations Economic and Social Council (ECOSOC)

An establishing contract body of the United Nations, ECOSOC is where the world's financial, social and ecological difficulties are examined. ECOSOC is made out of auxiliary bodies, and assembles various high level gatherings identified with UN endeavors on feasible improvement. ECOSOC's endeavors have included counsels which prompted the selection of the 2030 Agenda for Sustainable Development and its related Sustainable Development Goals (SDGs). ECOSOC likewise underpins the High Level Political Forum on Sustainable Development that was called for at Rio+20, to supplant the Commission on Sustainable Development (CSD). (Stuart Bell, 2013, pp. 45-47) EPA has occupied with the CSD and related ECOSOC endeavors since their commencement and keeps on following crafted by identified with the 2030 Agenda and SDGs, giving key specialized contribution to the U.S. Branch of State.

4.1.4 International Maritime Organization

The International Maritime Organization (IMO) was made in 1948 to advance collaboration amongst governments and industry in the direction of transportation occupied with global exchange and to support the appropriation of the most astounding practicable gauges concerning sea wellbeing, effectiveness of route, and counteractive action and control of marine contamination from ships. EPA's work has added to the reception of more savvy, higher vitality productivity norms for new ships; stricter discharge restrains on criteria air toxins, for example, NOx, SOx and particulate issue (PM); the execution of an Emissions Control Area (ECA) for the greater part of North America and the U.S. Caribbean; controls on marine contamination; and the improvement of ecological arrangements in the IMO's Code for Shipping in Polar Waters (IMO Polar Code). (EPA, 2018)

4.2 EPA'S ROLE WITH THE ORGANIZATION FOR ECONOMIC COOPERATION AND DEVELOPMENT (OECD)

The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD) is a discussion for governments focused on democracy and the market economy to help sustainable economic growth, support business, raise expectations for everyday comforts, keep up money related solidness, help other nations' financial advancement, and add to development in world exchange.(Thieffry, 2011, pp. 19-24) EPA drives U.S. commitment with the OECD's Environment Policy Committee (EPOC) and related backup bodies.

CONCLUSIONS

It might be difficult to envision that before 1970, an industrial facility could heave dark clouds of poisonous smoke into the air or dump huge amounts of harmful waste into an adjacent stream, and that was perfectly legal. They couldn't be prosecuted to stop it. How was that conceivable? Since there was no EPA, no Clean Air Act, no Clean Water Act. There were no legitimate or administrative components to secure our environment. Starting 1970 this issue became important onto the national agenda. (Prieur, 2016, pp. 78-85) Today environmental issues should be everyone's responsibility but the leader is the EPA in protecting human health and the environment.Institutional collaboration is permiting response to environmental problems we are facing today.

BIBLIOGRAPHY

Earth Day org, 2018. *Earth Day org.* [Online] Available at: https://www.earthday.org

EPA Journal , 1985. The Birth of EPA. Issue November.

EPA, 2018. *EPA.* [Online] Available at: https://www.epa.gov/aboutepa/our-mission-and-what-we-do

Nixon, P., 1970. *Reorganization Plan No.3 of 1970,* s.l.: s.n.

Olsen, T. D. P. L. A. A. G., 2010. *Transitional Justice in the Balance: Comparing Processes, Weighing Efficacy.* Washington: United States Institute for Peace.

Patricia Birnie, A. B., 2009. *International Law and the Environment.* Oxford: s.n.

Prieur, M., 2016. *Droit de l'environnement, Dalloz, 2016.* s.l.:Dalloz.

Robert, J., 2004. *Environmental Policy.* London: s.n.

Smith-Cannoy, H., 2012. *Insincere Commitments: Human Rights Treaties, Abusive States and Citizen Activism.* Washington: Georgetown University Press.

Stuart Bell, D. M., 2013. *Environmental Law.* Oxford: s.n.

Thieffry, P., 2011. *Droit de l'environnement de l'Union,.* Bruylant: s.n.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

VISUAL OR NATURAL-GEOGRAPHIC BARRIERS INFLUENCING URBAN DEVELOPMENT, ALBA IULIA CITY

Daniel-Marcel Oprean-Crașoveanuand Lucica Cunțan

PhD Student PhD Student, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: The site to be analyzed is Alba Iulia Municipality, in relation to surroundings area and the possibility of transforming it into a pole of interest by blurring the visual and natural-geographic barriers.
An unavoidable factor in the choice of the subject is the general tendency of localities to be limited by these barriers. This is the problem between the idea of protecting the natural environment and the attenuation of the relationship between the city and the immediate surroundings.
The presence of these barriers limits urban development. Thus, by hindering obstacles, development opportunities are offered in relation to the immediate adjacent administrative territorial units.
The local development policy is influenced by the existence of these barriers. By identifying and analyzing urban-geographic conditions, specific measures can be taken to help them recover and integrate into the peri-urban space.
The methodology for identifying and remedying the drawbacks of urban planning is based on the use of orthophotomaps (2012) and the general urban plan (2013) correlation with the natural geographic features (relief, altitude, slope, rivers, position to cardinal points) and urban planning.
In this study there will be presented a short comparison between Alba Iulia and Sibiu regarding the integration of the railway line and the Cibin river course, which hopefully will be done in Alba Iulia. In order to highlight similarities, comparisons will be made on orthophotomaps (2012) and by studying the general urban plan of Sibiu (2011).
The results of the actions, ease the future development possibilities and the effects on the space on which they can intervene, offering new possibilities for the development of the territory.
The final vision of urban barriers is to be captured by the city and integrated, even transformed into areas of interest locally.

Keywords: barriers, urban planning, urbanism, geography, Alba Iulia.

Bariere vizuale sau natural-geografice care influenţează dezvoltarea urbană, Municipiul Alba Iulia

Situl care se doreşte a fi analizat este Municipiul Alba Iulia, în raport cu o zonele imediat învecinate fiind amplasat în culoarul Mureșului, la interferență a două unități mari teritoriale, Munții Apuseni și Podișul Târnavelor, separate de răul Mureș. Teritoriul administrativ al municipiului Alba Iulia se învecinează cu teritorile administrativ ale comunei Vinţu de Jos şi oraşului Sebeş în partea de sud, în vest comună Meteş, în nord comunele Ighiu, Galda şi Sîntimbru, iar în est comunele Ciugud şi Daia Română.

Imag.1 http://geoportal.ancpi.ro/geoportal/imobile/Harta.html, 10.04.2018

Existenţa acestor terenuri de dimensiuni generoase care ar putea să fie dezvoltate sau bine integrate în amenajarea oraşului, valorificate în acest moment minimal, prezintă, posibilităţi de a oraşului, în contextual unificării acestor parcele cu zonele periurbane.

Prin estomparea barierelor vizuale sau natural-geografice parcelele sau insulele urbane vor fi intregrate şi relaţionale cu zonele centrale ale oraşului. Voalarea lor se poate realiza doar prin procese de restructurare urbană. Aceste teritorii bine delimitate pot fi dezvoltate printr-un ansamblu de operaţiuni de urbanism. Pentru a dilua aceste bariere clare este nevoie de o multitudine de operaţiuni complexe şi variate precum: construire, modificare, delomare, crearea de spaţii publice plantate, reinterpretarea infrastructurii, refacerea tramelor stradale, amenajarea râurilor şi integrarea acestora în oraşele existente.

Un factor deloc de neglijat în alegerea subiectului îl reprezintă tendinţa generală a localitaţiilor de a fi limitate de aceste bariere. Dezoltarea imobiliară fiind prudenţă în aceste zone.

Din punct de vedere economic şi urbanistic, prin realizarea acestor acţiuni, va fi influenţata piaţă imobiliară şi financiară. Că urmare a complexităţii prin proiectarea şi reinterpretarea urbanistică a spaţiilor va determina efecte pe o scară mai largă, oferind în timp şi posibilităţi de unire cu localitatiile imediat învecinate.

Un astfel de caz se poate observă şi în localitatea Alba Iulia, unde conform P.U.G. (2013), tendința de dezvoltare este spre Sud, municipiul Sebeş. Datorită prezenţei răului Mureş, caii ferate sau drumului naţional (DN1), tendința de dezvoltare este slabă, în ciuda introducerii terenurilor în intravilan și a regulamentului de urbanism care favorizează dezvoltarea.

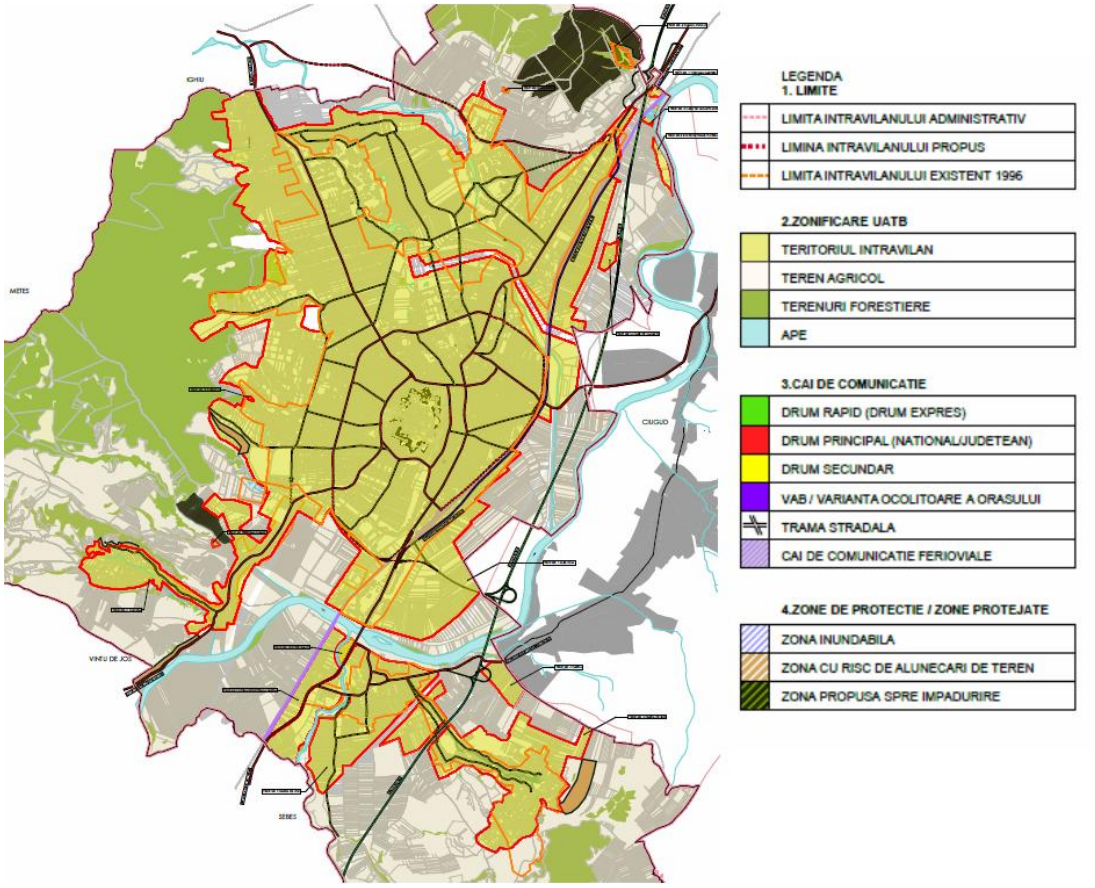

Imag.2 Plan Urbanistig General Alba Iulia, 2013
http://www.apulum.ro/index.php/primaria/document/1603, 10.04.2018

Un alt caz prezent este şi în partea de Est a localităţii spre comună Ciugud. Construcţiile din perimetrul muncipiului Alba Iulia sunt amplasate pe terasă a ÎI-a şi a III-a a luncii Mureşului. Terasă a II-a din punct de vedere litologic, sunt depozite aluvionare cu o dezvoltare tipică. Pe verticală se pot diferenţia depozite de argile, argile prăfoase şi praf nisipos, iar la baza sunt întâlnite depozite aluvionare grosiere alcătuite din piietrisuri şi bolovănişuri. Lunca este dezvoltată pe 3 km lăţime, având un complex argilos-prăfos slab consistent până la moale, care pe lângă argile cenusi, galben-cenuşii şi intercalatii de pământuri maloase, mal şi resturi organice.

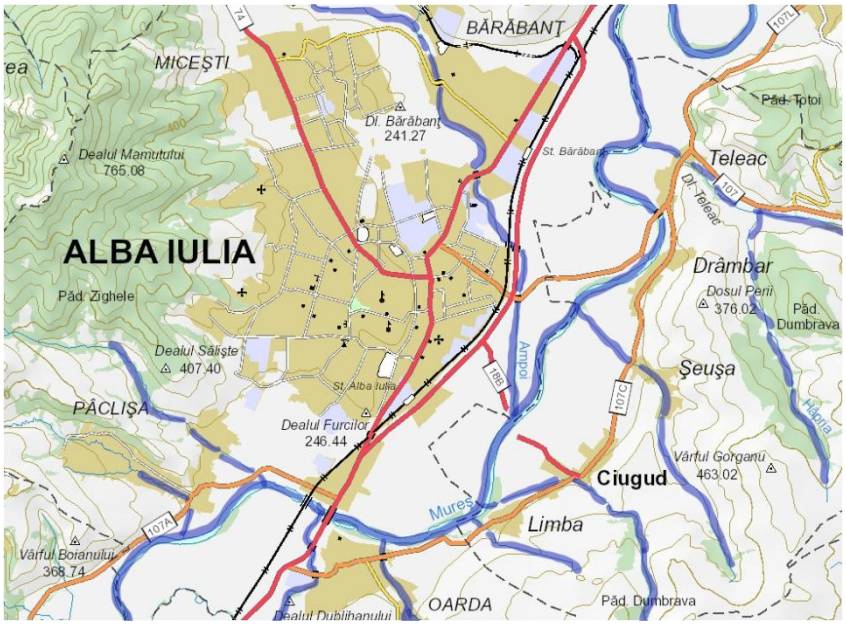

Imag. Municipiul Alba Iulia
http://geoportal.gov.ro/viewers/ro_RO/index.html, 08.05.2018

Datorită faptului că municipiul Alba Iulia este traversat de calea ferată pe direcția Nord-Sud, iar paralel cu acesta și centură ocolitoare a oferit o barieră puternică vizuală. Relaționarea cu centrul orașului este realizată printr-un singur drum județean. Prezența caii ferate și a centurii ocolitoare a municipiului nu oferă o posibilitate bună de conectare a comunei respective cu municipiul. Terenurile până în zona de protecție a caii ferate sunt dezvoltate oferind numeroase insule urbane(partea vestică a caii ferate), însă terenurile din partea estică nu au fost valorificate imobiliar.

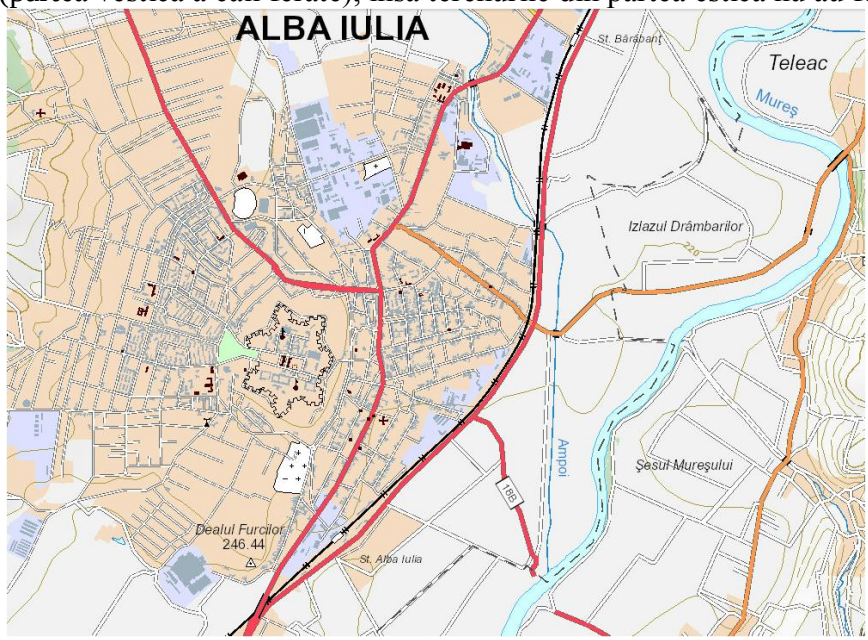

Imag. Municipiul Alba Iulia – Comuna Ciugud
http://geoportal.gov.ro/viewers/ro_RO/index.html, 08.05.2018

Cursul răului Mureș limineaza devoltarea localitatiilor Drambar, Seusa, Ciugud și Limba, în plus nu este realizată o infrastructură rutieră de a connecta direct localitatiile cu orașul. Problema în ceea ce privește amenajarea urbană pe direcția Estică este amplificată prin realizarea autostrăzii A10.

Direcţiile principale de dezvoltare urbană a oraşului sunt spre Vest(Dealul Mamut) şi Nord-Vest, spre comunele Metes şi Ighiu, dar datorită unitatiilor de relief este realizată haotic. Zona periurbana a muncipiului Alba Iulia spre vest cuprinde o regiune deluroasă care care flacheaza în est Munţii Trascăului. În arealul de contact cu munţii, dealurile sunt mai abrute, fiind ocupate de fânețe, pasiuni şi păduri.

Prezenţa acestor bariere limitează dezvoltarea urbană. Astfel prin voalarea obstacolelor se oferă oportunitaţi de dezvoltare în relaţie cu unităţiile teritorial administrative imediat adiacente. Astfel se pune problema între ideea de a proteja mediul natural înconjurător şi atenuarea relaţiei dintre municipiu cu spaţiile imediat înconjurătoare.

Politică locală de dezvoltare este influenţată de existenţa acestor bariere. Prin identificare şi analiză din punct de vedere ale condiţiilor urban-geografice pot fi luate măsuri specifice care să ajute la redresarea şi integrarea lor în amenajarea spaţiului periurban. Planul de mobilitate urbană durabilă (2016) încearcă să țină cont de condițiile geografice din imediată apropiere, oferint o dezvoltare durabilă şi un sistem urban policentric.

Municipiul Sibiu a reuşit integrarea liniei feroviare precum şi a cursului râului Cibin, lucru care se doreşte a fi realizat şi în Alba Iulia. Integrarea acestor bariere se poate observă pe ortofotoplan (2012) precum şi în planul urbanistic general al municipiului Sibiu (2011).

“Municipiul Sibiu, din punct de vedere geografic aparține depresiunii Sibiului la contactul morfologic și structural cu munții Cindrel, Podișul Secaș și Podișul Hârtibaci, fiind situat la intersecția paralelei de 45 0 48‘ latitudine nordică cu meridianul de 24 0 09‘ longitudine estică. Distribuția spațială, forma și dimensiunea așezării sunt influențate de caracteristicile morfologice și morfometrice a reliefului prin tipologia formelor de relief, altimetrie, declivitate, fragmentarea reliefului, expoziția versanților, etc.”

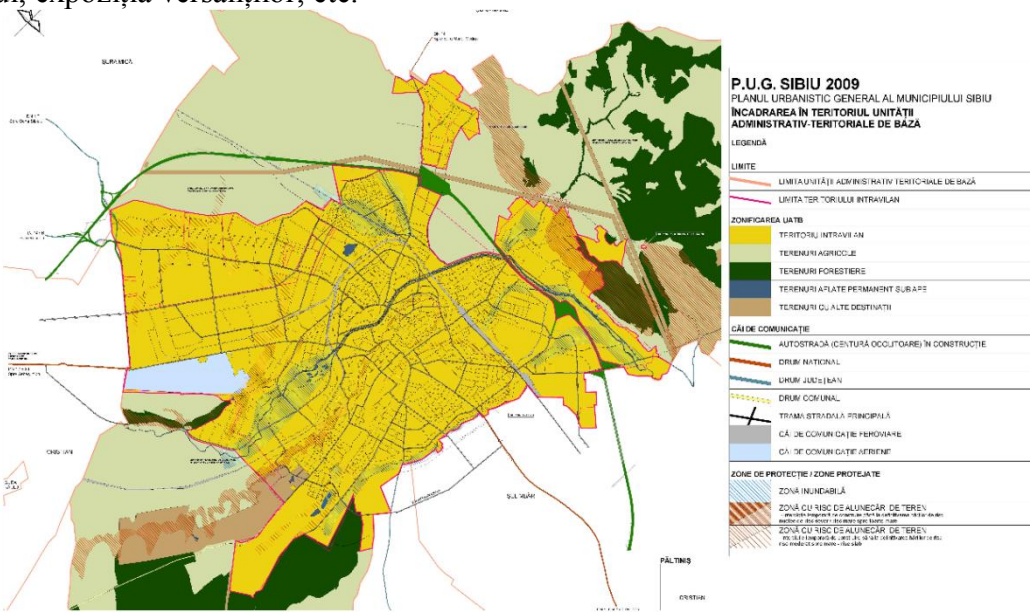

Imag.3 Plan Urbanistic General Sibiu, 2011 http://www.sibiu.ro/ro2/pdf/2011/PUG2011/01_incadrare%20in%20UATB_25000.pdf, 10.04.2018

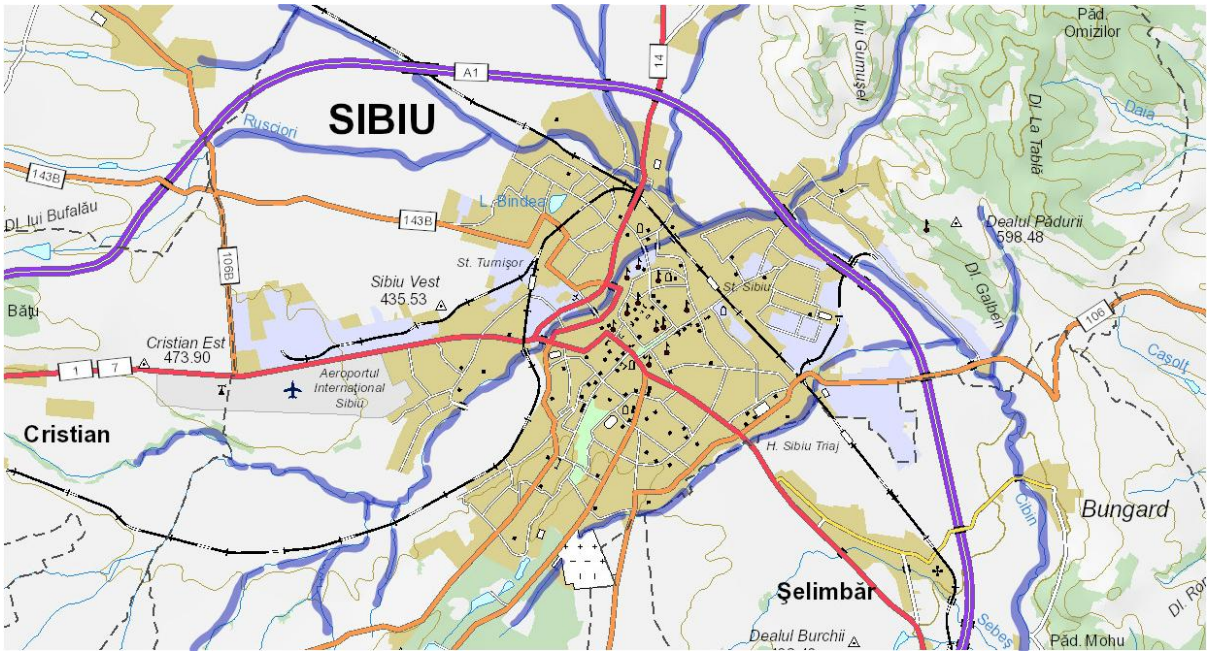

Imag.4 Municipiul Sibiu
http://geoportal.gov.ro/viewers/ro_RO/index.html, 08.05.2018

"Dezvoltarea municipiul Sibiu este favorizata de deținerea unei suprafețe extinse și plane spre vest, nord vest si vest, cu indici morfometrici favorabili extinderii spațiului construit , dar puțin defavorizată spre nord -est și sud -vest prin limitarea zonei periurbane de un „zid‖ morfologic creat de pod Hârtibaci și piemontul Cibinului car e restricționează și condiționează extinderea activităților antropice."

Rezultatele acţiunilor, uşurează posibilităţiile ulterioare de dezvoltare şi efectele asupra spaţiul asupra căruia se poate intervenii, oferind noi posibilităţi pentru dezvoltarea teritoriului.

În concluzie, datorită prezenței barierelor vizuale în municipiul Alba Iulia precum calea ferată, centura ocolitoare, cursul răului Mureș sau viitoarea autostrada A10, este blocată dezvoltarea urbană a localității pe direcția Estică și Sudică obligând orașul să se dezvolte preponderant spre Vest, Nord-Vest.

Prin viziunea finală a piedicilor urbane se dorește a fi acaparate de oraş şi integrate, chiar transformate în zone de interes pe plan local, astfel se poate permite dezvoltarea acestora înafara acestor margini.

BIBLIOGRAPHY

CURINSCHI VORONA, Gheorghe. *Arhitectură.Urbanism.Restaurare*,Editura Tehnică Bucureşti, 1996

HUDSON, Ray. ''Region and place: rethinking regional development în the context of global environmental change'', în Progress în Human geography 31(6)(2007)

IOAN, Augustin. *Conversia spatiilor: Limitele conceptului de "funcţie"* în *Khora*, Bucureşti, Editura Paideia, 1998

OPREAN-Crasoveanu, Daniel-Marcel. URBAN RESTRUCTURING - DEPRIVED AREAS Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017. eISBN: 978-606-8624-12-9

KRAUEL, Jacobo. *„Espace public- Promenades”,* Editura Links, Paris, 2007;

KOOLHAAS, Rem. *Bigness*- Small, Medium, Large, Extra-Large. Monacelli Press, New York, 1995

KOOLHAAS, Rem. Towards the Contemporary City'' Rem Koolhaas 1989, în '' Theorizing a New Agenda for Architecture''

TURLEA, Cristina. *Arhitectura şi spaţiile publice,* Bucureşti, Editura Cadmos, 2008

CUNTAN, Lucica. THE SUITABILITY OF LANDFORMS TO CONSTRUCTIONS IN SIBIU, Arhipelag XXI Press, Tîrgu Mureș, 2017. eISBN: 978-606-8624-12-9, pp.401,410

10. Plan de Mobilitate Urbana Durabila, 2016

11. Plan Urbanistic General al municipiului Alba Iulia, 2013

12. Plan Urbanistic General al municipiului Sibiu, 2011

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE OFFENSE OF MALTREATMENT IN ROMANIAN LAW

Bogdan Bîrzu

Assist., PhD, "Titu Maiorescu" University of Bucharest

Abstract: In this study we have examined the offense of maltreatment as provided by the provisions of the current Criminal Code.
Apart from examining the pre-existing elements and the constitutive content, we have also considered a comparative examination of the provisions in force and of the previous law, a useful examination in the process of individualization of the criminal law sanction to be applied to the author. We also considered the examination of the existing legislative precedents in the Romanian criminal law, during which we have highlighted the consistency of the Romanian legislator.
Last but not least, during the examination, we referred to the Romanian jurisprudence and especially the one promoted over time by the ECHR.
The novelty of this paper consists precisely in the examination carried out in the light of the new provisions of the Criminal Code.
The paper is part of an academic course to be published at a recognized publishing house in the country, and it can be useful to the academic environment in the field of law and to practitioners.

Keywords: Constitutive content, preexisting elements, legislative precedents.

JEL Classification: K14

1. Introducere

Infracțiunea de supunere la rele tratamente este prevăzută în art. 281 C. pen., în Titlul IV cu denumirea marginală „Infracțiuni contra înfăptuirii justiției".

Potrivit dispozițiilor art. 281 alin. (1) C. pen.,infracțiunea de supunere la rele tratamente constă în acțiunea de a supune o persoană la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decît cel prevăzut de dispozițiile legale.

De asemenea, potrivit dispozițiilor alin. (2) al aceluiași articol, aceeași infracțiune, dar într-o modalitate agravată va fi reținută în situația în care o persoană aflată în stare de reținere, deținere ori în executarea unei măsuri de siguranță sau educative privative de libertate, este supusă la tratamente degradante sau inumane.

2. Unele aspecte comparative dintre actuala incriminare și legea anterioară

Infracțiunea pe care o supunem examinării era prevăzută și în Codul penal de la 1969, în două texte, respectiv în art. 267 și în art. 266 alin. (1), într-o formulare juridică asemănătoare.

Examinarea dispozițiilor cuprinse în cele două legi, permite observarea unor elemente de diferențiere, precum și de identitate în ceea ce privește conținutul lor juridic.

În ceea ce privește elementele de diferențiere, menționăm următoarele:

- așa cum am menționat și anterior în conținutul infracțiunii examinate sunt reunite dispozițiile cuprinse în două texte din legea anterioară, respectiv ale art. 266 alin. (1) și art. 267 C. pen. din 1969;

- în conținutul modalității tip a infracțiunii examinate, prevăzute în dispozițiile art. 281 alin. (1) C. pen., nu mai sunt menționate ca modalități concrete de comitere a infracțiunii și reținerea sau arestarea nelegală, așa cum era prevăzute în dispozițiile art. 266 alin. (1) C. pen.;

- modalitatea normativă prevăzută în dispozițiile art. 281 alin. (2) C. pen., a suferit unele mici modificări în raport cu reglementarea anterioară, în sensul că „s-a caracterizat mai precis sfera relelor tratamente, sub influența jurisprudenței Curții Europene a drepturilor Omului: tratamente degradante ori inumane”[1];

- în noua lege se prevede și pedeapsa complementară a interzicerii dreptului de a ocupa o funcție publică, în timp ce în legea anterioară nu era menționată și această pedeapsă complementară.

Elemente de identitate între cele două reglementări regăsim în denumirea marginală și sancțiunile de drept penal.

3. Elemente preexistente

3.1. Obiectul juridic

Obiectul juridic special este format din relațiile sociale referitoare la buna desfășurare a activității de înfăptuire a justiției, cu trimitere directă la acele relații care privesc executarea pedepselor, a măsurilor de siguranță, a celor educative, precum și a măsurilor preventive privative de libertate.

Obiectul juridic secundar constă în relațiile sociale care privesc libertatea, demnitatea, integritatea corporală ori sănătatea persoanei fizice.

3.2. Obiectul material

Obiectul material în cazul modalității prevăzute în alin. (2) poate fi corpul persoanei fizice care a fost supusă la rele tratamente.

3.3. Subiecții infracțiunii

Subiectul activ în modalitatea normativă prevăzută în alin. (1) este calificat, calificarea constând în calitatea sa de persoană cu atribuții concrete în legătură cu executarea pedepselor, a măsurilor de siguranță sau educative.

Pornind de la dispozițiile legii române prin care este reglementată activitatea de executare a pedepselor, măsurilor de siguranță, educative, a măsurilor preventive privative de libertate[2], precum și de la cele prin care este reglementată activitatea de executare a pedepselor sau a măsurilor educative ori preventive neprivative de libertate[3] sau alte dispoziții în domeniu, constatăm că această calitate (de subiect activ al acestei infracțiuni) o pot avea o serie de persoane, cum sunt:

- judecătorul de supravegherii a privării de libertate;
- procurorul;

---

[1] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 462.

[2]Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare (ultima prin Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 571 din 18 iulie 2017), publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013.

[3]Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 513 din 14 august 2013; Legea nr.252/2013 privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013.

- ofițerii sau agenții de poliție (în primul rând cei cu atribuții concrete în paza deținuților din aresturile unităților de poliției, dar nu numai aceștia);

- angajații Administrației Naționale a Penitenciarelor;

- angajații care supraveghează direct persoanele împotriva cărora s-au dispus pedepse sau alte măsuri privative de libertate;

- consilierii de probațiune în ceea ce privește executarea unor măsuri preventive neprivative de libertate sau a unor măsuri educative neprivative de libertate etc.

În modalitatea normativă prevăzută în alin. (2) autor „poate fi persoana care are atribuții referitoare la paza unor persoana aflate în stare de reținere sau deținere ori în executarea măsurii de siguranță a internării medicale sau măsurilor educative privative de libertate (internarea într-un centru educativ sau de detenției) sau cu privire la executarea pedepselor”[4].

Coautoratul este posibil numai în ipoteza în care toți subiecții activi nemijlociți au calitatea specială cerută de lege (punerea în mișcare a acțiunii penale de către doi procurori care efectuează urmărirea penală în cauză prin aceeași ordonanță)[5].

Instigarea sau complicitatea sunt posibile, nefiind condiționate de existența vreunei calități a instigatorului sau complicelui (poate fi orice persoană care are capacitate penală).

Persoana juridică nu poate avea calitatea de subiect activ al acestei infracțiuni.

Subiectul pasiv principal este statul în calitatea sa de titular al valorii sociale apărate prin norma de drept penal.

Subiect pasiv secundar poate fi orice persoană fizică care se află în stare de reținere, deținere; se pot afla în această situație persoanele reținute sau arestate preventiv sau la domiciliu, precum și cele care se află în executarea unei pedepse privative de libertate; de asemenea, poate fi subiect pasiv al infracțiunii și persoanele aflate în executarea unei măsuri de siguranță [este vorba de măsura internării medicale, dar numai în modalitatea prevăzută în alin (2)] sau a unei măsuri educative [internarea într-un centru educativ sau internarea într-un centru de detenție, numai în modalitatea prevăzută în alin. (2)].

În doctrina recentă s-a subliniat că „*Subiectul pasiv secundar (adiacent)* este, de asemenea, calificat, fiind persoana aflată în stare de reținere, deținere, în executarea unei măsuri de siguranță sau a unei măsuri educative.

Sfera acestor subiecți este diferită după cum este vorba de varianta tip sau agravată a infracțiunii. Astfel, în varianta tip nu se face precizarea că este vorba de măsuri de siguranță sau educative privative de libertate, așa cum este menționat acest aspect la varianta agravată. În aceste condiții, în lipsa unei precizări exprese a legiuitorului, considerăm că pot fi subiecți pasivi ai infracțiunii, în varianta tip, atît persoana ce execută măsura de siguranță a internării medicale, prevăzută de art. 110 C. pen., cît și persoana obligată la tratament medical, dacă sunt întrunite și celelalte condiții prevăzute de lege cu privire la latura obiectivă și subiectivă. De asemenea, poate fi subiect pasiv al infracțiunii, în varianta tip, minorul care execută una dintre măsurile educative neprivative de libertate, respectiv stagiul de formare civică, supravegherea, consemnarea la sfârșit de săptămână, asistarea zilnică, prevăzute de art. 115 alin. (1) pct. 1 lit. a)- d) C. pen.

Cît privește varianta agravată, avându-se în vedere că sunt indicate în mod limitativ persoanele față de care se pot exercita tratamentele degradante ori inumane, respectiv cele aflate în executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative, privative de libertate, subiect pasiv al acestei infracțiuni nu poate fi decît persoana majoră ce execută o pedeapsă privativă de libertate ori măsura de siguranță a internării medicale sau minorul față de care s-a dispus măsura educativă a internării într-un centru educativ sau internarea într-un centru de detenție”[6].

[4]Mihail Udroiu, *Drept penal, Partea specială, Sinteze și grile,* Ed. C.H.Beck, București, 2017, *op. cit.* p. 419.
[5]A se vedea, în același sens și Mihail Udroiu, *op. cit.*, p. 419.
[6] Maria Oprea, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției,* Ed. Universul Juridic, București, 2015, p. 557.

În principiu, *timpul* comiterii infracțiunii nu prezintă relevanță juridică. În ceea ce privește *locul* comiterii infracțiunii, apreciem că în modalitatea normativă de la alin. (1) când sunt avute în vedere măsuri de siguranță ori alte măsuri sau pedepse privative de libertate, precum și în alin. (2), acesta trebuie să se identifice cu locul în care persoana este deținută (penitenciar sau în arestul poliției).

4. Structura și conținutul juridic al infracțiunii

4.1. Situația premisă

Situația premisă constă în preexistența unor dispoziții legale care reglementează modul de executare a unor sancțiuni dispuse de organele judiciar, precum și a unei persoane care se află în executarea unor asemenea sancțiuni dispuse de organele judiciare competente (reținerea, deținerea, executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative privative sau neprivative de libertate).

Având în vedere dispozițiile legii anterioare, în doctrină s-a apreciat că în cazul acestei infracțiuni, situația premisă constă în „preexistența unei ordonanțe sau hotărâri prin care s-a luat o măsură sau s-a pronunțat o sancțiune penală, în baza căreia o persoană este privată de libertate.

Preexistența ordonanței sau hotărârii care privează de libertate constituie situația premisă. Fără o ordonanță sau hotărâre prin care s-a dispus, după caz, reținerea sau arestarea preventivă, ori luarea măsurii care atrage internarea, sau fără o hotărâre prin care s-a pronunțat pedeapsa închisorii, nu poate fi săvârșită infracțiunea prevăzută în art. 267.

Există situația premisă a infracțiunii de supunere la rele tratamente chiar în cazul când ordonanța sau hotărârea ar fi netemeinică sau nelegală, deoarece până la anularea lor cel privat de libertate beneficiază de același tratament, iar respectarea acestora privește înfăptuirea justiției”[7].

4. 2. Conținutul constitutiv

4.2.1. Latura obiectivă

În cazul modalității normative prevăzute la alin. (1), *elementul material* al laturii obiective se realizează prin acțiunea sau inacțiunea de supunere a unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative în alt mod decît cel prevăzut în dispozițiile legale.

Prin expresia *în alt mod decît cel prevăzut în dispozițiile legale* se înțelege supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță sau educative cu încălcarea dispozițiilor legilor speciale care reglementează executarea acestor pedepse sau măsuri (la care am făcut anterior referire).

Potrivit doctrinei, prin acțiunea de supunere a unei persoane se înțelege „obligarea victimei la o executare a reținerii, deținerii sau măsurilor de siguranță sau educative într-un mod nelegal, care îi periclitează sănătatea, integritatea corporală ori aduc atingere demnității acesteia”[8].

Într-o altă opinie se susține că *a supune* „o persoană la executarea unei pedepse, măsuri de siguranță ori educative în alt mod decît cel prevăzut prin dispozițiile legale, înseamnă a impune acesteia un mod de executare contrar prevederilor legale.

Astfel, în ce privește pedeapsa, supunerea condamnatului la executarea pedepsei închisorii în alt mod decît cel prevăzut de legea privitoare la executarea pedepselor (Legea nr. 23/1969) constituie elementul material al infracțiunii de arestare nelegală.

Tot astfel, în ce privește măsurile de siguranță, elementul material al infracțiunii constă în supunerea la executarea unei măsuri de siguranță privativă de libertate (internarea medicală

[7] Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *(vol. IV), op. cit.,* pp. 247-248.

[8] Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa” – S.R.L., București. 1992, p. 226.

prevăzută în art. 112 lit. b și 114 C. pen.) în alt mod decît cel prevăzut de legile care reglementează această măsură”[9].

S-a mai apreciat că „Modul de executare a pedepselor, măsurilor de siguranță și educative privative de libertate este prevăzut de Codul penal și de legea privitoare la executarea pedepselor. Este vorba de pedeapsa închisorii sau detențiunii pe viață, măsura educativă a internării într-un centru educativ și cea a internării într-un centru de detenție, precum și măsura de siguranță a internării medicale. Acestea trebuie executate în alt mod decît cel prevăzut de dispozițiile legale (spre exemplu, executarea pedepsei închisorii în regim de maximă siguranță în condițiile în care legea prevede, în raport cu sancțiunea aplicată în concret și persoana condamnată, executarea în regim semideschis). În același timp, modalitatea de executare impusă nu trebuie să constituie un tratament inuman sau degradant, deoarece în aceste condiții vor fi îndeplinite elementele constitutive ale variantei agravate”[10].

Cerința esențială. Pentru întregirea laturii obiective este necesar a fi îndeplinită și cerința esențială care presupune ca acțiunea sau inacțiunea incriminată să fie exercitată împotriva unei persoane care se află în executarea unei pedepse, a unei măsuri de siguranță sau educative. Nu prezintă nicio relevanță juridică dacă pedeapsa sau măsura de siguranță sau educativă se execută în regim închis sau deschis.

Persoana aflată în executarea pedepsei este persoana fizică majoră care a fost condamnată la o pedeapsă definitivă, pentru comiterea unei infracțiuni.

Persoana aflată în executarea unei măsuri de siguranță este persoana fizică împotriva căreia s-a dispus executarea unei măsuri printr-o hotărâre rămasă definitivă, iar persoana aflată în executarea unei măsuri educative este persoana fizică minoră împotriva căreia s-a dispus printr-o hotărâre judecătorească rămasă definitivă executarea unei măsuri educative (privative sau neprivative de libertate).

În cazul modalității normative prevăzute în alin. (2), *elementul material* constă acțiunea sau inacțiunea de supunere la tratamente degradante sau inumane a unei persoane aflate în stare de reținere, deținere ori în exercitarea unei măsuri de siguranță sau educative , privative de libertate.

Potrivit doctrinei recente, *„tratamentul degradant* este definit în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului ca fiind *un tratament care umilește individul în fața lui însuși sau a altor persoane ori care îl determină să acționeze contrar voinței sau conștiinței sale*[11] (s. n.). Pentru ca o pedeapsă să fie *degradantă,* este necesar ca sentimentul de umilire creat ca urmare a executării ei să depășească nivelul de umilire pe care îl presupune orice pedeapsă penală[12].

În practica judiciară a Curții a fost calificat ca tratament degradant aplicarea, de către un agent al statului, a unor lovituri ușoare, producând leziuni minore. Acesta este cazul loviturilor suferite de reclamant într-una dintre cauzele românești recente[13] (o palmă și un pumn). Curtea apreciind că, în speță, date fiind numărul redus de zile de îngrijiri medicale necesare vindecării și lipsa unor efecte de durată asupra sănătății reclamantului, aceste tratamente pot fi calificate ca *tratamente degradante.* Discriminarea pe motive rasiale poate în anumite circumstanțe, să constituie

[9]Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații Teoretice ale Codului Penal Român, vol. IV, Partea specială,* Ed. Academiei Române, București, 1972, p. 239.

[10] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *op. cit.* p. 464.

[11]CEDO, hotărârea Tyrer c. Regatului Unit, din 25 aprilie 1978, § 26.

[12]CEDO, hotărârea Tyrer, § 30.

[13]CEDO hotărârea *Angelescu c. României,* din 5 octombrie 2004, § 5.

în sine un tratament degradant. Mai mult, impunerea unui regim discriminatoriu pe criteriul rasial unui grup de persoane poate, în anumite circumstanțe, constitui un tratament degradant, deși același tip de regim diferențiat însă în funcție de alte criterii nu ar avea același efect[14]. De asemenea, încătușarea unei persoane în situații care nu impun această măsură și expunerea sa în public pot constitui un tratament degradant[15].

Este *inuman* tratamentul care provoacă, cu intenție, suferințe fizice sau mentale de o mare intensitate. Articolul 16 din Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente crude, inumane sau degradante definește tratamentele inumane prin raportare la noțiunea de *tortură,* catalogându-le ca *„alte acte* (…) care nu sunt acte de tortură, când asemenea acte sunt săvârşite de către un agent al autorității publice sau orice altă persoană care acționează cu titlu oficial sau la instigarea sau cu consimțământul expres sau tacit al acesteia".

În practica judiciară a Curții Europene a Drepturilor Omului[16] a fost catalogată ca tratament inuman menținerea în închisoare a unei persoane, deși, starea de sănătate extrem de gravă era incompatibilă cu deținerea în regim penitenciar și neacordarea tratamentului medical adecvat. Efectuarea de tratamente medicale experimentale asupra unei persoane, fără consimțământul acesteia, a fost, de asemenea, circumscrisă noțiunii de *tratament inuman.* Amenințarea unei persoane cu tortura poate constitui, în anumite circumstanțe (vârsta, starea psihică a victimei), cel puțin un tratament inuman[17].

Anumite tratamente pot fi, în același timp, degradante și inumane. Astfel, cele cinci tehnici de interogatoriu (numite tehnici de *dezorientare,* de *privare senzorială,* constând în menținerea persoanelor de-a lungul a mai multor ore în poziție verticală, lipite de un zid, menținerea cu capul într-un sac negru, chiar și în perioada în care persoana era interogată, introducerea deținutului, înainte de interogatoriu, într-o încăpere unde se auzea continuu un zgomot puternic, privarea de somn, privarea de hrană), tehnici folosite de autoritățile britanice în Irlanda de Nord în contextul tensiunilor dintre populația protestantă și cea catolică din Irlanda de Nord și a luptei pentru independență, au fost catalogate de Curte ca inumane, întrucît *au provocat dacă nu leziuni, cel puțin suferințe psihice intense,* și ca degradante, căci au fost *de natură a crea sentimente de teamă, de angoasă și inferioritate, de natură a înjosi persoana în proprii ochi*[18].

Tot în practica Curții Europene a Drepturilor Omului s-au statuat anumite măsuri și obligații impuse autorităților pentru evitarea condamnărilor în baza art. 3 din Convenția europeană a drepturilor omului. Astfel, autorităților le incumbă obligația substanțială de a lua măsuri preventive pentru asigurarea integrității corporale și morale a persoanelor private de libertate. Într-o plângere împotriva Austriei, în care reclamantul contesta măsura hrănirii sale forțate, apreciind că, odată ce el hotărâse să declare greva foamei, a astfel de măsură aducea atingere demnității sale, Curtea a apreciat că obligarea persoanei de a se hrăni nu contravine dispozițiilor art. 3 din Convenție, ci, dimpotrivă, reprezintă o măsură practică menită a preveni producerea unor consecințe grave pentru sănătatea deținutului[19]. De asemenea, într-o plângere împotriva statului român în care reclamantul invoca faptul că fusese supus la rele tratamente de către codeținuți[20], Curtea a statuat că, fiind cunoscute labilitatea psihică a reclamantului și agresivitatea persoanelor deținute în aceeași celulă cu acestea, autorităților penitenciare le revenea obligația de a lua măsuri concrete în vederea evitării materializării riscului lezării integrității fizice a reclamantului și agravării afecțiunilor sale psihice.

[14] Comisia Europeană, *Asiatiques d'Afrique Orientale,* Aviz 207, DR 78-b, p. 5.
[15] CEDO, hotărârea *Raninenc.Finlanda,* din 16 decembrie 1997, § 56.
[16] *C. Roșianu, D. Bogdan, Articolul 3 – Dreptul de a nu fi supus la tortură, tratamente inumane sau degradante,* pe http://www.inm-lex.ro/fisiere/pag_35/det_84/259.doc.
[17] CEDO, *hotărârea Cambell și Cosans,* din 25 iulie 1987, în Culegere de hotărâri, Seria A48, § 29.
[18] CEDO, *hotărârea Irlanda c. Regatul Unit,* din 18 ianuarie 1978, în Culegere de hotărâri, Seria A2 § 167.
[19] CEDO, *hotărârea Herczegfalvy c. Austriei,* în Culegere de hotărâri și decizii , Seria A 244.
[20] CEDO, *hotărârea Pantea c. României,* din 3 iunie 2003.

De asemenea, se impune asigurarea unor condiţii de detenţie minimale, asigurarea unui tratament medical adecvat, precum şi măsuri preventive de natură a împiedica exercitarea relelor tratamente de către particulari"[21].

Totuşi, Curtea a decis că în cazul în care recursul la forţă din partea agenţilor statului a fost determinat de comportamentul victimei, folosirea forţei împotriva acesteia nu poate depăşi nivelul strict necesar imobilizării acesteia [CEDO, *Caloç c. Franţa,* hotărârea din 20 iulie 2000, § 100-101 (*www.echr.coe.int);* CEDO, D.D. c. Poloia, hotărârea din 5 octombrie 2000 (*www.echr.coe.int)*][22].

Un alt autor apreciază că modalitatea normativă prevăzută în alin. (2) se realizează prin „supunerea printr-o acţiune sau inacţiune la rele tratamente fizice sau psihice a unei persoane reţinute, arestate preventiv/la domiciliu ori care se află în executarea pedepsei, a măsurii de siguranţă a internării medicale (inclusiv atunci când aceasta a fost instituită ca măsură procesuală provizorie pe parcursul procesului penal, sau ca măsură de siguranţă de judecătorul de cameră preliminară, după dispunerea unei soluţii de clasare ori de renunţare la urmărirea penală) sau a măsurii educative de internare într-un centru educativ sau într-un centru de detenţie"[23].

În doctrina mai veche se susţine că „a supune o persoană la rele tratamente, înseamnă a o face să sufere în mod continuu sau cu întreruperi, siluiri, privaţiuni, prigoniri etc., care îi pun în primejdie fizic şi psihic, sănătatea.

Nu constituie rele tratamente restricţiile, privaţiunile şi sancţiunile aplicate potrivit dispoziţiilor legale sau reglementare.

Rele tratamente pot privi abateri nepermise de la condiţiile de cazarmament, de igienă, hrană, îmbrăcăminte, regimul de odihnă, de muncă şi de plimbare, de asistenţă medicală etc."[24]

Cerinţa esenţială. Pentru întregirea laturii obiective a infracţiunii este necesar a fi îndeplinită şi cerinţa esenţială care presupune ca acţiunea sau inacţiunea incriminată (supunerea la tratamente degradante sau inumane), să se exercite asupra *unei persoane care se află în stare de reţinere, deţinere* ori *în executarea unei măsuri de siguranţă* sau *educative, privative de libertate*.

Fără îndoială că pentru fiecare din situaţiile în care se află victima, trebuie să se constate şi existenţa actului juridic prevăzut de lege, după cum urmează:

- în cazul *reţinerii,* este necesar să se constate existenţa *ordonanţei* procurorului sau a organului de cercetare penală prin care s-a dispus această măsură;

- o *încheiere* sau dispoziţie dintr-o sentinţă cu caracter executoriu cu privire la luarea, prelungirea sau menţinerea măsurii arestării preventive sau a arestului la domiciliu;

- o *încheiere* cu titlu executoriu cu privire la luarea sau confirmarea măsurii internării medicale provizorii;

- o *hotărâre judecătorească* definitivă prin care s-a dispus condamnarea la detenţiunea pe viaţă sau la pedeapsa închisorii (cu executare în regim de detenţie), sau prin care a fost aplicată măsura educativă a internării într-un centru educativ sau într-un centru de detenţie (în cazul minorilor) ori măsura de siguranţă a internării medicale.

Persoană aflată în stare de reţinere este persoana faţă de care s-a luat măsura preventivă a reţinerii potrivit dispoziţiilor art. 202 şi 209 c. proc. pen.

---

[21] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiş, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *op. cit.* pp. 464-465.

[22] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole,* Ediţia 2, Ed. C.H.Beck, Bucureşti, 2016, p. 844.

[23] Mihail Udroiu, *op. cit.*, p. 420.

[24] Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant ştiinţific: titlul VII; dispoziţii finale; conducătorul şi coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roşca, *(vol. IV), op. cit.,* p. 248.

Persoana aflată în stare de deținere este persoana față de care s-a luat măsura *arestării preventive* sau *a arestului la domiciliu,* potrivit dispozițiilor art. 218 și urm. și a art. 223 și urm. C. proc. pen., precum și persoana care a fost condamnată la o *pedeapsă* sau *măsură educativă privativă de libertate.* Vor intra în această categorie și persoanele împotriva cărora s-a dispus măsura internării medicale.

În ceea ce privește inculpatul aflat în arest la domiciliu, „acesta poate fi supus la rele tratamente prin modalitatea de efectuare a supravegherii de către organul de poliție cu ocazia vizitelor inopinate la domiciliu (de pildă, efectuarea de vizite inopinate în mod succesiv în timpul nopții în scopul privării de somn a inculpatului și creării unor stări de anxietate)”[25].

În doctrina recentă se susține și opinia contrară potrivit căreia această infracțiune nu se poate reține în cazul arestului la domiciliu[26].

În ceea ce ne privește, apreciem că infracțiunea examinată se poate comite și împotriva persoanei aflate în arest la domiciliu, de către persoanele cu atribuții de supraveghere a acesteia.

Nu sunt întrunite elementele constitutive ale acestei infracțiuni în ipoteza în care relele tratamente sunt impuse de restricțiile care privesc măsurile preventive privative de libertate (spre exemplu încătușarea persoanei împotriva căreia s-a dispus o asemenea măsură).

De asemenea, nu sunt îndeplinite condițiile de tipicitate ale infracțiunii și atunci când s-a executat o singură acțiune sau inacțiune de supunere la rele tratamente, caz în care fapta întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunii de purtare abuzivă sau chiar abuz în serviciu.

În condițiile în care relele tratamente sunt comise cu ocazia punerii în executare a unei mandat de arestare preventivă sau a unui mandat de executare a pedepsei privative de libertate ori a unei măsuri educative privative de libertate sau a măsurii de siguranță a internării medicale, se va reține infracțiunea de purtare abuzivă (spre exemplu, exercitarea de violențe nejustificate asupra unei persoane aflată în această situație, care nu se opune încătușării)[27].

În situația în care, „persoana care a prins pe autorul unei infracțiuni flagrante exercită acte de violență asupra acestuia, se va reține săvârșirea unei infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății persoanei, iar nu cea de supunere la rele tratamente”[28].

Facem precizarea că se va reține această infracțiune, numai în ipoteza în care violențele exercitate sunt nejustificate, raportat la comportamentul autorului infracțiunii flagrante.

În legătură cu infracțiunea de loviri sau alte violențe comisă împotriva unei persoane aflată în situația descrisă în textul de incriminare, în doctrina recentă s-au evidențiat două opinii.

În prima dintre acestea se susține că această infracțiune se reține în concurs cu infracțiunea de supunere la rele tratamente[29], iar în a doua se susține că infracțiunea de lovire sau alte violențe este absorbită în conținutul juridic al infracțiunii de supunere la rele tratamente[30].

În ceea ce ne privește, achiesăm la prima opinie și apreciem că infracțiunea de supunere la rele tratamente poate fi reținură atît în concurs cu infracțiunea de lovire sau alte violențe, cît și în concurs cu alte infracțiuni contra integrității corporale sau sănătății, cum sunt, vătămarea corporală, loviri sau alte vătămări cauzatoare de moarte etc.

Urmarea imediată în cazul ambelor modalități constă în crearea unei stări de pericol pentru activitatea de înfăptuire a justiției.

---

[25] *Ibidem, p. 420.*

[26] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 151.

[27] A se vedea, în același sens, Mihail Udroiu, *op. cit.,* pp. 420-421.

[28] Mihail Udroiu, *op. cit.*, p. 421.

[29] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *op. cit.* p. 466.

[30] Mihail Udroiu, *op. cit.*, p. 421.

Pe lângă această urmare, principală, are loc şi o urmare adiacentă, care constă în vătămarea adusă integrităţii corporale sau sănătăţii persoanei supusă la rele tratamente.

Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei, existenţa acesteia nefiind necesar a fi demonstrată de către organele judiciare.

4.2.2. Latura subiectivă

Forma de vinovăţie cu care se poate comite această infracţiune este *intenţia,* cu ambele modalităţi (*directă* sau *indirectă).*

În ipoteza în care fapta este comisă din culpă, se poate reţine comiterea infracţiunii de neglijenţă în serviciu.

Pentru existenţa infracţiunii nu are nicio relevanţă juridică *mobilul* şi *scopul,* acestea prezentând importanţă numai pentru individualizarea sancţiunii de drept penal ce urmează a fi decisă de către instanţa de judecată.

În ceea ce priveşte *locul* executării acţiunii sau inacţiunii incriminate, precizăm că acesta diferă, modalitatea de executare a reţinerii, deţinerii sau a pedepsei ori a unei măsuri de siguranţă sau educative.

5. Forme, modalităţi, sancţiuni

5.1. Forme

Actele de pregătire şi *tentativa,* deşi posibile, nu sunt sancţionate de lege.

Infracţiunea se consumă în momentul în care persoana în cauză este supusă la rele tratamente, iar acţiunea sau inacţiunea incriminată are caracter continuu ori repetat.

Infracţiunea poate fi comisă şi în formă continuată, caz în care aceasta se *epuizează* la data efectuării ultimului act de executare a acţiunii sau inacţiunii incriminate.

5.2. Modalităţi

Infracţiunea examinată prezintă o *modalitate normativă tip* şi o altă *modalitate normativă agravată.*

Modalitatea normativă tip (simplă) este prevăzută în alin. (1) şi constă în *supunerea unei persoane la executarea unei pedepse, măsuri de siguranţă sau educative în alt mod decît cel prevăzut de dispoziţiile legii.*

Modalitatea normativă agravată este prevăzută în dispoziţiile alin. (2) şi constă în *supunerea la tratamente degradante ori inumane a unei persoane aflate în stare de reţinere, deţinere ori în exercitarea unei măsuri de siguranţă sau educative, privative de libertate.*

Modalităţile faptice sunt diverse, în funcţie de împrejurările concrete ale comiterii acţiunii sau inacţiunii incriminate şi calitatea subiectului activ.

5.3. Sancţiuni

Pentru modalitatea normativă tip sancţiunea prevăzută de lege este închisoarea de la 6 luni la 3 ani şi interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcţie publică, iar în cazul modalităţii normative agravate sancţiunea prevăzută este închisoarea de la unu la 5 ani şi interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcţie publică.

De reţinut este faptul că aplicarea pedepsei complementare a interzicerii dreptului de a ocupa o funcţie publică este obligatorie pentru instanţa de judecată.

În practica judiciară, în ipoteza condamnării, persoana condamnată, nu va mai putea exercita funcţia publică respectivă (judecător, procuror, ofiţer sau agent de poliţie etc.), caz în care acesta, în funcţie de statutul profesiei, de cele mai multe ori va fi destituit, fără a avea posibilitatea reangajării în funcţia publică pe care o exercita la momentul comiterii faptei.

6. Explicaţii complementare

6.1. Legătura cu alte infracţiuni

Infracțiunea examinată prezintă anumite elemente de asemănare cu celelalte infracțiuni ce fac parte din acest grup, în primul rând în ceea ce privește obiectul juridic al acestora.

De asemenea, „deși este reglementată în cadrul infracțiunilor care privesc înfăptuirea justiției, infracțiunea de supunere la rele tratamente reprezintă o variantă specială de abuz în serviciu, care se va reține dacă sunt întrunite condițiile legii cu privire la conținutul infracțiunii. Fapta poate îmbrăca și forma unei infracțiuni de purtare abuzivă, în condițiile arătate anterior, dar poate să realizeze și doar conținutul unei infracțiuni contra persoanei (lovire, vătămare corporală, lipsire de libertate etc.) atunci când nu sunt întrunite condițiile legii în ceea ce privește circumstanțierea subiectului activ sau momentul la care devine incidentă norma specială (de exemplu, împiedicarea persoanei să părăsească sala de judecată după ce ordonanța de reținere a expirat, dar nu s-a finalizat judecarea propunerii de arestare, poate constitui infracțiunea de lipsire de libertate în mod ilegal în formă simplă sau agravată)”[31]

6.2. Unele aspecte procesuale

Potrivit dispozițiilor art. 56 alin. (3) lit. b) C. proc. pen., urmărirea penală se efectuează în mod obligatoriu de către procuror, iar competența de judecată în primă instanță aparține judecătoriei, deoarece nu este dată unei anumite instanțe.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Fără îndoială că în raport de calitatea subiectului activ, urmărirea penală poate aparține procurorului de pe lângă o anumită instanță (superioară în grad judecătoriei), începând cu parchetul de pe lângă tribunal.

Competența instanței de judecată și judecata în primă instanță poate aparține și altei instanțe superioare în grad judecătoriei, inclusiv Înaltei Curți de Casație și Justiție, caz în care urmărirea penală de va efectua de către procurorul competent de la parchetul de pe lângă instanța competentă să judece cauza în fond.

În funcție de împrejurările concrete ale comiterii, infracțiunea de supunere la rele tratamente poate intra în concurs cu alte infracțiuni.

Astfel, infracțiunea examinată „poate fi reținută în concurs cu infracțiunile de vătămare corporală, prevăzută în art. 194, omor, prevăzută în art. 189 și 190, loviri sau vătămări cauzatoare de moarte, prevăzută de art. 195, dar și cu alte infracțiuni contra înfăptuirii justiției, cum ar fi cea de cercetare abuzivă, prevăzută de art. 280, atunci când, de exemplu, pentru a se obține o anumită declarație, persoana aflată în stare de reținere este supusă la rele tratamente”[32].

În ipoteza în care același subiect activ comite „succesiv atît elementul material al infracțiunii reglementate de alin. (1), cît și pe cel de la alin. (2), față de același subiect pasiv secundar, se va reține concursul de infracțiuni. Dacă mijlocul prin care se realizează supunerea la tratamente degradante ori inumane este dat chiar de supunerea ei la executarea pedepsei în alt mod decît cel prevăzut de dispozițiile legale se va reține infracțiunea mai gravă, prevăzută de alin. (2) al textului, dar prin reținerea în încadrarea juridică și a alin. (1), cu privire la mijlocul prin care fapta a fost comisă”[33].

7. Precedente legislative și situații tranzitorii

7.1. Precedente legislative

În Codul penal de la 1864 infracțiunea de supunere la rele tratamente nu era prevăzută, existând însă mai multe incriminări în al căror conținut se regăsesc unele dispoziții cuprinse în textul examinat.

[31] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *op. cit.*, pp. 844-845.
[32] *Ibidem,* p. 844.
[33] *Ibidem,* p. 844.

În acest sens, facem trimitere la dispozițiile art. 153 unde este prevăzută sancționarea funcționarului care va „execută o pedeapsă ce nu a fost pronunțată de judecată sau care va executa peste măsura prevăzută de judecată”[34].

În Codul penal Carol al II-lea nu a existat o infracțiune cu o denumire marginală identică, însă a existat o infracțiune cu un conținut juridic asemănător, dar cu o denumire marginală diferită.

Astfel, în art. 273 era prevăzută delictul de executarea ilegală a arestării, prin care era sancționat funcționarul public care, *„având atribuția de a supraveghea executarea pedepselor privative de libertate sau a arestării preventive, abuzează de acest drept și reține pe condamnat sau arestat, după expirarea termenului legal, precum și funcționarul public care arestează, deține sau reține pe cineva, sau ordonă să se facă acestea, în alte locuri decît cele determinate de lege sau regulament”*[35].

În doctrina timpului într-un comentariu pe marginea acestui text se reținea că „Delictul de *executare ilegală a arestării,* prevăzut de art. 273 este un delict contra activității judiciare, delict care nu poate fi comis decît de funcționari și în special de către funcționarii care supraveghează sau conduc penitenciarele sau închisorile destinate executării pedepselor, sau deținerilor preventive, precum și de funcționarii care supraveghează executarea pedepselor. Delictul din art. 273 ca și cel din art. 272, are ca finalitate secundară și garantarea libertății individuale.

Două sunt faptele incriminate prin art. 273:

a) Faptul directorului de penitenciar sau acelui care îl înlocuiește, care ar deține pe un arestat sau condamnat peste termenul legal al pedepsei, și

b) Faptul acelui funcționar care ar aresta, deține sau reține o persoană arestată în alt loc decît cel destinat după lege sau regulament pentru executarea pedepsei sau a ordona să se facă aceasta. Funcționarii vizați prin partea II a acestui articol sunt mai ales ofițerii de poliție judiciară. Ca element material, în ambele cazuri, se cere faptul consumat al arestării sau deținerii, în alt loc decît cel destinat de regulament. Dacă faptul s’ar comite din neglijență nu se pedepsește, legiuitorul a considerat că în acest caz pedeapsa disciplinară este suficientă”[36].

În ceea ce privește sancțiunea, legea prevede închisoarea contravențională de la unu la 3 ani și interdicția corecțională de la unu la 3 ani.

7.2. Situații tranzitorii. Aplicarea legii penale mai favorabile

În activitatea de identificare și aplicare a legii penale mai favorabile, textul în vigoare va fi comparat cu dispozițiile art. 266 alin. (1) și 267 C. pen. din 1969.

Dacă analizăm limitele speciale ale pedepselor prevăzute în cele două legi (închisoare de la 6 luni la 3 ani și închisoare de la unu la 5 ani în legea anterioară și închisoare de la 6 luni la 3 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică în cazul modalității tip, respectiv închisoarea de la unu la 5 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică, în cazul modalității agravate), constatăm că limitele minime și maxime ale pedepselor sunt identice.

Diferența dintre cele două incriminări constă în prevederea în legea nouă a pedepsei complementare a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică (obligatorie pentru instanță), aspect care conferă legii vechi caracterul de lege penală mai favorabilă, chiar și în ipoteza în care în cauză nu sunt reținute circumstanțe atenuante sau agravante.

---

[34] George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 191, p. 223.

[35] Const. G. Rătescu, I. Ionescu-Dolj, I. Gr. Perieţeanu, Vintilă Dongoroz, H. Aznavorian, Traian Pop, Mihail I. Papadopolu, N. Pavelescu, *Codul penal Carol al II-lea, adnotat, vol. II, Partea specială I,* Editura librăriei SOCEC & Co., S.A., București, 1937, p. 188.

[36] I. Ionescu-Dolj în, Const. G. Rătescu, I. Ionescu-Dolj, I. Gr. Perieţeanu, Vintilă Dongoroz, H. Aznavorian, Traian Pop, Mihail I. Papadopolu, N. Pavelescu, *op. cit. (vol. II),* p. 188.

8. Concluzii

Incriminarea acestei fapte într-o modalitate distinctă de dispozițiile legii penale anterioare, a fost determinată de necesitatea apărării în condiții mai bune a drepturilor persoanelor împotriva cărora organele judiciare au dispus anumite măsuri coercitive.

Pe de altă parte, această nouă incriminare a fost impusă și de numeroasele condamnări ale României la CEDO, condamnări prin care statul român a fost și continuă să fie sancționat pentru condițiile inumane de detenție, în anumite locuri de deținere.

Examinarea realizată a inclus și numeroase exemple din jurisprudența constantă, din acest punct de vedere a CEDO.

Într-o concluzie generală apreciem că menținerea și perfecționarea textului de incriminare se impun pe fondul existenței, încă, a unor mari lacune și sistemul român de organizare a executării unor măsuri sau sancțiuni de drept penal dispuse de organele judiciare.

BIBLIOGRAPHY

Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016;

Mihail Udroiu, *Drept penal, Partea specială, Sinteze și grile,* Ediția 4, Ed. C.H.Beck, București, 2017;

Maria Oprea, *Infracțiuni contra înfăptuirii justiției,* Ed. Universul Juridic, București, 2015;

Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații Teoretice ale Codului Penal Român, vol. IV, Partea specială,* Ed. Academiei Române, București, 1972;

Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa" – S.R.L., București. 1992;

Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole,* Ediția 2, Ed. C.H.Beck, București, 2016;

Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016;

George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 1911;

Const. G. Rătescu, I. Ionescu-Dolj, I. Gr. Periețeanu, Vintilă Dongoroz, H. Aznavorian, Traian Pop, Mihail I. Papadopolu, N. Pavelescu, *Codul penal Carol al II-lea, adnotat, vol. II, Partea specială I,* Editura librăriei SOCEC & Co., S.A., București, 1937;

Legea nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare (ultima prin Legea nr. 169/2017 pentru modificarea și completarea Legii nr. 254/2013 privind executarea pedepselor și a măsurilor privative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 571 din 18 iulie 2017), publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013;

Legea nr. 253/2013 privind executarea pedepselor, a măsurilor educative și a altor măsuri neprivative de libertate dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal, cu modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 513 din 14 august 2013; Legea nr. 252/2013 privind organizarea și funcționarea sistemului de probațiune, cu

modificările și completările ulterioare, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 514 din 14 august 2013;

CEDO, hotărârea Tyrer c. Regatului Unit, din 25 aprilie 1978, § 26;

CEDO, hotărârea Tyrer, § 30;

CEDO hotărârea *Angelescu c. României,* din 5 octombrie 2004, § 5;

Comisia Europeană, *Asiatiques d'Afrique Orientale,* Aviz 207, DR 78-b, p. 5 ;

CEDO, hotărârea *Raninenc. Finlanda,* din 16 decembrie 1997, § 56Ș

C. Roșianu, D. Bogdan, Articolul 3 – Dreptul de a nu fi supus la tortură, tratamente inumane sau degradante, pe http://www.inm-lex.ro/fisiere/pag_35/det_84/259.doc;

CEDO, *hotărârea Cambell și Cosans,* din 25 iulie 1987, în Culegere de hotărâri, Seria A48, § 29;

CEDO, *hotărârea Irlanda c. Regatul Unit,* din 18 ianuarie 1978, în Culegere de hotărâri, Seria A2 § 167;

CEDO, *hotărârea Herczegfalvy c. Austriei*, în Culegere de hotărâri și decizii , Seria A 244;

CEDO, *hotărârea Pantea c. României,* din 3 iunie 2003.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE TÂRNAVE REGIONAL SYSTEM. NUMERICAL EVOLUTION OF URBAN AND RURAL POPULATION DURING 1850-2011

Hadrian-Vasile Conțiu and Andreea Conțiu

Prof., PhD Prof., PhD – "Al. Papiu-Ilarian" National College, Tîrgu Mureș

Abstract: In the following paper, the trend of rural and urban population decline in the studied region is highlighted, taking into account, as reference points, the population censuses of 1850, 1900, 1910, 1930, 1941, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 and 2011, with particular attention being paid to the analysis of the annual mean increase (fr. la croissement moyen annuel), as well as the crude rate of increase (fr. taux d'accroissement) and the population decrease (one of the main factors with a negative impact on the functionality of the entire territorial system). During the studied period, 1850-2011, the population evolution in the studied region (in the broader Transylvanian context and not only) was significantly influenced by several political / historical events: the establishment of Austro-Hungarian dualism, the two World Wars, the establishment of the communist regime, the prohibition of abortion (770 Decree of 1966), family planning (after 1990), the free movement of persons outside the country, the removal of visas upon accession to the European Union, and so on. It can be observed that the total population number registered an increase (almost double) between 1850 and 1977, followed by an accelerated decrease after 1992; after two decades, the population of the region reached the level registered at the end of the interwar period, due to the abolition of abortion-related constraints, very strong emigration, the decrease of the natural growth rate, and so on. In the case of the rural population, there are two periods with different geodemographic behaviour: the period of 1850-1941, when there was an increase in the rural population, in the conditions of a high birth rate, justified by the need for helping hands in agriculture and then in industry as well as the traditional society, and a slow decrease in the mortality rate due to the discoveries in medicine, new drugs; the period 1941-2011, when there was a decrease of the rural population as a result of the rural exodus, in the conditions of the emergence and development of the urban settlements, but also of the demographic ageing, negative natural growth and the intensification of the emigration phenomenon after 1990. The urban population registered an increasing trend during 1850-1992, more pronounced in the second half of the 20th century, in the socio-economic and political conditions of the period (i.e. the rural exodus stimulated by the industrialization process of the cities in the region or nearby, with polarizing force), followed by a decrease due to industrial restructuring (closure of some non-performing or polluting industrial units), the reversal of urban-rural migration, negative natural growth, and so on.

Keywords: numerical evolution of population, rural and urban population, the annual mean increase, the crude rate of increase, the population decrease

Considerații introductive și metodologice

În perioada luată în studiu, 1850-2011, evoluţia populaţiei din regiunea studiată, în contextul mai larg transilvan și nu numai, a fost influențată semnificativ de mai multe evenimente (conjuncturi) politico-istorice: instaurarea dualismului austro-ungar, cele două Războaie Mondiale, instaurarea regimului comunist, interzicerea avortului (Decretul 770 din 1966), planificarea familială (după 1990), libera circulaţiei a persoanelor în afara ţării, eliminarea vizelor odată cu aderarea la Uniunea Europeană ș.a.

În studiul de față este evidențiată tendința de scădere a populației totale, rurale și urbane din sistemul regional al Târnavelor, luându-se în considerare, ca momente de referință, recensămintele

populației din 1850, 1900, 1910, 1930, 1941, 1956, 1966, 1977, 1992, 2002 și 2011, o atenție deosebită fiind acordată analizei unor indicatori precum: sporul mediu anual (engl., annual mean increase; fr., la croissement moyen annuel) și ritmul (rata) de creștere (engl., crude rate of increase; fr., taux d'accroissement), dar și declinului populației, unul dintre principalii factori cu impact negativ asupra funcționalității întregului sistem teritorial. Pentru reprezentarea grafică a repartiției acestor indicatori s-au utilizat metode și tehnici GIS.

1. Evoluția numerică a populației totale, urbane și rurale pe perioada 1850-2011

Numărul total al populației (fig. 1) a înregistrat o creștere (aproape o dublare) între 1850 (256051 locuitori) și momentul de prag 1977, când a atins valoarea maximă (479027 locuitori), aceasta fiind urmată de o scădere, accelerată după 1992, populația regiunii ajungând, după două decenii, la nivelul pe care îl atinsese la finalul perioadei interbelice (395947 locuitori în 2011), ca urmare a încetării constrângerilor legate de avort, a emigrării foarte puternice (de exemplu, populația germană a plecat în număr foarte mare în Germania, locul lor fiind ocupat îndeosebi de etnia rromă, de altfel singura care a înregistrat un spor natural considerabil), a scăderii sporului natural ș.a. În cazul *populației rurale*, se remarcă existența a două perioade cu comportament geodemografic diferit: perioada 1850-1941, când se înregistrează o creștere a populației rurale de la 226813 la 314150 locuitori, în condițiile unei rate ridicate a natalității, justificată de nevoia de forță de muncă în agricultură și apoi, în industrie, precum și de societatea de tip tradițional, și a unei scăderi lente a ratei mortalității, datorată descoperirilor din medicină, noilor medicamente; perioada 1941-2011, când are loc o scădere a populației rurale la 205686 locuitori în 2011 (cu peste 20000 locuitori mai mică decît în urmă cu 161 ani), ca urmare a exodului rural, în condițiile apariției și dezvoltării așezărilor urbane, dar și a îmbătrânirii demografice, sporului natural negativ și intensificării fenomenului emigrațional, după anul 1990. *Populația urbană* a înregistrat o tendință de creștere pe perioada 1850-1992, mai accentuată în a doua jumătate a secolului XX, în condițiile social-economice și politice ale perioadei (de exemplu, exodul rural stimulat de procesul de industrializare a orașelor din regiune sau din apropiere, cu forță polarizatoare), urmată de o scădere (230967 locuitori în 1992, respectiv 190261 în 2011) datorată restructurărilor din industrie (închiderea unor unități industriale neperformante sau poluante), inversării sensului migrației dinspre urban între rural, sporului natural negativ ș.a. (cf. Andreea Conțiu, 2010; H.V. Conțiu, Andreea Conțiu, 2018).

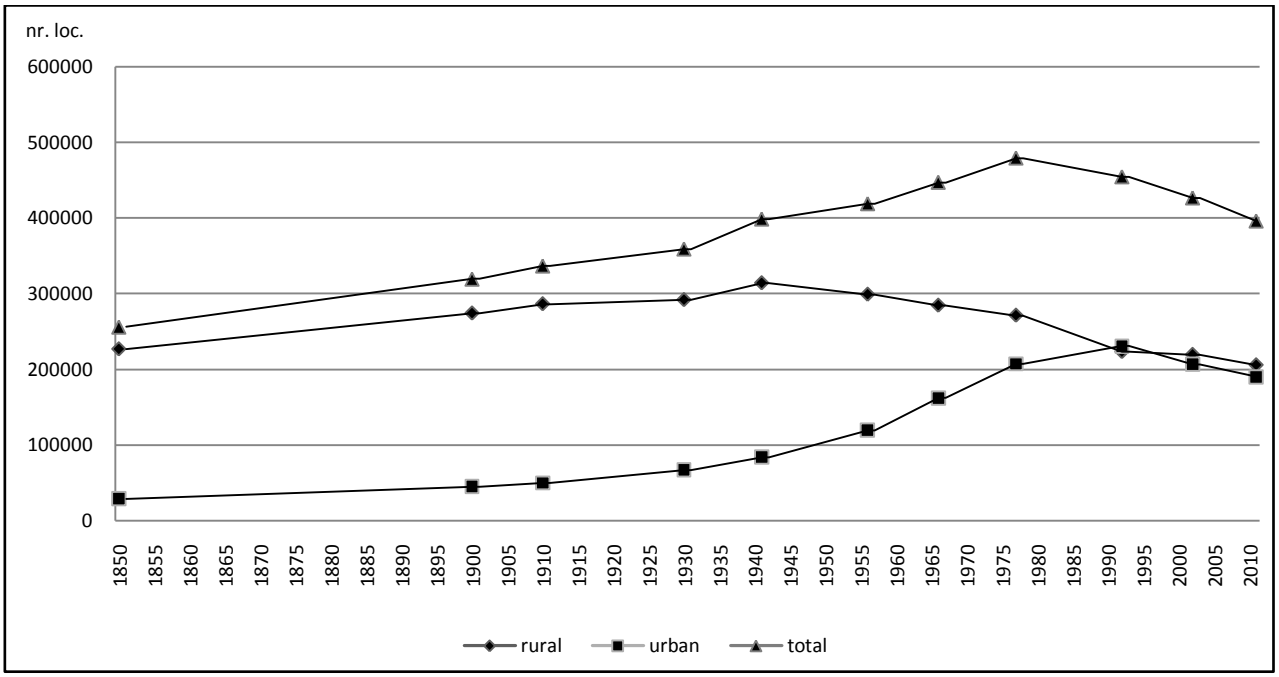

Fig. 1. Evoluția numerică a populației totale, urbane și rurale, în sistemul regional al Târnavelor (1850-2011). Data source: Recensămintele populației (1850-2011)

2. Sporul mediu anual

În literatura de specialitate (cf. C. Vert, 2001, p. 40), *sporul mediu anual* (S_m) reprezintă raportul dintre sporul absolut (S_a; diferenţa dintre numărul populaţiei de la sfârşitul şi cel de la începutul perioadei: P_2-P_1) şi numărul anilor întregi ai perioadei de referinţă (n). Se exprimă în număr de locuitori, indicând cu cît creşte pe an populaţia, în medie, în perioada analizată; formula de calcul este: $S_m = S_a/n$. Luând în considerare sistemul regional al Târnavelor pe întreaga perioadă (1850-2011) (fig. 2) se remarcă faptul că valoarea sporului mediu anual este negativă în mediul rural (-131 locuitori) şi pozitivă în cel urban (1000 locuitori), ceea ce înseamnă o creştere anuală de 869 locuitori. Urmărind evoluţia sporului mediu anual între diferiţi ani de recensământ se remarcă că între anii 1850 și 1910 populaţia a crescut în fiecare an, mai mult în sate (cu peste 900 persoane) şi mai puţin în oraşe (cu puţin peste 340 persoane), însă, începând cu următoarea perioadă, în mediul rural valoarea acestui indicator este negativă, ajungând între anii 1966-1992 la valori mai mici de -2350, cu o creştere spre intervalul 1992-2002 (-380) dar scăzând drastic între 2002-2011 (mai puţin de -1534). În cadrul urbanului, după 1910 se creionează un mers anual ascendent al populaţiei, sporul mediu anual atingând o valoare maximă între anii 1966-1992 ca apoi să scadă brusc la mai puţin de -2400; se remarcă o uşoară creştere spre anii 2002-2011, însă rămâne negativ. Pe întreg sistemul regional, până în anul 1966 sporul mediu natural este pozitiv (peste 1970). Începând cu următorul segment temporal (1966-1992) populaţia scade foarte mult, în ultima perioadă (2002-2011) atingând valori mai mici de -3380. Această scădere generală este cauzată de natalitatea scăzută, îmbătrânirea demografică, scăderea fertilităţii femeii, emigrarea segmentului tânăr de populație, emanciparea femeii, creşterea vârstei de căsătorie, pe de o parte, și cea a ratei divorţurilor, pe de altă parte etc. Este uşor predictibilă prelungirea acestei situații și în viitorul apropiat. Măsurile de redresare sau cel puţin de încetinire a acestui trend puternic negativ ar trebui luate urgent altfel urmările vor avea repercusiuni economice, sociale, demografice, culturale asupra întregii regiuni şi nu numai.

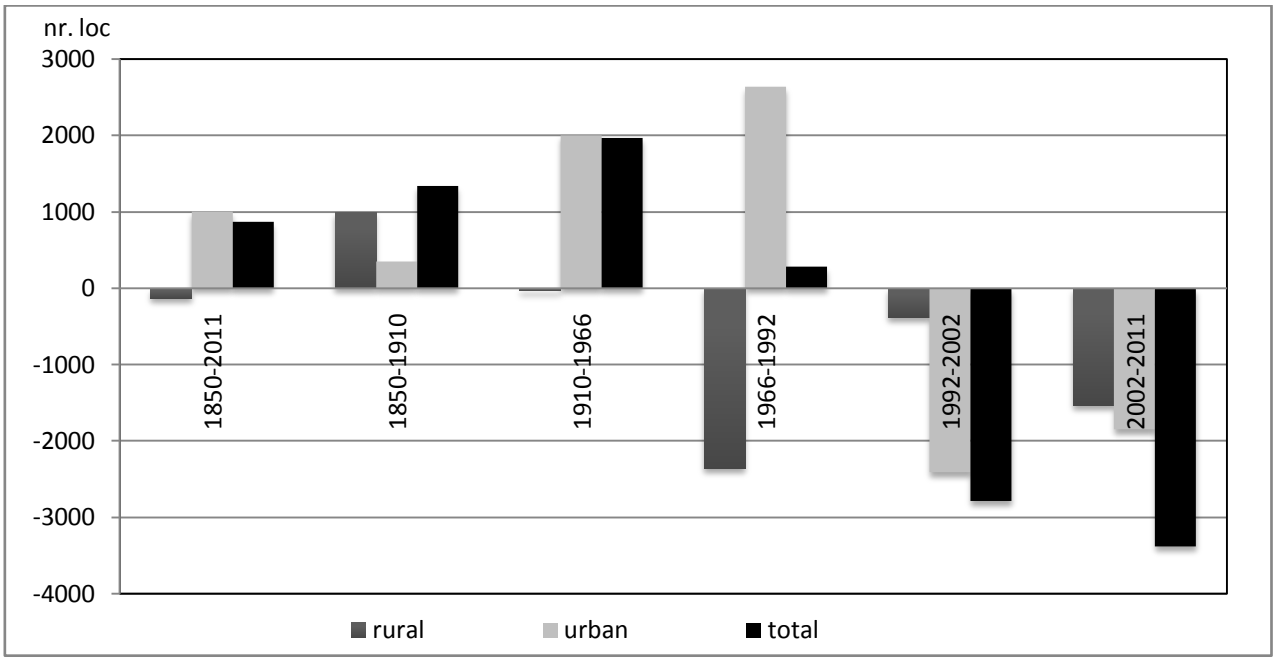

Fig. 2. Sistemul regional al Târnavelor. Sporul mediu anual (1850-2011)

3. Ritmul (rata) creşterii pe întreaga perioadă

Ritmul (rata) creşterii pe întreaga perioadă (R_c; cf. C. Vert, 2001, p. 41) rezultă din raportarea sporului populaţiei (P_2-P_1) la numărul populaţiei de la începutul perioadei (P_1) exprimat în procente; formula de calcul este: $R_c = (P_2-P_1)*100/P_1$. Exprimat sub formă de coeficient, ritmul creşterii indică de cîte ori este mai mare numărul populaţiei de la sfârşitul perioadei faţă de cel de la începutul perioadei analizate, iar în procente, cu cît a crescut numeric comunitatea respectivă raportat la 100 de locuitori.

Aspectele desprinse din analiza repartiției sporului mediu anual sunt confirmate şi în ceea ce priveşte indicatorul ritmului creşterii (fig. 3, 4, 5). Ritmul de creştere diferenţiat poate fi explicat prin concurența unor factori sociali, economici și politici, precum și prin trecerea administrativă a unor localități în componența orașelor sau în alcătuirea comunelor suburbane.

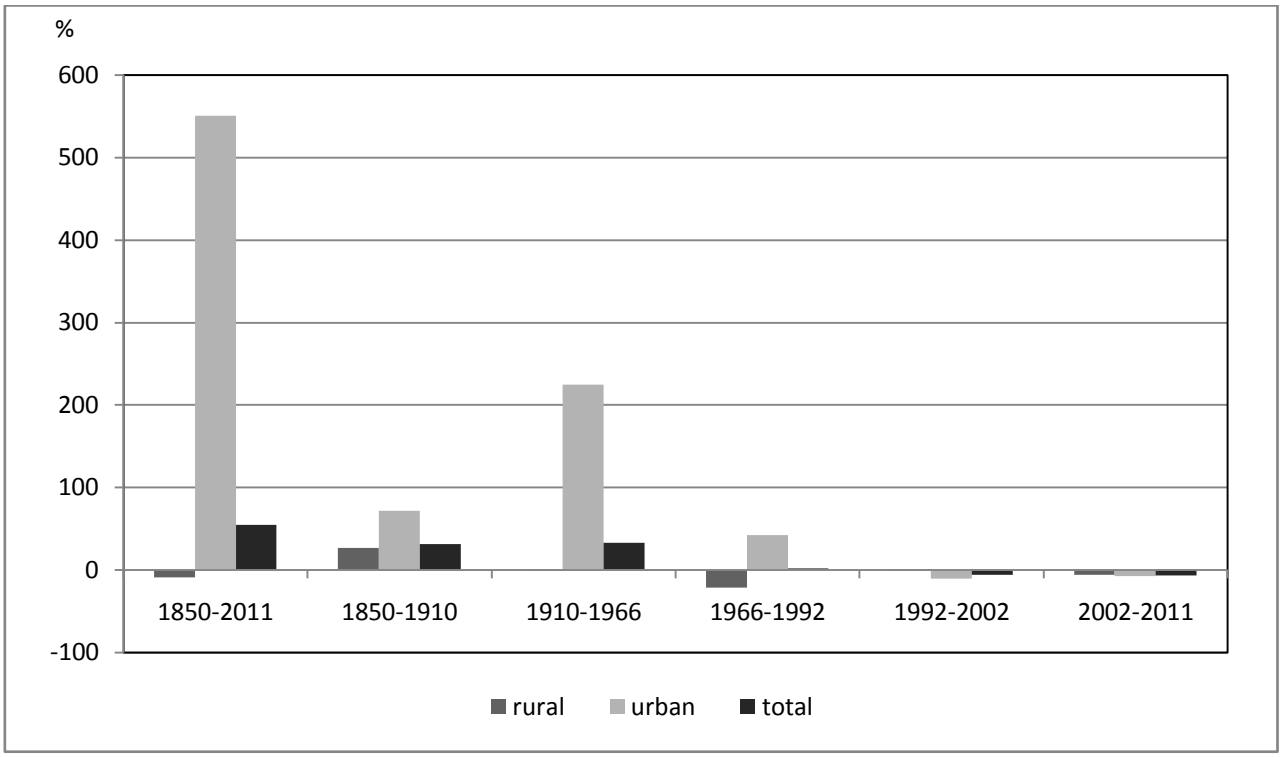

Fig. 3. Sistemul regional al Târnavelor. Ritmul (rata) creşterii pe întreaga perioadă (1850-2011)

Între anii 1850-2011 ritmul (rata) de creştere a populaţiei pentru întreaga perioadă a fost de 54,6%; în mediul rural, 58,9% dintre comune au avut rata de creştere negativă (dintr-un total de 73) în contrast cu cele zece oraşe unde indicatorul a fost pozitiv (-9,3% în comune şi 550,7% în urban). Valorile cele mai mici se întâlnesc în comunele alipite din colţul de sud-vest al sistemului regional al Târnavelor (de exemplu, în Ohaba: -56,9%, Berghin: -50,4%, Roşia de Secaş: -42%, Cenade şi Cergău: sub -30%) şi sporadic în rest (Atid, Dârjiu, Ghindari, Viişoara, Biertan: sub -40%, Ulieş, Mihăileni, Veţca: sub -50%, Zagăr: -35,7%); cea mai mică valoare a fost înregistrată în comuna Săcel (-62,9%). De remarcat că multe din aceste comune sunt situate la graniţa dintre judeţe, fiind posibil ca populaţia să se fi deplasat spre centrele urbane importante sau spre cele rurale din apropierea oraşelor, pentru a beneficia de o îmbunătăţire a condiţiilor de viaţă, o apropiere faţă de spitale, şcoli şi centre comerciale. În ceea ce priveşte oraşele, cel mai mare ritm de creştere l-a înregistrat Mediaşul (645,5%) iar cel mai redus Sângeorgiu de Pădure (54%). Se observă rolul celor două axe ale Târnavelor: localităţile mari (şi nu numai) ce se află de-a lungul lor au atras populaţia din apropiere, unele dintre comune devenind chiar oraşe (cum e cazul localităţii Sângeorgiu de Pădure, situată pe Târnava Mică, în anul 2003). Totodată, trebuie precizat că Mediaşul şi Copşa Mică, datorită industrializării forţate, au jucat un rol important pentru sistemul regional, ele devenind centre de polarizare locală, însă au decăzut odată cu restructurarea economică şi închiderea unor fabrici, după anul 1990. Ultimul a devenit chiar oraş-dormitor pentru alte localităţi urbane din apropiere.

Analizând repartiția spațio-temporală a ritmului (ratei) de creştere a *populaţiei totale* în sistemul regional al Târnavelor pe perioada 1850-2011 pot fi observate intervale de creştere şi altele de descreştere. Astfel, în perioada 1850-1910 ritmul de creştere a fost de 31,5% iar în perioada următoare, 1910-1966, a înregistrat valori apropiate, de 32,8%. Începând cu anul 1966 şi până în anul 1992 valorile ritmului se schimbă, scăzând la 1,6%. Această tendință de scădere nu a putut fi modificată semnificativ cu toate măsurile care s-au luat între anii `60-`70 (de exemplu, interzicerea

avorturilor prin Decretul 770 din 1966). În următorul an a avut loc o creştere bruscă a natalităţii dar, ulterior, populaţia, prin mecanisme interne, s-a autoreglat. În perioada 1992-2002 ritmul de creştere are valori negative (-6,1%). Această situaţie se suprapune peste modificările profunde care au avut loc în societatea românească după momentul de prag 1990. Valoarea ritmului de creştere a continuat să se diminueze, între anii 2002-2011 ajungând la -7,1%. Numărul populaţiei din 2011 era mai redus decît cel din anul 1941 şi, după toate calculele, va continua să scadă şi în viitorul apropiat ceea ce reprezintă un semnal de alarmă. Această situaţie este caracteristică întregii ţări.

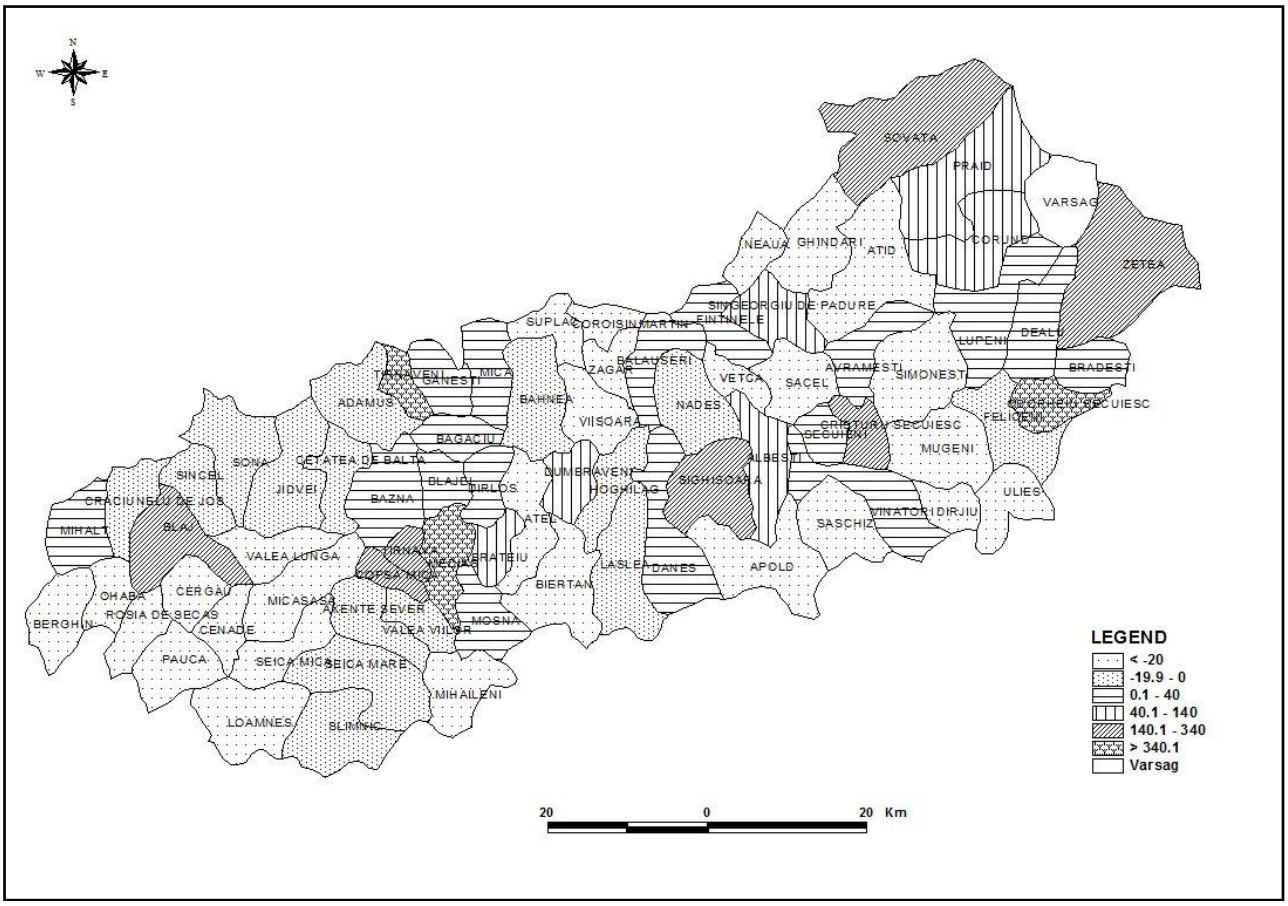

Fig. 4. Sistemul regional al Târnavelor. Ritmul (rata) creşterii pe întreaga perioadă (1850-2011)

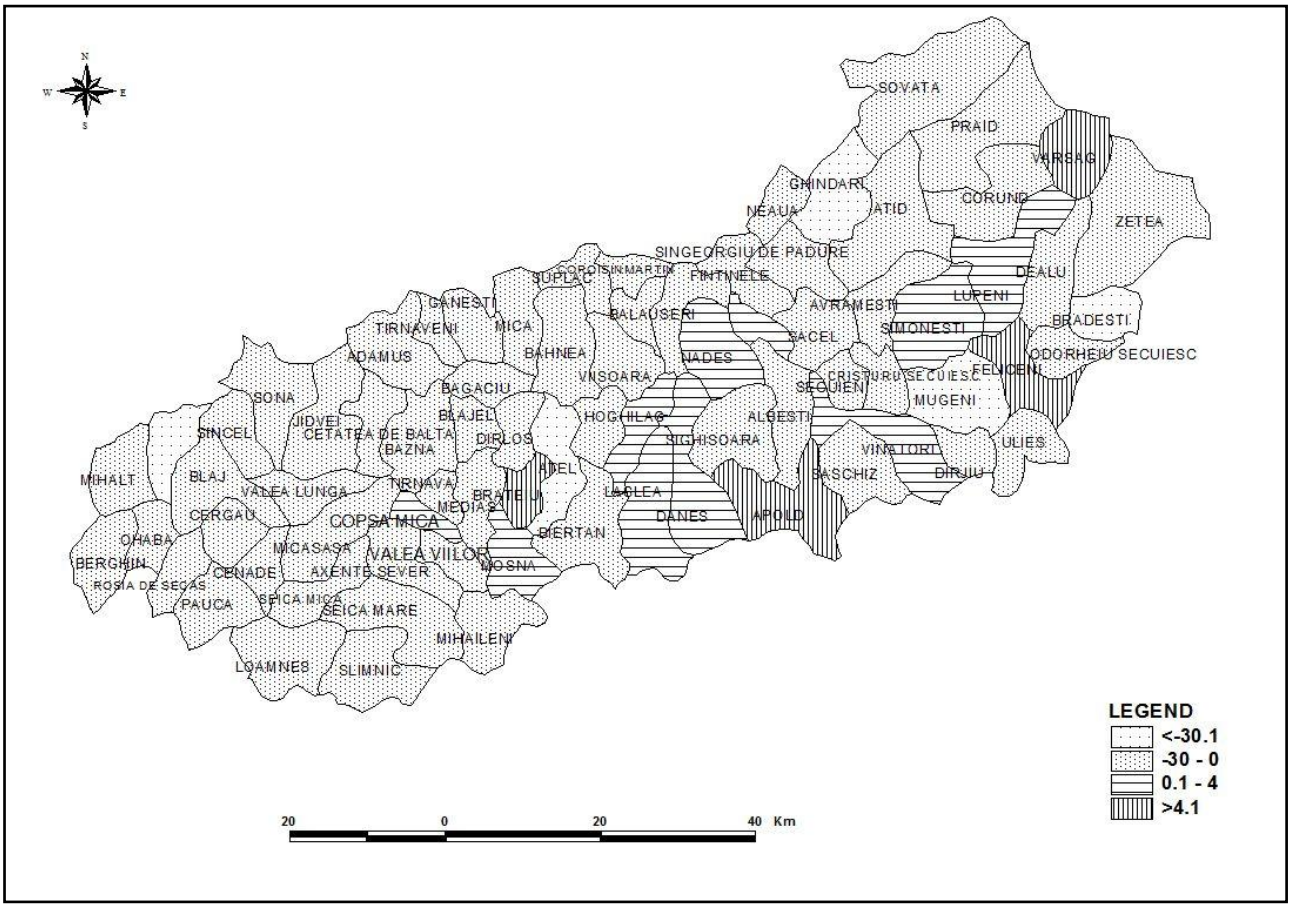

Fig. 5. Sistemul regional al Târnavelor. Ritmul (rată) creşterii pe întreaga perioadă (2002-2011)

Urmărind situaţia *populaţiei rurale* pe perioade mai mici se pot sublinia următoarele idei: între anii 1850-1910, numărul populaţiei rurale a crescut datorită menţinerii unei înalte rate a natalităţii şi a unei scăderi lentă a ratei mortalităţii. Rata creşterii a fost de 26,3% pe fondul unui spor mediu anual de 994 locuitori, ca urmare a descoperirilor din medicină, a împuţinării conflictelor ș.a. Doar patru comune au avut ritmul de creştere negativ: Săcel, Veţca, Axente Sever şi Biertan, datorită atragerii locuitorilor spre oraşele din apropiere. Între 1910 şi 1930 se remarcă o scădere a indicatorului analizat datorată participării active a populaţiei masculine la primul război mondial dar şi a trecerii în domeniul urbanului a două oraşe: Târnăveni şi Blaj. De adăugat ar fi şi faptul că în anul 1906 a fost înfiinţată comuna Vărşag prin desprinderea acesteia din comuna Dealu. Pentru perioada 1910-1966 rata creşterii populaţiei a fost negativă (-0,7%), 41,8% dintre comune având valori negative (cea mai mică valoare, Aţel, -58,8%, iar cea mai ridicată, Târnava, 116%). Acest ritm s-a diminuat datorită industrializării ţării, emigrării românilor (mai ales spre continentul american), dar şi a populaţiei de origine germană (spre ţara de origine) şi evreiască (spre nou-înfiinţatul stat Israel), colectivizării sau exodului rural. După anul 1941 (când s-a atins valoarea maximă), scăderea populaţiei a fost determinată de prezenţa războiului, de perioada de secetă (însoţită de sărăcie şi numeroase boli, precum tifosul). În următoarea perioadă, 1966-1992, se observă o scădere a ratei de creştere la -21,5%. Doar în cazul a opt comune rata de creştere era pozitivă, valoarea maximă fiind de 177,8% la Vărşag (la polul opus se afla comuna Zetea: -77,1%). În anul 1992 se poate observa cum populaţia rurală era depăşită de cea urbană. Între anii 1992-2002, ritmul scăderii populaţiei s-a micşorat ca urmare a fenomenului de „reemigrare”. Rata de creştere a fost de -1,7% (doar 19 comune au un ritm pozitiv) iar sporul mediu anual de -380, valorile extreme

înregistrându-se în Ohaba (-20,3% datorită sporului natural scăzut, cu mortalitate foarte ridicată) şi Brăteiu (18,8%). În cadrul recensământului din anul 2002 s-a remarcat fenomenul depăşirii numărului populaţiei din mediul urban de către cel rural pe un fond de scădere accentuată a ritmului creşterii din oraşe (-10,4%). Între ultimele două recensăminte populaţia rurală a continuat să scadă ajungând la un ritm de -6,3%. Doar 13 dintre comune au avut o rată a creşterii pozitivă (cea mai ridicată valoare a fost în Feliceni (9%), iar cea mai mică în Ohaba şi Mihalţ (sub -17%). Pentru unele comune, ritmul de creştere a avut valori mai scăzute decît în cazul ultimelor două, în contextul desprinderii şi respectiv a înfiinţării altor unităţi administrativ teritoriale între 2002 şi 2011: din Crăciunelu de Jos s-a desprins Bucerdea Grânoasă, din Mugeni, Beteşti (care s-a alipit de Cristuru Secuiesc) şi Porumbeni, din Brădeşti, Satu Mare, din Ghindari, Chibed, din Aţel, Almaş, iar din oraşul Sovata, Sărăţeni.

În ceea ce priveşte *populaţia urbană*, aceasta a crescut până în anul 1992 după care a început să scadă. Până în anul 1910 erau doar patru oraşe faţă cele zece cîte sunt în prezent (2011): Dumbrăveni, Odorheiu Secuiesc, Sighişoara şi Mediaş. În perioada 1850-1910 s-a înregistrat un ritm de creştere de 71,5% (toate oraşele având valori pozitive, cea mai mare fiind de 143,3% la Odorheiu Secuiesc, iar cea mai mică la Sighişoara de 54,7%) şi un spor mediu anual de 293. În ciuda primului război mondial, populaţia creşte ca urmare a măririi numărului de oraşe la şase (s-au adăugat Târnăveni şi Blaj). După 1941, rata creşterii este din ce în ce mai mare, datorită aportului de populaţie provenită din mediul rural, a sporului natural mare, a scăderii mortalităţii, a industrializării etc. Până la recensământul din anul 1956 s-au mai adăugat oraşele Sovata şi Cristuru Secuiesc, iar până în 1966 şi Copşa Mică (datorită creşterii importanţei sale pe plan naţional în ceea ce priveşte industria chimică). Între anii 1910 şi 1966 s-a atins cea mai ridicată valoare a ratei de creştere 224,1% (valoarea maximă fiind de 385,5% la Mediaş, iar cea mai mică de 21,2% la Cristuru Secuiesc), cu un spor mediu anual de 2165. Între anii 1966-1992, ritmul de creştere s-a diminuat considerabil la 42,2% ca urmare a scăderii natalităţii, mai ales în ultima parte, a „închiderii" oraşelor afluxului rural ș.a, cele mai mari valori fiind de 119% la Odorheiu Secuiesc iar cele mai mici de -13,4% la Copşa Mică (acest fenomen s-a accentuat foarte mult după 1990 ca urmare a închiderii fabricii de negru de fum, populaţia şomeră reorientându-se spre alte centre, ca Sibiu sau Mediaş, care au „absorbit" o bună parte a forţei de muncă). În anul 1992, populaţia urbană depăşeşte pe cea rurală cu 7672 de locuitori. Dar această situaţie s-a menţinut puţin deoarece în anul 2002 populaţia rurală era mai numeroasă cu peste 12500 locuitori. Faptul este explicabil prin exodul urban a unei importante pături sociale care rămâne şomeră (prin închiderea sau restructurarea unor fabrici) sau prin imposibilitatea întreţinerii familiei cu ceea ce putea oferi oraşul la momentul respectiv. Rata de creştere şi sporul mediu anual (între anii 1992-2002) au înregistrat valori negative (-10,4%, respectiv -2407 persoane), cea mai mică rată fiind de -14,4% la Mediaş, iar cea mai mare de 0,7% la Copşa Mică. Acelaşi trend se menţine şi în perioada următoare 2002-2011 în care ritmul de creştere rămâne negativ (-8%), între -17,2% la Târnăveni (cea mai mică valoare) şi 0,7% la Copşa Mică (singura valoare pozitivă).

Concluzii

În concluzie, pe baza analizei datelor statistice oferite de recensăminte şi a interpretării materialelor grafice şi cartografice, se constată că evoluţia numerică a populaţiei din sistemul regional al Târnavelor se înscrie în trendul crescător specific perioadei de până la sfârşitul anilor '80 (cu momente de prag diferite între mediul rural şi cel urban), după care înregistrează o situaţie de declin, proces specific întregii ţări, în condiţiile unor factori de risc geodemografic, cum ar fi accelerarea îmbătrânirii populației care la rându-i determină o creștere a presiunii populației inactive asupra celei active și o frânare a creșterii nivelului de trai, alături de o scădere a productivității muncii. Aceste dezechilibre produc grave disfuncționalități socio-economice,

impunându-se măsuri susținute de natură economică și politici ferme de stimulare a creșterii natalității și revigorare a mediului rural.

BIBLIOGRAPHY

1. Conțiu, Andreea, *Axele de gravitație regională ale Târnavelor* (Cluj-Napoca: Cluj University Press, 2010).

2. Conțiu, H.-V., Conțiu, Andreea (2018), „Critical aspects regarding the viability of settlements in the Târnave regional system", in T*ransylvanian Review/Revue de Transylvanie* (in print).

3. Conțiu, Hadrian-V., Conțiu, Andreea, „Imbalanced Geodemographic Structures in Târnave Regional System. Case Study: Population Ageing", in *Riscuri și catastrofe*, No. XVI, Vol. 20, Nr. 1/2017, Ed.: V. Sorocovschi (Cluj-Napoca: Casa Cărţii de Ştiinţă Publishing House, 2017), 211-220.

4. Johnston, Ronald John, Gregory, Derek, Pratt, Geraldine and Watts, Michael, eds., *The Dictionary of Human Geography*, Fourth Edition (Oxford, U.K.: Blackwell Publishing Ltd, ^{4}2005).

5. Pompei Cocean, eds., *Planul de amenajare a teritoriului Regiunii de Nord-Vest (PATR) – coordonate majore* (Cluj-Napoca: Cluj University Press, 2004), 63-64.

6. Pop, Ioan-Aurel and Nägler, Thomas, eds., *Istoria Transilvaniei*, vol. I (until 1541) (Cluj-Napoca: Romanian Cultural Institute, 2003).

7. Rotariu, Traian, eds., *Recensământul din 1850, Transilvania* (București: Staff Publishing House, 1996; Cluj-Napoca: Cluj University Press, ^{2}2004);

8. Rotariu, Traian, eds., *Recensământul din 1900, Transilvania* (București: Staff Publishing House, 1999a);

9. Rotariu, Traian, eds., *Recensământul din 1910, Transilvania* (București: Staff Publishing House, 1999b);

10. Rotariu, Traian, eds., *Recensământul din 1941* (Cluj-Napoca: Cluj University Press, 2002);

11. Surd, Vasile, *Geodemografie* (Cluj-Napoca: Cluj University Press, 2001).

12. Vert, Constantin, *Geografia populaţiei. Teorie şi metodologie* (Timişoara: Mirton Publishing House, 2001).

13. *** *Recensământul General al Populaţiei României 1930*, vol. IX (Bucureşti: Central Institute of Statistics Publishing House, s.a);

14. *** *Recensământul populației și al locuințelor din 2002,* vol. I, Populaţie – structură demografică (Bucureşti: National Institute of Statistics Publishing House, 2004).

15. *** *Recensământul populației din februarie 1956, Recensământul populației și al locuințelor din martie 1966, Recensământul populației și al locuințelor din ianuarie 1977, Recensământul populației și al locuințelor din 2002*, date oferite de Direcțiile Județene de Statistică Alba, Harghita, Mureș și Sibiu; *http://www.insse.ro/cms/files/publicatii/pliante%20statistice/04-recensamantul%20populatiei.pdf* (acc. January, 31, 2017); *Recensământul populației și al locuințelor* 2011, www.*recensamantromania.ro/wp-content/uploads/2013/07/sR_Tab_31.xls* (acc. January, 31, 2017), *http://www.recensamantromania.ro/noutati/* (acc. February, 6, 2017), *http://www.mures.insse.ro/main.php?id=441*, *http://www.mures.insse.ro/main.php?id=496* (acc. February, 6, 2017).

16.*** *Recensământul populaţiei şi locuinţelor din 7 ianuarie 1992*, vol. I, Populaţie – structură demografică, vol. II, Populaţie –structură social-economică (București: Comisia Națională pentru Statistică, 1994).

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

ASPECTS REGARDING THE ROLE OF AGRICULTURE IN THE PROVISION OF RENEWABLE ENERGY RESOURCES

Violeta Bran and Laurențiu Tescan

PhD Student PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract:Finding solutions in order to accommodate the needs of renewable resources and to stop the pollution and degradation of the natural environment has become one of the characteristics of the contemporary world. The concept of sustainable development is the concept which brings about this concern and encloses responsibly in addition to care for the welfare of future generations, also the concern for the efficient use of renewable resources. A special category within the framework of the energy resources is the energy crops. Energy crops are crops that have a high density and are used in the combustion plant for the production of heat. Taking into consideration that in Romania there are areas of land that are uncultivated and exposed to degradation, their use for energy crops represents a successful deployment of the sustainable development strategy of Romania. In the countries of the European Community, obtaining the biofuels from energy crops is a frequent practice, one can notice a trend where the entire quantity of biofuels obtained in the EU are to be obtained from energy crops. This article, through the use of methods as well as the study and analysis of strategic documents in the field, the comparison and interpretation of statistical information is intended to reflect the way in which the Romanian agriculture can provide renewable energy resources.

Keywords: biogas, biofuels, biomass, energetical plants, sustainable development

Introduction

The agricultural sector of the economy in the world has a major contribution to the welfare of society providing the foundation of existence and of sustainable development. Due to its potential, agriculture provides raw materials to ensure the needs of food for humanity, as well as resources for the production of green energy, energy which has no negative impact on the environment. The renewable resource with the largest potential is biomass. The concept which balances the ratio of economic growth, natural capital, and other aspects of the social nature, is the concept of sustainable development. This concept, which was initiated in The Report of the Commission Brundtland, in 1987, is defined as being the model of development that *"aims to meet the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs*[1]". Together with the enhancement of the crisis of conventional resources, the population growth and also the deterioration of natural environment, the concept of sustainable development has been consolidated, so that, starting from the year 1997, sustainable development has become a priority policy of the European Union.

Agriculture, source of raw materials for renewable energy

In a sustainable economy, economic growth is achieved by integrating the principles and practices of sustainable development in all sectors of the economy. Therefore, sustainable agriculture, developed as a reaction to the performance-intensive agriculture, but unsustainable, aims to optimize the productivity of resources, while at the same time, the conservation of natural resources, *"generates a series of services of the ecosystem, such as the management of non-*

[1]Raportul Comisiei Mondiale pentru Mediu și Dezvoltare "Viitorul nostru comun", 1987

cultivated areas, conservation of Biotopes, the supply of fresh water of good quality as well as the ability to store carbon and other nutrients in the soil[2]". In order to protect the natural capital and also as a method to combat environmental pollution, with gases with greenhouse effect, exploiting the potential of renewable energies is essential for a sustainable development. The main feature of renewable resources consists in *their capacity of continuous regeneration, under conditions of normal life of the ecosystem in which they are found*[3]". In the Strategy for Sustainable Development of Europe, it is expected that by the year 2020, the renewable resources to contribute with 20% to the production of energy of the EU. In the illustration below, it should be observed, the expected contribution of each type of renewable resource to energy consumption of the countries of the EC.

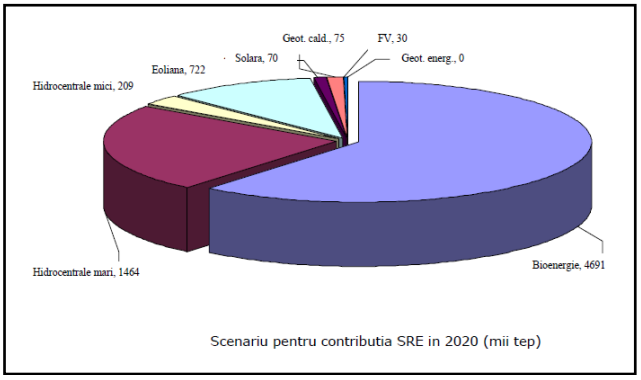

Figure.1 Contribution ofrenewable resourcesto the energy consumption of Europe
Source: Action Plan for biomass

The most substantial contribution to the production of energy from renewable sources is that of biomass.

*Biomass*es defined in The UE Regulationnr.1782/2003, art. 88 "*as the degradable part from waste and residues from vegetal agricultural products, forestry and related industries, as well as industrial and municipal waste and debris*"[4]. One of the oldest uses of the biomass is the generation of thermal energy, obtained by combustion, and through industrial processing, and specific procedures, like pyrolysis, combustion or fermentation, the biomass harvest, is converted to liquid or solid fuels, also called bio-fuels. The countries with the highest production of biomass are: France, Germany, and Sweden. In Romania, production of energy based on biomass[5] has a share of 0,62 % of the total production of energy, due to the high cost, the function of the processing plant to biomass. The largest quantity of biomass is produced in agriculture, as can be observed in table no.1

Table no.1 Agriculture source for bioenergy

Domain	**Resource**	**Fuel category**	**Fuel quality**		**Conversion technology**
			Water content	**Ash content**	
	Agricultural	Dry ligno-cellulose	30-50	2,2-17	combustion gasificatio

[2]The European Parliament The Council of the European Union
[3]F.Bran, 1997, Politici ecologice, Editura ASE , p.19
[4]Wijkman A.,Rockstrom J., 2013, Falimentation of Nature, Compania Publishing House , Bucharest
[5]Romanian Association of Biomass and Biogas

Agriculture	residues				n liquefying
	Zoo technical residues	Wet cellulose	74-92	27, 1-35,4	digestion
		Dry ligno-cellulose	75	17, 5-28	combustion gasification liquefying
	Energy crops	Oilseeds	-	<0, 02	extraction
		Crops for ethanol	-	<0, 02	fermentation

Source: Agricultural Engineering Review

The biomass contributes to a decrease in the pollution by 70% more than the fossil fuels. However, processing of biomass includes a series of related activities which generate, depending on the type of energy produced, different amounts of carbon dioxide. Thus for:

- 1 MWh of thermal energy is released into the atmosphere 86 kg of CO2;
- 1 MWh of electric energy, based on biomass, determines 201 emissions of CO2;
- 1 MWh bioethanol is formed 78 kg of CO2;

Romania has a large potential for biomass, evaluated at 518439TJ/year, generated by the different categories of sources like:

- residues from forest exploitation and fire wood (1175 thousand tep);
- wood waste, sawdust and other wood chips (487 thousand tep);
- agricultural waste arising from the grain and corn stalks;
- vegetable waste of grape vine (4799 thousand tep)
- biogas (1588 mii tep)
- household waste (545 thousand TEP)

Biofuels are obtained by the processing of the biomass crop. Solid fuel in the form of briquettes or pellet is obtained by pressing and pelleting the biomass. The most used biofuel is biodiesel, which is obtained through the chemical reaction between the lipid contents, of vegetable origin, and is used in a mixture with diesel fuel or in the original status. The production of biodiesel owns 80% of the production of biofuels in Europe and has the advantage compared with biodiesel from oil, that is biodegradable and does not pollute the environment. Crops intended for the production of biodiesel, are cultures of rape, sunflower, palm. Bioethanol, also called ethyl alcohol obtained naturally, is the result of the fermentation of saccharides products. The crops used to obtain bioethanol are: wheat, maize crops and crops from beet. The countries with the highest production of biofuels are: USA- producing bio-ethanol from maize, Brazil - bioethanol based on cane sugar, the People's Republic of China- with Bioethanol on the basis of sorghum.

*Biogas*is obtained by anaerobic fermentation, at temperatures of 20-45 °C, of the biomass. As a result of the fermentation process we obtain a gas like product consisting of methane and

carbon dioxide, and a residual mixture, used for the fertilization of the soil. The uses of Biogas are multiple: it can be used in obtaining thermal energy, electric energy and in cogeneration with another resource, as biofuel, as bio methane through treatment and conditioning, and as bio fertilizer in agriculture. Because biogas contains 50% methane, has a pollutant character and contributes to the formation of the greenhouse effect.

In accordance with the laws of Romania, the promotion of the production of energy from renewable resources comprises several forms of incentives. So through the rewards system, energy production based on biomass benefits of the three green certificates for 1MWh energy delivered to a network, and for the production of biogas from waste shall be granted two green certificates. Also energy plant growers benefit from support schemes financed through European funds and government funds. Modifications of the laws on granting these forms of support and the bureaucracy necessary to obtain these forms of support are factors that discourage many potential investors in this field.

Culture of energy plants in Romania

In Europe, particular in the East European countries, there are large areas of agricultural land, uncultivated, which could be cultivated with energy plants, Romania currently holds a surface of 800000 ha that are unused, in the various stages of the degradation.

Energy crops are used for the generation of thermal energy, have a high density, include species with high production efficiency. Energy crops come from:

- wooden plants as the willow, poplar and Paulownia tree
- annual grassy plants as cereals, cole, soybeans, cameline
- perennial grassy plants: the pampas grass, elephant grass

In addition to the fact that they give utility to uncultivated lands energy crops, they have multiple advantages such as: the opportunity for planting on marshy lands and sandy soils, increased resistance to the variation in the climatic conditions.

In Romania starting with 2011, the year, when the energy plants have become eligible in the unique payment per surface scheme, the area owned by these crops has expanded, so that 500 farmers have energy crops which occupy an area of 5000 hectares.

Wooden species of energy crops, used in the production of alternative fuel are willow and poplar. These crops have a growing period in rotation of maximum 3 years, maintenance costs are small, requiring minimal maintenance work at two years after their establishment.

Energy willow (salix viminalis), have a rapid growth of 3-3.5 cm/day, and has a high calorific value which reach up to 19000 kl/kg. In Romania, where the moisture content of the soil is 30%, we can reach an average production of 30 tonnes/hectare. The benefits of the cultivation of this species lies in the exploitation of frequently floodable land, the possibility of using them for the clarification wastewater, thanks to the evotranspiration capacity of 15-20l/m2, the willow crops harvesting shall be carried out during the winter months, as a result of high content of salicylic acid, the willow does not require closed storage conditions. The disadvantage of this crop is determined by the amount of the expenses with the setting up of the plantation, the reason for which, in Romania, the culture is part of the aid scheme. As can be noticed in figure 1., the largest plantations of energy Salix are in the counties: Suceava, Brasov, Covasna, Giurgiu.

Figure.2 Total of plantations realised by KWG- Energy Willow

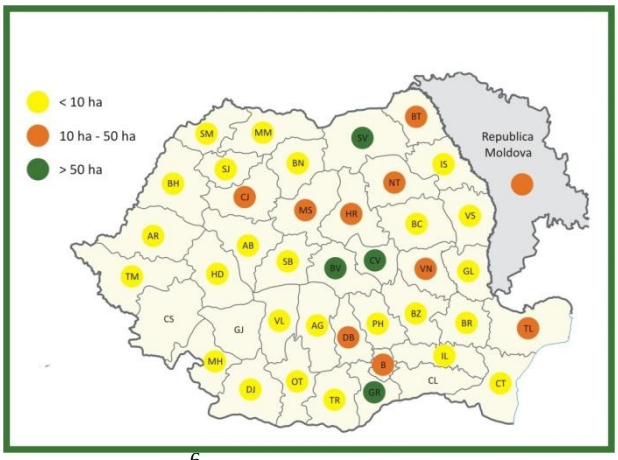

Source : KWG[6]

Paulownia tomentosa tree, is a hardwood tree which has the fastest growth because it is used mainly for the production of timber, biomass is obtained from the residues when cutting. The planting is carried out in spring, when the temperature of the soil is 7-8 degrees C, the period of development of the plants is 3-4 months, in the conditions of a soil PH between 4.5 -7 , if the ground is not misty moor, rocky or clayish, they reach maturity in the year 4-5. Among benefices of crops of *Paulownia trees* are the absorption capacity of 28 tonnes of carbon dioxide per ha and the nectarious character of this tree. The disadvantage is represented by the setting-up expenses of the plantation and the specific needs of the ground for the development of crops.

Energy poplar is used in the furniture industry, for the manufactureof pulp, in the production of pellet and briquettes. The biomass resulting from harvesting energy poplar is used in the form of mince which shall be converted into the pellet. One hectare of land cultivated with energy poplar may produce 40 tonnes of pellet.

Species of grassy energetic crops most frequently cultivated in Romania are: the grain crops from wheat and corn, rape crops, soybeans, cameline, elephant grass.

The wheat and corn crops are cereals used as raw materials in the production of bio ethanol.

For the production of a tonne of bio fuel are used 3 tonnes of maize and has a high commercial value, but due to the fact that the production of bio fuel is in itself a profitable business. But the large quantity of chemical substances administered during growth, affecting the environment, this leads to cancelling its cataloguetion as a clean source of energy.

The cultivation of *rapeseed (Brassica napus)*, in Romania is sown on an area of 550000. In the year 2017, the counties with the largest production of rape are: Ialomita (191642t), (182215t), (181084t), (98700t), Olt with 94974t. The ascendant trend which is the production of rape is due to the production potential characterized by productive land and cheap labour force.

Elephant Grass (Miscanthus giganteus) has a variety of utilities, being used as ornamental plant, plant energy efficient for pellet, and as biomaterial used in lightweight construction. In Romania, the Elephant grass is grown in the counties of Braila, Olt, Buzau, Valcea, Sibiu, Satu Mare, Timis, Bihor. Advantages of the cultivation of such plants are: possibility of harvest of the second year, no need of fertilizers, promote capture of CO2 from the atmosphere, and the fallen leaves on the winter period may be used as a fertilizer. Has a high productivity, which may reach up to 25 tonnes/ha, a kg of plant can generate a calorific value of 4,40 KWh.

Soybeans (Glycine max), is a valuable culture, being used for the feeding of animals, in the food industry, chemical industry, but also as a raw material for obtaining biodiesel.

[6] http://www.kwg.ro/files/Vanzari2007-2015.jpg

In comparison to the bio ethanol obtained from maize, soy-based bio fuel is the better, because it has high power efficiency and pollutes the environment to a lesser extent than the other cultures. Concerning the conditions of cultivation, soya beans grown in the month of April, requires irrigation during dry periods, and in the first stages of vegetation needs protection against pests. In the year 2017, in Romania, the area of land cultivated with soybeans, has been of 920000 hectares, obtaining a production of 430000 tonnes, with an average of 2400kg/ha. Romania has so situated on the second place of the soy top producer countries in Europe, the largest production of soya beans have been obtained in Romanian Plain, the centre of Transylvania, Banat and Botosani.

Jerusalem artichoke(Helianthus tuberosus), is a plant used in food industry, pharmaceutical industry, as a fodder plant and as raw material for bio fuels. The Jerusalem artichoke is planted in March, presents resistance to pests, in dry periods needs irrigation, it grows well in meadow-like fields and for optimal productions needs hoeing 3 times per year. Setting-up and maintenance of culture of Jerusalem artichokes is advantageous. Because the tubers are predisposed to dryness, this plant presents difficulties at storage; the optimal solution for the storage of the tubers is in the ground for the winter period. The culture of Jerusalem artichokes has a yield of 120 tonnes per hectare. The underground tubers of such plants are used for the obtaining of bio fuel, and strains, are used to obtain pellet. In Romania the Jerusalem artichoke is cultivated in Buzau and Calarasi counties.

Cameline (Camelina sativa) sometimes called the False Flax is the plant that can be cultivated on lands that are less fertile, it presents resistance to dry and cold temperatures, has a short vegetation period and can be cultivated in rotation with other cultures in order to increase the degree of fertilization of the land. Due to the fact that this plant has a high energy potential it is used as raw material for obtaining kerosene. Expenses for establishing one hectare of cameline culture are inferior to those of establishing cultures of wheat or rape. The production of seeds obtained from a surface of one hectare is of 2000kg cameline seeds, that after being processed, produce an average quantity of 650kg of bio kerosene. In Romania the surfaces of land cultivated with cameline are situated in Iasi, Calarasi, Sibiu, Satu Mare and Timis counties.

Conclusions

The policies and programs relating to the use of biofuels in Europe have been determined by the depletion of fossil fuels, but especially by the large amount of gases with greenhouse effect, the fuels used in the field of energy and transport. The energy obtained from biomass as a renewable source of energy is not completely environmentally friendly, because of the related activities, with processing of biomass, but compared to the fossil fuels, is a highly superior resource. The ascendant trend of demand for biofuels on the market determined in many countries deforestation, the transformation of agricultural land, and the pastures, in land for energy crops, to the detriment of the crops intended for the food industry, having as effects: the increase in the prices of food products and the loss of biodiversity in the natural environment. Romania has the soil and climatic conditions that are hospitable for cultivation of energy plants, but the biggest impediments in the use of energy plants as raw materials for energy, are determined by the thick and inconsistent law, large expenditure with the means that are necessary for the establishment of production units from biomass, and the dividing of agricultural land, which does not make it possible to ensure a continuous flow of raw materials. Although establishing the cultivation of energy plants is supported by a number of different forms of subventions and bonuses, storage insufficiency and lack of production units in the country make the most of the harvest of energy plants to be exported to the detriment of satisfying the energy market in Romania.

BIBLIOGRAPHY

F.Bran, 1997, Politici ecologice, 1997, ASE Publishing, Bucharest, p.19;

Gh.V.Roman, Ion V, Epure L.I., Basa A.G. *Biomasa sursa alternativa de energie*, 2016, Universitaria Publishing Bucuresti;

Rojanschi V., Bran Fl., Grigore Fl. *Elemente de economie și mamagementul mediului,*, 2004, Economica Publishing București;

Zaman Gh., *National Sustainable Developement Strategy*, 1999, CNI Coresi Publishing, Bucharest; Wijkman A.,Rockstrom J., , Falimentarea naturii, Compania, 2013 Publishing Hause , Bucuresti;

Murad E, Maican E, Biris S. Vladut V., *Heating freenhouse wih TLUD biomass energy modules*, Balkan Agricultural Engineering Review, 2011,vol.16;

Dobre P., Jurcoane St., Cristea S., Matei F., Moraru A.C., Dincă L., *Influence of N, P chemical fertilizer, row distance and seeding rate on camelina crop*, Agro Life Scientific Journal; 2014 Published by the University of Agronomic Sciences and Veterinary Medicine of Bucharest&Ceres Publishing House Bucharest

World Commission Report on Environment and Development "Our Common Future" available at

http://mom.gov.af/Content/files/Bruntland_Report.pdf;

The European Parliament The Council of the European Union , Directive 2009/28/EC of European Parliament and the Council of 23 April 2009 on the promotion of the use of energy from renewable sources, available at

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009L0028&from=EN

EU Regulation no. 1782/2003, art. 88 on the financing, management and monitoring of the common agricultural policy; available at:

https://eur-lex.europa.eu/legal-content/RO/TXT/PDF/?uri=CELEX:32005R1290&from=EN

Law 220/2008, establishing the system for promoting the production of energy from renewable energy sources;available at:

https://www.engie.ro/wp-content/uploads/2017/01/Legea-220_2008_promovarea-producerii-energiei-din-surse-regenerabile.pdf

The Romanian Association of Biomass and Biogas acailable at: http://www.aebiom.org/library/annual-reports/

Order no. 304/2008 establishing the list of non-agricultural energy crops, available at:

http://www.dreptonline.ro/legislatie/legea_220_2008_sistemul_promovare_producere_energie_surse_regenerabile_energie_republicata_2010.php;

http://planteenergetice.blogspot.ro;

http://www.kwg.ro/salcia-energetica;

http://www.urtp.ro/library/evenimente/Prezentari23Nov/Culturi-agricole-energetice.pdf.

http://www.minind.ro/biomasa/Plan_de_Actiune_pentru_Biomasa.pdf

https://ro.wikipedia.org/wiki/Ton%C4%83_Echivalent_Petrol;

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

REFLECTIONS ON RECOUPING ECOSYSTEM SERVICES OF THE FOREST, IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF ROMANIA

Violeta Bran

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract:Along the development of humanity, the forest was considered to be a partner of human evolution. Economic growth and the progress of the society have generated instead, intensive exploit of forest resources, the disappearance of large areas of forest, reduced biodiversity and degradation of the natural environment. Element of renewable natural capital, the forest, is the subject of numerous policies and strategies for development, both in Romania as well as in the European Union, all aimed at the protection of the forest fund and the extension of woodland areas. In Romania, the enforcement of the law on public property, the permissive penalisation of criminal offenses, including forestry products, insufficient allocation of funds intended for planting represent a few causes which have generated degradation of forest ecosystems, accentuating the desertification of land and removal of forest vegetation by grubbing, so that woodland area in Romania is now reaching around 27%, less than the European average area (33%).
This article, by using methods such as: documentation, analysis of the information, presentation, comparability and interpretation of statistical arguments, it is meant to be a radiography of the forest ecosystem of Romania, the manner in which the implementation of the measures provided for in The Strategy of Sustainable development helps to increase woodland areas and optimizing the efficiency of forest ecosystems.

Keywords: biotope, desertification, forest, regeneration, sustainability

Introduction

The forests have an existential importance for humanity because they provide the most important renewable resource mainly used in the economical field. For the nature's biodiversity the forest's ecosystems are a treasure, because there live two thirds of the land species on earth. Romania's forests shelter over 33 thousand species of flora and fauna. Here you can find the widest areas of virgin forests form Europe. Evaluating forests only through the economical light by the valorization of primary and secondary resources represents a restrictive evaluating way because it doesn't include the direct and indirect contribution of the forests' functions of the economical, social and ecological development of the society. The durable management of the forest's background in Romania targets the forest's ecosystem balance and the optimization of the supplied services through the forest's background by the adopted measures.

The correlation between the forest ecosystem and natural capital

The development of the society depends fundamentally of sustainable exploitation of natural capital, on the protection and conservation of it, which makes both natural capital and the elements making it up to be the subject of numerous strategies, specility studies or legal regulations. In accordance with the definition of the National Institute for Sustainable Development, natural capital is composed of *"water, air, living organisms and all parties of the biosphere that provides goods and services of the ecosystems for survival and prosperity"*. The composition of natural capital is made both from natural resources and anthropogenic resources. Natural resources are a natural environment used in human activity to meet the needs of society.

The forest, together with the land and marine ecosystems are forms of renewable natural capital, and fossil fuels and minerals are forms of unrenewable natural capital. The forest is a factor for the protection of the environment, which, by its functions, contributes to maintaining the ecological balance, fulfill the protective function of the soil, water, land and biodiversity. In recent years due to economic growth, population growth, technical progress in the past few years, intensive exploitation of natural resources has determined the degradation of natural capital and destruction of the biodiversity and natural ecosystems in many areas of the world. The concept of ecosystem was introduced in 1935 by the British botanistl A.G.Tansley, who defines it as "a complex of body and physical factors which form what we call environment of binomial", after the other authors, Odum (1960) ecosystem means the unit which includes all organisms from a territory, interacting with the physical environment in such a way that the flow of power creates a certain trofica structure, a density of species and a circuit of substances within the system. After the place in which ecosystems are found, they classify into aquatic ecosystems and terrestrial ecosystems.

Within terrestrial ecosystems, forest ecosystem represents, due to the structural and functional characteristics, the prototype of natural ecosystems. This is due to the diversity and complexity of the elements of the forest ecosystem, components which can be found in a state of maximum stability, which carries out a continuous exchange, of substances and energy, with the environment. All the elements of the vegetation and forest fauna from the woods, each constitutes, individually, an open system for energy and matter. In the framework of the forest ecosystem, the unity of living organisms with their environment is indistructible, any change, leads to considerable changes in the habitat causing changes in the structure of the entire ecosystem. The structure of the forest ecosystem is formed by the biotope and the biocenosis. *Biotope* is the nevie component (abiota) , an inorganic primary fuction unit, with its own physical and chemical conditions, and which constitute the living environment of organisms*"forming a strong filter for the structure of the species which populates it"*[1]. Forest biotope is formed by:

- ecotopeor or the ecological factors such as: water, solar radiation, temperature, wind and the composition of the air. These factors may have positive or disruptive character and they define the forest station
- geotopeor represents the amiental conditions like slope, relief form, the geographical placing conditions which act indirectly on biocenosis, having decisive role in the determination of the diversity of species, productivity, and resistance to interference.

Biocenosis of the forest ecosystem comprises: fitocenosis - community of plants, zoocenosis – comunity of the animals and microbiocenosis - the community which incorporates the lower bodies. Because of the significant informational volume, the forest ecosystem plays the role of maintaining the equilibrium of the environment at regional scale.

From the perspective of the functions that the forest ecosystem has over the natural capital, these are:

- *Function of water protection* shall be carried out by the influence of the forest ecosystem on the hydrologic circuit through the interaction between biocenosis and biotope. By reducing the leakage and infiltration of surface water precipitation, the forest stops strong variation of the rivers flow, helping to stabilize the pluvial regime, thus preventing, increasing the water flows and the production of floods, but also the lack of water in the dry periods, when the water supply of the rivers comes from the infiltration of the soil with groundwater.

[1] F.Bran - *Degradation of ecosystems*, Publishing House ASE, Bucharest, 2002

- *Function of water protection*and of soil through which the forest contributes to presserving the form of the relief. This function is especially important particularly in regions with embossed sandy soils and kneading by ensuring the mechanical stability of the ground that the forest has, through bioaccumulation and through the soil profile. The forest tempers leakage of surface, reducing the phenomenon of soil erosion, remove landslides, determine the consolidation of the soil characterized by excess moisture and secure the sandy soils.
- *Function of atmosphere protection* reflect the role that the forest hasin maintaining the ecological equilibrium. By means of the biomass, from the surface of one forest, which is driven in the process of photosyntesis, the consumption of carbon dioxide produced by the forest ecosystem, but also of the carbon dioxide produced by ecosystems in the vicinity of the forest is realised, releasing oxygen including for neighboring ecosystems. The forest "purifies" the atmosphere of pollutants such as sulfur dioxide and suspended sedimentabile powder and radioactive elements, and, because of the phytoncides the forest causes drop of microbial load. The forest ecosystem, as genetic factor of climate change by influence on the movement of the masses of air, the evaporation of the water and on the solar radiation, promotes the creation of a specific topoclimate. This topoclimate is manifested through the increase of moisture, the low-speed wind, moderation of extreme temperatures, the reduction of the intensity of solar radiation, quantitative increase and uniformization of rainfalls. The forest prevents the greenhouse effect, by absorption of carbon dioxide resulting from the combustion of fossil fuels used on a large scale, particularly in the industrialized countries, restoring the balance of the composition of the atmosphere.
- *The protective function of the genetic fund*. The concept of genetic resource means the value of the economic, scientific and social diversity of the genetic modification. The genetic diversity constitutes a "depreciation" of the fast environment consequences generated by anthropogenic activities, allowing the adaptation of plants and animals in an environment which presents new features. This function is determined by the fact that the elements making up the biocenosis and forest biotope can be found in a state of stability, determined by the self tuning mechanism of the forest ecosystem. The highes tbiological bidiversity from all natural ecosystems can be found in the forest ecosystem. It is estimated that in the forests of tropical area, the diversity of genetic resources, comprise 50% of all genetic resources on the Terra.
- *The function of production* looks at the forest as a supplier of renewable resources (raw materials and food). Timber supplied by the forest is a biological resource with multiple uses in the various branches of economy, and it is used as an energy source mostly in the rural areas. The renewable character of the forest is also shown by the delivery of products such as: game, products of bee-keeping, forest fruits, the resin, rubber, and other tanning agents, products that are restored every year and are delivered to society. This aspect shows the economic and social role of the forest.

Relating to the production, it may be observed that forest ecosystem is the largest resource of biomass with a production of 380 billion m^3.

Economic and ecological imbalance caused by damage to the forest ecosystem

The role of the forest ecosystems in maintaining the ecological balance of the planet is a well known fact. Factors that determine the degradation of forest ecosystems are natural phenomena and phenomena of anthropogenic nature. Over time, these factors had different features and intensities causing serious imbalances, sometimes with irreversible effects on the natural

environment. The main factors which have caused damage to the reduction of woodland areas are: forest clearances, drought, forest arsons, climate change, acid rains, illegal forest cuts.

The forest clearances are determined by the enlargement of utilized agricultural area, the need for wood used as fuel and also as construction material, these needs being influenced by the rate of growth of the population. Irrespective of their cause, forest clearances represents the greatest risk factor for forest ecosystems. In many countries of the world forest clearences have exceeded the capacity to regenerate of the forest. Thailand has lost, due to the clearence of the forest, ¾ of the forested area, and in Romania, clearences of land made by abusive cutting within a period of 40 years, have resulted in the loss of up to 143 million m^3 of wood. The consequences of the forest clearences influence negatively the protective functions carried out by the forest ecosystems, manifested through:

- degradation of soil and pluvial erosion of soil;
- change in the landscape determines cancelling the aesthetic and recreational effect of the forest;
- change of the forest topoclimate results in a decrease in the amount of rainfall, and diminish the regeneration capacity of the forest or even progressive dryness of deforested surfaces.
- loss of biodiversity as the effect of changing biocenotic equilibrium, as a result of the introduction of some tree species, exploitable within a short period, as is the case of the beech tree which grow in stable soils situated on steep slopes, is replaced by the track and spruce which, because of their radicular system, may cause adverse effects.

A negative influence on the biodiversity of the forest ecosystem is *the exploitation of water resources for the production hydroenergy*, as a source of renewable energy. Microhydroelectric powerplants located on the rivers across forests damage the habitats of rivers, and riverside habitats, where different species of alders can be found.

Drought, as a consequence of climate changes that have been affecting the planet in the last years, influences the forest ecosystem, causing the following effects*:*

- increase of temperatures, promote the formation and development of pathogenic agents, such as the wood borer, which destroys the living parts of coniferous breeds, causing their death.
- changes in the composition of some species of locust tree, oak and forests of conifers, which are located at a higher altitude, dry gradually. The place of these species of trees is taken by invasive plants as: aspen (populus tremula), silver birch (etula grandfather clock), bramble (rubus hirtus).
- drying of tree species and arboretum, and the massive infestation of forests affected by the severe drought with pathogenic agents.

Worldwide, most affected by drought are the forests of Brazil and Indonesia, and in Europe, Spain and Portugal are the ones that have lost the largest area of their forest because of the drought.

Forests arsons are caused by controlled and uncontrolled actions. In Europe, in the year 2016, according to data provided by Global Forest Wach, uncontrolled arson, have deteriorated forests on an area of 297000 km^2. The type and size of the fires are influenced by the degree of fragmentation of the forest areas, structures and landscape features. The controlled forest arsons are practiced in areas where the forest has a very high density. Regardless of the cause, fire has the effect of eliminating in the air of a large quantitiy of carbon dioxide, which accumulates in the atmosphere and contributes to creating the greenhouse effect. *Acid rains*, whose acidity is determined by atmospheric pollution by: carbon dioxide, nitrogen oxides, sulfur dioxide, oxides of nitrogen, from industrial processes, combustion of fossil fuels, affect the spread of forest areas in

the highly industrialized regions of Europe as well as Scandinavia and Germany, and also, the sensitivity of the trees of the forest to the attack of pest insect and pathogenic agents, is enhanced by the presence of noxae into the atmosphere. Acid rains have the effect of tree foil peeling, tree leaves falling without turning yellow. As can be observed in the figure below (Figure 3), peeling of trees in comparison with other effects of atmospheric pollution, affects to the greatest extent and intensity the damage of forest.

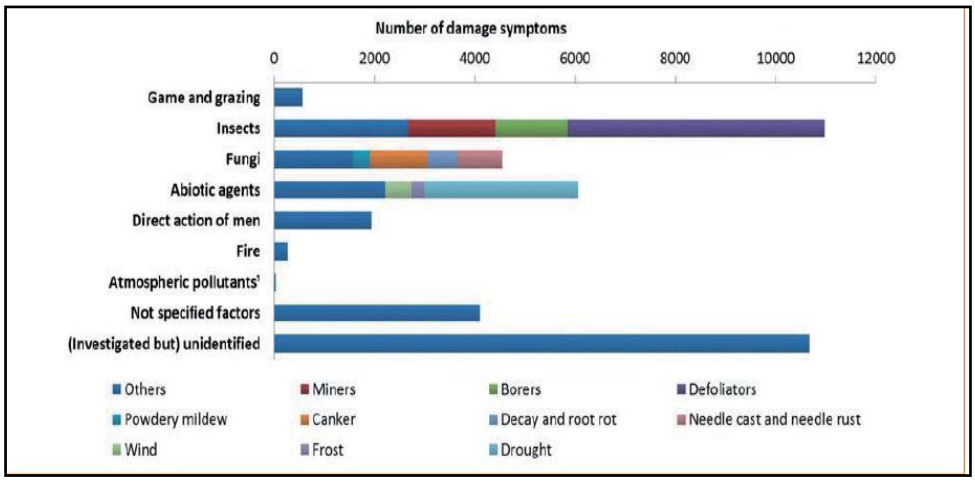

Fig. 3 Visible symptoms of direct atmospheric pollution impact only
Source: ICP Forest

All the above mentioned factors result in the loss of biodiversity of forest ecosystems, the need to protect the forest, it is an unanimously recognized imperative, but the identification of viable solutions to prevent damage to forest ecosystems, in order to be applied, you must have an economic foundation.

The fight against the forests' resources decline from Romania by the sustainable management of the forest's background

According to the Forest's Code, „the forest's background includes all the forests, all the areas destinated to the afforestation of those which serve the needs of culture, production or of the forest's administration, of ponds, of the rivers beds, of other areas with forestry destination including the non-productive ones regardless the property form."

The management of the forest's backgound in Romania is done by the Romsilva Forests' National Direction through 331 state's forestry and through 145 forestry regimes.

Nowadays Romania has a total area of 3145793 thousands ha of forests which represents 27,5 % of the country's territory and which has progressively decreased over the years due to some factors such as the growth of population, the need for resources imposed by the economical and social evolution of the country and not least because of the exportation of some big quantities of forestry products. The continuous reduction of the forestry area from 80-85 % up to 28,9% at the beginning of the new millenium has made Romania to have the lowest average woodland in Europe (32,4%).

The forest formations which cover Romania's territory are made of spruce, fir, beech, sessile, oak trees, the greatest number being kept by the beech trees while the lowest number being represented by the fir and other softwood trees as seen in the following label.

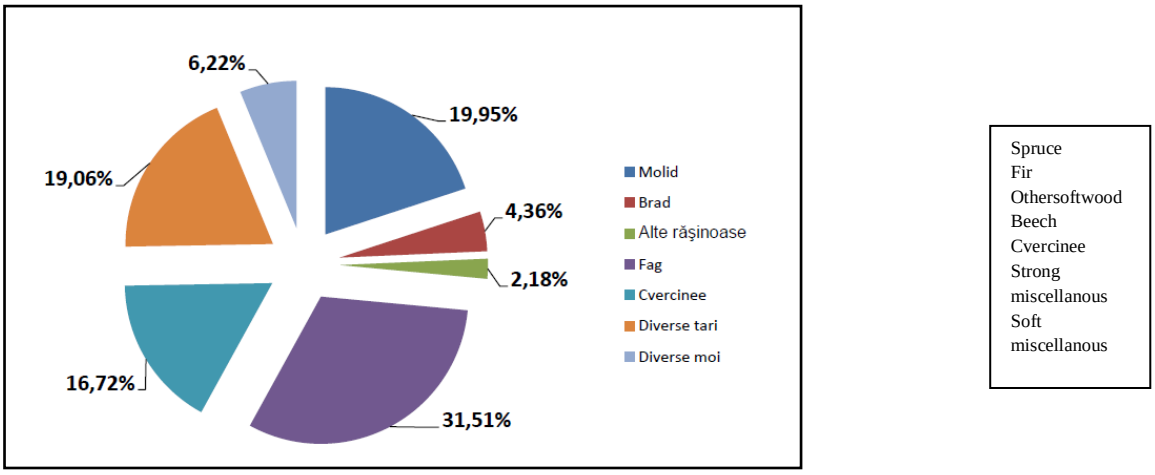

Fig. 3 Forests' Structure in Romania
Source: Forestry strategy 2017

Regarding the protection forests from Romania, they cover an area of 1112786 ha, their structure being the following:

- 31% forests protecting the waters;
- 42% forests protecting the soil;
- 6% forests protecting against the climatic and pests factors;
- 11% recreation forests;
- 10% forests protecting the forestry eco-background and the scientific interest out of which an area of 13800 ha is included in virgin and quasivirgin forests' Catalogue.

According to the possession right, Romania's forests are owned by physical entities or legal entities: individuals, territorial administration, educational units, cult units, associative forms of ownership, as we can see in the following label, an area of 142797 ha is not owned and the greatest area is owned by individuals.

Tabel no.1Property forms of Romania's forests

Property forms	Valid area	Owned area	**Not owned**area (ha)
0	***1***	***2***	***3***
Persoane fizice	1.409.805	1.304.565	105.240
Unităţi administrativ-teritoriale	970.039	957.424	12.615
Unităţi de învăţământ	7.503	7.295	208
Unităţi de cult	129.146	123.719	5.427
Forme asociative de proprietate	764.980	747.131	17.849
Academia Română	16.887	16.412	475
Fundaţia Elias	2.989	2.006	983
TOTAL	**3.301.349**	**3.158.552**	**142.797**

Source: National forestry Strategy 2017

Regarding the forests' layout according the landform, the plain areas are occupied 8,8% with forest, the plateau and hills areas are occupied 32,7% and the mountain area is coverd with forests 58,5%. This layout gives Romania's forests characteristics which diminish the fullfilment of the forests (especially the forests on the hills where the soil erosion process and the landslides are frequent).

The Romania's forests' diminishing is caused both by natural factors and by anthropogenic factors. From the latter factors, the worst effects on the forestry eco-backgrounds of this country are: the privatisation of the forestry fund, illegal woodcutters, fires, illegal restitutions, climate change.

The fragmentation of the forestry fund through the forestry restitution made according to the Law no. 1/ 2000 for the restitution of the ownership right on the agricultural and forestry territories, modified by the Law no. 247/ 2005, confusing laws, gradually elaborated, determined the extension of the restitution of property processes, aiming finantial interests. These were a threatening factor to the national forestry fund, biodiversity and the envinronment protection, the ecological effects have manifestated themselves through erosions and landslides. Another consequence of the property restitution right according to an ambiguous and confusing legislation were the forests' abusive requirements made by individuals and different associative forms of ownership which ask for the return of forests' areas of 561600 ha[2].

The illegal woodcutting represents another frequently seen phenomenon in Romania's forests. The counties which registred the greatest number of illegal woodcutting in 2016 were: Mures (3230 m^3), Brasov (2964 m^3), Olt (605m^3). At the forestry fund level out of the entire Romania the illegal woodcutting have amounted 9442 m^3 from the forestry area.

The consequences of this phenomenon are encouraging the erosion and the soil degradation. A worrying factor because of the frequence and of the damages provoked over the entire forestry ecosystem is the forest fire which in Romania annually affect over 1500 ha of forest. In 2016 there were 135 forest fires most of the being in the counties: Gorj (37), Mehedinti (22), Alba (17).

Other causes which contributed in greater way to the damage of the forestry fund in Romania are:

- mismanagement of the forestry fund by the administrative bodies which is inconsistent in the implementation of the long-term forestry strategy
- the lack of prevention programs within the legal framework;
- forests' areas for which is not provided the administration and for which are established some forestry designs, reduced accessibility of the national forestry fund;
- lack of a national policy regarding the wood valorization so that to obtain a wood's maximization on the market with lower costs and with reduced impact on the environment;
- the underfunding of the sector as well as the unfullfillment of the state's legal obligations which are its according to the legal provisions;
- keeping a miseralble payment for the forestry personnel, the instability of the forestry personnel in the forestry leading functions and the lack of competence in promoting these functions.

Preserving integrity and the forestry fund development is materialized in multiple normative acts and strategies that establish actions regarding the durable menagement of the forest.

The concept of durable development was elaborated in the Brutland Report in 1987 and it is defined as *the development which replies to the social, economical, cultural and spiritual needs of the present times without compromising the next generations' capacities of satisfying its own requirements.* According to the forestry fund management, this concept is a reinterpretation of the continuity principle by Georg Ludwig Hartig in 1785 which says that the forestries administrations need to establish the woodcutting so that the next generations have at least the same advantages as the actual generation. The relationship which is at the base of the phrase „durable management, preservation, development" seen in the Declaration of the Forestry's Principles is strategy. The forestry's strategies have some management criteria which follow not only obtaining the wanted effects, but also obtaining some quantities and qualities markers so that it reflects the durable management of the forestry fund. The quantity markers include the forestry area, the afforestation percentage, the wooden volume, the accessibility and the wood quantity on the market, the quantity of products, accessories on the industry. The quality markers include the vitality and health of the

forestry ecosystems, the numbers of intensive treatments, the forestry's soil fertility, the biodiversity's markers, the origins and provenance of trees.

The durable management of the forestry fund in Romania represents one of the strategic aims in the National Forestry Strategy. The evaluating instrument which proves the forests' management efficency is the forestry management certification. This certificate is made on the international evaluating standards and founded on the principles and the concepts of the sustainable development integrated in the social and economical policies of development and of measures that aim at the environmental protection. The documents on which the forestry fund management relies are: The Forestry Code in 2008 updated, the land fund Law no. 18/ 1991, republished with the modifications and further addings, the Government Ordinance no. 96/ 1998 regarding the regulation of the forestry regime and the forestry fund administration, the National Catalog of the forestry reproduction materials, the national afforestation report, the National forestry strategy for 2018-2027.

The measures and actions that need to be done for the forestry fund sustainable management are:

- incoherence and inconsistency of forest legislation, materialized in regulations that are not applicable;
- the extension of the forests' area and of other lands with forestry vegetation and with farming lands useless;
- supplying the forestry material of reproduction;
- the markers establishment and harmonization of durable forestry fund management in Romania with the European markers' system;
- the protection and improving of the forestry ecosystems biodiversity, especially of Riparian forests, marginal and threatened habitats;
- the forests' adaptation to the climatic changes by rebuilding deconstructed forests, introducing some species of trees resistant to climatic changes;
- the extension and developmemnt of the forestry fund improving;
- The quantification and monitoring of the forestry ecosystems services;
- The implementation and extension of some performant technologies of wooden havest with minimum impact on the environment;
- The gradual elimination of the technologies that have a negative impact on the environment;
- The priority usage of the forestry ecosystem services in the benefit of the local community;
- The implication of the local communities in decisions regarding the protection and the forestry management.

An important measure of the durable forestry fund management programme is the forests regeneration. This action has as aim the forestry's fond intergrity and continuity insurance through the regeneration of the used stands whose surface diminished as a result of the regeneration cutting or of the illegal cutting. In 2016 there were made forests' regenerations on an area of 28456 ha (INS). The forestry areas on region layout is drawn in the following picture.

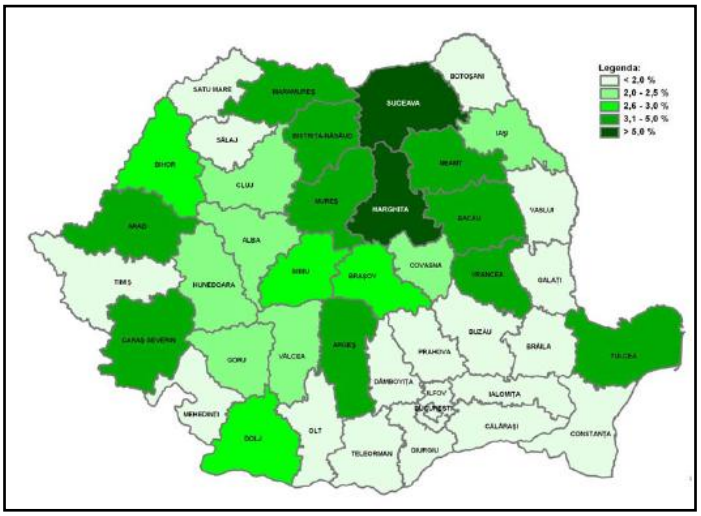

Fig.The forest regeneration according to the regions
Source: the National Institute of Statistics

The measures for the forestry sector's management have an economical, social, ecological impact and it gives a specific criteria to the durable development. The forestry fund may become a resource which on the long run will offer multiple benefits without its diminishing value.

Conclusion

The greatest problem in applying the measures of durable forestry fund management is the intensifying of the wooden products valorization that needs a balance between the exploitation of the forest as a resource and the need of preserving it. Disrespecting this balance has as result the diminishing of the forestry surfaces. Another problem is the insufficient funds neccessary for the durable forestry fund management. A better knowlwdge of it will allow the elaboration of some projects and obtaining fundings needed for integrated fitting of the forestry fund and the forestry infrastructure. Conceirning the legislative system which aims at the regulation of the forestry domain it needs updates and adaptation to European regulations to stimulate the human resources involvement in the forestry sector in protecting and preserving forests. The education and awareness of the society on the value of the forest has as result the increasing vigilance and the implication of the society and of O.N.G. for protecting and preserving forests.

BIBLIOGRAPHY

Bann C., Popa B., *An assessment of the Contribution of Ecosystem in Protected Areas, to sector, Growt and Human Well Being in Romania*, 2012, UNDP, Bucharest;

Bran F., *Degradarea ecosistemelor*, 2002, ASE Publishing, Bucharest;

Bran F, Ioan I., Ouatu C., *Eco-economia ecosistemelor și bidiversitatea*, 2004 ASE Publishing hause, Bucharest;

Charron M, *Sustainable Forest Management in Canada*: Clear Policy-Questinable Practice, 2005, Library of Parliament, Quebec;

Dragoi M., *Economia și managementul forestier*, 2008, University Publishing house, Suceava;

Giurgiu V., Silvologie *Gestionarea durabilă a pădurilor României*, 2004, Academia Publishing house, Buchurest;

Gherman U. Ilca M., *Fondul forestier si resursele mondiale de masă lemnoasă*, 2005, Gandire cultură, societate, Publishing"Avram Iancu" University, Cluj-Napoca;

Milescu I., *Economie Forestieră*, 2002, University Publishing house, Suceava;
Odun E.P., *Basic ecology*, 983, Saunders College Philadelphia;
Popescu Gh., *Pădurea și Omul*, 2004, Nord Carta Publishing house, Suceava;
Tietenberg T. *Environmental and natural resource economics*, 1996, Harper Collins Colege Publisher;
Tansley A.G., *The use and abuse of vegetational concepts and terms*, 1935, Oxford University England;
Curtea de Conturi a Romaniei- *Raportului de audit al performanței modului de administrare a fondului forestier național în perioada, 2010 – 2013;*
Institutul National de Statistica, Statistica activitatilor din silvicultura in anul 2016;
Institutul de cercetăti și amenajări silvice București, Inventarul Forestier National, 2017;
Ministerul Mediului, Strategia forestieră Nationala pentru perioada 2018-2027;
Ministerul apelor și pădurilor, Raport privind activitatea Regiei Naționale a pădurilor – Romsilva
LRTAP Convention, ICP Forest https://icp-forests.org/pdf/ER2017.pdf
***http://www.romania-insider.com/amcham-new-forestry-code-can-destroy-romanias-forests/131981
***http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/COMPLET%20EN
***http://eur-lex.europa.eu/resource
***www.eea.europa.eu/policy-documents/the-eu-forest-strategy-com
*** https://www.greenpeace.org/
*** https://www.greenpeace.org/romania/Global/romania/paduri/raport-taieri-ilegale-2016.pdf

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE INVESTMENTS, SOURCE OF ECONOMIC GROWTH AND RURAL DEVELOPMENT – CASE STUDY

Eduard Boghiță

Assist., PhD, University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine, Iași

Abstract: The main objective of this study is to highlight the impact of investments made with the help of Local Action Groups, on economic growth and rural development. Local Action Groups are partnerships made up of different representatives of the socio-economic sector in that territory.The social and economic partners, as well as farmers, women, rural youth and their associations, must represent at least 50% of the local partnership at the decision-making level. LAGs represent the interests of the inhabitants and rural communities and represent the LEADER Program's operating engine. Local Action Groups are key to implementing LEADER actions by supporting bottom-up bottom-up territorial development strategies. Among the most important advantages of this approach is the ability of the LAG to mobilize more local resources for the development process. At present, the LAG comprises about 45% of the rural population in Romania. One of the objectives proposed by them for the 2014-2020 programming period is to increase the area covered by the LAG and the participating population to 80% of all rural residents as a result of the need to implement integrated projects , but also to facilitate people's access to information as well as to the available funds of the program. Through this growth, the implementation of the LEADER approach will lead to the reduction of economic and social imbalances and regional disparities. The case study of this work was made on the Stephen the Great Action Group, which takes place both on the territory of Iasi County and Vaslui County. GAL Stefan cel Mare was founded in 2010 but received funding in 2013, benefiting from European funds in the amount of over 2.8 million euros. Of this amount, € 300,000 was spent on running costs and the remaining amount of € 2.5 million was distributed to the implemented development projects. This LAG has 13 communes with component villages and one city. Since its establishment, the Local Development Plan 2007-2013 and the 2014-2020 Local Development Strategy have been implemented.

Keywords: investments, rural environment, LEADER, Local Action Group (LAG), european funds, development

Introduction

The Romanian rural area has always required a refresh because the activities and jobs it offers are limited and the number of young people who choose to remain in rural areas is also very low. After 2000, various organizations started to appear focusing exclusively on the development and economic growth of rural areas (eg NRDP - National Rural Development Program coordinated SAPARD Program 2000-2008, National Rural Development Program 2007-2013 and National Rural Development Program 2014 2020. The problems of rural space have been taken more seriously relatively recently, especially after Romania's accession to the European Union. The creation of local capacities leads to the intensification of the local development activity, the mobilization of local resources and the development of networks that allow mutual learning and integrated approach to dealing with the issue economic and social complexities. The LEADER program was initiated with the aim of improving and capitalizing on the potential of rural development through the exploitation of local initiatives and competences and by promoting the

acquisition of knowledge on integrated local development[1]. In Romania, the beneficiaries of this program are Local Action Groups. These groups operate in rural areas and receive financial support to develop and implement Local Development Strategies.

Material and method

Methodology used to the development of work in order to obtain conclusions which reflects the realities in the territory, it was used an optimal mix of analysis methods and techniques, such as:

- methods of collecting data / information;
- quantitative analysis methods;
- qualitative analysis tools.

We used Microsoft Office Excel as a database program for Microsoft Office PowerPoint, and we used ArcGis to represent data in cartographic systems.

Results

The Association of Stephen the Great Action Group was established in 2010 at the initiative of several NGOs with an important activity in rural areas, with its headquarters in the Aroneanu Village, Aroneanu Commune, Iasi County. This association was formed within the framework of the NRDP LEADER Axis, and the Stephen the Great Action Group has set out to contribute to the economic and social development of the area in which it operates, taking into account the values and local specifics . The area of deployment of the Latitude Stephen the Great has characteristics similar to rural areas in Romania, but it also has many peculiarities.

The Local Action Group Stephen the Great is located in the North-East of Romania, more accurately in the southeastern Iasi county. the area that makes up the territory of Ştefan cel Mare is an area with great potential for agricultural, economic, cultural and tourist development of rural space. This led to the association of 13 communes and a city in Iasi and Vaslui counties in order to develop a common local development strategy by organizing a local initiative group to help increase and develop competitiveness in the agricultural and non- agriculture on this territory.

The territory of the Local Action Group Stephen the Great is mainly located in Iaşi County (62.21%) and only 37.79% in Vaslui County. Localities comprising the Local Action Group (LAG) Stefan cel Mare have a total area of 828.18 km² and a total population of 53.776 inhabitants.

From the administrative point of view, the territory of the Local Action Group Stephen the Great is made up of 9 communes of Iaşi County: Aroneanu, Ciorteşti, Comăneşti, Costuleni, Dobrovăţ, Golăieşti, Prisăcani, Ungheni and Ţuţora, 4 communes: Codăşti, Dăneşti, Rebriceea and Tăcuţa. The members of the Association of the Stephen the Great Action Group are 41. Out of them 14 are local public authorities, 15 are non-governmental organizations and 12 represent economic agents or individuals. Up to now, the budget allocated to beneficiaries' projects of € 2,550,000 has been contracted to 99.4%.

The economy of the Local Action Group Stephen the Great is based mainly on agriculture, particularly on animal husbandry, viticulture and apiculture. The economic activities that have developed in this territory have left the potential of local resources: plant culture and animal breeding, vegetable growing, by harnessing the natural potential (arable land, hay fields, pastures), but also tourism and agritourism (the great tourist potential -cultural, historical, natural and ethnographic of the locality). Most of the non-agricultural companies on the territory of the Ştefan cel Mare LAG have as their main activity the retail trade in non-specialized stores, the predominant sale of food and non-food products, the retail trade of fresh fruits and vegetables, the retail trade of meat and meat products and the retail of live animals.

[1] ***Curtea de conturi europeană, 2010. Implementarea abordării LEADER pentru dezvoltare rurală.Raportul special nr.5.

As for the active population, this is composed of the civilian population and the unemployed. In most of the localities in the Ştefan cel Mare LAG, the local employment opportunities are very low. A cause of this would be the urbanization of the active rural population, which led to poor economic growth, especially in the agricultural and non-agricultural sphere, hence the need to develop non-agricultural activities in rural areas, but also Inclusion of technology in the agricultural sector. On the territory of the LAG Stefan cel Mare the active population represents 50.39% of the total population.

The total active population represents the employed persons with legal forms, the number of which totals 3320 employees in 2013. Of the total active population at the Ştefan cel Mare level (28,977 persons aged 20-60 years), 25,657 people are inactive or people who usually work in agriculture, day by day and without legal forms.

The number of salaried employees at the LSG Stefan cel Mare level has not increased in recent years but has been continuously decreasing, but there has been a slight increase since 2015. The decrease in the number of employees may be due to the economic crisis that has affected Romania since 2009.

The Action Plan of the Local Action Group for 2007-2013 provided for contributions in particular to Measure 313 (Encouragement of Tourism Activities), Measure 112 (Support for Young Farmers), Measure 312 (Support for the Creation and Development of Micro-Enterprises) and Measure 322 (Renovation, village development, improving basic services for the economy and rural population and highlighting the rural heritage).

The LAG Association Stephen the Great has facilitated the diversification, establishment and development of small businesses and also the demand for jobs. There are around 400 businesses on its territory, and about 360 of these are micro-enterprises with between 1 and 9 employees.

From 2007 to 2013, the Local Development Plan was prepared, which initially prepared the LAG staff and then started the submission of the projects. The Local Action Group was not only meant to say what to do, but also how to do it, and this has led to the development of the rural area in a much more efficient way.

Since 2014, the attention of the representatives Local Action Group Stephen the Great has turned to the 2014-2020 Local Development Strategy, which will help to strengthen territorial coherence and diversify and expand the rural economy[2].

According to the Local Development Plan,the following measures were taken:

Measures set out in the Local Development Plan 2007-2013

Measures	**Description of the measure**	**Objective**
41.111	**Vocational training, information and dissemination of knowledge**	Improving the competitiveness of the agricultural, forestry and food sectors, sustainable land use and environmental protection through training, information and dissemination of innovative knowledge for adults working in the sectors mentioned;
41.112	**Supporting young farmers**	Improve and increase the competitiveness of the agricultural sector by promoting the installation of young farmers and supporting the process of modernization and compliance with the requirements for environmental protection, hygiene and animal welfare, safety at work; Improving the management of agricultural holdings by renewing the generation of their heads,

[2] ***http://galstefancelmare.ro/ - Grupul de Acțiune Locală Ștefan Cel Mare, accesat la data de 28 aprilie 2017.

		without increasing the active population employed in agriculture;
41.121	**Modernization of agricultural holdings**	Increasing the competitiveness of the agricultural sector through better use of human resources and production factors;
41.141	**Support semi-subsistence farms**	Enhancing the competitiveness of agricultural holdings undergoing restructuring in order to facilitate the resolution of transition problems, given that the agricultural sector and the rural economy are exposed to the competitive pressure of the single market;
41.312	**Support for the creation and development of micro-enterprises**	Sustainable development of the rural economy by encouraging non-agricultural activities in order to increase the number of jobs and additional income;
41.313	**Encouraging tourist activities**	Developing tourism activities in rural areas to help increase employment and alternative incomes, as well as to increase the attractiveness of rural areas;
41.322	**Renovation, village development, improvement of basic services for the economy and rural population and enhancement of the rural heritage**	Improving living conditions for the population, ensuring access to basic services and protecting the cultural and natural heritage of the countryside in order to achieve sustainable development;
41.421	**Implementation of cooperation projects**	Enhanced cooperation through sustainable valorisation of human, material and environmental resources existing in the cooperation areas;

Source: Local Development Plan 2007-2013

With the help of the Local Development Plan, 77 projects on various measures were contracted at the level of Stephen the Great Local Action Group and the total amount of the non-reimbursable financing was of 2.497.398 €.

The largest number of projects was made under measure 41.141 (25 projects) and measure 41.112 (25 projects). These were mainly implemented in the towns of Ungheni and Prisacani. At measure 41.322, 12 projects were carried out, 41,312 were 9 projects, 41 measures. 313 projects were carried out, and 41.121 were submitted to a single project. Dobrovăţ commune absorbed the largest amount of the administrative units of the Stefan cel Mare LAG, respectively 668,588 euros, with nine contracted projects. The second common value is the Aroneanu commune. This has attracted funds of EUR 446,294 with a total of nine contracted projects. However, the largest involvement seems to have been from Prisăcani, where 20 private beneficiaries have managed to contract non-refundable funds for the development of crops or micro-farms. They raised funds worth 340,000 euros, of which 13 young farmers started a business and seven families set up small subsistence farms.

A successful project on the territory of the LAG Stefan cel Mare resulted from a cooperation project. The implementation time of the project was 6 months, from March 2015 to August 2015.

This cooperation project started at the initiative of four Local Action Groups in Iasi county, having as main objective the development of tourism in 47 communes in the counties of Iasi, Botosani, Vaslui and Neamt. The project partners were the following:

- ♦ GAL Association "Hill of Iasi"
- ♦ The Red Lake Regional Association of Prăjeni
- ♦ The Stefan Association of the Grand Association
- ♦ The Prut Valley Valley Association

The project is called "Local Action Groups Co-operation to Promote Tourism Objectives in the Common Territory by Developing an Interactive Travel Guide with QR Technology".

The project has a budget of 21.055 euros, being financed by Measure 421 - Implementation of the cooperation projects under the National Program for Rural Development 2007-2013 Leader Axis, the intensity of the public aid being 100%.

The aim of the project is to support the tourism sector by highlighting the potential tourism potential of the LAGs in the project, in order to optimize the experience of potential visitors.

The main objective of this project was to develop interterritorial cooperation actions to support the tourism sector by highlighting the tourism potential of the LAG members of this project in order to improve the visitor experience with the support of new technologies.

Contribution of each LAG to the Project Co-operation Budget

r. Crt.	**Name of LAG**	**Contribution - € -**
.	GAL Association "Hill of Iasi"	5.000
.	The Red Lake Regional Association of Prăjeni	5.000
.	The Stefan Association of the Grand Association	6.055
.	The Prut Valley Valley Association	5.000
		Total 21.055 €

Data source: ghidturistic-ne.ro

At the same time, the Co-operation Project aims to contribute to a better exploitation of the tourism resources existing on the territory of the Local Action Groups participating in this project and to the promotion of tourism in order to stimulate employment and economic growth in these regions.

The Stephen the Great Action Group made its debut in the new financial year, and the first project its representatives are focusing on "Support for running and animation expenses", worth over 390,000 euros. These funds will provide for a period of 37 months the operation of the LAG which provides the local community with funds of two million euros. The two million euros will be distributed across the 14 communes of the Latitudes of the Latitude, according to the priorities of the territory and the submitted projects. The projects will be submitted to the headquarters of Ștefan cel Mare for an initial evaluation and then they will be directed to the county payment office. Local Action Group projects target investments in rural areas, small and medium-sized farms, funds are allocated to support agricultural and non-agricultural businesses in rural areas, but public administrations are also supported in various investments such as the acquisition of According to Cristian Matachi, Stephen the Great Local Action Group manager, the projects will be completed by

2020 and the monitoring period will be until 2023. The maximum project funding is 200,000 euros and the minimum value is 10,000 euro.

The budget of the local development strategy of the Stephen the Great Local Action Group has been set according to the value of the territory and population covered (component A) and the level of quality obtained from the evaluation and selection process (component B).

The amount of funding under the 2014-2020 development strategy

		Amount allocated per person / km² (€)	Value for the population / territory	
POPULATION	53.776	19.84	53.776 X 19.84	1.066.915,84
SURFACE (km²)	828.18	985.37	985.37 X 828.18	816.063,73
Total component value A (EURO) **1.882.979,57**				

Data Source: Local Development Strategy 2014-2020

The experience accumulated by the Stephen the Great Action Group through the implementation of the Local Development Plan 2007-2013 will be considered as an asset in the implementation of the Local Development Strategy and will bring added performance in the activities to be carried out.

The Stephen the Great Action Group for the period 2014-2020 aims to develop new cooperation actions through sub-measure 19.3, "Preparing and implementing the Local Action Group's co-operation activities", projects that will focus on priorities and will leads to the achievement of the objectives proposed in the Local Development Strategy.

Following the implementation of LEADER and the work of Stephen the Great Local Action Group, we aim to achieve a balanced territorial development of economies and rural groups, including the creation and maintenance of new jobs, the sustainable management of natural resources and the cessation of climate change, and at the same time as the main objective we can also call the increase of the competitiveness of agriculture.

One of the main problems that affected the smooth running of the actions undertaken by the Stefan cel Mare LAG was the poor cooperation between the LAG and the higher decision and approval boards, the representatives of the LAG Stefan cel Mare wanted, therefore, meetings more often in order to be able to solve the problems they face.

At present, some of the obstacles encountered by Stephen the Great Action Group have been resolved, others are being solved, but new obstacles are emerging.

CONCLUSIONS

The role of the Stephen the Great Local Action Group is to develop and promote the rural area on its territory through the European funds obtained and the means generated by these funds. At the level of the Local Action Group territory, with the help of the Local Development Plan 2007-2013, there were about 26 young farmers setting up projects.

The investments made so far at the level of the Latitudes of Ştefan cel Mare have led to the increase of the number of places, the increase of the living conditions and the improvement of the quality of life.

The funds were not evenly divided into the 14 localities because their distribution differed according to the number of projects. Another cause could be the lack of interest of some localities, some want too much. Involvement of local authorities is very important because this can also increase the number of private beneficiaries.

All 14 common components of the Stephen the Great Action Group have attracted European funds through the implementation of the projects. Some local administrations have chosen to

purchase machinery, others have focused on projects designed to drive small farmers. Therefore, 10 of the communes of the Stefan cel Mare LAG have purchased a backhoe loader. Also among the achievements of the Stephen the Great Local Action Group including parks, the extension of an electrical network, road asphalting, or the extension of the water and sewage network.

BIBLIOGRAPHY

1. Băcăuanu V. coord., 1980. *Podișul Moldovei. Natură, om, economie.* Editura Științifică și enciclopedică, București.

2. Bohatereț V., 2002. *Dezvoltarea rurala în Moldova. Interferențe regionale și transfrontaliere*, Editura Terra Nostra, Iași.

3. Brînzan O., 2003. *Dezvoltare rurală*, Editura Universității Aurel Vlaicu, Arad, 2007.

4. Lupu N. 2003. *Investiții*, Editura Moldavia, Bacău.

5. Pierre G., 1984. *Dictionnaire de la géographie*, Presa Universitară Franceză, Paris.

6. Simion D., 2011. *Investiții*, Editura Sitech, Craiova.

7. Ungureanu A., 1993, *Geografia podișurilor și cîmpiilor României*, Universitatea "Al. I. Cuza", Iași, 1993.

8. Vincze M., 2000. *Dezvoltarea regională și rurală. Idei și practici*, Presa Universitară Clujeană, Cluj.

9. ***Oficiul pentru publicații oficiale ale comunităților europene, 2006. Abordarea Leader. Un ghid elementar, 2006

10. ***Curtea de conturi europeană, 2010. *Implementarea abordării LEADER pentru dezvoltare rurală*. Raportul special nr.5.

11. ***Dezvoltarea rurală: Orizont 2014-2020. Publicația tematică nr.11, departamentul Puplicații 2012.

12. ***http://www.fngal.ro/ - Federația Națională a Grupurilor de Acțiune Locală, accesat la data de 28 aprilie 2017.

13. ***http://galstefancelmare.ro/ - Grupul de Acțiune Locală Ștefan Cel Mare, accesat la data de 28 aprilie 2017.

14. ***http://www.madr.ro/axa-leader.html – Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale, accesat la data de 2 mai, 2017.

15. ***http://ghidturistic-ne.ro/trasee-turistice/ - Ghid Turistic Regiunea nord a Moldovei, accesat la 25 mai, 2017.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

RESEARCHES REGARDING THE ANIME CULTURE'S EMARKET PRESENCE IN ROMANIA. RETROSPECTIVE OVERVIEW

Adrian Nicolae Cazacu

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: The Japanese animation-the anime, has expanded in the entire world, including Europe and our country. As the communications and the Internet developed, the contact between the public and the anime culture reaches new cultural dimensions, with aid of eMarketing.
We considered very important to compare the results of two online surveys, in these virtual spaces, in which the Romanian anime fans are interacting, to make a trend evolution of the potential buyers for the related products of this culture, who's presence as cultural phenomenon in Romania, we have several times analysed

Keywords: anime ,trend, eMarketing, evolution, information theory

1. Introduction

Studying the existence of the anime culture (Cazacu, 2016a, 2017a, 2017b, 2017c) and the evolution of the anime derivatives market (Cazacu, 2016b, 2016c), including eMarketing, we have developed a research model, for the validation of which a **test-based analysis** was made, consisting of **two surveys**, in the form of the **online** inquiry, by **distributing from a website**. The instrument used to make the surveys was the **questionnaire**.

For the first survey(Cazacu, 2016c), which lasted 8 days, was applied ***the non-returnprobability sampling*** (p = probability of selection, p≠0), meaning that each respondent completed the questionnaire and subsequently came out of the sampling frame, without being able to return to the answers. It was allowed to maximize the product "p*q" to ensure the maximum number of components in the sample (**e=0,047 ≅0,05)**: **n=422** respondents.(certainty of **95%)**

The second survey(Cazacu, 2018a), over 48 hours, intended to check the results obtained in the first one. An assessment of the ***sampling frame*** was carried out, using the official data quoted by the specialists for verification in order to determine the size of the ***representative sample*** (Krejcie și Morgan, 1970). The actual number of respondents was **N=268**.

I have used the official notations: **BE** = the sampling base, **N** = the number of the investigated population, **ga** = the degree of guarantee = 95%, **s** = the sampling index = 0,297≅ 0,3 = 268/900, assuming that **BE** = 900, maximum of the active users at a time, who are present on anime and entertainment discussion groups.

This can be verified because: there are currently 66 discussion groups, about 60 active and 10% being permanently online. These groups have variable sizes, from 25 to 2000 members, with the exception of the two large recognized groups: "*Anime is my world and your world*", with about 9,000 members, respectively "*Anime Romania*" with 20000 registered members. We appreciated a total of about 100,000 fans, members of these groups, of which at least 10% are active at each moment, so a number of **N** = 900 members permanently present on the discussion groups. The

relationship between **BE** and the size of the sample, according to the official data (Cătoiu, 2009, p. 498), in our case, is as follows:

BE	**N**	**N medium/sample**
850 **900**	**265** **269**	**267**

Table 1. The representative sample

On the other hand, if the size of the representative sample were pre-calculated, we would appreciate, taking into account the sample index (0,297> 0,05), that the corrected sample size would have had the maximum value:

$$n_c = \frac{p*q}{\frac{e^2}{z^2} + \frac{p*q}{N}} = \frac{0{,}25}{\frac{0{,}05^2}{1{,}96^2} + \frac{0{,}25}{900}} = \frac{0{,}25}{0{,}00065 + 0{,}00027} \cong \boldsymbol{272} \qquad (2)$$

therefore, the sample of the 268 respondents is representative for **BE**, with a lower error margin than we expected (e=0,05): 268/272 = 0,98 > 0,95 namely the error e=0,02<0,05.

The questions were mostly closed. The questionnaires started with questions regarding the familiarity of the respondents with the anime, they continued with those concerning the way of perception, the need to purchase and use anime products, ending with the description of the segment of respondents, in terms of age, biological type, life, level of education, etc.

The data analysis used tools specific to MsExcel and SPSS (Cazacu, 2016d, 2018a). In order to characterize the variation, we used indicators such as *frequency distribution* and *percentages*, *standard deviation* for data span, *frequency histogram*, statistical descriptors such as the *Skewness coefficient*, the *Kurtosis coefficient*, and for the central trend assessment, we have calculated the mode, the media or the median, depending upon the measurement scale. The data were further subjected to an econometric analysis (Cazacu, 2017b), referring to the results of the first survey, and completed by the information theory (Cazacu, 2018b) by measuring the influences and the interdependencies between the influence factors in the decision-making process.

2. Data used (survey1, survey 2, OTAKU, gender manifestations: NIJIKON)

2.1 Data provided by the online surveys

The data were provided by the answers obtained in the two questionnaires. We have selected a few of these results for two reasons: the first was the preference for this kind of animation, for the derivative products, gender events, and the second reason was to characterize the target group, both in order to identify the current level of the eMarketing of this subculture products, and justify the encouragement for the gender market in Romania.

a)Out of the 12 responses obtained from the 422 respondents, in the first questionnaire, we mention:

- ***The familiaritywith the anime notion***

Scale segments: (extremely familiar)5: 4: 3: 2: 1(I do not know); average appreciation: 1939/416 = **4,66**> 4 (favorable image) (Figure 1)

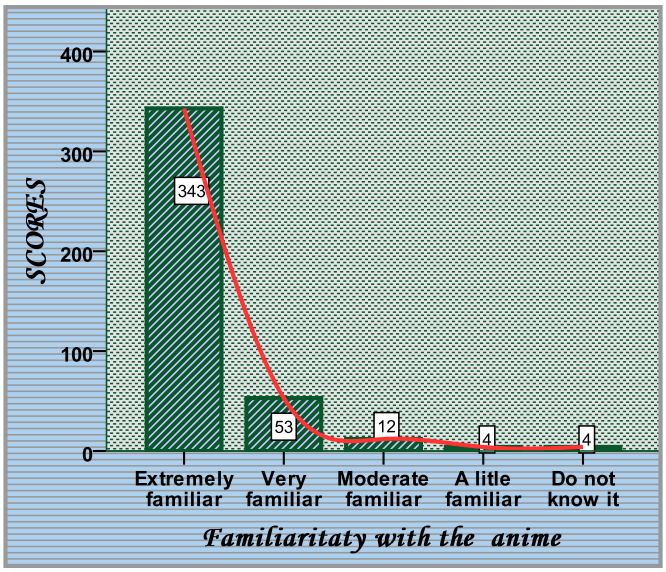

Figure 1. Familiarity with the anime culture(Survey 1, CCI4)

- ***The anime-derived products.*** In this item, a nominal dichotomous scale was used:

1=preferred anime-derived products; 2=do not prefer these products. The result is predominantly in the favor of the anime derivatives. Preference is given to the affirmative answers: 316 vs. 98. The media calculation gives us the next result: 2 * 316 + 1 * 98 = **1,76**> 1,5 (Figure 2)

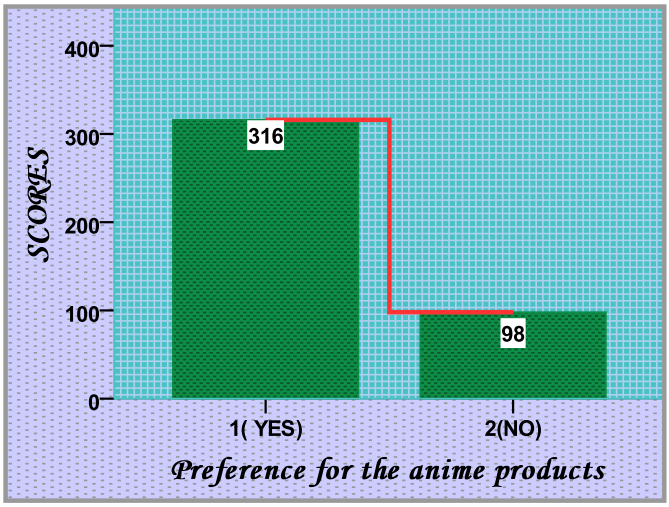

Figure 2. Preference for the anime products (Survey 1, CCI4)

b) The results obtained from the first survey are confirmed and completed by the results of the second survey. From the responses to the 14 questions of the questionnaire, to which 268 respondents registered in 48 hours, we mention:

- ***For what purpose did you buy the goods mentioned in the previous question (anime derivatives)***

The resulting predominant motivation was "*for personal use*" in the proportion of **62,5%.** (Figure 3)

- ***How do you live?*** The score distribution is asymmetric, the highest is the family score, the main reason being the age, the level of education, etc. (Figure 4)

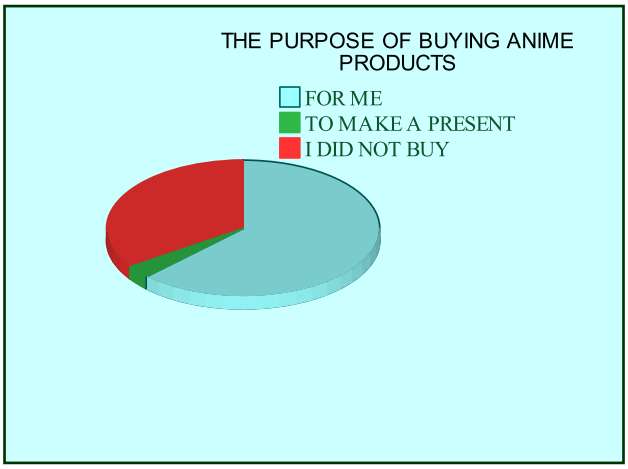

Figure 3. Preference for the anime products (Survey 2, JRLS 13)

Most of respondents are young people, aged between 14 and 25-30 years, at high school, university, or masters, who live with their families.

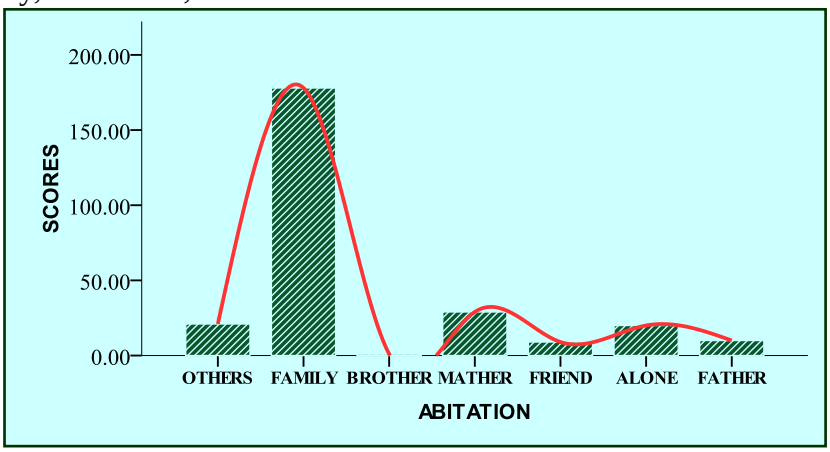

Figure 4. Characteristics of the respondents

2.2 Data provided by sales of OTAKU SHOP (Figure 5)

As an example of the interest shown by the Romanian consumer towards the anime culture products, it has been studied the sales of a Constanta company, dealing with the marketing of these products within a certain time frame, namely over a six-month period. The data gathered showed that the most profitable months for the firm were August and October.

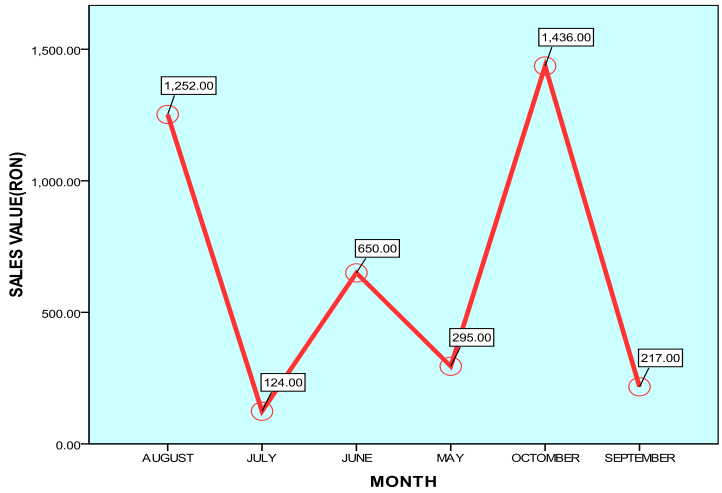

Figure 5. Sales of Otaku Shop(Cazacu, 2016b)

2.3 Data provided berom gender events - NIJIKON ROMANIA

We present some specific informations relative to each year, starting with the first Nijikon convention in Romania(2007), until 2015, regarding: the total number of participants, the total number of entrepreneurs of the various products put up for sale, and the leased spaces for these events

In addition, the participants, mostly young, opted for the continuation of such events in Romania, which gives the opportunity to meet and evolve (the cosplay phenomenon) to Romanian fans and not only: were invited and attended many representatives from England, America, etc.

	2007	008	009	010	011	012	013	014	2015
VISITORS	1500	300	700	000	100	000	500	000	2700
SELLERS	16	0	2	4	6	4	6	0	24
RENTED SURFACE	400	200	200	200	200	200	000	700	3600

Table. 2 Official informations relative to the NIJIKON Convention (Cazacu, 2016b)

2. Tools used in data series processing (SPSS, econometrics, information theory)

The processing of the obtained data was done in different ways: using SPSS tools and methods, using specific formulas and methods of econometrics, and finally, the informational statistics (Mihăiță, 2016) with its characteristic formulas and methods, the last of them in order to evaluate the mutual influences of the factors , as well as their impact on the anime fan's decision-making process.

a) Quantitative analysis using SPSS

The results of both surveys led to **similar conclusions**. It is about establishing the *central trend*, highlighting the modal group, for example, in the first survey, calculating the number of respondents who consider the "*extremely familiar*" anime, that is: 82,45% of the answers, 343 respondents of 422 participants. Similarly, in the second survey, the ***familiarity with anime***, that is the information among media entertainment consumers about this type of culture, again in our attention, provided us a result of 97% of respondents, who form the modal group, the central trend indicator, in case.

Regarding the adjectives attributed to the anime design, the characterization of the variation, according to the level of measurement made at this item using the nominal scale, led to the calculation of some indicators such as the frequency distribution and the percentages. The majority of the scores are above 100, so we can say that the positive appreciation prevails, creating a favorable image. The average score is 220,71 and is somewhere between the positions corresponding to the adjectives: "*educational*" and "***wonderful***". The adjective "*interesting*" has a maximum score of 368, representing also the *modal* value, and the statistical significance of the difference between groups; χ^2- test demonstrates an uniform increase to that score, with two insignificant numerical exceptions, associated with the adjectives "*weak*" and "*inferior* ".

Similarly, in the second survey, regarding the anime fan's ***perception***, there were 1.726 responses, the participants having the possibility, as in the first survey, of selecting multiple features. The maximum values recorded are favorable adjectives: the *median* is 134, being positioned between the "*cultural*" and the "*smart*" adjectives in the range [128; 140].

The *average score* is 123,3 and is positioned between the "*cultural*" and "***wonderful***" adjectives. We note that, although the circumstances are different, the adjective "***wonderful***" is positively highlighted and well represented in both cases.

The analysis continues with the results obtained for: the *importance of subtitling* (63,4% of the respondents, in the second survey, prefer the subtitled anime), the *preference for the derived products* of the anime culture (63,1% of the respondents in the second survey, bought such products) the *purpose of the acquisition* (62,5% in the second survey and 75% in the first, purchasednime products a *for personal use*), the *influence of participation in gender events* on the purchasing decision (68,3% of participants are interested in buying as a result of participating to an anime event). The score distribution is a normal symmetrical shape curve, with 99% accuracy. (Figure 6) For a better resolution on the result, we also applied the semantic difference method with the scale: **yes**= 5: 4: 3: 2: 1=**no**. The associated calculation is as follows: $5 * 81 + 4 * 56 + 46 * 3 + 58 * 2 + 27 * 1 \cong 3,4 > 3$.

For the results of each item, in both surveys, was made the frequency histogram, using the statistical indicators corresponding to the form and the vaulting, in order to better understand the way of the scores distributing, with the adjacent meanings.

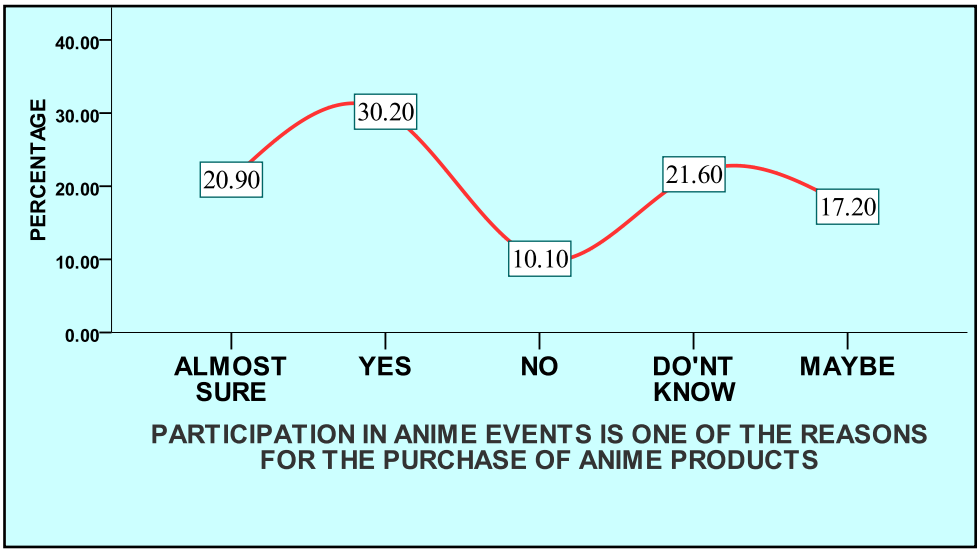

Figure 6. Acquisition of anime products as a result of participation in gender events (Survey 2)

The results of the subtitling preferences show the respondents' ***attitude***, which considers the subtitling as very important: 97,8% in the first survey (Figure 7) and 79,8% in favor of subtitling (cumulative) in the second survey. Romanian is the preferred language (40.3%), which is the main trend of the results.

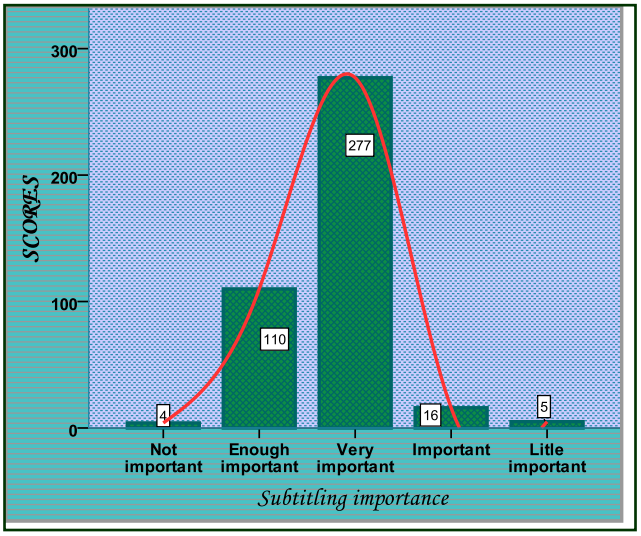

Figure 7. Subtitling importance (Survey 1)

The occupational field and the level of education complete the image obtained in the first survey, on the target group, in addition to gender and age characteristics. 74.6% of respondents do not work, being students or pupils (86.5%), between 14 and 25 years (97%)

b) Transforming data into informations

	Anime forum participants	Anime events participants / anime site users (A)	ANIME PRODUCTS		
			subtitled animes (b_0)	anime derived products (b_1)	TOTAL
1	Less than 25 years old (c_0)	vizit	187	87	274
		purchase/prefer	178	281	459
	Total c_0		365	368	733
	More than 25 years old (c_1)	vizit	23	11	34
		purchase/prefer	22	35	57
	Total c_1		45	46	91
1 TOTAL =824			410	414	824

Table 2. Results (author's research) (Survey 1)

In order to study the influence of factors on the observed data (Cazacu, 2017b), the specific method of the experiment $\mathbf{2^3}$ - the two-level factors was used, by creating the contingency table with three inputs. For this purpose, we selected three dichotomic questions about subtitling preference, preference for purchasing anime products, and age category relative to the **25** years threshold. The dependent variable **A** represents the respondent's ***preference*** for the anime products materialized in purchasing or viewing them, and the independent factor **B**(the stimulus) are these products, divided in two categories, *subtitled* or not, and anime derived *products*. The second independent factor is the age of the respondent, represented by the variable **C**, which segments the set of responses according to the considered threshold(25 years). The triple input table includes the alternatives of variables **A**, **B**, **C** (Table 2). A repetition was simulated, using the same database and fill in the arithmetic "signs" that highlight interactions.

1	a	b	c	ab	ac	bc	abc	TOTALS	
+	+	+	+	+	+	+	+		
187	178	87	23	281	22	11	35	824	T1
-	+	-	-	+	+	-	+		
187	178	87	23	281	22	11	35	208	Ta
-	-	+	-	+	-	+	+	4	Tb
-	-	-	+	-	+	+	+	-642	Tc
+	-	-	+	+	-	-	+	228	Tab
+	-	+	-	-	+	-	+	-162	Tac
+	+	-	-	-	-	+	+	-2	Tbc
-	+	+	+	-	-	-	+	- 178	Tabc

Table 3. Table of interferences between variables

Thus, we can see how factor **C** (age) influences four subtotals, namely, $\mathbf{t_c}$,$\mathbf{t_{ac}}$, $\mathbf{t_{bc}}$, $\mathbf{t_{abc}}$, the effect of **C** being obtained by algebraic sum of the contributions, meaning that the contributions of the influenced factors will be positive, and the contributions of the others, unaffected by it, will be negative. The other environmental factors are represented by $\mathbf{T_1}$ (Table 3). Comparing the calculated values of Fisher coefficients with the corresponding values ($\mathbf{F_{tab}}$), and considering the admissible error (5%), it is observed that, in most cases, significant differences were obtained, both at the level of the factors and their combinations, all values being greater than the tabled Fisher

coefficient. The first-order **AB** interaction is positive and $\mathbf{F_{ab}}$ = 8271,4 >$\mathbf{F_{ab}}$ = 5,59, so this interaction is system-critical, which leads to the conclusion: **A→ B**, so **A** influences **B**, as a result, anime products are interested regardless of age; **B→A**, so buyers of any age are buying derivatives, although in different proportions, young people under 25 are preponderant.

c) Data analysis using informationstatistics

The dimensions used in this analysis are: **information energy** and **informationentropy** (Cazacu, 2018b), which characterize the variables influence for the decision-making process of the entertainment consumer.

Table 5. Summarized results (Survey 1)

X variable (age)	**Y variable (anime products)**		**TOTAL**
	***Y₁*= subtitled**	***Y₂*= derived**	
***X₁* (age < 25 years)**	**365**	**368**	**733**
***X₂*(age > 25 years)**	**45**	**46**	**91**
TOTAL	**410**	**414**	**824**

Thus, the segmentation considered ***X*** = variable will be "age", with two levels compared to the 25 years threshold, positioned horizontally, and the variables of interest, positioned vertically, which we analyze, will be ***Y*** = "anime products" ie the *preference for subtitled products* (***Y₁***) and the *preference for derived products* (***Y₂***), all expressed in Table 5, by the absolute frequencies of the recorded responses, during the study. The information transfer can be appreciated either by using the information energy (***E***) or the informational entropy (***H***). We notice the inverse proportionality between the two entities: the information energy and the informational entropy. For example, for the characterization of the states of the variable ***Y*** and of the states ***Y₁*** and ***Y₂***respectively, we have evaluated the amounts of information associated with each of them, calculated in bits, which led us to the "*information distribution*" ***DI (Y)***:

$$I(Y_j) = -\log_2 p(Y_j) \Rightarrow$$

$$\mathbf{I(Y_1)} = -\log_2 \frac{410}{824} = \mathbf{1{,}007}$$

$$\mathbf{I(Y_2)} = -\log_2 \frac{414}{824} = \mathbf{0{,}993}$$

$$DI(X): \begin{pmatrix} I(Y_1) & I(Y_2) \\ p(Y_1) & p(Y_2) \end{pmatrix}$$

with average:

$$(3) \qquad \overline{DI(Y)} = M(DI(Y)) = \sum_{j=1}^{2} I(Y_j) \cdot p(Y_j) = -\sum_{j=1}^{2} p(Y_j) \cdot \log_2 p(Y_j) =$$

$$= \mathbf{H(Y)} = 0{,}4975 \cdot 1{,}007 + 0{,}5024 \cdot 0{,}993 = 0{,}501 + 0{,}499 = \mathbf{1}$$

which represents the "*informational entropy*" of the ***Y*** variable, or the degree of "*disorder*" or "*disorganization*" of the studied variable.

The characterization of the variable from the information point of view, was equally achieved by means of another dimension, namely: "*informational energyOnicescu*", which formula, for the ***Y*** variable is:

$$E(Y)=\sum_{i=1}^{m} p^2(Y_i)=\sum_{i=1}^{2} p^2(Y_i)=p^2(Y_1)+p^2(Y_2)=\left(\frac{410}{824}\right)^2+\left(\frac{414}{824}\right)^2=0{,}500011 \cong \mathbf{0{,}5} \quad (4)$$

We have studied the influences of the sizes involved in the research results, both with each other and about their decisional importance for the marketing of the anime culture products. By calculating the entropy of each variable under the influence of the other's alternatives, it was found that if the result is large, the transmitted energy is small and the variable is not significant for the decision, and for each other.În mod analog, am analizat și rezultatele celui de-al doilea sondaj:

X variable (age)	Y variable (anime products)		TOTAL
	Y_1=purchase	Y_2=knowing anime	
X_1 <= 26 years	260 · 63.1%=164	260 · 97%=252	416
X_2 > 26 years	8· 63.1%=5	8· 97%=8	13
TOTAL	169	260	429

Table 6. Summarized results (Survey 2)

The segmentation variable will be considered ***X***= the age, with two levels compared to the limit of 26 years, and the variables of interest ***Y***=the anime products, the **preference for thederived products(*Y_1*)**, respectively the **familiarity** with its style of animation(***Y_2***), expressed by the absolute frequencies of the recorded replies during the survey. The amount of information due to the alternative ***Y*****ᵢ**of the variable ***Y***, will be the following:

$$I(Y_i)=-\log_2 p(Y_i)\Rightarrow \begin{cases} \mathbf{I(Y_1)}=-\log_2\frac{169}{429}=-\log_2\mathbf{0{,}(39)}=\mathbf{1{,}344} \\ \mathbf{I(Y_2)}=-\log_2\frac{260}{429}=-\log_2\mathbf{0{,}(60)}=\mathbf{0{,}723} \end{cases} \quad (5)$$

The *average* of „*informational distribution*" this time, is, for the same variable ***Y***:

$$\overline{DI(Y)}=M(DI(Y))=\sum_{j=1}^{2} I(Y_j)\cdot p(Y_j)=-\sum_{j=1}^{2} p(Y_j)\cdot\log_2 p(Y_j)=\mathbf{H(Y)=0{,}967} \quad (6)$$

which represents what the specialists in the field defined as the "*informational entropy"* of the variable ***Y***, or the degree of "*disorder*"/ "*disorganization*" of the anime products variable, noted with ***H(Y).***

The characterization of the informational amount due to the variable ***Y*** representing the anime products, having two alternatives, realised using the "*informational energy Onicescu*", the energy of the set is:

$$E(Y)=\sum_{i=1}^{m} p^2(Y_i)=\sum_{i=1}^{2} p^2(Y_i)=p^2(Y_1)+p^2(Y_2)=\left(\frac{169}{429}\right)^2+\left(\frac{260}{429}\right)^2=\mathbf{0{,}522} \quad (7)$$

where: ***m*** = number of columns, respectively states of variable ***Y***, its two alternatives.

Comparing the results from (3)+(4) formulas with (6)+(7) formulas, we observe the great similarity beween them, even if the two alternatives of ***Y*** are not the same.

3. Some conclusions and their significance

- Familiarity with the notion of anime has shown the prevalence of those "*familiarized*" with this type of animation, among the consumers of mass media entertainment, in **82,45%,** in the first survey, respectively **97%,** in the second .
- The anime buyer's attitude is identified by the qualities that characterize a "*favorable attitude*", in which the adjective "*wonderful*" prevails in both surveys. The *attitude* is completed by the importance of the subtitling, thus the localization of the anime, in the proportion of approximately **97,8%.**
- The identification of the preference for the anime related products, obtained in the carried out investigations, led to an average of affirmative answers: (76,3+63,1)/2=69,7%≅**68%.**
- The motivation for purchasing such products revealed **75%** of the "*personal use*" as the primary reason in the first survey and **62,6%** in the second.
- The decisional importance for the marketing phenomenon of the "*anime products*" and "*age*" variables, analyzed using the informational statistics, demonstrates that the first one, present in both surveys, possesses superior information energy, has influence on the system and thus, on the buyer's decision.
- **Prognosis of the trend based on the results obtained through research**

Let us consider the percentage of those who buy anime products, regardless of motivation, for themselves or for other purposes, by evaluating the scores recorded in the two surveys.

Survey number	Number of anime products buyers	Buyers' percentage in total respondents	Total
1	321	78,3%	410
2	175	65,5%	267

Table 7. Results for potential buyers of anime products, corresponding to each survey

Taking into account the number of people permanently present on the entertainment discussion groups and making a **trend for the potential buyers of the animeproducts**, we have the following result:

Number of anime products buyers	Buyers' percentage in total respondents	Total
821,2797203≅ 821	91%	900

Table 8. Trend and percentage

We applied the TREND- function using the MICROSOFT EXCEL program. In conclusion, for the totals and percentages of the buyers, registered or evaluated in the trend, we appreciate the following evolution:

Buyers' percentage in total respondents	Total
65,5%	267

78,3%	**10**
91%	**00**

Table 9. Trend of the potential buyers of the anime products in Romania

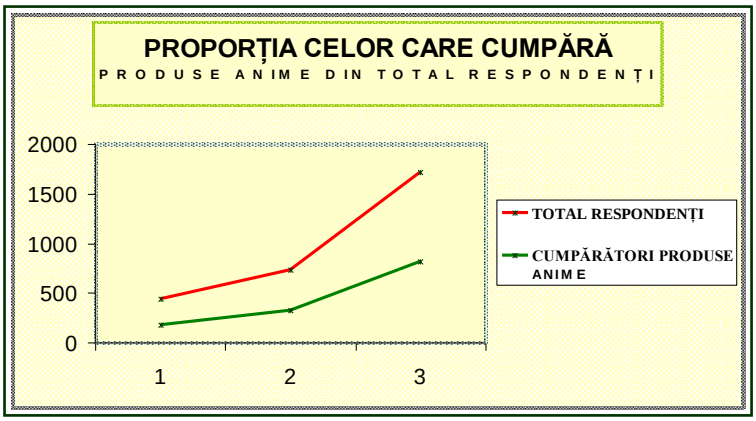

Figure 8. The trend variation of the potential buyers of the anime products

Final conclusion (research model feedback): **Identification of the need** for the anime culture related products; there is an increasing trend of buying anime products fans, relative to the number of people permanently active in the discussion groups.

BIBLIOGRAPHY

1) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Anime culture in Romania – environment to promote manga comics", *JRLS*,8,Tîrgu Mureș, 2016

2) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Quantitative research on the anime culture products presence in the Romanian market", *MBD*, ASE, Bucharest, 2016

3) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Research regarding the presence of the anime culture's products on the Romanian market and their impact upon the consumer behavior", *GIDNI* 3, Tîrgu Mureș, 2016

4) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Modelling the influences of the anime culture upon the Romanian consumer behavior", *CCI 4***,** Tîrgu Mureș, 2016

5) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Landmarks of the anime culture in Romanian literature", *JRLS*, 10, Tîrgu Mureș, 2017

6) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Influence of the anime culture upon the film industry"**,** *JRLS*, 10, Tîrgu Mureș, 2017

7) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Influence of the anime culture upon the gaming industry"**,** *JRLS*, 10, Tîrgu Mureș, 2017

8) Cazacu, Adrian, Nicolae, A new approach from the information theory perspective of the anime culture presence in Romania, LDMD 5, Tîrgu Mureș, 2017

9) Cazacu, Adrian, Nicolae, "Statistical considerations upon the results of a survey regarding the anime culture in Romania"**,** *JRLS*, 13, Tîrgu Mureș, 2018

10) Cazacu, Adrian, Nicolae, "The informational contribution of varied influences on the decision in the anime culture eMarketing", *Management &Marketing*, 1, Craiova, 2018

11) Cătoiu, Ion(coord.), *Cercetări de marketing*, Uranus Publishing House, Bucharest, 2009

12) Mihăiță, Niculae, "*Proiect complex de modelare econometrică*", Publishing House of ASE, Bucharest, 2016

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

FORMERLY JEWISH ENTREPRENEURS OF CRAIOVA

Georgeta Ghionea, C. S. Nicolăescu-Plopşor

Scientific Researcher III, PhD" Institute for Research in Social Studies and Humanities from Craiova, Romanian Academy

Abstract: Through our approach we have tried to restore, according to our possibilities, the history of some Jewish entrepreneurs that distinguished themselves in the industrial and commercial scenery of Craiova. The sources inquired into so far point out some Jewish families living together in the same town (Eskenasy, Baruch, Klein, Rubin, Samitca, Benvensti, Nachmanshon, Rottenberg, etc.), well structured that enjoyed financial constancy and owned priority in the following fields: ready-made clothes for men and women, hosier's, draper's, grocer's, printing house, stationery, colonial goods, fruits and vegetables. The reconstruction of the most important moments rely on documents kept in archives, and firmly believe that the lists we made, will be filled in with new names, henceforth.

Keywords: the 20th century, Craiova, Jew, economic evolution, entrepreneur

Bazându-ne pe autenticitatea datelor desprinse din documentele de arhivă, s-a născut posibilitatea edificării unui material care se referă la comerţul practicat de evrei, în localitatea Craiova. În evoluţia economică a localităţii, elemente întreprinzătoare evreieşti, individuale sau în parteneriat, s-au remarcat ca buni *prospectori* ai vieţii comerciale. Informaţiile publicate până în prezent ne indică convieţuirea, în cel mai important centru economic al întregii regiuni, a unor familii evreieşti – Samitca, Beligrădeanu, Eschenasy, Benvenisti, Mendel, Baruch etc. – bine organizate, care s-au bucurat de stabilitate financiară şi care s-au afirmat ca o prezenţă semnificativă în dinamica socio-economică a localităţii. Fie că au fost bancheri, comercianţi, industriaşi, meşteşugari, funcţionari sau liber profesionişti, evreii din localitate au ştiut să-şi dezvolte propriile afaceri, implicându-se şi în alte domenii ale urbei, precum cel confesional, intelectual sau administrativ.

În cele ce urmează vom trece în revistă o parte dintre unităţile comerciale înregistrate în arhive, îndreptându-ne atenţia spre societăţile în nume colectiv, ai căror asociaţi sau parteneri au fost evreii. Pentru a putea să-şi desfăşoare activitatea, *întreprinzătorii* aveau o firmă comercială, înregistrată la Camera de Comerţ şi Industrie Dolj – în Registrul Comerţului. În documentele depuse pentru înregistrare găsim date importante, care întregesc viziunea de ansamblu asupra evoluţiei membrilor comunităţii evreieşti şi sunt specifice domeniului economic. Dintre acestea, cele mai importante le-am considerat pe următoarele: contractul de asociaţie, numele şi prenumele comercianţilor, emblema societăţii, obiectul şi felul comerţului, adresa, data începerii activităţii, capitalul social investit, certificatul de naţionalitate, certificatul de bună purtare eliberat de către primărie, capitalul investit etc.

Printre primele societăţi care au fost atestate în Craiova, documentele de arhivă, menţionează „o firmă de manufactură en gros", înfiinţată în anul 1881, care a funcţionat până în anul 1911, în str. Lipscani, nr. 30, şi a avut parteneri pe Israel Eschenasy şi Iacob Isak Benvenisti[1].

[1]Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Dolj, fond Tribunalul Judeţului Dolj, dosar 99/1884, f. 19 (în continuare se va cita: S.J.A.N. Dolj).

În intervalul de timp 1911-1935, comerţul de manufactură a fost continuat de M. I. Benvenisti şi Moscu I. Eschenasy, ambii comercianţi din localitate, care au preluat activul şi pasivul „societăţei în nume colectiv ce a existat între părinţii noştri”[2].

Din anul 1905, documentele ne indică o asociere între Leopold Em. Rosenzweig, fratele acestuia, Isidor Em. Rosenzwig şi Ion Păunescu, sub firma socială *Fraţii Rosenzweig şi Păunescu*. Scopul declarat al societăţii a fost „comision şi import”, iar durata contractului a fost de 10 ani[3]. Tot în anul 1905, Aslan A. şi Iacob A. Leon, înregistrau la Camera de Comerţ, firma cu obiectul „comerţ de manufactură”, în str. Alexandru Lahovari, nr. 12 şi emblema „Cămila”[4].

La 7 februarie 1913, îşi începea activitatea societatea în nume colectiv „La Carmen Silva”. Contractul societăţii s-a încheiat între Emanoil David şi fiul său, în scopul exercitării comerţului de „magazin de încălţăminte şi pielărie”, cu sediul în str. Unirei, nr. 51 (colţ cu Lipscani)[5].

Dacă este să ne referim la rolul unor firme în viaţa socială a urbei, nu putem trece cu vederea rolul unora care, prin trăinicia duratei de funcţionare, au revigorat comerţul local. În această categorie trebuie inclusă asociaţia dintre Osias Nachmanshon şi Solomon Rottenberg, din str. Lipscani, nr. 8[6]. Asocierea s-a realizat la 17 iunie 1910, cu scopul deschiderii unui magazin de manufactură, care şi-a început activitatea sub emblema „La Milion”, cu un capital social depus de 10.000 de lei. Termenul asociaţiei, stabilit în baza contractului, a fost de 10 ani, iar firma socială a fost următoarea: „Osias Nachmanshon&Solomon Rottenberg”[7]. În anul 1931, cei doi asociaţi au încheiat un nou contract prin care deschideau o sucursală în str. Lipscani, la nr. 10, cu obiectul de activitate: „comerţul pentru dame şi copii”[8]. Sucursala a funcţionat sub emblema „Rona”, iar la data menţionată (1931), figura cu un capital social de 1.200.000 de lei. La 18 iunie 1935, asociaţia s-a desfiinţat[9].

Din 10 ianuarie 1916, documentele ne indică o asociere între Leon I. Baruch şi fratele acestuia, Israel I. Baruch, ambii comercianţi din Craiova. Cei doi fraţi au lucrat sub firma socială „Leon I. Baruch&Frate” şi emblema „La Mielul Alb”, practicând „comerţul de manufactură şi mărunţişuri, en gros şi en detail”, în str. Tache Ionescu, la nr. 53[10], ulterior în str. Lipscani, la nr. 67[11]. Cu acelaşi obiect de activitate „manufactură şi mărunţişuri”, sub firma socială „Israel şi Iacob Baruch”, precedată de insigna „Leon I. Baruch et Frate Succesori”, din 6 octombrie 1933, documentele de arhivă îi consemnează ca acţionari pe comercianţii: Israel I. şi Iacob I. Baruch. Sediul societăţii a fost în str. Lipscani, nr. 53 (fost 67), iar în anul începerii activităţii figura cu un capital social iniţial de 500.000 de lei. La 21 decembrie 1940, Iacob I. Baruch, procuristul firmei, a solicitat desfiinţarea societăţii, pentru motiv că „nu mai exercită nici un fel de comerţ”[12]. Un an mai târziu (1941), societatea a fost vândută lui Ioan C. Pârvulescu[13].

În baza contractului de asociaţie, încheiat între Moritz şi Mally Solomonovici, din 2 decembrie 1931, a început să funcţioneze, cu un capital social de 100.000 de lei şi o perioadă nelimitată, unitatea cu următorul obiect de activitate: „librărie, papetărie, jucării şi mărunţişuri”.

[2] *Ibidem.*
[3] Monitorul Oficial, nr. 60/16 iunie 1905, p. 2.310.
[4] *Ibidem.*
[5] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 443/1932, ff. 1-2.
[6] *Ibidem*, dosar 23/1931, f.n.; Monitorul Oficial, nr. 131/14 septembrie 1910, p. 5.413.
[7] S.J.A.N Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 23/1931, f.n.
[8] *Ibidem.*
[9] *Ibidem.*
[10] *Ibidem*, dosar 26/1931, f. 1; Monitorul Oficial, nr. 169/24 iulie 1931, p. 9.439.
[11] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 26/1931, f. 3.
[12] *Ibidem*, f. 9.
[13] *Ibidem*, f. 16.

Societatea şi-a desfăşurat activitatea timp de 10 ani (1931 – 9 ianuarie 1941), sub emblema „La Cultura", sediul fiind în str. Cuza Vodă, nr. 10[14].

La 1 ianuarie 1935, îşi începea activitatea „Postăvăria Eschenasy". Societatea cumpăra activul şi pasivul fostei firme *Isac M. Eschenasy şi Fraţii* şi îşi asigura colaborarea *fraţilor Eschenasy*[15]. Obiectul ei de activitate a fost următorul: „postăvărie, manufactură, depozit de hârtie, papetărie, librărie, cereale"[16]. Pe lângă magazinul universal din str. Tache Ionescu, nr. 9, au funcţionat ca sucursale, unităţile comerciale din str. Unirei, nr. 45, str. Edgar Quinet, nr. 7, şi Cernele[17]. În anul 1935, era publicat şi Consiliul de administraţie al societăţii, din care au făcut parte următorii: Isac M. Eschenasy[18], Lazăr M. Eschenasy[19], Iosef M. Eschenasy[20], Avram M. Eschenasy[21], David Alschech, Moise Zarion, toţi din Craiova şi Israel A. Iagnov, din Bucureşti[22]. În această formulă, societatea a activat până la 7 aprilie 1941, când: „Această firmă, împreună cu sucursalele sale a fost radiată, în baza cererilor înregistrate la Nr. 2.764, 2.765 şi 2.766. La acelaşi sediu în Craiova, str. Lipscani, Nr. 17, la 8 Martie 1941, Domnul Savu Brătan depusese cerere pentru înscrierea firmei spre a exercita comerţul de postăvărie, pe care l-a preluat în Aprilie 1941 de la Societatea Anonimă Postăvăria Eskenasy"[23]. De lichidarea societăţii s-a ocupat Av. Marcel Eschenasy.

Prin natura afacerii practicate – negustorie – au reuşit să se facă cunoscuţi Lewy Avram Moritz şi Leon H. Leon. Sub firma socială „Moritz A. Lewy&Leon H. Leon" şi emblema „Avram M. Lewy succesori", cei doi au administrat un magazin de „mărunţişuri, galanterie şi tricotaje"[24], cu începere din 17 octombrie 1938. „Această firmă va fi continuarea comerţului exercitat de defunctul A. M. Levy decedat în anul 1937"[25].

Documentele de arhivă au consemnat şi firme rezultate din asociere, dar a căror durată de funcţionare a fost relativ mică. În acest sens, putem aminti asocierea pe o perioadă de patru ani (1937-1941), dintre Ilie Vecsler[26] şi Meir Meirovici[27]. Societatea şi-a desfăşurat activitatea în B-dul Ştirbey, nr. 12, şi a comercializat cereale şi derivate ale acestora[28]. Deşi plasat într-o zonă cu un vad

[14] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 432/1932, f. 1.
[15] *Ibidem,* dosar 19/1931, f. 5; Georgeta Ghionea, *Întreprinzători evrei din trecutul Craiovei. Familia Eschenasy,* în volumul: *O viaţă în slujba cercetării. In Honorem Cezar Avram,* Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2016, p. 499.
[16] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 19/1931, f. 5.
[17] *Ibidem,* dosar 544/1935, f. n.
[18] Isac M. Eschenasy (n. 1 noiembrie 1871, Craiova), căsătorit cu Sara A. Haravan. Au avut 5 copii: Elena, Bertta, Roghina, Marcu şi Moscu. În anul 1919, a dobândit cetăţenia română, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 544/1935, f.n.
[19] Lazăr M. Eschenasy (n. 12 octombrie 1874, Craiova), absolvent al Şcolii de comerţ, gradul 2 din Bucureşti. Comerciant, căsătorit cu Estera, zisă Stela. Au avut doi copii: Marcel şi Jean Isak. A primit cetăţenia română în anul 1919, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 544/1935, f.n.
[20] Iosef M. Eschenasy (n. 9 septembrie 1877, Craiova), comerciant, căsătorit cu Seina B. Segal. Au avut doi copii: Marcela şi Silvia, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 544/1935, f.n.
[21] Avram M. Eschenasy (n. august 1883, Craiova), căsătorit cu Paula G. Topper. Au avut un fiu Marius, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 544/1935, f.n.
[22] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 544/1935, f. n.
[23] *Ibidem,* dosar 19/1931, f. 21.
[24] *Ibidem,* dosar 641/1938, f.n.
[25] *Ibidem.*
[26] Ilie Vecsler (n. 1884, Moineşti, Bacău), comerciant, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, dosar 597/1937, f. 2.
[27] Meir Meirovici (n. 28 august 1895, comuna Preuţeşti, judeţul Baia), comerciant, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, dosar 597/1937, f. 2.
[28] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, dosar 597/1937, f. 2.

comercial bun, magazinul de „pielărie brută şi lucrată", „La Pincu", administrat de către Olga Krivopisc şi Herşcu Segal a funcţionat doar un an (1938-1939)[29].

În anul 1944 (16 septembrie), a fost înfiinţată o societate în nume colectiv, în baza unui contract de asociaţie semnat între următorii: Marcel Eskenasy (domiciliat în Craiova, str. Solomon, nr. 3), Ţene Cernătescu (str. Minerva, nr. 16) şi Rafael Eskenasy (str. Buzeşti, nr. 47). Asocierea s-a realizat în scopul desfacerii următoarelor produse: „postăvărie, articole textile, manufactură, bumbace, fire, import şi export, engros şi endetail"[30]. Conform contractului încheiat, comercianţii aduceau următorul aport de capital: Marcel, 1.200.000 de lei, iar Ţene şi Rafael, cîte 900.000 de lei[31]. Până la 9 martie 1946, societatea şi-a desfăşurat activitatea în str. Împăratul Traian, nr. 4, sub emblema socială „Postăvăria Generală". Din acelaşi an (1946), Marcel exercită acelaşi comerţ, dar individual[32].

Cu obiectul de activitate „fabrică de rom, liquer, coignac, siropuri şi vinuri"[33], pe str. Kogălniceanu, la nr. 24, în evidenţa Camerei de Comerţ figurează societatea lui Salom Amadu şi a lui Calef Jaques, cunoscută după emblema „SANDA". Firma a funcţionat în intervalul 22 noiembrie 1944-26 iunie 1946[34].

În anul 1945, la Camera de Comerţ şi Industrie Craiova era înregistrată societatea în nume colectiv „Electro-Technica". Asociaţii Naftuli Hodar (religie mozaică, n. 1898, la Craiova, fiu al lui Haim I. Hodar şi Ana H. I. Hodar, menajeră), Făgeţeanu Nicolae şi Mateescu Gheorghe, demarau activitatea cu vânzarea de produse electro-tehnice, sanitare şi a materialelor necesare pentru instalaţii de apă şi canal. Sediul firmei a fost în str. Kogălniceanu, nr. 5. Deşi durata de funcţionare a societăţii a fost stabilită prin contract la 5 ani, în anul 1947, după numai doi ani de activitate, Naftuli Hodar a solicitat, ieşirea din asociaţie şi înscrierea *firmei individuale*, cu acelaşi obiect de activitate, în str. Kogălniceanu, la nr. 3[35].

La 1 mai 1945, era înregistrată firma *Leon Schvartz, Mayer Eskenasy et Iosif Gelerter.* Societate în nume colectiv, aceasta a funcţionat sub emblema „CAUTEX", în str. Lipscani, nr. 43. Scopul declarat al societăţii a fost: „manufactură, textile, tricotaje, încălţăminte de cauciuc şi articole de fierărie, toate engros"[36]. Una dintre clauzele contractuale prevedea ca asociaţii Leon şi Mayer să aducă cîte 1.200.000 de lei, capital social, iar Iosif, 600.000 de lei[37]. În anul 1948, Leon şi Iosif s-au retras din asociaţie, întreg activul şi pasivul societăţii fiind preluat de Mayer. La data preluării activităţii, societatea avea un număr de 5 funcţionari, toţi evrei: Iancu Marcu, Jean Popescu, Stela Cohn, Marin Blagu, Iosif Schonfeld[38].

La parterul clădirii cu nr. 36, din str. Copertari, comercianţii Ralian Sperling[39] şi Albert M. Eskenasy[40] au menţinut în activitate, timp de trei ani (1945-1948), o societate cu emblema „La Alberticu", al cărei obiect de activitate declarat a fost următorul: „manufactură, tricotaje şi galanterie engros şi endetail"[41]. Pe aceeaşi stradă, la nr. 5, la 10 august 1946, a început să

[29] *Ibidem,* dosar 663/1939, f. 1.
[30] *Ibidem.*
[31] *Ibidem,* dosar 732/1944, f.n.
[32] *Ibidem.*
[33] *Ibidem,* dosar 740/1944, f.n.
[34] *Ibidem.*
[35] *Ibidem,* dosar 751/1945, f.1.
[36] *Ibidem,* dosar 752/1945, f.n.
[37] *Ibidem.*
[38] *Ibidem.*
[39] Ralian Sperling, fiul lui Lazăr Sperling, de profesie legător de cărţi şi al Adelei L. Sperling, născută Moritz Rudich, menajeră, în: S.J.A.N Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 762/1945, f.n.
[40] Albert M. Eskenasy (n. 3 noiembrie 1907, Cetate, Dolj), fiul lui Marcu Eskenasy, comerciant şi al dnei Lica, menajeră din Cetate, în: S.J.A.N Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 732/1944, f.n.
[41] S.J.A.N Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 732/1944, f.n.

funcţioneze o societate ai cărei asociaţi au fost craiovenii: Iosef Eskenasy[42] şi A. Klein[43]. Mărfurile specifice unei librării au constituit obiectul vânzării în spaţiul din Copertari. Societatea, deşi deschisă pe o perioadă nelimitată, a fost radiată în anul 1947, întreg activul şi pasivul acesteia trecând la Iosef Eskenasy, care înregistra, în acelaşi an, pe numele său, un „depozit de hârtie, librărie şi papetărie”[44]. Contractul de asociaţie încheiat între Bercu Bercovici[45], Aşer Rafa Eskenasy[46] şi Marcu Grunberg, a funcţionat numai pentru perioada 4 octombrie 1947-1948. Societatea celor trei a funcţionat cu emblema „La Barbu”, în str. Lipscani, nr. 21, cu următorul obiect de activitate: manufactură, tricotaje şi mărunţişuri en gros şi en detail. Motivul care a determinat radierea societăţii a fost retragerea din asociaţie a lui Marcu Grunberg[47].

Istoria economică a evreilor din Craiova este un subiect care trebuie aprofundat. Detaliile bibliografice, ocupaţiile şi pasiunile lor sunt teme pe care le-am întâlnit uneori în documentele de arhivă şi le-am considerat necesare, deoarece pot contura profilul unei întregi comunităţi. Am încercat să aducem, cu această ocazie, în atenţia publicului, cîteva unităţi comerciale (societăţi în nume colectiv), administrate de evrei, şi să realizăm, în funcţie de informaţiile oferite de sursele primare, o scurtă prezentare a lor. Sursele studiate consemnează faptul că o mare parte a tranzacţiilor comerciale din localitatea Craiova, care au vizat domeniile: confecţii de bărbaţi şi de dame, galanterie, comerţ de manufactură şi tricotaje, băcănie, coloniale, au fost revendicate de evrei. Avem convingerea că orice liste am întocmi, ele pot fi mereu completate cu nume noi şi fapte care au prezentat relevanţă în anumite perioade de timp.

BIBLIOGRAPHY

1. Georgeta Ghionea, *Întreprinzători evrei din trecutul Craiovei. Familia Eschenasy*, în volumul: O viaţă în slujba cercetării. In Honorem Cezar Avram, Târgovişte, Editura Cetatea de Scaun, 2016.

2. Monitorul Oficial, numere: 60/16 iunie 1905; 131/14 septembrie 1910; 158/17 iulie 1926; 169/24 iulie 1931.

3. Serviciul Judeţean al Arhivelor Naţionale Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, dosare: 99/1884; 19/1931; 23/1931; 26/1931; 432/1932; 443/1932; 544/1935; 597/1937; 641/1938; 663/1939; 732/1944; 740/1944; 751/1945; 752/1945; 762/1945; 785/1945.

[42]Iosef M. Eskenasy căsătorit cu Jenny I. Eskenasy. Au avut o fiică Silvia Eskenasy căsătorită cu Aurel Klein, funcţionar comercial.
[43] Aurel Klein (n. 18 mai 1906), absolvent de studii superioare comerciale ale universităţii din Nancy.
[44] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 785/1945, f.n.
[45] Bercu Bercovici (n. 2 decmbrie 1910, Bucureşti, Ilfov), absolvent al Şcolii Comerciale Superioare, promoţia 1928-1929.
[46] Aşer Rafa Eskenasy (n. 23 august 1895, Craiova), fiul lui Abram Aşer Eskenasy şi al lui Sulty Abram Aşer Eskenasy. Absolvent al Academiei Comerciale din Viena, în: S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 811/1947, f. 1.
[47] S.J.A.N. Dolj, fond Camera de Comerţ şi Industrie Craiova, Firme Sociale, dosar 811/1947, f. 1.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE INTUITIVE MANAGER THAT MANAGES A FLEXIBLE ENTERPRISE

Corina Ana Borcoși

Researcher III, PhD, "Constantin Brâncuși" University of Târgu-Jiu

Abstract: On our way to complex, sophisticated, civilized, science, progress we have neglected the very inner dimension of the human being. The true engine of external changes is the inner engine of man, his intuition that it is necessary let to speak to rediscover the capacity to create the world to the point of man.
A different look at the enterprise, intuitive, could generate the firm to turn to performance, and the individual be restituted to his real place.
The paper presents elements specific to the intuitive manager, improvements to his organization and the need for flexible businesses that need proper leadership. The paper also presents a case study - a successful flexible enterprise, managed by an intuitive manager.

Keywords: intuition, intuitive manager, flexible enterprise, responsibility

1. INTRODUCTION

Intuition is the ability of thinking to gain knowledge based on experience and knowledge previously acquired[1].

Intuition is the key element in human intelligence because people discern information intuitively.

Intuition is our inner voice, "the voice of the soul," which is why it is hardly accepted in the realm of absolute pragmatism, especially because it cannot be quantified. Choices made by the inner voice it cannot analyzed, evaluated immediately, in the tables or analytical reports, but they show their positive effects after the implementation of the decisions taken.

The sixth sense, the inner voice, no matter how it told intuition, you use it even without knowing it. Find the meaning of a problem, know that an event is about to happen, perceive the true face of a person, and make the right decision ... all that means you have intuition[2].

Intuition is a profound faith, an unwavering confidence in the inner world [3].

In the eyes of the majority, intuition is something unsafe, impalpable, immeasurable, so it cannot among the proven decision-making tools or that can scientifically explained.

However, intuition is the attribute of courageous people who accept the way to self-consciousness. This is the real courage! Business people are still afraid of intuition, they tend to use rationality, logic, verified and safe things - making it easier to justify in case of failure.

Intuition must be followed both! That is why it is intuition[4]!

2. INTUITIVE MANAGER

"Here is my mystery: You see clearly only with heart. The eyes cannot penetrate into the mystery of things. "(Antoine de Saint-Exupery)

[1] https://ro.wikipedia.org/wiki/Intui%C8%9Bie
[2]Mielczareck, V. - Inteligența intuitivă, Editura Curtea Veche, 2014
[3]Sawyer, H - Hiperintuitivii. 7 trăsături ale emisferei drepte ce pot schimba viața persoanelor intuitiv-senzitive, Act si Politon, 2017
[4] https://www.cariereonline.ro/actual/intuitia-sursa-inteligentei-spirituale-leadership

In life, it is increasingly evident that the real is not rational. If you rely solely on numbers in business leadership, without taking into account the intuitive emotional sphere, you get to give more and more confidence to the models, which takes you away from reality.

Being a manager means more than a title, a large desk, and other symbols that characterize this activity. Competencies, performance, is necessary be achieved. It can this management activity be done with intuition or using methods? How do managers do their work?[5]

In enterprises, in general, the irrational is less acceptable, everything that is rational, logical, measurable is preferred. However, the affective, the irrational, has penetrated into these "temples of controlled thinking"[6], how organizations can be considered. If in the past, personal emotional life had be left at the gates of the enterprise, employees having to act as responsible, serious people, fully involved in the business. Were they more effective if they depersonalized themselves?

Today, employees are looked as a whole that includes their expectations, goals, and sensitivities. An intuitive manager is the one who, taking into account the personality of the employees, not only the knowledge, the skills they have, can get, use everything that can best give its employees. Therefore, their emotions in the work relationship also taken into account. It is know that "the two engines of individual and collective performance - efficiency and motivation - both lean on a strong motivational competence."[7]

The intuitive manager must have a vast perception of the world, to be able to perceive all its nuances. He must be able to manage tension between people within the group to form, in time, emotionally solid teams.

For the managers, understanding the staff, accepting them, is important because it will allow them to lead the enterprise without manipulating employees. The intuitive manager must perceive the affective, non-logical aspects of the enterprise, use his or her intuition in good faith effort, act to meet the aspirations of each employee, but also the purpose of the enterprise he is leading.

Access to intuition requires some quietness and finds its resources in solitude. The inner voice of intuition can disturbed by environmental stridence. Intuition speaks when we have a habit of listening to it[8].

3. FLEXIBLE ENTERPRISE

The classic enterprise with a pyramid structure has become too rigid, considered as an obstacle to adapting the company to rapid markets development. This has led to passing to a flexible enterprise with a structure adapted to the new challenges. The tendency towards flexibility is participatory; it does not mean abandoning power but has another way of looking at authority, the hierarchical spirit remains, taking various forms. There remains the hierarchical structure, subject to procedures, of systems in which the information moves vertically, but progresses in suppleness. A flexible enterprise can structured by function, by branch of activity, by market, etc. The matrix structure of organizing a flexible enterprise combines classical structures with horizontal structures that share resources to achieve a goal. The ability to work for two teams: the hierarchical, the pyramid and the one imposed for the moment project require team spirit and good communication techniques. The teams welded by adhesion to the identity and culture of the enterprise, the current activity organized around small teams, often smaller than ten are[9].

Turning the classic enterprise into a flexible enterprise responds to a real need for adaptation. The structure of the flexible enterprise must serve the vision and objectives of the

[5]Drucker, Peter F. – Management - Tasks, Responsibilities, Practices, Truman Talley Books / E.P. Dutton / New York, p. 274
[6] Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, Bucureşti, 1999, p. 191
[7] Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, Bucureşti, 1999, p. 191
[8] Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, Bucureşti, 1999
[9]Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, Bucureşti, 1999, p. 17

enterprise. Once the structure is established, the enterprise will look for the most suitable people for this structure or will form them in the time of preparation for change. To make the change, it is necessary to establish:

- what structure is useful for the enterprise;
- what needs of the market must be satisfied;
- when change is needed;
- with the help of whose people, who have what kind of attitude.

For an enterprise to be successful, it needs to derive to be flexible and to apply rapid changes[10].

Preparing for enterprise flexibility should take into account the fact that the business is like a living organism undergoing constant transformation. In a system with multiple, complex and well-organized variables, it is possible, if you touch one element, to trigger a real revolution. Frequent interactions between elements may exaggerate the smallest disturbance. Therefore, a small cause can produce great effects.

In a flexible enterprise, order makes sense. There is the enterprise - the brain, the enterprise - the flow, the enterprise - the tribe and the enterprise citizen of the world.[11]

The brain-enterprise uses its "neurons" to create different connections between different circuits according to its needs.

The flow-based enterprise adapts itself as a river to all the changes that occur in all places where it operates.

The tribal enterprise is proud of its history, the cohesion it has managed to form inside and with those who come into contact, is currently living in many countries, is undergoing a true cultural revolution and transforms into an enterprise - citizen of the world, an enterprise with a democratic vision that shares its power with its employees.

4. INTUITIVE MANAGER FOR A FLEXIBLE ENTERPRISE - CASE STUDY - SC ILIANA SRL –

SC ILIANA SRL has as object of activity the manufacture of wood-layered products. The enterprise is a medium-sized enterprise with 120 employees, of which over half are women. Headquarter is located in Târgu-Jiu, Gorj County. The qualified personnel is 70%, having the following specializations: economist-engineer, economist, engineer, carpenter, electrician, mechanical locksmith, auto mechanic.

Workers account for 98% of the total staff of the enterprise. SC ILIANA SRL is equipped with advanced machines used in the production of laminated wood windows and doors (numerical control centers, grinding machines, multiple circulars, etc.). The products are of the highest quality and have a great design. Most customers (over 90%) are external customers (Germany, Austria).

The enterprise is flexible due to the need to adapt to customer requirements. The pyramid has only one top: the administrator of the company that is also the employee of the company, having the function of general manager, all other employees form the basis of the pyramid and subordinate to a greater or lesser extent to the general manager. Operation is networked, all employees working together to meet the enterprise's goals, to meet customer needs. For a customer request to be done, they work in the network: the Manager of the enterprise, the representatives from the Marketing Department, the Production Department responsible, Human Resources managers, employees directly productive.

[10]Drucker, Peter F. – Management Challenges for the 21st Century, HarperCollinsPublisbers, p. 64
[11]Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, București, 1999, p. 17

The implementation of a project funded by European Funds, which involves the purchase of machinery, the increase of the number of employees, all with the purpose of increasing the level of sales by 15%, required the involvement of all compartments in the project, which operate in the network. The network strengthens from exchanges, from human heat, from availability accorded.

The manager of SC ILIANA SRL is an intuitive manager who, beyond the technical training he has, by financial reports, manages his own business using his intuition.

He often used by intuition, both in operative decisions and in strategic decisions or in the selection or promotion of key people. For example, whenever the recruiting process has two managers with professional experience and equal skills, the choice based on "feeling" ... And he made only good choices, SC ILIANA SRL being a successful enterprise that has always passed the various difficult situations, whether economic or otherwise.

CONCLUSIONS

Intuition allows us to understand what surrounds us, to have deep feelings, to understand events, to think deeply beyond appearances.

The intuitive manager is a balanced person, sensitive to change, vulnerable, who knows and gets away from personal perceptions and emotions to explore more capturing reality.

The intuitive manager has that rare and precious resource that is the intuition we lose under the pressure of aggressive logic that dominates today's industrial civilization.

The case study of SC ILIANA SRL presents a successful manager who, beyond numbers, calculations and statistical processing, keeping a direct contact with customers, gets to know better the future evolution of the market related for the products and services they offer, those who only surround statistical data, reports, etc. Today, there is a need to balance the logical and analytical thinking through another form of judgment that allows us know and understand every situation - this is the intuitive thinking that only a flexible, open-minded manager can use in an flexible enterprise, always adapted to the requirements of the market, which is the reason for being of any business.

BIBLIOGRAPHY

1. Drucker, Peter F. – Management - Tasks, Responsibilities, Practices, Truman Talley Books / E.P. Dutton / New York
2. Drucker, Peter F. – Management Challenges for the 21st Century, HarperCollinsPublisbers
3. Meryem Le Saget – Managerul intuitiv, Editura Economică, București, 1999
4. Mielczareck, V. - Inteligența intuitivă, Editura Curtea Veche, 2014
5. Sawyer, H - Hiperintuitivii. 7 trăsături ale emisferei drepte ce pot schimba viața persoanelor intuitiv-senzitive, Act si Politon, 2017
6. https://ro.wikipedia.org/wiki/Intui%C8%9Bie
7. http://www.managerexpress.ro/management/strategie/dezvoltarea-organizationala-prin-inuitie.html
8. http://www.revistabiz.ro/drumul-managerului-de-la-intuitie-la-stiinta/

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE IMPACT OF THE INFORMATION TECHNOLOGY ON ACCOUNTING. RISKS AND ADVANTAGES

Ioana Corina Abrudan

PhD Student, ”1 Decembrie 1918” University of Alba Iulia

Abstract: Information and communications technology evolved in an accelerated manner in the last millennium, which has led to the computerization of the procedures in the financial-accountant domain.
One can observe the phases of the technological progress in the accountant domain and its impact upon the accounting activities.
The financial accountant domain obtained considerable facilities regarding the promptness of processing the data, the corectness with which these are processed. There are, as well, advantages regarding the cost reduction. However, these advantages draw on themselves several risks upon the financial-accountant domain. The discovery and the analyzing of the on-line risks in accountancy impose implementation and update methods of reduction of the risks that are associated with the informational accounting system.
There is, also, a need for adopting information security policies. This process implies the identification, the analyze, the evaluation and the monitoring of the risks.

Keywords: accounting, online risk, comunications, information security policies

Introducere

Evoluţia galopantă a tehnologiei informaţiei din ultimul deceniu, are implicaţii majore asupra vieţii şi activităţii umane şi a schimbat fundamental modul în care oamenii trăiesc, lucrează, învaţă, comunică sau fac afaceri.

Acestă evoluţie a sectorului tehnologiei informaţiei, este considerată de unii autori ” era darwinismului digital”, în care tehnologia evoluează într-un mod accelerat.

Lucrarea de faţa se prezintă o analiză a evoluţiei practicilor din domeniul contabilităţii în contextul tehnologizării informaţiei.

Lucrarea analizează avantajele şi dezavantajele aduse de progresul sistemului tehnologic, domeniului contabil şi impactul modificărilor tehnologice asupra evoluţiei profesiei contabile.

În condiţiile globalizării şi aplicării tehnicilor financiar-contabile la nivel mondial, prin nevoia de implementare a noilor forme de exerciatare a profesiei contabile, acesta este supusă unor noi exigenţe şi aduce cu sine şi o schimbare a culturii contabile, care impune o nouă abordare de lucru.

Alternativele tehnologice impuse de piaţă se dovedesc a fi superioare sistemului de contabilitate tradiţional, astfel încît s-a trecut de la contabilitatea rudimentară a culturii egiptene, bazată pe un sistem contabil simplu, axat pe partida simplă, şi s-a ajuns la sistemul contabil în partidă dublă, în care se încearcă eliminarea suportului informativ de bază (hârtia) şi înlocuirea lui cu un suport mai puţin vulnerabil şi mai rapid ca mijloc de culegere, prelucrare şi transmitere a datelor financiar-contabile..

Stadiul cunoaşterii

Actele normative şi directivele europene, prezentate în continuare, constituie cadrul juridic naţional şi internaţional privind normele de implementare a tehnologiei informaţiei în domeniul contabilităţii.

Procesul de convergenţă a standardelor de contabilitate, a standardelor de întocmire a situaţiilor financiare anuale şi a standardelor de audit impune, oricărui profesionist contabil, însuşirea unui limbaj comun de comunicare către piaţa de capital, care să corespundă cerinţelor utilizatorilor de informaţii financiar-contabile[1] .

Conform COM(2010) 245 final/2 *(O Agendă Digitală pentru Europa)*, unul dintre pilonii strategiei Europa 2020, sectorul tehnologiei informaţiilor şi comunicaţiilor generează în mod direct 5% din PIB-ul european şi are o valoare de piaţă de 660 de miliarde de euro anual.

În SUA, în 2011, industria programelor şi a serviciilor informatice a generat venituri de 606 miliarde dolari.[2]

Cyberspaţiul este domeniul global în mediul informaţional, constând din reţeaua interdependent de infracţiuni informatice, incluzând internet, reţele de comunicaţii electronice, sisteme informatice şi procesoarele şi controlerele incorporate[3].

Prin reţea de comunicaţii electronice[4] se înţeleg sisteme de transmisie şi echipamente de comutare sau de rutare şi alte surse, inclusive elemente de reţea care nu sunt active, care permit transmiterea semnalelor prin cablu, unde radio, prin mijloace optice sau electromagnetice, inclusive reţele de satelit, reţele terestre fixe şi mobile, sisteme care utilizeaIndustrzză reţeaua electrică, atît timp cît servesc la transmiterea semnalelor etc.

sa.

Directiva 2013/40/UE a Parlamentului European şi a Consiliului din 12 august 2013 privind atacurile inpotriva sistemelor informatice şi de inlocuire a Deciziei-cadru2005/222/JAI a Consiliului, defineşte conceptul de –date informatice- ca fiind o reprezentare de fapte, informaţii sau concepte, într-o formă adecvată pentru prelucrarea într-un sistem informatic, inclusiv un program, care permite unui sistem informatic să execute o funcţie.

Tranzacţiile electronice sunt supuse unor numeroase reglementări şi cerinţe legale. Legislaţia europeană şi cea din SUA sunt similare, dar legile americane sunt mai largi în ceea ce priveşte domeniul de acoperire. Menţionăm cateva dintre ele:

SUA

- The Uniform Computer Information Transactions Act (UCITA, 2002);
- The Uniform Electronic Transactions Act (UETA, 1999).

UE

- Directiva privind semnăturile electronice (1999/93/EC) şi COM/2008/0798 final(Plan de acţiune privind semnăturile electronice şi identificarea electronicăpentru facilitarea furnizării de servicii publice transfrontaliere pe piaţa unică);
- Directive privind protecţia datelor (95/46/EC, 97/66/EC şi 2002/58/EC);

Firmele care oferă bunuri sau servicii prin mijloace electronice trebuie să definească cu atenţie locul unde eventualele dispute vor fi soluţionate, (place of business). Art, 4 (h) al Convention on the Use of Electronic Communications in International Contracts, prevede că poate fi orice loc unde o parte are un stabiliment non-tranzitoriu pentru a desfăşura o activitate economică, alta decît furnizarea temporară de bunuri sau servicii de la o locaţie. Conform Convenţiei, locul de desfăşurare al afacerii, este prezumat a fi locaţia indictă de parte, dacă o altă

[1]Cristu, I., Rolul profesionistului contabil în cadrul economiei de piaŃă funcŃionale, Revista „Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor” nr. 4/2006, Editura CECCAR, Bucureşti, p. 11.
[2]Select USA, The U.S. Software and IT Services Industry, n.d.
[3]NIST, Managing Information Security Risk: Organization, Mission, and Information Szstem View, 2011.
[4]Vasiu, Lucian Vasiu, Dreptul tehnologiei informaţiilor şi comunicaţiilor, Cluj-Napoca, 2014, Ed. Albastră, p. 5

parte nu demonstrează că partea făcând indicaţia nu are un loc de desfăşurare a afacerilor la acea locaţie.Totodată părţile implicate pot opta pentru arbitraj, insă denumirea organismului care va face acest lucru, este obligatorie. Ex: Camera Internaţională de Comerţ, American Arbitration Association, Centrul Internaţional pentru Reyolvarea Disputelor de Investiţii, etc.

Legislaţia din România, stabileşte prin Leg. Nr. 455/2001, dispoziţiile privind semnătura electronică şi prin Legea nr. 365/2002 art.7 condiţiile legale pentru contractele încheiate prin mijloace electronice.

În data de 4 mai 2018, au fost publicate în jurnalul Oficial al Uniunii Europene cele două acte care compun pachetul legislativ privind protecţia datelor la nivelul Uniunii Europene, acestea vor avea aplicabilitate directă începând cu data de 25 mai 2018. Acestea sunt:

- Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu character personal şi privind libera circulaţie a acestor date ;
- Directiva (UE) 2016/680 referitoare la protecţia datelor personale în cadrul activităţilor specific desfăşurate de autorităţile de aplicare a legii.

Cadrul legislativ naţional şi internaţional permite firmelor prestatoare de servicii financiar-contabile să se dezvolte într-o reţea ce depăşeşte graniţele ţării.

Metodologia de cercetare

Metodologia de cercetare aleasă pentru prezentul studiu este cea de tip fundamental, de analiză a datelor şi a cercetărilor anterioare din literatura de specialitate prin care se doreşte verificarea unei ipoteze conform căreia tehnologia informaţieiei revoluţionează sistemul contabil.

Studiul nostru se bazează pe analiza progresului tehnologic în domeniul contabilităţii şi identificarea riscurilor şi avantajelor on-line în contabilitate.

Riscurile şi avantajele comunicării on-line în domeniul contabilităţii

Este cunoscut faptul că, unul dintre marile riscuri ale internetului, îl constituie securitatea datelor, destul de precară, de multe ori, acesta aparând ca o zonă a tuturor posibilităţilor.

Această problem a securităţii datelor informatice, este una de interes internaţional, astfel că în data de 4 mai 2018, în jurnalul Oficial al Uniunii Europene s-a publicat Regulamentul (UE) 2016/679 privind protecţia persoanelor fizice în ceea ce priveşte prelucrarea datelor cu character personal şi privind libera circulaţie a acestor date.

Acest regulament prevede unificarea legislaţiei statelor member UE cu privire la protecţia datelor cu caracter personal şi libera circulaţie a acestor date se va aplica începând cu 25 mai 2018 şi se va aplica direct în statele member UE.

Evaluarea riscurilor, în conformitate cu definiţia dată de standardul BS7799:1 reprezintă „identificarea ameninţărilor la adresa securităţii informaţionale şi a vulnerabilităţilor fizice şi logice care le-ar putea cauza, impactul pe care materializarea acelor ameninţări l-ar avea asupra performanţelor organizaţiei contabile analizate, ca şi probabilitatea producerii acestor ameninţări.”

În general, riscurile pot fi transferate, respinse, reduse sau acceptate. Un exemplu de transfer al riscurilor este achiziţionarea unei poliţe de asigurare de la o societate specializată pentru riscul identificat. Respingerea unui risc presupune ignorarea de către organizaţia contabilă, ceea ce poate fi, pe termen lung, o politică extrem de periculoasă. De asemenea, riscurile pot fi reduse, prin implementarea sau îmbunătăţirea metodelor şi instrumentelor de minimizare a riscurilor (controale), luânduse însă tot timpul în considerare atît beneficiile, cît şi costurile asociate acestor metode şi instrumente.

Astfel, în cazul în care costul acestor controale depăşeşte beneficiile de care se va bucura organizaţia, atunci se poate decide acceptarea riscurilor în dauna securizării suplimentare a sistemului informaţional al organizaţiei.

Metoda OCTAVE Metodologia OCTAVE (Operationally Critical Threat, Asset and Vulnerability Evaluation – Evaluarea Ameninţărilor, Activelor şi Vulnerabilităţilor Organizaţionale Critice) pleacă de la definirea complexă, sistematică şi contextuală a componentelor estenţiale ale unui sistem informaţional, folosind o organizare în trei etape pentru a determina riscurile asociate confidenţialităţii, integrităţii şi disponibilităţii activelor informaţionale critice pentru buna desfăşurare a activităţilor organizaţiei considerate.

Metoda abordează atît aspectele organizaţionale, cît şi cele tehnologice necesare asigurării securităţii informaţionale, dintr-o perspectivă modernă, ce prevede un proces continuu de evaluare.

Metoda VAR O altă metodă mixtă (calitativă şi cantitativă de evaluare a riscurilor, cunoscută sub denumirea de VAR (VAloarea Riscurilor), pleacă de la identificarea celor mai drastice efecte pe care producerea riscurilor asociate securităţii informaţionale le-ar putea avea asupra organizaţiei/societăţii contabile, într-un orizont de tip şi un interval de încredere dat; scopul său fiind realizarea unei balanţe optime între nivelul asumat al riscurilor şi cheltuielile necesare minimizării acestora. Cele patru etape propuse de către metodologia VAR includ identificarea ameninţărilor, estimarea probabilităţii de producere a acestor ameninţări, calcularea indicatorului VAR (valoarea riscurilor), respectiv determinarea controalelor pentru prevenirea sau minimizarea efectelor riscurilor identificate.

Dar procesul de management al riscurilor asociate securităţii informaţionale aduce o serie de avantaje majore pentru oricare organizaţie care depune eforturile necesare implementării sale.

Astfel, la nivel minim, în speţă, conducerea unei societăţi contabile, va fi sensibilizată asupra noţiunii de risc de securitate informaţională, va cunoaşte valoarea activelor şi pierderile pe care aceste riscuri le pot aduce organizaţiei (în ceea ce priveşte confidenţialitatea, integritatea şi disponibilitatea activelor informaţionale), va avea o analiză cost-beneficiu asociată acestor riscuri şi va şti care sunt măsurile necesare pentru a minimiza riscurile de exploatare a vulnerabilităţilor inerente de către ameninţările interne şi externe.

Un program de management al riscurilor bazat pe un model strict de analiză, atît calitativ cît şi cantitativ, va putea să prezinte modalităţi tangibile de reducere a costurilor de asigurare a riscurilor şi a pierderilor asociate riscurilor securităţii informaţionale.

Noile tehnologii informatice pun la dispoziţia industriei contabile, aplicaţii care oferă posibilităţi de eficientizare a proceselor de contabilitate, atît la nivel operaţional cît şi strategic.

Avantajele[5] potenţiale ale integrării electronice,în sistemul contabil, online, se concretizează în prin eficienţa operaţiunilor contabile, transfer de date, stocare de documente, costuri reduse şi un aspect important îl reprezintă exactitatea cu care se execută operaţiunile.

Figura 1. Influenţele tehnologiei informaţiei asupra societăţilor contabile:

- 25%	**Productivitate**
- 50%	**Costul de procesare al facturilor**
- 90%	**Satisfacţia clienţilor**

[5] Gay, R.; Charlesworth A.; Esen R., op.cit., p. 9-14

Sursa: Adaptare după studiul realizat de Aberdeen Group, 2013

Schimbul electronic de date reprezintăun avantajîn transferul documentelor financiare întrecalculatoare, la nivelul aplicaţiei, sau un schimb de informaţii între aplicaţiile unor societăţi diferite. Acest avantaj aduce cu sine şi o imbunătăţire a relaţiei de comunicare dintre contabil-client. Clientul poate avea acces la informaţiile financiare şi poate urmări sau analiza situaţia lui contabilă.

Într-un sens mai larg, EDI este termenul generic pentru transmisii de tipul computer–to-computer. El este rapid, ieftin şi reprezintă o metodă sigură de transmitere a ordinelor de plată, facturilor, notelor de transport şi altor documente. Atît emiţătorul, cît şi receptorul trebuie să cadă de acord în legătură cu formatul documentului. Emiţătorul trebuie să utilizeze o aplicaţie care creează un format de fişier identic cu cel aşteptat de aplicaţia receptorului. La recepţie, software-ul schimbă fişierul din forma standard în care este transmis, în formatul utilizat de software-ul de procesare a documentelor.

Avantajele sunt:

- Economiseşte timp şi bani, deoarece transferul de informaţii de la calculator la calculator

este automat, iar nivelul erorilor se reduce aproape în totalitate, datorită eliminării reintroducerii

informaţiei.

- Oferă posibilitatea de a relua unele documente, datorită faptului că sunt stocate în căsuţele poştale. Când clientul doreşte o copie a unei facturi, aceasta este căutată în căsuţa poştală şi apoi transmisă prin fax sau e-mail.
- Extinde gama de clienţi
- Îmbunătăţeşte serviciul clientului prin transferul rapid al documentelor financiar contabile,diminuarea erorilor şi creşterea vitezei de completare a lor. Un exemplu în acest sens îl reprezintă VSR (Vendor Stock Replenishment), un program implementat de K-mart (unul dintre cei mai importanţi comercianţi ai lumii), care permite furnizorilor să menţină inventarierea tuturor depozitelor. Cu VSR nu există riscul de a lansa o factură, atîta timp cît stocul este zero. Sistemul urmăreşte efectuarea plăţilor, controlează stocul existent, comenzile etc.

Un alt avantaj adus de progresul tehnologic sitemului financiar-contabil îl reprezintă apariţia sistemelor expert şi inteligenţa artificială în activitatea contabilă.

Inteligenţa artificială a devenit o realitate nu numai în domeniul biologiei sau biogeneticii, ci

şi în economie, cu aplicaţii din cele mai diverse în gestiunea economico-financiară a firmelor. În

domeniul financiar-contabil, două componente de bază ale inteligenţei artificiale au aplicabilitate

largă: sistemele expert şi bazele de date inteligente.

Sistemele expert au aplicabilitate în economie, în general, şi în domeniul financiar-contabil,

în special, datorită caracterului simbolic al prelucrărilor şi al modului de exploatare a informaţiilor.

Ca urmare a necesităţii de interpretare a fiecărei operaţiuni economice care este supusă înregistrării contabile se impun alte instrumente decît sistemele tradiţionale de preluare şi prelucrare automată a datelor contabile, instrumente care să preia expertiza umană şi să facă interpretări prin care să se ajungă la rezultate similare gândirii umane, dar într-o perioadă mai scurtă de timp.

Sistemele expert sunt capabile să trateze o astfel de problemă, iar dintre cele mai cunoscute arii de utilizare a acestora în domeniul financiar-contabil pot fi enumerate: gestiunea conturilor de furnizori şi clienţi, planificare financiară, determinarea şi analiza abaterilor de la activitatea planificată, sprijinirea controlului intern, gestiunea stocurilor, diagnosticul financiar al firmelor.

În continuare sunt prezentate o serie de exemple de erori, paralelisme sau întârzieri în culegerea şi prelucrarea datelor contabile, urmate şi de soluţii pentru evitarea lor:

- facturile emise de către compartimentul desfacere sunt preluate aici pentru a se asigura

evidenţa stocurilor de mărfuri sau produse, iar la compartimentul contabilitate valoarea facturilor mai este preluată o dată pentru a se ţine evidenţa analitică a creanţelor clienţilor şi a mărfurilor ieşite din patrimoniul firmei. În acelaşi timp ele mai participă la operaţiuni de preluare a datelor de două ori la client iar dacă în decontarea între parteneri mai intervin şi băncile, mai sunt preluate de măcar două ori.

- în cadrul unităţilor comerciale de vânzare en-detail se ţine evidenţa mărfurilor în cadrul

raioanelor de mărfuri, a magazinului în ansamblul său şi a unităţii de care aparţine magazinul, atît la nivelul contabilităţii financiare, cît şi a celei de gestiune (acolo unde aceasta există). Soluţia: introducerea echipamentelor pentru recunoaşterea optică a codului de bare sau a POS (Point-of-Sale).

- în cadrul băncilor, preluarea datelor privind conturile clienţilor se realizează atît în cadrul componentei front-office (ghişee, birouri de creditare), cît şi în cadrul celei de back-office (contabilitate, decontări inter şi intrabancare). Soluţia: introducerea bancomatelor (Automatic Teller

Machine - ATM), a cărţilor de debit şi de credit, transferul electronic de fonduri.

- în cazul plăţilor pentru diferitele tranzacţii dintre partenerii de afaceri apar întârzieri ca

urmare de decontărilor efectuate după emiterea documentelor de plată sau a apariţiei extrasului de cont de la bănci. Soluţia: schimbul electronic de fonduri (Electronic Funds Transfer - EFT).

- atunci când se doreşte luarea unor decizii de investiţii pe baza documentelor de sinteză ale contabilităţii, a celorlalte situaţii financiare este necesar ca acestea să fie căutate în diverse dosare sau chiar să fie realiste, iar în cazul în care este necesară participarea mai multor decidenţi trebuie să se aştepte ceva timp pentru a se stabili o dată la care atît situaţiile financiare, cît şi decidenţii să fie pregătiţi pentru o astfel de decizie: Soluţia: EDI, groupware, Intranet şi Extranet.
- multe din aplicaţiile financiar contabile continuă să aibă un sistem destul de incomod de

preluare a înregistrărilor contabile, în sensul că operatorii sunt nevoiţi să introducă sau să selecteze conturile corespunzătoare operaţiunii economice pe care doresc să o înregistreze. În acelaşi timp analiştii financiari sunt puşi de multe ori în dificultate atunci când trebuie să ia o decizie pe baza datelor financiar contabile. Soluţia: implementarea sistemelor expert în activitatea financiar contabilă şi a aplicaţiilor bazate pe inteligenţa artificială.

Concluzii

Tehnologia informaţională, fără îndoială, este o problemă de un major interes la scara mondială, omniprezentă în domeniul ecomomic.

În acest sens, se impune dezvoltarea legislaţiei şi a deontologiei, pentru a se stabili limita cyberspaţiului şi evitarea abuzurilor.

Având în vedere avantajele şi beneficiile, mai sus menţionate, considerăm că, în prezent, în domeniul serviciilor financiar-contabile, conectarea digitală trebuie să devină o preocupare permanentă, o misiune a firmelor fiind aceea de a integra fenomenul în strategia proprie de afaceri, pin crearea de servere web şi arhive de date compatibile cu tehnologiile proprii reţelei internet; aceasta trebuie să se adapteze cyberspaţiului dominat de Internet, de inteligenţa artificială şi de tehnologii informatice avansate.

Se remarcă unele modificări în sistemul financiar contabil prin utilizarea noilor tehnologii informaţionale. O integrare mai puternică a sistemelor financiar-contabile sunt obligate să facă parte dintr-un sistem integrat de aplicaţii dacă doresc săbeneficieze de avantajele lui.

Sistemul financiar contabil este cel care oferă cea mai mare parte ainformaţiilor economico-financiare necesare desfăşurării activităţilor de zi cu zi, şi numai. Dar, nueste suficient, pentru că eficienţa utilizării resurselor informaţionale ale organizaţiilor depinde demodul în care fiecare componentă a sistemului informaţional interacţionează cu celelalte şi care estegradul de integrare. Ca urmare, sistemul financiar-contabil nu mai poate fi văzut ca o componentce se rupe de celelalte componente funcţionale ale sistemului din care face parte, ci ca parteintegrată a unui ansamblu de componente, uneori, chiar inseparabile.

O altă modificare adusă de tehnologie o reprezintă modalitatea de prelucrare a datelor. Ciclul prelucrărilordatelor financiar-contabil nu mai este cel tradiţional (culegere, pregătire, prelucrare propriu-zisă şiobţinerea informaţiilor de ieşire) şi la care să participe doar tehnicienii contabili. Activităţilespecifice ciclului de prelucrare se reduc considerabil, prin comasarea sau chiar eliminarea unoradintre ele (culegere, în cea mai mare parte automat, prelucrare şi transmitere, tot sub formăelectronică, în jurnal, cartea mare şi obţinerea documentelor de sinteză), doar obţinerea documentelor de sinteză şi a altor raportări generale specifice domeniului rămânând în sarcina contabilului şi cu timpul, probabil cu ajutorul sistemelor expert, şi acestea vor fi eliminate, economistului revenindu-i doar misiunea de a lua decizia finală.

Înregistrările contabile au suferit şi ele modificări astfel că s-a eliminat suportul de hârtie şi s-a trecut la preluarea automată a datelor pentru articolele contabile direct din documentele electronice. Prin această formă de prelucrare se elimină şi contarea documentelor contabile, în forma clasică.

Circuitul documentelor primare este cu totul altul, eliminându-se multe dintre fazele intermediare de verificare, avizare sau aprobare a lor.

Lucrul acesta însă impune acordarea unei atenţii sporite legislaţiei, controlului şi auditului financiar-contabil.

Crearea arhivelor virtuale a reprezentat o schimbare radicală. Nu se mai apelează la şnuruirea dosarelor cu documente contabile, ci la forme mult mai simple şi care să nu presupună un alt volum de muncă şi un spaţiu prea mare de arhivare. Se redefineşte noţiunea de document şi înregistrare, se creează noi profesii: managerul de înregistrări şi bibliotecarul de arhive electronice.

Controlul intern şi auditului sistemelor informaţionale financiar contabile au capătat noi forme, noi obiective şi noi modalităţi de realizare. Astfel, acum se pune problema auditării în jurul calculatorului şi în calculator, problema creării unor sisteme universale de auditare, ca urmare a fenomenului de internaţionalizare şi globalizare a sistemelor informatice.

Şi de ce nu, schimbarea radicală a modului de a privi profesia contabilă. În prezent pentru un specialist în domeniul financiar-contabil nu mai este suficient să cunoască în detaliu

tehnica contabilă, modalităţile de efectuare a controlului sau auditului, reglementările legislative sau să deţină cunoştinţe necesare efectuării analizelor economico-financiare, ci trebuie să dispună de cunoştinţe, din ce în ce mai detaliate, cu privire la utilizarea tehnologiilor informaţionale şi de comunicaţii, a avantajelor strategice pe care le poate obţine firma prin implementarea lor, a modului în care aceste avantaje se pot transforma în profit pentru organizaţie.

Contabilitatea s-a transformat într-o artă menită să asigure succesul unei firme numai dacă ştie să utilizeze mijloacele tehnologiei informaţionale pentru obţinerea şi manipularea informaţilor,prin care orice unitate patrimonială poate să producă maximum de profit cu efort minim.

Recunoaşterea:

Progresul tehnologic influenţează atît politicile contabile cît şi comportamentul actorilor de pe piaţa contabilităţii.

Considerăm că firmele din domeniul financiar-contabil trebuie să ţină pasul cu tehnologia, care evoluează foarte rapid şi să se adapteze noilor provocări tehnologice

Actuala dezvoltare a economiei noastre de piaţă necesită creşterea credibilităţii serviciilor financiar-contabile, prin informaţiile pe care le pun la dispoziţia celor care iau decizii.

Asigurarea integrităţii informaţiei presupune ca informaţia să rămână intactă, corectă şi autentică prin prevenirea şi detectarea creării, modificării şi distrugerii neautorizate a acesteia.

BIBLIOGRAPHY

1. Andone, I., Ţugui, A. – *Contabilitate şi sisteme informaţionale. Partea a II-a, secţiunea:*
Sisteme expert de gestiune, Editura Sedcom Libris, Iaşi, 1999

2. Aven, T., and V. Kristensen. 2005. "Perspectives on Risk: Review and Discussion of the Basis for Establishing a Unified and Holistic Approach." *Reliability Engineering and System Safety* 90, 1–14.

3. Boussard, D., Eflem, J.Y. – *Les mécanismes comptables de l'entreprise*, Editions
Montchrestien, Paris, 1990

4. Berghout, E şi Renkema, T. Methodologies for IT investment evaluation: a review and assessment, apărută în Information Technology Evaluation Methods and Management, Idea Group Publishing, 2001, pg. 7897

5. Cristu, I., Rolul profesionistului contabil în cadrul economiei de piaŃă funcŃionale, Revista „Contabilitatea, expertiza şi auditul afacerilor" nr. 4/2006, Editura CECCAR, Bucureşti

6. H. C. Jr. Lucas, Information technology and physical space, Communications of the ACM, November, 44(11), p.89-96, 2001

7. Ioana Vasiu, Lucian Vasiu, Dreptul tehnologiei informaţiilor şi comunicaţiilor, Cluj-Napoca, 2014, Ed. Albastră

8. Ionescu, C. – *Informarea financiară în contextul internaţionalizării contabilităţii*, Editura
Economică, Bucureşti, 2003

9. Johner, H., Fujiwara, S., Yeung, A., Stephanou, A., Whitmore, J., Deploying a Public Key Infrastructure, IBM, 2000

10. J. Rose, Information systems development as action research-soft systems methodologyand structuration theorz, Ph.D. Thesis, 2000

11. Munteanu, Adrian, Auditul sistemelor informaţionale contabile, Ed. Polirom, 2001
12. Neagu, T., Paraschivescu, M. – *Prelucrarea electronică a informaţiei financiar-contabile*,
partea a III-a, vol. 1, Universitatea „Al. I. Cuza", Iaşi, 1985
13. NIST, Managing Information Security Risk: Organization, Mission, and Information Szstem View, 2011.
14. Oprea, D. – *Premisele şi consecinţele informatizării contabilităţi*, Editura Graphix, Iaşi,
1995
15. Parasuraman, A., Zeithaml, V.A. şi Berry, L.L. Reassessment of Expectations as a Comparison Standard in Measuring Service Quality: Implications for Further Research, publicat în Journal of Marketing, Vol.58, ianuarie 1994
16. Select USA, The U.S. Software and IT Services Industry, n.d
17. Vegheş, Călin, Marketing Direct, Ed. Uranus, 2003
18. Legea contabilităţii nr. 82/1991 consolidarea din data de 20 iulie 2017, republicată în M.of. Partea I nr. 454 din 18 iunie 2008. Include modificările aduse prin următoarele acte: OUG 37/2011.
19. Revista "Practici de audit" nr. 1, 2014 valabilă la:
https://www.cafr.ro/uploads/AF%202%202014-e16d.pdf
20. Revista de Marketing Online-vol.1, nr.2
21. http://www.academiadepolitie.ro/root/studii/iosud/rezumate_teze/2017/scheau/rezumat_teza_doctorat.pdf
22. http://web.rau.ro/websites/ijc/documents/2012-IJC-ed6.pdf#page=83
23. http://citeseeerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.898.1945&&rep=rep1&type=pdf

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE RIGHT TO REPAIRS FROM THE PERSPECTIVE OF ARTICLE 5 ECHR. ROMANIA-REPUBLIC OF MOLDOVA COMPARATIVE LEGAL STUDY

Ionela-Georgiana Siminiceanu

PhD Student, State University of Moldova

Abstract: The study addresses the issue of the procedure for the repair of material damage and moral damages in the event of a judicial error or in case of unlawful deprivation of liberty or other cases, in the context of a comparative study of Romanian and Moldovan legislation, analyzing different regulations of the forms of legal liability the state in relation to the case law of the European Court of Human Rights on violation of art. 5 of the Convention.
The question of state liability for judicial errors is a matter of social equity, which concerns both States as judges and the international community, which is why when a final criminal conviction is subsequently annulled or pardon is granted, a new or newly discovered fact proves that a legal error has occurred, the person who has suffered a sentence following this conviction will receive an indemnity in accordance with the law, unless it has been proved that the non-discovery of the unknown fact in due time is attributable to them, in whole or in part.
The modernization of the criminal law of both states to the standards of European law regulates the procedure for the repair of material damage or moral damages in the event of a judicial error or in the case of an unlawful deprivation of liberty, provided that the state is responsible for the way its specialized agents, prosecutors and judges, carry out their duties under national law.

Keywords: The right to liberty and security; guaranteeing individual freedom and security; the presumption of freedom; the presumption of innocence; the lawfulness of deprivation of liberty; warranty against arbitrariness; fair procedures; control of the legality of deprivation of liberty measures; reasonable time; reasonable suspicion; judicial error, repair of the damage./

Evoluţia jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului arată o atenţie sporită acordată respectării drepturilor fundamentale ale persoanelor aflate în situaţii privative de libertate. Exigenţele şi orientările europene din perspectiva Convenţiei Europene a Drepturilor Omului impun cu necesitate absolută legislaţiilor naţionale de a recepta, atît din punct de vedere teoretic, cît şi practic, normative europene fundamentate în jurisprudenţa CEDO. "In pofida similitudinilor, drepturile omului nu pot fi confundate cu principiile generale de drept: contrar acestora din urmă care, în pofida diversităţii lor, sunt totuşi omogene în raport cu valorile care le inspiră, drepturile omului se caracterizează printr-o mare eterogenitate"[1].

Problematica răspunderii statului pentru erorile judiciare este o problemă de echitate socială, care interesează atît statele, în calitatea lor de titulari ai justiţiei, cît şi comunitatea internaţională, motiv pentru care, atunci când o condamnare penală definitivă este ulterior anulată sau se acordă graţierea, deorece un fapt nou sau nou-descoperit dovedeşte că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă în urma acestei condamnări va primi o indemnizaţie în conformitate cu legea, afară de cazul în care s-a dovedit că nedescoperirea în timpul util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte.

Eroarea judiciară este definită ca eroarea ce are loc în judecarea unei cauze penale, constând în stabilirea faptelor în mod greşit, ceea ce a avut ca urmare pronunţarea unei hotărâri

[1] Jean Francois Renucci, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Editura Hamagiu, 2009, p. 3

nedrepte, situaţie în care se naşte dreptul la reparaţie a pagubei în caz de condamnare sau de luare a unor măsuri preventive pe nedrept.Noțiunea de eroare judiciară, legiuitorul a preferat să lase pe seama doctrinei de specialitate și a instanțelor de judecată să clarifice acest termen, de unde și dificultățile majore ale aplicării textelor în materie.

In conformitate cu art.538 Cod de procedură penală român *persoana care a fost condamnată definitiv, indiferent dacă pedeapsa aplicată sau măsura educativă privativă de libertate a fost sau nu pusă în executare, are dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite în cazul în care în urma rejudecării cauzei, după anularea sau desfiinţarea hotărârii de condamnare pentru un fapt nou sau recent descoperit care dovedeşte că s-a produs o eroare judiciară, s-a pronunţat o hotărâre definitivă de achitare*[2]. In conformitate cu textul de lege român, eroarea judiciară trebuie să îndeplinească cumultaiv următoarele condiţii:

a) pronunţarea unei hotărâri definitive de condamnare, indiferent dacă pedeapsa a fost sau nu pusă în aplicare;

b) pronunţarea unei hotărâri definitive de achitare ca urmare a rejudecării cauzei, după anularea sau desfiinţarea hotărârii de condamnare pentru un fapt nou sau recent, care dovedeşte că s-a produs o eroare judiciară sau în cazul redeschiderii procesului penal cu privire la condamnatul judecat în lipsă;

c) condamnarea nu este determinată de declaraţii mincinoase ale persoanei, cu excepţia cazurilor în care persoanele au fost obligate să procedeze astfel;

d) să nu fie imputabilă persoanei în tot sau în parte, nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut sau recent descoperit.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova nu defineşte expres eroarea judiciară, definiţia acesteia desprinzându-se din aplicarea *principiul legalităţi* procesului penal, care impune respectarea legii procesuale penale de către organele de urmărire penală, procuratură şi instanţele judecătoreşti în înfăptuirea actului de justiţie prin verificarea în cadrul fiecărei etape judiciare a legalităţii, temeiniciei, justeţii în motivarea hotărârilor judecătoreşti în judecarea cauzelor penale în primă instanţă, a apelului, a recursului, a recursului în anulare, în rejudecarea cauzei după admiterea revizuirii, la punerea în executare ahotărîrilor judecătoreşti etc.Aceasta înseamnă că, dacă la o etapă oarecare de desfăşurare a procesului penal a avut loc o încălcare de lege sau o *eroare judiciară,* atunci, prin pâghiile de control permanente există posibilitatea de a abroga actul procesual respectiv şi de arestabili legalitatea. Principiul legalităţii procesului penal proclamă ca, în cazurile în care legea a fostîncălcată, iar persoana vătamată a suferit pagube materiale şi morale aceasta să aibe dreptul la o despăgubire echitabilă cu suferinţa suportată.

Achitarea înseamnă a declara nevinovată o persoană printr-o hotărâre judecătorească constatând următoarele: fapta nu există, fapta nu este prevăzută de legea penală, fapta nu reprezintă gradul de pericol al unei infracţiuni, fapta nu a fost săvârşită de inculpat, faptei îi lipseşte unul din elementele constitutive ale infracţiunii sau există o cauză care înlătură caracterul penal al faptei.

In conformitate cu art. 390 Cod de procedură penală a Republicii Moldova, sentinţa de achitare se adoptă dacă*: nu s-a constatat existenţa faptei infracţiunii; fapta nu a fost săvârşită de inculpat; fapta inculpatului nu întruneşte elementele intracţiunii; fapta nu este prevăzută de legea penală; există una din cauzele care înlătură caracterul penal al faptei*. Sentinţa de achitare duce la reabilitarea deplină a inculpatului şi în conformitate cu art. 397, înstanţa este obligată să se pronunţe cu privire la acţiunea civilă referitoare la repararea pagubei, *dacă inculpatul a fost achitat sau eliberat de pedeapsă, sau eliberat de executarea pedepsei, sau a fost condamnat la o pedeapsă neprivativă de libertate, sau în privinţa lui a fost încetat procesul penal, instanţa, dacă inculpatl se află în arest, îl pune imediat în libertate chiar în sala şedinţei de judecată*.

[2] Dan Lupaşcu, *Codul de procedură penală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2017

Acţiunea penală este lipsită de temeiul său material atunci "când cel acuzat nu a săvârşit infracţiunea, ori există o cauză care înlătură caracterul penal al faptei, în timp ce lipsa de temei al acţiunii penale survine în cazurile în care fapta nu are corespondent în norma substanţială"[3].

În aprecierea noastră, *lipsa de identitate între cerinţele normei care sancţionează fapta penală şi fapta comisă este echivalentă neincriminarii*, întrucît lipseşte acţiunea penală de temeiul său de drept. Este cert că pronunţarea unei hotărâri de condamnare trebuie să se baze pe probe certe, care au aptitudinea de a înlătura prezumţia legală de nevinovăţie. Noţiunea de *suspiciune rezonabilă* priveşte infracţiunea în toate elementele sale, rezultând că existenţa vinovăţiei persoanei care a săvârşit-o. Respectarea demnităţii umane şi a vieţii private este o ingerinţă a Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, astfel că indiferent de etapa judiciară în care s-ar afla o persoană, aceasta este tratată cu respectarea demnităţii sale, fiind considerată nevinovată până la stabilirea vinovăţiei sale printr-o hotărâre penală definitivă.

Codul de procedură penală al Republicii Moldova consacră că, "concluziile despre vinovăţia persoanei de săvârşirea infracţiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate,...se interpretează în favoarea bănuitului, învinuitului, inculpatului"[4].

Mihail Udroiu susţine că în actul de justiţie primează două principii: *principiul legalităţii probelor* şi *principiul loialităţii.* In viziunea sa, principiul legalităţii probelor constă în respectarea legalităţilor formale a procedurilor de strângere a probelor, în timp ce principiul loialităţii consacră că, pe întreg parcursul procedurilor judiciare, activităţile specifice actului de justiţie trebuie să se înfăptuiască prin abţinere de la orice manoperă de natură să conducă la administrarea probelor cu rea-credinţă. In realitate, susţine Mihail Udroiu, "*problema loialităţii* ţine de *moralitatea procedurală*, în sensul că activitatea organelor judiciare, în special a celor de urmărire penală, trebuie, pe de o parte, să se desfăşoare fără a produce în mod arbitrar sau contrar normelor procesuale probe cu rea-credinţă, iar pe de altă parte, să fie exclusă orice formă de provocare la comiterea unei infracţiuni"[5].

In *CauzaBulfinsky contra României*[6], reclamantul s-a plâns de faptul că a fost condamnat pentru o infracţiune care nu a existat niciodată, în măsura în care a fost victima unei înscenări ale poliţiei. In privarea de libertate şi condamnarea sa şi a coinculpaţilor, instanţele naţionale s-au bazat exclusiv pe probele obţinute în cadrul urmăririi penale, şi anume pe rapoartele scrise ale agenţilor sub acoperire şi pe declaraţiile suspecţilor, precum şi pe mărturiile inculpaţilor în primă instanţă. Cu acest prilej, Curtea reiterează jurisprudenţa sa recentă referitoare la art. 6 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului în care a făcut o distincţie detaliată între conceptul de înscenare şi utilizarea tehnicilor legale ale activităţilor sub acoperire şi a reafirmat *obligaţia instanţelor interne de a face o analiză atentă a materialului aflat la dosar* atunci când un acuzat invocă o înscenare din partea poliţiei. In această speţă, rolul Curţii este de a analiza dacă o astfel de *ilegalitate* a avut consecinţă încălcarea unui drept protejat de Convenţie, în timp ce instanţelor interne le revine sarcina de a aprecia dacă a fost respectat în mod adecvat dreptul la apărare al inculpatului în condiţii de contradictorialitate şi egalitate de arme. Având în vedere cele sesizate, Curtea reaminteşte că instanţele trebuie să verifice existenţa datelor şi indiciilor din care să rezulte o suspiciune privind implicarea unei persoane în cadrul unei activităţi infracţionale, şi nu să ofere temei legal unei

[3] Vasile Dongoroz, *Explicaţii teoretice ale Codului de procedură penală*, Editura Acadmiei Juridice, Bucureşti, 2003, p.66
[4] Art. 8, alin 3 Cod de procedură penală al *Codul de procedură penală al Republicii Moldova* publicat 07.06.2003 în Monitorul Oficial Nr. 104-110 art Nr : 447, Data intrarii in vigoare : 12.06.2003
[5] *Conferinţele Noului Cod de procedură penală*/ Consiliul Superior al Magistraturii, Bucureşti, Editura Patru Ace, 2015, p.16
[6] Cauza *Bulfinsky contra României*, cererea 28823/04, 1 iunie 2010

"oportunităţi obişnuite" prin care să se determine comiterea sau continuarea unei activităţi infracţionale.

In conformitate cu Direcţiva Europenă nr. 2012/12/UE, "statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate primesc informaţii cu privire la fapta penală de a cărei comitere aceasta sunt suspecte sau acuzate. Informaţiile respective se furnizează cu promptitudine şi cu detaliile necesare pentru a se putea garanta caracterul echitabil al procedurilor şi executarea efectivă a dreptului la apărare. Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate care sunt arestate sau reţinute sunt informate cu privire la motivele arestării sau reţinerii, inclusiv cu privire la fapta penală de a cărei comitere sunt suspectate sau acuzate. Statele membre se asigură că cel târziu la prezentarea fondului acuzării în instanţă, se oferă informaţii detaliate cu privire la acuzare, inclusiv natura şi încadrarea juridică a infracţiunii, precum şi forma de participare a persoanei acuzate. Statele membre se asigură că persoanele suspectate sau acuzate sunt informate cu promptitudine cu privire la orice modificare a informaţiilor oferite... acolo unde este necesar pentru a garanta caracterul echitabil al procedurilor"[7].

Incălcarea principiului loialităţii şi legalităţii este sancţinat cu excludere probelor. Inceperea urmăririi penale are loc *in rem*, când datele şi probele existente rezultă *indicii rezonabile* că o anumită persoană a săvârşit fapta pentru care acesta dobândeşte calitatea de suspect. Mihail Udroiu susţine că pot exista în practică situaţii de neloialitate procesuală, ca de exemplu, prelungirea nejustificată a momentului dispunerii efectuării în continuare a urmăririi penale faţă de suspect de către organele de urmărire penală. Legalitatea priveşte vătămarea, iar administrarea nelegală, posibil şi neloială a probelor produce o atare vătătmare. Prin urmare, susţine Mihail Udroiu se poate susţine că sancţiunea nulităţii pentru încălcarea principiului loialităţii în administrarea probelor transpare în mod evident.

În privința *temeiului de drept al acțiunii penale*, legiuitorul a limitat punerea în mișcare a acțiunii penale atunci când fapta nu este prevăzută de legea penală, ori nu a fost săvârșită cu vinovația prevăzută de lege. Acţiunea penală se motivează cu fapta concretă în privinţa căreia există o *suspiciune rezonabilă* corelată cu indicarea probelor de la dosar care întemeiază suspiciunea. "Elementele constitutive ale unei infracțiuni înțelegem atît realizarea condițiilor preexistente infracțiunii, cît și a conținutului constitutiv propriu-zis (latura obiectivă și latura subiectivă)"[8]. Orice faptă care există obiectiv şi a fost săvârşită de către o persoană responsabilă penal poate atrage această răspundere penală doar în măsura în care sunt realizate condițiile de tipicitate ale infracțiunii[9], respectiv atunci când există o corespondență deplină între trăsăturile faptei concrete și modelul abstract prevăzut în norma de incriminare.Însă, pentru că printre trăsăturile esențiale ale infracțiunii figurează și vinovăția, trăsătura *tipicității* vizează numai concordanța dintre elementele obiective ale faptei săvârșite cu cerințele obiective stabilite în norma de incriminare.

Doctrină de specialitate susţine că este improprie folosirea în coduri a termenului de *săvăvârşire a infracţiunii* atît timp cît nu avem o hotărâre judecătorească definitivă care să stabilească acest lucru şi cîtă vreme ne aflăm la momentul procesual în care se apreciază dacă sunt sau nu probe. Rezultă că putem vorbi despre fapta prevăzută de legea penală doar atunci când avem o hotărâre judecătorească.

Cauzele care înlătură răspunderea penală sunt acele fapte juridice cu efect extinctiv asupra raportului juridic penal, survenite ulterior săvârşirii infracţiunii şi care fac să se stingă dreptul statului de a-l trage la răspundere penală pe infractor şi obligaţia acestuia de a se supune vreunei sancţiuni. Spre deosebire de cauzele justificative sau cele neimputabilitate care sunt anterioare sau

[7]Direcţiva Europenă nr. 2012/12/UE
[8]Ghe. Nistoreanu, *Drept penal, partea generală*, Editura Europe Nova, Bucureşti, 1997, p. 137
[9]Florin.Streteanu, *Tratat de drept penal*, vol. I, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008., p. 199

concomitente cu infracţiunea, cauzele care înlătură răspunderea penală sunt întotdeauna posterioare acesteia.

Cauzele care înlătură răspunderea penală împiedică pronunţarea unei hotărâri de condamnare, deoarece intervin înainte de pronunţarea ei, pe când cauzele care înlătură executarea pedepsei ori consecinţele condamnării intervin, de regulă, după pronunţarea hotărârii de condamnare, cu excepţia graţierii care poate fi şi antecondamnatorie.

In conformitate cu dreptul penal român, cauzele care înlătură răspunderea penală sunt: *amnistia antecondamnatorie*, *prescripţia răspunderii penale*, *lipsa plângerii prealabile*, *retragerea ei*, *împăcarea părţilor*, *decesul infractorului*, *cauzele de nepedepsire* (de impunitate) şi *înlocuirea răspunderii penale prin renunţarea la urmărirea penală sau renunţarea la aplicarea pedepsei*.

In conformitate cu Cod penal al Republicii Moldova, cauzele care înlătură răspunderea penală sau consecinţele condamnării sunt:

a) *Amnistia- actul care are ca efect înlăturarea răspunderii penale sau a pedepsei fie reducerea pedepsei aplicate sau comutarea ei*.*Amnistia nu are efecte asupra măsurilor de siguranţă şi asupra drepturilor persoanei vătămate.Amnistia nu se aplică în cazul săvîrşirii de infracţiuni prevăzute la art. 166[1] alin. (2)–(4), precum şi persoanelor care au săvîrşit asupra minorilor infracţiuni prevăzute la art. 171–175[1], 201, 206, 208, 208[1] şi 208[2].(art. 107)*.

Amnistia este un act de clemenţă a puterii legislative (Parlamentul) prin care se înlătura răspunderea penală pentru fapta săvârşită, cauză care înlătura răspunderea penală, ea acordându-se prin lege şi, fieînainte de condamnare, caz în care înlatură răspunderea penală, fie după condamnare, caz în care întrerupe executarea pedepsei, precum şi celelalte consecinţe ale condamnării.

Amnistia are ca efect înlăturarea răspunderii penale pentru fapta săvârşită şi, în atare situaţie, dacă nu a fost declanşat procesul penal, acesta nu va mai fi pornit, iar daca procesul a început, acesta va înceta în momentul aplicării actului de amnistie. Exista o exceptie în acest caz, atunci când procesul continuă la cererea inculpatului în vederea dovedirii nevinovăţei salea. In cazul în care la finalizarea procesului penal inculpatul este găsit nevinovat, instanta va pronunţa o soluţie de achitare, iar în caz de vinovăţie aplicându-se prevederilor actului de amnistie.

b) *Graţierea* este *actul prin care persoana condamnată este liberată, în tot sau în parte, de pedeapsa stabilită ori pedeapsa stabilită este comutată. Se se acordă de către Preşedintele Republicii Moldova în mod individual şi nu are efecte asupra pedepselor complementare, cu excepţia cazului în care se dispune altfel prin actul de graţiere, asupra măsurilor de siguranţă şi asupra drepturilor persoanei vătămate.Graţierea nu se aplică persoanelor care au săvîrşit asupra minorilor infracţiuni prevăzute la art. 171–175[1], 201, 206, 208, 208[1] şi 208[2]*. In conformitate cu art. 41 din Protocolul 7 al Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, graţierea naşte un drept de reparaţie a prejudiciului, iar *în urma acestei condamnări va primi o indemnizaţie în conformitate cu legea, afară de cazul în care s-a dovedit că nedescoperirea în timpul util a faptului necunoscut îi este imputabilă ei, în întregime sau în parte, în cazul în care a suferit un prejudiciu.* Spre deosebire de amnistie, chiar dacă intervine anterior condamnării, graţierea va produce efecte doar după rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti de condamnare.

c) *Împăcarea* este *actul de înlăturare a răspunderii penale pentru o infracţiune uşoară sau mai puţin gravă, iar în cazul minorilor, şi pentru o infracţiune gravă infracţiuni prevăzute la capitolele II – VI din Partea specială, precum şi în cazurile prevăzute de procedura penală, dacă persoana nu are antecedente penale pentru infracţiuni similare comise cu intenţie sau dacă în privinţa sa nu a mai fost dispusă încetarea procesului penal, ca rezultat al împăcării, pentru infracţiuni similare comise cu intenţie în ultimii cinci ani. Împăcarea este personală şi produce efecte juridice din momentul pornirii urmăririi penale şi pînă la retragerea completului de judecată pentrudeliberare.*

Impăcarea este un act bilateral prin care inculpatul şi partea vătămată consimt să pună capăt procesului penal, înlăturând răspunderea penalăşi stingând acţiunea civila producând efecte *in personam*, operând doar între părţile care s-au împăcat, cu condiţia: să fie vorba de o infracţiune pentru care legea permiteîmpăcarea părţilor; împăcarea părţilor intervine până la rămânerea definitivă a hotărârii judecătoreşti; împăcarea este totalăşi necondiţionată ea fiind explicită.

d) *Antecedentele penale* reprezintă *o stare juridică a persoanei, ce apare din momentul rămînerii definitive a sentinţei de condamnare, generînd consecinţe de drept nefavorabile pentru condamnat pînă la momentul stingerii antecedentelor penale sau reabilitării*.Se consideră că *neavând antecedente penale persoaneleliberate de pedeapsă penală; liberate, potrivit actului de amnistie, de răspunderea penală;liberate, potrivit actului de amnistie sau graţiere, de executarea pedepsei pronunţate prin sentinţa de condamnare; condamnate cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei dacă, în termenul de probă, condamnarea cu suspendarea condiţionată a executării pedepsei nu a fost anulată; condamnate la o pedeapsă mai blîndă decît închisoarea – după executarea pedepsei; condamnate la închisoare pentru săvîrşirea unei infracţiuni uşoare sau mai puţin grave – dacă au expirat 2 ani după executarea pedepsei;condamnate la închisoare pentru săvîrşirea unei infracţiuni grave – dacă au expirat 6 ani după executarea pedepsei; condamnate la închisoare pentru săvîrşirea unei infracţiuni deosebit de grave – dacă au expirat 8 ani după executarea pedepsei; condamnate la închisoare pentru săvîrşirea unei infracţiuni excepţional de gravedacă au expirat 10 ani după executarea pedepsei*.

e) *Reabilitarea judecătorească* intervine dacă *persoana care a executat pedeapsa penală a dat dovadă de o comportare ireproşabilă, la cererea sa, instanţa de judecată poate anula antecedentele penale pînă la expirarea termenelor de stingere a acestora. Drept condiţii pentru primirea cererii de reabilitare judecătorească pot fi: condamnatul nu a comis o nouă infracţiune;a expirat cel puţin jumătate din termenul prevăzut la art.111 alin.(1) şi (2);condamnatul a avut o comportare ireproşabilă;condamnatul a achitat integral despăgubirile civile, la plata cărora a fost obligat prin hotărîre judecătorească, precum şi cheltuielile de judecată;condamnatul îşi are asigurată existenţa prin muncă sau prin alte mijloace oneste, a atins vîrstă de pensionare sau este incapabil de muncă. Reabilitarea anulează toate incapacităţile şi decăderile din drepturi legate de antecedentele penale. În caz de respingere a cererii de reabilitare, nu se poate face o nouă cerere decît după un an.Anularea reabilitării judecătoreşti se efectuează în cazul în care, după acordarea ei, s-a descoperit că cel reabilitat a mai avut o condamnare care, dacă ar fi fost cunoscută, conducea la respingerea cererii de reabilitare.*

In legislaţia românească, *prescripţia răspunderii penale* este o cauză de înlăturare a răspunderii penale care solicită o condiţie pasivă, şi anume trecerea unui anumit termen de la săvârşirea infracţiunii. Prescripţia răspunderii penale nu are efect asupra drepturilor părţii vătămate, termenul de prescripţie a acţiunii civile curgând din momentul în care persoana vătămată a cunoscut cine este cel care i-a cauzat prejudiciul prin infracţiunea săvârşită.

Inlocuirea răspunderii penale prin renunţarea la urmărirea penală sau renunţarea la aplicarea pedepsei este o instituţie introdusă prin noul Cod penal român, ce constituie o alternativă la pedepsele privative de libertate. Este o instituţie europeană care are ca drept temei îndreptarea persoanei care a săvârşit o infracţiune, fără a i se aplica o pedeapsă. Legea prevede posibilitatea folosirii acestei instituţii numai la infracţiunile de o gravitate relativ redusă şi anume în cazul celor sancţionate de lege cu pedeapsa închisorii de până la 3 ani inclusiv. In practica judiciară s-a susţinut că pericolul social concret pentru ordinea de drept se apreciază în fucnţie de datele referitoare la fapta penală şi rezonanţa negativă în societate. Curtea europeană a reiterat că perioclul social concret sau generic nu constituie un criteriu sau temei suficient pentru luarea sau menţinerea arestării preventive.

Este consecinţa renunţării la instituţia pericolului social concret, care permite procurorului şi instanţei de judecată să înlăture aplicarea legii penale în cazul faptelor prevăzute de legea penală de o gravitate foarte redusă. Echivalentul acestei instituţii, din cursul urmăririi penale, este instituţia renunţării la urmărirea penală, reglementată în art. 318 din noul Cod de procedură penală, care dă conţinut unui nou principiu de drept procesual penal, respectiv principiul oportunităţii urmăririi penale.

O necorelare între cele două instituţii există totuşi, având în vedere că renunţarea la urmărirea penală se poate dispune în cazul infracţiunilor sancţionate cu pedeapsa închisorii de până la 5 ani. Renunţarea la pedeapsă nu este un drept al inculpatului, ci o facultate a instanţei, care va lua această măsură numai dacă ca aprecia că există elemente suficiente de a ajunge la concluzia că cel în cauză se va îndrepta chiar fără aplicarea unei pedepse şi că nu există pericolul ca acesta să săvârşească o nouă infracţiune.

In Noul Cod de procedură penală român nu mai sunt prevăzute soluţii pentru neînceperea urmăririi penale, scoaterea de sub urmărire penală sau încetării urmăririi penale, ci doar acelea de clasare sau renunţare la urmărire penală.

In legislaţia română procedura specială este prevăzută în art. 538-542 din C.proc.pen. Potrivit art. 538 din C.proc.pen, au dreptul la repararea de către stat a pagubei suferite următoarele persoane: *persoana condamnată definitiv, dacă în urma rejudecării cauzei s-a pronunţat o hotărâre definitivă de achitare*; *persoana care în cursul procesului penal a fost privată nelegal de libertate*; *persoana care a fost privată de libertate după ce a intervenit prescripţia, amnistia sau dezincriminarea faptei*.

La stabilirea despăgubirilor se va ţine seama de durata privării de libertate şi de pagubele produse asupra persoanei ori asupra familiei celui privat de libertate. Despăgubirile se acordă în bani, plătibili într-o sumă sau sub formă de rentă viageră pe cheltuiala statului. Persoanelor îndreptăţite la repararea pagubei care înainte de privarea de libertate erau încadrate în muncă li se calculează la vechimea în muncă şi timpul cît au fost private de libertate. Reparaţia este suportată integral de stat. Termenul, conform legislaţiei române, în care poate fi introdusă acţiunea este de 6 luni de la data rămânerii definitive a hotărârii instanţei sau a ordonanţelor procurorului.

Acţiunea pentru repararea pagubei se porneşte de către persoana îndreptăţită, iar după moartea ei de către persoanele care se aflau în întreţinerea sa. Competenţa de soluţionare a cauzei aparţine tribunalului în a cărui rază teritorială domiciliază persoana îndreptăţită şi cererea se judecă în contradictoriu cu statul. Sentinţa pronunţată se poate ataca cu apel. In cazulîn care repararea se datorează relei credinţe sau gravei neglijenţe a unei persoane cu funcţii, este obligatorie acţiunea în regres împotriva acesteia.

Dispoziţiile Codului de procedură penală al Republicii Moldova prevăd la art. 525 că *persoanele cărora, în cursul procesului penal, prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală sau ale instanţelor judecătoreşti, li s-a cauzat un prejudiciu material sau moral au dreptul la despăgubire echitabilă în conformitate cu prevederile legislaţiei cu privire la modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acţiunile ilicite ale organelor de urmărire penală şi ale instanţelor judecătoreşit*[10].

Acţiuni ilicite sunt definite în Legea 376/2006[11] din Republica Moldova ca *acţiuni sau inacţiuni ale organului împuternicit să examineze cazurile cu privire la contravenţiile administrative, ale organului de urmărire penală sau ale instanţei de judecată, care exclud vinovăţia acestora, al căror caracter ilegal se manifestă prin încălcarea principiului general,*

[10]*Codul de procedură penală al Republicii Moldova*, publicat : 07.06.2003 în Monitorul Oficial Nr. 104-110 art Nr : 447, Data intrarii in vigoare : 12.06.2003
[11]*Legea 376/2006 cu privire la modificarea şi completarea unor acte legislative*

potrivit căruia nici o persoană nevinovată nu poate fi trasă la răspundere şi nu poate fi judecată, (erori) ori fapte ale persoanelor cu funcţie de răspundere din organul de urmărire penală sau din instanţa de judecată, manifestate prin încălcarea intenţionată a normelor procedurale şi materiale în timpul procedurii penale sau administrative (infracţiuni); cazuri excepţionale - cazuri cînd persoanei i-au fost încălcate grav şi abuziv drepturile şi libertăţile fundamentale garantate de Constituţie şi de tratatele internaţionale la care Republica Moldova este parte ori cînd consecinţele acţiunilor ilicite comise sînt extrem de grave sau chiar iremediabil. În conformitate cu prevederile prezentei legi, este reparabil prejudiciul material şi moral cauzat persoanei fizice sau juridice în urma:

a) reţinerii ilegale, aplicării ilegale a măsurilor preventive sub formă de arest, de declaraţie de a nu părăsi localitatea sau ţara, tragerii ilegale la răspundere penală;

b) condamnării ilegale, confiscării ilegale a averii, supunerii ilegale la muncă neremunerată în folosul comunităţii;

c) efectuării ilegale, în cazul urmăririi penale ori judecării cauzei penale, a percheziţiei, ridicării, punerii ilegale sub sechestru a averii, eliberării sau suspendării ilegale din lucru (funcţie), precum şi în urma altor acţiuni de procedură care limitează drepturile persoanelor fizice sau juridice;

d) supunerii ilegale la arest administrativ, reţinerii administrative ilegale sau aplicării ilegale a amenzii administrative de către instanţa de judecată;

e) efectuării măsurilor operative de investigaţii cu încălcarea prevederilor legislaţiei;

f) ridicării ilegale a documentelor contabile, a altor documente, a banilor, a ştampilelor, precum şi în urma blocării conturilor bancare.

(2) Prejudiciul cauzat se repară integral, indiferent de culpa persoanelor cu funcţie de răspundere din organele de urmărire penală, din procuratură şi din instanţele judecătoreşti."

*Siguranţa persoanei*în temeiul art. 5 din Convenţie trebuie înţeleasă în raport cu *garanţia contra arbitrariului autorităţilor statale* ca ingerinţă europeană deverificare a legalităţii privării de libertate şi garantarea tuturor mijloacelor procedurale celui privat de libertate. Astfel că, *legalitatea privării de libertate*impune respectarea *principiului proporţionalităţii şi rezonabilităţii* la aplicarea situaţiilor de privare de libertate referitoare la arest, detenţie, învinuire şi eliberare.

In aplicarea art. 5 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, orice *hotărâre judecătorească luată de instanţele interne trebuie să fie conforme cu cerinţele procedurale şi de fond fixate printr-o lege preexistentă...le revine în primul rând autorităţilor naţionale, mai exact instanţelor, sarcina de a interpreta şi de a aplica dreptul intern potrivit art. 5, parg. 1, nerespectarea dreptului intern implică încălcarea Convenţiei şi Curtea poate şi trebuie să verifice dacă acest drept a fost respectat."*[12]. Legalitatea unei detenţii trimite, în esenţă, la legislaţia naţională şi impune obligaţia de a fi respectate normele procedurale şi de fond, cu condiţia ca dreptul intern să fie în concordanţă cu exigenţele europene. "Totuşi, respectarea dreptului naţional nu este sufiecintă; art.5 parag.1 impune, suplimentar, ca orice privare de libertate să fie conformă cu scopul protejării oricărei persoane împotriva arbitrariului, fiind un principiu fundamental că nici o privare de libertate nu este compatibilă cu art. 5 prag.1..., astfel încît privarea de libertate poate să respecte legislaţia internă, dar să fie arbitrară şi contrară Convenţiei"[13].

Privarea legală de libertate trebuie să reiasă din *ordonanţa procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi şi libertăţi sau a judecătorului de cameră preliminară, precum şi prin încheierea definitivă sau hotărâreaa definitivă a instanţei de judecată investită cu judecarea cauzei*. O detenţie este legală atunci când ea se întemeiază pe o decizie judiciară, în

[13] Voiculescu Puşcaşu, Cristinel Ghigheci, *Proceduri penale*, vol I, Universul Juridic, Bucureşti, 2017, p.227;

sensul că instanţa de judecată a verificat măsurile luate împotriva reclamantului şi a apreciat legalitatea lor.

In cauza *Ganea contra Moldovei*[14]prin care s-a recunoscut de către instanţă că arestarea este ilegală, Curtea a statuat că respectarea Convenţiei impune Statelor părţi obligaţia de reparare a prejudiciului cauzat prin violare. Dacă natura violării permite aplicarea principiului *restitutio in integrum*, este de datoria Statului reclamat de a îl realiza, Curtea neavând nici o competenţă, nici posibilitatea practică de a-l aplica. Din contră, dacă dreptul naţional nu permite sau permite parţial redresarea consecinţelor violării, art. 41 împuterniceşte Curtea de a acorda, dacă este adecvat, părţii lezate satisfacţia care i se pare adecvată. Curtea observă că în speţă, reclamnatul a primit o anumită compensaţie din partea instanţelor naţionale, care au aplicat dispoziţii ale Codului Civil al Republicii Moldova, în speţă a art. 1405[15], care prevede obligaţia statului de a repara şi prejudiciul cauzat persoanei fizice prin plasarea ilegală în detenţie. Curtea aminteşte că dreptul la reparaţie în sensul art. 5 pragraf 5 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului presupune o constatare prealabilă, din partea instanţelor a violării unuia din prargrafele 1-4.

Hotărârea penală definitivă de achitare, în funcţie de datele particulare ale cauzei, poate oferi implicit un caracter nelegal al măsurii privative de libertate. Noţiunea de hotărâre judecătorească de achitare ridică în jurisprudenţă întrebări legate de definirea sa. In accepţiunea largă a noţiunii subînţelegem prin aceasta, hotărârea judiciară care se pronunţă asupra nevinovăţiei în cursul unei acţiuni penale. Sentinţa ca hotărâre judecătorească ridică întrebări despre vinovăţie sau inculpabilitate, precum şi de aplicare sau nu a pedepsei. Prin urmare, deducem că *sentinţa de achitare este aceea hotărâre adoptată ca urmare a dezbaterilor judiciare prin care s-a stabilit nevinovăţia unei persoane*. Nevinovăţie înseamnă, în sens larg, că persoana respectivă nu a comis sau nu a participat la comiterea infracţiunii şi rezidă din temeiurile pronunţării sentinţei de achitare, indiferent de faza în care ea se stabileşte sau indiferent de forma actului procedural în care ea se regăseşte.

Achitarea este în fond un act de recunoaştere ce presupune examinarea de către instanţă a tuturor problemelor legate de materialul probator al dosarului, stabilind prin intermediul probaţiunii adevărul, achitarea bazându-se pe temeiuri stabilite conform legii prin care se demonstrează nevinovăţia persoanei incriminate. Prin urmare, esenţa achitării este reprezentată de rezultatul probaţiunii, iar elementul de bază este recunoaşterea persoanei ca fiind nevinovată, motiv pentru care ia naştere dreptul la recompensare pentru paguba suportată în legătură cu tragerea nelegitimă la răspundere penală. Este cunoscut faptul că în practica judiciară instanţele nu se pronunţă decît asupra legalităţii măsurii preventive în curs de executare, nu şi asupra acelora care au încetat anterior. Intr-o astfel de situaţie, nelegalitatea măsurii arestării dispusă într-o cauză finalizată prin achitare trebuie evaluată la finele administrării probelor din cursul cercetării judecătoreşti, întrucît prin măsura preventivă dispusă împotriva persoanei achitate, ea a fost lipsită de libertate şi este firească *recunoaşterea dreptului de reparare a prejudiciului*.

Problematica *caracterului nelegal al arestării preventive*, în jurisprudenţă ridică aspecte de fond care trebuiesc analizate fie de instanţa care a pronunţat achitarea reclamantului, fie pe calea demersului judiciar separat, în cazul în care instanţa care l-a achitat pe inculpat nu s-a pronunţat asupra caracterului nelegal al arestării preventive[16]. Art. 399 Cod de procedură penală român prevede că *în caz de renunţare la aplicarea pedepsei, de amânare a aplicării pedespei, de achitare sau de încetare a procesului penal, instanţa dispune de îndată în libertate incuplatul arestat preventiv.* Acest articol de lege limitează procedura specială recunoscută de lege în scopul reparării

[14] CEDO, *Cauza Ganea contra Moldova*
[15]*Codul Civil* al Republicii Moldova
[16]*Cauza Calimanovici contra România*, cererea 42250/02, 1 iulie 2008;

prejudiciului suferit, în care arestarea a fost expres declarată nelegală şi, din moment ce existenţa acestei proceduri speciale face inadmisibilă admiterea pe calea acţiunii de drept comun.

In contextul generat de achitare, legalitatea formală a arestării privative de libertate poate fi considerată o circumstanţă a încălcării dreptului fundamental la libertate consacrat de Convenţia europeană a Drepturilor Omului, mai cu seamă că prevederile Constituţiei României arată că statul în calitate de garant al drepturilor şi libertăţilor individuale răspunde în mod obiectiv de aceste încălcări, motiv pentru care e necesar ca instanţele să se pronunţe asupra caracterului legal sau nelegal al măsurilor privative de libertate în cursul procesului penal, achitarea definitivă a reclamantului având valoare implicită a nelegalităţii măsurii privative de libertate.

Art. 96 alin. (3) din Legea nr. 303/2004 prevede în acest sens, că situaţiile în care persoana are dreptul la repararea prejudiciilor cauzate prin erori judiciare săvârşite în procese penale sunt stabilite de Codul de procedură penală român. Acelaşi articol prevede în alin. (4) că *dreptul persoanei vătămate la repararea prejudiciilor materiale cauzate prin erorile judiciare săvârşite în alte procese decît cele penale nu se va putea exercita decît în cazul în care s-a stabilit, în prealabil, printr-o hotărâre definitivă, răspunderea penală sau disciplinară, după caz, a judecătorului sau procurorului pentru o faptă săvârşită în cursul judecăţii procesului şi dacă această faptă este de natură să determine o eroare judiciară.* Cît priveşte *judecătorii şi procurorii sunt obligaţi ca, prin întreaga lor activitate, să asigure supremaţia legii, să respecte drepturile şi libertăţile persoanelor, precum şi egalitatea lor în faţa legii şi să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanţilor la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte Codul deontologic al judecătorilor şi procurorilor şi să participe la formarea profesională continuă.*

Pentru angajarea răspunderii este necesar să existe un prejudiciu, ca urmare a erorilor judiciare săvârşite. În jurisprudenţa sa, Curtea Constituţională a României a apreciat că problema erorilor judiciare se ridică în principal sub aspectul reparaţiilor celui care a suferit în mod injust de pe urma erorilor comise în sistemul judiciar, prevederile constituţionale cuprinse în art. 52 alin.3 consacrând principiul răspunderii obiective a statului în asemenea împrejurări.*Persoana vătămată într-un drept al său ori într-un interes legitim, de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluţionarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptăţită să obţină recunoaşterea dreptului pretins sau a interesului legitim, anularea actului şi repararea pagubei. Condiţiile şi limitele exercitării acestui drept se stabilesc prin lege organică. Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condiţiile legii şi nu înlătură răspunderea magistraţilor care şi-au exercitat funcţia cu rea-credinţă sau gravă neglijenţă*[17].Esenţial este ca persoana să se considere vătămată printr-un act administrativ care i-a încălcat un drept sau interes legitim, instanţa urmând să constate ilegalitatea actului, existenţa vătămării şi valoarea prejudiciului produs hotărând modul de reparare a pagubei.

In conformitate cu art. 539 Cod de procedură penală român dreptul la despăgubire este condiţionat de stabilirea nelegalităţii privării de libertate. In condiţiile în care prin hotărârea de achitare definitivă nu s-a constatat nelegalitatea privării de libertate, înseamnă că nu sunt incidente art.5 alin 5 CEDO. Constatarea nelegalităţii arestării preventive nu intră în competenţa instanţei civile, întrucît atît sub asprectul formei, cît şi al fondului, măsura privativă de libertate a fost dispusă de către un magistrat care a considerat-o legală.

Dreptul la libertate şi siguranţa este garantat de art. 5 din Convenţie, care la paragraful 1 lit. c) prevede *că nimeni nu poate fi lipsit de libertatea sa, cu excepţia cazului în care a fost arestat şi reţinut în vederea aducerii în faţa autorităţii judiciare competente sau când există motive temeice de a se crede în necesitatea de a-l împiedica să săvârşească o infracţiune sau să fugă după*

[17] *Constituţia României*

săvârşirea acesteia, iar dreptul la despăgubiri în situaţia lipsirii nelegale de libertate este garantată de paragraful 5.

In concordanţă cu art. 5 par.5 Convenţia Europeană a Drepturilor Omului, Codul de procedură penală este acela de a materializa principiul constituţional potrivit căruia statul răpunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare săvârşite în procesele penale şi de a permite repararea prejudiciilor cauzate, atît prin condamnarea pe nedrept, cît şi prin nelegala privare în cursul procesului penal.

In doctrină s-a apreciat că art. 539 Cod de proc. pen. român[18] reglementează dreptul la reparaţii pentru prejudicii derivate din privarea de libertate nelegală săvârşită în cursul procesului penal, independent de modul în care se finalizează procesul penal, prin achitare sau condamnare, condiţionând acordarea dreptului la despăgubiri de caracterul nelegal al privării de libertate, după caz fie prin ordonanţa procurorului, fie prin încheierea definitivă a judecătorului.Prin urmare, constatarea nelegalităţii privative de libertate trebuie să fie explicită pentru a da naştere dreptului la despăgubiri.

Doctrina statuează că simpla înlocuire a unei măsuri privative de libertate cu una mai blândă nu echivalează cu cu o constatare a nelegalităţii măsurii iniţiate, după cum nici revocarea măsurii pentru acelaşi motiv nu este nelegală. Nelegalitatea măsurii trebuie să rezulte din încălcărea legii, adică din nerespectarea condiţiilor legale de luare, prelungire sau menţinere a măsurii privative de libertate. In *Cauza Nicuşor Mihuţă contra României*[19], Curtea a constat o încălcare art. 5 pragraf 3. Curtea observă că, în speţă,că*judecătoria a justificat arestarea preventivă prin complexitatea cauzei, prin faptul că punerea în libertate a reclamantului ar fi reprezentat un pericol pentru ordinea publică şi prin posibilitatea ca acesta să influenţeze probele ce trebuiau prezentate în cauză. Curtea constată caracterul prea succint şi abstract al motivării acestei hotărâri, care s-a limitat la a menţiona anumite criterii prevăzute de lege, dar care omitea să specifice modul în care aceste criterii se aplicau în cazul reclamantului*. Având în vedere considerentele de mai sus, Curtea apreciază că, *nemotivând suficient respingerile cererilor de punere în libertate ale reclamantului şi neluând în considerare posibilitatea luării unor măsuri alternative, autorităţile nu au oferit motive „pertinente şi suficiente" pentru a justifica necesitatea de a-l menţine în arest preventiv*. De aceea, Curtea apreciază că nu mai este necesar să se stabilească în ce măsură autorităţile competente au contribuit cu o „diligenţă specială" la continuitatea procedurii. *Orice persoană lipsită de libertatea sa prin arestare sau deţinere are dreptul să introducă un recurs în faţa unui tribunal, pentru ca acesta să statueze într-un termen scurt asupra legalităţii deţinerii sale şi să dispună eliberarea sa dacă deţinerea este ilegală*.

In conformitate cu art. 41 din Convenţie, dacă Curtea declară că a avut loc o încălcare a Convenţiei sau a protocoalelor sale şi dacă dreptul intern al înaltei părţi contractante nu permite decît înlăturarea incompletă a consecinţelor acestei încălcări, Curtea acordă părţii lezate, dacă este cazul, o reparaţie echitabilă. Privarea de libertate a unei persoane urmată de scoaterea de sub urmărire penală, clasare a cauzei penale sau achitare, aduce atingeri dreptului la libertate, astfel că dispoziţiile art.539 Cod proc. pen. sunt pe deplin aplicabile, nefiind necesară o altă hotărâre judecătorească prin care să se constate caracterul nelegal al arestării preventive.

O interpretare contrară lipseşte de efecte Constituţia în care se prevede că statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare, atît timp cît Codul de procedură penală nu conţine nicio dispoziţie expresă cu privire la constatarea prin încheiere sau hotărâre judecătorească a caracterului nelegal al privării de libertate a unei persoane. Prin urmare, caracterul nelegal al privării de libertate rezultă din hotărârea definitivă de achitare. Contrar, ar însemna nu

[18] Nicolae Volociu, Alexandru Vasiliu, Radu Gheorghe, *Noul Cod de procedură penală adnotat, Partea generală. Analiză comparativă. Noutăti, explicaţii, comentarii*, Universul Juridic, Bucureşti, 2016
[19]CEDO, *Cauza Nicuşor Mihuţă contra României*, cererea nr. 13.275/03, 14 septembrie 2009

doar că statul nu răspunde pentru erorile judiciare, decît în mod excepţional, ci şi că o persoană nevinovată, constată ca atare în hotărârea definitivă poate fi privată de libertate în mod legal. Este irelevant dacă, la data luării măsurii arestării preventive, au existat sau nu indicii care să justifice o astfel de măsură, relevent este doar că cel lipsit de libertate, a fost ulterior achitat şi absolvit de orice vinovăţie, hotărârea de achitare având autoritate de lucru judecat în faţa instanţei civile.

Instanţa europeană a statuat că dreptul la compensaţie în cazul lipsirii de libertate este garantat de art. 5 par. 5 şi în acest sens acordarea despăgubirilor nu este condiţionată de constatarea expresă a unei arestări nelegale, instanţele interne sunt obligate să aplice Convenţia şi jurisprudenţa ei, înlăturând dispoziţiile contare de încălcare a dreptului fundamental *libertatea individuală*.

Evaluarea caracterului legal al arestării preventive nu se poate face cu ignorarea soluţiei definitive de achitare, întrucît pronunţarea unei hotărâri definitive stabileşte implicit nelegalitatea arestării preventive. Soluţia de achitare pronunţată în cauză penală invalidează retroactiv şi măsura preventivă, creându-se o prezumţie de nelegalitate a acesteia. In caz de achitare, instanţa penală nu analizează legalitatea reţinerii sau arestării preventive.

Obligaţia organelor judiciare de a se pronunţa, prin hotărâri definitive asupra legalităţii măsurilor privative de libertate dispuse în cursul procesului penal este în acord cu standardele de protecţie prevăzute de art. 5 din Convenţie. Prin urmare, achitarea reclamantului nu echivalează automat cu nelegalitatea măsurii arestării preventive, însă, în absenţa unei statuări a instanţei penale asupra legalităţii sau nelegalităţii măsurii arestării preventive, această dezlegare cade în sarcina instanţei civile investită cu soluţionarea cererii.

Absenţa inculpării sau a trimiterii în judecată nu presupune, în mod necesar, că privarea de libertate pentru existenţa unor bănuieli legitime de săvâşire a unei infracţiuni nu ar fi conformă scopului dispoziţiilor art. 5 parg. 1 lit.c). In viziunea jurisprudenţei europene, existenţa acestui scop trebuie privită independent de realizarea lui, întrucît textul nu impune autorităţilor obligaţia de a fi adunat suficiente probe pentru a formula o acuzare completă în momentul arestării. A se remarca că nu temeinicia elementelor cauzei apreciate într-un anumit fel de o instanţă sunt cele vizate de Convenţie, ci sunt analizate considerentele de oportunitate ale autorităţilor naţionale judiciare, care dispun măsura preventivă în cadrul procesului penal.

In *Cauza Calmanovici contra România*, Curtea a stabilit că nu orice încălcare a dispoziţiilor legii interne privind luarea sau prelungirea măsurii arestării preventive are ca efect încălcarea lui art. 5 din Convenţie, ci doar în cazul în care este vorba de o încălcare ce relevă arbitrariul organelor judiciare. Interpretarea instanţei europene de a demonstra nelegalitatea detenţiei din perspectiva art. 5 CEDO este încalcarea detenţiei legale, care activează dispoziţiile art. 5 parag. 5 din Convenţie, în sensul că dreptul la despăgubiri este direct şi strict condiţionat de stabilierea unei detenţii sau arestări nelegale.

Atît timp cît în cuprinsul hotărârii de achitare a împrejurării că privarea de libertate a fost nelegală nu constiuie un motiv de neprimire a cererii atît timp cît ea este incidenţă Constituţiei şi art. 5 din Convenţie. Hotărârea definitivă de achitare naşte prezumţia recunoaşterii a nevinovăţiei penale. Implicit această hotărâre, care are autoritate de lucru judecat, nu echivelează automat cu nelegalitatea reţinerii şi arestării preventive, ci caracterul nelegal trebuie analizat şi raportat la momentul în care s-a dispus măsura, şi ulterior la soluţia finală din procesul penal.

Din perspectiva hotărârii finale, s-a arătat că legea nu face referire la faptul că hotărârea de achitare trebuie să cuprindă formal dispoziţii privind nelegalitatea măsurii preventive, ci să aducă elemente necesare, având autoritate de lucru judecat care să permită verificarea de către instanţă a aspectelor de nelegalitate a măsurii privative de libertate conform exigenţelor art. 5 parag 1, lit c) din Convenţie. Dreptul la despăgubire este direct şi strict condiţionat de stabilirea unei arestări nelegale, ilicite. Dacă măsurile preventive luate faţă de reclamant au fost supuse controlului

judiciar, instanţele penale validând legalitatea acestora în mod periodic, este efectul pozitiv al puterii de lucru judecat, iar arestarea a avut un caracter legal.

Instanţa civilă nu poate realiza evaluarea caracterului nelegal al măsurii arestării preventive decît încălcând puterea de lucru judecat a dezlegărilor date de instanţele penele care s-au pronunţat, în cadrul procesului penal, asupra legalităţii şi temeiniciei acestor măsuri procesuale. In măsura în care în cursul procesului civil se invocă alte motive decît cele care au făcut obiectul controlului judiciar în faţa instanţei penale chemată să staueze asupra legalităţii măsurilor preventive de libertate, în strict acord cu art 5 parag 1-4 din Convenţie, dacă măsura arestării preventive a fost legal raportat la momentul dispunerii ei şi s-a apreciat că aceasta nu rezultă din încălcări determinante ale legii. Pentru ca bănuielile să fie plauzibile, trebuie să exite informaţii de natură a convinge un observator obiectiv că persoana în cauză a comis o infracţiune. Prelungirea arestării preventive trebuie să respecte ingerinţele lui art. 5 prag. 1 lit. c) din Convenţie.

Jurisprudenţa CEDO a apreciat că persistenţa motivelor plauzibile care au stat la baza arestării unei persoane bănuite de a fi săvârşit o infracţiune este o condiţie *sine qua non* a legalităţii menţinerii ei în detenţie, însă după un timp acestea nu mai sunt suficiente pentru menţinerea în arest, dacă alte motive avute în vedere de autorităţile judiciare continuă a legitima privarea de libertate. Prin urmare, temeiul arestării ca măsură procesuală diferă de temeiurile achitării ca soluţie procesuală şi de aceea a accepta teza contară înseamnă a admite că măsura preventivă a fost dispusă şi menţinută ilegal în toate cazurile în care s-a dispus achitarea în procesul penal, concluzie care nu poate fi primită.

In concluzie, achitarea reclamanţilor dispusă în procesul penal nu echivalează automat cu nelegalitatea măsurii arestării preventive, întrucît nelegalitatea privării de libertate trebuie stabilită prin hotărâri judecătoreşti penale.

In *Cauza Sâncrăian împotirva României*, Curtea reaminteşte că această cerinţă a legalităţii, prevăzută la art. 5 § 1 lit. a) („detenţie legală" dispusă „potrivit căilor legale"), nu este îndeplinită prin simpla respectare a dreptului intern relevant; trebuie ca dreptul intern să fie el însuşi conform cu Convenţia, inclusiv cu principiile generale enunţate sau sugerate de aceasta, în special cel referitor la preeminenţa dreptului, menţionat în mod expres în preambulul Convenţiei. În plus, le revine în primul rând autorităţilor naţionale, şi în special instanţelor, sarcina să interpreteze şi să aplice dreptul intern. Totuşi, din moment ce, în privinţa art. 5 § 1, nerespectarea dreptului intern implică încălcarea Convenţiei, Curtea poate şi trebuie să exercite un anumit control pentru a verifica dacă dreptul intern a fost respectat. O perioadă de detenţie este, în principiu, legală dacă a avut loc în executarea unei hotărâri judecătoreşti[20].

Curtea europenă a statuat că procedura reparării prejudiciului material sau moral în caz de privare nelegală de libertate este o procedură specială, cuprinsă în Codul de procedură penală. Dispunerea acestor norme în cadrul Codului de procedură penală are relevanţă din perspectiva stabilirii regimului juridic al acestei forme de răspundere a statului în raport cu formele răspunderii juridice de drept comun. Astfel, art. 539 din Codul de procedură este o procedură specială care derogă de la dreptul. Curtea a reţinut că acestea vizează exclusiv cazurile de privare de libertate nelegală, şi nu alte drepturi fundamentale ale omului, pentru a căror lezare este necesară invocarea altor temeiuri de drept precum art. 8 din Convenţie, care reglementează drepturile personale nepatrimoniale, precum dreptul la imagine, demnitate, viaţă privată etc. Potrivit Constituţiei şi art. 3 din Protocolul 7 CEDO, *atunci când o condamnare penală este ulterior anulată sau când este acordată graţierea, pentru un fapt nou sau recent descoperit dovedeşte că s-a produs o eroare judiciară, persoana care a suferit o pedeapsă din cauza acestei condamnări este despăgubită*

[20]CEDO, *Cauza Sâncrăian împotriva României*, cererea nr. 71723/10, 14 ianuarie 2014

conform legii ori practicii în vigoare în statul respectiv, cu excepţia cazului în care se dovedeşte că nedescoperirea în timp util a faptului necunoscut îi este imputabil în tot sau în parte.

Principiul resposabilităţii statului faţă de persoanele care au suferit din cauza erorilor judiciare săvârşite în procesele penale trebuie aplicat tuturor victimelor unor asemenea erori. Potivit legii, răspunderea statului constă în stabilirea modalităţilor şi condiţiilor în care angajarea acestei răspunderi urmează a se face prin plata despăgubirilor cuvenite.

In *cauza Adolf Simon contra Romania*, Curtea Europeana a Drepturilor Omului a constatat incalcarea Art. 5 prag. 3 din Conventie, privind dreptul oricărei persoane arestate sau reţinute de a fi adusă de îndată înaintea unui judecator şi de a fi judecată într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii. Curtea a concluzionat că instanţele naţionale, alegând să se bazeze în principal pe impactul pe care îl puteau avea asupra opiniei publice infracţiunile de care era acuzat reclamantul, fără să examineze în particular cazul acestuia, nu au oferit motive „relevante şi suficiente" pentru a justifica necesitatea menţinerii arestării preventive. In această speţă, judecatorii europeni au reţinut că instanţele naţionale au prelungit măsura arestării preventive fără a motiva momentul riscului împiedicării procesului în cazul punerii în libertate a reclamantului, fără a lua în considerare situaţia familiala a acestuia şi fără a avea în vedere măsuri preventive alternative. De asemenea, în *Cauza Lauruc contra României*[21]*, Curtea a reiterat ca trimiterea sistematică la gravitatea faptelor şi la modul în care au fost comise nu poate compensa lipsa unei motivări concrete întemeiate pe faptele relevante în legătură cu persoana reclamantului, cu privire la existenţa unei ameninţări pentru ordinea publică sau la orice alt motiv conform cu jurisprudenţa Curtţi. In ceea ce priveşte severitatea pedepsei aplicate, este necesar să se reamintească că mentţnerea în detenţie nu ar putea servi la anticiparea unei pedepse privative de libertate bazându-se în principal şi în mod abstract pe gravitatea faptelor comise.*

In *CauzaTarău contra România*[22], menţinerea măsurii arestării preventive peste limita rezonabilă este o încălcare a art. 5 parag. 4**:** *Curtea reitereaza ca un stat care dispune de un recurs împotriva hotărârilor referitoare la arestarea preventivă trebuie să le acorde părţilor interesate aceleaşi garanţii în recurs ca şi în prima instanţa. Ea reaminteşte şi ca prezenţa reclamanţilor şi a avocaţilor lor la şedinţa în prima instanta nu poate scuti statul de obligaţia de a asigura şi prezenţa lor personalăîn faţa instanţei de recurs sau, dacă este nevoie, a reprezentanţilor lor, pentru a asigura egalitatea armelor cu procurorul care a cerut menţinerea arestarii. In speta, respectarea acestei obligaţii avea o importanţă specială, având în vedere ca era vorba de cererea de a desfiinţa o hotarare ce dispunea punerea in libertate*.

In *Cauza Musuc contra Moldovei*[23], Curtea Europeană a statuat o încălcare a art. 5 din Convenţie declarând că arestul preventiv a fost nejustificat. Cu această ocazie, Curtea reiterează că art. 5 parag. 3 nu oferă instanţelor dreptul de a alege între a aduce un învinuit în faţa instanţei într-un termen rezonabil sau a-l elibera în cursul procedurii. Până la condamnarea, reclamantul trebuie prezumat nevinovat şi scopul acestei prevederi este, în esenţă, de a cere eliberarea provizorie odată ce detenţia sa continuă încetează să mai fie rezonabilă. Prin urmare, *art. 5 din Convenţia Europeană a Drepturilor Omului nu poate fi interpret ca autorizând aplicarea necondiţionată a detenţiei preventive, care să dureze nu mai mult de perioada prevăzută de dreptul intern*. *Justificarea pentru fiecare perioadă, indiferent cît de scurtă, trebuie să fie demonstrată în mod convingător de către autorităţi.* Referitor la cauza menţionată, Curtea a constatat că arestarea reclamantului nu s-a bazat pe o bănuială rezonabilă, arestarea fiind bazată în motivarea instanţelor pe parafrazarea motivelor pentru arestare prevăzute de Codul de procedură penală fără a explica, în speţă, cum se aplică în cazul reclamantului. In cazul unei persoane a cărei detenţie cade sub incidenţa art.5, parag. 1 c) o

[21] CEDO, *Cauza Lauruc contra României*, cererea 34236/03, 23 aprilie 2013
[22] CEDO, *Cauza Tarău contra României*, cererea 3584/02, 18 ianuarie 2010
[23]CEDO, *Cauza Muşuc contra Moldovei*, cererea nr. 42440/06. 6 noiembrie 2007

audiere este necesară, având în vedere caracterul dramatic al lipsire de libertate asupra drepturilor fundamentale ale persoanei în cauză, procedurile desfăşurate în temeiul art. 5, parag.4 al Convenţiei trebuie, în principiu, să întrunească în cea mai mare măsură posibilă, în circumstanţele unei investigaţii în derulare, adică cerinţele de bază ale unui proces echitabil.

Conceptul de *legalitate a detenţiei* nu se limitează la conformarea cu cerinţele procedurale prevăzute de legislaţia naţională, dar se referă şi la caracterul rezonabil al bănuielii în temeiul căruia i se aplică arestului legitimitate, scopul urmărit prin arest şi la justificarea detenţiei care rezultă din aceasta. Arestarea reprezintă una din cele mai des aplicate forme ale privării de libertate întâlnită în practica judiciară a statelor fiind şi o excepţie de la regula generală a dreptului la libertate stipulată în art. 5 paraf. 1 lit c) atunci când există motive verosimile şi temeinice în comiterea unei infracţiuni.

In aplicarea măsurii privative de libertate conform art. 5 parag.1 lit c), *prezumţia de nevinovăţie* este un drept fundamental şi o garanţie contra arbitrariului oferită oricărei persoane care în lipsa probelor necesare în stabilirea vinovăţiei sale nu poate fi trimisă în judecată sau condamnată. Acest principiu are însă un caracter *relativ* fiind operabil atît timp cît prin administrarea probelor nu s-a dovedit vinovăţia persoanei învinuite, care să conducă la pronunţarea unei hotărâri penale definitive.

In *Hotărârea Modârcă împotriva Moldova*, Curtea a statuat că *realitatea, obiectivitatea şi veridicitatea suspiciunilor existente*[24] sunt elemente indispensabile, care justifică o privarea de libertate preventivă, atunci când probele sunt suficiente pentru a justifica o suspiciune întemeiată obiectiv, chiar dacă acestea sunt insuficiente pentru a pronunţa o hotărâre de condamnare, de aceea autorizările din art. 5 parag.1 lit. c) califică privarea de libertate ca fiind o situaţie excepţională.

In jurisprudenţa CEDO recentă, s-a reiterat că măsura privării de libertate prin arestare preventivă trebuie să nu depăşească un *termen rezonabil*, indiferent de durata sa, orice prelungire trebuind să fie argumentată în mod temeinic de către autorităţi atunci când hotărăsc asupra eliberării sau prelungirii arestării unei persoane. Argumentarea *motivelor relevante şi suficiente* în cuprinsul deciziei judiciare de arestare preventivă constituie o dovadă de *diligenţă procedurală a autorităţilor statului*. Până la momentul condamnării, persoana arestată preventiv este prezumată nevinovată şi, prin urmare, eliberarea sa condiţionată trebuie asigurată de îndată ce durata arestării sale preventive încetează să mai fie rezonabilă.

In interpretarea art. 5 CEDO, celeritatea cu care instanţele interne înlocuiesc o ordonanţă de arestare care fie a expirat, fie a fost judecată ca şi defectuoasă constituie un alt factor relevant în a aprecia dacă detenţia unei persoane trebuie sau nu să fie considerată arbitrară[25]. Astfel, Curtea a consideratcă o perioadă mai mică de o lună între expirarea ordonanţei iniţiale de arestare şi pronunţarea unei noi ordonanţe motivatedupă retrimiterea cauzei de instanţa de apel către o instanţă inferioară, nu face ca detenţia la care a fost supus reclamantul să fie arbitrară. Dimpotrivă, o perioadă mai mare de la retrimiterea cauzei de o instanţă de apel către o instanţă inferioară, în care reclamantul a rămas într-o stare de incertitudine cu privire la motivele detenţiei sale, coroborată cu absenţa unui termen în care instanţa inferioară să reexamineze legalitatea detenţiei a fost considerată arbitrară.In viziunea Curţii, perioada privării de libertate începe la momentul reţinerii sau arestatării preventive a persoanei şi se termină la momentul eliberării persoanei ori atunci când acuzaţia este formulată în faţa primei instanţe de judecată. *Detenţia ilegală a unei persoane reprezintă o negare totală a garanţiilor fundamentale prevăzute de art. 5 CEDO şi o violare extrem de gravă a acestei prevederi.*

[24] CEDO, *Cauza Modârcă contra Moldovei,* cererea 14437/05, 27 martie 2007
[25] CEDO,*Cauza Cristina Boicenco contra Moldova,* nr. 25688/09, 27 septembrie 2011

Menţinerea suspiciunii rezonabile chiar şi după o anumită perioadă de timp *în justificarea prelungirii arestării preventive se aplică cu titlu de excepţie*, motivată întotdeauna obiectiv şi în conformitate cu interesului public. In cauzele sale jurisprudenţiale, Curtea Europeană a statuat că motivele arestului nu trebuiesc legate în abstract de gravitatea infracţiunii. Prezumţia de nevinovăţie este o garanţie împotriva arbitrariului, iar o motivare a măsurii private de libertate nu se limitează doar la anumite tipuri de infracţiuni mai blânde în pedepsire. Rolul arestului are un alt scop pentru a fi dependent de gravitatea acuzațiilor penale, iar măsurile alternative se impun acolo unde este aplicabil și arestul.

In temeiul art.5 parag.1 lit c*) privarea de libertate* este licită atunci când această măsură este *proporţională cu obiectivul declarat*. In cauzele judecate de Curtea Europenă privind aplicabilitatea acestui articol au fost sesizate probleme de practică deficitară a statelor privind motivarea mandatelor de arest şi a prelungirilor unde termenii utilizați în hotărârile judecătorești au caracter abstract în sensul că acestea se rezumă de cele mai multe ori la citări generale ale legislaţiei lipsind detalii privind situația individuală a persoanei plasate în detenție.

Exigenţele europene privind diligenţa autorităţilor referitor la importanţa individualizării circumstanţelor în justificarea arestului sau prelungirii acestei măsuri, mai ales atunci când sunt invocate suspiciuni de a se comite alte infracţiuni sau motive privind riscul evadăriisau al interferenței în actul de justiție, ridică din perspectiva jurisprudenţei CEDO, întrebări privitoare la modalitatea de aplicare a legislației.

In datele recente ale jurisprudenţei CEDO privind Hotărârea *Buzadji împotriva Republicii Moldova*[26], Curtea Europenă a examinat pe fondul cauzei, legea aplicabilă şi practica în statele membre ale Consiliului Europei privind justificarea arestării preventiv. In speţă, Curtea a constat o încălcare art. 5 parag. 3 CEDO privind dreptul oricărei persoane arestate sau reţinute de a fi adusă de îndată înaintea unui judecător sau de a fi judecat într-un termen rezonabil sau eliberat în cursul procedurii. De asemenea, hotărârile pronunţate s-au făcut cu ignorarea prevederilor art. 176 Cod de procedură penală al Republicii Moldova, Curtea reiterând că principiul prezumţiei de nevinovăţie prevăzut de art. 5 CEDO a fost încălcat sub dublu aspect: menţinerea reclamantului în detenţie din cauza pasivităţii procurorului în obţinerea probelor şi menţinerea în detenţie cu scopul ca acesta să se familiarizeze cu dosarul de urmărire penală.

Cauza *Buzadji împotriva Republicii Moldova* a adus în atenţia Curţii Europene problema *echităţii procedurale* a dreptului intern naţional. Jurisprudenţa CEDO creată în baza încălcării art. 5 parag.1 lit c) sugerează existenţa unor probleme sistemice de aplicare a normelor europene privind *duratarezonabilă a arestului preventiv,lipsa motivărilor substanţiale a instanţelor* cu privire la hotărârile de arest preventiv sau de prelungire a măsurii, *lipsa de acces a persoanelor private de libertate la o apărare eficientă, lipsa de celeritate a unor instanţe în examinarea apelurilor* şi *în analizarea unor măsuri alteranative* la arestul preventiv. Prin urmare, *problema privind măsura în care durata petrecută în arest preventiv este una rezonabilă nu poate fi evaluată în abstract*. Pentru a stabili dacă este rezonabil ca un bănuit să rămână în stare de arest prelungit este necesară evaluarea faptelor fiecărui caz în parte şi în conformitate cu caracteristicile sale specifice.

Detenţia continuă poate fi justificată într-un anumit sens doar dacă există indicii reale privind cerința interesului public care, fără a aduce atingere prezumției de nevinovăție prevalează asupra principiului respectării libertății individuale prevăzut în art.5 al Convenţiei Europene al Drepturilor Omului.

In legislaţia românească a intervenit recent în privinţa art. 220 Cod de procedură penală român un *temei de neconstituţionalitate*, în privinţa măsurii arestului la domiciliu în condiţiile în

[26] CEDO, *Cauza BUZADJI ÎMPOTRIVA REPUBLICII MOLDOVA,* cererea 23755/07 din 05.07.2016

care anterior, inculpatul a fost arestat preventiv în aceeaşi cauză în *lipsa unor temeiuri noi, care să justifice privarea de libertate*. Prin reglementarea diferită a arestului preventiv în materia interdicţiei de a dispune din nou măsura privativă de libertate faţă de inculpat, care a fost arestat anterior la domiciliu sau preventiv, dacă nu au intervenit temeiuri noi, care fac necesară privarea de libertate.

Măsurile privative de libertate trebuiesc însoţite de garanţii, precum *dreptul celui privat de libertate de a i se comunica motivele arestării, dreptul persoanei de a fi adusă de îndată în faţa unui magistrat, dreptul persoanei de a fi judecat într-un termen rezonabil sau eliberată în cursul procedurii, dreptul persoanei ca un tribunal competent să se pronunţe în cel mai scurt timp cu privire la legalitatea măsurii privative de libertate*. Măsurile privative de libertate trebuie să respecte principiul legalităţii adică principiul securităţii juridice, al proporţionalităţii şi protecţiei împotriva arbitariului. Până la condamnarea sa, persoana acuzată trebuie să fie considerată nevinovată şi dispoziţia analizată are drept obiectiv principal punerea în libertate provizorie de îndată ce menţinerea detenţiei încetează să mai fie rezonabilă. *Prin urmare, prelungirea măsurii privative de libertate nu se va mai putea baza pe existenţa aceloraşi temeiuri care au stat la baza dispunerii, ci eventual, pe constatarea existenţei unor temeiuri noi.*

Codurile de procedură penală instituie pe lângă regulile aplicabile procesului penal şi garanţii procesuale menite să prevină şi să înlăture consecinţele luării unor măsuri privative de libertate sau ale aplicării de sancţiuni penale, persoanelor nevinovate. Curtea europeană a subliniat obligaţia statelor de a oferi o motivare concretă şi detaliată cu privire la persistenţa motivelor care justifică menţinerea în arest a unei persoane şi dacă nu există temeiuri care să permită aplicarea unor măsuri mai blânde decît arestul. Orice prelungire a arestului, în fapt, se desfăşoară conform procedurii celei de aplicare iniţială a arestului, cu condiţia că în cazul prelungirii motivaţia să constate în temiuri noi.

BIBLIOGRAPHY

Jean Francois Renucci, *Tratat de drept european al drepturilor omului*, Editura Hamagiu, 2009, p. 3

Dan Lupaşcu, *Codul de procedură penală*, Editura Universul Juridic, Bucureşti, 2017

Vasile Dongoroz, *Explicaţii teoretice ale Codului de procedură penală*, Editura Acadmiei Juridice, Bucureşti, 2003, p.66

1Art. 8, alin 3 Cod de procedură penală al *Codul de procedură penalăal Republicii Moldova* publicat 07.06.2003 în Monitorul Oficial Nr. 104-110 art Nr : 447, Data intrarii in vigoare : 12.06.2003

1*Conferinţele Noului Cod de procedură penală*/ Consiliul Superior al Magistraturii, Bucureşti, Editura Patru Ace, 2015, p.16

1Cauza *Bulfinsky contra României*, cererea 28823/04, 1 iunie 2010

1Direcţiva Europenă nr. 2012/12/UE

1Ghe. Nistoreanu, *Drept penal, partea generală*, Editura Europe Nova, Bucureşti, 1997, p. 137

1Florin. Streteanu, *Tratat de drept penal*, vol. I, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2008., p. 199

1*Codul de procedură penalăal Republicii Moldova*, publicat : 07.06.2003 în Monitorul Oficial Nr. 104-110 art Nr : 447, Data intrarii in vigoare : 12.06.2003

1*Legea 376/2006 cu privire la modificarea şi completarea unor acte legislative*

1Voiculescu Puşcaşu, Cristinel Ghigheci, *Proceduri penale*, vol I, Universul Juridic, Bucureşti, 2017, p.227;

1CEDO, *Cauza Ganea contra Moldova*

1*Codul Civil* al Republicii Moldova
1*Cauza Calimanovici contra România*, cererea 42250/02, 1 iulie 2008;
1*Constituţia României*
1Nicolae Volociu, Alexandru Vasiliu, Radu Gheorghe, *Noul Cod de procedură penală adnotat, Partea generală. Analiză comparativă. Noutăti, explicaţii, comentarii*, Universul Juridic, Bucureşti, 2016
1CEDO, *Cauza Nicuşor Mihuţă contra României*, cererea nr. 13.275/03, 14 septembrie 2009
1CEDO, *Cauza Sâncrăian împotriva României*, cererea nr. 71723/10, 14 ianuarie 2014
1CEDO, *Cauza Lauruc contra României*, cererea 34236/03, 23 aprilie 2013
1CEDO, *Cauza Tarău contra României*, cererea 3584/02, 18 ianuarie 2010
1CEDO, *Cauza Muşuc contra Moldovei*, cererea nr. 42440/06. 6 noiembrie 2007
1CEDO, *Cauza Modârcă contra Moldovei,* cererea 14437/05, 27 martie 2007
1CEDO,*Cauza Cristina Boicenco contra Moldova*, nr. 25688/09, 27 septembrie 2011
1CEDO, *Cauza BUZADJI ÎMPOTRIVA REPUBLICII MOLDOVA,* cererea 23755/07 din 05.07.2016

THE GENESIS OF THE SOILS IN THE "PICIOR DE MUNTE" PLAIN

Raluca Ionuța Leotescu and Mariana Mușat

Prof., PhD , Prof., PhD - "I.L. Caragiale" National College, Ploiești

Abstract:The rapid increase in the number of inhabitants and the restriction of agricultural lands by triggering processes of erosion, salinisation and waterlogging, have generated one of the most serious problems of mankind - the lack of food. Therefore, it is imperative to bring into exploitation all land with agricultural potential, to improve and have thorough knowledge about the soil quality, these representing the main means of production in agriculture."Picior de Munte" Plain, is located in the central-northern part of the Romanian Plain, between the valleys of Sabara to the south, Cobia to the west and Dâmboviţa to the east. Through its morphometric features, this relief unit represents a continuation to the southeast of Cândesti Piedmont, from which it also differentiates through the formation mode. So far, this plain has not been the subject of special geography, geomorphology, geology or pedology studies.

The soils of the plain are the result of the long-standing action of the pedogenic factors that intertwine and influence each other. These soils were formed under the conditions of a piedmont plain relief, the altitude of which varies between 320-170m, on clay-rich parental materials and in temperate climates with an average annual temperature of 10.4 ° C and a quantity of annual average precipitation of 556.4 mm, favorable to the soil formation process. The groundwater level rarely influences the lower part of the soil profile, especially in the river beds. To these pedogenic conditions, some human interventions shall be added, actions necessary for the improvement of the soil production capacity.

The research objectives were based on the determination of the main types of soils and their physical and chemical properties, as well as the identification of the soil types that provide the best conditions for increasing the productivity of the most recommended crops in the "Picior de Munte" Plain.

The ultimate goal is to provide both a technical and scientific basis for the use of soil quality improvement methods and rational land use measures.

The materials and methods used were focused on the detailed knowledge of the pedogenetic factors and the pedogenetic processes that led to the formation of the soil in the "Picior de Munte" Plain, namely: rocks, relief, climate, surface waters and groundwater, vegetation, fauna and time. To these, man shall be added by means of his productive activity. Each factor has been thoroughly researched by direct methods in the field or by analyzing certain maps and bibliographic resources and by comparing the obtained results with other studies carried out in the plain.

"The results have determined the fact that the plain's main types of soils are included in the following classes: luvisols, cambisols, hidrisols, protisols and pelisols, and that using specific amendments can raise the productive potential by 10-15% in the case of cabbage and salad crops."

Keywords: piedmont plain, favorability, clay, groundwater, human intervention

1) INTRODUCERE

***„Studiul pământului ţării deşteaptă simţurile spre înţelegerea frumuseţilor sale, el deschide mintea spre a-l pricepe şi inima spre a-l iubi'' (*Simion Mehedinţi)**

Creşterea rapidă a numărului de locuitori, cît şi restrângerea terenurilor agricole prin declanşarea unor procese de eroziune, salinizare, înmlăştinire, a generat una dintre cele mai grave probleme ale omenirii – lipsa de alimente.

Teritoriul României dispune de condiţii naturale favorabile pentru dezvoltarea unei agriculturi complexe şi intensive. Sistemul de producţie este însă unul tradiţional, practicat pe suprafeţe mici, deoarece România a devenit ţara cu cea mai parcelată agricultură din Europa. Câmpia Picior de Munte se alătură acestor zone agricole, beneficiind de condiţii pedoclimatice favorabile cultivării legumelor pe întreaga sa suprafaţă. Rezultatele obţinute sunt însă diferite în funcţie de caracteristicile solurilor şi de soiurile cultivate. Cultura legumelor necesită un mare efort de muncă şi costuri materiale mari deoarece tehnologia folosită în această câmpie este clasică, bazată pe numeroase operaţiuni grădinăreşti, mari consumatoare de forţă de muncă, ce determină obţinerea unor producţii mici, de calitate inferioară şi fără certitudinea desfacerii producţiei obţinute. În vederea creşterii productivităţii, aici se impune cunoaşterea amănunţită şi îmbunătăţirea calităţii solurilor, acestea reprezentând principalul mijloc de producţie în agricultură.

2) OBIECTIVELE CERCETĂRII:

1) Determinarea principalelor tipuri de soluri şi a proprietăţilor fizice şi chimice ale acestora,

2) Identificarea tipurilor de soluri care oferă cele mai bune condiţii pentru creşterea productivităţii la varză şi salată verde, acestea reprezentând culturile cele mai recomandate în Câmpia Picior de Munte

3) AŞEZARE ŞI LIMITE

Câmpia Picior de Munte, este aşezată în partea central-nordică a Câmpiei Române, între văile Sabarului la sud, Cobiei la vest şi Dâmboviţei la est. Limita nordică, separă Câmpia Picior de Munte de Piemontul Cândeşti. Între aceste limite are o suprafaţă de 252 km² reprezentând 1,04% din suprafaţa Câmpiei Române. (Figura 1) **(Bugă Dragoș și Ion Zăvoianu 1974).**

Stabilirea limitelor sale strict morfologic a necesitat investigaţii multiple, bazate pe observaţii şi cartări directe, cît şi pe interpretarea unor materiale documentare.

4) FACTORII PEDOGENETICI

Solurile câmpiei sunt rezultatul acţiunii îndelungate a factorilor de mediu care se întrepătrund şi se influenţează reciproc. Acești factori sunt evidențiați de: relief, alcătuire petrografică, climă, vegetație, timp, la care se adaugă omul.

4.1.Relieful și materialele parentale

Rocile pe care s-au format solurile din Câmpia Picior de Munte sunt depozite sedimentare neconsolidate de origine proluvio-deluvială cu vârstă şi proprietăţi fizico-chimice diferite. Ele sunt de origine cuaternară datând din Pleistocenul Superior şi sunt reprezentate prin conurile de dejecţie ale Dâmboviţei. În deschidere se poate vedea un strat argilos de 3-5 metri sub care se găsesc aproximativ pe aceeaşi grosime depozite de nisipuri şi pietrişuri de terasă, ceea ce determină un exces de umiditate şi formarea de soluri specifice **stagnogleice şi stagnogleizate.** (Foto 1) Aceste soluri s-au format ca urmare a excesului de umiditate provenit din precipitaţiile care stagnează la partea superioară a profilului de sol și ocupă suprafețe foarte mari pe tot teritoriul câmpiei, de aproximativ 7563,69 ha.

Prin migrarea argilei din orizonturile superioare și acumularea acesteia pe profil, s-au format solurile din clasa **luvisoluri.** Specific este **luvosolul stagnic** bine reprezentat în partea centrală, nordică şi estică a câmpiei, pe o suprafaţă de 5036,1ha, pe terenurile mai slab drenate, care se află sub influenţa unei cantităţi mai mari de apă, ceea ce a contribuit la orientarea solificării în direcţia luvierii.

Relieful se caracterizează printr-o fragmentare accentuată dată de valea longitudinală a Dâmboviţei. Celelalte cîteva văi care o străbat, nu au reuşit să se adâncească prea mult, sunt scurte şi adânci, cu sau fără curs permanent si sunt dispuse aproape paralel una faţă de alta. Din punct de vedere altimetric se remarcă o scădere de înălţime de la nord-vest la sud-est. Relieful coboară de la peste 340 metri altitudine la Decindeni, în partea de nord-vest, până la câţiva zeci de metri la Titu şi Braniştea, în zona de contact cu lunca Argeşului şi a Dâmboviţei

Dâmboviţa formează trei terase. Pe frunţile acestora se manifestă fenomene de eroziune care duc la crearea unor tipuri de soluri specifice, **regosoluri** si **coluvisoluri** formate la baza versanţilor. Lunca Dâmboviţei, formaţiune geologică mai tânără, prezintă două zone: una mai înaltă, care este foarte rar inundabilă şi o zonă mai joasă, în apropierea albiei active a râului, zonă care este afectată anual de erodări şi depuneri de materiale.
În lunca înaltă, neinundabilă, cu aspect de terasă plană, cu uşoare denivelări, au existat condiţii pentru formarea **preluvosolurilor roşcate** şi **eutricambosolurilor.**În lunca propriu-zisă asupra căreia mai poate acţiona râul prin noi depuneri de material în perioadele de inundaţii (viituri puternice), s-au format **aluviosoluri tipice-carbonatice.**Lunca minoră, inundabilă la viituri, este alcătuită din materiale fluviatile grosiere (nisipuri şi pietrişuri). Aici s-au format cele mai noi soluri respectiv **aluviosolurile entice**.
Deşi este foarte îngustă, lunca Şuţei se dezvoltă de asemenea de la NV-SE, făcând trecerea spre câmpie printr-un versant înalt de 8-10 m, foarte înclinat (40-45 grade), în unele locuri fiind foarte abrupt. Solurile specifice sunt **aluviosoluri** şi **preluvosoluri,** iar pe versanţi s-au format **regosoluri. (Petre Coteț, 1973)**
4.2. Clima afost caracterizată pe baza datelor înregistrate la Staţia meteorologică Târgovişte. **Temperatura medie** anuală calculată pe intervalul 1995 – 2015, este de **10,5°C**. Diferenţa dintre anul cel mai călduros (11,5°*C*în anul 2000) şi anul cel mai răcoros (9,4°C în anul 1997) a fost de 2,1°C (amplitudinea maximă). **Maxima absolută** s-a înregistrat in 2006, luna august, ziua 5 (**40,4°**C la staţia meteorologică Târgovişte). **Minima absolută a fost de – 25,8°C**, şi s-a înregistrat în luna ianuarie din anul 2004.**Cantitatea anuală de precipitaţii** este de **556.4 mm/m^2**. Excepţie face anul 2005, când se înregistrează o cantitate dublă de precipitaţii faţă de o perioadă obişnuită, respectiv **1266,7 mm.**

4.3. Hidrografia
Râurile care străbat Câmpia Picior de Munte aparţin bazinului hidrografic al Argeşului. Se detaşează râul Dâmbovita, care îşi are obârşia în zona carpatică şi este cel mai important afluent al râului Argeş, atît ca debit cît şi ca lungime, cu o vale care se impune în relief printr-o lărgime de 2-3 km şi o adâncime de 30-40 m fată de regiunile înconjurătoare, un debit maxim de 546 m^3/s, înregistrat la 22. 07 1979, şi un debit minim având valoarea de numai1,70 m^3/s, înregistrat în ianuarie 1964 **(Dinu I.,1996)**
Cea mai mare parte a Câmpiei Picior de Munte este drenată de râuri mult mai mici decît Dâmbovita: Cobia, Sabarul, Şuţa, Siliştea şi Mătăsaru.
Apele freatice se caracterizează printr-o strânsă legătură cu clima şi morfologia reliefului. În funcţie de adâncimea la care se află (4-25m), ele influenţează modul de utilizare al terenurilor. Acolo unde acestea se găsesc la adâncime mică condiţionează apariţia unor soluri cu exces de umiditate şi a unor specii vegetale higrofile.
Apele de adâncime sunt bine reprezentate, având un caracter ascensional sau artezian. Sunt cantonate în depozite de vârstă cuaternară, se află la adâncimi mari şi sunt folosite pentru alimentarea cu apă a unor localităţi (Picior de Munte, Produleşti).
Pentru atenuarea viiturilor, reţeaua hidrografică a fost supusă unor lucrări de amenajare, de exemplu amenajarea Lacurilor Văcăreşti pe râul Dâmboviţa, folosit şi în scop agro-piscicol, cu o suprafaţă de 238 ha şi un volum de circa 13 mii m/c de apă și Șuța.
4.4. Vegetaţia influenţează procesele pedogenetice prin calitatea şi cantitatea resturilor organice depuse anual la suprafaţa sau în interiorul solului şi prin modul de transformare a acesteia. Pe harta zonelor de vegetaţie a României (Atlasul geografic general, 1974), teritoriul cercetat se încadrează în **zona pădurilor de stejar,** cu speciile predominante; cer, gârniţă, stejar pedunculat la care se adaugă jugastrul, carpenul, arţarul etc. Stratul arbustiv cuprinde: cornul, lemnul câinesc, păducelul,

porumbarul şi măceşul.Vegetaţia naturală a fost înlocuită în cea mai mare parte cu vegetaţia cultivată (cereale, plante tehnice, legume şi plante furajere), care lasă în sol cantităţi diferite de resturi organice.

4.5. Timpul

Procesul de formare şi evoluţie a solului este condiţionat de influenţa condiţiilor de mediu dintr-un anumit loc. Influenţa acestor condiţii se manifestă în **timp**, motiv pentru care şi acesta este considerat ca fiind unul dintre factorii de solificare.

Ca urmare, în lunca Dâmboviţei, pe cea mai nouă parte din relieful Câmpiei Picior de Munte, s-au format **aluviosoluri entice** care sunt soluri tinere, în curs de formare. Deoarece lunca majoră a Dâmboviţei este ieşită de sub ifluenţa inundaţiilor, solificarea a fost continuă şi destul de intensă, motiv pentru care majoritatea aluviosolurilor entice s-au transformat în aluviosoluri, iar în zonele uşor înălţate, chiar în **eutricambosoluri**. Solurile de pe terasa inferioară a Dâmboviţei sunt mai tinere decît solurile de pe terasa mijlocie şi superioară a râului. Cele mai vechi, **luvosolurile albice**, se află la nivelul câmpiei propiu-zise.

Pe versanţii care mărginesc văile, eroziunea determină îndepărtarea continuă a părţii superioare a profilului de sol, astfel încît solificarea este frânată iar solurile rămân neevoluate sau trunchiate, aşa cum este cazul **regosolurilor şi erodisolurilor**.Prin acumularea materialelor erodate la baza versanţilor, se întrerupe procesul de solificare, solurile acoperite devenind colmatate. In cazul în care materialul depus are o grosime mai mare de 50 cm, solurile respective se includ la **aluviosolurile coluvice**, care sunt mai tinere decît solurile pe care le acoperă.

4.6. Influenţa omului asupra învelişului de sol începe cu înlocuirea vegetaţiei naturale cu cea cultivată, predominând, cerealele, plantele tehnice, legumele şi pomii fructiferi.Omul a defrişat suprafeţe însemnate de pădure provocând fenomenul de eroziune pe versanţi. Păşunatul excesiv şi iraţional a determinat pe versanţii cu pantă accentuată din Şuţa Seacă şi Dragomireşti, o compactizare a solurilor şi intensificarea proceselor de eroziune.

În urma folosirii necorespunzătoare a unor substanţe chimice (pesticide, îngrăşăminte) şi a depozitării necorespunzătoare a deşeurilor industriale şi menajere au început să fie tot mai evidente o multitudine de aspecte ale poluării solurilor.

Omul a acţionat însă şi pozitiv, astfel prin aplicarea îngrăşămintelor organice s-au creat posibilităţi sporite de formare a humusului şi a structurii, de intensificare a activităţii microbiologice şi în general de îmbunătăţire a tuturor proprietăţilor fizice, hidrofizice si chimice ale solurilor respective.

5) METODELE DE ANALIZĂ folosite pentru determinarea însuşirilor solurilor şi stabilirea zonelor experimentale au fost in conformitate cu Ordonanţa de urgenţă nr. 38 din 21 martie 2002. Astfel pentru studiul solurilor analizate, faza de teren a fost realizată în perioada 15 septembrie – 15 octombrie 2015. Pentru cunoaşterea şi cercetarea solurilor în natură, s-au deschis 50 de profile pe toată suprafaţa câmpiei, şi acestea au fost examinate şi caracterizate morfologic. Cercetările solului din teren au fost completate cu analize în laborator şi cu ajutorul O.S.P.A Târgovişte. Încadrarea solurilor pe clase şi tipuri s-a realizat pe baza Sistemului român de clasificare a solurilor (1980), în corelaţie cu Sistemul român de taxonomie a solurilor (2003).

Metodele de analiză folosite în laborator:

Din profilele de sol deschise am recoltat probe de sol pe orizonturi genetice, atît în aşezare naturală cît şi modificată. În laborator au fost efectuate următoarele analize, conform metodologiei în vigoare. ***(Ştefan Puiu, Ştefan Ispas, 1997)***

5.1 Pentru determinarea însuşirilor fizice:

Analiza granulometrică, s-a făcut prin tratarea probei de sol după metoda Kacinski şi separarea fracţiunilor granulometrice prin cernere şi pipetare

Densitatea aparentă (Da) a fost determinată raportând greutatea probei de sol uscat în etuvă la 105 grade C, la volumul total al probei.

Coeficientul de higroscopicitate (CH), a fost determinat prin uscarea la 105° C a unei probe de sol umezită în prealabil la echilibru cu o atmosferă saturată în vapori de apă, în prezenţa unei soluţii de H2SO4, 10%.
Capacitatea de câmp pentru apă (CC) s-a determinat prin estimare pe baza texturii şi a densităţii aparente.
5.2. Pentru determinarea unor însuşiri chimice am efectuat următoarele analize:
Conţinutul de humus, a fost determinat prin metoda oxidării probei de sol cu amestec de bicromat de potasiu şi acid sulfuric.
Conţinutul de carbonat de calciu a fost determinat prin metoda gazometrică cu calcimetrul Scheibler.
Conţinutul total de săruri minerale a fost determinat prin metoda conductometrică în extract de sol în raport sol: apă de 1:5.
Reacţia solului a fost determinată prin metoda potenţiometrică în suspensie apoasă în raport 1:2,5.
Indicele de azot (IN *)* s-a determinat prin calcul în funcţie de conţinutul în humus şi gradul de saturaţie în baze V, în scopul aprecierii cantitative a gradului de aprovizionare cu azot a solului, formula de calcul a fost următoarea :IN= $\frac{\% \text{ humus x V\%}}{100}$
Aceste analize au fost realizate cu ajutorul O.S.P.A Dâmboviţa. Au fost identificate şi analizate **12 tipuri de soluri şi 21 de subtipuri** ale acestora. (Tabelul 1)
Observaţiile şi determinările referitoare la stabilirea tipurilor de culturi optime pentru această câmpie s-au făcut în 4 puncte esenţiale: Lucieni, pe aluviosol tipic,Picior de Muntepe luvosol tipic şi preluvosol; Dragodanape preluvosol roşcat, luvosol albic şi soluri stagnogleice; Dragomireşti pentru eutricambosol**,** luvosol roşcat şi protisoluri.
***Preluvosolul* roşcat**. Aceste soluri sunt specifice părţii sudice a Câmpiei Picior de Munte, pe teritoriul localităţii Dragodana, unde temperatura medie anuală depăşeşte 10° C. Experienţa a fost realizată în localitatea Dragodana. Preluvosolurile roşcate sunt caracteristice zonelor uşor înclinate, cu drenaj extern mai bun, care fac trecerea de la nivelul câmpiei propriu-zise spre văile care colectează apele din precipitaţii. S-au format pe materiale parentale reprezentate prin luturi, luturi argiloase sau argile lutoase. Profilul prezintă următoarea succesiune de orizonturi: Ao-Bt-C. Cantitatea de argiă este mare. Astfel, datele analitice indică 33-34% argilă în orizontul Ao şi o acumulare progresivă până la 40 % în orizontul Bt. Conţinutul de humus este de 3,28%. (Foto 4)
Eutricambosolul tipic. Aceste soluri, considerate relativ tinere, sunt răspândite numai în lunca Dâmboviţei (comuna Dragomireşti) şi s-au format pe materiale parentale bogate în calciu sau elemente bazice, de cele mai multe ori pe luturi sau luturi nisipoase, având ca rocă subiacentă nisipuri şi pietrişuri fluviatile.Profilul solului este alcătuit din orizonturile Ao-Bv-C. Textura este lutoasă, conţinutul de argilă coloidală oscilând între 27,3 şi 30,2 %. Fracţiunea granulometrică dominantă este cea reprezentată de nisip grosier (34,3 – 38,1%). Reacţia solului este slab acidă în orizontul A şi pe profil. Conţinutul de humus este bun, 3,24%. Prezintă aprovizionare mijlocie cu azot şi bună cu fosfor şi potasiu. (Foto 3)
Aluviosolurile, sunt răspândite în zonele mai înalte din luncile Dâmboviţei, Cobiei, Şuţei şi Sabarului, mai ferite de inundaţii. Pentru experiment au fost utilizate aluviosolurile din lunca Dâmboviţei, de pe teritoriul localităţii Lucieni, situate pe un relief de luncă şi terasă a Dâmboviţei, prezentând condiţii de fertilitate mijlocie şi bună pentru principalele culturi agricole Orizontul A, este gros (20 cm), bogat în humus (3,5%) şi bine structurat. Sub el apare orizontul A/C care face trecerea spre materialele parentale reprezentate prin nisipuri şi pietrişuri. Textura este lutoasă spre lutonisipoasă. Reacţia solului este neutră spre slab alcalină. Aprovizionarea cu azot şi fosfor este mijlocie şi bună cu potasiu. (Foto 5)

Luvosolurile au răspândire mare în Câmpia Picior de Munte, experimentul fiind realizat în partea centrală a acesteia pe teritoriul localităţii Picior de Munte. Caracterizează terenurile mai slab drenate, cu materiale parentale mai sărace în calciu sau în elemente bazice. Au profilul de tipul Ao-Elw-Btw-C. Prezintă orizont El cu o grosime de 26-45 cm, albicios, cu neoformaţii reziduale cît şi de oxizi de fier şi mangan. Textura este diferenţiată pe profil, regimul aerohidric este defectuos, conţinut mic de humus (2,5-3%) şi de calitate slabă, gradul de saturaţie în baze şi reacţia au valori mici. Activitatea microbiologică şi aprovizionarea cu substanţe nutritive este moderată. (Foto 2) Aceste soluri au fost cercetate in perioada 1935-1936 de către G. Ionescu Sişeşti.
Pentru determinarea pretabilității acestor soluri la culturile de varză și salată s-au realizat următoarele experimente:

- au fost studiate cîte opt variante experimentale, experienţele fiind de tip bifactorial, factorul **a** fiind solul şi factorul **b** fiind cultivarul de varză sau salată verde ales.
- În experienţă s-a lucrat cu soiul autohton Licurişcă şi hibridul Bucharest F pentru varză și soiurile Dena și Mona pentru salata verde.
- Experienţele au fost realizate pe 24 x 2 parcele fiecare având lungimea de 10 m, lăţimea 6 m, deci o suprafaţă de 60 m². Suprafaţa totală a fost de 1440 x 2 m² pentru cele 8 variante a trei repetiţii. Pe parcursul recoltării s-au urmărit fenofazele de creştere şi s-au efectuat măsurători privind diametrul, înălţimea şi greutatea căpăţânilor.

Deoarece creşterea şi dezvoltarea plantelor depinde de unele caracteristici ale solurilor respectiv conţinutul de humus şi argilă, s-a efectuat interpretarea rezultatelor cu ajutorul corelaţiilor privind greutatea căpăţânilor de varză şi salată şi conţinutul de humus şi argilă al unităţilor de sol.

6. MĂSURI AMELIORATIVE ȘI DE PROTECȚIA MEDIULUI

În viziunea unei dezvoltări durabile a ecosistemelor umane din Câmpia Picior de Munte trebuie să se ţină seama de amplificarea relaţiilor dintre componentele cadrului natural şi comunităţile umane care au suferit numeroase modificări. Pământul, principala sursă de venit a populaţiei din câmpia Picior de Munte a determinat profilul agricol al aşezărilor. Pentru menţinerea calităţii solului sunt necesare lucrări de ameliorare care în acelaşi timp să asigure producţii cît mai bune. În completarea acestora se pot executa şi alte lucrări pentru îmbunătăţirea regimului aerohidric al solurilor. Dintre acestea menţionăm:

- lucrări de drenaj pentru recuperarea unor soluri fertile din lunca Dâmboviţei
- amenajări de şanţuri şi rigole pentru scurgerea apei în exces de pe terenurile cu drenaj global defectuos; se execută la adâncimi mici (20-30 cm) cu caracter nepermanent, nivelându-se odată cu pregătirea terenului pentru cultivare
- lucrări de drenaj cârtiţă pentru colectarea şi eliminarea excesului de umiditate de pe solurile argiloase;
- afânarea adâncă a solurilor compactate natural (cele argiloase sau cu orizont Bt) sau artificial (tasate şi compactate prin cultivare), lucrare ce permite pătrunderea apei în sol de unde poate fi folosită de plante în perioadele mai secetoase. (se foloseşte în cazul luvosolurilor albice şi a protosolurilor roşcate din zona Dragomireşti, Dragodana şi Cobia) Scarificarea sau afânarea solurilor trebuie însă să se facă pe adâncimi mai mici (50-60 cm), deoarece arătura adâncă trebuie să se facă până la orizontul eluvial. Nu este recomandat să fie scos la suprafaţă acest orizont care este foarte sărac în elemente nutritive şi astructurat.
- combaterea eroziunii solului provocată de apa din precipitaţii care are consecinţe grave pe solurile neacoperite de vegetaţie
- efectuarea unor lucrări de combatere a eroziunii pe versanţi de-a lungul curbelor de nivel şi nu din deal în vale aşa cum se întâmplă în prezent evitându-se în continuare eroziunea prin deplasarea solului în aval.

- stoparea defrişărilor masive şi abuzive care în prezent se realizează pe suprafeţe însemnate contribuind la eroziunea solurilor, alături de păşunatul excesiv şi iraţional, şi plantarea versanţilor cu diferite specii lemnoase de pomi fructiferi sau silvice sau cu cătină, care este cea mai recomandată în fixarea solurilor pe versanţii cu pantă mică.
- stoparea fenomenului de îmburuienire care s-a accentuat mult în ultimii ani. Lipsa erbicidelor şi a unor măsuri agrotehnice (cum ar fi asolamentul şi rotaţia culturilor, praşilele efectuate la timp), precum şi existenţa unor suprafeţe lăsate necultivate a determinat îmburuienirea excesivă a unor mari suprafeţe de teren agricol,
- irigarea culturilor agricole în lunile secetoase pentru a obţine producţii cît mai bune.

Alte lucrări agropedoameliorative necesare creşterii fertilităţii solurilor din câmpia Picior de Munte sunt:

- amendare calcică a solurilor cu reacţie acidă (Ph=5,40-5,80), cu peste 6 t/ha CaCO3 reacţie specifică luvosolurilor albice
- fertilizarea ameliorativă cu îngrăşăminte organice şi minerale a solurilor slab productive.

7. CONCLUZII

1) Câmpia Picior de Munte nu a constituit până în prezent obiectul de studiu al specialiştilor în domeniul pedologiei. Doar în perioada 1935-1936, G. Ionescu Siseşti a realizat un studiu al solurilor brun roşcate (preluvosol roşcat) şi al podzolurilor (luvosoluri-în clasificarea actuală), în două areale ale câmpiei, respectiv la limita estică a acesteia, pe raza localităţii Văcăreşti şi la limita sudică în localitatea Găieşti.

Concluziile acestui studiu au fost că cele două soluri au un mare deficit de azot şi de fosfor dar nu necesită un mare aport de potasiu. După aplicarea unei fertilizări cu îngrăşământ natural s-au obţinut producţii cu 13% mai mari la cultura de grâu pe solul brun-roşcat. În ceea ce priveşte podzolul, pe solul fără îngrăşământ azotat s-a obţinut doar o treime din recolta maximă. După aplicarea a trei doze de îngrăşământ natural, fiecare având cîte 36 kg/ha, s-a obţinut un spor de recoltă de 177% comparativ cu solul neângrăşat. Cu toate acestea G. Ionescu Siseşti recomanda pe aceste soluri doar culturi de cereale, în principal porumb şi grâu.

2) Pentru realizarea studiului pedologic al acestei câmpii am studiat factorii pedogenetici care au contribuit la formarea acestora, rol deosebit având: materialul parental, relieful, clima, vegetaţia, hidrografia, timpul şi omul.

3) Am deschis 50 de profile de sol, cuprinzând intrg arealul câmpiei, determinând astfel 5 clase de soluri, 12 tipuri şi 21 de subtipuri de sol.

4) Pentru fiecare dintre acestea am realizat analize pentru determinarea proprietăţilor fizice şi chimice, acestea fiind sintetizate în tabele pentru fiecare tip de sol.

5) Solurile cu cea mai mare pondere în câmpie sunt: luvosolul (5256,89 ha), luvosolul albic (3973, 47 ha), aluviosolul (2884,59 ha) şi eutricambosolul (1542,75 ha).

6) Cele mai importante pentru culturile agricole sunt solurile: preluvosol roşcat, eutricambosol, aluviosol şi luvosol, proprietăţile fizice şi chimice ale acestora fiind favorabile atît culturii de cereale cît şi de legume şi pomi fructiferi.

7) Comparativ cu studiul anterior realizat de G. Ionescu Siseşti am constatat o creştere a cantităţii de azot în soluri în special la luvosol, 2,55% în prezent faţă de 0,111% în anul 1935, această creştere fiind datorată fertilizărilor cu îngrăşământ natural care duc la îmbunătăţirea calităţii solurilor pe durata mai multor ani, permiţând utilizarea acestor soluri şi pentru cultura legumelor.

8) Realizarea unor producţii mari şi constante este posibilă şi în Câmpia Picior de Munte prin aplicarea unei agriculturi intensive, moderne, bazată pe interacţiunea mai multor factori: ameliorarea, mecanizarea, irigarea, fertilizarea şi protecţia plantelor, care se influenţează reciproc în cadrul unor structuri agricole viabile.

BIBLIOGRAPHY

1. Bugă Dragoş şi Ion Zăvoianu (1974), Judeţul Dâmboviţa, Ed. Academică, Bucureşti
2. Coteţ Petre (1976), Câmpia Română, Ed. Ceres, Bucureşti
3. Dinu I. (1996), Bazinul râului Dâmboviţa, Ed. Macarie Târgovişte
4. PuiuŞtefan, Ispas Ştefan (1997), Pedologie – manual practic, Ed. Domino, Târgovişte
5. Robescu Valentina-Ofelia (2009), Studii privind managementul planificării şi reconstrucţiei mediului în bazinul superior al râului Dâmboviţa, Teză de doctorat, USAMV, Bucureşti
6. Roşu Alexandru (1973), Geografia fizică a României, Ed. did. şi ped. Bucureşti

FIGURI, TABELE ŞI FOTOGRAFII

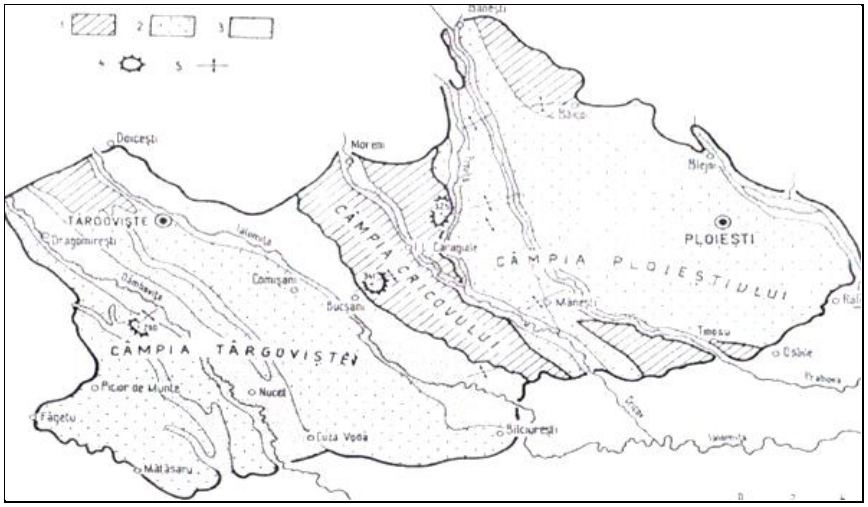

Figura nr.1 Câmpia Târgovişte-Ploieşti (după Geografia României, vol V, 2005)

Tabelul nr. 1 Principalele clase și tipuri de soluri

CLASA DE SOL	ORIZONT DIAGNOSTIC	TIPUL DE SOL	SUBTIPUL DE SOL
1. LUVISOLURI	Bt	Preluvosol roşcat (78,80 ha) Luvosol (5256,89 ha) Preluvosol (318,6ha) Luvosol albic (3973,47 ha)	Tipic, Stagnic Vertic, Stagnogleizat Vertic, Stagnic Stagnogleizat, Vertic
2.CAMBISOLURI	Bv	Eutricambosol (1542,75 ha)	Tipic, Gleizat
3.HIDRISOLURI	G	Gleiosol (43,98 ha) Stagnosol (8563,69)	Tipic, Eutric Vertic
4.PROTISOLURI	-	Regosol (972,82 ha) Aluviosol *fluvisol* (2884,59 ha) Aluviosol coluvic (47,66 ha) Litosol (304,20 ha)	Tipic,Eutric Litic, Calcaric, Gleizat Entic, Tipic
5.VERTISOLURI	-	Sol vertique(694,20 ha)	Stagnogleizat

Foto 1.Formarea solurilor stagnogleice in Picior de Munte

Foto 2.. Luvosol în Picior de Munte

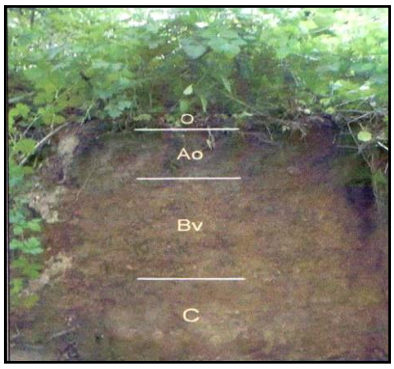

Foto 4. Preluvosol roșcat În Dragomirești

Foto 5. Aluviosol în Lucieni în Dragodana

Foto 3.Eutricambosol

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

SIBIU NEIGHBORHOODS - PAST, PRESENT AND FUTURE

Lucica Cunțan

PhD Student, "Babeș-Bolyai" University of Cluj-Napoca

Abstract: Sibiu, one of the most beautiful cities in Transylvania, was born as a city through centuries, changing gradually from a rural settlement around a church in a fortress, then a medieval city and becoming afterwards what it is today, a modern contemporary municipality. This study follows the morphology of Sibiu neighborhoods and their urbanistic evolution from the land parceling around Sibiu fortress with its rural landscape to the appareance of dwellings in different periods of time.
The development and extension of the city were influenced both of historical events during the centuries (migrations, colonisations, armed conflicts), a series of natural phenomena (floods, droughts, famine, diseases, etc.), as well as the development of craft industries which attracted the free traders, farmers, carriers, innkeepers, etc. They occupied both the space inside the fortress and the "extra muros" , near the fortress, giving rise to the outskirts (peripheral neighborhoods).
Every historical age brings changes in the development of the city, and the expansion urban planning areas become distinct areas, with their own features, delimited by different criteria, therefore neighborhoods.
The first agglomerations of dwellings were built in the Lower Town and in the Upper Town, together forming the old city center, being inhabited by Transylvanian Saxons and Hungarians. The Romanians and other nationalities, being forbidden to live inside the fortress, settle in the proximity of gates, forming the outskirts that in time becoming living areas (neighborhoods of houses), more exactly during the Habsuburg rule. The modern period of the IXth century brings together with the development of industries an expansion from rural to urban areas, which causes the extension of the living areas which culminates in the communist period after 1960s. Therefore the workers' quarters blocks are built which offers many individual living spaces on small areas.
The post December period, after the year 2000, is characterized by two distinct stages, namely the emergence of the residential neighborhoods, in the outskirts, during the first decade of the year 2000, then, due to the economic development and the need of employment, in the beginning of the second decade, there was an explosion of neighborhoods similar to the blocks from the communist period.

Keywords: Sibiu, neighborhood, residential area, history, urban

Când se vorbește despre Sibiu gândul zboară doar la cetatea medievala dar orașul era demult consolidat in acea perioada, iar istoria dezvoltării lui mai are multe file de întors.

Situat la intersecție de drumuri comerciale Sibiul este atestat documentar in anul 1190, deși urme de locuire sunt mult mai vechi. Extinderea urbana la forma actuala s-a facut treptat si fiecre etapa istorica a produs schimbări atît in suprafață cît și în stilul arhitectonic, fapt vizibil în multitudinea de stiluri pe care le-a adoptat de-alungul timpului.

Centrul istoric Urmărind hărțile şi izometriile timpului, [Fig.1] precum şi hartă topografică a României şi Google Earth, se constată faptul că această așezare rurală s-a constituit din punct de vedere morfologic, pe terasă a doua a râului Cibin, pe partea dreaptă a acestuia, la o altitudine ce variază între 420 m - 430 m.Se observă prima centură fortificată precum şi așezarea rurală dezvoltată de lungul actualelor străzi: Faurului şi 9 mai

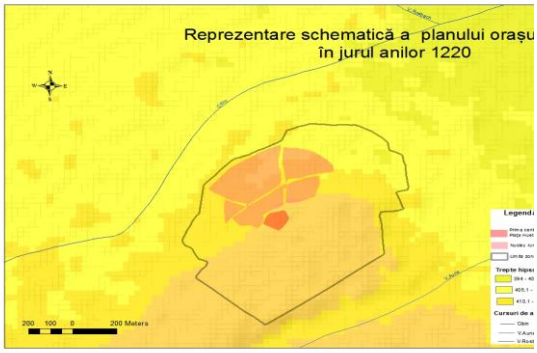

Fig.1 Reprezentare schematică a centrului istoric Sibiu în jurul anilor 1220 (după H. Fabini)

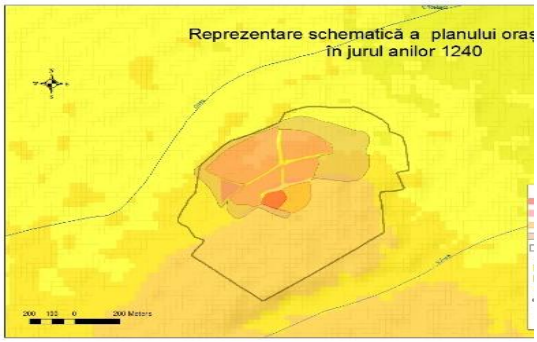

Fig.2 Reprezentare schematică centrului istoric Sibiu în jurul anilor 1240 (după H. Fabini)

În perioada 1357-1366 se extinde zona de fortificaţii (incinta III) în care intra Orașul de Sus, şi încep lucrări de protecţie a Orașului de Jos, lucrări ce constau într-o centura care se modernizează apoi de-alungul timpului. Extinderea gospodăriilor are loc, atît în secolul al XV-lea , cît mai ales în secolul al XVI-lea (1311 case de locuit în 1510). Noile construcţii şi populareа orașului şi a periferiilor a avut loc după 1614 (Emil Sigerus, 1930)

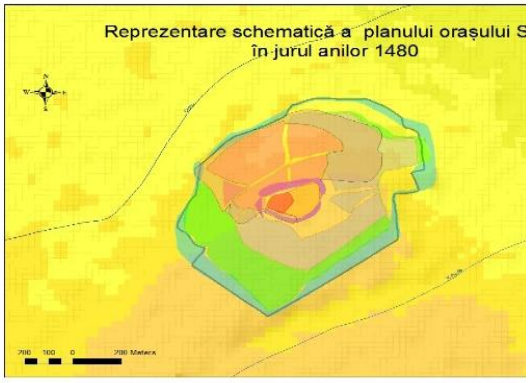

Fig.3 Reprezentarea schematică a centrului istoric în jurul anului 1480, după H. Fabini

Cartierul Măierilor. Prima comunitate de români se așează în afara zidurilor fortificate, in nordul cetății, pe malul stâng al Cibinului între Poarta Turnului si Poarta Ocnei încă din sec XV-XVI, ca urmare a condițiilor sociale, economice , etnice și religioase precum și a restricției de a se stabili și cumpăra case in Orașul de Jos. Aceasta comunitate era destul de numeroasa și numără in anul 1721 211 familii, chiar daca așezarea nu era recunoscuta ca și cartier. Statul de rezidenți definitivi ai Măierimii vine odată cu ridicarea primei biserici ortodoxe din Sibiu, biserica "Sfântul Apostol şi Evanghelist Luca" de pe str. Lunga in anul 1791 , pe un teren cumpărat în anul 1782 de la un anume G. Fronius. Primul cartier romanesc, Cartierul Măierilor situat in afara fortificațiilor este delimitat de biserica dintre Brazi, (str, Reconstrucției) și biserica Sf. Luca (de pe str. Lungă).

Cartierul Terezian. Acesta este cel de-al doilea cartier al Sibiului, ca vechime fiind structurat pe mai multe nuclee, primului nucleu , Cartierul Măierilor, format deja, i se alătură în 1892 terenul lui Konrad (actuala Piața Cluj) ce a fost cumpărat si parcelat de comunitatea orașului, apoi Terezianul în sine, localizat în zona străzilor Gladiolelor-Rusciorului-Nottara și zona Spitalului de Neuropsihiatrie, un cartier de case format din 8 străzi, cunoscut sub denumirea de cartierul marmelada datorita numelor de fructe dat străzilor (Strugurilor, Mărului, Părului, etc). Denumirea cartierului este dat in onoarea Mariei Tereza, care a sprijinit construirea complexul orfelinat și biserica Sf. Elisabeta (1767 și 1771). Pe străzile actuale Gladiolelor si Târgu Cailor exista piața Ross Platz –târg de cai, iar în zona parcului Terezian era târg de vite - Viehmarkt Platz.

Spre finele anului 1950, vechile case se înlocuiesc cu blocuri pe Strada Lungă (lângă Parcul Terezian), Aleea Petuniei, Strada Gladiolelor. Cartierul apare sub alte denumiri pe hărțile vechi: Burger-Vorstadt (jumătatea estică) și Sag-Vorstadt (jumătatea de vest) în secolul al XIX-lea și prima jumătate a secolului al XX-lea (hărțile din 1900, 1914, 1921); și Suburbiul Ocnei (jumătatea estică) și Suburbiul Turnului (jumătatea vestică) pe harta din 1921.

Cartierul Josefin. Pe locul fostei citadelei de tip Vauban, pe terenul orașului din dreptul Porții Cisnădiei, se vând în anul 1773, primele 33 de parcele, în mare parte emigranților austrieci. Românii care nu au dreptul de a locui in interiorul cetății se așează in sudul citadelei dând naștere astfel celui de-al doilea cartier locuit de romani si anume **Măierii Porții Cisnădiei.** Împreuna cu cartierul Josefini formează primele suburbii extramuros.

Cartierul Josefin delimitat de centrul istoric de actuala str. Doctor Ioan Lupaș , de str Dealului și Piața Unirii este o zona de case cu o arhitectura impunătoare.

În afara comunității de români, țiganii și-au găsit si ei loc la marginea cetății, in apropierea porților de acces. Țigănimea de la poarta Cisnădiei, ocupa din anul 1728 spațiul dintre actualele străzi Lomonosov, Someșului si Calea Dumbrăvii. Țigănimea de la Poarta Ocnei ocupa spațiul de pe malul stâng al Cibinului, în dreapta podului lângă mal. (după planul orașului din 1751). În 1767 aceștia se mută pe terenul orașului din apropierea Târgul de Cai, unde se afla si Târgul de vite.

Cartierul Lazaret este un cartier de case din zona estica a Sibiului, care se desfășoară in arealul delimitat de centura Sibiului. Gara, str. Lupeni si zona industriala est. Cartierul de case de peste podul Gării își trage numele se pare de la o mănăstire dominicană care a servit pe post de spital-leprozerie in 1474 (zona actualei autogării Atlassib) sau de la lazaretul construit in 1718 (Spital izolat pentru persoane contaminate de ciumă) in zona Porții Elisabeta (in aproprierea Pieței gării), conform lui E. Sigerus în "Cronica orașului Sibiu"

Nucleul istoric central era mărginit înspre sud-est de cartierul Josefin si cartierul românesc plasat în fața porții Cisnădiei, Înspre sud-vest cetatea era mărginită de zone verzi. Înspre nord-est este cartierul Elisabeta, cu grădini, dar cu un grad scăzut al fondului construit. Spre nord-vest, așezarea depășește Cibinul, aici fiind plasate mai vechile suburbii din fața Porților Ocnei si Turnului. Extinderea extramuros păstrează caracterul rural, ceea ce dovedește o evoluție spontană și lipsa unor reglementări urbanistice.

Spre sfârşitul sec. XIX oraşul se dezvolta spre sud-vest prin amenajarea Bulevardului Victoriei şi parcului Sub Arini (1856) iar la începutul sec. XX se parcelează zona Zimmermann(1890), cunoscuta drept Câmpul Haller şi Fonn (1903), un teren agricol situat in sudul cartierului de vile Zimmermann , delimitat de actualele străzi Stefan cel Mare si Bâlea, fiind primele parcelari urbanizate, prin care zonele devin cele mai atractive din oraş, cu vile si case cu grădini si spatii verzi. Putem afirma ca devine primul cartier rezidenţial, prin interzicerea transportului greu si a activităţilor de producţiei. In 1917 se extind parcelările planificate cu parcelarea Rosenfeld spre vest-sud vest înspre Pădurea Dumbrava.

În 1930-1933 se planifica noi parcelari spre zona vest-sud vest a oraşului (spre Pădurea Dumbrava şi Calea Poplăcii) dar acestea se ocupa destul de anevoios , cu precădere dupa1950

După anul 1948 si până în 1989, Sibiul atrage in limita administrativa fostele sate Turnişor (spre vest) si Guşteriţa (spre nord-est), precum si însemnate arii plasate înspre est spre Şelimbăr si sud-vest spre cabana Valea Aurie. Aceste zone au fost ocupate de locuinţe colective.

Instaurarea comunismului in Romania aduce importante modificări in urbanismul oraşului., ca urmare a redresării economice si a industrializării in forţă. Primele blocuri construite au fost in anii 1948-1949 pe bulevardul V. Milea , blocuri de 2 etaje + parter.

În 1957 încep construcţiile blocurilor din Terezian, apoi se ridică şi şcoala, iar cartierul prinde contur.

Cartierul Ţiglari – Lacul lui Binder. Situat in nord vestul oraşului, destul de izolat de centru, intre calea surii mici, sălciilor si lutului, cartierul Ţiglari s-a format ca un cerc in jurul lacului Binder. Denumirea a primit-o datorita fabricii de cărămidă si ţiglă care exista aici in anul 1920. După ce fabrica a fost abandonata, locul din care se excava pământul a fost umplut cu apa, iar lacul format a fost denumit Lacul lui Binder, după proprietarul fabricii. Străzile din cartier poarta denumiri emblematice, Cărămidăriei, Faianţei, Lutului, etc

În 1964 autorităţile locale de atunci au oferit primele repartiţii de terenuri pentru muncitorii de la întreprinderea 'Arsenal' şi s-au construit blocuri pentru muncitorii din construcţii. Blocurile sunt de 4 etaje, cu apartamente si garsoniere extraordinar de mici şi înghesuite. În prezent este unul din cele mai defavorizate si mai sărace cartiere ale oraşului.

Cartierul Hipodrom. Intre actualele străzi calea Dumbrăvii si Bdv. Vasile Milea era garnizoana militara austro-ungara, ce cuprinde teren de instrucţie pentru militarii infanterişti, artilerişti şi cavalerişti, care aveau aici, pentru pregătire hipodrom. După 1918 armata romana ocupa acest spaţiu, ca apoi hipodromul sa fie folosit ca sediu al echipei naţionale de hipism a României, La sfârşitul anilor 1950 a început transformarea terenului de instrucţie in zona de locuinţe. Primele locuinţe sunt blocurile militare din cărămidă, de pe str. Oituz şi Calea Cisnădiei,. Din 1965, începe construirea blocurilor turn, atît pentru muncitorii veniţi de pe satele din judeţ dar si din Oltenia si Moldova, atraşi de minunile industrializări dar si pentru funcţionari, intelectuali, militari. Dintr-un proiect mic se desprind in următorii 20 de ani "Hipodrom I " din zona bd. Bd. Vasile Milea – str. Rahova, apoi se naşte un Hipodrom II (zona străzilor Hipodromului – Luptei – Kolarov – Bd. Mihai Viteazu), Hipodrom III (zona Bd. Mihai Viteazu – Calea Cisnădiei) si "proaspătul Hipodrom IV" (Calea Cisnădiei – Calea Dumbrăvii).

Cartierul Vasile Aaron este delimitat in sud-vest de Bulevardul General Vasile Milea, in sud-est de pârâul Valea Săpunului si strada Muncel, in nord-est de strada Muncel si strada Stefan cel Mare, iar in nord-vest, de strada Vasile Aaron. Este al doilea cartier ca mărime după Hipodrom, fiind un cartier muncitoresc, tipic comunist, neatractiv turistic. Primele blocuri au fost căminele de nefamilişti din zona străzilor Electricienilor si Şoimului, din perioada 1972-1974, apoi apar blocurile cu 10 etaje de pe str. Vasile Aron, Este un cartier anost, cenuşiu, fără spatii verzi si locuri de joaca, apărut in urma înfiinţării Platformei Industriale Est: întreprinderile Balanţa II, mamutul Independenţa II, ICEMENERG, şi alte făbricuţe.

În 1970 i-a ființă **Cartierul Ștrand** unde apar primele construcții de tip vila, doua etaje plus parter si garaj. Denumirea cartierului se trage de la ștrandul municipal construit aici in anul1920. Ultimul cartier construit de comuniști este **Valea Aurie**, început in 1985,este cel mai mic (11 străzi si 64 de blocuri) si cel mai liniștit cartier de blocuri. Situat in sud-vestul orașului, in continuarea caselor de pe Calea Poplăcii, la liziera Pădurii Dumbrava, pare rupt din peisajul Sibiului fiind departe de zogomotul centrului sau de poluarea din zonele indusriale.

Sibiul după revoluția din decembrie 1989, cunoaște o ultima etapa de extindere a limitelor orașului, o noua direcție urbanistica ca urmare a instaurării democrației dar care vine la pachet cu o prăbușire a economiei, cu transformarea in fier vechi a marilor întreprinderi si automat cu o criza a forței de munca ce a dus la o migrare masiva către vestul Europei. Efectul democrație a dus la construcții cu o noua arhitectura, deschise, spațioase si luminoase. Dar, in lipsa unui proiect urbanistic pe termen lung se construiește haotic, fără a se tine cont de amenajare urbana, regim de înălțime, de spatii intre blocuri. Este un amalgam de duplexuri , case si blocuri, fără infrastructura, spatii verzi, locuri de parcare, spatii comerciale sau locuri de joaca.

Se pot distinge totuși doua etape distincte in urbanismul contemporan al orașului si anume dezvoltarea zonelor rezidențiale înainte de criza economica din 2008 si după aceasta perioada si pana in prezent .

Prima perioada 1989-2008 este caracterizata de construcții rezidențiale individuale si case de tip duplex, situate in zone liniștite, care permit o arhitectura aerisita, luminoasa, total opusa apartamentelor comuniste.

Perioada de după 2008 aduce odată cu expansiunea industriala o nevoie acuta a forței de munca si automat o imensa cerere de spatii de locuit. Acest fapt se reflecta si in arhitectura orașului care începe sa se asemene cu perioada de boom industrial si demografic ai anilor 60 din perioada comunista. Se construiește mult si pe fuga iar spațiul util devine din ce in ce mai mic, doar strictul necesar. Se trece de la apartamentele spațioase de peste 100 m la apartamente mici si garsoniere ce nu depășesc 50 mp, ceea ce amintesc de blocurile –dormitor comuniste.

Efectele noului boom rezidențial in goana de satisfacere a nevoilor populației active si fără un proiect urbanistic cert , pe termen lung, se resimt tot mai mult in traficul supraaglomerat care se desfășoară pe o infrastructura nemodernizata.

Deoareceîn limita municipiului Sibiu extinderea spre periferia spațiului construit este limitata de bariere naturale si antropice s-au căutat spatii libere sau posibile pentru reconstruire pentru a satisface nevoia de locuințe. Așa se face ca apar mici cartiere sau mai degrabă mici ansambluri rezidențiale atît in aria municipiului Sibiu cat si aria metropolitana.

A. **În aria municipiului Sibiu**

B. ***Cartiere de blocuri***

1. Cartierul rezidențial Alma, zona Turnișor, strada Frunzei/Ogorului
2. Golden Valley Residence . zona Ștrand, strada Islazului
3. Magnolia Residence, zona Turnișor, strada Calea Surii Mici
4. Panoramic Gardens Sibiu, zona Guşteriţa, strada Viilor.
5. Hermann Residence, zona Cireșica, strada Rennes
6. Theresianum Residence, zona Terezian, strada Daliei
7. Complexul rezidențial Cireșica, Calea Cisnădiei, La limita intravilanului orașului Sibiu, pe Calea Cisnadiei, in imediata vecinătate a Văii Săpunului.
8. Premium Residence Sibiu, zona Turnișor, șoseaua Alba Iulia (lângă ANL) colt cu Agricultorilor Sibiu,
9. Opera Residence zona Industriala Est, str. Stefan cel Mare,
10. Neppendorf Residence, zona Turnișor
11. HipoResidence, zona Hipodrom, strada Oștirii.

12. Ansamblul Rezidențial ART - Speranța se află pe Calea Cisnădiei, la ieșirea spre Cisnădie a orașului Sibiu, la doar 3 minute de nodul comercial Cireșica.

13. Ansamblul Rezidențial Irina Rosetti - Cireșica este situat în Sibiu, zona Calea Cisnădiei, una dintre cele mai dezvoltate și cochete zone rezidențiale din județ.

Cartiere de case Ansamblul rezidențial Cibin, zona Guşteriţa, strada Podului, 8 duplexuri

B. In aria metropolitana (localități vecine)

1. Eva Residence, cartier de 46 case, la Nord-Vest de Sibiu la ieșire din Sura Mica spre Ocna Sibiului.

2. Ansamblul Bellavista, cartier de 38 case, la 6 km de comuna Sura Mica

3. Cartierul arhitecților, cartier de blocuri , duplexuri si case individuale, pe drumul Cisnădiei, un cartier in plina dezvoltare, poate cel mai mare si mai controversat cartier , unde urbanizarea este haotica, cu străzi neasfaltate , fără alei, fără mijloc de transport in comun, , cu o infrastructura precara si fără alte servicii necesare unui cartier rezidențial. Un cartier in care s-a construit după bunul plac, unde nu s-a ținut cont de planuri, care s-a dorit un cartier de lux, dar care are in prezent peste 2000 de locuințe, un amestec de blocuri, case si duplexuri Zona cu potențial mare de dezvoltare lăsată la voia întâmplării.

Noile ansambluri rezidențiale încep sa se asemene cu construcțiile comuniste si anume multe si mici. Se construiește haotic, atît in cadrul municipiului dar mai ales in afara lui pe terenurile administrate de localitățile vecine Șelimbăr, Cisnădie, Șura Mică, Șura Mare.

Cartierele municipiului mai vechi sau mai noi, se situează totuși in topul cartierelor din țară, conform unui studiu realizat de Storia.ro și agenția de cercetare D&D Research in anul 2017.

Cartierul Valea Aurie este in top 1 pe țară din punct de vedere al liniștii și al serviciilor de transport și top 3 al calității aerului. La nivel de municipiu o clasificare din punct de vedere al liniștii ar fi Valea Aurie, Cartierul trei stejari, Sub Arini. din punct de vedereal serviciilor de transport Valea Aurie, Hipodrom 3, Vasile Aaron, Terezian și Broscărie.

Conform acestui studiu, Sibiul nu este in topul orașelor cu cel mai bun acces la facilități de recreere, și anume spații verzi, facilități sportive și culturale, dar Cartierul Valea Aurie se afla pe locul 9 pe țară, iar la nivel de oraș ultimele locuri sunt ocupate de Vasile Aron si Hipodrom. Din păcate avem si un top1 pe tara cu cel mai dezavantajos cartier – Guşteriţa.

Municipiul Sibiu a fost, este și va rămâne un pol de dezvoltare economică și urbană, în cadrul căruia putem distinge din punct de vedere arhitectural istoria dezvoltării sale.

BIBLIOGRAPHY

1. Benedek , J. (2004), *Amenajarea teritoriului şi dezvoltarea regională*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
2. Cocean, P. (2011), *Strategii de dezvoltare urbană*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca.
3. Fabini, H. (1983) *Sibiul – evoluţia oraşului* oglindită în reprezentări grafice, Sibiu,
4. Filip, S. (2009), *Planning urban*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
5. Ianoș,I. (2004), *Dinamica urbană*, Ed.tehnica, Bucuresti
6. Niedermaier, P. (1996), Der mittelalterliche Städtebau in Siebenbürgen, im Banat und im Kreischgebiet (Teil I. Die Entwicklung vom Anbeginn bis 1241), Arbeitskreis für Siebenbürgische Landeskunde, Heidelberg
7. Irimuș, I. A., Vescan, I., Man, T. (2005), *Tehnici de cartografiere, monitoring şi analiză GIS*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca.
8. Paul Niedermaier, op.cit., pag.113-114; Emil Sigerus (1997), *Cronica oraşului Sibiu* (1100-1929), Edit.Imago, Sibiu.

9. *** Județul Sibiu – 1971, Editura Academiei Republicii Socialiste România
10. *** *Planul urbanistic general*, 2009-2010
11. ***„*Studiu de fundamentare in domeniul Mediului al planului urbanistic general al municipiului Sibiu 2009"*, Universitatea „Lucian Blaga" din Sibiu, Facultatea de Științe, Centrul de cercetări de ecologie aplicată, Sibiu, 2008.
12. ***Sibiu, loc de întâlnire. Plan urbanistic general al Municipiului Sibiu, Regulament local de urbanism
13. *** Sibiu, loc de întâlnire, Plan Urbanistic General al Municipiului Sibiu 2009 - 2019
14. Planul si veduta orasului Sibiu (realizate de Giovanni Morando Visconti, respectiv Stephan
15. Welzer), 1699
16. o Planul orasului Sibiu (realizat de lt. maj. Suly), 1749
17. o Plan orasului Sibiu (*intra muros* cu parcelare schematica numerotată) 1845
18. o Planul orasului Sibiu si al suburbiilor (realizat de Johann Böbel), 1875
19. o Planul orasului Sibiu, 1911
20. o Noul plan al orasului Sibiu, schematic, ed. Josef Drotleff, 1921
21. o Planul orasului Sibiu, 1926
22. o Planul orasului Sibiu, ed. Fratii Isacu, 1930
23. o Noul plan al municipiului Sibiu G. Werder-Klein, ed. Globus, 1936
24. o Noul plan al orasului Sibiu / Plan von Hermannstadt, Verlag Jos. Drotleff, Hermannstadt, 1921
25. o Noul plan al municipiului Sibiu / Neuer Plan des Munizipiums Hermannstadt, desenat de Guido
26. Werder-Klein, editura „Globus", Krafft & Drotleff, Sibiu 1936
27. o Planul Municipiului Sibiu, de Petre Bortes, 1941
28. o Planul Municipiului Sibiu, Sibiu, ed. „Reclama Sibiului", 1947

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

GDPR IMPLEMENTATION IN HEALTHCARE SYSTEM

Lacrima Bianca Luntraru

Assist., PhD, "Petru Maior" University of Tîrgu Mureș

Abstract: The magnitude of technological developments and the globalization have been the main premises for adopting a set of general rules aimed at ensuring effective protection of personal data - Regulation (EU) 2016/679 of the European Parliament and of the Council of 27 April 2016 on the protection of individuals with regard to the use of personal data concerning the processing of personal data and the free movement of such data and repealing Directive 95/46 / EC (GDPR). It has been found that contemporary technology allows the use of personal data at an unprecedented level, with the risk that they may become public and cause serious harm, materializing the need for a regulation designed to provide increased protection.
In the present study, we attempted to map the main coordinates for the implementation of the Regulation in the medical system

Keywords: healthcare domain, liability,personal data, consent, privacy protection

1. Considerații introductive.

General Data Protection Regulation[1] reprezintă unul dintre cele mai actuale subiecte în toate domeniile de activitate, la nivelul Uniunii Europene, dată fiind aplicarea directă a acestui act normativ începând cu 25 mai 2018, dar mai ales, având în vedere numeroasele responsabilități instituite în sarcina operatorilor de date personale. Amploarea evoluțiilor tehnologice și globalizarea au fost principale premise ale adoptării acestui set de reguli generale ce vizează asigurarea unei protecții efective a datelor cu caracter personal, care sunt prelucrare prin mijloace automatizate sau care fac parte dintr-un sistem de evidență a datelor. S-a constat faptul că tehnologia contemporană permite utilizarea datelor cu caracter personal la un nivel fără precedent, existând riscul ca acestea să ajungă publice și să cauzeze serioase prejudicii.

Ab initio, se impune a fi subliniat domeniul general de aplicare teritorială a GDPR, astfel cum acesta este statornicit prin dispozițiile art. 3: *Prezentul regulament se aplică prelucrării datelor cu caracter personal în cadrul activităților unui sediu al unui operator sau al unei persoane împuternicite de operator pe teritoriul Uniunii, indiferent dacă prelucrarea are loc sau nu pe teritoriul Uniunii.*

(2) Prezentul regulament se aplică prelucrării datelor cu caracter personal ale unor persoane vizate care se află în Uniune de către un operator sau o persoană împuternicită de operator care nu este stabilit(ă) în Uniune, atunci când activitățile de prelucrare sunt legate de:

a) oferirea de bunuri sau servicii unor astfel de persoane vizate în Uniune, indiferent dacă se solicită sau nu efectuarea unei plăți de către persoana vizată; sau

b) monitorizarea comportamentului lor dacă acesta se manifestă în cadrul Uniunii.

[1] Regulamentul (UE) 2016/679 al Parlamentului European și al Consiliului din 27 aprilie 2016 privind protecția peroanelor fizice în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal și privind libera circulație a acestor date și de abrogare a Directivei 95/46/CE (GDPR), publicat în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. 119L din data de 4 mai 2016.

(3)Prezentul regulament se aplică prelucrării datelor cu caracter personal de către un operator care nu este stabilit în Uniune, ci într-un loc în care dreptul intern se aplică în temeiul dreptului internațional public.

În ceea ce privește *sistemul medical*, remarcăm faptul că acesta este afectat de multiple încercări în procesul de implementare a dispozițiilor instutite prin Regulament, dată fiind complexitatea acestui act normativ, caracterul de noutate, drepturile și obligațiile instituite, fiind practic nevoie de o reconstruire a întregului mecanism ce vizează prelucararea datelor în unitățiile spitalicești.

De la bun început trebuie subliniat faptul că ***toate instituțiile de sănătate, publice sau private, fac obiectul RGPD,*** fiind responsabile de prelucrarea datelor personale ale pacienților în cadrul acestora, precum și în ipotezele în care acționează ca și sub-contractant, cum ar fi spre exemplu, atunci când fac parte dintr-o grupare.

În vederea implementării dispozițiilor Regulamantului trebuie întreprinse numeroase acțiunii, care, în esență, se circumscriu inițiativei globale de gestionare a riscurilor,ce este inițiată de unitatea spitalicească respectivă pentru ameliorarea calității și securității îngrijirilor. Acestea se integrează în procedurile de conformitate ale instituției, respectiv, în cele ce vizează gestiunea riscurilor de securitate a sistemelor informatice utilizate.

Obligațiile care trebuie să fie luate în considerare variază în funcție de calificarea rolului instituției și natura tratamentului și a datelor utilizate. Se concretizează ***două perspective juridice***:

- De regulă generală, unitatea spitalicescă este responsabilă pentru multiplele prelucrări de date personale pe care le întreprinde, care pot sau nu să includă și aspecte ce țin de sănătatea persoanei vizate.
- În anumite cazuri, răspunderea unității se raportează la calitatea sa de sub-contractant, atunci când acționează în calitate de persoană împuternicită de operator.

2. Natura datelor prelucrate de unitatea spitalicească:

În primul rând, unitatea spitalicească prelucrează date personale, care nu sunt în mod neapărat date de sănătate, cum ar fi ,spre exemplu, datele privind identificarea persoanei, dar pentru care se aplică Regulamentul.

Potrivit dispozițiilor art. 4, pct. 1 din Regulament vor fi considerate **date cu caracter personal***orice informații privind o persoană fizică identificată sau identificabilă („persoana vizată”); o persoană fizică identificabilă este o persoană care poate fi identificată, direct sau indirect, în special prin referire la un element de identificare, cum ar fi un nume, un număr de identificare, date de localizare, un identificator online, sau la unul sau mai multe elemente specifice, proprii identității sale fizice, fiziologice, genetice, psihice, economice, culturale sau sociale*.

În general însă, spitatele colectează, generează și prelucrează date privind sănătatea, date genetice și date biometrice. Prin punctele 13,14 și 15 ale art. 4 din GDPR sunt stabilite în termeni exacții coordonatele tuturor acestor categorii de date, cupă cum urmează:

- „**date genetice”**reprezintă*datele cu caracter personal referitoare la caracteristicile genetice moștenite sau dobândite ale unei persoane fizice, care oferă informații unice privind fiziologia sau sănătatea persoanei respective și care rezultă în special în urma unei analize a unei mostre de material biologic recoltate de la persoana în cauză*;
- „**date biometrice**” *înseamnă o date cu caracter personal care rezultă în urma unor tehnici de prelucrare specifice referitoare la caracteristicile fizice, fiziologice sau comportamentale*

ale unei persoane fizice care permit sau confirmă identificarea unică a respectivei persoane, cum ar fi imaginile faciale sau datele dactiloscopice;

- „**date privind sănătatea**" *înseamnă date cu caracter personal legate de sănătatea fizică sau mentală a unei persoane fizice, inclusiv prestarea de servicii de asistență medicală, care dezvăluie informații despre starea de sănătate a acesteia.*

În acest context, se impune a fi subliniat faptul că, în acord cu prevederile considerentului 35 al GDPR, care are valoare normativă, este instituită obligația de interpretare a sintagmei ***date cu caracter personal privind sănătatea*** în sensul că acestea includ toate datele aflate în legătură cu starea de sănătate a persoanei vizate care dezvăluie informații despre starea de sănătate fizică sau mentală, trecută, prezente sau viitoare. Sunt avute în vedere:

- informațiile colectate în vederea înscrierii persoanei vizate la serviciile de asistență medicală sau în cadrul acordării servicilor respective persoanei fizice;
- orice număr, simbol sau semn distinctiv atribuit persoanei vizate în vederea identificării în scopuri medicale;
- informațiile rezultate din testarea sau examinarea unei părți a corpului sau a unei substanțe corporale inclusiv datele genetice și eșantioanele de material biologic;
- orice informații privind o boală, un handicap, un risc de îmbolnăvire, istoricul medical, tratamentul clinic sau starea fiziologică sau biomedicală a persoanei vizate indiferent de sursa acestora adică dacă provin de la un medic sau de la un cadru medical ori de la un spital, un dispozitiv medical sau un test de diagnostic in vitro.

În privința acestor categorii de date – date privind sănătatea, date genetice și date biometrice, **Regulamentul instituie un principiu de interzicere a prelucrării lor, dată fiind sensibilitatea specifică.** Acest principiu este însă însoțit de numeroase excepții statornicite prin dispozițiile art. 9, potrivit căruia, în domeniul datelor viztae, prelucrarea este permisă în următoarele trei ipoteze:

1. există un consimțământ explicit în acest sens;
2. prelucrarea este *necesară* în scopuri legate de medicina preventivă sau a muncii, de evaluarea capacității de muncă a angajatului, de stabilirea unui diagnostic medical, de furnizarea de asistență medicală sau socială sau a unui tratament medical sau de gestionarea sistemelor și serviciilor de sănătate sau de asistență socială, în temeiul dreptului Uniunii sau al dreptului intern sau în temeiul unui contract încheiat cu un cadru medical și sub rezerva respectării condițiilor și garanțiilor prevăzute la alineatul (3) al art. 9;
3. prelucrarea este *necesară* din motive de interes public în domeniul sănătății publice, cum ar fi protecția împotriva amenințărilor transfrontaliere grave la adresa sănătății sau asigurarea de standarde ridicate de calitate și siguranță a asistenței medicale și a medicamentelor sau a dispozitivelor medicale, în temeiul dreptului Uniunii sau al dreptului intern, care prevede măsuri adecvate și specifice pentru protejarea drepturilor și libertăților persoanei vizate, în special a secretului profesional.

Se impune a fi subliniat faptul că nu există o definiție generală, la nivelul regulamentului a termenului *necesar*, astfel încît ultimele ipoteze sunt susceptibile de interpretări. În vederea înlăturării oricăror discuții sau controverse este de preferat a fi utilizată în special prima ipoteză, cea a consimțământului explicit[2].

[2] În acest sens, J.P. Armstrong, A. Bywater, *What Healtcare Organizations should know about the GDPR*, prezentare publicată pe site-ul www.absolute.com/gdpr.

Bineînțeles, statul român are la îndemână posibilitatea de a legifera limitări sau condiții suplimentare referitor la datele specifice domeniul medical. În orice caz, ori de cîte ori se va pune problema procesării datelor din sistemul medical în mod obligatoriu trebuie să fie respectate condițiile din Regulament (sau cel puțin una).

Instituțiile medicale trebuie să manifeste o atenție sporită în primirea, maparea și utilizarea datelor personale, dar mai ales în observarea îndeplinirii condițiilor sus-expuse.

3. Obligațiile unității spitalicești cu privire la protecția datelor de sănătate ale pacienților

În sarcina unității spitalicești se concretizează mai multe obligații referitoare la modalitățile de punere în practică a datelor cu caracter personal privind sănătatea[3].

În primul rând, intituția este obligată să respecte în totalitate și întocmai principiile generale privind asigurarea protecției datelor de sănătate – finalitate, pertinență și proporționalitate, conservare limitată, securitate și confidențialitate, respectarea dreptului persoanei.

În al doilea rând, unitatea spitalicească trebuie să își adapteze procedurile la prevederile Regulamentului, ceea ce presupune următoarele:

- *Trebuie ținută o documentație internă, care să vizeze descrierea modalități de prelucrare înterprise și măsurile de punere în conformitate a acestora cu prevederile noii reglementări.* În anumite cazuri, mai ales atunci când sunt vizate activități de cercetare, este necesară obținerea prealabilă a unei autorizații în acest sens, emisă de Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal.

- *Trebuie să numească un responsabil cu protecția datelor personale*. Toate institutile publice sunt vizate de această obligație potrivit art.37, alin. (1), lit. a din Regulament. În ceea ce privesc instituțiile private, nu există obligația expresă în acest sens.Cu toate acestea, având în vedere dispozițiile art. 37, alin. (1), lit. c, ori de cîte ori este vizatăprelucrarea datelor sensibile, precum cele menționate de prevederile art. 9, se concretizează această obligație și în sarcina operatorului respectiv. Deci, implicit și spitatele private au obligația de a-și numi un responsabil cu protecția datelor, obiectul lor de activitate raportându-se în genere la datele de sănătate, datele sensibile în general.

De altfel, în cuprinsul Ghidului orientativ de aplicare a Regulamentului General pentru Protecția Datelor destinat operatorilor, lansat în luna septembrie a anului 2017, Autoritatea Națională de Supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal recomandă în mod insistent desemnarea unui responsabil cu protecția datelor chiar și în ipoteza în care entitatea vizată nu are obligație expresă în acest sens, având în vedere efectul benefic mai exact asigurarea respectării dispozițiilor Regulamentului. Se subliniază ideea că acest responsabil cu protecția datelor reprezintă un avantaj major pentru Operator în vederea înțelegerii și respectării obligațiilor ce sunt legiferate prin intermediul GDPR.

În mod efectiv, responsabilul cu protecția datelor are obligația de a informa și consilia operatorul cu privire la obligațiile instituite în sarcina sa de către legiuitor; obligația de a monitoriza respectarea regulamentului; obligația de a aduce la cunoștința operatorului concluziile studiilor de impact privind protecția datelor; obligația de a se perfecționa în domeniu; obligația de a coopera cu autoritatea pentru protecția datelor, de a reprezenta punctul de contact în relația cu aceasta.

- *Trebuie să asigure respectul drepturilor tradiționale ale persoanei cu privire la prelucrarea datelor sale* - dreptul de a fi informat asupra operațiunii de prelucrare, dreptul de acces al persoanei vizate, dreptul la rectificare, dreptul la restricționarea prelucrării pentru motive legitime.

[3] În acest sens, *Établissements de santé: préparez-vous au règlement européen sur la protection de donnés personnelles (RGPD*), prezentare susținută de L Agence Française de la Santé Numérique, RGPD Fiche : Impacts en établissement de santé – Novembre 2017.

Noi drepturi sunt prevăzute, cum ar fi, spre exemplu, dreptul la portabilitatea datelor sau dreptul de a fi uitat, care dobândesc uneori funcționalități specifice și trebuie să fie prevăzute în sistemele de informare folosite de instituție. Astfel, art. 20 legiferează dreptul la portabilitatea datelor statuând în sensul că persoana vizată are dreptul de primi datele personale ce o privesc și pe care le-a furnizat operatorului într-un format structurat accesibil, respectiv dreptul de a le transefar altui operator, fără obstacole. (art. 20)

În ceea ce privește dreptul de a fi uitat, acesta este statornicit prin disp. art. 17, care prevăd că persona vizată are dreptul la ștergerea tuturor datelor personale ce o privesc fără întârzieri nejustificate. (art. 17). Aceste se aplică oricărei prelucrări de date privind sănătatea, mai puțin în privința celor ce fac obiectul cercetărilor științifice. Excluderea se justifică din perspectiva preocupării de menajare a studiilor vizate, avându-se în vedere modalitatea în care exercitarea acestui drept ar afecta[4].

Se ridică o serie de probleme de implementare, fiind criticabilă modalitatea neclară în care este instituit acest drept. Operatorii de date personale vor fi puși în situația în care trebuie să dezvolte soluții tehnice complexe astfel încît orice ștergere a datei personale procesate, la cererea unei persoane, să fie posibilă.

- *Realizarea unei analize a impactului prelucrării datelor personale care vizează atît riscurile de securitate și tehnice, precum și riscurile juridice pentru persoane***,** înainte de a pune în aplicare anumite prelucrări,mai ales, acele care au legătură cu datele în masă, privind sănătatea.Este suficietă o singură evaluare pentru mai multe operațiuni de procesare similare, care prezintă același riscuri sau atunci când se extinde un serviciu și i se atribuie noi funcționalități. Totuși în măsura în care în aceste ipoteze pot fi identificate riscuri noi, trebuie realizată o nouă evaluare a impactului asupra vieții private.

- *Trebuie să se acorde o atenție sporită ipotezelor în care se încheie contracte de prestări servicii cu terții.*Din momentul în care unitatea spitalicească recurge la un prestator de servicii extern, iar acest lucru implică tratarea datelor personale de sănătate trebuie să fie încheiat cu prestatorul un contract, în cuprinsul căruia să fie precis individualizat conținutul obligațiilor ce incubă prestatorului, de regulă, o prezentare detaliată a dispozițiilor art 28 din Regulament.

În cazul în care, unitatea spitalicească nu are puterea de control asupra modalității de contractare sau asupra mijloacelor de lucru folosite de prestator, trebuie, pe cît posibil, ă fie instituită în orice mod posibil (declarații , convenții etc) obligația prestatorului de a garanta că va respecta principiile Regulamanetului.

- *Trebuie să se pună în practică proceduri care permit garantarea securității și confidențialității datelor personale în acord cu respectul politicii generale de securitate a sistemelor de informație din domeniul sănătății și să se respecte întocmai obligațiile legate de conservarea datelor* – să fixeze o durată de conservare, să organizeze o modalitate de arhivare, să se asigure capacitatea de restituire a datelor de sănătate.

- *Trebuie să se semnaleze Autoritatea Națională de supraveghere a Prelucrării Datelor cu Caracter Personal*cu privire la orice incident de securitate care implică datele personale.

4. Etapele implementării GDPR

În vederea implementării dispozițiilor regulamentului pot fi concretizate șase etape:

1. *Desemnarea unui responsabil cu protecția datelor în acord cu prevederile art. 37-39 din Regulament.*
2. *Cartografierea datelor personale – art. 30 din Regulament.*

[4] E. Vollebregt, *The new General Data Protection Regulation impact on medical devices industry*, articol publicat online la adresa www.medicaldeviceslegal.com

Printre procedurile inițiale care trebuie întreprinse în vederea implementării regulamentului se numără întocmirea evidenței activităților de prelucrare. Indiferent de profilul de activitate sau de natura datelor personale sau scopul prelucrarea acestora, dacă organizația are mai mult de 250 de angajați există obligația cartografierii prelucrării datelor cu Caracter Personal în temeiul articolului 30.Obligația se concretizează și în sarcina operatorilor din sistemul privat cu mai puțin de 250 de angajați însituațiile în care prelucrarea pe care o efectuează este susceptibilă să genereze un risc pentru drepturile și libertățile persoanelor vizate, sau dacă prelucrarea nu e ocazională sau include categorii speciale de date precum cele prevăzute de disp. art. 9.

Potrivit articolului 30, unitatea spitalicească trebuie să întocmească o evidență clară a următoarelor informații:

-Numele și datele de contact ale operatorului și, după caz, ale operatorului asociat ale reprezentantului operatorului și ale responsabilului cu producția datelor.

- Scopurile prelucrării.

- Descrierea categoriilor de persoane vizate și a categoriilor de date cu caracter personal.

- Categoriile de destinatari cărora le-a fost sau le vor fi divulgate datele cu caracter personal, inclusiv destinatarii din țările terțe sau organizații internaționale.

- Transferurile de date cu caracter personal către o țară terță sau organizație internațională, inclusiv identificarea țării terțe sau organizații internaționale respective și, în cazul transferurilor menționate la articolul 49 aliniatul (1) al doilea paragraf, documentația care dovedește existența unor garanții adecvate.

- Acolo unde este posibil termenele limită preconizate pentru ștergerea diferitelor categorii de date.

- Acolo unde este posibil, o descriere generală a măsurilor tehnice și organizatorice de securitate menționate de dispozițiile articolului 32.

În ipoteza unui control din partea autorităților de supraveghere competente toate aceste informații trebuie să fie puse la dispoziția organelor abilitate.

3. Stabilirea unor priorități pentru acțiunile care trebuie să fie puse în practică cu privire la riscurile inerente prelucrări datelor, asupra drepturilor și libertăților persoanelor vizate.

4. Gestiunea riscurilor – efectuarea unui studiu de impact asupra protecției datelor personale pentru fiecare dintre prelucrările întreprinse, susceptibilă de a creea riscuri.

5. Organizarea unei proceduri interne care să garanteze luarea în considerare protecției datelor la orice moment ținem cont de ansamblul evenimentelor care pot să survină cu privire la prelucrarea datelor.

6. Asigurarea că regulamentul este bine pus în practică și este în conformitate cu toate interpretările actualizate.

5. Scurte considerațiuni cu privire la criteriile consimțământului adecvat în termenii GDPR

Pornind de la regulile instituite în cuprinsul art. 9 cu privire la prelucrarea datelor sensibile și având în vedere faptul că în două din cele trei ipoteze în care este permisă această operațiune, se omite definirea unui termen esențial, și anume acela de *necesar*, apreciem că în domeniul medical, cel mai adesea se va recurge la tratarea datelor specifice doar în ipoteza în care există un consimțământ explicit în acest sens al persoanei vizate. În aceste condiții, am considerat oportun studiului nostru de a sublinia o serie de consideațiuni cu privire la caracteristiciile juridice pe care acest consimțământ trebuie să le îndeplinească.

Potrivit art. 4, pct. 11 din Regulament „*consimțământ*" al persoanei vizate înseamnă orice manifestare de voință liberă, specifică, informată și lipsită de ambiguitate a persoanei vizate prin care aceasta acceptă, printr-o declarație sau printr-o acțiune fără echivoc, ca datele cu caracter personal care o privesc să fie prelucrate.

Din definiție, se deduce că este obligatorie concretizarea unui proces activ, care poate inclusiv să presupună încercuirea unei căsuțe speciale, alocate în acest sens pe un website. În orice caz, procesatorul de date personale trebuie să își asigure o dovadă concretă în sensul că, consimțământul a fost efectiv și în mod real exprimat. În termenii Regulamentului, se poate remarca că este permisă exprimarea consimțământului și anterior datei de 25 mai 2018, fiind considerat valabilpotrivit normelor instituite prin acesta, atîta timp cît sunt îndeplinite toate cerințele în acest sens. Pe de altă parte, în ipoteza în care consimțământul a fost exprimat anterior, însă nu se circumscrie condițiilor unui consimțământ explicit, nu va fi valabil, fiind necesară suplinirea omisiuniilor.

Totodată, consimțământul va fi considerat ca invalid în cazul în care există un dezechlibru evident între persoana vizată și operatorul de date. Acest aspect va fi dificil de implementat în practică, în special în ipotezele în care medicul prescrie utilizarea unui program pe care îl folosește spitalul pentru monitorizarea pacienților la distanță., cum ar fi cazul aparatelor care se poartă pe corp De cele mai multe ori pacientul aflat într-o astfel de situație nu va avea libertatea de a refuza procesarea datelor sale personale. Aceeași problemă se ridică și în ipoteza în care pacientul este subiectul unei cercetări științifice, cu mențiunea că în acest sens, există o serie de reglementări în cuprinsul art 89 și următoarele care permite anumite derogări.

În domeniul medical, se instituie o cerință expresă a consimțământului, și anume aceea de a fi explicit. Remarcăm faptul că legiutorul omite însă să definească acest *termen*, lăsând loc de interpretări și controverse, ceea ce în mod cert va afecta implementarea practică a consimțământului în domeniul medical. În orice caz, este general acceptat că un consimțământ explicit este cea mai riguroasă formă a acordului ce poate fi exprimată.

Termenul de explicit este definit în dicționarul explicativ al limbii române ca semnificând limpede, deslușit, lămurit, clar, fără dubiu fără echivoc[5]. Din perspectiva strict juridică, respectarea acestei cerințe presupune obținerea consimțământului în fața unei autorități cum ar fi, spre exemplu, un notar public. Însă termenul de explicit trebuie interpretat într-o manieră mai practică, astfel încît, consimțământul să poată fi exprimat și prin intermediul unui formular tipizat, care să conțină o serie de caracteristici care să demonstreze existența unui consimțământ real și complet, dar și limitele acesteia.[6]

Așadar, sectorul medical va trebui să acorde atenție maximă procesului de obținere a consimțământului, repectiv implementării unei metode cît mai adecvate obținerii acestuia.

Consimțământul exprimat trebuie să fie unul complex, care să acopere cît mai multe potențiale trensferuri de date cu caracter pesonal, inclusivcele internaționale sau stocarea datelor pe un cloud.

Este important de subliniat faptul că oodată ce a fost în mod corect emis consimțământul pacientului, nu mai este necesară o exprimare suplimentară privind prelucrarea secundară a datelor acesteia în sensul înscrierii într-un registru internet spre exemplu, cu condiția ca să fie respectate garanțiile adecvate.

[5]Academia Română, Institutul de lingvistică Iorgu Iordan, *Dicționarul explicativ al limbii române, ediția a II-a revăzută și adăugită,* Ed. Univers Enciclopedic Gold, București, 2012.

[6] În acest sens, G.Coca, O. Lazăr, *Despre confidențialitatea informațiilor și viața privată a pacienților*, lucrare publicată în volumul Sesiunii Științifice a Institutului de Cercetări Juridice Acad. Andrei Rădulescu, Simplificarea – imperativ al modernizării și ameliorării calității dreptului, 17 aprilie 2015, Ed. Universul Juridic, București, 2015.

6.Concluzii

Conformitatea cu GDPR reprezintă o prioritate majoră indiferent dacă sunt vizate unități spitalicești private sau publice .În acest sens trebuie adoptată o abordare proactivă, metodică și temeinică informată din toate perspectivele juridice, informatice sau de management.

Etapele implementării Regulamentului trebuie respectate întocmai și în permanență trebuie urmărită identificarea măsurilor de securitate ce se impun a fi implementate în vederea reducerii la minimum a riscurilor de acces neautorizat la date personale. Este introdus un nou instrument cu scopul a contribui la înlăturarea oricărui risc privind drepturile și libertățile peroanelor fizice – evaluarea impactului asupra protecției datelor anterior operațiunii de prelucrare.

În fine, întreaga reglementare se situează sub auspiciul principiului responsabilității, care presupune o serie de obligații ce incubă operatorului de date peresonale , menite să consolideze protecția drepturilor individuale, dar și să creeze oportunităț pentru alți profesioniști.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

A MARKET PERSPECTIVE ON THE ENTERPRISE VALUE – ANALYSIS OF THE RELATION BETWEEN THE MARKET CAPITALIZATION AND THE VALUE OF THE LISTED ENTERPRISE

Viorica Mădălina Ion

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract:This paper is part of the research on the enterprise value and the maximization of this value and analyzes the relation with the market capitalization of a company listed on the international stock exchanges, for which the datasets available start with the year 1999 - present. Although the enterprise value is complex, depending on many factors, both tangible and intangible, I have chosen to study the relation with the market cap, because it reflects a market perspective, i.e. investors', with respect to the net value of a company through the (fluctuation of) the share price.
For this analysis, I have considered the instruments made available from the programs Excel and Eviews.

Keywords: enterprise value, market capitalization, share price, time series, scatter chart.

Introducere

Importanţa analizei şi cunoaşterii valorii întreprinderii rezidă din faptul că mediul concurenţial şi părţile interesate[1] de valoarea întreprinderii (acţionarii, fondatorii, investitori, băncile, angajaţii, statul, publicul larg, ş.a.) constituie perspective esenţiale ale activităţii întreprinderii şi ale valorii acesteia, şi care trebuie avute în vedere pe tot parcursul vieţii acesteia. În acest sens, lucrarea de faţă analizează valoarea întreprinderii şi factorii de influenţă a acesteia, prin analiza evoluţiei indicatorilor valorii unei importante companii producătoare de oţel.

Scopul cercetării îl reprezintă determinarea influenţei capitalizării bursiere asupra valorii de piaţă a întreprinderii, cu ajutorul programelor specializate, precum Excel sau EViews 10 Student Version Lite.

În cele ce urmează, am analizat şi unele teorii cu privire la valoarea întreprinderii, inclusiv din punctul de vedere al pietei bursiere, precum şi datele publice[2] cu privire la o companie listată pe cele mai importante burse internaţionale[3], care este şi cel mai important producător mondial de oţel[4]. Relaţia directă dintre capitalizarea bursieră a intreprinderilor cotate şi valoarea întreprinderii este recunoscută de literatura de specialitate, şi analizată în lucrarea de faţă.

Stadiul actual al cercetării cu privire la valoarea întreprinderii

a. Introducere în tematica acoperită de literatura de specialitate

Punctele de vedere, abordările şi/sau teoriile cu privire la valoarea întreprinderii sunt prezentate în cele ce urmează.

[1] Engl. stakeholders
[2] https://www.macroaxis.com/invest/symbolRatiosCorrelations/MT?t=vd
[3] New York (MT), Amsterdam (MT), Paris (MT), Luxembourg (MT), Barcelona, Bilbao, Madrid şi Valencia (MTS) (http://corporate.arcelormittal.com/investors/equity-investors/listings)
[4] ArcelorMittal - lider global în producţia de oţel şi minerit şi principalul furnizor de produse din oţel, cu o prezenţa în 60 de ţări; în România, deţine ArcelorMittal Galaţi, ArcelorMittal Hunedoara (singura listată pe Bursa de valori Bucureşti - simbol SIDG), ArcelorMittal TUBULAR PRODUCTS IASI (delistata /retrasă de pe RASDAQ la 19.9.2015). (http://corporate.arcelormittal.com/)

- Valoarea întreprinderii cuprinde atît elemente corporale cît şi incorporale, precum:
  a. Active, fie reale (precum echipamentele), fie imateriale (cum ar fi brevete, contracte, know-how);
  b. capacitatea de rambursare a datoriilor (solvabilitatea finală), respectiv solvabilitatea imediată;
  c. dividendele distribuite, dacă avem în vedere că investitorii prefera sa încaseze dividende cash (Long, 1978; Loomis, 1968; Miller si Scholes 1982);
  d. capacitatea de a realiza plusuri de valoare, existenţa de sinergii; posibilitatea de a realiza economii de scară sau de a atinge mărimea critică şi altele. (Toma, 2011)
- Pe de altă parte, evaluarea în funcţie de piaţă, la valoarea justă (fig.1), are scopul de a estima preţul la care ar avea loc o tranzacţie reglementată, de vânzare a unui activ, la data de evaluare, în condiţii de piaţă actuale.Valoarea justă are la bază ipotezele (precum condiţia şi amplasamentul activului, restricţii privind vânzarea sau utilizarea activului, inclusiv ipoteze privind riscul), pe care le-ar folosi participanţii pe piaţă,presupunând că aceştia acţionează pentru a obţine un beneficiu economic maxim. (IFRS, 2013)

Fig. 1 Valoarea justă, ca funcţie de date de intrare observabile relevante

Sursa: reprezentarea autorului

- Teoriile privind relevanţa cotaţiei bursiere consideră că analiza cursului, a volumului tranzacţiilor şi a indicatorilor bursieri, pe mai mulţi ani, nu poate anticipa evoluţia viitoare a întreprinderii (teoria evoluţiei aleatoare). Ideea preţurilor cu mişcare aleatorie[5], imposibil de prevăzut ale acţiunilor se regăseşte şi în ipoteza pieţelor eficiente[6], introdusă de profesorul american Eugene Fama (1970). Conceptul pieţei eficiente are la baza ipoteza integrării tuturor informaţiilor legate de compania emitentă în cursul bursier al acesteia, care coincide cu valoarea intrinseca a acţiunii, pe baza următoarelor considerente: (i) un număr foarte mare de participanţi pe piaţă urmăresc maximizarea profiturilor si evaluează titlurile de pe piaţă, în mod independent; (ii) investitorii sunt raţionali, au aversiune la risc si intenţionează sa achiziţioneze active care sa asigure cel mai mare randament, la un nivel dat al riscului; (iii) informaţiile noi apar pe piaţă în mod aleator si sunt independente; (iv) nu exista costuri de informare, costuri fiscale si de tranzacţionare; (v) rentabilitatea acţiunilor urmează o distribuţie normală. Limitele privind abilitatea pieţei de a produce eficienţa informaţională sunt: procesarea informaţiilor noi antrenează costuri monetare si de timp, iar "preţurile ineficiente" pot persista, atîta timp cît câştigul din tranzacţionarea intensa, pe baza informaţiilor este mai mic decît costurile de tranzacţionare[7](A.S.E., 2007).
- Conform teoriei aşteptărilor raţionale (în anii '70), se considera că preturile acţiunilor încorporează întotdeauna cea mai buna informaţie despre valorile indicatorilor fundamentali şi că preturile se modifica doar datorita unor informaţii bune si noi (A.S.E., 2007).

[5]engl. random walk
[6]engl. efficient market hypothesis (EMH)
[7] Operatiunile de short-sale pot fi considerate ca având costuri mai mari

- Teoria keynesiană considera că reevaluarile zilnice ale bursei sunt realizate pentru a facilita transferul investitiilor vechi intre doi investitori, exercitand o influenta decisiva asupra ratei curente a investitiilor și de aceea, nu are sens infiintarea unei noi firme, la un cost mai mare decat cel la care aceeasi afacere poate fi achizitionata. In acelasi timp, exista o motivatie de a investi o suma ce ar parea extravaganta, intr-un nou proiect, daca acesta va putea fi tranzactionat la bursa cu un profit mare si imediat (Keynes, Teoria Generala).
- Teoria coeficientului q a lui Tobin[8] stabileşte un mecanism, potrivit căruia politica monetară influenţează economia, prin intermediul cursului acţiunilor (Tobin, 1969), q fiind direct proporțional cu Capitalizarea bursiera (CB); aceasta din urmă care reflectă opinia publică privind valoarea netă a companiei, prin prisma (fluctuației) cursului acțiunilor la bursă:

$q = CB/c_{î}$ unde q= coeficientul lui Tobin, $c_{î}$ = costul reînnoirii dotării tehnice, CB = capitalizarea bursieră a întreprinderilor, CB = c*N Unde c=cursul bursier; N=numărul total de acţiuni

Sursa: (Academia Română - Institutul de Cercetări Financiare şi Monetare "Victor Slăvescu", 1998)

Coeficientul q (sau indicatorul P/BV[9]) evidențiază surplusul de valoare, apreciat de piață, față de valoarea societății stabilită ca un cost de înlocuire a activelor deținute[10] și reprezinta o valoare invizibila a afacerii, numită fond comercial[11], care tine cont de factori precum: pozitia (geografica, sau pe piata de capital) a societății, de relațiile cu clienții, furnizorii, bănci, de performantele manageriale, de specializarea si experienta personalului.

Tabelul 1 Valori posibile ale coeficientului lui Tobin

Valorile q	explicații
q >1	Piața consideră că sunt bune oportunități investiționale în afacerea respectivă. Firmele de valoare mare au probabil avantaje competitive semnificative, ceea ce explică capitalizarea bursieră ridicată și atractivitatea lor pentru investitori; Piața acceptă să plătească un suprapreț pentru activele societății, datorită percepției că valoarea de piață a acestora este mai ridicată sau datorită efectului pozitiv conjugat al unor active necorporale, cum ar fi: vad comercial, brevete, licențe, pregătire profesională deosebită a personalului etc.
q <1	Firma nu este atractivă pentru investitori, este subevaluată, etc.

Sursa: (OPREAN, 2008)

[8] James Tobin (1918 - 2002), laureat al premiului Nobel pentru economie (1981), "The Sveriges Riksbank Prize in Economic Sciences in Memory of Alfred Nobel 1981". Nobelprize.org. Nobel Media AB 2014.Web. 7 May 2018, http://www.nobelprize.org/nobel_prizes/economic-sciences/laureates/1981/

[9] Engl. Price/book value (analizat de autor într-o cercetare anterioara, https://www.jsrpublishing.com/ro/numar/5/nr-1-mai-2016/)

[10] Pentru mai multe considerații cu privire la coeficientul q, a se vedea și lucrarea "Mecanisme de transmisie a politicii monetare", http://www.dofin.ase.ro/Working%20papers/Bogdan%20Cozmanca/Dizertatie.pdf

[11] În management, este considerata o componenta a capitalului intelectual; în contabilitate, fondul comercial generat intern nu se înregistrează, și apare in situațiile financiare (bilanț consolidat), in urma procesului de fuziune.

Conducătorii firmei creează valoare pentru acționari și firma va avea o valoare în creștere, dacă valoarea de piață a capitalului propriu este mai mare decît valoarea contabilă a acestuia, respectiv distrug valoarea, dacă relația este inversă.

Obiectivele

Scopul cercetării îl reprezintă analiza relației dintre capitalizarea bursieră (C) și valoarea firmei (V) – variabila aleatoare, pornind de la ipoteza de lucru că cei doi indicatori se influențează în mod direct.

Metodologia cercetării

Distribuția de probabilitate/ funcția de densitate a variabilei aleatoare este reprezentarea valorilor pe care le poate lua aceasta.

Primele observații sunt prezentate mai jos:

a) Grafic de bare 3D –compară variabilele anuale din perioada 1995-prezent, din axa orizontală și axa de adâncime.

Fig. 2 Comparație între valoarea întreprinderii (V), capitalizare (C) și alți factori

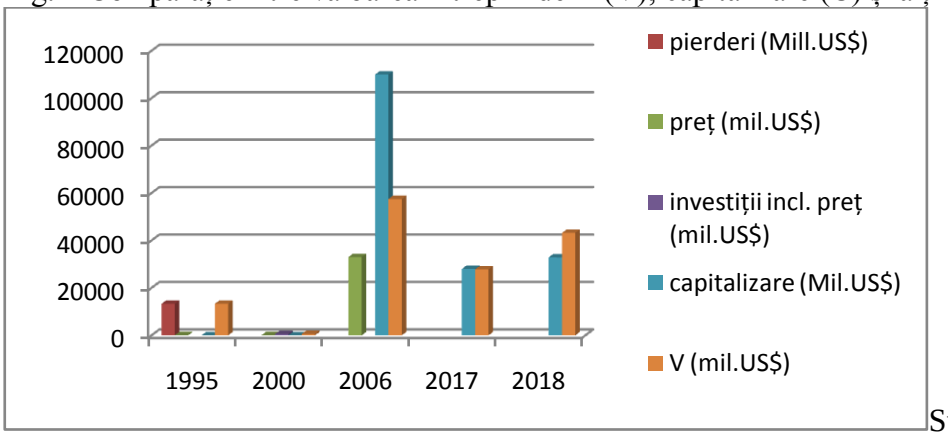

Sursa: reprezentarea autorului

b) diagrama xy (prin puncte)[12] – cu valorile x pe un rând, iar valorile y corespondente în coloanele adiacente, combină valorile x și y în puncte de date individuale și le afișează la intervale neregulate sau, sau în grupuri, pentru afișarea și compararea valorilor numerice statistice (fig.3).

Fig. 3 Graficul indicatorilor capitalizare și valoarea întreprinderii, pentru perioada 2006-2018

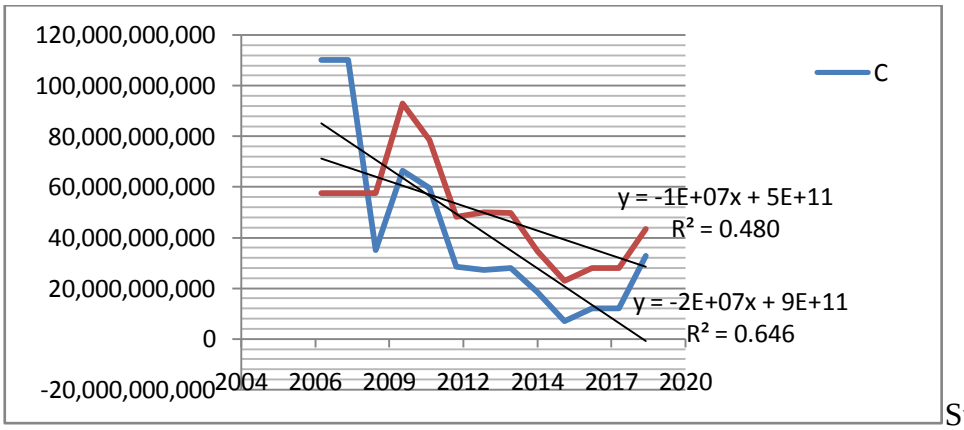

Sursa: reprezentarea autorului

[12]Engl. scatter

Diagrama prin puncte se utilizează şi pentru o scală logaritmică, cu recomandarea de a ajusta scalele axelor independente, pentru a evidenția informații despre date care conțin perechi sau seturi grupate de valori.

Fig. 4 scala logaritm natural a celor două variabile

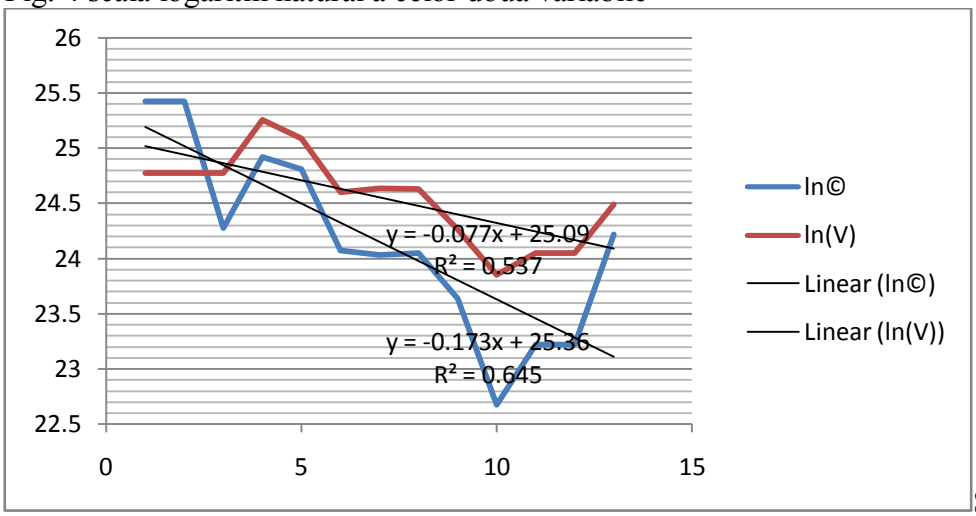

Sursa: prelucrarea autorului

Operaţiile matematice utilizate pentru analiza econometrică sunt:

- logaritmarea – pentru interpretarea coeficienţilor obţinuţi din regresie (aceştia sunt elasticităţi), cu excepţia seriilor care au şi valori negative sau zero.
- prima diferenţă ($x_t - x_{t-1}$) - pentru staţionarizarea[13] seriilor.

Prelucrarea seriilor de timp, în programul Eviews

Analiza seriilor de timp este disponibilă în fereastra seriei, prin opţiunea view> Descriptive Statistics; sau opţiunea *view*[14], urmată de comanda aleasă[15].

- introducerea ecuaţiei, din fereastra fişierului de lucru, opţiunea (genr)[16], unde x(-n) reprezintă observaţia x_{t-n} , iar x(n) reprezintă observaţia x_{t+n} .
- pentru a testa staţionaritatea unei serii de timp, *View/Unit Root Test,* cu opţiunile:

- Test type: tipul testului de rădăcină unitară (Augmented Dickey-Fuller, Phillips-Perron);

- Test unit root in:1st difference – prima diferenţă a seriei (de obicei în cazul în care testul aplicat asupra seriei nivel a arătat că seria este nestaţionară);

A doua diferenţă[17] a seriei, atunci când şi testul aplicat primei diferenţe a arătat că seria de prime diferenţe este nestaţionară, şi se include[18]:

• Intercept – dacă testul să includă şi un termen constant, când din graficul seriei se observă că aceasta fluctuează în jurul unei anumite valori sau porneşte dintr-o anumită valoare.

• Trend and intercept – în cazul în care seria prezintă un trend.

[13] Din punct de vedere economic, o serie este staţionară dacă un şoc asupra seriei este temporar (se absoarbe în timp).
[14] Comanda *Spreadsheet* permite vizualizarea/modificarea datelor seriei; *Graph,* pentru reprezentarea grafică a seriei; *Descriptive Statistics* - primele patru momente ale distribuţiei seriei; *Tests for Descriptive Statistics* - teste statistice asupra momentelor seriei; *Distribution* pezintă distribuţia seriei, iar *Correlogram* prezintă funcţia de autocorelaţie şi autocorelaţie partială.
[15] De exemplu, *View/Graph/Line,* pentru graficele seriilor
[16] Engl. Generate series by equation
[17] Engl. 2nd difference
[18] Engl. Include in test equation

• None – in cazul în care seria fluctuează în jurul valorii 0.
• Level – seria nivel (seria efectivă);

Dacă valoarea testului este mai mare decît valoarea critică, nu este respinsă ipoteza nulă – seria are o rădăcină unitară (este nestaţionară).

Rezultate

Analiza seriilor de timp pentru variabila valorii întreprinderii, în perioada 2006-2017, are în vedere primele patru momente ale seriei, prezentate sintetic in tabelul 2.

Tabelul 2. Media, deviaţia standard a seriei, coeficientul de asimetrie și kurtotica pentru datele privind valoarea întreprinderii (V)

momentele unei serii de timp	**descriere**	**Valoare dorita**	**observatii**	**alte valori**	
Media aritmetica	suma observaţiilor împărţită la numărul de observaţii	0 t.	serie de timp staţionară - media seriei de timp să fie constantă iar varianţa seriei să fie constantă.		
Deviaţia standard a seriei	măsură a dispersiei observaţiilor (s)				
Coeficientul de asimetrie (S) pentru o serie de timp	măsură a asimetriei distribuţiei faţă de media sa	0	pentru o distribuţie normală		
Kurtotica (K)	înălţimea distribuţiei seriei	3		K <3, platycurtotică (cu înălţime mai mică comparativ cu o distribuţie normală)[19]	

[19] k>3, distribuţie leptocurtotică (cu înălţime mai mare decît o distribuţie normală);

Sursa: prelucrarea autorului

Pentru ca seria de timp să fie staţionară, media seriei de timp să fie constantă (observaţiile trebuie să fluctueze în jurul mediei), iar varianţa seriei să fie constantă; dacă seria nu este staţionară, prin diferenţiere, se obţine o serie staţionară, iar ordinul de integrare a seriei reprezintă numărul de diferenţieri succesive necesare pentru obţinerea seriei staţionare (numărul de rădăcini unitare al seriei)[20]. (Codirlaşu, 2007)

Concluzii

Consider că piața, prin mecanismele specifice și cursul acțiunilor, implicit capitalizarea bursieră, oferă o opinie realistă, actuală cu privire la întreprinderile listate, fiind o estimare a participanților pe piață asupra a ceea ce întreprinderea posedă, produce, asupra potențialului său de creștere, dar și a riscurilor asociate. Valoarea întreprinderii, atunci când este calculată pe baza cursului, care este un preţ efectiv al tranzacţiilor realizate şi care reflectă „în timp real" estimările pieţei privind impactul acţiunii factorilor din interiorul şi exteriorul întreprinderii asupra valorii acesteia, este o valoare realistă. Percepția investitorilor generează fluctuații ale prețului acțiunilor, in funcție de știri precum creșterea veniturilor sau vânzărilor companiei, lansarea de noi produse, schimbările din conducere sau din legislație. Dincolo de aspectele contabile, valoarea întreprinderii (V) presupune si o apreciere strategică a acesteia (Toma, 2011).

Prețul fiecărei tranzacții cu acțiuni ale societății listate conduce la modificarea capitalizării, totuși acest indicator nu reflectă întotdeauna valoarea reală a companiei (ca în cazul ofertelor de preluare sau de achiziție); pentru a corecta acest dezavantaj, se poate lua în calcul un curs bursier mediu. Ca și alți indicatori, trebuie analizat în contextul poziției și stării societății, de exemplu randamentul câștigurilor și randamentul dividendului, precum și multiplii valorii contabile ai sectorului din care face parte firma.

În țara noastră, coeficientul q (a lui Tobin) nu este utilizat, deoarece analiza comparativă, pe baza ratei lui Tobin, între firme românești din același sector, presupune cunoașterea costului estimat de înlocuire a activelor firmelor cotate, pe baza inspecției riguroase a activelor firmei.

Această cercetare a valorii întreprinderii și a relației cu diverșii săi factori de influență este încă limitată, și posibilele direcţii viitoare de cercetare includ utilizarea metodelor moderne de analiză oferite de programele specializate precum Eviews.

BIBLIOGRAPHY

A.S.E., 2007. *STUDIUL PIETELOR PRIN SIMULAREA INFORMATICA A COMPORTAMENTULUI ACTORILOR IMPLICATI,* s.l.: ACADEMIA DE STUDII ECONOMICE.

Academia Română - Institutul de Cercetări Financiare şi Monetare "Victor Slăvescu", 1998. *Procese financiar-monetare ale tranziției - probleme și dileme*, p. 306.

Academia Română, 2003. *Journal of the American Romanian Academy of Arts and Sciences,* p. 102.

Alexandru, D. I., 2010. *Manual de inteligenta afacerilor.* [Interactiv] Available at: https://books.google.ro/books?isbn=1446694259 [Accesat 2018].

Buletin economic legislativ - Ediția 2, 1997. [Interactiv] Available at: https://books.google.ro/books?id=7bnsAAAAMAAJ [Accesat 03 2018].

[20] de exemplu, serii nestaţionare integrate de ordinul I (necesită o singură diferenţiere, au o rădăcină unitară); serii de timp trend-staţionare, care pot fi făcute staţionare prin eliminarea (scăderea) trendului (deterministic) al seriei

Bursa de Valori București, 2016. *Introducere în domeniul piețelor de capital.* [Interactiv] Available at: http://www.fluentinfinante.ro/introducere-in-domeniul-pietelor-de-capital.html [Accesat 04 2018].

Codirlaşu, A., 2007. *Econometrie aplicată utilizând EViews 5.1 – NOTE DE CURS –*, s.l.: s.n.

Costea, C. e. a. (., 2010. *Criza e în noi.* s.l.:ASE.

IFRS, 2013. *Standardul Internaţional de Raportare Financiară 13 - Evaluarea la valoarea justă.* [Interactiv] Available at: http://nou.anevar.ro/sites/default/files/page-files/ifrs_13_-_romana.pdf [Accesat 03 2018].

Institutul de Cercetări Financiare și Monetare "Victor Slăvescu", 1998. Procese financiar-monetare ale tranziției - probleme și dileme. În: s.l.:Editura Alpha, p. 584.

Necula, C., v.3.2.. *Econometrie - suport de curs.* [Interactiv] Available at: http://www.cnp.ro/user/repository/econometrie.nivel1.v3.2.pdf [Accesat 04 2018].

OPREAN, C. e., 2008. *Analiza procesului de creare a valorii firmei pe pia]a de capital (II).* [Interactiv] Available at: http://www.cciasb.ro/fileadmin/user_upload/euro_economia_nr177_1_august_2008.pdf

Pleter, O. T., 2005. *Adminstrarea afacerilor.* Bucuresti: Editura Cartea Universitara.

Știința, 2005. *Economie si sociologie - Ediția 2.* [Interactiv] Available at: https://books.google.ro/books?id=VEBMAQAAIAAJ [Accesat 2008].

Toma, M., 2011. *initiere in evaluarea intreprinderilor.* Bucuresti: Editura CECCAR.

Tribuna economică, 2003. [Interactiv] Available at: https://books.google.ro/books?id=-8vsAAAAMAAJ [Accesat 03 2018].

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE ECONOMY BETWEEN MYTH AND REALITY

Vasilica Mariana Bigea

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: This paper want to be an analysis of the current economic system, free market economythe behaviour of the individual, especially as a consumer , in various social and historical contexts.The purpose of this work is to highlightthe shortcomings of the economic system and society ,Shortcomings generated by an inversion of the individual values which most often behave anormally, in the conditions in which that unnaturalness is characterized by greed,aggressive,anger,depression.

Keywords:The market economy, economic system,competition,aggressive,profit,greed

Economia, ca ştiinţă,nu se poate defini prin sine însăşi.Au fost nenumărate încercări care au scos la iveală precocitatea folosirii unor termeni strict economici.E ca şi cum ai încerca să defineşti omul doar din punct de vedere biologic.

Încercând însă să defineşti economia în contextul social şi istoric, te loveşte imaginea unor lucruri care se repetă.Şi atunci, nu poţi să nu te întrebi dacă, din punct de vedere statistic, există anumite tipare, care se repetă în anumite contexte.

Ca să poţi înţelege aceste tipare nu poţi ţine seama doar de lucrurile care se întâmplă în afara omului, ci mai ales de cele ce se întâmplă înlăuntrul său.Şi atunci, cel mai la îndemână îţi este studierea comportamentului uman în diferite contexte sociale,încercând să desluşească mecanismele care declanşează crizele economice nu doar în anumite contexte social -istorice, ci mai ales prin prisma mecanismelor psihologice şi a comportamentului uman.

Bineînţeles că ar fi o muncă titanică, de aceea, cei doi încearcă să reducă situaţiile economice speciale la mituri antice.Asociază economiei psihanaliza[1] diferenţiind tulburările psihosomatice în funcţie de modelele comportamentale în situaţii de criză.Astfel, tulburările de percepţie sunt derivate din principiul plăcerii pe care se bazează întreaga economie-plăcerea de a conduce,de a consuma- în detrimentul raţionalităţii.

Tulburările de anxietate sunt, de asemenea, asociate unui comportament economic anormal.Teama este cea care împinge consumatorul să achiziţioneze mărfuri fără discernământ.Tulburările afective sunt asociate cu schimbările bruşte de dispoziţie, schimbări pe care le regăsim în succesiunea boomurilor şi crizelor economice**.**Tulburările de control al impulsului**,** sunt analizate prin prisma dependenţilor de adrenalină care nu-şi pot consuma această dorinţă fizic, ci o somatizează în urma achiziţiilor pe piaţa capitalului.Tulburările de personalitatesunt asociate cu agresivitatea manifestată în concurenţa existentă pe piaţă liberă,selecţia brutală a managerilor în companii, egoismul, care primează în faţa omeniei, a altruismului şi a raţiunii sănătoase.

Deşi susţin că rolul unor economişti este acela de a observa şi nu de a judeca comportamentul uman, în ceea ce priveşte economia,la fel ca psihanaliştii, ei ajung la concluzia că nu este evidentă o legătură între modul în care omul acţionează şi felul său de ,,a fi", de a se situa în raport cu ceilalţi cu stilul, cu socialul.Bolile sistemului economic sunt dictate întructva de ,, bolile"(psihice) ale individului-macroeconomia poate fi înţeleasă din perspectiva microeconomiei.

[1] Catalogul bolilor psihice este realizat după clasificarea Asociaţiei Psihiatrice Americane, care editeaza Diagnostic and Statistic of Mental Disorders 5(American Psichiatric Association 2013)

Trecând în revistă cele mai vechi mituri omenești, cele care stau la baza facerii biblice,autorii o aduc în discuție pe Lilith[2], cea care se presupune a fi fost prima soție a lui Adam, cea egală lui si făcută asemenea lui.Datorită unor frustrări generate de rolul ei,de a naște și crește copii, aceasta se răzvrătește, dorindu-și libertatea, motiv pentru care este blestemată de Dumnezeu, se transformă in duh, ucide copiii nou nascuți-din a căror energie-dă naștere, la rândul ei unor demoni, pe care imediat îi devorează.

Autorii fac o paralelă între Lilith și circuitul ecnomic al consumului și al energiei, al unei economii distructive, o economie de piață liberă (liberă ca și Lilith)a cărei creșteri este bazată pe consum chiar irațional, o economie în care principiile morale nu mai există, în care agresiunea, orgoliul și poziția dominantă sunt predominante, iar creșterea sunt obligatorii.Toate acestea fac ca individul să se manifeste liber, însă fără creativitate si empatie,fără încredere în el și în intuiția lui, fără valori morale, plin de teamă în mijlocul unui sistem economic care oprimă, ceea ce reproșa si Marx sistemului.Dar, oprimă sistemul economic,sau individul ? Un sistem economic este un ansamblu de legi si instituții,iar legile sunt făcute de oameni pentru oameni și atunci, în centrul oprimării se află omul-cu impulsul său natural de a stăpâni.

O altă întrebare fundamentală de altfel, este dacă egalitatea este posibilă, deși Dumnezeu i-a creat pe Adam și Lilith (Eva) egali-omul a făcut tot posibilul pentru a crea inegalitate, născocind o ierarhie.Această ierarhizare este întâlnită mai ales în economie, deși după starea staționară, paradisiacă a economiei au tânjit mulți economiști clasici și moderni.

Din perspectiva economică, Lilith este simbolul unei economii aflate într-un echilibru straniu, există o nevoie autoprodusă pentru tot ce produce[3].Ciudățenia acestor vremuri constă în faptul că, societatea nu face tot posibilul pentru ai hrăni pe flămânzi, ci face toate eforturile pentru ai hrăni pe cei sătui, iar acest lucru se dovedește a fi din ce în ce mai dificil-iar aici intervine publicitatea, marketingul și vânzările, economiștii inventând moduri pentru a crește vânzările, construind o industrie pentru a provoca artificial foamea-consumatorul acționând astfel irațional.Mai mult decat atît, dacă economia slăbește, adică cererea scade, factorii de decizie-economici și politici- îi vin in ajutor și cer victime reprezentative-astfel se explică deficitele bugetare, motivele pentru care guvernele se îndatorează cu datorii atît de mari, încît, în unele țări economia reală este sufocată.

Fiecare individ este înfricoșat de opresiune și este convins că opresiunea vine de sus: sistemul economic, politicul ;morala- ne temem de ceva care ne vlăguiește și ne răpește libertatea de a fi noi înșine[4], de a fi un om mai bun.Dar, de cîte ori sistemul ne-a împiedicat să devenim noi înșine? Niciodată ! Ne oprimăm noi, din inconștientul nostru, prin dorințe pe care nu le putem controla,care vin din supraeu.Suntem chinuiți nu de imposibilitatea economică a dorințelor noastre ci de prăpastia dintre lucrurile după care am tânji și cele după care ne permitem să tânjim, iar lucrurile pe care ni le dorim zilnic, sunt dorite în baza unor gusturi și convenții învățate(deși nu ne cunoaștem întotdeauna dorințele).

Autorii continuă paralela între dorința de libertate a lui Lilith și principiul de bază al economiei de piată-libertatea- atît a actorilor pieței cît și a hotărârilor lor.Societatea economică actuală garantează libera inițiativă:de a contracta un credit de la o bancă,de a inființa o firmă și de a desfășura o activitate pe cont propriu-lucruri imposibil de realizat cu ceva timp în urmă în unele țări-dar care generează o stare de independență față de familie și o stare de dependență de sistem, de bani, de societate.Libertatea generează singurătate !

[2] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 44-47
[3] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 53
[4] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 56

Lilith este obligată să producă la nesfârşit; economia funcţionează la fel- pentru a distruge şi distruge pentru a produce, astfel consumăm resursele generaţiilor viitoare, ne lipsim de timp, munca devine un scop în sine.

În urma analizei lor, autorii conturează întrebarea: gospodăria ideală este gospodăria în care totul se menţine şi nimic nu se distuge ?- întrebarea a rămas fără răspuns ca multe altele!

În sistemul economiei de piaţă, întreprinzătorul este văzut ca un inovator iar progresul se hrăneşte din înnoire-explicând astfel un ciclu economic şi chiar perioada de viaţă a unui bun economic :invenţie şi investiţie,creştere, stabilizare şi dispariţie, pentru a face loc unui alt bun economic, nou.

O criză[5], de orice natură ar fi aceasta, este rezultatul unui comportament neadecvat, iar acest raţionament este valabil mai ales în economie; crizele economice au fost generate de comportamentul inadecvat al actorilor pieţei, oamenii nu mai acţionează pentru procurarea celor necesare ci spre extinderea celor dobândite deja, folosindu-se pentru aceasta de comerţ, cultură şi război.În această continuă alergătură pentru dobândirea a ceea ce nu avem nevoie, am pierdut coeziunea familiei, timpul liber, liniştea şi sentimentele de solidaritate şi compasiune.

Avântul impulsiv de a transforma orice resursă în capital generator de creştere şi astfel de a procesa materia primă, munca şi timpul tuturor indivizilor participanţi la piaţă, face din noi nişte victime ale unui sindrom economic[6].Concurenţa este o trăsătură definitorie a economiei de piaţă, dar concurenţa cere eliminarea celorlalţi pentru asigurarea propriei supravieţuiri, folosindu-se de cele mai multe ori de agresivitate- sub atacul agresiv, individul are două opţiuni: fuga sau lupta, însă se întrevede şi cel de-al treilea model comportamental- eschivarea în faţa pericolului:„iţi aranjezi o situaţie şi stai liniştit”. Agresivitatea se dovedeşte ,astfel,o caracteristică a unei societăţi care se bazează pe expansiune şi al cărui model este caracterizat de orgoliu : mai repede, mai sus, mai departe-devin firele călăuzitoare.Se dovedeşte că fiecare act de creaţie este strict legat de o distrugere, de o intervenţie într-o structură care este mai târziu reaşezată.

Totodată, existenţa noastră, se desfăşoară între voinţă, dorinţă, muncă,reuşită şi următoarea dorinţă, pentru a cărei realizare avem nevoie din nou de putere şi resurse; dacă nu avem puterea şi resursele necesare , apare frustrarea şi din frustrare , agresivitatea. Comportamentul violent şi agresiv sunt mijloace prin care se atinge succesul, iar acest comportament este învăţat încă din copilărie.Trebuie să fii mai bun şi mai rapid- idei preluate şi de sistemul educaţional.Să fiu mai rapid , presupune o scurtare a timpului de reacţie, nevând timp, devin stresat şi furios.

În societatea noastră bazată pe competitivitate, agresivitatea se manifestă prin nerăbdare, motivaţie şi comportament competitiv.Agresivul este mai respectat deşi nu şi-a atribuit niciodată vina pentru vreun eşec sau răspuns greşit, succesul economic este al celui agresiv şi concentrat pe carieră, ale celui dispus să încalce regulile, să-şi asume un risc(dar nu prea mare) şi să obţină avantaje nepermise.Agesivul cooperează puţin cu ceilalţi şi dă mai departe corecţiile fizice de care a avut parte în copilărie.

La nivel global,viteza crează avans, scopul fiind dominarea pieţelor, adică, o anumită distribuţie a puterii.Economiştii amintiţi de cei doi autori, Prebisch şi Singer, spuneau că „concurenţa globală se modifică constant în defavoarea ţărilor în curs de dezvoltare[7]-mai ales datorită exportului de materii prime provenite din aceste ţări şi datorită existenţei monopolurilor sau oligopolurilor care le garantează occidentalilor o piziţie unică şi dictatura preţurilor, dar şi din cauza creşterii limitate a salariilor”. Astfel, există un proces al dominaţiei economice care se consolidează de la sine şi produce pagube colaterale (suferinţa unora crează belşug altora).

[5] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 72
[6] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 94
[7] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 117

Sistemul economic răsplătește lipsa de scrupule, disponibilitatea ,orgoliul,obsesia pentru bani, dorința de putere și dominație- motive pentru care la conducerea companiilor, mai ales a multinaționalelor, regăsim selectați oameni cu un psihic maladiv, fără capacități emoționale, cu o atitudine pozitivă față de multele ore de program, dispuși să-și crească rezistența la stres apelând la droguri, alcool sau medicamente.In economia de piață, nu oamenii, ci mai curând sistemul în care oamenii sunt siliți să trăiască, este bolnav; și nu mai câștigă cel mai abil în,,a da și a lua" ci câștigă cel care nu dă nimic și ia, dacă poate, totul[8].

Chiar și războiul împotriva terorismului este un război împotriva economiei pentru că frica este cauza distrugerii multor bani, drept dovadă stau evenimentele petrecute la nivel mondial, începând cu distrugerea turnurilor gemene din septembrie 2001-reacția provocată de frică:distrugerea de vieți omenești dar și de bunuri economice. Stiglitz, laureat al premiului Nobel pentru economie,economist recunoscut, susține că războaiele purtate de SUA în Irak și Afganistan , a costat economiile statelor implicate , 3 miliarde de dolari[9]. Teama, este speculată de către cei care urmăresc să obțină profituri mari, având tendința sa facă fricile mai intense și mai amenințătoare decat sunt în realitate, deși economia neoclasică susține că frica nu poate fi masurată,nu urmează o evoluție constantă și nu are o intensitate regulată, este străină de ,,logică", apare spontan și se manifestă în diferite moduri individuale.

Viața de zi cu zi este caracterizată de informații despre piețe, prețuri, fluxuri de capital, creștere economică,locuri de muncă, siguranță,bănci, bursă-iar oamenii devin extrem de vulnerabili la superstiții mai ales atunci când au puțin timp la dispoziție, devenind și foarte nesiguri. Iar superstiția deformează realitatea. Realitatea plăcută are o aparență și mai plăcută, asemeni Afroditei[10] care poartă brâul fermecat din aur, iar această propagandă a perfecțiunii vândută lumii este foarte păgubitoare pentru economia de piață, luându-i-se cea mai bună armă, respectiv capacitatea de a se adapta realității.,, Un capitalism bine gândit poate să reacționeze la cele mai cumplite provocări atît timp cît rămâne flexibil[11]."Libertatea piețelor răpește libertatea capitalismului prin imaginea rigidă a piețelor.

Autorii merg mai în profunzime și încearcă să demonstreze că dragostea își are locul în economie, luand drept exemplu copilul mic,sugarul care se află într-o situație economică ciudată: nu poate oferi nimic societății, nu poate decît să ia, trebuie sa ia pentru a supraviețui; aceasta fiind baza creșterii omenești: să iei mai mult decît dai; mai mult, societatea nu produce datorită unui calcul pe termen lung, pentru protecția urmașilor sau pentru atingerea bunăstării ci produce pentru atingerea unicului scop : de a consuma. Paralela cu mitul este făcută prin povestea lui Erisihton și a Demetrei[12], infometatul tată își vinde copila (al cărui trup avea capacitatea de a se transforma în animale) în mod repetat, asigurându-i astfel tatălui hrana care era din ce in ce mai multă ,până când acesta se autodevorează. Erisihton este cazul clasic al dependenței de consum, indiferent dacă există nevoia sau nu,iar pe acest model se bazează domenii importante ale economiei globalizate, exemplu moda, desi moda este un obiect al artei.Cu cît o societate este mai liberă și permeabilitatea stucturilor sociale crește cu atît tendințele se modifică mai rapid, iar cifrele de afaceri și profiturile cresc.La nivel mondial,cu cît sistemul economic se hrănește din creștere cu atît are nevoie de o creștere mai mare pentru etapa următoare.Creșterea permanentă este principiul de supraviețuire a piețelor, indiferent de natura lor.Trebuie să consumăm, orice, numai să consumăm! Dacă consumăm hrana și mai ales hrană ieftină, atunci devenim dependenți de zahăr adică devenim diabetici dar și

[8] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 152
[9] Joseph E. Stiglitz,Marea Divizare,Publica,2015,pg 74-77
[10] Afrodita este una dintre cele importante zeite antice
[11] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 221
[12] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 237

consumatori de medicamente[13]- cu cît sunt mai mulţi indivizi graşi cu atît sunt mai mulţi bolnavi, adică există creştere economică; de creşterea economică nu beneficiază toţi la fel, unii beneficiază mai mult decît ceilalţi, mai ales acolo unde accesul la bunurile de bază, fundamentale, nu este asigurat.Şi astfel apare ideea că avuţia se leagă de hoţi şi de infractori.

Cine iubeşte morala, omenia şi ordinea nu este un mare admirator al miturilor şi aceasta pentru că mitul, deşi are o frumuseţe ,,monumentală"expusă prin personaje, culori şi poveşti, scoate la ivelă tot ce interzice morala; binele se amestecă cu răul, bunele intenţii se transformă în fărădelegi, morala şi ordinea se prăbuşesc, dorinţa de dreptate dispare, răzbunarea este prezentă-toate acestea mai ales atunci când se vorbeşte despre aur, bani, avere. Banii, dincolo de funcţiile lor economice, mai ales de tezaurizare, au devenit valoarea şi scopul în sine al societăţii. ,,Banii includ şi dorinţele noastre imateriale, tânjirea noastră după succes". Distrugerea averilor nu distruge doar valori economice ci şi vise; banii înseamnă accesul la vise dar sunt şi un izvor nesfârşit de temeri; cel care are bani trăieşte cu frica pierderii lor. In mit, Midas îi cere lui Dionisos ca tot ce atinge să se transforme în aur, însă când constată că palatul, servitorii, fiica, hrana, totul este metal, se căieşte şi îi cere zeului să îi ia darul. Midas scapă de darul pe care îl ceruse, iar motivaţia este lăcomia şi zgârcenia. ,,Zgârcitul iubeşte banii aşa cum iubeşti un om foarte respectat, a cărui simplă prezenţă şi faptul că îl ştim şi simţim că suntem cu el ne aduc fericire, chiar şi fără să ne bucurăm direct de particularitatea legăturii noastre cu el"[14]

Economia este maniaco-depresivă, susţin cei doi autori. Evaluările peste măsură de pozitive, estimările legate de evoluţiile viitoare (pozitive şi ele) faţa luminoasă a globalizării, încrederea exacerbată în pieţele financiare, comportamentul iraţional al pieţelor, toată lumea era plină de încredere şi... a venit prăbuşirea lui Icar din ceruri, iar societatea s-a comportat asemeni lui Icar între anii 2007 şi 2009, când totul s-a bazat pe geniile matematice care au creat modele economice; înaintea crizei eram precum maniacul, atotputernici, inovatori, productivi consumându-ne resursele interne, contractam credite din ce în ce mai mari, actorii pieţei aveau activitate şi comenzi peste măsură şi ...a venit căderea, parca pentru a ne întrerupe din acest ritm ameţitor. Însă nu toţi au suferit la fel, şi a apărut şomajul pentru unii şi mai mult de muncă pentru alţii. Pentru a continua paralela dintre mânie şi economie, Sedlacek şi Tanzer, aprofundează: maniacul caută ajutor în tratament pentru a se proteja pe sine şi pe ceilalţi, la fel, economia financiară a primit ajutor prin furnizare de doze masive de bani de la state si dobânzi foarte reduse de la băncile centrale, pentru a evita scufundarea totală. Economiştii nu au sarcina să crească PIB-ul ci mai curând să atenueze oscilaţia ciclului economic, iar acest lucru s-ar fi putut face prin utilizarea rezervelor, dacă acestea ar fi fost facute. Economia poate fi energizată prin politici fiscale şi politici monetare, aplicate astfel încît să ridice moralul societăţii şi să îl stabilizeze.

În goana după un profit mare si rapid, bulele financiare s-au bazat pe siguranţa unor modele sau formule, imune la crize.Chiar dacă nu toţi jucătorii la bursă sunt dependenţi de jocurile de noroc, acestea au puterea de atracţie a tuturor loteriilor, iar puterea de atracţie constă într-un câştig rapid. Problema devine gravă atunci când activitatea antreprenorială are parte de o bulă de săpun dar mai ales când dezvoltarea unei ţări devine produsul secundar al activităţii unui cazino; din bule speculative izolate se pot forma bule speculative globale care implică foarte mult capital public, de exemplu casele de pensii de stat sau private, iar ingrijorarea este cu atît mai mare când oamenii obişnuiţi nu sunt niciodată întrebaţi dacă vor să-şi rişte locurile de muncă, economiile şi veniturile în acest joc de tip cazino.

Şi mai rău, în goana după profit s-a format o lume a unui comerţ nu cu bunuri economice, mărfuri sau materii prime ci cu oameni şi suflete omeneşti[15]. După rapoartele ONU, cel puţin 2,5

[13] Joseph E. Stiglitz,Marea divizare,Publica,2015,pg 371;James K. Galbraith,Despre inegalitate,Publica,2016,pg.176
[14] Georg Simmel,Filosofia banilor, 2008,p.464
[15] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 334

milioane de oameni sunt victime ale comerțului cu persoane umane[16].Și acest fenomen are loc pornind tot de la ,,blestemul" din povestirea lui Lilith-promisiunea libertătii, constrângerea creșterii și apoi nimicirea vieții .Sclavia economică transpusă într-un sistem care funcționează într-un spațiu ilegal și urmează, desigur, logica maximizării profitului-omul cade în capcană, este supus prin violență și destabilizat prin înstrăinare și dezrădăcinare.Cele două piețe, piața de capital și piața subterană a traficului de persoane sunt în strânsă legătură, afacerea începe cu o vizită pe o piață ilegală și continuă cu o investiție pe o piață legală.

Concluzie

Autorii nu și-au propus să găsească soluții pentru problemele sistemului economic, societatea noastră, prin excelență a economiei de piață capitalistă, este atît de complexă în structura ei, încît răspunsurile simple sau cu atît mai mult, complexe, eșuează. Ei doar așează o oglindă în fața sistemului economic, oglindă în care se reflectă bolile sistemului, care de fapt sunt bolile individului, indiferent de statutul social pe care îl are acesta. Educația și autoeducația în scopul stăpânirii mai ales, lipsa timpului, agresivitatea, comportamentul compulsiv pentru a obține un profit rapid și cît mai mare, lipsa unei strategii pe termen lung, exploatarea fără scrupule a oamenilor și a resurselor, asumarea unor riscuri din ce in ce mai mari, calitatea tot mai proastă a produselor și serviciilor, sunt factori care generează o societate fragmentată, individualizată, inegală care promite o presupusă siguranță.

Consider că atît timp cît nu vom face o reevaluare și o schimbare a viziunii proprii, până la urmă, și mai departe o schimbare sistematică a proceselor din societate, sistemul economic actual continuă să se degradeze pentru că și individul se degradează. Multe valori ar trebui să se inverseze, începând cu valorificarea timpului, relația de independențaă /dependență de familie și sistemul economic, nevoile, utilitatea, conceptul de bunăstare sunt cîteva dintre valorile care ar trebui reconsiderate, iar aceasta implică timp.

BIBLIOGRAPHY

Oliver Tanzer,Tomas Sedlacek, Lilith si demonii capitalului, Publica, 2017
Georg Simmel, Filosofia banilor, 2008
Joseph E. Stiglitz, Marea divizare, Publica,2015
James K. Galbraith,Despre inegalitate, Publica,2016

[16] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 334

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

SUSTAINABLE GROWTH OF AGRO-FOOD SECTOR COMPETITIVENESS THROUGH INNOVATION - NATIONAL AND EUROPEAN PERSPECTIVES

Mirela-Adriana Rusali

PhD, Institute of Agricultural Economics – Romanian Academy

Abstract: Innovation in the food systems is the solution to some of the most complex challenges of mankind for the next three decades: managing global food supply and resource shortages, which raises new requirements to meet the needs of the world's people in a sustainable way. Sustainable solving a food crisis of such magnitude requires concerted action by the socio-economic and institutional actors involved in the field. Innovation is vital for European competitiveness in the global economy, for which the EU is implementing policies and programs that support the development of innovation to increase investment in research and development and to better transform research into improved products, services or processes for the market. n this context, the paper presents the results of a study on the conceptual and policy framework of agro-food innovation, investigating the main national and European strategic visions, the objectives and prospects of increasing the sector's competitiveness in the global economy, offered by the current strategies and programs.

Keywords: sustainable growth, innovation, agrofood sector.

Inovarea în sistemele alimentare reprezintă în prezent prioritatea cheie față de una dintre cele mai complexe provocări cu care se confruntă omenirea din perspectiva gestionarii aprovizionării cu alimente la nivel mondial, privind prognozete de unele studii internationale [6] de creștere a populației lumii în următoarele trei decenii și alertelor asupra deficitului alimentar care va apărea în absența unei creșteri semnificative a producției agricole.

Lipsa resurselor este una dintre principalele megatendințe care modelează în prezent lumea și în anii următori, astfel încît asigurarea într-un mod durabil a alimentației la nivel mondial va necesita o reorientare a atenției asupra inovăriii în diferite domenii și a diferitelor părți interesate.

Față de aceste confruntări, abordarea creșterii în domeniul agroalimentar presupune: inovații tehnologice, inclusiv progrese în analiza datelor; distribuția globală și managementul lanțului de aprovizionare; evaluarea riscurilor; flexibilitatea economică; o înțelegere mai profundă a condițiilor climatice și meteorologice; și practicile durabile. Pentru a găsi o soluție durabilă față de posibila criză alimentară este necesară o acțiune conjugată publică și privată pentru rezolvarea fenomenului.

Creșterea economică este stimulată atât de inputuri, cît și de inovare. Abilitatea de a inova și de a folosi rezultatele pe piața internațională, în contextul unui cadru instituțional favorabil construcției și dezvoltării capacității de inovare, contribuie substanțial la îmbunătățirea competitivității naționale. Globalizarea a adus avantajele inovării în multe părți ale lumii, în special prin noile tehnologii, cum ar fi tehnologia informației și comunicării (TIC), care a revoluționat dezvoltarea, conducând la progrese rapide și la creșterea productivității, chiar și în agricultură. Creșterea finanțării, privatizarea și liberalizarea pieței, care sunt rezultatul unei integrări globale sporite, au condus la un acces mai mare la noi produse, practici și servicii inovative.

Pentru ca inovarea să aibă loc, investițiile în cercetare și dezvoltare (C&D) trebuie să aibă loc, inclusiv în sectorul agroalimentar. Datele statistice privind cheltuielile în domeniul cercetării și dezvoltării din agricultură sunt esențiale, pentru a identifica zonele în care investițiile pot conduce la o productivitate agricolă sporită și, în cele din urmă, la o siguranță alimentară sporită.

Din analizele pentru România ale Observatorului pentru Cercetare şi Inovare al Comisiei Europene pentru anul 2017 [10] se constată că investiţiile în C&D din sectorul întreprinderilor au crescut de la 0,16 % în 2014 la 0,27 % din PIB în anul 2016, dar rămân semnificativ mai scăzute decît media din UE-28 (1,30 % din PIB). De asemenea, după evoluţia indicelui de inovare[1], performanţa României faţă de UE a scăzut în ultimii ani cu 14,1%, regresul fiind de la 47,9% în anul 2016, la 33,8% în 2010. În 2016, cheltuielile României pentru C&D erau 0,48 % din PIB faţă de 0,49 % în 2015 şi 0,38 % din PIB în 2014 cel mai scăzut nivel din ultimii ani.

Cheltuielile pentru cercetare-dezvoltare din activitatea întreprinderilor din România, în perioada 2008-2016, în sectorul agricultură, silvicultură şi pescuit, au fost de 431 mil lei, au avut fluctuaţii anuale, reprezentând 14% în 2008 din cheltuielile totale pentru C&D, însă au scăzut dramatic, de la 125 mil. lei, în anul 2008, la 24,2 mil. lei în anul 2016, ajungând la 24,2% (tabel 1).

Tabel 1 - Cheltuieli totale din activitatea de cercetare-dezvoltare din sectorul întreprinderi, din România, pe categorii de cheltuieli şi pe activităţi CAEN Rev.2 – preţuri curente

Activităţi ale economiei naţionale CAEN Rev.2	**2008**	**2009**	**2010**	**2011**	**2012**	**2013**	**2014**	**2015**	**2016**
	%								
Total - Cheltuieli C&D (mil. lei)	893	947,0	924,8	1004,5	1119,4	755,7	1059,4	1529,9	2028,2
Agricultură, silvicultură şi pescuit (%)	***14,0***	***9,4***	***14,7***	***0,5***	***0,8***	***1,4***	***1,2***	***1,2***	***1,2***
Industria prelucrătoare (%)	*43,7*	*45,3*	*40,5*	*51,9*	*41,9*	*52,6*	*51,7*	*41,2*	*36,6*
Industria alimentară (%)	*0,8*	*0,6*	*0,2*	*0,6*	*1,5*	*2,4*	*4,9*	*0,5*	*0,4*
Total - Cheltuieli de capital, (mil. lei) din care:	125,4	116,6	167,4	179,6	193,3	83,7	148,9	193,0	125,8
Agricultură, silvicultura şi pescuit (%)	***12,1***	***5,9***	***51,7***	***1,3***	***0,2***	***0,9***	***0,1***	***0,4***	***2,0***
Industria prelucrătoare (%)	*45,2*	*51,6*	*18,9*	*68,3*	*66,1*	*79,1*	*69,3*	*44,8*	*48,4*
Industria alimentară (%)	*0,3*	*0,0*	*0,0*	*1,4*	*6,3*	*0,6*	*17,6*	*0,7*	*0,2*

Sursa: Prelucrări date INS - Cercetări statistice privind activitatea de C&D. http://insse.ro (Tempo-online, 30.04.2018).

Din acestă categorie, cheltuielile de capital din acest sector au însumat în întreaga perioadă 115,6 mil. lei, din care au reprezentat, în medie, numai 0,6% în perioada 2011-2016.

În industria alimentară cheltuielilor de C&D au avut fluctuaţii anuale mari, având o valoare de 7,5 mil. lei în 2008, au scăzut la 2,3 mil. lei în 2010, urcând la 51,6 mil. lei în 2014, urmând apoi iar să scadă în 2016, la 8,6 mil. lei. În aceeaşi perioadă 2008-2016, cuantumul total al cheltuielilor pentru C&D în industria alimentară a fost de 125,2 mil. lei, semnificativ mai mic comparativ cu agricultura, de peste 3,5 ori. Cheltuielile de capital au fost minore, în medie de numai 0,3% în industria alimentară în majoritatea perioadei, cu excepţia anilor 2011 şi 2012, şi un maxim de 17,6% în anul 2014 cînd au însumat 26,3 mil. lei.

[1]European Innovation Scoreboard 2017.

Inovarea este vitală pentru competitivitatea europeană în economia globală. UE implementează politici şi programe care sprijină dezvoltarea inovării pentru creşterea investiţiilor în cercetare şi dezvoltare şi pentru a transpune mai eficient cercetarea în produse, servicii sau procese îmbunătăţite pentru piaţă. Întreprinderile mici şi mijlocii (IMM-urile) reprezintă un obiectiv specific pentru politica de inovare, având în vedere că reprezintă coloana vertebrală a economiei, în special privind cele de talie mică care se confruntă cu mai multe constrângeri privind introducerea sau comercializarea inovaţiilor. Cadrul politicii industriale a UE subliniază importanţa inovaţiei ca fiind un factor cheie pentru competitivitatea industriei UE[2], în condiţiile în care industria reprezintă 80% din exporturile Europei, în timp ce aproximativ 65% din investiţiile în cercetare şi dezvoltare din sectorul privat provin din industria prelucrătoare. Prin urmare, modernizarea industrială în Europa trebuie să aibă un caracter amplu şi să includă: comercializarea inovaţiilor de produse şi servicii; exploatarea industrială a tehnologiilor de fabricaţie inovatoare; modele de afaceri inovatoare.

Sondaje recente (Innobarometer, 2014[2]) arată că, în general, companiile care acordă prioritate inovării sunt dintre cele care înregistrează cea mai mare creştere a cifrei de afaceri, ex.: peste 79% dintre companiile care au introdus cel puţin o inovaţie începând cu 2011 au cunoscut o creştere a cifrei lor de afaceri cu mai mult de 25% până în 2014.

Comisia Europeană promovează inovarea oferind oportunităţi de creştere ce provin din furnizarea de noi produse şi servicii, descoperiri tehnologice, noi procese şi modele de afaceri şi inovarea non-tehnologică în sectorul serviciilor. Beneficiile acestor oportunităţi depind de măsura în care se manifestă creativitate, intuiţie şi talent în sensul cel mai larg al conceptului de inovare.

Cea mai recentă comunicare politică [2] a Comisiei Europene stabileşte priorităţile în materie de inovare, reflectate pin următoarele acţiuni ale Direcţiei Generale pentru piaţa internă, industrie, antreprenoriat şi IMM-uri:

• sprijină dezvoltarea inovării în domenii prioritare şi în IMM-uri, în principal prin programul Orizont 2020;

• încurajează comercializarea largă a inovării în UE, incluzând achiziţiile publice pentru inovare, proiectarea pentru inovare, politicile privind cererea de inovare, inovarea în sectorul public şi inovarea social;

• dezvoltă politici sectoriale pentru a moderniza baza industrială a UE şi a accelera adoptarea de către pieţe a tehnologiilor de bază, cum ar fi inovarea la locul de muncă;

• monitorizează performanţa inovării şi adoptarea inovaţiei pentru a identifica evoluţiile care necesită schimbări de politică. Instrumentele metodologice cheie include; Tabloul de bord al inovării europene, Innobarometrele, Observatorul pentru inovarea în afaceri[2];

• îmbunătăţeşte condiţiile de reglementare a inovării prin măsuri pentru întreprinderile nou înfiinţate, antreprenoriatul, accesul la finanţare, transformarea digitală, piaţa unică, proprietatea intelectuală şi standardele;

• sprijină dezvoltarea şi cooperarea clusterelor pentru a stimula inovarea IMM-urilor.

Europa 2020[3]reprezintă strategia de creştere a Uniunii Europene pentru perioada 2010-2020. Strategia de dezvoltare rurală a României pentru următorii ani se înscrie în contextul de reformă şi dezvoltare al viziunii transpuse de UE prin strategia Europa 2020 [9]. Astfel, Programul Naţional de Dezvoltare Rurală pentru perioada 2014-2020 (PNDR) [8] contribuie la realizarea unei ***creşteri inteligente*** prin sprijinirea formelor de cooperare între instituţiile de cercetare şi fermieri şi alţi actori ai economiei rurale dar şi prin sprijinirea componentei de formare profesională, dobândire de competenţe şi diseminare a informaţiei. De asemenea, PNDR urmăreşte o ***creştere durabilă*** prin

[2] https://ec.europa.eu/growth/industry/innovation_en

[3] Comunicare a Comisiei EUROPA 2020, O strategie europeană pentru o creştere inteligentă, ecologică şi favorabilă incluziunii, http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2010:2020:FIN:RO:PDF

scăderea emisiilor de carbon şi sprijinirea practicilor agricole prietenoase cu mediul. Sprijinul acordat investiţiilor în infrastructura şi economia rurală conduce la reducerea sărăciei şi crearea de locuri de muncă în zonele rurale, contribuind astfel la o ***creştere favorabilă incluziunii***.

PNDR îşi propune să sprijine într-un mod sustenabil şi inteligent dezvoltarea economică şi socială a zonelor rurale din România, răspunzând obiectivelor generale ale Politicii Agricole Comune legate de securitatea alimentară, gestionarea durabilă a resurselor naturale şi dezvoltarea teritorială echilibrată, dar şi obiectivelor specifice ale dezvoltării rurale, prin şase priorităţi de dezvoltare rurală.

Ca şi tematicile legate de mediu şi schimbări climatice, **inovarea** îşi propune să răspundă la noile provocări apărute: o cerere tot mai mare de alimente, o presiune din ce în ce mai mare asupra resurselor şi mediului înconjurător. Agricultura va trebui aşadar să se adapteze la aceste noi coordonate şi să ţină cont atît de eficienţa utilizării materiilor prime cît şi de o dezvoltare sustenabilă. Conceptul de inovare devine astfel un element-cheie în PNDR 2014-2020. Abordarea inovării ca temă transversală care contribuie la realizarea celorlalte priorităţi de dezvoltare rurală va fi realizată printr-o serie de mijloace:

-Abordarea inovării în strânsă corelaţie cu prioritatea 1: activarea „potenţialului inovator" al acţiunilor de informare, formare, consultanţă şi cooperare în cadrul celorlalte 5 priorităţi;

- Încurajarea potenţialului de inovare al GAL-urilor: GAL-urile reprezintă prin natura lor o abordare inovativă şi, mai ales, au potenţialul de a activa sinergii la nivel local.

În sinergie cu strategiile sectoriale ale României, Strategia Națională de Cercetare, Dezvoltare Tehnologică și Inovare 2014-2020 (SNCDI) stabilește ținte în ceea ce privește dinamizarea sectorului întreprinderilor și intensificarea impactului economic, cu accent pe domeniile de specializare inteligentă. Se speră că această acțiune concertată va crea o conjunctură favorabilă pentru sectorul întreprinderilor, pentru ca acesta să se implice în conceperea politiciilor C&D&I și în adaptarea lor astfel încît să sprijine nevoile economice. Sectorul întreprinderilor prezintă semne de creștere a interesului pentru inovare, astfel cum rezultă din apariția huburilor, în special în domeniul TIC.

Pentru implementarea unor acțiuni stabilite în SNCDI Proiectul „Dezvoltarea capacității administrative a Ministerului Cercetării și Inovării" a identificat provocările cu care se confruntă procesul de elaborare a politicilor în domeniul C&I în România și următoarele soluții la deficiențele semnalate în raportul de țară al CE [10]:

- **Majorarea cheltuielilor publice pentru C&I**: Sistemul de C&I este cronic subfinanțat. Cu o valoare a C&D pe cap de locuitor de 14 ori mai mică decît media cheltuielilor efectuate în UE-28 [5], România a avut, în ultimii zece ani, una dintre cele mai mici, valori ale C&D din UE-28.

- **Exod intens al creierelor care generează lipsa resurselor umane calificate**: România deține o pondere ridicată de cercetători care lucrează în afara țării. Lipsa de personal calificat în sectorul TIC, ingineriei, transporturilor și distribuției, sănătate, învățământ, și calificării în diferite meserii.

- **Îmbunătățirea guvernanței sistemului de C&I** la nivel național, regional și instituțional.

- **Creșterea eficienței cheltuielilor publice pentru C&I și educație**: Fondurile limitate pentru C&I sunt dispersate într-un sistem C&I larg, căruia îi lipsesc schemele de finanțare bazate cu rigurozitate pe rezultatele evaluării regulate a performanțelor cercetării și educației. Strategia prevede o platformă operațională care integrează Registrul Cercetătorilor din România și Registrul național de infrastructuri de cercetare, conectată cu informațiile publice disponibile privind proiectele C&D&I.

- **Îmbunătățirea cadrului pentru investițiile private în C&D&Iși a colaborării cu sectorul public**: Nivelul fondurilor pe care întreprinderile le investesc în C&D este foarte redus: 0,18 % din Produsul Intern Brut (PIB) în 2015 (media UE-28 în 2013: 1,12 %). Cea mai mare parte

a acestor fonduri este cheltuită pentru activitățile de C&I desfășurate de sectorul privat și doar o foarte mică parte, 0,03 % din PIB, este alocată sectorului public.

Pentru a contribui la realizarea obiectivelor de dezvoltare durabilă (ODD)[4], sectorul agricol din Europa trebuie să asigure o aprovizionare stabilă cu alimente, produsă într-un mod durabil, la prețuri accesibile, pentru peste 500 de milioane de consumatori europeni și pe piața internațională. PAC răspunde acestor necesități transpuse în obiectivele Strategiei 2020 [4], promovând metodele agricole durabile esențiale pentru productivitatea și reziliența sectorului agroalimentar pe termen lung, în condițiile schimbărilor climatice și creșterii cererii alimentare. Confruntarea constă în menținerea și îmbunătățirea nivelurilor de productivitate fără a periclita factorii de mediu (aerul, apa, calitatea solului și biodiversitatea). Creșterea suprafeței agricole utilizate ecologic poate avea un impact pozitiv asupra durabilității agricole, având în vedere principiile sale care impun evitarea sau reducerea utilizării îngrășămintelor sintetice, a pesticidelor, a organismelor modificate genetic, a antibioticelor și a hormonilor de creștere în producția agricolă și zootehnică. Prin urmare, această abordare, cu toate că este asociată cu niveluri mai scăzute de productivitate, aduce beneficii multiple pentru că promovează sănătatea și biodiversitatea solului și utilizează mai puțină energie decît agricultura convențională.

În ceea ce privește obiectivul O2 "zero foamete", suprafața agricolă ecologică din UE a crescut constant, iar balanța de azot pe terenurile agricole s-a îmbunătățit ușor. Cu toate acestea, alte probleme legate de producția agricolă, cum ar fi creșterea emisiilor de amoniac din agricultură și scăderea considerabilă a speciilor de păsări de pe terenurile agricole, s-au intensificat pe termen scurt. Venitul din producția agricolă pe unitate de muncă și sprijinul guvernamental pentru cercetarea și dezvoltarea agricolă s-au îndepărtat de la obiectivele respective.

În plus față de politicile specifice pentru sectorul agricol, politica de cercetare și inovare a UE "Orizont 2020" oferă oportunități pentru grupurile avansate de cunoștințe (agricole) și pentru grupurile de inovare interactivă, prezentând cereri de proiecte care necesită colaborarea dintre cercetători, agricultori , consilieri pentru producerea și difuzarea inovării în cadrul Uniunii (de exemplu, proiect multi-actor și rețele tematice).

PEI-AGRI înseamnă o schimbare majoră în modul în care organizarea inovării agricole și gestionarea cunoștințelor este organizată atît la nivelul UE, cît și în majoritatea statelor membre [2], rezultatele sunt încă puține și fragmentate având în vedere faptul că a început să fie pusă de curând în aplicare. Este necesară o monitorizare, prin urmare, cercetătorii și / sau factorii de decizie politică, să prezinte articole de cercetare / rapoarte cu privire la primele rezultate ale punerii în

[4] Lista ODD adoptate de Adunarea Generală a ONU în septembrie 2015 pct. 54 din Rezoluția Națiunilor Unite A / RES / 70/1 din 25 septembrie 2015 stabilește, împreună cu 169 ținte, următoarele 17 "Obiective Globale": O1. Eradicarea sărăciei în toate formele sale de pretutindeni; O2.Stoparea foametei, realizarea securității alimentare și alimentației îmbunătățite și promovarea agriculturii durabile; O3. Asigurarea unei viați sănătoase și să promoveze bunăstarea tuturor, pentru toate vârstele; O4. Asigurarea unei educații de calitate incluzive și echitabile și promovarea oportunităților de învățare de-a lungul vieții pentru toți; Obiectivul 5.Realizarea egalității de gen și promovarea tuturor femeilor; O6. Asigurarea disponibilității și gestionării durabile a apei și salubrității pentru toți; O7. Asigurarea energiei accesibile economic, fiabile, durabile și moderne pentru toți; O8. Promovarea creșterii economice susținute, incluzive și durabile, a ocupării complete și productive și a muncii decente pentru toți; O9. Construirea unei infrastructuri reziliente, promovarea industrializării incluzive și durabile și stimularea inovării; O10.Reducerea inegalităților înterne și între țări; O11. Integrarea orașelor și a așezărilor umane, în condiții de siguranță, rezistente și durabile; O12. Asigurarea unor modele durabile de consum și producție; O13. Acțiuni urgente de combatere a schimbărilor climatice și a impactului acestora; O14. Conservarea și utilizarea durabilă a oceanelor, mărilor și a resurselor marine pentru o dezvoltare durabilă; O15. Protejarea, restaurarea și promovarea utilizării durabile a ecosistemelor terestre, gestionarea durabilă a pădurilor, combaterea deșertificării, oprirea și inversarea degradării terenurilor și oprirea pierderii biodiversității; O16. Promovarea unor societăți pașnice și favorabile incluziunii pentru o dezvoltare durabilă, asigurarea accesului la justiție pentru toți și crearea unor instituții eficiente, responsabile și incluzive la toate nivelurile; O17.Consolidarea mijloacelor de implementare și revitalizarea Parteneriatului Global pentru Dezvoltare Durabilă.

aplicare a acestor acțiuni politice la nivel național și la nivel național și la eficacitatea unor aspecte metodologice pe care Comisia le-a subliniat în diferite domenii politice.

Gestionarea lanțului și a rețelelor din sectorul agroalimentar prezintă un interes deosebit privind punerea în aplicare a PEI-AGRI următoarele domenii de cercetare:

- Actorii implicați în parteneriatele de inovare și rolurile acestora: actorii implicați în prezent demonstrează că au capacitatea de a aplica în mod eficient abordarea interactivă propusă de CE și de a atinge obiectivul co-creației și difuzării inovației? ce experiențe pot fi colectate la nivel european, național și local? care sunt principalele motoare și principalele bariere pentru actorii care operează?
- Metodele și instrumentele utilizate pentru promovarea difuzării cunoștințelor și inovării: care este rolul jucat de TIC? Stimulează sau împiedică abordări interactive între diverși actori? Există exemple de utilizare eficientă a TIC pentru co-crearea și schimbul de cunoștințe sau dacă tradiția încă exercită un rol?
- Participarea statelor membre europene la programul Orizont 2020 în general și participarea grupurilor operaționale la proiectele lor specifice: există dovezi concrete de sprijin eficient în ceea ce privește resursele furnizate, monitorizarea și rezultatele așteptate?
- Adecvarea competențelor nu numai a consilierilor, ci și a cercetătorilor, cu privire la noile subiecte evidențiate de Comisia Europeană, cum sunt economia circulară, agricultura socială, chimia verde, reziliența sectorului agricol și forestier etc..
- Metodologia și instrumentele de analiză a nevoilor de inovare și de evaluare a impactului inovațiilor.

.Sprijinirea Inovării PEI-AGRI[5] are ca scop sprijinirea inovării în urma abordării interactive de jos în sus bazate în special pe cooperare, schimb de cunoștințe și intermedierea metodelor de consultanță. Această abordare va fi implementată în cadrul PEI-AGRI prin crearea Grupurilor Operaționale: grupuri de persoane (cum ar fi fermierii, cercetătorii, consultanța etc) care colaborează într-un proiect practic de inovare cu obiective concrete (pentru mai multe informații consultați lista PEI-AGRI privind Grupurile Operaționale). Una dintre experiențele privind Programele de Dezvoltare Rurală este aceea că uneori nu este de ajuns să oferi o singură finanțare grupurilor care cooperează pe proiecte de inovare. Serviciile de sprijinire a inovării și brokering de inovare, care utilizează modele adaptate condițiilor locale, pot avea un rol crucial în atragerea persoanelor interesate de asemenea proiecte, în a conecta fermierii și consultanții cu cercetătorii și a ajuta la identificarea finanțării. Regulamentul de dezvoltare rurală (1305/2013) oferă următoarele posibilități de finanțare a acțiunilor de brokering de inovare:

• Prin rețele de inovare în cadrul Rețelei Naționale de Dezvoltare Rurală, sau cu funcții dedicate de networking-ului în cadrul PEI sub umbrela RNDR, se pot derula sau contracta servicii de brokering de inovare.

• Utilizarea brokering-ului de inovare în înființarea de grupuri operaționale și pregătirea propunerii de proiect (ex: prin identificarea participanților etc.) poate fi finanțată în cadrul măsurii de cooperare.

• Sprijin pentru înființarea serviciilor de consultanță, în special pentru inovare. Odată ce proiectul unui Grup Operațional este finanțat și funcțional, brokerul de inovare poate oferi sprijin organizațional și poate fi facilitator al proiectului.

În fața provocărilor care le stau în fața lor, agricultorii, silvicultorii, industria alimentară și bioindustriile au nevoie de cunoștințe noi, care pot fi aplicate în practică. În această direcție cercetarea și inovarea pot contribui răspunzând la confruntările privind: îmbunătățirea competitivității într-un mediu economic din ce în ce mai dificil, asigurând în același timp utilizarea

[5] www.eip-agri.eu

durabilă a resurselor şi a serviciilor ecosistemice; securitatea alimentară; sprijinul persoanelor din mediul rural spantru a-şi intensifica şi diversifica economia. Cadrul politic European se adresează acestor probleme pe trei paliere principale: Crearea de cunoştinţe pentru a îmbunătăţi competitivitatea şi durabilitatea; Integrarea mai bună a politicii PAC şi a cercetării; şi Finanţarea pentru o agricultură şi o silvicultură mai inovatoare[6].

Asfel, prin politica sa agricolă comună UE urmăreşte următoarele obiective: asigurarea unei producţii viabile de alimente; gestionarea durabilă a resurselor naturale şi acţiunile în domeniul climei şi contribuind la o dezvoltare teritorială echilibrată. Realizarea acestor obiective necesită crearea, schimbul şi punerea în aplicare de noi cunoştinţe, tehnologii, produse şi a unor noi modalităţi de organizare, învăţare sau cooperare.

Principalele provocări pentru agricultură, silvicultură şi cercetare alimentară până în 2020, pentru care UE sprijină proiectele agricole şi forestiere prin Cadrul pentru Cercetare şi Inovare, Orizont 2020, vizează: Îmbunătăţirea eficienţei producţiei şi combaterea schimbărilor climatice, asigurând în acelaşi timp durabilitatea şi rezistenţa; Furnizarea de servicii ecosistemice şi bunuri publice; Dezvoltarea forţelor zonelor rurale şi sprijinirea politicilor şi a inovării în rural; Stimularea silviculturii durabile; Dezvoltarea unei industrii agroalimentare durabile şi competitive; Sprijinirea dezvoltării pieţei pentru produsele şi procesele bazate pe biologie.

Pentru a asigura că activităţile de cercetare răspund nevoilor la nivel de bază şi că soluţiile create sunt preluate de agricultori şi de silvicultori, UE a luat măsuri pentru a apropia ştiinţa şi practica, obiectivul propus fiind de a avea o politică de cercetare mai orientată spre cerere şi o politică agricolă mai bazată pe dovezi. Parteneriatul european pentru inovare pentru productivitate şi sustenabilitate agricolă (PEI-AGRI) a fost lansat pentru a susţine acest obiectiv. Conectează diferitele politici, depune eforturi pentru a facilita o abordare mai largă a cercetării şi a soluţiilor inovatoare în practică şi pentru a dezvolta o agendă de cercetare mai bine orientată către nevoile fermierilor şi şi activităţilor forestiere.

Cercetarea şi inovarea vor fi sprijinite în principal prin două fluxuri de finanţare: Orizont 2020 (cercetare şi inovare) şi politica de dezvoltare rurală (inovare).

UE şi-a dublat eforturile cu un buget fără precedent de aproape 4 miliarde Euro alocat provocării societale "Orizont 2020" 2 "Securitatea alimentară, agricultura şi silvicultura durabilă, cercetarea marină şi maritimă şi a apei interioare şi bioeconomia". În afară de provocarea societală 2, mai multe părţi ale Orizont 2020 sunt de interes pentru agricultură, silvicultură şi lanţul agroalimentar.

În sinergie, UE a stabilit ca primă prioritate pentru politica de dezvoltare rurală 2014-2020 "Stimularea transferului de cunoştinţe şi a inovării în agricultură, silvicultură şi zone rurale". Programele de dezvoltare rurală vor finanţa inovarea agricolă şi forestieră prin mai multe măsuri care pot sprijini crearea de grupuri operaţionale, servicii de inovare, investiţii sau alte abordări.

Strategia pe termen mediu şi lung în sectorul agro-alimentar 2014-2020-2030, subscrisă Strategiei Naţională de Cercetare, Dezvoltare şi Inovare (SNCI) 2014-2020, trasează temele şi direcţiile de cercetare prioritare trebuie să se regasească în proiectele de inovare [9].

Principalele nevoi identificate în cadrul sectorului agro-alimentar din România, cuprinse în PNDR, vizează: **schimbarea structurală** şi **competitivitatea** [8].

Creşterea competitivităţii agriculturii, silviculturii şi sectorului alimentar este esenţială pentru îmbunătăţirea performanţei şi vitalităţii zonelor rurale şi pentru crearea de locuri de muncă şi prin urmare, reprezintă elementul-central al acestei strategii. Există un potenţial bun pentru creşterea producţiei de alimente de calitate, integrarea mai bună pe piaţă, substituirea importurilor,

[6] https://ec.europa.eu/agriculture/research-innovation_ro

creşterea exporturilor şi modernizarea sectorului în general. Pentru accelerarea creşterii economice, care va facilita convergenţa veniturilor faţă de media UE, este necesară realizarea de investiţii pentru îmbunătăţirea competitivităţii, în special în ferme mici şi mijlocii şi în unităţi de procesare cu potenţial de creştere.

Domeniile specifice de intervenţie ale PNDR identificate de analiza SWOT sunt creşterea productivităţii şi a inovării în toate tipurile de ferme şi în sectorul de procesare - date fiind caracterul insuficient al echipamentelor tehnice şi nivelul inadecvat de formare profesională; creşterea valorii adăugate a produselor agro-alimentare dată fiind ponderea foarte mare a produselor primare; şi îmbunătăţirea accesului exploataţiilor agricole şi forestiere la infrastructură.

Dezvoltarea cunoștințelor și difuzarea inovației reprezintă două dintre prioritățile pe care Comisia Europeană (CE) le-a stabilit pentru perioada de programare 2014-2020, având un efect pozitiv important asupra competitivității întreprinderilor și asupra îmbunătățirii condițiilor de viață [7]. Prioritățile se regăsesc, de asemenea, cu un rol esențial în cadrul politicii agricole europene (PAC), ca instrumente adoptate pentru a accelera obiectivul principal de realizare a unui sector agricol și forestier eficient din punct de vedere al utilizării resurselor, care să lucreze în armonie natura [2]. Regulamentul UE privind sprijinul pentru dezvoltarea rurală (nr.1305/2013) stabilește și oferă finanțare prin Parteneriatul European pentru Inovare pentru Productivitatea și Durabilitatea Agriculturii (PEI) [11]. PEI-AGRI are următoarele obiective:

• Promovarea unui sector agricol și forestier eficient, eficient din punct de vedere al resurselor, viabil economic, productiv, competitiv, cu emisii scăzute, ecologice și rezistent;

• Să contribuie la asigurarea unei aprovizionări durabile cu alimente, furaje și biomateriale;

• Îmbunătățirea proceselor de conservare a mediului, de adaptare la schimbările climatice și de atenuare a efectelor acestora.

Pentru atingerea acestor obiective, Comisia Europeană recomandă o abordare interactivă, bazată pe capacitatea cercetătorilor, a fermierilor, a consilierilor și a altor părți interesate de a colabora pentru un scop comun. Prin PEI se încearcă o nouă abordare privind creșterea productivității în agricultură și agriculturii durabile în toate statele membre ale UE. Se urmărește astfel crearea unei mai bune cooperări între cercetare și practica agricolă, respectiv femieri / producători din sectorul agroalimentar.

PEI-AGRI urmărește, de asemenea, identificarea nevoilor fermelor și o mai bună difuzare a inovațiilor prin construirea de punți între cunoștințele și tehnologiile de ultimă oră și agricultorii, administratorii de păduri, comunitățile rurale, întreprinderile, ONG-urile și serviciile de consiliere. Se prevede sprijin finaciat pentru a realiza aceste obiective prin două instrumente: **rețele** care implică diferiți actori care activează în lanțul de aprovizionare a inovării la nivel european și național, și **grupurile operaționale**, și anume parteneriate locale care vizează găsirea unei soluții la problemele specifice cu care se confruntă exploatațiile agricole, inovații orientate spre nevoile lor, care să poată derula proiecte comune, de inovare în domeniul agriculturii [12]

Astfel de inițiative în România se pot finanța în baza Programului Național de Dezvoltare Rurală 2014 – 2020 [8], gestionat de către AFIR (Agenţia pentru Finaţarea Investiţiilor Rurale), prin Măsura 16, submăsurile 16.1 – Sprijin pentru înființarea și funcționarea grupurilor operaționale ale PEI pentru productivitatea și durabilitatea agriculturii și 16.2 – Sprijin pentru proiecte-pilot și pentru dezvoltarea de noi produse, practici, procese și tehnologii. Scopul acestor submăsuri este de a sprijini crearea acestor grupuri operaționale între parteneri ce provin din domeniul cercetării: institute de cercetări, stațiuni sau centre de cercetare, instituții de învățământ superior ce au și activitate de cercetare în domeniul agricol sau care pot fi aplicate în agricultură și producătorii agricoli (fermieri, societăți comerciale, cooperative, grupuri de producători).

Sprijinul financiar se acordă pentru înființarea și asigurarea funcționării grupurilor operaționale și pentru acoperirea costurilor directe rezultate ca urmare a derulării unor activități

pentru proiectele ”pilot” sau pentru acțiunile inovative, respective, ce conduc la dezvoltarea de produse, practici, procese și tehnologii noi în sectoarele agricol, alimentar și forestier.

UNELE CONCLUZII

După concluziile Observatorului pentru Cercetare și Inovare al Comisiei Europene, pentru anul 2017, România este un inovator modest. S-au identificat diferențe structurale notabile față de media UE, care constau în: ponderea mai scăzută a ocupării forței de muncă în industria de înaltă tehnologie, servicii și administrație publică, față de ponderea mai mare a ocupării forței de muncă în agricultură și minerit; o pondere mai mare a întreprinderilor controlate în străinătate, dar și cheltuieli medii mai scăzute pentru cercetare & dezvoltare în aceste întreprinderi; o parte mai mare a întreprinderilor nou create; un PIB pe locuitor mai mic, însă o rată de creștere mai mare a PIB; o rată de creștere negativă și mai mică a populației și o densitate mai scăzută a populației.

În structura indicelui de inovare, punctele tari relative ale sistemului de inovare din România sunt identificate de indicii privind mediul favorabil inovării, impactul vânzărilor și resursele umane, în timp ce punctele slabe corespund indicilor privind inovatorii - produse ale IMM-urilor / inovații în procese; marketingul IMM-urilor / inovații în organizare, inovații proprii ale IMM-urilor -; investiții în firme – nu a existat în această perioadă finanțare pentru pregătire TIC în firme; în categoria finanțare și sprijin – cheltuieli pentru C&D în sectorul public, cheltuieli de capital.

Competitivitatea este afectată de o capacitate redusă de cercetare și novare (C&I), combinată cu o cerere mică de C&I din cauza structurii economiei și a reticenței firmelor de a se angaja în aceste activități. Deși Investițiile în C&D din sectorul întreprinderilor au avut o ușoră creștere, rămân semnificativ mai scăzute decît media din UE-28.

Gradul slab de inovare din sectorul agroalimentar, mult sub nivelul industriei prelucrătoare, este indicat de cuantumul redus și în scădere al cheltuielilor pentru C&D din activitățile aconomice ale intreprinderilor, indicând o nevoie sporită a cheltuielilor de capital.

Nivelul fondurilor pe care întreprinderile le investesc în C&D plasează România pe ultimul loc față de UE. De asemenea, cheltuielile sunt alocate mai mult în sectorul privat, indicând un grad scăzut de colaborare între sectorul științific public și cel privat și un nivel redus de comercializare a rezultatelor cercetării publice.

BIBLIOGRAPHY

[1] European Commission (EC), 2016. Evaluation study of the implementation of the European Innovation Partnership for Agricultural Productivity and Sustainability, DGARD.

[2] European Commission (EC), 2014. Guidelines on Programming for Innovation and the Implementation of the EIP for Agricultural Productivity and Sustainability, Directorate H. Sustainability and Quality of Agriculture and Rural Development.

[3] European Commission (EC), 2010(a). Europe *2020 - A strategy for smart, sustainable and inclusive growth*, COM(2010) 2020 final, from the Commission, Brussels, 03.03.2010.

[4] European Commission (EC), 2010(b). *The CAP towards 2020: Meeting the food, natural resources and territorial challenges of the future*, COM(2010) 672 final, Brussels, 18.11.2010.

[5]Eurostat, 2017. *Sustainable development in the European Union - 2017 Monitoring Report of the EU Sustainable Development Strategy*. Statistical books, Publications Office of the European Union Luxemburg.

[6] FAO, 2016. *The future of food and agriculture – Trends and challenges*. Rome.

[7] MADR, 2016. Programului Naţional de Dezvoltare Rurală (PNDR) 2014-2020.

[8] MADR, 2014. Strategia pentru cercetare-dezvoltare-inovare în domeniul agroalimentar pe termen mediu și lung 2014-2020/ 2020-2030.

[9] Observatorul European pentru Cercetare și Inovare, 2018. *Raportul de țară RIO 2017: România*. Joint Research Centre ofEuroepean Commission.

[10] Parliament of Europe (EP), (2017). EIP initiative assessment, in "Policy Support for Productivity vs. Sustainability in EU Agriculture: Towards Viable Farming and Green Growth", Policy Department B: Structural and Cohesion Policies, European Union.

[12] Vagnozzi, A., (2015). Policies for innovations in the new Rural Development Programs (RDP): the Italian regional experience, in *Rivista di Economia Agraria*, vol. 70, n. 3, pp. 345-356, Firenze University Press, 2015.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

EVOLUTION OF ROMANIAN TAXATION IN THE PERIOD 1918- 2018. THEORETICAL ASPECTS

Nicoleta Mihaila

Scientific Researcher III, PhD, "Victor Slăvescu" Centre of Financial and Monetary Research

Abstract: In our paper we are trying to realize an incursion in time of the Romanian taxation. Specifically, the aim is to highlight the main tax changes produced over the last 100 years and their effects in the real economy. In this context, we will use the descriptive and analytical methods, and we will take into consideration a set of information from the national and international specialized literature.

Keywords: taxation, fiscal regulations, real economy, tax revenues, firms

Introduction

In our country there have been significant changes in tax legislation over time, due to the need to adapt to the requirements of the market economy. However, these changes have not only caused positive, but also negative aspects (for example, the frequency of legislative changes, the impact on investors, the dense nature of legal provisions, the large number of tax obligations, etc.). As a result, a tax system needs to be reformed, but the rationale behind it must be to ensure rational principles in order to ensure economic stability and a favorable environment for development.

The Romanian tax system has undergone important changes over time due, among other things, due to the preparation and conduct wars, the outbreak of economic crises and the remediation of their effects, the development of the infrastructure, the consolidation and modernization of the administrative system, the implementation of certain measures (social, ecological or of other nature).

1.Tax system during 1918- 1945

Until 1916, the following taxes were in force in Romania: direct taxes (taxes on agricultural land and buildings, patents, taxes for means of communications, complementary tax, consisting of a fixed fee of 6 lei and a proportional one of 1% of the taxpayer's general income, income tax on securities, wage tax - set up in 1877, initially of a 5% quota, abolished in 1891 and reintroduced in 1900-, military taxes), indirect taxes (stamp dues and registration fees, tax on beverages, living tax, excise duties), taxes on consumption (sugar tax, petroleum products tax, show tax), state tax monopolies (salt, tobacco, matches, gambling cards, rifle dust, cigarette paper) and local taxes (governed by Rural Law in 1864).

In 1921 *Nicolae Titulescu's Reform* was implemented, introducing the progressive elements of taxation, namely the cedular tax, calculated according to the origin of the income.

In 1923, the *Brătianu Law* was adopted, which aimed to unify the taxation regimes of the Romanian provinces and to set up a system of direct contributions on new bases, which would ensure a more equitable distribution of tax burdens among taxpayers. It also instituted six elementary proportional income taxes and a progressive global income tax. The proportional tax rates were differentiated according to the origin of the income, of the person who made them or of the nature of the enterprises. The global tax was levied on quotas ranging from 1% to 30%.

Regarding the indirect taxes, they did not suffered any changes, at that time the Romanian tax system having as indirect taxes: excise duties, stamp tax, vehicle tax, depending on weight of the car and, starting with 1939, depending on the cylindrical capacity motor, show tax, luxury tax and turnover tax, consumption taxes on oil, flour, sugar, cement, etc.

Between 1924 and 1928, the state's financial policy was characterized by budgetary measures that followed the evolution of income according to the revenues of the previous year and the maintenance of the ordinary expenses within the strict limits of the realized revenues.

In 1934, the global tax was replaced by the over-quota tax, which was also progressive, but no longer applied to the overall net income, but to each remaining income after the payment of proportionate elementary tax.

The table below shows the evolution of direct and indirect taxes in Romania's total budget revenues, between 1923-1928.

Table 1 The evolution of direct and indirect taxes in Romania's total budget revenues, between 1922-1928 (%)

Year	Direct taxes	Indirect taxes and consumption tax	Tax monopolies	total
1922/1923	8,2	51,7	8,9	68,8
1923	12,6	50,4	7,4	70,4
1924	11,6	47,2	7,8	66,6
1925	12,4	37,6	18,6	58,6
1926	15,7	49,5	12,1	77,3
1927	20,8	50,5	11,1	82,5
1928	23,0	44,0	13,4	80,4

Source: Hoanță, N., 1996, "Evolutions of tax system in Romania", Taxes and dues Journal no 1-2

The period 1929-1933 represents an important stage in the evolution of fiscal systems (the global economic crisis), when the "focus" is shifted from income taxes to consumption taxes and excise duties.

In Romania, between 1929 and 1935, indirect taxes increased sensibly, as a share of total budget revenues, from 51,7% to 57%, while the share of direct taxes decreased from 29,2% to 17,8% .

The **year 1929** marks a series of changes and additions to the Romanian tax system, namely: implementation of the law to combat tax evasion, raising the limit of non-taxable income for the global income tax, reduction of taxes paid by professionals, elimination of the exoneration of real estate revenues, introduction of taxes on recreational properties and untapped forests, etc.

In **1934**, Victor Slăvescu initiated a law that eliminates the tax on global income. It is replaced by "over-quota", an additional tax added to each elementary tax. Quotas affecting trade,

large industry, and securities incomes are reduced to stimulate capital accumulation and capital recovery after the economic crisis of the early 1930s.

After 1935, indirect taxes on consumption and movement of goods, turnover tax, stamp duties and registration taxes increased.

During the Second World War, direct taxes "suffered" a series of radical changes, the most important of which was the introduction in **1941** of taxation of industry and trade revenues based on annual turnover. The direct tax system was supplemented with a special tax on the individuals, but the basic tax source continued to remain indirect taxes.

During World War II, a specific policy for a faster and simplified levying taxes was introduced. Taxes from population did not exceed 10% of the total state budget revenues in any year, and in the last years of the socialist government these revenues were weighing 1-2% of the total.

2.Tax system in the period 1945- 1989

After the Second World War, there were important changes in the tax system, changes that were caused by the following events: the Rural Reform(1945), Monetary Reform and stabilization(1947), abolition of the monarchy and proclamation of the Romanian People's Republic (1947), adoption of the Constitution(1948), the nationalization of the main means of production (1948).

Thus, in 1948, the 12% exceptional tax was abolished, direct taxes were abolished (for example, the turnover tax due by the former private companies, as direct tax, was changed into an indirect tax because it was converted into tax on product circulation). Among the more important taxes should be mentioned: income tax, product tax and benefit payments.

The main taxes and fees charged were:

• the tax on the movement of goods, introduced in 1962, replaced the former tax on the movement of products, introduced by Law no. 2/1950.

• the tax on the total remuneration fund, replaced in 1977 the tax on individual wages.

• tax on income from craft cooperatives and cooperatives for the production, acquisition and sale of goods. The tax rates used were unique, proportionate, of 25%.

• agricultural tax was due by agricultural cooperatives and consisted of land tax and tax on remuneration fund of cooperators.

• tax on the income of writers, artists, scientists, established in graduated tranches on earnings achieved, in cash, from copyrights for certain literary, scientific or artistic works;

• income tax for self-employed, craftsmen and other persons, was set as tranches progressive rates.

• the tax on joint ventures with Romanian and foreign participation,

• the tax on income realized by non-residents in Romania, introduced by Decree no. 276/1973 and used till 1997, was set at rates between 10% and 25% applicable to interest income, patents, copyrights, artistic and sporting activities, etc.

• excise duties, regulated by Decree no. 395/1976 regarding the customs tariff of Romania,

• other local taxes paid by individuals and economic entities, namely: building tax, tax on land located in the cities, taxes on vehicles, stamp duty and inheritance tax, tax on population agricultural land, etc.

Should mention that firms, apart from implementing their plan, were interested in payment obligations to the state and not in efficiency or improving profitability. Tax evasion, at least at the level of state-owned economic agents, did not exist.

3.Romanian tax system in 1989 - 2005

The transition from the communist system to the market economy implied, among other things, the implementation of a broad reform in the field of public finances, in which the reform of

the fiscal system occupied a special place. As started the negotiations for Romania's accession to the European Union, the Romanian tax system has undergone extensive changes aimed at achieving the harmonization of tax legislation with the Communitaire one in the field.

The redefinition of property rights, the emergence of private and mixed economic agents, the conversion of private property into private ownership required, after 1989, the replacement of the residual system of payments from benefits with a profit tax system set in percentage quotes depending on benefits realized, independent of the financing needs of enterprises, capable of operating under decentralization of decisions and ensuring the stability of budget revenues.

In 1990, the tax on the benefits of the State Economic Units was introduced, tax that was due by the economic units in all branches and was set in progressive rates, differentiated according to the profitability of the paying unit.

On January 1, 1991, a new regulation came into force establishing the *corporate tax*. It was set in progressive rates on profit tranches. Although the aim was to ensure fiscal equity, the large number of tax quotas (67) could not provide an adequate prediction of the monetary amount of tax payments and the incidence of these flows on the management of economic agents. Moreover, the high level of the marginal tax rate (77%) places the taxation of Romanian economic agents above the level encountered in many developed countries, with consequences on the degree of tax compliance and the attraction of potential investors. In the next period, the share of corporate tax in GDP decreased significantly, from 7,1% in 1990 to 5,3% in 1992.

Starting with January 1992, the number of profit tranches and tax quotas was reduced from 67 to 2, namely the tranche of up to 1 million lei was subject to a 30% share and the profit above that level was imposed by 45%. This measure was not correlated, however, with the real financial potential of economic agents, causing an increase in the fiscal effort of those who made small and medium profits and a relief for those with high and very high profits.

In January **1995**, a new tax regulation (OG 70/1994) entered into force, which provided the unification of the corporate tax rates, establishing a *single proportional share of 38%*, and the grouping of the taxpayers, from a tax point of view, into large and small taxpayers (the latter regulation is given up two years later).

The provisions of Government Ordinance no. 70/1994, as subsequently amended and supplemented, were re-examined in December 1999, and applicable starting with the fiscal year 2000. The main amendments concerned:

- reducing the overall tax rate from 38% to 25%;
- taxation with a 5% share of the profit related to foreign currency earnings, received through a bank account in Romania, from the export of goods made from own activity and from the provision of international services;
- deduction from the taxable profit of a 10% share from the purchase price of technological equipment and means of transport;
- the recognition as non-taxable of the dividends received by a Romanian legal entity from another legal entity, Romanian or foreign;
- the abolishment of any legal provisions granting tax exemptions or reductions or those stipulating the application of rates, other than those provided by the respective normative act.

On 1 August **2001**, a new tax system for micro-enterprises was introduced, namely the 1,5% tax on their income, from any source. Starting with July 1, 2002, the legislative support regarding the corporate tax was simplified and unified in a single normative act, abrogating O.G. no. 70/1994, with all its subsequent amendments and completions, as well as a series of other normative acts regarding the profit tax. This provided a gradual increase of the corporate tax rate applicable to profits from export earnings, to 12,5% starting with 2003, and 25% from January, 2004.

An important measure aimed at relieving taxation in Romania was the reduction, from 1 January **2005**, *of the profit tax rate from 25% to 16%*. By reducing the tax rate, it was envisaged to increase the taxable base, by expanding existing businesses, increasing foreign direct investment, and reducing the share of the underground economy in GDP (Gross Domestic Product).

In terms of income tax, there have been significant changes, namely:

- on 1 April 1991, the old tax on the total remuneration fund of the state units was replaced with the tax on salaries, set in progressive rates on income tranches, ranging between 6% and 45%. At the same time, the contribution of people without children has also been abolished.

- the number of taxable income tranches, their value limits and tax rates have been changed periodically. In the second semester of 1999, before the introduction of the tax on total income, four tranches were established, the minimum tax rate being set at 21% and the maximum rate at 45%.

Regarding the income obtained by individuals from sources, other than wages, they were imposed, till 1997, in progressive tranches, differentiated according to the nature of income, according to some regulations prior to 1989.

Starting with January 1, 2000, it has passed from the separate taxation of individuals to the global income, in gradual tranches, taxation that was applied in market-economy countries and especially in EU countries.

The Fiscal Code, in force since **2004**, brings minor improvements to the income tax system for individuals, keeping the system of personal deductions from the global annual income introduced since 1 January 2000, to which are added some additional deductions (for home dwelling rehabilitation, for private health insurance).

From January 1, **2005**, the gradual taxation of individuals' income is replaced with a single *proportional rate (16%)*, with some exceptions (income from investments, gambling and transfer of real estate).

The table below presents the evolution of the gross domestic product and tax revenues of Romania, as well as the level of taxation in the period 1990-2005.

Table 2 Evolution of taxation degree in Romania, 1990-2005

Year	GDP (mil lei)	Tax revenues (mil lei)	General tax degree (%)	Partial taxation degree (%)
1990	85,7	30,5	35,5	27,6
1991	220,4	73,2	33,2	28,2
1992	602,3	201,9	33,5	22,1
1993	2.003,6	626,9	31,3	20,6
1994	4.977,3	1.404,1	28,2	19,0
1995	7.213,6	2.080,3	28,8	20,7
1996	10.891,9	2.925,6	26,9	19,4
1997	25.292,6	6.700,0	26,5	19,6
1998	37.379,8	10.541,1	28,2	20,0

1999	54.573,0	16.402,6	30,1	19,5
2000	80.377,3	23.504,8	29,3	18,6
2001	116.768,7	32.669,9	28,0	17,5
2002	151.475,1	41.816,6	27,6	17
2003	190.335,4	53.248,2	28,0	18,2
2004	238.791,4	66.678,3	27,9	18,5
2005	287.186,3	78.281,4	27,3	18

Source: Vacarel, I., 2001, Tax and Budgetary Policies: 1990-2000", Ministry of Public Finance

We observe that the general tax level recorded (with the exception of the years 1998 and 1999) a continuous decreasing trend, from 35,5% in 1990 to 27,3% in 2005. The degree of partial taxation (determined on the basis of income from taxes and dues) had a more sinuous evolution. Starting from a level of about 28% in 1990, it dropped to 19% in 1994, oscillated around 20% between 1995 and 1999, after which it stabilized at about 18% at the end of the interval analyzed.

The reduction of taxation degree in the period 1990-1997 can be seen as related to the decline in the real economy, with the ongoing diminution of GDP and, consequently, the reduction in the tax base. Also, the evolution of the taxation degree is also determined by the evolution of the collection of compulsory levies, in close connection with the voluntary compliance of taxpayers with their payments.

The low level of taxation in Romania, given that the tax rates for the main taxes, are similar to those applied by other Eastern European countries, indicates a poor collection of tax revenues due mainly to the phenomenon of tax evasion

The analysis, in structure, of mandatory levies, shows a drop, in time, in the share of direct taxes in total tax revenues, and an increase in indirect taxes, preferred due to their higher efficiency, including the periods less profitable (from an economic point of view), but profound unfair for the individual taxpayers.

The conclusion is that in Romania, between 1990 and 2005, the fiscal burden was mainly pressed on the shoulders of individuals, both through the high level of labor taxation and by indirect taxation, which led to a significant decrease in the degree of tax compliance of this category by taxpayers.

4.Tax system in 2007-2014

In Romania, a progressive system with differentiated tax rates for individuals' earnings, from 18% to 40%, was applied until 2004, and from 2005 a 16% flat rate has been applied. The same situation has applied for corporate tax, when, from a 25% tax rate till 2004, a 16% flat tax was adopted in 2005.

Since the accession of Romania to the European Union in 2007, the tax rate has registered a downward trend due to the harmonization of tax regulations with the European ones, but this trend was changed in 2011, when the fiscal pressure increased compared to 2010.

In 2009 the economic crisis emerges, when the measure on introducing the *minimum tax is adopted* (which will be abolished one year later), and in 2010 is implemented *the increase in VAT rate, from 19% to 24%.*

Regarding the *standard VAT rate*, after 1993 it has evolved as follows:

July 1993- January 1998-18%

February 1998- December 1999- 22%

January 2000- June 2010- 19%

July 2010- December 2015- 24%

January 2016- December 2016- 20%

January 2017- present - 19%

As far as *social contributions* are concerned, their shares have undergone transformations over time. In this respect, the social insurance contribution itself has been changed for four times, from 19,5% in 2008 to 20,8% in 2009. Also, in 2009 were introduced some legislative provisions that had aimed at broadening the tax base, to the Tax Code being added the social security contributions, but only for dependent activities. This provision was followed by the introduction of compulsory contributions due by persons who earned income from self-employment.

In 2013, the basis for calculating social contributions also included the contribution to health insurance of 5,5% for persons earning income from rents, regardless of the number of contracts or the existence of an employment contract, the basis could not be lower than the gross minimum wage, but no more than five gross average salaries (Government Emergency Ordinance No. 88/2013).

In 2014, through a legislative amendment (Law 123/2014 amending Law No 571/2003 on the Fiscal Code), the SSC (social security contribution) was reduced by 5% for employers, and in 2015 the social security rate decreased, reaching 23,45%.

5.Taxation in the period 2015-2018

In the year 2015, Law no. 227/2015 regarding the Fiscal Code, published in the Official Gazette no. 688/2015 was adopted, through which one of the priority objectives included in the Fiscal-Budgetary Strategy for the period 2013-2015 was achieved, namely the rewriting of the Fiscal Code.

Important tax measures:

► tax on dividends paid to Romanian legal entities - Reduction of the dividend tax rate from 16% to 5% for dividends paid to Romanian legal persons.

► for micro-enterprises:

● increasing the threshold for the taxation system from 65,000 euro to 100,000 euro

● introducing a differentiated system of tax rates, between 1% -3%, respectively:

▫ 1% for micro-enterprises with more than 2 employees, including;

▫ 2% for micro-enterprises with an employee;

▫ 3% for micro-enterprises without employees.

► with regard to the Social Security Contribution (SSC), the obligation to pay the individual SSC quota of 10,5% for all persons with income from independent activities, with the possibility of opting for a full 26,3% contribution in order to the full rating of the pension score.

► construction tax is implemented in 2015, but will be eliminated a year later

► in January 2016, the standard VAT rate is reduced, from 24% to 20%.

Year 2017 is the year of tax changes, respectively, there are some clarifications of some more unclear aspects of the Tax Code, news about salary or new projects - household tax or VAT split. We therefore have:

► reduction of the standard VAT rate, from 20% (as it was in 2016) to 19% (entered into force in January 2017)

► the limitation until 31 December 2016 on the application of the tax exemption on reinvested profit is lifted, and this facility will be applied unlimited.

► enters into force Law no. 1/2017 regarding the elimination of certain taxes and tariffs, as well as for amending and completing certain normative acts - this law eliminates 102 taxes and tariffs - as well as OUG 3/2017, which brings changes regarding the definition of microenterprises (maximum turnover becomes 500,000 euro instead of 100,000 euro) and the tax rate remains 1% regardless of the number of employees (still, there must be at least one);

► is eliminated the maximum monthly calculation threshold of the health insurance contribution and the SSC representing the equivalent of 5 gross average earnings, provided for salary and wage income, investment and other sources.

► Government Ordinance no. 23/2017 on the split VAT payment - VAT split - which stipulates that the VAT- paying entities may opt for the VAT split system starting with 1 October 2017, after which, starting with January 1, 2018, it becomes obligatory for all VAT payers.

Year 2018 begins with the dramatic changes in tax and social contribution legislation. Therefore, we have:

► Split VAT (OUG 23/2018) - The application of the system will be mandatory for VAT payers with outstanding VAT and / or in bankruptcy, respectively optional for the remaining categories of eligible taxpayers;

► Government Emergency Ordinance 79/2018, which amends the following:

● Tax on income of micro-enterprises. The rules on the tax regime applicable to micro-enterprises are significantly modified by increasing the income ceiling to 1.000.000 euro and repealing all the exceptions. Tax rates will be 3% for micro-enterprises without employees and 1% for micro-enterprises with at least one employee (full-time).

● Changes in personal income tax and social contributions, respectively:

- Transfer of contributions to the employee
- Reduced tax rate from 16% to 10% for most types of income
- Increases the level of personal deductions applicable to salary income;

► Employee's social contributions increase to 35%, and those due by employers for normal work conditions drop to 2,25%. In addition, in the case of special and other working conditions, employers due a social insurance contribution of 4% and 8%, respectively.

Starting with January 1, 2018, there will be only three social contributions:

• the Pension Contribution (CAS) - applying the 25% share to the calculation base

• contribution to Health Insurance (CASS) - 10%

• the Work Insurance Contribution (CAM) - represents 2,25% and replaces the unemployment contribution (0.5% due by the employee and 0,5% due by the employer), the contribution for medical leaves (0,85% due by the employer), the contribution to the Guarantee Fund for employment debts (0,25%) and contribution to accidents and professional diseases (different percentages). CAM share will be of 2,25%.

6. Conclusions

Although the tax system mainly aims to provide resources for the state, now it can not be viewed simply as a mechanism for covering public expenses. Thus, through the leverage they provide, the state may exercise intervention in the economy to eliminate or reduce the negative impact of the action of disturbing factors. The lack of a coherent tax system before 1989 and the implementation of a gradual policy of building it has had an impact on the effectiveness of fiscal measures and especially on the economic system as a whole. The volume, the structure of the tax revenue as well as the pressures exerted were decisively influenced by fiscal policy measures promoted by the tax authorities of our country, among other factors, including the management of the state's tax claims and the degree of voluntary tax compliance.

In time, Romanian taxation has undergone consistent changes, and in the last 15 years, the most relevant, with both positive and negative impact, were:

Positive measures: flat tax of 16% (Government Emergency Ordinance 34/2004), Holdings (GEO 102/2013); the introduction of compulsory social contributions in the Tax Code (Government Emergency Ordinance 117/2013, OUG 125/2011); inactive taxpayers regulation (GEO 46/2009); reverse charge on cereals (GEO 49/2011).

Negative measures: increase in VAT (EGO 58 / 28.06.2010); construction tax (Government Emergency Ordinance 102/2013); introducing late payment penalties (GEO 39/2010); modifying the rate at which excise duty is calculated (GEO 102/2013); minimum tax (OUG 34/2009).

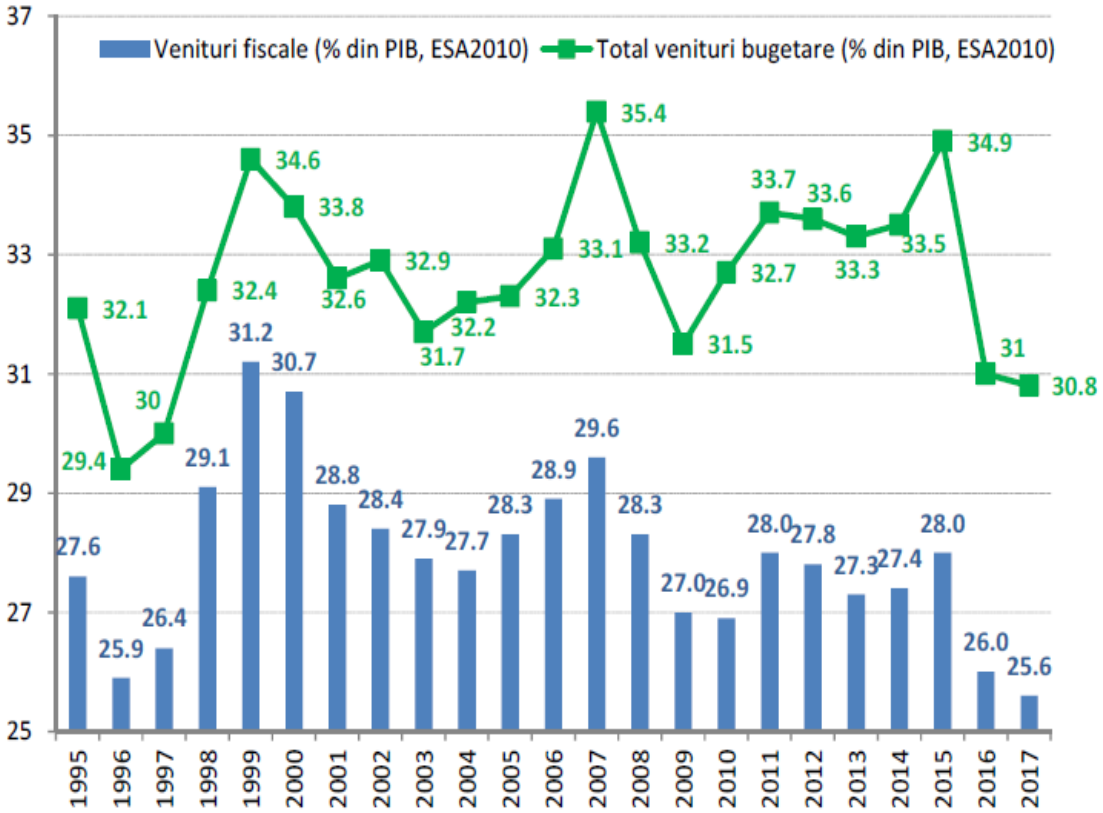

Fig 1. Evolution of tax and budgetary revenues in the period 1995-2017

Source: Dumitru, I., 2017, Aspects regarding the fiscal-budgetary policy- economic growth relationship

In the above figure we have the share of fiscal revenues in GDP, between 1995 and 2017. We notice that they have a downward trend, the highest level being in 1999 (31,2%), and the minimum is reached in 2017 (25,6%). Therefore, the fiscal measures adopted in recent years did not have the expected results, the levels being even lower than those of the critical years due to the economic crisis

All these tax regulations may foster the underground economy, precisely: repeated changing of tax legislation; issuance of arbitrary regulations; with the possibility of random interpretation; implementation of tax discrimination; lack of credibility of the actions of the authorities; the existence of thick legislation.

In conclusion, we say that action is needed in the following areas:

• Improving tax administration and ensuring stability of tax legislation;

• Applying professional tax rules in order to stimulate economic development;
• Improvement of the collection of taxes and fees;
• The adoption of fiscal measures to stimulate employment;
• Encourage investments that generate added value.

BIBLIOGRAPHY

- Bistriceanu D. Gh., 2006, Tax System of Romania, The Legal Universe publishing house, Bucharest
- Brezeanu, P., 2010, Taxation: concepts, models, theories, mechanisms and tax practices, WK publishing house
- Corduneanu, C., 1998, The Tax System within the Finance Science, Codecs publishing house, Bucharest
- Dumitru, I., 2017, Aspects regarding the fiscal- budgetary policy- economic growth relationship
- Hoanță, N., 1996, "Evolutions of tax system in Romania", Taxes and dues Journal no 1-2
- Sebastian, L., 2010, Comparative Tax Systems, Economic Collection, Bucharest
- Văcărel, I., 2007, Trends in the evolution of tax systems of OECD member states, European Union and Romania, Quality of Life Journal XVIII, no 3-4
- Văcărel, I. & all, 2007, Public finance, the VI th edition, Didactic and Pedagogic publishing house, Bucharest
- Văcărel, I., 2001, Tax and Budgetary Policies:1990-2000", Ministry of Public Finance
- Văcărel, I., 2008, "Studies of the History of Economic Thought and Practice ", Romanian Academy publishing house, Bucharest
- *** Law no. 571/03 on the Fiscal Code and Methodological Norms of Application
- *** Law no. 227/2015 regarding the Fiscal Code√ک

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

PARADIGMS OF PERSONAL IDENTITY IN THE ERA OF DIGITAL SPECTACLE

Florin George Popovici

PhD Student, "Ștefan cel Mare" University of Suceava

Abstract:This text should be considered a laboratory of thought by which I intend to understand the complexity and the impact of digital technologies on the concept of personal identity. Even is already a commonplace to assume that digital technologies have a significant influence on the way we understand ourselves, yet I dare to argue how this phenomenon occurs. I am aware that my approach lies between the two extremes, the one that considers that technology brings a genuine dissolution of our identity and the other that gives us a more optimistic view, talking about enriching the ideea of our personal self. We are without any doubt a social and a media construct, a product of a hardware interface. New digital technologies contribute greatly to this construction by allowing us to adopt new and provocative roles and statuses that risk to place us under the sign of unauthenticity. This is the assumption of the present article and the following ideas are a bold attempt to bring consistency to it. I offer the reader the chance to judge to what extent I have managed to accomplish my task.

Keywords: personal identity, social contruction, online identity, digital spectacle, media culture

1.Problematica filosofică a identității – sumară propedeutică

Conceptul de *identitate personală* (*personal identity*) se situează în centrul unui vast și totodată deconcertant areal academic, care înglobează filosofia minții, științele cogniției, psihologia socială, sociologia, lingvistica, semiotica, antropologia filosofică, estetica, neurobiologia, studiile culturale și de gen etc., o orchestră cognitivă ce înglobează o multitudine de instrumente, puncte de vedere, articulații argumentative și abordări dintre cele mai eterogene.[1] Textele în care se analizează identitatea personală se vădesc a fi abundente în conținuturi vehiculate, consistente și adesea solicitante în ceea ce privește receptarea și interpretarea. În planul reflecției filosofice, identitatea personală dobândește statutul unei problematici extrem de prolifice, înglobând interogații precum: ce fel de entitate sunt eu, ca ființă umană?, ce înseamnă să fii o persoană?, ce semnifică pentru o persoană să traverseze proba timpului, altfel spus, să rămână identică sieși de la un moment la altul?, ce contează cel mai mult în chestiunea identității? ș.a.m.d. Identității personale îi sunt atribuite sensuri și semnificații distincte, de la particularitățile ce-i conferă unicitate unei persoane, până la etichetele contingente și schimbătoare atribuite individului de către societate.

Într-o perspectivă diacronică, problematica identității personale înregistrează o evoluție prolifică de-a lungul istoriei gândirii occidentale, dezvoltare ce include repere valoroase precum

[1]o serie de studii clasice sau mai recente care analizează din perspectivă filosofică problematica identității: Eric T. Olson, *What Are We? A Study in Personal Ontology* (Oxford University Press, 2007), Peter V. Zima, *Subiectivity and Identity. Between Modernity and Postmodernity* (Bloomsbury Publishing, 2015), Harold W. Noonan, *Personal Identity* (Routledge Taylor & Francis Group, 1989, 2003), Sydney Shoemaker, *The First-Person Perspective and Other Esays* (Cambridge University Press, 1996), Derek Layder, *Social and Personal Identity. Understanding YourSelf* (Sage Publication, 2004), John Perry, *Identity, Personal Identity, and The Self* (Hackett Publishing, 2002), Derek Parfit, *Reasons and Persons* (Oxford Univeristy Press, 1984), Raymond Martin & John Barresi, *The Rise and Fall of Soul and Self. An Intellectual History of Personal Identity* (Columbia University Press, 2006) ș.a.

speculația platoniciană despre natura conceptului de *psyche*, reflecțiile filosofiei moderne cu privire la *ego* sau *subiectivitate*[2] dar, mai ales, abundența de perspective empirice actuale, unele dintre acestea plasate în universul de discurs al eticii aplicate[3]. Chiar dacă depășesc intenția întreprinderii de față, punctele de vedere evocate pot face, fără îndoială, obiectul unei analize ample. În contextul prezent, consider oportună trecerea în revistă a unora dintre distincțiile operate în literatura de specialitate, din motivul interesului pe care-l prezintă acestea pentru contextul abordării mele. În primul rând, este vorba despre distincția realizată între *identitatea nominală* (*nominal identity*) și *identitatea ce oferă informații despre sine* (*self-informative identity*).[4] Se au în vedere, în primul caz, caracteristicile conferite unei persoane de către contextul social și multitudinea de interacțiuni care o definesc, particularități pe baza cărora persoana respectivă se diferențiază în raport cu alteritatea sau în raport cu alte entități[5]. În al doilea caz, identitatea personală se traduce printr-un *summum* de informații despre sine, un conglomerat de credințe și convingeri ce formează o adevărată narațiune sau ideologie personală. O a doua distincție necesară în demersul meu este aceea dintre *idem-identitate* sau *conventional identity*, care înglobează aspectele ce determină persoana să adere la grupuri și comunități[6], și *ipse-identitate sau idiosyncratic-identity*, cuprinzând aspectele ce ne diferențiază de ceilalți în interiorul grupului. Între acestea două există un raport complex, dialectic, chiar tensionat.[7] Atunci când vorbim despre comunitățile online, este firesc să ne întrebăm dacă acestea îmbunătățesc conectivitatea sau, dimpotrivă, o obstrucționează. Pentru ilustrare, se vădește a fi util studiul „Capitalizing on the Net. Social Contact, Civic Engagement, and Sense of Community"[8] care, pe baza rezultatelor unui sondaj, investighează tocmai condițiile de posibilitate ale unei implicări active în societate prin intermediul manifestărilor din *agora* virtuală: „contactele online fortifică participarea persoanelor în organizațiile voluntare și politice (...) pe măsură ce internetul este încorporat în rutina vieții de zi cu zi, capitalul social se îmbunătățește și devine mai dispersat din perspectivă geografică".[9]

[2]o lucrare de referință pentru analiza problemei identității personale, a *eului cognitiv*, a *minții*, *subiectivității* și *conștiinței-de-sine* în perioada modernă este aceea a lui Udo Thiel, *The Early Modern Subject. Self-Consciousness and Personal Identity from Descartes to Hume*, Oxford Univeristy Press, 2011.

[3]se poate consulta, în acest sens, volumul lui David Shoemaker, *Personal Identity. A Brief Introduction*, publicată la Broadview Press, în 2009, lucrare ce conectează conceptul de identitate personală cu responsabilitatea morală, posibilitatea imortalității, conferă legitimitate *criteriului psihologic* și *criteriului biologic* și, nu în ultimul rând, investighează abordarea îndrăzneață a „identității narative" (*narrative identity*).

[4] Mark Childs, „Identity: a Primer" în volumul *Reinventing Ourselves. Contemporary Concepts of Identity in Virtual Worlds* (editori: Anna Peachey, Mark Childs), Springer-Verlag, London, 2011, p. 14.

[5]de exemplu, într-un registru actual, monopolul actorilor umani ce populează rețelele de socializare este amenințat de prezența *agenților artificiali* (*artificial agents*), „disembodied or even physically embodied intelligent software agents", capabili de interacțiunea cu utilizatorii umani prin intermediul limbajului natural, totodată autori de conținuturi informaționale afișate și distribuite pe propriile pagini din rețea. (cf. Nikolaos Mavridis, „Artificial Agents Entering Social Networks", în volumul *A Networked Self. Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, editat de Zizi Papacharissi, New York and London: Routledge Taylor and Francis Group, 2010, p.291.

[6] tehnologia face posibilă, via Internet, existența comunităților virtuale (*online groups*) care pot, după unii exegeți ai fenomenului, să completeze, să suplinească, sau, dimpotrivă, să erodeze comunitățile face-to-face; indiferent de modalitatea de abordare, unul dintre motivele întemeiate ale prezenței și activității în mediul online (*social cyberspace*) este tocmai nevoia de apartenență la un grup (vezi, în acest sens, „Social Contact, Civic Engagement, and Sense of Community", articol semnat de Anabel Quan-Haase, Barry Wellman, James C. Witte și Keith N. Hampton, apărut în volumul *The Internet in Everyday Life*, editat de Barry Wellman și Caroline Haythornthwaite (Blackwell Publishing, 2002, pp.291-334).

[7]Anna Peachey, Mark Childs, *Reinventing Ourselves. Contemporary Concepts of Identity in Virtual Worlds*, Springer-Verlag, London, 2011, p.16.

[8]Anabel Quan-Haase, Barry Wellman, James C. Witte și Keith N. Hampton, apărut în volumul *The Internet in Everyday Life*, editat de Barry Wellman și Caroline Haythornthwaite (Blackwell Publishing, 2002, pp.291-334).

[9]*Ibidem*, p.291.

Nu în ultimul rând, se cuvine amintită distincția dintre *identitatea sincronică* (*synchronic identity*) și *identitate diacronică* (*diachronic identity*), un raport la fel de problematic în privința conceptualizării. Distincțiile enumerate conferă legitimitate dimensiunii problematice a conceptului în cauză, totodată interesului crescut pentru articularea unui sistem cognitiv coerent și persuasiv. Un conceptul corelativ este cel de *sine* (*self*), caracterizat însă printr-o evidentă fluiditate și flexibilitate, sinele fiind plasat în miezul numeroaselor experiențe, situații și interacțiuni la nivelul spațiului social sau al ambianței comunitare. Indiferent de universul de discurs în care se situează, conceptul de *identitate personală* (*personal identity*) se construiește la convergența a două dimensiuni esențiale ale existenței, în complexitatea lor incontestabilă: agentul uman și contextul natural sau social.

2.Paradigme ale identității

2.1.Construcția și reconstrucția digitală a identităților multiple

Dezvoltarea accelerată a tehnologiei digitale, „minunea care provoacă un nou Iluminism menit a transforma lumea”[10] plasează conceptul de identitate în fața unor provocări inedite, cum ar fi de pildă raportarea ludică, de tipul „jocului de-a identitatea”[11]. Metafora teatrului sau a spectacolului de măști, lansată în circuitul discursului academic de către Erving Goffman, își vădește din plin actualitatea în contextul complicat al scenografiei digitale. În măsura în care admitem o corelație între nivelul de dezvoltare cognitivă și asumarea calitativă a unor multiple jocuri de rol, spectacolul identităților virtuale nu prezintă neapărat un dezavantaj net pentru persoană, dimpotrivă, este capabil să-i aducă acesteia o serie de beneficii incontestabile. „(...) este posibil ca această formă de management a impresiilor [pe care le producem celorlalți] să fie de fapt încercarea noastră de a ne dezvolta o identitate reală, autentică, prin inventarea și descoperirea a ceea ce suntem. Prin testarea noilor elemente de personalitate și prin interacțiunea cu ceilalți în contextul răspunsurilor oferite de aceștia, ni se îngăduie să ne dezvoltăm din punct de vedere cognitiv și social.”[12] Utilizatorul testează multiplicitatea lumilor posibile, experimentează o succesiune de identități, adoptă chipuri și roluri, într-un spectacol ludic ce-i permite smulgerea de sub determinismul rigid și condiționările realității. „Poate fi numai o formă de joc, însă unul care nu poate fi trivializat, pentru simplu motiv că este legat indisolubil de formarea identității personale (*self-identity*).”[13] Apariția termenului de *identitate online* (*online identity*) și înscrierea acestuia în galeria amplă de concepte consacrate evidențiază faptul că „lumile virtuale s-au transformat în laboratoare sociale pentru studiul identității”[14]. Aceasta nu lezează autoritatea perspectivelor filosofice consacrate asupra identității, chiar și acelea care se concretizează frecvent în puncte de vedere radicale, distincte sau, dimpotrivă, omogene în privința înțelesurilor pe care le vehiculează. De pildă, însăși conceptul de *persoană* (*persona*, *personae*) este eliminat din anumite discursuri, fiind preferat mai curând acela de „stagiu” personal sau identitar, înțeles ca o succesiune de „felii” temporale emergente la diferite perioade scurte de timp, agregate sau conglomerate de momente desfășurate între naștere și moarte, „momentary person-stages”[15]. Alte abordări sunt ceva mai puțin tranșante, considerând că a fi o persoană înseamnă nimic altceva decît a deține o *perspectivă subiectivă* prin excelență, *(first-person-perspective)* ermetică și intraductibilă în limbajul alterității, a fi capabil să te experimentezi plenar, într-un demers reflexiv desfășurat în absența unei conceptualizări adecvate a trăirilor, gândurilor și emoțiilor specifice. Alfel spus, se postulează

[10]Anabel Quan-Haase, Barry Wellman, James C. Witte și Keith N. Hampton, *op.cit.*, p. 4.
[11]Tamara Wandel, Anthony Beavers, „Playing Around with Identity”, în volumul *Facebook and Philosophy. What's on your Mind?*, D.E. Wittkower (Open Court, 2010), pp.89-96.
[12]D.E. Wittkower, *op.cit.*, p. 90.
[13]*Ibidem.*, p. 91.
[14]Anna Peachey, *op.cit.*, p. 2.
[15] Raymond Martin, John Baressi (editori), *Personal Identity*, Blackwell Publishing, 2003, p. 3.

existența unei rupturi de netrecut în însăși teritoriul intersubiectivității. Chiar și așa, diferența dintre *perspectiva subiectivă* prin excelență și aceea intitulată *third-person-perspective* este esențială pentru heideggeriana *situare-în-lume*, ca ființare privilegiată. A deține o identitate personală echivalează cu a te concepe diferit față de mediul înconjurător, a fi înzestrat cu diferite stări intenționale: a crede, a dori, a spera, a te teme, a te mira ș.a.[16].

O incursiune fie și sumară în arealul teoretizărilor pe tema identității echivalează cu revelația descoperirii unor articulații conceptuale ce constituie un univers propriu de discurs. De exemplu, Derek Parfit, în articolul „Personal Identity"[17], vorbește despre *limbajul identității*, purtându-și cititorul printr-o succesiune de experimente mentale, de genul celor în care aceeași minte ajunge să existe în două corpuri sau aceeași persoană ajunge să aibă o minte divizată (*divided mind*). Pentru autorul menționat, principiul continuității psihologice constituie criteriul ce garantează identitatea personală, mai mult decît acela al înfățișării sau al prezenței fizice. Într-o paradigmă pe care o putem intitula *paradigma identității digitale*, înfățișarea poate suporta modificări sau artificii tehnologice, iar asta poate afecta implicit continuitatea psihologică. La fel de provocatoare este disocierea operată de Derek Parfit între *sinele ancestral*, (*ancestral self*) și *sinele derivat* sau *produs* (*descendant self*), primul făcând referire la trecutul persoanei, altul la viitorul acesteia. În discursul construit de autorul lucrării *Reasons and Persons*, identitatea personală nu poate fi conceptualizată decît dacă este plasată în același registru cu *moralitateainteresului-personal* (*self-interest*) și a *responsabilității*, privite prin prisma consecințelor care rezultă din propriile acțiuni. Actualizând distincția operată de Parfit, putem admite că mediul online tinde să-l privilegieze pe cel din urmă – sinele sau identitatea derivată – în măsura în care, prin construcția și reconstrucția succesivă a unei reprezentări a sinelui, se străduiește să modifice sau să influențeze percepția celorlalți. Această străduință se concretizează de multe în promisiunea dificil sau chiar imposibil de onorat a ceea ce actorul identităților multiple își propune să devină dincolo de scena online.

2.2.Intermezzo - avatarul sau reinventarea corporalității

Deși există partizani fervenți care încearcă să convingă cu privire la faptul că *cyberspațiul* oferă utilizatorilor oportunitatea de a-și explora, prin intermediul avatarului, într-o manieră sigură și constructivă identitatea, totuși nu lipsesc cazurile care infirmă acest lucru.[18] În lumile virtuale, interacțiunea este mediată de adoptarea unui *avatar*, un termen a căror semnificații – dincolo de aceea atribuită la nivelul discursului tehnologic, de „reprezentare grafică a unui utilizator în interiorul mediului, aflată sub directul control al acestuia" – înaintează pe firul istoric până la cultura hindusă. În limba sanscrită, termenul *avatarah* este compus din *ava* (*jos*) și *tarati* (*a trece, a traversa*), particularitate specifică unei divinități de a se încarna sau descinde într-un corp din lumea fizică.[19] În ceea ce privește avatarul online, prin intermediul acestuia ne generăm o identitate, un simulacru ce vine să se substituie identității personale din lumea reală. Dobândim un nume, mai mult decît atît, prin intermediul unor artificii ingenioase de recunoaștere fiziologică, devenim posesorii unui corp spectral, să-i spunem, un *pseudo-corp* înzestrat cu tot felul de particularități mai mult sau mai puțin apropiate de înfățișarea reală. Interesant și deopotrivă intrigant este faptul că „dezvăluirea identității persoanei care folosește avatarul depinde de preferința acesteia, avatarul

[16]Lynne Rudder Baker, *Persons and Bodies. A Constitution View*, Cambridge University Press, 2000, p. 91.
[17]Articol apărut în volumul *The Philosophical Review*, Duke Univeristy Press, vol.80, nr.1, ianuarie 1971, pp.3-27.
[18]Kathryn Y. Segovia și Jeremy N. Bailenson relatează, în articolul „Identity Manipulation – What Happens When Identity Presentation is Not Truthful", din volumul *The Social Net. Understanding our online behavior*, editat de Yair Amichai (Oxford University Press, 2013, p.45), despre cazul „Mr.Bungle", o poveste ce include un furt de identitate urmat de acte de cruzime în mediul online, având drept consecință însemnate traume de ordin emoțional.
[19]Anna Peachey, Mark Childs, *Reinventing Ourselves. Contemporary Concepts of Identity in Virtual Worlds*, Springer-Verlag, London, 2011, pp.1-2.

însuși fiind maleabil în totalitate – aspect eliminat din ceea ce se numește *offline selves*."[20] Adăugăm sau, dimpotrivă, eliminăm detalii, reducem sau amplificăm dimensiuni, într-un spectacol al aglutinării care nu pare să aibă limite. Nu de puține ori, optăm să renaștem virtual din cenușa propriei deziluzii cu privire la realitate, într-un exercițiu de sublimare în care investim credințe, convingeri, aspirații. Totuși, nefiind o interacțiune *face-to-face*, dialogul mediat tehnologic este vulnerabil la tendința de idealizare a sinelui, reprezentarea digitală fiind de prea puține ori suprapusă sinelui real. Saltul ontologic în virtual coincide cu oficializarea discreditării realului. Seduși de ispita avatarului, rezidenții lumilor virtuale (*Second Life*) suportă o dematerializare similară procesului de teleportare, corpul real fiind descompus și, ulterior, reprodus în forma identității fiziologice spectrale. În mod paradoxal, reificarea, mutarea în „corpul" ce locuiește universul secund (*Second Life*), este în măsură să genereze descalificarea, de-corporalizarea identității fiziologice din *First Life*. Există perspective care atribuie identității virtuale mai multă acuratețe sau autenticitate, pe baza faptului că sunt reflectări ale eului sau sinelui mai apropiate de realitate. Obiect al marginalizării și stigmatului social, astfel de indivizi își descoperă în mediul online „adevărata identitate", *eul offline* pierde astfel bătălia în fața adversarului său robust, *eul online*.

2.3. Spectrul identității narcisiste

Rețelele de socializare sau *Social Networking Sites* (SNSs) – precum Facebook, Instagram, Flickr, YouTube, LinkedIn, Twitter, Pinterest, Tumblr, MySpace, Google+ ș.a. – constituie astăzi mediul predilect pentru construcția unei presupuse imagini a identității persoanei, totodată pentru exhibarea unui comportament social de multe ori surprinzător. Astfel de rețele sau platforme sociale sunt, pe de-o parte, cadrul adecvat pentru inventarea și reinventarea sinelui, pe de altă parte, contextul potrivit pentru generarea unei vulnerabilități la narcisism. Mediul online exercită seducția pentru a deveni, așa cum o spune titlul unei lucrări, o autentică „fabrică de narcisism"[21]. „Narcisiștii sunt concentrați pe sine și egocentrici într-o mare măsură, se gândesc la ei înșiși într-o manieră extraordinar de favorabilă, resimt nevoia permanentă de a primi atenția și admirația celorlalți, au un simț pregnant al unicității și caracterului lor special, sentimentul puterii, totodată retrăiesc propriile fantezii referitoare la putere, succes și glorie."[22] Printr-un set de artificii, tactici, strategii, tehnici și instrumente specifice, cum ar fi postarea și distribuirea selectivă de informații, fotografii, galerii de imagini, texte, narațiuni, conținuturi audio-vizuale etc., utilizatorii au șanse semnificative de a fi prizonierii tendinței spre exacerbarea eului sau a propriei identități. Aceștia oferă din abundență indicii, sugestii și date cu privire la profesia exercitată, statutul social deținut, sistemul de valori, convingeri și credințe împărtășite, preferințele, interesele și gusturile asumate, tipul de activități întreprinse, locurile frecventate ș.a. Toate conținuturile vehiculate online, grație *gadget*-urilor care ne însoțesc pretutindeni, constituie un mijloc valoros de marketing a propriului sine, în măsura în care ele construiesc o arhitectură digitală complexă, un tablou vivid compus din ingrediente atent selectate și livrat unei comunități de prieteni, membri ai familiei, uneori chiar persoanelor ce aparțin publicului larg. *Cyberspațiul*, în aceeași măsură, suportul său material *gadgetul*, „face parte dintr-o logică sistematică ce cuprinde cotidianul la modul spectacular și, prin ricoșeu, ne face să suspectăm de artificialitate, de trucaj și de inutilitate întregul mediu de obiecte și, prin extensie, întregul mediu de relații umane și sociale."[23] Spectacolul digital face obiectul a numeroase analize, studii și cercetări de ordin calitativ sau cantitativ, din perspectiva conținuturilor sau mesajelor vehiculate, a

[20] *Ibidem*, p.2.
[21] Teodor Baconschi, *Facebook: fabrica de narcisism*, Editura Humanitas, București, 2015.
[22] Yoshihisa Kashima, Margaret Foddy, Michael Platow, *Self and Identity, Personal, Social, and Symbolic*, Lawrence Erlbaum Associates, Publishers, 2002, p. 105.
[23] Jean Baudrillard, *Societatea de consum. Mituri și structuri*, trad. Alexandru Matei, Editura Comunicare.ro, 2005.p.143.

codului utilizat, a formei de expresie, a agenților sau actorilor implicați, subiectelor abordate, a contextelor în care survin etc. *Persoana*, în întreaga ei complexitate, se transformă în *utilizator*, acesta din urmă interpretând cu mai multă sau mai puțină virtuozitate o ingenioasă partitură online cu scopul de a oferi celorlalți o imagine despre sine favorabilă, adeseori distorsionată în mod voluntar, un adevărat *spectacol* sau, cu o expresie consacrată de Erving Goffman[24], *performance*, ca formă relevantă de creație simbolică a propriei lumi"[25]. Este firesc să așezăm sub lentila criticii succesiunea deconcertantă de versiuni ale unor astfel de „identități" construite prin medierea tehnologiei și, mai ales, gradul în care acestea se suprapun sau nu peste identitățile reprezentate în viața reală. Un astfel de scepticism este motivat de asumpția că utilizatorii afișează în mediul online conținuturi care sunt mai curând instanțierea unor mitologii vizuale (*visual myths*), mai curând decît o redare neutră sau, mai mult, inocentă a propriei realități personale. „Deși se presupune că oamenii se prezintă pe sine, de fapt ei redau o versiune a lor selectivă în cel mai înalt grad."[26] Cît de apropiate sau, dimpotrivă, de îndepărtate sunt „identitățile" virtuale – rețete distilate cu meticulozitate sau imprudență în creuzetul online – de cele pe care le afișăm în mediul fizic? Răspunsul presupune nuanțări care pot face cu ușurință obiectul a numeroase dezvoltări empirice sau asumpții îndrăznețe. Mai mult, sunt îndreptățit să admit chiar o anumită *divergență identitară*, înțeleasă ca o ruptură sau un hiatus între *ceea-ce-este* persoana, pe de-o parte, ca sumă de experiențe ce traversează cu succes testul realității și, pe de altă parte, ceea-ce-„vinde" sau performează individul pentru ceilalți, prin intermediul unui vertij digital de imagini, înregistrări și secvențe audio sau video. Granițele dintre lumea fizică și lumea virtuală se estompează în aceeași măsură în care, paradoxal, își conservă auto-consistența, *dezvăluirea sinelui* (*self-disclosure*) și *exprimarea* acestuia (*self-expression*) devenind fețele unui *Janus Bifrons* digital. Astfel, identitatea personală suportă, grație mediului online, modificări substanțiale în ceea ce privește nevoile, dorințele, ambițiile, particularitățile intelectuale și volitive specifice utilizatorilor. Spațiul online transfigurează ritualic felul în care ne percepem pe noi înșine și pe ceilalți, chipul în care gândim și exprimăm ceea ce înseamnă persoană, construcția propriului sine. În oglinzile de multe ori distorsionate ale mediului virtual, eul nostru se multiplică, devine un conglomerat de euri deasupra cărora plutește spectrul schizoid al disoluției. Motivele pentru care se produce o astfel de exhibare a propriilor trăsături sunt numeroase, de la nevoia de a deveni vizibil, de a-ți face cunoscută partitura în marele spectacol al vieții digitale, la aceea de conectare, de acceptare și integrare într-o comunitate, până la reacția compensatorie, sublimată, a unei existențe anodine, circumscrisă în planul imediat al omogenității și alienării.

3.Concluzii

În era spectacolului digital, identitatea personală dobândește prestigiul incontestabil al unui concept ce înglobează particularități problematice, sustrase de cele mai multe oricărei abordări unilaterale sau univoce. Mai mult, sinele actorului digital se situează, nu de puține ori, sub însăși reflectorul deconcertant al paradoxului, în măsura în care „identitatea constituie un concept deopotrivă amorf și dinamic, cu multiple fațete și uneori fragmentat"[27]. Nu este exclus ca natura sinelui să fie în ea însăși o entitate fluidă, dinamică, spectrală, pe care tehnologiile nu fac decît să o activeze și, eventual, să o potențeze. Credincios accepției consacrate a termenului *persona*, drept „mască", „rol", „interpretare",

[24]pentru o analiză amănunțită a termenului de *performance*, a se vedea lucrarea clasică a lui Erving Goffman, *The Presentation of Self in Everyday Life*, University of Edinburgh, 1956, pp.10-46.
[25] Andrew L. Mendelson, Zizi Papacharissi, „Look at us. Collective Narcissism in College Student Facebook Photo Galleries", în volumul *A Networked Self. Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, editat de Zizi Papacharissi, New York and London: Routledge Taylor and Francis Group, 2010, p.252.
[26]Zizi Papacharissi, *op.cit.*, p.252.
[27] Anna Peachey, *op.cit.*, p.16.

îndrăznesc să admit că tehnologia, cu infinitatea inepuizabilă de universuri online, pare să devină un *spectacol al măștilor și interpretărilor*, o suită abundentă de reprezentații pe care fiecare le interpretează pe scena tot mai complexă a lumii virtuale. Privat de orice solemnitate, teatrul de biți și megabiți topește într-o mixtură tehnologică indistinctă deopotrivă podium și sală, actorii descind în rândurile nesfârșite ale publicului în aceeași măsură în care audiența ocupă cu frenezie nedisimulată scena. Rolurile se amestecă într-un creuzet ce înglobează cvasi- și pseudo-identități, stereotipuri și „efigii folclorice", eurile virtuale proliferează, se produc și reproduc supraabundent, într-o regie a reciclării perpetue. Rezervația online în care suntem captivi, prin acordul nostru voluntar, ne absoarbe aproape instantaneu identitatea și o reconfigurează în funcție de contextele și rolurile pe care alegem să le jucăm. Însă dincolo de oportunitatea multicoloră a descoperirii și redescoperirii sinelui, întâlnirea dintre *identitatea online* și cea *offline,* dintre *eul virtual* și *eul real*, generează condițiile de posibilitate ale apariției angoasei și tensiunii lăuntrice. Interioritatea subiectului transformat în utilizator riscă să devină, în absența lucidității și responsabilității, un veritabil teatru de confruntări dramatice survenite, pe de o parte, între tendința de a fi consecvent sau fidel coerenței identitare, pe de altă parte, nevoia profundă de a dobândi vizibilitate, apreciere și validare.

BIBLIOGRAPHY

- Baconschi, Teodor. (2015). *Facebook: fabrica de narcisism*, București: Humanitas.
- Baudrillard, Jean. (2005). *Societatea de consum. Mituri și structuri*, trad. Alexandru Matei, București: Comunicare.ro.
- Brinkerhoff, Jennifer M. (2009). *Digital Diasporas. Identity and Transnational Engagement*, Cambridge University Press.
- Buckingham, D. (2008). *Youth, Identity, and Digital Media*, Cambridge: MIT Press.
- Goffman, Erving (1956). *The Presentation of Self in Everyday Life*, University of Edinburgh.
- Hillis, Ken. (1999). *Digital Sensations, Space, Identity, and Embodiment in Virtual Reality*, University of Minesotta Press.
- Kashima, Yoshihisa; Foddy, Margaret; Platow, Michael, ed. (2002). *Self and Identity – Personal, Social, and Symbolic*, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, Publishers.
- Papacharissi, Zizi, ed. (2010). *A Networked Self. Identity, Community, and Culture on Social Network Sites*, New York and London: Routledge Taylor and Francis Group.
- Peachey, Anna și Childs, Mark (2011). *Reinventing Ourselves. Contemporary Concepts of Identity in Virtual Worlds*, London: Springer-Verlag.
- Poletti, Ana, Rak, Julie. (2014). *Identity Technologies. Constructing the Self Online*, The University of Wisconsin Press.
- Wellman, Barry și Haythornthwaite, Caroline, ed. (2002). *The Internet in Everyday Life*, Blackwell Publishing.
- Wittkower, D.E. ed. (2010). *Facebook and Philosophy. What's on your Mind?*, Chicago: Open Court Publishing Company.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

COMMENT ON DECISION NO. 802 OF 5 DECEMBER 2017 OF THE CONSTITUTIONAL COURT ON THE OBJECTION OF UNCONSTITUTIONALITY OF THE PROVISIONS OF ART. 345 PAR. 1 OF THE CODE OF CRIMINAL PROCEDURE. IMPLICATIONS AND CONSEQUENCES ON THE CRIMINAL PROCEDURAL SYSTEM

Vasile Coman

Judge, Prahova Tribunal

Abstract: The study has as a central element the analysis of a recent interpretative decision of the Constitutional Court regarding the type of evidence that may be administered by the preliminary chamber judge in the process of verifying the issues forming the subject of the preliminary proceedings procedure - phase of the criminal trial. Another important element of the present paper is the implications of this decision on the probative framework currently permitted by the Code of Criminal Procedure in the case of other criminal proceedings under the jurisdiction of the Preliminary Chamber Judge. The work will be completed with references to the relevant jurisprudence of the Constitutional Court and the European Court of Human Rights on the legality and loyalty of the probation which is the basis of the criminal charge in the act of seizure of the court.

Keywords: exception of unconstitutionality, preliminary chamber, evidence, principle of legality, accusation in criminal matters

I. *Introducere. Considerentele Deciziei nr. 802/2017 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 345 alin. 1 din Codul de procedură penală*

Prin încheierea din data de 21 martie 2017 Tribunalul București — Secția I penală a sesizat Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.75/2016 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr.82/2014 pentru modificarea și completarea Legii nr.135/2010 privind Codul de procedură penală[1], care au următorul conținut: „*La termenul stabilit conform art.344 alin.(4), judecătorul de cameră preliminară soluționează cererile și excepțiile formulate ori excepțiile ridicate din oficiu, în camera de consiliu, pe baza lucrărilor și a materialului din dosarul de urmărire penală și a oricăror înscrisuri noi prezentate, ascultând concluziile părților și ale persoanei vătămate, dacă sunt prezente, precum și ale procurorului.*”, excepție ridicată în faza procedurii de cameră preliminară de către inculpata trimisă în judecată în acea cauză prin rechizitoriul procurorului, pentru săvârșirea a două infracțiuni de trafic de influență. Fiind investită cu controlul constituționalității legii, instanța de contencios constituțional a admis sesizarea și a constatat că soluția legislativă cuprinsă în art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara „*oricăror înscrisuri noi prezentate*” este neconstituțională deoarece limitează independența judecătorului de cameră preliminară în realizarea actului de justiție penală, pe de o parte, și se încalcă dreptul la apărare și dreptul la un proces echitabil al părților și persoanei vătămate, în componenta sa referitoare la egalitatea armelor, pe de altă parte.

[1]Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.334 din 29 aprilie 2016.

În procesul de argumentare a soluției, folosind mecanismul precedentului judiciar, Curtea face mai întâi apel la jurisprudența sa anterioară pronunțată în materia procedurii de cameră preliminară și la principiile dezvoltate în practica Curții E.D.O. în materie de probațiune și garanții ale procesului penal echitabil, motivarea fiind întregită prin evocarea unor considerații teoretice privind principiul legalității și loialității administrării probelor, respectiv, sancțiunea procesuală care intervine în cazul încălcării acestora.

Astfel, Curtea a început prin a reaminti principalele considerente cuprinse în cunoscuta Decizie nr. 641 din 11 noiembrie 2014[2] prin care au fost declarate ca neconstituționale o serie de dispoziții privind faza de cameră preliminară a procesului penal, statuându-se că procedura în faza camerei preliminare urmează să se desfășoare în cadrul unor dezbateri orale și contradictorii, instanța citând părțile și procurorul în acest scop deoarece dreptul la o procedură orală și contradictorie asigură contactul nemijlocit între judecător și părți, făcând ca expunerea susținerilor formulate de părți să respecte o anumită ordine și facilitând astfel stabilirea corectă a faptelor. În această hotărâre, Curtea a statuat că proiectul Codului de procedură penală „instituie competența judecătorului de cameră preliminară în verificarea conformității probelor administrate în cursul urmăririi penale cu garanțiile de echitate a procedurii. Sub acest aspect, *legalitatea administrării probelor este strâns și exclusiv legată de asigurarea caracterului echitabil al procesului penal*. [...] Așadar, prin conținutul dispozițiilor care reglementează camera preliminară, prin soluțiile care pot fi dispuse, sunt prevăzute criteriile în baza cărora se stabilește dacă procedura în cursul urmăririi penale a avut caracter echitabil pentru a se putea proceda la judecata pe fond." Având în vedere aceste aspecte, Curtea a reținut că procedura desfășurată în camera preliminară este deosebit de importantă, având o influență directă asupra desfășurării judecății pe fond, putând să fie decisiv pentru stabilirea vinovăției/nevinovăției inculpatului[3].

Or, în spectrul noilor reglementări procesual penale, criticate pentru neconstituționalitate, judecătorul de cameră preliminară poate încuviința administrarea doar a înscrisurilor noi prezentate de părți și de persoana vătămată în vederea verificării condițiilor în care probele, cu privire la care s-au ridicat excepții, au fost administrate de către organele de urmărire penală, revenindu-se practic la „*constatarea formală a legalității probelor*", formalism care, în opinia Curții, este dăunător actului de justiție penală.

În acest context, în paragraful 60 al Deciziei nr.641, Curtea a constatat că „din reglementarea instituției camerei preliminare, se desprinde ideea imposibilității pentru judecătorul din această fază de a administra probe pentru a stabili legalitatea probelor administrate în faza de urmărire penală, nebeneficiind de contradictorialitate și oralitate, singura posibilitate pentru acesta fiind constatarea formală a legalității probelor sau necesitatea excluderii unora dintre acestea." Totodată, în paragraful 61 al deciziei precitate, Curtea a constatat că „în anumite circumstanțe, aspectele de fapt ce au stat la baza obținerii anumitor probe au relevanță directă și implicită asupra legalității probelor; or, imposibilitatea judecătorului de cameră preliminară de a administra noi probe ori de a solicita depunerea anumitor înscrisuri, precum și lipsa unei dezbateri orale cu privire la aceste aspecte, îl pun pe acesta în postura de a nu putea clarifica situația de fapt, aspect ce se poate răsfrânge implicit asupra analizei de drept", anticipând în bună măsură decizia ce face obiectul prezentei analize.

Cu privire la activitatea de verificare a legalității probelor, Curtea a reținut că, în camera preliminară, pot fi supuse controlului judecătorului aspectele referitoare la nulitatea absolută sau relativă ori la excluderea unor probe, care, potrivit art.102 din Codul de procedură penală, vizează numai probele nelegale, probele obținute prin tortură și cele derivate din acestea. Așa fiind,

[2]Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 887 din 05 decembrie 2014.
[3]În același sens, Decizia nr. 631 din 8 octombrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 831 din 6 noiembrie 2015, paragraful 34.

judecătorul de cameră preliminară nu se poate pronunța asupra aspectelor legate de temeinicia acuzației, acesta fiind atributul exclusiv al instanței competente să judece fondul cauzei. Nu în ultimul rând, Curtea a constatat că obiectivul acestei proceduri este de a stabili dacă urmărirea penală și rechizitoriul sunt apte să declanșeze faza de judecată ori trebuie refăcute, iar, în ipoteza începerii judecății, de a stabili care sunt actele asupra cărora aceasta va purta și pe care părțile și ceilalți participanți își vor putea întemeia susținerile ori pe care trebuie să le combată. Instanței de fond îi revine astfel sarcina de să dezlege doar aspectele de fond ale acuzației, examenul de legalitate a rechizitoriului și a materialului de urmărire penală realizându-se de către judecătorul de cameră preliminară.

În condițiile în care art.342 din Codul de procedură penală, care reglementează obiectul camerei preliminare, se referă, printre altele, la „legalitatea administrării probelor", Curtea reține că fac obiect al verificării în procedura camerei preliminare toate actele de urmărire penală prin care s-au administrat probele pe care se bazează acuzația, pentru a se asigura, în acest fel, garanția de legalitate, independență și imparțialitate. Ca atare, ***verificarea legalității, inclusiv a loialității — componentă intrinsecă a legalității —*** administrării probelor de către organele de urmărire penală, implică controlul realizat de judecătorul de cameră preliminară cu privire la modul/condițiile de obținere și folosire/administrare a probelor. Judecătorul de cameră preliminară este competent a analiza, din oficiu sau la cerere, probele și actele prin prisma respectării dispozițiilor legale, nelegalitățile constatate urmând a fi sancționate în măsura și cu sancțiunea permisă de lege. Or, având în vedere acest obiect al procedurii de cameră preliminară, Curtea subliniază că judecătorul de cameră preliminară trebuie să realizeze o verificare minuțioasă, *exclusiv prin prisma legalității*, a fiecărei probe și a mijlocului prin care aceasta a fost administrată.

În ce privește probele obținute în mod nelegal, Curtea reamintește că a statuat deja, în Decizia nr.383 din 27 mai 2015[4], că „o probă nu poate fi obținută nelegal decît dacă mijlocul de probă și/sau procedeul probatoriu prin care este obținută este nelegal, aceasta presupunând nelegalitatea dispunerii, autorizării sau administrării probei. Or, nelegalitatea acestora este sancționată de prevederile art.102 alin.(3) din Codul de procedură penală, prin aplicarea regimului nulității absolute sau relative. Aceasta deoarece nulitățile, așa cum sunt ele reglementate la art.280—282 din Codul de procedură penală, privesc doar actele procedurale și procesuale, adică mijloacele de probă și procedeele probatorii, și nicidecum probele în sine, care nu sunt decît elemente de fapt (informații, realități)[5]. Doar aceste acte pot fi lovite de nulitate absolută sau relativă, aceasta din urmă presupunând o încălcare a drepturilor unui participant la procesul penal, ce nu poate fi înlăturată altfel decît prin excluderea probei astfel obținute din procesul penal" (paragraful 21). Curtea a apreciat că art.102 alin.(2) din Codul de procedură penală trebuie coroborat cu alin.(3) al aceluiași text legal, ceea ce înseamnă că „probele obținute prin actele prevăzute la art.102 alin.(3) din Codul de procedură penală nu pot fi folosite în procesul penal în condițiile în care aceste acte sunt lovite de nulitate absolută sau relativă. Cele două alineate nu reglementează instituții diferite, ci presupun ***întotdeauna*** aplicarea regimului nulităților în materia probațiunii, așa cum este acesta reglementat la art.280—282 din Codul de procedură penală, iar rezultatul nulității actelor, respectiv a mijloacelor de probă și a procedeelor probatorii, determină imposibilitatea folosirii probelor în proces" (paragraful 22)[6].

Așadar, Curtea reține că verificarea legalității probelor, realizată de judecătorul de cameră preliminară, privește conformarea activității de probațiune anterior efectuată de organele de

[4] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.535 din 17 iulie 2015
[5]Pe larg asupra principiilor din materia probelor, a se vedea Gh. Mateuţ, *Tratat de procedură penală. Partea Generală*, Vol II., Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012, p. 46-59.
[6] Pentru un raționament similar, însăși Curtea trimite la Decizia nr.784 din 17 noiembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.104 din 10 februarie 2016, paragrafele 37 și 38.

cercetare penală (a mijloacelor de probă administrate în cursul urmăririi penale, a procedeelor probatorii utilizate) cu principiile legalității probelor, respectiv al loialității administrării probelor, în condițiile în care ipotezele reglementate în art.101 din Codul de procedură penală constituie aspecte de nelegalitate a obținerii probelor. Constatarea — în camera preliminară — ***încălcării prescripțiilor procedurale de administrare a probelor, respectiv constatarea obținerii probelor prin utilizarea unor metode nelegale*** — la cererea părților și a persoanei vătămate, respectiv din oficiu — atrage aplicarea, de către judecătorul de cameră preliminară, a sancțiunii excluderii acestora, în condițiile în care sancționarea acestor nelegalități procedurale protejează legalitatea procesului penal, consfințită, ca principiu, în art.2 din Codul de procedură penală. Or, Curtea observă că legea procesual penală în vigoare interzice în mod absolut administrarea probelor prin practici neloiale, prin dispozițiile art.101 alin.(1)—(3), ca și folosirea procedeelor de obținere nelegală a probelor, legiuitorul excluzând în mod absolut astfel de practici/procedee din câmpul legalității. Acest aspect reiese foarte clar din modul de formulare al textelor menționate. Astfel, dacă, în mod obișnuit, nelegalitatea probelor este determinată de încălcarea unor reguli procedurale impuse de lege, în cazul principiului loialității administrării probelor legiuitorul folosește expresii prohibitive în mod absolut [*„este oprit a se întrebuința (...)”, „nu pot fi folosite (...)”, „este interzis (...)”*], similar ipotezei probelor obținute prin tortură, precum și probelor derivate din acestea [*„nu pot fi folosite (...)”*]. Cu alte cuvinte, mijloacele de constrângere enumerate în art.101 alin.(1) din Codul de procedură penală, tehnicile de ascultare care afectează conștiența persoanei [art.101 alin.(2) din Codul de procedură penală], provocarea unei persoane să săvârșească ori să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe [art.101 alin.(3) din Codul de procedură penală], ca și folosirea ***torturii*** în obținerea probelor [art.102 alin.(1) din Codul de procedură penală] atrag nulitatea absolută a mijlocului de probă astfel obținut, consecința fiind ***excluderea necondiționată*** a probei. Așadar, analizând probatoriul administrat din perspectiva conformității acestuia cu principiul loialității administrării probelor, judecătorul de cameră preliminară va sancționa cu excluderea probele obținute prin întrebuințarea de violențe, amenințări ori alte mijloace de constrângere, precum și promisiuni sau îndemnuri; prin metode sau tehnici de ascultare care afectează capacitatea persoanei de a-și aminti și de a relata în mod conștient și voluntar faptele care constituie obiectul probei, chiar dacă persoana ascultată își dă consimțământul la utilizarea unei asemenea metode sau tehnici de ascultare; prin provocarea unei persoane să săvârșească ori să continue săvârșirea unei fapte penale, în scopul obținerii unei probe [art.101 alin.(1)—(3) din Codul de procedură penală]. În același mod, judecătorul de cameră preliminară va aplica sancțiunea excluderii și în ipoteza în care constată că, în cadrul probatoriului administrat în faza de urmărire penală, se află probe obținute prin tortură și probe derivate din acestea [art.102 alin.(1) din Codul de procedură penală]. În acest sens este și jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului potrivit căreia folosirea în proces a declarațiilor obținute prin încălcarea art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale — încălcare determinată de folosirea torturii sau tratamentelor inumane și degradante — atrage nevalabilitatea întregii proceduri judiciare și încălcarea art.6 din Convenție (Hotărârea din 25 septembrie 2012, pronunțată în Cauza *El Haski împotriva Belgiei*).

În aceste condiții, Curtea constată în decizia analizată că nerespectarea interdicției absolute statuată în cuprinsul normelor procesual penale ale art.102 alin.(1) — potrivit căreia probele obținute prin tortură, precum și probele derivate din acestea nu pot fi folosite *„în cadrul procesului penal”* — și a dispozițiilor art.101 alin.(1)—(3) din Codul de procedură penală privind interzicerea explicită a administrării probelor prin practici neloiale atrage nulitatea absolută a actelor procesuale și procedurale prin care probele au fost administrate și excluderea necondiționată a probei în faza camerei preliminare. Întrucît nerespectarea dispozițiilor cuprinse în normele precitate cade sub incidența inadmisibilității care produce efecte prin intermediul nulității absolute, Curtea constată,

totodată, că ***o verificare a loialității/legalității administrării probelor, din această perspectivă, este admisă și în cursul judecății***, aplicându-se, în acest mod, *regula generală* potrivit căreia nulitatea absolută poate fi invocată pe tot parcursul procesului penal[7]. Așadar, interdicția categorică a legii în obținerea probelor prin practici/procedee neloiale/nelegale justifică competența judecătorului de fond de a examina și în cursul judecății aceste aspecte. Altfel spus, probele menținute ca legale de judecătorul de cameră preliminară pot face obiectul unor noi verificări de legalitate în cursul judecății din perspectiva constatării inadmisibilității procedurii prin care au fost obținute și a aplicării nulității absolute asupra actelor procesuale și procedurale prin care probele au fost administrate, în condițiile în care, în această ipoteză, se prezumă *iuris et de iure* că se aduce atingere legalității procesului penal, vătămarea neputând fi acoperită. De altfel, potrivit art.346 alin.(5) din Codul de procedură penală, doar probele excluse în camera preliminară nu mai pot fi avute în vedere la judecata în fond a cauzei.

De asemenea, Curtea mai reține că în lumina vechii reglementări din Codul de procedură penală din 1968convingerea instanțeide judecată asupra loialității și legalității administrării probelor se forma numai în interiorul cercetării judecătorești, cadru procesual în care, în mod nemijlocit și contradictoriu, instanța penală administra toate mijloacele de probă pe care le aprecia ca utile, pertinente și concludente, în timp ce, de *lege lata*, judecătorul de cameră preliminară nu are libertatea de a examina și administra alte probatorii decît cele administrate în faza de urmărire penală ori, cel mult, înscrisurile noi prezentate de părți și persoana vătămată ori administrate la cererea acestora. În privința probelor, art.64 alin.2 din Codul de procedură penală din 1968 prevedea, ca o garanție a dreptului la apărare, că *„mijloacele de probă obținute în mod ilegal nu pot fi folosite în procesul penal”*, valorificarea *excepției privind nelegalitatea mijloacelor de probă* obținute realizându-se în etapa dezbaterilor (potrivit art.340 din Codul de procedură penală din 1968), când excepția se punea în discuția procurorului și a părților, fie din oficiu, fie la cererea procurorului și a părților, urmând ca instanța să dispună asupra ei cu ocazia deliberării și luării hotărârii, potrivit art.343 alin.3 din Codul de procedură penală din 1968, în condițiile în care art.356 alin.1 lit.c) din Codul de procedură penală din 1968 prevedea expres că expunerea, ca parte componentă a hotărârii prin care instanța penală soluționa fondul cauzei, trebuia să cuprindă, printre altele, *„analiza probelor care au servit ca temei pentru soluționarea laturii penale a cauzei, cît și a celor care au fost înlăturate [...]*. Cu privire la aceste din urmă aspecte, Curtea citează Înalta Curte de Casație și Justiție — Secția penală care a reținut, într-o decizie de speță, că „instanța se pronunță asupra caracterului ilegal al mijloacelor de probă prin hotărâre, după efectuarea cercetării judecătorești și după dezbateri”[8].

Având în vedere toate argumentele reținute anterior, Curtea constată că normele procesual penale ale art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.75/2016, care nu permit judecătorului de cameră preliminară — în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate și a excepțiilor ridicate din oficiu — să administreze alte probe, în afara *„oricăror înscrisuri noi prezentate”*, încalcă ***următoarele dispoziții constituționale***:

a) ***Art. 124 alin. (3) din Constituție privind independența judecătorului în realizarea actului de justiție.*** În acest sens, Curtea reține că independența puterii judecătorești permite

[7] Acest lucru ar trebui să fie posibil în cazul stabilirii caracterului neloial al administrării anumitor probe, în special provocarea la comiterea unei infracțiuni, care în unele situații presupune administrarea unor probe mai complexe, caz în care instanța ar putea înlătura ca neveridice (nefiabile) astfel de probe cu ocazia deliberării pe fondul cauzei dacă efectuarea cercetării judecătorești confirmă încălcarea garanțiilor dreptului la un proces echitabil. În acest sens, C. Moisă, *Probele în procesul penal.Practică judiciară adnotată*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 19. Cu referire la invocarea provocării, a se vedea și C.A. Galați, s.pen., înch. JCP din 23.6.2016, în T. Manea, A.S. Uzlău, C. Voicu, *Camera preliminară. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 229.

[8] I.C.C.J, s.pen., decizia penală nr.13 din 8 ianuarie 2007.

judecătorilor să își îndeplinească rolul de protectori ai drepturilor și libertăților cetățenilor[9], norma procesual penală cuprinsă în art.345 alin. (1), astfel cum a fost modificată prin Legea nr.75/2016, neasigurând jurisdicție deplină cu privire la aspecte ce fac obiectul camerei preliminare — în concret, cu privire la verificarea legalității administrării probelor — astfel încît acuzația în materie penală nu este supusă controlului complet al unui magistrat independent și imparțial. În egală măsură, în Decizia nr.54 din 14 ianuarie 2009[10] Curtea a subliniat că în domeniul aplicării legii într-o cauză dedusă judecății, inclusiv în ceea ce privește legalitatea administrării mijloacelor de probă, expert este însuși judecătorul cauzei, care, în virtutea pregătirii sale profesionale și a statutului său de independență, are competența de a decide cu privire la raporturile juridice deduse judecății, a mijloacelor de probă administrate și a normelor juridice aplicabile.

b) ***Art. 24 din Constituție privind dreptul părților și persoanei vătămate de a se apăra în această procedură***. Dreptul la apărare, reglementat în art.24 din Constituție, conferă oricărei părți implicate într-un proces, potrivit intereselor sale și indiferent de natura procesului, posibilitatea de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea sa fapte sau împrejurări. Acest drept, restrâns nejustificat prin dispozițiile art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, presupune participarea la ședințele de judecată, folosirea mijloacelor de probă, invocarea excepțiilor prevăzute de legea procesual penală, exercitarea oricăror altor drepturi procesual penale și posibilitatea de a beneficia de serviciile unui apărător.

c) ***Art.21 alin.(3) privind dreptul la un proces echitabil, în componenta sa privind egalitatea armelor, precum și art.6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, prin prisma art.20 din Constituție***. Astfel cum a reținut Curtea Constituțională în Decizia nr.641 din 11 noiembrie 2014 (paragraful 38), un aspect fundamental al dreptului la un proces echitabil este acela că, în materie penală, inclusiv elementele ce țin de procedură ar trebui să se desfășoare într-o manieră contradictorie, trebuind să existe egalitate de arme între acuzare și apărare. Dreptul la un proces în contradictoriu înseamnă, într-un caz penal, că atît procurorului, cît și inculpatului trebuie să li se ofere *posibilitatea rezonabilă* de a avea cunoștință și de a putea aduce observații referitoare la toate probele prezentate sau la observațiile depuse de către cealaltă parte în vederea influențării deciziei instanței (Hotărârea CEDO din 16 februarie 2000 pronunțată în Cauza *Rowe și Davis împotriva Regatului Unit*, paragraful 60). Legislația națională poate îndeplini această exigență în diverse maniere, dar metoda adoptată de către aceasta trebuie să garanteze ca partea adversă să fie la curent cu depunerea observațiilor și să aibă posibilitatea veritabilă de a le comenta (Hotărârea din 28 august 1991, pronunțată în Cauza *Brandstetter împotriva Austriei*). Or, examinând dispozițiile art.345 alin.(1) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Legea nr.75/2016, Curtea a observat că părțile și persoana vătămată se află într-o *imposibilitate obiectivă de a contesta în mod efectiv legalitatea probelor*, când pentru dovedirea nelegalității probatoriului administrat în urmărirea penală se impune administrarea altor probe în afara înscrisurilor noi prezentate de acești subiecți procesuali. Altfel spus, dreptul la apărare și egalitatea de arme sunt înfrânte, atît timp cît, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate, în vederea dovedirii caracterului nelegal al probatoriului administrat în faza de urmărire penală, părțile și persoana vătămată pot solicita, și judecătorul de cameră preliminară poate încuviința, doar administrarea probei cu *„înscrisuri noi prezentate”*.

În egală măsură, potrivit jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, utilizarea probelor obținute în faza instrucției penale nu contravine art.6 paragraful 3 lit.d) din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, atît timp cît dreptul la apărare a fost respectat (Hotărârea din 20 septembrie 1993, pronunțată în Cauza *Saidi împotriva Franței*,

[9] În acest sens, Decizia nr.629 din 4 noiembrie 2014, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.932 din 21 decembrie 2014.
[10] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.42 din 23 ianuarie 2009.

paragrafele 43 și 44, și Hotărârea din 13 octombrie 2005, pronunțată în Cauza *Bracci împotriva Italiei*, paragrafele 51 și 54). De aceea, utilizarea unei probe așa cum a fost administrată în faza de urmărire penală nu poate fi luată în considerare dacă acuzatul nu a avut *posibilitatea*, în niciun stadiu al procedurii, *să o conteste în mod efectiv*. Instanța de la Strasbourg a mai subliniat în cauza *Schenk împotriva Elveției* (Hotărârea din 12 iulie 1988, paragrafele 46—49), că este în sarcina sa aprecierea în ansamblu a caracterului echitabil al procesului, și nu excluderea în principiu și *in abstracto* a probelor administrate nelegal.

În aceste împrejurări, Curtea constată că instanța europeană a statuat, în jurisprudența sa, cu privire la necesitatea analizării atente a procedurilor judiciare prin care se administrează probe în procesul penal, la *posibilitatea veritabilă, adecvată și suficientă* de a contesta legalitatea probatoriilor produse în faza „instrucției" (urmăririi penale) și, în special, cu privire la verificarea respectării cerințelor de contradictorialitate și egalitate a armelor (Hotărârea din 16 februarie 2000, pronunțată în Cauza *Jasper împotriva Regatului Unit al Marii Britanii*, paragrafele 50—58, și Hotărârea din 26 octombrie 2006, pronunțată în Cauza *Khudobin împotriva Rusiei*, paragrafele 133—135).

Față de acestea, Curtea constată că, în reglementarea normelor procesual penale criticate, *este necesar* a fi preluat standardul convențional anterior expus, altfel va fi afectată legitimitatea hotărârii judecătorești întemeiată pe mijloace de probă administrate nelegal în faza de urmărire penală și necontestate în mod efectiv de către părți și persoana vătămată în procedura de cameră preliminară. Totodată, Curtea reține că — acceptând posibilitatea ca o probă obținută nelegal în urmărirea penală și necercetată în mod efectiv în procedura camerei preliminare să poată sta la baza unei hotărâri de condamnare — s-ar ignora obiectivul propus în Expunerea de motive la Proiectul de Lege privind Codul de procedură penală, respectiv „înlăturarea duratei excesive a procedurilor în faza de judecată" și „asigurarea premiselor pentru soluționarea cu celeritate a cauzei în fond".

Ca atare, Curtea constată că este necesar ca, în procedura de cameră preliminară, verificarea legalității administrării probelor de către organele de urmărire penală să fie realizată, în mod nemijlocit, în contradictoriu cu părțile și persoana vătămată, cu *posibilitatea administrării oricăror mijloace de probă*.

II. ***Comentariu. Implicații și consecințe ale deciziei analizate asupra sistemului procesual penal***

Dispozițiile art.345 alin. (1) din Codul de procedură penală, în forma în vigoare la data pronunțării Deciziei nr. 802 din 5 decembrie 2017, sunt declarate așadar neconstituționale reținându-se că instituie un formalism dăunător stabilirii adevărului și realizării dreptății ca valoare supremă prevăzută de art.1 din Legea fundamentală, întrucît prin limitarea mijloacelor de probă (doar la „înscrisuri noi prezentate") ce pot fi administrate în verificarea conformității probelor administrate în cursul urmăririi penale cu garanțiile de echitabilitate a procedurii, aduc atingere dreptului la apărare și egalității de arme, componentă a dreptului părților și persoanei vătămate la un proces penal echitabil. În egală măsură, era afectat și principiul contituțional al independenței judecătorului de cameră preliminară în realizarea actului de justiție în această fază a procesului penal, față rolul pe pe care acest organ judiciar îl ocupă în cadrul procesului penal și importanța fazei procesuale a camerei preliminare.

O primă implicație importantă a deciziei analizate, este aceea că ***principiul libertății mijloacelor de probă*** desprins din art. 97 alin. 2 lit. f) din Codul de procedură penală, devine aplicabil și în procedura de cameră preliminară, analiza efectuată în această fază a procesului penal fiind cantonată însă ***exclusiv în sfera legalității*** probelor și a investigației desfășurată de organele de urmărire penală. În concret, începând cu data publicării Deciziei analizate, este recunoscută posibilitatea efectivă a părților și a persoanei efective de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea lor fapte sau împrejurări, inclusiv administrarea oricăror mijloace de

probă ce ar demonstra nelegalitatea probatoriilor produse de organele de urmărire penală[11]. Aceeași posibilitate va exista neîngrădit și pentru judecătorul de cameră preliminară investit cu rechizitoriul procurorului,care este un organ judiciar de sine stătător, distinct de instanța de judecată, potrivit art.30 lit.d) din Codul de procedură penală, a cărui competență constă atît într-o verificare-filtru de legalitate a actelor procedurale efectuate până în această etapă a procesului penal, cît și în luarea unor măsuri după finalizarea urmăririi penale. Trebuie observat însă că anterior apariției Deciziei nr. 802, o parte a practicii judiciare admitea deja principiul libertății probelor în această materie, raportându-se întemeiat la considerentele Deciziei nr. 641/2014.

Din lectura Deciziei nr. 802 se poate observa accentul deosebit pus de instanța constituțională pe materia probelor – cu toate că ele reprezintă doar un element din cuprinsul obiectului camerei preliminare stabilit în art. 342 din Codul de procedură penală, Curtea subliniind că probele reprezintă *elementul central* al oricărui proces penal, procedurile legale de administrare a acestora garantând faptul că realitatea obiectivă este reflectată în probele astfel obținute (paragraful 27). Tot Curtea arată, cu un alt prilej că, normele privind reglementarea administrării probelor au cea mai mare importanţă în desfăşurarea laturii materiale a procesului penal, adică aceea care conduce nemijlocit la aplicarea legii penale. Prin natura lor, anumite mijloace de probă sunt imposibil de readministrat sau, chiar dacă această posibilitate există, organul judiciar poate respinge ca nefiind utilă readministrarea unui mijloc de probă deja aflat în dosar. Procedurile legale de obţinere a probelor au, în primul rând, scopul de a asigura acurateţea şi nevicierea acestora, astfel încît să se garanteze că realitatea obiectivă a faptelor este reflectată în probele respective (Decizia nr. 554/2017, paragraf 29).

Într-adevăr, importanța probelor și a mijloacelor de probă în procesul penal este de necontestat datorită specificității și importanței materiei penale, deoarece din adevărul judiciar decurge vinovăția persoanei acuzate și, uneori, libertatea sa. În doctrina de specialitate, s-a subliniat acest fapt, arătându-se că probele reprezintă *nervul central* al procesului penal[12], constituindu-se într-o procedură aparte, cunoscută sub denumirea de procedură probatorie (faza probatorie a procesului). Proba este definită de art. 97 alin. (1) din Codul de procedură penală, desemnând elementele de fapt (informații, realități, întâmplări) care, datorită relevanței informative, contribuie la aflarea adevărului și justa soluționare a unei cauze penale.

Jurisprudența nr. 802 are apoi meritul de a tranșa *controversa*, generată de doctrină și promovată de o parte a practicii judiciare[13], dacă *sancțiunea excluderii probei* – concept introdus în noul Cod de procedură penală –, operează autonom sau prin intermediul nulității actului prin care s-a dispus sau a fost administrată proba. În acest sens, făcând trimitere la jurisprudența sa relevantă cuprinsă în Deciziile nr. 383 din 27 mai 2015[14], și nr. 787 din 17 noiembrie 2015[15], Curtea statuează

[11] Însăși Curtea a constatat, ulterior pronunțării Deciziei nr.641 din 11 noiembrie 2014, precitată, că „în procedura de cameră preliminară se pot administra probe pentru a se face dovada că anumite probe din rechizitoriu sunt obținute nelegal sau neloial. Dacă s-ar aprecia în mod contrar, s-ar ajunge la situația în care dreptul la o procedură orală și contradictorie ar fi un drept formal a cărui exercitare nu s-ar bucura de efectivitate". – Decizia nr.296 din 11 mai 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.788 din 7 octombrie 2016, paragraful 24, și Decizia nr.778 din 15 decembrie 2016, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.314 din 3 mai 2017, paragraful 19, la care trimite în paragraful Deciziei nr. 802/2017.

[12] Gh. Mateuț, *op. cit.*, p. 1.

[13] Pentru prezentarea opiniilor doctrinare și a abordărilor din practica judiciară în privința condițiilor pentru aplicarea sancțiunii excluderii probelor, a se vedea C. Ghigheci, *Cereri și excepții de cameră preliminară, II. Legalitatea și loialitatea administrării probelor.Comentarii și jurisprudență*, Editura Hamangiu, București, 2017, p. 13-18.

[14] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.535 din 17 iulie 2015, în care s-a arătat că „o probă nu poate fi obținută nelegal decît dacă mijlocul de probă și/sau procedeul probatoriu prin care este obținută este nelegal, aceasta presupunând nelegalitatea dispunerii, autorizării sau administrării probei. Or, nelegalitatea acestora este sancționată de prevederile art.102 alin.(3) din Codul de procedură penală, prin aplicarea regimului nulității absolute sau relative.

în paragrafele 25 și 26 din decizia comentată că, ***în materia probațiunii întotdeauna se aplică regimul nulităților absolute sau relative***, așa cum sunt ele reglementate la art.280—282 din Codul de procedură penală, ***excluderea probelor*** (*efect* ce constă practic „desființarea actului" afectat de nulitate, nulitatea fiind deci *cauza* excluderii - n.n.) de către judecătorul de cameră preliminară ***fiind condiționată de constatarea nulității actului*** prin care s-a dispus sau autorizat administrarea probei ori prin care aceasta a fost administrată în cursul urmăririi penale, în cazul nulităților relative — ce constituie regula în această materie — fiind necesară și dovedirea existenței unei vătămări a drepturilor părților care nu poate fi înlăturată altfel decît prin desființarea actului; această vătămare nu transpare întotdeauna din lucrările și materialul dosarului de urmărire penală și nici nu poate fi dovedită întotdeauna doar prin înscrisurile noi prezentate de părți sau persoana vătămată ori administrate la cererea acestora. Aşadar, excluderea probelor nu este o sancţiune de sine-stătătoare, ci este un efect al constatării nulităţii mijlocului de probă/procedeului probatoriu prin care este transpusă în dosar. Acest efect al nulităţii în materia probaţiunii era subînţeles în concepţia Codului de procedură penală din 1968, în timp ce în noul cod este reglementat în mod explicit în art. 102 alin. 3, prevederile care reglementează nulităţile fiind de generală aplicare, fără a fi scoase de sub incidența lor actele procesuale şi procedurale realizate în materia probaţiunii.

În jurisprudență, pe fondul unei lacune în reglementare a apărut o practică neunitară legat de ***modul în care operează*** în fapt ***excluderea*** din dosar a unei probe (riguros vorbind, a *mijlocului de probă* – n.n.) nelegal obținută sau administrată, respectiv dacă este suficientă exluderea juridică (intelectuală) din cadrul raționamentului judiciar făcut de judecător sau aceasta trebuie însoțită de îndepărtarea fizică (materială) efectivă a mijloacelor de probă obținute în mod nelegal din dosarul cauzei. Sesizată fiind cu această chestiune prin procedeul excepției de neconstituționalitate, prin Decizia nr. 22/2018[16] Curtea Constituțională a clarificat și acest aspect procedural, statuând că *excluderea juridică a probelor obținute în mod nelegal în procesul penal, în lipsa înlăturării lor fizice din dosarele penale constituite la nivelul instanțelor, este insuficientă pentru o garantare efectivă a prezumției de nevinovăție a inculpatului și a dreptului la un proces echitabil al acestuia.* Curtea constată că menținerea mijloacelor de probă în dosarele cauzelor penale, după excluderea probelor corespunzătoare acestora, ca urmare a constatării nulității lor, *este de natură a influența percepția judecătorilor*, învestiți cu soluționarea acelor cauze, asupra vinovăției/nevinovăției inculpaților și de a-i determina să caute să elaboreze raționamente judiciare într-un sens sau altul, chiar în lipsa posibilității invocării, în mod concret, a respectivelor probe în motivarea soluțiilor, aspect de natură a încălca dreptul la un proces echitabil și prezumția de nevinovăție a persoanelor judecate, garanții cuprinse în dispozițiile art.21 alin.(3) și art.23 alin.(11) din Constituție.

În acest cadru, trebuie adăugat că posibilitatea invocării din oficiu a sancțiunii nulității absolute de către instanță/judecătorul de cameră preliminară nu a fost contestată și este consacrată expres în art. 281 alin. 2 Codul de procedură penală. În schimb, din interpretarea *per a contrario* a dispozițiilor art. 282 alin. 2 din același Cod rezulta regula potrivit căreia judecătorul/instanţa nu poate lua în considerare, din oficiu, încălcările normelor ce reglementează desfăşurarea procesului penal, chiar dacă aceste încălcări ar fi de natură a afecta aflarea adevărului şi justa soluţionare a cauzei, această prerogativă fiind rezervată doar subiecților procesuali enumerați limitativ de text[17].

[15] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.104 din 10 februarie 2016, în care s-a subliniat că „limitarea în timp a momentului până la care pot fi invocate nulitățile relative corespunde noii structuri a procesului penal, caracterizată prin introducerea de către legiuitor în cadrul acestuia, prin dispozițiile art.342—348 din Codul de procedură penală, a etapei camerei preliminare. Aceasta este o etapă distinctă de etapa judecății în fond a cauzei și, totodată, obligatorie în cazul emiterii rechizitoriului prin care se dispune trimiterea în judecată a unei persoane".

[16] Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.177 din 26 februarie 2018.

[17] Art. 282 alin. (2) din Codul de procedură penală, are următorul cuprins: „(2) Nulitatea relativă poate fi invocată de procuror, suspect, inculpat, celelalte părţi sau persoana vătămată, atunci când există un interes procesual propriu în respectarea dispoziţiei legale încălcate."

Aceste din urmă dispoziţii au fost criticate sub aspectul constituţionalităţii de către un judecător de cameră preliminară de la Înalta Curte de Casaţie şi Justiţie — Secţia penală, care a sesizat Curtea Constituţională cu excepţia de neconstituţionalitate a dispoziţiilor art. 282 alin. (2) din Codul de procedură penală. Cu această ocazie, Curtea, analizând sesizarea de neconstituţionalitate, a pronunţat *Decizia nr. 554/2017*[18], prin care a admis excepţia şi a constatat că soluţia legislativă cuprinsă în *dispoziţiile art. 282 alin. (2) din Codul de procedură penală, care nu permite invocarea din oficiu a nulităţii relative, este neconstituţională* deoarece aduce atingere prevederilor constituţionale ale art. 1 alin. (3) şi (5) privind statul de drept — în componenta sa referitoare la dreptate ca valoare supremă — şi principiul legalităţii şi ale art. 124 cu privire la înfăptuirea justiţiei.

În motivarea soluției, Curtea a constatat că nulităţile actelor procesuale şi procedurale ocupă un loc important în sfera garanţiilor ce asigură efectivitatea principiului legalităţii procesului penal şi a principiului aflării adevărului, fiind menite să înlăture încălcările normelor de procedură care au intervenit cu ocazia dispunerii unui act procesual sau a ducerii la îndeplinire a unui act procedural, precum şi consecinţele negative pe care aceste încălcări le-au produs în procesul penal. Nulităţile îndeplinesc astfel un scop preventiv — de preîntâmpinare a încălcării legii, un rol sanctionator — de desfiinţare a actelor efectuate cu încălcarea legii, precum şi un scop reparator — de refacere a actelor procesuale şi procedurale desfiinţate, dacă este necesar şi posibil. În continuare, Curtea menționează că dispoziţiile procesuale care prezintă mai frecvent aspecte de aplicare a nulităţilor relative şi care joacă un rol important în desfăşurarea procesului penal sunt cele referitoare la: reglementarea regulilor de bază, a principiilor sau a altor cerinţe care asigură organizarea şi desfăşurarea procesului penal (cu excepţia celor aflate sub protecţia nulităţii absolute), competenţa organelor judiciare (cu excepţia celor aflate sub protecţia nulităţii absolute), sesizarea organelor judiciare, forma şi conţinutul actelor procedurale (cu excepţia celor aflate sub protecţia nulităţii absolute), procedura de citare şi de comunicare a actelor procedurale, precum şi administrarea probelor. În context, amintim că printr-o altă decizie, nr. 302/2017, Curtea a statuat că în categoria nulităţilor absolute reglementate de dispoziţiile art. 281 Cod procedură penală, trebuie incluse şi încălcarea dispoziţiilor referitoare la competenţa materială şi după calitatea persoanei a organului de urmărire penală[19]. Constatarea nulităţii, indiferent dacă aceasta este absolută sau relativă, determină în aceeaşi măsură lipsirea de efecte juridice a actului afectat, din momentul efectuării acestuia, iar nu din momentul constatării nulităţii[20].

Cu referire la modalitatea de alterare a probelor, în Decizia nr. 554/2017 Curtea reţine că, din conţinutul regulilor generale în materia probaţiunii, se deduc *trei categorii de acţiuni care pot vicia probele*, şi anume: încălcarea prescripţiilor procedurale de administrare a lor; obţinerea probelor prin utilizarea unor metode ilegale; respectiv stabilirea conţinutului probei în neconcordanţă cu realitatea obiectivă pe care aceasta trebuie să o reflecte. Primele două categorii intră direct sau indirect sub incidenţa instituţiei nulităţii procesuale, în timp ce a treia scapă acestei sancţiuni procesuale, vicierea putând fi îndreptată, de la caz la caz, pe cale penală (de exemplu,

[18]Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1013 din 21 decembrie 2017. De remarcat în acest context că, prin Decizia nr. 840 din 8 decembrie 2015, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 120 din 16 februarie 2016, Curtea a respins, ca neîntemeiată, o primă excepţie vizând aceeaşi dispoziţie legală, dar în raport cu critici diferite.

[19]Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 566 din 17 iulie 2017, prin care Curtea a admis excepţia de neconstituţionalitate şi a constatat că soluţia legislativă cuprinsă în dispoziţiile art. 281 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură penală, care nu reglementează în categoria nulităţilor absolute încălcarea dispoziţiilor referitoare la competenţa materială şi după calitatea persoanei a organului de urmărire penală, este neconstituţională, deoarece încalcă principiul legalităţii, ceea ce contravine art.1 alin.(3) şi (5) şi art.21 alin. (3) din Constituţie.

[20]Decizia nr. 302 din 4 mai 2017, citată anterior, paragraful 32.

condamnarea martorului pentru mărturie mincinoasă, urmată de revizuirea hotărârii ce s-a întemeiat pe conţinutul declaraţiei mincinoase, în condiţiile în care dispoziţiile procedurale de luare a declaraţiei martorului au fost respectate întocmai), pe cale tehnică (de exemplu, refacerea raportului de expertiză ce conţine calcule tehnice/ contabile sau alte determinări cu caracter ştiinţific, care sunt eronate, în condiţiile în care expertul a respectat toate condiţiile procedurale pentru efectuarea raportului de expertiză) sau, pur şi simplu, pe calea liberei aprecieri a organului judiciar (de exemplu, desfiinţarea sentinţei în apel pe motiv de pură netemeinicie nu se întemeiază pe o nulitate procesuală, ci pe autoritatea conferită de lege judecătorului de a evalua o situaţie şi a pronunţa o hotărâre potrivit propriei sale aprecieri). (paragraful 32). Nimic nu împiedică însă ca, în principiu, o parte din probele viciate excluse în faza camerei preliminare, să poată fi readministrate în cursul cercetării judecătoreşti (de pildă, reaudierea în condiţii legale a unor persoane), sau pot sta la baza solicitării unor noi probatorii[21].

O procedură importantă în privinţa căreia Decizia nr. 802/2017 va produce efecte, este cea a ***plângerii contra soluției de clasare dispusă de procuror în cauzele în care există inculpat***, inclusă tot în competența funcțională a judecătorului de cameră preliminară, situație în care prin admiterea plângerii se poate ajunge chiar la începerea judecății față de inculpat și, în acest fel, la formularea unei acuzații în materie penală împotriva acestuia. Astfel, alin. (5^1) al art. 341 din Codul de procedură preliminară prevede că „Judecătorul de cameră preliminară, soluţionând plângerea, verifică soluţia atacată pe baza lucrărilor şi a materialului din dosarul de urmărire penală *şi a oricăror înscrisuri noi prezentate*", iar în alin. (7) se stipulează că „În cauzele în care s-a dispus punerea în mişcare a acţiunii penale, judecătorul de cameră preliminară: (...) 1. respinge plângerea ca tardivă sau inadmisibilă; 2. *verifică legalitatea administrării probelor şi a efectuării urmăririi penale, exclude probele nelegal administrate ori, după caz, sancţionează potrivit art. 280-282 actele de urmărire penală efectuate cu încălcarea legii şi*: a) respinge plângerea ca nefondată; b) admite plângerea, desfiinţează soluţia atacată şi trimite motivat cauza la procuror pentru a completa urmărirea penală; c) admite plângerea, desfiinţează soluţia atacată şi dispune începerea judecăţii cu privire la faptele şi persoanele pentru care, în cursul cercetării penale, a fost pusă în mişcare acţiunea penală, când probele legal administrate sunt suficiente, trimiţând dosarul spre repartizare aleatorie; d) admite plângerea şi schimbă temeiul de drept al soluţiei de clasare atacate, dacă prin aceasta nu se creează o situaţie mai grea pentru persoana care a făcut plângerea. Cum se va proceda în acest caz ?

Pentru identitate de raţiune juridică credem că, în cazul prevăzut la art. 341 alin. (7) pct. 2 lit. c), sunt pe deplin aplicabile soluția și considerentele cuprinse cuprinse în Decizia nr. 802/2007, ipoteză în care art. 341 alin. (9) din Cod prevăd – aidoma dispozițiilor art. 347 Cod procedură penală, că, în termen de 3 zile de la comunicarea încheierii procurorul, petentul şi intimaţii pot face, motivat, contestaţie cu privire la modul de soluţionare a excepţiilor privind legalitatea administrării probelor şi a efectuării urmăririi penale. Această soluție nu va putea fi însă aplicată în cazul celorlalte soluții din alin. (7) pct. 2 al art. art. 341, în care persoana interesată nu mai are la îndemână calea de atac a contestației împotriva rezolvării date de judecătorul de cameră preliminară, urmând ca în cazul constatării unor carențe de legalitate a investigației judecătorul să dipună întoarcerea cauzei la procuror în vederea continuării urmăririi penale.

Pe de altă parte, credem că jurisprudența nr. 802/2007 este incompatibilă cu procedura judiciară de verificare a legalității și temeiniciei (exclusiv a) soluției de renunțare la urmărire penală dispusă de procuror, reglementată de art. 318 alin. (15) din Codul procedură penală, care prevede că „Judecătorul de cameră preliminară verifică legalitatea şi temeinicia soluţiei de renunţare la urmărirea penală pe baza lucrărilor şi a materialului din dosarul de urmărire penală şi a *înscrisurilor*

[21] În acest sens, a se vedea I.C.C.J., s.pen., înch. JCP nr. 118 din 19.2.2015, nepublicată, - în C. Ghigheci, *op. cit.*, p. 7.

noi prezentate şi, prin încheiere, admite sau respinge cererea de confirmare formulată de procuror", încheiere care este definitivă conform alin. (16). În doctrină, s-a arătat just că indiferent dacă soluția de urmărire penală a fost dispusă in rem sau cu privire la un suspect ori inculpat, persoanele citate să participe în procedura judiciară de verificare *nu* pot formula cereri şi excepții cu privire la legalitatea administrării probelor ori a efectuării urmăririi penale, deoarece judecătorul de cameră preliminară nu are competență funcțională să procedeze în acest caz la o asemenea verificare şi nici să dispună începerea judecății în cazul în care soluția de renunțare a fost dispusă cu privire la un inculpat[22]. Cu toate acestea, dacă se constată aspecte de nelegalitate în conținutul investigaţiei şi se dovedește că acestea au influențat direct soluția de netrimitere în judecată supusă confirmării, judecătorul de cameră poate respinge, motivat, ca nefondată cererea de renunțare la urmărire penală cu consecința trimiterii cauzei în vederea completării urmăririi penale.

Interpretarea reținută în cazul soluției de renunțare la urmărire penală, ar trebui aplicată în mod corespunzător şi în procedura confimării ordonanței procurorului de redeschidere a urmăririi penale, în care art. 335 alin. 4^1 din Codul de procedură penală, astfel cum a fost modificat prin. O.U.G. nr. 18/2016 în vederea alinierii legislației cu Decizia C.C.R. nr. 496/2015[23], prevede că „Judecătorul de cameră preliminară, soluţionând cererea de confirmare, verifică legalitatea şi temeinicia ordonanţei prin care s-a dispus redeschiderea urmăririi penale pe baza lucrărilor şi a materialului din dosarul de urmărire penală şi a *oricăror înscrisuri noi prezentate*. Încheierea judecătorului de cameră preliminară este definitivă". Se observă că în această procedură legiuitorul nu mai prevede soluțiile pe care judecătorul le poate dispune în urma verificării ordonanței procurorului, însă ele nu pot fi decît cele clasice, de admitere sau respingere a cererii de confirmare. Şi în acest caz, judecătorul nu poate dispune începerea judecății, chiar dacă în cauză ar exista inculpat, deoarece prin ipoteză urmărirea penală este redeschisă de procuror pentru a continua investigațiile.

III. ***Concluzii.*** După publicarea Deciziei nr. 802/2017 a Curții Constituționale, judecătorul de cameră preliminară poate administra, la cerere sau din oficiu, orice probă care are ca teză probatorie verificarea legalității trimiterii în judecată dispuse de procuror, cu singura limită de a nu se intra pe temeinicia acuzației, rezervată exclusiv funcției de judecată, întrucît altfel s-ar încălca principiul separației funcțiilor judiciare consacrat în art. 3 din Codul de procedură penală. În acest caz, soluția judecătorul de cameră preliminară privind tipul şi numărul de probe ce vor fi admise spre administrare pentru verificarea criticilor de nelegalitate, trebuie să fie succintă dar suficient de bine argumentată – similară standardului aplicabil în cazul măsurilor preventive, pentru a evita anteprononțarea pe fondul învinuirii cuprinse în actul de sesizare.

În vederea punerii de a acord a acestei decizii cu dispozițiile Constituției, remarcăm că în Proiectul din luna aprilie 2018, al Comisiei Speciale comune a Camerei Deputaților şi a Senatului pentru sistematizarea, unificarea şi asigurarea stabilității legislative în domeniul justiției, se propune (pct. 86) modificarea art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, în sensul că „La termenul stabilit conform alin. (4), judecătorul de cameră preliminară soluționează cererile şi excepțiile formulate ori excepțiile ridicate din oficiu, în camera de consiliu, pe baza lucrărilor şi a materialului din dosarul de urmărire penală, ***precum şi a oricăror mijloace de probă noi prezentate,*** ascultând concluziile părților şi ale persoanei vătămate, dacă sunt prezente, precum şi ale procurorului. Citarea părților şi a procurorului este obligatorie". Trecând peste caracterul inutil şi redundant al ultimei teze a modificării preconizate, deoarece ascultarea părților presupune implicit citarea acestora la proces iar procurorul nu se citează ci este înştiințat cu privire la termenele de judecată, inițiativa legislativă este justificată şi în acord cu Decizia nr. 802/2018.

[22] Mihail Udroiu, *Procedură penală. Partea specială.Noul Cod de procedură penală*, Ediţia a 3-a, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016, p. 142.
[23]Publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 708 din 22 septembrie 2017.

Totodată, prin același proiect legislativ (pct. 24) se dorește includerea expresă a probelor obținute nelegal în categoria nulităților absolute, in Expunerea de motive inițiatorul justificând modificare din necesitatea respectării principiului legalității procesului penal, a Directivei (UE) 2016/343 privind consolidarea anumitor aspecte ale prezumției de nevinovăție și a dreptului de a fi prezent la proces, precum și a Deciziei nr. 22/2018 privind excluderea materială a excluderii mijloacelor de probă. În acest scop, se propune modificarea art. 102 alineatele (2), (3) în sensul că „(2) *Probele obținute nelegal nu pot fi folosite în procesul penal, fiind lovite de nulitate absolută.* (3) *Nulitatea actului prin care s-a dipus sau autorizat administrarea unei probe ori prin care aceasta a fost administrată determină excluderea probei și a mijlocului de probă.* (3) *Probele și mijloacele de probă excluse se păstrează în plic sigilat la sediul Parchetului, în ce privește cauzele aflate în faza de urmărire penală, respectiv al instanței, în ce privește cauzele aflate în curs de judecată*". Această soluție din alin. (2) ni se pare contrară jurisprudenței Curții Constituționale și susceptibilă la rândul ei de o nouă declarare a neconstituționalității, deoarece: (a) elimină complet libertatea de decizie a judecătorului în a aprecia în concret dacă există sau nu o vătămare reală prin încălcarea, uneori, neintenționată și nesemnificativă, a unor dispoziții legale incidente în materia administrării probelor și care sunt subsumate unor cazuri de nulitate relativă; (b) lărgește în fapt sfera nulităților absolute la orice încălcări ale legii, indiferent de importanța lor, afectând logica procesuală a nulităților fixată și de Curtea Constituțională prin Decizia nr. 302/2017, transformând astfel principiul legalității într-un principiu absolut și inderogabil; (c) contravine considerentelor cuprinse chiar în Decizia nr. 802/2017, în care instanța constituțională prevede că, în materia probațiunii, întotdeauna se aplică regimul nulităților absolute *sau* relative, așa cum sunt ele reglementate la art.280—282 din Codul de procedură penală.

BIBLIOGRAPHY

- Gh. Mateuţ, *Tratat de procedură penală. Partea Generală*, Vol II., Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2012.
- Mihail Udroiu, *Procedură penală. Partea specială. Noul Cod de procedură penală*, Ediţia a 3-a, Editura C.H. Beck, Bucureşti, 2016.
- T. Toader, *Constituția României reflectată în jurisprudența constituțională*, Editura Hamangiu, București, 2011.
- Cristinel Ghigheci, *Principiile procesului penal în noul Cod de procedură penală*, Editura Universul Juridic, București, 2014.
- C. Ghigheci, *Cereri și excepții de cameră preliminară, II. Legalitatea și loialitatea administrării probelor. Comentarii și jurisprudență*, Editura Hamangiu, București, 2017.
- C. Moisă, *Probele în procesul penal. Practică judiciară adnotată*, Editura Hamangiu, București, 2017.
- T. Manea, A.S. Uzlău, C. Voicu, *Camera preliminară. Practică judiciară*, Editura Hamangiu, București, 2017.
- Codul de procedură penală
- www.echr.coe.int. (Curtea Europeană a Drepturilor Omului)
- www.ccr.ro (Curtea Constituțională a României

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

IS THE CRUCIAL PROBLEM OF ANY ECONOMY A KNOWLEDGE PROBLEM?

Ionela Bălțătescu

Researcher, PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: Is the crucial problem of any economy a knowledge problem? On what grounds the use of knowledge in society could be regarded as the fundamental problem of any economy? In a famous article published in 1945 in American Economic Review, F. A. Hayek asserted that the crucial problem of a rational economic order is to ensure the best use of resources known to any of the members of society, for ends whose relative importance only these individuals know. According to F. A. Hayek (Hayek, Economics and Knowledge, 1958), "if we possess all the relevant information, if we can start out from a given system of preferences, and if we command complete knowledge of available means, the problem which remains is purely one of logic". Therefore, the crucial problem of any economy seems to be a knowledge problem. The purpose of the present paper is to briefly assess the Hayekian conception about the role of knowledge in society, emphasizing the importance of the hypotheses regarding knowledge in Hayek's theory of prices. The main objective of the paper is to analyse presuppositions and to disclose the difficulties implied by the conception that the economic problem is mainly a knowledge problem and that the role of market prices in and economic system is to communicate information which is dispersed among individuals in society.

Keywords: dispersed knowledge, tacit knowledge rational economic order, price system, equilibrium analysis

1. Introduction

The economics of information is one of the most widespread approaches in economic theory today. Since Hayek's 1945 article "The Use of Knowledge in Society" the idea that the role of market prices is to convey information become increasingly popular (Thomsen, 1992).

The present paper contains a concise analysis of the Hayekian conception about the role of knowledge in society, emphasizing the importance of the hypotheses regarding knowledge in Hayek's theory of prices. The main objective of the paper is to find out the presuppositions and to disclose the difficulties implied by the conception that economic problem is mainly a knowledge problem and that the role of market prices in and economic system is to communicate information which is dispersed among individuals in society.

2. Hayek conception about the use of knowledge in society

2.1. The rational economic order and the problem of knowledge in society

In emphasizing the role of knowledge in society, F. A. Hayek started from the premise that knowledge of the relevant circumstances belongs to the individuals acting in different situations. The individuals usually possess the information about their own preferences, about the means at their disposal for achieving their goals. But while at the individual level, one and the same mind possesses the relevant information and it is involved in the decision-making process, in the case of a society, it is not conceivable that one mind could have all the relevant information and reasonably decide how to coordinate the actions and plans of all individuals in society.

If the relevant knowledge is dispersed among individuals, how should a rational economic order look like so that the communication of the dispersed knowledge and the coordination of the actions and plans of the individuals to be possible? Hayek differentiates between three types of social orders depending on who is doing the planning in society: (a) central planning – direction of the whole economic system according to one unified plan; (b) competition – decentralized planning by many separate persons; (c) the mix system: halfway house between the two – the delegation of planning to organized industries, or in other words, monopolies. Hayek proposed as a criterion to decide which type of economic order is better, the degree to which the knowledge about circumstances of time and place is better used.

What is the knowledge of the circumstances of time and place in the Hayekian conception? Besides the knowledge of the special circumstances and of local conditions it includes the skills and, in general, the knowledge acquired by people performing various activities and practicing certain trades or professions – the so called tacit knowledge. Such knowledge can neither be the subject of statistics nor can it be obtained through research by a group of experts and it is difficult (if not impossible) to be centralized.

Therefore, starting from the following premises: (1) knowledge of the circumstances of time and place is crucial for a rational economic order, and (2) this type of knowledge is difficult to be centralized, Hayek rejects the system of central planning of the economy and concludes that the best type of society – the rational economic order – is based on competition (with decentralized planning by many separate persons). Only in such a society knowledge of the circumstances of time and place could be used promptly.

2.2. Knowledge and the concept of equilibrium

The main theses of the Hayekian theory of dispersed knowledge could be introduced without mentioning Hayek's conception regarding equilibrium in economic theory. Nevertheless, an assessment of the role of knowledge in the conceptual framework of equilibrium theory can elucidate better Hayek's emphasis on the issue of knowledge.

Hayek explains the meaning of the concept of equilibrium firstly in relation to the actions of an individual and, secondly, in relation to the actions of several individuals who interact. The actions of an individual can be considered in equilibrium if they are part of one and the same plan. Moreover, only if all actions of an individual have been decided at a certain moment and in relation to the same circumstances and goals the respective actions may be considered in equilibrium. The first thing to note is that equilibrium is a relation between actions and, in this case, between the actions of an individual. If the actions of an individual occur in succession, they are in equilibrium (i.e. part of a plan and related to the same set of circumstances) only if circumstances do not change – but this is not imaginable – or, if the changes in circumstances are correctly anticipated by the individual and considered from the moment he/she conceived his plan. At this point, the problem of knowledge or anticipation comes into the equation.

What is the meaning of the concept of equilibrium when it is applied to the entire economy? In the case of many interacting individuals the actions and expectations of all actors become the circumstances of every other acting individual. Therefore, the compatibility or coordination of the plans of all individuals in a society would be ultimately possible to the extent that everyone anticipates accurately at least some of the plans and actions of all the other individuals. Therefore, this compatibility of plans and actions depends on the accuracy of certain type of knowledge and it is a knowledge problem. According to F. A. Hayek, correct foresight is the defining characteristic of the state of equilibrium and not just a precondition of it. However, as Hayek mentioned, equilibrium does not imply perfect knowledge or perfect foresight in all respects, but only on those

points that are necessary for the realization of the plans of the individuals in society. Equilibrium will last as long as the anticipations prove correct (and they need to be correct only on those aspects which are relevant for the decisions of the individuals). An example illustrating the state of equilibrium would be the following: manufacturers of building materials produce a certain quantity of materials for building houses, house builders acquire exactly that amount of materials and build several houses, and consumers save exactly the amount needed to purchase those houses. If all the conditions remain unchanged the equilibrium will last. If conditions change, a new state of equilibrium can occur only if all the changes are anticipated and taken into account by the individuals acting on the market. For example, some of the building materials could be destroyed in an accident or unfavorable weather could make it impossible to build houses, or a certain technological invention could lead to a change in the proportion of materials needed to build a house. If such changes are not anticipated, the equilibrium will not last.

Furthermore, the knowledge that individuals acquire, and use constitutes the empirical content in equilibrium analysis. Hayek do not disapprove the tendency toward formalism in economic theory implied usually by equilibrium analysis. He simply believes that once the formal propositions of economics (the Pure Logic of Choice, in Hayekian terms) are established and clearly isolated from any empirical content, formal economic theory can be used as a tool to investigate causal processes in the real-world economy in the same way as mathematics is used. According to Hayek, "the tautologies, of which formal equilibrium analysis in economics essentially consists, can be turned into propositions which tell us anything about causation in the real world only in so far as we are able to fill those formal propositions with definite statements about how knowledge is acquired and communicated […] The empirical element in economic theory […] consists of propositions about the acquisition of knowledge." (Hayek, 1958, p. 33)

The interest economists have for the concept of equilibrium is justified by the idea that there is a tendency of the real economy toward a state of equilibrium – and Hayek also subscribes to this idea when he asserts that the state of equilibrium is not simply a fiction. This tendency towards equilibrium can be understood in the light of Hayek's explanation of the concept of equilibrium as a tendency towards the coordination of individual plans and actions, and more precisely, as a tendency towards increasingly accurate anticipations by entrepreneurs of future conditions.

Therefore, the knowledge is important in the conceptual framework of equilibrium theory from three points of view. Firstly, equilibrium is defined as a state where individuals possess knowledge about relevant circumstances and correctly anticipate the change of relevant circumstances. Secondly, formal equilibrium analysis is relevant in explaining and understanding real world economy if its formal propositions are filled with relevant empirical content, which, according to Hayek, consists of propositions about how knowledge is acquired and communicated. And thirdly, there is a tendency of the real economy toward a state of equilibrium, that is toward a state increasingly accurate anticipations by individuals of future conditions. All these considerations elucidate to some extent Hayek's emphasis on the problem of knowledge in his social theory.

2.3. Knowledge and the price system

The price system solves at least two important knowledge problems, according to Hayek: communication of knowledge of circumstances of time and place and coordination of actions of the individuals in a decentralized society.

A decentralized society is preferable to a centralized society, in Hayek's view, because only thus it can be insured that the knowledge of the circumstances of time and place will be promptly used. In a society in which the knowledge of the relevant facts is dispersed among many people, the price system has the merit of giving individuals the possibility to use more knowledge than they

actually have: „Fundamentally, in a system in which the knowledge of the relevant facts is dispersed among many people, prices can act to coordinate the separate actions of different people in the same way as subjective values help the individual to coordinate the parts of his plan." (Hayek, 1958, p. 85)

For instance, when the rarity of certain production factors increases – either by the appearance of a new use, or by the disappearance of a source by which that factor of production is obtained – there are significant fluctuations in their exchange rates. The economic agents do not need to know the concrete conditions that have led to changes in the exchange rates of the respective factors of production. They can find out all that is necessary to coordinate their actions by looking at variations of exchange rates. Therefore, according to Hayek, the real function of the price system is to communicate the information about the circumstances of time and place which is dispersed among the members of the entire economy (Hayek, 1958, p. 86).

In some of his writings, Hayek emphasizes the idea that market and price system provide mainly a sort of "discovery procedure which both makes the utilization of more facts possible than any other known system, and which provides the incentive for constant discovery of new facts which improve adaptation to the ever-changing circumstances of the world in which we live" (Hayek, 1990, p. 236). However, there is an important difference in stating that prices as such communicate or transmit knowledge of relevant circumstances and asserting that price mechanism provide a discovery procedure. In the first approach, entrepreneurs seem to be simply recipient of the relevant information transmitted through the price system, while in the second approach entrepreneurs actively participate in discovering the relevant information and price system is simply a tool in this process.

Some economists challenge the view that price-taking agents, guided only by market prices, would make correct decisions, pointing out that real market prices are inefficient conveyors of information, because they are disequilibrium prices, that is, prices that lead to losses and profits. E. Thomsen (1992, pg. 56-58) addresses this problem, suggesting that ultimately entrepreneurs are not simply price takers. Instead they critically assess market prices trying to find profit opportunities. Each entrepreneur exploits the price differences he has noticed, while accepting other prices unquestioningly, much in the same way scientists search for the truth, taking for granted some theories and questioning others. E. Thomsen suggests that even if market prices do not convey accurate information, they are still useful in the market adjustment process in the same manner that current scientific theories are useful for scientists in their pursuit of the truth. It is however questionable whether the essence of Hayek's argument about the role of prices in conveying information is preserved, as E. Thomsen suggests, even if the information important for the coordination of individual plans and actions is a matter of entrepreneurial anticipation and it is not conveyed as such by market prices.

3. Philosophical underpinnings

Citing Whitehead who asserts that civilizations advance by extending the number of operations which we perform without thinking about them, Hayek (1958, p. 88) emphasizes that people constantly use unconsciously formulas, symbols, rules whose meanings they cannot understand, and through which they benefit of a kind of knowledge they do not possess individually. Hayek mentions that unconscious rules that govern individuals' actions are often represented as customs and habits. According to Hayek (1958, p. 88), language and the price mechanism are two examples where symbols and rules, on the one hand, and practices and institutions, on the other hand, are used without being understood as such. For example, people can use language in accordance with the rules of grammar without necessarily having the analytical

ability to distinguish and understand all kinds of elements that form the subtle mechanism of language. The question is whether the price system can be considered a mechanism that people use without understanding it in all its aspects and without deliberating on the operations they are doing, as Hayek suggests.

According to Hayek, cognition relies on supra-conscious metarules. To understand something is to find the place of that thing in a given order. But what can we do if we want to explain that order itself? We can explain it by referring it to another more complex order, and so on. The problem of infinite regress is solved by Hayek assuming the existence of a system of supra-conscious metarules. Hayek defends the idea that it would be impossible for our mind to produce a complete explanation of the ways in which it itself classifies the elements of the patterns it perceives. In this sense, he refers to Cantor's theorem from the theory of sets that basically states that in any system of classification there are always more classes than things to be classified, which implies that no system of classes can contain itself (Hayek, 1980, p. 61).

Hayek admits that it could be possible at some point to explain these supra-conscious rules, but this fact would already imply the emergence of another set of supra-conscious metarules. The process of thought consists in the gradual emergence of new supra-conscious metarules in terms of which rules that could not be explained previously can now be explained, because they passed in the field of conscious thinking. In this way Hayek also explains the mysterious process of scientific creativity, which involves "a restructuring of the supra-conscious matrix in which our conscious thoughts move." (Hayek, 1980, p. 62) Therefore, even if certain practices, rules and institutions could be explained and understood, at least in the first instance they were used without being understood, i.e. without reflecting on their place in a complex order. Here it is the underlying argument on which Hayek base the idea that people constantly use unconsciously formulas, symbols, rules and even institutions whose meanings they cannot understand. According to Hayek, market prices are an example of such system of rules and symbols that people use it without fully understanding it and which is not designed by anyone in particular.

4. Is the crucial problem of any economy a knowledge problem?

F. A. Hayek (1958, p. 77) asserts in a famous article written in 1945 that "if we possess all the relevant information, if we can start out from a given system of preferences, and if we command complete knowledge of available means, the problem which remains is purely one of logic. That is, the answer to the question of what is the best use of the available means is implicit in our assumptions." In other words, Hayek states that the real economic problem is one of knowledge of consumer preferences and available means of production. In another well-known article Hayek formulate the economic problem as follows: "The economic problem of society is thus not merely a problem of how to allocate "given" resources-if "given" is taken to mean given to a single mind which deliberately solves the problem set by these "data." It is rather a problem of how to secure the best use of resources known to any of the members of society, for ends whose relative importance only these individuals know. Or, to put it briefly, it is a problem of the utilization of knowledge which is not given to anyone in its totality." (Hayek, 1958, p. 78)

The idea that the problem for a rational economic order is essentially a knowledge problem presupposes a definite subjacent model of economy and society. The underlying model is that of an economy in which all possible courses of actions and all possible problems and their solutions are ascertainable *ex ante* so that the only remaining problem would be the problem of knowing circumstances of time and place. In such an economic model it would be possible to classify exhaustively all types of actions and events. No entirely new problem and no entirely new and

impossible to classify event could ever occur otherwise it would be necessary to admit that knowledge problem is of secondary importance.

The only unknown element would be the frequency or probability that an event would be likely to occur. For example: I know that it's possible to rain but I do not know exactly if it will rain tomorrow or in a week; or I know that the demand for building materials could increase, but I do not know exactly the circumstances in which this increase could occur. The knowledge of the conditions that caused the increase in the demand for building materials is in a dispersed form, it belongs to the individuals who act in concrete situations. It may be an increase in the demand for housebuilding, or it may be some projects to renovate monuments or to build shopping centers. The information regarding the increase in the demand for building materials is transmitted through the pricing system, according to the Hayekian theory of dispersed knowledge.

To create a suggestive image of the Hayekian conception, let us imagine that each person must solve the same puzzle - in the sense that and that each individual has some pieces of the puzzle and should contribute with the pieces that he/she possesses. The entire puzzle cannot be solved by a certain individual (because no one holds all the pieces of the puzzle) but only if everyone contributes with the pieces that he/she owns. Debugging the analogy, it is obvious that the pieces of the puzzle are the fragments of knowledge that individuals possess, and the puzzle solution is basically the final state in which individuals' anticipations of relevant conditions are correct and the plans and actions of everyone are coordinated. The puzzle is solved to the extent that all pieces are put at their place, that is to the extent that relevant knowledge is communicated and acquired by individuals.

This underlying model is consistent with Hayek's conception about formal analysis in economics – "Pure Logic of Choice", in Hayekian terms – and its application to real world situations. Hayek's view about the role of economic theory reflects how he conceives real world economy, which ultimately is the object of study of economic theory. According to Hayek, formal analysis in economics could (in principle) and should be developed to cover all conceivable situations: "…in the field of the Pure Logic of Choice our analysis can be made exhaustive, that is, while we can here develop a formal apparatus which covers all conceivable situations, the supplementary hypotheses must of necessity be selective, that is, we must select from the infinite variety of possible situations such ideal types as for some reason we regard as specially relevant to conditions in the real world." (Hayek, 1958, p. 47)

Furthermore, the empirical content in economics consists of propositions about acquisition of knowledge, while economic theory could be used as a tool of analysis much in the same way mathematics is used: "…the empirical element in economic theory – the only part which is concerned not merely with implications but with causes and effects and which leads therefore to conclusions which, at any rate in principle, are capable of verification – consists of propositions about the acquisition of knowledge […] My criticism of the recent tendencies to make economic theory more and more formal is not that they have gone too far but that they have not yet been carried far enough to complete the isolation of this branch of logic and to restore to its rightful place the investigation of causal processes, using formal economic theory as a tool in the same way as mathematics. (Hayek, 1958, pp. 33, 35)

Therefore, the thesis that economic problem in any society is basically a knowledge problem relies, at least in Hayek's theory, on the doubtful presupposition that all possible problems and their solutions are *ex ante* ascertainable, so that formal analysis in economic could and should cover in principle all conceivable situation.

Another possible way to appraise the idea that the main economic problem in society is a knowledge problem is to use an imaginary construction. For instance, to assume, for the sake of the

argument, that we possess all the relevant information about preferences and command complete knowledge of available means. Is the remaining problem simply one of logic, as Hayek suggested?

An answer to this question is implied in Ludwig von Mises writings on the impossibility of economic calculation in a socialist society. Ludwig von Mises emphasizes that even if a central planner has miraculously at his disposal all the relevant information about preferences, means of production and technologies, the problem of rationally choosing between the "embarrassing multitude of producers' goods and the infinite variety of procedures that can be resorted to for manufacturing definite consumers' goods" (Mises, 1998, p. 698) still remain to be solved. This would not be possible without some sort of economic calculation: „It will be evident, even in the socialist society, that 1,000 hectolitres of wine are better than 800, and it is not difficult to decide whether it desires 1,000 hectolitres of wine rather than 500 of oil. There is no need for any system of calculation to establish this fact: the deciding element is the will of the economic subjects involved. But once this decision has been taken, the real task of rational economic direction only commences, i.e. economically, to place the means at the service of the end. That can only be done with some kind of economic calculation. The human mind cannot orientate itself properly among the bewildering mass of intermediate products and potentialities of production without such aid. It would simply stand perplexed before the problems of management and location" (Mises, 2012, p. 16)

Mises insight is that economic calculation is not possible without a system of private ownership over the means of production and without monetary prices. Calculation *in natura* could be enough only for the level of consumption, but not for goods of higher order: „ Calculation *in natura*, in an economy without exchange, can embrace consumption goods only; it completely fails when it comes to dealing with goods of a higher order. And as soon as one gives up the conception of a freely established monetary price for goods of a higher order, rational production becomes completely impossible. Every step that takes us away from private ownership of the means of production and from the use of money also takes us away from rational economics." (Mises, 2012, p. 17)

From Ludwig von Mises perspective, private ownership over the means of production and monetary prices are necessary conditions for economic calculation, that is for a rational economic order. Therefore, according to Mises the crucial problem for any economy is the problem of economic calculation, independently of information and knowledge (Salerno, 1990). If someone would miraculously possess all the information regarding the individual preferences, the means and technologies available, as Hayek suggested, the problem of calculating the most economical course of action given the multitude of factors of production and the infinite variety of procedure remains. From this perspective the knowledge problem, although important in any society, is only of secondary importance.

5. A short assessment

To better assess Hayek's conception about the use of knowledge in society it is important to emphasize the meaning of knowledge in his theory once again. Knowledge of circumstances is in Hayekian theory a kind of tacit knowledge, which can be acquired by experience, in practice and cannot be expressed and transmitted in a discursive form. But is this type of knowledge essential in the coordination between house builders and the providers of factors of production necessary to build houses, for instance? Is tacit knowledge essential for the functioning of market economy? Do prices as such communicate this type of knowledge?

It seems that the main problem with the knowledge of circumstances necessary for the coordination of actions of the individual in a market economy is not that it cannot be verbalized or written down in a conventional form. Rather the conventional ways of transmitting knowledge (i.e. statistics about individuals' preferences) is not so efficient in a dynamic world where the

circumstances and the preferences of the individuals constantly change. The knowledge about the circumstances of time and place is of temporary or ephemeral relevance.

Even if prices convey knowledge about circumstances of time and place, this knowledge is about past circumstances and reflects the past anticipations of the entrepreneurs. Although entrepreneurs rely on past prices in assessing what are the relevant market conditions for their business, they still need to genuinely appraise and anticipate future circumstances regardless the past prices of goods and production factors. Therefore, it seems that the relevant knowledge for entrepreneurial decisions cannot be communicated at all by market prices of the past. The view according to which price mechanism provides mainly a sort of discovery procedure for entrepreneurs to better assess market conditions, which Hayek himself express in some of his writings, is more accurate, from this perspective. Entrepreneurs assess the market conditions using past market prices, but they have an active role in this assessment, according to their experience in trade and field of activity.

Entrepreneurial activity seems to involve a type of tacit knowledge, but it is not conceivable how market prices could literally convey such type of knowledge. Rather, the existence of markets and of market prices represent a necessary condition or an indispensable instrument for entrepreneurs to use their own knowledge, skills and experience and to organize their own activity so that they could avoid losses and obtain profit. Ludwig von Mises emphasizes that market prices and especially monetary prices are an indispensable tool of action. Without market prices economic calculation would not be possible. According to Ludwig von Mises, monetary calculation "affords us a guide through the oppressive plenitude of economic potentialities. It enables us to extend to all goods of a higher order the judgment of value, which is bound up with and clearly evident in, the case of goods ready for consumption, or at best of production goods of the lowest order. It renders their value capable of computation and thereby gives us the primary basis for all economic operations with goods of a higher order. Without it, all production involving processes stretching well back in time and all the longer roundabout processes of capitalistic production would be groping in the dark." From this perspective the crucial problem for a rational economic order is not one of (dispersed) knowledge as it is one of using monetary calculation to discern which plan is profitable and which is not.

The idea that knowledge has a crucial role in a rational economic order is based in the case of Hayekian theory on a definite vision regarding the role of price mechanism in economy and on a specific method of analysis in economics – equilibrium analysis. Although Hayek did not define equilibrium in terms of perfect knowledge, in his view, equilibrium is a sort of ideal state where individual possess all relevant knowledge to fulfil their plans. According to Hayek there is a discernible tendency of real economy toward equilibrium, that is toward a state where entrepreneurs correctly anticipates the relevant circumstances of time and place and all individual plans and actions are coordinated one with each other. It may be true that individuals that practice a certain kind of trade or activity tends to become more skilful and to know better what they need and what comes next in the context they act. But the idea that individuals come to anticipate relevant circumstances increasingly correct is problematic because it ultimately means that either there is no genuine uncertainty, or that the actions of the individuals are determined according to a presumed final state where all individual plans are coordinated.

The importance of knowledge seems to be derived from such a view regarding the ideal state of equilibrium. In this general picture the price mechanism is a tool for individuals to coordinate their actions and fulfil their plans, which in Hayek terms means that they provide a discovery procedure for individuals to acquire the relevant knowledge using their experience and skills. However, the idea that prices convey the relevant knowledge necessary for individuals to fulfil their plans cannot be defended without adding a lot of conditions that ultimately change completely the

meaning of the original statement. For instance, prices of the past are used by entrepreneurs along with their own knowledge and experience to make their assessment of market conditions and to anticipate which courses of actions bring profit. Prices of the past are only an accessory of appraisement. It is true that they reflect the appraisement of all the other entrepreneurs, but these appraisements could be either right or wrong. Market prices need to be interpreted using additional information and knowledge well beyond what prices alone could provide. This observation is reconcilable with F. A. Hayek mention that he has in view not only knowledge of past prices or price expectation: "… price expectations and even the knowledge of current prices are only a very small section of the problem of knowledge as I see it. The wider aspect of the problem of knowledge with which I am concerned is the knowledge of the basic fact of how the different commodities can be obtained and used, […] and under what conditions they are actually obtained and used…." (Hayek, 1958, pp. 51-52)

Entrepreneurial activity, the knowledge that entrepreneurs possess – which is a type of tacit knowledge – and their ability to assess market conditions and to identify profit opportunities are important in a functional economic system. However, this type of knowledge is not likely to be conveyed by market prices, rather it is generated on spot by entrepreneurs using their experience and assessing market conditions. Therefore, it should be concluded that the thesis that market prices convey all relevant knowledge in economy is an overstatement.

BIBLIOGRAPHY

Hayek, F. A. (1958). Economics and Knowledge. In *Individualism and Economic Order* (pp. 33-56). University of Chicago Press.

Hayek, F. A. (1958). The Use of Knowledge in Society. In *Individualism and Economic Order* (pp. 77-91).

Hayek, F. A. (1980). Rules, Perception and Inteligibility. In *Studies in Philosophy, Politics and Economics* (pg. 43-65). University of Chicago Press.

Hayek, F. A. (1990). The New Confusion about "Planning". In *New Studies in Philosophy, Politics, Economics and the History of Ideas* (pg. 232-249). Routledge.

Mises, L. v. (1998). Human Action. Ludwig von Mises Institute.

Mises, L. v. (2012). *Economic Calculation in the Socialist Commonwealth.*Ludwig von Mises Institute. Accesed on 30/05/2018, from Ludwig von Mises Institute: http://mises.org/econcalc.asp

Salerno, J. T. (1990). Ludwig Mises as a Social Rationalist. *The Review of Austrian Economics, 4*, 26-54.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

UNFAIR REPRESSION IN THE ROMANIAN PENAL CODE

Ioana Rusu

Assist., PhD, "Dimitrie Cantemir" Christian University of Bucharest

Abstract: In this study we have examined the offense of unjust repression in the light of the provisions of the new law. Within the examination, we took into consideration the pre-existing elements of the offense, its constitutive content, some elements of similarity and differentiation in relation to the previous law, as well as the legislative precedents in the field.
The novelty elements are the examination conducted with direct reference to the constant jurisprudence of the ECHR and some courts in Romania.
The paper may be useful to students, master students and doctoral students of the faculty in the country, as well as to practitioners in the field.
The study is part of a complex work to be publised in a recognized publishing house in Romania.

Keywords: Offense; constitutive content; legislative precedents; jurisprudence.

JEL Classification: K14

1. Introducere

Infracțiunea de represiune nedreaptă face parte din grupul de infracțiuni contra înfăptuirii justiției fiind prevăzută în Titlul IV din Partea specială a Codului penal, cu aceeași denumire marginală, la art. 283.

Infracțiunea de represiune nedreaptă prevăzută în art. 283 alin. (1) C. pen., constă în fapta de a pune în mișcare acțiunea penală, de a trimite în judecată ori de a lua o măsură preventivă neprivativă de libertate împotriva unei persoane, știind că aceasta este nevinovată.

Potrivit dispozițiilor alin. (2) al aceluiași articol, fapta va fi apreciată a fi mai gravă fiind sancționată în consecință, în ipoteza în care polițistul care are calitatea de organ de cercetare penală al poliției judiciare, procurorul sau judecătorul ia măsura reținerii, a arestării sau condamnă o persoană știind că persoana împotriva căreia s-a luat o asemenea măsură este nevinovată.

2. Legea în vigoare în raport cu legea anterioară

Infracțiunea examinată era prevăzută cu unele modificări și în legea anterioară sub aceeași denumire marginală.

Între cele două incriminări există și unele elemente de diferențiere care se referă atît la alin. (1) cît și la introducerea alin. (2) care nu era prevăzut în legea anterioară.

Astfel, „o primă modificare în abordare se referă la faptul că, spre deosebire de reglementarea anterioară, va constitui infracțiunea de represiune nedreaptă și fapta de a lua o măsură preventivă neprivativă de libertate asupra unei persoane. Prin această adăugire, textul urmărește să afirme că orice restricționare sau privare de drepturi făcută în mod abuziv, știind că persoana este nevinovată, trebuie să intre sub incidența legii.

O a doua modificare este aceea că ipoteza reținerii, arestării (termen care, în opinia noastră, va cuprinde nu doar arestul preventiv clasic, ci și arestul la domiciliu) sau condamnării unei persoane, știind că este nevinovată, a fost transformată într-o formă agravată, cu limitele speciale ale sancțiunii semnificativ mai ridicate decît cele corespunzătoare formei de bază. Opțiunea

legiuitorului ni se pare justă, având în vedere faptul că prin aceste acțiuni victima suferă cea mai gravă consecință, posibil a fi generată în cadrul unui proces penal, respectiv privarea sa de libertate"[1].

O altă modificare constă în menționarea modalității normative din legea anterioară ca modalitatea agravată în noua lege.

În sfârșit, deosebiri importante apar și în ceea ce privește regimul sancționator, care este mai aspru în cazul modalității agravate din legea nouă (închisoare de la 3 la 10 ani, față de închisoare de la 2 la 7 ani), precum și menționarea pedepsei complementare a interzicerii exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

3. Elemente preexistente

3.1. Obiectul juridic

Obiectul juridic special al acestei infracțiuni este reprezentat de relațiile sociale care privesc activitatea de înfăptuire a justiției, iar *obiectul juridic secundar (adiacent)* este reprezentat de relațiile sociale care privesc dreptul la libertate, demnitate sau onoare ale persoanei sau chiar acele relații sociale care privesc atributele fundamentale ale persoanei.

3.2. Obiectul material

În ipoteza în care acțiunea incriminată se răsfrânge asupra corpului persoanei infracțiunea examinată va avea și un obiect material care va consta în corpul victimei.

3.3. Subiecții infracțiunii

Subiectul activ al infracțiunii este calificat, deoarece acesta trebuie să aibă calitatea menționată expres în textul de incriminare, respectiv o calitate care-i permite să rețină o persoană, să pună în mișcare acțiunea penală, să ia o măsură preventivă neprivativă de libertate, să aresteze, să trimită în judecată sau să condamne o persoană, despre care știe că este nevinovată.

Din examinarea acțiunilor incriminate de lege, rezultă și calitatea acestor persoane.

Astfel, în cazul modalității normative prevăzute în alin. (1), subiect activ poate fi un procuror sau un judecător, deoarece numai aceste persoane pot executa acțiunile incriminate.

În ceea ce privește procurorul, subiect activ nu poate fi decît procurorul care supraveghează sau efectuează personal urmărirea penală sau uneori, procurorul ierarhic superior.

Astfel, în ipoteza în care procurorul ierarhic superior procurorului care a întocmit rechizitoriul, l-a verificat și avizat, deși cunoștea faptul că inculpatul este nevinovat, și acesta va avea calitatea de subiect activ, alături de procurorul care a întocmit rechizitoriul.

În ceea ce privește judecătorii, apreciem că subiect activ poate fi judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau judecătorul care face parte din completul de judecată care a dispus luarea unei măsuri preventive neprivative de libertate.

În cazul alin. (2) sfera subiecților activi se extinde, deoarece acțiunile incriminate cad în competența unor organe judiciare diferite.

Astfel, în cazul reținerii, subiect activ poate fi atît polițistul care are calitatea de organ de cercetare penală al poliției judiciare, cît și procurorul care supraveghează sau efectuează personal activitatea de urmărire penală.

În ceea ce privește arestarea, subiect activ poate fi judecătorul de drepturi și libertăți, judecătorul de cameră preliminară sau judecătorul care face parte din completul care judecă o anumită cauză.

În ceea ce ne privește, apreciem că folosind termenul de *arestare,* fără a face alte precizări, legiuitorul a avut în vedere atît *arestul la domiciliu,* cît și *arestarea preventivă.*

Deoarece condamnarea poate fi dispusă numai de către instanța de judecată, subiect activ în această situație nu poate fi decît judecătorul (judecătorii) care face parte din completul de judecată.

[1] Sergiu Bogdan (coordonator), Doris Alina Șerban, George Zlati, *Noul Cod penal, Partea specială, Analize, explicații, Comentarii, Perspectiva clujeană,* Ed. Universul Juridic, București, 2014, p. 382.

Coautoratul este posibil în forma de bază numai în ipoteza în care toți subiecții activi nemijlociți au calitatea cerută în textul de incriminare.

Instigarea și *complicitatea* sunt posibile.

În cazul acestei infracțiuni, *persoana juridică* nu poate fi subiect activ.

Subiectul pasiv principal este statul în calitatea sa de titular al valorii sociale apărate.

Subiect pasiv secundar poate fi orice persoanăfizică față de care s-a dispus una din măsurile abuzive menționate expres în norma de incriminare.

Subiect pasiv secundar poate fi și o persoană juridică.

4. Structura și conținutul juridic al infracțiunii

4.1. Situația premisă

Situația premisă constă în preexistența unei cauze penale aflate pe rolul organelor judiciare (indiferent de faza în care se află procesul penal), în care se dispune luarea uneia dintre măsurile incriminate.

4. 2. Conținutul constitutiv

4.2.1. Latura obiectivă

În cazul modalității normative prevăzute la alin. (1), *elementul material* constă în acțiunea subiectului activ de a pune în mișcare acțiunea penală, de a lua o măsură preventivă neprivativă de libertate ori de a trimite în judecată o persoană.

Punerea în mișcare a acțiunii penale poate fi comisă numai de către procurorul de caz, respectiv procurorul care supraveghează urmărirea penală efectuată de către organele de cercetare penală (de cele mai multe ori organele de cercetare penală ale poliției judiciare) sau de către procurorul care efectuează personal urmărirea penală.

Potrivit doctrinei „nu se va putea reține comiterea infracțiunii de represiune nedreaptă în cazul în care procurorul sau organul de cercetare penală dispune continuarea efectuării urmăririi penale față de suspect știind că acesta este nevinovat, în acest caz putându-se reține comiterea infracțiunii de abuz în serviciu; având în vedere că, în urma modificării operate prin O.U.G. nr. 18/2016, condițiile pentru a se dispune continuarea efectuării urmăririi penale față de suspect sunt, în esență, similare cu cele pentru a se dispune punerea în mișcare a acțiunii penale devine nejustificată menținerea incriminării doar prin raportare la acest din urmă moment”[2].

Luarea unei măsuri preventive neprivativă de libertate se poate dispune numai după punerea în mișcare a acțiunii penale și este de competența procurorului sau a judecătorului.

În ceea ce privește măsurile preventive neprivative de libertate acestea pot fi controlul judiciar sau controlul judiciar pe cauțiune.

Apreciem și noi, asemenea altui autor[3], că, pentru identitate de rațiune subiect activ al acestei infracțiuni comise prin această acțiune trebuie să fie atît procurorul care prelungește măsura preventivă sau judecătorului care o menține în procedura de cameră preliminară sau de judecată.

Potrivit doctrinei *„în cazul persoanelor juridice, luarea unei măsuri preventive* are întotdeauna caracter neprivativ de libertate, aceste măsuri fiind restrictive de drepturi; persoanei juridice suspect sau inculpat îi pot fi aplicate *una sau mai multe dintre următoarele măsuri preventive:* interdicția inițierii ori, după caz, suspendarea procedurii de dizolvare sau lichidare a persoanei juridice; interdicția inițierii ori, după caz, suspendarea fuziunii, a divizării sau a reducerii capitalului social al persoanei juridice, începută anterior sau în cursul urmăririi penale; interzicerea unor operațiuni patrimoniale, susceptibile de a antrena diminuarea activului patrimoniului sau insolvență persoanei juridice; interzicerea încheierii anumitor acte juridice, stabilite de organul judiciar; interzicerea desfășurării activităților de natura celor cu ocazia cărora a fost comisă

[2] Mihail Udroiu, *Drept penal, Partea specială, Sinteze și grile, Ediția 4,* Ed. Universul Juridic, București, 2017, p. 422.
[3] *Ibidem,* p. 423.

infracțiunea; luarea unei măsuri preventive cu privire la inculpații persoane juridice poate fi dispusă în cursul urmăririi penale de judecătorul de drepturi și libertăți, în faza de cameră preliminară de judecătorul de cameră preliminară, iar în cursul judecății de instanța de judecată; deși norma de incriminare se referă doar la luarea măsurii preventive, cred că dispoziția legală ar trebui să se aplice pentru identitate de rațiune și în ipoteza prelungirii măsurii preventive de către judecătorul de drepturi și libertăți în cursul urmăririi penale sau al menținerii măsurii preventive în faza de cameră preliminară sau de judecată"[4].

Facem precizarea că toate aceste măsuri preventive sunt prevăzute în dispozițiile art. 493 alin. (1) C. proc. pen.

Trimitere în judecată a unei persoane se poate realiza de către procuror prin rechizitoriu sau prin acordul de recunoaștere a vinovăției (atunci când prin acesta se stabilește o sancțiune de drept penal), precum și de către judecătorul de cameră preliminară.

În doctrina recentă s-a apreciat că „nu este exclus, cel puțin teoretic, să se rețină comiterea acestei infracțiuni și în ipoteza în care se încheie un acord de recunoaștere a vinovăției în cazul în care procurorul cunoaște că persoana cu care se încheie acordul este, în realitate, nevinovată (de pildă, în cazul în care fapta fusese recent dezincriminată, iar inculpatul și avocatul acestuia nu aveau cunoștință de incidența legii de dezincriminare); este asimilată unei trimiteri în judecată și soluția dispusă de judecătorul de cameră preliminară care admite plângerea formulată împotriva unei soluții de clasare și dispune începerea judecății"[5].

Același autor apreciază că „nu va constitui o soluție de trimitere în judecată cea prin care judecătorul de cameră preliminară, în urma verificării regularității sesizării și a legalității și loialității urmăririi penale, dispune începerea judecății, în acest caz trimiterea în judecată fiind realizată anterior de procuror prin rechizitoriu; în plus, în faza camerei preliminare, judecătorul nu are competența funcțională de a analiza temeinicia acuzației pentru a stabili dacă există sau nu vreun impediment la exercitarea acțiunii penale dintre cele prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)-d) NCPP"[6].

Nu suntem de acord cu această opinie, deoarece, cel puțin teoretic, judecătorul de cameră preliminară are posibilitatea de a constata nelegalitatea actului de sesizare în ipoteza în care prin rechizitoriu, spre exemplu, este trimis în judecată un minor care nu a împlinit vârsta de 14 ani. În această ipoteză, judecătorul de cameră preliminară va trebui să restituie cauza la parchet.

De asemenea, în susținerea acestei opinii (care privește o eventuală responsabilitate a judecătorului de Cameră preliminară), facem trimitere și Decizia Curții Constituționale nr. 802 din 5 decembrie 2017[7], prin care s-a admis excepția de neconstituționalitate și s-a constata că „soluția legislativă cuprinsă în art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, care nu permite judecătorului de cameră preliminară, în soluționarea cererilor și excepțiilor formulate ori excepțiilor ridicate din oficiu, să administreze alte mijloace de probă în afara *„oricăror înscrisuri noi prezentate" este neconstituțională".*

În considerentele sale, la parag. 43 Curtea reține că „În aceste împrejurări, Curtea constată că instanța europeană a statuat, în jurisprudența sa, cu privire la necesitatea analizei atente a procedurilor judiciare prin care se administrează probe în procesul penal, la posibilitatea veritabilă, adecvată și suficientă de a constata legalitatea probatoriilor produse în faza „instrucției" (urmăririi penale), aspecte care presupun, în concret, posibilitatea părților de a utiliza toate mijloacele prevăzute de lege pentru a invoca în apărarea lor fapte sau împrejurări, inclusiv administrarea oricăror mijloace de probă ce ar demonstra nelegalitatea probatoriilor produse de organele de urmărire penală".

[4]*Ibidem,* p. 423.
[5]*Ibidem,* p. 423.
[6]*Ibidem,* pp. 423-424.
[7]Publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 116 din 06.02.2018.

În parag. 46 al aceleiași Decizii, Curtea reține că „În concluzie, Curtea constată că dispozițiile art. 345 alin. (1) din Codul de procedură penală, astfel cum au fost modificate prin Legea nr. 75/2016, limitând mijloacele de probă ce pot fi administrate în verificarea conformității probelor administrate în cursul urmăririi penale cu garanțiile de echitabilitate a procedurii, aduc atingere dreptului la apărare și egalității de arme, componentă a dreptului părților și persoanei vătămate la un proces echitabil. Curtea constată că este necesar ca, în procedura de cameră preliminară, verificarea legalității administrării probelor de către organele de urmărire penală să fie realizată, în mod nemijlocit, în contradictoriu cu părțile și persoana vătămată, cu posibilitatea administrării oricăror mijloace de probă".

De asemenea, apreciem că poate comite această infracțiune judecătorul de cameră preliminară care, deși constată că trebuie excluse toate probele administrate în cursul urmării penale, nu procedează în acest sens și dispune începerea judecății.

În situația menționată mai sus, nevinovăția persoanei trimise în judecată rezultă din excluderea tuturor probelor administrate în cursul urmăririi penale.

În doctrina recentă s-a mai exprimat opinia potrivit căreia „în ipoteza în care în cauză nu există vreun impediment dintre cele prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. a)-d) NCPP, dar există unul dintre impedimentele prevăzute de art. 16 alin. (1) lit. f)-j) NCPP, iar organul judiciar, cunoscând acest aspect, dispune punerea în mișcare a acțiunii penale, luarea/prelungirea/menținerea unei măsuri preventive neprivative de libertate sau trimiterea în judecată nu se poate reține comiterea unei fapte tipice de represiune nedreaptă, urmând a fi evaluat dacă sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu"[8].

Această opinie este discutabilă, putând fi aduse și argumente juridice care să demonstreze că într-o asemenea ipoteză poate fi reținută infracțiunea de represiune nedreaptă.

Același autor susține că „dispunerea în mod nelegal sau netemeinic a punerii în mișcare a acțiunii penale, luării unei măsuri preventive neprivative de libertate sau a trimiterii în judecată nu echivalează în toate cazurile cu săvârșirea infracțiunii de represiune nedreaptă"[9].

Nu suntem de acord cu această opinie, considerând că în toate împrejurările de acest gen în care este îndeplinită și cerința esențială care presupune că procurorul sau judecătorul cunoaște faptul că persoana în cauză este nevinovată, sunt întrunite elementele constitutive ale infracțiunii de represiune nedreaptă.

Facem precizarea că rechizitoriul procurorului este verificat sub aspectul legalității și temeiniciei de către prim-procurorul parchetului sau, după caz, de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel, iar când a fost întocmit de acesta, verificarea se face de către procurorul ierarhic superior. Când rechizitoriul a fost întocmit de un procuror de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, acesta este verificat de procurorul șef de secție, iar când a fost întocmit de acesta, verificarea se face de către procurorul general al acestui parchet.

Având în vedere cele menționate mai sus, apreciem că subiect activ al acestei infracțiuni poate fi oricare procuror care verifică rechizitoriul sub aspectul legalității și temeiniciei, și, deși cunoaște că persoana este nevinovată avizează rechizitoriul care ulterior ajunge la instanța de judecată.

Având în vedere modul de desfășurare a urmăririi penale, care include și anumite competențe ale organului de cercetare penală al poliției judiciare, este de cercetat dacă ofițerul sau agentul de poliție care întocmește referatul cu propunere de trimitere în judecată a unei persoane, cunoscând că aceasta este nevinovată, comite infracțiunea de represiune nedreaptă.

Credem că în pentru clarificarea acestei situații sunt de luat în calcul cîteva ipoteze.

[8] Mihail Udroiu, *op. cit.*, p. 424.
[9] *Ibidem*, p. 424.

Astfel, dacă ofițerul (agentul) de poliție judiciară întocmește referatul cu propunerea de trimitere în judecată a unei persoane, cunoscând că aceasta este nevinovată, iar procurorul, fără a observa această nelegalitate, întocmește rechizitoriul și sesizează instanța de judecată, apreciem că fapta polițistului poate întruni elementele constitutive ale infracțiunii de abuz în serviciu.

În ipoteza în care ofițerul (agentul) de poliție judiciară întocmește referatul cu propunerea de trimitere în judecată a unei persoane, cunoscând că aceasta este nevinovată, la cererea procurorului care la rândul lui cunoștea că persoana este nevinovată, fapta polițistului va întruni elementele constitutive ale infracțiunii de complicitate la represiunea nedreaptă.

Pentru întregirea laturii obiective este necesar a fi îndeplinită și o *cerință esențială,* care presupune că subiectul activ *știa că persoana în cauză este nevinovată.*

În ipoteza în care această cerință esențială nu este îndeplinită, fapta nu întrunește condițiile de tipicitate ale infracțiunii examinate.

Folosirea de că legiuitor a sintagmei *știind că este nevinovată* ridică o serie de probleme de interpretare, pornind chiar de la prezumția de nevinovăție, potrivit căreia orice persoană este considerată a fi nevinovată până la momentul pronunțării unei hotărâri judecătorești definitive de condamnare.

Așadar, pornind de la prezumția de nevinovăție, cum poate aprecia un organ judiciar, din categoria celor care pot fi subiecți activi ai acestei infracțiuni (organ de cercetare penală al poliției judiciare - ofițer sau agent de poliție judiciară, procuror sau judecător), că o persoană este nevinovată în lipsa unei hotărâri judecătorești definitive prin care să se constate nevinovăția sa?

În ceea ce privește această cerință esențială, în doctrina mai veche s-a apreciat că „Potrivit acestei cerințe, acțiunile enumerate în norma de incriminare trebuie să fie îndreptate împotriva unei *persoane nevinovate.*

O persoană se consideră ca nevinovată atunci când se află în vreunul din cazurile prevăzute în art. 10 lit. a-e C. proc. pen. Nevinovăția unei persoane se consideră dovedită din moment ce s-a constatat că există vreunul din cazurile menționate, care potrivit dispozițiilor din art. 10 împiedică punerea în mișcare a acțiunii penale sau în care, potrivit dispozițiilor art. 11 C. proc. pen., trebuie să se dispună scoaterea de sub urmărirea penală sau achitarea”[10].

Într-o altă opinie se susține că „Prin *persoană nevinovată*, în accepția art. 268 C. pen., se înțelege o persoană aflată într-una din situațiile prevăzute în art. 10 lit. a)-e) C. proc. pen.”[11]

În doctrina recentă s-a apreciat că „Nevinovăția se referă la existența vreuneia dintre situațiile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit a)-d) C. proc. pen., adică: fapta nu există; fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de lege; nu există probe că o persoană a săvârșit infracțiunea; există o cauză justificativă ori de neimputabilitate”[12].

Un alt autor apreciază că „semnificația expresiei *persoană nevinovată* nu se limitează la lipsa vinovăției ca trăsătură esențială a infracțiunii, ci include și lipsa uneia dintre celelalte trăsături esențiale (fapta nejustificată sau neimputabilitatea ori fapta nu este prevăzută de legea penală). Considerăm că oricare dintre cauzele enumerate la art. 16 alin. (1) lit. a)-d), cunoscută de către organul judiciar, duce la îndeplinirea condiției persoanei nevinovate, în sensul art. 383 C. pen. (fapta nu există, fapta nu este prevăzută de legea penală ori nu a fost săvârșită cu vinovăția prevăzută de

[10] Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații Teoretice ale Codului Penal Român, vol. IV, Partea specială,* Ed. Academiei, București, 1972,p. 254.

[11] Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa” – S.R.L., București. 1992, 230.

[12] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 164.

lege, nu există probe că o persoană a săvârşit infracţiunea, există o cauză justificativă sau de neimputabilitate)"[13].

Având în vedere cele expuse mai sus, apreciem că problema cunoaşterii de către subiectul activ a faptului că o persoană este nevinovată depăşeşte cadrul trăsăturilor esenţiale ale infracţiunii.

Fără îndoială că primul element ce trebuie luat în calcul este o eventuală lipsă a unei trăsături esenţiale a infracţiunii sau a incidenţei uneia dintre situaţiile prevăzute la art. 16 alin. (1) lit. a)-d) C. proc. pen.

Apreciem că în afara acestei situaţii, care oricum este destul de greu de probat, vor fi incidente şi altele, chiar extrajudiciare, cum ar fi situaţia în care procurorul cunoaşte din alte surse decît probele administrate la dosar că persoana trimisă în judecată pentru comiterea unei infracţiuni de omor nu se afla la locul comiterii infracţiunii, ci în cu totul alt loc sau nu a comis infracţiunea.

În modalitatea normativă prevăzută în alin. (2) *elementul material* al infracţiunii se realizează prin reţinerea, luarea, prelungirea sau menţinerea arestării preventive ori a arestului la domiciliu ori condamnarea unei persoane. În ceea ce priveşte condamnarea, aceasta trebuie să fie cu privare de libertate ori cu suspendarea sub supraveghere a executării pedepsei. În ceea ce priveşte un minor, acesta trebuie să fie condamnat la o măsură educativă privativă sau neprivativă de libertate.

Potrivit dispoziţiilor legii române, *reţinerea* este o măsură preventivă privativă de libertate ce poate fi dispusă împotriva unei persoane de organul de cercetare penală sau de procuror în cursul urmăririi penale, pentru o perioadă de 24 de ore.

Arestarea unei persoane reprezintă o măsură preventivă privativă de libertate dispusă de către judecătorul de drepturi şi libertăţi, judecătorul de cameră preliminară sau instanţa de judecată în temeiul art. 223 şi urm. din Codul de procedură penală. Apreciem şi noi că legiuitorul a avut în vedere atît arestarea preventivă, cît şi arestul la domiciliu. De asemenea, apreciem că în ceea ce priveşte arestarea preventivă şi arestul la domiciliu, legiuitorul a avut în vedere nu numai luarea acestor măsuri ci şi prelungirea sau menţinerea lor.

Pentru existenţa infracţiunii nu este necesar ca luarea, prelungirea sau menţinerea măsurii arestării preventive sau la domiciliu să fie definitivă.

A condamna o persoană înseamnă a pronunţa împotriva unei persoane o hotărâre de condamnare, ştiind că aceasta nu este vinovată de comiterea infracţiunii care i se impută.

Pentru existenţa infracţiunii nu este necesar ca soluţia de condamnare a unei persoane să fie definitivă.

Nu vor fi întrunite condiţiile de tipicitate n cazul în care împotriva unei persoane se pronunţă o soluţie de renunţare la aplicarea pedepsei sau de amânare a aplicării pedepsei (putând fi reţinută în schimb, comiterea infracţiunii de abuz în serviciu).

Pentru întregirea laturii obiective este necesar a se constata existenţa cerinţei esenţiale care presupune că subiectul activ ştia că persoana în cauză, împotriva căreia a dispus reţinerea, arestarea sau condamnarea este nevinovată.

Analiza efectuată cu privire la cerinţa esenţială de la alin. (1) rămâne valabilă şi pentru alin. (2), motiv pentru care nu mai insistăm cu alte observaţii.

Urmarea imediată în cazul ambelor modalităţi constă în crearea unei stări de pericol pentru înfăptuirea actului de justiţie. Totodată o altă urmare constă în atingerea adusă unor drepturi şi libertăţi ale unei persoane.

Legătura de cauzalitate rezultă din materialitatea faptei *(ex re).*

[13] Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiş, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediţia a III-a, revăzută şi adăugită, Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2016, p. 476.

4.2.2. Latura subiectivă

Infracțiunea examinată se poate comite numai cu *intenție directă.*

Mobilul sau scopul nu prezintă nicio relevanță juridică pentru existența infracțiunii, însă prezintă importanță pentru activitatea de individualizare a sancțiunii de drept penal ce urmează a fi aplicată de către instanță.

5. Forme, modalități, sancțiuni

5.1. Forme

Deși posibile, *actele de pregătire și tentativa* nu sunt sancționate de lege.

Consumarea infracțiunii are loc în momentul în care, față de o persoană despre care autoritățile judiciare implicate cunoșteau că este nevinovată, s-a pus în mișcare acțiunea penală, s-a dispus luarea, prelungirea sau menținerea măsurilor preventive neprivative de libertate ori reținerea sau condamnarea.

Potrivit doctrinei „Fapta de represiune nedreaptă este susceptibilă de prelungire în timp sub forma infracțiunii continuate, când în realizarea aceleiași rezoluții făptuitorul succesiv pune în mișcare acțiunea penală, arestează și trimite în judecată”[14].

5.2. Modalități

Infracțiunea examinată prezintă o modalitate normativă tip și o modalitate normativă agravată.

Modalitatea normativă tip este prevăzută în dispozițiile alin. (1) și se va reține în ipoteza în care procurorul sau judecătorul pune în mișcare acțiunea penală, dispune luarea, prelungirea sau menținerea unei măsuri preventive neprivative de libertate sau trimiterea în judecată a unei persoane știind că aceasta este nevinovată.

Modalitatea normativă agravată este prevăzută în alin. (2) și se va reține în situația în care o persoană despre care subiectul activ știe că este nevinovată, este reținută, arestată preventiv sau la domiciliu ori este condamnată.

Această modalitate normativă este criticată în doctrina recentă în ceea ce privește menționarea soluției de condamnare ca fiind singura ce realizează elementul material al infracțiunii.

Astfel, „sub acest aspect, textul suferă din cauza neconcordanței dintre prevederile legii penale și ale celei procesual penale. Astfel, potrivit art. 396 alin. (1) C. proc. pen., renunțarea la aplicarea pedepsei și amânarea aplicării pedepsei sunt de asemenea soluții care se pot pronunța asupra fondului cauzei, iar dacă examinăm instituțiile corespondente din Codul penal, vom observa o serie de restricții cărora condamnatul trebuie să se supună, dacă față de el s-a pronunțat o astfel de soluție (în special în cazul amânării aplicării pedepsei). Or, este de neînțeles cum cineva care ar pronunța o asemenea soluție, știind că persoana este nevinovată, să nu intre sun incidența legii, în timp ce altul să fie tras la răspundere penală pentru că a dispus o măsură preventivă neprivativă de libertate”[15].

Apreciem, asemenea altor autori[16] că opinia autoarei este corectă, motiv pentru care credem că se impune intervenția legiuitorului în vederea completării dispoziției criticate.

5.3. Sancțiuni

În cazul modalității normative tip sancțiunea prevăzută de lege este închisoarea de la 3 luni la 3 ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică, iar în cazul modalității

[14] Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *(vol. IV), op. cit.,* pp. 255-256.

[15] Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole,* Ediția 2, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 850.

[16] Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *op. cit.,* p. 166.

normative agravate prevăzute la alin. (2), sancțiunea este închisoarea de la 3 la 1o ani și interzicerea exercitării dreptului de a ocupa o funcție publică.

6. Explicații complementare

6.1. Legătura cu alte infracțiuni

Infracțiunea examinată prezintă o serie de legături cu alte infracțiuni ce fac parte din acest grup.

6.2. Unele aspecte procesuale

Urmărirea penală se efectuează, potrivit dispozițiilor art. 56 alin. (3) lit. b) C. proc. pen., de către procuror.

Acțiunea penală se pune în mișcare din oficiu.

Competența de judecată în primă instanță este dată de calitatea subiectului activ al infracțiunii.

Astfel, în ipoteza în care acesta este un judecător sau un procuror competența poate aparține curții de apel sau Înaltei Curți de Casație și Justiție, după caz.

7. Precedente legislative și situații tranzitorii

7.1. Precedente legislative

În Codul penal de la 1864 în art. 149 era prevăzută o infracțiune cu un conținut juridic asemănător celui actual.

Astfel, în textul în cauză modificat și completat prin Legea din 17 februarie 1874 se prevede:

„Orice funcționar care, afară din cazurile și formele prevăzute de lege, va arestá sau va ordoná a se arestá o persoană, sau va prelungi într'un mod ilegal ținerea ei în închisoare, se va pedepsi cu închisoare dela 3 luni până la 2 ani, și se va puteá încă dclará de incapabil, dela 1 an până la 3, de a ocupà funcțiuni publice.

Dacă arestarea ilegală a ținut mai mult de 3 zile, minimum pedepsei va fi de 4 luni, și se va declará incapabil de a mai ocupà funcțiuni publice de la 1 an la 3 ani.

Dacă arestarea ilegală va ține mai mult de 1 lună, osânda va fi de 2 ani închisoare.

În aceste din urmă două cazuri, funcționarul va pierde și dreptul la pensiune"[17].

Jurisprudența vremii reținea că „Primarul ca ofițer al poliției judiciare, are dreptul a aresta pe un individ numai în caz de flagrant delict, și când faptul comis e de natură criminală. Orice privațiune a libertății în afară de acest caz, constituie o arestare ilegală (Cas. II, 553/93, B. p1144)"[18], sau „faptul unui jandarm rural de a aresta din nou la cazarma jandarmilor, fără drept și fără să aibă un ordin în acest sens, pe un presupus dèlicuent care fusese deja dus de acel jandarm la autoritățile în drept care'l eliberaseră, constituie delictul de arestare ilegală (Cas. II, 125/99, B. p. 195)"[19].

Deși incriminarea nu are o denumire marginală din conținutul textului de incriminare rezultă că infracțiunea are denumirea de arestare ilegală.

În Codul penal Carol al II-lea delictul de represiune nedreaptă era prevăzut în dispozițiile art. 291 și consta în fapta procurorului *„care deschide sau ordonă să se deschidă acțiune penală, sau judecătorul de instrucție care dispune arestarea preventivă, ori judecătorul care pronunță o condamnare în contra unei persoane, știind că aceasta este nevinovată, comite delictul de represiune nedreaptă și se pedepsește cu închisoare corecțională dela unu la 3 ani și interdicție corecțională dela 2 la 5 ani"*[20].

[17] George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 1911, pp. 217-218.
[18] *Ibidem,* p. 218.
[19] *Ibidem,* p. 218.
[20] Codul penal Carol al II-lea,p. 100.

În doctrina timpului se aprecia că „Dispoziţiunile art. 291 referitoare la delictul de *represiune nedreaptă,* privesc în special activitatea sau faptele magistraţilor; a procurorilor, a judecătorilor de instrucţie şi a judecătorilor de la instanţele de fond.

Art. 291 este consecinţa dezideratelor doctrinei care cerea ca legea să afirme principiul responsabilităţii şi pentru magistraţi.

Urmărirea şi judecarea magistraţilor pentru infracţiunile săvârşite în exerciţiul funcţiunii se face după o procedură specială conform art. 577 şi următoarele din proc. pen. Carol al II-lea şi se judecă de instanţele speciale.

Dacă infracţiunea s-a comis de o instanţă întreagă, procedura penală conţine dispoziţiuni speciale de urmărire”[21].

Este importat de observat consecvenţa legiuitorului român pentru incriminarea acestei fapte, încă de la adoptarea primului cod penal.

7.2. Situaţii tranzitorii. Aplicarea legii penale mai favorabile

Din examinarea dispoziţiilor celor două texte, rezultă că în situaţii tranzitorii legea penală mai favorabilă poate fi de cele mai multe ori legea veche.

Având în vedere şi faptul că în legea anterioară nu era prevăzută pedeapsa complementară a interzicerii exercitării unor drepturi, apreciem că legea penală mai favorabile va fi de cele mai multe ori tot legea veche. De asemenea, legea veche va fi mai favorabilă în toate situaţiile în care instanţa reţine incidenţa unor circumstanţe atenuante.

Legea penală mai favorabilă va fi aplicată în raport cu fiecare dintre acţiunile incriminate.

Concluzii

Infracţiunea examinată a cunoscut în decursul timpului numeroase abordări, de fiecare dată fiind pusă în evidenţă necesitatea respectării drepturilor persoanelor cercetate sau învinuite de comiterea anumitor infracţiuni.

Pe de altă parte, incriminarea acestei fapte s-a datorat şi necesităţii de a apăra aceste categorii de persoane de unele eventuale abuzuri din partea organelor judiciare sau executive ale statului, abuzuri care pot conduce la luarea unor măsuri coercitive sau chiar la condamnarea unor persoane nevinovate.

În cadrul examinării am realizat o analiză generală a elementelor constitutive ale infracţiunii, precum şi a altor aspecte, cu trimitere directă la practica judiciară constantă a CEDO, precum şi a instanţelor de judecată din România.

De asemenea, am apreciat evoluţia legislativă în domeniu, cu unele lipsuri în ceea ce priveşte conţinutul juridic al infracţiunii.

Într-o concluzie generală apreciem atît necesitatea menţinerii acestei incriminări, cît şi necesitatea perfecţionării continue a textului de incriminare, în acord cu noile mutaţii survenite în evoluţia dreptului penal român.

BIBLIOGRAPHY

Sergiu Bogdan (coordonator), Doris Alina Şerban, George Zlati, *Noul Cod penal, Partea specială, Analize, explicaţii, Comentarii, Perspectiva clujeană,* Ed. Universul Juridic, Bucureşti, 2014, p. 382;

[21] I. Ionescu-Dolj în, Const. G. Rătescu, I. Ionescu-Dolj, I. Gr. Perieţeanu, Vintilă Dongoroz, H. Aznavorian, Traian Pop, Mihail I. Papadopolu, N. Pavelescu (1937). *Codul penal Carol al II-lea adnotat, vol. II, Partea specială I, Art. 184-442.* Bucureşti, 1937, Ed. Librăriei SOCEC & Co., S.A., p. 220.

Mihail Udroiu, *Drept penal, Partea specială, Sinteze și grile, Ediția 4,* Ed. Universul Juridic, București, 2017,

Decizia Curții Constituționale nr. 802/2017, publicată în Monitorul oficial al României, Partea I, nr. 116 din 06.02.2018;

Nicoleta Iliescu în, Vintilă Dongoroz (consultant științific: titlul VII; dispoziții finale; conducătorul și coordonatorul întregului volum), Siegfried Kahane, Ion Oancea, Iosif Fodor, Nicoleta Iliescu, Constantin Bulai, Rodica Stănoiu, Victor Roșca, *Explicații Teoretice ale Codului Penal Român, vol. IV, Partea specială,* Ed. Academiei, București, 1972,p. 254;

Octavian Loghin, Avram Filipaș, *Drept penal român, Partea specială, Ediție revizuită,* Casa de Editură și Presă „Șansa" – S.R.L., București. 1992, 230;

Andra – Roxana Trandafir, în Cristina Rotaru, Andra – Roxana Trandafir, Valerian Cioclei, *Drept penal, Partea specială II, Curs universitar, Curs tematic*, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 164;

Vasile Dobrinoiu în, Vasile Dobrinoiu, Ilie Pascu, Mihai Adrian Hotca, Ioan Chiș, Mirela Gorunescu, Costică Păun, Maxim Dobrinoiu, Norel Neagu, Mircea Constantin Sinescu, *Noul Cod penal, comentat, Partea specială,* Ediția a III-a, revăzută și adăugită, Ed. Universul Juridic, București, 2016, p. 476;

Georgiana Bodoroncea, în Georgiana Bodoroncea, Valerian Cioclei, Irina Kuglay, Lavinia Valeria Lefterache, Teodor Manea, Iuliana Nedelcu, Francisca-Maria Vasile, *Codul penal, Comentariu pe articole*, Ediția 2, Ed. C.H.Beck, București, 2016, p. 850;

George St. Bădulescu, George T. Ionescu, *Codul penal adnotat cu jurisprudență și doctrină română și franceză,* Editura Tip. Ziarului CURIERUL JUDICIAR 5, Rahovei, 5, București, 1911, pp. 217-218;

I. Ionescu-Dolj în, Const. G. Rătescu, I. Ionescu-Dolj, I. Gr. Perieţeanu, Vintilă Dongoroz, H. Aznavorian, Traian Pop, Mihail I. Papadopolu, N. Pavelescu (1937). *Codul penal Carol al II-lea adnotat, vol. II, Partea specială I, Art. 184-442.* București, 1937, Ed. Librăriei SOCEC & Co., S.A., p. 220.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

INTEGRATED APPROACH OF THE URBAN DEVELOPMENT OF POSTINDUSTRIAL PLOIEȘTI IN EUROPEAN CONTEXT

Doina Elena Toma

PhD Student, "I.L. Caragiale" National College, Ploiești

Abstract: Can you imagine a world without cities? Has the city become the"necessary evil" in or lives? Is it possible to turn this toxic environment into a modern "Garden of Eden"?
Latest thirty years prove this hypothesis is no longer purely theoretical. An increasingly number of cities, most of them representing the western civilization, formerly deeply dysfunctional cities, appear today to their own inhabitants and to the world as success-stories in the book of urban space transformation.
Since it's creation, the European Union admitted the importance of transforming the urban space. The result is a new approach known as "integrated urban development", translated as a collection of guidelines or techniques tested in different european cities. The city is considered to be an evolving system, reacting to the changing needs of it's inhabitants.
Integrated urban development is mainly the responsibility of the elected. It is also mandatory that the society keeps permanently an eye on the elected, to make sure they build the future they were elected to build.
Since the 1st of January 2007, when Romania was integrated in the European Union, a new era began for our cities. So did for the city of Ploiesti, the subject of our article. Our inquiry aims to find out whether we are perfectly aware about our past and present, in order to be in control of our future.
At first glance, the city of Ploiesti has many yet unsolved issues: unhealthy environment, housing problems and poverty affecting mainly some quarters such as Mimiu, Bereasca, corruption of the local politicians and so on. To turn things around, we need to learn from other's experience. We could as well find inspiration inside our country's borders, cities like Oradea or Cluj seeming to have found their way.
The road may twist and turn, the destination remains the same: making every city a better place to live in.

Keywords: Integrated urban development, European Union, stigmatized quarters, personal security, economic growth.

Introducere

Înprezent,orașeleocupă un loc central înorganizareașitransformareațărilor, dezvoltareaacestorapregătindu-se înorașe.

Vârful de lance al planificăriiurbanecontemporane este reprezentat de **dezvoltareaurbanăintegrată**, care este promovată de toatestructurileUniuniiEuropene. Este din ce în ce mai evidentcănumeroaseleprovocări ce aparînmediulurban, fie căsunt de naturăeconomică, socială, demograficăoriprivindprotecțiamediuluiînconjurător,suntlegateîntreele, iarreușitadezvoltăriiurbanepoate fi atinsădoarprintr-o "**abordareintegrată**", remarcându-se un ușoraccent perevitalizareacartierelorconfruntatecusărăciașicuexcluziunea, la acesteafăcândreferiretoatedocumnteleprogramatice ale UE. Din toatetimpurile, orașele au cunoscutcartiereputernicstigmatizate.

Modelul de abordareintegrată a dezvoltăriiurbane, înmaterie de revitalizare a cartierelor, este inspirat de practicileobservateîn diverse țărieuropene, de aproximativ 30 de aniîncoace. Nu existăîncă o definițierecunoscută a acestui concept. Majoritateadocumentelor care abordeazăacest concept,punaccentulpe"Cum se implementează?" și "Pentru ce este necesar?" și mai puținîșipropunsălămurească "Ce este ?".

Un pas important înimpunereaacestui concept pescenainternațională, este reprezentat de Carta de la Leipzig pentruOrașeEuropeneDurabile,aprobatăcuocaziareuniuniiinformale a miniștriloreuropeniresponsabilicudezvoltareaurbanășicoeziuneateritorială, din 24-25 mai 2007.

Acest tip de dezvoltareurbanăare învedereobiectivelestrategiei UE 2020 (creștereinteligentă, durabilășiincluzivă). Este o abordareplurianuală, realizatăprinproiecte ce se întindpe o perioadă de 7 ani.Proiecteleurbaneintegrate 2007-2013 au arătatcapacitateafonduriloreuropenede apromovanoitemeînsânulpoliticiiorașului (economie, mediuînconjurător etc.). Pentruperioada 2014-2020, acestdemers este susținut de InvestițiileTeritorialeIntegrate (ITI).

Încontexteuropean, promovareastrategiilorurbaneintegrate, vizeazădepășireafrontierelor administrative,instituționale, sectoriale, tematice,teritorialepentru a reușisărăspundăprovocărilordezvoltăriiurbaneactuale.

Modelulconceptual al dezvoltăriiurbaneintegrate (Pătrășcoiu P. R, 2016) este stucturatpepatruniveluri:

Nivelul1:Spațiulurban (realitateateritorialădată)

Nivelul 2: Planificareateritorialătradițională

Nivelul 3: Integrarea

Nivelul4:Guvernanțașiparticipareapublică.

Fiecaredintreacesteniveluriconceptualereprezintădimensiunialedezvoltăriiurbaneintegrate,iarjuxtapunereașiconsiderarealorînacelașitimp, dau nota procesului de dezvoltareurbanăintegrată, așa cum este el înțelesazi.

În prezent, Municipiul Ploiești este desemnat Pol Național de Creștere, prin HG 998/2008, alăturându-se, în această categorie orașelor Brașov, Cluj-Napoca, Constanța, Craiova, Iași și Timișoara. Aceeași hotărâre guvernamentală a desemnat și constituirea celor 13 poli de dezvoltare urbană, respectiv municipiile Arad, Baia Mare, Bacău, Brăila, Galați, Deva, Oradea, Pitești, Râmnicu Vâlcea, Satu Mare, Sibiu, Suceava și Târgu Mureș, aceștia având rolul de liantîntre polii de creștere și celelalte orașe, mici și mijlocii, ale sistemului urban național, în scopul prevenirii sau atenuării tendințelor de dezechilibru, care ar putea surveni în dezvoltarea regiunii din care fac parte. În toate acestea, se realizează cu prioritate investiții din programele cu finanțare comunitară și națională.

1. Elemente de identitate urbană

Alegerea Municipiului Ploiești ca areal de investiții din fonduri structurale europene, în cadrul unei serii de proiecte cuprinse în Planului Integrat de Dezvoltare Urbană 2007-2013 (Conform Axei Prioritare 1: "Sprijinirea dezvoltării durabile a orașelor – poli urbani de creștere" a Programului Operațional Regional 2007-2013)și altele noi, pentru perioada 2014-2020, în cadrul Strategiei Integrate de Dezvoltare Urbană, a avut la bază poziția sa în cadrul țării și al Regiunii de Dezvoltare Sud-Muntenia, cît și profilul său spațial și funcțional.

Oraș situat în câmpia omonimă, la 150-170 metri altitudine, în nordul Câmpiei Române, aproape de Subcarpații Prahovei și de rama montană, în partea de S-SE a României, reședința județului Prahova, a beneficiat din plin de complementaritatea resurselor naturale, datorită amplasării sale pe aliniamentul de contact între unitățile de relief. Cea mai importantă resursă, însă, care a marcat în mod fundamental întreaga existență a ploieștenilor, a fost petrolul. Când,în 1856-1857, Marin și Theodor Mehedințeanu construiau prima distilerie din lume, în bariera Râfov a orașului, pe proprietatea lui Marin Mehedințeanu, nu realizau că pionieratul lor avea săfacă din Prahova și reședința sa, un adevărat El Dorado european. Nu întâmplător, încă din a doua jumătate a secolului al XIX-lea și până la cel de-al doilea război mondial, capitalul occidental a pătruns puternic în

industria petrolieră românească.Timp de un secol, Ploieștiul a fost o adevărată piesă turnantă a unor întreprinzători strategici americani, canadieni, francezi, germani, belgieni, olandezi etc., aici, la Ploiești, stabilindu-se, la începutul secolului al XX-lea, prețul petrolului în lume, transformând orașul într-o capitală a tranzacțiilor mondiale ale "aurului negru".În perioada comunistă, în proximitatea sa se aflau circa 20 de rafinării de țiței, găzduind, de asemenea, mari rafinării de petrol, precum și întreprinderi de construire a utilajului petrolier (Uzina "UPETROM" S. A. – fostă 1 Mai – era cea mai mare producătoare de instalații de foraj din România), de utilaj greu șichimic, mașini și utilaje agricole, rulmenți grei, material rulant, rezervoare, cisterne și containere metalice, produse metalice de larg consum ș.a., fabrici de stofe (renumita fabrică Dorobanțul S. A.), mobilă, materiale de construcții etc.

Din punct de vedere spațial și funcțional, Municipiul Ploiești este unul dintre nodurile axei de dezvoltare teritorială Brașov-Ploiești-București-Giurgiu, axă structurantă a dezvoltării părții de sud a României, care leagă aceste orașe cu regiunea imediat învecinată și cu principalele axe de dezvoltare și de transport din cuprinsul teritoriului țării – Lunca Dunării, Valea Prahovei etc.

Municipiul Ploiești se află la o distanță de doar 60 km N de capitala țării, București, cele două orașe fiind legate funcțional, inclusiv prin fluxurile de navetism, economice și de transport. Totuși, concurența dintre Ploiești și București este una asimetrică, diferența de mărime fiind de 1:9, ceea ce restrânge aria de polarizare a Ploieștiului la un număr redus de localități, din imediata proximitate a acestuia.

2.Zonificarea funcțională a suprafeței intravilanea Municipiului Ploiești a fost stabilită prin PUG aprobat în anul 1999 și aflat în curs de actualizare (Fig. 3).

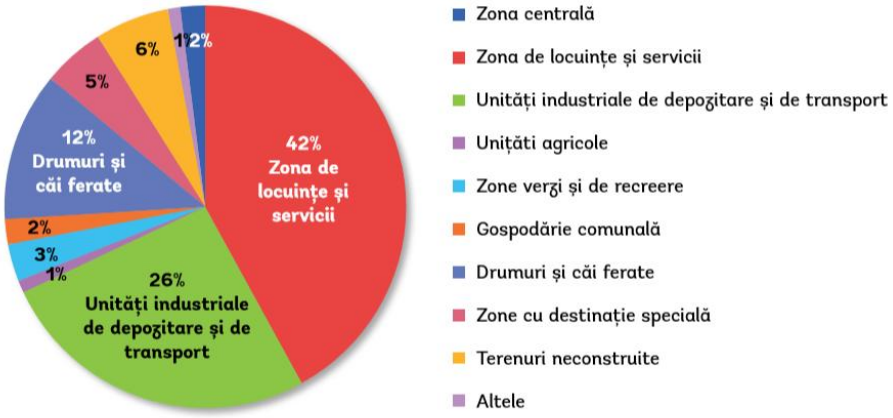

Fig. 3 – Zonificarea suprafeței intravilane a Municipiului Ploiești
(Sursa: Primăria Municipiului Ploiești)

În **zona centrală** a municipiului (110 ha) sunt concentrate majoritatea instituțiilor publice și serviciile de interes general: primăria, consiliul județean, muzee, teatre, unități de învățământ, sedii de companii, de bănci, unități de cazare și de alimentație publică etc., precum și cele mai multe obiective de patrimoniu construit din oraș, ce prezintă potențial de valorificare în scop turistic. În zona centrală sunt amplasate construcțiile cele mai valoroase, unele dintre acestea fiind moderne și rezistente la seisme, construite pe locul celor afectate de bombardamentele din 1944 sau de cutremurul din 1977.

Zona de locuințe și servicii s-a dezvoltat organic, radiar, în jurul nucleului central, în special de-a lungul arterelor de penetrație, care fac legătura cu platformele industriale ale

orașului. Astfel au luat ființă cartierele cu țesut de locuire individuală (case), construite în secolul al XIX-lea și în prima jumătate a secolului al XX-lea (Ana Ipătescu, Gheorghe Doja, Cantacuzino, Transilvaniei etc.). În perioada comunistă, s-au ridicat mari ansambluri de locuințe, mai ales în partea de vest și de nord a zonei centrale, așa cum am arătat mai sus.

În etapa orașului postindustrial (după 1989), zonele de locuit s-au dezvoltat cu precădere către nord (cartierele Eden, Albert, Carino, după 2002-2003 etc.). Deschiderea către piața imobiliară a permis apariția unor clădiri de birouri de tip Central Business District, în vecinătatea zonei centrale (peste 8-10 etaje), cît și a unor blocuri de apartamente, în spații libere din intravilan.

Municipiul Ploiești însumează în total 37 cartierede locuințe (inclusiv Eden) și 4 unități de locuit (CFR Depou, Rafinorilor, Mihai Bravu-Teleajen, Vega), după cum se poate observa în fig. 2.

Zona industrială este bine conturată și individualizată în Municipiul Ploiești, distribuția spațială a industriei fiind concentrată în cele patru puncte cardinale:

- Zona Industrială Nord – unde se află Rafinăria Vega (care a purtat mai multe denumiri: "Rafinăria nr. 2", "Lazăr Edeleanu", "Ploiești-Nord") a companiei Rompetrol, aflată de-a lungul drumului național ce merge spre Vălenii de Munte;
- Zona Industrială Ploiești Vest-Crâng – cu un profil mai diversificat (industrie alimentară, chimică, a materialelor de construcții, a prelucrării metalelor, depozitare, comerț, servicii etc.);
- Zona Industrială Ploiești Sud – cu unități din domeniul petrolier, al construcțiilor de mașini etc.;
- Platforma Industrială Est-Teleajen – unde se află Rafinăria Teleajen, aflată în prezent în proprietatea companiei Lukoil, dar și cu alte companii din domeniul industrial (Feroemail, Uztel), dar și din sfera comerțului, serviciilor și transporturilor.

După 1990, zonele industriale s-au extins preponderent către vest, unde s-a construit un parc industrial nou, cu o suprafață de peste 160 ha, la care se adaugă mai multe parcuri private pe teritoriul comunei Ariceștii Rahtivani, cu peste 300 ha. Acestea au devenit principalul pol de afaceri al orașului, atrăgând investitori străini și autohtoni de calibru (Yazaki, Cameron, Kaufland, Johnson Controls, CalsonicKansel etc.) și creând mii de locuri de muncă.

Pe lângă aceste platforme bine conturate, mai există și unități izolate, disperate de-a lungul teritoriului, cum ar fi cea din zona Gării de Nord.

Zona comercială s-a dezvoltat puternic după 1990, prin pătrunderea marilor retaileri internaționali pe piața orașului, cu supermarketuri de talie mare, dezvoltate în toate zonele municipiului, dar mai ales în zona de vest (Auchan, Selgros, Kaufland, Billa, West Mall, Balif City), nord (Kaufland, Baumax, Metro, Praktiker, Carrefour, Ploiști Shopping Center), dar și de est (Dedeman, Afi Palace). De asemenea, toate băncile mari au deschise filiale în Municipiul Ploiești, în ultimii ani, distribuția lor la nivel de cartier luând amploare.

Zona de transport a orașului, se remarcă printr-o centură de decongestionare a traficului, care permite tranzitul atît spre Transilvania (Brașov), cît și spre Moldova (Buzău), fără a trece prin oraș. Foarte bine individualizată în peisaj este axa nord-sud a orașului, formată din cele două sectoare de bulevard, Republicii și Independenței, care se întâlnesc în Centrul Civic. Această axă asigură legătura cu Brașov (spre nord-vest, pe Valea Prahovei) și cu București (spre sud), având cîte două benzi carosabile pe sens. Axa vest-est este discontinuă și nu asigură fluență, fiind alcătuită din două sectoare distincte care se scurtcircuitează în partea centrală, fără a se intersecta în mod direct: BulevardulGh. Gr. Cantacuzino (fosta Calea Târgoviștei),care asigură ieșirea spre vest,către Târgoviște,din

Centrul Civic şi aliniamentul format din străzile Gh. Doja şi Ştrandului,spre nord-est,către Mizil-Buzău.Inelul rutier de centură este dublat de un inel de căi ferate, în toate cele patru puncte cardinale ale oraşului aflându-se cîte o gară, cu o tranzitare deosebită fiind Gara de Sud (relaţia cu Moldova) şi Gara de Vest (relaţia cu Transilvania), celelalte două, Nord şi Est, având importanţă locală.

Zonele verzi şi de agrement sunt dispersate şi foarte restrânse (doar 2% din suprafaţaintravilană), pe lângă faptul că oraşul este amplasat într-o zonă de câmpie, fără zone împădurite sau naturale extinse. Oraşul cunoaşte un grad depoluare foarte ridicat, având o suprafaţă extinsă de zone industriale şi un trafic intens, aceasta reprezentând una din principalele probleme ale comunităţii. Suprafaţa medie de spaţiu verde este de 7 m²/locuitor, faţă de media de 20 m²/locuitor a celorlalţi poli de creştere din România şi faţă de standardele internaţionale de 25-30 m²/locuitor. Cel mai mare parc din municipiu este Parcul Tineretului, la acesta adăugându-se alte parcuri, de dimensiuni mai mici, situate lângă Gara de Sud, Gara de Vest, de-a lungul Bulevardului Independenţei şi Bulevardul Republicii, Parcul Mihai Viteazu, cel din cartierul Ploieşti Nord, Parcul Nichita Stănescu, Parcul I. G. Duca, cel din faţa Halelor Centrale, a Casei Sindicatelor, a Palatului Administrativ etc. Spaţiile verzi sunt reprezentate prin grădini publice (15,4 ha), parcuri de agrement (55,7 ha), alte spaţii verzi (10,4 ha) şi zone sportive (16,2 ha). De asemenea, municipiul dispune de mai multe stadioane, terenuri sportive şi singurul hipodrom pentru trap din România.

3. Problemele şi provocările cu care se confruntă oraşul

Pentru a înţelege problemele şi provocările cu care se confruntă oraşul astăzi, vom analiza, pe scurt, în cele ce urmează, etapa care şi-a pus în mod covârşitor amprenta asupra evoluţiei sale şi a aspectului actual: etapa socialistă. În anii de după cel de-al doilea război mondial, oraşul se dezvoltă sistematic, mai ales după1965, când apar planurile urbanistice de ansamblu (1968), extinzându-se atît pe orizontală, cît şi pe verticală, în condiţiile industrializării socialiste, prin înglobarea nucleelor viitoarelor cartiere din partea de vest (Republicii Vest I, Malu Roşu, Ienăchiţă Văcărescu, Peneş Curcanul, Vest I şi II – 20 000 de apartamente, 9 Mai) şi nord a oraşului (Găgeni, Nord – 10 000 de apartamente, Andrei Mureşanu). Au fost construite mari habitate urbane de locuinţe colective de tip bloc de apartamente, care au mărit regimul de înălţime la 7-10 etaje, pe terenurile unde au fost demolate locuinţe vechi, degradate, mai ales după cutremurele din 1940 şi 1977. Această etapă a adus o transformare fără precedent a oraşului, din toate punctele de vedere. Vatra se modifică prin extensie (Fig. 1), nucleul istoric este distrus aproape în totalitate, se construieşte masiv, într-un stil specific politicilor urbane comuniste, pentru implementarea unor noi condiţii de viaţă şi de locuire (M. C. Neacşu, 2010).

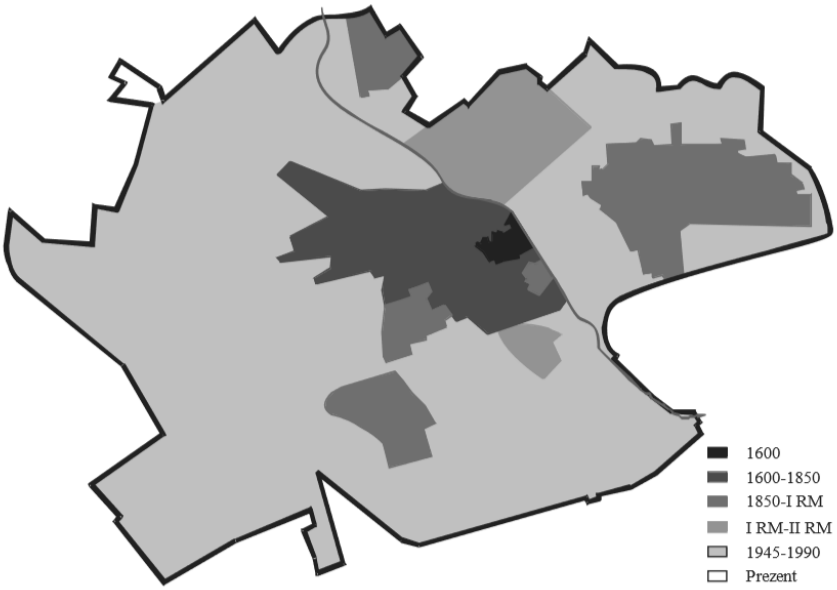

Fig. 1 – Extinderea teritorială a Ploieștiului în perioada socialistă
(După M. C. Neacșu, 2010)

Tot în perioada postbelică a fost remodelată și rețeaua stradală, prin conturarea unor axe de circulație nord-sud și în parte vest-est, pentru facilitarea traficului rutier. De asemenea, au fost lărgite unele bulevarde și străzi, pe baza demolărilor efectuate în vecinătate. După 1971 a fost conturat și un nou centru civic, adaptat urbanismului socialist, cu clădiri publice de 4-10 etaje (Palatul Administrativ, Casa de cultură a sindicatelor, magazinele universale Omnia, Mercur și Unirea).

În prezent, calitatea fondului construit variază de la un cartier la altul (fig. 2), în funcție de perioada în care a fost construit, de dezvoltarea sa spontană sau planificată, de materialele folosite, de suprafața și calitatea spațiilor publice etc.

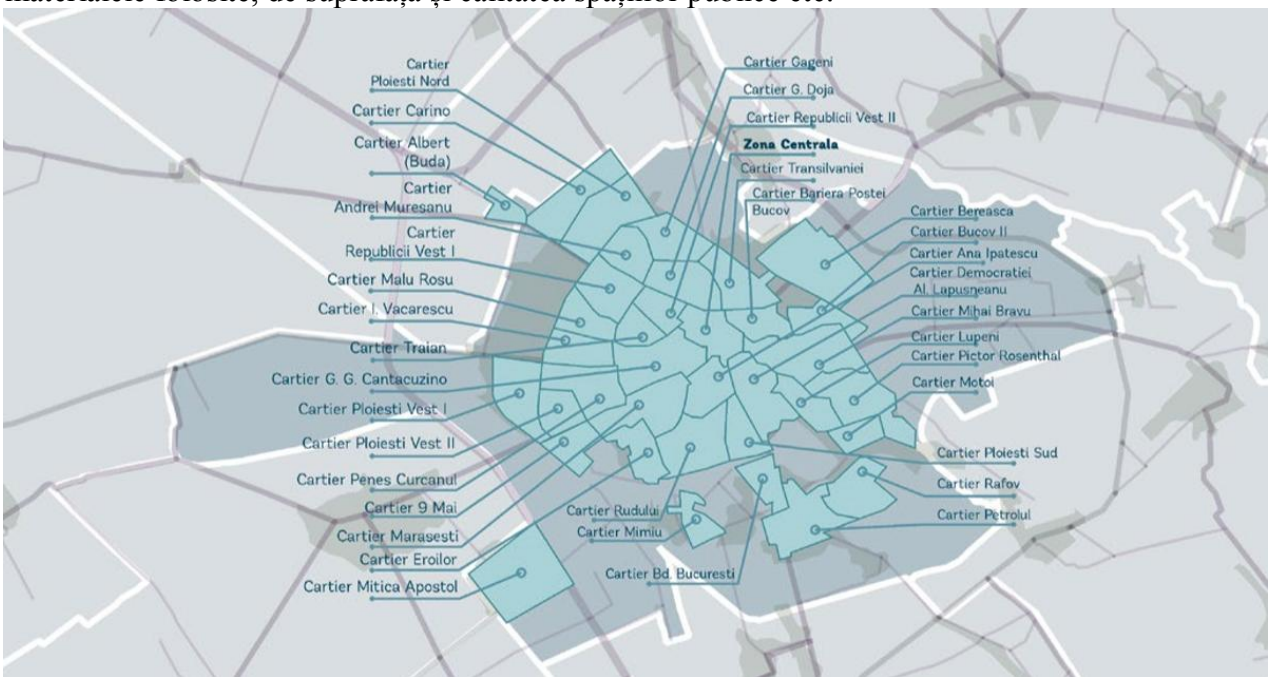

Fig. 2 – Cartierele Municipiului Ploiești

(Sursa: Primăria Municipiului Ploiești)

Principalele probleme ale orașului se referă la:

- Gradul ridicat de poluare, ca urmare a activității industriale și a traficului intens.
- Insuficiența spațiilor verzi, așa cum am arătat mai sus. În prezent se efectuează lucrări de amenajare a Parcului Municipal Vest, care va avea o suprafață de 58 ha și care va spori suprafața medie de spații verzi la peste 9 m²/locuitor. Finanțarea se face din fonduri europene de peste 20 000 000 euro.
- Existența unei întinse zone industriale dezafectate (1000 ha), cele mai multedintre platformele industrialefiind în prezent, parțial neutilizate, situându-se peprimul loc, sub acest aspect, între polii de creștere din România, prin prisma profilului său industrial mai pronunțat. Aceste zone, aflate în prezent în proprietate privată, au potențial de a fi reabilitate și reconvertite funcțional, pentru a împiedica expansiunea municipiului, în spiritul promovării modelului de oraș compact. De altfel, o asemenea abordare este imperativă, mai ales în contextul în care extinderea zonelor construite este limitată de bariere naturale și antropice: pârâul Dâmbu, rețeaua de căi ferate, șoselele de centură, zonele industriale.
- Existența construcțiilor vechi, de peste 50 de ani, realizate din materiale nedurabile (chirpici, paiantă), concentrate mai ales în cartierele din jurul nucleului central în cadrul zonelor rezidențiale cu țesut de locuire individuală ori a apartamentelor în clădiri relativ noi, dar cu confort redus, în cazul celor de locuire colectivă. Ambele tipuri de țesuturi de locuire prezintă probleme specifice: cele de locuire individuală sunt caracterizate prin suprafețe locuibile și spații verzi mai mari (curți), dar construcțiile sunt vechi, vulnerabile la hazarde, iar echipamentele publice adesea deficitare, în special în cazul celor situate în zonele periferice. Cele colective, deși sunt mai noi și mai sigure, în general având și un nivel satisfăcător de dotare tehnico-edilitară, sunt totuși deficitare prin prisma spațiilor publice, a celor verzi, a eficienței energetice reduse,a densității ridicate, a confortului și suprafeței locuibile reduse, a deficitului de locuri de parcare, a degradării fațadelor blocurilor etc.chair și zonele rezidențiale noi, de tip plombă, au problemele lor: deși construcțiile sunt moderne și dispun de toate dotările cu instalații și dependințe specifice locuirii de calitate, acestea sunt eterogene din perspectiva stilului arhitectural, a materialelor folosite, interferează cu alte funcțiuni incompatibile (cum ar fi cele industriale) și sunt deficitare din perspectiva infrastructurii de acces și tehnico-edilitare, acestea dezvoltându-se, in general, printr-o planificare insuficient reglementată.
- Existența cartierelor exterioare, relativ izolate de restul orașului, în care dotările tehnico-edilitare și echipamentele publice sunt deficitare:Berеasca, Mitică Apostol, Moțoi, Râfov, Mimiu, Pictor Rosenthal, Buda.

În acest sens este sugestivă imaginea urbană (M. C. Neacșu, 2010) percepută de către locuitorii orașului (Fig. 4). Acesta distinge ca **areale atractive** (spații topofile) – Zona Centrală, Bulevardul Republicii și Bulevardul Independenței, iar ca **areale repulsive** (spații topofobe) – cartierele Berеasca, Mimiu și Vest I.

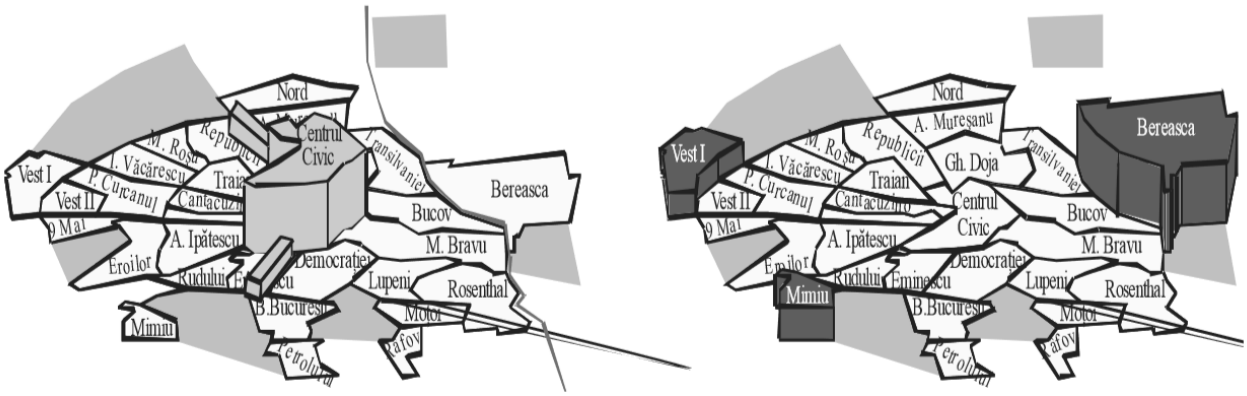

Fig. 4 – Areale "atractive" (stânga) și "repulsive" (dreapta) identificate în Municipiul Ploiești

(După M. C. Neacșu, 2010)

Cartierul Bereasca reprezintă zona "veche" a orașului, situată dincolo de pârâul Dâmbu și calea ferată (dublă discontinuitate), în care predomină casele, iar segregarea etnică este accentuată, ridicând probleme în ceea ce privește siguranța personală. Mimiu este un cartier cu aspect rural, situat dincolo de calea ferată din sud, ce-l separă de "corpul" orașului, reprezentând o periferie încastrată în spațiile industriale din sudul orașului. Aici apar numeroase probleme legate de infrastructura urbană: salubritate ineficientă, canalizare inexistentă pe unele străzi, iluminat deficitar, accesibilitate puternic diminuată din cauza fragmentării teritoriului de către rețeaua de căi ferate etc.

- Acestor aspecte li se adaugă și problemele legate de insuficiența locurilor de muncă, gradul de educare a populației, integrarea minorităților etnice (în special rromii), problemele din sistemul medical etc.
- Fenomenul de suburbanizare, cu un număr tot mai mare de oameni care se mută din Municipiul Ploiești în localități limitrofe. Acest fenomen de suburbanizare, cuplat cu scăderea populației și emigrația externă și internă (mai ales spre București), au condus lao scădere dramatică a densității populației în Municipiul Ploiești – o reducere a densității de aproximativ 27% între 1992 și 2012 (de la 83 oameni/ha, la 61 oameni/ha).

Concluzii și recomandări

Dezvoltarea urbană integrată reprezintă astăzi soluția revitalizării orașelor, întrucîtplanificarea teritorială tradițională a devenit anacronică, din mai multe considerente, în primul rând,prin faptul că întregul proces este realizat de un număr redus de specialiști, fără a oferi posibilitatea tuturor actorilor urbani de a lua parte la procesul de planificare.

Numai o abordare holistică, integratoare, poate să răspundă optim la problemele orașului, dat fiind faptul că acesta este un sistem teritorial complex, în care toate elementele sale sunt interrelaționate.

Imaginea urbană poate fi un indicator util în planificarea integrată a dezvoltării urbane, ariile identificate ca topofobe în cazul Municipiului Ploiești, sunt în fapt cartierele cu cea mai proastă echipare edilitară și cu cele mai multe probleme urbane (de infrastructură, sociale etc.). O simplă analiză de imagine urbană, poate revela acele "cartiere rău famate", la care fac referire toate documentele programatice ale U.E. ce abordează dezvoltarea urbană integrată.

Recomandările pentru realizarea unei dezvoltări urbane integrate sunt cuprinse în strategia integrată de dezvoltare urbană, pentru perioada 2014-2020. Dintre acestea, în concordanță cu aspectele prezentate anterior, subliniem:

- Monitorizarea operatorilor care dețin autorizații privind emisiile de gaze cu efect de seră pentru activități ale instalațiiloraflate sub incidențaprevederilor Legii nr. 278/2013 privind emisiile industriale.
- Perfecționarea sistemelor de monitorizare a poluării aerului, în special emisii de dioxid de carbon.
- Dezvoltarea continuă a măsurilor privind folosirea resurselor energetice neconvenționale.
- Conștientizarea la nivelul populației a necesității privind colectarea selectivă a deșeurilor.
- Creșterea suprafeței zonelor verzi și a zonelor deagrement.
- Amenajarea spațiilor publice dintre blocuri.
- Reabilitarea terenurilor poluate ca urmare a activităților extractive și de prelucrare a petrolului, prin decontaminare și reconversia lor în terenuri de construcție și zone verzi. Printre zonele cu potențial de reconversie se numără Rafinăria Astra Română (incintele de la nord și sud), platforma Upetrom 1 Mai (parțial), platforma Grivco, platforma Teleajen (parțial), platforma Dorobanțul.
- Creșterea fluidității traficului prin realizarea pasajelor denivelate în intersecțiile cu flux ridicat de trafic.
- Dezvoltarea, în continuare, a formelor de transport alternativ.
- Expertiza seismică a clădirilor construite înainte de cutremurul din 1977.
- Modernizarea și extinderea rețelelor de alimentare cu apă și canalizare, în toatecartierele.
- Dezvoltarea și eficientizarea serviciilor de sănătate.
- Modernizarea și extinderea infrastructurii medicale.
- Dezvoltarea serviciilor în funcție de cererile de pe piață, cu accent pe nevoile populației.
- Stimularea mobilității forței de muncă la nivel regional.

Bibliografie:

- Coteanu, I., Luiza Seche, Seche, M. (coord.), (1998), *DEX (Dicționarul Explicativ al Limbii Române)*, Ed. Universul enciclopedic, București.
- Mihai B. A.,Buterez C., Nedelcu A., (coordonatori), (2016), Județul Prahova. Spațiu. Societate. Economie. Mediu, Editura Academiei Române, București.
- Neacșu M. C. (2010), *Orașul sub lupă. Concepte urbane. Abordare geografică*, Editura Pro Universitaria, București.
- Neacșu M. C. (2010), *Imaginea urbană. Element esențial în organizarea spațiului*, Editura Pro Universitaria, București.
- Pătrășcoiu P. R (2016*), Dezvoltarea urbană integrată în contextul politicii regionale europene. Studiu de caz: Municipiul Craiova*, Editura Universitară, București.
- Primăria Municipiului Ploiești (2015), *Strategia integrată de dezvoltare urbană pentru polul de creștere Ploiești, 2014-2020,* World Bank Group.
- http://www.fonduri-structurale.ro/stiri/2977/s-au-desemnat-cei-13-poli-de-dezvoltare-urbana

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

OVERVIEW OF THE OFFENSE OF RAPE IN AN INTERNATIONAL CONTEXT

Mariana Pădureanu

PhD, University of Craiova

Abstract: Offenses against the person's life, liberty, integrity and health are criminalized in the criminal laws of all the world's countries. This article aims to analyze a series of international rules - international treaties, bilateral agreements and conventions, as well as national norms aimed at protecting the sexual freedom of the human being. The successive changes to the criminal legislation of the states under consideration - from various continents - show both progress in criminalizing the different ways in which offenses affecting sexual freedom (such as rape and sexual assault) can be committed and the inclusion of acts of homosexuality and lesbianism in the material element of these crimes, as well as a lack of clarity and coherence among the legislators of various states of the world in defining sex acts or other ways of achieving sexual satisfaction. This paper tends to highlight both common aspects and distinct features of the legal norms that criminalize acts of rape - in simple and aggressive variants, sexual assault, sexual intercourse with a minor, and, on the other hand, the different punishments with which these crimes are sanctioned.

Keyword : sexual act /report, rape, victim, sexual assault, criminal code, offense

Aspecte legislative în context internațional

Definițiile date violului au evoluat de-a lungul timpului, de la o formă de agresiune sexuală exercitată doar de bărbat asupra femeii la impunerea unui raport sexual forțat de către orice persoană asupra altei persoane, indiferent de sex, de la cerința de utilizare a forței sau constrângerii la simpla absență a consimțământului victimei deoarece ”este dificil de făcut distincţia între constrângerea care are ca urmare consimțământul victimei şi constrângerea care anulează orice consimțământ”[1]. Cu toate acestea, experiența a demonstrat că definițiile agresiunii sexuale bazate pe lipsa consimțământului pot duce, în practică, la victimizarea victimei/reclamantului prin obligarea acuzării la a dovedi dincolo de orice îndoială rezonabilă că victima nu a fost de acord cu raportul/actul sexual. În încercarea de a evita o victimizare secundară a victimei, anumite state au elaborat definiții ale violului care se bazează pe existența anumitor circumstanțe din care rezultă constrângerea, în loc să demonstreze lipsa de consimțământ a victimei.

Preocupări intense în materia incriminării violenței sexuale, în general, şi a violului, în special, au manifestat organizațiile internaționale care activează în materia protecției drepturilor omului, emițând diverse recomandări şi direcții de acțiune în vederea prevenirii şi combaterii acestui fenomen deosebit de periculos. Una dintre ideile avansate în forurile internaționale este aceea că infracțiunea de “viol” ar trebui inclusă în sfera mult mai largă a infracțiunii de “agresiune sexuală”. Prin intermediul Manualului pentru legislația privind violența împotriva femeilor, ONU a înaintat cîteva sugestii privind legislația în materia violenței de natură sexuală. Astfel, legislația penală ar trebui să definească agresiunea sexuală ca fiind o încălcare a integrității corporale şi a autonomiei sexuale; să înlocuiască infracțiunile existente de “viol” şi “atac indecent” cu infracțiunea mai cuprinzătoare de “agresiune sexuală” clasificată în funcție de consecințe; să prevadă circumstanțe agravante precum vârsta victimei, relația autor-victimă, utilizarea forței sau

[1] Roxana Radu, Cezar Avram, *Politica socială românească între tranziţie, reformă şi criză*, Editura Aius, Craiova, 2011, p. 64.

amenințarea cu violența, prezența mai multor făptași consecințele fizice sau psihice grave ale atacului asupra victimei; să elimine orice cerințe conform căreia agresiunea sexuală este săvârșită prin forță sau violență și orice cerință de a demonstra acțiunea de penetrare prin adoptarea unei definiții a agresiunii sexuale care: să impună solicitarea din partea acuzatului a unor dovezi privind măsurile luate pentru a stabili dacă victima-reclamant a fost de acord; să prevadă cerința ca actul să aibă loc în "circumstanțe coercitive" prin includerea unei game largi de circumstanțe coercitive; să statueze expres că existența unei relații conjugale sau a altei relații, "indiferent de natura relației", nu îl absolvă pe făptuitor de răspunderea penală[2].

În ceea ce privește natura raporturilor/ actelor sexuale care intră în constituirea infracțiunii de viol, există state în care numai raportul sexual heterosexual este inclus în definiția violului, în timp ce actele sexuale anale, orale, homosexuale ori de altă natură sunt incriminate separat, în cadrul infracțiunii de agresiune sexuală. De asemenea, există coduri penale în care sunt definite expres tipurile de acte/ contacte sexuale care constituie viol. În **Hawaii**, spre exemplu, noțiunea de (act cu) penetrare sexuală desemnează "act sexual vaginal, contact sexual anal, felație, cunnilingus, analingus, contacte sexuale anormale sau orice intruziune a oricărei părți a corpului persoanei sau a oricărui obiect în cavitatea genitală sau anală a corpului unei alte persoane ... oricît de ușoară ar fi aceasta". Definiția dată contactului sexual menționează "orice atingere a părților sexuale sau de altă natură intimă ale unei persoane ... sau a părților intime sau sexuale ale autorului de către altă persoană, fie direct, fie prin îmbrăcăminte sau alt material destinat acoperirii organelor sexuale sau altor zone intime"[3].

Codul penal federal al S.U.A. întrebuințează termenul de "viol", ci doar precizează că oricine determină altă persoană să întrețină un raport sexual prin amenințări ori prin insuflarea unui sentiment de teamă (cu excepția cazului în care amenințarea sau insuflarea temerii privește moartea, vătămarea corporală gravă ori răpirea unei terțe persoane) sau se angajează într-un raport sexual cu altcineva dacă respectiva persoană este în incapacitatea psihică de a-și da seama de natura conduitei sale sau fizică de a opune rezistență ori dacă și-a exprimat expres refuzul de a fi implicată în acel raport sexual ori "pune în executare hotărârea de a proceda în modurile arătate" va fi pedepsit închisoarea de maximum 20 ani[4]. Se poate observa, astfel, că definiția legală se referă și la violul comis de femeie asupra bărbatului și, de asemenea, că tentativa de viol, chiar neconsumată, este echivalentă cu fapta consumată, motiv pentru care atrage sancționarea făptuitorului în aceleași limite ale pedepsei. Circumstanțele agravante ale violului constau în săvârșirea faptei în următoarele modalități: 1) prin intermediul violenței sau amenințării, adică: prin folosirea forței împotriva acelei persoane; prin amenințarea directă a acelei persoane sau prin insuflarea temerii că o terță persoană ar putea fi expusă unui pericol de moarte, vătămare corporală gravă sau răpire; 2) prin alte mijloace, și anume: inducerea unei stări de inconștientă victimei pentru a întreține un raport sexual cu ea profitând de această stare; administrarea unui drog, a unei substanțe excitante sau a unei alte substanțe cu efecte asemănătoare victimei, prin acte de violență sau prin amenințare cu violența ori fără știrea/ permisiunea acelei persoane; 3) violul săvârșit asupra unei persoane care nu a împlinit vârsta de 12 ani[5]. Definirea raporturilor sexuale care intră în sfera noțiunii de viol se regăsește în

[2]United Nations, Department for Economic and Social Affairs, Division for the Advancement of Women, *Handbook for Legislation on Violence against Women*, New York, 2010, p. 26, disponibil la adresa https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook/Handbook%20for%20legislation%20on%20violence%20against%20women.pdf.

[3]*Rape - New Approach To Treating Rape Victims, Rape Shield Laws: Can They Be Fair?*,disponibil la adresa http://law.jrank.org/pages/9645/Rape.html.

[4] Codul penal federal al Statelor Unite ale Americii, art. 2242, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/.ptmp326494/usc18@115-132.pdf.

[5]*Ibidem*, art. 2241.

legislația penală federală astfel: a) contactul dintre penis și vulvă sau dintre penis și anus, dacă în urma acestui contact a a avut loc o penetrare, oricît de ușoară; b) contactul dintre gură și penis, dintre gură și vulvă sau dintre gură și anus; c) penetrarea, oricît de ușoară, a orificiului anal sau genital al altei persoane cu mâna, degetul sau orice alt obiect cu intenția de a abuza, hărțui, degrada, stârni sau satisface dorința sexuală a altei persoane[6].

Deși conceptul de viol comis în cadrul relațiilor conjugale ori afective rămâne foarte controversată în multe țări, fapt care se datorează în primul rând tradițiilor și religiei, un număr din ce în ce mai mare de state și-au modificat legislația penală pentru a incrimina violul conjugal și cel săvârșit în cadrul unei relații afective, de regulă acestea constituind circumstanțe agravante. Astfel, multe state africane precum **Lesotho, Namibia, Africa de Sud și Swaziland** au incriminat violul marital. Spre exemplu, Actul de combatere a violului din **Namibia** (2000) statuează că: "Nici o căsătorie sau altă relație nu va putea constitui o apărare împotriva unei acuzații de viol în temeiul prezentului act". În 2002, Curtea Supremă de Justiție din **Nepal**, în cauza Forumul pentru femei, lege și dezvoltare (FWLD) împotriva Guvernului Maiestății Sale / Nepal (HMG / N), a considerat că exonerarea de răspundere penală în cazul violului marital este neconstituțională și contrară Pactului internațional privind drepturile civile și drepturile politice și Convenției privind eliminarea tuturor formelor de discriminare împotriva femeilor. Prin introducerea Codului penal (infracțiuni sexuale și crime împotriva copiilor) din 2002 în **Papua Noua Guinee** a fost eliminată imunitatea conjugală în ceea ce privește violul[7]. Sunt multe cazuri de state, însă, în care incriminarea violului conjugal a apărut în legislația penală foarte târziu – spre exemplu, **Namibia** în 2000, **Liechtenstein** în 2001, **Serbia** în 2002, **Bhutan** în 2004, **Grecia** în 2006 – dar, totuși, până în aprilie 2011 ONU raporta că 52 de state au prevăzut în mod explicit violul marital ca infracțiune în codurile lor penale[8]. Rămân, din păcate, state ale lumii în care violul nu este admis decît în afara căsătoriei – spre exemplu, **Myanmar** (Birmania)[9] și **Sudanul de Sud**[10]. În **Sri Lanka** violul conjugal constituie infracțiune numai dacă există o hotărâre judecătorească de separare a soților[11]; prin Actul de Prevenire a Violenței Domestice din 2005 s-a prevăzut, pentru victimele violenței domestice (inclusiv în caz de viol și agresiune sexuală), dreptul de a solicita instanței judecătorești un ordin de restricție care să limiteze contactul dintre făptuitor și victimă[12].

Ca și în cazul legislației penale americane, **dreptul penal al Canadei** a avut ca sursă de inspirație sistemul britanic de common law (care va fi analizat mai jos). Codul penal canadian din 1892 definea violul ca fiind "cunoașterea carnală de către un bărbat a unei femei care nu este soția

[6]*Ibidem*, art. 2245.
[7] United Nations, Department for Economic and Social Affairs, Division for the Advancement of Women, *Handbook for Legislation on Violence against Women*, New York, 2010, p. 27, disponibil la adresa https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook/Handbook%20for%20legislation%20on%20violence%20against%20women.pdf.
[8]United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, *2011-2012 Progress of the World's Women in Pursuit of Justice*, p. 17, disponibil la adresa https://web.archive.org/web/20110707122615/http://progress.unwomen.org/pdfs/EN-Report-Progress.pdf.
[9]Global Justice Center, *Domestic Criminal Laws that Conflict with International Law: Burma's Abortion and Rape Laws: a Case Study*, 2012, disponibil la adresa https://web.archive.org/web/20140109183807/http://globaljusticecenter.net/index.php?option=com_mtree&task=att_download&link_id=105&cf_id=34.
[10]Art. 247 din Codul penal al Sudanului de Sud, disponibil la adresa https://swap.stanford.edu/20130912135220/http://www.goss-online.org/magnoliaPublic/en/Laws--Legislation--Policies/mainColumnParagraphs/0/content_files/file12/15.pdf.
[11]Secțiunea 363 a Codului penal din Sri Lanka, disponibil la adresa http://eugc.ac.lk/ge_eq/wp-content/uploads/2016/04/Penal-Code-Amendment-Act-No.-22-of-1995.pdf.
[12] Art. 2 (1) din Actul de prevenire a violenței domestice nr. 34/2005, Sri Lanka, disponibil la adresa http://www.childprotection.gov.lk/Child_Related_ACTs/Prevention%20of%20Domestic%20Violence%20Act,%20No.%2034%20of%202005.pdf.

sa fără consimțământul ei sau cu consimțământul care i-a fost smuls prin amenințări sau teama de un rău corporal ori obținut prin personificarea soțului femeii, ca și prin declarații frauduloase cu privire la natura și calitatea actului". Această reglementare a violului s-a menținut până în anul 1983, când infracțiunea de viol a fost inclusă în infracțiunea de agresiune sexuală ("sexual assault") care este de trei feluri: agresiune sexuală de gradul I, constând într-o agresiune comisă în circumstanțe de natură sexuală în care libertatea sexuală a persoanei este încălcată, dar care nu cauzează răni fizice victimei ori acestea sunt minore; agresiune sexuală de gradul II, care desemnează situația în care fapta este comisă cu o ramă, prin amenințarea asupra unei terțe persoane ori care a cauzat răni fizice; agresiune sexuală de gradul III, respectiv agresiunea sexuală care a avut ca efect rănirea, mutilarea, desfigurarea ori punerea în pericol a vieții victimei. Absorbirea violului în cadrul agresiunilor comise "în circumstanțe de natură sexuală" ridică, însă, în practică, problema de a determina când o agresiune este sexuală sau nu[13].

Aspecte legislative în context european

Reglementarea primită de infracțiunile privitoare la libertatea sexuală, îndeosebi de infracțiunea de viol, în legislațiile penale ale statelor europene îmbracă o serie de trăsături particulare, de la caz la caz, dar prezintă și foarte multe aspecte comune sau cel puțin asemănătoare.

În anul 2011 a fost semnată la Istanbul Convenția Consiliului Europei privind prevenția și combaterea violenței asupra femeilor și a violenței domestice[14] prin care statele membre ale acestei organizații se obligă să ia toate măsurile necesare – legislative și nu numai – pentru a se asigura că sunt incriminate toate faptele intenționate constând în: a) angajarea în penetrarea vaginală, anală sau orală, non-consensuală[15], de natură sexuală, a corpului unei alte persoane cu orice parte a corpului sau obiect; b) angajarea în alte acte non-consensuale de natură sexuală cu o persoană; c) determinarea unei alte persoane să se angajeze în acte non-consensuale de natură sexuală cu o a treia persoană. De asemenea, statele membre ale Consiliului Europei sunt obligate să ia toate măsurile necesare pentru a se asigura că aceste fapte sunt incriminate și în situația în care sunt săvârșite împotriva soților sau partenerilor recunoscuți de legislația internă, foști sau actuali[16].

În majoritatea Codurilor penale ale statelor europene însă, violul este conceput – în prezent și după modificări succesive – ca fiind un raport sexual obținut prin amenințări sau violențe ori profitând de incapacitatea victimei de a opune rezistență ori de a-si exprima voința, fără a se face nici o precizare referitoare la sexul subiecților, ceea ce înseamnă că în ipostaza de subiect activ (făptuitor) sau pasiv (victimă) se pot regăsi atît o femeie, cît și un bărbat. Este cazul actualului Cod penal din România – după multiple modificări, dar și al codurilor penale francez, belgian, italian, german, spaniol, suedez etc. Sunt cazuri în care sunt incriminate atît violul, cît și agresiunea sexuală, fără a se face nici o mențiune cu privire la sexul victimei sau al făptuitorului, dar trebuie să menționăm că se mai întâlnesc cazuri în care violul desemnează situația în care raportul sexual forțat este impus cu forța sau prin constrângere morală femeii, în timp ce doar în cazul infracțiunii

[13] Maria Eriksson, *Defining Rape: Emerging Obligations for States Under International Law?*, The Raoul Wallenberg Institute Human Rights Library, 1969, p. 113, disponibil la adresa https://books.google.ro/books?id=u2nHUzZTElEC&pg=PA113&lpg=PA113&dq=rape+in+greek+criminal+code&source=bl&ots=QAZ53a54Pp&sig=sCgQ15XPs85Nu2OdzIRcOkJeiwg&hl=ro&sa=X&ved=0ahUKEwizqNzHk-XZAhXGYJoKHXISDwUQ6AEIdDAI#v=onepage&q=rape%20in%20greek%20criminal%20code&f=false.

[14] https://rm.coe.int/168046031c.

[15] Consimțământul trebuie să se acorde în mod voluntar, ca urmare a voinței libere a persoanei, valabilitatea lui fiind evaluată în contextul circumstanțelor faptei.

[16] Art. 36 din Convenția Consiliului Europei privind prevenția și combaterea violenței asupra femeilor și a violenței domestice, disponibilă la adresa https://rm.coe.int/168008482e.

de agresiune sexuală nu se face o circumstanțiere a subiecților, activ sau pasiv[17] - spre exemplu, cazul Codului penal al Ungariei.

Definițiile date violului în legislațiile penale ale diverselor state pot fi, într-o mai mică sau mai mare măsură, restrictive. Definiția dată de Codul penal din **Grecia** precizează că violul constă în constrângerea altei persoane la raport sexual extra-marital, excluzând astfel violul conjugal și actul sexual oral ori anal.

Extinderea noțiunii de viol și asupra altor acte sexuale – orale, anale, penetrarea vaginului cu degetele ori cu alte obiecte, masturbarea unui bărbat de către alt bărbat, impusă prin constrângere – s-a impus din necesitatea de a depăși concepția tradițională heterosexuală conform căreia penetrarea reprezintă o încălcare mai gravă și mai serioasă a libertății sexuale[18].

În **Codul Penal francez**, violul (art. 222-23) este incriminat distinct de agresiunile sexuale (alte agresiuni sexuale – art. 222-22, 222-27), fiind definit ca "orice act de penetrare sexuală", indiferent de natura sa, săvârșit asupra altei persoane, prin intermediul violenței, constrângerii, amenințării sau surprizei. Orice altă încălcare a libertății sexuale comisă cu violență, constrângere, amenințare sau prin surpriză constituie agresiune/ atac sexual(ă). Violul este pedepsit cu închisoarea de 15 ani, respectiv de 20 de ani dacă este săvârșit în circumstanțele agravante prevăzute de lege: (a) violul soldat cu mutilarea sau infirmitatea permanentă a victimei; (b) violul comis asupra unui minor cu vârsta sub 15 ani; (c) violul comis asupra unei persoane într-o stare specială de vulnerabilitate din cauza vârstei, a bolii, a unei infirmități, a unei dizabilități fizice sau psihice sau a stării de graviditate, stare care este evidentă sau este cunoscută de făptuitor; (d) violul săvârșit de un ascendent legitim, natural sau adoptiv, sau de o altă persoană cu autoritate asupra victimei; (e) violul comis de o persoană care abuzează de autoritatea pe care i-o conferă funcția deținută; (f) violul în grup, mai multe persoane acționând în calitate de autori sau complici (violul colectiv); (g) violul săvârșit prin folosirea armei sau prin amenințarea cu o armă; (h) atunci când victima a luat contact cu autorul violului prin utilizarea unei rețele de comunicații pe internet, prin distribuirea mesajelor unui public nespecificat; (i) dacă fapta a fost comisă din cauza orientării sexuale a victimei.

Din aceste dispoziții rezultă că legiuitorul francez nu face nici o diferențiere în funcție de sex nici în cazul subiectului activ, nici în cel al subiectului pasiv în ceea ce privește violul (nici în ceea ce privește celelalte agresiuni sexuale), această faptă putând fi comisă de către "oricine" asupra "altei persoane". Cu toate acestea, din definiția legală a violului ar rezulta, indirect, că o femeie nu poate fi subiect activ al acestei infracțiuni din cauza incapacității anatomice de a comite "acte de penetrare"[19]. Acest aspect a suscitat discuții controversate în doctrina franceză dar, totuși, putem considera că lucrurile sunt clare din punctul de vedere al legiuitorului: bărbatul care determină o femeie să întrețină raporturi sexuale prin constrângere săvârșește infracțiunea de viol, în timp ce femeia care obligă un bărbat la raport sexual comite infracțiunea de agresiune sexuală[20]. Dacă violul este comis de soț (inclusiv ex-soț) sau de (ex-)partenerul dintr-un parteneriat civil, aceasta constituie o circumstanță agravantă, violatorul fiind pedepsit cu închisoarea pe o durată de 20 ani.

Implementând cerințele Convenției de la Istanbul din 2011, **Codul Penal german** prevede că agresiunea sexuală și violul sunt infracțiuni pedepsite cu închisoarea de cel puțin un an. Constrângerea victimei prin forță, prin amenințarea cu un pericol iminent asupra vieții sau a integrității corporale sau prin exploatarea unei situații în care victima este neajutorată și la mila

[17] V. Cioclei, *Viaţă sexuală şi politică penală*, Holding Reporter, Bucureşti, p. 43.
[18] Maria Eriksson, *op. cit.*, p. 113.
[19] Michelle- Laure Rassat, *Droit penal special*, Dalloz, Paris, 1995, p. 452.
[20] *Ibidem.*

făptuitorului este un element esențial al răspunderii penale a violatorului[21]. Fiecare dintre aceste forme ale infracțiunii de viol necesită constrângere, care constă în determinarea victimei, împotriva voinței sale, de a acționa sau de a se abține de la a acționa într-un anumit mod sau de a tolera o anumită acțiune. Noile modificări legislative au vizat și secțiunea 179 din Codul penal, care incriminează abuzul sexual/ violul asupra persoanelor care sunt incapabile de a opune rezistență din cauza dizabilităților mentale sau fizice sau a "unei tulburări profunde de conștiință" ori circumstanțelor speciale în care se află. În plus față de starea fizică sau psihică a victimei, aceste circumstanțe ar include o varietate de situații precum faptul că victima este luată prin surprindere prin comiterea infracțiunii; teama victimei de a suferi vătămări grave sau alte consecințe negative dacă s-ar opune, chiar dacă aceste consecințe negative nu vizează viața sau integritatea corporală; cazurile în care nu există nici o cauzalitate între folosirea forței sau amenințarea cu folosirea forței și actul sexual; situația în care starea de neajutorare a victimei există doar subiectiv, precum și cazul în care făptuitorul profită de elementul de surpriză.

Reglementând, în Capitolul al IV-lea, Titlul al IX-lea, infracțiunile contra libertății sexuale[22], **Codul Penal spaniol** prevede o pedeapsă pentru viol de la 6 la 12 ani, iar pentru o astfel de faptă săvârșită în circumstanțe agravante precum violul comis de mai multe persoane împreună, cu ajutorul unei arme de foc ori profitând de o stare specială de invulnerabilitate a victimei pedeapsa cu închisoarea se majorează de la 12 la 15 ani[23]. Mult mai blând sunt sancționați făptuitorii în cazul infracțiunii de "estupro", respectiv infracțiunea care constă în a avea o relație sexuală cu un minor, folosindu-se de înșelăciune sau de superioritatea deținută asupra minorului[24].

În **Codul penal maghiar** din 1978, violul desemna situația în care "orice persoană forțează o femeie prin violență sau amenințare iminentă împotriva vieții sau a integrității sale corporale să aibă relații sexuale sau se folosește incapacitatea femeii de a se apăra sau de a-și manifesta voința pentru întreținerea de relații sexuale"[25], pedeapsa fiind închisoarea între doi și opt ani. Pedeapsa cu închisoarea era cuprinsă între cinci și zece ani, dacă violul era comis în circumstanțe agravante: a) victima forțată prin violență sau amenințare iminentă împotriva vieții sau a integrității sale corporale să aibă relații sexuale este sub doisprezece ani; b) victima se află în custodia, îngrijirea sau supravegherea făptuitorului ori primește tratament medical de la acesta; c) mai multe persoane au relații sexuale cu victima cu aceeași ocazie, fiecare știind despre faptele celorlalți. Pedeapsa va fi cuprinsă între 5 și 15 ani în ipoteza unui viol colectiv sau a violului comis de către cel care avea în custodie, îngrijire, supraveghere, tratament victima și aceasta nu a împlinit vârsta de 12 ani. Din aceste prevederi se desprinde ideea că legiuitorul maghiar consideră ca reprezentând viol numai acel raport sexual impus de către bărbat femeii prin violență, în timp ce alte acte de natură sexuală săvârșite prin constrângere asupra unui bărbat/ femei nu constituie viol, ci agresiune sexuală, iar subiect pasiv sau activ în cazul infracțiunii de sodomie poate fi orice persoană, indiferent de sex[26].

O definiție tradițional heterosexuală regăsim și în **Codul penal elvețian**, potrivit căruia violul desemnează situația în care "orice persoană forțează o persoană de sex feminin prin

[21] Secțiunea 177 din Codul penal al Germaniei, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/criminal_code_germany_en_1.pdf.
[22] Gh. Nistoreanu, V. Dobrinoiu, Al. Boroi, I. Pascu, Ioan Molnar, V. Lazăr, *Drept penal. Partea specială*, Bucuresti, Universitatea Ecologică – Facultatea de Drept, 1996, p. 91-92.
[23] Art. 179-180 din Codul penal spaniol, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Spain_CC_am2013_en.pdf.
[24] Santiago Redondo, Vicente Garrido, Jorge Perez, Rosemary Barberet (ed.), *Advances in Psychology and Law: International Contributions***,** Berlin – New York, Walter de Gruyter & Co., 1997, p. 224**.**
[25] Secțiunea 197, par. 1 din Codul Penal maghiar, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/penal_code_act_iv_1978_hungary_hu_1.pdf.
[26] Revista de drept penal, nr. 3/2000, p. 143.

amenințări sau violență, presiune psihologică sau prin punerea în imposibilitatea de a se opune să întrețină raporturi sexuale"[27], fiind pedepsit cu închisoarea de la unu la zece ani. Violul conjugal este incriminat din anul 1992, iar începând cu anul 2004 urmărirea penală a soțului vinovat se declanșează din oficiu. Constrângerea unui bărbat de a întreține un act sexual este reglementată distinct, constituind infracțiunea de agresiune sexuală, respectiv cazul în care "orice persoană care folosește amenințări, forță sau presiune psihologică asupra unei alte persoane sau pune acea altă persoană în incapacitatea de a opune rezistență pentru a o obliga să tolereze un act sexual similar cu raportul sexual sau orice alt act sexual"[28].

O particularitate interesantă întâlnim în **Codul penal al Rusiei**, care definește violul ca fiind un contact vaginal heterosexual prin violență sau amenințare cu violența ori dacă victima se află într-o stare de neputință[29]. Celelalte forme de comitere a unui act sexual violent (bărbat-bărbat, femeie-bărbat, femeie-femeie și non-vaginal masculin-feminin) sunt incluse în sfera infracțiunii de "acțiuni sexuale coercitive" și sunt pedepsite de articolul 132 în același mod ca și violul, respectiv cu închisoarea cuprinsă între 3 și 6 ani. În plus, articolul 134 sancționează actul sexual impus prin constrângere unei persoane de același sex mai grav decît cel impus unei persoane de sex opus atunci când una dintre persoane are vârsta sub 16 ani. Dacă infracțiunea a fost comisă în circumstanțe agravante – comisă în mod repetat (asupra uneia sau mai multor victime); violul colectiv; violul comis sub amenințarea cu moartea sau cu un pericol grav pentru sănătate; fapta săvârșită cu o cruzime deosebită (de exemplu, violența a cauzat dureri fizice grave victimei sau infracțiunea a fost comisă în prezența rudelor victimei); victima a fost infectată cu o boală transmisibilă pe cale sexuală – făptuitorul este pedepsit cu închisoare de la 4 la 10 ani și, eventual, cu interzicerea/restrângerea anumitor drepturi pe o perioadă de până la 2 ani (autorul nu-și poate schimba locuința fără permisiune și trebuie să se prezinte la inspectoratul penal local de 1-4 ori pe lună; nu poate părăsi domiciliul în anumite intervale orare, nu poate vizita anumite locații, nu-și poate schimba locul de muncă fără permisiune). Dacă fapta a fost săvârșită asupra unei persoane cu vârsta cuprinsă între 14 și 18 ani ori dacă a produs consecințe grave asupra sănătății, infectarea cu virusul HIV ori a avut alte efecte grave (spre exemplu, sinuciderea victimei), atunci pedeapsa este închisoarea de la 8 la 15 ani și restrângerea unor drepturi pentru maxim 2 ani, precum și interdicția de a exercita anumite profesii ori de a ocupa anumite funcții pentru o perioadă de până la 20 de ani. În cazul în care fapta s-a soldat cu moartea victimei ori a fost comisă asupra unei persoane sub 14 ani, făptuitorul va fi pedepsit cu închisoarea de la 12 la 20 de ani, însoțită de pedeapsa complementară a restrângerii unor drepturi pentru maxim 2 ani, precum și a interdicției de a exercita anumite profesii ori de a ocupa anumite funcții pentru o perioadă de până la 20 de ani.

Codul penal din **Turcia** definește agresiunea (asaltul) sexuală ca fiind o infracțiune care încalcă integritatea corporală a altei persoane prin orice mijloc de conduită sexuală; pe de altă parte, violul este infracțiunea care încalcă integritatea corporală a altei persoane, inclusiv partner din căsătorie, prin introducerea unui organ sau a altui obiect în corpul acesteia[30].

Belgia este una dintre țările cu cel mai mare număr de violuri raportate din lume, după Lesotho (Africa de Sud), Suedia, statele-insule St. Vincent și Grenadine din Marea Caraibelor și Noua Zeelandă[31]. În Codul belgian din 1989, violul este definit ca fiind "orice act de penetrare

[27]Codul penal elvețian, art. 190, disponibil la adresa https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19370083/201803010000/311.0.pdf.
[28]*Ibidem*, art. 189.
[29]Art. 131 din Codul penal al Federației Ruse, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/RF_CC_1996_am03.2012_en.pdf.
[30] Art. 102 din Codul penal al Turciei, disponibil la adresa http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/tr/tr171en.pdf.
[31]Ludovica Iaccino, *Top 5 countries with the highest rates of rape*, disponibil la adresa https://www.ibtimes.co.uk/top-5-countries-highest-rates-rape-1434355.

sexuală, de orice natură și prin orice mijloace, comis asupra unei persoane care nu își dă consimțământul", fiind incriminat și violul conjugal. Incriminată este și infracțiunea de "agresiune sexuală sau indecentă", dar nu există o definiție clară a actelor care sunt acoperite de acești termeni. În rândul organelor polițienești și în jurisprudență există opinia că acești termeni se referă la un act care constituie un atac asupra integrității sexuale a unei persoane, comis pe sau cu ajutorul unei persoane în viață, fără consimțământ și cu scopul săvârșirii unui act de indecență, cu excepția violului[32]. O particularitate a sistemului penal belgian constă în faptul că actele sexuale cu o altă persoană decît partenerul, comise în prezența sa și cu consimțământul său, sunt calificate drept infracțiuni sexuale. Totuși, punctul slab al legislației belgiene este acela că un violator care își recunoaște vinovăția poate fi exonerat de răspunderea penală dacă ajunge la o "înțelegere" cu victima.

Un surprinzător loc doi în acest top al statelor cu cel mai mare număr de violuri raportate și înregistrate îl ocupă **Suedia**[33]. Codul penal al acestei țări precizează că: "Dacă prin violență sau prin amenințări care implică un pericol iminent sau pe care persoana amenințată le consideră ca atare, o persoană forțează o altă persoană să întrețină un raport sexual sau un alt sexual comparabil care, prin natura sa ori prin circumstanțele în care se desfășoară, este echivalent cu un act sexual forțat, aceasta va fi condamnată pentru viol, la închisoare de cel puțin 2 ani și de cel mult 6 ani. Cauzarea neputinței victimei sau a unei stări de incapacitate similare sunt considerate ca fiind echivalente cu violența"[34]. În cazul în care infracțiunea este considerată gravă, pedeapsa este cuprinsă între 4 ani și 10 ani. Pentru a se evalua dacă infracțiunea este gravă, sunt luate în considerare alte aspecte precum: dacă violența a implicat un pericol pentru viața victimei sau dacă făptuitorul a provocat vătămări grave sau boli grave acesteia, metoda utilizată sau vârsta deosebit de fragedă a victimei sau alte circumstanțe care denotă cruzimea sau brutalitatea făptuitorului.

În **Italia**, violul este singura infracțiune comisă cu violență în cazul căreia urmărirea penală începe numai dacă există plângerea prealabilă a victimei ("querela"), condiție care a figurat ca obligatorie în toate codurile penale italiene începând din 1889 și prin care se asigură libertatea victimei de a decide dacă vrea sau nu să treacă prin experiența unui proces public[35]. Odată introdusă, plângerea nu poate fi retractată chiar dacă au existat multe voci care au contestat irevocabilitatea "querelei" pe motivul că ar încălca dispozițiile constituționale ale egalității în drepturi și libertatea victimei de a decide dacă vrea sau nu ca procesul penal să continue. Curtea Constituțională a Italiei a respins în mod repetat aceste critici motivând că, odată introdusă plângerea, interesul victimei de a păstra discreția asupra vieții sale private a fost deja compromis și că, dat fiind pericolul ca aceste plângeri să fie introduse în alte scopuri (spre exemplu, pentru a obliga făptuitorul să se căsătorească cu victima sau pentru a-l denigra), legiuitorul a decis să limiteze importanța vieții private în momentul în care victima a ales să facă apel la justiție, făcând plângerea irevocabilă[36]. Codul penal italian în vigoare definește violul ca fiind agresiunea sexuală prin care făptuitorul, folosindu-se de violențe, amenințări sau abuz de autoritate forțează victima să comită acte sexuale. Pedeapsa este închisoarea de la 5 la 10 ani; la fel și în cazul în care făptuitorul

[32]European Women's Lobby, *National Analysis. Belgium*, disponibil la adresa https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/2714_belgium_lr.pdf.
[33]În 2017, se pare că ar fi trecut pe primul loc. A se vedea https://www.theglobeandmail.com/opinion/swedens-rape-crisis-isnt-what-it-seems/article30019623/.
[34] Secțiunea 1 din Capitolul al VI-lea al Codului Penal suedez, disponibil la adresa http://www.government.se/49cd60/contentassets/5315d27076c942019828d6c36521696e/swedish-penal-code.pdf.
[35] Rachel A. Van Cleave, *Rape and the querela in Italy: False protection of victim agency*, in Michigan Journal of Gender & Law vol. 13/2007, p. 274, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/Desktop/Delincventa_%20Viol/Rape%20in%20Italy.pdf.
[36] Maria Virgilio, *Articolo 8*, în A. Cadoppi, *Commentario delle norme contro la violenza sessuale*, Padova, Cedam, 1996, p. 116.

profită de o infirmitate fizică sau mentală a victimei, asistă în momentul săvârșirii agresiunii sau induce victima în eroare deghizându-se în altcineva și determinând-o astfel să întrețină un raport sexual sau să se supună actelor sexuale[37]. Urmărirea penală a făptuitorului în caz de viol este condiționată de plângerea victimei, cu excepția cazurilor în care: 1) victima are mai puțin de paisprezece ani; 2) infractorul este un părinte, inclusiv un părinte adoptiv al victimei sau coabitează cu victima minoră; 3) infractorul este un tutore al victimei sau o altă persoană căreia i-a fost încredințat minorul în scopul educației, instruirii, tratamentului, supravegherii sau custodiei; 4) infractorul este un funcționar public sau este altfel însărcinat cu serviciul public; sau 5) infracțiunea este legată de o altă infracțiune cu privire la care urmărirea penală se face din oficiu. În toate aceste situații, urmărirea penală din oficiu este motivată de rațiuni de protecție a minorilor victime ale infracțiunii de viol[38]. În toate celelalte cazuri, victima are la dispoziție un termen de 6 luni pentru a introduce plângerea.

În **Marea Britanie**, reglementarea violului a păstrat mult timp concepția învechită din perioada secolelor XII-XIII[39], când violul era considerat un raport sexual care putea fi impus doar unei femei prin intermediul violenței și împotriva voinței acesteia. Astfel, soția nu putea fi victimă a unui viol săvârșit de soț, deoarece femeia era considerată un obiect aflat în proprietatea bărbatului, iar în baza contractului matrimonial nu putea refuza să-și îndeplinească obligația de a întreține relații sexuale cu soții lor. O altă caracteristică a sistemului britanic era aceea că un bărbat nu putea răspunde penal pentru viol decît dacă victima putea demonstra că a opus rezistență reală împotriva agresorului, dar forța fizică a acestuia a fost net superioară - "the utmost resistance doctrine". Astfel, dovada violului era greu de făcut deoarece femeia trebuia să prezinte urme vizibile de violență pe corp pentru a fi crezută. Mai mult, pentru a preveni plângerile rău-voitoare, se aplica regula "the fresh complaint rule" conform căreia se presupunea că un viol raportat cu întârziere era unul fals, fabricat. Aceste reguli dovedesc că societatea britanică tradițională a acelor vremuri era preocupată mai mult de protecția bărbaților împotriva falselor acuzații, decît de protecția libertății sexuale a femeii împotriva actelor de viol, astfel încît un proces de viol devenea un proces împotriva victimei, nu a agresorului. În Actul privind infracțiunile sexuale din 1956 s-a menținut această concepție patriarhală asupra violului, constând într-un raport sexual ilegal cu o femeie care nu și-a dat consimțământul.

Abia în anul 1994, prin Actul privind justiția penală și ordinea publică s-a introdus o nouă definiție, mai cuprinzătoare, a violului. Totuși, subiect activ nu putea fi decît o persoană de sex masculin, specificându-se expres că un bărbat săvârșește infracțiunea de viol dacă are raport sexual cu o altă persoană – femeie sau bărbat – în lipsa consimțământului acesteia, dacă știa că persoana respectivă nu și-a dat consimțământul ori dacă nu îl interesează dacă respectiva persoană și-a dat consimțământul sau nu și, de asemenea, dacă induce unei femei căsătorite impresia că este soțul ei pentru a o determina să întrețină relații sexuale. Din aceste dispoziții se desprinde ideea că abia în anul 1994 au fost incriminate și relațiile homosexuale obținute prin constrângere, și că violul marital era în continuare de neconceput, având în vedere că se pedepsea doar fapta bărbatului care prin înșelăciune inducea femeii căsătorite impresia că este soțul ei.

O altă modificare substanțială a legislației penale britanice a intervenit prin Legea privind infracțiunile sexuale din anul 2003, care a oferit violului o definiție mai largă. Referințele la raportul sexual (vaginal sau anal) au fost înlocuite cu formularea "penetrarea vaginului, anusului sau gurii cu

[37]Art. 609 bis din Codul penal italian, disponibil la adresa http://www.altalex.com/documents/news/2014/10/28/dei-delitti-contro-la-persona.
[38] Rachel A. Van Cleave, *Sex, Lies, and Honor in Italian Rape Law*, în Suffolk University Law Review Vol. XXXVIII/2002, p. 297.
[39] Lindsey Mc Nellis, *„Let Her Be Taken". Sexual Violence in Medieval England*, 2008, disponibil la adresa http://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4631&context=etd.

o parte a corpului sau cu altceva"[40], pedeapsa fiind închisoarea pe viață. Acest nou act normativ a modificat, de asemenea, concepția asupra situației în care autorul faptei are impresia greșită că victima și-ar fi dat consimțământul, astfel încît s-a impus ca această impresie/ convingere să fie atît autentică, cît și rezonabilă.

În ciuda unui val de mișcări sociale care au susținut incriminarea violului conjugal și care au debutat la începutul anilor '90[41], în Marea Britanie acesta nu constituie încă infracțiune deși există cîteva decizii jurisprudențiale în care soțul a fost condamnat pentru viol – dar numai în cazul în care exista o hotărâre prealabilă de interzicere a coabitării soților ori un contract de separare formală (în fapt) sau pentru atentat indecent ("indecent assault") în cazul în care soția este obligată să facă sex oral deoarece se presupune că, în virtutea contractului de căsătorie, ea și-a dat acordul numai la întreținerea de acte sexuale vaginale[42]. Aceste hotărâri sunt conforme cu jurisprudența C.E.D.O. care, într-o serie de cauze contra Marii Britanii, a statuat că ideea imunităţii soţului în cazul unui viol asupra soţiei este contrară atît naturii instituției căsătoriei într-un stat civilizat, cît şi obiectivelor fundamentale ale Convenţiei Europene a Drepturilor Omului, a cărei esenţă este respectul libertății și demnităţii umane[43].

BIBLIOGRAPHY

Valerian Cioclei, *Viaţă sexuală şi politică penală*, Holding Reporter, Bucureşti, 1994.

Rachel A. Van Cleave, *Sex, Lies, and Honor in Italian Rape Law*, în Suffolk University Law Review Vol. XXXVIII/2002.

Rachel A. Van Cleave, *Rape and the querela in Italy: False protection of victim agency*, in Michigan Journal of Gender & Law vol. 13/2007, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/Desktop/Delincventa_%20Viol/Rape%20in%20Italy.pdf.

Maria Eriksson, *Defining Rape: Emerging Obligations for States Under International Law?*, The Raoul Wallenberg Institute Human Rights Library, 1969, disponibil la adresa https://books.google.ro/books?id=u2nHUzZTElEC&pg=PA113&lpg=PA113&dq=rape+in+greek+criminal+code&source=bl&ots=QAZ53a54Pp&sig=sCgQ15XPs85Nu2OdzIRcOkJeiwg&hl=ro&sa=X&ved=0ahUKEwizqNzHk-XZAhXGYJoKHXISDwUQ6AEIdDAI#v=onepage&q=rape%20in%20greek%20criminal%20code&f=false.

European Women's Lobby, *National Analysis. Belgium*, disponibil la adresa https://www.womenlobby.org/IMG/pdf/2714_belgium_lr.pdf.

Global Justice Center, *Domestic Criminal Laws that Conflict with International Law: Burma's Abortion and Rape Laws: a Case Study*, 2012, disponibil la adresa https://web.archive.org/web/20140109183807/http://globaljusticecenter.net/index.php?option=com_mtree&task=att_download&link_id=105&cf_id=34.

Ludovica Iaccino, *Top 5 countries with the highest rates of rape*, disponibil la adresa https://www.ibtimes.co.uk/top-5-countries-highest-rates-rape-1434355.

Lindsey McNellis, *„Let Her Be Taken". Sexual Violence in Medieval England*, 2008, disponibil la adresa http://stars.library.ucf.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=4631&context=etd.

[40] http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/section/2/2009-11-12.
[41] https://www.nytimes.com/1990/12/28/news/in-britain-a-move-to-make-marital-rape-a-crime.html.
[42] https://web.archive.org/web/20140907012332/http://www.lawteacher.net/family-law-resources/domestic-violence.php.
[43] Hotărârea CEDO din 22 nov. 1995, dosar nr.47/1994/494/576 în cauza S.W. contra Marea Britanie; Hotărârea CEDO în cauza C. R. contra Marii Britanii, din 22 nov.1995.

Gh. Nistoreanu, V. Dobrinoiu, Al. Boroi, I. Pascu, Ioan Molnar, V. Lazăr, *Drept penal. Partea specială*, Bucuresti, Universitatea Ecologică – Facultatea de Drept, 1996.

Roxana Radu, Cezar Avram, *Politica socială românească între tranziţie, reformă şi criză*, Editura Aius, Craiova, 2011.

Rape - New Approach To Treating Rape Victims, Rape Shield Laws: Can They Be Fair?, disponibil la adresa http://law.jrank.org/pages/9645/Rape.html.

Michelle- Laure Rassat, *Droit penal special*, Dalloz, Paris, 1995.

Santiago Redondo, Vicente Garrido, Jorge Perez, Rosemary Barberet (ed.), *Advances in Psychology and Law: International Contributions***,** Berlin – New York, Walter de Gruyter & Co., 1997**.**

Revista de drept penal, nr. 3/2000.

Maria Virgilio, *Articolo 8*, în A. Cadoppi, *Commentario delle norme contro la violenza sessuale*, Padova, Cedam, 1996.

United Nations, Department for Economic and Social Affairs, Division for the Advancement of Women, *Handbook for Legislation on Violence against Women*, New York, 2010, disponibil la adresa https://www.un.org/womenwatch/daw/vaw/handbook/Handbook%20for%20legislation%20on%20violence%20against%20women.pdf.

United Nations Entity for Gender Equality and the Empowerment of Women, *2011-2012 Progress of the World's Women in Pursuit of Justice*, disponibil la adresa https://web.archive.org/web/20110707122615/http://progress.unwomen.org/pdfs/EN-Report-Progress.pdf.

Legislație

Actul de prevenire a violenței domestice nr. 34/2005, Sri Lanka, disponibil la adresa http://www.childprotection.gov.lk/Child_Related_ACTs/Prevention%20of%20Domestic%20Violence%20Act,%20No.%2034%20of%202005.pdf.

Codul penal federal al Statelor Unite ale Americii, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/.ptmp326494/usc18@115-132.pdf.

Codul penal al Germaniei, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/criminal_code_germany_en_1.pdf.

Codul penal al Sudanului de Sud, disponibil la adresa https://swap.stanford.edu/20130912135220/http://www.goss-online.org/magnoliaPublic/en/Laws--Legislation--Policies/mainColumnParagraphs/0/content_files/file12/15.pdf.

Codul penal din Sri Lanka, disponibil la adresa http://eugc.ac.lk/ge_eq/wp-content/uploads/2016/04/Penal-Code-Amendment-Act-No.-22-of-1995.pdf.

Codul penal italian, disponibil la adresa http://www.altalex.com/documents/news/2014/10/28/dei-delitti-contro-la-persona.

Codul Penal maghiar, disponibil la adresa https://ec.europa.eu/anti-trafficking/sites/antitrafficking/files/penal_code_act_iv_1978_hungary_hu_1.pdf.

Codul penal elvețian, disponibil la adresa https://www.admin.ch/opc/en/classified-compilation/19370083/201803010000/311.0.pdf.

Codul penal al Federației Ruse, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/RF_CC_1996_am03.2012_en.pdf.

Codul penal al Turciei, disponibil la adresa http://www.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/en/tr/tr171en.pdf.

Codul penal spaniol, disponibil la adresa file:///C:/Users/RR/AppData/Local/Packages/Microsoft.MicrosoftEdge_8wekyb3d8bbwe/TempState/Downloads/Spain_CC_am2013_en.pdf.

Codul Penal suedez, disponibil la adresa http://www.government.se/49cd60/contentassets/5315d27076c942019828d6c36521696e/swedish-penal-code.pdf.

Convenția Consiliului Europei privind prevenția și combaterea violenței asupra femeilor și a violenței domestice, https://rm.coe.int/168008482e.

Jurisprudență

Hotărârea CEDO din 22 nov. 1995, dosar nr.47/1994/494/576 în cauza S.W. contra Marea Britanie.

Hotărârea CEDO în cauza C. R. contra Marii Britanii, din 22 nov.1995.

Surse electronice

https://rm.coe.int/168046031c.

http://www.legislation.gov.uk/ukpga/2003/42/section/2/2009-11-12.

https://www.nytimes.com/1990/12/28/news/in-britain-a-move-to-make-marital-rape-a-crime.html.

https://web.archive.org/web/20140907012332/http://www.lawteacher.net/family-law-resources/domestic-violence.php.

https://www.theglobeandmail.com/opinion/swedens-rape-crisis-isnt-what-it-seems/article30019623/.

Iulian Boldea, Dumitru-Mircea Buda, Cornel Sigmirean (Editors)
MEDIATING GLOBALIZATION: Identities in Dialogue
Arhipelag XXI Press, 2018

THE COLORS OF ENTREPRENEURSHIP

Mihaela Bucatariu

PhD Student, Bucharest University of Economic Studies

Abstract: In the recent years, in Romania, there has been a slight increase in the customer satisfaction about the services or products they choose. In a cyclical way that the customer goes through the relationship with the supplier/ seller can be defined a phased process. Unfortunately, there is no model regarding the stages and phases of the purchasing process. The course of this paper follows a simple logic: the client passes from one state to the next one that can be considered the time of the consumer by looking in the mirror, in fact, the acquired or regained colours of the state of satisfaction through a model of interaction. The purpose of this study of emotional transactions is to get a time-based identification of the client defined by colours to raise awareness of business issues or to improve the gap between suppliers and customers. After applying a questionnaire we will propose a matrix with four possible combinations: positive strategy, negative strategy, internal strategy and external strategy. The results obtained will indicate the need to use a suitable model for the Romanian consumer. These results can be seen as a voice in the entrepreneurial environment, especially with regard to phases and stages taken by the client. In conclusion, we can develop a model of interaction and operationalization in helping the client to set criteria and priorities, to move from general to specific.

Keywords: colours, customer, model of interaction, entrepreneurship, time

1. Introducere

Scăderea semnificativă a calității serviciilor și bunurilor oferite consumatorilor și ignobilul antreprenorial a fost inspirația pentru realizarea acestei lucrări. Scopul acestui studiu a fost de a evalua tendința consumatorului pe culori și abordarea unei noi perspective cu privire la ceea ce ne spune piața bunurilor și serviciilor în teorie și cum se comportă în realitate.

În principal pieţele se referă la deciziile oamenilor în funcţie de utilitate, buget şi de satisfacere a dorinţelor. Astfel, o extindere a consumului curent ce ţine cont de timpul consumatorului printr-o matrice măsurabile pe culori reprezintă descrierea în prima parte a lucrării. Această matrice creează un echilibru între factorii microeconomici şi macroeconomici, dar, şi de faptul că există anumite strategii de cumpărare: în funcţie de timp, de starea psihologică a clientului, în funcţie de dorinţele viitoare, în funcţie de vreme, în funcţie de evenimentele sociale şi individuale etc.

Așa cum relevă Keynes că „consumul crește odată cu creșterea nivelului veniturilor”, constatăm că tendința de a consuma este influențată de căile de promovare, uneori agresive, ceea ce nu mai ține cont de venitul consumatorului.

În general, consumatorul parcurge următoarele etape de achiziţionare pentru un bun sau serviciu: stadiul de informare, interes, considerare, evaluare, decizie şi cumpărare.

În noua eră dinamică comercianţii investesc resurse semnificative pentru a menţine relaţiile cu clienţii fideli, oferindu-le cea mai bună experienţă posibilă, astfel încît antreprenorii obţin piaţa clienţilor fideli dar nu atrag clienţii noi deoarece nu ţin cont de timpul favorabil sau nefavorabil pentru a-l câştiga şi de a-şi extinde piaţa cererii.

Un factor semnificativ pentru creşterea valorii adăugate ar fi formarea unei matrice ajutătoare în investiţia promovării dar, şi a comportamentului consumatorului neînţeles.

2. Material şi metode

Analiza se axează pe două zone ale comportamentului uman, pe zona microeonomică și macroeconomică. Aceste două cadre au fost selectate pe baza a două criterii: microeconomia oferă comportamentul economic al diferiților consumatori cu scopul de a-și maximiza folosința, iar macroeconomia relevă tot comportamentul economic, dar cu mărimi agregate. Astfel, macroeconomia explică oscilațiile de pe piață și stabilește dependențele acestora.

Printr-o analiză descriptivă și calitativă, scopul acestei lucrări este de a delimita ideile vechi și de a găsi noi metode pentru a identifica cerințele consumatorilor de pe piață, având ca rezultat o matrice ajutătoare pentru cele două perspective.

Cu toate modificările care s-au produs în comportamentul consumatorului în cursul ultimilor decenii, este necesar pentru a estima un profil potențial pe culori pentru maximizarea beneficiului economic dar și pentru satisfacerea clienților în funcție de alegerea scontată. Revoluția tehnico-științifică a accelerat spiritul consumatorului prin faptul că nu există o eterogenitate între clienți și piață. Această eterogenitate reprezintă un echilibru dintre consumarea resurselor rare în funcție de necesitățile omului cu posibile soluții pentru protejarea mediul și pentru circulația eficientă a materiilor prime.

În cazul acesta mai multe metode contribuie la procesul de proiectare și de corelare a activităților economice ale producătorilor și consumatorilor deoarece nu încorporează în mod adecvat o atitudine în funcție de culori în ceea ce privește elaborarea deciziilor consumatorilor pe de o parte și a antreprenorului, pe de altă parte.

Cu toate acestea, pentru a sprijini procesul de luare a deciziilor în modelarea cererii de consum, urmează să construim un model în funcție de literatura de specialitate și în funcție de rezultatele obținute în urma chestionarului propulsat către orice consumator rațional.

2.1 Proiectarea unei matrice pentru corelarea comportamentului uman

În primul rând, conceptual vorbind, majoritatea consumatorilor se bazează pe decizie. Această decizie a consumatorilor se bazează pe nevoi dar și pe discrepanțe. Pornind de la ipoteza de bază, atunci când oamenii achiziționează produse sau servicii, constatăm că ei cumpără experiențe. În fond, experiențele reprezintă consecințele descrise de către consumator ca fiind emoționale, personale etc. Abordarea noastră pentru alcătuirea matricei va lua în considerare experiențele tangibile și directe, printr-o dublă perspectivă, pozitiv-negativ și intern-extern.

Tabelul 1. Proiectarea bazată pe decizii

Consumator generic Calitate Preț Acordare Flexibilitate Încredere	Producător generic Calitate Încredere Flexibilitate Acordare Preț
Consumator centric Calitate Încredere Preț Acordare Flexibilitate	Producător centric Preț Flexibilitate Acordare Încredere Calitate
Consumator iconograf Calitate Preț Încredere Flexibilitate Acordare	Producător iconograf Acordare Încredere Preț Calitate Flexibilitate

În această etapă de evaluare a soluțiilor, dorințele clienților joacă un rol de criterii de luare a decizie. Clientul va evalua toate ofertele primite în funcție de capacitatea acestora de a acoperi dorințele sale.

Consumatorul generic identifică un număr de criterii în funcție de care va evalua furnizorul. În cazul acesta dorințele clienților corespund cu criteriile vânzătorului.

Consumatorul centric are o abordare mai eficientă deoarece primează calitatea produsului sau serviciului oferit, ceea ce influențează gradul de creștere a nevoilor oferindu-le posibilitatea întreprinzătorilor să crească prețul.

Consumatorul iconograf evaluează achiziția făcută în funcție de culoarea preferată și stabilește o ierarhie în funcție de punctele tari și slabe ale soluțiilor posibile în funcție de criteriile de luare a deciziei. Producătorul iconograf urmărește interacțiunea cu clienții în procesul de cumpărare-vânzare și se încheie în momentul acordului de finalizare și a creșterii încrederii.

2.2 Matricea de conectivitate

În tabelul de mai jos avem o matrice de conectivitate care exprimă relațiile consumatorului în etapa de luare a deciziilor de achiziționare.

Simbol	P.P	P.N.	P.I.	P.E
1 – pozitiv	1 – 1	1 - 2	1 - 3	1 - 4
2 – negativ	2 – 1	2 - 2	2 - 3	2 – 4
3 – intern	3 – 1	3 -2	3 - 3	3 – 4
4 – extern	4 – 1	4 - 2	4 - 3	4 – 4

Tabelul 2. Matricea de conectivitate

În scopul clasificării s-a decis că zona deciziilor fundamentale ale consumatorului în procesul de cumpărare sunt:

Alb – ascultarea
Albastru – smerenia
Galben – înțelepciunea
Roșu – seducția
Verde – blândețea
Mov – răbdarea
Negru – dragostea

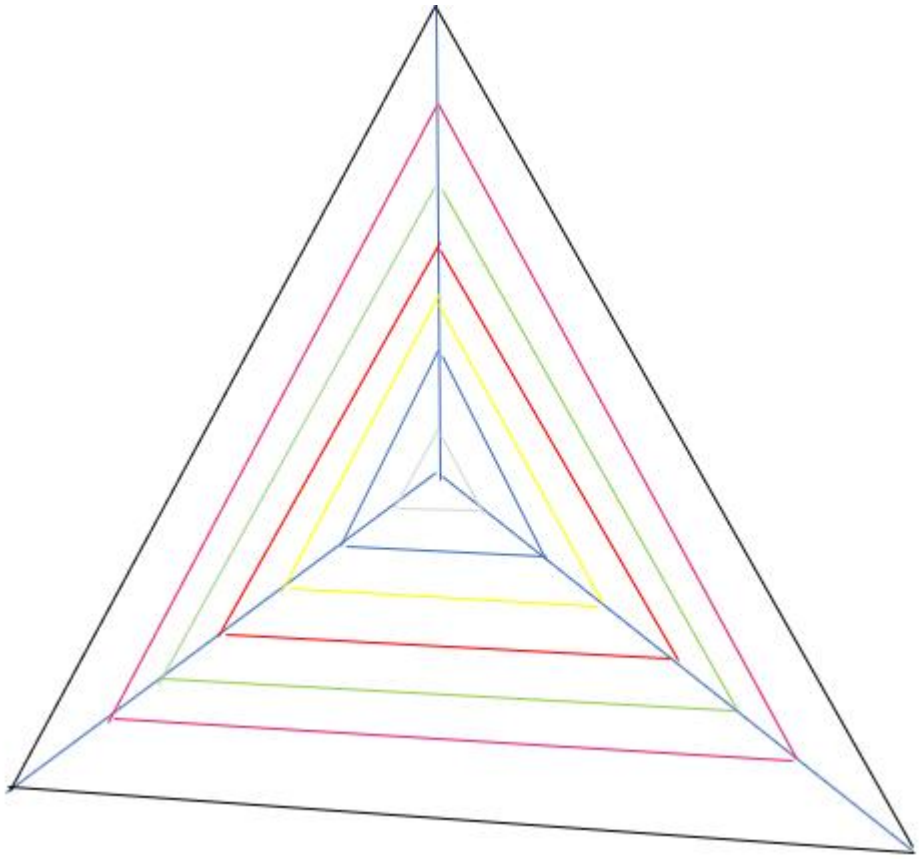

Figura 1. Culorile antreprenoriale

„Închipuiți-vă etapele de luare a deciziilor de cumpărare ca o perdea de culori, de la alb, albastru galben, roșu, verde spre negru, făcând legătura dintre trecut, prezent și viitor. Dacă ne înclinăm spre următorul moment de la alb spre albastru vom simți pentru o scurtă perioadă de timp o eliberare și *ascultăm* murmurul sufletului fericit după achiziționarea lucrului celui mai râvnit de toți consumatori, iphon-ul. Dar povara trecutului ne îneacă în frica de viitor pentru a umple gaura neagră spirituală din noi cu *smerenie* făcând prezentul intolerabil. (albastru – galben). În rădăcina firi noastre de dependent zace gândul de resentiment așteptând o clipă de *înțelepciune* și tăgadă în rațiune. (galben-roșu). O societate plină de consumerism, nu fac decît să adâncească starea noastră, iar acțiunile noastre devin de neoprit în fața acestor lucruri tangibile dar superficiale cu iz de kicht. Efortul nostru la soluționarea acestei stări este coparticiparea, numitorul comun de satisfacție. De pildă, fumatul, cititul, internetul, TV-ul, iubirea, sportul etc. au consecințe de *seducție* asupra omului dar și frica de abandon, ca nu mai aparții nici unui grup. E greu de înțeles că e suficient să vezi în momentul oportun că ceea ce ne face fericit este *blândețea* cu care trecem peste tumultul unei zile sau moment spre viitor. Limita durerii dispare cu răbdare dar într-o nanosecundă reapare, momentul când nu poți trăi fără smartphon-ul tău iubit și apeși cu disperare pe iconița de Facebook pentru a afla ce-i nou în târg. În final ne dăm seama că *dragostea* noastră-i profundă, covârșitoare pentru comensurism, ne satisface prezentul nostru ipohondru cu voci lăuntrice nefericite pentru viitorul nepermis oricui. O competiție acerbă se dezlănțuie în firea noastră, admirând pe cel care ne-a depășit deoarece în mintea noastră imboldul e să-l ajungem din urmă pe cel râvnit și care ne seamănă întrucîtva.”

De mai multe ori, mai ales în procesul de vânzare are loc o influență directă a comportamentelor celor implicați în discuție. Interacțiunea consumatorului cu vânzătorul poate influența hotărîtor decizia clientului într-un sens sau altul.

O primă observație ar fi relația dintre matricea de luare a deciziilor în procesul de cumpărare.

1. Zona cu culoarea albă descrie un impact scăzut în procesul de cumpărare și nu are o valoare persuasivă;
2. Zona cu culoarea albastră generează un impact pozitiv scăzut în vânzări. Practic, sunt date, informații dar fără valoare persuasivă;
3. Zona cu culoarea galbenă generează obiecții de preț ceea ce avantajează valoarea produsului cu puternice declarații legate de calitatea sa;
4. Zona cu culoarea roșie reprezintă o zonă complexă deoarece clientul decide uneori să schimbe starea de prezență, fie este foarte mulțumit, fie are anumite preocupări. În această etapă clientul nu dorește oferte sau prezentări comerciale deoarece produsul are relevanță practică imediată.
5. Zona cu culoarea verde

În această fază, consumatorul caută proactiv, să se întoarcă în etapa cerințelor pentru a l redefini având impact ridicat pe parcursul întregului proces de cumpărare. Uneori clientul decide să cumpere în funcție de prezentările comerciale, de astfel predictibil dar cu un impact pe termen scurt asupra lui;

6. Zona cu culoarea neagră

În această etapă clientul nu dorește să fie presat să cumpere deoarece el acționează și decide în funcție de ceea ce își dorește. Este o zonă de cunoaștere a dorințelor și nevoilor are oferă confort clientului dar și satisfacție maximă.

2.3 Fazele și etapele procesului de cumpărare

Omul, din propria experiență atunci când achiziționează un produs sau serviciu, lasă impresia că se gândește la altceva. În realitate pentru ei lucrurile sunt simple, ori produsul interesează, ori nu interesează, nu există jumătăți de măsură. În cazul acesta antreprenorul nu poate aștepta un mâine care s-ar putea să nu mai fie al lui. Se spune, în general, culorile reprezintă starea sufletească, „ că vedem lumea din afară cu ochii dinăuntru.” Fiind vorba de o creatură rațională, omul alege să achiziționeze în funcție de valorile comportamentale. Cumpărarea este un proces ciclic, care parcurge mereu aceleași etape astfel încît procesul de cumpărare poate fi finalizat cu succes pentru creșterea satisfacției.

Clientul face trecerea prin aceste faze ale procesului de cumpărare parcurgând următoarele etape:

Zona	Etapa
Zona neagră	1. Etapa de satisfacție
Zona albă	2. Etapa problemelor
Zona mov	3. Etapa deciziei de schimbare
Zona galbenă	4. Etapa nevoilor
Zona roșie	5. Etapa specificității
Zona verde	6. Etapa prioritizării 7. Etapa investigării 8. Etapa selecției 9. Etapa reconsiderării

Descrierea etapelor procesului de cumpărare

Etapa satisfacției reprezintă pentru antreprenor că este mulțumit de serviciile oferite clientului. Clientul nu conștientizează dacă sunt probleme, pentru că nu s-au confruntat cu ele sau nu au avut alte variante mai fericite.

Etapa problemelor

În această etapă, clientul conștientizează că are o anumită problemă/dilemă, dar care nu face nimic referitor la acest lucru, deoarece impactul acesteia e perceput ca fiind tolerabil sau informațiile primite sunt insuficiente despre posibile alternative mai bune. În timp, problemele cresc în intensitate iar consecințele au un impact semnificativ pentru client sau oportunitățile ratate îl dezamăgesc sau frustrează. De multe ori această etapă nu poate fi depășită din motive pecuniare sau din teama de schimbare.

Etapa deciziei de schimbare

În această etapă consumatorul ia decizia clară de a schimba starea de disconfort cauzată de o preocupare percepută ca fiind importantă și se decide să facă ceva pentru a dobândi o stare de satisfacție mulțumitoare. De asemenea, poate fi stimulată de un eveniment recent cu impact emoțional ridicat pentru client. Practic, scenariul pe care-l conduce pe client în etapa deciziei de schimbare este „picătura chinezească" spunând la un moment dat: „M-am săturat de cît timp mă tot confrunt cu această problemă."

Etapa nevoilor

În această etapă, clienții nu își definesc în detaliu de ce anume au nevoie. Cu cît nevoia este mai mare, cu atît este dispus să plătească servicii fiind mai puțin preocupat de prețul produsului sau serviciului.

Etapa specificității

În această etapă, pe baza documentării și a experienței pe care o are clientul își definește concret criteriile de achiziționare.

Etapa prioritizării

Este o etapă importantă, și, de multe ori, neglijată de vânzător. Motivul acestei prioritizării este faptul că fie nu găsim un produs care să îndeplinească toate dorințele, fie nu le găsim în funcție de bugetul alocat. Satisfacerea criteriilor prioritare devine condiție obligatorie pentru decizia finală de cumpărare.

Etapa investigării

În această etapă, clientul caută produsul care-i îndeplinesc criteriile stabilite. Evaluarea se face pe baza nevoilor, în special a celor prioritare în rezolvarea problemelor, precum și pe baza relației de încredere stabilită cu vânzătorul. În cadrul acestei etape, clientul poate să revină la unele din etapele anterioare pentru a redefini nevoile specifice și prioritățile.

Etapa selecției

În această etapă, clientul selectează bunul sau serviciul așa cum consideră el de cuviință. Factorul emoțional în relația cu vânzătorul este la fel de important în luarea deciziei ca și oferta acestuia.

Etapa reconsiderării

În această etapă, clienții se întreabă dacă au luat decizia cea mai bună cu privire la achiziționarea produsului sau serviciului. Apariția reconsiderării poate fi stimulată de faptul că unele etape din proces nu au fost consumate sau au fost influențați de discuțiile cu familia/prietenii care au păreri favorabile despre un alt producător.

După utilizarea produsului sau serviciului, dacă așteptările, promisiunile sunt îndeplinite, clienții trec în etapa satisfacției și procesul se repetă.

Într-o cultură a serviciilor și produselor calitative, oamenii dobândesc o înțelegere mai profundă asupra scopurilor, relațiilor lor și posibilităților în raport cu ziua de astăzi sau cu viitorul. În acest context, consumatorii și vânzătorii își pot fructifica potențialul pe deplin.

Rezultate și discuți

În urma aplicării chestionarului aplicat online cu ajutorul aplicației Google+ și conform elementelor definitorii ale respondenților sunt următoarele:

- Numărul respondenților – 21;

- Structura pe sexe a respondenților a fost formată din 66,7% de sex feminin și 33.3% de sex masculin.
- Repartizarea pe studii ale respondenților ne prezintă situația următoare: 14,3% din respondenți au doctorat, 38,1% au master, 14,3 % dintre aceștia au studii de facultate, 19% au studii liceale și 14,3 au studii gimnaziale. Această structură a repartizării în funcție de studii demonstrează o capabilitate crescută a respondenților având în vedere faptul că selecția a fost aleatorie din lista de prieteni de pe Facebook.

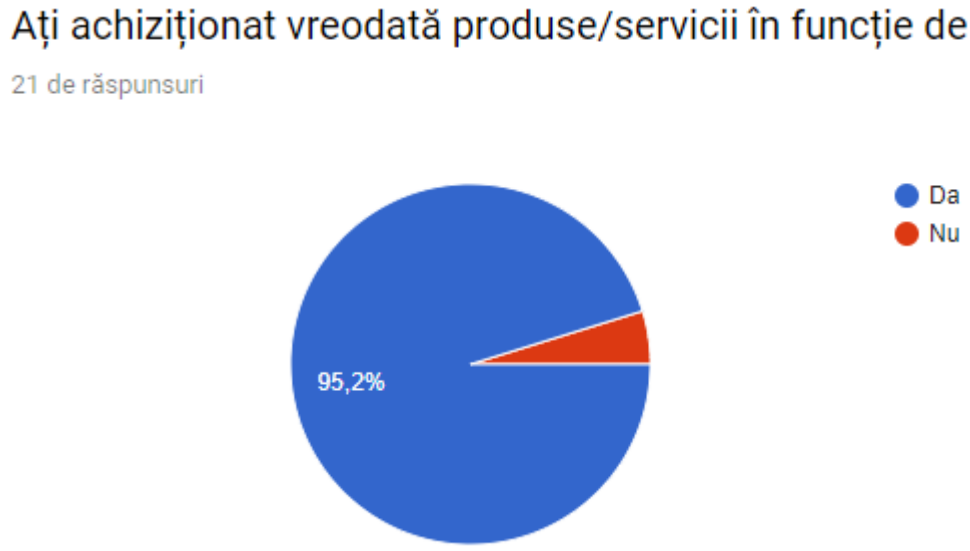

Graficul nr. 1

În ceea ce privește părerea respondenților despre achiziționarea produselor în funcție de culori, după cum reiese din graficul de mai sus, 95,2% consideră culorile sunt relevante în achiziționarea produselor și serviciilor și doar 4,8 % consideră irelevant acest subiect.

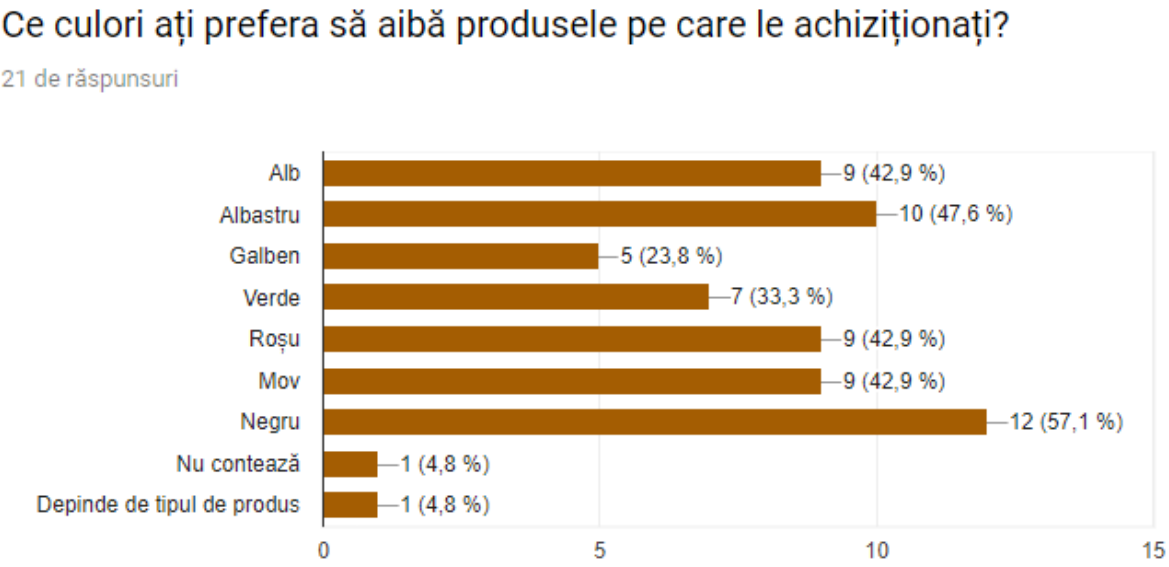

Graficul nr. 2

Întrebarea ce a făcut referire la obiectul alegerii culorilor în funcție de produsele pe care le achiziționează un consumator, relevă faptul că 57,1% din respondenți au ales culoarea neagră. Acest aspect evidențiază faptul că, consumatorul alege în funcție de preferințele considerate confortabile pentru el.

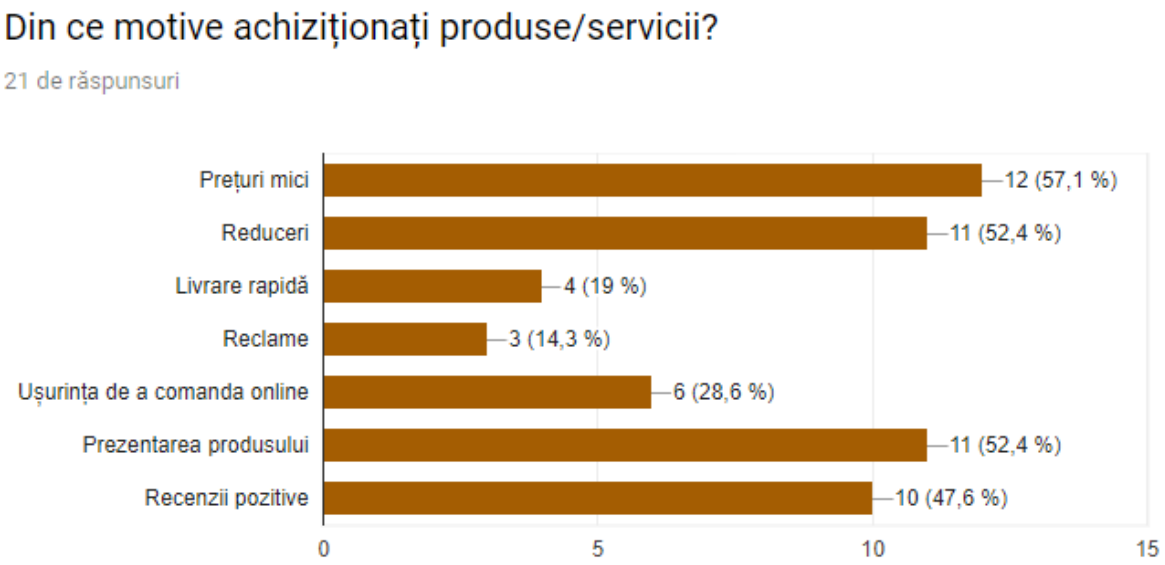

Graficul nr. 3

Întrucît am considerat că motivele sunt importante în procesul de achiziționare a bunurilor și serviciilor, 57,1% dintre respondenți au considerat că prețurile mici influențează decizia de cumpărare. Având în vedere și perioada delicată din punct de vedere financiar prin care societatea românească trece, este o situație destul de neagră în acest context.

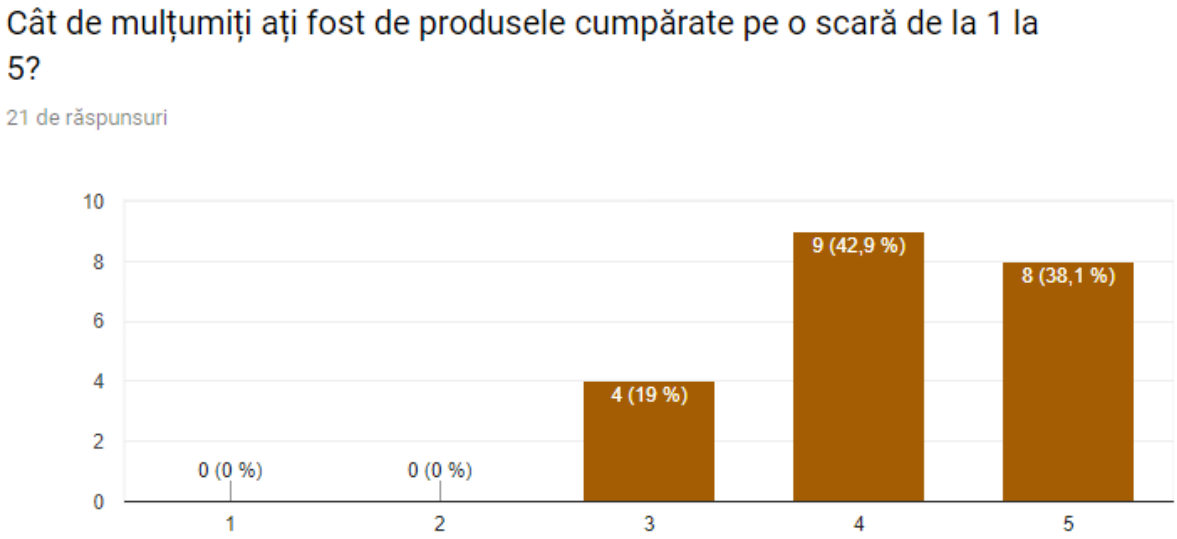

Graficul nr. 4

După cum se observă din graficul de mai sus, respondenții sunt mulțumiți de calitatea produselor achiziționate. Conform răspunsurilor primite, gradul 4 a fost considerat cel mai mulțumitor de către 42,9 % dintre respondenți și doar 19 % au considerat că achizițiile făcute nu le-au satisfăcut în totalitate necesitățile de fiecare dată.

Abordarea adoptată în urma chestionarului permite următoarele rezultate relevante pentru cele patru perspective matriciale:

1. Dintr-o dublă perspectivă pozitivă, conform rezultatului obţinut de către respondenţi, culoarea neagră evidenţiază „dragostea" pentru achiziţionarea bunurilor şi serviciilor (57,16%) şi sunt foarte mulţumiţi de produsele cumpărate (42,9%);
2. Un model coercitiv dar dintr-o perspectivă negativă, consumatorii preferă preţuri mici ceea ce nu stimulează creşterea profitului şi este percepută ca o ameninţare pentru întreprinzătorii din prezent. Partea aceasta reflectă faptul că reclama afectează achiziţionarea unui produs iar culoarea galbenă nu influenţează într-o mare măsură decizia consumatorului.
3. Cea de-a treia perspectivă, pozitiv-internă şi pozitiv-externă, constatăm că, contează cum este prezentat produsul (52,4%) şi culorile roşu şi mov arată în ce mod produsul răspunde dorinţelor exprimate de client dar şi despre modul în care produsul ar putea fi utilizat de client;
4. Cea de-a patra perspectivă, negativă-internă şi negativă-externă, este o situaţie când produsul şi condiţiile comerciale nu acoperă toate dorinţelor clienţilor. De exemplu, 19 % dintre respondenţi nu sunt mulţumiţi de livrarea produselor, din acest motiv, vânzătorul nu ţine cont de detaliile tehnice ajungând la deprecierea modului de interacţionare cu clientul.

Partea pozitivă a matricei este orientată spre faptul că 42,9 % dintre respondenţi sunt mulţumiţi de produsele cumpărate şi că 57,16% culoarea neagră oferă o stare de achiziţionare mult mai mare decît celelalte culori.

Concluzii

În consecinţă, am descris relaţiile comportamentale umane din mediul antreprenorial dar şi implicaţiile extrem de relevante pentru a completa acest decalaj. Această analiză prezentată contribuie la unele lacune în ceea ce priveşte înţelegerea relaţiilor dintre cumpărător şi vânzător. De asemenea, considerăm că practicile de management din cadrul organizaţiilor, întreprinderilor pot avea un rol important în analiza de preferinţă a părţilor interesate. Privind dintr-o altă perspectivă globală este necesară o atenţie deosebită, detaliată pentru a înţelege şi a aborda o nouă tendinţă a comportamentului uman, mergând mai departe cu gândul, o nouă etapă de cunoaştere a preferinţelor clienţilor din punct de vedere iconografic.

Prin urmare, consider că lucrarea arată faptul că intensitatea relaţiilor dintre natură, capital şi consumator oferă mijloace de trai mult mai ridicat, pornind de la calitatea produsului până la satisfacţia resimţită de client.

BIBLIOGRAPHY

J., Saramago, „Peştera", Editura Polirom, Bucureşti, 2000
K., Lodi, „Atingerea potenţialului maxim", Editura Amaltea, Bucureşti, 2016
J., M., Keynes, „Teoria generală a ocupării forţei de muncă, a dobânzii şi a banilor", Editura Publica, Bucureşti, 2009
M., E., Raynor, M., Ahmed, „Cele trei reguli", Editura Publica, Bucureşti, 2013
R., H., Thaler, „Comportament inadecvat", Editura Publica, Bucureşti, 2015
www.procustomer.ro

ECONOMIA INTRE MIT SI REALITATE

Vasilica Mariana Bigea.Prof. Colegiul Tehnic „Mircea cel Bătrîn", Bucuresti, doctorand ASE

Abstract

This paper want to be an analysis of the current economic system, free market economy ,the behaviour of the individual, especially as a consumer , in various social and historical contexts.The purpose of this work is to highlightthe shortcomings of the economic system and society, Shortcomings generated by an inversion of the individual values which most often behave anormally, in the conditions in which that unnaturalness is characterized by greed, aggressive, anger, depression.

Keywords

The market economy, economic system, competition, aggressive, profit, greed

Economia, ca ştiinţă,nu se poate defini prin sine însăşi. Au fost nenumărate încercări care au scos la iveală precocitatea folosirii unor termeni strict economici. E ca şi cum ai încerca să defineşti omul doar din punct de vedere biologic.

Încercînd însă să defineşti economia în contextul social şi istoric, te loveşte imaginea unor lucruri care se repetă. Şi atunci, nu poţi să nu te întrebi dacă, din punct de vedere statistic, există anumite tipare, care se repetă în anumite contexte.

Ca să poţi înţelege aceste tipare nu poţi ţine seama doar de lucrurile care se întîmplă în afara omului, ci mai ales de cele ce se întîmplă înlăuntrul său. Şi atunci, cel mai la îndemână îţi este studierea comportamentului uman în diferite contexte sociale, încercînd să deslușească mecanismele care declanșează crizele economice nu doar în anumite contexte social - istorice, ci mai ales prin prisma mecanismelor psihologice şi a comportamentului uman.

Bineînţeles că ar fi o muncă titanică, de aceea, cei doi încearcă să reducă situaţiile economice speciale la mituri antice. Asociază economiei psihanaliza[1] diferenţiind tulburările psihosomatice în funcţie de modelele comportamentale în situaţii de criză. Astfel, tulburările de percepţie sunt derivate din principiul plăcerii pe care se bazează întreaga economie - plăcerea de a conduce,de a consuma - în detrimentul raţionalităţii.

Tulburările de anxietate sunt, de asemenea, asociate unui comportament economic anormal. Teama este cea care împinge consumatorul să achiziţioneze mărfuri fără discernământ. Tulburările afective sunt asociate cu schimbările bruşte de dispoziţie, schimbări pe care le regăsim în

[1] Catalogul bolilor psihice este realizat după clasificarea Asociaţiei Psihiatrice Americane, care editeaza Diagnostic and Statistic of Mental Disorders 5(American Psichiatric Association 2013)

succesiunea boomurilor şi crizelor economice**.** Tulburările de control al impulsului**,** sunt analizate prin prisma dependenților de adrenalină care nu-și pot consuma această dorință fizic, ci o somatizează în urma achizițiilor pe piața capitalului. Tulburările de personalitate sunt asociate cu agresivitatea manifestată în concurența existentă pe piață liberă, selecția brutală a managerilor în companii, egoismul, care primează în fața omeniei, a altruismului și a rațiunii sănătoase.

Deși susțin că rolul unor economiști este acela de a observa și nu de a judeca comportamentul uman, în ceea ce privește economia,la fel ca psihanaliștii, ei ajung la concluzia că nu este evidentă o legătură între modul în care omul acționează și felul său de ,,a fi", de a se situa în raport cu ceilalți cu stilul, cu socialul. Bolile sistemului economic sunt dictate întrucîtva de ,,bolile" (psihice) ale individului-macroeconomia poate fi înțeleasă din perspectiva microeconomiei.

Trecînd în revistă cele mai vechi mituri omenești, cele care stau la baza facerii biblice, autorii o aduc în discuție pe Lilith[2], cea care se presupune a fi fost prima soție a lui Adam, cea egală lui si făcută asemenea lui. Datorită unor frustrări generate de rolul ei, de a naște și crește copii, aceasta se răzvrătește, dorindu-și libertatea, motiv pentru care este blestemată de Dumnezeu, se transformă in duh, ucide copiii nou născuți - din a căror energie dă naștere, la rîndul ei unor demoni, pe care imediat îi devorează.

Autorii fac o paralelă între Lilith și circuitul economic al consumului și al energiei, al unei economii distructive, o economie de piață liberă (liberă ca și Lilith)a cărei creșteri este bazată pe consum chiar irațional, o economie în care principiile morale nu mai există, în care agresiunea, orgoliul și poziția dominantă sunt predominante, iar creșterea sunt obligatorii. Toate acestea fac ca individul să se manifeste liber, însă fără creativitate si empatie, fără încredere în el și în intuiția lui, fără valori morale, plin de teamă în mijlocul unui sistem economic care oprimă, ceea ce reproșa si Marx sistemului. Dar, oprimă sistemul economic, sau individul ? Un sistem economic este un ansamblu de legi si instituții,iar legile sunt făcute de oameni pentru oameni și atunci, în centrul oprimării se află omul - cu impulsul său natural de a stăpîni.

O altă întrebare fundamentală de altfel, este dacă egalitatea este posibilă, deși Dumnezeu i-a creat pe Adam și Lilith (Eva) egali - omul a făcut tot posibilul pentru a crea inegalitate, născocind o ierarhie. Această ierarhizare este întîlnită mai ales în economie, deși după starea staționară, paradisiacă a economiei au tînjit mulți economiști clasici și moderni.

Din perspectiva economică, Lilith este simbolul unei economii aflate într-un echilibru straniu, există o nevoie autoprodusă pentru tot ce produce[3]. Ciudățenia acestor vremuri constă în faptul că societatea nu face tot posibilul pentru a-i hrăni pe flămînzi, ci face toate eforturile pentru a-i hrăni pe cei sătui, iar acest lucru se dovedește a fi din ce în ce mai dificil - iar aici intervine publicitatea, marketingul și vînzările, economiștii inventînd moduri pentru a crește vînzările, construind o industrie pentru a provoca artificial foamea - consumatorul acționînd astfel irațional. Mai mult decît atît, dacă economia slăbește, adică cererea scade, factorii de decizie-economici și

[2] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 44-47
[3] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 53

politici - îi vin in ajutor şi cer victime reprezentative - astfel se explică deficitele bugetare, motivele pentru care guvernele se îndatorează cu datorii atît de mari, încît, în unele ţări economia reală este sufocată.

Fiecare individ este înfricoşat de opresiune şi este convins că opresiunea vine de sus:sistemul economic, politicul; morala - ne temem de ceva care ne vlăguieşte şi ne răpeşte libertatea de a fi noi înşine[4], de a fi un om mai bun. Dar, de cîte ori sistemul ne-a împiedicat să devenim noi înşine? Niciodată ! Ne oprimăm noi, din inconştientul nostru, prin dorinţe pe care nu le putem controla, care vin din supraeu. Suntem chinuiţi nu de imposibilitatea economică a dorinţelor noastre ci de prăpastia dintre lucrurile după care am tînji şi cele după care ne permitem să tînjim, iar lucrurile pe care ni le dorim zilnic, sunt dorite în baza unor gusturi şi convenţii învăţate(deşi nu ne cunoaştem întotdeauna dorinţele).

Autorii continuă paralela între dorinţa de libertate a lui Lilith şi principiul de bază al economiei de piaţă – libertatea - atît a actorilor pieţei cît şi a hotărîrilor lor. Societatea economică actuală garantează libera iniţiativă:de a contracta un credit de la o bancă,de a înfiinţa o firmă şi de a desfăşura o activitate pe cont propriu-lucruri imposibil de realizat cu ceva timp în urmă în unele ţări-dar care generează o stare de independenţă faţă de familie şi o stare de dependenţă de sistem, de bani, de societate. Libertatea generează singurătate !

Lilith este obligată să producă la nesfârşit; economia funcţionează la fel - pentru a distruge şi distruge pentru a produce, astfel consumăm resursele generaţiilor viitoare, ne lipsim de timp, munca devine un scop în sine.

În urma analizei lor, autorii conturează întrebarea: gospodăria ideală este gospodăria în care totul se menţine şi nimic nu se distruge ? - întrebarea a rămas fără răspuns ca multe altele!

În sistemul economiei de piaţă, întreprinzătorul este văzut ca un inovator iar progresul se hrăneşte din înnoire-explicînd astfel un ciclu economic şi chiar perioada de viaţă a unui bun economic :invenţie şi investiţie,creştere, stabilizare şi dispariţie,pentru a face loc unui alt bun economic, nou.

O criză[5], de orice natură ar fi aceasta, este rezultatul unui comportament neadecvat, iar acest raţionament este valabil mai ales în economie; crizele economice au fost generate de comportamentul inadecvat al actorilor pieţei, oamenii nu mai acţionează pentru procurarea celor necesare ci spre extinderea celor dobîndite deja, folosindu-se pentru aceasta de comerţ, cultură şi război. În această continuă alergătură pentru dobîndirea a ceea ce nu avem nevoie, am pierdut coeziunea familiei, timpul liber, liniştea şi sentimentele de solidaritate şi compasiune.

Avîntul impulsiv de a transforma orice resursă în capital generator de creştere şi astfel de a procesa materia primă, munca şi timpul tuturor indivizilor participanţi la piaţă, face din noi nişte

[4] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 56
[5] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 72

victime ale unui sindrom economic[6]. Concurența este o trăsătură definitorie a economiei de piață, dar concurența cere eliminarea celorlalți pentru asigurarea propriei supraviețuiri, folosindu-se de cele mai multe ori de agresivitate - sub atacul agresiv, individul are două opțiuni: fuga sau lupta, însă se întrevede și cel de-al treilea model comportamental - eschivarea în fața pericolului: ,,iți aranjezi o situație și stai liniștit". Agresivitatea se dovedește, astfel, o caracteristică a unei societăți care se bazează pe expansiune și al cărui model este caracterizat de orgoliu : mai repede, mai sus, mai departe-devin firele călăuzitoare. Se dovedește că fiecare act de creație este strict legat de o distrugere, de o intervenție într-o structură care este mai tîrziu reașezată.

Totodată, existența noastră, se desfășoară între voință, dorință, muncă,reușită și următoarea dorință, pentru a cărei realizare avem nevoie din nou de putere și resurse; dacă nu avem puterea și resursele necesare, apare frustrarea și din frustrare, agresivitatea. Comportamentul violent și agresiv sunt mijloace prin care se atinge succesul, iar acest comportament este învățat încă din copilărie. Trebuie să fii mai bun și mai rapid - idei preluate și de sistemul educațional. Să fiu mai rapid, presupune o scurtare a timpului de reacție, neavînd timp, devin stresat și furios.

În societatea noastră bazată pe competitivitate, agresivitatea se manifestă prin nerăbdare, motivație și comportament competitiv. Agresivul este mai respectat deși nu și-a atribuit niciodată vina pentru vreun eșec sau răspuns greșit, succesul economic este al celui agresiv și concentrat pe carieră, ale celui dispus să încalce regulile, să-și asume un risc (dar nu prea mare) și să obțină avantaje nepermise. Agresivul cooperează puțin cu ceilalți și dă mai departe corecțiile fizice de care a avut parte în copilărie.

La nivel global,viteza creează avans, scopul fiind dominarea piețelor, adică, o anumită distribuție a puterii. Economiștii amintiți de cei doi autori, Prebisch și Singer, spuneau că ,,concurența globală se modifică constant în defavoarea țărilor în curs de dezvoltare[7]- mai ales datorită exportului de materii prime provenite din aceste țări și datorită existenței monopolurilor sau oligopolurilor care le garantează occidentalilor o poziție unică și dictatura prețurilor, dar și din cauza creșterii limitate a salariilor". Astfel, există un proces al dominației economice care se consolidează de la sine și produce pagube colaterale (suferința unora creează belșug altora).

Sistemul economic răsplătește lipsa de scrupule, disponibilitatea ,orgoliul,obsesia pentru bani, dorința de putere și dominație - motive pentru care la conducerea companiilor, mai ales a multinaționalelor, regăsim selectați oameni cu un psihic maladiv, fără capacități emoționale, cu o atitudine pozitivă față de multele ore de program,dispuși să-și crească rezistența la stres apelînd la droguri, alcool sau medicamente. În economia de piață, nu oamenii, ci mai curînd sistemul în care oamenii sunt siliți să trăiască, este bolnav; și nu mai cîștigă cel mai abil în ,,a da și a lua" ci cîștigă cel care nu dă nimic și ia, dacă poate, totul[8].

Chiar și războiul împotriva terorismului este un război împotriva economiei pentru că frica este cauza distrugerii multor bani, drept dovadă stau evenimentele petrecute la nivel mondial,

[6] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 94
[7] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 117
[8] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 152

începînd cu distrugerea turnurilor gemene din septembrie 2001-reacțiaprovocată de frică:distrugerea de vieți omenești dar și de bunuri economice. Stiglitz, laureat al premiului Nobel pentru economie, economist recunoscut, susține că războaiele purtate de SUA în Irak și Afganistan au costat economiile statelor implicate 3 miliarde de dolari[9]. Teama, este speculată de către cei care urmăresc să obțină profituri mari, avînd tendința sa facă fricile mai intense și mai amenințătoare decît sunt în realitate,deși economia neoclasică susține că frica nu poate fi măsurată,nu urmează o evoluție constantă și nu are o intensitate regulată, este străină de ,,logică", apare spontan și se manifestă în diferite moduri individuale.

Viața de zi cu zi este caracterizată de informații despre piețe, prețuri, fluxuri de capital, creștere economică,locuri de muncă, siguranță,bănci, bursă - iar oamenii devin extrem de vulnerabili la superstiții mai ales atunci cînd au puțin timp la dispoziție, devenind și foarte nesiguri. Iar superstiția deformează realitatea. Realitatea plăcută are o aparență și mai plăcută, asemeni Afroditei[10] care poartă brîul fermecat din aur,iar această propagandă a perfecțiunii vîndută lumii este foarte păgubitoare pentru economia de piață, luîndu-i-se cea mai bună armă,respectiv capacitatea de a se adapta realității. ,,Un capitalism bine gîndit poate să reacționeze la cele mai cumplite provocări atît timp cît rămâne flexibil"[11]. Libertatea piețelor răpește libertatea capitalismului prin imaginea rigidă a piețelor.

Autorii merg mai în profunzime și încearcă să demonstreze că dragostea își are locul în economie,luînd drept exemplu copilul mic,sugarul care se află într-o situație economică ciudată: nu poate oferi nimic societății, nu poate decît să ia,trebuie sa ia pentru a supraviețui; aceasta fiind baza creșterii omenești: să iei mai mult decît dai; mai mult, societatea nu produce datorită unui calcul pe termen lung, pentru protecția urmașilor sau pentru atingerea bunăstării ci produce pentru atingerea unicului scop : de a consuma. Paralela cu mitul este făcută prin povestea lui Erisihton și a Demetrei[12], înfometatul tată își vinde copila (al cărui trup avea capacitatea de a se transforma în animale) în mod repetat, asigurîndu-i astfel tatălui hrana care era din ce in ce mai multă, pînă cînd acesta se autodevorează. Erisihton este cazul clasic al dependenței de consum, indiferent dacă există nevoia sau nu,iar pe acest model se bazează domenii importante ale economiei globalizate,exemplu moda, deși moda este un obiect al artei. Cu cît o societate este mai liberă și permeabilitatea structurilor sociale crește cu atît tendințele se modifică mai rapid, iar cifrele de afaceri și profiturile cresc. La nivel mondial,cu cît sistemul economic se hrănește din creștere cu atît are nevoie de o creștere mai mare pentru etapa următoare. Creșterea permanentă este principiul de supraviețuire a piețelor,indiferent de natura lor. Trebuie să consumăm, orice, numai să consumăm! Dacă consumăm hrana și mai ales hrană ieftină, atunci devenim dependenți de zahăr adică devenim diabeticidar și consumatori de medicamente[13]- cu cît sunt mai mulți indivizi grași cu atît sunt mai mulți bolnavi, adică există creștere economică; de creșterea economică nu beneficiază toți la fel, unii beneficiază

[9] Joseph E. Stiglitz,Marea Divizare,Publica,2015,pg 74-77
[10] Afrodita este una dintre cele importante zeite antice
[11] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 221
[12] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 237
[13] Joseph E. Stiglitz,Marea divizare,Publica,2015,pg 371;James K. Galbraith,Despre inegalitate,Publica,2016,pg.176

mai mult decît ceilalți, mai ales acolo unde accesul la bunurile de bază, fundamentale, nu este asigurat. Și astfel apare ideea că avuția se leagă de hoți și de infractori.

Cine iubește morala, omenia și ordinea nu este un mare admirator al miturilor și aceasta pentru că mitul, deși are o frumusețe ,,monumentală" expusă prin personaje, culori și povești, scoate la iveală tot ce interzice morala; binele se amestecă cu răul, bunele intenții se transformă în fărădelegi, morala și ordinea se prăbușesc, dorința de dreptate dispare, răzbunarea este prezentă-toate acestea mai ales atunci cînd se vorbește despre aur, bani, avere. Banii, dincolo de funcțiile lor economice, mai ales de tezaurizare,au devenit valoarea și scopul în sine al societății. ,,Banii includ și dorințele noastre imateriale,tînjirea noastră după succes". Distrugerea averilor nu distruge doar valori economice ci și vise; banii înseamnă accesul la vise dar sunt și un izvor nesfârșit de temeri; cel care are bani trăiește cu frica pierderii lor. În mit, Midas îi cere lui Dionisos ca tot ce atinge să se transforme în aur, însă cînd constată că palatul, servitorii, fiica, hrana, totul este metal, se căiește și îi cere zeului să îi ia darul. Midas scapă de darul pe care îl ceruse, iar motivația este lăcomia și zgârcenia. ,,Zgârcitul iubește banii așa cum iubești un om foarte respectat, a cărui simplă prezență și faptul că îl știm și simțim că suntem cu el ne aduc fericire, chiar și fără să ne bucurăm direct de particularitatea legăturii noastre cu el"[14]

Economia este maniaco-depresivă,susțin cei doi autori. Evaluările peste măsură de pozitive, estimările legate de evoluțiile viitoare (pozitive și ele) fața luminoasă a globalizării, încrederea exacerbată în piețele financiare,comportamentul irațional al piețelor, toată lumea era plină de încredere și... a venit prăbușirea lui Icar din ceruri, iar societatea s-a comportat asemeni lui Icar între anii 2007 și 2009, cînd totul s-a bazat pe geniile matematice care au creat modele economice; înaintea crizei eram precum maniacul, atotputernici,inovatori, productivi consumîndu-ne resursele interne, contractam credite din ce în ce mai mari, actorii pieței aveau activitate și comenzi peste măsură și ...a venit căderea, parca pentru a ne întrerupe din acest ritm amețitor. Însă nu toți au suferit la fel, și a apărut șomajul pentru unii și mai mult de muncă pentru alții. Pentru a continua paralela dintre mânie și economie, Sedlacek și Tanzer, aprofundează: maniacul caută ajutor în tratament pentru a se proteja pe sine și pe ceilalți, la fel, economia financiară a primit ajutor prin furnizare de doze masive de bani de la state si dobînzi foarte reduse de la băncile centrale,pentru a evita scufundarea totală. Economiștii nu au sarcina să crească PIB-ul ci mai curînd să atenueze oscilația ciclului economic, iar acest lucru s-ar fi putut face prin utilizarea rezervelor, dacă acestea ar fi fost făcute. Economia poate fi energizată prin politici fiscale și politici monetare, aplicate astfel încît să ridice moralul societății și să îl stabilizeze.

În goana după un profit mare si rapid,bulele financiare s-au bazat pe siguranța unor modele sau formule, imune la crize. Chiar dacă nu toți jucătorii la bursă sunt dependenți de jocurile de noroc, acestea au puterea de atracție a tuturor loteriilor, iar puterea de atracție constă într-un cîștig rapid. Problema devine gravă atunci cînd activitatea antreprenorială are parte de o bulă de săpun dar mai ales cînd dezvoltarea unei țări devine produsul secundar al activității unui cazino; din bule speculative izolate se pot forma bule speculative globale care implică foarte mult capital public, de

[14]Georg Simmel,Filosofia banilor, 2008,p.464

exemplu casele de pensii de stat sau private, iar îngrijorarea este cu atît mai mare cînd oamenii obișnuiți nu sunt niciodată întrebați dacă vor să-și rișteze locurile de muncă, economiile și veniturile în acest joc de tip cazino.

Și mai rău, în goana după profit s-a format o lume a unui comerț nu cu bunuri economice, mărfuri sau materii prime ci cu oameni și suflete omenești[15]. După rapoartele ONU, cel puțin 2,5 milioane de oameni sunt victime ale comerțului cu persoane umane[16]. Și acest fenomen are loc pornind tot de la ,,blestemul" din povestirea lui Lilith - promisiunea libertății, constrîngerea creșterii și apoi nimicirea vieții. Sclavia economică transpusă într-un sistem care funcționează într-un spațiu ilegal și urmează, desigur, logica maximizării profitului-omul cade în capcană, este supus prin violență și destabilizat prin înstrăinare și dezrădăcinare. Cele două piețe, piața de capital și piața subterană a traficului de persoane sunt în strînsă legătură, afacerea începe cu o vizită pe o piață ilegală și continuă cu o investiție pe o piață legală.

Concluzie

Autorii nu și-au propus să găsească soluții pentru problemele sistemului economic, societatea noastră, prin excelență a economiei de piață capitalistă, este atît de complexă în structura ei, încît răspunsurile simple sau cu atît mai mult, complexe, eșuează. Ei doar așează o oglindă în fața sistemului economic, oglindă în care se reflectă bolile sistemului, care de fapt sunt bolile individului,indiferent de statutul social pe care îl are acesta. Educația și autoeducația în scopul stăpînirii mai ales,lipsa timpului,agresivitatea,comportamentul compulsiv pentru a obține un profit rapid și cît mai mare,lipsa unei strategii pe termen lung, exploatarea fără scrupule a oamenilor și a resurselor,asumarea unor riscuri din ce in ce mai mari, calitatea tot mai proastă a produselor și serviciilor, sunt factori care generează o societate fragmentată, individualizată, inegală care promite o presupusă siguranță.

Consider că atît timp cît nu vom face o reevaluare și o schimbare a viziunii proprii, pînă la urmă, și mai departe o schimbare sistematică a proceselor din societate,sistemul economic actual continuă să se degradeze pentru că și individul se degradează. Multe valori ar trebui să se inverseze, începînd cu valorificarea timpului, relația de independență /dependență de familie și sistemul economic,nevoile, utilitatea, conceptul de bunăstare sunt cîteva dintre valorile care ar trebui reconsiderate, iar aceasta implică timp.

Bibliografie

Oliver Tanzer,Tomas Sedlacek, Lilith si demonii capitalului,Publica, 2017

Georg Simmel,Filosofia banilor, 2008

[15] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 334
[16] Tomas Sedlacek,Oliver Tanzer,Lilith si demonii capitalului,Publica,2017,pg 334

Joseph E. Stiglitz, Marea divizare,Publica,2015

James K. Galbraith,Despre inegalitate,Publica,2016